Sárossy Imre nob.

Ötvös

1828 Eperjes

Kapmagyarornötvösök 44 l.

1316.

A Kr. u. I–I

Férfi-torso.

Leveles oszlopfejre van
czéig látható, melle erősen kif
kidomborodnak és lágyékát

Márványszobor, magasság
Vétetett 1895 augusztus 7-én
462·50 K-án. — Elszámoltatott 1
— Az elszámolásra nézve lásd az
28-iki 61301 sz. min. előadmár
hagyta az 1900 november 28-il
augusztus 26-iki 373 eln. sz. 1

Jegyzet. L. az 1896-iki laj
— Preisliste N°. 232.

III 3 -

Pl.

Vét. 1895

1904. II. 26.

Szatmár

Segély elszámolás sürgetése. (151/1904.)

Jankovich Miklós I. 206

SÁROSY *István*, festő a XVII. sz. Pozsonyban. 1676. 6 tallérért színezte azt a Mária-szobrot, melyet Püro Lőrinc a pozsonyi városház részére készített.

Le. G. II. 412 l.

SÁROSSY József

Sárossy József mesterremeke alapján 1812. aug. 17-én lett céhes mesterré.[168] A lakatosmesterek között 1839-ben szerepel utoljára.[169] Pollack Mihály Tolna megyei építkezéseinél foglalkoztatta.[170]

164.p.

Perehány 1985

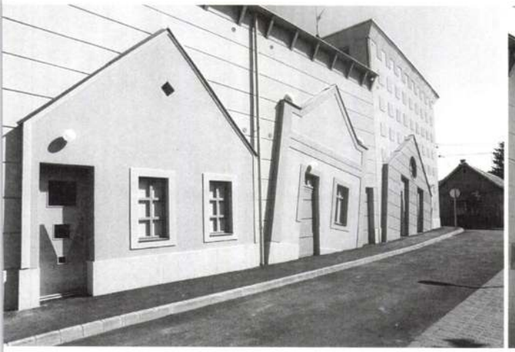

jezés előtt az építtető kivágatta. Az udvar burkolata mészkő helyett végül gres-lapra változott. A térlefedés – noha nem üvegből, hanem polikarbonátból – szintén elkészült. A megvalósult épület mutatja a Sáros László által képviselt, legapróbb részletekig lebontott alaposságot és gondosságot. Az építész hitvallása szerint az építőanyagok ismerete nélkül tervezni nem szabad, így a legvégsőkig menő kidolgozottságot követeli meg magától és minden munkatársától. Az épület hűen mutatja a tervező acél- és bádogos-szerkezetek iránti szeretetét. Az egyedi üstök, vízköpők, ágasfaszerűen kiképzett udvari acéloszlopok gondos tervezésről és ugyanilyen kivitelezésről árulkodnak.

„Bennem a megtörtént és a megtörténhetett volna együtt adják a jelenvalót. Mint Uriel vagy Csaba királyfi felettünk robog az égen, a történelemből, a győzelemből, az érvényesülő hatalomból kimaradtak szervező ereje, a sokak által lebecsült és veszélyes mintha világa. Nem érezték Önök, hogy ez a valóság árva? Nem éreztétek hiányosnak a valóságot?" – írja Makovecz Imre. A „megtörténhetett volna" világa testet ölt Sáros László munkásságában is. Homlokzatain, tömegképzésében egy sosemvolt világ jelenik meg. Áruháza homlokzatain olyan házak oromzatai tűnnek elő, melyek a régebbi időkben itt állhattak volna, s amelyek statikus állapotukból kimozdítva, elforgatva feszülnek rá az új épület falára. A bütük léptékükben, nyíláskiosztásaikban is eltérnek egy vidéki ház homlokzatától, ezzel válik meglepő gesztussá az elemek alkalmazása. A nútázott, festett vakolat, a változó méretű saroktornyok, a negyedik torony magtárszerű vakolatkiosztása mind olyan építészettörténeti példákat idéznek, melyen a szemlélő hosszasan elmereng. A nyílászárók, rácsok geometrikus kiosztása talán az édesapától örökölt geometria iránti szeretet és tisztelet eredménye. A gondolati sorba nem odaillő elemként jelentkezik az ötödik torony homlokzatára szerkesztett, valaha való-

ban a közelben álló kocsma utcai homlokzatának pontos másolata. Míg az előző esetekben egy alaphelyzet átértelmezéséről beszélünk, itt nehezen fejthető meg a szóban forgó elem direktsége. Ugyancsak merész az egyik torony földszintjén a sarok teljes kiharapása az épületből. A Dévényi Sándor pécsi bikafejes házának sarokkialakítására emlékeztető megoldás egy ilyen nagy forgalmú közlekedőzónában inkább bizonytalanságot kelt a járókelőben, mint megnyugtatná a szemet.

Sáros László erős, expresszív építészete és formavilága kivetül környezetére, rendet, és igazodást kívánva tőle. Ahogy a főépítész komolyan szívén hordja települése sorsát, az általa tervezett épület is komolyan viselkedik, kihat a városra, példát mutat építtetőnek és tervezőnek egyaránt.

Bártfai Szabó Gábor vándorépítész

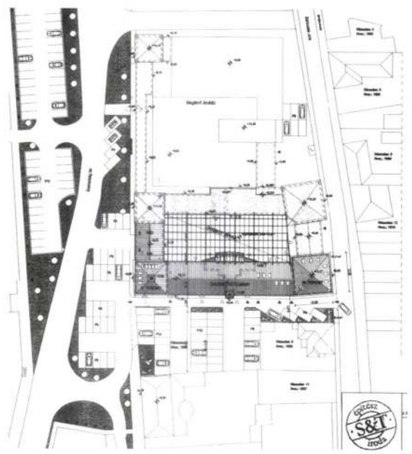

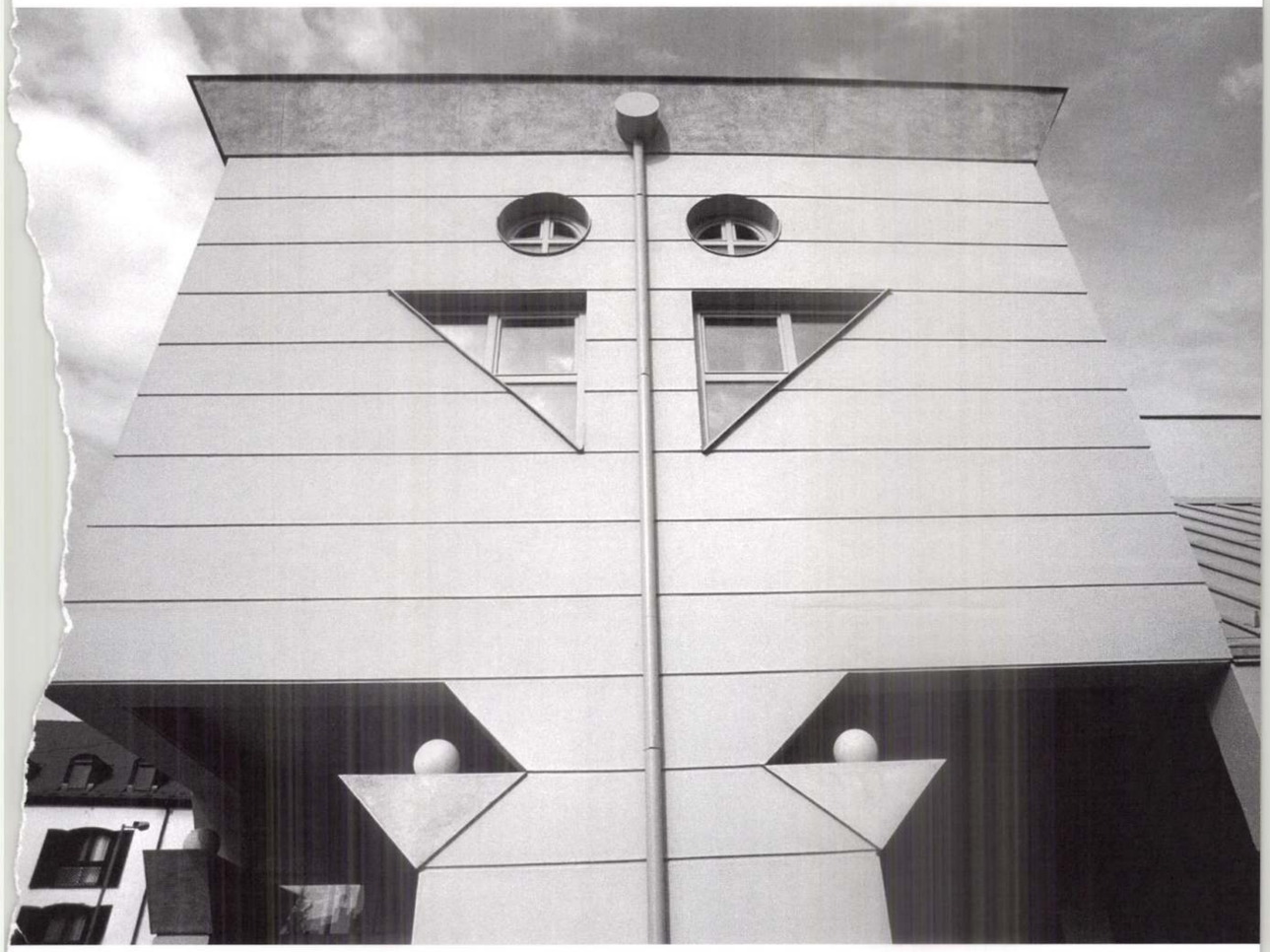

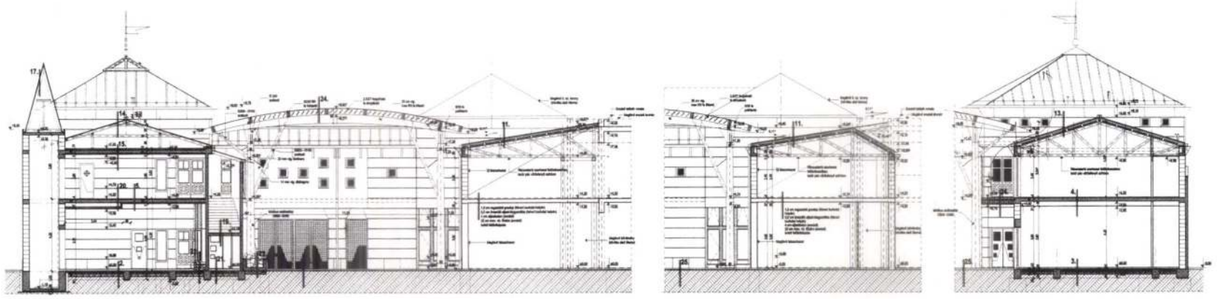

hogy az egész épület- az eredeti szándék meghiúsulása után – már csak önmagára hagyatkozva végezhette el a történeti környezethez való alkalmazkodás mozdulatait, a motívum is a zsidó kisváros és a lebontott iskola emlékének szánt hommage. Nem tartom viszont meggyőzőnek a faszerkezet sugaras-díszítő jellegű alkalmazását a szamárhát íves keret fölötti falfelületen, ahol annak már semmiféle szerkezeti szerepe nincsen. Végül kár, hogy a főhomlokzaton a bejárati üveg előtető úgy néz ki, mintha utólag helyezték volna oda (ami „remélhetően" úgy is van) – ráadásul olyan minőségben, ami nálunk legfeljebb házilag épült családi házak esetében szokásos. Pedig a homlokzat, mint az épület „arca" megérdemli az elismerést: finoman „elrontott" szimmetriája révén megőrzi monumentalitását, de sikerül elkerülnie a teatralitást, amibe a tornyok egyéni tömegformálása is besegít.

Összefoglalóan le kell szögezni, hogy az összkép és a hatás – az előzmények ismeretében is – egyértelműen pozitív. Az itt élő emberek – szlovének és magyarok – az épületet megszerették, sajátjukként használják, és a néhány óra alatt, amit ott töltöttem, tapasztaltam a betévedt látogatók elismerését és örömét, amit a „patternek" olvasása és megfejtése okozott. És biztos vagyok, hogy ha tudat alatt is, de Makovecz Imre jelei, mint szakrális üzenetek elérik céljukat: hogy az emlékezés egyszer testet öltsön. Jakab Sándor az Új magyar képes újság 2004 szeptemberi számában a felavatást követően azt írta, hogy „Én magam úgy éreztem, hogy templomban vagyok. Egy gyönyörűséges magyar templomban". Ennél pontosabb dicséretet aligha lehetne megfogalmazni. Ehhez még hozzátehetjük, hogy a Művelődési Otthon kétségkívül a térségben az elmúlt 100 év során felépült legigényesebb és építészetileg is legjelentékenyebb középület, ami ráadásul szimbóluma a „viszonylag pozitív" szlovén nemzetiségi politikának is. A Bánffyak, majd az Eszterházyak egykori várának emeleti termeiből nyíló páratlan kilátásban a templom és a Művelődési ház együtt látszanak, és nagyszerűen kiegészítik egymást. Ehhez hozzájárul a művelődési háznak a négyszög alaprajzot meghazudtolóan harmonikus, lágy tömege, az élőlény hátára emlékeztető íves tetőforma (ismét egy „pattern"), a zsinórpadlás szinte észrevétlen megjelenése és a tornyok, amik a templomtoronyra rímelnek. Lendva meghatározó városképi elemmel gazdagodott. Sajnos ez az összetartozás a helyszínen már nem érvényesül: a 70-es években épült ormótlan áruház brutálisan elépíti a kilátást. Az új Művelődési Otthon mégis várhatóan egy új kulturális központ kialakulásának csírájává válhat, aminek keretében az áruház átépítésére – szerencsés esetben bontására – is sor kerülhet. Ezzel többszörösen is betöltheti hivatását, és egyszer talán az oldalfalak rurális utcaképei sem csak egy letűnt világ emlékképei maradnak, hanem egy valódi utca egyik oldalának térfalaivá lesznek. Ezek a motívumok olyanok, mint a genetikus kód: még töredékeiből is rekonstruálható a világ.

Meggyesi Tamás

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT
Sáros László

Emberi lépték, alaposság, gondosság

Gondolatok Sáros László jászberényi Co-op üzletházához

Az elmúlt tizenöt évben vásárlási kultúránk jelentős csorbát szenvedett a bevásárlóközpontok megjelenésével. A kis, emberléptékű boltok lassú eltűnése után szükségleteink kielégítésére lassan már csak két módot választhatunk. Az egyik lehetőség a csarnokszerűen kialakított, ömlesztett árumennyiséggel rendelkező áruházak a városokba bevezető főútvonalak mentén, a másik a városok belső magjában maguknak helyet kiszorító bevásárlóközpontok, plázák. Mindkettő új és nehezen feldolgozható térélményt nyújt a vásárló számára. Az egészséges, emberi léptékű áruházak – lásd az elbontásra váró budapesti Úttörő Áruház példáját – nem jelentenek kihívást a mai kor befektetőjének.

A KISVÁROSI léptékű, élhető terekkel és térkapcsolatokkal rendelkező üzletházra hoz jó példát Sáros László jászberényi Co-op Áruháza. Sáros Madocsán, Vecsésen, majd szülővárosában, Jászberényben vállalt főépítészi tevékenységet. Érdekes párhuzam fedezhető fel apa és fia között. Festőművész édesapja a tanári hivatást a művészettel egyenrangúnak tartotta. Rajzot, geometriát, művészettörténetet tanított gimnazistáknak, majd leendő tanítóknak. Igazi lokálpatrióta módjára aktív műemlékvédőként is szolgálta városát. Fia főépítészként próbálja alakítani, javítani a város építészeti arculatát, emellett e térségben tervezési tevékenységet is végez. A hatvanas években épült áruház több ütemben megvalósult átalakítása, bővítése egyike a szülővárosában végzett építészeti feladatainak.

A város főterének közvetlen szomszédságában álló áruházat először árkádsorral és új üzletrésszel, a későbbiek során további üzletekkel, végül egy fedett udvarral bővítette. Az így elkészült épületszárnyak tiszta funkcionális elrendezést mutatnak. Részint vasbeton pillérvázas, részint hosszfőfalas rendszere lehetővé teszi az üzletek szabad kialakítását. A fedett udvarba egy zárt híd alatti átjárón, illetve a liftaknát rejtő kis torony két oldalán jutunk. Az udvar kiállítások, bemutatók, rendezvények megtartására szolgál. Innen elegáns vonalvezetésű, egykarú lépcsőn jutunk az emeleti szintre, ahol a belső közlekedőfolyosóra fűzött további üzlethelyiségeket találjuk. A tornyokban előadótermeket alakítottak ki, de vállalkozói klub is működik itt. Az építész a fedett belső udvarba kiülőket, díszkertet és csobogót tervezett. A munka során figyelembe vett és megtartott két platánt a befe-

FOTÓK • PICTURES • SÁROS LÁSZLÓ

ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ / ARCHITECT
SÁROS LÁSZLÓ YBL-DÍJAS ÉPÍTÉSZ – SÁROS ÉS TÁRSA ÉPÍTÉSZIRODA BT.

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / FELLOW ARCHITECTS
HERCZKU ÉVA, PÁRICSY ZOLTÁN, JAHODA RÓBERT, HORVÁTH ADRIENN, CSEH KÁLMÁN, PUSZTAI RÓBERT, VÁLÓCZY BALÁZS, HOLICS TAMÁS, SEBESTYÉN ÁGNES, CSABA KATALIN, VIRT ÁGNES, ORMAI RITA, MAKÓ BERNADETT, BERZE ÉVA, KOVÁCS DÁNIEL DÁVID

STATIKUS TERVEZŐ / STRUCTURE
ZOLTÁN KATALIN – S ß Z BT.

ÉPÜLETGÉPÉSZ TERVEZŐ / PLUMBING
E. SERES EDIT, BICSKEI ATTILA – OPTEA STÚDIÓ BT.

VILLAMOS TERVEZŐ / ELECTRICAL PLANNING
TÓTH ZOLTÁN, KOLICS TAMÁSNÉ – PLAN•ET ÉPÜLETVILLAMOSSÁGI KFT.

Pénző

731 **Tamás L.** Romaiak, románok és oláhok Dácia Trajánában. Bpest, Akad. 1933. fzve. n. 8°. **3.60**

732 **Tamedly M.** Igaz Sámuel és a Hébe. Sopron, 1917. fzve. n. 8°. (39 old.) **2.50**

733 **Tanesics Mihály.** Általános földleírás és Magyar tartományok leírása. Kérdések és feleletekben az ifjúság számára. 2 köv. és jav. kiad. Pozsony, 1842. ered. borítókval. fzve. 8°. — 1 térképpel. (56 old.) **6.—**

734 — Sajtószabadságról nézetei egy rabnak. Páris, 1844. fzve. (ered. borítéklapokkal) fvász. tokban 8°. **8.—**

735 — Népkönyv. Lipcse. 1846. (kissé sérült) egyk. fbörkts. 8°. **6.—**

736 — Hunnia függetlensége. Jena, 1847 fzve. (ered. borítéklapokkal) 8°. **8.—**

737 — Nép szava Isten szava. Bpest, 1848. fzve. 8°. Ritka. **10.—**

738 — Gyásznapok emléke levelekben, melyeket feleségének írt. Bpest, 1848. fzve. (ered. borítéklapokkal) 8°. Első kiadás. **12.—**

739 — Debreczeni vásárfia. I–ső iskóla. Debrecen, 1849. 4°. (4 old.) Igen ritka. **12.—**

740 — Új alkotmány-javaslat, március 15-ének évnapi emlékeül. Debrecen, 1849. fzve. 8°. (20 old.) Ritka. **10.—**

741 **Tanu.** Németh László kritikai folyóirata. I—IV. évf. Bpest, 1932—1936. fvászonktsek. n. 8°. **30.—**

742 **Taysen, Friedr. v.** Das jugoslawische Problem. Studien zur Balkanpolitik. Berlin, 1927. br. gr. 8°. Mit 1 Karte. **3.60**

743 **Teleki könyvtár.** — Bibliotecae Samuelis Com. Teleki de Szék partes IV. 4 tomi. Vienae, 1796—1819. fűzve n. 8°. Teleki Sámuel rézm. arcképével és a könyvtár rézm. képével a címlapon. **30.—**

744 **Teleki László.** Az orosz intervenció Magyarországon. Diplomatiai okmányokkal bővítve. Pest, 1861. kkts. 8°. (36 old.) **8.—**

745 — Die russische Intervention nebst diplomatischen Aktenstücken. Original-Ausgabe für Deutschland. Hamburg, 1849. br. 8°. **8.—**

746 **Teleki, Paul and Andrew Rónai.** Memorandum on the different types of ethnic mixture of population. Submitted to the conference by the Hungarian coordinating commitee for international studies. Bpest, 1937. fzve. 8°. 28 számos ethnográfiai térképpel. **3.50**

747 **Thaly K.** Rodostó és a bujdosók sírjai. Történelmi kutatások a helyszínén. Bpest, 1889. fzve. n. 8°. **5.—**

748 — Ocskay László II. Rákóczy Ferenc brigadérosa és a felső-magyarországi hadjáratok 1703—1710. 2. köv. és illusztr. kiad. 2 kötet. Bpest, 1905. fzve. Lex. 8°. Számos kép-hasonmás stb. mellékletel. (40.—) **20.—**

749 **Thierry, H.** L'ordre de Saint Jean de Jerusalem en Hongrie. Rome, 1938. br. in 4°. Avec beaucoup d'illustrations dans le texte. (Extrait.) **5.—**

750 **Thim József.** Délmagyarország önvédelmi harca. 1848—1849-ben. I. kötet. Bpest, 1887. vász. n. 8°. Több nem jelent meg. **12.—**

751 **Thirring G.** A soproni polgárság vagyoni és birtokviszonyai II. József korában. Bpest, 1940. fzve. n. 8°. — 33 old. (K. ny.) **3.—**

752 **Timon Á.** Pázmány Péter a jog és igazság védelmében. Bpest, 1921. fzve. 8°. (41 old.) **2.40**

753 **Tintinnabulum trifrudentium.** Az az: a földi részeg szerencsének és dicsőségnek lakodalmában tomboló jóra-intő csengetyűje. Nagyszombat, Akad. betűkkel. 1729. (kissé sérült) régi fbörkts. 16°. 1 lapnagyságú fametszettel. **8.—**

754 **Thallóczy Lajos.** Bosnyák és szerb élet- s nemzedékrajzi tanulmányok. Bpest, 1909. fzve. n. 8°. — 1 címképpel és számos képpel a szövegben. **5.—**

755 **Tollius, Jacob.** Epistolae itinerariae ex autoris schedis postumis recensitae, supplementae digestae, annotationibus, observationibus et figuris adornatae, cura et studio C. Chr. Henrinii. Amstelaedomi, F. Halmae, 1700. régi pergament, 4°. 1 rézm. címképpel és 16 rézm. táblával. **80.—**

Ritka első kiadás. A metszetek közt Visegrád, Győr, Komárom, Óbuda, Buda, Buda és Pest, Székesfehérvár stb. látképei. Szép teljes példány.

756 **Tompa Mihály.** Virágregék. Kiadta Friebeisz István. Pest, Müller Gyula. kkts. k. 8°. Első kiadás. Jó karbantartású, kissé foltos pld. **12.—**

757 — Népregék, népmondák. Pest, Beimel, 1846. fvász. 8°. Ritka első kiadás. **12.—**

758 **Topografie** von Fiume u. Umgebung v. naturwissenschaftl., historisch-statist. u. sanitären Standpunkte. Pénző

Gedenkgabe f. d. XIV. Versamml. ungar. Aerzte u. Naturforscher. Wien, 1869. br. gr. 8°. Mit 2 Karten, 1 Tabelle u. Abbildgen i. T. **6.—**

759 **Torozkal—Wigand E.** Himes udvar. Bpest, 1916. fzve. 4°. Arcképpel és számos képes táblával. **8.—**

760 — Cserényös házak. Bpest, 1916. fzve. 4°. Számos képmellékletel. **4.—**

761 — Öreg csillagok. Bpest, 1916. fzve. 4°. Számos könyvdísszel. **4.—**

762 — Régi kert s miesei. Bpest, 1917. fzve. 4°. Számos képpel és képmellékletel. **8.—**

763 — Hajdanába, régös- régön. Bpest. Táltos, 1917. fzve. 4°. 16 képpel. **8.—**

764 **Törs, K.** Die Margareten Insel. Bpest, 1873. br. 8° Mit 1 grossen Karte u. zahlr. Abbildgen. **3.50**

765 **Töry E.** Michelangelo menyezetképzése a római Sixtus kápolnában. Tanulmány. I. kötet. (Több nem jelent meg) Bpest, 1912. fzve. n. 8°. Számos képpel a szövegben és 1 nagy képmellékletel. **12.—**

766 **Tóth Kálmán** összegyüjtött költeményei. Első teljes kiadás. Bpest, Ráth M., 1878. Szép fbörk. 8°. **8.—**

767 **Tournefort, Jos. Pitton.** Relation d'un voyage du Levant. 2 tomes. Amsterdam, 1718. d. vélin moderne. in 4°. Avec 46 illustrations dans le texte et 84 planches gr. s. c. (costumes, vues, plantes etc.) **50.—**

768 **Trenk. —** Báró Trenk Fridrik emlékezetre méltó életének históriája. Irattatott magától. 3 kötet. H. és ny. n. 1778. régi kktsek. 8°. 2 rézm. címképpel. **15.—**

769 **Trenk, Friedr. Freih. v.** Der furchtsame Kadet im Türkenkriege. Ein Original-Lustspiel in 3 Akt. Pest, u. Ofen, o. J. (cca 1790) br. 8°. Ritka. **12.—**

770 **Tuhrinszky K.** Sárosvár története. Eperies, 1899. n. 8°. — 3 képmelléklettel. (61 old.) **3.—**

771 **Türkische** und Ungarische Chronica oder kurzte hist. Beschreibung aller zw. d. Ertzhaus Österreich u. d. Türcken geführten Kriege in Ober u. Unter Ungarn als Siebenbürgen usw. Mit Titelkupfer u. 170 bildlichen Kupferstichabbildungen auf 63 Tafeln. Nürnberg, 1663. Hlwd. Folio. — Appony II. 880. **120.—**

772 **Turoczi, Ladisl.** (Soc J.) Philosophia naturae genio, artis ingenio, jucunda. Cassoviae, 1720. vászkts. 16°. **6.—**

773 **Ujfalvi-Bourdon Mária.** Ujfalvi Károly utazása Párisból Szamarkandig. A Ferganah, Kuldzsa és nyugati Szibéria. 177 képpel. Bpest, 1885. Szép félbörkts. n. 8°. **10.—**

774 **Ungár L.** Az 1845—1847. évi felvidéki éhinségnek kapcsolatos intézkedések Pesten és Budán. Bpest, 1939. fzve. n. 8°. (K. ny.) **2.—**

775 **Ungarns Wünsche.** Eine politische Abhandlung über die wichtigsten in dieser Hinsicht obschwebenden Fragen von Lajos v. K. . . . Lpzg., 1843. fvászonkts. k. 8°. **6.—**

776 **Urkundliche Belege** der walachischen Einwanderung in Siebenbürgen. Bpest, 1940. fzve. 8°. 8 old. (Mitt. üb. akt. Probleme d. Donaubeckens). **1.20**

777 **Vadnay T.** A magyar jövő. Közgazdaság- és szocialpolitikai tanulmány. Bpest, 1918. fvászon. n. 8°. **6.—**

778 **Vahot Imre** emlékiratai és Petőfi Sándor emlékezete. 2 kötet. Kiadta Vahot Gy. Bpest, 1880. vász. n. 8°. Arcképpel. **10.—**

779 **(Vajda, Joh.)** Bilder-Album aus Ungarn. Taschenbuch mit 18 Stahlstichen nach Zeichnungen von N. v. Barabás. Leipzig, (1839), orig. roter Lnwdbd mit Goldpressung. 8° **24.—**

780 **Vajda, János.** Dal és beszély. Ujabb lyrai költemények. Ábel és Aranka. Jankó J. rajzaival. Bpest, 1884. 8°. **8.—**

781 — Béla királyfi. Költői beszély hat énekben. Pest, 1855. fzve. k. 8°. Első kiadás. **3.—**

782 **Vámossy I.** Adatok a gyógyászat történetéhez Pozsonyban. Pozsony, 1901. fzve. n. 8°. **3.—**

783 **Vanda,** krakkói hertzog asszony, vagy a szerelem áldozatjai. Valóságos történeten épült román. 2 kötet. Posony. 1806. 8°. — 2 rézm. címképpel. **10.—**

784 **Váradi Ibolya,** Társadalmi problémák Herczeg Ferenc műveiben. Pályamű. Mit Titelkupfer u. 170 bildlichen Kupferstichabbildungen auf 63 Tafeln Nürnberg. 1663. Hlwd. fzve. n. 8°. (32 old.) **2.40**

785 **Vas Gereben** összes munkái. Sajtó alá rendezte dr. Váli Béla és dr. Szikszay János. Gyulay László rajzal-

Pozsonyban Gy. 155.17. könyv. rovásze

bildgen, die übrigen stellen Portraits, Kostumbilder usw. dar.

772 **Turoczi, Ladisl.** (Soc J.) Philosophia naturae genio, artis ingenio, jucunda. Cassoviae, 1720. vászkts. 16°. **6.—**

773 **Ujfalvi-Bourdon Mária.** Ujfalvi Károly utazása Párisból Szamarkandig. A Ferganah, Kuldzsa és nyugati Szibéria. 177 képpel. Bpest, 1885. Szép félbörkts. n. 8°. **10.—**

774 **Ungár L.** Az 1845—1847. évi felvidéki éhinségnek kapcsolatos intézkedések Pesten és Budán. Bpest, 1939. fzve. n. 8°. (K. ny.) **2.—**

775 **Ungarns Wünsche.** Eine politische Abhandlung über die wichtigsten in dieser Hinsicht obschwebenden Fragen von Lajos v. K. . . . Lpzg., 1843. fvászonkts. k. 8°. **6.—**

776 **Urkundliche Belege** der walachischen Einwanderung in Siebenbürgen. Bpest, 1940. fzve. 8°. 8 old. (Mitt. üb. akt. Probleme d. Donaubeckens). **1.20**

777 **Vadnay T.** A magyar jövő. Közgazdaság- és szocialpolitikai tanulmány. Bpest, 1918. fvászon. n. 8°. **6.—**

778 **Vahot Imre** emlékiratai és Petőfi Sándor emlékezete. 2 kötet. Kiadta Vahot Gy. Bpest, 1880. vász. n. 8°. Arcképpel. **10.—**

779 **(Vajda, Joh.)** Bilder-Album aus Ungarn. Taschenbuch mit 18 Stahlstichen nach Zeichnungen von N. v. Barabás. Leipzig, (1839), orig. roter Lnwdbd mit Goldpressung. 8° **24.—**

780 **Vajda, János.** Dal és beszély. Ujabb lyrai költemények. Ábel és Aranka. Jankó J. rajzaival. Bpest, 1884. 8°. **8.—**

781 — Béla királyfi. Költői beszély hat énekben. Pest, 1855. fzve. k. 8°. Első kiadás. **3.—**

782 **Vámossy I.** Adatok a gyógyászat történetéhez Pozsonyban. Pozsony, 1901. fzve. n. 8°. **3.—**

783 **Vanda,** krakkói hertzog asszony, vagy a szerelem áldozatjai. Valóságos történeten épült román. 2 kötet. Posony. 1806. 8°. — 2 rézm. címképpel. **10.—**

784 **Váradi Ibolya,** Társadalmi problémák Herczeg Ferenc műveiben. Pályamű. Mit Titelkupfer u. 170 bildlichen Kupferstichabbildungen auf 63 Tafeln Nürnberg. 1663. Hlwd. fzve. n. 8°. (32 old.) **2.40**

785 **Vas Gereben** összes munkái. Sajtó alá rendezte dr. Váli Béla és dr. Szikszay János. Gyulay László rajzal-

Sárosszentkereszti

templom fáltára

12 kép, 1520 K

Csánky Dénes

MAGYAR MUVESZET

1937. 338. l

339. l.

344-l

345. l

FRANCISCUS VIRAYEN ... ECCLESIENSIS

BUDAPEST 9.8.1.6.24-1 LFh 4 V LFh

Sároy Pál

Lyka München

37. l.

NEMZETI SZALON
1932 MÁJUS-JUNIUS

Sartori

velencei magyar konzul és eredetileg magyar állampolgár volt. Kb 40 évet él Velencében, ahol klasszikus velencei mesterek műveit másolja. Most már olasz állampolgár. Tájképekkel fest és műkereskedéssel foglalkozik.

Genthon István közlése.
1943 V. 1.

1295–1296. Ismeret

A XIX. század másod

1295. *Klauzál Imre.*

Mellig, kissé jobbrafordult é
elválasztott haja, szemöldöke, s
rott bajusza barna, álla pedig
fekete nyakkendő, kivágott me

Lemezpapir, méretei 39·9 : 31·5
Vétetett 1910 szeptember 28-án Soh
910). — Kifizettetett 1910 októbe
1910 november 30-án (1997–910). —
az 1912 április 11-iki 18824 szvsz.

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1935. október hó 19-én (szombaton) délután fél 6 órakor a Magyar Nemzeti Múzeum Baross-utcai előadótermében (VIII., Baross-utca 13.) tartandó

SZÉKELY BERTALAN-EMLÉKÜLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

Elnöki megnyitó.

Dr. SZENTIVÁNYI GYULA: Székely Bertalan emlékezete. (Vetített képekkel.)

Utána választmányi ülés.

Vendégeket a Társulat szívesen lát

Gerevich Tibor
elnök.

Budapest

NYOMTATVÁNY

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

Sartorio, Arist

FESTÉSZET

A hadifogoly olasz művész (Aristide Sartorio). Irta Kacziány Aladár. Alkotmány, junius 16.

1915

Sartorio. Irta Arcturus. Az Ujság, julius 19.

1915

(Művészet 1915 472.)

Han P. C. B:

Alt u. Neu Pannonia: „pag. 25."

„Attila

der Wilden Hunnen König"

Arczélben, jobbra fordulva, hosszú bajusszal, körszakállal és hajjal, fején koronával, csaknem térdig, álló helyzetben van ábrázolva. Kinyujtott jobbjában egyenes kardot, ~~jobb~~ baljában (a képre csak félig metszett) zászlót tart, melynek szövetén koronázott, szárnyait kiterjesztő sas látható. Derékövére jobbról ijj, balról nyilvesszők vannak erősítve.

A kép alatt: „Schau Attilae Gestalt" kezdetü és „So straffet Gottes Ruth" végü 4 soros vers van.

Méretei 13·3 : 14 cm.

Han P. C. B:

Alt u. Neu Pannonia: „pag 40."

„Kaÿser Heinrichs Tribut an die Hunnen" (a szövegben: „Hungarn")

(A° 932.)

Mennyezetes, függönyös trónuson, melyhez három félkörű lépcső vezet, szász és thüringiai urak és testőrök közt, palástban, fején koronával, baljában az almával, jobbjában a lefelé nyújtott kormánypálczával ül a császáksa hunnok, illetőleg magyarok három, a trón előtt balról álló három követének adja át üzenetét és az ezek által követelt „évi adó" helyett a megnyírt, füleitől megfosztott kutyát, mely a középtérben, a Követek felé fordított fejjel áll.

A kép alatt „Der dapfer Heinrich dort als Kaÿser" kezdetű 4 soros vers van.

Méretei 13·2 : 14·1 cm.

Han P. C. B:
Alt u. Neu Pannonia: „pag. 85."

„Ein Hungarischer Husar und Heÿdück"
(a XVII. szd. végéről).

Dombos vidéken: Jobbról egy huszár áll lóháton, jobb kezében hosszú nyelű kicsiny lobogóval; előtte balról egy hajdú ~~áll~~, bal vállára fektetett puskával.

Mindkettő öltözetét és felszerelését l. a szövegben a 85-lapon leírva. – A kép alatt „So reitet der Hüsar" kezdetű, a huszárt és hajdut a törökkel szemben dicsérő 4 soros vers áll.

Méretei 13·3 : 17 cm.

Han P. C. D.:
Alt u. Neu Pannonia: „pag. 159."

Printz Ladislaus wird 4. Monat
alt gekrönt. (1440).

Koronázási jelenet: a székesfehérvári szt. István templomban, balról az oltár előtt ülő Erzsébet (Albert özvegye) tartja a pólyás Lászlót, kinek fejefölött Zech Dionýsius esztergomi érsek Mátyás veszprémi és Benedictus győri püspökök, s a jobbról álló Gara, Cilley stb. magyar urak jelenlétében ezt a koronát fogja.

A kép alatt „Bethränte Krönungs-Freud" kezdetű 4 soros vers van.

Méretei 13·4 : 13·9 cm.

Han P. C. D:
Alt. u Neu Pannonia: „pag. 176."

„Scander - Begs

Ritterlicher Zweÿkampff," (mit einem Tartarn)

Az előtérben a küzdelem látható, melyben Castriota győzi a törököt, az ennek balvállába mélyen behatoló görbe kardjával legyőzi. Mindkettejök csak ágyékkötőt visel. A küzdőtér belső szélén levő korlát mögött a nézőközönség áll, a hátrább levő emelvényen pedig II. Murad szultán és tábortáza nézi a párbaj lefolyását.

A kép alatt „Halt frecher Tartar inn!" kezdetű 4 soros vers van.

Méretei 13·3 : 14 cm.

Han P.C.B:

Als u. Neu Pannonia: „pag. 181."

„Johannes Corvinus" (Hunyades)

„geräth unter die Mörder."

Az előtérben középütt, a nézővel szemben áll a két rablótól jobbról é balról megtámadott Hunyadi, jobbjában az egyik rablót kardjával, melyet ennek hüvelyéből rántott ki, míg azok a nyakában függő aranyláncot akarják letépni. Mögöttük park terül el fákkal, cserjékkel.

A kép alatt „Schau hier den Held Corvin..." kezdetű 4 soros vers mondja el a legendát.

Mérete: 13·4 : 16·9 cm.

Han P. C. D: Act u. Neu Pannonia: „pag. 227."

„Jöckel Georgs grausames Marter-Spiel."

Az égő széken ülő Dózsa György fejére jobbról tüzes koronát, balról (jobbjába) tüzes pálczát adnak. Alatta 4 sorban: „Schau was die Auffruhr kan ..." kezdetü vers.

Méretei 13·3 : 13·8 cm.

Han P. C. B:

Alt u. Neu Pannonia: „p. 381."

„Leopoldus I.

Röm. Kayser, König in Hung! u. Böh."

Mellrép, ov. ker.

Szemben, kissé jobbra ford., parókával, nyallańczczal, pańczélban.

grappu.

Alatta „Schau unsern Leopold!..." kezdetü dicsérö vers.

Méretei 13: 14 cm.

Han P. C. B: Alt u. Neu Pannonia: „p. 430".

„Mahumeth IV.

Türkischer Kayser".

Mellkép, ov. ker.

Alatta „Es wird ô Mahumeth! der Christen froher Kayser" kezdetü 4 soros vers.

Méretei 13·2 : 14·2 cm.

Han P. C. B:
Ref n. Neu Pannonia: „ pag. 585" (i.)

„ Wien. Das Adler Nest Sich Trent. Das Der Türken Herzerstrent. Dancke Gott ô Christenheit +" (Körirat).

Emlékérem kepe, rajta elől csata, hátrább város (Pécs), fent pedig sas. 1683-ból, Bécsi győzelem emlékére készült.

Átmérője 6.4 cm.

Han P. C. B:

Alt u. Neu Pannonia: „pag. 585." (2).

„Wien bedenke Gottes Gnad * So er dir erwiesen hat * Danck Ihm allzeit Frühe u. Spat*" (Külső körirat).

„Wann diese Helden siegen. So mus der Türk erliegen. Hungarn der Friede vergnügen". (Belső körirat.)

Emlékérem képe 1683-ból. A négy érdekelt császár, illetőleg király térdelve hálaimát mond. Koronázott fejök mellett czímerök van. Fölöttük napsugarak közt „IESUS", alattuk: „ⲰⲀⲎⲚⲈⲰⲞ" fölirat.

Átmérője (a külső körirattal): 7 cm.

Han P.C.B:

Alt u. Neu Pannonia: {„pag. [585.(3)]
{719."

„Dem Leopold das Gluck ist hold. Den Glucksstern klar Neuhausl stellt dar."

Érem képe, fölül csillaggal, ez alatt galyat tartó sassal, még alább „Neuhausl" látképével.

Az érem másik oldala külön kép. Felirata: „Neuhensel Aº 1581. erbauta. Aº 1663. 26. Sept. durch Accord an die Türken kommen. Dann Aº 1685... wider erobert worden. Gott seÿ die Ehr."

Átmérőjük: 4·3 cm.

Han P. C. B:

Alt u. Neu Pannonia: 585. (5). [= pag. 622.]

„Durch diesen Bund. Der Turcken
„Hund. Mus gehn zu Grund. A. 1684."
(Körirat).

Erém képe. Rajta két sas (Magyarország és Ausztria?)
és egy szárnyas oroszlán (Velencze) egy kutyát
(a törökt) támadnak meg.

Átmérője 5. 1 cm.

Han P. C. B:

Alt u. Neu Pannonia: 585.(5). [„pag. 790].

„Leopold der Sonnen gleich. Sturzt das Monden Kayser reich." (Körirat).

Érem képe. Az arcz alakban ábrázolt nap sugarait szórja a középütt levő, EUROPA és ASIA feliratú földgömbre, mely alatt egy jobbra s egy balra lefelé hajló vadkan-agyar van, mellettök a megszakított évszámmal: „16 85". Alatta: „Leopold thut Krafftig siegen".

Az érem másik oldala külön kép: két egymásra keresztben fektetett kardra állitott, közepén ketté tört M betü, melyen L áll, rászóródó napsugarakkal. Körirata: „Der Augenschein bezeuget frey. Das L. mehr als M. sey." Alatta a fenti vers vége: „Mahumeht mus unten liegen".

Átmérőjök: 4·3 cm.

Han P. C. B.:

Alt u. Neu-Pannonia: „pag. 688."

„ Maximilian-Emanuel Chur-Fürst
in Baijern. etc."

Mellrép, ov. ker.
Az alatta levő 4 soros dicséró vers 3. és 4. sora:
„Mit Oesterreich forthin der Baijr-Löw es wagt,
biss wird auf Hungar-Land der Türcken-
Hund gejagt."

Méretei (az irással): 12.9 : 17.1 cm.

Han P. C. B:

Act u. Neu Pannonia: 795. lap után,
(a függelék előtt).

„Die Hungarische H. Kron"

Terítővel letakart asztalon, vánkoson van a magy. korona. Föléje két angyalka babérkoszorút tart.

Alatta „Leb edles Hungar" kezdetű 4 soros vers van.

Méretei (az írással): 13·2 : 16·8 cm.

Han P. C. B:

Alt u. Neu Pannonia: színkép.

(I. Lipót dicsőítése.)

Allegorikus kép: Lipótot, ki jobbjában a kormánypálczát tartja s nejét, kinek meg a gyümölcscsel telt bőség szarva van a kezében, díszes kocsiban, három oroszlán vonja, keresztül gázolva a földön heverő, levert törökökön. Az oroszlánok előtt kutya szalad. A kocsi fődélen koronázott sas ül, míg legfelül a magyar czímertel röpül három szárnyas amorette, kiknek mindenike szalagot is tart: az egyik „Leopold kriegt", a másik „Leopold siegt", a harmadik „Der Türcken liegt" felirattal. A felhős égbolton villámok czikáznak. Alól két férfialak (az egyik magyar öltözetben), ülő helyzetben „Alt u. Neu Pannonia oder Hungaria" térképét tartja, melyen mindössze 16 város van megnevezve.

Méretei 13·2 : 17 cm.

Signat. (a térkép alsó szélén):

„P. C. B. Han, invent." „J. C. Sartorius sculp."

Sartorius. J. C.
rézmetsző
XVII. század.

Han: Alt und
Neu Pannonia
metszetei.

J. C. Sartorius sc.

VIII.

Paul Conrad Balthasar Han:
Mathem. Poeta et Historiographus.

Alt und Neu Pannonia
oder
Kurz-Befasste
Beschreibung
Des Uralten Edlen
Königreichs Hungarn...

—

Nürnberg, verlegt durch Peter Paul Bleul, Kunst u. Buchhändlern
Druckts Andreas Knorzen Seel. Wittib. An. 1686.

—

A jánlva Brandenburgi Keresztély Ernő és Fülöp rajnai, hajon
julichi és Clevei hercegeknek.

Lasset gnädigst Euch belieben
Das was mein gekrümmte Hand
Meistens in dem Bett geschrieben
von dem edlen Hungar-Land.

Hungarische Stadtbuchof
igér terkép. 17. lap.
Soll
metszettel a nagyon
subjectiv elöszóban.

Sartorius J. C.
rézm.

13. A *Das vormals so mächtige u. edle... Königreich Hungarn* 1684. c. mű címképe.

14. A *Das ehemals gedrückte... Königreich Hungarn* 1688. c. mű címképe.

11. Paul Balth. Han *Alt u. Neue Pannonia* 1686. c. művének címképe.

12. A *Brevi notitie de gli ventisette Em. Sign. Cardinali* 1687. c. mű címképe.

Tanulmányok Budapest multjából V. k
80. l.

1905. augusztus 22.

Sebestyén Károly Szegedi áll. polg. isk. rajztanitának: értesittetik a felől, hogy a Székelyföldön eszközlendő néprajzi gyűjtésre a Minisztérium 300 koronát utalványozott; a gyűjtött anyag az állam tulajdonát képezi s a M. Nemz. Múzeum néprajzi osztályába beszállitandó (760/1905.)

SARTORIUS („aus Kaisd"), Paul.
erdélyi festő a XVI. században. 1520.
festette a schweischi (szászföldi)
templom szárnyasoltárát.

~~Ezt János nemzeti múzeumi osztály-~~
~~igazgató I. 132~~

E. 8. II
4141

Sartory

épitéz

l.

Goszt Pécs 1763

38-l.

F. SÁROSSY ETA

106. Szegedy Róza háza Badacsonyban, paszt.

Nemzeti Szalon
Magyar tájak
1939. dec.

dupl

1933 — 1943

A SZÉKESFŐVÁROSI KÉPTÁR JUBILEUMI KIÁLLITÁSA

A MAGYAR MŰVÉSZET

Sárossy Eta
(Ferenczy Valériné)
alatt

Ferenczyné Sárossy Éta

Ferenczy Valérné
nül. Sárossy Éta

Ferenczy Valér tanítványa 1926 elején az utóbbi évek-ben készült képeiből Nagybányán – ahol él – Nagyváradon és Kolozsvár koll. kiállításokat rendezett.

Pesti Hirlap 1926.
febr. 13.

F. Sárossy Éta,
festőművésznő

1928. XII. 18. Esti Kurir

}—(**Müterem-kiállitás.** Vasárnap nyitotta meg Aréna-ut 102. alatt levő mütermében karácsonyi kiállitását F. *Sárossy* Éta, a jónevü fiatal festőművésznő, akinek tavaly az erdélyi nagyobb városokban rendezett kollektiv kiállitásaival igen nagy sikere volt. A mostani karácsonyi kiállitás nagy vonásokban beszámol a fiatal müvésznő egész munkásságáról, de legértékesebb darabjai azok a képek, amelyek legutóbbi olaszországi utján készültek. F. Sárossy Éta müvészetét a nőnél szokatlan hideg, érdekes szinek jellemzik, amelyek különösen pasztelljeiben jutnak kifejezésre és amelyek az erdélyi hegyek és völgyek borongós hangulatát nem közönséges erővel tudják megörökiteni. A vidám olasz tájakról festett képei ezeknél mindenesetre derüsebbek, de figyelemreméltó, hogy hüvös világszemléletétől csak nagyobb olajfestményeiben tud szabadulni, képei általában igen dekorativak, hatásosak és arra mutatnak, hogy a fiatal müvésznő fölfelé ivelő pályája még sok szép és érdekes meglepetést tartogat. A kiállitás, amely naponta d. u. 4-től 7-ig van nyitva, belépődij nélkül megtekinthető és a jövő vasárnap zárul.

Esti Kurir, 1928. dec. 18.

1

Sárossy Éta

Ujság

SZOMBAT, 1926 FEBRUÁR 13

— **Az osztálysorsjáték mai huzása.** Az osztálysorsjáték mai huzásán a következő nagyobb nyeremények huzattak ki: 10 millió koronát nyert: 60473. 6 millió koronát nyertek: 8023 24396, 24841 29843 36565, 5 millió koronát nyertek: 187 19887 24622, 31123 36597 46383 58044 49493 61564 Ezenkivül 2 milliót nyert 27 szám, 1 milliót nyert 125 szám és 750.000 koronát nyert 1843 szám. A huzás folytatása e hónap 15-én reggel kilenc órakor lesz.

KÉPZŐMÜVÉSZET

** **Ferenczy Valérné kiállitásai.** Igen nagy művészi sikerrel rendezett kiállitást az utóbbi években készült festményeiből *Sárossy* Éta festőművésznő, Ferenczy Valér festőművésznek, a nagybányai művészkolónia jeles tagjának felesége és tanitványa. Nagybányán, Nagyváradon és Kolozsvárt mutatta be munkáit Ferenczyné s a sajtó és a közönség nagy elismerésén kivül azt is elérte, hogy kiállitásának egész anyagát, száznál több képét eladta.

540. *Ricci Sebastiano*

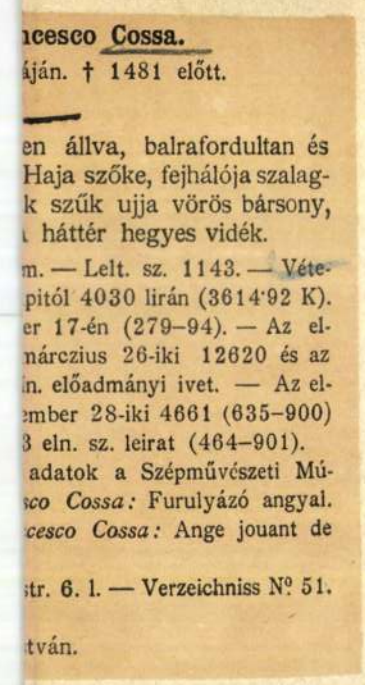

ıcesco Cossa.
áján. † 1481 előtt.

en állva, balrafordultan és
Haja szőke, fejhálója szalag-
k szűk ujja vörös bársony,
ı háttér hegyes vidék.

m. — Lelt. sz. 1143. — Véte-
pitól 4030 lirán (3614·92 K).
er 17-én (279–94). — Az el-
nárczius 26-iki 12620 és az
ın. előadmányi ivet. — Az el-
ember 28-iki 4661 (635–900)
3 eln. sz. leirat (464–901).
adatok a Szépművészeti Mú-
sco Cossa: Furulyázó angyal.
cesco Cossa: Ange jouant de

str. 6. l. — Verzeichniss Nº 51.

tván.

III.

44 (1143).
606 (108).

I : 44

Sárossy Endre
festő

lásd életr.

Karczagmagyarban
836. h.

Sárossy Béla

rajztanár

l.

Rajzóztatás

1944. V. cif. 3. 4.

32. l.

MOB. Elvadéssorozat.

25

ágos Bizottsága.

ány { száma: 192
kelte: Hivlát 192
beérkezése: okt. 13. 1925

ek száma:

elintézett szám:

záma:

záma: Polakovics

5 { X/16.

P.

MDK

Sartori pozsonyi szobrász

majki kamalduli remeteség szobrai

Vita Aggházy Mária a Barokk Szobrászat Magyarországon c. kandidátusi értekezéséről. Garas Klára opponensi véleménye Müvért 1957.VI.évf.4.sz.313.l.

Sartory József

pozsonyi kibrák dolgozott a majki
kamalduli remetesség templomában.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970. 1521

381

Sartory

M.D.K.

két oltárát állítják fel 1781-ben a pécsi nékeseghár néphajójában.

Gosztonyi Gyula: A barokk Pécs. Pécs müemlékei. Bőv. klny. a Sorsunk 1942. II(4) sz.-ból. 14.old.

M.D.K.

Sartory, Antonio Giuseppe, olasz.
, szobrász
é. építész

ariné Eszterházy Károly 1781-
ben megrendeli a pápai főoltár ter-
veit, melyek azonban Pellegrini
terve alapján kerülnek ki vitelre

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 394. old.

M.D.K.

Sartory, Giuseppe, dekorációs és építész.

Pápán, Pécsett és Majkon működött. Esterházy Károly számára rendelt meg 1781-ben a pápai főoltár terveit.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

225. old.
+ 394. "

M.D.K.

Sartory, Giuseppe, osobráz

nevět újra ambitik:

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

278. old.
+283. "

Sartori József

s. accoi (Trient) születésű olasz szobrász készítette a pécsi székesegyház szent Mihály oltárát (jelenleg a sumonyi (Baranya m.) plébánia templomban) 1781-ben. és a szent Sebestyén-oltárát (jelenleg a székesegyházi plébánia fakamrájában). Az egyiken Szt Mihály, a másikon szt. Sebestyén fehér alabastrom szobra. E két oltár 12000 forintba került. Sartori a szép olasz márványokat ~~Velen~~ Velencében gyűjtötte össze, s onnan szállította Pécsre.

Szőpécsszékesegyház 72-73. l.

Hatvanadv., Ráhel

ÉTFŐ 5 Ágota, Ágota

EDD 6 Dorottya, Dorottya

ERDA 7 Romuald, Tódor

ÖRTÖK 8 M. sz. János, Aranka

NTEK 9 Cirill, Abigail

MBAT 10 Skolasztika, Elvira

reihez a trienti Sartori József támaszt finom
olasz márványokból faragott oltárokat, s
azokra Szent Sebestyén és Mihály ark-
angyal alabastrom-szobrait helyezi,

1782. a diadalív pillé-

Szönyi Októ dr. A pesti nézes-
egyházi. Magyar Művészet 1929
489. l.

Sartori József

a mely előtt gyümölcstart
rák, pástétom, kenyér és
lánkságvan,

Az ábrázolt hollandi csal

Jobbról egy fehér teritő
férfiból meg ugyanennyi hölgyb
~~[illegible]~~ két leány szolgál ki é
megrakott asztalon innen láth
~~[illegible]~~ ~~Előttük a gyümölcstart~~
körül, ~~kenyér és egyéb nyalánkság~~
jobb kezét csipőjére támaszto
egy szemközt áll, balrahajlik
gyet, kinél boros pohár van;
és a sárga ruhás hölgynek job
kék ruhát viselő leányka tele
tányérral. Az asztalon innen
tya köti le figyelmünket. A s
tünk, hol a szakácsné szorgos
ben, szalagokkal diszitett arc
három tájkép tünik szemünkbe
~~[illegible]~~

A szolgáló
~~[illegible]~~

Sartori

trentinói építész és
szobrász; pécsi kaj-
talani levéltár épülete
1780.

Szö Pécs 74: l.

Sartori József

építész és nobrász, trienti származás

A pécsi káptalani levéltári épületet Sartori József 1780 után copf stilben épitette.

Szőpécsnékeseggház 45. l.

7 HE

Gizella, Napoleon

8 KE

Mihály, Gizella

9 SZE

Naz. sz. Ger., Gergely

10 CSÜTÖ

Áldozócsüt., Áldozócsüt.

11 PÉN

Mamert, Mamertius

12 SZOM

Pongrác, Pongrác

Sartori József

Készítette 1782-ben Klimó György pécsi püspök (1751–1777) epitáfiumát fehér márvány-ból, mely a pécsi székesegyház Corpus Christi kápolnájában volt felállítva. Ovális alakú domború mellképét két géniusz tartotta, melyeknek egyike tükrőt fordított feléje. Alatta volt a feliratos fehér márványkő. Az epitáfium a két géniusz kivételével a pécsi püspöki múzeumban van. (Szőnyi A püspöki múzeum kötára 251. l.)

Szőpécsszékesegyház 90. l.

Sartori József

A Corpus Christi kápolnában

... volt Klimó György püspöknek *Sartori József* által fehér márványból 1782-ben faragott epitáfiuma, amely most a pécsi egyetemi könyvtár lépcsőházát díszíti

Szőnyi Ottó dr, A pécsi székesegyház – Magyar Művészet 1929, 489. l.

Csaknem egész sisakban benézve van ábrázolva. Mind lasztott hajs sötétbarna, s tollas kalap széles karimávtel. A nattérben két négyfizése stol jobbra: Komaromi

1912.

... junius 9-én.
...épe.
...ereti 149.5 : 93 cm
... február 24-iki 13850 sz. leirat
...12)
...12 márczius 18-án. -- Elszámoltatott
...2).

...7-iki 2172 (157-912), illetőleg

...n. 368-912
..., lelt. 7082.
...7-912-28.

15

M.D.K.

Sartory József
pozsonyi szobrász

Majk , kamalduli remeteség kerítésének, kapujának szobra XVIII. sz. kerítésének

Müemlékvédelem 1965/3. 138. l.

M.D.K.

Sartory József

pozsonyi szobrász

A majki kamalduli remetetelep egyik mestere

Magyar műemlékvédelem 1961-1962. Bp. 1966. 201. l.

Sartory

is készített terveket a pécsi Papneveldéhez.
Terveit nem vitelesték ki, akár Krammerét.

Bálint János: Pécs, Bp 1955
28.o.

M.D.K.

Sartory szolerán

A pécsi káptalani levéltár épületének terveit tőle fogadták el. Copf architekurájú épület.

Bálint János: Pécs. Bp. 1955 28.

SARTORI, Giuseppe Antoni szobrai

Koller tárgyalt vele szobrai ügyében a szeresegyházi rénére.

TPT 13. 2003 57

SARTORY /SARTORI/ József egri uradalmi ingenieur, és megyei mérnök. 1788-ban elkésziti a nagytállyai fácános kert három db alaprajzát /Terv.166./. Fennmaradt tőle 1790-ből az egri szeminárium régi majorjának tervrajza /Tervj. 163./. Elkésziti az Eger-Egerbakta közötti müutat 1796-ban, majd 1805-ben a „Pratum portae magistri Agriensis" cimü tervét /Tervj. 167./. Ugyancsak tőle való —+ Fletter mérnök-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

kel együtt az egri alsó malom zsilipjének terve 1806-ból /Tervj.114./. Az egri Hajdu-hegy tereprajza 1810 körül készült. /Tervj. 105./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

M.D.K.

Sartory József, egri uradalmi és megyei mérnök

1787-ben rajzolja Eger város térképét. Az uradalom s a megye területén több kert és major alaprajzát, valamint községek térképeit, műút és zsiliptervet készít. 1805-ben ő rajzolja az egri pósta mester hárának tervet, 1810 körül az egri Hajduhegy tereprájzát.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 394. old.

M. J. K.

SARTORY József mérnök

Eger térképe 1787. ~~1806~~.

másolata 1806

Borovszky Samu: Eger multjából, Eger 1926

10. l.

M.D.K.

Sartosy József, geometra

36.-1796 utáni évek. Planum Fluvii Agriensis. Kéziratos szines térkép. A patak, hidak, fürdők, tervezett új meder vizimalom, a teknősbéka tó.-94.5+29 cm. Egri Áll. Levéltár. 139.o.

Sugár István: Eger város térképei / XVIII. sz-1950 / 125.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Joseph Sartory,geometra

42.-1804.-Plan von der Festung Erlau. Kéziratos,szines A vár alpa alaprajza,a Dobó utca teleksora, a várfal leomlása. Egri All.Lev éltár. 142.o.

Sugár István: Eger város térképei / XVIII.sz-1950 / 125.o.

Az Egri Múz.Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Josef Sartori, mérnök

22.b1787.1806. Grundriss der Stadt Erlau. Kéziratos, szines térkép. Az 1787-es térképének szépen kidolgozott változata, a püspöki és káptalani területek szines elosztásával. 58+47 cm. Egri Áll. Levéltár. 5 x 5. ábra ~~xxxxx~~ 136.o.

Sugár István: Eger város térképei / XVIII.sz.-1950 / 125.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Bartory József, geometra

45.-1810 körül. Mappa archidioecesis Agriensis... Nyomtatott térkép. Az egri érsekség területén belül jelölve Eger város és P.Szőllőske és P.Cegléd, Eged h hegye. Egri Áll.Levéltár . 143.o.

Sugár István: Eger város térképei / XVIII.sz-1950 / 125.o.

Az Egri Múz.Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei.1967. Eger, 1967

M.D.K.

Josef Sartori, mérnök

22.a.1787. Eger városának utcatérképe. Kéziratos térképvázlat. Utcahálózat, városfal, kapúk, stb, számjel magyarázat nélkül. Német szöveg. 60+47 cm. Egri Áll. Levéltár. 136 old.x

Sugár István: Eger város térképei / XVIII.sz-1950 / 125.o.

x Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Josef Sartori, mérnök

22.b.1787,1806. Eger város belterületének szines térképe. 58+47 cm. Egri Áll. Levéltár. 5.ábra. 136.o. Fekete repr.

Sugár István: Eger a város térképei /XVIII.sz.-1950/ 125.o.

Az Egri Múz. Evkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

SARTORY József († 1789)

Mollinarolo másodiziglen tanítványa a pozsonyi és pécsi Dóm mellékoltárai számára készített szobrokat.

Agoházy kária: Magyarországi barokk művészet, Bp 1960. TIT József t. szabadegyetemének előadásai 42

— 3. — M. D. K.

SARTORY József szobrász

Valószínűleg tőle a Káptalan u 2. sz. ház ajtaja fölötti Immaculata és a papi szeminárium bejárata fölötti Szt. Pál-szobor

Majk, Kamaldulialknál is dolgozott

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 65. 90. 91. 95. 96. 266. II. 210. 222. 255. 2
C XXXVIII., ~~[illegible]~~ C XL

Sartory Ferenc, tájfestő.

"Nemesebb mesterségek Akadémiájának"
/Bécs/ jutalmazottja.

XVIII. század.

Magy. Hirmondó. 1799. XV. szak. IV. 16.
487-488. l.

_ Ybl.

Eisenhut Ferenc festő /1857-1903/

a müncheni Képzőmüv.Akadémián ezüst-érmet nyert. /1882/

Budapesti Hirlap 1882.VIII.7.
216.sz. 3.o. /Sz.és M./

Sárossy Endre

festő

Műcs. kiáll. 1938 tól

Pipics 11p.. l.

DEBRECEN

Déry-Múzeum:
Sodoma-Predella

Degenhart, Bernhard: Könyvismertetés. Zeitschrift für Kunstgeschichte, IV. Berlin, 1935, 87 l.

Sárossy Endre
grafikus
1920-24.

Élmisk 1930.88. l.

Bécs.

E lapon Bécs városa, k
hegyekkel látható. Felirata

GEZIGT van de KE
zoo als zig dezelve met zy
zien, vertoond.

a felső balsarkon: IX. Deel P
magyarázó szövegének kezdete
Land straat.

Rm., mér. a vk. 16: 33

140-95.

Sárossy Endre
festőművész
48 éves
(agyvérzés)
†1945. VII. 12.
Új köztemető

Halotti főkönyv
142

MDK

Sárossy Endre

Női arckép, paszt.

KMTárs 1938. őszi kiáll. 25 l.

Sárossy Endre

Endre Emil

Ulcsarnok 1941 Arcképkiállitás

MDK

Sárossy Endre festő

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Mücs. 38 l.

Sárossy Endre

MDK

"Dreher Baksör" 1923

"Janina" 1923.

"Dreher Baksör" 1923.

Gschwindt konzervek" 1925.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.

37.1.

Sárossy Endre

"Elkán Gyula szücs" 1926.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS.BP. 1960.

37.l.

MDK

Sárossy Endre

Arckép

KnTárs. 1938. őszi tárlat, 3o l.

gyes vidékein szinten

Görögországból nem sik

tehetjük, hogy a hegyi

széles szijácsból készü

gáriában a hátikosárnak

amit hazánkban is ismer

nak. Ez a kosártipus az

latos a zöldségek száll

regszerü hasitványból k

tásra használják, és a

sősorban Közel-Keleten és

NDK

Sárossy Endre

Dreher Baksör

Janina

Dreher Baksör

Gschwindt konzervek

Elkány Gyula szücs

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

Sárossy Endre MDK

A müncheni "AU" városrész, tempera

Mücsarnok 1939. téli tárlat

Sárossy Endre MDK

Dr. M.Tóné arcképe, pasztel

Műcsarnok 1939. téli tárlat

MDK

Sárossy Endre

Müncheni hangulat, repr.

Rónay K.:"Derű a művészetben" kiáll. a Műcsarnokban. Képes Krónika 1939. ápr. 16. 63-64.l.

MDK

Sárossy Endre

Gschwindt konzervek. 1925., 95.5x63 MH

Elkán Gyula szűcs. 1926., 126x95 OSZK 00393

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960.
Műcsarnok. Kat. 37.1.

MDK

Sárossy Endre

Dreher Baksör. 1923., 126x95 MH

Janina. 1923., 95x63 MH

Dreher Baksör. 1923., 93x63 OSZK 215

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960.
Műcsarnok. Kat. 37.l.

Sárossy Endre MDK

Az első jég

Mücsarnok 1939
Derü a müvészetben kiáll.

Sárossy Endre MDK

Müncheni hangulat, temp.

Műcsarnok 1939
Derű a művészetben kiáll.

MDK

Sárossy Endre,

müvei emlitésreméltóak.

Mücs.-Az 1939.évi Téli Tárlat.-8 Órai Ujs. 1939.febr.1. 4.l.

Sárossi Bella

könyve

) A csipke multja
és jelene. Bp. 1909.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
213
915 VI. 15
Érk.: 16 n.

nelmek a felmentés indokául szolgáló
.évi március hó 1-ében állapittatott
yszerüen két eredeti példányban ki-
a felmentésre javaslatba hozott e-
igazgatósága szolgálati főnöksége
gazolandó, hogy a népfölkelési szol-

os Közlöny" folyó évi április hó 1-
s 127. oldalait.

– és közoktatásügyi miniszter alá
i hatóságnak, hivatalnak és inté-

Sárosi Béla

festő

1933-34

Iparm.Isk.Évk.

1930-34: 46.l.

Sarosy Béla

rajztanárjelölt

Ferkápzomfoiskévk

1939-41. 151. l.

1a—17b lap: Francia naptár.
18a—12b lap: Üres.
25a—26b lap: Üres.

27a lap: A lapot négy oldalról dí
lyezi, amelyet tollheggyel vont feket
képeznek apró, feketeszakállas aran
a sarkokban színes stilizált levelekkel
tikusabb levelű, kanyargósszárú virág
virággal, almával. A lapszéldíszítést
és a miniaturától a szöveg külső é
fehérrel mintázott, rózsaszín és kék
tagolt csík választja el, a belső szélé
kenyebb aranycsík. — *D* iniciálé (
arany alapon kék betű, belül kék és r
ronnée levelekkel díszítve. (324. ké

Egy miniatura (60 × 60 mm) az *Ang*
jelenetét ábrázolja. Piros-kék-aran
háttér előtt, zöld talajon térdel Mária
s palástban, s riadtan néz az előtte
gyalra, aki elkopott írású, nyitott
a kezében. Mögöttük aranyváza, feh
Mária mellett, vörös kárpit előtt l
nyitott könyv. A miniatura felső j
kis félkörívben az Atyaisten glóriá

36a lap: *D* iniciálé (22 × 25 mm
kék betű, belül kék és rózsaszín fleu
kel díszítve. A díszítés három olda
lapot, s így külső széle üresen m
lapszéldíszítések és iniciálék még
lapokon: *46b (D); 47b (D); 53a (*
62a (D); 66b (D); 72a (C); 1

45b lap: Egy miniatura (6
Kálvária jelenetét ábrázolja. F
kockás háttér előtt zöld, sárga fűv

Sárossy Béla

középiskolai rajztanári oklevelet kapott 1941-ben

Ferkèpzomfoiskèyk
1939-41.176.l.

275. kép. *Antependiu*

— Dankó 103—104. l. (Képe XXXIV. táblán.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ., XIV., 1880., 290. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 372. l. — Martinov: Le trésor de

Sárossy Béla

1

Ferk pzomfoisk vk

1939-41. 178. l.

MELLÉKLET,
„Credo" felirattal. Balkáni munka, XV
Aranyozott ezüst, mag. 7 cm.

TRIPTYCHON,
Mária halála, Krisztus a pokol torná
Krisztus keresztelése.
Balkáni munka, XVIII. század.
Zománcos réz, mag. 5 cm.

KULCSTARTÓ,
két darab.
Osztrák munka, XVIII. század.
Aranyozott réz, mag. 14 és 9 cm.

RUHADÍSZ, gyémántos csüngő n
XVIII. század.
Mag. 9 cm.

MÉRLEG,
XVIII. század.
Aranyozott ezüst, mag. 19·7 cm.

KÉS ÉS VILLA,
két pár.
Meisseni munka, XVIII. század.
Aranyozott ezüst, porcellánnyéllel.

FLAKON
illatszer számára, két jelenettel.
Német munka, XVIII. század.
Réz.

GOMBOLYÍTÓ,
hullámos díszű. Német munka, XV
Aranyozott réz, szélessége 15 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

Lázossy Béla

óriási. A szentély hátfalán — egyenes záródású románkori templom a nyírbélteki — Zsigmond császár korabeli Golgota-jelenet bontakozik ki. Nemcsak a három kereszt és

Sárosi Ödön

illusztrálta Honti Jenő „Kis sétak a nagy természetben" c. könyvét (Könyvbarátok Kis Könyvei 1938)

Budapest 1982/11

Sartori János

l.

Zadar – Rado

270. l.

ztétényi r.-k. templom

6.

gos Bizottsága

száma:		19
kelte:	11/ig.	1936.
beérkezése:	11/ig.	1936.

száma:

tézett szám:

a:

a:

Sarovecki András, festő

Új Műv. 2003. 9. p. 6.

SZERZŐDÉSBEN RÖGZÍTETT F
JÓVÁHAGYOTT OM-TÁ
szigorú számadási nyom

Kedvezményezett: ..... címe: .... Adóazonosító száma: ..... **Pénzintézet:** ..... Pénzforgalmi jelzőszáma:	
Teljesítés időpontja: év hó nap	Bizonylat kelte: év

A .....számú szerződés
javaslatában rögzített .....számú fela

Költségnemek	OM-támogatás (Ft)	Saját r (
Működési költségek		
Személyi juttatások és járulékai		
dologi költségek		

MDK

Sárossy Eta, festöm.

783. Nyár. Pasztell. 35x48 J.l.j.

Árv. Csarn.1932. I.rk.n. 35.l.

61. n. márc.

MDK

Sárossy Eta, festöm.

Nyár. Pasztell. J.l.j.

Árv.Közl.1931. 3.rk.sz. 66.1.

Sárossy Éva, Ferenczy Valéné fotói

Pesti Hirlap. 1926. febr. 12. 10

Ferenczy Valéné kiállítása
megnyílott termében

MDK

F.Sárossy Etta

Virágcsendélet, paszt.

Nyár, paszt.

Arv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 30 l.

M.D.K

F. SÁROSSY Éla

1923-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Róti: Nagybánya ... 335.l

81. Csendélet két kacsával. - Olajf., v. 95 x 53 cm. Jelz.f.j.:"Ferenczy K."

82. Fekvő akt. - Olajf., v. 145 x 117.5 cm. Jelz.f.b.o.: "Ferenczy K. 1911".

FERENCZY VALÉR :

83. Cigányleány. - Olajf., v. 26 x 34 cm. Jelz.l.b.: "Ferenczy Valér".

FÉMES BECK VILMOS :

84. Nő madárral. - Szobor, br. Mag.:41.5 cm. Jelz.h.a talapz.: "1912 Fémes Beck Vilmos B.P."

FÉNYES ADOLF :

85. Bujkáló nap. - Olajf., v. 84 x 75 cm.

Ferenczyné Sárossy E

Nemzeti Szalon

1927. jun. kiall.

Lelátás Budapokról,
Lágymanyossi vészlet,
pasztellek.

Szinyei Társaság Tavaszi szalonja. (Nemz. Szalon. 1927 márc.

Balatonalmádi
strand. pasztell.

Ferenczyné Sárossy Eta

festő

mit. Debreceni

lárd

Bor Magyarlex

312. h.

Miseruha, szövete arannyal átszőtt sárgás alapon meggyjuros, nagymintás ~~[illegible]~~ bársony. Firenze, ~~[illegible]~~ 1480 körül. Mag. 102:5 cm. — Függetlyes ~~[illegible]~~ középsávján egymás alatt, renaissance (szélesi) baldachinos fülkékben Sz. Péter, Pál és Máté áll. Alul baldachin: a tér fele sz alak teljesen kiányzik. Kelencei munka 1500 körülről.

Czernyánszky 42–43 l.

Ferenczy Valéria

1929/30 - 1930/31

Ferkápzomfoiskávk

81. l.

Ferenczyné
Sárossy Éta

1928. Balatoni Társaság ~~kiáll~~.

~~4 balatoni pasztell~~

Balatoni tájkép,
Balaton borus időben
Balatoni hajnal,
Balatonalmádi,
pasztellek.

Mommsen-Königstor III. 161.

Ferenczyné Sárossy E

MAPE (Nemz. Szalon
1927. máj.-jún. -
Bányai Zakarpat,
part.

— 1. —

M. D. K.

SARTORY József szobrász

Pozsonyban

Pozsonyban 1767-ben meghalt felesége, 1775-ben gyermeke, 1789-ben ő maga

1760. Pozsony, Szentháromság emlékeken végzett munkáiért 100,— Repr forintot vesz fel 1772-ben

1781. Pápa, r. k. templom, főoltárra ügyében tárgyal Esterházy püspökkel /.

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959. 266. l

-2.-

K.D.K.

József szobrász

SARTORY, ~~Giuseppe Antonio építész~~ szobrász

1782. Pécs, székesegyház, Szt. Sebestyén- és Szt. Mihály-mellékoltárok szobrokkal (Repr.) — Klimo-epitáfium, — a káptalani levéltár épületének Fervezője

./.

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959

266. e.

Sárossy MDK

Schwind gyümölcs és főzelékkonzervek, plakát

Plakátmüvészet
Országos Magyar Tárlat
au Uj Müvészházban 1929.

SÁROSY Éva

M. D. K.

1920-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 334.l.

F. SÁROSY Éva

M.D½K. . .

.1922-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. .. Bp. 195 . 335.l.

Sárossy Éta

Árverési Csarnok aukció kat.

32. sz. 1926. ápr.
38 sz. 1927 máj.
39. sz 1927 okt.
40 sz. 1927 dec.

Corvin - codex X-183.

Ferencryné Sárossy Etu

Balatonalmádi strand,
pastell

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

T. 4729.

/9-iki tüzér (I), középütt egy (sze-
) áll.

': 9.8 cm.

Ferencry Valérné Sárossy Eta

Fův kéft

A Duna Ujpestnél, pasit.

szívbe
Isten
óciját
sse.

~~tt~~el:
és
RI

Sartory

épitéz

Gentmüeml.

125.1.

tézendő, a Tőtiszt. Horváth
a helyi viszonyok tban. eg
a szükséges anyagot fuv
sinére. Szóval, a plébán
lését készséggel magára
hogy Öt erről előzőleg e
– A templom jelen
-de a kedvezőbb viszonyok b
vett munkák végrehajtát
– A templomot
zokat elkészítem. A sze
s ujakkal póteltam. Hivatalos ut
van szerencsém tisztele
a 300 kor. előlegről a leszán

Budapest 1916 már

Sartori, Antonio

Giuseppe

Hobrau 1781

Pels

l.

Szm Egermáv

205. l.

Sartori S.A.

MDK

Carmini, rézkarc

Mücsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai mívek nemzetközi kiállitása

SÁROSSY ETA festő

Nagybánya : Nagybányai festészek a nagyok fellépésétől 1944-ig. Miskolc : Mission Art Galéria, 1992

101.

1922-27.

F. Sárossy Éta

l.

MAGYAR IPARMUVESZET

1940-51 l.

Paul Sartorius aus Kaisd

fest

1520

Kaisd
=

Wchw 69 C.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Paul Sartorius aus Kaisd

Festo

Schweischben van ey
xäi gasoltäi, maget 1520-
ben fertett.

W 275. l.

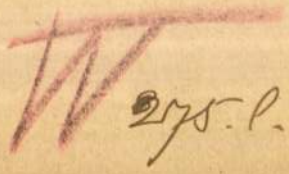

SARTORY, Antonio Giuseppe olasz szobrász és építész, akinél Eszterházy Károly 1781-ben megrendeli a pápai főoltár terveit. --+ Sartory József egri mérnök.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Antonio Giuseppe Sartori

szobrászol tárgyal Esterházy Károly a pápai templom főoltárának elhészítésére

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

8 ol

M. D. V.

SARTORY építész

Pécs, Dóm tér Káptalani levéltár és plébánia (1780)

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 96. l.

M.D.K.

Sartory

tervei szerint kapcsolják össze 1780. körül egy folyósóval a pécsi Corpus Christi, kápolnát a püspöki palata, illetve a káptalani levéltár és kincstár épületével.

Gosztonyi Gyula: A barokk Pécs. Pécs müemlékei. Bőv. klny. a Sorsunk 1942. II. 4.sz.-ból. 14. old.

M.D.K.

Sortory

tervei szerint épül fel 1780. utáv a pécsi káptalani levéltár északi része, míg a várplébániai déli szárny megépítésére 1800. körül kerül sor.

Gosztonyi Gyula: A barokk Pécs. Pécs müemlékei. Bőv. klny. a Sorsunk 1942. II. 4.sz.-ból. 15.old.

S

M.D.U

SÁRTORY építész

Pécs Dóm tér Káptalani levéltár és plébánia (1780.)

Gerő László: Magyar építészet boladó hagyományai Bp. 1951.

M.D.K.

Sartory építész

/trentinói származásu/. Az ő tervei szerint épül ujjá - copf-stilusban - a pécsi Szent Péter székesegyház délkeleti tornya előtt, már romokban álló Szathmáry-féle renaissance palota, melyre 1777-ben Krammer János épitőmester készitett terveket, de amelyeknek kivitelére nem került sor. Az első festett sirkamra megtalálása miatt Sartory terveit a mai várplébánia helyén épitik meg.

Gosztonyi Gyula: Pécs müemlékei. Pécs 1763-ban. Pécs, 1944. 38.old.

Sartori, Giuseppe Antonio

Hobrász

Klimo püspök Sirem-
leke. Fent a püspök
mellképe, valószínűleg
Hartelmayer Antal
rajza után. Középütt
24 soros latin felirat,
alul a püspök címere.
A pécsi egyetemi könyv-
tár lépcsőházának falába
illesztve. Czopf stilü.
Repr. külön mellékleten.
A művész a hövegben
nincs emlitve. Klimo
1710-ben hülelett, meghalt
1777-ben(?) Utána nézni.
mert ez év után készült
a Siremlék.

Entz Géza itj: Klimo
György pécsi püspök kultu-
rális tevékenysége. Kny. a
Pannonia 1940. ápr. jun.
számából Pécs, 1940.

G. l.

méltóságodat folkérni, hogy
tézkedni méltoztassék, de m
pályaművek netáni megvételé
delkezésemre álló amugy is
gácsolni nem szándékozom.
iránt a közlemények intézk
csém abbeli véleményemnek
szerübben a Kassán létesite
lyezhetők. Van szerencsém v
god elölhivatkozott 17.953
kelt s ide csak folyó évi má
pályázati hirdetmény XI.pont
miatt vált teljesithetlenné
Wekerle s.k. Nagyméltóságu
kir.vallás és közoktatásügyi

A má solat hi

igaz

MDK

Sartory,

cornói származású barokk
építész Krammer Jánossal együtt
a Dóm tér Teleti lezárásával egy
láptalani épületet emel.
Irodalom: Radán György: Pécs barokk
művészete, (kézirat) Bp 1942 E.L. Tud.
Egy. Műv. Tört. Könyvtára 42. sz.

Dercs. Pogány: Pécs 65, 245.o

Sartory MDK

trentói építész és szobrán

pécsett Klimo epitafiumát

faragta márványba. (Ma az

Egyetemi Könyvtárban)

Dercs. Pogány: Pécs.

66

Sartory

épitén

XVIII. n.

l.

Gosztbarokk Péci

14. 15. l.

Korrektur!

Müe

Redaktion der Minerva

Walter de Gruyter & Co.

Verlagsbuchhandlung
BERLIN W 35
Woyrschstraße 13

Ungarn

MDK.

Sartorius J.N. után

Pollárd Róbert festő készitette az
"Ügető kocsi" c. szines metszetet

Árverési Közlöny 4.sz. 1939.december.
46.1.

Sartori Silvio

festő

l.

Lehel Gullésy

38. l.

58. l.

59. l.

MAGYARÓVÁR

Vár, mint iskola

Kép: VV 1874, 548.l.

Sartori Szilvia
festö

1907
X. mai mukás
telep 13.

I. KERÜLETI KOZSÉGI PÁRT

(Pártiroda: I.. Krisztina-tér 1. szám, vendéglő-helyiség.)

Szavazó-lap

az összes választók sorából választandó

székesfőv. bizottsági tagokra.

Rendes tagok:

1. ***Bursics Antal***, állomásfőnök

Sartorius MDK

a rádosi, benei, sövénységi táblák közötti stiláris összefüggésekre, Sartoriusnak tulajdonitva a képeket, már a multx század végi kutatás is felfigyelt./Lásd Johann Stosst/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei Bp.1955.182.l.

Sárosszentkereszt

Myskovszky 1894.

1) fő oltár terve 1:20. szines helyreáditás?

2) Ehhez régi festmény ek szines rajzai - vázlatok

Jelentés 1898? Arkhelo

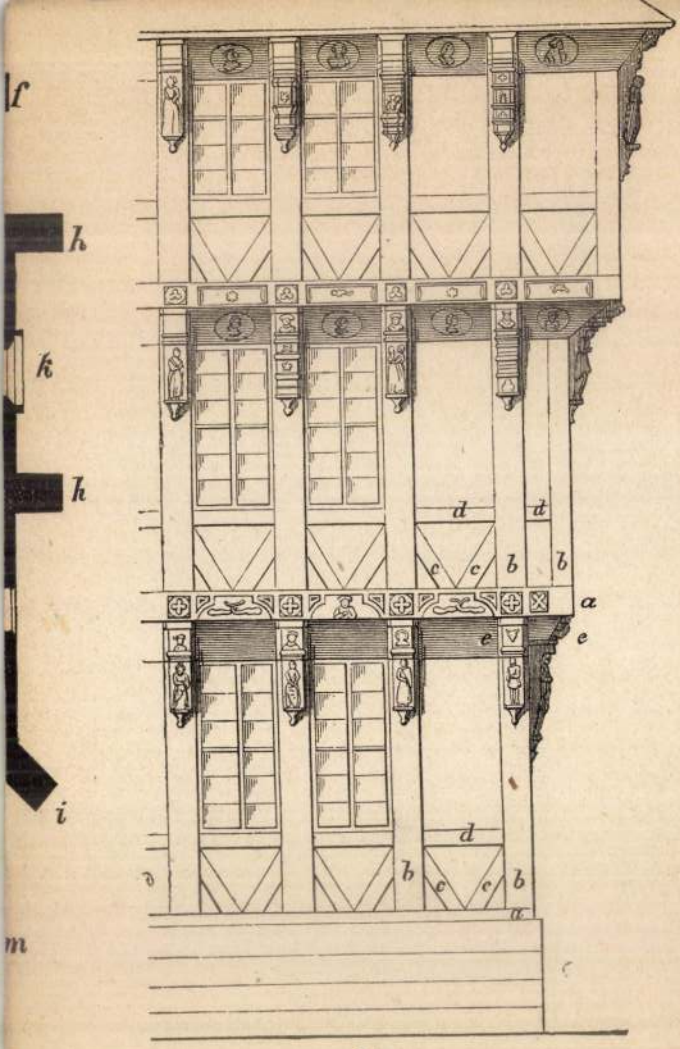

24.

186. AKTOK A MŰTEREMBEN (Im
Tempera. Karton. 98×138 cm.

Hatvany Ferenc (Franz), szül. (geb.) 1

187. A PARKBAN (Im Park). Jelez
Pasztell. 61×50 cm.

Hatvany Ferenc (Franz), szül. (geb.) 1

188. A SZÖKŐKUT (Der Springbrun
Vászon (Leinwand). 47×66 cm.

Hatvany Ferenc (Franz), szül. (geb.) 1

189. FEKVŐ AKT (Liegender Akt).
Karton. 54×74 cm.

Hatvany Ferenc (Franz), szül. (geb.) 1

190. AKTTANULMÁNY (Aktstudie).
Karton. 63×53 cm.

Hatvany Ferenc (Franz), szül. (geb.) 1

191. FÉLAKT SZINES SÁLLAL (Ha
Karton. 70×61 cm.

Hatvany Ferenc (Franz), szül. (geb.) 1

192. NŐI FÉLAKT (Weiblicher Halb.
Pasztell. 60×45 cm.

STROMMAL VISSZAVÉTELE SZEPT. 2.-ÁN 1686."
bie után (nach).
ung). 70×90 cm.

in).
YT. — ZRINYI HALÁLA. — BUDA VISSZAVÉTELE.
d. — Zurückeroberung Budas.)
Drei handkolorierte Steinzeichnungen).

se.) Jelezve (Bez.): 1859 A. Giergl.

Studienkopf). Jelezve (Bez.): Habermann.

SZU" PARLAMENTET (C. löst das „lange" Parlament).

Sároszýlaki templom harangjai (Sáros vm)

l

Arch. Ért.

1920–22.

115. l

Valerio, Theodore (1819—1879).

624. ALBÁN FÉRFI (Ein Albanier). Hagyaté
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 32×19 cı

Vastagh György id. (Georg d. Ä.) 1834—192

625. ÖREG PARASZT (Alter Bauer). Jelezve
Vászon (Leinwand). 52×38 cm.

Vastagh György id. (Georg d. Ä.) (1834—1922)

626. CIGÁNYFIU (Zigeunerjunge).
Vászon (Leinwand). 64×43 cm.

Vaszary János (Johann), szül. (geb.) 1867.

627. A BALATON PARTJÁN (Am Platensee
Vászon (Leinwand). 44×64 cm.

Vaszary János (Johann), szül. (geb.) 1867.

628. BALATONI RÉSZLET (Ansicht vom F
Vászon (Leinwand). 40×63 cm.

Vecseyné, 19. század (Jahrhundert).

629. TÁJKÉP (Landschaft). Jelzés (Bezeichn
Fa (Holz). 22×32 cm.

Velencei festő másolója (Kopist eines venez.

630. HÁROM KIRÁLYOK IMÁDÁSA (Anb

ı, alig láthatóan (Bezeichnet unten links, kaum sichtbar):

ihstückstisch). Jelezve fent (Bez. oben): „Vidovszky Béla".

Bildnis eines jungen Mädchens). Jelezve (Bezeichnet):

2.
ne). Jelezve (Bezeichnet): „S. Viniegra, Róma."
Illusztr. XVI. tábl.

ánes után (nach).
ARCKÉPE (Bildnis des).

5).
elezve lent balra (Bez. unten links): „Waldmüller 1839".
apier auf Leinwand gezogen). 59×48 cm.

(Sárosvár)

Tuhrinszky Károly:

Sárosvár története.

8-r. 3 kép. 61 l.

Eperjes 1899

Gyarmati (2242)

Sárdy Pál, festő; szül. 1849-v. 1850-ben Kecskeméten, hol atyja hivatalnok volt.

1873-ban a münchemi képzőművészeti akadémia festőosztályát látogatta.

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képzőmű-
vészeti akadémián. Művészet. 1912. 182. l.

Sáróy Pál, festő; szül. 1849-v. 1850-ben Kecskeméten, hol atyja hivatalnok volt.

1873-ban a müncheni képzőművészeti akadémia festőosztályát látogatta.

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 182. l.

Weide festo.
19 12.

VI. 422.

Sárói Szabó Pál

stul. Kecskeméten 1850, marc. 24. ref. Rajztanár a bpesti ~~fo~~ városi főreáliskolánál. 5 reált végzett, a 6 ikból a bécsi akadémiához ment, ott 3 évet München 1 évet tölhött.

1876/7. I. vendéglátogató a bpesti muntarajztanodában.

1876/7. II. vendéglátogató.

Rózsahegyi állomásparancsnokság

IV. 3.

Sárói Szabó Pál

---

rajztanár

ha kell

kecskeméti

főreáliskolai tanár

36. l

Fegyverneki ~~[illegible]~~ vaidor) kat. V. 302.

Szabó
Sárosy Pál
Művészet 1912. 182

Komárom látképe IV. 93

— vára alaprajza IV. 93

— látképe IV. 93.

II. 2896. Sáróy Pál, 23 éves, prot., szül. Kecskeméten, Magyarországon, atyja hivatalnok, festőosztály, 1873 máj 1.

Som 182.1

Sárói Szabó Pál

rajztanár

Kecskemét

l.

Lyka közöns

117. l

Athenaeum
1898.

Magyar művtörténeti
monographiák.

A vallás- és közoktatási ügyi
magyar királyi minister úr
támogatásával.

II. kötet.

Sárpataky László festő

Kiállítását meghosszabbítottók

dec. 17-ig a Ferencvárosi Pincetárlaton

Magyar Nemzet 1968 dec. 10

Napló

Sárpataky László

Jestő kiállítása ma délután 5 órakor nyílik a Terencvárosi Pince Tárlatok keretében.
(Bp. IX. Mester utca 5)

Kronika

Magyar Hírlap, 1968 november 23. 9. l

Sárpataky László

festőművésznek a kőbányai csősztornyot ábrázoló képét közli:

Mozaik a főváros múltjából - Budapest, 1970.9.sz. 39. l.

Sárpataky László

neve említve

Művészettörténeti Értesitő 1972

316. old.

Sárpilisi ref. templom.

Meje rejp.

Malmagyrépnünv. TO

192. l.

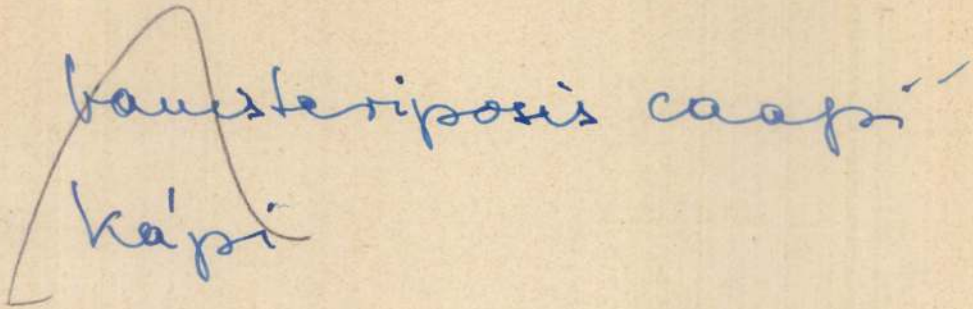

SARRABAT, festő

Philippe de Lasalle jó rajzolóként került Sarrabat műhelyébe, de onnan Párizsba ment tovább tanúlni. 77.old.

VADÁSZI ERZSÉBET: Philippe de Lasalle Esterházy mintája 73.old.

Az Iparmüv.Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv.Múz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969

Sarto, Andrea del után 16.y. 2. fele.

„Madonna a gyermek Jézussal és a Kis Keresztelő Szent Jánossal"

o.fa. 88X66 cm (Serulf) Védett.

Kiállítási ár: 50.000 ft

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.Május

Sarród

Élő Dezső dr.: *Sarród monografiája.* (1937.)

Sarród műemlékei és irodalma

l.

Csatkaisoprom műeml

II. 21. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Egidius Sartor pict Idanius

345

Sartor Egidius pixidarius

R

345

NICOLAUS SARTOR, iparos

IÓ -és Újmiskolcon a vagyoni megosztást jelzi"a gazdag és szegény polgárok és vendégek közössége"kifejezés. Az iparosodást mutatja,hogy a városvezetésben ismételten iparosok is szerepelnek.Pl,már 1376-ban Nicolaus Sartor esküdt. 355.old

SZÉKELY GYÖRGY: A mezővárosi fejlődés kérdései a XVII. század végéig 347.old

A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve,1974.-Debrecen, 1975

Sartori

MDK

Pécs müemlékei

A káptalani levéltári épület, melyet Sartori trentói épitész és szobrász tervezett 1782-ben.
A Megye-utca 7.sz.a.ház.
A Király-utca 21.sz.a.ház.
A Ferenciek-utcája 21.sz.a.ház.
" " 42. " " "
A Munkácsy Mihály-utca 7.sz.a.ház 1778.
A Felső malom-utca 3, 5, 7, 10, 11, 19, és 23.sz. a.házak.

Magyar Müvészet 1929. 559.o.

M.D.K.

Sarteri

9.Sarteri terve.192.e.Fekete repr.

Petrovich Ede:A pécsi káptalani levéltár épületének története.192.e.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve,1963.Pécs.1964

A.B.K.

M.D.K.

Sarteri Antal József, épitész, szobrász

---

11. Sarteri: Kerti kerités. 197. o. Fekete repr.

Petrovich Ede: A pécsi káptalani levéltár épületének története. 197. o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1963. Pécs, 1964

B.N.F.

M.D.K.

Sartori Antal József, építész, szobrász.
---

12. Sartori: Kerti keritès. 198. e. Fekete repr.

Petrovich Ede: A pécsi káptalani levéltár épületének története. 198. e.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1963. Pécs, 1964

R.S.V.P.

Sartori, Antonio

Giuseppe

olasz szobrász

és épitész

l.

Kapossy jegyzetek

205. l

~~Somorjai fajansz lábas VIII. 164~~

Sartori József

Térképe Egerről 1787-ből Reprodukció.

Voit Pál dr.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

3 o l

SARTORI Joseph, pozsonyi vzobrász

J. S. bürgerl. Bildhauer, 44 éves felesége meghalt. (1767, 70. vzám, 4 l)

—

J. S. Bildhauer, 1 napos lánya meghalt. (1775, 59. vzám, 8 l)

—

J. S. Bildhauer, +61 éves korában, Pozsony, 1789 jul. 3. (1789, 479 l)

(Tagyház, 1. 266 l)

Preßburger Zeitung

(Genthon)

M.D.K.

Sartori ..... ?

is kiállított a Művészház
szürimentes kiállításán.

Bölöni György: Képek köz9tt, Bp. 1967. 356. old.

/a cikk megj.: „Világ", 1912. máj. 26./

Sartory József

és Fletter György rajzai az egri Fürdő utca körmjéhéről. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

3021

SARTORY, Josef szobrász

adatok az Erdődy-levéltárból

Ars 1997/1-3. 235.

9. Casula, aranyszövet alapon remek domború, ara
islógos hímzéssel díszítve. A legutóbbi három
Kluch János znióváraljai születésű nyitrai püspök
10. Madonnakép, olajfestmény. Vera effigies B.
Kolozsmnsotoriensis 1699.

A kolostor kétemeletes modernizált épület, eg
termében stucco díszítésű boltozat 1582-ből.

Zólyom vm.

Alsómicsinye Badinyi Lajos kastélya
Hosszanti négyszög alapján sarkain négy henge
keleti oldal a közepén egy négyszögletes lépcső

Sartory József

1787-ben készített térképet Egerről.
Másolata 1806-ból.

Voit Pál pkb.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája III. köt.
Budapest, 1972.

2841

Sartory József

1787–1806 között piarista tanárként működött Eger városának egy részét.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II. kötet. Magyarország műemléki topográfiája, VIII. kötet. Budapest, 1972. 779 l

30 l

Sartori József, szobrász

1.) Immaculata szobor
(Káptalan u. 2. sz. homlokzatán)

: Repr

2.) Szt Pál szobra
(a kulich ly. u. 1. sz. ház kapuján) : Repr

— : A pécsi képszőművészet kistukre (3)
283–286.

JELENKOR, Pécs, 1971. március XIV/3

Sartori József, szobrász

A székesegyház mellékoltárainhoz kénitette el Szent Mihály arkangyal s' Szent György szobrát. Feltehetőleg ő kénitette az Immaculata szobrot (Káptalan u. 2.) s' Szt Pál szobrát (Kulich Gy. u. 1.). A pécsi Sartori József valószinűleg azonos a pozsonyi Sartori Józseffel (nem pedig a trentói Giuseppe Antonio Sartori val.).

–: A pécsi képzőművészet kistükre (3)

JELENKOR, Pécs, 1971. március XIV/3.

SARTORI JÓZSEF

Szobrászművész. A pécsi székesegyház mellékoltáraihoz elkészíti Szent Selestyén és Mihály arkangyal szobrait. A legújabb kutatás (Aggházy M.: A barokk szobrászat Magyarországon, 1959.) neki tulajdonítja a káptalan u. 2. házon lévő Immaculata-szobrot és a Kulich Gy. u. 1 sz. kapuzatára emelt Szent Pál-szobrot. (eml.).

A pécsi képzőműv. kistükre, 3.

SELENKOR, 1971. március.

Pozsony. Sartori József, szobrász,
1767, 1775, † 1789.

Pressburger Zeitung
1767, 70. sk., 1775, 59. sz.
1789, 55. sz.

Sartori József, szobrász

1767. Pozsony.

„Pressburger Zeitung"

1767, 70.

Sartori József, szobrász

1767. Pozsony.

„Pressburger Zeitung"

1767, 70.

Sartori József, szobrász,

1775.; Pozsony.

Pressburger Zeitung

1775, 59. sz.

Sartori József, szobrász,
† 1789. Pozsony.

Pressburger Zeitung
1789, 55. sz.

Sartori József

Magyar Művészet, 1929

455-507.0.

Szőnyi Otó: A pécsi nékeseen hán.

SARTORY, Joseph G. siobrasz

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
55, 56. [illegible]

Bogoszlo, Erdődy Zostéf 1760-1765

Sartori S. A.

Mucsarnik Bpest

1909. graf. neuzeit. Entw.

504

Atlantic Monthly I. 76.

1905. VII. 13.

Divald Károlynak: értesítés működési programmjának elfogadásáról. (542/1905.)

SAMUEL SARTORY, textilfestőmester

a Kassaiak 1815 ben a Helytartó Tanacshoz fordultak céhlevél elnyerése érdekében..."Nahmen der Schön und Schwartz Ferber in Kaschau...."
9.- Samuel Sartory
125.old. 49.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi fesstőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 18 1974.

Sartori Sylvio

Nemzeti Szalon jubiláris tárlatán tabáni rézkarcaival szerepelt.

PH. 1932. X. 16.

Sartori Silvió festő

Népszava XXXVIII.évf.1910 szept.11.
216 sz. 5 lap.

A Müvészház kiállitása.

Sartori Silvio festő.

Népszava,XXXVIII.évf.1910.szept.11.
216.sz.5.l.

B-t. /:Bálint Aladár:/:
A Müvészház kiállitása.

Sartori Silvio

Pesto

l.

Arch. Ent. 1913

283. l.

TELEFON

Költségvetések és tervezetek
kívánatra ingyen

Bizonyitványok létesitett munkákról rendelkezésre állanak.

nyvnyomdája Budapest

MDK

Sartori Sylvio

festő, az isk. v. növ.

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun. 14.1.

Eötvös József gimn. loo éves fennállása.

Sárosvár

Tuhrinszky Károly

Sárosvár története.

Eperjes 1899. 8r

3 kép. 61 l.

To the nat

Budapest,

Toroczkai-

149 K, 17

Tóth János

Vasi Szeml

Tóth Józse

ház leirás

Tóth Zoltá

die Herkun

Grossen in

Tölgyessy

8 o, 31 K,

Tömöry Edi

nete. 8 o,

Török, Árpá

des Sultans

Budapest,

Sárosvár

Tuhrinszky K

Sárosvár története

Petrik 1886–1900

Sárosy Róbert

Lakasberendezésből

I. díj

Kitimisk

1907/8. 15. C.

Sáros y Róbert

Emke-tól 150 K

Eritimisk

1907/8. 20 cl.

oktatásügyi minisztertől.

BUDAPEST

Bizott s. t. Elus.

Pest

Rákos utca 10.

Sárossy Róbert

végbiz. jó eredm.

Értimisk 1907/8.

22. l.

Sárosy Róbert

100 K államsegély

Eszímisk

1907/8. 19 l.

657-665

SZAL

ref. t

Sárossy Róbert

a Jungfer-cég ter-
vezője

Értimisk 1908/9

15. l.

Budapesti Ráday-Könyvtár

1911. évi segélyc V. 303.

Sárossy Róbert

bukoskverő

1903-7

Éimisk 1930. 88. l.

T. 5213.

UIENNA czimű és a felső jobb-
Bécs ostroma van feltüntetve,
O DELLA CITTA DI VIENNA M. DC.
öveg van adva A. Pianta dalla
Attachi delle Linee inimiche
, e Collegato befejezéssel.

cm.

Sárossy Róbert

Műcsarnok

1908. szpárnuv. Eiab.

35. l

Müller János:

Mellen alól, hatnyolvzad j
szemöldöke s kis bajusza barna, s
~~gallérja álló~~ Jobb kezével vállra ret
álló, nyakkendője fekete, kivagom
balra ez van bekarczolva: „Hor

Olajfestés vászonra, méret
Festette: Hora Alajos.
Müller Lajos ajándéka 1

M. Kept. 64.

Sárossy Róbert

Gyházmin Erath

Ent. 1908

35 l

Jánosi Ágoston, ev. püspök V. 193

Sárossy Róbert

58. Oltár

Faragott és festett fa. Tervezte: Sárossy Róbert, az iparművészeti iskola lakberendezési szakosztályának növendéke, Gyalus László tanár vezetése alatt. Készült az iparművészeti iskola műhelyében Kuczora Flórián művezető vezetése alatt

Iparműv. Társ. egyházműv. kiáll. 1908.

TÖRTÖK

LOM. XIII. SZÁZAD

Sárosy Róbert Béla

iparm.

Ezt. 1928.

Project für eine griechisch-k

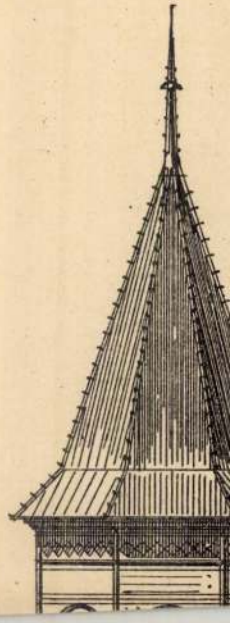

Sárosi Béla

iparművész

szül. Dunapartaj 1922
ápr. 11. rk. Dolgozott
Haranghy Jenőnél.
1943. nyarán Farkas Tibor-
nál az Opera díszlépcső-
házában.

Lakik Rákospalota.

Alkalmazott adat és
szabadságszilván tartás.

(1630-tól 2020-ig.)

Sárossy Béla

reklamrajzoló Budapestben.

Részt vett az alábbi kiállításon.

Jubiláris Tárlat:

Magyar képzőművészeti kiállítás Budapesten.

Műcsarnok

1940. 362. l.

Sárossy István
festő 1676 körül
Pozsonyban.

Kat Bratislavy
303. l.

Sárosy István
festő

Pozsony.

Püro Lőrincz 1676. ban elkészítette szűz Mária szobrát a városi tanács megbízásából, amelyet a városháza tornyának egyik sarkán helyeztek el. Ezt a szobrot 6 Thl.-ért Sárosy István festette meg.

Stefan v. Rakovszky, Das Pressburger Rathhaus. Pressburg. 1872.

11-l

Feledi Tivadar

festő.

Sárosy István

Ferró Pozsony

XVII m

Lvd

Hecsics 178 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

SÁROSSY JÁNOSNÉ, kékfestő

Kecskemét, Dömötör u. 4. sz. 23. kép. Ő az egyetlen és utolsó kékfestő Kecskeméten. Özvegyi jogon folytatja az ipart. Ő az urával együtt Pleskó Rezsőtől tanúlta a mesterséget, akitől, annak haláláig, 1834-ig bérelték a műhelyt. Plesló 83 éves korában halt meg. Pleskó nénél származásu volt, azért Sárossyék müszavai is német kifejezésekre vezethetők vissza. 334. old

U. KERÉKGYÁRTÓ ADRIEN: Adatok Alsónémedi viseletéhez 301. old.

STUDIA COMITATENSIA, Tanúlmányok Pest megye múzeumaiból. 3. Szentendre, 1975

Sárossy-Kepeller

Alice

1905/6-1907/8

Deákéhner ish.

Ferkèpzomfoiskèvk

129. l.

Sárossy Róbert Béla
iparmüvész
57 éves
(idült szívinsmelfajulás)
+1944 IV.4, temető. IV.7
Farkasreti temető

Halotti főkönyv
1321 folyószám

Sárossy Gerő

festő

1914 - 15.

Címtár 1930. 88. l.

Bécs.

A PIANTA DELLA CITTA DI
sarokban F.75 jelzésü térrajzon
melyhez DESCRITTIONE DELL ASSEDI
LXXXIII. felirattal magyarázó sz
Citta di Vienna kezdettel és 23.
fatti dall'essercito Imperiale

Rm., mér. a rl. 21.7: 27

140-95

Sárossy Gábor

Fafaragásokkal

szerepel a Huszonötödik szinház

táblatár

D. J.: Képzőművészet

Vigilia 1971 II. 138 old.

F. Sárossy Éta.

Festőművész

* **Képkiállitás.** *F. Sárossy* Éta festőművésznő szépsikerü karácsonyi képkiállitása december 25-ig még megtekinthető Aréna-ut 102. sz. alatt, köznapokon délután 4—7-ig és vasárnap délelőtt

Magyarság, 1928. dec. 23.

1

F. Sárossy Éta.
festőművész

(—) **Müterem-kiállitás.** F. *Sárossy* Eta, a különösen Erdélyben ismert kitünő, fiatal festőmüvésznő, 16-án, vasárnap nyitja meg Aréna-ut 102. alatt müterem-kiállitását amely karácsonyig marad nyitva. A kiállitás legfőbb érdekességei azok a képek, amelyek a müvésznő legutóbbi olaszországi utján készültek. A kiállitás megtekinthető d. u. 4—7-ig, vasárnap 11—2-ig is, belépődij nélkül.

Pesti Napló, 1924. dec. 16.

1

F. Sárossy Éta.

festőművész

* **Képkiállitás.** *F. Sárossy* Eta festőművész karácsonyi képkiállitást rendez müveiből Aréna-ut 102. szám alatt december 16-tól 25-ig. A kiállitás megtekinthető köznapokon délután 4—7-ig és vasárnap délelőtt 11—1-ig is.

Magyarság, 1928. dec. 16.

1

SARTORI (Sartory) József, saccoi (Trient) születésű olasz szobrász és építész Pécsett. 1781. készítette a pécsi székesegyház Szent Mihály-oltárát (jelenleg a sumonyi plébániatemplomban) és a Szent Sebestyén oltárát (székesegyházi plébánia, Pécs), az említett szentek alabástromszobraival. Az oltárok szép olasz márványait S. Velencében gyüjtötte s onnan hozta Pécsre. 1782. készítette Klimo György pécsi püspök fehérmárvány-epiláfiumát, mely eredetileg a pécsi székesegyház Corpus Christi kápolnájában volt felállítva, jelenleg a két géniusz nélkül a pécsi püspöki múzeumban. S. 1780 után copf-stílusban építette a pécsi káptalani levéltár épületét.

Ke. G. II

413 l

Miklós I. 200

1904. szeptember 23. 455

Bars várm. alispáni hivatalának: a múzeum állapotáról szóló jelentés tudomásul vétele és Csorni Béla dr. régészeti szakmegbízot kiküldetése pár napra. (569/1904.)

A Köztársaság tér Sartori Silvio ecsetjével

Sartori Silvio 1918-ban festette a Tisza Kálmán (ma: Köztársaság) teret ábrázoló művét.

A tér jelentősége az 1850-es években nőtt meg igazán. Az akkori Lóvásár téren ugyanis 1855–1856-ban épült fel Pollack Ágost és Diescher József tervei alapján Pest város első gázgyára. Ennek következményeként Józsefváros főbb utcái, terei az elsők között kaptak gázvilágítást. Ki tudja, milyen okból, előírás volt, hogy a gázlángoknak denevérszárnyra vagy halfarokra kell hasonlítaniuk. A gázgyár műemléki épülete ma a Fővárosi Gázművek központja.

Józsefváros legnagyobb parkosított tere a XIX. század végétől a munkásság szervezkedésének egyik fő bázisa volt. A gázgyár előtt 1869 augusztusában tartotta első nyilvános munkásgyűlését az Általános Munkásegylet. Később rendszeresen itt rendezték összejöveteleiket.

1918. november 1-jén a köztársaság kikiáltását követelték a téren lezajlott népgyűlésen. Ennek emlékére nevezték el a teret 1946-ban Köztársaság térnek.

A második világháborúban az akkor még Tisza Kálmán tér 27.-ben működött a Volksbund központja. 1945 után az épület a kommunista párt budapesti bizottságának székháza lett. 1956. október 30-án az épület és környéke véres események helyszíne volt. A négy évvel később a téren felállított, a pártház halottainak emléket állító mártíremlékmű ma a nagytétényi szoborparkban látható.

1911-től már nemcsak a munkásmozgalom résztvevőinek, hanem a zene szerelmeseinek is volt miért meglátogatniuk a Tisza Kálmán teret. Felépült Józsefváros operaháza, a Népopera, a mai Erkel Színház elődje. Az 1910-ben alakult Népopera részvénytársaság célja hatalmas operaház építése volt, lekörözve ezzel a terézvárosi Operaházat. A főváros által adományozott telken meg is kezdődött az építkezés Márkus Géza, Jakab Dezső és Komor Marcell tervei alapján. Magyarország legnagyobb színháza azonban nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Ezért a főváros visszavette a részvénytársaságtól a csőd szélén álló színház használati jogát.

A rossz akusztikájú színházon csak kicsit tudott enyhíteni 1917-ben Vágó László építész. Ekkor kapta a Városi Színház nevet, ahol már ifjúsági előadásokat is tartottak.

A negyvenes években a nyilasoknak is megtetszett az ekkor már Magyar Művelődés Házaként működő színház. Ide szervezték nagygyűlésüket 1944. december 3-ra. Az ellenállási csoportok – bejutva az eseményre – bombákat helyeztek el a páholyokban, és azok már a nyitóbeszéd elején felrobbantak. A második világháború után egy ideig moziként funkcionált a hajdani Népopera. 1952–1953-ban átépítették, és Erkel Színház néven ismét az opera rajongóit fogadta.

Még egy jellegzetes épületegyüttesről kell megemlékeznünk az egykori Tisza Kálmán téren. Mégpedig a tér déli oldalán az 1930-as években épült OTI-házakról. A gazdasági világválság idején a biztosításokból felgyülemlett pénzét az Országos Társadalombiztosító Intézet lakásépítésre akarta fordítani. A főváros a gázgyári telkeiből eladta az ehhez szükséges területet. Árkay Bertalan és társai sávos beépítésű bérházcsoportja nyerte meg a pályázatot. A lakásokra való többszörös túljelentkezés eloszlatta az építtetők addigi kételyeit. A bérházcsoport felépítése az első sikeres kísérlet volt Budapesten az addig alkalmazott tömör beépítés hegemóniájának megtörésére.

Várnai Vera

FORRÁS: BTM KISCELLI MÚZEUM

ef Zámbó István, El Kazovszkij, Fehér László, Fuchs Tamás, Gaál József, Szerényi Gábor, Szotyori László,

A nyakkendő és semmi más.

Trencsényi Zoltán

Mozgásdráma öreg férfivágyról

A magyar mozgásművészet nagy öregje, a 77 éves *Regős Pál* legújabb, Szívhang című produkciója látható április 2–3-án, este nyolc órától a Szkéné Színház Színpadán. Regős, aki első, egész estét betöltő előadását egy híján négy évtizede, a Commedia XX. Pantomimmal, az Egyetemi Színpadon mutatta be, már a háború előtt is fellépett, egy ízben Rózsahegyi Kálmánnal is, egy belvárosi bérház udvarán. Regős később maga is tanár, a mozgásszínész-nemzedékek mestere lett. Előtte azonban jégtáncosként vált ismertté, majd a pantomim felé fordult figyelme. Társulatával, a Commedia XX. Pantomimmal tizenkét évig dolgozott, majd formanyelvet és együttest váltott: 1974-től sorra tartotta bemutatóit a Budapesti Műszaki Egyetem pantomimcsoportjával. 1985-től önállóan illetve társakkal – így *Emi Hatano* japán, vagy *Salz Gabriella* magyar táncossal – dolgozik. Puritán térben játszódó előadásai nem táncelőadások, inkább mozdulatokban előadott sorstörténetek, életállomások.

Új előadásában egy 77 éves férfi beteljesületlen szerelmének történetét mutatja be – mint mondja – harminckilenc év tapasztalatával a tarsolyában, elvont mozgásszínházi formában. Az öregember fellobbanó szerelmének tárgya fiatal nő, akit a hazai kortárs tánc fiatal generációjának egyedi hangvételű művésze, az önállóan, illetve táncostársakkal, társulatokkal egyaránt dolgozó *Bata Rita* jelenít meg. Az öreg tisztában van vele: hiába lobog vágya a szívében, agya korlátokat szab, félelmei lehűtik érzéseit. Őszinte, elfojthatatlan érzelmei azonban nem hagyják megnyugodni, és sóvárgása megérinti szerelme tárgyát is. A lány azonban nem szereti viszont, voltaképpen csak megsajnálja az öregembert: a fiatal és az öreg test találkozása a természet biológiai rendjét bontja meg, amiért büntetés jár. A büntetés pedig a halál.

Regős Pál, akinek legutóbbi előadását, az Életbúcsút négy éve láthatta a közönség, ezúttal ismét végigtekint egész életpályáján. Fejében két évszám: 1964 és 2003. Mint megfogalmazza: „e két időpont között zajlott le az egész (színházi) életem".

Halász Tamás

Megúszhatják a hosszú, akár többszöri sorban állást azok a színházlátogatók, akiket eddig kizárólag elszántságuk juttatott be a legnépszerűbb előadásokra. A napokban ugyanis új szolgáltatással, a jegy.szinhaz.hu internetes jegyértékesítő rendszerrel jelentkezett a Magyar Színházi Portál. A minap tartott sajtótájékoztatón az is kiderült: a publikum ezután a színházi előadásokról készült videofelvételek alapján szintén eldöntheti, hová váltja meg on-line a tikettjét.

A színházba járók rémálma a jegyárusítás első napján szétkapkodott belépő. Vannak olyan darabok is, amelyeknek a sokadik előadására is képtelenség bejutni. Nehezíti a helyzetet, ha az adott produkciót stúdiószínház tűzte műsorára, ahol alkalmanként száz, legfeljebb százötven nézőnek jut hely.

Ezen a helyzeten változtat most a Magyar Színházi Portál. Ahogy a www.szinhaz.hu ügyvezetője, *Herner Dániel* a sajtótájékoztatón elmondta: mostantól bárki a számítógépe mellől elintézheti a belépővásárlást. A három éve nyitott portál ugyanis 2003. március 27-én beindította színházi jegyértékesítő rendszerét, a jegy.szinhaz.hu-t. A honlap nem pusztán virtuális pénztárként működik, a vásárló egy klikkeléssel megkapja az aktuális nézőtéri képet is. Ezen külön szín jelzi a foglalt és a szabad helyeket. Újabb gombnyomással arról tájékozódhat a néző, hogy az általa lefoglalt székről milyennek látja majd a színpadot.

A színházi portál ügyvezetője hozzátette: az Interticket Kft.-vel együttműködve vállalkoztak a jegy.szinhaz.hu üzemeltetésére. Sorban állás nélkül lehet tehát bejutni minden olyan produkcióra, amelyre a belépők az Interticket hálózatában is megvásárolhatók. A szinhaz.hu azonban nem zárkózik el attól, hogy más színházak is csatlakozzanak a rendszerhez. Ehhez csak annyit kell tenniük a teátrumoknak, hogy megállapodnak a jegy.szinhaz.hu-val: jegykészletük egy részét on-line értékesítésre elkülönítik.

Szintén a nézőknek kedvez a szinhaz.hu másik újítása: a film.szinhaz.hu. Ezen a honlapon egyelőre csak néhány, pár hónap múlva azonban már negyvenkét, filmre vett színházi előadásból láthat öt-nyolcperces részleteket a publikum. A portál az Informatikai és Hírközlési Minisztériumtól kapott támogatást a projekt beindítására. A videofelvételeket nyolc hónap alatt kell elkészíteniük. Hogy mely előadásokból láthat a publikum előzetest az interneten, azt részben a teátrumok vállalkozó kedve, részben – ahogy Herner fogalmazott – a szinhaz.hu munkatársainak ízlése, nem utolsósorban pedig az e témában meghirdetett internetes szavazás eredménye fogja eldönteni.

Valaczkay Gabriella

Mellin Színház Kamaraterem: Othello (fél 8 – Zug színház ea.). **Millenáris:** Yengibarian Trió (8). **Nemzeti Színház Stúdiószínpad:** Anyám, Kleopátra (7). **Nemzeti Táncszínház:** Ezeregyév (7 – ExperiDance produkció). **Pesti Magyar Színház Sinkovits Imre Színpad:** Sade márkiné (fél 8). **Piccolo Színház:** Jézus Krisztus Szupersztár (fél 8). **Radnóti Színház:** Bástyasétány 77. (7). **Szkéné Színház:** Népi rablét (8). **Thália Színház Új Stúdió:** Az ötödik Sally (fél 8). **Új Színház Stúdiószínpad:** Az akasztottak balladája (7). **Vidám Színpad:** A Charley nénje (7). **Vígszínház:** Nóra (7). **Pesti Színház:** A dzsungel könyve (7).

Az Interestate Rt. felvételre keres

ÉPÜLETGÉPÉSZ MŰSZAKI ELLENŐRT, ÉPÍTÉSZ MŰSZAKI ELLENŐRT

IV. kerületi munkahelyre.

A munkakörök betöltéséhez felsőfokú szakirányú végzettség szükséges műszaki ellenőri pályázat esetén, a műszaki ellenőri szakvizsga előnyt jelent.

Szakmai hozzáértését, aktív, pontos munkáját versenyképes jövedelemmel honoráljuk.

Pályázatát az alábbi címre várjuk:

Interestate Rt., Műszaki igazgatóság
1062 Budapest, Bajza u. 48.
Tel.: 312-8016, fax: 311-8637
Cséke Sarolta
e-mail: csekes@interestate-rt.hu

A mozgás lendületet ad. A játék örömöt ad. **A Matáv hozzáad.**

A kicsik nagyon sokat mozognak. A nagyok egy kicsit keveset. A Matáv ezért a tömegsport és az utánpótlás-nevelés támogatásával évről évre jelentős tömegeket mozgat meg.

***Matáv Vivicittá,** Budapest, április 6., Margitsziget*

Távok: 12 km, 6,5 km, 3,6 km. Információ: Budapest Sportiroda: 273-0939, www.bpsportiroda.hu

matáv
a szavakon túl

Levélváltás

Hétfői számunkban közöltük György Péter írását a kőszegi Szálasi-kiállításról. Bakay Kornél, a kiállítás rendezője az alábbi levelet jutatta el szerkesztőségünkhöz.

György Péter,

én magát nem nevezem semminek. Nevezhetném professzionális hazudozónak, botcsinálta esztétának vagy kritikákat fabrikáló írnoknak, de nem teszem. Mert én még magát sem gyűlölöm. Csak megvetem és sajnálom. Mindazokat, akiknek az Isten nem adott tehetséget, többnyire azzal veri meg a sors, hogy hatalmaskodhatnak. Egy pehelysúlyú profival szemben ringbe küldtek több tucat nehézsúlyú, nem sportember gorillát, s most boldogok, hogy nemtelen eszközökkel, mélyen övön aluli ütésekkel padlóra küldték az egyszál magában küzdő ellenfelet.

György úr, maga egyáltalán nem is látta a kőszegi kiállítást. Amit Kiss János „emlékszobájáról" ír, az egy tíz évvel ezelőtti állapot! Annyira nem mertem hozzányúlni az emlékszobához, hogy *több, mint hat esztendeje* nem volt kiállítva a Kiss János-féle dolgozószoba anyaga. Most állítottuk ki ismét új és sokkal szebb installációval.

Kívánom magának, György Péter, hogy a maga istenének és szentjeinek is olyan „oltára" legyen, mint a 40x60 cm-es fotón látható felakasztott Szálasi, mint „oltár". Maga szakértőnek hirdeti magát, sőt – horribile dictu – tanárként is tevékenykedik, ezért alkonyuló korára megtanulhatta volna, hogy Szálasi Ferenc soha nem volt kormányzó. Ez általános iskolai minimum.

A magafajták csak zsigeri gyűlöletre és gyalázkodásokra képesek olyan hatalmi felállásban, mint az USA hadfiai: pisztolyos katonákkal szemben tíztonnás óriásbombák és 5000 %-os technikai fölény.

Egy dologban van igaza. Európa nyugati fele és Amerika kezdettől lényegesen nagyobb szimpátiával viseltetik a baloldaliság és a bolsevizmus iránt, mint a nemzetiszocializmus és a fasizmus iránt. Ezért lehet, a valóban népek és sok tízmilliónyi tömegek gyilkosának, Sztálinnak ma (!) emlékkiállítása Budapest kellős közepén, mindenfajta kritikai észrevétel nélkül. De hiszen ez ki is jár Budapest díszpolgárának.

Tanulmányaiból talán még emlékszik arra, hogy az apoteózis *istenítés-t*, az istenek közé emelést jelent. Nemcsak a görögök éltek vele, hanem későbbi uralkodók is, mint V. Károly vagy Bonaparte Napóleon. Vagy, mint maguk teszik: Sztálin, a Király!

Maga elfogulatlan, tisztes vitát emleget, nos hát mutassa meg (legalább ez egyszer), hogy valóban az, akinek mondja magát, és jelentesse meg ezt a levélfélét ugyanott, ahol a saját műve is napvilágot látott. Ezzel megválthatná a jegyét ahhoz, hogy egy asztalhoz üljünk le beszélgetni, művelt emberek szokása szerint, valóban a consensus (– megállapodás!) és az evidencia (– nyilvánvalóság!) ősi szabályai szerint.

Bakay Kornél

Bakay úrnak egyetlen dologban van igaza: Szálasi valóban nem kormányzó, hanem „nemzetvezető" volt – ezért az elvétésért az olvasó elnézését kérem. A kiállítást természetesen láttam. Azt pedig, hogy Bakay úr alkalmas-e nyilvános tárlatok megrendezésére, annak eldöntését a tárlat látogatóira bízom.

György Péter

HIETEL

Ízelítő az áprilisi számból

Nagy Gáspár: Illyés Gyula halálnak évfordulóján – Bogdán László: A láthatatlan látogató – Csoóri Sándor, Gál Sándor, Marsall László, László Ernő, Nagy Gábor, Szikra János versei – Tornai József: Én is gyanútlan hülye voltam – Szalai Csaba: Mert láger volt, és büntetőtelep... – Tanulmányok: Ady Endre, Markó Béla és Sütő András műveiből – Baranyai Norbert: A Légy jó mindhalálig olvasási lehetőségei.

Komárom

Április 12-én a magyar nép megmérettetett, és könnyűnek találtatott. A szavazásra jogosultaknak az az 55 százaléka, aki otthon maradt – tisztelet a kivételnek – politikai éretlenségről, érdektelenségről tett tanúbizonyságot. Azok mentek el szavazni, akiknek határozott véleményük volt a feltett kérdésről és ezt fel is vállalták. Vannak, akik úgy gondolják, hogy az „unión kívül is van élet", és olyanok is, akik kiszámolták, hogy ők bizony a csatlakozás vesztesei lesznek. Mert ilyenek is lesznek, rövid és hosszú távon egyaránt. Ezt a tábort a legprofibb kampánnyal sem lehet meggyőzni arról, hogy igennel szavazzon. A közvélemény-kutatások alapján sokan gondolhatták úgy: majd a szomszéd elmegy és beszavaz bennünket az unióba, énrám nincs szükség. Feltételezhető, hogy a legnagyobb ellenzéki párt kétszínű politikája is növelte a kétkedők és bizonytalanok számát. Ha egy olyan nagy párt, mint a Fidesz előbb kétértelmű nyilatkozatokat tesz, majd pedig csak ímmel-ámmal mond igent, akkor nem csoda, ültetni azzal a rejtett üzenettel: Tán, ilyen történt itt tavaly tavasz óta, amikor a kormányváltás múlt a budapestieken.

Csupán egy „apróság" maradt ki az „értékelésből": a részvételi arány. Persze elhangzott, illetve látható volt a részvételi arányokról szóló adat is, de aki a műsornak csak ezt a részét látta, annak az lehetett a benyomása, hogy Budapest valóban a „leggyengébben szereplők" egyike. A résztvevők számának az igen/nem arányokkal való összevetéséből pedig egyértelműen kiderült, hogy a választásra jogosultak közül legnagyobb arányban a fővárosiak mondtak igent az EU-ra. Ez tény, nem „értékelés" kérdése. Azon meg külön is el lehet gondolkodni, hogy mi a nagyobb dicsőség: egy kérdésre – amelynek lényege az „Akar-e Ön jobban élni?" – igennel felelni, vagy egy másik kérdésre – „Hajlandó-e Ön ezért tenni is valamit?" – tettel is válaszolni. Például egy késő tavaszi szombaton fölvenni az átmeneti kabátot és rászánni egy órát...

Nagy László
Budapest

Hiába fürösztik

„Hiába fürösztöd önmagadban, / Csak másban moshatod meg arcodat." Ez a két sor József Attilától, a Nem én kiáltok című, 1924 elején, tehát alig 19 évesen írott verséből való. A két sort idézi Fáy Miklós a Népszabadság április 12-i számában, a *Szép lehetsz és okos is* című írásában, melyben Zsótér Sándor legutóbbi operaházi rendezését elemzi.

Zsótér két egyfelvonásost állított színpadra, Zemlinskytől A törpét és Schönbergtől a Várakozást. Fáy hosszan elemzi az első darabot, de fél oldalon át nem talál rá lehetőséget, hogy leírja a Magyarországon korábban ismeretlen zeneszerzőnek (Schönberg tanárának) a nevét. Talán nem sikerült megjegyeznie, és elfelejtett műsorfüzetet venni, jut eszembe mintegy mentségül, de azután odaülök a számítógéphez, beírom a keresőbe: Zemlinsky, és jönnek az adatok, ahogy kell. Az operaházi bemutatóról is. Másképpen szólva, Fáynak erre a hanyagságára egy zenekritikában nincs mentség.

Elemzése végén Fáy idézi a fenti két sort. De hogy idézi? Hibásan. A költői választékosságot („fürösztöd") slendrián módon a szó hétköznapi alakjával cseréli fel („fürdeted"). „Hiába fürdeted önmagadban" – milyen szegényes.

Ma már a könyvespolcig sem kell elmennie annak, aki pontosan akar József Attilát idézni. A Magyar Elektronikus Könyvtárban éppen fél perc munkával találtam meg a pontos szöveget, amikor ellenőrizni akartam magam.

Fábri Péter
olvasó

gyönyörű faragott tölgyfa padokat. Majd az Úrasztala következett, s hasonló sorsra jutott az ősi szószék is. A zsoltároskönyveket is széttépték. A templom népe zokogva kérlelte a végrehajtókat: engedjék meg, hogy legalább mentsék a menthetőt. Nem lehetett. Közölték, hogy a templom tornyát is ledöntik. Buldózerrel és drótkötéllel akarták a tornyocskát lerántani. Sokan kétségbeesetten imádkozni kezdtek, mások zsoltárokat énekeltek. Hívták Istent, mert úgy érezték, hogy ezt már

A fapadoso

Az EU-kampány sikerült. A tempó gyors, lemaradnak, akik a szövevényes, szinte áttekinthetetlen támogatási rendszert nem értik egészen, felkészületlenek a pályázatírásra, nincs fedezetük a hitelfelvételhez, nincs forrásuk az önrészre, a pályázati csomagok megvételére, a tervezési munkák és hatástanulmányok elvégeztetésére, a pályázatíró cég kifizetésére. Sokan vagyunk ilyen helyzetben, és talán szégyelljük is, hogy hátul kullogunk. Kiszolgáltatva várjuk, hogy valaki megszólítson minket: segítünk!

A BM adattára szerint Magyarországon ma 300 olyan település van, ahol ötszáznál kevesebb állandó lakos él! Vélhetően nincsenek jobb helyzetben, mint az a Veszprém megyei kis község, ahol polgármesterként szolgálok. Itt jelenleg 77 fő az állandó lakosok száma. 26 a nyugdíjas, tízen 18 év alattiak, munkaképes felnőtt alig van, így aztán munkanélküliség sincs! A 73 lakható épületből az állandó lakosok 29-et, az ideiglenesen itt tartózkodók 44-et használnak. Ebből 10 külföldön élő magyar állampolgároké, vagy kft.-ké (?) és bt.-ké (?). Internethálózat, vonalas telefon nincs. Az élelmiszer-ellátás szintje vitatható. Az önkormányzati ingatlanokat (orvosi rendelő, könyvtár) fával fűtjük, és így fűtenek az állandó lakosok is. Az önkormányzat a képviselők és a polgármester lemondott tiszteletdíjának segítségével tartja fenn

SARTORY Bernard

EGY KOPONYA ODISSZEÁJA

A párisi Pantheon korántsem az a hely, ahol a nemzet nagyjai háborítatlan és örök nyugalmat lelnek; az élet és a napi politika viharai nem egyszer pattantották fel kriptájuk ajtaját és zavarták meg a pihenésüket. A restauráció idején a csőcselék betört a sírboltba és a Szajnába dobálta az enciklopedisták hamvait, őket ahol ván a nagy forradalom bajaiért s a napoleoni háborúk vérfürdőjéért. Amikor, nem is olyan régen, Zola koporsóját hozták le a kriptába, Victor Hugo unokája ki akarta vitetni a nagyapját, mert, úgymond, csak nem fekhet ilyen ember mellett. Mindez korántsem ér fel a rémregénnyel, mely Descartes földi maradványai köré fonódott.

A Discours de la Methode szerzője több mint 300 évvel ezelőtt hunyt el Stockholmban, ahol Krisztina svéd királynő udvarában élt. Néhány év múlva a Napkirály Franciaország nevében visszakövetelte a bölcsész holttestét. A svéd udvar (Krisztina királynő akkoriban már lemondott trónjáról és Rómában élt) engedett a felszólításnak. Am Palmström svéd gárdahadnagy, az exhumáláshoz rendelt díszőrség parancsnoka, inkább hazafiasságból s a filozófus porhüvelyéhez való ragaszkodásból, mint kegyeletsértésből, felnyitotta a koporsót és magához vette a filozófus koponyáját. Franciaországba a fejnélküli csontváz érkezett meg; a tetemet a St. Geneviève apátságban helyezték el, ha nem is örök pihenőre. Ugyanis a forradalom idején e templom elpusztult. A koporsót az ágostonrendi kolostor kertjébe, majd a St. Germain-des-Prés templomba vitték át. Még 1791-ben a Konvent, Condorcet és a drámaíró Josephe Chenier indítványára elhatározta, hogy Descartes hamvait a Pantheonba helyezik el. A direktórium idején azonban úgy döntöttek, hogy a határozatot mégsem hajtják végre, mivel Descartes egyik „főokozója mindama halamitásoknak, melyeket az emberiségnek el kellett szenvednie".

A koponya eközben, hosszú és kalandos vándorlás után, Berzelius vegyésztanár kezébe került, aki negyven frankot fizetett érte s Cuvier-nek ajándékozta. Cuvier az összehasonlító anatómia tanszékének kelléktárába helyezte el; onnét a Musée de l'Homme egyik vitrinjébe került. Múlt évben egy tanácstag figyelmeztette Szajna megye prefektusát, Pelletier-t, arra a gyalázatra, hogy Franciaország egyik legnagyobb fiának koponyáját múzeumi vitrinben őrzik s a Konvent érvényes határozatától mégis hajtották végre. Emile Pelletier ma a de Gaulle kormány belügyminisztere s így bizonyos, hogy összel Descartes hamvai, habár 167 esztendei késéssel, de mégis megpihennek a Pantheon kupolája alatt.

A SPERLONGAI BARLANG SZOBRAI

A tirréni tenger partján fekvő Sperlongában tavaly megtalálták Tiberius római császár egykori villájának maradványait, pontosabban: egy barlangban rábukkantak az egykori császári kéjlakhoz tartozó Nimfák Templomára. Szobordarabokat is találtak és azt hitték, hogy e töredékekből majd sikerül összeállítani Áthánadorosz, Hágeszandros és Polüdórosz mesterek híres Láokoon-ját, melynek egyik másolata a Vatikánban látható.

Kerényi Károly professzor, a kiváló magyar polyhistor most újra ellátogatott Sperlongába és tapasztalatairól rendkívül érdekes és mélyenszántó tanulmányt tett közzé a Neue Zürcher Zeitungban. Kerényi professzor már tavaly is kételkedett abban, hogy a barlangban a Láokoon eredetijére bukkantak volna.

Az archeológiai munkálatok Kerényi álláspontját igazolták. A nagy szoborcsoport, melyet a Láokoon eredetijének véltek, valóban a három rhodoszi mester műve, de nem Láokoont ábrázolja, hanem Odysseust és hajósait, amint bárkájukban a Skyllával és más tengeri szörnyetegekkel harcolnak. A szoborcsoportozat eredetileg egy kerek vízmedencében állt, természeti hátteréül a barlang fala szolgált, azaz mondhatni, hogy a művészek és a természet közös alkotása volt. A barlangból ezenkívül még egy Ganymédesz elrablását ábrázoló nagyméretű szoborcsoport és egy bájos putto került napvilágra.

Irodalmi Ujság

AZ OLASZ KÖNYVPIAC ez idei *bestsellere* Borisz Pasternak szovjet író „Dr. Zsivágó" című regénye, amelyet a Szovjetunióban nem adtak ki és csak kézirata került Olaszországba. A „Dr. Zsivágó" most Rómában elnyerte a könyvkiadók díját, a *Premio Bancarella*-t, amely az esztendő legsikeresebb regényét illeti.

*

NEMZETKÖZI ORGONAHETET rendeznek Innsbruckban szeptember 13-a és 18-a között. Főként Bach, Mozart és régi olasz meg francia mesterek műveit szólaltatják meg a Hofburg Ezüstkápolnájának híres reneszánsz orgonáján.

*

HŐSÖK ÁRNYÉKA. *Shadow of Heroes* címmel írt drámát *Robert Ardrey* az 1956-os forradalomról és előzményeiről. Újszerű felfogásban mutatja be az eseményeket valóban irányító, részben még élő személyeket, sorsukat és belső konfliktusaikat. Robert Ardrey darabjának egyik főszereplője Rajk Júlia, akit *Pegy Ashcroft* alakít. A drámát október 7-én mutatja be a londoni Piccadilly Színház.

*

GEORGES LECOMTE halálával a francia akadémia negyedik bársonyszéke üresedett meg. Betöltetlen Edouard Herriot, Claude Farrère és André Chevrillon helye. A „halhatatlanok" tizennyolc szavazattal tizenkilenc ellenében megbuktatták Jean Rostand-t, akit Herriot utódául jelöltek s ugyanilyen szavazatarránnyal fosztották meg Paul Morand-t ama dicsőségtől, hogy Claude Farrère-t elparentálva, a helyére ülhessen.

*

RALPH VAUGHAM WILLIAMS angol zeneszerző, aki hajdan Maurice Ravel tanítványa volt, 85 esztendős korában Londonban elhunyt. Szimfóniákat, operákat és dalokat írt, amiket gyakorta tűztek műsorra, főként Angliában és Amerikában. Delius és Elgar mellett Ralph Vaugham Williamst az angol késő romantikus triumvirátus utolsó tagjaként tartották számon.

*

A PINOCCHIO latin kiadásának hatalmas sikere bebizonyította, hogy a gyerekek szívesebben tanulnak modern meséből, mint Cornelius Neposból latint. A közeljövőben Milne tündéri Mici macskója jelenik meg latinul Lénárd Sándor fordításában.

*

BRAHMS SZÜLETÉSÉNEK 125-ik évfordulóján Brahms-ünnepségeket rendeztek Tutzingben, a Starnberger-tó melletti nyaralóhelyen, ahol a „bécsi zenebarátok társaságának" hajdani művészeti igazgatója szívesen töltötte el nyarát és több művét komponálta. Miként Beethoven, Brahms is hosszú, magános gyalogutakon menekült a tópartra, ahol most szobra és a mesterről elnevezett sétány őrzi emlékét.

*

A KRÉTAI ÍRÁS TITKA. Cyrus Gordon nyelvésztanár, a massachusettsi Brandeis egyetem professzora, megfejtett egy mykénei nyelvemléket. Az írótáblára rótt, kép- és szótagírásos szöveg minden valószínűség szerint üzleti feljegyzéseket tartalmaz. A legnagyobb feltűnést az keltette, hogy a megfejtett szövegnek, azaz feltehetően a mykénei nyelvnek — semmi köze az ógörőghöz, sem az indogermán nyelvekhez. A mykénei kalmár akkád nyelven írt — egy sémi nyelven, melyen a szumir-akkádoknak nevezett nép beszélt Mezopotámiában.

EURÓPA KÖNYVTÁROSAI a közelmúltban hosszabb tanácskozást tartottak Bécsben. Az ülésen részt vett az UNESCO vezérigazgatója, valamint a washingtoni Library of Congress vezetője is. Szakkérdések mellett elsősorban a nemzetközi együttműködés problémáit tárgyalták.

*

A LENGYEL KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA ALPBACHBAN. Az alpbachi főiskolai hetek egyik legjelentősebb eseménye a fiatal lengyel képzőművészek kiállítása. Az osztrák sajtó dicséri a lengyel festők mesterségbeli tudását s kiemeli, hogy a bemutatott képeken nyoma sincs a kényszerű népi demokratikus sematizmusnak és absztrakt stílusuk sem utánérzés, hanem eredeti és bátor művészet.

*

VAJDA ALBERT ÉS KOVÁCS DÉNES könyve „How to be a communist" — Miképp legyünk kommunisták — címmel most jelent meg angolul. A *Sunday Times* a két magyar humorista művéről egyebek mellett a következőket írja: „A könyv gúnyos hangja egészséges és időnként oly metsző szellemesség villan fel benne, amely a tréfának egészen megváltozott távlatokat ad."

*

LEO BLECH, a két világháború közötti korszak nagyszerű karmestere 87 esztendős korában elhunyt.

*

KRÚDY GYULA halálának huszonötödik évfordulója alkalmából emléktáblát helyeznek el a Margitszigeten ama ház falán, ahol az író hajdan lakott és dolgozott.

*

A BRAZIL KIADÓK most készítik elő Rónai Pál „Találkozásom Brazíliával" című kötetét, mely harminc tanulmányt tartalmaz Brazíliáról portugál nyelven. Ugyancsak Rónai Pál rendezi sajtó alá azt a 10 kötetes antológiát, mely a világ legjobb novelláit tartalmazza portugál nyelven. Az antológiában sok magyar novella fordítása is szerepel.

*

DR. WEIZSAECKER ismert atomfizikus, a hamburgi egyetem filozófiatanára nyerte el az idei Goethe-díjat. A Goethe-díj ünnepélyes átadásakor Frankfurt főpolgármestere a történelmi Paulus-kircheben kijelentette, hogy Weizsaeckert nem politikai állásfoglalása, hanem tudományos érdemei elismeréséül tüntették ki s mert munkássága hű maradt Goethe szelleméhez.

*

GIAN CARLO MENOTTI „Maria Golovin" című operáját mutatták be a brüsszeli világkiállítás amerikai pavillonjában. Az opera szövegét is Menotti írta; cselekményének főhőse egy, a háborúban megvakult férfi. A vak szerelmes egy aszonyba, akinek férje váratlanul hazatér a hadifogságból. A közönség viharos elismeréssel fogadta a bemutatót, de a kritikusok véleménye a mű értékelése tekintetében nagyon is megoszlik.

*

NÉMET NYELVŰ ÍRÓK nemzetközi kongresszusa ülésezett szeptember 6-a és 9-e között Münchenben. A német, osztrák és svájci írók eszmecserét folytattak a német nyelvű literatúra elvi és gyakorlati kérdéseiről és megvitatták az írók szociális helyzetét is.

*

MOLNÁR PÁL magyar származású festőművész Münchenben kiállítást rendezett. A kritika főként állatképeit és virtuóz módon odavetett balettjeleneteit dicséri.

A BAYREUTHI ÜNNEPI JÁTÉKOK huszonnyolc előadását ez idén kereken félmillió főnyi közönség nézte végig. Jövőre új rendezésben mutatják be a Bolygó hollandit, színre kerül a Parsifal, a Tristan és Isolde, a Lohengrin, a Nürnbergi mesterdalnokok, de nem mutatják be Bayreuthban a Nibelungen-gyűrűt. Wieland Wagner az elkövetkezendő években Hindemith és Gluck egy-egy operájának előadását is tervezi.

*

SZÉKESFEHÉRVÁROTT előkerült Kitaibel Pál természettudós 1811-ben rajzolt térképe, amely a korabeli móri földrengést ábrázolja. Térképéhez a szerző részletes kéziratos jelentést is csatolt.

*

NON OLET. Németország szomszédjet övezetében rendeletet hoztak: a bélyegkereskedőknek ki kell vonniok a forgalomból a hitleri időkből származó bélyegeket s azokat be kell szolgáltatniok az államnak. A rendelet indokolása szerint „a fasiszta bélyegek politikailag demoralizálják és megfertőzik az ifjúságot, a filatelistákat és bélyegkereskedőket". E magasztosan hangzó indokolással egyidőben a keletnémet kormány ügynökei útján többmillió „fasiszta bélyeget" dobott, meglepően olcsó áron, Nyugat-Németország bélyegpiacára.

*

HENRY TORRES, a nagy francia ügyvéd érdekes könyvben állította össze pályája emlékeit. A mű, „Clemenceau-tól de Gaulle-ig" címen most jelent meg. Torres nemcsak az utolsó félszázad politikusairól, Clemenceau-ról, Raymond Poincaré-ről, Briand-ről és a többiekről fest érdekes portrét és beszél el számtalan anekdotát, hanem részletesen beszámol a tudomány és irodalom nagyjairól, akikkel levelezésében állt és barátságot tartott fenn, akiket jogi tanácsal látott el, avagy védőügyvédként szolgált — mint Anatole Franceról, Albert Einsteinről, Arthur Koestlerről, Thomas Mannról és másokról.

*

HÁROM FIATAL MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZ, Csizmadia Lajos, Nagy Éva és Sártory Barna kiállítást rendezett Bécsben. Az osztrák sajtó hosszú cikkekben, a szeretetteljes elismerés hangján ismerteti a három menekült magyar művész eddigi életútját, s különlegesen dicséri a komolyságot, a kitartást és hivatástudatot, amivel e fiatalok, a legnehezebb körülmények között, alkotómunkájukba mélyedtek.

*

A VATIKÁNI KÉPTÁRBAN mindeddig nem volt helye a modern művészetnek. Most XII. Pius pápa engedélyével két új termet nyitnak Picasso, De Chirico, Villon és más modern festők műveinek.

*

AZ UNESCO 24.6 millió dolláros felemelt költségvetésének tetemes részét a Kelet és Nyugat kulturális kapcsolatainak ápolására, a sivatagos területek gazdasági fejlesztését célzó tudományos kutatásra és a latinamerikai közoktatás színvonalának emelésére kívánja fordítani.

PICASSO V... SAJÁT KÉPEIT; ... MERT A MAGA MŰVEI... A LEGSZEBB TŐKEBEFEKTETÉS... FOLYAMUK FOLYVÁST ... NEMZETKÖZI PIACON, ... MESTER CSUPÁN ... KÉPEIT KÍVÁNJA ... LEGJOBB ALKOTÁ... ÉZERT TETT AJÁNLATOT ... ANGOL ÍRÓNAK ... HALÁLA" CÍMŰ ... FESTMÉNYT ... MEGVÁLNI; PICA... KISÉRLETE MEGH... TOVÁBBRA IS AZ ... FERRAT-I NYARALÓ... RIVIERÁN.

CROMWEL... ROMSZÁZADIK ... BÓL KIÁLLÍTOTTÁ... LONDONI NATIO... BEN. SZOBROK, ... COK, MINIATŰR... JÁK, MILYENN... MŰVÉSZEK CRO...

HIRDESSEN az Irodalmi Ujságban

Az Irodalmi Ujság kiadóhivatala eddig csak kivételes esetben fogadott el hirdetést. Október 1-től kezdve rendszeresen biztosítunk helyet hirdetéseknek.

A hirdetések díjszabása:

1 hasáb szélességben, 2½ cm magasságban	£1.10.0 (U.S. $4.—)
1 hasáb szélességben, 3 cm magasságban, keretben	£2.10.0 (U.S. $7.—)
Apróhirdetés soronként	£o. 5.0 (U.S. $0.70)
Apróhirdetés vastagon szedve, soronként	£o. 6.0 (U.S. $0.90)

Hat hónapra előre kifizetett hirdetéseknél 10% kedvezményt nyújtunk.

Hirdetéseket kizárólag az Irodalmi Ujság kiadóhivatala fogad el.

A hirdetés szövegét a díjjal együtt csekken, Postal Orderen vagy nemzetközi postautalványon kérjük az alábbi címre küldeni:

IRODALMI UJSÁG KIADÓHIVATALA
14, St. George Street,
London, W. 1.

A. FALUDI
férfi és női mértékutáni szabósága
Alakítást, javítást is vállalok. Fizetési kedvezmény. Kontinentális forma. Telefon: BAY 4146.
... Ledbury Road,
London, W. 11.

Magyar Írók Szövetsége K...
IRODALMI UJSÁ...
Kiadja az Irodalmi Uj...
Megjelenik minden hónap elsején
Szer... bizottság: Faludy György (f...
Tamás, Enczi Endre, Kovács Imre, P...
Vámos Imre.
Szerkes... és kiadóhivatal: 14, St. Geor...
Telefon: MAY 322...
Kéziratokat nem őrzünk meg és ne...
Published by the Hungarian Liter...
14, St. George Street, Lon...
Printed by the Waverley Press, 79, Car...

SÁRTORY *F. Ö.*, festő Pesten az 1850-es években. Autodidakta, műkedvelő. A Pesti Műegylet igazgatóválasztmányának, majd a műbíráló választmánynak is tagja volt. Canzi Ágostnak egy róla festett karikatúrája a Szépművészeti Múzeum grafikai gyűjteményében.

K. Gy. II. 4141

Gerevich Tibor: Az olasz műemléki és ásatási felügyelők I. összejövetele VII. 205–210. — A firenzei Galleria d'Arte Moderna VII. 210.

Sartory

l.

Lykanomzromantika

18. l.

Kulturális értékek a Tisza-tónál

Az idegenforgalom további munkára ösztönöz

A múlt megmaradt emlékeit keresve érdeklődésünk középpontjába egyre inkább az adott tájra jellemző településformák, műemlékek és helyi védelemre érdemes építmények kerülnek. Különösen érvényes ez egy olyan vidéken – a Közép-Tisza-vidéken és annak szűkebb térségében, a mesterséges Tisza-tó mentén –, ahol a viharos történelmi múlt és az ember tájformáló tevékenysége maradandó nyomokat hagyott.

A Tisza-tó melletti 13 település (Abádszalók, Tiszaderzs, Tiszaszőlős, Tiszaörvény, Tiszafüred, Kisköre, Tiszanána, Sarud, Újlőrincfalva, Poroszló, Négyes, Tiszavalk, Tiszabábolna) kulturális értékeit lényegében véve három történelmi korszak emlékei jelentik. Érdekes, sok vonatkozásban ellentétes értelmű „jelzések" ezek. A középkor építészeti emlékei ugyanis elenyésző számúak, mivel a XVI-XVII. században állandósuló török hódítások nyomán a települések zöme többször is elpusztult. A XVIII. század ezen a tájon az újratelepedés vagy újratelepítés időszaka. Ám ez a folyamat viszonylag lassú; spontán és tervezett mozzanatokkal, a református és a római katolikus vallásfelekezetek közötti ellentéttel terhes. Ugyanakkor ez az a korszak, amely számos figyelemre méltó építészeti értéket hagyott ránk. Templomok, plébániaépületek, kúriák, uradalmi épületek, szobrok őrzik az újjáépítés, a végleges letelepedés emlékeit.

Viszonylag kevés jellegzetes építészeti érték utal az alig száz esztendővel ezelőtt kibontakozó polgárosodás időszakára. Ez természetesen egyáltalán nem véletlen. Vidékünk ugyanis – a terület „megyeszéli", mindenkori periférikus fekvése következtében – későn kapcsolódott be a modernizációs folyamatokba. Településenként váltózó számú, műemléki vagy településképi szempontból évtizedekig alig méltányolt építmények jelzik ezt a korszakot. Az alig polgárosodott, agrárjellegüket hosszú ideig megőrző településeken azonban mára a paraszti lakóházak, gazdasági épületek száma is megfogyatkozott. Ideje tehát, hogy kisszámú, csak e tájra jellemző emlékeinket számbavegyük és védelmezzük.

Elsőként a legkorábbi időszak építményeiről, illetve az ezeket megtizedelő török hódoltság korának egy sajátos következményéről, a jellegzetes településszerkezetről essék szó. A középkort két fennálló épület és két, a terepen is jól látható építménynyom jelzi ezen a vidéken. A tiszaderzsi román stílusú templomrom a XIII. századi templom maradványa. Vele közel azonos korú a tiszafüredi református templom DK-i oldalfalát képező falmaradvány, melyen az 1980-as években végzett feltárás nyomán jól láthatók a jellegzetes ablaknyílások. Poroszló belterületének DK-i végén a helybeliek még ma is megmutatják az egykori földvár nyomait. Ez az erődítmény védte a fontos tiszai átkelőhelyet: már Anonymus is megemlítette a vár fontosságát. Tiszafüred és Tiszaörvény között, az üdülőtelep szomszédságában tárták fel hazánk egyik legjellegzetesebb Árpád-kori templomát.

A kisszámú építészeti emlék ellenére főként írásos források bizonyítják, hogy a környék településhálózata a török időkig jelentős mértékben eltért a mai-tól. Éppen a háborús pusztítások a részbeni előidézői annak, hogy ezen a vidéken nagyhatárú, egykori mezővárosok (Poroszló, Tiszafüred), népes nagy- és középfalvak (Tiszanána, Kisköre, az 1896-ban egyesített Abádszalók) keverednek aprófalvakkal (Tiszaörvény, Újlőrincfalva, Négyes, Tiszavalk). Ez a településhálózati sajátosság Alföld-szerte is elég ritka jelenség.

Nagyon érdekes tényező, jellegzetes helyi és kultúrtörténeti értéket képvisel egy-egy település belső szerkezete, alaprajza. Ennek a jelenségnek az elemzése a XVIII. századi újratelepedéshez illetve újratelepítéshez visz közelebb minket. Figyelmet érdemel, hogy a halmazos, zegzugos szerkezeti elemek elsősorban a spontán módon benépesült, s így a XVIII. században zömmel reformátusok lakta településeket jellemzik (Tiszafüred, Poroszló, Tiszavalk, Tiszaszőlős, Tiszaderzs, Tiszaszalók-belsőfalu). Tiszafüred, Tiszaszőlős és Tiszaderzs esetében még az egykori, falu melletti Tisza-meder utcahálózat formáló hatása is jól kimutatható. Kisköre, Tiszanána, Sarud, Újlőrincfalva, Négyes, Tiszabábolna, Tiszaörvény keresztutcás, szabályos utcasarokkal jellemezhető falu. Ez nem véletlen, hisz e falvak népének letelepítésében döntő szerepet játszott az egri püspök-földesúr: a szervezett telepítés szabályozott beltelek rendezéssel is járt. Ezek a falvak katolikus népességű települések: csak Tiszanánán és Újlőrincfalván találunk református vallású kisebbséget.

A XVIII. századi újratelepedés és újratelepítés emlékét őrzik a települések központjának jellegadó építményei, a templomok. Elsőként a római katolikus felekezetűek templomait kell megemlíteni. Ezek többsége ugyanis Eszterházy Károly egri püspök-földesúr tervszerű, templomépíttető munkásságának eredménye. Az egyházmegye déli részének vegyes lakosságú vidékein – s mint láttuk, ilyen volt a Közép-Tisza-vidék is – sorra épültek a katolikus templomok, plébániák – kitűnő, sok esetben a Lajtántúli tartományokból Egerbe telepített kőművesmesterek, festők, asztalosok, szobrászok munkálkodása nyomán. Az egri püspöki kőművesmesterek közül Francz József horvátországi származású, de Egerben letelepedett mester nevét kell elsőként megemlíteni. Az ő terveit és kivitelezői munkáját dicsérik a kiskörei, a tiszanánai és a sarudi katolikus templomok. Mindhárom nagyméretű, későbarokk stílusú építmény. Különösen a sarudi templom méretei kiemelkedőek, hisz ez a templom a legnagyobb azok között, melyeket Eszterházy püspök építtetett. A templomok festési, berendezési és szobrászati munkáit a legjobb egri mesterek (pl. Vittmann Antal, Huszár Ferenc, Steinhauser Antal, Schönich Mátyás, Schmitt Ferenc) végezték. Igen jellegzetes barokk építészeti emlék az id. Zwenger József által 1766-67-ben épített kiskörei plébánia, továbbá az 1776-ban készített tiszafüredi plébánia is.

A barokk stílus a református templomok közül csak a tiszanánai templomra jellemző (1752-ben épült). Nemes egyszerűségével, kazettás mennyezetével azonban figyelmet érdemel a tiszaszalóki és a tiszafüredi református templom is. Kiemelkedő jelentőségű kultúrtörténeti érték a sarudi későbarokk Nepomuki Szent János-szobor, mely az egykori faluközpont helyén áll.

Jelentős kultúrtörténeti érték a sarudi későbarokk Nepomuki Szent János-szobor

A hagyományos paraszti építészet emlékei között tartják számon a poroszlói tájházat is

A klasszicista stílusú, oszlopos, tornácos tiszafüredi Lipcsey-kúria épületében a Kiss Pál Múzeum található

A barokk korszak legjellegzetesebb építménye a Sarud északi végén fekvő egykori Hídvégpuszta magtárépülete. A kőből és nyerstéglából készült épület a vármegye legnagyobb majorsági épülete volt valaha. A ma romjaiban is pompás emeletes épület kovácsoltvas ajtói, oszlopos-boltozatos belső terei lenyűgözőek.

A XVIII. század végén jelentkező új stílust, a klasszicizmust templomok, kúriák, szobrok, paplakok, parasztházak jelzik. Ebben a stílusban épült a poroszlói református és a katolikus templom, valamint a tiszabábolnai és a tiszafüredi katolikus templom. Szép klasszicista hatású az oszlopos tornácos tiszanánai és tiszafüredi református paplak is. Sarudon az 1812-ben készült Szentháromság-szobor, Kiskörén pedig az 1835-ben állított Nepomuki Szent János-szobor őrzi a klaszszicizmus emlékét.

A XVIII. század és a XIX. század fordulóján, majd a későbbi évtizedekben megélénkült a nemesi családik kúriaépítő tevékenysége is. A valaha létezett klasszicista stílusú, oszlopos tornácos kúriák közül azonban ma már csak két tiszafüredi, műemlékként számontartott „kastély" létezik. Az egyik a vaskos tréfáiról híres füredi földesúr, Pankotay Józsa György kúriája a város Poroszló felőli szélén. A másik az 1840 körül épült Lipcsey-kúria (ma Kiss Pál Múzeum), ahol 1849. március 4-én és 5-én Kossuth Lajos is megszállt.

Több, egykori jobbágyparaszti lakóház is egyfajta „népi" klasszicista jelleget mutat. Ilyen például Tiszafüreden a Malom u.12. számú oszlopos tornácos ház (ma Fazekas Tájház). A múlt század világát, a hagyományos paraszti élet- és lakáskörülményeket ma már aránylag kevés ház őrzi vidékünkön. Érdemes azonban megemlíteni, hogy egyes településeken ezek az épületek, telkek, utcák védendő értéket jelentenek.

A polgárosodás időszakának épületeit hosszú évtizedekig nem méltányoltuk, pedig ezek a létesítmények ma is jelentős településképi tényezők. Igaz, megjelenésük, számuk csak a nagyobb településeken lehet jelentős, mindenképpen ki kell azonban emelnünk a századforduló körül épített középületeket (községháza, jegyzői lak, iskolák).

A településeket járva néhány szép eklektikus épületre is felfigyelhetünk. Ilyen például a kiskörei Kossuth utcán a községháza és a rontott homlokzatú művelődési ház. Sajnos több eklektikus és szecessziós homlokzatú épület lett átalakítás vagy lebontás áldozata. Ki kell azonban emelnünk a poroszlói szecessziós községházát, továbbá e stílus tiszafüredi emlékeit: a volt polgári iskolát, a városházát.

Úgy vélem, kultúrtörténeti emlékeink és értékeink feltárásában, védelmében van még tennivalónk, azonban ez az áttekintés is bizonyítja, hogy már eddig is értünk el némi eredményt. A Tisza-tó fejlődő idegenforgalma további munkára ösztönöz.

Dr. Vadász István

RÁDIÓ

SZOLNOKI STÚDIÓ

15.00-17.00: Rádió Szolnok. Kereskedelmi adás. Zene, hír reklám. Tel.: 424-618 - 17.00-18.30: Alföldi magazin. Telefon: 421-133 - A tartalomból: Hírek - 17.30: Alföldi krónika - Henkel sajtótájékoztató - A világkiállítás és a vidék - TB-választás előtt - Önkormányzati ülés Jászberényben - Megyei tűzoltóverseny - Sport - 18.00-18.30: Szóváltás. Aktuális párbeszéd - közben Zeneturmix - Polivitas Expó

KOSSUTH

Óránként: Hírek. Időjárás. Útközben * 4.30: Reggeli Krónika - 8.10: Törvénykönyv - 8.20: Műsorismertetés, programajánlat - 8.40: Napközben - 11.05: A 101 Strings zenekar játszik - 11.25: A Szabó-család - 12.00: Déli Krónika - 12.30: Ki nyer ma? - 12.40: Falurádió - 12.50: Külpolitikai figyelő - 13.05: Vendég a háznál - 13.15: Pongrácz Zoltán: Magyar régiségek - 13.30: A római katolikus egyház félórája - 14.05: Klasszikusok mindenkinek. A sevillai borbély (részletek) - 14.55: Versarachívum - 15.05: Válogatott perceink - 15.44: Éneklő ifjúság - 16.00: Délutáni Krónika - 16.10: Mindennapi gazdaság - 16.20: Zenefórum - 17.05: Önkormányzatok fóruma - 18.00: Esti Krónika - 18.30: Ráadás - 19.05: Sportvilág - 19.30: Jó éjszakát, gyerekek! - 19.40: Magyar mesternovellák - 20.05: Hagyományápolók - 20.30: határok nélkül - 21.05: Névjegy - 22.00: Késő Esti Krónika - 22.30: Diákok a barikádokon - 23.05: Mi a titka? - Otto Edelmann operaénekes művészete

PETŐFI

4.30: Hajnali Kalendárium - 6.03: Reggeli csúcs - 7.40: Sportreggel - 8.05: A tegnap slágereiből - 8.50: Helykereső - 9.00: Hírek. Időjárás - 9.03: Zöld telefon: 138-8082 - 9.10: Zene-szó - 10.55: Gordiusz plusz - 11.00: Hírek. Időjárás - 11.03: Családi persely - 11.15: Tea hármasban - 12.00: Válogatás magyarnóta-lemezekről - 13.00: Hírpercek - 13.10: Tökéletes alattvaló - 13.21: Muzsikáló természet - 13.26: Kvízpróba - 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés - 14.00: Kabarécsütörtök - benne: 15.00: Hírek. Időjárás - 17.00: Hírek. Időjárás j- 17.05: Észkerék - 17.32: Gordiusz - 18.30: Helykereső - 19.00: Hírek. Időjárás - 19.05: Fülön fogva, avagy így hallgassunk zenét! - 19.35: Táncházban - 20.00: Countryzene - 21.00: Hírpercek - 21.10: Daráló - 21.40: Jazz-tour-mix - 23.00: Hírek. Időjárás - 23.03: Sporthíradó - 23.10: Máról holnapra - éjfél előtt - 0.15-4.20: Máról holnapra - éjfél után

BARTÓK

6.00: Muzsikáló reggel -9.05: Pódium - 10.00: Hírek. Időjárás - 10.05: Rádiószínház. Karambol (hangjáték) - 10.58: Caccini: Euridike (egyfelv. opera) - 12.00: Hírek. Időjárás - 12.05: Hangerseny délidőben - 13.45: Régi fúvószene - 14.00: Hírek. Időjárás - 14.05: Auf Deutsch gesagt - 14.20: Babics Imre: A széthajtogatott fekete doboz VI/4. Ázsia - 14.40: Zenekari muzsika - 15.20: Muzsikáló erdélyi városok - 16.00: Hírek. Időjárás - 16.05: In memoriam Zoltán Kodály - 16.57: Versek - 17.00: Más-világ - 17.50: Népzenekutatók műhelyében - 18.00: Hírek. Időjárás - 18.05: Francia kamarazenei hangverseny - 19.05: Rádióhangversenyekről - 19.35: A Budapesti Tavaszi Fesztivál hangversenyeiből - közben: 19.56: Hírek. Időjárás - 20.01-20.16: Radnóti Miklós versei - 21.05: Operarészletek - 22.00: Hírek. Időjárás - 22.05: A zene üzenete - 22.20: Barátságos bölcsességek - 22.50: Napjaink zenéje - 24.00: hírek. Időjárás - 0.05-2.00: Éjszakai jazzklub

TELEVÍZIÓ

SZOLNOK VÁROSI TV

18.40: Műsorismertetés - 18.45: Híradó - 19.00: Autósmagazin - Bemutatkozik a Toyota Kovács (Monor), a FORD Darázs (Jászberény és a VW Audi Szabó Kft. (Jászberény) - 20.00: Szolnoki Olajbányász-Paks - Kosárlabda Magyar Kupa mérkőzés közvetítése felvételről - kb. 21.40: Egy bolond százat csinál (magyar vígjáték)

HBO

17.30: New Orleans-i jazzfesztivál - 19.10: A gammasugarak hatása a szászszorszépekre (am. film)

TV 1

5.40: Falutévé - ipartippel és kert-ész - 6.00: A Reggel - 8.05: A Financial Times kelet-európai gazdasági híradója - 8.30: Közjáték - 8.35-12.05: Napközi - 9.00: Kedve Celine (fr. sor.) XIII/6. - 10.00: A klinika (NSZK filmsor.) XII/12 - 11.00: Játék - 11.15: ZOOM - 12.00: Hörek - 12.05: Képújság * 16.00: Délutáni egyenleg - 16.10: Telesport - 16.55: Képújság - 17.00: Northwood (kanadai sor.) - Mit tudnak ők rólunk? - 17.30: Menedzser Magazin - 18.10: Pénzvilág - 18.20: Napközi - 18.40: Égből pottyant mesék - 19.00: Álljunk meg egy szóra! - 19.10: Zeneszalon - 20.00: Híradó - 20.30: Telesport - 20.40: Két hekus Belleville-ből (fr. film) - 22.00: Apropó, álarc... - 23.00: Mestersége: operatőr - Bornyi Gyula - 23.40: Híradó - 23.45: Közjáték - 23.50: BBC-híradó

TV 2

6.00-9.00: Napkelte * 14.40: Műsorismertetés - 14.45: Kirakat - 15.40: Keresztények - 16.20: Ötöd-ölő - 16.35: Meg kell a búzának érni - 17.00: Híradó - Időjárás - 17.06: Prizma - 17.45: Nellie, az elefánt - 17.50: Elektor kalandor - 18.00: Híradó - 18.10: Regionális híradó 18.25: Regionális magazin - 19.00: Mentőosztag (angol-ausztrál sor.) XIV/13. - A hercegnő megmentése - 19.54: Magyar novellák. Kosztolányi Dezső: Alfa (tévéfilm) - 20.22: Lyukasóra - 21.05: Össztűz - 22.00: Esti Egyenleg - 22.20: Időjárás - 22.25: Ünnepi énekek - 22.27: A TV 2 filmklubja. Szomszédolás (román film): 6-os számú kórterem

Richard Chamberlain, akit a magyar nézők a Tövismadarak című tévésorozatban ismertek és szerettek meg, hosszú idő után ismét filmezik. Férfi főszereplője a The other Hawaii című filmnek.

SUPER

12.30: Üzleti élet - 13.00: Napirend - 13.30: Utazási magazin - 14.00: Média televízió - 14.30: Dzsem - 16.30: Élő videoshow - 18.30: Bonanza - 19.30: Honey West - 20.00: Videodivat - 20.30: Arcképcsarnok - 21.00: Napirend - 22.00: Hírek - 22.30: Üzleti hét - 22.48: Piacgazdaság - 23.00: Daniel Boone

EUROSPORT

10.00: Biliárd - 12.00: Labdarúgás - 13.00: Forma-1 - 14.00: Kosárlabda - 16.00: Tenisz - 19.00: Teniszmagazin - 19.30: Eurosport-hírek - 20.00: Jégkorong profi liga - 22.00: Labdarúgás VB selejtező - 23.30: Tenisz

SAT 1

6.00: Kockáztass! - 6.30: Fiatal és nyugtalan - 7.10: Bucky O'Hare - 7.40: Silverhawks - 8.10: Peter Pan és a kalózok - 8.40: Astrodinók - 9.10: Superboy - 9.40: Yuma (am.western) - 10.55: Csúnya szokás (am.film) - 12.30: Túlélés - 13.05: Ezüst város (western) - 14.40: Csata a világűrben (japán sci-fi) - 16.15: A nagy kiruccanás (fr.-angol film) - 18.00: Csodák az állatvilágból - 18.30: Hírek - 18.45: Kronzucker úton - 19.30: A nagy Gatsby (am.film) - 22.00: A philadelphiai zsaru (am.akciófilm) - 1.15: Harc a világűrben - 2.45: Műsorismertetés

RTL

6.00: Híradó - 6.10: Zelda - 7.50: A kristály (am.-spanyol gyerekfilm) - 9.35: Művészet és küldetés - 9.30: Hamburger - 11.20: Mozigyilkos (am.krimi) - 13.10: A szabadság szárnyai (am.film) - 14.45: Piedone Hongkongban (olasz akciófilm) - 17.00: Blue Tornado (olasz sci-fi) - 18.45. Híradó - 19.10: A Winchester mestere (am.western) - 21.30: S. O. S. hívás - 22.30: Rambo I. (am.akciófilm) - 0.20: Karateharcos II. (olasz akciófilm) - 2.05: A Winchester mestere - 4.20: Hamburger

PRO 7

5.45. „Colt" a biztonság kedvéért - 6.35: Rajzfilmek - 8.20: Kezdeti nehézségek - 8.50: Az idegen pisztolyt hord (amerikai western) - 10.25: Koldus és királyfi (panamai kalandfilm - 12.30: Bill Cosby-show - 13.00: Vegas (amerikai sorozat) - 13.50: Szimba (angol kalandfilm) - 15.30: Vásárra viszem a bőrödet (amerikai film) - 17.20: Rajzfilmek - 19.00: Kezdeti nehézségek - 19.30: Bill Cosby-show (amerikai sorozat) - 20.00: Híradó - 20.15: Egy kisebb isten gyermekei (amerikai film) - 22.35: Morris - Gyilkos puzzle (ausztrál krimi) - 0.15: Hírek - 0.25: Bűvész (am.krimi) - 2.15: Hírek - 2.25: Haláldobok a folyó mentén - 3.50: Hírek - 4.00: Vegas

SZLOVÁK

16.50: Regionális műsor - 17.00: Muzzy Comes Back - 17.10: Kanadai mozaik - 17.40: Események, kommentárok - 18.05: Kulturális magazin - 18.25: Egszségügyi magazin - 18.45: Trezor - 19.10: Gazdasági magazin - 19.20: Esti mese - 19.30: Híradó - 19.57: Sport - 20.10: Turisztikai magazin - 21.35: A Worldnet bemutatja - 22.05: Bukás

MOZI

Szolnokon a Nemzetiben fél 5-kor, fél 7-kor, fél 9-kor Fenegyerekek, a **Tallinnban** fél 6-kor, fél 8-kor Hoppá!, a **Tisza mozi A-termében** fél 5-kor, fél 7-kor, fél 9-kor London megöl engem, **B-teremben** 6-kor A tavaszi mese, **Jászberényben** 6-8-kor A szerelmi bűntények, **Törökszentmiklóson** 7-kor Az úszó erőd, **Mezőtúron** Egy aszszony illata, **Kisújszálláson** Kampókéz (18), **Túrkevén** Törvényre törve, **Tiszafüreden** Kőbunkó, **Tószegen** Külvárosi kommandó, **Martfűn** Charlie - Minden kutya mennybe jut, **Karcagon** szünnap

SZIGLIGETI SZÍNHÁZ

Este 7-kor Üvegfigurák (Hegedűs-bérlet)

Budapest: 1111 Karinthy Frigyes út 21. Tel: 166-9977, 227-3777 Rádiótelefon: (06 60) 3-27087, (06 60) 3-27088 Balatonvilágos: M7-es enyingi elágazás Rádiótelefon: (06 60) 3-27100 Békéscsaba: 5600 Gyóni Géza u. 21. Tel.: (66) 448-022 Rádiótelefon:(06 60) 3-84000 (06 60) 3-84001, (06 60) 3-84002 Debrecen: 4026 Kálvin tér 2/A. Tel: (52) 318-038 Rádiótelefon (06 60) 3-27800 Győr: 9027 Ipar u. 49/B. Tel.: (96) 318-896 Rádiótelefon: (06 60) 3-27400 Nagykanizsa: 8800 Deák tér 10. Tel.: (92) 373-460 Rádiótelefon: (06 60) 3-27408 Pécs: 7621 Rákóczi utca 19. Tel.: (72) 445-111 Rádiótelefon: (06 60) 3-27900 Szeged: 6720 Tisza Lajos krt. 2-4. Tel.: (62) 322-575 Rádiótelefon: (06 60) 3-27600 Székesfehérvár: 8000 Várkörút 44. Tel.: (22) 328-717 Rádiótelefon: (06 60) 3-27200 Szolnok: 5000 Baross út 1. Tel.: (56) 422-232 Rádiótelefon: (06 60) 3-86000

MOZGÁSBAN AZ ÜZLET.

Tükör *Boldog Karácsonyt kívánunk minden kedves olvasónknak!*

Gondolatok Sarudi Sebestyén József építész fotókiállítása elé

Engedjék meg, hogy talán kissé szokatlanul, ám a kiállítás tárgyát, de főleg mondandóját tekintve minden bizonnyal indokoltan – a kiállítás tablóiról ránk mosolygó Máriát, a magyarok nagyasszonyát is mindannyiunk nevében köszöntsem!

Semmi kétség; rész és egész, ok és okozat viszonyát közvetítik felénk a kiállítás tablói. Ez a viszony természetesen sokféle lehet. Erről szól a filozófia, és erről is szól a teológia, vagy maga a történelem, melynek egy – mai kultúránkat alapvetően meghatározó – szeletét, annak ránk maradt emlékeit mutatja be most a „Látó" fényképeivel.

Sebestyén József számtalanszor megfordult ezen a tájon. Hivatalosan és öntevékenyen, csapatban vagy egyedül, de mindig a segítés szándékával. S egyáltalán nem véletlenül, gép és film mindig volt nála.

Nézőpontjai nem keresettek, mégis találóak. Kiérezni belőlük, hogy elmenőben mindig visszanézett. Közhelyszerű igazság; csak a jól megismert embert, tájat házat és hazát lehet igazán szeretni, és ezáltal közvetíteni.

A bemutatott templomok – láthatjuk – nem csupán értékesek vagy érdekesek, de együttal szépek is. Ez a szépség az általuk is hirdetett életeszmény része. Ha ugyanis valami vagy valaki a tökéletesre törekszik, akkor az a tartásában, küllemében, vagyis a szépségében is érvényre jut.

A buzgó hittel és leleménnyel megépített épületek a bennük található tárgyaknak; oltároknak, keresztelőmedencéknek, szószékeknek, padoknak, képeknek és zászlóknak otthont, a körülöttük lévő temetőknek, sírkereszteknek, erődítéseknek, s a belátható tájnak értelmet adnak. A bennük, s a körülöttük zajló, hullámzó élet rájuk vetíti nyomait, híradással szolgálva a változó világról, kultúráról is.

A képeken élő ember nem látható, munkájával, gondolataival azonban mégis mindenütt jelen van. A felfogható élmény így kikerül az idő rabságából; akár mi is beléphetnénk a képek ábrázolta térbe. Odaállhatnánk például a csikszentléleki templom előtti óriási fa alá, hogy azután bent a szentélyben már a boltozat boruljon fölénk, akár a lombsátor az imént. Érezhetjük, hogy minden szervesen illeszkedik, mert ősi tudással és ősi ösztönökkel szervezett. Indák, levelek, állat- és emberalakok kúsznak fel az oszlopokra, kőkeretekre, falakra és boltozatokra.

Szín és fény ugyancsak őrzi egyensúlyát. A többnyire hófehér külső falfelületek mögött a belsőben a fény a szivárvány színeire bomlik az oltárokon, bútorokon, festett falakon, terítőkön, vagy éppen a szőnyegeken.

Vagy vizionálunk-e akkor, amikor egyszerű fatemplomokban álló kőből készült keresztelőmedencéket látunk, melyeket emberek sokasága vesz körül? Több székelyföldi templomnak ugyanis az épületnél is régebbi berendezési tárgya a benne álló keresztelőmedence.

A történelem azonban nem csak regionális, de egyetemes értelemben is kitapintható e tájon. Mennyire „más világ" a székelyudvarhelyi Jézus szíve, vagy a mikházai ferences templom. Mennyire „más világ" az udvarhelyi plébániatemplom barokk berendezése, vagy a szerzetesi templom gótikus szárnyasoltárainak világa. A felsorakozó példák bizonyítják, hogy kelet és nyugat kultúrája fonódott itt össze újra úgy, hogy előtte körbeérte a földet. Mintha e templomokat körülölelő elliptikus körítőfalak is ezt példáznák. Mintha abroncsként fognák össze a világegyetem jeleit, s a történelem kövekbe sóhajtott üzenetét…

Mindebből a halandó ember saját keresztjei által fogja fel a legtöbbet, a bölcsőtől a sírig. Drámai tömörséggel jeleníti meg ezt számunkra az altorjai templomról készült tabló. A keresztet szenvedő Jézus mozdulatában, ruházata redőiben azonban már ott van a feltámadás felrepítő reménye!

Sebestyén József kiállítása így reményt keltő üzenet, melynek lényegét tovább magyaráznom úgy hiszem felesleges!

Hölgyeim és Uraim, az önök elé tárt képeket, a bennük rejlő gondolatokat, a belőlük fogant érzéseket fogadják nyitott szívvel és szeretettel!

Káldi Gyula
(részlet a kiállítás megnyitójából)

Címlapképünk: ***A székelyudvarhelyi ferences templom főoltárának részlete***
Sarudi Sebestyén József építész „Templomok Csík-, Gyergyó-, Kászon-és Háromszéken" c. fotókiállításából.
Megtekinthető az esztergomi Keresztény Múzeumban 2002. december 31-ig

MÚZEUMI HÍRLEVÉL 2002. DECEMBER
Kiadja a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal és a Magyar Nemzeti Múzeum.
Megjelenik havonta.
Lapzárta: 2002. november 20.
Felelős kiadó: Varga Kálmán
Felelős szerkesztő: Marton Erzsébet

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGVÉDELMI HIVATAL

Szerkesztőbizottság: Szikossy Ferenc (elnök), Bajkay Éva, Bencze Géza, Bodó Sándor, Deák Ildikó, Káldy Mária, Nagy László, Sárközy Gabriella, T. Biró Katalin, Vásárhelyi Tamás

Szerkesztőségi titkár: Tóth Ágnes. **A szerkesztőség címe:** 1015 Budapest, Szentháromság tér 6. fsz. 39.
Postacím: 1250 Budapest, Pf. 6.
Előfizethető a szerkesztőségben igényelhető átutalási postautalványon. **Ára:** 2500 Ft/év
Tel.: 212-76-13, **Fax:** 212-76-14 **E-mail:** marton@ace.hu
HU-ISSN 1217-8209 **Megjelent:** 1150 példányban, 3,5 (A/5) ív terjedelemben

Nyomdai előkészítés: Intruder Kft. **Tördelő:** Kaposvári Franciska **Készült** a Mester Nyomdában

A folyóiratban megjelenő írások a szerzők véleményét tükrözik, amely nem szükségképpen egyezik a szerkesztők nézeteivel.

A Hírlevélben közölt képek az adott múzeumból és az Internetről származnak.

Internet: www.oroksegvedelem.hu

Sarudi Sebestyén József

MÚZEUMI HÍRLEVÉL

XXIII. évfolyam 12. szám 2002. DECEMBER

Nem törekedhettünk teljességre, csak néhány típust ragadtunk ki s ezeknek okait próbáltuk megmagyarázni. De végeredményében a könyvtárost és bibliográfust nem is érdekli, hogy miért kerülnek ezek a megtévesztő adatok a lapokra, ez már nem a mi hatáskörünkbe tartozik, mi csak arra akartuk felhívni a figyelmet, hogy a katalógusok és bibliográfiák elkészítésénél, mint a bevezetésben is említettük, nagyon körültekintőknek kell lennünk. Nem elegendő csak a borítéklapok és homlokírások átnézése, hanem a lapok tartalmába is bele kell mélyednünk, ha nem akarjuk, hogy téves adatok kerüljenek katalógusainkba és bibliográfiánkba.

MOKCSAY JÚLIA.

Azonos 1-től 2-ig, 3-tól 7-ig, 8—13, 14—19, 20—25, 26—30, 31—36, 37—42, 43—48 (de a 46. szám más volt), 49—54, 55—60, 61—65, 66—76, 77—82, 83—88, 89—94, 95—100, 101—105, 106—111, 112—116, 117—121, 122—127, 128—133, 134—141, 142—146, 147—151, 152—155, 156—161, 162, 163—169, 170—175 (a 172. sz. hátlapja üres), 176—181, 182—187, 188—192, 193—199, 200—205, 206—211, 212—217, 218—223, 224—229 (de a 227. sz. más), 230—234, 235—240, 241—246, 247—252, 253—258, 259—264, 265—270, 271—274, 275—276, 277—286, 287, 288—290, 291, 292—299. — A 46. szám pedig azonos a 227. és 291.-kel.

Felmerül mármost az a kérdés, hogy miért ad ki egy lap azonos cikkszövegeket ismételten. A *Sporthorgász* 1939. évi IV. évfolyama 3. számában, illetve, mivel újraindult I. évfolyama 1. számában vezércikk jelent meg „Igen tisztelt Olvasóinkhoz!" címmel, amelyben az újraindulás körülményeiről számolnak be. Ennek egyik szakaszában a következőket olvashatjuk: „... az eddigi *Sporthorgász* c. lap alapítója és fenntartója ezt az áldozatos, önzetlen munkát ... nem vállalta tovább. Nehéz elhatározás kellett hozzá, hogy — a miniszterelnök úr

Sárvár. —

Vár kastély

SÁRVÁR (Vas megye)

várkastélya inkább a hozzáfűződő változatos történelmi mult, mint építészeti alakítása révén kerül e felsorolásba. A vízzel és mocsarakkal övezett várról, „Újvár" elnevezéssel már 1300 után hallunk és a Nádasdy család birtokában fontos szerepet tölt be a török háborúk alatt. Hozzáfűződnek Nádasdy Ferenc özvegyének Báthory Erzsébetnek kegyetlenkedései. Mint vár a Szluha, Inkey, Szily, majd Pallavicini családokon át az estei kir. herceg család birtokába kerül. Ma a bajor Wittelsbachok tulajdona.

Jelenlegi állapota a régi elrendezés általános megtartása mellett az 1822-ben történt átépítésnek felel meg, de architektonikus súlypontja a kaputoronyba (23. ábra) nyúló emeleti étterem Dorfmeister 1769-ből való történelmi tárgyú freskóival (25. ábra).

Radvs Jenő dr.

Magyar Kastélyok

214. l.

III/4

Tér és forma

A Műgyűjtő

A Ház legnagyobb alakú füzetei

Képző és Iparművészeti-iskola

Művészet (Szabó-féle) Tesítő

Élő vegyes, fölel

Művészettörténet

Könyvek

Képzőművészet (Gyöngyösy féle)

Magyar Grafika

Magyar Iparművészet

általán megvett füzetei.

5 kiképzésének részlete
Détail de la salle à manger
lining-hall

Saivar

kételkedve fogad, mert hiszen *„a károsult ugy is vastagon vall."* *A tárgyalás alapja merőben immorális.* Károsult és kárbecslő viszonya olyan, mint az adóhivatal és a fél, vagy a szegény rokon és a gazdag rokon közötti viszony. Kölcsönösen rosszindulatot tételeznek fel egymásról.

Csakhamar sikerül összevesznünk. Fodor ur kételkedik egy tételben — amit éppen a feleségem mond be — s éles és ingerült választ kap. Rövidesen elérkezünk odáig, hogy leteszi a ceruzát, megigazitja fülén a hallókészüléket és azt mondja: talán hagyjuk abba, most önök még tul idegesek, talán majd máskor...

De nem, folytatjuk. A hangulat semmit nem enyhül. Nem is enyhülhet: *egy komplikált szakma képviselője ül szemben két tökéletes laikussal.* Hiába mondom neki, hogy ez és ez a ruha kétszáz pengő volt, ő bizonyitja, hogy ez két évvel ezelőtt volt, tehát neki le kell számitani kopásra, avulásra ennyi és ennyi százalékot. De kérem, én még viseltem volna azt a ruhát három évig. — Az lehet — mondja —, de ön nem vásárolhat a károsszegből uj ruhát, hiszen igy hasznot huzna a kárból s ez erkölcstelen.

A szót, hogy *„erkölcstelen"*, félreértem és dühbe gurulok. Kinlódunk. Ön lehet jó hirlapiró, azt mondja, de nem ért a biztositáshoz. Végül is eljutunk odáig, hogy jegyzőkönyvet irunk. „Lakásomba hazatérve — diktálja —, szekrényeimet és egyéb tartányaimat feltörve találtam..." stb. De nem, nem Fodor ur, tartányaim nem voltak, mi az, hogy tartány? Fodor ur lehet jó kárbecslő, [illegible] magam és utánaszámolok. Félóráig nyögök ezzel a számsorral s diadalmasan közlöm vele, hogy tévedett. Még hozzá saját kárára! Hét pengőt, igenis! S Fodor ur ismét veszi a pirosceruzát, végigfut a számsoron — és neki van igaza. Hát hogyne lennék dühös. Tizennégy pengőt adtam volna érte, hogy nekem legyen igazam.

Becsülöm önt, Fodor ur — s utólag kérem, ne nehezteljen ingerültségemért —, becsülöm önt, amint itt ül, ezzel a két biztositási analfabétával, akik mi vagyunk s csak helyszüke miatt nem lendülök ódai magasságokba személye körül. De kérem, nézze át *Vörösmarty* összes müveit és ami magasztos jelzőt talál bennük, izlésének megfelelőt, fogadja el tőlem, jó szivvel adom, közkincs.

4.

A TELEFON szünet nélkül dolgozik. Vagy mi hivjuk barátainkat s akkor a beszélgetés igy kezdődik: *képzeld, rettenetes!...* — vagy ők hivnak minket s a beszélgetés ezzel indul: *hát halottam, borzasztó!*

Sorra jelentkeznek, a drága *Gyöngyössy* Erzsébet, aztán *Temesváryné*, *Majthényi*, *Dönci*, az ügyvéd, jogi tanácsaival, *Magda* doktorkisasszony s a ház más barátai. *Gömöri*, öreg pajtásom, férfias egyenességgel ajánlja: fiam, nem tudom hogy álltok, ha virágot. Összebujnak a kályha körül és kisérteties történeteket beszélnek rablókról és gyilkosokról. Néhányan tudnak egy-egy ..hasonló esetet", mi feszengve hallgatjuk s végül megkönnyebbülve állapitjuk meg, hogy az még se volt ilyen veszélyes, mint a mienk. Némelyek — a borzongató történetek s a hely varázsának érintése alatt — sietve telefonálnak haza, férjeknek, gyerekeknek és háztartási alkalmazottaknak: *ne nyiss ki, fiam senkinek! A reteszt felül is told előre!* S bonyolult óvóintézkedésekről beszélnek. Ilyen zár, olyan zár, lakatok, rácsok s mi vagyunk a tongéberek, hiszen mi csak tudjuk! Valaki azt ajánlja, hogy a riglibe gyutacsot kell tenni, az felrobban, zajt üt, a betörő megijed, a ház felfigyel s feleségem lemondóan legyint: *Itt ugyan ágyuzhatják is a lakást, ahol ilyen házmester van!...* — s elindul a panaszáradat a házmesterekről. De rossznéven veszik tőlem, hogy azt ajánlom, az ajtóra egy csupor vizet kell tenni, ha a betörő belép, a nyakába ömlik a viz. — Eredj már! — mondják. — Ez a Sándor sose fog megkomolyodni.

Igy üldögélnek a kályha körül — közben telefonok futnak be, például *Janka* néni, hogy „drágám, a bundád megvan?" „A karkötő rajtad van?" „Na hál' Istennek!" — Ülnek a kályha körül, likört isznak óvato-

1938 II-pusu háló-zati és telepes rádiókészülékek nagy választékban!
Márkás alkatrészek. Csövek, hangszórók legelőnyösebben!
Barta és Társa
VI., Podmaniczky-u. 39.
Fiók: VII., Rákóczi-út 30. sz., Nagydiófa-utca sarok.
Képes árjegyzéket díjtalanul küldünk!

Sárvár történelmi multja

Csonkahazánkban nagyon kevesen tudják, hogy Dunántul van egy kis város, ahol az első magyarnyelvü könyv jelent meg. Az első könyv, amely hirdette a magyar kulturát, a magyar élniakarást.

Sárvárnak jutott a dicsőség, hogy kiadja az első magyarnyelvü könyvet. A könyvet kiadó nyomda az akkori várúr, *Nádasdy* Ferenc tulajdona volt.

Nádasdy Ferenc várában tudósok és költők gyakran megfordultak. A vár udvarában állitották fel a nyomdát. Erdőssy Silveszter János 1537-ben itt adta ki az első magyar nyelvtanát s 1541-ben az egész Ujtestamentumot.

1600 táján Hans Manuel Nádasdynál talál menedéket. Ő nyomtatta ki „Az országban való sok romlásnak okairól" c. könyvét, 1602-ben.

A sárvári nyomda első termékeiből való *Gramatica Ungaró Latina Ncancsi 1539. die 14 jun.*

A szótár 46 levélből áll.

A sárvári nyomdában jelentek meg:

1. Az iol és boldogul való meghalásnak tudományával iratott könyvecske Beust Joackhim forditásban.

2. Országokban való soc. Romlásoknac e könyv Magyari István sárvári predikátor által nyomtatott 1602-ben.

*

A *Sárvár* elnevezés 1192-ből kelt. Nádasdy Tamás, mély árokkal és sáncokkal ugy megerősitette a várat, hogy 1532-ben ellen tudott állni a töröknek.

Ez a kis város egy 1644-ben kelt okmány alapján Mária Terézia alatt már mint szab. kir. város szerepel, de aztán ez a privilégiuma feledésbe ment.

Sárvár környékének első birtokosa 1290. körül a Ják nemzetség volt. E nemzetség Magyarországon megtelepülő őse *Vasurburg* lovag volt.

A sárvári várat 1390-ben az Ost nemzetségből származó *Kanizsai* család kapta királyi adományként. Zsigmond király Kanizsay Jánost és testvéreit a sárvári és lékai várak birtokába iktatta. A sárvári várat a Kanizsay család után Nádasdy örökölte.

1328-tól első privilégiumát Róbert Károly is megerősitette. Az utolsó szabadalmi levél 1464-ből, Mátyás királytól származik, melyben védelmébe veszi a sárvári polgárokat.

A mostani állapotban levő várat 1615-ben Nádasdy Pál gróf Sághegyről hozatott bazaltkövekkel ujra épitetette. Ezt örökiti meg a belső várudvar jobb oldalán levő emléktábla.

A vár disztermében láthatók Dorfmeister János akadémiai festőnek következő képei: „Judit levágja Holofernes fejét", „Dávid legyőzi Góliátot". A Lovagterem boltozatán ismeretlen festőnek a csataképei láthatók. A Kanizsai (1601), győri (1598), pápai (1597), veszprémi (1596), budai csaták vannak megörökitve.

Sárvárról indul el 1446 november 17-én Hunyadi János kormányzó III. Frigyes ellen, hogy a koronát visszaszerezze tőle. A török hódoltság alatt tüzes harcoknak volt szemtanuja Sárvár. 1532-ben Szulejmán fővezére Ibrahim érkezett Sárvár alá. Augusztus 14-én erős támadást kezdett, a török azonban sulyos veszteséget szenvedve kénytelen volt elvonulni a vár falai alól. A vár két hősies kapitánya *Sibrik* Benedek és *Kevés* István volt.

A francia háborúk idején 1809-ben Eugen alkirály csapataival megszállotta Sárvárt. Az utolsó harc 1848-ban volt Sárvár alatt. Az 1200 emberből és 4 ágyuból álló sereget az osztrákok szétverték.

E vár falai közt élt a hirhedt *Báthory* Erzsébet is.

Sárváron élte napjait Tinódi Lantos Sebestyén.

Itt született meg lelkében az a dal, amely oly hiressé tette a magyar éneket. Tinódi Sebestyén Sárváron halt meg 1556 januárjában. Egy régi irás szerint a Sári atyák templomában helyezték nyugalomra.

Ez a kis dunántúli város, amely történelmi hagyományokban oly gazdag, ma nagyon csendes és szegény város. 15.000 lakosa közül körülbelül 3000 kivándorolt Franciaországba és Belgiumba dolgozni. Az otthon maradt lakosság között 1500—2000 munkanélküli van. Ennek az az oka, hogy a francia müselyemgyár, amely 1903. év óta Sárváron müködött. 1926-ban bezárta üzemét és azóta majdnem megállt az egész élet. Ez adta a lüktető erőt a városnak s bezárásával nagyon megnehezedett az élet Sárváron. De a kis város lakosai nem csüggednek, hiven őrzik nemes tradicióikat s szivesen várják az idegent, hogy büszkén megmutassák neki nevezetes emlékeiket.

Ifj. Klimits Károly

Magyarság 1938 febr. 20.

25. — SÁRVÁR: Az ebédlő kiképzésének részlete
Detail aus dem Speisesaal — Détail de la salle à manger
Detail of the dining-hall

Sárvár — vadrastély

23. — SÁRVÁR: Kaputorony
Torturm — Tour de porte — Gate-Tower

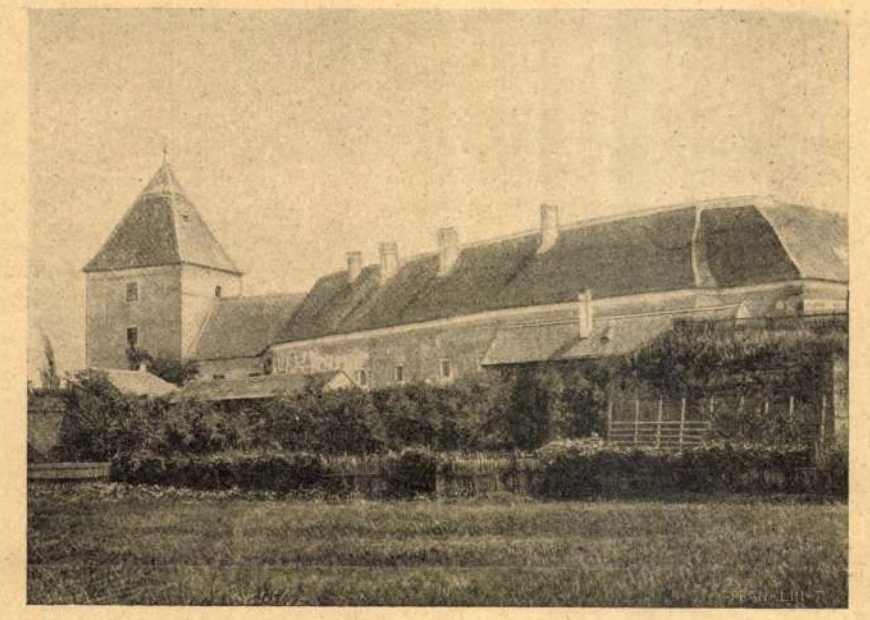

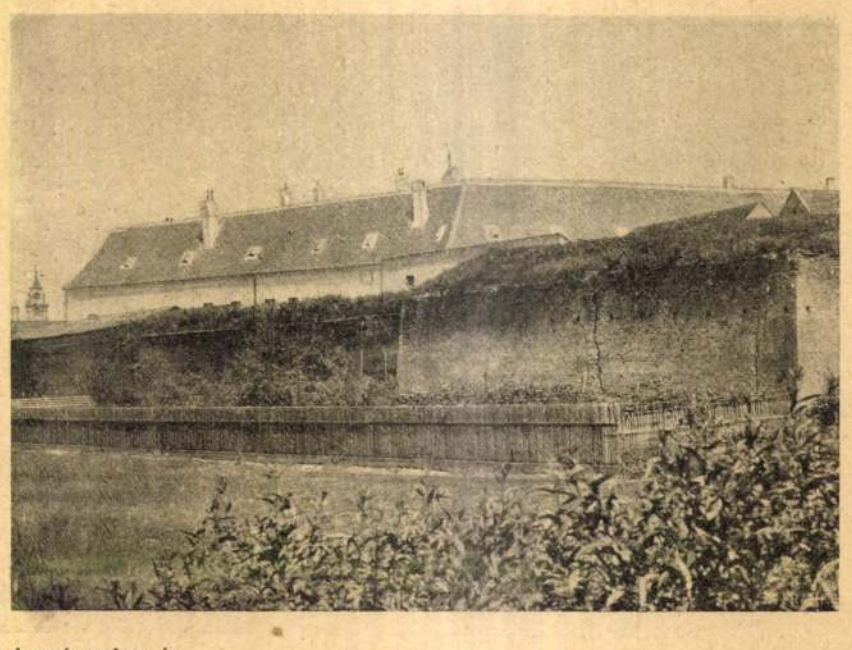

A SÁRVÁRI VÁRKASTÉLY ÉS BÁSTYÁI.

Szinte a mesével határos ez az óriási gyorsaság. De hát az eszközök is megvannak hozzá. Mi még ez időszerint aligha utánozhatnánk az angolokat ilyesmiben. Ha csak abban nem, a mit egy alkalommal egy tulságosan élelmes angol ujságiró cselekedett meg. Ez ugyanis mindenáron azon mesterkedett: hogyan előzhetné meg az ő lapja hatalmas lépéssel az összes londoni hirsovár estilapokat? Gondolván merészet és nagyot: nem közönséges jós tehetséggel a football-match végeredményét annak bekövetkezte *előtt* már 5 perczczel, — mikor a társai még mind lázas izgalommal lesték a történendőket, — megtáviratozta a lapjának. Az egész külön kiadás ekként persze pompásan készen állott a verseny végére — az eredménynyel együtt. Csak az az egy kis hiba esett meg ebben az egész dologban, hogy a match épen ellenkező eredménynyel ütött ki, mint a hogy azt az elmés — de rosz prófétának bizonyult — reporter magának szépen kigondolta.

Nehány nap mulva a magyar tornaterekre is bevonul a football. Izmos és harczra kész magyar fiúk kitartó lelkesedéssel fogják rugdosni jobbra-balra. S megjelennek nálunk is a kegyetlenül feldagadt lábszárak, a sajgó oldalak, sőt a természetes formájukból kivetkőzött orrok is. De hát szivesen viselik azokat a testedzés jegyében, mert hát ezek is hathatós eszközeit képezik a — modern haladásnak.

Zsoldos Benő.

SÁRVÁR.

A bajor királyi herczegek sok alkalmat adnak újabb időben a közvéleménynek, hogy foglalkozzék velök. De csakis jó értelemben. Nem botrányaikkal mulattatják a közönséget, hanem felvilágosodott szellemről tanuskodó nyilatkozataikkal lepik meg az embereket. Nehány nap előtt György herczeg tartott a bajor felsőházban olyan beszédet, a melyben erős kritika tárgyává tette hazája kormányának működését, s a melylyel ámulatba ejtette mindazokat, a kik a trónok közelében kizárólag az elavult nézetek szószólóit vélik megtalálhatni. S e beszéd senkinek se tetszett jobban, mint a bajor királyi család jelen volt többi herczegeinek, köztük Lajos herczegnek, a trónörökösnek.

Lajos herczeg minket magyarokat közelebbről is érdekel. Egyrészt azért, mert ő a Vasmegyében fekvő sárvári uradalomnak a tulajdonosa, másrészt pedig azért, mert mint magyar birtokos nemcsak hasznát akarja látni földjeinek, de teljesíti azt a kötelességet is, a mivel e földek magyar voltának tartozik. Megtanulta a nyelvünket; minden esztendőben huzamosabb időt tölt Sárváron, s természetesen magyarul beszél nemcsak alkalmazottaival, de a vidék lakosságával is.

Sárvárt a dúsgazdag Kanizsay Miklós építette még Zsigmond királyunk idejében. Máig is meglevő bástyái azonban Nádasdy Tamás költségén épültek s oltalmat nyujtottak nemcsak azoknak, a kik a török fegyvere elől futottak, hanem azoknak is, a kik a vallási üldözések elől voltak kénytelenek menekülni. Itt élt és tanitott Erdősi Sylvester János, itt irta meg az algymnázium tanulói számára az első magyar grammatikát, s itt fordította magyarra 1541-ben az Új-testámentumot.

DSUNKA-HAJÓVAL KHINÁN KERESZTÜL.

Irta: **Kompolthy Jób** tengerészkapitány.

Sanghai, jun. 27. 1906.

Khinának legnagyobb, de legnehezebben hajózható folyamát, a tengerszéles Yang-tze-Kiangot a múlt ősz és tél folyamán hajóztam végig hivatalos küldetésben. A Sárgatenger végső kikötőjétől Chinkiangtól indulva, egész Khinán át Chung-Kingba vitt utam a tibeti határig. Az út 64 napig tartott s azalatt ezerhatszáz mértföldet tettem meg.

Az alsó Yang-tze-Kiang a tengertől Jehangig még gőzhajóval hajózható; s ez az út mindössze 20 napig tart. Innentől kezdve azonban a 4—5 kilométer széles folyam tele van kiálló sziklacsúcsokkal, vízesésekkel, örvényes kataraktokkal s a partokat óriási, 4—5 ezer lábnyi magas sziklák képezik. Ezen a veszedelmes folyamrészen csak az erős építésű khinai dzsunk (junk) vitorláshajó bir felhatolni s ár ellenében persze vontatni kell. E czélra minden dzsunkahajó 20—30 vontató kulit visz magával, kik az erős sodrású vízeséseken át, hosszú bambuszkötelékkel vontatják a dzsunkát, a parti sziklafalakba vágott szédületes ösvényekről. Néhol még ennyi erő sem képes a hajót átvinni a zuhatagokon s akkor a partvidéki szegény nép is beáll vontatóknak s néhány kes rézpénzért (fejenkint két krajczárért) órahosszant vontatják a hajókat.

Olyan helyeken, hol a vízesés több lábnyi magas vízlejtőt képez, ott összefog négy-öt dzsunka legénysége s 150—200 ember fogózkodik a vontatókötelekbe — míg egyenkint minden hajót átvisznek a kataraktokon.

Irtózatos küzködés ez; az egykori gályarabok munkája bizvást vidám mulatság volt e rettentő fáradalmakhoz képest, melyek évente ezernyi szegény kuli életébe kerülnek. Az Ichangtól Chungkingig való 44 napos utam alatt mi is három embert vesztettünk a 30 főnyi vontató csapatunkból.

A legnagyobb esésű s igy legveszedelmesebb zuhatagok a Ching-tan, Ich-tan és Yen-tan nevű kataraktok s mindjárt az elsőnél ki kellett próbálnunk összes erőinket. A zuhatag alján horgonyt vetve, a vontatókat s a tiz matróz közül ötöt partra tettünk, kiadva nekik a karvastagságú vontatókötelet. Azok belekapaszkodtak a kötélbe s a vezető kulihajcsár ütemes üvöltése s korbácscsal való püfölése közt, iszonyú ordítás, átkozódás közt megindult a vontatás.

A vízesés itt főleg azért veszedelmes, mert e helyen a folyam hirtelen derékszög alatt fordul északra s e miatt természetesen a kanyarulatnál legerősebb a víz sodra. Télen, amikor alacsony a vízállás, a meder itt tele van sziklacsúcsokkal, melyen már számtalan hajó ment tönkre, de most a folyam áradásos, nincs ugyan mit tartani a rejtett szikláktól, de annál borzasztóbb a víz rohama; óránkint 13 mérföld (24 kilométer)! Örvény és forgó egymás mellett s e körben rohanó tölcséres örvények 10—12 méter átmérőjűek. No, lesz itt mindjárt nemulass! Gondolám magamban s nem is alaptalanul.

A derékszög-kanyarulat miatt a folyam közepe felé kormányoztuk a hajót; a kormányt én és a khinai las-ta kapitány fogtuk erős kézzel — csakúgy rengett-döngött az kezünkben, a mint a víz rohama folyton ostromolta. Egyszerre csak egy vízalatti sziklacsúcstól ferde irányba zökkent a hajó s egy óriási forgóba futott. E pillanatban elugrott mellőlem a lao-ta s felkapva egy szekerczét, egyetlen csapással elvágja a vontató kötelet. Ha egy pillanatig késik, a hajót menthetetlenül felborítja a forgó áram. Így megszabadulva az ellenállástól, hajónkat felragadta az ár s azt félig oldalra fordítva, sodorta rettentő erővel lefelé. Most aztán csigavér kellett, hogy a parti szirtfokok elől elkormányozzuk a szédületesen rohanó dzsunkát!

Három mérföldnyi távolra tartott ez az őrületes haláltáncz, míg ismét horgonyt vethettünk. Ideje volt, mert a nap már lenyugodott s ha a sötétség beállta előtt nem találtunk volna alkalmas horgonyhelyet, bizony odalett volna minden tengerésztudományom emberestül együtt.

Másnap elölről kezdtük a mulatságot, de akkor a zuhatag alján bevártunk egy utánunk jövő katonai dzsunkot s ennek a 40 főnyi legénysége is segítségünkre volt (viszontszolgálat fejében), azonkívül vagy 20 partlakó kuli is beállt vontatóknak.

A dobos a vontatók sorai közt elkezdi az ütemes dobolást tram-tram, tratatam s a három bambuszkötelet 90 ember feszíti feljebb-feljebb. A hajó lassan-lassan, hüvelykenkint törtet a zuhatagnak, orra lassankint kiemelkedik a vízből... a parton a vontatók még jobban ordítva húzzák a köteleket s most a hajónak már egyharmada áll ki a vízből! Ez volt a krízis! Még egy erős rántás a köteléken s a hajó a felső plateau vizébe zuhant.

Mikor a hadidzsunkát is felvontattuk, az én lao-ta kollegám bőkezűen megjutalmazta a segítő partlakókat. Adott mindeniknek 16 rézkest, a mi ugyan nem nagyon gavalléros borravaló: 4 kes 1 magyar fillért tevén ki s e két krajczárért három óra hosszant dolgoztak e szánandó szegény ördögök!

Innentől kezdve egyik sziklaszorosból a másikba vergődtünk. Sivár, kietlen, szomorú az egész partvidék. Égig meredő sziklafalak, szirtek övezik a tajtékot hömpölygető, zúgó folyamot s nincs egyéb változatosság, mint a vízeséseken való küzködéses áttörtetés.

A csendesebb helyeken úgy foly le a siesta, hogy a lao-ta betömködi a vízalatti sziklák által megsérült hajófenék repedéseit. A khinaiak universalis étele és gyógyszere a főtt rizs jó flastrom a hajótörésre is. A sűrű péppé főtt rizsbe bambuszkötélvagdalékot gyúr s ily fachirt-szeletekkel dugdossa be a repedéseket. Factum, hogy e gyurma többet ér, mint a fagygyús kócz.

A HAJÓ AZ ICH-TAN KATARAKTON.

A Tai-Kung sziklaszorosnál vesztettük el az első embert. A szikláról lepattant karvastagságú bambuszkötél összetörte a szegény kuli mellkasát. A fedélzetre hoztuk; zsebgyógytáram arnica-készletét alkalmaztuk sebeire addig is, míg a közeli falucska doktoráért küldtünk. No nem volt benne köszönet! Mikor az megérkezett, feltette gömbölyű óriás pápaszemét s műértőleg nézegette a véres habot köhögő, nyöszörgő szegény embert. Aztán leült melléje, pipára gyújtott s valami viasztekercset meggyújtván, ezzel telecsepegette-sütötte a vonagló ember mellét, homlokát, talpait, mialatt az fogait csikorgatta nagy fájdalmában. Nem nézhettem tovább ezt a bestiális hóhérproczedurát, melyet nem állt hatalmamban megakadályozni s kimentem a födélzetre, hol a lao-ta égre emelt szemekkel műáhítatot produkált s verte kegyetlenül a nagy rézgongot, a mivel el akarta riasztani a szegény kulit fojtogató rosz szellemeket. Ha lett volna cseppnyi jó ízlés e szellemekben, hát el is kotródtak volna, mert ha tehettem volna, magam is megszaladtam volna e pokoli konczert elől.

Egész napestig s éjen át ápoltuk-borogattuk a szegény beteget, 3 órakor éjfél után aztán meghalt. A tai-kung avult deszkákból koporsót ácsolt össze s miután a hullán a halottpróba megejtetett, a lao-ta s én csolnakba szállva, két matrózzal partra vitettük a koporsót s a parti sziklariffek egyik földes szakadékában elföldeltük. Szomorú éji temetés volt az; dörgött-villámlott, csapzott a zápor s a bőszült folyam harsogása volt a circumdederunt-ének.

őrült áradása kényszerített az ittmaradásra s e közben még arra sem volt mód, hogy a nem messze fekvő falucskába mehettünk volna; mert amint az ár nőtt és nőtt, 3 óránkint közelebb és közelebb kellett hajónkat a part felé vinni s újból lehorgonyozni.

Hat nap alatt 50 lábat áradt a Yang-tze-kiang! A parti sziklák közül megjegyeztem magamnak egyet, vagy itt-ott egy fát s aztán figyeltem, mint tűnnek el egymásután az árban. Nagyon desperát időtöltés biz ez s már attól féltem, hogy gombák nőnek a fejemen, mikor a hetedik reggelen végre kisütött a nap!

Partra vitettem az egész hajószemélyzetet s nagy vígan bevonultunk a faluba. Jó ürühúsos reggeli és thea után, míg embereim a parton siestáztak, kodakkal felfegyverezve a hegyek közé indultam s vagy 4—5 kilométernyi bandukolás után egy pompás, 100 láb magas vízesést találtam, melynek az alján mély, kristálytiszta vízmedencze pezsgett. Nos, olyan felséges fürdést, mint itt a zuhatag alatt, még a trouvillei fürdőben sem élveztem. Pedig az jóval drágább volt. Csupa hálából, pro memoriam, le is fényképeztem e meseszép vízesést.

A HAJÓT NAPSZÁMOSOK VONTATJÁK A JEN-TAN KATARAKTON.

Erről a szomorú helyről 6 álló napig nem mozdulhattunk. Kontraszél, mely olykor orkánná fajult, örökös zápor s a Yang-tze-kiang

Délután aztán ismét folytatódott a hajczihő. Sziklaforrásból zuhatagba, forgóba, örvénybe, miközben az egyik katarakt hullámai még két embert sodortak le menthetlenül a födélzetről.

Ám 64 nap után, Isten segélyével az út végére értem. Bizonyára eredményes, tanulságos volt e küldetésem.

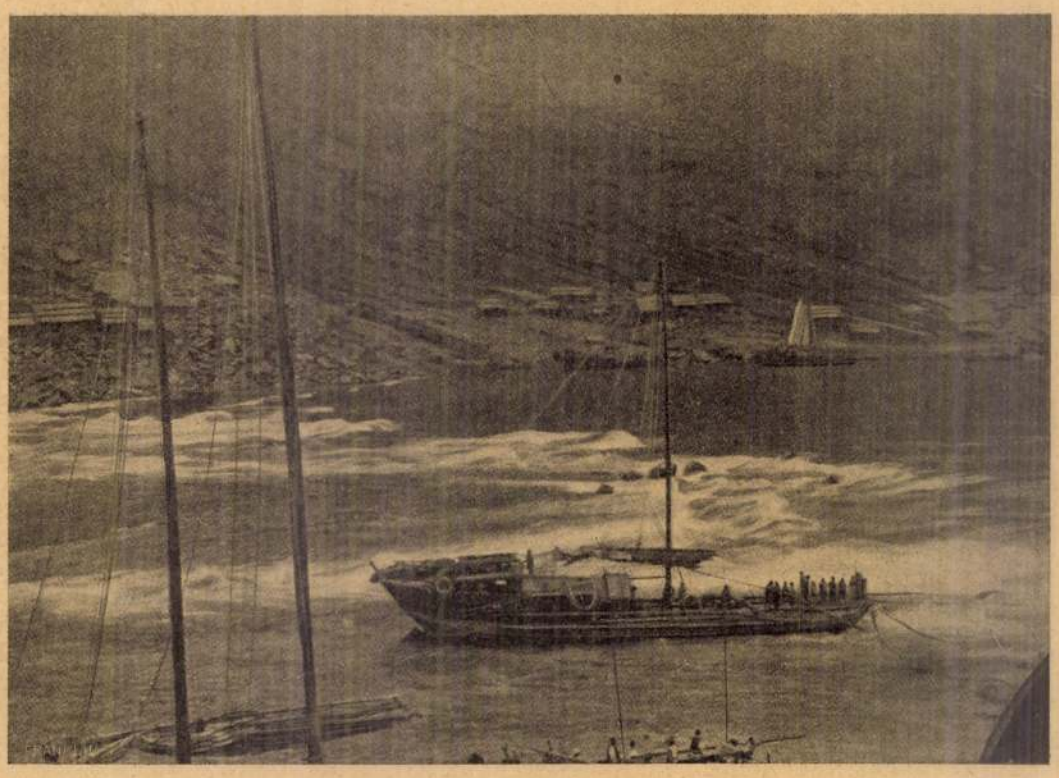

A CHING-TAN KATARAKT.

UTAZÁS KHINÁBAN DZSUNKA-HAJÓVAL.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Várady Ferencz versei. Igen szépen kiállított, vastag, több mint háromszáz oldalas könyvben adta ki a verseit *Várady* Ferencz régi buzgó és érdemes munkása a magyar költészetnek. Majdnem csupa lira. A sok versben — a legtöbbje rövid dalocska — sokféle érzés, a kedvnek, hangulatnak gazdag változatossága. Várady Ferencz könnyen megihletődő és könnyen megszólaló lélek, a kinek egyáltalában nem esik nehezére, hogy versbe öntse lelki világának minden új mozzanatát; legalább a simán folyó és engedelmesen összecsengő sorokon nem érzik a verselésnek semmi fáradsága. Igaz, hogy a könnyű formák tartalma se mindig sulyos, de azért sűrün akad a versek között, a melyik az olvasó gondolatát és érzését megfogja. Legsikerültebbek azok a költeményei, a melyek csöndes, halk érzéseknek, a szelid jókedvnek és az enyhe borongásnak adnak hangot. A poéta arczképével diszített könyv a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál jelent meg.

Angol tanulmány Petőfiről. Az angol származásu Arthur B. *Yolland*, a ki második hazájának Magyarországot választotta és nyelvünket tökéletesen megtanulván, most Budapesten tanár, tanul-

SÁRVÁR (Vas)

Sárvár

RMV 6, 280–281 l.

R. K. TEMPLOM Szent László tiszteletére szentelve. Érdekes a torony elhelyezése, a kórus feljárata az utca felől van. A szentélyben Drugettius András dr. emléktáblája (1868) és a modenai főhercegi család címere (1830). Altárkép Sz. László. A templomot Nádasdy Ferenc 1645-ben restaurálatta, Ferenc főherceg kibővíttette.

RMV 6, 281 l.

KRISZTUS-SZOBOR, oszlopon 1701-ből

VÁR, árok veszi körül, boltozott kapu-
torony, ötszögü várudvar. A lépcsőház-
ban Riedinger rézmetszetei. Az első
emeleten díszterem, melyet Nádasdy
Ferenc országbíró (†1671) ~~[illegible]~~ stukkókkal
díszíttetett, annak mezőiben HRM
1653 monogrammista mozgalmas-csata-
képei: a bejárati falon az 1601 kani-
zsai és 1598 győri, szemben az 1596 szikes-
fehérvári és 1602 budai, jobboldalt
az 1597 tatai, baloldalt az 1597 pápai,
a mennyezeten 1593 sziszeki csata. Az
oldalfalakon Dorffmeister ~~[illegible]~~ jor-
ótestamentumi jelenetei 1769-ből,
rosszul restaurálva. Bejárattól balra:
Jáhel megöli Sisarát, Saul királlyá ke-

netik, Eszter, Ábrahám áldozata, Judit és Holofernes, Dávid és Góliát, Sámson és Delila, Eszter Ahasvérus előtt, Hámán halála. Három régi üvegcsillár és egy velencei tükör. A kastély toronyszobájának lapos kupolájára Dorffmeister allegóriája a tudományokról és művészetekről.

A vár konfoglalás kori földvár volt, 1328-ban mint Ujvár szerepel, Zsigmondé, Ozorai Pipóé és a Kanizsaiaké volt, majd a Nádasdyaké, Draskovichoké. 1803-ban a királyi család Este-ága, mint a bajor királyé.

RMV 6, 279–280 l.

1263. ~~Ismeretlen festő.~~
~~A XVIII. század elejéről.~~

Mulató kuruczok és l

Ez korcsma ~~előterében~~ ibanlátha
összej~~ött kuruczok és labancz~~
a felforditott és két, hármas
ül, kettő oldalt helyezkedett
és egy furulyázik; a~~z utóbbi~~ labancz
pipázik, egy: ~~ki~~ a piros kabát
egy hátul bontakozik ki és eg
tó, az ablakból nézi a mulat
tük a ~~hordó~~ kád fenekén boros
kenyér és kés van. Öltözete a
nak: prémkalpag és zöld mente
korsót tartónak: ezüsttel szeg
ros hajtókával, a pipára gyuj
el; kucsma és piros köpeny.
H. Simonnak és társainak rova
a hol a kályha is van, két ku
tot.

Vászon, méretei 78.8:95
Dr. Thaly Kálmán hagyom
ex 909).-- Átvétetett 1909. ó

Sárvári

Ltáb II. 18, 19

III. 48, 55

A HAJÓ AZ ICH-T AN KATARAKTON.

A Tai-Kung sziklaszorosnál vesztettük el az első embert. A szikláról lepattant karvastagságú bambuszkötél összetörte a szegény kuli mellkasát. A fedélzetre hoztuk; zsebgyógytáram arnica-készletét alkalmaztuk sebeire addig is, míg a közeli falucska doktoráért küldtünk. No nem volt benne köszönet! Mikor az megérkezett, feltette gömbölyű óriás pápaszemét s műértőleg nézegette a véres habot köhögő, nyöszörgő szegény embert. Aztán leült melléje, pipára gyújtott s valami viasztekercset meggyújtván, ezzel telecsepegette-sütötte a vonagló ember mellét, homlokát, talpait, mialatt az fogait csikorgatta nagy fájdalmában. Nem nézhettem tovább ezt a bestiális hóhérproczedurát, melyet nem állt hatalmamban megakadályozni s kimentem a födélzetre, hol a lao-ta égre emelt szemekkel műáhítatot produkált s verte kegyetlenül a nagy rézgongot, a mivel el akarta riasztani a szegény kulit fojtogató rosz szellemeket. Ha lett volna cseppnyi jó ízlés e szellemekben, hát el is kotródtak volna, mert ha tehettem volna, magam is megszaladtam volna e pokoli konczert elől.

Egész napestig s éjen át ápoltuk-borogattuk a szegény beteget, 3 órakor éjfél után aztán meghalt. A tai-kung avult deszkákból koporsót ácsolt össze s miután a hullán a halottpróba megejtetett, a lao-ta s én csolnakba szállva, két matrózzal partra vitettük a koporsót s a parti sziklariffek egyik földes szakadékában elföldeltük. Szomorú éji temetés volt az; dörgött-villámlott, csapzott a zápor s a bőszült folyam harsogása volt a circumdederunt-ének.

őrült áradása kényszerített az ittmaradásra s e közben még arra sem volt mód, hogy a nem messze fekvő falucskába mehettünk volna; mert amint az ár nőtt és nőtt, 3 óránkint közelebb és közelebb kellett hajónkat a part felé vinni s újból lehorgonyozni.

Hat nap alatt 50 lábat áradt a Yang-tze-kiang! A parti sziklák közül megjegyeztem magamnak egyet, vagy itt-ott egy fát s aztán figyeltem, mint tűnnek el egymásután az árban. Nagyon desperát időtöltés biz ez s már attól féltem, hogy gombák nőnek a fejemen, mikor a hetedik reggelen végre kisütött a nap!

Partra vitettem az egész hajószemélyzetet s nagy vígan bevonultunk a faluba. Jó ürühúsos reggeli és thea után, míg embereim a parton siestáztak, kodakkal felfegyverezve a hegyek közé indultam s vagy 4—5 kilométernyi bandukolás után egy pompás, 100 láb magas vízesést találtam, melynek az alján mély, kristálytiszta vízmedencze pezsgett. Nos, olyan felséges fürdést, mint itt a zuhatag alatt, még a trouvillei fürdőben sem élveztem. Pedig az jóval drágább volt. Csupa hálából, pro memoriam, le is fényképeztem e meseszép vízesést.

A HAJÓT NAPSZÁMOSOK VONTATJÁK A JEN-TAN KATARAKTON.

Erről a szomorú helyről 6 álló napig nem mozdulhattunk. Kontraszél, mely olykor orkánná fajult, örökös zápor s a Yang-tze-kiang

Délután aztán ismét folytatódott a hajczihő. Sziklaforrásból zuhatagba, forgóba, örvénybe, miközben az egyik katarakt hullámai még két embert sodortak le menthetlenül a födélzetről.

Ám 64 nap után, Isten segélyével az út végére értem. Bizonyára eredményes, tanulságos volt e küldetésem.

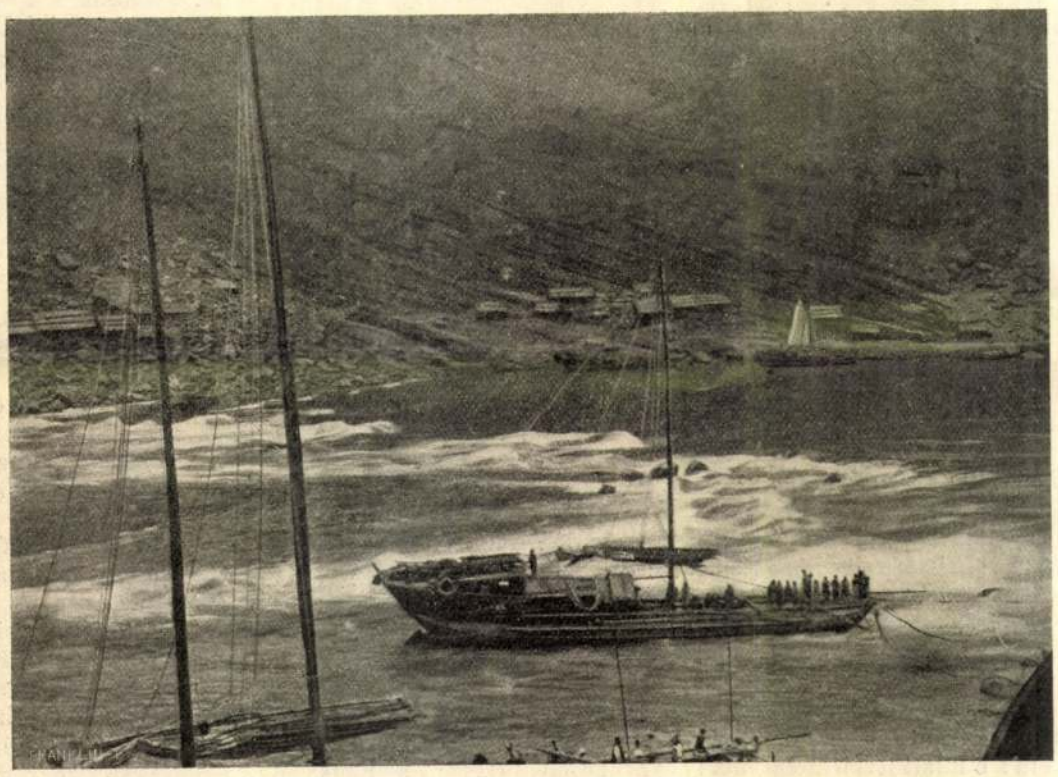

A CHING-TAN KATARAKT.

UTAZÁS KHINÁBAN DZSUNKA-HAJÓVAL.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Várady Ferencz versei. Igen szépen kiállított, vastag, több mint háromszáz oldalas könyvben adta ki a verseit *Várady* Ferencz régi buzgó és érdemes munkása a magyar költészetnek. Majdnem csupa líra. A sok versben — a legtöbbje rövid dalocska — sokféle érzés, a kedvnek, hangulatnak gazdag változatossága. Várady Ferencz könnyen megihletődő és könnyen megszólaló lélek, a kinek egyáltalában nem esik nehezére, hogy versbe öntse lelki világának minden új mozzanatát; legalább a simán folyó és engedelmesen összecsengő sorokon nem érzik a verselésnek semmi fáradsága. Igaz, hogy a könnyű formák tartalma se mindig sulyos, de azért sűrün akad a versek között, a melyik az olvasó gondolatát és érzését megfogja. Legsikerültebbek azok a költeményei, a melyek csöndes, halk érzéseknek, a szelid jókedvnek és az enyhe borongásnak adnak hangot. A poéta arczképével diszített könyv a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál jelent meg.

Angol tanulmány Petőfiről. Az angol származásu Arthur B. *Yolland*, a ki második hazájának Magyarországot választotta és nyelvünket tökéletesen megtanulván, most Budapesten tanár, tanul-

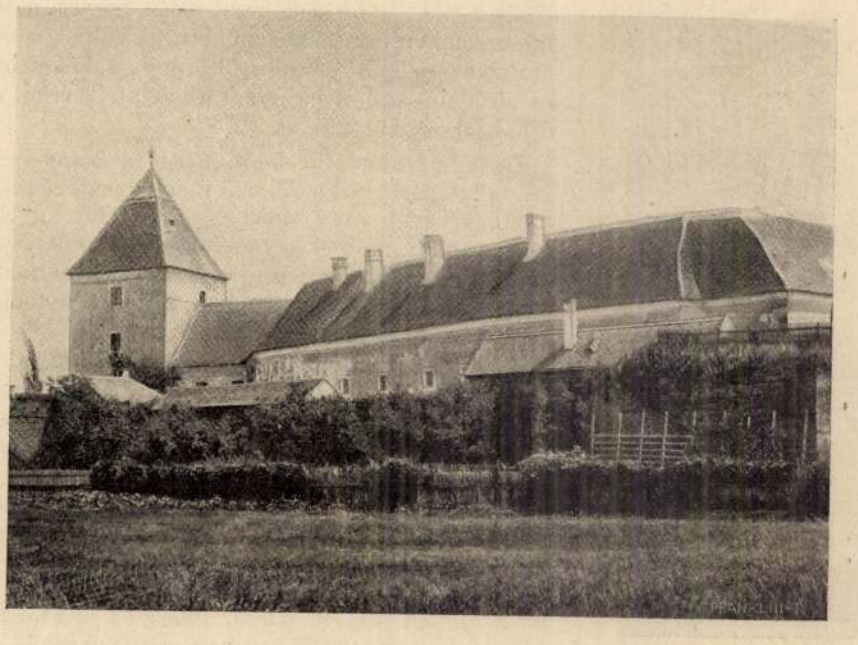

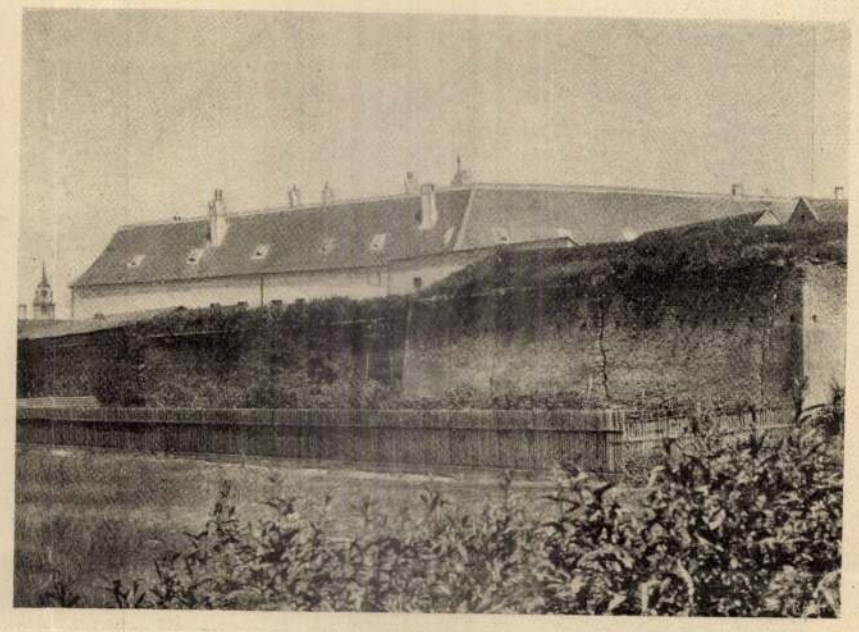

A SÁRVÁRI VÁRKASTÉLY ÉS BÁSTYÁI.

Szinte a mesével határos ez az óriási gyorsaság. De hát az eszközök is megvannak hozzá. Mi még ez időszerint aligha utánozhatnánk az angolokat ilyesmiben. Ha csak abban nem, a mit egy alkalommal egy tulságosan élelmes angol ujságiró cselekedett meg. Ez ugyanis mindenáron azon mesterkedett: hogyan előzhetné meg az ő lapja hatalmas lépéssel az összes londoni hirsovár estilapokat? Gondolván merészet és nagyot: nem közönséges jós tehetséggel a football-match végeredményét annak bekövetkezte *előtt* már 5 perczczel, — mikor a társai még mind lázas izgalommal lesték a történendőket, — megtáviratozta a lapjának. Az egész külön kiadás ekként persze pompásan készen állott a verseny végére — az eredménynyel együtt. Csak az az egy kis hiba esett meg ebben az egész dologban, hogy a match épen ellenkező eredménynyel ütött ki, mint a hogy azt az elmés — de rosz prófétának bizonyult — reporter magának szépen kigondolta.

Nehány nap mulva a magyar tornaterekre is bevonul a football. Izmos és harczra kész magyar fiúk kitartó lelkesedéssel fogják rugdosni jobbra-balra. S megjelennek nálunk is a kegyetlenül feldagadt lábszárak, a sajgó oldalak, sőt a természetes formájukból kivetkőzött orrok is. De hát szivesen viselik azokat a testedzés jegyében, mert hát ezek is hathatós eszközeit képezik a — modern haladásnak.

Zsoldos Benő.

SÁRVÁR.

A bajor királyi herczegek sok alkalmat adnak újabb időben a közvéleménynek, hogy foglalkozzék velök. De csakis jó értelemben. Nem botrányaikkal mulattatják a közönséget, hanem felvilágosodott szellemről tanuskodó nyilatkozataikkal lepik meg az embereket. Nehány nap előtt György herczeg tartott a bajor felsőházban olyan beszédet, a melyben erős kritika tárgyává tette hazája kormányának működését, s a melylyel ámulatba ejtette mindazokat, a kik a trónok közelében kizárólag az elavult nézetek szószólóit vélik megtalálhatni. S e beszéd senkinek se tetszett jobban, mint a bajor királyi család jelen volt többi herczegeinek, köztük Lajos herczegnek, a trónörökösnek.

Lajos herczeg minket magyarokat közelebbről is érdekel. Egyrészt azért, mert ő a Vasmegyében fekvő sárvári uradalomnak a tulajdonosa, másrészt pedig azért, mert mint magyar birtokos nemcsak hasznát akarja látni földjeinek, de teljesíti azt a kötelességet is, a mivel e földek magyar voltának tartozik. Megtanulta a nyelvünket; minden esztendőben huzamosabb időt tölt Sárváron, s természetesen magyarul beszél nemcsak alkalmazottaival, de a vidék lakosságával is.

Sárvárt a dúsgazdag Kanizsay Miklós építette még Zsigmond királyunk idejében. Máig is meglevő bástyái azonban Nádasdy Tamás költségén épültek s oltalmat nyujtottak nemcsak azoknak, a kik a török fegyvere elől futottak, hanem azoknak is, a kik a vallási üldözések elől voltak kénytelenek menekülni. Itt élt és tanitott Erdősi Sylvester János, itt irta meg az algymnázium tanulói számára az első magyar grammatikát, s itt fordította magyarra 1541-ben az Új-testámentumot.

DSUNKA-HAJÓVAL KHINÁN KERESZTÜL.

Irta: **Kompolthy Jób** tengerészkapitány.

Sanghai, jun. 27. 1906.

Khinának legnagyobb, de legnehezebben hajózható folyamát, a tengerszéles Yang-tze-Kiangot a múlt ősz és tél folyamán hajóztam végig hivatalos küldetésben. A Sárgatenger végső kikötőjétől Chinkiangtól indulva, egész Khinán át Chung-Kingba vitt utam a tibeti határig. Az út 64 napig tartott s azalatt ezerhatszáz mértföldet tettem meg.

Az alsó Yang-tze-Kiang a tengertől Jehangig még gőzhajóval hajózható; s ez az út mindössze 20 napig tart. Innentől kezdve azonban a 4—5 kilométer széles folyam tele van kiálló sziklacsúcsokkal, vízesésekkel, örvényes kataraktokkal s a partokat óriási, 4—5 ezer lábnyi magas sziklák képezik. Ezen a veszedelmes folyamrészen csak az erős épitésű khinai dzsunk (junk) vitorláshajó bir felhatolni s ár ellenében persze vontatni kell. E czélra minden dzsunkahajó 20—30 vontató kulit visz magával, kik az erős sodrású vízeséseken át, hosszú bambuszkötelékkel vontatják a dzsunkát, a parti sziklafalakba vágott szédületes ösvényekről. Néhol még ennyi erő sem képes a hajót átvinni a zuhatagokon s akkor a partvidéki szegény nép is beáll vontatóknak s néhány kes rézpénzért (fejenkint két krajczárért) órahosszant vontatják a hajókat.

Olyan helyeken, hol a vízesés több lábnyi magas vízlejtőt képez, ott összefog négy-öt dzsunka legénysége s 150—200 ember fogózkodik a vontatókötelekbe — mig egyenkint minden hajót átvisznek a kataraktokon.

Irtózatos küzködés ez; az egykori gályarabok munkája bizvást vidám mulatság volt e rettentő fáradalmakhoz képest, melyek évente ezernyi szegény kuli életébe kerülnek. Az Ichangtól Chungkingig való 44 napos utam alatt mi is három embert vesztettünk a 30 főnyi vontató csapatunkból.

A legnagyobb esésű s igy legveszedelmesebb zuhatagok a Ching-tan, Ich-tan és Yen-tan nevű kataraktok s mindjárt az elsőnél ki kellett próbálnunk összes erőinket. A zuhatag alján horgonyt vetve, a vontatókat s a tiz matróz közül ötöt partra tettünk, kiadva nekik a karvastagságú vontatókötelet. Azok belekapaszkodtak a kötélbe s a vezető kulihajcsár ütemes üvöltése s korbácscsal való püfölése közt, iszonyú ordítás, átkozódás közt megindult a vontatás.

A vízesés itt főleg azért veszedelmes, mert e helyen a folyam hirtelen derékszög alatt fordul északra s e miatt természetesen a kanyarulatnál legerősebb a víz sodra. Télen, amikor alacsony a vízállás, a meder itt tele van sziklacsúcsokkal, melyen már számtalan hajó ment tönkre, de most a folyam áradásos, nincs ugyan mit tartani a rejtett szikláktól, de annál borzasztóbb a víz rohama; óránkint 13 mérföld (24 kilométer)! Örvény és forgó egymás mellett s e körben rohanó tölcséres örvények 10—12 méter átmérőjűek. No, lesz itt mindjárt nemulass! Gondolám magamban s nem is alaptalanul.

A derékszög-kanyarulat miatt a folyam közepe felé kormányoztuk a hajót; a kormányt én és a khinai las-ta kapitány fogtuk erős kézzel — csakúgy rengett-döngött az kezünkben, a mint a víz rohama folyton ostromolta. Egyszerre csak egy vízalatti sziklacsúcstól ferde irányba zökkent a hajó s egy óriási forgóba futott. E pillanatban elugrott mellőlem a lao-ta s felkapva egy szekerczét, egyetlen csapással elvágja a vontató kötelet. Ha egy pillanatig késik, a hajót menthetetlenül felboritja a forgó áram. Igy megszabadulva az ellenállástól, hajónkat felragadta az ár s azt félig oldalra fordítva, sodorta rettentő erővel lefelé. Most aztán csigavér kellett, hogy a parti szirtfokok elől elkormányozzuk a szédületesen rohanó dzsunkát!

Három mérföldnyi távolra tartott ez az őrületes haláltáncz, míg ismét horgonyt vethettünk. Ideje volt, mert a nap már lenyugodott s ha a sötétség beállta előtt nem találtunk volna alkalmas horgonyhelyet, bizony odalett volna minden tengerésztudományom emberestül együtt.

Másnap elölről kezdtük a mulatságot, de akkor a zuhatag alján bevártunk egy utánunk jövő katonai dzsunkot s ennek a 40 főnyi legénysége is segitségünkre volt (viszontszolgálat fejében), azonkivül vagy 20 partlakó kuli is beállt vontatóknak.

A dobos a vontatók sorai közt elkezdi az ütemes dobolást tram-tram, tratatam s a három bambuszkötelet 90 ember feszíti feljebb-feljebb. A hajó lassan-lassan, hüvelykenkint törtet a zuhatagnak, orra lassankint kiemelkedik a vízből... a parton a vontatók még jobban ordítva húzzák a köteleket s most a hajónak már egyharmada áll ki a vízből! Ez volt a krízis! Még egy erős rántás a köteléken s a hajó a felső plateau vizébe zuhant.

Mikor a hadidzsunkát is felvontattuk, az én lao-ta kollegám bőkezűen megjutalmazta a segitő partlakókat. Adott mindeniknek 16 rézkest, a mi ugyan nem nagyon gavalléros borravaló: 4 kes 1 magyar fillért tevén ki s e két krajczárért három óra hosszant dolgoztak e szánandó szegény ördögök!

Innentől kezdve egyik sziklaszorosból a másikba vergődtünk. Sivár, kietlen, szomorú az egész partvidék. Égig meredő sziklafalak, szirtek övezik a tajtékot hömpölygető, zúgó folyamot s nincs egyéb változatosság, mint a vízeséseken való küzködéses áttörtetés.

A csendesebb helyeken úgy foly le a siesta, hogy a lao-ta betömködi a vízalatti sziklák által megsérült hajófenék repedéseit. A khinaiak universalis étele és gyógyszere a főtt rizs jó flastrom a hajótörésre is. A sűrű péppé főtt rizsbe bambuszkötélvagdalékot gyúr s ily fachirt-szeletekkel dugdossa be a repedéseket. Factum, hogy e gyurma többet ér, mint a fagygyús kócz.

Szeibert János Sárvár
monografiája. A Falu
Könyvtára 73. 7

Sárvár

Sárvári vár

falképei Dorfmeister-
tól
és XVI. századbeli
falképek
Gerecrefalképek

538. h.

tünést, de egyben megelégedést keltett dr. Pálmay Lajosnak, mint miniszternek megjelenése a szegedi zsidó imaházban; Pálmayt Károlyi Gyula hozta magával s nyomban miniszterré óhajtotta megnyerni és rendkivül lehangolta, amikor Pálmay kinevezése meghiusult egyes szegediek ellenállásán. Az ügy köztudomásuvá vált, a nemes gondolkozásu, fenkölt lelkü gróf Károlyi Gyula sem tartotta titokban, mennyire bántotta Pálmaynak ez a kényszerü félreállitása, amely még hozzá az ő reális, okos és hazafias politikai koncepcióját is erősen megzavarta; ő ajánlotta figyelmébe az uj kormánynak is Pálmayt, akit Ábrahám habozás nélkül állitott az akkor rendkivül fontos közélelmezési tárca élére. A szükséges közbékét és nemzeti egységet igen erős mértékben szolgálta az egyébként talpig derék, hazafias érzelmü Pálmaynak a kabinetbe lépése.

Már e nevezetes nap reggelén katonazenés diszszázadok járták be a város főbb utvonalait. Az egész lakosság talpon volt, mindenki ünneplőben az utcán s özönlött a városháza felé, amely

SÁRVÁR

Hegyközség

Kápolna

-sok-: A kápolna kálváriája? = Vas Népe, 1994. január 24. 6. ill.

SÍRÓ BÉLA

A debrecen szellemi a

»Sem titkolni, sem szépítgetni nem akarom azt a valóságot, hogy nemzetközileg elterjedt ősi, hagyományos elfogultságból a debreceni polgárság is idegenkedett a zsidóktól, holott itt majdnem mindenki áhítattal olvasgatta, lelki épülésére ismerte is Mózes öt könyvét, Izráel prófétáinak írásait; a keresztelésnél sokan adtak gyermeköknek ótestamentomi nevet; istentiszteleteknél pedig Szent Dávid örök-szép zsoltárait énekelgették. De a kereskedők, iparosok foglalkozásuk jövedelmezőségét, keresetüket, kenyerüket féltették az élelmesebb, ügyesebb, összetartóbb héberség versenyétől. Ilyen gazdasági okokból származó faji ellentétek ütköztek össze…[1]

Az idejétmúlt feudális céhrendszer keretei között megrekedt, de az e kereteket a kapitalista szellemű, moz-

Nem messze Sitkétől

A kápolna kálváriája?

Sárváron a Hegyközségben áll egy ódon hangulatú kápolna. Nem messze Sitkétől, ahol az elnyűhetetlen Kovács Ferenc fogadós „vezényletével" Balázs Fecó meg a többi rocker évente szertekürtölte a világba, Sitke élni akar. És közben a koncert bevételeiből újjávarázsolták az omlatag kápolnát. Sárváron, a Hegyközség kápolnájának nem volt ekkora szerencséje. Holott az idő jócskán megtépázta ezt a templomot is. Százados falai megrepedtek, tetőszerkezete megrogyott.

Évekkel ezelőtt a Hegyközségben élők gyűjtést is indítottak a kápolna megmentésére. Akkor még a tanács műszaki osztályán dolgozó Kovács Lajos építésztechnikus — aki időközben nyugdíjba vonult — tekintette szívügyének az épület sorsát. Majd szép lassan mintha az enyészet vette volna át a főszerepet. Erről az építész szűkszavúan csak ennyit mond: — A statikai szakvélemény jelezte, sürgős beavatkozásra lenne szükség. Ha nem teszünk semmit a statikai sérülések kijavításáért, életveszélyessé kell nyilvánítani a templomot, s be kell záratni. Most, amikor Magyarországon templomok épülnek... Az ott élők közadakozásból jelentős összegeket ajánlottak fel a munkálatokra, ám nem történt semmi. Ráadásul később tőlem kérték számon, miért nem kezdődik már a renoválás.

— *No igen, de egy ekkora épület tetőszerkezetének átépítése nem két fillér.*

— Ez igaz. Meg más is történt, de erről nem szívesen beszélek. Ezen a télen már alig mertem arra menni, mert attól féltem, beszakad a tető. Szerencsére megúszta az épület. Mellesleg az ötvenes években bemeszelték a mennyezet freskóját is. De én kiszálltam ebből a kápolna-helyreállításból, s nem is szívesen mondok bármit is.

— *Miért?*

— Ez hosszú történet, senkit nem akarok megbántani. Meg nincs is jelentősége az ügy szempontjából. De azt nem szeretném, ha összeroskadna a kápolna méretű templom. (Lajos bácsi hajthatatlan, nem mond többet. Szemeiben megbántottság tükröződik. Vagy ki tudja, milyen emlékek miatt zárkózik el a további okfejtés elől. Elköszönünk egymástól.)

Az önkormányzatnál a műszaki osztályon érdeklődöm, mi lesz a kápolna sorsa.

— Reméljük, sikerül megmenteni, mert statikailag kritikus állapotban van. Ezt egy két éve készült statikai vélemény alapján állíthatom. A város, az önkormányzat szeretné megmenteni a kápolnát. A helyreállítás, tudom, sokba kerül. Talán az egyházközség elő tudja teremteni a felújításhoz szükséges összeget. — mondja *Kerék Sándor* irodavezető, aki építészmérnök.

Amikor betoppanok Sárváron a Szent László Plébániára, rogyott. Ezért le kell bontani az egész tetőt, utána a falakat össze kell vaspánttal húzatni, mielőtt vasbetonkoszorúval megerősítenék. Az új tető csak ezután kerülhet föl. Az elmúlt év őszén amolyan tűzoltómunkában a megroggyant tetőt aládúcolták. Ha ezt nem végzik el, a télen a vastag hótakaró alatt biztosan beszakad.

Lamatsch Endre plébánostól a kápolna sorsáról érdeklődöm.

— *Mikor kezdődnek a helyreállítási munkák? S miért nem fogtak előbb hozzá? Hisz a Hegyközség lakói adományaikkal is nyomatékosították szándékukat — látván a szomszédos Sitke példáját —, saját kápolnájukat is szeretnék mihamarabb biztonságos műszaki állapotban, megmentve látni. Kovács Lajos bácsi szavaira is hivatkozom.*

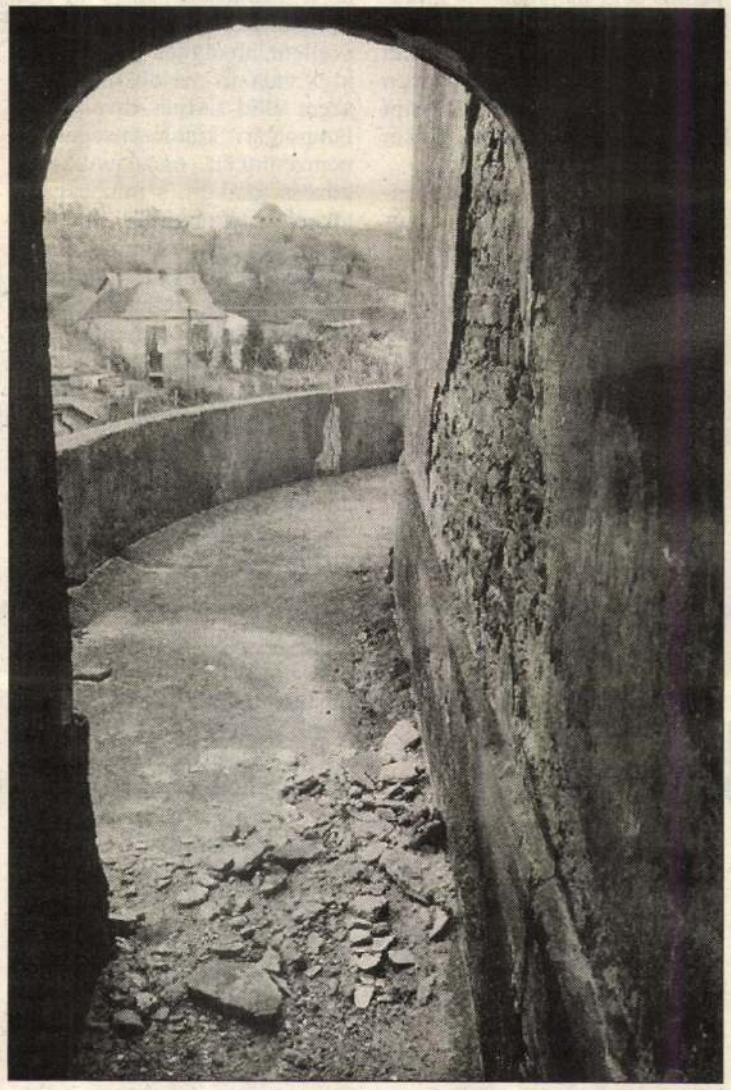

Lamatsch Endre plébános épp a kápolna megmentéséről tárgyal a Vasép műszaki és kivitelezési szakemberével. Tőle megtudom, hogy az épület statikailag valóban cudar állapotban van. A falak megrepedtek, a tető meg-

— Én 1990-ben, október 6-án kerültem Sárvárra. Másnap megjelent nálam Kovács Lajos, elmondta, a kápolna kritikus állapotban van, s jó lenne, ha augusztus 20-ára elkészülnénk a helyreállítással. De a munkálatok megkezdése előtt el kell készíttetni a statikai szakvéleményt. De miből újítsuk fel, kérdeztem. Hisz ez nagyon sokba kerül, időbe telik, amíg összegyűlik a helyreállítás költsége. A statikai szakvéleményezést meg is rendeltem, ami 40 ezer forintjába került az egyházközségnek. A Hegyközségben élők valóban gyűjtöttek, de a százezret valamivel meghaladó összeg ekkora építkezéshez kevés. A kápolna sorsát, felújítását természetesen az egyházközség is szívügyének tekinti. Ezért az elmúlt évben kértünk a statikai szakvélemény alapján egy árajánlatot a Vaséptől. Ők el is készítették azt, majd ősszel aládúcolták a tetőszerkezetet. A felújítás a tavasz beköszöntével kezdődne, két ütemben. Először a tetőszerkezet lebontása, a falak statikai megerősítése következne, majd az újbóli tetőfedés. A belső helyreállításon, a barokk szobrok restaurálásán csak ezután gondolkodhatunk. Az épület megmentésének első üteme is horribilis összegeket emészt fel. Minimum egymillió forintot. De lehet, hogy ennél is többet. Az ősszel még a villám is belevágott a kápolnába, s végigfutva a tetőgerincen, újabb károkat okozott. Így a helyreállítással valóban nem késlekedhetünk tovább. A késedelem oka viszont a pénztelenség volt. Ekkora összeget nehéz előteremteni. A hegyközségiek adománya pedig betétkönyvben kamatozik. Sajnos, abból csak a helyreállítás töredékére telik. De számítunk a püspökség, s a város segítségére is. A kápolnában most minden második vasárnap tartunk istentiszteletet.

- sok -

Fotó: Benkő

Vas Nép

Lions Klub Szombathelyen

„Jelszavunk — szolgálunk”

Az első Lions Klub 1987-ben szerveződött Magyarországon. Az alakuló okiratot 1988 februárjában írták alá Budapesten. Ezzel egy időben további két klub jött létre, az egyik Boglárlellén, a másik Budapesten. Ezeket további négy követte... Ez a hat klub — amely nemcsak hazánkban volt első, hanem Közép- és Kelet-Európában is — adta az alapot ahhoz, hogy a Lions Klubok Nemzetközi Szövetsége 1990 nyarán hozzájárult a magyarországi kormányzóság megalakításához, amely a világszervezet 119. régiója lett.

jeszteni a világ népei közti megértés szellemét. Érvényre juttatni a jó kormányzás elveit és a honpolgári érzületet. Élénk érdeklődést tanúsítani a társadalom polgári, kulturális, szociális és morális jóléte iránt. Fórumot teremteni minden közéleti kérdés nyílt megvitatására, azzal a megkötéssel, hogy pártpolitikai kérdések és vallási felekezetek nézetei nem szolgálhatnak a klubtagok közötti vita tárgyául, és ösztönözni a közösségi érdeklődésű embereket társadalmunk anyagi ellenszolgáltatás nélküli szolgálatára, támogatni a hatékonyságot, és magas etikai normákat érvényesíteni a kereskedelemben, az iparban, a szabadfoglalkozású szakmákban, a közszolgálatban.

— Nem kirívó kissé mindez a mai pénztelen, anyagi gondokkal terhelt világban?

— Most még talán igen, de pár év múlva fel fogunk zárkózni ahhoz a nyugati normához, amely természetesnek tekinti, mint a polgári társadalmak természetes velejáróját, fejlődési alapkövét. Szombathelyen huszonheten vagyunk. Több millió Lions-tag van a Földön, több tízezer klubban. A központ az Egyesült Államokban, Brookban van, itt tartanak nyilván minden tagot, eseményt, munkát, „régiót”.

— Mit jelent az utóbbi?

— Magyarország a szervezet 119. kormányzósága. Ezen belül régiók vannak, mi a nyugati régióhoz tartozunk. Régiókon belül működnek a klubok. A Savaria Lions Klubban az elnöki teendőket ebben az évben jómagam látom el. Mellettem két alelnök, egy titkár, egy kincstárnok, egy sajtófelelős, egy mókamester van és így tovább... Havi tagdíjunk 600 forint, ám az sem marad a kezünkben, mindent központilag számolunk el. Ha kell, még az adakozásból is kivesszük részünket, hiszen a segítésre vagyunk hivatottak.

— Ezek szerint a klubtagsághoz az azonos szellemiség mellé anyagi tehetősség is kell?

— Nem teljes mértékben, hiszen itt nem a saját pénztárcánk nemes célú megnyitásán „fáradozunk”, hanem azon, hogy összefogjuk az azonos elveket (s ebben száz forint is éppen olyan adománynak számít, mint több tízezer), s a Lions Etikai Kódexének módjára éljünk.

Az pedig kimondja, hogy bízunk saját hivatásunkban és tudásunkban, szorgalmunkkal és szolgálatainkkal igyekszünk jót tenni. Megköveteljük a tisztességes és jogos ellenszolgáltatásokat, és nem teszünk szert tisztességtelen, öncélú anyagi előnyökre. Nem felejtjük el, hogy üzleti tevékenységünknek nem az a célja, hogy másokat tönkretegyünk, hanem hogy ügyfeleinkhez lojálisak legyünk. És nem hazudunk önmagunknak. A barátságot sem puszta eszközként használjuk, mert nem az a jelentősége, hogy ki tesz szolgálatot a másiknak, hanem a szellem, amelynek jegyében teszek valamit másokért. Mindig szem előtt tartjuk továbbá állampolgári kötelezettségeinket nemzetünkért, országunkért és közösségünkért, s mindezt tettekkel is bizonyítjuk. Segítünk embertársainkon, segítünk, ahol tudunk, hiszen fiatal demokráciánk morális szellemét építeni kell, nem pedig rombolni.

— Egy ilyen elvekre épülő csoport — gondolom — társadalmi réteg szerint szervező-dik...

— Ez csak részben igaz, mert az orvosok, jogászok, közgazdászok, mérnökök, tanárok mellett vendéglátósok, egészségügyiek, sőt még gazdálkodók is vannak csoportunkban. Minket nem a végzettség, hanem a közös cél és a közös gondolkodás köt össze. Az is, hogy szinte tanuljuk a polgári klubélet működését és működtetését, amely merőben más, mint amit a negyven év alatt megszoktunk. Például Ausztriában nagyon régi és erős a Lions-klubmozgalom. Az ő hatvanhetven éves múltjukat már nem kapják el olyan „gyermekbetegségek”, hogy kiválok, lemondok vagy hasonló. Ez a tanulás egyrészt gyakorlati dolgokra épül, másrészt rendszeres kapcsolattartásra. Legközelebbi partnereink nyilván az osztrák klubok, de tudunk az amerikai, a német és más európai klubokról is. Élő kapcsolatunk van többek között a bécsi Rotary Klubbal, a Zonta Klubbal (amely az előbbinek a női változata).

— A Lions Klubokban egyforma nyilvántartással dolgozunk — veszi át a szót D. L., a klub titkára. — A havi üléseinkről, összejöveteleinkről jegyzőkönyvek, tagjainkról nyilvántartások készülnek. Meglepő a gyorsaság. Pár hete igazoltunk át egy kollégát Miskolcra, erre már itt van a levél az Egyesült Államokból, tudomásul vették és jóváhagyták a változást.

— A legközelebbi program?

— Farsang végén egy jótékonysági bál, aztán minden olyan „időtöltés”, amiből elveink megtartása mellett pénzt lehet csinálni, s azzal a gyermekfalut segíteni. S remélem, további szponzorokat is találunk.

Nagy Ildikó

ndőrkézen

lermeier előnyben

vári nyomozás

cigány a szomszédját nem régdőlt Sárváron, ahol a szomegy „sikeres” betörési széria. hónapos munkával sikerült a ozat-betöréseket.

Amikor mi helyszíneltünk, ők sem tétlenkedtek. A szajréval gépkocsin Budapestre tartottak. De a Tilosalja úton robogókat meglátta egy sárvári.

— Mi lett a lopott műtárgyakkal?

— Azok sorsa bizony kalandos. Sárvárról, az elkövető unokatestvérének közreműködésével a betöréssorozatnál is úgy tűnt, már bottal üthetjük az elkövetők nyomát. Nem így történt. Az elkövető hármasfogat meg — a közvetítővel, rokonnal együtt — ötösfogattá fejlődött. A maradék cuccal az unokatestvér kocsiján Budapestre hajtottak, az édesanyjuk testvéréhez. Ott akarták elsütni a biedermeier bútort, és az ikonokat. Ezt az autós cuccolást látta a már említett sárvári szemtanú. Ilyen a véletlen. A nyomok az Ecseri egyik antikváriusához vezettek. Oda került az első betörés zsákmánya. Ezért a szállítmányért fejenként 8 ezret fizetett az ordésből semmi sem lett. Bükön, a Baross Gábor utcában dr. Horváth Istvánné lakásán jelentek meg. Bementek a nyitott utcai kapun. Mivel a bejárati ajtót zárva találták, a véletlenül náluk lévő üvegvágóval vágtak maguknak „utat” a bejárati ajtó egyik ablakszemén. De jött a lakó, ezért futásnak eredtek. A szomszédok is megneszelték a történteket. A rendőrjárőr az autóbusz-megállóból állította őket elő. Így ez a betörés kudarcba fulladt. Ezt követően a sárvári F.-nél tartott házkutatásnál lefoglaltunk egy vezetői engedélyt. A jogsi H. Zoltán névre molása. Aki annyira nagyot hall, hogy a szemle során csak írásban tudtunk vele kommunikálni, s emiatt a házban a riasztó is fényjelzésre volt állítva. Oda először június 27-én, az ablakon keresztül jutott be F. T., majd a szobaajtót betörte. Ekkor alpakka cukortartót és gipsz szobormásolatot vitt el. Kifelé menet találkozott a nénivel, aki megkérdezte tőle, miért nem a kijárati ajtón át távozik? Azt hitte a kirabolt asszony, a bejáróné fiával találkozott.

Úgy tűnik, a betörő vérszemet kapott. Augusztus 12-én tért vissza a helyszínre. Mint az előző alkalommal, ismét az ablakon át ment be. Ismerte a terepet, négy óntálat, alpakka kínálótálat, herendi porcelánvázát, igen értékes biedermeier asztali órát vitt el, 118 ezer forint értékben. Az elkövető a rokoni hár-Lajosék portáján. Az ajtót befeszítette, majd 12 darabos csiszolt kristálykészlettel, nagy méretű bőrtáskával, félcipővel, dzsekivel, 2 liter pálinkával a hóna alatt távozott.

— Mennyi időbe telt, amíg ezeket az eseteket sikerült felderíteni?

— Kemény négy hónapba. Éjjeli figyelések, budapesti utak, sok-sok fejtörés, és álmatlan éjszaka van ebben a munkában. A tragédia, hogy a tárgyak jelentős része nem került meg, s gyanítom, soha nem is fog. A széria halmazati anyaga ennyi: hétrendbeli betörés, közokirat-hamisítás, visszaélés okirattal, magánokirat-hamisítás, orgazdaság vétsége. Még felsorolni is sok. A jótanácsokat hiába is mondanám, hisz ablakainkat, ajtóinkat nem falazhatjuk be. A barbárság nem ismer határokat.

sean PENN michelle PFEIFFER

nevem sam

csak a szeretet számít

megjelent dvd-n és videokazettán!

NEW LINE CINEMA © 2001 New Line Productions, Inc. Minden jog fenntartva! Design © 2002 Warner Home Video, an AOL Time Warner Company. Minden jog fenntartva!

„Amire allergiás volt a belügy”

Sasvári Edit művészettörténész

Törvénytelen avantgárd című kötete, melyben Galántai György visszaemlékezései is olvashatók, dokumentumok segítségével dolgozza fel a balatonboglári kápolnaműterem létrejöttének és hatalmi erővel történt bezárásának 30 évvel ezelőtti krónikáját.

Magyar Narancs: Boglár viszonylag ismert története a szocialista kultúrpolitika működésének. Mi indított a háttér kutatására?

Sasvári Edit: Először Pauer Gyula 1978-ban, a nagyatádi művésztelepen készített *Tüntetőtábla-erdő*jével kezdtem foglalkozni, amit akkor hatóságilag megsemmisítettek. Semmit sem találtam róla a kaposvári levéltárban, boglári anyagok viszont előkerültek. Ezeket már kutatta dr. Géger Melinda kaposvári művészettörténész is, aki a Somogy megyei művészeti életről írta doktori disszertációját, ennek egyik fejezete Boglár. Ő írt elsőként a kápolnatárlatok kultúrpolitikai hátteréről, de csak a Kaposváron fellelhető anyagok alapján. Én úgy gondoltam, érdemes lenne kitágítani a kutatás körét az országos szervekre is. A kápolnatárlatok témáján túl sikerült jobban megismernem a 60-as évek második felétől 1974–75-ig terjedő, politikailag is nagyon érdekes időszakot. Ahhoz, hogy egy történetet megértsünk, ismerni kell a környezetet, amelyben megesett. Megpróbáltam betekinteni mindenbe, ami a hivatalos és nem hivatalos művészeti szférában zajlott. Boglár a nem hivatalos művészetet jelentette, de vele párhuzamosan a hivatalos szférában – a Fiatal Képzőművészek Stúdiójában és a Magyar Képzőművészek Szövetségében – is a képzőművészeti élet korlátait feszegető reformfolyamatok indultak meg, amelyekről eddig nem nagyon beszéltek. Bizonyos értelemben Galántaiék is „reformerek” voltak az adott keretek között.

MN: A dokumentumok szerint megpróbáltak „rendesen” viselkedni, de együttműködési szándékuk dacára is állandóan konfliktusba kerültek a hatóságokkal.

SE: Igen, ez a kettősség létezett. A boglári kápolna mindvégig jogszerűen működött. Galántai György ennek ellenére tartotta a hátát, és reflektált a hivatalok kifogásaira, igyekezett eleget tenni elvárásaiknak. Volt például egy beszélgetés, amit a kápolnában kiállító művészek kezdeményeztek 1971 őszén a pártközpontban, hogy az egész neoavantgárd ügyét érintő kérdésekben dűlőre jussanak a hatalom képviselőivel, amiről nyilvánvalóan tudni lehetett, hogy nem fog eredményre vezetni.

> *A Somogyi Néplap és a Magyar Hírlap már 1971-ben közölt elítélő cikket, de valóban Szabó Lászlóé tette fel az i-re a pontot.*

MN: A dokumentumokból kiolvashatóan a hivatal érezte, hogy nem lenne jó retorziókkal erősíteni az underground már akkor is meglévő legendáját, mégis ez történt. Erősítik vagy gyengítik majd a legendát a kutatás eredményei?

SE: Nem tudom. Amit ilyen durva eszközökkel letörnek, és ezért nem futhatja ki természetes formáját, az óhatatlanul a legendáriumok körébe kerül, ez pedig sok mindent elfed. Nem kristályosodhat ki mindaz, ami normális körülmények között megadhatná a karakterét. A legendárium kialakulását az emberi emlékezet korlátai, torzításai is erősítik. Ez a könyv annyiban járulhat hozzá a mítosz oszlatásához, hogy az eseménytörténetben minden állítást dokumentum támaszt alá, a közzétett forrásanyagok segítik a tisztánlátást. Jellemző, hogy Vadas József, aki Galántaiék eltávolítása után az „államosított” kápolnát szervezte, már 1975-ben azt nyilatkozta, hogy középszerű művészek és műalkotások voltak bemutatva, és ha volt is jelentősége, az csak a legendának köszönhető.

MN: Vagyis a legendával bagatellizálja a retorziót, és ezáltal értékeli le esztétikailag Boglárt. Te miért nem mentél bele esztétikai értékelésbe?

SE: A Bogláron is nagyon erőteljesen jelentkező magyar konceptuális művészet értékelése ma még gyerekcipőben jár. Belekezdtem ugyan a művészeti események és kiállítások rekonstruálásába, és annak ellenére, hogy Bogláron nem készültek műtárgylisták a kiállításokhoz, sok műtárgyat sikerült – legalábbis adat szinten – begyűjteni, de abbahagytam, mert a teljes rekonstrukcióhoz még néhány évi kutatómunka kellett volna. Jogos a boglári kápolnatárlatok művészettörténeti értékelése iránti igény, de én erre nem vállalkoztam, nem is ez volt a célom.

MN: Föltételezhető, hogy kapcsolatban állt a pártszervekkel Lékai László, aki veszprémi püspökként felszólította a boglári plébánost a Galántaival kötött bérleti szerződés felmondására?

SE: Igen. Nem véletlen, hogy Szabó László, aki 1973 decemberében a Népszabadságban *Happening a kriptában* címmel „leleplezte” a Bogláron történteket, egy 1990-es interjúban azt állította, hogy ezt az egészet a katolikus egyház nyomorította meg. Holott egy hevenyészett „forgatókönyvből” kiderül, hogy az egyház is utasítást hajtott végre: ebben le van írva, milyen lépések szükségesek, hogy a különböző szervek a Köjálig bezárólag úgy intézkedjenek, hogy az a kápolnatárlatok felszámolásához vezessen. Az MSZMP KB akkori képzőművészeti referense, Bereczky Loránd meg is jegyzi, hogy vannak ugyan a dolognak kultúrpolitikai vonatkozásai, de mégis inkább jogi, közegészségügyi szempontból kellene megközelíteni a témát.

MN: Mármint a betiltást, amire 1973 augusztusában került sor. Miért nem előtte, hanem négy hónappal utána jelent meg Szabó cikke?

SE: Ez a kérdés annyira szöget ütött a fejembe, hogy külön tanulmányban fel is dolgoztam. A Somogyi Néplap és a Magyar Hírlap már 1971-ben közölt elítélő cikket, de valóban Szabó Lászlóé tette fel az i-re a pontot. Pedig szerintem ez már nem annyira Boglárról szól, inkább a '74-es eseményekhez kapcsolódik: január–februárban zajlott Haraszti Miklós pere a *Darabbér* című szociográfiája miatt, és ebben az időszakban indult be nagy erőkkel az a retorziós hullám, aminek következtében sokan távozni kényszerültek az országból. Szabó cikke Pór Györgyre, a '68-as maoista per elsőrendű vádlottjára volt kihegyezve, aki két és fél évet ült. Szabó említést tesz e börtönbüntetésről, de nem utal arra, hogy Pórt politikai ügyben ítélték el. Pór azért volt érdekes Boglár apropóján, ahol levetítette egy filmjét, mert az abortuszt megszigorító népesedéspolitikai határozat elleni tiltakozó akció elindítói közé tartozott 1973-ban. Boglár nyilvánvaló ürügy volt Pór elintézésére – miután a helyreigazítási pert elvesztette, emigrált –, miközben ő maga börtönviselt figuraként más, nemkívánatos személyekkel együtt a művészi produkció kompromittálásának eszköze lett. Ezzel az írással egy füst alatt le lehetett számolni mindenkivel.

MN: A kötet bőven idézi a „Pécsi Zoltán” fedőnevű titkos megbízott jelentéseit, aki – miként ez saját

szövegéből kikövetkeztethető, s Galántai írásában olvasható is – azonos Algol László íróval, polgári nevén Háber mann M. Gusztávval. Más III/III-as besúgók miért nincsenek ilyen egyértelműen azonosítva?

SE: Még a látszatát is igyekeztem elkerülni, hogy a kutatás kapcsán spiclivadászat folyna. A közvélemény és a történészszakma is jogosan kíváncsi, hogy kik voltak ügynökök, de én szigorúan csak az eseménytörténetre szorítkoztam. Algol azonban számos utalásból azonosítható, ami nagyon érdekes példája annak, ahogy az ügynök fölfedi kilétét. Pedig éppen őróla senki sem gondolta volna, hogy ilyen szerepre vállalkozik. Bogláron előadott műve, *A háromság személyisége* mai olvasatban visszautal saját személyiségének hármasságára.

MN: „Pécsi" hosszú és forrásértékű esemény- és műleírásokat ad. Más hasonlóval nem találkoztál?

SE: Az ő anyagai a legértékesebbek. A többi három-négy ügynök nemigen ismeri a boglári szereplőket, fogalma sincs, hogy mit lát a kiállításokon, információikból a művészettörténész nehezen tudna egy-egy eseményt rekonstruálni. Algol azonban, aki művészként vett részt a kápolnatárlatokon, szabatos és részletes leírásokat ad, főleg Halász Péterék színházi előadásairól. Egészen különös, hogy miközben alig egy-két írása jelent meg antológiákban, ezekben a jelentésekben abszolút ki tudott bontakozni. A 80-as évek végéig kardinális ügynöke volt a művészeti szférának, egyik jelentése alján meg is jegyezte a vele foglalkozó tiszt, hogy milyen tehetséges ez a fiú, kár lenne leragasztani a Halászéknál, be kéne vetni a fő irányba, ami nyilvánvalóan a politizáló ellenzéket jelenti. Itt vissza kell utalnom a kutatás hiányosságaira, mert gyakran előfordult, hogy bizonyos dossziék, amelyekben továbbvezető szálak megtalálását reméltem, nem voltak meg, pedig más dossziék tartalmából következően léteznüük kellett. Határokat szabott a kutatásnak, hogy például „Pécsi Zoltán" munkadossziéja sem került elő, ahol az ő jelentéseit gyűjtötték össze, így az általa írottak csak más helyekről, például a Halászékról szóló, úgynevezett objektumdossziéból ismerhetők meg. Lehet, hogy azért nincs meg a munkadosszié, mert megsemmisítették, vagy mert a 80-as évek végén külföldre távozott, és

Fotó: Németh Dániel

más osztályra tették át, e nélkül azonban a beszervezése körülményeit sem ismerhetjük meg.

MN: A dokumentumokban fedőnéven jelölt ügynökök, titkos megbízottak közül figyelmes olvasással azonosítható még „Pesti", azaz Bódy Gábor is, miként az ő ügynök mivoltára Haraszti Miklós is utalt az ÉS-ben 1999-ben, a Tar Sándor III/III-as múltja körüli vitában.

SE: Erről azért nem beszélek szívesen, mert az ő története nincs teljesen feltárva, pontosabban hiányzik a vége, így elhamarkodott lépés lenne ez ügyben nyilatkozni. Másrészt nem is tartozik annyira szorosan Boglárhoz, hogy részletesen kellene taglalni. Itt inkább csak kivezető szál, Pór György ügyéhez kapcsolódóan. Amikor a sajtóhelyreigazítási per kapcsán Szabó László a belügytől kért anyagokat, a tárgyalás előtti napon gyorsan leültek informálódni „Pestinél". Szabó egyébként levelet írt Aczél Györgynek arról, hogy a rendelkezésre álló anyagokkal bizonyítani lehet, mit csinált Pór György Boglárón, de ezek nyilvános bírósági tárgyaláson nem használhatók fel. A „Pesti" fedőnevű munkadossziéban szereplő első írás az underground színházakról a Bódy Gábor hátrahagyott írásait tartalmazó kötetben olvasható, ez egyértelműsíti, hogy ő volt „Pesti". Feltehetően szerette volna publikálni a cikket, de nem sikerült neki.

MN: Előjön a kötetben egy 1970-es belügyminiszteri parancs: ez lenne a kulturális elhárítás kiindulópontja?

SE: Már egy 1969-es KB-ülésen terítékre került a téma, nyilván a '68-as események fényében. Ezután született a kulturális elhárítással kapcsolatos kérdésekről, az operatív munka megszigorításáról, az állomány kibővítéséről, az új módszerek kidolgozásáról szóló belügyminiszteri parancs. Az ügynöki jelentéseken látszik, hogy a kulturális elhárítás működése az említett belügyminiszteri parancsban megfogalmazott elvekre épült. Az is figyelemre méltó, hogy a kulturális elhárítás alfáját és ómegáját képező belügyminiszteri parancsnak hiányzott a törvényi szintű jogi fundamentuma, és ezt ők maguk is elismerték. Mégis beindult a láncreakció, a rendszer önműködővé vált, szigorú adminisztratív intézkedések születtek, nem művészeti kérdésként kezeltek művészeti kérdéseket.

MN: Próbálkozott a III/III. belső bomlasztással Boglár esetében?

SE: Nyilvánvalóan igen, de ez nem nagyon derül ki. A kápolnatárlatok Halászék miatt kerültek a belső elhárítás látókörébe, amikor először szerepeltek Bogláron, 1972-ben. A személyes ellentéteket kihasználva megpróbáltak volna éket verni a Halász-csoport tagjai közé, de ez nem sikerült, egy jelentésben ez olvasható is.

MN: Olvasni a dokumentumokban, hogy a kápolna joghézagok között lavírozik, és ezt a hatóságok is tudják. Hogyhogy mégsem tudtak tenni a joghézagok ellen?

SE: Egy 1974-es, tehát az ügy lezárása utáni dokumentum szerint a megyei tanács elismerte, hogy Galántai György törvényesen működött az érvényes szerződéssel kibérelt kápolnában. A korabeli szabályok szerint háromnapos munkabemutatókat lehetett szervezni zsűriengedély nélkül. Volt ugyan néhány boglári kiállítás, ami ennél hosszabb ideig tartott nyitva, de talán semmi probléma nem lett volna, ha az első időszakra jellemző, konvencionálisabb kiállítások folytatódnak. 1972-től azonban megjelent a koncept és a happening, amire különösen allergiás volt a belügy. Ez lehetett a támadások legfőbb oka.

MN: Ami például abban jelentkezett, hogy a Köjál kifogásolta a vécé hiányát a kápolnában, mire Galántai épített egy budit. Azzal meg az volt a baj, hogy építési engedély nélkül csinálta. Miután kirúgták őket onnan, és másokkal újraindult a kápolna, megoldódott a közművesítés?

SE: Annyit tudok, hogy akkoriban nagy tereprendezés volt ott. Nem túl rég jártam Bogláron, de nem emlékszem, hogy mellékhelyiség is volna a kápolnadombon.

Szőnyei Tamás

Törvénytelen avantgárd – Galántai György balatonboglári kápolnaműterme 1970–1973, Artpool–Balassi, 460 oldal, 4500 Ft

Kiállítás

A magamé akarok lenni

Ady emléke

Sasvári Edit művei

A termet, amelybe Jókai tárgyakban tobzódó lakosztályain keresztül jutunk, három óriási, paravánra kasírozott városképrészlet tagolja egyfelől. A barna árnyalatokban gazdag századfordulós fotók mintha be lennének havazva. Közelebb lépve látni, hogy a forgalmas metropoliskivágatokat számítógépes festőprogram pettyegette tele, illetve fehérítette ki, nem is annyira Seurat pointilista modorában, inkább Van Gogh vaskos ecsetvonásaival. Mi ez a „fehér csönd"? A költő életszíntereinek végérvényes múltba helyezése? „Ördög-lepel, a könnyek és csókok alkonyatán"? Némi találgatás után a francia feliratok alapján azonosíthatom Párizst, az Opera kávéházról ráismerhetek a Klösz-kori Andrássy útra, a harmadik képről pedig magabiztosan kisütöm, hogy az csakis Nagyvárad lehet, a Vér városa. Hipphopp, fél lábbal már benn állok

az Ady teremtette magánmitológiában

S már-már elragadna „egy ócska konflis" vagy egy zöld kocsi, a „Halál automobilja", de erőnek erejével visszafordítom tekintetemet ahhoz a kisméretű fényképhez, melyen nádfödeles paraszthház emelkedik ki (nem túl magasra) az udvar szinte érezhetően tapadós sarából: a költő szülőháza. A ház egyik vége a fotón is látható két tar akácfára, másik vége az érmindszenti temetőre nézett. Szegénység, vergődés, középkor: ez süt a házról, ez a benne élő szülők, a bajszos apa és a kerek arcú „Édes" kisúri arcképéről is. A felnőtt Ady, mikor hazalátogatott, lovon ment kártyázni a paphoz, nehogy beleragadjon a sárba. Ez a szülőházfotó újra és újra eszembe jut körbehaladtomban: puritán, kopár, esetleges (szinte akármelyik magyar faluban fölvehették volna), s mint ilyen, tökéletes ellenpontja a későbbi bohém élet zsúfolt, nyüzsgő és törvényszerű színtereinek: a Körös-parti Athénnak, ahol a fiatal Ady párbajt, vérbajt, börtönt, újságíró-jutalmat, Lédát egyformán kap a sorstól, Párizs-kozmopolisznak, ahol az *Új versek* vagy a *Vér és arany* hipnotikus erejű darabjai születtek és a pesti Terézvárosnak, ahol a beérkezett Ady napi 3-5 liter bor elfogyasztása közben verekedett a magyar progresszióért, és óvta kivívott irodalmi elsőségét mindenkivel szemben. Újabb fotók: elvonulnak előttem a Nyugat legendás első szerkesztői, munkatársai. Kivált Schöpflin Aladár angolos öltönye és Hatvany Lajos kürtőkalapja nyeri el tetszésem, bár a retusőr mindőjük arcán alapos munkát végzett: úgy bánt el anyajeggyel, ránccal, szarkalábbal, hajrakoncátlansággal, egyáltalán bármiféle szabálytalansággal, mint aki kötelességének érzi kigyomlálni a fiziognómia helyesírási hibáit, a természet fogalmazásbeli sutaságait. Más szóval úgy járt el, mint az a költő, kinek szótárában egyetlen természetesnek ható beszédfordulat sem őrződött meg, csak valami egyénfeletti szertartásnyelv. Adynál – kell-e mondanom – erről szó nincsen, nála nagyon is egyéni az a szertartásnyelv, amellyel

Apollón oltárán áldoz

Már azt nem állíthatnám, hogy nem emelkedik el a hétköznapi élettől és embertől a „csodák föntjéig": no de a „Holnap hőse" már ma sem lehet egy az átlagosak, a „szürkék" közül, bizony fölötte áll ő – nemcsak a perc-emberkéknek, a tegnaphoz húzó rongy pulyáknak, a bátraknál is különb ő – ő a bátrabb. Sőt a honi szellemi-lírai forradalomban – mint írja – „Én vágytam, én daloltam, / Minden, minden én voltam." (*Aki helyemre áll*) Babits, Kosztolányi, Juhász Gyula pedig írtak már ekkor, nem is rosszul. Mi beszél így Adyból? A mitikussá növesztett Én. Amikor a történelem a kollektív személytelenséggel terhes, ő ösztönösen önmagába kapaszkodik. „A magamé akarok lenni", írja Párizsba indulása előtt.

Fotó: Németh Dániel

De vannak itt tárgyak is, lám: vörös és fekete tintásüveg, a költő törökmintás és Adél asszony lila selyemsálja, a „Halál rokonának" két aktataskányi űrtartalmú vulkánfíber iratbőröndje, valamint Martinovics-páholyba szóló, piros szalagon lógó, szabadkőműves-rendjele, mely éppen hatágú csillagot formáz. E néhány apró, de fontos rekvizitumon is szívesen pihen meg a szem, de nem időzhet rajtuk sokáig, mert minduntalan magához vonzza a sarokban álló fogasra akasztott kalap. A hatalmas karimájú fekete fejfedő úgy uralja a teret, ahogy Ady szelleme a századelőt. Ez volt

az „utolsó magyar"

utolsó kalapja. Hogy vezéri főre termett, azt a falon lévő Rippl-Rónai-litográfia nagyszerűen leképezi. A kisméretű alkotás harántállásban, féloldalról ábrázolja a kabátos költőt. Hátracsapott sétabotjára, akárha kardra támaszkodik. A roppant méretű fejhez mérten szinte eltörpül a napóleoni tartású, bár kissé rozoga test. S a fej körül glóriaként ragyog karimájának visszájával a kalap.

A rendezők nyilván nem számoltak a költőkalap delejes kisugárzásával, máskülönben nem állítják föl a teremben Ady Endre fejfáját, nem emelnek sírhalmot a múzeumban deszkából ácsolva, nem vonják be valódi gyeptéglacsíkokkal, s nem foglalják el vele a fél termet. Mert bármily dicséretes szándék volt is a zöld természet bevitele a parkettra, a fű nem élte túl a kiállítást; gubancos szürke szőnyeggé száradt, pedig, mint hallom, locsolták. A műsírdombba ágyazott tévéképernyőn megtekinthető a lelkét a „Titkolónak" adó, magát Messiásnak ajánló, a győző őszirózsás forradalmat éppen hogy üdvözlött, ezernevű és ezerszerepű géniusz temetéséről készült filmriport. Hallani Móricz sírbeszédét, látni a koporsót a Nemzeti Múzeum lépcsőjén levivő gyászhuszárokat, észlelni az odagyűlt január végi tömeget. Ez mind szép, megrendítő. De nem lett volna Ady esetében stílszerűbb az Életnek emléket állítani?

Ott van mindjárt a törzshelye a Három Hollóban: a dohánybarna függönnyel körülvett szeparé, ahol mákonyos cigarettafüstben, francia módra készített borok fogyasztása közben Kosztolányi Dezső ámuló pillantásaitól kísérve a költő javítás nélkül remekli papírra a boros, szivarhamus abroszon: „Én magamért vagyok s magamnak. / Akkor is, hogyha nótát mondok... / Drága tudás az én tudásom / S egy szekfű is sok a magyarnak."

Halasi Zoltán

Megtekinthető a Petőfi Irodalmi Múzeumban március 18-ig

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 — 4
VALÓSÁG
Sárvári Ibolya
nobránműv.

1021

1021

Sárvári Ibolya szobrai

összetett társadalmi-szervezeti feltételei
és korlátait meghatározza. Annak ellen
kapcsolatos számos felfogás is bizonyítja
bizonytalansági mező elmélete stb.), a vez
ezzel a szemlélettel. Jelentős előrehaladás
között — a feladatra és a hatalomra orient
egymást kölcsönös feltételező koncepciók
mazzuk. A munkások részvétellel kapcsolat
történő fenntartása csak így biztosítható.
például a munkahelyi ügyek intézésében
„látszatszabadságot" kap a munkás, amel
ködést, szűk korlátok között, csak az adott
tés biztosítja a munkás számára, hogy beá
munkafolyamatból átmenjen a másikba. Minde
a munkás illúziója, ő dönt, ő tervez és ellenőriz –
dosan meghatározott és rögzített alternatívák k
sére irányuló ilyen és ehhez hasonló vezetési kezde
nak kell tekinteni, amely alapjában nem jelent
gazdasági pozícióiban.

JEGYZETEK

1 A számos rendezvény közül legsokoldalúbban a Társadalmi Szemle szerkesztősége „Hogyan látjuk ma az üzemi demokráciát?" című vitája foglalkozott az üzemi és munkahelyi demokrácia fejlesztésének aktuális kérdéseivel. A vita tanulságainak összegzéséről lásd: Héthy Lajos: Az üzemi demokrácia fejlesztésének útján (Az eszmecsere befejezéséhez). Társadalmi Szemle, 1978. 6. sz.

2 Ezt jelzi többek között az is, hogy a hawthorne-i vizsgálatok eredményeinek újraelemzése és értelmezése során a kutatók megkülönböztetett figyelmet szenteltek a munkásrészvételnek. Többségük szerint a munkacsoporton belüli magatartások megváltozását nem pusztán a munkásokra fordított nagyobb figyelem eredményezte — mint azt sokan még ma is feltételezik. Sokkal inkább arról volt szó, hogy a kísérletek által érintett munkásoknak lehetővé tették, hogy részt vegyenek a munkájukat és munkakörülményeiket érintő döntésekben. Tehát nem a megfigyelés puszta ténye, az ún. Hawthorne-effektus, hanem a munkásrészvétel, a munkásellenőrzés gyakorlásának a lehetősége váltotta ki a kedvező csoportreakciókat. R. L. Kahn így számolt be erről: „a kísérleti műhelyben dolgozók — a vizsgálatsorozat öt éve során — fokozott mértékben részt vettek az olyan döntésekben, amelyek közvetlenül érintették munkájukat és munkafeltételeiket (például a pihenőidő nagyságának és a keresetnek a meghatározása), és ezekre a lehetőségeikre mint ösztönzőkre meghatározott cselekvéssel reagáltak." (R. L. Kahn: In Search of the Hawthorne Effect (in) E. L. Coss—F. G. Zimmer (Eds.): Man and Work in Society, Von Nostrand Reinhold Comping 1974. 56. l.

3 A munkaszervezettel foglalkozó első munkák A. Ure és Ch. Babbage nevéhez fűződnek, de a tudományos vezetés elveinek szisztematikus kidolgozását a XIX. század utolsó évtizedeiben F. W. Taylor végezte el és a következő művében összegezte: Scientific Management, Harper and Row Publishers Inc. 1911.

4 F. E. Emery: Characteristics of Socio-Technical Systems, Tavistock Institute of Human Relations Document no. 527. 1959.; L. E. Davis—R. E. Canter—J. Hoffman: Current Job Design Criterie. Journal of Industrial Engineering, vol. 6., 1955. (in) L. E. Davis—J. C. Taylor (Eds.) Design of Jobs, Penguin Books, 1972. London, 1977. 198. l.

5 F. Emery: The Assembly-line-its logic and our future (Occasional paper in Continuing Education, No. 7. Institute of Engineers, Sydney, 1975. February, 16. l.

6 Az üzemi demokráciáról (Kerekasztal-konferencia 1974. dec. 6. Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem). Gazdaság és Jogtudomány, MTA IX. Osztályának Közleményei, IX. 1975. 88—91. l.

7 R. B. Goldman: A work Experiment, Six American in a Swedish Plant, Ford Foundation, New York, 1976.; C. Durand: Les politiques patronales d'en-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979

VALÓSÁG

4

Sárvári Ibolya

nobrák művén

1021

Sárvári Ibolya szobrai

Tapasztalataink bemutatása előtt röviden ér
sokat. A munkásrészvétel kérdése egyidős az
lános érdeklődés középpontjába azonban n
demokrácia nevével jelzett tudományos és gy
kategóriája a munkásrészvétel. A legtöbb pr
latos felfogások szűkösségéből, hanem bőségéből származik. A kutatók egy része főként a munkásrészvétel intézményeinek funkcionálásával foglalkozik, mások a munkások számára delegálható döntések típusának meghatározását és kiválasztását tekintik elsődleges feladatuknak. Végül említést érdemelnek azok a tudományos törekvések, amelyek szerint a munkásszükségletek, igények és a munkakövetelmények összhangjának megteremtésében rejlik a munkásrészvétel, az üzemi demokrácia továbbfejlesztésének útja.

A munkásrészvétellel kapcsolatos vizsgálatokra azonban nem csupán az eltérések jellemzők. Számos közös vonás, azonos meglátások és érvelések fedezhetők fel a téma különböző oldalról való különféle megközelítésében. Leggyakrabban két részvételi koncepció ismétlődik. Az egyik magára a munkatevékenységben való közreműködésre összpontosít; ez az úgynevezett *feladatra orientált részvétel koncepciója.* A másik túllép a szűk munkatevékenységen és a munkavégzés társadalmi feltételei alakításának és ellenőrzésének igényét juttatja érvényre. Ez az úgynevezett *hatalomra (érdekre) irányuló részvétel.* A feladatra orientált részvétel hívei szerint a munkafeladatok végrehajtásában, a feladatok tervezésében és ellenőrzésében való részvétel olyan pozitív hatásokhoz vezet, mint a munkával való nagyobb elégedettség, a magasabb munkateljesítmények vagy a munkaerő-fluktuáció alacsony színvonala. Ez a részvételi felfogás elméletileg két forrásból merít: egyrészt a munkatervezés-tudomány, másrészt a pszichológia megközelítéséből. Érdemes röviden e kérdés történelmi múltját áttekinteni.

A feladatra orientált részvétel úttörői közé tartozott F. W. Taylor, aki az általa kidolgozott vezetési elvek jelölésére egyaránt használta „a tudományos vezetés" és a „feladat vezetés-irányítás" kifejezéseket. Az adott történelmi, társadalmi-gazdasági körülmények között nem a munkatevékenységben történő fokozott munkásrészvétel megteremtését hirdette. A korszak mechanisztikus emberszemléletének megfelelően a munkás ipari szervezeten belüli szerepét a gépezet fogaskerekéhez hasonlónak tekintette. Ennek szellemében igyekezett meghatározni a munkások és a vezetés közreműködését a termelőtevékenységben. Nála találkozunk első ízben a fel-

Sagvári István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 SEP 12

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
Székesfehérvár

1021

Új típustervek

Két évvel ezelőtt a Szolnok megyei Népi Ellenőrzési Bizottság megvizsgálta a magánlakások építésének helyzetét. Megállapította, hogy az otthonalapítók nagy része drága és a mai építészeti követelményeknek kevésbé megfelelő egyedi tervek alapján építkezik, elsősorban azért, mert a forgalomban levő típustervek jó részt használhatatlanok. A vizsgálat tapasztalatai alapján a megyei tanács vb építési, közlekedési és vízügyi osztálya ez évben *„Családi ház 1969”* címmel országos jellegű tervpályázatot hirdetett. A pályázatra tizennégy tervdokumentáció érkezett, s ebből tizenhármat talált elfogadhatónak a zsüri. A beérkezett pályamunkák a végleges feldolgozás után — alkalmasak lesznek a magánlakás-építők igényeinek maximális kielégítésére. A zsüri a tizenháromezer forintos csökkentett első díjat Sárvári István és Sárvári Zoltán által benyújtott pályaműnek ítélte oda. A díjazott, illetve a megvásárolt pályamunkákat a jövő évben katalógus, illetve típusterv csomagok formájában hozza forgalomba az OTP.

gajev. ...
okk muzsika

ELEVÍZIÓ — BUDAPEST

la-tv. Matematika
. isk. 8. oszt.)
ol nyelv
zépisk. III— IV. oszt.)
ematika (Ism.)
agógusok fóruma
ek
ajózás története
rkesztik a nezők
mese
gyar tudósok.
Szadeczky Kardoss Elemér
edező úton a képzőművészet
dalmában. VII.
híradó
rők, bírák, bűvészek . . .
1.)
kép
híradó — 2. kiadás

APR

— MZ 125-ös motor-
kerékpár sürgősen el-
adó. Szfvár, Lenin u. s.

— Új
torkeré

Sárvári István, építész

Fejleszthető családi házak, 1983

I. díj (18 sz. pályamű)
Sárvári István
Szamosi György

Magyar Építőművészet, 1984. 2. 2-old.

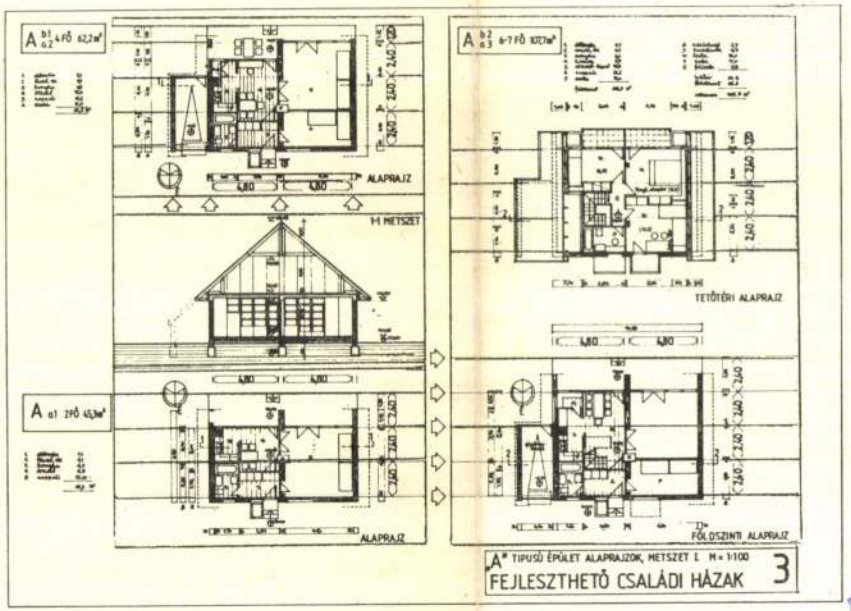

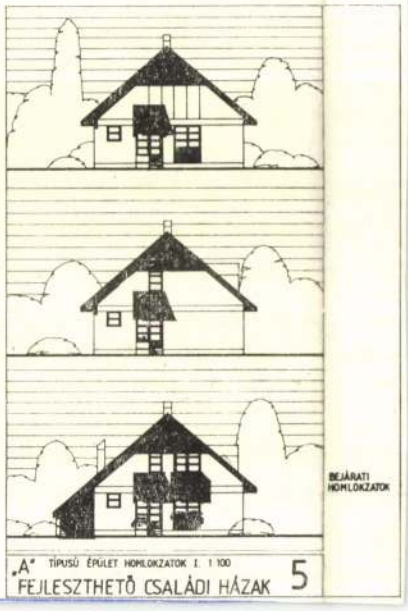

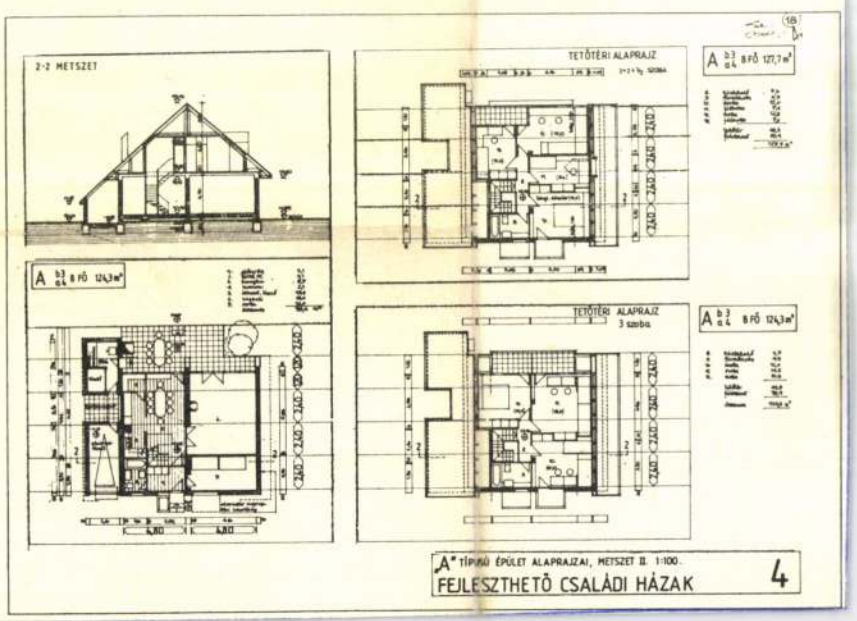

1984. 2.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET

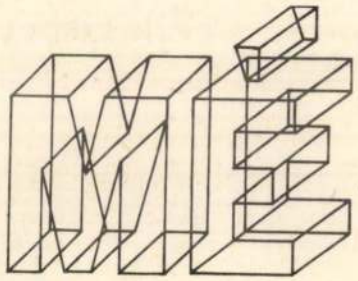

TARTALOM

Tervpályázat

Bálint Imre: Fejleszthető családi házak, 1983 2

Krónika

Déry Attila: A Fővárosi Közmunkák Tanácsa és a főváros. II. rész (1869—1873) 7

A falu

Timon Kálmán: E számunk elé 9
Berey Katalin: Falvaink 1984-ben 10
Havas Mária: Községeink településfejlesztési problémáiról 12
Tóth Kálmán: A magyar falu és lakóház időszerű kérdései 14
Vargha László: A hagyomány értelme és értékelése a magyar népi építészetben 16
Timon Kálmán: A falukép változása és az MCB 19
Kárpáti Zoltán: Szociológiai vizsgálat egy családiházas mintatelepen (Kaposfüred) 22
...lizációja Zala megyében 23
..... 28
...kép változásáról Vas megyében 29
..... 30
..... 31
...öt lakószintes falusi otthonok- 32
...bírálata 34
...falu 35
...ezáratlan vitához 37
...ől 40
...ZTI) 41
...ítész: *Kuba Gellért* 44
...t, Mezőhegyes. Építész: *Tihanyi* 46
...evesebből-többet! 47
..... 48
...euma 51
...ágháború között 54
..... 58

Határjárás

Gerle János: A közép-európai konceptről 60

Képzőművészet

Nagy Ildikó: Beöthy István kiállítása 62

Köyvek

M. Á.: Ezio Godoli: Il Futurismo 64
M. Á.: Gottfried Semper: Der Stil in den technischen und tektonischen Künsten oder praktische Aesthetik I
Bonta János: Polónyi Károly: Klíma — Energia — Épített környezet I
M. Á.: Manfred Bock: Anfänge einer neuen Architektur. Berlages Beitrag zur architektonischen Kultur der Niederlande im ausgehenden 19. Jahrhundert II

Szemle

Pataky Szabolcs: „Az év lakóháza 1983" III

Búcsú

Nagy Zoltán: Kmetty Gyula 1923—1983 IV
Dianóczki János: Mondok László 1902—1983 IV
Varga József: Fodor Béla 1930—1983 IV
Csaba László: Cserba Dezső 1908—1983 V

MÉSZ

Szövetségi hírek V

Fórum

Tomory László: Gondolatok a falu építészetéről IX
Pozsgai Lajos: Tervgyár? Tervezőiroda és alkotóműhely! X
Horváth László levele a szerkesztő bizottsághoz XI

Summaries XII

Резюме XIV

Resumés XVI

Zusammenfassungen ..... B/III

Sárváry János

mulatatos

l.

Ráth György 1896

161. l.

165 l.

£ 14 „ 1 „ –

– „ 6 „ –

£ 14 „ 13 „ –

14 „ 13 „ – @ 27·80 407·27 P

és Porto 36·50 „

vjel költség 8·40 „

összesen 452·17 P

208·50 P

104·25 „

86·18 „ 398·93

Ömes költség 53·24

13·346

Sárváry János

nobrán

A kisebb művészi alkotások közül megemlítjük a *Sárváry* János: *Leány korsóval* című poétikus művét, amelyet a Pasaréti-úton, a Fenyves-út mellett állítottak fel 1937-ben.

Koroda Miklós

Budapest újabb nobrai-

Országjárás

1943. aug. 20.

PÁLYÁZATI ÜGYEK.

PÁLYÁZAT. A „Vizcsöpp Társaság“ cím alatt működő kulturális egyesület, tagjai között díszes és művészi becsű legyezőt akar kisorsolni; ennek a tervrajzára hirdeti a M. Iparművészeti Társulat közvetítésével a következő pályázatot:

1. Terveztessék egy művészi legyező. A tervrajzon a teljes legyező, tehát nem csupán a díszítése, hanem a foglalat és a gyűrű is érthetően föl legyen tüntetve.

2. A legyezőnek alakját, nagyságát, anyagát (szövet, fa, csat, gyöngyház stb.) a tervező szabadon választhatja; föltétlen követelmény azonban, hogy a legyezőnek minden alkotórésze magyar iparos által elkészíthető legyen és előállítási ára ne haladja túl az 500 koronát. Ennek az igazolására minden pályázónak rajzához magyar iparosnak költségvetését kell mellékelnie, a melyben részletesen fel legyen tüntetve a legyező anyaga s az elkészítés költsége.

3. A pályázaton csak magyar állampolgár vehet részt.

4. Pályázni lehet névaláírással vagy jeligés levéllel.

5. A pályamű szines legyen s híven tükröztesse vissza a tervezett legyezőnek hatását.

6. A pályázatot a M. Iparművészeti Társulat elnöksége által egybehívott külön 5 tagú biráló-bizottság dönti el, a melynek egyik tagja a Vizcsöpp Társaságnak képviselője.

7. A jogos művészi igényeknek és a pályázat föltételeinek mindenben megfelelő, legjobb pályaműnek jutalmazására két díj szolgál és pedig első díj 300 K, második díj 150 K. A Vizcsöpp Társaság emellett fentartja magának a jogot, hogy a pályázó művek bármelyikét 100 K-ért megvásárolhassa.

8. A pályadíjjal kitüntetett mű szerzőjének megbizás esetén elvállalnia kell a tervezett legyezőnek elkészítését és pedig 2 havi időn belül, azon az áron, a mely a rajzhoz mellékelt költségvetésben van. Ezért e költségvetésben ne csak az iparos munkája legyen föltüntetve, hanem a tervező is jelentse abban ki, hogy mennyiért vállalja el a legyező festését.

9. A pályadíjjal jutalmazott műveknek korlátlan tulajdonjoga, beleértve a kizárólagos sokszorosítási jogot, a Vizcsöpp Társaságot illeti meg.

10. A pályázat 1903 október hó 5-én déli 12 órakor jár le. Ezen a határidőn túl beérkező művek nem jöhetnek figyelembe.

11. A Magyar Iparművészet szerkesztősége a pályázó művek bármelyikét lapjában közölheti.

12. Valamennyi pályamű legalább 3 napig kiállítandó az Orsz. Iparművészeti Múzeumban.

Budapest, 1903. július havában.

PÁLYÁZAT. A Magyar Iparművészeti Társulat, Margulit Gyula földbirtokos és Margulit Kálmán urak, mint a Közérdek című hetilap kiadójának illetve szerkesztőjének kérésére a következő pályázatot hirdeti:

1. Rajzoltassék meg a Közérdek című hetilap címképe.

2. A tervrajz 26/37·5 cm. alaknak tetszőleges arányos nagyításában készítendő úgy, hogy az vonalas horgonyedzéssel való sokszorosításra alkalmas legyen.

3. A pályázaton csakis teljesen befejezett s közvetlenül felhasználható rajz jöhet figyelembe.

4. A pályázónak tekintettel kell arra lennie, hogy rajzán a szövegnek megfelelő helye legyen. A címlap szövege, a melyet a pályázó egészen kiírni tartozik, a következő: „Közérdek. Mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és közlekedéspolitikai hetilap. Kiadótulajdonos és főmunkatárs Margulit Gyula földbirtokos, felelős-szerkesztő Margulit Kálmán nyugdíjazott m. kir. államvasuti ellenőr. Megjelenik minden vasárnapon.“

5. Különös feltétel, hogy a Közérdek tartalma és az alcímében jelzett köre a kompozicióban kifejezést nyerjen, t. i. hogy azon az ipar, a kereskedelem, a mezőgazdaság és a közlekedés szimbolumai, esetleg allegoriái megfelelően fel legyenek tüntetve.

6. A pályázaton csak magyar állampolgár vehet részt.

7. Pályázni lehet névaláírással vagy jeligés levéllel.

8. A pályázatot a Magyar Iparművészeti Társulat elnöksége által megbizott 5 tagú zsüri dönti el, melynek egyik tagja a Közérdek szerkesztőségének képviselője.

9. A 400 koronás pályadíj a pályabirák által viszonylag legjobbnak itélt munkának adatik ki. A pályázathirdetők fentartják maguknak, hogy a pályadíjtól elesett művek bármelyikét 100 korona tiszteletdíjon megvásárolhatják.

10. A pályadíjjal jutalmazott és esetleg megvásárolt művek korlátlan tulajdonjoga, beleértve a kizárólagos sokszorosítási jogot, a Közérdek szerkesztőségét illeti meg.

11. A pályázat 1903. augusztus 21-én déli 12 órakor jár le. Ezen a határidőn túl beérkező pályaművek nem jöhetnek figyelembe.

12. A Magyar Iparművészet Szerkesztősége a pályamunkák bármelyikét lapjában közölheti.

Bővebb felvilágosítással az Iparművészeti Társulat titkársága vagy Margulit Gyula úr vállalati irodája (VII., Erzsébet-körút 37) készségesen szolgál.

Budapest, 1903. julius havában.

A Magyar Iparművészeti Társulat elnöksége.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZEK TÖRZSKÖNYVE.

Az Iparművészeti Társulat kiállításainak kitüntetettjei: *Sárváry* János, műlakatos, Budapest, 1896-ban jó kivitelű munka és iparművészeti haladásért kiállítási érmet. — *Schlesinger* Paula, 1900. Páris, elismerő oklevél. — *Schmalhofer* F. és fia, 1900. Páris, bronz-érem. — *Scholtz* Róbert, díszítő-festő, 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Schorsmayer* Berta 1896-ban jó munkáért közreműködési érmet. — *Schreiber* J. és öcscse, Zay-Ugróc, 1900, Páris, arany-érem. 1898-ban a régi magyar edények, formák és díszítményeknek az üveganyagával való stílszerű összhangzásba hozásért társulati kitüntető oklevelet. — *Schreyer* Hedwig 1896-ban jó munkáért közreműködési érmet. — *Sovánka* Imre, Zay-Ugróc, üvegdísztárgyakért, 1902. Torinó diplôme de mérite. 1900-ban művészi üvegekért 200 koronát. — *Senyei* Károly, szobrász, 1900. Páris, arany-érem. — *Spiegel* Frigyes, építész, 1900. Páris, ezüst-érem. — *Steinbach* Gábor 1898-ban kifogástalan jó munkáért 200 koronás díjat. 1900-ban a párisi kiállít. bronz-érmet. — *Steiner* Ármin és Ferenc, Budapest, 1900. Páris, arany-érem. 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Steinschneider* Jakab, Budapest 1900-ban a párisi kiállításon bronz-érmet. — *Szamossy* Ferenc. Budapest 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Szandrik*, ezüst-árú gyár, Alsó-Hámor, 1900. Páris, ezüst-érem. — *Szikorszky* Tádé, Pécs, 1900. Páris, bronz-érem, — *Szoboreczky*, Budapest 1900. párisi kiáll. bronz-érmet. — *Szövetkezet* a szövő háziipar előmozdítására. Pozsony 1900-ban Páris, arany-érem. — *Szvoboda* Rezső, faszobrász, Budapest 1896-ban jó ízlés és kitünő munkáért kiállítási érmet. — *Tarján-Huber* Oszkár ékszerész-ötvös, l. *Huber* alatt. — *Telcs* Ede, szobrászművész, 1900. Párisi kiállításon bronzéremmel kitüntetve. 1902-ben Torino, ezüst-érem. — *Thék* Endre 1892-ben az asztalosság művészi irányú műveléseért elismerő oklevelet. — *Thurnherr* János, műasztalos, Budapest 1900-ban a párisi kiállításon arany-érmet. — *Titteldorf* Alfréd, Budapest, 1900. Páris, arany-érem. — *Torontáli szőnyeggyár* r.-t., 1900. Páris, arany-érem. 1901-ben állami érmet. 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Treitz* Péterné, Budapest 1896-ban legyező-festésért és jó ízlésért kiállítási érmet. — *Tull* Viktor, 1900. Páris, bronz-érem. — *Ungvári* hajlított bútorgyár r.-társaság 1900-ban a párisi kiállításon arany-érmet. — *Ungvári* porcellán és agyagipar r.-t., 1894-ben porcellánfestésért elismerést. — *Vandrák* László 1890-ben, bronztárgyért 50 forintos díjat. — *Varga* József, műasztalos, Arad 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Varjas*, Budapest 1900-ban a párisi kiállításon bronz-érmet. — *Vaszary* János, festőművész. 1900, Páris, bronz-érem. 1902, Torino, diplôme d'honneur. — *Vögerl* G. Ágost, szobrász, 1902. Torino diplôme de mérite. — *Vukovics*, 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Walnicsek* Béla, műasztalos, 1900. Páris, ezüst-érem. — *Walther és Howindt* bőrdíszművesek 1898-ban kifogástalan jó munkáért 50 koronás díjat. — *Wartha* Vince 1891-ben és 1893-ban a keramika technologiájának tudományos műveléséért és a fémfényű zománc biztos előállításáért elismerést. 1900. Páris, ezüst-érem. — *Weidler* György, 1900. Páris, elismerő oklevél. — *Weismann* Károly, Budapest 1900-ban a párisi kiállításon bronz-érmet. — *Weissenbach* János báró, 1894-ben izzó tűvel fába égetett díszítményekért elismerést. 1896-ban fába égetett művészies rajzokért kiállítási érmet. — *Wiedermann* Géza, szobrász, Budapest, 1896-ban jó munkáért elismerő oklevelet. — *Wiegand* Ede, 1900-ban a párisi kiállításon ezüst érmet. 1901-ben a Magyar Iparművészeti Társulat 500 koronás díját. 1902-ben a torinoi kiállításon arany-érmet. — *Wisinger* Mór, 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Wolf* Zsigmond, Pozsony, 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. 1902-ben a torinoi kiállításon ezüst-érmet. — *Zala* György, 1902-ben a torinoi kiállításon arany-érmet. — *Zimonyi* György, műasztalos, 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Zsolnay* Vilmos, Pécs, 1888-ban fayence virágedényekért 400 frankos I. díjat; 1890-ben majolikáért 200 frtos díjat. — *Zsolnay*-gyár, 1898-ban a magyar keramiai iparnak művészi irányban való fejlesztéseért 500 frankos állami nagy arany-érem. 1902. Torino, diplôme d'honneur.

Magyar Iparművészet 1903.

PÁLYÁZATI ÜGYEK.

PÁLYÁZAT. A „Vizcsöpp Társaság“ cím alatt működő kulturális egyesület, tagjai között díszes és művészi becsű legyezőt akar kisorsolni; ennek a tervrajzára hirdeti a M. Iparművészeti Társulat közvetítésével a következő pályázatot:

1. Terveztessék egy művészi legyező. A tervrajzon a teljes legyező, tehát nem csupán a díszítése, hanem a foglalat és a gyűrű is érthetően föl legyen tüntetve.

2. A legyezőnek alakját, nagyságát, anyagát (szövet, fa, csat, gyöngyház stb.) a tervező szabadon választhatja; föltétlen követelmény azonban, hogy a legyezőnek minden alkotórésze magyar iparos által elkészíthető legyen és előállítási ára ne haladja túl az 500 koronát. Ennek az igazolására minden pályázónak rajzához magyar iparosnak költségvetését kell mellékelnie, a melyben részletesen fel legyen tüntetve a legyező anyaga s az elkészítés költsége.

3. A pályázaton csak magyar állampolgár vehet részt.

4. Pályázni lehet névaláírással vagy jeligés levéllel.

5. A pályamű szines legyen s híven tükröztesse vissza a tervezett legyezőnek hatását.

6. A pályázatot a M. Iparművészeti Társulat elnöksége által egybehívott külön 5 tagú biráló-bizottság dönti el, a melynek egyik tagja a Vizcsöpp Társaságnak képviselője.

7. A jogos művészi igényeknek és a pályázat föltételeinek mindenben megfelelő, legjobb pályaműnek jutalmazására két díj szolgál és pedig első díj 300 K, második díj 150 K. A Vizcsöpp Társaság emellett fentartja magának a jogot, hogy a pályázó művek bármelyikét 100 K-ért megvásárolhassa.

8. A pályadíjjal kitüntetett mű szerzőjének megbizás esetén elvállalnia kell a tervezett legyezőnek elkészítését és pedig 2 havi időn belül, azon az áron, a mely a rajzhoz mellékelt költségvetésben van. Ezért e költségvetésben ne csak az iparos munkája legyen föltüntetve, hanem a tervező is jelentse abban ki, hogy mennyiért vállalja el a legyező festését.

9. A pályadíjjal jutalmazott műveknek korlátlan tulajdonjoga, beleértve a kizárólagos sokszorosítási jogot, a Vizcsöpp Társaságot illeti meg.

10. A pályázat 1903 október hó 5-én déli 12 órakor jár le. Ezen a határidőn túl beérkező művek nem jöhetnek figyelembe.

11. A Magyar Iparművészet szerkesztősége a pályázó művek bármelyikét lapjában közölheti.

12. Valamennyi pályamű legalább 3 napig kiállítandó az Orsz. Iparművészeti Múzeumban.

Budapest, 1903. július havában.

PÁLYÁZAT. A Magyar Iparművészeti Társulat, Margulit Gyula földbirtokos és Margulit Kálmán urak, mint a Közérdek című hetilap kiadójának illetve szerkesztőjének kérésére a következő pályázatot hirdeti:

1. Rajzoltassék meg a Közérdek című hetilap címképe.

2. A tervrajz 26/37·5 cm. alaknak tetszőleges arányos nagyításában készítendő úgy, hogy az vonalas horgonyedzéssel való sokszorosításra alkalmas legyen.

3. A pályázaton csakis teljesen befejezett s közvetlenül felhasználható rajz jöhet figyelembe.

4. A pályázónak tekintettel kell arra lennie, hogy rajzán a szövegnek megfelelő helye legyen. A címlap szövege, a melyet a pályázó egészen kiírni tartozik, a következő: „Közérdek. Mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és közlekedéspolitikai hetilap. Kiadótulajdonos és főmunkatárs Margulit Gyula földbirtokos, felelős-szerkesztő Margulit Kálmán nyugdíjazott m. kir. államvasuti ellenőr. Megjelenik minden vasárnapon.“

5. Különös feltétel, hogy a Közérdek tartalma és az alcímében jelzett köre a kompozicióban kifejezést nyerjen, t. i. hogy azon az ipar, a kereskedelem, a mezőgazdaság és a közlekedés szimbolumai, esetleg allegoriái megfelelően fel legyenek tüntetve.

6. A pályázaton csak magyar állampolgár vehet részt.

7. Pályázni lehet névaláírással vagy jeligés levéllel.

8. A pályázatot a Magyar Iparművészeti Társulat elnöksége által megbizott 5 tagú zsüri dönti el, melynek egyik tagja a Közérdek szerkesztőségének képviselője.

9. A 400 koronás pályadíj a pályabirák által viszonylag legjobbnak itélt munkának adatik ki. A pályázathirdetők fentartják maguknak, hogy a pályadíjtól elesett művek bármelyikét 100 korona tiszteletdíjon megvásárolhatják.

10. A pályadíjjal jutalmazott és esetleg megvásárolt művek korlátlan tulajdonjoga, beleértve a kizárólagos sokszorosítási jogot, a Közérdek szerkesztőségét illeti meg.

11. A pályázat 1903. augusztus 21-én déli 12 órakor jár le. Ezen a határidőn túl beérkező pályaművek nem jöhetnek figyelembe.

12. A Magyar Iparművészet Szerkesztősége a pályamunkák bármelyikét lapjában közölheti.

Bővebb felvilágosítással az Iparművészeti Társulat titkársága vagy Margulit Gyula úr vállalati irodája (VII., Erzsébet-körút 37) készségesen szolgál.

Budapest, 1903. julius havában.

A Magyar Iparművészeti Társulat elnöksége.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZEK TÖRZSKONYVE.

Az Iparművészeti Társulat kiállításainak kitüntetettjei: *Sárváry* János, műlakatos, Budapest, 1896-ban jó kivitelű munka és iparművészeti haladásért kiállítási érmet. — *Schlesinger* Paula, 1900. Páris, elismerő oklevél. — *Schmalhofer* F. és fia, 1900. Páris, bronz-érem. — *Scholtz* Róbert, díszítő-festő, 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Schorsmayer* Berta 1896-ban jó munkáért közreműködési érmet. — *Schreiber* J. és öcscse, Zay-Ugróc, 1900, Páris, arany-érem. 1898-ban a régi magyar edények, formák és díszítményeknek az üveganyagával való stílszerű összhangzásba hozásért társulati kitüntető oklevelet. — *Schreyer* Hedwig 1896-ban jó munkáért közreműködési érmet. — *Sovánka* Imre, Zay-Ugróc, üvegdísztárgyakért, 1902. Torinó diplôme de mérite. 1900-ban művészi üvegekért 200 koronát. — *Senyei* Károly, szobrász, 1900. Páris, arany-érem. — *Spiegel* Frigyes, építész, 1900. Páris, ezüst-érem. — *Steinbach* Gábor 1898-ban kifogástalan jó munkáért 200 koronás díjat. 1900-ban a párisi kiállít. bronz-érmet. — *Steiner* Ármin és Ferenc, Budapest, 1900. Páris, arany-érem. 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Steinschneider* Jakab, Budapest 1900-ban a párisi kiállításon bronz-érmet. — *Szamossy* Ferenc. Budapest 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Szandrik*, ezüst-árú gyár, Alsó-Hámor, 1900. Páris, ezüst-érem. — *Szikorszky* Tádé, Pécs, 1900. Páris, bronz-érem, — *Szoboreczky*, Budapest 1900. párisi kiáll. bronz-érmet. — *Szövetkezet* a szövő háziipar előmozdítására. Pozsony 1900-ban Páris, arany-érem. — *Szvoboda* Rezső, faszobrász, Budapest 1896-ban jó ízlés és kitünő munkáért kiállítási érmet. — *Tarján-Huber* Oszkár ékszerész-ötvös, l. *Huber* alatt. — *Telcs* Ede, szobrászművész, 1900. Párisi kiállításon bronzéremmel kitüntetve. 1902-ben Torino, ezüst-érem. — *Thék* Endre 1892-ben az asztalosság művészi irányú műveléséért elismerő oklevelet. — *Thurnherr* János, műasztalos, Budapest 1900-ban a párisi kiállításon arany-érmet. — *Titteldorf* Alfréd, Budapest, 1900. Páris, arany-érem. — *Torontáli szőnyeggyár* r.-t., 1900. Páris, arany-érem. 1901-ben állami érmet. 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Treitz* Péterné, Budapest 1896-ban legyező-festésért és jó ízlésért kiállítási érmet. — *Tull* Viktor, 1900. Páris, bronz-érem. — *Ungvári* hajlított bútorgyár r.-társaság 1900-ban a párisi kiállításon arany-érmet. — *Ungvári* porcellán és agyagipar r.-t., 1894-ben porcellánfestésért elismerést. — *Vandrák* László 1890-ben, bronztárgyért 50 forintos díjat. — *Varga* József, műasztalos, Arad 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Varjas*, Budapest 1900-ban a párisi kiállításon bronz-érmet. — *Vaszary* János, festőművész. 1900, Páris, bronz-érem. 1902, Torino, diplôme d'honneur. — *Vögerl* G. Ágost, szobrász, 1902. Torino diplôme de mérite. — *Vukovics*, 1902. Torino, diplôme de mérite. — *Walnicsek* Béla, műasztalos, 1900. Páris, ezüst-érem. — *Walther és Howindt* bőrdíszművesek 1898-ban kifogástalan jó munkáért 50 koronás díjat. — *Wartha* Vince 1891-ben és 1893-ban a keramika technologiájának tudományos műveléséért és a fémfényű zománc biztos előállításáért elismerést. 1900. Páris, ezüst-érem. — *Weidler* György, 1900. Páris, elismerő oklevél. — *Weismann* Károly, Budapest 1900-ban a párisi kiállításon bronz-érmet. — *Weissenbach* János báró, 1894-ben izzó tűvel fába égetett díszítményekért elismerést. 1896-ban fába égetett művészies rajzokért kiállítási érmet. — *Wiedermann* Géza, szobrász, Budapest, 1896-ban jó munkáért elismerő oklevelet. — *Wiegand* Ede, 1900-ban a párisi kiállításon ezüst érmet. 1901-ben a Magyar Iparművészeti Társulat 500 koronás díját. 1902-ben a torinoi kiállításon arany-érmet. — *Wisinger* Mór, 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Wolf* Zsigmond, Pozsony, 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. 1902-ben a torinoi kiállításon ezüst-érmet. — *Zala* György, 1902-ben a torinoi kiállításon arany-érmet. — *Zimonyi* György, műasztalos, 1900-ban a párisi kiállításon ezüst-érmet. — *Zsolnay* Vilmos, Pécs, 1888-ban fayence virágedényekért 400 frankos I. díjat; 1890-ben majolikáért 200 frtos díjat. — *Zsolnay*-gyár, 1898-ban a magyar keramiai iparnak művészi irányban való fejlesztéséért 500 frankos állami nagy arany-érem. 1902. Torino, diplôme d'honneur.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Nemzet

Sárvári Katalin
1021

Vasárnap, 1972. szeptember 17.

Divatos népművészet

József körúti székházában a Divattervező Vállalat a KGST-országok népviseleti anyagából kiállítást rendezett. A kiállítás jelmondata és egyben tartalma is: *„A népművészet formakincsének és motívumvilágának felhasználása a ma divatjában."*

A KIÁLLÍTÁSON

fényképek, rajzok és könyvillusztrációk társaságában, fababákon láttuk az egyes országok népviseletéből tervezett modelleket. (A tervezésért *Sárvári* Katalint illeti dicséret.)

A felvonuló manekenek pedig bemutatták, hogyan szerepelnek a népművészeti motívumok és formák a mai modern divatban. Divattervezőink rendkívül ötletesek. A *bolgárok* szőrmézett, színes kis mellényét pantallóhoz mutatták. *A csehek* népviseletéből teenagereknek fekete-piros színösszeállításban bőrszoknya, meg kis mellény kerekedett. *A lengyel* népművészet a múzsája a lila-barnatéglaszínű csíkos, csuklyás hosszú pelerinnek. *A Német Demokratikus Köztársaságot* a fekete szőrmés, érdekes vállszabású bőrzeke képviselte, talán mondani sem kell, hogy hosszú nadrághoz és szoknyához egyaránt csinos. *A román* népművészeti motívumok alapján modern stóla készült. *A Szovjetunió* népi formakincsei közül emlékezetes, s a télen alighanem nagyon divatos lesz az oroszosan megkötött, a vállat is eltakaró hímzett fejkendő. *A magyar* népi hímzések ragyogó színösszeállításban a kiskosztümtől a nagyestélyi ruháig számtalan modellen szerepeltek. Gyönyörű volt a *matyóhímzéses*, lila, esti nadrágkosztüm, de még annál is szebb, a fehér selyem shantung *kalocsai* hímzéses nagyestélyi ruha, amelynek külön érdekessége, hogy szoknya is, meg nadrág is.

A NÉPMŰVÉSZETBŐL

szállt át a divatba a *puffos ujj*, a *fodor*, a *paraszting*, a *háromszögletű kendő*, a sokféle kis *mellény*. Jó sportos megoldás a sárga műszőrme *pásztormellény*, barna bőrpaszpólozással. Barna bőrnadrághoz viselte a maneken. A *kendős modellek* közül nagyon tetszett a jobb oldali rajzunkon bemutatkozó piros posztó délutáni kiskosztüm, színes szövött szalaggal díszített fodros szoknyával és rojtos, sárközi hímzéses háromszögletű kendővel.

Külön kell szólni a gyönyörű *háziszőttesekről*. (Perczel Erzsébet iparművész munkái.) Tessék csak megnézni a rajzon, milyen modern otthoni maxi-kötényruhát terveztek, sokszínű háziszőttesből, lila jerseyoverall fölé.

(f. b.)

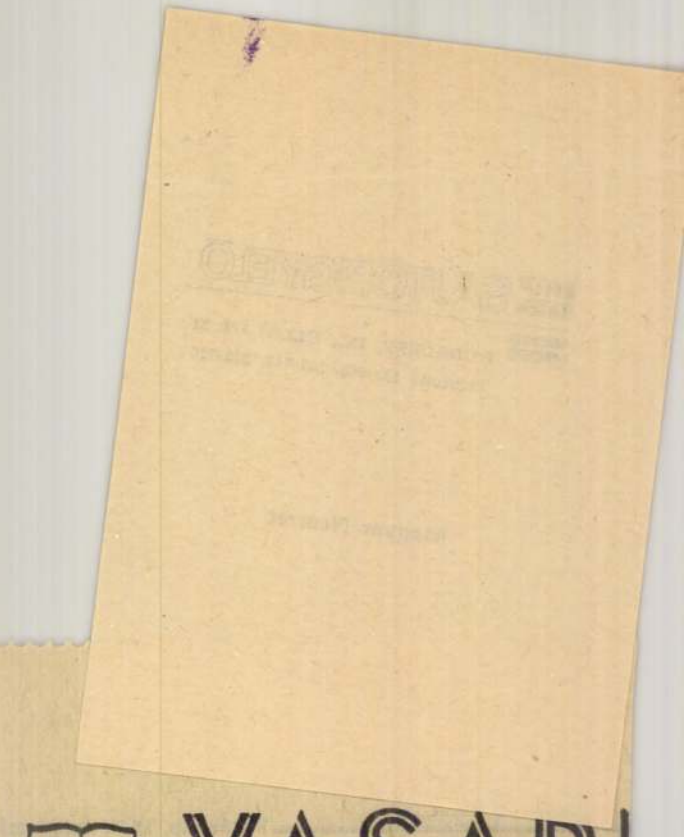

De Gaulle diplomáciája

Salgó László könyve

A magyar diplomáciai történetírás eléggé szerény választékát végre egy kitűnő könyv gazdagítja. *Salgó* László, aki esztendőkön át a *Magyar Rádió és Televízió* párizsi tudósítója volt, *de Gaulle diplomáciáját* élménytadó tanulmányban foglalja össze. Az élményt ezúttal maga a munka olvasása adja és nem az átélt események visszaadása. Salgó László az az új típusú jelenség, aki nemzetközileg már csaknem mindenütt ismert, nálunk megy még viszonylag ritkaságszámba: újságíró és tudós egy személyben, jelenünket a történész szemével nézi. Határozottan meg tudja különböztetni a jelentőset a jelentéktelentől, nem a részletek káprázatják el, hanem a következtetések levonására alkalmas törvényszerűségeket ragadja meg. Ebben az értelemben párizsi tudósítói éveit is nem riportszerű mozaikok összegyűjtésére használta föl. Beilleszkedett abba a közegbe, amelyben mindennap élt és dolgozott, és főként gazdagon merített abból a kincsestárból, amit a francia politikai irodalom jelent.

Félreértés ne essék: történész tudományos munkáját olvassuk, és nem publicisztikus igényű kompilációt. Imponálóan gazdag az általa fölhasznált dokumentáció, nem jelenhetett meg olyan valóban fontos francia forrásmunka, amely elkerülte volna figyelmét. És ezeket is okosan-értően mondanivalója szolgálatába állítja, alátámasztásul egyéni értékeléseire. Mindez egyúttal azt sem jelenti, hogy mellőzi a fontos és az olvasó érdeklődé-

vagy a munkásosztályra támaszkodó kommunista maki-zárd-mozgalomé. A kizárólagosság ellentmondana a történelmi igazságnak, és éppen ezért Salgó László korántsem az „arany középutat", hanem az objektív történelmi szemléletnek megfelelő értékelést alkalmazza.

Hasonló szándékok vezetik a „nagy tíz esztendő" megítélésében. Elveti a legendák de Gaulle-ját, hogy sokoldalúan és sokárnyalatúan mutassa be azt az államférfiút, akinek „dekolonizációs" szándékai mögött Franciaország „nagyságának" visszaállítása állt: úgy föladni állásokat, hogy általa bizonyos kiváltságok megőrződhessenek, esetleg újabbakkal gyarapodhassanak. És még akkor is, amit lehet az utolsó pillanatig megtartani, csak akkor engedni, ha már a kényszer más kiutat nem kínál. De akkor hajlékonyság, a diplomácia teljes eszköztárának mesteri alkalmazása, a jól álcázott titkosszolgálattól a nyájas tárgyalásokig. Így válnak teljesen érthetővé azok a sokszor bizony nehezen követhető, és ellentmondásaikban eléggé kusza lépések, amelyek néha máig is kérdőjeleket támasztanak: de Gaulle úgy volt amerikaellenes, hogy közben megmaradt a nyugati tőkés társadalmi rendszer hűséges szövetségesének, és úgy közeledett a Szovjetunióhoz, a többi szocialista országhoz, hogy tudatosan aknázhassa ki a nemzetközi munkásmozgalom néha válságos vitáit, serkentsen „föllazulásra" az általa kedvezőnek ítélt terepen.

Sárváry Katalin, iparművész

12.
XXIX/44

Szabásszabadság

VADAS JÓZSEF:

A katalógus előszó megemlíti és magam is tudom: Sárváry Katalin ruháinak hírük van. Sok szép darab szaladgál belőlük a városban. Csalódik azonban, aki ezek után azzal lép a Dorottya utcai kiállítóterembe, hogy itt választ magának, vagy — ha férfiről van szó — szive hölgyének emlékezetes ruhát. Ez minden, csak nem butik.

Természetesen ruhák láthatók a fekete akasztókon, a fekete paravánok előtt, illetve a hatalmas tükrökben. Csakhogy az embernek itt nem az az első gondolata, hogy felpróbálja és esetleg megvegye őket. Nem mintha nem volnának gyönyörűek, egytől egyig. A fekete, a vörös, az ezüst és a fehér tört árnyalatai mély rafinériával váltogatják egymást — az öltözeteken belül, és még inkább akkor, amikor végigtekintünk a tárlaton. Az emelkedettség érzetét csak növeli, hogy a ruhák nem próbababákon láthatók, hanem széttárt ujjaikkal valóságos megfeszítettként simulnak a háttérhez. Mintha a szépségük az otrombaságért szenvedett volna magasztos vértanúhalált.

Azaz: új jelentést kapott egy szó. A ruhaköltemény immár nem a szép holmi finomkodó kifejezése, hanem a műalkotásként felvonultatott öltözék jelölésére szolgál. Lehet, hogy ezek a darabok divatosak; az pedig bizonyos, hogy az időjárás viszontagságai ellen. De nem ez jut az ember eszébe. Inkább az, hogy gyönyörködni lehet bennünk. Hogy házi oltárként az ágyam fölötti nagy üres falra teszem, mert, hadd legyek kivételesen végletesen személyes, mindeddig nem volt rá pénzem, hogy egy odaillő szép régi tükröt vegyek a bizományiban.

Sárváry Katalint a hagyományok követeként ismertem meg. Akkor még a jelmezkölcsönző vállalat munkatársa volt; saját cégének és különböző népi táncegyütteseknek tervezett szebbnél szebb kosztümöket. Nem másolta az egykori ruhákat; a szellemiségük ismeretében mintegy újjáalkotta népviseletüket. Alighanem azt vallotta: bennünk mai embereknek kell fellépniük a színpadon. A hagyományőrző terén, ahányszor csak találkoztam a nevével. Az a nosztalgia, amely a képzőművészetben már a hatvanas évtized derekán érezhető volt, rögtön megragadta — ritka kivételként kortársai, a funkcionalizmusnak elkötelezett iparművészek között. A nők csak az elmúlt években ébredtek rá arra (nem utolsósorban a divat jóvoltából), hogy mesések a nagymama hetvenkete selymei. Sárváry Katalin már nyolcvan éves csipkés blúzai és fenindulásától, a hatvanas-hetvenes évek fordulójától tudja: az öltözködést ugyan a mindenkori divat irányítja, de a divat gyakran változik. Olyannyira, hogy kisebb-nagyobb változással mindig valami régi jön elő. Végül is nincs új a nap alatt.

Ennek a mostani kiállításnak szintén van előzménye. A már említett katalógus előszóban a neves kolléga, Szilvitzky Margit a húszas évek klasszikus avantgardját említi példaként. Nem stíláris, inkább szemléleti jelentőségét emeli ki; úgy látja: az a kor tekintette először művészetnek a ruhatervezést. Az észrevétel igaz, de kiegészítésre szorul. Az avantgardot erős funkcionalizmus és sajátos formanyelv (szín- és formavilág) jellemezte. Sárváry ezzel szemben a kötetlenség művésze. A ruha úgynevezett szerkezeti csomópontjain erős rögzítések találhatók, de azért a kösszabadságig szabad szabást alkalmazva, mindenki a maga testalkatának megfelelően hordhassa a ruhát. Úgy mozogjon benne, ahogy neki tetszik. (S nem úgy, ahogy az öltözet engedi.)

Nem tudom: hány ruha kel majd el a kiállításról. (Talán nem is eladók.) De egyremegy. Nem ez a lényeg. Ez a tárlat a hordható ruhák ellenére sem kereskedelmi ügylet, hanem művészeti esemény, amely mindenekelőtt elgondolkodtat. Arra hívja fel a figyelmet, hogy öltözködésünk (a popón feszülő nadrággal és a kebleket kidomborító karcsú derékfűzéssel) régimódi. A ruha a női test másodlagos nemi jellegzetességeit hangsúlyozza, és nem személyiséget kifejező viselet.

Ebben a véleményben kritika — kemény ítélet — rejlik. A kiállított darabokban pedig javallat. Vajon mikor fogadjuk meg?

tnek többek, mint a számos
ívum közül egynek kiemelése,
ragondolása.

pedig a *„phüszisz” fogalma.*
amikor a természet rendjét a
lágosult és civilizált ember
jen végig nem gondolt célja
kében megbontotta, érdemes
az antik gondolkodási mo-
e visszatekinteni, amely nem
rte a természet és a fejlődés
eme közti ellentétet. Sőt, a
észetet tekintette annak a
művésznek, aki a világot ma-
ndónak, teljesnek és szépsé-
k formálta. Mai világszemlé-
k elején: Goethénél találko-
azzal a művészetértelmezés-

volt olyan egyértelműen, harcia-
san, indulatosan antifasiszta, mint
ő. És ezekben az években tulaj-
donképpen már teljesen kikristá-
lyosodott minden stilisztikai és er-
kölcsi sajátossága. Indulatai, kife-
jezésmódjának szélsőségei, hang-
ütésének olykor csikorgó szóhal-
mozásai a romantikus hagyo-
mányhoz kapcsolták, ugyanakkor
formakultúrája tudatosan lett
klasszicizáló. Ez a romantikus
tárgykezelés, és klasszikus forma-
törekvés az oka, hogy hazai elő-
deit leginkább Berzsenyiben és
Vörösmartyban kell felismernünk,
és hogy világirodalmi tájékozódá-
sa a klasszikusokat tisztelő és kö-

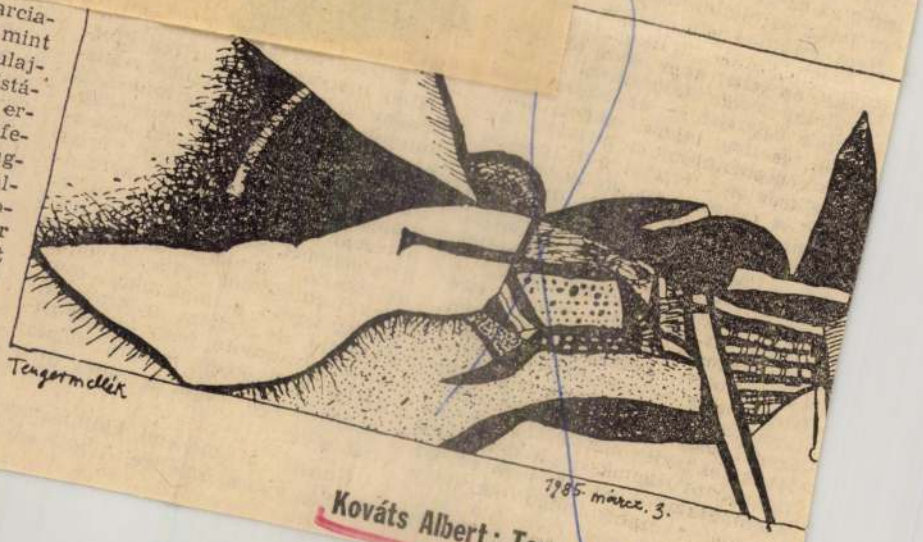

Kováts Albert: Tengermellék

SÁRVÁRY KATALIN

1985 október 17 – nov. 10-ig

KIÁLLÍTÁSA

Dorottya utcai kiállítóterem Budapest, Dorottya u.8.

MŰCSARNOK
KIÁLLÍTÁSI
INTÉZMÉNYEK
Budapest XIV.,
Dózsa Gy. út 37.
Postafiók 35. 1406

DÍJELŐLEGES

MTA Művészettörténeti Kutató
Csoport
Dr. Marosi Ernő ig. h.

Bp. Pf. 27.

1250

A Műcsarnok meghívja Önt
Sárváry Katalin
kiállításának megnyitójára
1985. október 17-én
csütörtökön 17 órára
Dorottya utcai kiállítóterem
Budapest, V., Dorottya u. 8.

SÁRVÁRY Katalin
és a
PÉCSI GALÉRIA
PLAKÁTGYŰJTEMÉNYE

A SZOMBATHELYI KÉPTÁR bemutatja

SÁRVÁRY Katalin

textilművész gyűjteményes kiállítását és a

PÉCSI GALÉRIA

PLAKÁTGYŰJTEMÉNYÉT

A kiállításokat megnyitja:
PINCZEHELYI Sándor
grafikusművész, a Pécsi Galéria igazgatója

1997. május 16-án, pénteken délután 4 órakor

A kiállítások megtekinthetők 1997. június 12-ig,
támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

SZOMBATHELYI KÉPTÁR/KUNSTHALLE SZOMBATHELY
H-9700 Szombathely • Rákóczi F. u. 12. • Pf. 71
T.: +36 (94) 313-074 • F.: +36 (94) 314-096
E-mail: keptar@vas.hungary.net

97 V.13
P-V/50
FORINT

Új Művészet
Sinkovits Péter és
Budapest
Báthori u. 10.
1054

KESZTHELYI REZSŐ:

Az elengedett séta

Egy nap, kora tavasszal megpillantottam Jagdisht, több évvel azután, hogy egy-két nappalt és ahhoz néhány órát együtt töltöttünk Széplakon; alig alkonyodott még, csak nehézkesen kezdett kékülni a levegő, amikor vacsorához ültünk a tornácon, két lócára egy kopott asztalnál; hideg ételeket ettünk és gyümölcsöt, majd sajtot; Jagdish nézte, megsózom-e a sajtot; hátradőlt, összefonta a karját, hunyorgott ritkán, a szeme meleg volt és felhős; visszanéztem, és hirtelen újra átéltem, milyen volt, amikor egyszer a tengerparton, gyerekkorom óta először, eszembe jutottak a tiszavirágok, alacsonyan a víz fölött, és olyan erősen éreztem most Jagdisht, aki hindu, és mellette feleségét, az olasz Chiarát, hogy máshová kellett néznem; hosszú szárú virágok álltak a tornác körül, szirmaikkal vállunk magasságában, teljesen mozdulatlanul, sárga színük tetőpontján; a gyep hűvösnek és mélynek látszott a kertben, rajta a fák tömpe árnyai, és a sövénynél balra fordított csónak fehérlett; Chiara felemelkedett, összeszedte az edényeket, bevitte a házba, majd visszaült, és lesimította a ruháját; ekkor lehetett észrevenni, hogy felkelt a hold; beszélgettünk, az úton túlról egyhangú zene szólt, és valaki néha felnevetett; Jagdish kihozta az ütőket és a tollaslabdát, a kertben kiválasztottunk egy alkalmas helyet, ahol nem voltak ágak felettünk; Jagdish a léckerítésnél állt, bizonyos távolságra egy olajfától, mely enyhén imbolygott, és árnyékos derengést szórt maga elé; az én közelemben a ház sarka volt, és a másik oldalon egy fiatal fügefa, amit téglákkal raktak körül, élükkel a földbe nyomva; egyenletes esti szín volt, és testetlen, ám alakzatos nyugalom; tenyeremben éreztem az ütő tapadós nyelét, és hallottam a labda kis pendülését a húrokon, majd megpillantottam tollának hunyorgását, amint billegve halad fölfelé egy darabig, és azután, elég hamar, kialszik, mielőtt az ég széléig ért volna; lestem, mikor fog elindulni visszafelé, és felém hulltában eltűnni a szemem elől; sikerült néhányszor visszaadnom a labdát, de igyekezetemben ráléptem az egyik téglára, mire az feldőlt, és térdemmel ráestem a fügefa friss hajtására, és letörtem; mielőtt felegyenesedtem volna, a vékony törzsecske mellé fektettem az alighogy kipenderedett leveleket, és gyorsan földet húztam rájuk; Jagdish leengedte a karját, egy kicsit a kertkapu felé fordult, és csendben várt, amíg kerestem a labdát a fűben; csak akkor mozdult meg ismét, amikor beleütöttem a labdába; a kurta felvillanások közöttünk és a pendülés a húrokon egyre egyenletesebb lett, kellemesen lustán adogattunk, és széles, magas ívben; egy idő után még a játék nyugodt izgalma is feloldódott bennem, helyette valami bármi nélküli gyönyörűséget éreztem mind erősebben; és minden megfelelt; bárhol vagyok, és bármikor bárhol legyek még; valamiféle állandó személytelen és leélhetetlen anyagszerűséggel; belső meleg fűtött, és lélegzetvételkor gyakran sóhajtottam; már igen világos volt a holdfény, ám még mégsem holdfény, úgyhogy az ember azt élte ebben: nincs egyéb, mint az, hogy él; attól féltem, Jagdish abbahagyja a játékot, mire én hagytam abba, és elindultam a házhoz, de előbb visszadugtam a téglát, melyet kidöntöttem; Chiara a tornác korlátjának dőlve ült, és aludt; leteleped tem szemközt vele, a zsebemből kivettem a cigarettadobozt, a gyufát, és odatettem kettőnk közé; Jagdish villanyt gyújtott odabent, hosszú fénycsík vetődött ki, csaknem a sövényig, és megvilágította a csónakot, melyre vízcseppeket fröcskölt a fűlocsoló automata; Jagdish kijött a házból, leült a fűbe, a cigaretta, meg a gyufa doboza mellé, kezében egy sárgarépa volt, amibe szép lassan beleharapdált, és közben kinézett a kertből; akkor én azt mondtam: lelkes és szomorú vagyok; ő pedig, továbbra is másfelé nézve, elismételte ezeket a szavakat, jó hangsúllyal, és egy kicsit úgy, mintha már csak a kiejtésen kellene igazítanom; mire én újra, de valamelyest másképpen, azt mondtam: lelkes és szomorú; Jagdish harapott még a répából, és eldobta; szótlanul üldögéltünk, és meghallottam a szomszéd kert lucfenyőinek váratlan, halk zúgását, és kisvártatva Chiara mozdulatát; ahogy álmában reszketegen és ügyetlenül oldalára dől; Jagdish meg én is magunk elé bámultunk, annyira, hogy szinte látvány sem volt belőlünk; annyira hangulat voltunk; és talán ettől juthatott eszembe: mostanában gyakran fekszem az ágyam mellé, és addig hallgatom mellettem, mígnem elalszom; nem értem, miért teszek így, próbáltam rájönni megint, amikor gyufa sercent, és Jagdish egy parázsló cigarettát adott felém, és mihelyt ujjaim közé fogtam, azt mondta, mintha példamondatnak szánná: ami szép: esemény, történik szakadatlan, állandóan a kilátástalanságig; majd hozzátette: ismételjem meg ezt; én azonban nem ismételtem meg, mert fogalmazni kezdtem, és eközben valamilyen közvetlen belső tapasztalásból azt éreztem: gátol a túlságos érzékelés, jóllehet mentesítenie kellene tőlem magában, és szeretném, ha engedném, testtartásomon sem változtatva; és Jagdish hozott vissza; nagyon gyorsan és nagyon szerényen vezetett; és a kora tavaszon, amikor sétáltam a tó északi partján, a köves-füves úton, és néztem a domboldalakat, rajtuk a szőlősorokat, ahogy mutatják a lejtést, és a zöldjük, felül, megbolyhosodott a ferdén eső fénnyel, és sormélyületük sötétjét, mintha fő színülésüket, és haladok néhány lépést, körülbelül olyanképpen, ha levegőben jár a hold; tiszta, alig felhő, mely nem képződik, hanem foszlik, és marad mégis, mozdulatlan fogyatkozásban, és akkor ott áll kerítés mögött halomban rothadozva a szilva, azután felfelé nádfedelek, majdnem szitakötőszárnyak, a pázsiton pedig beteg fügefabokrok, és minderről képtelen voltam beszélni magamnak, megpillantottam Jagdisht, úgy, aki a legfinomabbik lehetetlenségben bökdi bicskával sarujának szíját, mely összecsomósodott, és törhette a lábfejét; megérintettem a vállát, és azt mondtam, ó; mondta ő is, és a kőporban guggolva és verejtékezve, és hagyta a saruját, és előhozta az autózást, az akkorit, mely sötétedéskor ért véget, és amikor, testtartásomon sem változtatva hallgattam, és megjegyezhette volna: ez nagyon tetszik neki; én pedig körülmutattam: hát így, ez, kérdezte; igen, mondtam, majd átöleltem, és ezzel a mozdulattal folytattam: hát így, ám én úgy szeretném látni, és úgy kellene, ha a fogalmaik nélkül, fogalmaik nélkül lenniük nekem; Jagdish visszaölelt: Chiara talán nem él, nem tudom, de abban, ami volt, nem kérdez, ahogyan, látod ez a szőlősor sem, nem firtatja, miért szőlősor, és a te sétád sem, miért séta, és miért a legfinomabbik; Jagdish.

ANTAL ISTVÁN:

Történetek a sír mellől

S. Fedornak

A presszó udvarán sánta férfi kacsázik. Kocsma az inkább, csak presszónak nevezik újkori szokás szerint. A kerthelyiségben festett fémasztalok, szürke betonutak, a fű helyén murva.

Odüsszeusz karjai görbék. Feje bibircsókos. Vörös kopasz. Foga nincs. Imbolygó járással kerek tálcát cipel, és ha üres asztalhoz ér, alsókarral lekaszálja a poharakat. Odabent beváltja sörre, néha rumra. Olykor lesik neki egy-egy melegszendvics, virsli.

Esténként kint alszik a kerti asztalokon, megbízhatóbb, mint egy kutya vagy éjjeliőr. (A tulaj szerint.)

Bejár az udvarra egy preklimaxos nő is, már szétesés előtt, de még ideát. Kontyos ápolónő, cserkóivó. Nem láttam részegen, nem hangoskodik. Mindig két feles meg egy kávé. Se több, se kevesebb.

Namost, ezek kúrnak.

Kriptabaszók, mondja a nagyfejű díszlettervezőnő, enyhe megvetéssel, ám helyesen, noha tudja, nincs igaza, mert irigyli őket. Az utas és a hölgye a temetőbe járnak, hogy egy megszokott kriptában szerelmeskedjenek, majd a férfi imbolyogva visszatér, hogy a poharat kaszálja, felhajtsa a sört, és várja a virslijét.

A vacsorát.

A nő még sosem hozott neki inni, és nem is rendel semmit. Egy szót sem szól hozzá a presszóban.

A szokott időben jön, megiszik két felest meg egy kávét, fizet és elindul. A férfi megy utána, azután viszszajön. Mindennap. Egyedül.

A nőnek férje van, ágyhoz láncolt beteg, akit ápolni kell. Szereti.

★

A temetőben élnek.

Igen. Vannak emberek, akik a temetőben élnek. Nemcsak virágárusok, özvegyek, pénzleső sírások játszanak a színen, hanem az élet, a vigalom is belopódzik oda, mint mindenféle kertbe.

Én például eddig csak temetőben golyóztam. Színes üveggolyókkal. borostyánsírok közt. Nagyszerű a talaj. Puha és porhanyós, egyenesíthető. Jól gurul rajta az üveggolyó, mérhetők a távok, nincs vita.

Kellemes árnyék van, a kútban sörök hűlnek, illatokat érzel. Egy régi temető golyózáshoz még jobb, mint a füvészkert. Békét teremt.

★

A Búfelejtőben egy tepsiző arról volt híres, hogy a gimnázium leánykáit csalogatja oda hubertusszal, és elkapja őket a klozeton. Így akadt egy zsenge buzikurva horgára, aki részegségét kijátszva, eltitkolta a nemét.

„Asszittem, lány, bazmeg", sírt az asztalához visszakecmeregve, a kidöntött sör mellett. Kölcsönzött sakkfigurák fürödtek a habban. Döglegyek mászkáltak a bástyán, meg a futón, mindenki happy volt, csak neki kellett éppen akkor rájönnie arra, hogy a hullaégetés is egyszerűbb az életnél.

A fiú újra kirúzsozta magát, és leült egy asztalhoz. Legkedvesebb sírom a leglepusztultabb. Zsák Károlyé. A kapusé, aki a kapufára akasztotta pisztolyát, megelőlegezve a halált.

Síremléke, méltatlan romokban, szintén kapufa lett. Visszapattan róla nosztalgiánk.

★

Örüljünk inkább a virágtolvajoknak.

Fiúknak, lányoknak, a ballagás hajnalán, az életre éretten, nagykorúan. Halottak emlékével a karjukon.

Lehetőségekkel szentelik meg a kegyelet eszközeit. El/emelik. Ha betérnek az út végén egy kis „melegítőre", Odüsszeusz alkarjával majd letörli asztalukról a port.

VEZÉR ERZSÉBET:

Önkritika

Most, hogy Szép Ernő emléktáblája leverésének hírére, remélem, sikerült kissé fölkavarni az érzőbb kedélyeket, eszembe jutott, hogy nekünk, Ady-kutatóknak is van mit meggyónni Szép Ernő emlékének. Ady publicisztikájának összeállításakor ugyanis sokáig Adynak tulajdonítottunk egy Szép Ernő-írást. És még 1977-ben készült válogatásomban is benne hagytam. Mea culpa, mea maxima culpa! Szerencsére a kritikai kiadásban már korrigáltuk a hibát, mivel közben Purcsi Barna Gyula felfedezte az írást Szép Ernő *Kenyér* című prózakötetében, *Adyt bántják* címmel. (Ezért nem tanácsos, kedves Kopátsy Sándor, válogatásból készíteni válogatást! Javasolom erre a célra inkább a tizenegy kötetes kritikai kiadást.)

Az írás a háború alatt zajló Ady—Rákosi vita alkalmából készült, melynek során a legsúlyosabb támadások érték a költőt. Mentségünkül szolgáljon, hogy a szöveg költői szépsége, őszinte átéltsége és kissé még stílusa is Adyt idézi, hiszen Adyért, Ady védelmében íródott. Prózaversnek is olvasható, és a háború alatt Ady is sok hasonló prózaverset írt. Álljon itt végül a Szép Ernőtől elorzott írás szövege.

Névtelen sorok

Népszerűnek látszik ezekben az éjféltől éjfélig fájó napokban a költőt piszkálni, csúfolni, sértegetni. Nem új divat az emberek közt, poétát, verselőt kifigurázni szabad és kedves ipara volt mindig élclapoknak, humoristáknak, komikus színészeknek. Avult és nem is valami gonosz mulatság ez. Fájdalom, az örökkévalóságtól rendelkezésünkre bocsátott drága, ritka költővel is megeshetik, hogy játszhatnak vele, mint a matrózok az elfogott albatroszmadárral, s kínozhatják és rongálhatják. Oh, különösen most, mikor Európa internálta az emberi szellemet, most édes a költőbe betörni. Milyen potyázás. Milyen luxus. Milyen vakmerőség, mégis milyen vakmerőség.

Kinek lehet joga a költőt kérdezni, és a költőt feleltetni? Kinek lehet igaza a költővel szemben? A költőket bántani! A végtelenség megfigyelőjét helyéről lerángálni. Megvakítani akarni azt a fényforrást, amely csillagokat szór a ködbe. Lövöldözni az Isten repülőjére, aki a tornyok és felhők között vergődik szélben és hidegben és egyedül. Csodálatos ellenkezése az egyforma emberekre az olyannal, aki egyetlen. Gyógyíthatatlan durcássága és rosszasága a földerítetlen úton, oly nyomasztó végzetek alatt múló teremtményeknek azokkal a barátokkal szemben, akik azért jönnek elébük, hogy szépséget nyújtsanak nekik, szépséget, amely olyan jólesik a bajjal, jajjal és halállal fenyegető életnek.

Milyen félreértés. Milyen átkozott csalódás a költőnek az ő boldog szenvedése, ami mindenért van és mindenkiért. Oh, hogy ezt az irtózatos meglepetést csak az elmúlás korrigálja és feledteti.

Istenem, aki bántja, mit gondol, s akik bántják, mit gondolnak? Ők beteszik zsalugátereiket, és azt mondják, éjszaka van. Ők villanyt gyújtanak a sötétben, és azt mondják, süt a nap. Ők azt képzelik, a költőt le lehet beszélni, ők azt hiszik, a költővel világot lehet cserebérélni, ők azt remélik, a költőt lehet legyőzni és lefőzni. Ők azt hiszik, bántják vagy csak érintik is a költőt?

A természetből való a költő, s mint vele, úgy bánnak a természettel is. A földet hasgatják, roncsolják, a gyepet leszakítják róla, a bokrokat elfújják, az erdőt felrúgják. Szegény emberek. Az anyaföld mindebbe meg nem rendül, egykettőre elfelejti. A hold mosolyog.

De szép volna írni. Nem való most. Firkálni szabad csupán, és egyet-egyet sóhajtani. És egy tengert, az egész lelket fedővel befödni. Csak szeretném, ha találkozna a szemem a világ költőinek szemeivel, akiket zavarnak, vagy akik hallgatnak. Mint a csillagok, ha összeragyognak, ha távol vannak is egymástól, és megismerik egymást, hogy összetartoznak.

Nyugat, 1915. dec. 1.

Szép Ernő

SÁRVÁRY Katalin

Színház

KOLTAI TAMÁS:

Az van, ami látszik

Goethe Clavigója gyönge jellem. Képtelen választani a karrier és a házi tűzhely között. Miniszterségről álmodik, de melankolikus merengésének tárgya egy lány, akit hűtlenül elhagyott. Legfőbb baja, hogy határozatlan. Ahhoz, hogy megszabaduljon skrupulusaitól, nem elég elvetemült; ahhoz, hogy erkölcsi érzéke legyőzze hatalomvágyát, nem elég tisztességes. Amolyan se-se ember, bizonytalan és befolyásolható. Mindig annak a hatása alá kerül, akivel utoljára beszél. Kapkodva cselekszik, és hamar megbánja. Elhagyott szerelmének bosszúszomjas bátyja viszonylag könnyen csikar ki belőle egy önbecsmérlő nyilatkozatot, amitől úgy megrémül, hogy jobbnak látja fölmelegíteni a házassági ajánlatot, sőt még a szerelembe is belelovalja magát. Egészen addig, amíg a rajongva viszontlátott lányt barátja célzatos ékesszólása sápkóros varanggyá nem csúfítja. Ez a barát, Carlos a darab kulcsfigurája. Ő egyengeti Clavigo karrierjét, ő csinált az alacsony származású fiatalemberből befolyásos lapszerkesztőt és udvari levéltárost, ő óvja a nem hozzá való nőktől, legfőképp a házasságtól. Indítékai nem világosak, lehet, hogy cinikus, anti-hamleti filozófiáját gyakorolja, miszerint *az van, ami látszik*, és a hasznot hajtó látszatok érvényesítése céljából minden eszköz megengedett, lehet, hogy egy féltékeny Jago ambivalens érzelmei dúlnak benne védence iránt, lehet, hogy Clavigo mindenestül az ő teremtménye, lehet, hogy a sikeres, tehetséges hódító nem is létezik, csak fikció, egy árny, egy báb, egy kreatúra. Mindenesetre a drámából nem derül ki egyértelműen, a dolog felől az előadásnak kell döntenie.

Goethe fiatalon, egy hét alatt, a Sturm und Drang hevességével írta a *Clavigót*, Beaumarchais memoárjainak frissen megjelent kötete olvastán. A szüzsé annak az esetnek a dramatizálása, amely magával a színpadi szerzővel, húgával (ő volt az elhagyott lány) és családjának néhány más tagjával történt meg pár évvel korábban, amikor a spanyol írót, Clavigót kérdőre vonták házassági ígéretének megszegéséért. A darab szereplői, Carlos kivételével, létező személyek. Carlos Goethe szüleménye, ő a létező személyekkel ellentétben *élő* személy. Mármint drámailag. Hogy Goethéből majdan egy Goethe lesz, az a Clavigo születésének pillanatában Carlos figurájából tudható. Ránézésre is formátum, másrészt benne testesülnek meg a korkérdések, a bölcseletté emelt erkölcsi és politikusi gátlástalanság, az intolerancia az idegenekkel szemben. (Többször esik szó a francia Beaumarchais-k kényes helyzetéről Spanyolországban.) Míg Goethe kezét a többi szereplő esetében megkötötték az élő modellek — bizarr színháztörténeti tény, hogy Beaumarchais-nak alkalma volt színpadon is látni a róla szóló darabot —, addig Carlosnál szabadjára engedhette fantáziáját, és jellemet mintázhatott. Enélkül csak romantikus eseményjáték volna a Clavigo.

Valló Pétert, a *Radnóti Színház* előadásának rendezőjét nyilván az a lehetőség izgatta, hogy az értelmiségi döntéskényszer drámáját bontsa ki a darabból. Meddig képes az immoralitásban elmenni egy hivatalos lap szerkesztője, hogy az udvar kegyét megtartsa? A Clavigo kétségkívül intonálja ezt a frivol kérdést, de épp csak a felszínen. *László Zsolt*nak könnyebb dolga van, amíg csupán az ambiciózus újságírót kell játszania: néhány önelégült hangsúllyal egyből ironikusra veszi a figurát. Mire azonban a néző beleélné magát a fanyar értelmiségi drámába, elkezdődik a vendetta és a házasság körüli csiki-csuki játék, amelyben László Zsolt alkatának megfelelően csökkentett intenzitással vesz részt. Ez a savanyújóska-Clavigo, akinek bágyadt mentalitása ellentétben áll verbális hevességével (*Petra-Szabó Gizella* fordítása), egyre kevésbé igazolja az önmaga iránt fölkeltett érdeklődést. Az intellektusnak és vonzó férfinak hirdetett karrierista megszeppent kamaszként sodródik az eseményekkel. A bosszúálló Beaumarchais (*Széles László*) pedáns kacorkirály, Marie, a szerelem tárgya (*Nagy-Kálózy Eszter*) sápadtan alél a tüdővésztől a sír felé, nővére és annak férje (*Takács Katalin* és *Kiss Jenő*) őszinte aggodalmában sem titkolja, hogy egy házassággal boldogan túladna a hangulatrontó betegen.

Nem tudom, Valló szándékosan fordította-e groteszk realizmusra a fölhevült romantikát, de ha igen, messzebbre is merészkedhetett volna. A fekete-fehér árnyjátékstílus esztétizáló megoldásai túl szépek ahhoz, hogy a történetet Carlos szemével lássuk. Holott, ha van értelme e történet elmondásának, akkor csakis Carlos jagói — ha tetszik: luciferi — interpretálásában. *Kulka János* szerepértelmezése ezt alá is támasztja; az a vad, intellektuális cinizmus amelyet képvisel, az előadás centrumába emeli. Kétségtelen viszont, hogy Carlos fokozatosan kikopik a történetből, s a szentimentális hevület térnyerésével a játék végképp elveszti érdekességét. Ebben a dráma is ludas: a Rómeó és Júliára hajazó kettős halál és kibékülés elvágja az elején intonált fanyar karrierdráma méltó befejezésének lehetőségét. Mint tudjuk, a valóságban Clavigo túlélte az esetet, és színigazgató korában előadta *A sevillai borbélyt*. Az élet jobb dramaturgnak bizonyult Goethénél.

Iparművészet

VADAS JÓZSEF:

Tulipánia

Nőkkel kapcsolatban nem illik az idő múlására emlékeztetni, a tényeket azonban nem kerülhetjük meg. Húsz évvel ezelőtt figyeltem fel *Sárváry Katalinra*. A Képző- és Iparművészeti Lektorátuson dolgoztam, ő pedig — pályakezdőként — a Jelmezkölcsönző Vállalat számára tervezett káprázatos népviseleteket. E gyönyörű — s hiteles — munkák láttán tanultuk meg a nevét, amelyet később örömmel fedeztünk fel a legmodernebb divatirányzat művelői között. (Olyannyira megtetszettek a munkái, hogy a feleségemnek is tőle vásároltam születésnapi ajándékot.)

Azt tehát tudom, hogy az ő művészetében mit jelent modernség és etnikum (népiség); s hogy az előbbi — ruháiban — bőven merít az utóbbi értékeiből. Mindenféle hivalkodó magyarkodás nélkül. Aki nem hisz nekem, annak ajánlom: nézzen körül az *Árkád Galériá*ban, ahol *Modern etnikum* címmel vagy tucatnyi iparművész munkái sorakoznak.

Sárváry eleganciájának az a titka, hogy hagyománytisztelete nem tulipánia. Aki, mint ő, nemcsak a magyar népművészetet ismeri, az tisztában van vele, hogy a sokác, a palóc és a székely menyecske öltözéke nagyon különbözik egymástól, mégis hasonló esztétikai értékrendet képvisel. S mivel ezt a hasonlóságot fontosnak tartja, nem a nemzetinek mondott — valójában csupán stilisztikai — elemekből, hanem a közös örökség felhasználásával kreál mai ruhákat, mai divatot.

Sárváry Katalin csupán egyik résztvevője a tárlatnak, ahol változatos anyagokból (kötés, szövet, selyem, sőt posztó és bőr) készült különféle holmik (egyrészes ruhák, együttesek, kabátok) szerepelnek. Méghozzá különböző nemzedékhez tartozó és eredendően különböző felfogású alakoktól, akik most közösen állítanak ki.

Az elmúlt évtizedekben volt alkalmunk meggyőződni róla, hogy az egy akolba terelt művészek kollektív tárlatai mennyire nem kollektívek. Éppen az hiányzott belőlük, ami a közös fellépésnek értelmet adott volna: a koncepció. Ez most van, de ettől még nem vagyok boldog.

A közös cél, mint a homályosságával zavarba ejtő cím jelzi, alighanem a népművészeti örökség tudatos feleleventése volna. Ez a program nemhogy nem kifogásolható, hanem egyenesen üdvözítő; főleg, ha arra gondolunk: milyen termékenyítőnek bizonyult ez a módszer a dán vagy a finn iparművészetben. Csakhogy, attól tartok, most másról van szó. A magyar iparművészet megreformálása helyett inkább aktualizálásról. Alkotás helyett egyfajta politikai színvallásról.

Nem mindenkinél és nem egyformán természetesen. Sárváry nem tegnap óta és főleg nem illusztratívan kötődik a folklórhoz. A kiállítás szép darabjait produkáló *Nyári Ildikó* vagy *Katona Szabó Éva* ugyancsak a népművészet egyetemes tanulságait örökíti át szellemesen munkáiba. Összességében azonban az igazodás a jellemző. Festőknél már láttunk ilyent: kereszt lépett a vörös csillag örökébe. Most a ruhákon is valami hasonlót tapasztalunk. Egy-egy magyaros motívummal — hímzés — vagy szűrminta merőben formális applikálásával — próbálnak népiesnek látszani életművük korábbi stílusjellegzetességeit egyébként változatlanul őrző öltözékeiken.

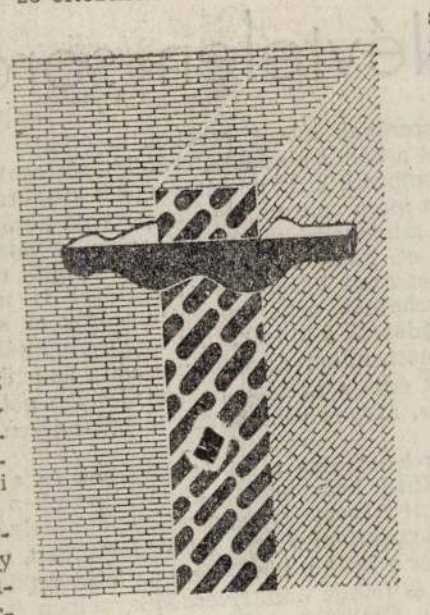

Kőműves Kelemenné (1989.)

RAPAI ÁGNES:

ÍME, ITT

„Lehetetlen olyan költeményt alkotni, amelyben csakis költészet volna.
Ha egy versben csak költészet van, akkor az nincs megalkotva, akkor nem költemény."
Paul Valery

a kérdés a legfontosabb.
Gátlásaink leküzdése után semmi más dolgunk nincs,
csak önmagunk kikérdezése.
Engedjük el magunkat.
Hallgassuk az idegent.
Szólaljunk meg az ő szavaival.
Ellenkezzünk. Legyen véleményünk.
Ne ellenkezzünk. Ne legyen véleményünk.
Szórakozzunk.
Ne szórakozzunk.
Kínlódjunk.
Ne kínlódjunk.
Kutassuk, mi a jó, mi a rossz.
Ne kutassuk, mi a jó, mi a rossz.
Törekedjünk a szépre.
Ne törekedjünk a szépre.
Legyünk kuszák.
Ne legyünk kuszák.
Akarjuk a hűséget.
Ne akarjuk a hűséget.
Forradalmasítsuk a nyelvet.
Ne forradalmasítsuk a nyelvet.
Legyen stílusunk.
Ne legyen stílusunk.
Kérdezzünk.
Kezdjük:

É. SZÁNTÓ ÉVA:

M. D.-memoriál

(emlékkiáltás)

Láthatólag minden stimmel: a pince artisztikusan vedlik, az alkotások mű-k. Antisznob testtartással vernisszálunk föl és alá a leplezetlen érdektelenség hitelesen meghitt közegében. Az alkalom alkalmas; blöffre és ötletre, felcsillanásra és porosodó vásznak elsütésére ugyanúgy.

A nyitóbeszéd méretes valahány dimenziójában, később menetrendszerűen munkához lát a performátor. Bárha valódibb előadás a látszat szerint spontán görögtűz M. I. festő lábai között, a tűzrendészeti hatóság nagyobb megelégedésére. Szó esik persze Mr. M. D. szelleméről is, miközben fejünk fölött becsapódik egy ablak, belénk meg a kérdés: érkező vagy éppen távozó fuvallat okozá-e az újabb effektet. A díjazottak kalapból kihúzva — díjazható idea. A legdzsesszesebb képet már a megnyitó előtt megvették, a galériás a főtérre nyíló ajtóban lezseren kötegelt ötezresekből számolja le az árát.

Aztán egy másik underground szerkezet, benne elfuserált és jólszabott művészek, továbbá konfekcionált polgárok meglepően egységes etilorientált elegye. A kellő pillanatban lőn mjuzik: P. A. úr, a nagy interpretátor és társulata elsőprően örömzenél, tengerentúli stílben tesz a hangulat alá. A videokamera és a mikrofon mesterei szorgalmasan mesterkednek. Majd a bőgő formájú ember bejelenti, M. D. emlékére, D. M. kvartettjét, trióban.

A szünetben egy másik figyelemre méltó kvartett, idősebb szakállas úr, kissé férfias, negyvenes nő, meg egy enyhén puffadt arcú, festett harmincas, és pelyhesállú, feltört külvárosi fiú, rutinos fásultsággal tologatnak egymásnak poharakat és cigarettát. Az úr időnként szónoklatokba kezd, Magyarországon tönkremennek a művészek, most én következem, mondja, a hatásszünet szétoszlik a füsttel. Éjfél után a bárpult körül téblából, és mindenkit leszólít, ön, dö, troá, kátr, mit szól ehhez a pincéhez, kérdi, ez egy echte ungarische dalmátpince, így a válasz, tudok én angolul is, olrájt, és tovább botorkál. A fiú később egy őszülő törtmagyar férfinak magyaráz, kinek a vállán lánya-korú lány alszik, nálunk értelmetlen dzsesszt játszani, nincsenek gyökerei, érted, nincs meg a folyamatosság, persze ezek azért lehetnek jók, mondja, érezni, a sokszor előadott szöveg másé. Azért szép város Sz., riad fel a lány, az hát, a fiú most felélénkül, úgy szép, mint a cukrászdában, az egyik sütemény rózsaszín, a másik sárga, de egyformán émelyítő, tíz éve sokkal szebb volt, mondja, hány éves is ez a gyerek, és honnan jött valójában? Tudod, hány vendéglő volt itt a háború előtt, kérdezi az összes férfi, porfészek lehetett, szól a fiú, százhúsz volt legalább, válaszol magának a törtmagyar és elviszi a félig alvó lányt.

D. M. úrék jönnek, szaxofon szól és cimbalom, bőgő, ütőgardon és töltényhüvelyből kovácsolt csengettyűk, ez valami más, a ritkán érzett remegés gyomortájon, mintha a pusztán lennék, de nem csikós, nem gulyás, csak a hegyekből lezúduló szél utáni kristálytiszta levegő, kakofónia és pentaton, elemi természetességgel. Közben a terem hátulja elegánsan zsong és pohárcsörget, a kamerás és a mikrofonos gátlástalanul csomagol.

A fal mellett a második asztalnál Bartók Béla ül, figyel.

Mr. M. D. a hotelszobában áll, háttal a közönségnek, és távcsővel nézi a várost.

Sárváry Katalin, textiltervező iparművész
Nagy Zoltán: Lauder m. v. Kiállítás a Műcsarnokban
4. Enteriőr Sárváry Katalin művével.

Művészet, 1987. május, 42-old.

Sárvári Márta: Pillantás a Várra, „... áll Buda még." 1.) Folytatás.

Budapest folyóirat,
1988., 4., 18-old.

Sárvári Márta: Pillantás a Várra. „... áll Buda még." 2.) Folytatás.

Budapest folyóirat, 1988., 4., 19-old.

MAGYAR NAPLÓ

A MAGYAR ÍRÓSZÖVETSÉG LAPJA * MEGJELENIK HAVONTA * VI. ÉVFOLYAM 16. SZÁM * 1994. OKTÓBER * ÁRA: 58 FT.

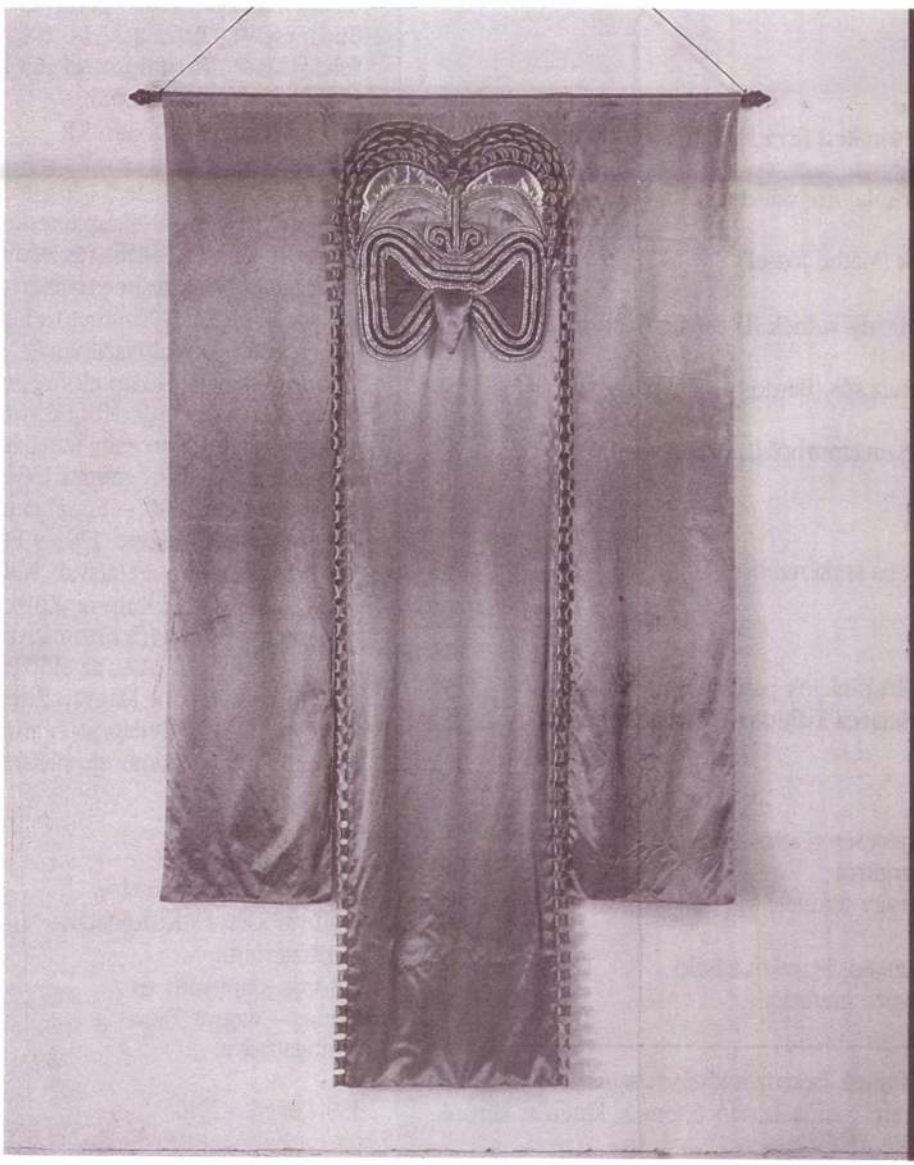

BORBÁNDY GYULA
A SZABAD EURÓPA RÁDIÓ
TÖRTÉNETÉRŐL

POMOGÁTS BÉLA
IRODALMI VÉGVÁRAKRÓL
ÉS SZEKÉRTÁBOROKRÓL

INTERJÚ
KABDEBÓ TAMÁSSAL

KIRÁLY LÁSZLÓ,
LÁSZLÓFFY CSABA,
BÉKÉSI GYULA, RÓZSA ENDRE,
SÁRÁNDI JÓZSEF, MAKAY IDA,
GALAMBOSI LÁSZLÓ,
HORVÁTH ELEMÉR
ÉS KABDEBÓ TAMÁS VERSEI

SIMONFFY ANDRÁS,
CZAKÓ GÁBOR, BÉRES ATTILA,
BÖLÖNI DOMOKOS
ÉS KOZMA GYÖRGY PRÓZÁI

KRITIKÁK LAKATOS ISTVÁN,
GION NÁNDOR, ÁGH ISTVÁN,
TARDOS TIBOR, VÁMOS MIKLÓS
ÉS MOLNÁR VILMOS KÖTETEIRŐL

AUGUSTO SCIACCA
KIÁLLÍTÁSÁRÓL
ÉS A PATCHWORK-RŐL

SZÉPIRODALOM

Király László: A „C" korszak bája (versciklus) 3
Lászlóffy Csaba versei 5
Simonffy András: Csatatér maszkabál után 6
Czakó Gábor: Meztelen, annyira, lágyabb 9
Békési Gyula versei 10
Béres Attila: Októberi találkozás 11
Rózsa Endre versei 13
Sárándi József versei 14
Makay Ida versei 15
Bölöni Domokos: Kútágasra szállott a sas... (sikerszinopszis) 16
Galambosi László: Félem az éjt 17
Kozma György: Megint késni fog 18
Horváth Elemér versei 20

ESSZÉ

Borbándi Gyula: Így éltünk Bavariában
„Magyarok az Angol Kertben" — A SZER történetéből 22

PÁRBESZÉD

Kabdebó Tamás képverse 25
„...az egész Duna Ithaka számomra"
Kabdebó Tamással beszélget Erdélyi Erzsébet és Nobel Iván 26

KÖNYVSZEMLE

Egy poeta doctus arcképe
Lakatos István: Paradicsomkert (Eva Haldimann) 29
Lőfegyverek és gyógyteák
Gion Nándor: Izsakhár (Majoros Sándor) 29
A létezés dilemmái
Ágh István: Évfordulók (Máthé József) 30
Ha és Vámos volnék...
Vámos Miklós: Ha és Bródy volnék (D. Németh István) 32
A nagy riport
Tardos Tibor: A tengervíz sós (Bárdos Miklós) 32
Manók, rühös lovak
Molnár Vilmos: Levél Szingapúrból (Lackfi János) 33

VITA

Pomogáts Béla: Végvárak és szekértáborok 34

SZÓ ÉS KÉP

Dolányi Anna: Szín-folt (Inspirációk patchwork technikára) 36
Mezey Katalin: Augusto Sciacca kiállítása Balatonfüreden 37

JEGYZET

Czegő Zoltán: Úgy ötvenévesen (Farkas Zoltánról) 38
Fekete Gyula: Gáspár Margitról 40
Timár György: Fordítás vagy ferdítés? 42

Címlapunkon: Sárváry Katalin: Maszkos zászló
Hátlapunkon Sárkány Győző grafikája

HELYESBÍTÉS. Előző számunk beköszöntőjében sajnálatos elírás történt: Tompa Gábor helyett Tompa László értendő. Elnézést kérünk.

MAGYAR NAPLÓ

A Magyar Írószövetség lapja
Megjelenik havonta
Főszerkesztő: **Oláh János** (próza)
Főmunkatárs: **Bella István** (vers)
Szerkesztő: **Tóth Zsolt** (kritika)
Olvasószerkesztő: **Csontos János**
Szerkesztőségi titkár:
Molnár Mária
Lapterv: **Molnár Kálmán**
A szerkesztőség címe:
Budapest VI., Bajza utca 18. 1062.
Postacím: 1426 Bp. Pf. 108.
Telefon: 122-8840; 142-1520;
Fax: 12-13-419.
Fogadóóra: kedden 12—16 óráig
Kiadja a Magyar Írószövetség
Budapest VI., Bajza utca 18. 1062.
Felelős kiadó: **Tornai József** elnök
Szedés és nyomás: 94.0216
MSZH Nyomda és Kiadó Kft.
Felelős vezető:
Nagy László ügyvezető igazgató
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok. Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél, a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) közvetlenül, utalványon vagy átutalással a HELIR 215-96162 számra. Előfizetési díj: 1 évre 600,— Ft, fél évre 330,— Ft, negyedévre 170,— Ft. Egy szám ára: 58,— Ft (áfával). Külföldön terjeszti a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat (és bizományosai), 1389 Bp., Pf. 149., az előfizetési díj átutalható a Magyar Hitelbankhoz (H-1133 Budapest), a Kultúra 202-10995 számú számlájára.

Megjelenik
a József Attila Alapítvány,
a Művelődési és Közoktatási Minisztérium,
a Soros Alapítvány és a
Német—Magyar Társaság
támogatásával

ISSN 0865—2910

VIGADÓ GALÉRIA

L::&;OKT;_;
1994.október 8.
Megnyitja Fitz Péter

SZÍN-FOLT

INSPIRÁCIÓK PATCHWORK TECHNIKÁRA

1994. OKTÓBER 8 - 16.

Sárváry Katalin

Kiállító művészek:

Balázs Irén, 1026 Budapest, Rügy u. 5.
Bonin Katalin, 1022 Budapest, Lóczy u. 6.
Dolányi Anna, 4024 Debrecen, Battyhany u. 11/c
Kass Eszter, 1125 Budapest, Kútvölgyi út 24/b
Kelemen Kata, 1054 Budapest, Szemere u. 9.
Lévai Nóra, 1098 Budapest, Csengettyű u. 21.
Molnár Zsuzsa, 1035 Budapest, Benedek Elek u. 12.
Pauli Anna, 2000 Szentendre, Bükkös part 68.
Regős Anna, 2000 Szentendre, Bogdányi út 14.
Rotter Antónia, 1124 Budapest, Vas Gereben u. 25.
Sárváry Katalin, 1022 Budapest, Lepke u. 35.
Sóváradi Valéria, 1028 Budapest, Kossuth L. u. 14.
Szabó Éva, 1024 Budapest, Buday L. u. 5/c
Székely Kati, 1024 Budapest, Keleti Károly u. 33. I.3.
Széles Judit, 1111 Budapest, Budafoki út 13.
Szilasi Anna, 1037 Budapest, Királylaki lejtő 7.
Szilvitzky Margit, 1136 Budapest, Pannonia u. 18.
Tóth Lívia, 2112 Veresegyház, Csokonai u. 55.

MAGYAR NEMZET
94.03.17.

Kitüntetett művészek és tudósok

Czine Mihály

Az idén hatvanöt éves egykori nyírmeggyesi fiú, aki 1953-ban szerezte meg magyar-történelem szakos bölcsészdiplomáját, soha nem feledkezett el arról, honnan érkezett. Noha Bóka László mellett a XX. századi magyar irodalom minden irányzatát jól ismerte és később tanította, a magyar népi irodalom szerelmese maradt, mindenek előtt Móricz Zsigmondé. 1960-ban róla írta első nagy munkáját, a Móricz Zsigmond útja a forradalmakig című monográfiát. Ugyancsak Móriczhoz kötődik az 1967-es A naturalizmus. A kutatásokat összegző Móricz Zsigmond (1968) című könyve.

Az Irodalomtudományi Intézet munkatársaként részt vállalt A magyar irodalom története ötödik és hatodik kötetének munkálataiban, ő írta a nagy összegzést, Krúdy-, Móricz-, Tamási Áron-fejezeteit. Egyetemi oktatóként 1964-től nemzedékeket nevelt. Noha irodalmi vonzalmait soha nem titkolta, mindig örömmel fogadta a jól felkészült hallgató ellenvéleményét.

Czine Mihály szinte elsőként fordult a határokon túli magyar irodalom felé. Minden fórumon harcolt az erdélyi és felvidéki irodalom megismertetéséért, tudósított arról a heroikus küzdelemről, amelyet a határon túl a megmaradásért folytatnak. Megszállottan hitt a magyar nyelv, az irodalom nemzetmegtartó erejében, az ősi hit közösségformáló szerepében.

A József Attila-, a SZOT-, a Darvas József-díj után most Széchenyi-díjjal jutalmazták életművét.

Domokos Mátyás

Kevesen tettek többet a XX. századi magyar irodalom pontos leltárának elkészítéséért, a leltárhiány kimutatásáért, mint a friss Széchenyi-díjas író, kritikus Domokos Mátyás. A legjobb magyar esszéhagyományok folytatójaként írta meg áttekintő tanulmányait és kritikáit. Nem szegődött divatok nyomába, nem téveszthették meg hamis ideológiák. Európai mércét állított a magyar irodalom elé, s azokat a költőket, írókat szerette igazán, akik ennek a mércének megfeleltek. Illyés Gyulát, Weöres Sándort, Nemes Nagy Ágnest, Pilinszky Jánost, Kormos Istvánt, Mándy Ivánt, Mészöly Miklóst, Hajnóczy Pétert, és még sorolhatnánk a neveket. Az illyési életmű talán legjobb ismerőjeként mindent megtett, hogy a népi és urbánus jelzők ne minősítsenek. Bárhol látta meg a tehetséget, boldogan támogatta. Számára Orbán Ottó és Csoóri Sándor, Sarusi Mihály és Grendel Lajos, Galgóczi Erzsébet és Várady Szabolcs útkeresése egyaránt fontos.

1953-ban szegődött el a Szépirodalmi Könyvkiadóhoz, ma a Századvég Kiadó irodalmi vezetője. Az irodalmat nemcsak kisebb könyvtárnyi mű kötetbe rendezésével szolgálta, nemcsak szakmai bírálattal, hanem a népszerűsítéssel, előadásokkal, rádióműsorokkal. Domokos Mátyás egyike azon magyar kritikusoknak, akik még hisznek az olvasóban, akik úgy gondolják, a magyar irodalom mindnyájunk ügye.

Keresztury Dezső

Szeptemberben tölti be kilencvenedik életévét Keresztury Dezső, a tudós és költő, a század nagy tanúja. Már 1928-ban bölcsészdoktor (A magyar nemzeti klasszicizmus esszéirodalma), a berlini Humbold Egyetem magyar lektora, a magyar intézet könyvtárosa, az Eötvös Kollégium tanára, később igazgatója, a koalíciós idők kultuszminisztere, majd katedrától eltiltott könyvtáros, visszavonult tudós. 1948 után 1973-tól ismét a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, 1982-től akadémikus. Az 1968-ban átdolgozott József Attila-díj után számos hazai és nemzetközi kitüntetést kap, 1989-ben neki ítélik az Akadémiai Aranyérmet.

A nagy ívű pálya szinte minden állomása jelentős eredményeket mutat fel, a keretet azonban az Arany János-kutatás adja, az 1937-es kismonográfiától az életutat 1856-ig összegző, „S mi vagyok én...", az 1971-es Arany János, a költői pályát 1857-től 1882-ig vizsgáló „Csak hangköre más", illetve az 1990-es nagy összegzés. Közben olyan fontos alapkönyvek születnek, mint A magyar irodalom képeskönyve, A helyünk a világban, Az örökség, A szépség haszna, A magyar önismeret útja című esszé- és tanulmánykötetek, a Híres magyar könyvtárak albuma, a kordokumentumnak is kiváló visszaemlékezések. Keresztury Dezső a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje a Csillaggal kitüntetést kapta.

(osztovits)

Roska Tamás – Hámori József

Tudományágak határterületein kutató szakemberek nagyon gyakran csak egymást segítve képesek eredményt elérni. Így történt ez Roska Tamás és Hámori József professzorok esetében is, akik megosztva kapták a Széchenyi-díjat. Roska Tamás a Veszprémi Egyetem tanára és az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézetének tudományos tanácsadója. A kaliforniai Berkeley Egyetem vendégkutatójaként a kínai L. O. Chua professzorral közösen kidolgozták a világ első programozható analogikus szuperszámítógépét. Az eddig ismert szuperszámítógépek teljesítménye lélegzetelállító ugyan, de léteznek olyan feladatok, amelyeket a természet gyorsan „megold", a szupergépek pedig vagy képtelenek megoldani, vagy az élő agyhoz képest igen lassan hajtják végre a feladatot. Ebben jelentett áttörést a Roska és Chua professzorok felfedezése, mivel az ő számítógépük nem digitális, hanem celluláris neurális elven működik; innen a neve: CNN Univerzális Számítógép és Szuperszámítógép chip. Ezen chip váza igen hasonlít a legtöbb érzékszerv anatómiájához (retina tapintás stb.). Így született az az ötlet, hogy a CNN-chippel utánozni kellene a retina univerzumot programozható módon. Ekkor jöttek a számítógépes mérnökök „segítségére" a neurobiológusok. Hámori József akadémikus, a Janus Pannonius Tudományegyetem rektora az idegrendszer működését kutatja. Sokáig azt gondolták a biológusok, hogy az idegrendszer digitális módon működik, pedig ez egyáltalán nincs így. A digitális mód szer az idegrendszer összetettségét nem sem közelíti. A CNN-chip ezen a területen is előrehaladást jelent. A CNN-számítógéppel például modellezni lehet az állat szemét. A programozható CNN Bionikus Szem képes arra, hogy olyan állatok látását is „utánozza", amelyeknek jobb a szeme, mint az emberé. A találmány nyomán a nem is olyan távoli jövőben elképzelhető egy látó-protézis beültetése az élő látórendszerbe és bizonyos esetekben a vakokat látókká gyógyíthatják.

(hunkó)

SÁRVÁRY Katalin
és a
PÉCSI GALÉRIA
PLAKÁTGYŰJTEMÉNYE

A SZOMBATHELYI KÉPTÁR bemutatja

SÁRVÁRY Katalin

textilművész gyűjteményes kiállítását és a

PÉCSI GALÉRIA

PLAKÁTGYŰJTEMÉNYÉT

A kiállításokat megnyitja:
PINCZEHELYI Sándor
grafikusművész, a Pécsi Galéria igazgatója

1997. május 16-án, pénteken délután 4 órakor

A kiállítások megtekinthetők 1997. június 12-ig,
támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

SZOMBATHELYI KÉPTÁR/KUNSTHALLE SZOMBATHELY
H-9700 Szombathely • Rákóczi F. u. 12. • Pf. 71
T.: +36 (94) 313-074 • F.: +36 (94) 314-096
E-mail: keptar@vas.hungary.net

BATHELY
97 V.13
P-VI/50
MAGYARORSZÁG
021
FORINT

Nagy Lovadad
Budapest
Pf. 27.
1250

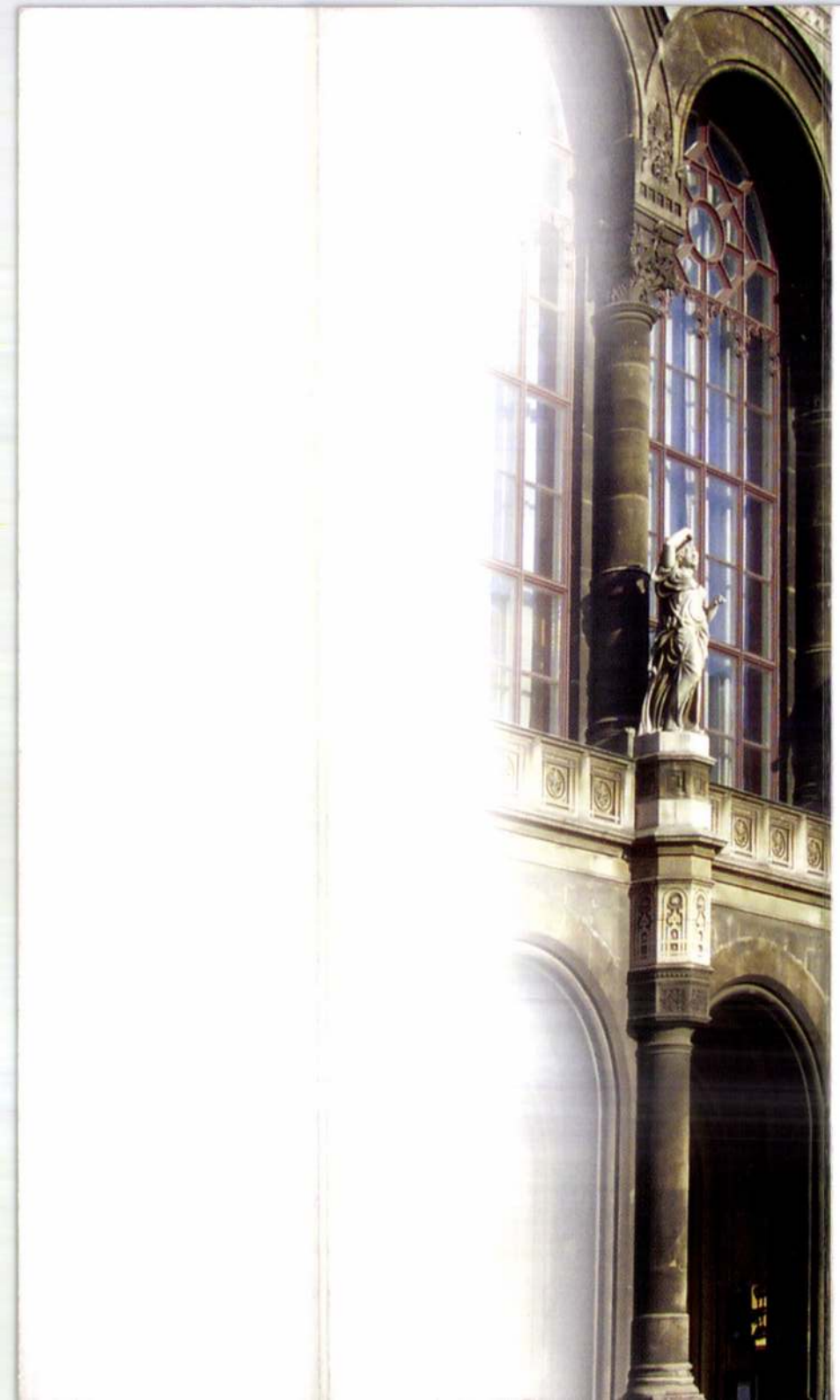

A

VIGADÓ GALÉRIA

ÉS A KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK TISZTELETTEL MEGHÍVJÁK ÖNT

KARATTUR KATALIN · SÁRVÁRY KATALIN · VERECZKEY SZILVIA

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

2001. NOVEMBER 8-ÁN (CSÜTÖRTÖK) 18 ÓRÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA

KOVALOVSZKY MÁRTA

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A MEGNYITÓ UTÁN

DIVAT-INTERMEZZO

KÖZREMŰKÖDNEK

MURÁNYI ZSÓFIA ÉS TÁRSAI

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 2001. NOVEMBER 25-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG. BUDAPEST V. KER. VIGADÓ TÉR 2.

A KIÁLLÍTÁS LÉTREJÖTTÉT TÁMOGATTÁK

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP • SOROS ALAPÍTVÁNY • MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE • MŰVÉSZETI ÉS SZABADMŰVELŐDÉSI ALAPÍTVÁNY

MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZETI KÖZALAPÍTVÁNY • CHARMOL • MAGYAR CUKRÁSZ IPAROSOK ORSZÁGOS IPARTESTÜLETE • YOKA / JUPITER ART

KARATTUR KATALIN · SÁRVÁRY KATALIN · VERECZKEY SZILVIA

Sárváry Katalin

1945-ben született Rábapatonán.
1970-ben diplomázott a Magyar Iparművészeti Főiskolán.

Önálló kiállításai:

1977 Budapest, Fészek klub
1979 Sárvár, Vár
1984 Kaposvár, Kaposvári Galéria
Budapest, Fővárosi Művelődési Központ
1985 Budapest, Fészek klub
Pécs, Pécsi Kisgaléria

Csoportos kiállításai:

1972 Budapest, Ernst Múzeum, Öltözködés '72
1975 Budapest, Műcsarnok, Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
1976 Budapest, Fészek klub, 70 éves a Fészek
1977 Budapest, Magyar Nemzeti Galéria, VIT kiállítás
Kraków, Nemzetközi Bababiennálé
1979 New York, Nemzetközi Játékkiállítás
1980 Zalaegerszeg, Művelődési Központ
Budapest, Vigadó
1981 Hamburg, Galerie Mensch
1983 Budapest, Műcsarnok, Országos Iparművészeti Kiállítás

1975-ben és 1977-ben a VIT pályázatokon I. díjat nyert öltözékegyütteseivel.
Színházi előadásokhoz, TV játékokhoz jelmezterveket készít.

Címe:
Budapest
Lepke utca 35.
H–1026

Sárváry Katalin ruhatervező iparművész kiállítása
Pécsi Kisgaléria
(Pécs, István tér 4. Pf. 162. H–7601)
1985. szeptember 13 – október 6.

Fk. Pinczehelyi Sándor

Preface on the works of Katalin Sárváry

Once I wrote in one of my studies that clothing was not really an exhibit because its genuine values could only be effective on a moving body in the living medium of the concrete space.

Well, the aforesaid statement is true to some extent, although its absoluteness must be qualified. Namely, there has been a spate of daring and spectacular exhibitions on clothes all around the world. Has this become the fashion? I wonder if they have discovered that clothes can also be valued as art, a fact which the classical avantgarde knew well. No doubt, the point under discussion is the latter, the communicative functions of clothing, beyond consumer values, have come into prominence. Well-known museums and galleries are beginning to attempt to reveal the peculiar visual language of clothes.

To support this, let me mention a recent exhibition in London, entitled "Fashion without Taboos", which was mounted by one of the designers of a Tokyo design studio. The presented "body-works", the architecture of the body in other words, suggested that clothing could be a powerful means of the artistic message as a construction, as a system and as a design-object ensemble as well, which is able to represent the intellectual background.

For more than 10 years Katalin Sárváry has made the most of the possibilities of exhibiting her works. The present exhibition is the synthesis of her earlier activities. Though, her "Sárváry-dresses" are known all over the town, her models are worn by many – even by herself –, the originality of her style is represented mostly by the exhibited models. With her dresses, beyond the evidence of their value in use, the stress is on their structural, proportional, colouring and spatial elements.

This large-scale designing, which is characteristic of her works, has been learnt from the inventions of popular tailoring. These traditions have become independent and universal. Her newest works may be compared with the systems of Far East; the simplicity of body and material stands out in both cases, clothing is like a second skin, a shaped cover to the figure which moves and breathes together with the body. A certain magic is created by the different elements of style: materials are used in their total width, the directions of the threads are very clever, the patterns complement each other and the structural points of junctions are fixed carefully.

The series of photos in the catalogue also call our attention to the intimate interrelation between the person and the clothes which is an evidence of the aboriginal gesture of transfiguration, a magic power which used to be assigned to masks and talismans.

The dresses of Katalin are of the present, – they hold out the experience of transfiguration.

MARGIT SZILVITZKY

Sárváry Katalin munkáiról (kiállításáról)

Korábban egy tanulmányban azt írtam, hogy az öltözék nem igazán kiállítási tárgy; valódi értékeit használat közben a test és mozgás hozzáadásával, a valóságos tér eleven közegében érvényesíti igazán.

Nos, napjainkban ez a kijelentés csak részben igaz, kizárólagossága módosításra szorul. Az utóbbi időben ugyanis merész és látványos koncepciók jegyében egyre-másra rendeznek ruha-kiállításokat szerte a világon. Divat lett talán az öltözködés? Vagy egyszerűen csak újra felfedezték azt, amit a klasszikus avantgarde jól tudott, hogy a ruha művészetként is értékelhető? Bizonyára ez utóbbiról van szó, a fogyasztói értékeken túl előtérbe kerültek az öltözék kommunikatív funkciói. Rangos múzeumok és galériák vállalkoznak arra, hogy feltárják azt a sajátos nyelvezetet, amelyet a ruházat a vizualitás számára jelent.

Csupán bizonyításként említem azt a londoni kiállítást, amelyet a közelmúltban egy tókioi design stúdió tervezője rendezett „Divat tabuk nélkül" címmel. A bemutatott „body-work"-ök, más szavakkal a test architektúrái azt sugallták, hogy az öltözék, úgy is mint konstrukció, úgy is mint szisztéma, s mint eszmei háttereket hordozni tudó terv-objekt együttes a művészi közlés hatásos eszköze lehet.

Sárváry Katalin tudatosan, több mint egy évtizede él a kiállítás eszközeivel. Ruháinak ez a mostani bemutatása eddigi munkásságának, korábbi kiállításainak összefoglalása. Bár a „Sárváry-ruhákat" városszerte ismerik, modelljeit sokan viselik – ő maga is – kiállítási darabjai reprezentálják leginkább stílusa eredetiségét. Ruháiban a használati értéket mintegy evidenciaként kezelve, a hangsúlyt az öltözék lényegét érintő szerkezeti, arány-, szín- és térbeli modellálásra helyezi.

Sárváry a rá jellemző nagyvonalú szerkesztését a népi szabások leleményeiből tanulta, amelyek napjainkra egyre szabadabbak és univerzálisabbak lettek. Legújabb munkái talán távol-keleti szisztémákkal rokoníthatók; nála is a test és kelme egyterűsége érvényesül, s az öltözék mint egy második bőr, testhez igazított burkolat, együtt mozog, együtt lélegzik vele. A teljes szélességben felhasznált anyagok, kimódolt szálirányok, egymáshoz szelídített mintázatok, jó helyeken rögzített szerkezeti csomópontok jelentik a stílust, idézik elő **a varázslatot**.

A katalógus fotósorozata mintegy **hozzájárulásként** arra is felhívja a figyelmet, hogy a kelmék szabad áramlása miként hangolja át, erősíti fel a testalkat legjobb vonásait, s teremti meg a személy és ruházata intim kapcsolatát. Ezáltal az öltözék eredendő funkcióinak egyike születik újra, az „átváltozás" ősi gesztusa, mágikus erő, amelyet valaha az álarcnak, s a talizmánnak tulajdonítottak.

Sárváry Katalin ruhái aktuálisak, – jelenidőben az átváltozás élményét ígérik.

SZILVITZKY MARGIT

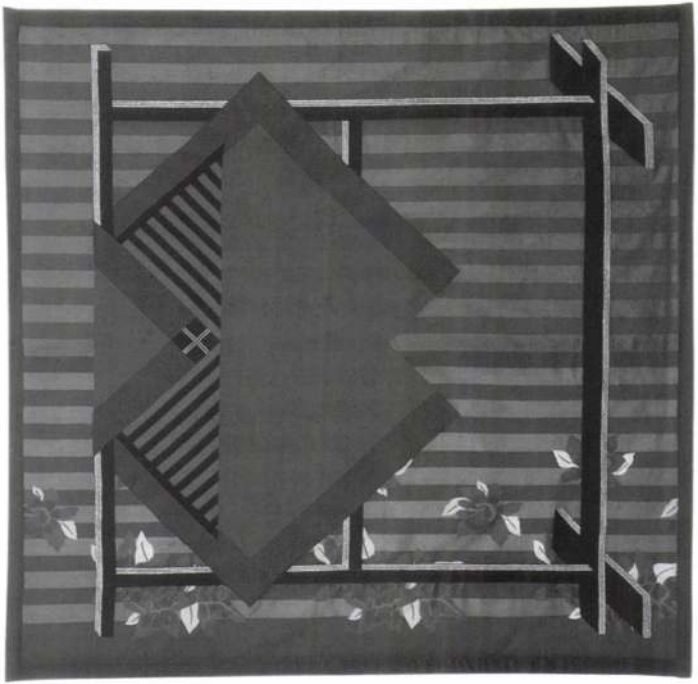

SÁRVÁRY KATALIN

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum meghívja Önt

Sárváry Katalin textiltervező
gyűjteményes kiállítására, melyet

Janáky István
építész nyit meg

1997. április 5-én,
szombaton délelőtt fél 12 órakor
a Csók István Képtárban.
(Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.)

A kiállítás megtekinthető: 1997. május 11-ig
hétköznap 10-19 óráig, szombat-vasárnap 10-18 óráig.
Minden hónap első hétfőjén zárva.

A kiállítást a Gardénia Rt. (Győr),
a megnyitót Bognár Endre csókakői borászata támogatja.

SÁRVÁRY KIÁLLITÁSA

Katalin Sárváry
Mail adress: H-1026 Budapest, Lepke u. 35.

1945 born in Rábapatona
1969 graduated from the Academy of Applied Arts
1970–1976 designer of the Fancy Dress Manufacturing and Renting Company (Budapest)
1980 starts working as teacher of the Secondary School of Visual Arts (Budapest)

Individual Exhibitions:
1977 „Fészek" Artists' Club (Budapest)
1979 Nádasdy Castle (Sárvár). 1984 Somogy Gallery (Kaposvár). 1985 Lágymányos Gallery (Budapest). 1985 „Fészek" Artists' Club (Budapest). 1985 Small Gallery (Pécs)

Collective Exhibitions:
1972 „Dressing '72", Ernst Museum (Budapest)
1973 Jubilee Exhibition of Applied Arts, Palace of Exhibitions (Budapest)
1975 first prize of the World Youth Festival competition
Club (Budapest)
1976 International Doll Biennial (Cracow)
1977 World Youth Festival Exhibition, Hungarian National Gallery, Budapest first prize
1979 International Doll Exhibition, New York.
1980 „Dressing" Cultural Centre, Zalaegerszeg and Municipal Concert Hall, Budapest,
1981 Atelier Mensch, Hamburg.
1983 „Design means production of value" National Applied Arts Exhibition, Palace of Exhibitons, Budapest

Costume designs for theatres and TV:
National Theatre Pécs.
Camus: Caligula, Moliere: The tricks of Spain
Directed by István Pál
Csokonai Theatre, Debrecen
Shakespeare: Antonius and Cleopatra
Directed by Jenő Horváth
Móricz Zsigmond Theatre, Nyíregyháza
J. B. Shaw: Pygmalion. Directed by István Bozóky
„Microscope" Stage, Budapest
Ajtmatov: Ivan's Vessel. Directed by István Iglódy

TV-plays:
Pál Békés: Myths of housing estates
Cocteau: Terrible parents
Judit Felvidéki: Fabuland
Károly Pap: Holy stage
Ervin Radványi: Lady Day
Zsigmond Remenyik: Shop at the Corner Wether you like or not
Directed by Judit Felvidéki

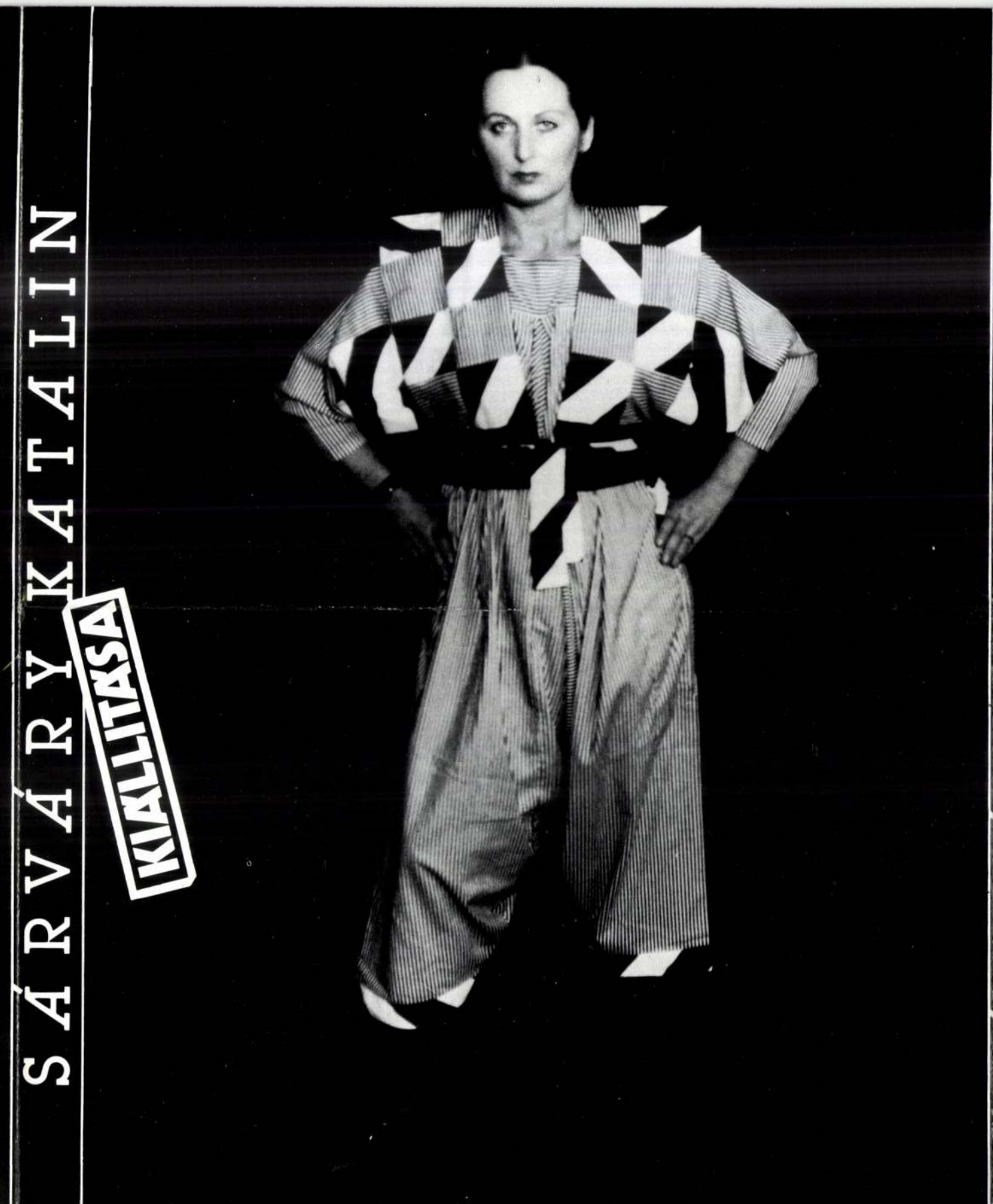

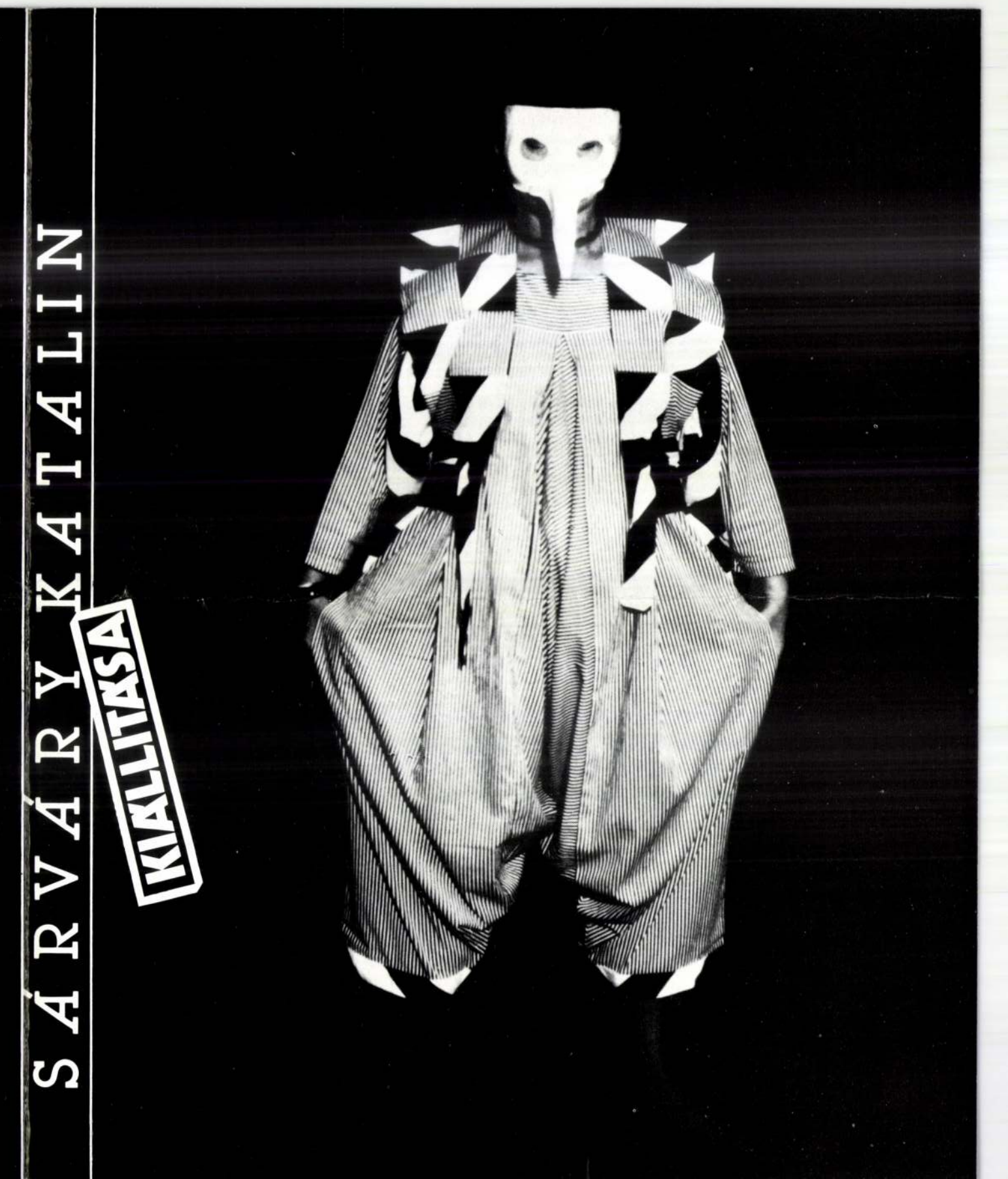

SÁRVÁRY KATALIN

KIÁLLÍTÁSA

SÁRVÁRY KATALIN

KIÁLLÍTÁSA

SÁRVÁRY KATALIN

KIÁLLÍTÁSA

SÁRVÁRY KATALIN

1985 október 17 – nov 10-ig

KIÁLLÍTÁSA

Dorottya utcai kiállítóterem Budapest, Dorottya u.8.

SÁRVÁRY KATALIN

KIÁLLÍTÁSA

SÁRVÁRY

1985 október 17 – no

KIÁLLÍTÁSA

Sárváry Katalin
1026 Budapest, Lepke u. 35.

1945-ben Rábapatonán született.
1969-ben kapott diplomát az Iparművészeti Főiskolán Budapesten,
1970-től 1976-ig a Jelmezkészítő és Kölcsönző Vállalat tervezője volt.
1980-tól a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára

Egyéni kiállításai:
1977 Fészek Klub, Budapest, 1979 Nádasdy vár, Sárvár, 1984 Kaposvári Galéria, Kaposvár, Lágymányosi Galéria, Budapest,
1985 Fészek Klub, Budapest, Pécsi Kisgaléria, Pécs

Csoportos kiállításai:
1972 „Oltáskódés '72", Ernst Múzeum, Budapest
1975 „Jubileumi Iparművészeti Kiállítás", Múcsarnok, Budapest
Elnyerte a VIT-pályázat I. díját
1976 „70 éves a Fészek", Fészek Klub, Budapest
„Nemzetközi Baba Biennálé", Krakkó
1977 „VIT Kiállítás", Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Elnyerte a VIT-pályázat I. díját
1979 „Nemzetközi Babakiállítás", New York
1980 „Oltáskódés", Művelődési Központ, Zalaegerszeg, Vigadó (Budapest)
1980 Kortárs Iparművészeti Kiállítás, Sin'Paoro Galéria, Párizs
1981 Atelier Mensch, Hamburg
1983 „A tervezés értékteremtés", Országos Iparművészeti Kiállítás, Múcsarnok, Budapest

Jelmezeket tervezett szindarabokhoz és TV-játékokhoz:
Nemzeti Színház Pécs, Camus: Caligula;
Molière: Scapin furfangjai
Rendező: Pál István
Csokonai Színház, Debrecen:
Shakespeare: Antonius és Cleopátra
Rendező: Horváth Jenő
Móricz Zsigmond Színház, Nyíregyháza:
Shaw: Pygmalion.
Rendező: Bozóky István
Mikroszkóp Színpad, Budapest
Ajtmatov: Iván hajója.
Rendező: Iglódi István
TV-játékok:
Békés Pál: Lakótelepi mitoszok
Cocteau: Rettenetes szülők
Felvidéki Judit: Fabuland
Pap Károly: Szent szinpad
Radványi Ervin: Gyömölcsoltó
Remenyik Zsigmond: Saroküzlet
Akár tetszik, akár nem
Capek: Foltyn zeneszerző
Rendező: Felvidéki Judit

MÚCSARNOK KIADVÁNYA
FELELŐS KIADÓ: NÉRAY KATALIN IGAZGATÓ
A KATALÓGUST TERVEZTE ÉS A FOTÓKAT KÉSZÍTETTE: MOLNÁR KÁLMÁN
A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE: HERCZEG IBOLYA
ISBN SZÁM: 963 7161 88 0
NYOMDA: PROGRESPRINT
ÁRA: 20,– Ft

Sárváry Katalin

1945-ben született Rábapatonán

Tanulmányok / Educations

1969 Magyar Iparművészeti Főiskola Textil Tanszék
Ruházati Formatervező Szak – diploma
1997 Magyar Iparművészeti Egyetem – habilitáció

Tagság / Membership

1979– A Képző- és Iparművészek Szövetségének tagja
1986 A Képző- és Iparművészek Szövetsége Textil Szakosztályának vezetője

Díjak / Prizes

1972 Divatplakát-pályázat, I. díj
1975, 1977 VIT-pályázat, I. díj
1990 Munkácsy-díj
2000 Szombathelyi Biennále NKÖM díja

Egyéni kiállítások (válogatás) /
Solo Exhibitions (selection)

1985 Dorottya utcai Kiállítóterem, Budapest
1989 Barbican Cultural Center, London
1989 Magyar Hét, Lyon
1989 Budavári Galéria, Budapest
1991 Péter Pál Galéria, Szentendre
1994 *Műhelysarok*. Iparművészeti Múzeum, Budapest
1996 *Talizmán*. Collegium Hungaricum, Bécs
1996 Székesfehérvári Csók István Képtár – gyűjteményes kiállítás
1997 Szombathelyi Képtár, Szombathely
1999 *Játék-Szín-Tér*. Lajos utcai Galéria, Budapest
2001 *T-MODELL 1-28-ig* – kiállítás és divatbemutató, Vigadó Galéria, Budapest

Csoportos kiállítások (válogatás) /
Group Exhibitions (selection)

1990 *Divat és Látvány*. Ernst Múzeum, Budapest
1994 *Modern Etnika*. Textil Múzeum, Barcelona
1996 *Reinkarnáció*. Vigadó Galéria, Budapest
2000 *XVI. Textilbiennále*. Szombathelyi Képtár, Szombathely
2000 *Modern Etnika*. Magyar Kollégium, Párizs
2000 *A második nem* – divatbemutató, Ernst Múzeum, Budapest
2000 *Lisboa*. Budapest Galéria, Lajos utcai kiállítóterem, Budapest
2001 *Origo* – öltözékkiállítás, Magyar Intézet, Berlin
2001 *Zászlók 2001*. Fészek Klub, Budapest
2002 *CIC csoport*. Ráday Galéria, Budapest; Antenna Hungária Galéria, Budapest
2003 *XVI. Magyar Textilbiennále díjazottainak kiállítása*. Festőterem, Sopron
2004 *Tradíció / Öltözék*. Budapest Galéria Lajos utcai kiállítóterme

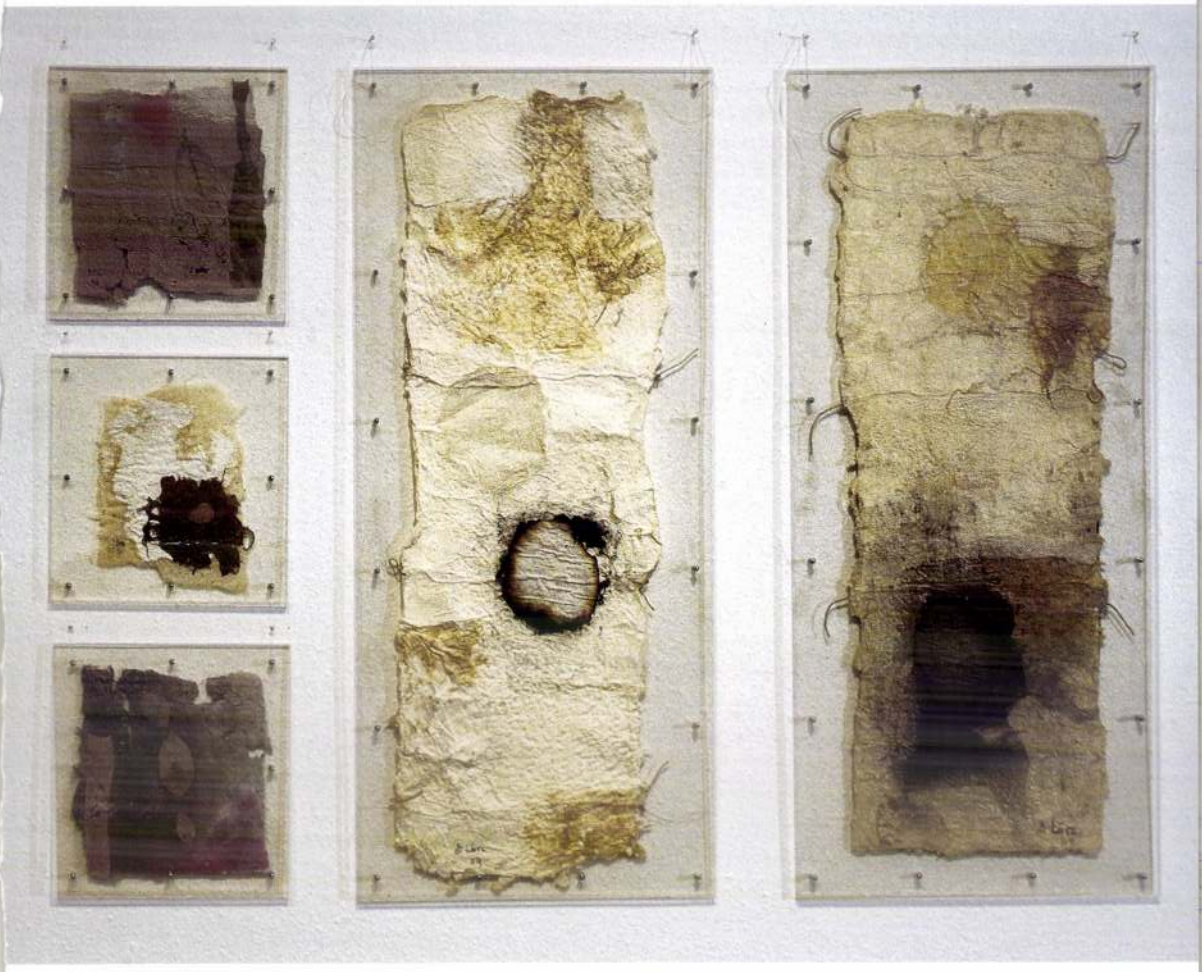

Barbara Lörz
Cím nélkül, 2004

TÁMOGATÓK

FELELŐS KIADÓ: FÉSZEK Művészklub
SZERKESZTŐ: Nagy Gabriella
FORDÍTÓ: Szegedy-Maszák Zsuzsa
GRAFIKAI TERV: Bárd Johanna
FOTÓK: Hasznos Zoltán
NYOMÁS: Mester Nyomda
ISBN 963 218 554 4

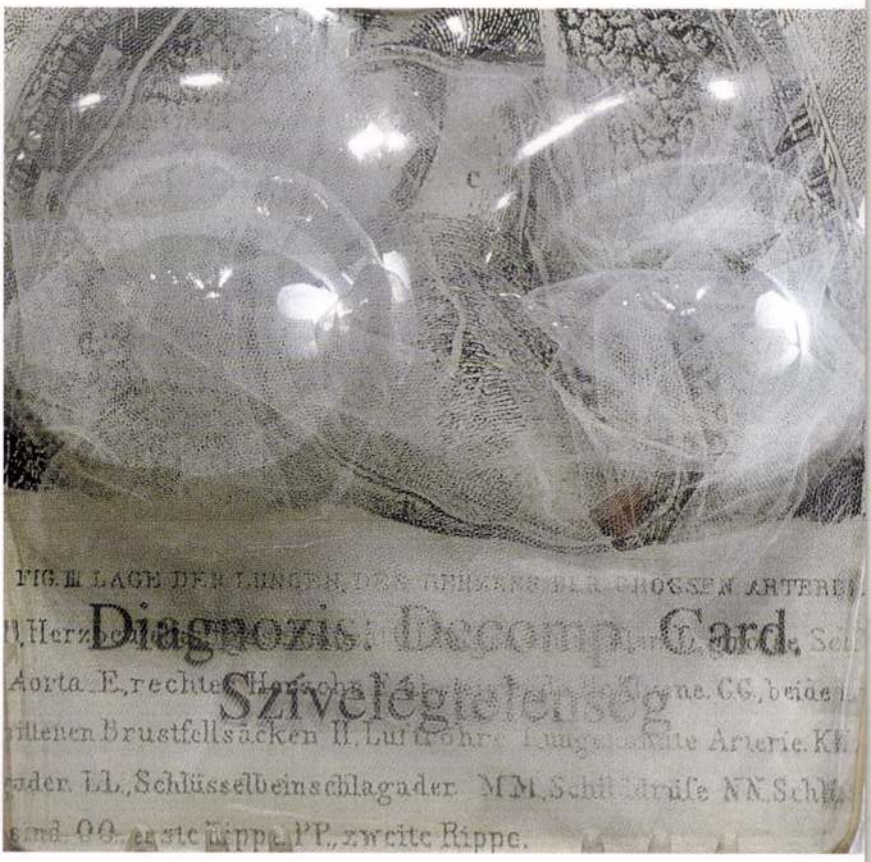

Sárváry Katalin
Szívelégtelenség, 1999

SA'LVA'RI KATALIN

Mi lehet az összetartó erő, a képzőművészeten túlmutató sajátosság, amely e kiállításon bemutatott munkák sokféleségét egységgé formálja? A *Duna mentén* címmel öt ország hét alkotójának munkái láthatók. A stilisztikailag és műfajilag is különböző alkotásokat a személyes hangvétel kapcsolja össze. Személyes, de nem a szó általános értelmében, ami szinte valamennyi műalkotásról elmondható. A privát zóna a műalkotás reflexivitásának tárgyává s ezáltal tematikájává lép elő. A szinte már unalomig ismételt sztereotípiák, amelyek a képzőművészeti kánont meghatározzák, a globalizáció problémáira való reagálás helyett a privát szféra intimitása kerül előtérbe.

Antik Sándor, romániai magyar művész egy terepasztalon modellezi – saját és felesége ruhátlan alakjáról készített fotók felhasználásával – Káron ladikjának útját. A ladik formája téglatest, s az egymást követő részletek, mintha álló filmkockák lennének, szaggatottan jelennek meg. Az installáció részét képezik a falra függesztett táblákra esetlegesen kerülő feliratok. A mű a létezés alapkérdéseit feszegeti, a lét valódi értelmére kérdező szavak segítségével.

Sárváry Katalin installációja egyrészt a transzparencia, másrészt a női lélek látárulkozásának lehetőségét jeleníti meg. Nem érdemes feltenni a kérdést, hogy egy női büszt vagy egy átlátszó ruha áll-e az installáció középpontjában, hiszen gondolatilag a két értelmezés összefügghet. Mit jelent a női szerepvállalás a művészetben? Van-e az átlátszó forma mögött valami? Hogyan rajzolódik ki létünk a világban? Körvonal csupán? A belső lelki tartalmak keresésének van e még létjogosultsága?

Ceca Georgieva bolgár művésznő természetes anyagból – a megművelt kertekből kiirtandó bogáncsból – készíti érzékeny, ez esetben falra függesztett installációját. A bogáncsból szőtt szőnyegből egy női alak bontakozik ki, és kel életre. A gyomnövény a mű elkészítésének folyamatában megnemesedik, a női test viszont elveszíti a tömegtársadalomban ráosztott szerepet. A nőkkel kapcsolatos sztereotípiák és a társadalmi konvenciók kritikája visszafogottan, meditatív erővel fogalmazódik meg a műben.

Kelecsényi Csilla munkája a kozmosz rajzolata. A kompjútergrafikai eljárással készült mű a lyukkártya motívumának felhasználásával hozza létre egyéni struktúráját. A hátulról megvilágított üveglapon az üresen hagyott helyek pulzálva világítanak, a pozitív és negatív, az igen és a nem, a tele és az üres fogalmi hálójában térképezhetjük fel a művész egyetemes tartalmakat közlő, egyéni világát.

Barbara Lörz német művésznő plexiüvegek között saját készítésű papírlapokat állít ki, a papír a lelki és szellemi tartalmak szimbóluma, a sérülések és foltok a privát zóna sebezhetőségére utalnak. A háborús élmények, a történelmi megrázkódtatások a papír felületén elmosódva jelennek meg.

Hanzi Hubmer osztrák művésznő négy azonos méretű festményének alapja nem a hagyományos festővászon, hanem a durva, lyukacsos zsákvászon, amely által a festékréteg megtöredezik, alárendelve magát a textúrának. A képek Európa folyóit, vizeit ábrázolják, melyek nem ismerik az országhatárokat, a történelmi és politikai változások nem befolyásolják útjukat. A művek kérdésfeltevése is egzisztenciális: a gyökereket és az öröktől létező tartalmakat kutatják.

Gulyás Kati személyes tája privát fotókból, elmosódott emlékképekből épül. A többjelentésű, szimbolikus fotókkal és festékkel borított téglák, valamint a háttérben kirajzolódó fotó alapú grafika adják az installáció két egymástól elválaszthatatlan elemét. A téglák mint videókazetták egy élet filmjét rejtik, amely nem játszható le, a kőbe zárt emlékképekből valamilyen módon mégis építkezni lehet.

Ilyen kövekből építkezünk a Duna mentén, helyünket keresve a világban, önmagunkban, a művészetben, az uralkodó áramlatokban, s a korban, amelyben élünk.

L. Molnár Mária

Sárvary Katalin

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM - MŰHELYSAROK - 1994 MÁRCIUS

SÁRVÁRY KATALIN

1026 Budapest Lepke u. 35. Telefon: 176 3886

Sárváry Katalin

Meghívó

Péter Pál Galéria

meghívja Önt

az ETN Konferencia keretében
1994 június 14-június 28. között

a Magyar Iparművészeti Főiskola
Textil Tanszék tanárainak
kiállítására
Abaházi Katalin, Bényei Tünde, Droppa Judit,
Jankovics Zsuzsanna, Kistaludy Mária, Nyári Ildikó,
Pauli Anna, Penkala Éva, Polgár Csaba, Sárváry Katalin,
Szivitzky Margit

Megnyitó: 1994 június 14-én este 20 órakor

2000 Szentendre, Péter Pál u. 1.
Telefon: 06-26-311-162

Sárvári Pál

68

DEÁK FERENCZ emlékezete. Gondolatok. 1833—1873. Bp., 1889. Vk. 6.—

DEÁK IMRE: A számüzött Kossuth. I. Törökországban. Bp., é. n. 8.—

(DEBRECEN.) A cs. és kir. 39. számu, Alexis orosz nagyherczeg nevét viselő gyalog-ezred tisztikara stb. deczember 2-án jótékonyczélu hangversenyt rendez a városi szegények pénzalapja javára. Debr., 1882. (Meghívó.) 2.—

(—.) A Fischer-dalkör és a r. főiskolai kis kántus működő tagjai egyesülésével a helybeli polgári lövésztársulat pénztára és a szegedi vízkárosultak javára 1879. mártius 15-ére rendezett dalestélyénél előadandó dalok müsorozata. Debreczen, 1879. 3.—

(—.) A helvét hitvallásuak debreczeni főiskolájából kiküldött tanuló ifju jegyzőkönyve, melybe a főiskola részére gyült kegyes adományok iratnak be. Debreczen, 1864. 1.—

DEBRECZENI RÉZMETSZŐ DIÁKOK: Mythologiai képek Sárvári Pál rajzkönyvéhez. 10 rézmetszetü lap. 4r. (=Faunus. Apollo. Mercurius. Mars. Hercules és a Centaurus. Aesculapius. Bacchus. Endymion. Venus. Venus és Mars.) 25.—

DEBRECZENI MAGYAR KAENDÁRIOM. 1834. Debr., Tóth Lajos. Pk. 6.—

DESLIONS, ANT. e SJ.: De cultu b. v. Mariae, elegiarum libri tres. In lucem novissime reproducti. Tyrnaviae, 1758. Bőrk. 16.—

DEZSŐ GYULA: Fejezetek a zálogjogtan köréből. Bp., 1928. 4.—

DIEHL, CHARLES: Excursions archéologiques en Gréce. 7. éd. Paris, 1911. 5.—

DISRAELI B.: Temple Henrika. Regény. Angolból fordította Deutsch D. József. 2k. Pápa, 1861. 1 fvk. 8.—

DOLESCHALIUS, PAULLUS, SZAKOLCZA — HUNG.: Grammatica Slavico-Bohemica (... in Hungaria). Praefatus est Matthias Belius. Posonii, 1746. Royer. Bőrk. (A függelékben: Dionysii Catonis Disticha moralia

1944. Bartók debr. könyvkeresk. 28. 4. könyvjegyzéke

stilusformáló erővel nem jön létre egy uj igazodás s igy Wagenschön müvészete ujszerü szintézist nem is eredményezhetett.

3.

A kápolna belső és külső plasztikai diszét két budai szobrász, *Eberhardt Antal* és *Weber József Lénárt* készitette. Közülük kétségtelenül az utóbbi a jelentősebb, a nagyobb egyéniség, kinek szelleme és müvészete teljesen feloldvadt a barokk formakultura világában s akit eddig ismert müvei alapján is, *Bebo* és *Hebenstreit* mellett, e korszak egyik vezető szobrászegyéniségének kell tartanunk.

Eberhardt Antal létezését és müködésének eddig ismert bizonyságait Schoen Arnold kutatásai tárták fel.[235])

Igy tudjuk, hogy 1725-ben született Győrött. Budán adatszerüen csak 1751-ben mutatható ki. Vizivárosban lakik, ahol ez év augusztus 17-én Rókus nevü fia születik. 1756 április 9-én a budai polgárok sorába lép. 1766 szeptember 29-én másodszor is házasságot köt, feleségül veszi Praun Rozáliát s alig két évre rá, 1768 augusztus 7-én fiatalon, 43 éves korában meghalt. Valószinü, hogy már 1750-ben Budán tartózkodik s itt házasságot köt. Ekkor mindössze 25 éves. Nyilvánvaló, hogy őt is a budai templomépitkezések kapcsán felmerülő munkalehetőségek

Sárváry Pál

mértan-professor a debreceni kollegium-ban. 1804-ben jelent meg Debreceuban A rajzolás mes-tersége c. kétköte-tes munkája

Zoltkálomuv

12. l.

lásd

Kimszeit

Ez nem réztáblát Lumnicer György János és Beregszászi Péter diákok kerítettek.

ıes Pietersz Berchem.

1620 október 1-én. † Amsterdamban
február 18-án.

, mely az előtérben van ábrázolva
de szembenéz. Szine vörösbarna,
ett, homloka és szájának környéke
val kilépett. A háttér szürke.

2 cm. — Lelt. sz. 4304. — Becsértéke
fy János hagyománya 1907 novem-
Az átvételre és az átvétel jóváhagyá-
ısd a 4203 leltári számnál. — Beje-
3-án (453–913).
kozó adatok a Szépműv. Múzeumban.
Berchem (?): Ökör.
ıyre vonatkozó egyéb adatok és pedig:
(1920–908. pag. 55. Nº 71). *Ölge-*
efleckter Stier. In einem schwarzen
Goldleiste (II. Salon).
n (1920–908. pag. 14. Nº 6). *N. van*
e Kuh. Ölgemälde, im schwarzen Rah-
67. 15 hoch, 19 breit. Dieses Bild
n dem Atelier des berühmten Thier-
Schreibcabinet);
egyzékben (1893–912. Nº I : 101).
Ökör;
ıyban (2165–912. Nº I : 103). *Claas*
Fa, 16·5 : 22 cm.

III.
913(4304)
971(10)
103(1005)

Sárvári Pál

1.

Crüsfe

247.1.

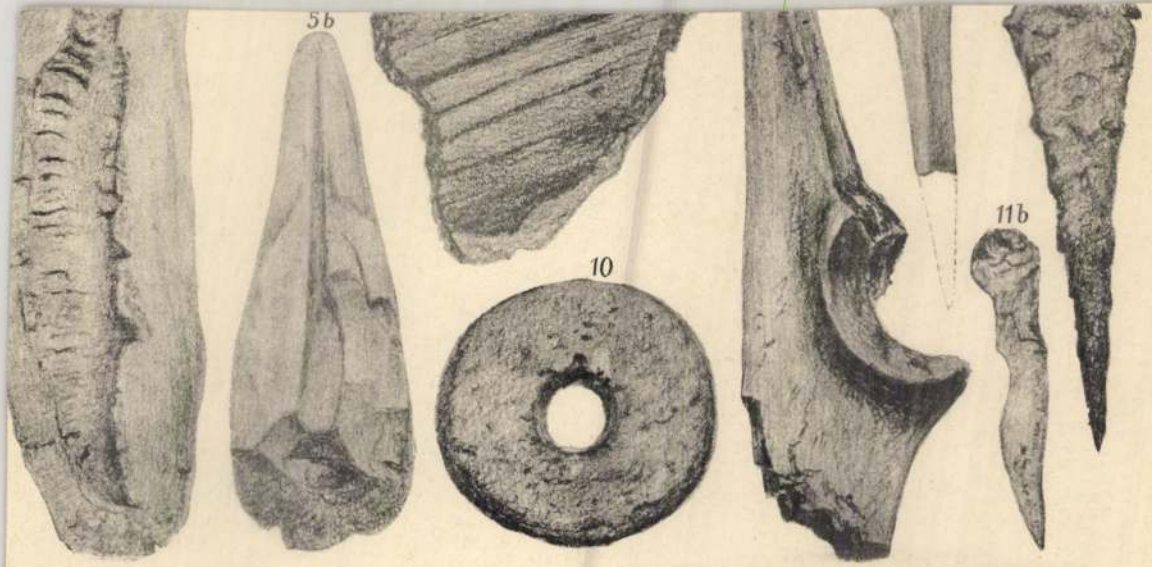

in. Dr C. Brancsik.

Sárvári Pál

Ötvös

Esztergom. 1603.

Romer Floris Irene. A hazai ötvösének Habrijai. Századok 1877 évf. 798. l.

Sárvári Pál.

5—

233 *Sárvári Pál.* A rajzolás mesterségének kezdete. A rajzolásban gyönyörködő tanuló ifjak és gyermekek kedvéért irta. Rajzolta Lumnitzer György János, metszette Beregszászi Péter. I. drb. 10 rézre metszett táblákkal. Debr. 1804. Csáthy VI—19 l. II. drb. 10 rézre metszett tábtákkal. Az árnyékozás módjairól, a szépség izléséről, az emberi szépség legfelsőbb grádusinak példáiról, azoknak vizsgálásáról és követésérül. Rajzolta és metszette Beregszászi Péter. 32 l. 4r. p. 36—

234 ... ... Ugyanaz. I—II. drb. Táblák nélkül, hajtogatatlan ivekben 4—

Nagyságos

dr Szentiványi Gyula főtitkár úrnak

Budapest

~~VI, Aréna ut 41.~~

Horthy Miklós ut 63. III em.

ADLER FÉNYIRDA
SZÁSZVÁROS
.. (HUNYAD-M.) ..

Nagytekintet
Müeml

Mostan érkezc
393
alatti nagybecsü sorai
vatkozva, legyen szab
jenek berses sorait e
Hazafias tisz

Sárvári Pál

debreceni tanár

1.

Szabad Művészet.

1949. 405. l.

KÖZMÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
442-1909
ott. V/25.

~~Beregszászi Péter~~

~~vém~~

Sárvári Pál

tovább rajztanár

=

lásd

Varga Zsigmond dr.

A debreceni ref. főiskola nagykönyvtára írásbanés képben. Debrecen, 1934.

88. l

DUKAI JÁNOS
pala- és cserépfedőmester
cs. és kir. hadsereg szerződött vállalkozója
Budapest, IX. ker., Mester-utca 45. sz.
Telefon 81—79.

Szá

A műemlékek Tekinte

A munka

A budavári koronázó M
Zománczozott cserépfödés
tartása a szükséges szin
rös habarcs stb. anyag
munkadíjjal; az atika
tása, törmelek lehordás
val együtt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

Értékes művészettörténeti dokumentumok kerültek elő

Sass Brunner Ferenc

■ Kallódó „kincsek"
■ Egry-rajzok és -levelek
■ Hollósy intő szavai

Többhetes búvárkodás is kevés lenne annak a gazdag leletanyagnak a feltárásához, amivel a minap a nagykanizsai Thúri György múzeumban találkoztam. Kilóra is sokat nyom az a főként művészettörténeti szempontból jelentős dokumentumanyag, ami most két dobozban, egy bőröndben és két albumban köztulajdonba került.

A gazdag adomány származásáról *Kerecsényi Edit*, a múzeum igazgatója világosít fel.

— *Egy Sümegen élő nyugdíjas zongoratanárnő, Krisztinkovics Aladárné tulajdonában volt eddig ez a féltett „kincs". Ő baráti kapcsolatban volt a Nagykanizsán, majd később egy ideig Sümegen is élt Sass Brunner Ferencékkel. Ahogy régen mondani szokták, a művészházaspár akkoriban „nagy házat vitt". Kapcsolatban volt velük a kor nem egy ismert alakja. Művészek, írók, színészek látogatták otthonukat.*

1929-ben Sass Brunnerné Rabindranath Tagore meghívására lányával, Brunner Erzsébettel Indiába ment, ahol lánya Elisabeth Brunner néven hamarosan a távoli ország elismert, neves festője lett. Sass Brunner Ferenc nemrég halt meg, 81 éves korában Budapesten.

— *Krisztinkovics Aladárné Sümegen a szomszédjukban lakott. A kanizsai múzeumnak ajándékozott anyagot a háború alatt a szemétből mentette, s őrizte meg az utókor számára.*

S mit tartalmaz a „sümegi lelet"? Rajzokat, kis akvarelleket, leveleket, rendkívül gazdag fotoanyagot. Az egyik albumban például egymás mellett Sass Brunner Ferenc és Brunner Erzsébet, apa és leánya rajzai. Odébb egy Sass Brunner Ferencről készült megkapó kis karikatúra. A család barátja, a fiatalon elhunyt festő, Faragó Márton rajzolta.

A képeslapok legtöbbje hűen a feladók mivoltához rajzokkal illusztrált. Nem egyen négy-öt kis rögtönzés is látható.

De a legtöbb itt szereplő emlék a zalai születésű, s később Kanizsán katonáskodó Egry Józseftől származik. Krisztinkovics Aladárné jóvoltából a családdal meghitt barátságban álló festőtől kézírásos üdvözlőlapok, levelek, sőt kisebb rajzok is maradtak bőven az utókorra. Az egyik levelezőlapon ceruzával futólag odavetett morózus önarcképét láthatjuk, míg egy 1916-ban keltezett másikra utcaképet rajzolt.

Az albumot forgatva akadok rá Hollósy Simonnak, Sass Brunner Ferenc egykori mesterének 1904-ben Münchenből írt levelére. „*Komoly, szigorú törekvés és szolidítás (szolidság) nélkül nincs művészet, nincs haladás*" — intézi intő sorait volt tanítványához.

S persze sok-sok más értékes dokumentum, jelentős kultúrtörténeti adalékok, ismert művészek mindennapjaiba, életművébe betekintést adó levelek, rajzok, vázlatok, fotografiák egészítik még ki a szinte felbecsülhetetlen értékű anyagot. Mindaz amire itt jelzésszerűen utalhattunk természetesen csak elenyésző kis része annak a feldolgozásra váró gazdag anyagnak, ami a szomszéd megyei múzeumpártoló jóvoltából a napokban a kanizsai múzeum tulajdonába került.

Sz. L.

laton belül is van ...
tegeződés, de vannak fiata-
k, nők is, akiknek más és
ás az érdeklődési körük, má-
k az igényeik, de eltérőek a
roblémáik is. Néhány helyen
akszervezeti bizottságaink
em voltak képesek az igé-
yeknek és érdekeknek ezt a
okrétűségét tevékenységük
orán figyelembe venni. A
zakszervezeti munka e hely-
elen gyakorlata kihatott a tö-
negkapcsolatok alakulására.

Egyes üzemekben bírálat
rte a szakszervezeti vezető
zervet az érdekvédelem elha-
yagolásáért. Másutt a tagság
emtetszését fejezte ki amiatt
s hogy az szb-titkár sokszor
aját személyében gyakorolta
szakszervezeti jogokat a
azdasági vezetőkkel történő
negállapodásoknál. A jogok
lymódon való kisajátítása el-
ezetett azután a taggyűlések,
szakszervezeti tanácsülések
ebecsüléséhez, a testületek-
ek háttérbe szorításához.

A felsőbb szakszervezeti
zerveket azért bírálták né-
ány helyen, mivel tisztségvi-
előik keveset járnak a dolgo-
ók körében, elhanyagolják a
elük való tanácskozást s a
olgozókat foglalkoztató kér-
ésekről csak közvetve szerez-
ek tudomást, nem egyszer el-
rzített formában.

Majdnem mindenütt kifogá-
olták, miért oly kevés az
üdülőjegy, különösen a nyári
eutalójegyek száma.

**Mi a véleménye a tag-
ság említett észrevéte-
leiről?**

taggyűlések
munkájána
— fejezte
Pers Géza.

**Apróhirde
ságtól hétk
Ft, Közületi
díja hétköz
Soros közlemények díja hétköznap 6,—, vasárnap 12,— Ft, közületi és egyéb üzleti hirdetések hétköznap 12,— Ft, vasárnap 24,— Ft hasáb/sor. Kishirdetések díja hétköznap 2,— Ft, vasárnap 3,— Ft hasáb/mm. Szöveges oldali hirdetések díja hétköznap 8,— Ft, vasárnap 4,50 Ft hasáb/mm.**

Munkavállalás

Villanyszerelőipari Vállalat

FELVESZ villanyszerelők mellé kubikusokat, illetve kubikus brigádokat.
Egy műszakos heti 44 órás, 5 napos munkaidő, szabad szombattal. Kiemelt teljesítménybérezés, idénypótlék. Különélési pótlék. Kedvezményes utazás és étke-

Alsó-Somogy megyei Halgazdaság mórichelyi üzemegysége nagy gyakorlattal rendelkező kőművest keres tatarozó munkakörbe. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés: Peresztegi László üzemegységvezetőnél Mórichelyen. 1930

Ingyenes budapesti albérletet biztosítunk a vállalatunkhoz belépő vidéki dolgozóknak.

Jó kereset, nyereségrészesedés, természetbeni

azonnali belépésre felvesz a

„KANIZSA" BUTORGYÁR,

Nagykanizsa, Szemere utca 4.

1976

Alsó-Somogy megyei Halgazdaság simongáti üzemegysége nagy gyakorlattal rendelkező kőművest keres tatarozó munkakörbe. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés Benedek Rezső üzemegységvezetőnél, Lászlótelepen. 1930

Központi fűtésszerelőket

több éves gyakorlattal azonnal felveszünk.

UNIVERSÁL

lón.

Huszonöt
korlattal,
nű munkár
vizsgával
ácsmester
kedne term
kezetbe
megegyezé
Cím a kia

**Gyakor
gépírót
azonna
felvesz**

Jelentke
laegersz
Endre u
8.

A nemes
. Népek
mg. terme
zet általá
gazdasági
munkások

SÁRVÁRY JÁNOS

említés tevékenységéről

Pereházy Károly: Kovácsművészeti emlékeink
a Népköztársaság után

Műemlékvédelem, 1976. 3. sz. 171-177. l.

Sárváry János

Rákoscsaba 1867-Bp.1937 jul 12

1894ben lett önálló mesterré.189o München környékén dolgoztt.1892/93 a Fő árosi Ipprrajzikola hallgatója Az ezredéves kiállit son Jó kivitelü munka és ipar müvészeti haládásért kiállitási érmet kapta.

Müemlékvédelem 1976/4/245

Pereházy:A bpi Nagykörut

Sárvári János

neve emlitve az Art Nouveau,1904.Miskolc
-egy érdekes iparmüvészeti kiállitás a
századelőn /D.I.-V.L./ c.cikkben.
/A cikket lásd Körösfői Kriesch Aladárnál/

Napjaink 1979.december 35-37.o.

Sárváry János

Bpest Ferencz krt. 25

szecessziós vaskapu

Müemlékvédelem 1976/4/247

P

Sáry László

Az Uj Zenei Strudió megalakulásán
részt vett a müvész.

Beke László: Dátumok a magyar avantgarde müvészetről.
MŰVÉSZET, 1980. október - 20. lap.

SARZO FRANCESCO, építőmester

Nádasdy nádor bécsi házának építését 1559-ben Jakap mester munkáját Santho-talán "santa"-Francyscoval vizsgáltatják fölül/ez a korábban említett Francesco mesterrel lehet azonos;neve talán nem Szántó,hanem Sarzo,v-ö. pl.említését 1562-ben a pozsonyi várban. 218.old. 37.jeg

TÓTH MELINDA: A sárvári vár építéstörténete 19[illegible].old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

M.D.K.

Sárvé Károly, építész

és Gerstenberger Kálmán közös terve első díjat nyert a győri evang. Egyházkörség népiskolai pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1929. L. évf.

febr. 6. sz. 7. old. +

febr. 20. sz. 8. old.

M.D.K.

Sáry Gábor, építész

és Kovács Gyula körös terve 500 p-ös megvételben részesült, a mosonmagyaróvári városháza pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.

márc. 21. sz. 10. old.

Sáry [ ], építész

t: Vákár Tibod

33-34

Vákár T.: Egy építész mérnök pályakezdése
1930-35

Magyar
Építőművészet, Bp. 1983

83/2

Šáryšský, Michael

szlovenszkói származású festő, Amerikában él. 1928-ban európai tanulmányútra ösztöndíjat kapott.

Tomán

657. l.

M.D.K.

Sas

A Madách Szinházban bemutatott, Shakespeare:"Tévedések vigjátéka" c.

Pesti Müsor, Bp. 1945. juli. 19-25.
4. lap

M.D.K.

Sas

Az Uj Szinház-ban bemutatott Nádassy-Márkus: "Mákostészta" c. zenés vigjáték szinpadképeit tervzete.

Pesti Müsor, Bp. 1945. juli. 12-18.
5. lap

MDK

Sas /Békéscsaba/

Résztvett a Képzőm.Vidéki Szövetsége I.kiallitásán.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szövetsége I. kiállitása.

Képzőművészet,1927. 6.sz. 23.l.

Sas (?)
festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 712. l.
Kiállítás a Műcsarnokban.

Táblakép — „Szeptember délután" — „Beteg munkás" — „Feleségem és leányom" — Sas

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 712. l.

Kiállítás a Műcsarnokban.

MDK

Sas, Békéscsaba

Gál E: Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll.
Képzőművészet, 1928, 6.sz. 23 l.

MDG.

Sas-Brünner festő

A régi Kamósai festőiskola vezetője

„Nagykamósai ak. Kiállítása a Városi Múzeumban"

Dunántúli Napló 1949. VI. évf. marc. 22. 4. l.

Sas Árpád
festőművész
60 éves
(keringési elégtelenség)
† 1954. VI. 26.
Rákoskeresztúri Újköztemető

Halotti főkönyv
4204 folyószám

MDK

Sas Árpád, festö

müveivel szerepelt a csoportkiállitáson.

Nemzeti Szalon. LVI. csoportkiállitása. 1927.IX.21.
Magyar Müvészet. 1927. 7. sz. Kiállitások.

Sass Árpád

1. Varrónő olaj

2. Parasztudvar olaj

Csabai Festők Jubileumi Kiállítása
Békéscsabán 1968

MDK

Sas Arpád

A Képzőm.Vidéki Szövetségének a Nemzeti Szalonban rend.tárlatán a bizottság Elismerő oklevéllel tüntette ki Sas Arpádot /Békéscsaba/.

Cikk: A Képzőm.Vidéki Szövetsége I.kiall.-nak dijazottjai.

Képzőművészet, 1928. 6.sz.

MDK

Sas Árpád /Békéscsaba/

elismerő oklevelet kapott

A Képzőművészek Vidéki Szövé I. kiáll. díjazottjai. Képzőművészet 1928. 6.sz. 32.l.

MDK

Sas Árpád

N.Szal 56. csop.kiáll. Képzőművészet, 1927, 3.sz. 31. l.

Sas Árpád.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1927-ben.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Sas Árpád

Magyar Művészet, 1927

490.0.
kiállítások.

Sas Árpád, festő

M.D.K.

a békéscsabai Munkácsy Muzeumban Békés megye képzőművészeinek harmadik grafikai és kisplasztikai kiállitásán pasztell képeivel szerepel. „Nagymosás" c. képét a lap közli.

Kerekes György, Békéscsaba, Megyei Kiállitás

Művelt Nép, 1956, jul.22.

Sass Árpád (Békéscsaba)

Elismerő oklevelet (Mention honorable) ítélt meg számára a Képzőművészek Vidéki Szövetségének a Vigadó-palotában rendezett kiállítás zsűrije.

Budapest, 1924. jan. 12.

Sass Árpád.

békéscsabai festő

a Nemzeti Szalonban rendezett kép-
zőművészek vidéki szövetségének ki-
állításán művei szerepelnek.

Magyarság, 1928. jan. 6.

Sas Árpád.

festőművész,

a Nemzeti Szalon megnyíló kiállításán „Szolnoki Tabán" és „Szolnoki utca" c. alaj-festményei, – „Asztalos műhely" c. képe szerepelnek. (emlékre.)

Budapesti Hírlap, 1927. szept. 21.

Frau Chrystal.

Sas Árpád.
festőművész

A Nemzeti Szalon legközelebbi csoportkiállításán művei szerepelni fognak.

Marosvásárhely, 1924. szept. 20.

San Ángel.

Jeremiáshoz

A Nemzeti Szalon legfőbbi szerkesztőbizottságán múzei szerepelni fogsnak.

Hagyaság, 1927. sept. 20

Sas Árpád.

(Békéscsaba)

Elismerő oklevelet (Mention Honorable) ítélt meg számára a Képzőművészek Vidéki Szövetségének a Nemzeti Szalonban rendezett tárlatának zsűrije.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 12.

Sas Árpád

Békéspatáról indult.
Szerepelt műveivel a kiállításon

Dér Endre: A Békéspatáról indult művészek jubiláris kiállítása
Tisztatáj, szeged 1968. XII. 1117.

ülés vihara száguld végig. Nyomában
férfi, női és gyermektestek, szát

Sas Árpád

szerepel az alábbi tárlaton

Dér Endre: A Békésvsabáról indult
művészek jubiláris kiállítása

Tisza Táj 1968 XII. n., 1117 old

SASS ÁRPÁD / Békéscsabai festő

Csónakház pastell, 31,5 x 48

Vidéken élő képzőművészek kiállitása.2. Bp., 1955. /Kat./

16

Sas Árpád.

festőművész

A Vénszeti Szalon 56-ik csoporthiállításán részt vesz műveivel.

Esti Kurir, 1927. szept. 20

Sehr Ehrgeiz.

Fortsetzung

A. Vorwärts Seelen so ist unpersönlich-
tiefen Text nur zweifel.

Stadt Leipzig, 1927, Sept. 20

mdk

Sas Árpádné (Torda Erdély)

tordai cserépedényekre író nő,
a " " a fehér-kék
szmezés jelenező.

Kresz Mária: Magyar népi cserépedények
Néprajzi Muzeum Évkönyve 1961, 163. l

Sas (Adamecz) Ernő

rajztanár

Tótkomlós

lásd

Rajzoktatás

1943. IV. ctf. 1. r.

7. l.

MŰEMLÉKEK OTTHONA BIZOTTSÁGA
283 29.
1928 jun 26.

tetes Elnökség ezévi teljes joakár

is inkább, miután csak három alkal

és augusztus 8-ára kérjük meg tisz

gedélyét.

A tek. Elnökség jóindu

maradunk a tekintetes

Budapest,1928. junius 18.

Zaborszky Ignác

egészségügyi fotanácsos
ügyv.elnök.

A

Müemlékek Orszá

tekintetes E L N Ö K

M.D.K.

Sass /Brunner/ Ferenc /1882-

421.Vásárfia. Olajf 35x49
422.Krisztus és a világ. Pastel 57x78
423.Bölcsőringató. Olajf. 47x59
424.Sárga ruhában. Olajf. 48x35

Elvesztek./Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
27. l.
MUMOK. Bp. 1952.

mak

Sas Nári mügyűjtő, nótaköltő

mintaes palettákat készítetett, melyekre kejszőművész kortársai miniatüröket festettek felkérésére. Vadas Ernő fotoművész régi negatívjain kerültek elő reprodukcióban.

F.T. Palettáról - Palettára

Ország-Világ, 1962. 23. sz 4. l

Sas Nándor

építő iparművész

1927–31.

Iparm. Isk. Évk.

1930–34. 46. l.

KAUKÁZUSI IMASZŐNYEG

Zöldalapú kis imafülkéjében három nagyobb, „fogasos", négyszögű médaillon. Sárga boltmezejében apró négyszögek. Fehéralapú keretében fogasos négyszögek sorakoznak. Rézsútosan osztott szegélyében sárga, piros, fehér és fekete — váltakozó — mezők, csillagos és rozettás díszekkel.
Mérete 185×119 cm.
Kaukázus, XVIII. század.

KAUKÁZUSI IMASZŐNYEG

Hullámos szalaggal díszített keskeny és magas imafülkéje fönt háromszöges kupolával díszített. Sötétkék tükre közepén fehéralapú palmettás idomban kampós arabeszkes piros medaillon. Fölötte három koronás mezőben feliratos díszek. Pirosalapú belső kerete kampós vázás ékítményekkel. Fehér külső keretében törtindás palmettás és leveles dísz fut körbe.
Mérete 158×105 cm.
Kaukázus, XVIII. század vége.

SZUMÁK SZÖVÖTT SZŐNYEG

Pirosalapú. Négy nagy mértani mustrás medaillonnal. Elszórt kampós és virágrozettákkal díszített. Barnaalapú keretében hullámos, tört, piros indával.
Mérete 250×200 cm.
Kaspi-tó vidéke, XIX. század második fele.

SIRVÁN SZŐNYEG

Fehéralapú tükre három négyszöges mezőre osztott. Ezek mindegyikében sarkára állított kékkeretelésű négyszögű medaillon, virágos és

MDK

Sas Nándor Lajos

keramikus, főisk. hallg.

Ipar

~~Képző~~művészeti Isk. Évk. 1886-1941. Bp.1942.

XLI-XLII. tábla

Sas Nándor Lajos, kerámikus, 1939-40.

iparmüvészeti szakoklevelet nyert kitüntetéses szakoklevelet nyert

Iparmüvészeti Isk. Évk. 1938-1941. Bp. 1942.

34 l.

kapul között kortrog /barbakan/ magasan
(rézi)

zete: "Novigrad"
egs und Friedens - Begebnüsse" /Nürn-
l. /O.Széchenyi Könyvt. 218o22.sz./
sen fantázia szüleménye.
te: "Novigrad"
ogliche Handgriffe..." /Wien 1686./
a vár és város pusztulásának.

ription des Royaumnes de Hongrie" /1688/
solt ábrázolás.
ia sei, Miglis Lontan da Vaccia" Ism.

a várost kerek bástyákkal övezett fa-
ló, valószinüleg hiteles ábrázolás.
Mert.Ant. "Gaspar Boultas fecit" Réz-
"Novigrad" A város képzeleti rajzá-
letü,lapos tetejü, erkélyes tornyot

a bádeni nagyhercegség Karlsruhe-i

Sas Nándor Lajos, kerámikus, 1938. végbizonyítványt nyert

Ipar-művészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
33 l.

Sámsonháza /Vargha/ 12

Az elsőház és a
a jelenlegi istálló pórfö
mestergerenda hordja. A s
való, tölgyfa, a collos l
telken állt s még régebbi
val készült.

A lakóház sátor
szarufás. Faanyaga hasit
hasitott ágak, karók. A
utolsó zsuppolás, általá

Az oldalfalakon
hosszoldalán is tulnyuló
rendán nyugszanak. A két
dákon egy - egy talpszel
kötőgerendáit.

Las Nándor Lajós

Cutortervező

1927 – 29.

Éimisk 1930. 88 l.

Sas N. Lajos

lärd 1930.

Éimisk 1930.

11. l. 13. l.

Sas N. Lajos

Iparművészeti Iskola
Kaesz Gyula tanítványa

I. Tér és Forma
1930. 546. l.

YAR
biztosító
SÁG

Sárvári Pál M. D. K.

(kül. 1770 körül)
Debreczeni kollegium
tanára, rajzoló, vízmetsző
művészeti pedagógus, esztétikus.
A művészeti oktatás kezdetei
Magyarországon.
Rabinovszky Máriusz.
M. M. M. Évkönyve 1951. 61. lap.

SÁRVÁRY Pál sírmetsző

Sz.KÜRTI Katalin: A Református Kiollégium és a képző-
művészetek (1790-1848). = A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve,
1988 (1990) 254-255

Sárvári Tibor épitész M.D.K.

Részstvett a pályázaton / 20000 Ft /

Társtervező: Bitó János, Ébert Ágoston, Fóföldy Tibor

A művelődési ház pályáza egyik dijnyertes terve

Magyar Nemzet 1965. április 15. 3.11

Sárvásári ref.

templom.

XV–XVI. sz.

nagyon átalakítva.

Kelemen Lajos:

Kolozsvári krónika

1944. III. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

dr. Sárváry Istvánné
Fényási Katalin

Tervük V. díjban részesült a
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei családi
lás tervpályázaton (1974)

Magyar Építőművészet 1974/4 3.old.

Sárváry János, kovácsmüvész

Sáradi Kálman:Müvészi Kovácsolás,c.könyvének II.kiadás sából hianyzik:Agular viktor,Burghardt Antal,Galambos Jenő,Győry Karoly,Jablonszky János,Korompay Agoston,Ludvig Ede,Polgar Karoly,Rysavy Ferenc/a Rysavy és vasuta cég tarstulajdonosa/Sarvary János,Svadló Ferenc,Szultzberger József,Teichner Ádam,Wekerle József neve. 68.old

Perehazy Karoly: Saradi Kalman: Müvészi Kovácsolas c.könyvének kritikája 66.old

müv.tört.Ert. 1976. XXV. 1.sz. Bp

Sárváry János műrovács

az Iparrajziskola növendéke, ott sajátította el a rajzi ismereteket, továbbá a müncheni szakiskolában is tanult - emlitve

Perehazy Károly: A szecesszió vasművességének formái és mesterei a fővárosban

Művészettörténeti Értesítő 1977/1.

Mvold

Sárváry János műlovács

(Kálosszaba 1867 - Bp. 1937 jul. 12.)

1893 - 1937-ig működött.

Több lovácsművész vallotta mesterének, szecesszió formálású alkotásait elsősorban a rusztikus megmunkálású művesség jellemzi.

Pereházy Károly: A szecesszió vasművességének formái és mesterei a fővárosban

Művészettörténeti Értesítő 1977/1

18. old

Sárváry Pál ötvösmester

Győri Szemle 1936. 101.

Cikk a győri ötvösökről

Sárváry L.

1870

signaturával
primitív szines litografia
fentitől

az alábbi műben

Szücs István

Szabad kir. Debrecen
város történelme.
III. K. Debrecen 1871.
875. l. elott

Debreceni polgárok
és polgárnő a XVIII.
század elején divatozott
viseletben

107/1947

Örömmel értesitem A
ügyi Minisztérium előterjeszt
tihanyi bencés apátsági templ
gyen szabad f.évi január 24.-
takra ujból felhivni Apát Ur
hajó fedelének sem a toronysi
hoz, hogy a háboru okozta kár
szegből elsősorban a fedélszé
szelemenjének kicserélése, va
eszközlendő, mint első sorban
ban felhivom Apát Ur

Sárváry Odo

pannonhalmi bencés
1657-ben azt állítják
róla, hogy „eleganter
scripsit."

Récsey Viktor dr

Győr és Pannonhalma
nevezetességei
Bp. 1897 41. l.

XXI.

Sarvary Pál
ötvös 1903

[illegible]

Jankó László:
Győri ötvösök a 16-19.
században.

~~[illegible]~~
Győri Szemle
1936. 98. l. 101. l.

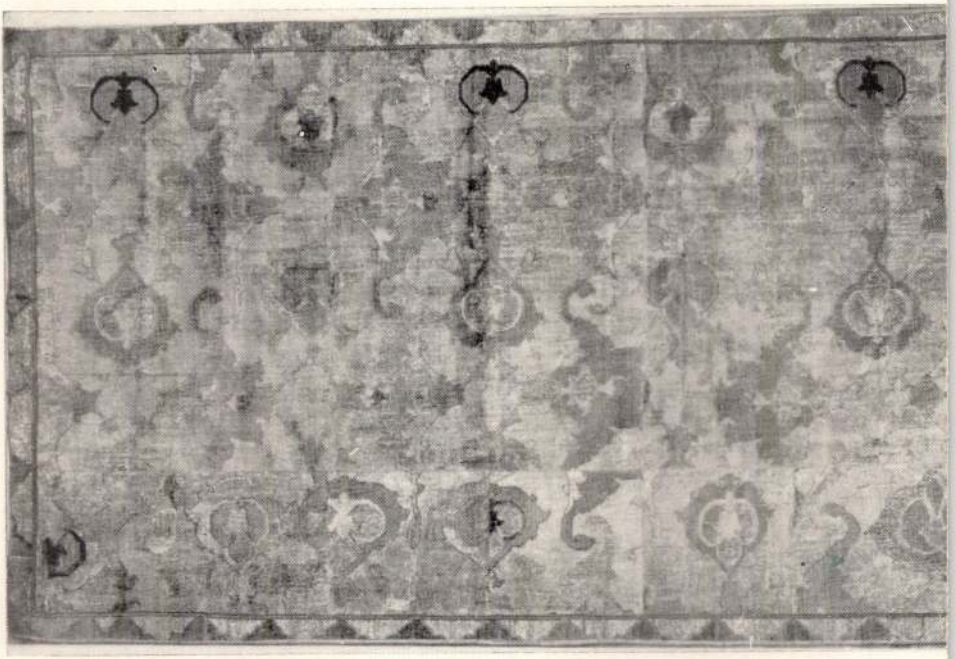

Sárváry Pál

Lásd
Z

Dr Ecsedi István: A rézmetszés művészete a debreceni református kollégiumban. A rézmetsző deákok. Debrecen, 1931.

15, 43.l.
44, 45, 46, 49, 50, 51, 59.l.

Sárváry Pál

ötvös, 1603 nem Győrött

l.

Jankógyőriötv. 7. l.

<Sárvári Pál>

<>: A' rajzolás mesterségének kezdete. Az árnyékozás módjairól, a' szépség ízléséről, az emberi szépség legfelsőbb grádusainak példáiról, azoknak vizsgálásáról és követéséről. Debreczen. 1807.

Sárváry Pál

a bölcseletés a méstan tanára
a debreceni ref.
kolleigumban.

1793 – 1939.

A rajzolás mesterége
címen könyvet ír.

vód
s
Szűcs István

Szabad kir. Debrecen
város törkuelme.
III. k. Debrecen 1871.
944. 945. l.

Teljes életrajza
III. k. 959 – 691. l.

ezt lásd

M.D.K.

Paulus Sárvárii, Ötvös

neve szerepel az 1603-ban Kalocsán kiállított céhlevélen, mely az 1529-ben Pesten kiállított oklevél szövegével egyezik.

Somogyi Árpád: Esztergom régi ötvösművészetéről

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

142. old.

Sárvári Pál

l. Karinthy lev.

XIX. k. 144/145. l.

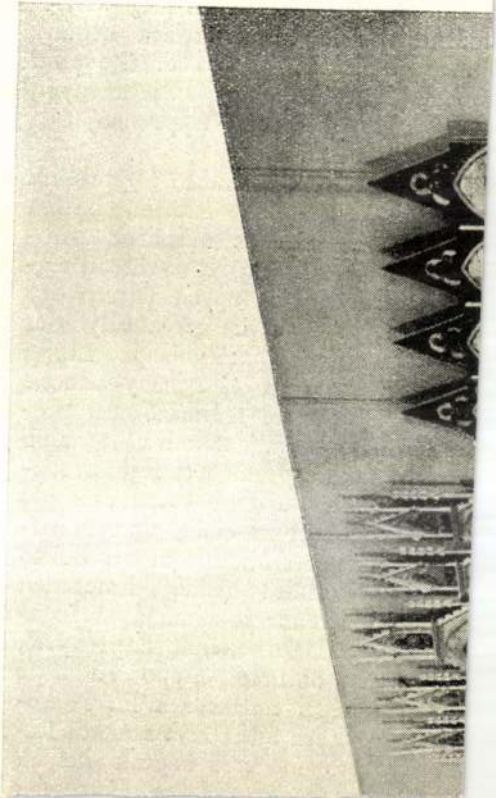

etti" és az „Ovile-Madonna mestere"
k itt először megfelelő megvilágításba.
rtékű szaporulata a gyüjteménynek e
ban Ambrogio Lorenzetti gyönyörű
nói Madonnája, amelyet a képtár ve-
ének rövid idővel ezelőtt sikerült
reznie. Ugyane teremben még a tre-
második fele kismestereinek néhány
bméretű képét: Paolo di Giovanni
ária születését ábrázoló festményét,
di Mino Pelliciaio tryptichonját is
ık.
övetkező három teremben folytatódik
nzettiek és Simone Martini hatása
olgozott kismesterek műveinek soro-
imone Martinitól, a XIV. század leg-
b sienai festőjétől, ugyan nincsen egy
em a képtárnak, de ezt a súlyos és
ár aligha pótolható hiányt Lippo
szép Madonnája és néhány Simone
en környezetéből származó mű pró-
eltűntetni, fogalmat adva legalább
stílusának legtisztább és legközvetle-
atásáról. Az e termekben szereplő
estmény közül az eddig csak minia-
gyanánt ismert Niccolo di Ser Sozzo
ci nagy oltára (eddig ismeretlen
irája az átrendezés alkalmával foga-
tt restaurálászkor került napfényre),
t Bartolo di Fredi, Lippo Vanni és
Vanni képei emelkednek ki. A kö-
helyiségekben Siena XV. századi fes-
ek vezető mesterei kaptak helyet.

Sárvári Pál

l.

Kazinczy lev

XVI. k. 116, 487,
501, 509 l.

Sárváry Pál

l.

Kazińczy Lev

XIV. k. 100. 108,
147, 236, 399,
436. l.

Az Országos Magyar Iparművészeti Muzeum

GALVANOPLASTIKAI INTÉZETE

ajánlja a közönség figyelmébe

régibb, kivált magyar ötvöstárgyak másolatainak gyüjteményét.

A 154 darabból álló gyüjteményben megvan a **nagyszent-miklósi lelet teljesen,** azonkivül **kelyhek,** szobák diszitésére különösen alkalmas **serlegek, poharak, csészék,** stb.

Minden egyes tárgy másolata az eredetihez hü és készités tekintetében is művészi becsesel bir. — *Az intézet képes lajstromot kivánatra ingyen és bérmentve küld.*

Budapest, Andrássy-út 67. sz.

DWORZAK FERENCZ

VÉSNÖK

BUDAPEST, IX., PIPA-UTCZA 14.

AZ UDVARBAN BALRA.

KÉSZIT MINDENNEMÜ VÉSNÖKI MUNKÁT

ARANYBÓL, EZÜSTBŐL ÉS BRONZBÓL.

e. Társulat nyomdája.

Sárvári Pál

l.

Kazinczy lev.

VI. A. 576. l.

l. még

Szinnyei Magyar drók

jog, melynek érvényesítéséről, biztosításáról v. alakításáról van szó, *az anyagi jog*. (L.: *Perlárgy.*) Az anyagi jog a tárgyi jog által adott privilegiumszerű lehetőség, mely csak egyet v. többet tud meg s ily értelemben azt a tárgyi jog által védett hatalomnak is nevezik. Az A. szabályokat állít fel, egyrészt az illető eljárásra hivatott *organumoknak* az állam jogszolgáltatási hatalmának miként gyakorlása, másrészt az egyes érdekeltekének a cél elérése végett szükséges esetekvények miként végzésére.

Alakíthatóság. Ha vmely anyag külső erők hatására alakját maradólag megváltoztatja, alakíthatónak nevezzük. Ha az alakítás csak folyton növekvő erővel végezhető el, az anyag *szívós*, míg ha a deformálódás állandó erő alatt megy végbe, az anyagot *képlékenynek* nevezzük. A legtöbb lágy fém előbb szívós, majd többé-kevésbbé képlékeny tulajdonságot mutat, míg a keményebb fémek, így különösen az acélok csak szívósak. Az olyan anyagot, mely a külső erő hatására alakját maradólag megváltoztatni nem képes, *ridegnek* nevezzük.

Alaki védelem, l. *Anyagi védelem.*

Alakmalmolás, l. *Mimikri.*

Alakor (*Triticum*) névvel illetik a silányabb búzafajtákat, amelyeket rossz termőtalajokon szoktak elvetni. Fajai: a téber A. v. egyszemű búza (*Triticum monococcum*) és a piros A. v. tönkölyi (*T. spelta*).

Alaktan. A nyelvtannak az a része, mely a képzéssel, ragozással és a szóösszetétellel foglalkozik.

Alakzat. A stilisztikában a stílusnak a beszédben, ennek számítja be. Hasonló a helyzet az a. n. *ige személyeknél* is. (L.: 8.)

Alap. Költségvetési értelemben az államvagyonnak vagy bizonyos bevételeknek meghatározott célra lekötése oly módon, hogy a bevételek a kijelölt célra teljesen felhasználhatók. Az A.-ok létesítése az államháztartásban a költségvetés teljességének elvével ellenkezik, ezért csak kivételesen indokolt, ha bizonyos bevételek meghatározott cél szolgálatára jelöltetnek ki és azoknak kizárólag a kijelölt célra való felhasználását feltétlenül biztosítani kell. Ilyenek: az alkalmazottak járulékai-ból létesített Nyugdíjjárulék A.; Orsz. tiszt. betegs. A.; az áll. költségvetésben megszavazott hitelekből létesített fenntartási és egyéb A.-ok. Az A.-szerű gazdálkodás rendszeresen előtérbe állítja a mennyi és közszükségletek a határozott rendeltetéssel szedett készségeinek. Pl. háztartási A.; út A.; nyugdíj A.; stb.

Alapalakzat a geometriában egy-, két-, három- stb. *mérető* lehet. Egymérőtlenek: a *pontsor*, vagyis vmely sugárhoz (egyenéshez) tartozó pontok összessége; a *síksor*, vagyis vmely sugárpontokhoz tartozó (rajta átmenő) síkok összessége; a *sugársor*, vagyis vmely síkhoz tartozó (a síkon levő) és e sík tetszőleges pontján átmenő sugarak összessége. Kétmérőtlenek: a *pontsík*, vagyis vmely sugárhoz tartozó pontok összessége; a *síksík*, vagyis vmely síkhoz tartozó síkok összessége; a *sugársík*, vagyis vmely sugárpontokhoz tartozó (rajta átmenő) síkok összessége; a *sugárnyaláb*, vagyis vmely síkhoz tartozó sugarak összessége; a *pontnyaláb*, vagyis vmely ponton átmenő sugarak összessége. Háromméretűek: a *pontér*, vagyis a tér pontjainak összessége; a *síktér*,

Sárvári Pál

láid

Kazinczy lev

VI-k. 552. l.

[illegible] az [illegible]-ban szabadult [illegible] Ke- [illegible] ke- [illegible] 48). [illegible] fé- [illegible] dva [illegible] ne- [illegible] end [illegible] záltal a szó nem változtatta meg nem [illegible] 0— [illegible] lina [illegible] leg- [illegible] cában végezte egye- [illegible] vezetnek fia, *Philippe* (1714—74), neves pár- [illegible] zardinia fővárosa [illegible] zsban a nyakláncbotrányban [illegible]

Sárvári Pál

lásd
z
Kazinczy lev

VI. k. 94. 404.
552. 576. C.

EMLÉKÉT

ékozik. Azok előtt, akik a folyó év tavaszán az
a tárgyról tartott értékes előadását, nem szüksé-
reméljük, hogy elsősorban ők fogják e hézagpótló

gzítése, a város nagy történeti és mély kultu-
erteti a város művészi tevékenységét a XIII. szá-
ben is bemutatja a kimagasló alkotásokat, a Szent
encesek óvári kolostorát, az unitáriusok templomát,
ősi síremlékeit stb. Emellett különös gondot fordít
ogy a város meghitt hangulatát minél jobban fel-
yképek segítségével rekonstruálja a régi városképet.
n krétapapirosra nyomva, túlnyomó részben eddig
eg pedig (famentes papiroson) az emlékek mélyebb
zvászonkötésben, a könyv gerincén és fedőtábláján
ailag befejezhető — a folyó év karácsonyára hoz-

nül vállalja a könyvkiadás előkészítésének anyagi
gő. Kérjük az előfizetőket, hogy ezt az
ésőbb f. évi november 15-ig a pontos lakás-

edői eladásra legfeljebb kis számban fog megjelenni

vállalkozásunk támogatását s előfizetési felhívással
multja vagy az erdélyi művészeti kultúra története
őseinek is figyelmébe ajánlani szíveskedjék.

ÓREGDIÁKJAINAK EGYESÜLETE:

DR. ILOSVAY LAJOS

ny. államtitkár, egyetemi tanár,
felsőházi tag, az egyesület elnöke.

ENŐ

os,

Sárvári Pál

l.

Kazinczy Lev

V. k. 83, 86, 104,
106, 177. l.

Sárvári Pál

rajztanár

lásd okr

Kundebr

41-l-

FRANKLIN-TÁRSULAT

M. D. K.

SÁRVÁRY Pál

1765–1846

Balogh István. Debrecen, 5–3.

Sárvári Pál

l.

Kazinczy lev

XXII. 232, 490 l.

~~Temető, alsószentiváni [illegible]~~ népvándorláskori VII. 191.

Sárváry Katalin

divattervező

A Dorottya utcai kiállítóteremben láthatjuk Sárváry Katalin kiállítását, 1985. nov. 9.-ig.

Műcsarnok és Kamaratemei

1985 nov.

SÁRVÁRY Katalin textiltervező

Pécsi Kisgaléria kiállitása: 1985.szept 13.-okt.5.

Jelenkor, 28.évf. 10.sz. 1985. Krónika rovat

Sárváry Katalin

divattervező

A Dorottya u.-i Kiállítóterem 1985. okt. 17-nov. 9-ig lesz nyitva a művészi kiállítása. Sárváry a szerkesztést a népi szabások leleményeiből tanulta. Legújabb munkái tallan távol-keleti mintémákkal rokoníthatók.

Műszaruk és Kamaratermes

1985 ott.

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum meghívja Önt

Sárváry Katalin textiltervező
gyűjteményes kiállítására, melyet

Janáky István
építész nyit meg

1997. április 5-én,
szombaton délelőtt fél 12 órakor
a Csók István Képtárban.
(Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.)

A kiállítás megtekinthető: 1997. május 11-ig
hétköznap 10-19 óráig, szombat-vasárnap 10-18 óráig.
Minden hónap első hétfőjén zárva.

A kiállítást a Gardénia Rt. (Győr),
a megnyitót Bognár Endre csókakői borászata támogatja.

Sárváry Katalin

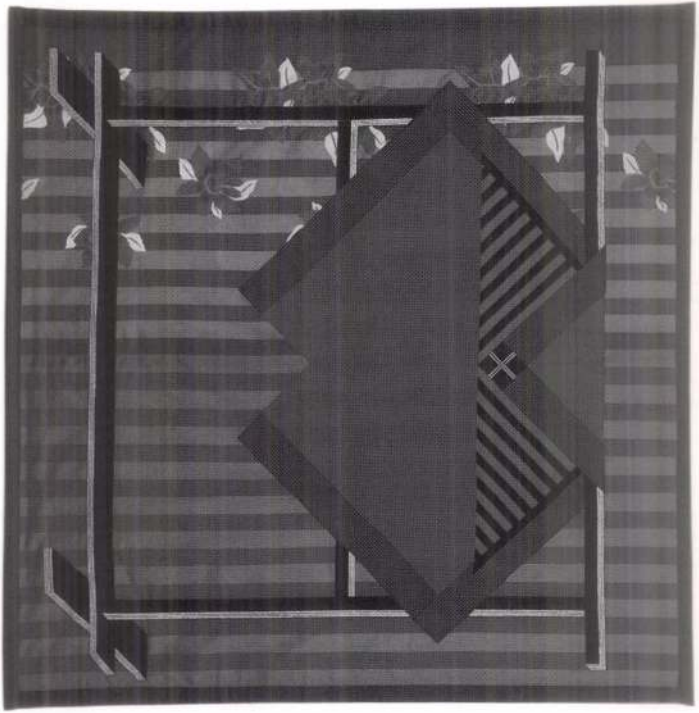

SÁRVÁRY katalin

MEGHÍVÓ

VIGADÓ GALÉRIA
MT REKLÁMIRODA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
MHB "Művészeti" Alapítvány
Charmol Hungary
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány

Sárvári Katalin ipm. (rula)

említés
Ipmű. Vall.

→ Gosza Géza ipm

MŰVÉSZET 1985/10/8

MDK

Sárváry János

vasmunka

Fejérváry Géza... Magy. Iparmüvészet, 19o1.

228. l.

MDK

Sárváry János, ip.müv.

kovácsolt vasmunkájával tünik ki.

A karácsonyi iparművészeti kiáll. 1965.
MIP.1965. 14.1.

MDK

Sárváry János

A karácsonyi iparművészeti kiáll. Magyar Iparművészet 1906. 14.l.

MDK

Sárváry János

kovácsolt vas asztalka

Ötvös. iparműv. vásárlásai. Magyar Iparművészet, 1899. ápr. pótfüz.

MDK

Sárváry János

Magyar Iparművészet 1908. 4. sz.

MDK

Sárváry János

Divald K: A szegedi kiáll. Magyar Iparművészet 19ol. 2o7-13. l.

Sárváry L. 1870

szines litografiái

1) Debreceni ref. collegium
diákok 1624-1774.
2) U. az 1774. évi egyenruhája

2 litografia az
alábbi műben

Szücs: Debrecen
tört. III k. 926 l.
~~után~~ 927. l.

Nem oly gyengék,
mint az előbbi
cédulán leírt rajz

3) U. az 1774. év végi ruhák
4) U. az 1775. évi egyenruha.
Ismét gyengébb rajzok

nép kereseti lehetőségének a fel
seprűkészítés, lábtörlő, fakanala
sük a népművészetét, ez már hazi

Jelenleg 18 vm állit ki
iparral csak ugy foglalkoztatnal
részint maguk dolgoznak itt Pes
főkép Amerikába és Angliába sze
Minden vármegyében szabad müvel
lyamok keretében tanitják egyes
seprükeszités, stb. ezek azután
Céljuk a háziipar minden széles
népmüvészet felujitása egyes ág
bére által a nép anyagi fellend

A háziipar kereskedelmi kere
is. Mint már melitettük minden
megvan a magauk sajátos népi mü

VIGADÓ GALÉRIA
MT REKLÁMIRODA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
MHB "Művészeti" Alapítvány
Charmol Hungary
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány

SÁRVÁRY katalin

MEGHÍVÓ

A Vigadó Galéria
és a kiállító művészek
tisztelettel meghívják Önt a

REINKARNÁCIÓ

című kiállításra, melyet
1996. július 25-én 17 órakor

SZÉCHENYI PÉTER
festőművész nyit meg

Megtekinthető: 1996. július 25-től augusztus 11-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

DUFFEK TIVADAR
HIDVÉGI ÉVA
KARATTUR KATALIN
KISS KATALIN
SÁRVÁRY KATALIN
SZIRÁKI KATALIN
VERECZKEY SZILVIA

Sárváry Katalin

Magyar Iparművészet az

ezredfoRdulón 2003

117. l.

Sárvári Katalin, [iparművész]

l. Dienes Gábor

-: A VII. művészeti pályázatok legjobbjai 6.

Népszabadság, Bp. 1978. ápr. 21.

Sárvári Katalin, textilművész

L: Dienes Gábor

-: Pályázati ....

Borító 3

Mozgó Világ, Bp. 1978 Különszám

IV/VII.

Sárvári Katalin

Ruházati formatervező, részt vett a
kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
(Műcsarnok), 1975. jún – júl.

Sárvári Katalin

Ruhaterve (repr.)

(anyag: Szilágyi Júlia).

Művészet, 1975. 5. 21. old.

Sárvári Katalin
divattervező

Ruhatervo (repro)

— . Öltözzo dés
Művészet, 1975 május - 20 oldal.

Sarvári Katalin

Plakátpályázatott Hirdetett a fennállásának 25ik évfordulóját ünneplő Majus 1., Ruhagyár. A beérkezett pályaminkák közül Sarvári Katalin és Sándor Margit alkotásait tartotta dijázásra alkalmasnak a zsüri

Magyar Hirlap 1973/40 Sold.

Sárvári Katalin, iparművész

L. Domanovszky E.

Tordáy Ilus: Iparművészet a Vigadóban 2.

Esti Hírlap, 8n. 1930. máj. 10

Sárváry János

mulatás

l.

Ráth György 1896

199. l

áma

D 3/ 154871

Szla. sz.		
Számla		M.N.B. tölti ki.
Ország		
Valuta		

Tanusítvány

iteli vámkezelés céljára.

sítjük a m. kir. $\frac{\text{fő}}{\text{mellék}}$ vámhivatalt, hogy fentnevezett cég a M. E. számú rendelet 3. §-a értelmében az alább megjelölt, nő áruszállítmánnyal kapcsolatban az exportdevíza elszámolására t vállalt.

rb. és mennyiség, egység		Üresen hagyandó	Egység-ár	Valuta	A vállalt összeg részletezése árunemek szerint	
o	netto					

Bérmentesített vagy bérmentetlen, el-

Sárvary János

műlakatos

Rák György 1895

134. l.

Pesti
Magyar Kereskedelmi Bank
V. Fürdő-utca 2

Sz. 40.

Szentiványi Gyula úr

Budapest.
VI., Aréna-út 41.

Ön
Önök ma az alulírt pénztárnak

[illegible]

Sárvány János

mulatos

l.

Rátb. György 1896

410-l

Sárvary János

mülakatos

l. Közlezrkiáll

1359. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Sárvary János

1775

Lásd

Fleischer Bécs 81. l.

Budapest VII. 268.

Sárváry János vasműves

Magyar Iparművészet, 1901

1/2. sz. 1-21. o.
Dieuer - Dénes József: Az iparművészeti társulat karácsonyi kiállítása.

Sárváry János, arztalos

Iparmüvészet 1896-tan 1.

Sárrány János, mülakatos

Iparmüréret 1896-ban 410.

Sárrárij J. lakatos cég

Iparmüvészet 1896 - ban 197.

Sárváry János, ip. müv.-mülak. MDK

a kiállitáson szerepelnek kovácsolt vasmunkái.

A karácsonyi iparmüvészeti kiállitás.

Magyar Iparmüvészet. ~~1908.~~ 1906 14.1.

MDK

Sárváry János
örökmécses, állványát vasból kovácsolta

Magy. Iparművészet, 1908. 1. képek.

Sárvári István

terveztte a Kelenföldi lakótelepre szánt parkológarázst. A terv homlokzati rajzát közli.

Nádasi Antal: Autószervizek.

Budapest, 1971. 6. sz. 12-15. l.

M.D.K.

Sárvári István

pályaműve a magánerőből épülő lakásokra kiírt tervpályázaton megvételben részesült.
Társtervező: Bitó János, Faragó Mihály

Magyar Építőművészet 1967/4. 9.l.

Sárvári Ibolya

vybrainal fotói a 13. és a 24. oldalon

Valóság 1979/4

Szivány Ilona
textiltervező

Furulyadal című szőnyege
a szomszéd nyugdal szellemét hor-
dozza

Ágopcsa Marianna: A valóság szintézise.
Művészet, 1971.március - 24.lap

Sárvary Ferenc

ötvös

Holló Ernsi = A modern magyar ötvösség a praktikum. Holgáltitában. Magyarság képes mell 1925. jul. 19. (Képpel)

9h szám.

Fejér vármegye alispánjá

SZÉKESFEHÉRVÁR
39 VIII. 29. 15.
K 1 K

Műcsulékek Orsz.
Biottsága

IX Rákos utcza 10

Budap

vatalból.

Sárváry Ferenc

Ötvös

1913-15

Ljimisk 1930. 88. l.

T. 5212.

ülvárosaival és a környékbeli
a lebegő mondatszalagon:

YZERLYKE HOOFDSTAD WEENEN
ne voorsteden, tegen ~~t~~ Westen te

ag. 349.
l, de Burgt és befejezése 14,

.2 cm.

Sárvári Ferenc

Vegbiz. jó eredm.

Érmiek 1915/16. 43. c.

1873: 46. *Schule von Siena*, XV. Jahrh.: St. Matthäus Evangelist. — 1876, 1878, 1879: III. 91. *Sienai iskola*, XIV. század: Sz. Máté evangelista. — 1881: 8. *Siena*, XV. század: Szent Máté. — 1888: I. 21. *Lorenzo di Pietro* il Vecchietta követője: Szent Máté evangelista. — 1896, 1897: I. 21. *Lorenzo di Pietro* da Siena követője: Szent Máté evangelista. — 1897: I. 21. In der *Art des Lorenzo di Pietro* Vecchietta, XV. Jahrh.: Der Evangelist Matthäus. — 1898: I. 21. *Lorenzo di Pietro* Vecchietta (manière de), XV. siècle: L'évangeliste Matthieu. — 1901, 1904: I. 21. *Lorenzo di Pietro* Vecchietta követője: Szent Máté evangelista.

Sárvári Ferenc

ötvösinas,
Szombathely 1624

l.

Horváth Tibor

26.l.

M. D. C.

Sárvári Ötvös András ötvös

1572. Sárvár
1573. Sárvár

Ymelty Béla: A magyar ötvösök helyzete a XVI. században 68.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 178. l.
Levéltár. 1953. 1–2. sz.

Sárvári ötvös András

1572-ben 10 tallért kap
„ló nyakára való párduc-
bőrre vért csinálni".

Orsz. Levélt. Nádasdy
Számadások 1571-1590

Kmetty 68. l.

1572-ben mérve vett át
13 pohárfedelet javitásra.
Ugyanakkor megmérve
adta át a kész lószerszá-
mott.

Kmetty 70. l.

Sárváry Katalin

Magyar iparművészet az
ezred fo Rdulón 2003

83.l.
51.l.

1556

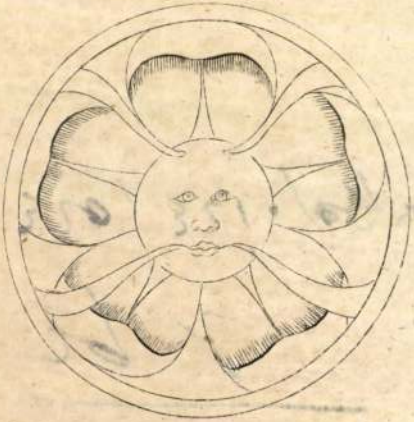

9.

5.

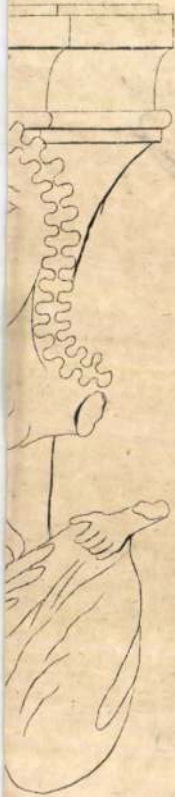

Sárvári kastély

freskói

H. R. M mestertől.

Ambesata 78,

79. l

l. 320, 321. jegyzet

SZENTLÉLEK (Erdély)

Várrom

Kézi VV 1859, 196 l.

Sárvári kastély

diszterme

Háry Gyula rajza

Repr.

Om IV. 375. l.

6882
T. 8446 –

ICH, a TRAV és az Isola DE BVA
palato-val.

: 32.1 cm.

Sárvár

Háry Gyula rajza
Kepr.
Om IV. 151. l.

3.

4.

Sárvári

l.

LykaMagyműI800-50
158,314.l.

Sárvári kastély

menyezetfreskója
1653 ból

MRM monogram-
mistától

l.

Tanulmányok Bpest I.

67. l

Sárvár vár

Nyitra vm.

l.

Hadtört. Közl

1914. 573. l.

hamamelis virginiaca

varázsfa

Sárvár

az Ecsedi láp tájón
volt.

Pais: Magyar Anonymus 137. l.

Sárvár

Dr Takáts Sándor:
Nádasdy Ferenc gróf
sárvári kéziratai.
Arch. Ért. 1902.
122–127. l.

A.

[illegible]

[illegible], 1911

147–, 507–,

[illegible]

1912, 1233–l.

Sárvári vár

l.

Thirfelsödemántul

278, 279. l.

280. l. Nérpel

Sárvár vár

SÁRVÁR

Vár

Szendrei János: Várainak rendszere és történelme a XVI. és XVII. században. Hadtörténelmi közlemények, I–1888, 621 és 622 l.

Sárvári kent

László-templom

l.

Thirfelsödmaintul

279. l.

SÁRVÁR

Kastély

Kézé VI 1914, 389 l.

Sárvári kastély

SÁRVÁR

Kastély

Hekler Antal: A magyar művészettörténelem föladatai. Századok, LV–LVI – 1921–1922, 170 l

SÁRVÁR

Kastély: Csatajelenetek

Horváth, Enrico: Una veduta di Veszprém in un affresco di Castiglione d'Otona. Corvina, VI–1926, 57–58 l.

Sárvári kastély

Sárvári kastély

SÁRVÁR

Kastély

Kapossy János: Baroki művészetünk olasz kapcsolatainak kérdéséhez. Az Országos Magyar Régészeti Társulat Évkönyve, II–1927, 261. l.

Sárvári kastély

SÁRVÁR

Kastély, bugnatos kapu, Donato Grazioli műve, ki 1589-ben itt dolgozott.

Budinis Cornelio: Gli artisti Italiani in Ungheria. (Opera del Genio Italiano all' Estero) Roma, 1936, 80 l. - 81 l. 156 l.

Sárvári kastély

SÁRVÁR

Vár

Horváth, Enrico: Il rinascimento in Ungheria. Annuario, Studi e Documenti Italo-Ungheresi. II. kötet, Roma 1939, 165 l, (különnyomat 139 l)

~~Kőemlék, római III. 57.~~

Sárvár (Tasvára)

közvetlenül a konfoglalás utáni éjjel

Bárczay 580. l

< Sárvár >

Scherg Károly = < >

Bps. 1974.

Ernetz = Sárvár története
1864.

Scherg Károly = Nevezetes
dátumok Sárvár történe-
tében. Vasvármegye
1926. febr. 14.

MDK

Sárváry és Jancsurák
örökmécsesek készitése

Lukács Zs: Egyházművészeti kiáll. Magy. Iparművészet
1908. 257-258 l.

MDK

Pápai tárlat. Pápa és Vidéke, 1942. szept.13.
1 l.

mdk

Sárvári Andrásné népi iparművész

Recsk

munkája mint pályamű

u. Varga Marianna. A Kis-Sanko Bori Emlék pályázat díjkiosztásáról.

36. l.

Népművelés 1963 10. sz

MDK

Sárváry

kovácsolt vasmunkák

Divald K: Az Ipm Társ. karácsonyi kiáll. Mücs. 1898, dec. 11. 179, 180 l.

MDK

Sárváry Ferenc: Ezüst pohár. repr.

Magyarság 1925.jul.9.

Sartory F. Ö. Pesten

működelő festő. A Pesti Mü-
egylet ugazgató választmányának
majd a mübiráló választ-
mányának is tagja az 1850-es
években. Canzi Ágostnak egy
róla festett karrikatúrája az 1850-es évek elejéről a
Képm. Múzeum grafikai gyüj-
temenyében van.

Veszprém VIII · 197.

Sartory Sylvester /venezia/
Szinyei Társaság meghivott tagja
Szinyei Társaság VII.kiállitása
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

MDK

Sartzo Ferenc kőfaragó

1562. pozsonyi épitkezés

Adatok a hazai épitészet XVI. sz.i történetéhez.

Magyar Művészet, 1927. 113. l.

MDK

Sartzo Ferenc kőfaragó

A pozsonyi várban 1561-ben teljesitett munkáját 434 r. frtra becsülték.

Herzeg József: Adatok a hazai épitészet XVI. sz.-i történetéhez.

Magyar Művészet, 1927. 2.sz. 114.lap

Sartorius Pál

festő 1520

téves adat

lásd

Rotherdmárny

161. l.

Budapest
1914
Dallas

Sartorius Pál festő XVI.sz.
Erdély.

Arch.Sieb.1889.22.köt.69.l.

M.D.K.

Sartory, Joseph, nobrák

... nármazó Szt. Sebestyén és Szt. Király nobrokat, melyeket nevező köröl.

Aggházy Mária: Barockplastik in Ungarn.
Übers. Barbara Faragó

Bp. 1959. 29 l. 185 t.

14. old.
157., 158. á

M.D.K.

Sartory, Joseph, szobrász

a Donner utáni második generációhoz tartozott és Schlekerer nyomdokain haladt. 1760-ban ő restaurálta a pozsonyi Szt. Háromság emléket, majd nagy tevékenységet fejtek ki Pécsek. Itteni munkáira szerző csak feltételes módban hivatkozik, kivéve a szereseghár hérő barokk oltáraiból megmaradt, 1782-ből ./.

Aggházy Mária: Barockplastik in Ungarn,
Übers. Barbara Faragó

Bp. 1959. 29 l. 185 t.

14., old.
155. á.

M.D.K.

Sartory, József, szobrász

nevét a Donner körül csoportosuló á már klasszicista irányban dolgozó művészek körök emlitik

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc

Akadémiai Kiadó, Bü. 1968. 902. old.

SARTORY Jóvef rohan

1759 Porsoy, dóm

Ass 1998. 245

9894-68. Győri kápt. lt. Bev. jk.

I. 330. p. 8. valamint 21. cs. capsa

még egy telek és 1/2 telek méretű

M. D. K.

SARTORY építész

Pécs. Káptalani levéltár és plébánia, 1780.

Magyar építészet, Bp. 1954. 84. l.

Sartory József

Stobrau

Bathyány Lajoné grófné II. 1.

zród

z

Kap Ung Jahrb

50. l.

Érkezett 1904 október 26.

822/904 (Szegszárd 1904 október 24)

A szegszárdi múzeum igazgatósága beküldi az államsegély felhasználási levelét (Válasz 1904 XI/21.)

Sartory József

MAGYAR MUVESZET

1931. 22.

1929. 457, 489, 554, 563

gy éppen ez a véletlen fogja Önt **főnyereményhez** *juttatni.*
ojások kizárólag a szerencséről közismert **Török bankház**
almazák és **Török** *sorsjegyeinek nagy kelendősége*
egrendelést halasztás nélkül megküldje.
ennek nagy szerepe van az életben és igen nagy számban
erencsének nálunk történt megkisérlése által szép jövő!

tálysorsjátékban az elérhető legnagyobb nyeremény

0.000 pengő

rsjátékon való részvétel az egyetlen mód, hogy cse-
két nyerhessünk.
iveskedjék a mellékelt levelezőlapon postafordulattal,

április hó 5-ig megküldeni,

hamar elfogy.

rhuzás már április 7-én és 10-én.

losan megállapitott I. oszt. betétárak:

Fél sorsjegy ár. P 12.—	Negyed sorsjegy ár. P 6.—

gy a sorsjátékon résztvesz s ezáltal lehetővé teszi, hogy
ét kifizethetjük Önnek, vagyunk

kiváló tisztelettel

egy nyer!
sélyek!

TÖRÖK A. és TÁRSA
BANKHÁZ RT.
BUDAPEST, IV., SZERVITA-TÉR 3.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Sasadi Gyula

ESTI HIRLAP

1021 1970 ÁPR 17

A Parlament alatti szobrászműhelyben dolgozik a Kőfaragó- és Épületszobrászipari Vállalat tizenöt munkása. Az Országház felújításával kapcsolatos köszobrászmunkákat végzik. Képünkön: Sasadi Gyula a megrongálódott Apafi Mihály-szobrot faragja süttői fagyálló mészkőbe
(MTI fotó — Király felv.)

fo
1970. áp

Esti Hír

POLITIKAI NAP

RÉTI ERVIN TELEFONJELENTÉSE BÉCSB

Ma délután kez
a SALT-konfe

v. Darvassy István: Tiszapart. (Műcsarn

Rav

Szeretném tudni ki sikongat,
mikor a harang oda kongat
ravatalomra . . .

Szeretném tudni, hogy ki vágyik,
hogy ki nyul el szájával számig,
egy végső csókra. . .

Szücs Pálma: Magyar menyecske. (Műcsarnok.)

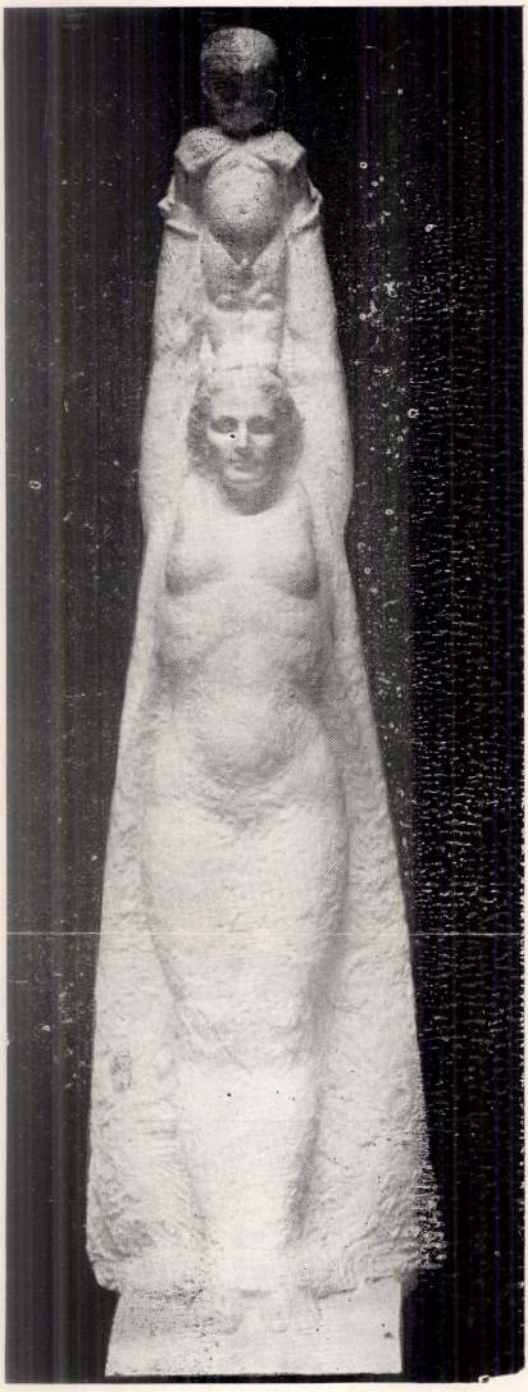

Sashegyi Gyula és Marjánovics György: Mindenek felett.
(Műcsarnok.)

got... és így tovább... Akkor aztán jön még valami, valami még, ráadásul, külön hozzá, a történéseknek abból a fajtájából, amit nem szeretünk és amiből annyi van, valami, amiről azt hisszük, betetőz mindent.

Hát ez egy ilyen reggel volt.

Hidegebb volt a víz, mint máskor, íztelenebb a reggeli kávé és mikor kidugtam a fejem az ablakon, hogy milyen a világ odakint, megborzadtam a létezéstől.

Fagyott az éjszaka... a sikos járdát titkos hatalom csillogó mezbe burkolta és valami nagyon reális és egyáltalán nem hatalom pedig telehintette

A primitív népek képző-művészetének lelki háttere

Irta Szinetár Ernő dr. idegorvos

A primitiv népek érzelmi életének kutatása során tapasztalták az etnológusok, hogy a primitivek gondolatvilágában teljesen elmosódott az a határvonal, amelyet a természetes és az erőszakos halál között vonhatunk. A primitiv ember egyáltalán nem tartja természetes ténynek az élet megsemmisülését és ha valaki nem harcban vagy vadállatokkal folytatott küzdelemben pusztult el, hanem betegségben vagy öregségben, azt szerintük a „gonosz szellemek" ölték meg. A primitiv ember nem ismeri a természetes elmulás lehetőségét: szerinte az is erőszakos halál; gyilkosság áldozata lett, aki természettes halállal mult ki. A primitiv népek hite szerint az ember csak akkor hal meg, ha „gonosz szellemek" győzedelmeskednek az élete felett: Ezek a gonosz szellemek viszont saját gonosz kívánságainak a megtestesülései. A halál tehát szerintük nem más, mint a „gonosz kívánságok", „varázslatok" erőszakos győzelme. A halálnak ilyen értelmezése mellett természetes az is, hogy a primitiv ember fél a halott szellemének jelenlététől, illetve visszatérésétől: a halott bosszút állhat az élőkön, mert azok nem védték meg őt életében a „gonosz szellemektől", azaz „gonosz kívánságoktól" s tőlük az életbenmaradottak csak gyűlöletet, kártékonyságot és csapásokat várhatnak. Vajjon mi indítja a primitiv embert arra, hogy drága halottjáról ilyen gonosz szándékot és alattomos indulatokat tételezzen

Nyugatamerikai Totem ősalak

modnak akkor, amikor a halottat megmentik a bomlási folyamattól és a leghűségesebben igyekeznek megőrizni annak arcvonásait, elsősorban a fejet, melyben szerintük a legintenzivebb életerő rejlik. A koponyát kiszárítják és amikor a fül, orr és a szemek már teljesen felismerhetetlenekké váltak, összehívják a rokonvább. Ez a megoldás már határozottabban képzőművészeti jellegű.

Az ősök megtartására való törekvés azonban legjobban realizálódik a plasztikusan kiképzett ősfigurákban. A sírok fölé szurt hatalmas cölöp tetején egyszerű és nyers vonalait adják annak a figurának aki a

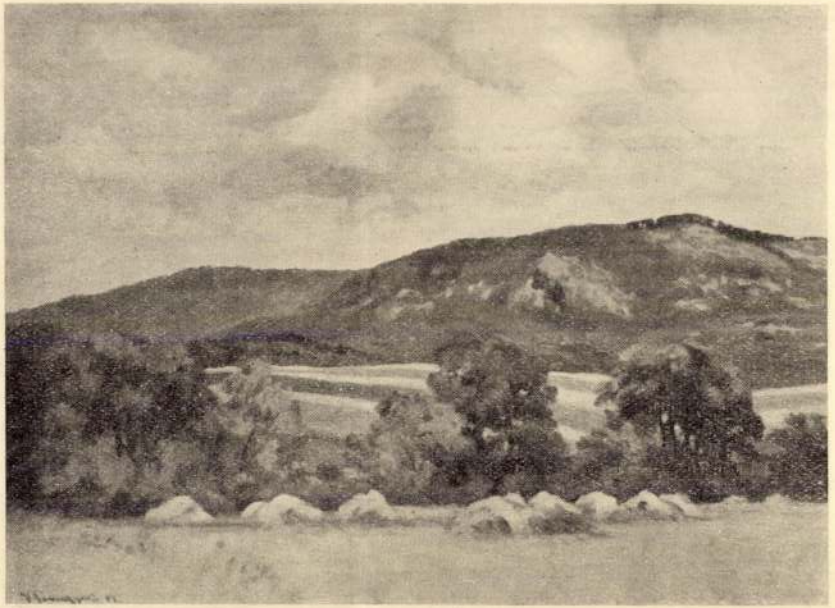

v. Sashegyi Kálmán: Nógrádi táj

Sashegyi Kálmán

Magyar Nemzeti Művészet

1939. 117. l.

Vodicai Sashegyi Kálmán

Impresszionista. Tompa, átszűrt színek jellemzik művészetét Boromgós, romantikus hangulatú táj képeket fest jobbára. A nagybányai művészetelepen folytatott tanulmányokat, majd a Képzőművészeti Főiskola nővendéke lett. A Műcsarnok és a Nemzeti Szalon állandó kiállítója.

He follows the impressionism. After finishing the school in Nagybánya, he was a pupil of the Academy of art. He gives back the real life in his pictures, paints them with deep absorption. His name is to find ammong the exposers of the Hall of art and the national Saloon.

Après avoir terminé ses études á Nagybánya, il a été élève de l'Académie des Arts. Peintre impressionist. Il aime les reflets verdâtres du ciel, les vibrations bleuâtres du soleil luisant Son nom, on le trouve continuellement aux expositions de la Halle des Art et du Salon National.

60 fit.

V. Terem.

110 LIEZEN-MAYER Sándor. A Nagymama névnapja. Olajf. Eladó.

111 VILLEGAS José. Ca d'oro Velencében. Olajf. 7000 frt.

112 JORDAN Carl. Aranyhalak. Olajf. 300 frt.

113 ISTVÁNFFY Gyula. Erdő, kora tavasszal. Olajf. 500 frt.

114 LINDE Hermann. Szamár-itató Kairóban. Olajf. 940 frt.

115 EHRMANNS Theodor báró. Részlet a velencei csatornából. Olajf. 350 frt.

116 MONTIGNY Jules Léon. Ökrök a réten. Olajf. 900 frt.

Magyar Nemzeti Művészet

1939. I. 24. 10. é.

Sashegyi Kálmán

Vodicai Sashegyi Kálmán

Impresszionista. Tompa, átszűrt színek jellemzik művészetét. Borongós, romantikus hangulatú tájképeket fest jobbára. A nagybányai művésztelepen folytatott tanulmányokat, majd a Képzőművészeti Főiskola növendéke lett. A Műcsarnok és a Nemzeti Szalon állandó kiállítója.

LEVELEZŐ-LAP.

Elköltözött
Parti

MAGYARORSZÁG
4 FILLÉR 4

BUDAPEST
1929 NOV. -5. 18.
62 FR

19

Magyar
Tasher Erdmann
festőmennyiszonak
Vizsgr Aréna ut 41
Budapest

~~Péteffy Sándor u. 41.~~

Budapest, 1929. nov. 5.

Igen tisztelt Művész Ur !

Van szerencsém felkérni, hogy nagybecsű életrajzi adatait az Éber-féle Művész-Lexikonban való közlés céljából lehetőleg postafordultával megküldeni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

N. Szentiványi Gyula

muzeumi titkár,
Budapest, VI. Aréna-ut 41

Sasi-Nagy Ildikó

3

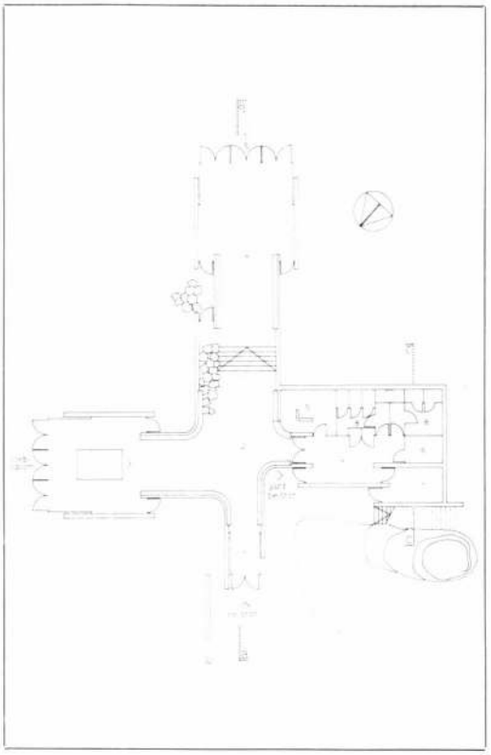

1

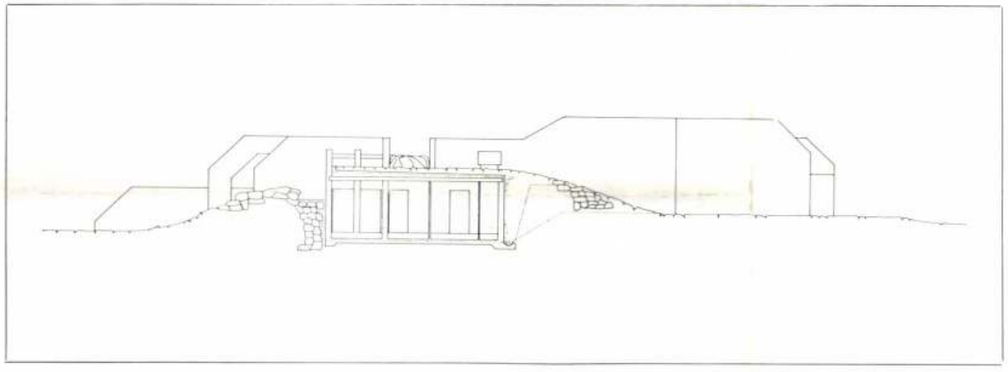

4

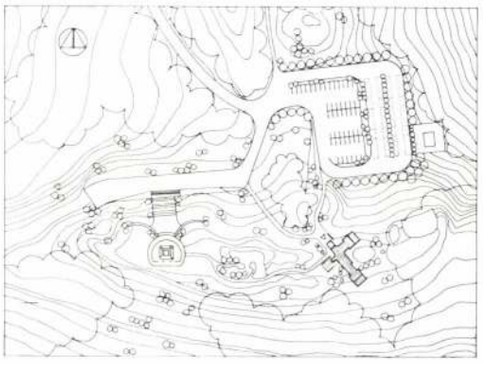

2

Pákozdi Emlékmúzeum

Építész: Sasi-Nagy Ildikó (VÁTI)

Városrendező: Zsáry Zoltán; kerttervező: Gerzanics Annamária; közlekedés-tervező: Moldován Katalin; közműtervező: Rózsavölgyi Károly; statikus-tervező: Marosi Ferenc; gépész-tervezők: Kőszeghy László, Heller Károly; beruházó: Fejér megyei Beruházási V., kivitelező: Fejér megyei Tanácsi Építőipari V.

„*Az 1848-as honvédsereg pákozdi dicsőséges csatájának emlékére állította a Magyar Néphadsereg 1951. szeptember 29-én a Néphadsereg napján.*" Ez a felirat olvasható a pákozdi csata emlékét őrző obeliszk oldalán. Hosszú ideig ez az emlékmű idézte az itt lezajlott győztes ütközetet. Az 1848. szeptember 29-i csata 130. évfordulójának tiszteletére emlékmúzeum tervezésére és a környék rendezésére kaptunk megbízást a Velence-tavi Intéző Bizottságtól.

Alapvető és meghatározó feladatnak az emlékmúzeum helyének kiválasztását tartottuk. A jelenlegi emlékművel, illetőleg ehelyett egy új — az egyeztető tárgyalások során lehetőségként megcsillanó — méltóbb, tartalmasabb és az eseményekhez szorosabban kapcsolódó emlékművel rivalizálni nem akartunk. Az obeliszktől kb. 80 km-re keletre a terep szinte kínálkozott arra, hogy az emlékmúzeum tartalmi követelményeit és a terepadta lehetőségeket összekapcsoljuk. A lekopott, vöröses, gránitsziklák övezte mélyedésből körültekintve az épület elhelyezkedése és alaprajzi sémája rögtön tisztázódott. Két igen fontos irány rajzolódott ki. Az egyik irány Sukoró községet veszi célba, mivel a sukorói templom nevezetes tanácskozóhelye volt az 1848-as vezérkarnak. A jelenlegi emlékmúzeum fontos kiállítási anyaga az a csatát bemutató nagyméretű terepasztal, amelyet ebbe az irányba tájoltak és amelynek a sukorói templom az azonosítási pontja. A másik irány a Velencei-tó felé mutat, kihasználva azt a lehetőséget, hogy innen a pákozd—sukorói dombról az egész tó teljes szépségében tárul elénk. Ez a két tengely jelölte ki az épület helyét és tájolását. A bejárat az emlékmű és az igényeknek megfelelően bővített parkoló irányából egyaránt elérhető és a Velencei-tóra nyíló szárnnyal szemben helyezkedik el. A sukorói szárnnyal szemben az épület kiszolgáló, gazdasági blokkját terveztük, a terepadottságokat kihasználva, földbe süllyesztett megoldásban. Az így kialakult kereszttengelyre szerveztük az emlékmúzeum kiállítótermeit. Az egybefüggő kiállítótér a sukorói és a velencei szárnyat, valamint a fogadó-elosztó teret tölti ki. Az egyre nagyobb fesztávú kiállítóterek Sukoró, illetve a Velencei-tó felé nagy, törtsíkú „üvegszemekkel" tekintenek ki a tájra. Az ívesen kialakított falak egyrészt a tér belső sodrását biztosítják a falakra erősített, frízként kialakított kiállító vitrinek folyamatosságával, másrészt az épület finomabb terepbe ültetését teszik lehetővé. Az épületben jelentkező szintkülönbséget és a lépcsők mellett megmaradó sziklatömböket szintén a meglevő terep sugallta.

A tengelykereszt találkozási pontjában a felülvilágítók egyben a mesterséges fényforrások helyét is kijelölték. A szerény gazdasági rész kis büféből, raktárból, gondnoki szobából és vizescsoportból áll. A gazdasági bejárat a főbejárattól függetlenül elérhető.

Magyar Építőművészet 1981/5

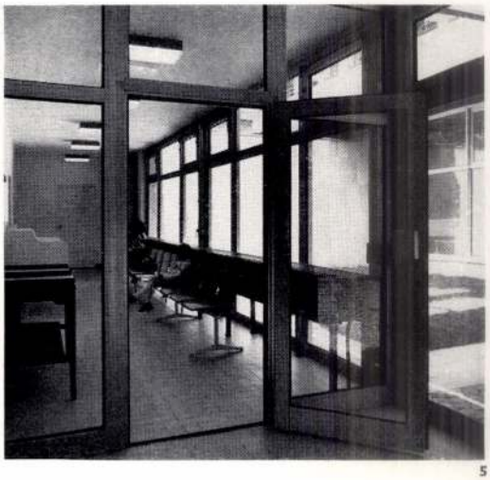

5

1. Metszet
2. Étterem
3. Összekötő folyosó a nyugdíjasok háza és a szociális otthon között
4. Földszinti társalgó
5. A gyermekgyógyászati rendelő várója
6. Előcsarnok

1. Coupe
2. Restaurant
3. Couloir reliant la maison des retraités et le logement foyer
4. Parloir du rez-de-chaussée
5. Salle d'attente du dispensaire de pédiatrie
6. Vestibule

6

sére. Ezen a szinten helyezkednek el továbbá a szociális otthon irodái.

Az emeleti szinteken középfolyosóról nyílnak az ápolási egységek. Szintenként 9 db háromágyas és 2 db kétágyas szobában 31 személy, az épületben összesen 155 fő helyezhető el. A szobák teljes bútorozással készültek. A háromágyas egységekben a szobákhoz kapcsolódóan mosdó+gardrób helyiség is épült. A kétágyas szobákban a mosdó nincs külön helyiségbe leválasztva.

Szintenként található továbbá egy nővér szoba (ezek közül az I. emeleti orvosi szoba, egy közbenső pedig a főnővéré), egy speciális berendezésekkel felszerelt fürdőszoba, a tálaló és az étkező, mely egyben társalgó céljaira is szolgál.

A lépcsőházhoz kapcsolódóan betegszállításra is alkalmas felvonó található.

Üzemi egység

A nyugdíjasok háza és a szociális otthon között földszintes épületszárnyban helyezkedik el a 300 adagos befejező konyha szükséges kiszolgáló helyiségeivel együtt. (Zöldség- és húselőkészítő, fekete- és fehérmosogató, raktárak, tálaló.)

Szerkezeti megoldások

A főtömegek függőleges teherhordó szerkezetei acélzsaluzatos monolit vasbeton falak. A földszint feletti födémek alulbordás vasbetonlemezből, a közbülső födémek előregyártott vasbeton födémpanelekből készültek.

Az orvosi rendelő B 30 jelű falazóblokkokból, az üzemi épület pedig a GYŐRITERV—GYÁÉV kommunális vázszerkezetével és B 30 jelű vázkitöltő falakkal épült.

Az épület komplexum karakterét, kellemes megjelenésű plasztikáját a harántfalak túlnyúlásai adják.

A nyugdíjasok házánál a lakószobák előtt ezek segítségével alakultak ki a loggiák, a szociális otthonnál pedig árnyékoló szerkezetek és virágvályúk helyezkednek el közöttük.

Az épületek alsó szintje — a földszintes szárnyakkal együtt — kővel burkolt, harmonikus egységbe fogva ezzel az egész épületegyüttest.

Az egyes épülettömbök alapszíne általában tört fehér. A felületek plasztikáján túl tovább gazdagítják az épületek megjelenését a vb. virágtartók barna, a korlát és az acélszerkezetű virágvályúk piros színeit.

Az épületek hátsó homlokzatán az alapszín a sötétebb s a vb. lamellák a tört fehér színűek. A nyugdíjasok házának északi oldalán elhelyezett oldalfolyosó az uralkodó szélirány felől profilüvegfal lezárást kapott.

Az előcsarnokok, társalgók padlóburkolata tardosi vörösmárványból, az álmennyezetek alumínium profilokból, az oldalfalburkolatok fából, a fűtőtest burkolatok fa+fém kombinációval készültek. A gondosan ápolt növényzet igen kellemessé teszi a közösségi helyiségeket.

Az épület komplexum körüli park és a cserjék még barátságosabbá, otthonosabbá teszik a bennlakók számára a környezetet.

Harmati János

t és környékét ábrázoló látkép
ellett egy dombról egy előkelő török
ekülését. A Donau Fluson állo-
g van nevezve. Felirata diszes

ect von der Belage
tung Belgradt, samt
rlag der groszen Trücki-
m Comãndo I. Hoch
Eugenii von Sa-
1717. durch die Kay-
en, und darauf per
mmen worden.

Georg Heinerich Walthern, Bucchänd-

3 cm.

II. 1977. Sáska Mihály (von), 23 éves, szül. Debrecenben, Magyarországon, prot., atyja nem él, Ziebland építőiskolája, 1863 okt. 26., 1864 nov. 14. megkapja a matrikelt.

Som 181. l

A derült égbolt felhőzött. Jelzése, balra a nádasban, vörös betükkel: »*Hermann Baisch 1885.*«

Vászon, méretei 80 : 140 cm

1889: V. 238. — 1890: V 238. — 1891: IV. 185. — 1892: IV. 185. — 1893: V. 326. — 1894: V. 42. — 1895: V. 24. — 1896: V. 24. — 1897: V. 24. — 1898: V. 24.

~~Vételett 1886-ban — Magy. Képt. 461. — Ltsza 320.~~

— 1900: V. 24. — 1901: V. 24. — 1903: V. 24. — 1904: V. 24. — 1905: V. 24.

— Magy. Képtár 461. — Uj lelt. sz. 320. — 1905. átv. jegyz. 365. — Száma az Orsz. Képtárban a szuban 2008 és a leltárban 2963. — Vételett 1886-ban 1200 frton (2400 K).

Kitüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Vét. 1886.

Mr 461
Ny. 320.

Saskó J.

orgonakerrítő

l.

Ezredéves Kiall

I. B 15. l.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Saskó Márton

békescsabai orgonakeszítő 1886-ban javitotta és bővitette az oroshazi ág. hitv. ev. templom orgonáját

Veres József

Oroshaza. Történeti és statisztikai adatok alapján † Oroshaza, 1886. 133. l.

† ismerleti —.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Saskö D.K. old.

Saskó vára

Varju: Magyar várak -

Sass Andrea közli

VERSRŐL VERSRE

Illyés Gyula:

Egy ősz

Fáradó szél gyanánt az esztendő lassítva szárnyalását
Lesiklik a magasból, hajladozva zúgnak fáink koronái.
Tetőtlen Július! alig emlékszünk rád, szemünk a földre fordult,
Hol a megtérő év véresen kúszik a csörgő, rőt lapályon.
Megáll nemsokára egy hóviharos éjen: zuzmarás forgószélben
Foszlik jajongva szét a csengő ürbe s véle napos ifjúságunk.
Ittam a forrásból ma este és számban megéreztem
Üzenetedet rút öregség, számban, mellemben, tagjaimban.
Az utolsó madár átkot kiáltva száll a vérben gőzölgő erdőből.
Mely egykor arcom mutatta, fátylat borít magára a víz.
Fáztam, el kellene mennem, gondoltam, itthagyni ezt a tájat,
Futni mint hontalan, komor hegyek élén a hold fényes útjait követve.
Vége a játéknak! Tudom én, magam vagyok én hegyeimmel,
Az isten messze él, ha él, ezt tudom csak, mást nem mondhatok róla.
Futni köpenyembe burkolva arcom, hátra se nézve kiáltani:
Egy igazi Urat ismertem itt meg én, a halál csámcsogó hatalmát!
Hanyatlik a nap, köd mossa a völgyeket, hallom
A takarodó nyáj ebeinek csaholását s a gyenge harangszót.
Mintha az utolsó kenet csengetyűzője közeledne felém —
Boruljatok le, fák, helyettem.

Gaál Károly:

Ősz

Fák nyúlnak a napért,
sárgák,
vörösek,
Fekete sál a földön,
szimatoló kutyák
orrában a csend.
Nedvesség,
avarbűz.
A köveken megáll,
hátranéz a Hold;
ostor fecseg,
moccan a kerék,
lánc csikorok,
s elesik egy gyerek.
Ajtó nyílik;
nevetés.
Riadt egerek.

Barta István:

Testvérgyilkos háborúk idején

Ma már megértem
hogy az Isten bal keze
miért is ront le mindent —
mit a jobbal oly bízón
s kedvvel épített.

Azért lett harc és
küzdés az ember élete,
hogy a jóra való
törekvést, már soha ne
feledje, mindig is segítse.

Mert romba dőlt
városok felett az igazság
vak és sánta lesz — de
boldogságot nem terem
soha se — Káin jövője.

Szeles József:

Az idő ívei

törékeny mint konduló harang
játszi könnyedséggel elszalad
az élet mint egy pillanat
s utána ami megmarad
marék sárgán vigyorgó agyag

A háború idején hófehér ruhában jöttek

Egy „ludovikás” — Kanizsáról

A Révai Nagylexikon szerint a Ludovika Akadémia felállítását az 1808. évi országgyűlés határozta el. Nevét Mária Ludovikáról, I. Ferenc magyar király harmadik nejéről nyerte, aki koronázási tiszteletdíjából ötvenezer forintot ajánlott fel az akadémia építésére. József nádor 1831-ben tette le az épület alapkövét. Az akadémia új formában 1872. november 21-én nyílt meg, 1897-ben pedig egyenrangúvá lett a bécsújhelyi katonai akadémiával. A mai nemzedékek valószínűleg csak nagyszüleiktől hallottak a „ludovikásokról”, hiszen ez is — mint annyi más —tabutéma volt évtizedeken át. Nemrég azonban Budapesten tartották ötvenéves jubileumi találkozójukat a magyar királyi honvéd „Ludovika” Akadémián, a „Bólyai János” Műszaki Akadémián, valamint a „Horthy István” Repülő Akadémián 1943-ban hadnaggyá avatott katonatisztek. A találkozónak zalai résztvevői is voltak, köztük *Erdős László* nagykanizsai Művészeti-díjas festőművész, aki szívesen vállalkozott a „ludovikás” diákévek felidézésére.

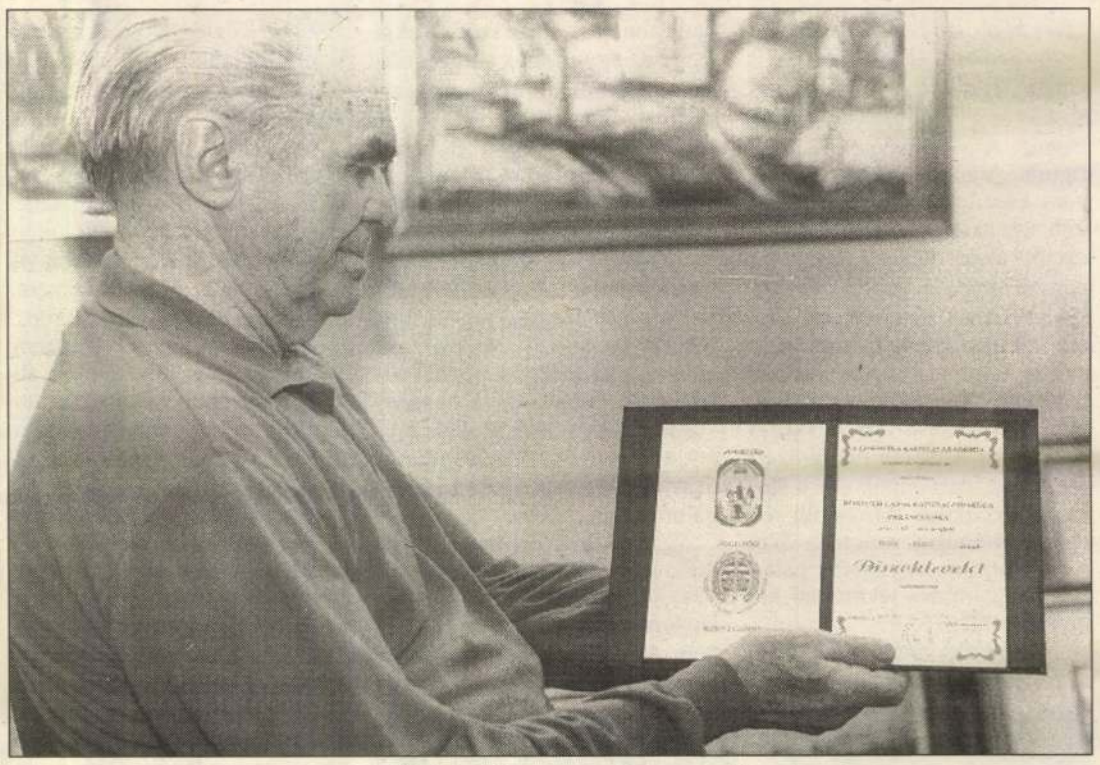

Erdős László az aranydiplomával.

— Mivel is kezdjem? Talán azzal, hogy abban az időben fogalomnak számított ludovikásnak lenni, mert rendkívül nehéz volt bekerülni az akadémiára. Több száz jelentkezőből csupán alig százan kerültek be az első évfolyamra. Az én esetemben mindez azért is ment nehezebben, mert bizonyos mértékig előnyösebb helyzetben voltak azok a fiatalok, akik a „cögerájból” — a katonai középiskolából jutottak be az akadémiára. Nekünk tehát duplán kellett bizonyítanunk a „ludovikás” esztendők alatt: később azért már tekintélyt vívtunk ki magunknak, hiszen előfordult, hogy az Üllői úti Akadémiáról indított távgyaloglás alkalmával a „cöglingnek” kivérzett a lába és segítettünk rajta.

Zalaegerszeg, 1943. Erdős László (a képen balra a második) az ötezer méteres síkfutás első helyezettje volt.

Az első felvételi után nyolc hónapra Pécsre kerültem 1941 januárjában és közlegényként szolgáltam, majd hadapród őrmesterként vittek fel Pestre. Sikerült a második felvételi vizsgám is, így azután az akadémián folytatódott a kemény kiképzés. A szigorú napirend nálam úgy kezdődött, hogy hajnali ötkor mindig lementem az akadémia parkjába és hosszú távon edzettem. Az elméleti képzést napi két óra lovaglás, vívás és lövészet egészítette ki. A Ludovika épülete mögötti nagy parkban állt a többi között a Szent György, valamint a Ludovika-szobor. Ebben a parkban — a jelenlegi Orczy téren — került sor minden év augusztus huszadikán a tisztavatásra. A szép zöld területen volt a lovarda, a tornaterem, a vívócsarnok, a kórház, a csónakázótó és a japánkert. Az akadémia parancsnoka — vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc — rendes ember volt, úgy tudom, kilencven éves korában halt meg Itáliában.

Szívesen emlékszem vissza a „ludovikás” növendékévekre: gyakran adtunk díszőrséget fent a Várban és mindig nagyon vártuk az akadémiai bálokat. Amikor már dúlt a háború, a doni áttörés után rengeteg sebesült volt, akiknek a hírneves fővárosi művészek úgynevezett kívánsághangversenyt adtak. Ekkor énekelte Karády Katalin a „Valahol Oroszországban” kezdetű dalát. A bálokon a „ludovikások” társasági díszruhájukban — atillában — jelentek meg, az elsőbálozó lányok pedig tiszta fehérben jöttek.

1943-ban az akadémia díszparkjában avattak minket hadnaggyá, ahonnan az ország különböző városaiba kerültünk.

Sajnos a mi 43-as évfolyamunk adta a legtöbb hősi halottat: a budapesti találkozón százötven elesett bajtársunk márvány emléktábláját lepleztük le. Én magam 1944 szeptember elején a frontra kerültem Arad és Battonya térségében. Éjjel-nappal tűz alatt voltunk, de ennek ellenére nemigen tudtuk felvenni a harcot a túlerővel és a szovjet T-34-es harckocsikkal szemben. Ekkor súlyos géppuska sorozatot kapott a bal lábam és nyílt törést szenvedtem. Az út melletti kukoricásban találtak rám a beosztott honvédeim, köztük a kanizsai Boda Lajos, aki most is büszke arra, hogy megmentette az életemet. Battonyáról Érsekújvárra szállítottak, de három hétig feküdtem szalmán egy vagonban nyílt sípcsontlövéssel. A segítőkészség mentett meg.”

Elmondta: **Erdős László festőművész**

Lejegyezte: **Gelencsér Gábor**

Immáron Kossuth-díjasként

Onczay-mesterkurzus Keszthelyen

Szól a muzsika a keszthelyi Festetics Kastélymúzeum falai közt. Onczay Csaba Kossuth-díjas csellóművész, zeneakadémiai professzor és 12 növendéke — sorban egymás után — játszik a húrokon reggeltől napestig... A szeptember, hosszú évek óta az Onczay mesterkurzus ideje a Balaton-parti városban.

— Ez számomra a hazatérés, a Zeneakadémia vidéki tanévnyitójának is tekintem — mondta a professzor. — Hazatérőként érkezem ide mindig, zongorakísérőmmel, Kovalszki Máriával együtt.

— *Honnan, s milyen előképzettségű hallgatók érkeztek?*

— Növendékeim többsége ezúttal magyar, egy német és egy svájci résztvevő van. A kurzus elsősorban zeneakadémisták számára szerveződött. A résztvevők különböző életkora, előképzettsége, nemzetisége, egymás hallgatása, s a tanár személye mind-mind új szempontok, amik hatnak a muzsikálásra, az előadásmódra.

— *Milyen műveket játszanak?*

— A repertoár eléggé széles, Philipp Emanuel, Bach, Schumann, Sosztakovics, Paganini, Beethoven, továbbá a mai zeneszerzők.

Onczay Csaba professzor, mint rendszeres kurzusvezetőt Kossuth-díjas művészként először üdvözölhetjük Keszthelyen.

— A nagy elismerés valóban az idén ért. Akik erre érdemesnek tartottak, a zeneirodalom csellóműveinek magas színvonalú hazai és külföldi tolmácsolását említették. Két éve a hongkongi NAXOS cég készít velem rendszeresen lemezeket, s most szervez számomra egy turnét Japánba, ahova novemberben utazom Jandó Jenő zongoraművésszel. A kurzusvezetéseket külföldön kezdtem, itthon, a zeneakadémiai munkámon kívül csak Keszthelyre járok tanítani.

— Bemutatkozó koncertre is sor kerül?

— Vasárnap este tartjuk a kastélymúzeum tükörtermében a kurzuszáró hangversenyt. Szeretném, ha mind többen hallanák a növendékeket.

— horányi —

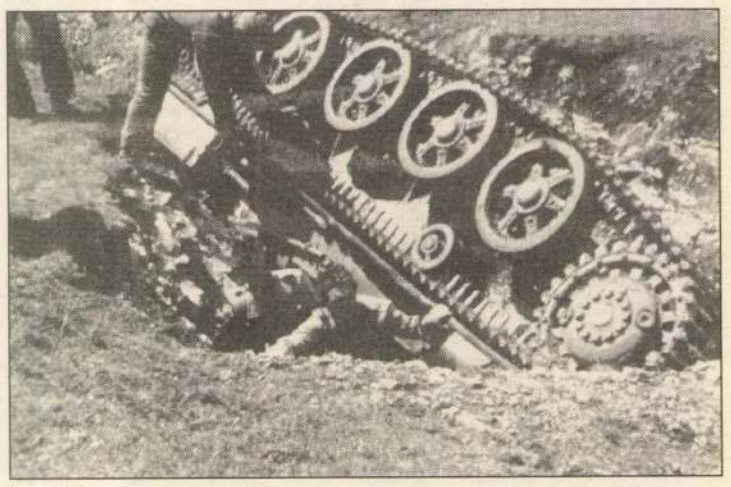

Szerencsés baleset 1942-ben: a hadgyakorlaton felborult harckocsi maga alá temette Erdős Lászlót.

(A szerző felvételei)

A textiljáték-készítő álmai

Életet jelentő bábfigurák

— Melyik a legkedvesebb?

— Bábom? Most három is van: a Mi-a-Manó, a Szerelmes Kukac és a Nagy Selyem Gömb Bohóc. A Mi-a-Manó elég régi figura... Van, amikor egyáltalán nem készítem, aztán újra meg újra visszatér. Az első évekkel ezelőtt akkor készült, amikor a párom éppen végzett a főiskolán. A Mi-a-Manó azért szerencsét hozó azóta is, mert neki akkor három műszak mellett nem nagyon volt ideje tanulni, mégis meglett a diplomája. A Szerelmes Kukacot pedig azért szeretem, mert ennek van a legnagyobb sikere. Mindenki vidul, örül amikor meglátja őket — mutatja az egymásba gabalyodó, egymásra tekerődző két plüssfigurát.

— Sokféle játékra ad lehetőséget... Így például éppen haragban vannak — szedi szét és rakja össze az egymásnak hátat fordító, de azért mégis egybekapaszkodó két textilfigurát. — A Nagy Selyem Gömb Bohócot meg azért szeretem, mert az a legújabb! Amikor először vittük eladásra, azonnal minden darab elfogyott. Csak apránként vásárolják, nekem mégis kedvencem nagy gömb formájával, osztott selyem ruhájával és „pierrós" arcával. Érdekes, ami nekem végképp nem tetszik, azt nem is veszik. Valószínűleg nem úgy árulom ezeket... Ki is vonom őket általában egy idő után a forgalomból...

Sass Andrea eredetileg népművelés—ének szakon végzett, s éveken keresztül dolgozott Zalaegerszegen a közművelődésben. A játékkészítést másodállásban kezdte '84-ben, aztán '89-ben végleg elbúcsúzott akkori munkahelyétől, az MMIK-tól. Hogy hol tanulta a textiljáték-készítést?

— Sehol! Abszolút a saját kínjaimon jutottam el a végeredményig. Amikor kezdtem, teljesen naív, nyitott népművelőként odamentem például valamelyik kollégámhoz: mit, hol szerez be? Egyszerűen kiröhögött... Volt azonban egy példaképem: Kistamás Erzsébet. Zsókát abszolút profinak tartom! Voltaképpen az iparom azzal kezdődött, hogy óhatatlanul lemásoltam valamelyik terméküket, mert az ő stílusuk áll hozzám a legközelebb. Úgy gondolom, a textiljátékoknál a stílus a lényeges. Amikor már egy kicsit rutinosabbá váltam, kezdtem vigyázni arra, hogy még csak véletlenül se forduljon elő másolás. Ezzel az ember tiszteli is a másikat, meg aztán idővel presztízs-kérdés is, hogy kialakítsa valaki a saját arculatát.

— Mennyire lopnak ebben a szakmában?

— Nagyon!

— Te is? Tőled is?

— Igen... Én méregből lopok általában, mert valaki lemásolt. Ám ma már nem olyan lényeges mindez... Aztán az is előfordul, hogy teljesen véletlenül két játékkészítőnél valami egészen hasonló ölt testet. Például egy babát nem is lehet olyan sokféleképpen megfogalmazni. Jellemző rám, hogy mindig több az ötletem, mint amit meg tudok valósítani. Szerencsére ma már megengedhetem magamnak, ha valami eszembe jut, hogy akár hosszabb ideig kísérletezzek vele, mielőtt az első szériát bevetnénk a vásárokon.

Árus pultján általában 28-30 féle termék látható, ezek jelentős része a Népi Iparművészeti Tanács vagy a Képző- és Iparművészeti Lektorátus által zsűrizett termék. Tagja a megyei népművészeti egyesületnek, illetve a kézműves tanács vezetőségében is bent van. A megyék közül szerinte a zalai a legaktívabb társaság. Sehol nincs ennyi közös rendezvény! Az idén Zalalövő lesz a kollektív tárlatok első állomása, majd többek között Letenye és Egerszeg következik. Úgy érzi, sok olyan kézműves él például a megyeszékhelyen, akinek nincs megfelelő publicitása, ezen jó lenne változtatni. Nem mindenki képes saját magát menedzselni. Ideális lenne valamilyen fórumot, mecaneturát biztosítani számukra — véli.

Sass Andrea egyedi termékeket is készít — ezek általában óriási méretű figurák. Pelikánja sokáig díszítette az egyik zalaegerszegi kirakatot, s sikert aratott a Húsvéti Vásárra megalkotott óriási nyúl is. A keszthelyi babmusz-boltban az általa kivitelezett óriásmajom kicsinyeit szorongatja ölében... Jó érzés volt mindezt látnia, de legalább ekkora örömöt jelentett gyógypedagógus-ismerősei kezdeményezésére elkészíteni a diszlexiás gyerekek számára a megfelelő bábkészleteket, illetve a készségfejlesztő eszközöket. Felkérésre szívesen tartott — és tart — játszóházakat is.

— A kézműves-iparos élete eléggé hajszolt lehet!

— Két esztendeje egy éven belül két balesetem is volt, majdnem ott maradtam... Pontosan tudtam, hogy ennek semmi más oka nem lehetett, mint a saját túlhajszoltságom. Akkor értettem meg, hogy néha meg kell állni! Most éppen egy ilyen állapotban vagyunk: a legnagyobb idényben két hete nem voltunk vásározni. Ma már tudom, hogyan könnyítsek magamon, ha túlhajszolt vagyok... Ám a textiljáték-készítés az életemet jelenti, tulajdonképpen reggeltől estig ebben gondolkodom. Egyszer szeretném elérni, hogy nekem csak terveznem kelljen és az első példányt megcsinálom... Hogy mit szeretek ebben a munkában? Azt, hogy olyan, mint én: változatos!

Sass Andrea első egyéni kiállítása az idén Húsvét előtt Celldömölkön volt. Talán egy egerszegi önálló bemutatkozás sem várat sokáig magára.

Cs. I.

A báb szerencsét hoz.

Napéjegyenlőség

Szóljak „a költővel"? (Válassz egyet gyorsan!) Lopott órán írom e levelet... A többségnek az alvás ideje ez (de csak pontosan: ebben az időzónában). Majdnem csend van és teljesen — éjszaka. Mégis, írnék. Mert rég váltottam már szót veled. S most épp adódott a kedv, meg némi visszatérő álmatlanság és különben is itt ez az óra kettő és három közt, voltaképp semmire se jó, csak úgy nőtt ide nekünk, hát akkor miért ne?! (Egyébként is jó a csillagok állása, naná, majd pont most nem!) Ez az óra ugyanis a kiegyenlítődésé. A nagy égi égalitéé. Mondom magyarul: a napéjegyenlőségé. Figyelj: „azon időpont, amikor a Nap évi látható mozgása során az egyenlítőn áthalad. Ilyenkor a nappal és az éjszaka hossza a föld minden pontján egyenlő (12-12 óra)" (Természettudományi lexikon). És a meghatározásban még szerepel, hogy e pontokat (kettő van) tavaszpontnak és őszpontnak hívják, előbbivel a föld északi-féltekéjén kezdetét veszi a csillagászati tavasz, utóbbival — az ősz. Most már elég okosak vagyunk, nem gondolod?! (Tudom, hogy tudtad...) Ahogy tavasszal „elvesztünk" egy órát, ilyenkor, szeptember vége felé „gyarapodunk" eggyel. Tessék, itt a kiegyenlítődés. Hogy az egész úgy nagy általánosságban még érvénytelenebb (vagy észrevehetetlenebb?) legyen, hát épp éjjel zajlik. Ilyentájt. Éjjel van és írok, egy voltaképp csak az agyunk (érdekeink) kreálta üres, sosemvolt órában. Most pluszban — tavasszal mínuszban. Hiába. Ez a napéjegyenlőség. Csillagászatilag pontosabban az aequinoctium ideje (legalábbis emberi közelítéssel, hiszen csillagászatilag szeptember 23-án lenne, igaz, hozzáteszik: egy-egy nap eltéréssel...) S pont e két jeles dátumhoz kapcsolódnak időjátékaink. Csakhogy ez mégsem játék (miért is lehetne?!); nem szertelenség, hanem gazdasági megfontolások, a globális összhang kikövetelte (gazdasági indokokkal is alátámasztható) univerzális egyeztetés. Nem játék az idővel: óraállítás. (Most eggyel — hátrébb.) Ráció (sajnos). Hogy ebben az őszi időszakban kihasználjuk a nap még megmaradt világosságát (lopjunk egy keveset a napfényből az energiát emésztő éjszaka rovására), hogy egyezzenek a nemzetközi busz-, hajó- és repülőjáratok. S csak következmény, hogy órával többet alszunk, gyereket-kutyát, stresszes ébredést riasztunk reggel: ne még, hisz´ csak „ennyi"... Meséltem már, régóta izgat az idő. S nemcsak az „enyém", a „másoké" is. Például, hogy míg itt morfondírozom Neked, mi minden történhet, csak egy-egy perc alatt (mondjuk nagy hirtelenséggel Washingtonban véglegesítődik meglepetésre az izraeli-palesztin béke, ugyanakkor felsír valahol egy kisgyerek; vagy egy riasztó, s egy autó útrakél, másvalakivel; másutt épp betörnek egy kirakatot s valahol a glóbusz túlfelén most délutáni nap melenget egy poros ablakot...) Jarmushnak való etüdtéma ez, meg Dos Passosnak. Idő-csócsálás. Mondjuk azzal megspékelve, hogy tényleg kiegyenlítődik-e a tavasszal elvesz(t)ett egy óránk ezzel az őszivel. Próbálj meg visszagondolni, s neked sem fog sikerülni: mit csináltál március huszonvalahanyadikán, amikor — ugyanilyen hirtelen — egy óra elveszett. Amikor kettőkor egyszercsak háromra vált. Mint ahogy most háromból kettőre. Te jó isten, megint egy egész óra. És még mindig csak csend és csak éjszaka (hajnal?). Lehet, hogy most jön az, amire rég vártál. Végre írok egy rendes levelet (ha már ide, nekünk, csak úgy nőtt ez az óra)...

Hujber Katalin

Horthyssimo?

Gosztonyi Péter történész beszél a kenderesi tanulságokról

Bevallom, unom a horthyzást. Magyarország egykori kormányzójáról ugyanis annyi mindent mondtak el és írtak meg mostanában, hogy az már szinte emészthetetlen. Egy ember véleményét mindazonáltal szívesen meghallgatnám. A neve Gosztonyi Péter, 1956 óta Svájcban él, szívós munkával hadtörténésszé képezte ki magát, német nyelvterületen ő a legismertebb magyar társadalomkutató. Mellékesen néhány évvel ezelőtt egy kismonográfiát is írt Horthy Miklósról, amely németül és magyarul jelent meg.

— Mit érzett a kenderesi temetőben?

— Kíváncsiságot. Azon tűnődtem, hogy kik ezek az emberek, akik veszik maguknak a fáradságot, hogy leróják kegyeletüket a kormányzó sírjánál.

— És kik róták le?

— Főleg vidékiek. Többnyire középkorúak, feltűnően sok közöttük az asszony. Láttam idős, katonaviselt férfiakat is, ők bizonyára Horthy Miklós katonái voltak, hogy a manapság is közismert bakanótát idézzem. A térségben nem lehetett észrevenni, hogy körülbelül ötvenezren várakoztunk a szertartásra. Rám mély benyomást gyakorolt a tömeg fegyelmezettsége.

— Talán azért volt fegyelmezett, mert a rendfenntartók kordában tartották.

— Éppen az az érdekes, hogy civilek tartottak rendet. Nem durváskodtak, nem lökdösődtek, tisztességes hangon beszéltek a fegyelmezetten álldogálókkal.

— Miként ítéli meg a Horthy-család viselkedését.

— Rokonszenvesnek hatottak. A „kis" Istvánka, aki már 51 éves, szép magyarsággal szólt. Amit mondott, annak volt keze-lába. Bölcsen beszélt, óvott a múltba fordulástól. Nem ment bele a napi politizálgatásba.

— Épp ezt akartam kérdezni, hogy Svájcból, a berni kutatóműhelyből miként érzékelte a Horthy körüli csinnadrattát: a felfokozott hangnemet és a sajtócsatározásokat?

— Nyári uborkaszezonban kell a téma az újságoknak.

— Ennyi?

— Ennyi.

— Elvetem a sulykot, ha feltételezem, hogy a hazai Horthy-kommentárok nemcsak egyszerűen az uborkaszezont hidalták át, hanem a választási kampányra is gyakoroltak? Fogalmazhatnám úgy is, hogy a zenekar hangolt a koncert előtt.

— Nézze, én megfogadtam, hogy onnan, kintről nem szólok bele a napi politikába. Az viszont nyilvánvaló számomra, hogy Horthy Miklós 1944 végén kilépett a magyar történelemből.

— De ha kilépett, akkor most bizonyos körök miért próbálják visszacsempészni?

— Csodaszarvas-kergetők mindig vannak. Előbb-utóbb rájönnek, hogy Horthy a Monarchia epilógusa volt, nem pedig egy új Magyarország prológusa.

— A temetés óta eltelt napokban egyre-másra idézik a hazai lapok a külföldi véleményeket, elsősorban a környező országokbelieket. Milyen visszhangra számít Nyugat-Európában?

— Visszafogottra. Tegnap találkoztam itt, Budapesten, a Vörösmarty-téren Kogelfranz úrral, a Spiegel kelet-európai tudósítójával. Megkérdeztem, tőle, hogy mennyire érdekli őket a Horthy-temetés. Azt válaszolta, hogy egy kis cikk erejéig.

— Ami itthon felborzolta a kedélyeket, az a német nyelvterület talán legtekintélyesebb hírmagazinjában csak egy kis cikket ér?

— Bizony, s ezt nem árt megszívlelni.

— 1991-ben olvastam Öntől egy interjút. Már akkor is szóba hozták néhányan, hogy Horthyt esetleg haza kéne szállítani, nos, Bernből azt tanácsolta nekik, hogy várjanak egy-két évet. Arra hivatkozott, hogy a kisantant félreértheti a kegyeleti gesztust.

— Ma talán meglepő, de akkoriban nem is a román reagálástól tartottam, még kevésbé a szlováktól. Belgrád magatartása rémlett kiszámíthatatlannak.

— Ha lehet, most, 1993 őszén még nagyobb a veszély. Jugoszlávia szétesett, területén polgárháború dúl, a román politikával álltalándosultak a konfliktusok és Szlovákiában a Meciar-kormány sem éppen magyarbarát. Vajon nem lett volna jobb Horthyt 1991-ben eltemettetni?

— Kérem, én történész vagyok. Nem tudok mit kezdeni azzal a kérdéssel, hogy mi lett volna jobb. Akkor nem temették el, ez tény. Most eltemették, ez is tény. A többi feltételezés.

— Ön Svájcban él, élvezi a demokrácia áldásait. Talán nem sértődik meg, ha azt mondom, hogy mi is szeretnénk élvezni, lehetőleg itthon.

— Nem sértődöm meg és szívből kívánom.

— A baj csak az, hogy két modell lehetséges a többnemzetiségű államokban. A svájci és a jugoszláv modell. A kantonális megoldás békés egymás mellett élést és jómódot jelent. A délszláv „megoldás" viszont etnikai tisztogatást, halottakat, nyomorúságot. Épeszű ember szeretne békésen és jól élni. Miért mégis, hogy itt, Európa közepén viszonylag épeszű emberek öldösik vagy „csak" gyűlölik egymást?

— A művelt Nyugat azt hitte, hogy ha valamit megoldott a kommunizmus, az a nemzetiségi kérdés. A szovjet birodalom összeomlása után azonban kiderült, hogy ebben a térségben olyan feszültségek halmozódtak fel, amelyek könnyen lángba boríthatják Európát. Egyébként senki se gondolja, hogy Nyugat-Európában annyira rózsás a helyzet. Franciaország keleti csücskében, Elzász-Lotharingiában például nincsenek német iskolák, holott a helybéliek többsége német származású. A családfők közül nagyon sokan vállalják az anyagi megterhelést és a gyereket a határ túlsó oldalán járatják iskolába. Az a különbség a nyugat-európai és a kelet-európai mentalitás között, hogy az elzászi szomszéd még csak véletlenül sem jelenti föl a német családapát. Azt gondolja magában: „Ha van pénze, hadd járassa a gyerekét németországi iskolába."

— Kissé elcsatangoltunk a kiindulóponttól, Horthy Miklós kenderesi sírjától.

— Nem hiszem. Mai gondjaink a soknemzetiségű Monarchiában gyökereznek. És persze, a trianoni „békeszerződésben", amely semmit sem oldott meg.

— Egy történész szerint mi az esemény legfőbb tanulsága?

— Az, hogy Horthy kenderesi eltemettetésével a róla elnevezett korszak is lezárult.

Zöldi László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

BÉKÉSMEGYEI NÉPLAP
1957 JUN 30

610

SASS ÁRPÁD

Rövid kórházi ápolás után, Budapesten, 1957. június 26-án elhunyt 61. életévében Sass Árpád festőművész. Vele nemcsak képzőművészetünknek egyik értékes tagját veszítettük el, de elveszítettük vele a megye képzőművészeti kultúrájának fáradhatatlan szervezőjét, akit éppen akkor ragadott el a halál, amikor e téren kifejtett munkálkodásának kibontakozásban vannak eredményei.

Mint a nagybányai művészet követője kezdte pályafutását. Ahhoz a nagyszerű generációhoz tartozott, mely együtt festhetett Hollósyval, Ferenczivel, Iványi-Grünwald Bélával, Thorma Jánossal, s a festészet határtalan szeretetére Nagybánya atmoszférája tanította. Művészi pályája lényegesen eltér a megszokottól. Más művészeknél pontosan le lehet írni a művészi hajlam első jeleit, tanulmányok kialakulását, a képesség fejlődését. Más művészeknél vannak korszakok, kisebb-nagyobb hatások, irányváltozások, érdekes különcködések, pálfordulások és a normális útra való visszatérések. Sass Árpád pályája nem ilyen szokványos. Furcsán hangzik, de mikor művészi pályára lép, készen van rögtön. Megalkotja az első Sass Árpád képet és egész életére leköti magát egy stílus mellett.

Kvalitásban alig van különbség a pályája elején, s a végén festett dolgai között. Éppen csak témában változnak, gazdagodnak. Művészi értékben, invencióban, kifejezési készségben képei egyformák. Azok közé a ritka tehetségek közé tartozott, akik szerencsés módon termelté' a szépet és az érdekeset. Pedig a művészetből való megélés, őt egész pályáján keresztül igen nagy feladatok elé állította, nagy küzdelemmel kereste meg a saját és családja kenyerét, de ez a tény sem művészetén, sem kedélyén nem rontott.

E sorok írója sokat köszönhet Sass Árpádnak, az embernek, a festőnek egyaránt, s most csak fájlalja, hogy hiányzik belőle a képesség, az őszinte hála és megbecsülés érzésének kifejezésére Azok közé tartozik, kik még életében sokra becsülték humanitását, művészi képességeit. De mindenki, aki ismerte őt, megdöbbenéssel értesült haláláról, noha évek óta súlyos beteg volt. Személyes érintkezésben páratlan ötletessége, közvetlen szeretetreméltósága, mint embert is általánosan közkedveltté tette. Humora, elbeszélő tehetsége, derűt árasztó természete a legnehezebb időkben is újra kedvre hangolta a csüggedőket.

A felszabadulást követő években fáradhatatlan buzgalommal munkálkodott a kulturális élet szinte valamennyi területén. Elért eredményei ellenére méltatlanul mellőzték, s ez a körülmény, mely más embert talán teljesen közömbössé tett volna a szocializmust építő társadalom ügyei iránt, neki nem szegte kedvét, kész munkása volt a szocialista kultúra terjesztésének, ki egyre súlyosabbá váló betegsége ellenére is, szinte utolsó napjáig fáradhatatlanul dolgozott.

Nem volt született csabai lakos, de egy emberöltőt töltött itt, vállalva a kis városba szakadt művészek sorsát, s most osztozik is abban. Csak akkor látják méretét, értékét, mikor testi mivoltában már eltávozott. De megvan művészetének jutalma, műveiben tovább él.

LIPTÁK PÁL

CSALÁD

Ma ezen NEVETÜNK!

A szórakozott professzor

Kedves asszonyom, ha nem rak egy földig érő tükröt a szobába, kénytelen leszek öntől elköltözni — mondja a szórakozott professzor háziasszonyának.

Az asszony sértődötten mentegetőzik:

— De drága professzor úr, nem értem, miért akar elköltözni? Egy művészi háromnegyedes biedermeier-tükör van a szobájában, ez egyik legértékesebb bútordarabom.

— Azt nem is vitatom — így a professzor. — De mint maga is mondja: háromnegyedes. S én már háromszor mentem ki az utcára nadrág nélkül...

Természetrajz a villamoson

Egy kisfiu majmot tart az ölében a villamoson. A kalauz a jegyeket kéri.

— Egy átszálót kérek — mondja a kisfiú.

— Meg egy kutyajegyet, — így a kalauz.

— Miért kutyajegyet, ez majom?

— De a majom a villamoson kutyának számít.

A kisfiú kifizeti a kutyajegy árát. Egy másik utas sündisznót emel ki egy kosárból s megkérdezi:

— Ennek is kutyajegyet kell váltani?

Mire a kalauz:

— Ennek nem. A sündisznó a villamoson rovar.

Jó ajánlás

— Mondd, nem tudnád alkalmazni a fiamat az irodádban?

— Lehet róla szó. Mit tud?

— Hát ha tudna valamit, a sa-

Asszony

Itt a befőz

Gyümölcsl

Készülhet málnából, ribizkéből, vagy meggyből.

A gyümölcsöt áttörjük, majd vásznon átszűrjük. Amennyi a

Meggy, vagy

A megmosott gyümölcsöt leszárazzuk és kisebb üvegbe rakjuk. Üvegenként ráöntünk 1 pohár bort, 1 pohár porcukrot

Rumos

A meggyet megmossuk és leszárazzuk, esetleg kimagozzuk, majd üvegekbe rakjuk, rétegesen kristálycukorral. Ha az üveg

A FÉRFI

DI

Sass Árpád

festő

Békéscsaba

l.

Szabad Művészet

– 1947. 154. l.

8. n

elügyelő úr utalványozása folytán fizetés-
gélyt élvező tanító megválasztásához
oz a fennálló törvények vagy rendeletek
árulhatok hozzá, a k.r. Tanfelügyelő úr
kiutalt illetmények beszüntetése iránt

szervezett tanítói állásokra átválasztott,
ghívott vagy alkalmazott tanítók fizetés-
gélyének ideiglenes utalványozásakor a
úr a szervezési rendelet másolatát a
Illetményhivatalnak küldje meg.
n felhívom a kir. Tanfelügyelő úr figyel-
em pontos végrehajtására, valamint arra,
eletemnek hatálya az állásuktól felfüggesz-

erdélyi ország

Valamennyi visszacsatolt erdélyi orsz
felügyelő úrnak.

A 73,760—1938. VI., illetve az ezt k
1940. VI. és a 135,800—1941. VI. főoszt.
met az újonnan alkalmazott (megválaszto
iskolai kisegítő, helyettesítéssel ideiglene
állásukból felfüggesztett és a rendkívüli
tot teljesítő tanítók helyettesítése céljá
kivételével), próbaszolgálatos segélydíja
kiegészítő államsegélyének gyorsabb
a visszacsatolt keleti és erdélyi ország
népiskolai tanítóira vonatkozólag is kite

A kir. Tanfelügyelő úr tehát a tar
kivétele után a 73,760—1938. VI. főoszt. s
ben előírt 1. számú kimutatást 24 órán b
szítő államsegély gyors utalványozása céljá
kozó rendelkezésével együtt a m. kir. K
hivatalhoz küldje meg.

Az állás helyi javadalmául az elő
fenntartó által biztosítottat fogadja el és
delkezésében az Illetményhivatallal.

Budapest, 1941. évi június hó 9-én.

A minisz

vezetése alatt elrendeltem
folyó évi április hó 17-ik
ját, összejöveteli helyül p
I. Döbrentei tér 4 sz.a.t
Miről a Bizott
hogy a bejáráson magát meg
Budapest, 1928.

Sass Árpád

délvidéki festő

Délutáni hangulat, of

Cirkusz, of

Dombos táj, of

Szeged 1946. Okt.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Sass Árpád
festő Békéscsaba

Szabad Művészet
1947. 48. l.

Sass Árpád
LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285
1956 JAN
VIHARSAROK NÉPE,
BÉKÉSCSABA

610

Képzőművészeti élet

Megyénk képzőművészei az elmúlt esztendőben sokszor panaszkodtak amiatt, hogy meglehetősen mostoha körülmények között és említésre is alig méltó pártfogás mellett kénytelenek dolgozni. Panaszuk többnyire jogos volt, mégis — a fennálló nehézségek ellenére — nagyon szép eredményeket tudnak felmutatni. Alkotásaikkal néhányan szerepeltek a Vidéki Képzőművészek Kiállításán és néhányan a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon is részt vettek, s ezáltal a megye művészeti életének hírnevét öregbítették. Ebben az évben nagyobb támogatásra számíthatnak, mint az elmúlt évek során, s ennek eredményeként munkájuk sikerére fokozottabban számíthatunk, mint eddig. Egyet a készülő művek közül a mellékelt képen láthatunk, az utolsó simításokat végzi rajta Sass Árpád.

(Csapó László felvétele)

bak, mire képesí
szakiai, lakatosai,
legmodernebb var
koznak egymás m
futószalag két olda
lagon pedig csakú
vább a kis kocsiban
ingrészecskék, egyik varrógéptől a másikig. Bagó Margit fiatal leány egymás után rakja be a kocsikba a megszámozott kellékeket. Rendkívül pontosan és nagy körültekintéssel kell ezt csinálni. Kézelő, gallér és más ingrészecskék számozás szerint kell, hogy a dolgozókhoz kerüljön. A szalagpárok az így kapott ingrészecskéket munkálják meg. Csak kis részét csinálják az össz munkának, és így az idővesztség lecsökken, a termelékenység pedig legalább 5—6 százalékkal magasabb, mint annakelőtte.

részese ennek, mert
tovább menjen a már elrontot
áru. Az ő keresete is függ attó
milyen minőségi cikkeket gyá
tanak a szalagon. Neki is va
beleszólása, ha hibát vesz észr

A munkadarabok kis kocsikban

— tíz ing részecskéi vanna
együtt — innen a törzsszalagr
kerülnek, ahol az utolsó művel
teket csinálják. Úgy jönnek-me
nek a futószalagon körben ezek
kis kocsik a varrógépek közöt

Most van az ideje

Óvjuk meg a gyümölcsfákat a téli fagytól

SASS I. *Árpád*, festő, • Budapest 1896. Nagybányán és Szolnokon (Szüle Péternél) tanult. Figurális kompozíciókat, tájképeket stb. fest. Békéscsabán él. 1927. kollektív kiállítása volt a Nemzeti Szalónban.

E-g II. 4141

Giorgione VII. 203

Sass Géza, [belső építész]

Képzőművészet

A másik arc

VADAS JÓZSEF:

Az Iparművészeti Vállalatnak Janus-arca van. Akik ismerik a kulisszatitkokat, tudják: ez a cég forgalmazza azokat a tárgyakat is, amelyek a mai magyar iparművészet mesterdarabjai, és amelyek gyártására az ipar — értetlenségből vagy érdektelenségből — nem vállalkozik. De az áldozatvállalás alig-alig mutatkozik az üzletekben. Nem látszik a sok csecsebecse, kommersz és semmirekellő szuvenír miatt, amelyek a forgalom nagyobb hányadát adják. S amelyek elárasztják a pultokat is.

Egy ideje változás tapasztalható. Idea néven új üzlethálózat szerveződik, amely a minőségre helyezi a hangsúlyt. Itt — ezekben az üzletekben — eltűnt a vállalat nevével összeegyeztethetetlen és a szakmát is kompromittáló bazár. A maradék — a minőségi termék — azonban kevésnek bizonyult. A kínálat szegényes maradt — mind a mennyiségben, mind a karakterben. Önmagukban az esztétikus tárgyak nem arattak sikert. Hiányzott a koncepció, amely ennek a kisipari-kisszériás tervezőtevékenységnek a magyar gazdaság rendszerében egyedülálló helyet teremt. Imázst ad, hogy divatos idegen szóval érzékeltessem azt, ami a közönséget megfogja.

A *Vigadó Galéria Idea* címen nyílt kiállításának tanúsága szerint: döntő fordulat ígérkezik. Kibontakozóban a mindmáig hiányzó kép. Az új vállalati arculatról elsősorban a bútorok vallanak. Közülük is mindenekelőtt. *Korda István* és *Sass Géza* garnitúrái. Már a pasztell tónusviláguk feltűnő. Még inkább az, hogy ugyanaz az együttes — vagy alig különböző formavariánsa — mindjárt három színben (szürke, fekete, sárga) készül. Divatos a formavilág — a puha és szögletes idomok, a nádazás és a kárpitozás kellemes egyvelege — is, amely legalább annyira hódít újdonságával, mint eleganciájával. Hasonló jelzőkkel minősíthető *Németh István* kerekded ülőgarnitúrája, illetve *Molnár I. Iván* és *Szaradics Antónia* fekete hivatali együttese. S nemcsak a vonalvezetésük és a kolorítjuk különleges, hanem — amennyire látásból megítélhető — a kivitelezésük is szokatlanul gondos: tökéletes mesterdarabokat idéz. Mindez együtt adja lakályos attraktivitásukat.

Ezek a munkák arra figyelmeztetnek: nemcsak ízléses és ízléstelen holmi létezik. Magának a jóízlésnek is több változata van. Az Idea miliője például nem az én világom; több benne a parvenüség, a szellemi kivagyiság, mint amit magam igazán szeretek a környezetemben. De, kritikusként, nem tagadhatom meg tőle az elismerésemet; és azt is el kell mondanom: ez való, éppenséggel ez az újgazdag pompa illik a hovatovább fényessé váló belváros márvány galériájába. Mert pikánsan fitogtató, de nem irritáló.

Hasonló program a többi műfajban egyelőre nem érzékelhető. A plasztikák között sok ismerős névvel találkozik az ember (*Droppa Judittól, Hajnal Gabriellától, Benkő Ilonától, Polgár Ildikóig*). Az újdonságot itt az jelenti, hogy nem az ügyes epigonok felszínes utánérzéseit látjuk, hanem az Idea végre a kortárs iparművész-társadalom vezető alakjainak leghitelesebb munkáit kínálja megvásárlásra. Ez sem akármi, ha korántsem minden. Nagy kérdés ugyanis, hogy — mondjuk — *Bohus Zoltán* gyönyörűséges üveggulákból álló *Köztéri szobormodell*je lakberendezési tárgy-e? Miként a többi szobor és falkép, amely nem lakásdísz; akkor sem, ha egyikükmásikuk a legfényesebb lakásnak is büszke dísze lehetne.

A ruhák, ahogy már megszoktuk, előkelőek. Azt a fenséges szellemiséget képviselik, amit a magyarra lefordíthatatlan francia kifejezés, az haute couture sugall. A kollekció átmenet a butikok jólfésült divatja és a Cardin luxuseleganciája között.

Ám ahogy megyünk a kis tárgyak felé, úgy egyre eklektikusabb lesz a kép. Inkább csak egy-egy nevet emelhetünk ki. *Horváth Martont* (gyöngyház ragyog üvegedényein, és azúr eget idéznek lámpaburái), *Abaházi Katalint* (száraz falevelek mintázzák bőrtáskáinak finom redőit). A kerámiaedények — egészében — az ipar produkciója alatt maradnak. A függönyök, terítők többsége semleges; néhány darab úgy van elhelyezve, hogy nem lehet megítélni. Az ötvösök között meglnt több érdekes teljesítmény akad (*Lugossy Mária, Sajó Ákos*), de itt sem tendeződtek még a sorok: ahány művész, annyi képet mutat az Idea. (Segítene a tisztázásban az ékszerbiennálé, amelyre már készülődnek Kőszegen.)

A Képcsarnok Vállalatról még azt sem mondhatjuk, hogy Janus-arcú. Majdhogynem kereskedelmi vállalkozás lett belőle az elmúlt években. A könnyen és jól eladható banalitások, nemritkán a szakmai minimumot is alig teljesítő művek forgalmazójává vált. Annál meglepőbb, hogy most a *Csontváry Teremben Váli Dezső* finom művészetének adott fórumot. (Igaz, ehhez, legalább külsőben, meg kellett tagadnia korábbi önmagát; a fényes falak elé fehér paraván került.)

A tárlat egyetlen élménykört ölel át. A művek ihletői azok a zsidó temetők, amelyekkel a festő fotósként találkozott először. E megrendítő dokumentumfelvételeket drámai vonalrajzok követték, most pedig, néhány korábbi munkájával együtt, az általuk ihletett festmények sorakoznak a helyiségben.

Alig pár motívum ismétlődik a képeken: sírkő, fa, kerítés. S redukált a színvilág is: az egyik sorozat a szürkésbarna, a második a fehér, a harmadik a rózsaszín jegyében fogant. Az évszakok változását sugallva. E színekből mint füstből titokzatosan bomlanak ki előttünk az elemek. A titokzatosság e párás piktúra fő tartalma. Váli az elmúlás nagy misztériumának megrendülő festője. A pillanatban fogant öröklét sugallatai vezetik a kezét munka közben. Innen a tünékeny formák, a rezzenésnyi színek, a rebbenő alakok.

Az efféle piktúra, amely Vajda Lajost, Vaszkó Erzsébetet mondhatja ősének, ma már — az új avantgard nézőpontjából — konzervatívnak minősül. Napjaink más festészeti megnyilatkozásokat ellelnek. Természetes, hogy a Képcsarnok elzárkózik ezektől az experimentális művektől, amelyeknek még csak szűk közönsége és még szűkebb vevőköre van. De az is magától értetődő, hogy ha elzárkózik attól a legjobb értelemben konzervatív modernségtől, amelynek Váli Dezső csupán egyik képviselője a sok közül, akkor marad az, ami. A bóvli, a pszeudoművészet és a modoros közhely patrónusa.

12.
1.27 - XXIX/39

versszaka: „horpadt bányászok és csámpás kurvák között / hová viszik a bárányt és keresztet / bondul harang tömeg hullámzik lárvaéjjel / és szentatya billeg akárha teveháton". Legjobb pillanataiban ráadásul egy-egy sor, sőt olykor egyetlen tárgy odavetésével a konkrét táj metaforikussá szerveződik (*Rege*, a finom Janus Pannonius rájátszással átszőtt *Cantilena* stb.). A megjelenített azonban szinte sehol sem lényegül át személyes vagy épp személyfeletti jelenségek hordozójává. Ez árulkodó. A korról is és az emberekről is. Nem kevés ez, de nem is a legtöbb! Különösen nem, minthogy a leírások gyakorta az unalomig *egyhangú*ak és olykor banálisak is. Különösen az a *Faültető*. Egy tobozból kipergő magvakat szór végül a szélbe a költő. Igaz, a lehető legbanálisabb zárlatot („nőjenek / égtartó oszlopokká") még további két versszakkal megtoldja, s tájat építi metaforikussá, hanem a versvilág egészét alkotják metaforák, egy újabb, szuverén költői egyéniség és világ *lehetősége* csillan fel. (*Izzó maszkok, Holdfogyatkozás*).

A hatvanas-hetvenes évek kuszaságában felnövő költőnemzedék tagjai közül Szepesi Attila a költészetet a publicisztikától, a dolgokat az azok értelmezésétől elválasztó határ tiszteletéért, azaz tárgyszerűségéért és így végső soron nemzedéke számára a költészet lehetőségének visszahódításáért dicsérhető. S főként azért, mert láthatóan — hibátlan tisztaságú dikciója is tanú rá! — megteszi azt, ami tőle telik. Az ingatag, mert gyakorta üres moralizálgatásra csábító „becsületes" helyett, nyugodtabban nevezhetjük költészetét józannak.

Erdei János

A „T
TR

Torokszorító fájdalom, kétség-eesés fog el *Tóth Dezső* halálírére, pedig csöndes szavakkal, egyelmezett megrendüléssel lene méltó és illendő búcsúzni tő-. De akik közel tudhatták maukat hozzá, akik környezetében lhettek, s részesülhettek párat-an személyiségének, roppant tehetségének, emberi vonzóerejének, sokoldalúságának sugárzásából; akik ismerhették történelmi felelősségérzetét, pokoljáró vívódásait és napi csatáit; akik tapasztalhatták bámulatos munkabírását — nos ők, még ha különben idegenkednének is a szélsőséges érzelemnyilvánítástól, aligha képesek másképp megélni elvesztését. A sors különös kegyetlensége, hogy alig néhány héttel 60. születésnapja előtt, a várt, megérdemelt életformaváltás küszöbén, egy új, ígéretes alkotói korszak kibontakozásának peremén végzett vele a szívroham.

Kétségtelenül fáradt volt már, több emberre szabott terheket viselt. Készült a váltásra, a papírforma — de nem lényeg — szerinti nyugdíjra. Nem menekülés lett volna ez számára a közösségi felelősség terhei alól; csak e felelősség formája változott volna s nem minősége, tartalma és tétje, hiszen ezt a hivatástudatot mindig is tágabbnak érezte a közhivatalnál. Ugyanakkor — ez is példaszerű — mi közben váltásra készült, s izgalmas esszé- és könyvterveket forgatott fejében, munkájának mi nőségén, fegyelmezettségén, gondolkodói és művelődéspolitikus pontosságán az elengedettségnél az „utánam az özönvíz"-magatartásnak még a legapróbb jele sem lehetett tapasztalni.

Sőt: talán éppen ez az átmene helyzet, illetve az ennek sor mégis érvényesülő szigorú m raltás, a minden objektív ellen mondást, hel-

Sass Géza, belsőépítész

Vada

Élet

12.

XIX/28

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

Széket vegyenek

A szék az a (modern) építészetben, ami a szonett a (régi) irodalomban. A mesterek mesterdarabja. A tudás és az alkotó képzelet próbája. Meg az elveké és az elméleté. Adolf Loos, Joseph Hoffmann legendás Thonet-konstrukcióival kezdődik korunk iparművészete, amelynek legkövetkezetesebb és legtöbb vitát kiváltó darabjait a Bauhaus munkatársai készítik, az élükön a magyar Breuer Marcellal. De tervezett széket a francia Le Corbusier és a szovjet-orosz Tatlin is, hogy a korszak két másik iskolájának vezéralakját említsem. S ugyancsak egy építész, a finn Alvar Aalto az, aki egyszerre organikus és puritán ülőbútoraival túllendül a húszas évek merev funkcionalizmusán, mintegy a jövő irányát kijelölve mutat példát a jelennek.

Annak a két belsőépítésznek — *Sass Gézának* és *E. Szabó Lászlónak* — is, akik *Tapasztalat és gyakorlat* címmel remek tárlatot rendeztek a *Vigadó Galériá*ban.

„Az ülőbútor szinte minden formájában elfogadott használati tárgya környezetünknek, ezért érdemes a funkcionális szempontokon túl esztétikailag is vizsgálat tárgyává tennünk" — olvashatjuk a katalógus előszavaként közzétett manifesztumban, amit a két művész írt. Valóban. Ez a kiállítás nem az eddig megtett pályájukról ad képet; s nem is aktuális munkabeszámoló. A székkel, mint környezetünk központi, meghatározó jelentőségű elemével foglalkozik.

Jó tehát a kérdés. Hónapokba telt, amíg a konyhámba négy szép széket szereztem. Pontosan úgy, ahogy mondom. Előbb ugyanis — baráti segítséggel — elő kellett teremtenem, csak utána tudtam megvásárolni őket. S ez nem magánügy. Ezrek küszködnek hasonló gondokkal. Túlságosan kicsi és szegényes a választék. És még kevesebb a jó darab.

Jó a válasz. Mindkét művész nemes kollekcióval szerepel. Sass Géza tört vonalú karosszékekkel, amelyeket az Iparművészeti Vállalatnak tervezett, és amelyeket ma posztmodernnek mondunk. Én azonban inkább egy gazdag formakultúrájú ember munkáinak nevezném, aki ráadásul azt is tudja: a bútor a kényelmünket szolgálja. E. Szabó László ugyancsak funkció és forma árnyalt értelmezésével tűnik ki. Összecsukható csővázas széke a konyha- vagy a kerti bútor elegáns példája. Billenő ülésű széke pedig szellemes megoldása az ülés módja szerint változtatható szerkezetnek. Olyannyira, hogy immár szabadalom védi, mert ahogy egy szakértői jelentésben áll: „Szabó László találmánya a tartós ülés fáradtságérzésének kiküszöbölésében lényeges lépést jelent..."

Jó a forma. Mármint a kiállításé, ahol a kérdés-felelet játék folyik. A két művész nem gyártót keres az ötleteinek. Hozzánk — széken ülőknek — szólnak. A közművelő programot nemcsak a már említett manifesztum hangoztatja, kiderül e szándék a rendezésből is. A tárlat első fele közönséges tégla, üveglap, alumínium létra és deszka segítségével azt szemlélteti: milyen az ideális tér. Pusztán a rendelkezésünkre álló anyagokból és eszközökből is esztétikailag és funkcióját tekintve egyaránt jó együttesek képezhetők. Ha — állítják a kiállítók installációikkal — mozgósítjuk szellemi energiáinkat. Ha képesek vagyunk szabadulni a régi sablonokat újratermelő beidegzéseinktől és merünk vállalkozni szokatlan megoldásokra. A tárlat második fele ennek a felszabadult alkotói módszernek a produktumait sorakoztatja fel. Egy olyan mintakollekciót, amelyről egyben-másban lehet vitatkozni, amely azonban — egészében — bármelyik világváros design-kereskedésének becsületére válnék.

Hiba volna elhallgatnom: a kiállítás címével és a katalógus bevezető szövegével nincs arányban a bemutatott anyag, amely csupán két tehetséges ember sokat ígérő debütálása. A tárlat nem érzékelteti sem a széknek a belső berendezésben játszott jelentős szerepét, sem azt az ellentétet, amely a gyakorlat és a művészi képzelet között feszül. Sebaj. Egyetlen helyiségben két fiatalembertől ez túlságosan nagy feladat lett volna. Amit kapunk, az különben is kárpótol a hiányokért. Ez a néhány ízes darabbal a mai tervezés legrangosabb tárgyait idéző kiállítás messze kiemelkedik a Vigadó Galéria kommerciális és protokolláris rendezvényeinek fárasztóan unalmas sorozatából.

kirugaszkodni egy életműnek, új meg új szempontokkal dúsítani akár a legismertebbnek tudott írói-művészi pályaképet.

Rónay László igényes vállalkozásba fogott tehát, mikor Kosztolányi Dezsőt a „bölcsőtől koporsóig" kísérte, levelek, kritikák, kortársi visszaemlékezések, vonatkozó művek láncolatában, melyet inkább csak átköt, továbblendít saját, mértéktartó, tájékozódási pontokat kijelölő szövege.

A kötet: letehetetlen. A kitűnően válogatott (bár még dupla ennyit is megbíró) írások tükrében egy ritka tehetséggel áldott-vert szabadkai fiatalember karrierje

estjén a szóbeli esszé-műfaj ék köve. Ady Endre kritikája káp ráztató — bár minden kezdő költ negyedennyi figyelmet kapna m „költőfejedelmektől". Ascher Osz kár Kosztolányi haldoklásáról írot szavai megrázó dokumentumok Ottlik Géza esszéjét most is ünne olvasni. Az egyes írásoknak, ta nulmányrészleteknek a másik mel lett felerősödik a hatása, egymás ra nézve teljesítik ki saját érté keiket. Az összetartó váz azonbar — s ez is az emberi arcél vonz érdekességére, már-már műtől el oldható egyediségére világít — Kosztolányi Dezsőné férjéről írot könyvének részletei. Túl intim Bántóan, szentségtörően részlete-

Tóth E

Mindeddig azt hittem, hogy jól ismerem Tóth Árpádot. Kamaszkoromban, lelkes versmondóként sok versét megtanultam, s bár ő nem volt a munkásszínjátszók könnyen aktualizálható költője, műsoros esteken mondtam, és dúdoltam magamban az utcán a Hajnali szerenádot, a Csokonait, s a hószín szárnyú Békét ember utáni csendben köszöntő művét, melynek még a címe is muzsikál: Elégia egy rekettyebokorhoz.

Mindeddig úgy tudtam, hogy személyesen is találkoztam Tóth Árpáddal, apró gyerekként, bár ez az emlék valószínűleg inkább apám, anyám elbeszéléséből táplálkozik. De azt már felnőttként hittem, hogy jó ismertem özvegyét, Annuskát, s „nagylányát", a kitűnő költőt, Tóth Esztert.

Most pedig egy Balaton-parti teraszon, a hűvös júniusban lázasan, szinte egy szuszra olvasván a Magvető Tények és tanúk sorozatában megjelent *Családi emlékek Tóth Árpádról* című kötetet, Tóth Eszter lenyűgözően őszinte és szerény írását, körképét a Tóth családról, szégyenkezve ébredtem rá, hogy milyen keveset tudtam róluk. Pedig még az unokaöcs, a Tóth Árpád-verseket oly szépen, művesen mondó „Ferike", Ladányi Ferenc, kedves színészem is mesélt a szobrász nagypapáról, mesélt „Pádiról" és má-

sik nagybátyjáról, Lehelről, saját édesanyjáról, Tóth Ilusról. Hús-vér emberekké, átlátszóvá,

Megtekinthető 1985. június 25–július 28-ig,
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
meghívja Önt és kedves családját

1985. június 25-én 17.00 órára, a Vigadó Galériába

Sass Géza és E. Szabó László belsőépítészek

TAPASZTALAT ÉS GYAKORLAT

című kiállításának megnyitására

Megnyitja:
Vámossy Ferenc építész

85-908 GENERALART Dorogi Nyomda

SASS GÉZA belvőépítész

VIGIDÓ GALÉRIA

Sass Géza

Tapasztalat és gyakorlat a címe Sass Géza és E. Szabó László belsőépítészek tárlatának, amely június 25-én nyílik meg a Vigadó Galériában.

◆

Magyar Nemzet 1985. VI. 14.

Sass Margit, festőnő; szül. 1892 szeptember 7-én Budapesten.

1912-ben F. Hals: Férfi képmását másolta a Szépmű-vészeti Múzeumban.

S. 4. *Margit*, festő, • Budapest 1892 szept. 7. A Magyar Képzőművésznők Egyesületeinek tagja. 1913 óta csendéletképeket és figurális rajzokat állít ki a Nemzeti Szalónban és a Műcsarnokban.

~~Alfold VIII. 104.~~

Sass Sylvia

Sass Sylvia dalestje és képei

Sass Sylvia opera- és operettestjét rendezi meg az ORI az Erkel Színházban december 27-én, pénteken este 7 órakor. A Magyar Állami Operaház zenekarát *Medveczky Ádám* vezényli, közreműködik *Molnár András* és *Kováts Kolos*. November 22-től a pécsi Apáczai Csere János Nevelési Központban pedig *a művésznő 40 festményéből* nyílik kéthetes kiállítás.

Népsrave 1985. XI. 19.

Sass Sylvia

VISSZAPILLANTÓ

Molnár nem csak pontot vett el...

Egy ízben már írtam e lap hasábjain a bírók felelősségéről. Sajs úgy tűnik, nem lehet elégszer ezzel a dologgal foglalkozni. Leögezem: minden tiszteletem azoké, akik a sportban dolgoznak. kszor önzetlenül, vagy éppen csekélyke honoráriumért vállalják zreműködésüket a mérkőzéseken. Egy ponton túl, már messze m erről van szó. Minél magasabb szinten bíráskodnak, annál naobb a felelősségük, a feladatuk. Persze a szabályok ott is ugyanak, éppúgy be kell tartatni őket, mint a legalacsonyabb osztályban. Természetesen a bírók is tévedhetnek, de tévedeseiknek már nagy a lehet. Erre a legfényesebb példa Molnár játékvezető ténykedése lt a vasárnapi Vác FC-Samsung — V.Waltham NB I-es labdarús mérkőzésen. Döntéseivel a fehérvári csapatot sújtotta, és ezzel moly erkölcsi és feltehetően anyagi kárt is okozott. A bajnokság élezett, nagy harc folyik a dobogós helyezésekért. A tét nemcsak a csőség, hanem a lét is lehet, azon egyszerű oknál fogva, hogy a mogatók pénzükért bizonyos teljesítményt várnak el. A V.Waltmmal szemben az a követelmény, hogy jussanak ki a nemzetközi rondra, ezért minden pont fontos. A csapat mindent megtett ezért, gis szegényebb lett egy ponttal, ráadásul a sok hiányzó mellé, llói, László, Salacz sérült, Németh eltiltását tölti), Molnár jóvoól, három sárgalapja miatt, Lőrincz is felsorakozott. Szombaton dig újabb gigászi csata vár a csapatra ismét idegenben, a Kispest en. Ahhoz, hogy megfeleljenek az elvárásoknak, hogy anyagilag övő is biztosítva legyen, olyan teljesítményre lesz szükség, mint a iak ellen. A bökkenő mindössze annyi, hogy lassan „elfogyk" és ráadásul, mint a szombati példa is mutatta, nem csak az elfél ellen kellett játszaniuk.

Ideje lenne, ha minden sportágban tudomásul vennék a játékvesők, hogy nekik is fel kell nőni a feladathoz, és tudniuk kell, hogy téseiknek milyen súlya, esetleg következménye lehet.

Sipos József

Gyorsasági országos autóverseny

Szász mindenkinél gyorsabb volt

Az év egyik legrangosabb autóversenyét rendezték a hét végén. Régóta vártak már erre a hazai pályaversenyzők, hiszen egy ideje, pontosabban két éve zárva volt előttük a mogyoródi pálya. Most a nagyhatalmú Bernie Eclestone engedélyezte, hogy a magyarok használhatják a Hungaroringet. Természetesen ez önmagában még nem lett volna elegendő a verseny lebonyolításához, de a névadó Spectrum Holding jóvoltából mégis létrejött a várva várt viadal. Ki is használták ezt a lehetőséget, mert mindenki indult, aki csak számít a hazai autóséletben. Az eseményen a Formula Ford 1600 és 2000, Ford Fiesta és osztrák túraautó, illetőleg magyar bajnoki futamra és az Alpok-Duna Kupa versenyre került sor. Az E csoportban ***Szász László*** az Opel Lotus-ban remekül versenyzett, olyannyira, hogy végül a legjobb idővel

3:20.84 mp-s idővel mindenkit megelőzve, az abszolút versenyben is maga mögé utasította a mezőnyt. Fantasztikus eredmény ez, hiszen a második helyen a nagy öreg Tóth végzett, a harmadik Szigetvári lett. A most még a Hungária Biztosító SE színeiben autózó fehérvári versenyző több másodperccel volt gyorsabb a mezőnynél!

A visszatérés tehát remekül sikerült. Két héttel ezelőtt már az olaszországi Imolában várt erre Szász, de ott technikai problémák miatt kénytelen volt feladni a versenyt.

— Végtelenül boldog vagyok, hogy ezúttal nem volt balszerencsém. Igaz, most is voltak gondok a váltóval, de sikerült megjavítani. Két éve vártam erre az eredményre, nem hiába. Remélem a folytatás is jó lesz. Ezzel az eredménnyel sikerült csattanós választ adnom azoknak, akik kételkedtek bennem és magamra hagytak a nehéz napokban, hónapokban. Köszönöm viszont azoknak, akik mellettem állnak, és most is támogatnak — mondta Szász.

Legközelebb június elején, 6-án áll rajthoz a Közép-Európa Kupán, ausztriában Zeltwegben.

— sipos —

Különbusz Kispestre

Várják

Magyar Kupa

Mec

ztalitenisz

OLNA

INNEN-ONNAN

London:

A szigetországi szakírók Chris Waddle-t választották az év legjobb angol játékosának. A Sheffield Wednesday labdarúgója első alkalommal érdemelte ki a kitüntető címet, s ezzel tagja lett annak a társaságnak, amelyet többek között Stanley Matthews, Bobby Charlton, George Best és John Barnes neve is fémjelez. Waddle a Newcastle-ban kezdte pályafutását, majd négy évet töltött a Tottenham gárdájánál. Idegenlégiósként a Marseille csapatában a francia bajnokságot is megjárta. (Reuter)

Houston:

Carl Lewis amerikai atléta új kihívás elé tekint. A 100 méteres síkfutás világcsúcstartója 14 év után ismét a 400 méteren próbál szerencsét, miután elfogadta a barcelonai olimpia 200 méteres bajnokának, az amerikai Michael Marsh-nak kihívását.

— Ebben az évben nem álltam rajthoz távolugrásban. Úgy gondoltam, ki kell próbálni valami újat is. A középiskolás évek alatt utoljára 1979-ben futottam ezen a távon, és akkor 50 másodperc körüli eredményre voltam képes. A houstoni egyetemen mérjük össze erőinket Marsh-sal, és remélem, 45 másodperc körüli eredményt érek el — mondta Lewis. (Reuter)

Clearwater:

Ma:

Kedd, 1993. május 4. A Nap kél: 5.23 órakor, nyugszik: 19.00 órakor
Mónika, Flórián napja

VÖRÖSMARTY SZÍNHÁZ

14 és 17 órakor, bérletszünet ; Ránki György-Romhányi József: **Muzsikus Péter kalandja**, zenés játék két részben, / Fővárosi Operett Színház/

PELIKÁN TEREM

14.30 és 16 órakor, Szőnyi Erzsébet-Kováts Edit: **A makrancos királylány,** zenés mesejáték egy részben /Vörösmarty Színház/

KIÁLLÍTÁSOK

Szent István Király Múzeum
Székesfehérvár, Fő u. 6.
Új állandó régészeti kiállítás — Zárva
Országzászló tér 3.
„Vier-Négy" , Kiss Péter, Nemes Csaba, Szűcs Attila, Veress Zsolt kiállítása — Zárva
Csók István Képtár
Bartók tér 1.
Mi, „kelet-franciák",
Magyar művészet 1981-89;
/A XX. század magyar művészete 14./
Nyitva: 10 órától 19 óráig
Fekete Sas Patikamúzeum
Fő utca
Pesovár Ferenc (1931-1983) Emlékkiállítás — Zárva
Budenz-ház
Ybl-gyűjtemény
Arany János u. 12. — Zárva
Schaár Erzsébet-gyűjtemény
Jókai u. 11. — Zárva
Palotavárosi Skanzen
Rácz u. 11.
Palotavárosi emlékek — Zárva
Várostörténeti Múzeum
Megyeház utca 17.
Új Magyar Képtár
/Magyar művészet 1950-1990/ — Zárva
Városi Képtár
Deák-gyűjtemény — Zárva
Árgus Könyvesbolt és Galéria
Kossuth u. 15.
Nyitva: 10 órától 16.30 óráig
Mészöly Géza Terem
Kossuth Lajos u. 15.
Nyitva: 9 órától 18 óráig
Intercisa Múzeum
Dunaújváros
Dunaújváros története az őskortól napjainkig — Zárva
Dr. Belák Sándor Agrártörténeti Szakgyűjtemény Csalapuszta
Nyitva: 9 órától 17 óráig
Szent István Galéria
Gárdony, Szabadság u. 1.
Tájak — emberek
Bődő Viktória fotókiállítása — 10 órától 17 óráig

KÖNYVTÁRAK

Rendhagyói tárlat nyílt hétfőn Dunaújvárosban a Bartók Művelődési Köztpontban, ahol Sass Szilvia operaénekes festményeit tekintheti meg a közönség Fotó: Somogyi Tamás

Krimikrónika

Nem féltek a szúrástól

A Székesfehérvári Rendőrkapitányság lopás miatt őrizetbe vette **V. Zs.** 22 éves helyi lakost, aki április 30-án a megyei könyvtár elől ellopott egy 20 ezer forintot érő kerékpárt. A Sárbogárdi Rendőrkapitányság rablás miatt vett őrizetbe két sárkeresztúri férfit, a 33 éves **K. Z-t** és a 37 éves **Sz. G-t,** akik április 3-án éjjel Sárkeresztúron megtámadták és bántalmazták **C. L.** helyi lakost és elvették 800 forintját.

Fejér megye rendőri szervei az eltelt időszakban 21 nyomozást rendeltek el lopás miatt. 20

200 ezer forintot érő Ladát vittek el, a Shell építési területén pedig feltörtek egy Ladát, melyből 200 ezer forint készpénzt loptak.

Lepsényben négy hétvégi házat törtek fel, szerszámokat loptak belőlük 60 ezer forint értékben.

Dunaújvárosban a Batsányi utcában egy Fordot akartak ellopni, ám a 60 ezer forintos rongálási káron kívül más nem történt.

Vértesbogláron öt hétvégi házat törtek fel, az együttes kár 50 ezer forint.

HATÁR-HELYZET

Nagylaknál 24, Gyulánál 20, Ártándnál 15 órát kellett várni a kilépésre a teherjárműveknek — mondta el hétfőn a Határőrség szóvívője, hozzátéve, hogy a személyforgalomban sehol nincs fennakadás.

A hét végén 188 határsértőt fogtak el, közülük 158-an kifelé próbálták illegálisan átlépni a határt. A lebukottak között 132 román és 14 jugoszláv állampolgár volt. Befelé mindössze 30-an próbálkoztak, s közöttük 19 volt a román és 7 a jugoszláv állampolgárok száma. Az osztrák hatóságok 39 határsértőt adtak vissza a magyar illetékeseknek. Hamisított útlevéllel 51-en kísérelték meg a belépést, a próbálkozók fele jugoszláv állampolgár volt.

A beutazási feltételek hiánya miatt a hét végén 8000 külföldi állampolgártól tagadták meg a beléptetést. (MTI)

■ **Műsorváltozás.** A Pelikán terembe május 19-re hirdetett Eszterházy Péter „Fuharosok" című monodrámáját május 6-án 19 órakor láthatja a közönség. A 19-re váltott jegyek csütörtökre érvényesek.

VALUTA

Az MNB valutaárfolyamai

1993. május 3.

Ellenség

Sok ellenségem volt (és van), de ilyen még egy sem akadt. Találkoztam már olyannal, aki meg akart verni (talán még ő volt a legbecsületesebb), olyannal, aki főnökeimnél próbált elmeszelni (szerencsére hiába próbálkozott), és olyat is láttam már, aki szabályosan provokált volna a botrányokozásra.

Ezekben az esetekben jó közelítéssel mindig meg tudtam saccolni, ki miért haragszik rám.

Ez viszont valami új. Este megyek haza, a szomszéd sétáltatja megtermett rottveilerét. S a kutya, mihelyt meglát, ugrana a torkomnak — mázlimra a póráz visszatartja. Ám szeme vérben forog, hörög, a véremet kívánja. Nem tudni, miért. Engem szeretni szoktak az ebek.

Mindenesetre ez eddigi legveszélyesebb ellenségem...

— péjé —

VÁROSI TELEVÍZIÓ

SZÉKESFEHÉRVÁR

19.00 Híradó. 19.30 Siker-vállalkozói magazin. A telefonos játékra, melyen a nézők akár 50 ezer forintot is nyerhetnek, jelentkezni lehet: 12-16 óra között a 318-010-es, 17 órától a 316-477-es telefonszámon. kb. 20.15 Az Alba Regia Néptáncegyüttes április 25-i, Vörösmarty Színház-beli fellépésének közvetítése (kb. 90 perc).

MÓR

08.00 A hétfő esti műsor ismétlése. 15.00 Soron kívüli önkormányzati ülés a Polgármesteri Hivatal nagyterméből.

❒ **UFO-klub.** A Helyőrségi Klubban május 4-én 18 órakor az UFO-klub következő előadását **Borbíró Mihály** a Hermann-társaság elnöke tartja, melynek címe: „UFO eltérítések Magyarországon".

■ **Nyugdíjas pedagógus édesanyák.** A Pegagógusok Szakszervezetének székesfehérvári nyugdíjas tagozata má- Rákóczi is-

❒ **Ausztria Lottó.** A 17. játék ten a nyeremények a következők találatos szelvény 2 fogadó volt, nyereményük egyenk 5 378 626 schilling, 5 plusz 1 talá tot 23 fogadó ért el, nyereményük gyenként 155 902 schilling, 5 talá tot 2732 fogadó ért el, nyeremény egyenként 1968 schilling, 4 találá 38 287 fogadó ért el, nyeremény egyenként 187 schilling, 3 találá 409 807 fogadó ért el, nyeremény egyenként 22 schilling. Joker n volt. Emlékeztetőül a nyerőszám 7, 10, 13, 26, 28, 36 pótszám 02 jókerszám: 095316

Megoldás

A táncosnő oltásra me az orvoshoz.

— Hölgyem hol szúrl tom meg? A karján ugy

— Szó sem lehet r csak ott, ahol nem látszi

Az orvos elgondolkoc maid így felel:

SZÉKESFEHÉRVÁRI VÁLLALKOZÓI NAPOK

Székesfehérvár, Köfém Sportcsarnok
Május 13—16., naponta 9—18 óráig

AT AT ITV Albatech Kft.

8000 Székesfehérvár, Jancsár u. 38. Telefon: (22)310-789, (22)316-320

TANÁCSADÁS – TELEPÍTÉS – ÜZEMELTETÉS
Irodagépek és tartozékok a legigényesebbeknek is

Az ITV ALBATECH Kft. székesfehérvári székhellyel mint átalakult, új szervezeti egység, hároméves múlttal rendelkezik. Felvállalják az egyszerű és a legigényesebb irodagéptípusok értékesítését, telepítését és teljes szervizelését a garanciaidőn belül és azon túl, valamint az üzemeltetéshez szükséges összes segédanyagok, kellékek biztosítását.

Hagyományos vevőkörrel rendelkeznek, hiszen a kft.-vé való átalakulás előtt több mint két évtizedig az országos hálózat részeként székesfehérvári központtal, több megyére kiterjedő üzleti kapcsolattal rendelkeznek.

Napjainkra korunk követelményeinek megfelelően tevékenységi körük kibővült, a rendszeres garancia, a garancia utáni szervizelés és a teljes kellékellátás mellett fő profilukká vált:

– a másolástechnikai eszközök értékesítése, szervizelése (SHARP, CANON, RICOH, KONICA stb.)

– az írástechnikai eszközök, szövegszerkesztők értékesítése, szervizelése (ROBOTRON, AEG-OLIMPIA, OLIVETTI, OPTIMA, BROTHER stb.)

– a pénztártechnikai berendezések, elektronikus mérlegek értékesítése, szervizelése (SHARP, NCR, OLIVETTI, SAMSUNG, HEAT, OMRON)

– a hardver- és szoftvertermékek értékesítése, saját fejlesztésű (az APEH, a könyvvizsgálói követelményeknek megfelelő) főkönyvi, analitikus számlázási programokkal

– a hagyományos irodatechnikai eszközök, számológépek, faxok, iratmegsemmisítők értékesítése, szervizelése (SHARP, CANON, GEHA).

Értékesíthető berendezéseik széles skálán mozognak: egy-egy termékféleség a legegyszerűbb típustól a legigényesebbig megtalálható eladási palettájukon. Az idei évtől nagykereskedelmi tevékenységet is felvállaltak és várják az ország minden részéről a viszonteladókat.

A negyedszázados irodatechnikai hagyomány minden kis és nagy cégnek garanciát jelent a velük való üzleti kapcsolat kialakításában.

A vállalkozói napok keretében megrendezésre kerülő székesfehérvári informatikai vásáron szeretettel várjuk régi és új kedves vásárlóinkat, érdeklődőinket.

Köfém-sportcsarnok, 1993. május 13–16-ig. Naponta 9–18 óráig.

1663

TRENDEX 2000

Panasonic

AKCIÓ
Amíg a készlet tart!

KX-F50B telefon, fax, üzenetrögz. Postai engedéllyel	~~59 000~~	54 900
KX-F90B telefon, fax, üzenetrögzítő	~~68 900~~	63 900

Telefonközpontok 5% engedménnyel. A beüzemelés 10% engedménnyel.
Üzenetrögzítős telefon vásárlása esetén videokazettát kap ajándékba!

Panasonic NV-G120EN VHS/C kamera	~~89 900~~	65 000
Panasonic E-195 HIFI videokazetta	~~895~~	296

Áraink ÁFÁ-t nem tartalmaznak.
Forduljon hozzánk bizalommal!

Telefon, fax, TV, videó szerviz. Panasonic telefonközpontok karbantartása, javítása. Ingyenes szaktanácsadás.
Fényújságok forgalmazása.

TRENDEX 2000 A VÁSÁRLÓKÉRT!
8000 Székesfehérvár, Lomnici u. 70. Tel./Fax: 22/323-801

SZÉKESFEHÉRVÁR és környéke, valamint a dunántúli

CSAVARHÁZ
· FRISS PÉNZ A JÓ PÉNZ ·

KÖTŐELEM-FELHASZNÁLÓK és -viszonteladók szolgálatában.

Széchenyi út 17. Tel.: 22/329-055 8000 SZÉKESFEHÉRVÁR Berényi út 35. Tel.: 22/326-625

NYITVA: hétfőtől péntekig 8–17 óráig, szombaton 8–12 óráig

CSAVARNAGYKER

Berényi út 35. Tel.: 22/326-625 Nyitva: hétfőtől péntekig 8–16 óráig
A CSAVARNAGYKERBEN MINDENFÉLE KÖTŐELEM NAGYKERÁRON KAPHATÓ!
Székesfehérvárott KISZÁLLÍTJUK AZ ÁRUT!

A kiskerboltokban a kötőelemeken kívül kapható: zár, lakat, vasalás, kéziszerszám. Minta után rendelhető szőnyegpadló és műpadló.

CSAVARJON BE HOZZÁM, MEGÉRI!

1635

PRIVÁT PROFIT

"ÖNÁLLÓAN, DE MÉGSEM EGYEDÜL"

A Székesfehérvári PRIVÁT PROFIT Üzleti Központ a Székesfehérvári Vállalkozói Napokon a KÖFÉM Sportcsarnokban

* 1993. május 13–16. *

* teljes körű *üzleti szolgáltatások*
* nemzetközi adatbázisból friss *üzleti lehetőségek*
* *publicitási* lehetőség és hirdetésfelvétel a **PRIVÁT PROFIT, Világgazdaság, GRIFF** és **Új Hírek** c. lapokban
* *vállalkozóképzési-*, speciális tanfolyamlehetőségek
* *Business Club* működtetése az **ALBA REGIA** *Szállóban*

Várjuk Önt az ***54-es*** *standon!*

VÁLLALKOZÁSÁNAK SIKERÉHEZ MI IS HOZZÁ SZERETNÉNK JÁRULNI!

Székesfehérvár, Károly J. u. 18. Tel/fax: 22/324-183

1681

VÁLASSZON MINKET, S MI VÁLASZTUNK ÖN HELYETTI

- ügyviteli software-ek területi képviselete
- forgalmazása
- software tanácsadása
- software minőség-ellenőrzés

Lukács és Társa Kft.
Székesfehérvár
Kassai út 14.
Tel.: 22/321-958 1685

Új és használt gépjármű, alkatrész, márkaszerviz

FIAT Autószalon
8000 Székesfehérvár
Hosszúsétatér 1.
Tel.: 22/315-370/278

FIAT

PANALCO

A NEMES ITALOK TÁRHÁZA

A PANALCO ITALGYÁR Kft. szeretettel várja minden kedves partnerét és az érdeklődőket a SZÉKESFEHÉRVÁRI VÁLLALKOZÓI NAPOKON az A pavilon 40, 41, 42-es standján (KÖFÉM SPORTCSARNOK)

PANALCO ITALGYÁR Kft. Szabadegyháza

PANALCO A NEMES ITALOK TÁRHÁZA

PANALCO A NEMES ITALOK TÁRHÁZA

Higgye el, hogy én hozom legolcsóbban... a szenet!

EURO BROKER KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

Központ: 8000 Székesfehérvár Széchényi út 78. Tel.: 36/22/328-025, 312-050, 327-645 fax: 36/22/327-644

ENERGIAHORDOZÓK KIS- ÉS NAGYKERESKEDELME (szén stb.)
EXKLUZÍV OLASZ ÉS GÖRÖG CIPŐK NAGYKERESKEDELME
EXPORT-IMPORT NAGYKERESKEDELEM

SASS SYLVIA

Pedagógusból magángaléria-vezető

– Van-e a Mecénásnak mecénása?

– Hááát... Egy osztrák festő házaspár sokat segít. Rajtuk keresztül egy csomó Ausztriában élő művészt ismertünk meg, és rendkívül sok biztatást kapok tőlük gyakori találkozásaink alkalmával. Mert bizony sokszor elkel, hogy lelket öntsenek belém. Egyszer az egyik banktól kaptam tizenötezer forintot... Ja, a Göcseji Múzeumot el ne felejtsem! Ez a pince az övék, korábban Villért-raktár volt. Amit az átalakításba befektettünk, azt lelakhatjuk. Öt éve nyitottunk Zalaegerszegen, az Ady utcában, de két évvel ezelőtt el kellett onnan jönnünk, mert a tulajdonos annyira megemelte a bérleti díjakat. Amikor ezt a helyet megláttuk, csak bámultam, milyen csodálatos és gyönyörű. Pedig borzalmas állapotban volt, az eső befolyt az ablakon.

Színes fotó őrzi a valamikori emlékét. *Fehérné Buda Erzsébet* a Mecénás Galéria vezetője, mindenese. Eredetileg földrajz-rajz szakos tanár – 17 esztendőt töltött el általános iskolában.

– Rengeteg konfliktusom volt. Még otthon, főzés közben is sokszor azon járt az eszem, melyik gyerekkel nem beszéltem eleget. Az én lelkiismeretem nem bírta el a harminchatos osztálylétszámokat. Ráadásul gyakran a legnyomorultabb gyereket pátyolgattam, akit sokszor a legtöbb tanár teljesen belevert a földbe. Úgy gondoltam, hogy azt az oldalát kell fejleszteni a diáknak, amiben jó, és ezzel a kollégák nem értettek egyet.

Férjével – aki mérnök-tanár – először magániskolára gondoltak, de ez 1987-ben teljesen kivihetetlennek tűnt. A magángaléria alapítása csupán egy esztendőt vett igénybe – ennyi idő kellett az engedélyekhez, az átalakításhoz. Fehérné Buda Erzsébet közben – három év helyett három hónap alatt – megszerezte a kultúrcikkeladói szakmunkás-bizonyítványt is, mert ez is kellett. Starthitelt vettek fel – majdnem egymillió forintjuk van a galériában.

– Szerettem volna valamiképpen az állami monopóliumot megtörni, és egyúttal újabb bemutatkozási lehetőséget biztosítani a művészeknek. A vizuális nevelésnek egy másik formáját választottam.

Eleinte rendhagyó órákat is tartott, de aztán nem győzte a kiállítások miatt. Eddig 35 tárlatot szervezett-rendezett – mire októberben ötéves lesz a galéria, valószínűleg meglesz a negyvenedik is. Kedvenc zalaegerszegi festője, *Gábriel József* mutatkozik majd be. Mintegy száz művésszel van kapcsolata. A zalaiakhoz napi barátság fűzi. Állított már ki nála Konok Tamás grafikus éppúgy, mint Gross Árnold. Szívesen felkarolja a fiatalokat is – legutóbb például a zalaegerszegi Oroszi Csabát. Állandó vásárlói elsősorban a pedagógusok közül akadnak – szinte műtermi árakon adja tovább az alkotásokat személyre szabott részletfizetési lehetőséggel.

Öt év egy galéria életében egy pillanat, még nincsenek tradícióink. De én hiszek a műkereskedés létjogosultságában – abban, hogy nem az alkotók otthonában, hanem a galériákban kell történnie az eladásnak. Jó és hozzáértő kereskedőkre van szükség, akikben a művészek megbízhatnak, és akik hihetően, hitelesen képviselik őket a nagyközönség felé.

Sorolja, kiknek az alkotásait őrzi odahaza, s hozzáteszi: ...és van egy saját képem is a falon. A tengerről... Nagyon szeretem a vizet. A szárazföld és a víz találkozásánál mindig történik valami érdekes... Ez a képem hajnalok hajnalán készült. Néhány évvel ezelőtt Porecs környékén nyaraltunk. Felhúztam az órát jó koránra, mert nem akartam senkivel sem találkozni. Irtózom attól, ha ilyenkor látnak – ez még a levetkőzésnél is rosszabb. Ezért értem meg a művészeket: a bírálat nem az alkotásaikat, hanem egész személyüket érinti, a legbensőbb részüket.

– CSAPÓ –

Szerelem mindhalálig

Ha követnénk a demagóg hangokat, amelyek mindenkit vissza akarnak küldeni a politikából eredeti hivatásába, aki nem a kedvükre szól, akkor nem is tudom, mit kellene tenni *Sárai Anikó* győri önkormányzati képviselővel, hogy Víziók címmel verseskötetet jelentetett meg magánkiadásban a költészet hetére. Akár útmutatásul is ajánlható, hogy ha a képviselő hibázik, a hibákat nem a költő véti, ha viszont a költő melléfog, nem a képviselő téved ugyanabban az emberben.

A kötet intonációja sugallja a „kaland" szó használatát, sőt a kalandok kalandjáét, mivel a szerelemről van szó, annak ezernyi játékáról, amelyet a költői hagyomány századokon át határok nélkül felhalmozott a szerelemről, amelynek jutalmazottjai, kínzottjai, elárvultjai és meggazdagodottjai ég és föld között habzsolják a megfoghatatlan égi mannát.

Sárai Anikó olvasott költő, s ha már olvasott, nem kerülheti el az erudíció hatásait. A kérdés az, hogyan váltja lírai aprópénzre a boldog tapasztalás során szerzett impressziókat. A szerelem nem csupán primér jelentésében képezi a Víziók gerincét, esszenciáját, tárgyát. A szerelem a mindent és a mindenséget átfogó keret, a kiindulópont, amelyhez mindig van visszaérkezés, a közbülső stáció a következő stációig, a szerelem a beteljesülés és a hiány, az öröm és a hiába vágyódás, az elérhető és az elérhetetlen szinonimája, az eredendő és a végső lényeg, amely értelmet ad mindennek, a szerelem a könyörgés, a követelés, a fizika és a metafizika, a lemondás és a fellelkesültség, a napsütés és a hideg éjszaka, a fény és a sötét, a béke és a lármás viszály. A költőnő világát természettudatos gondolkodás, filozófiai érzékenység lebegi át őskétségek-kérdések formájában.

Miért kételkednénk benne, hogy a Kohézió, a Kedves, a Jajszó, a Félelem, a Mária mosoly, a Távolmaradás, a Zuhanás, a Mondd miért, a Sivatag, a Koldus című versek alkotójának fontos volt, hogy kibeszélje legbensőbb titkait, legrejtettebb gondolatait? Nem kételkedünk, sőt el is fogadjuk, mint megkerülhetetlen költői magatartást. Az már olvasói érzékenység, értékítélet, empatikus képesség és ízlés dolga, ki mennyire azonosul a szerelmes költő szertelen játékaival, a költőével, aki nem kevesebbre tanít, mint arra, hogy a szeretetből szükségszerűen következik az „örök hitel".

P. M.

Egy operaénekes képei

Képein átélt emlékek kelnek életre sajátosan, ahogyan ő látja azokat – írta a neves operaénekes kiállításáról *Pogány Ö. Gábor* művészettörténész. Sass Sylvia festményeiből ezúttal *Dunaújvárosban* nyílt kiállítás. Képünkön: Önarckép

BOZSITS MÓNIKA reprodukciója

CSÁRDÁSKIRÁLYNŐ – KEGYELETTEL

Líra és komikum látványa

Jelenet az előadásból. Az előtérben Szóka Júlia Sylvia szerepében

ELŐHANG...

Kálmán Imre 1904-ben, végzős zeneakadémistaként hiába kilincselt a zeneműkiadóknál, hogy nyomtassák ki egyik művét, jóformán szóba sem álltak vele. Ekkor jelentette ki dühében: *„Ha ez így megy tovább, én valami retteneteset csinálok!"* A meglepődött barátok kíváncsian kérdezték: De mit lehet ilyenkor csinálni...?

Kálmán annyit mondott: Operettet írok!!!!

A szerző saját feljegyzéseiből maradt az utókorra ez a kényszerű jegybelépés az operettel, amiből boldogító, sikeres együttlét lett.

Cenner Mihály írja, hogy Bécsben 1915-ben, Pesten 1916-ban mutatták be először a Csárdáskirálynőt. Az ősbemutató utáni 17 esztendő alatt 30 000 előadás volt.

No és a további 61 év alatt?

KEGYELET...

Rettenetes, hogy a vidámság jegyében idézzük föl a színház egén a nemrég meghalt *Rátonyi Róbert* emlékét. Illő ezt? Igen! Mert az utóbbi (közel) ötven évben a Csárdáskirálynő „...újabb sikere szinte eggyé forrott *Honthy Hanna, Feleki Kamill* és Rátonyi Róbert nevével." (Cenner)

És hogy éppen a veszprémi Petőfi színház adatott a kegyelet színhelyéül, annak oka az: *„...Rátonyi Róbert Veszprémben a Csárdáskirálynő rendezésével ünnepelte volna a 70. születésnapját, és 50. színészi jubileumát. Elmaradt a szép ünnep, de ránk maradt egy nagy kihívás és Rátonyi Róbert féltő tekintete. A színház igazgatójaként kötelességemnek éreztem, hogy a teljesen előkészített, kész díszlet-, jelmeztervekkel, szereposztással rendelkező produkcióban helyettesítsem őt. Helyettesítem, de nem pótolom"* – írta a műsorfüzetbe *Vándorfi László.*

Az ünneplés tehát megvolt, a féltő tekintet az égben bizonyára fölragyogott.

Mert nagy siker a Csárdáskirálynő veszprémi előadása.

LÍRA ÉS KOMIKUM

Untig ismert a nagyoperett cselekménye, dallamvilága, a „hej, cicák", az „Emlékszel még?"-ek, a „Belerúg a nagybőgőbe..." magyaros mulatása.

A kritikus azt hinné...

No, de ne higgyen semmit a kritikus, amikor maga is élvezettel, jókat derülve nézte végig az előadást – noha sosem tartozott a könnyed szórakozást kedvelő operettrajongók közé. Ifjan afféle „rettenetes" édeskés műfajnak vélte, akárcsak Kálmán Imre, amikor operettírásra adta fejét.

Megöregedtél, barátom? – kérdezhetném gúnyosan önmagamtól. Vajon mi a magyarázata a Csárdáskirálynő 78 éves sikersorozatának?

Történelmileg nézve, bizony a 10–20–30-as években egyféle rebellis szellemet is hordozott, midőn az arisztokrácia előkelőségeit kipellengérezte (gyagya férj, kikapós hercegnő, szexben nem fair Ferdinánd). Ám *a nagyoperett időtállóságának forrása a benne fellelhető líra és komikum.*

Líra – dalokban, áriákban, főszerepekben. Elsősorban Sylvia és Edvin szerelmi kettősében. A veszprémi bemutatókon *Szóka Júlia és Vásári Mónika* jeleníti meg – látványban és énekhangban – méltóképpen Sylviát. (A premieren a mellettem ülő finn fotóművész brávózott egy-egy ária után.) *Szeles Józsefnek* inkább a testi adottsága hercig, éneklésben nem oly nagy, mint az operett. Meglepetés viszont *Rancsó Dezső* Bónija; táncban, komikumban, énekben – azt mondhatjuk – bónus! Jó társa ebben *Oravecz Edit,* ő elsősorban könnyed mozgásával tűnik ki. Telitalálat Cecília szerepére *Ujhelyi Olga,* aki megjelenésben, éneklésben, szín(lelő)játékban egyaránt kiváló. Ugyancsak telitalálat *Czikéli László* öreg Feri bácsija, egyszere kemény, érzelmes, bohém, magyar úr.

Az előadás erőssége a darabban rejlő komikum érvényesítése. Ebben jeleskedett Bősze György, Lang Rudolf, Benczédi Sándor. Az első kettő vitriolos karikatúráját mutatta fel (fő)herceg uraméknak. Benczédi a kötelező tisztelet és a kívánkozó irónia határmezsgyéjén brillírozott.

Sajnos, a népes színészgárda szereplését nincs módunkban méltatni, noha valamennyien részesei a sikernek. Így maradok a névsorolásnál (és a bocsánatkérésnél, amiért ilyen retteneteset követek el): jól játszotta a maga szerepét *Bálint Péter, Keller János, Éltes Kond, Tóth Rita, Dobos Judit, Magyar Kinga, Módri Györgyi, Revóczky Róbert, Pataki András, Horváth György, Keresztes János, Koscsisák András, Jámpa Krisztina, Csontos Gabriella, Kovács Kata, Krisák Ágnes, Udvari Emese, Kis Dóra.*

A díszlet nyílt színi tapsot kapott. *Vogel Eric* érdeme. Szépek, kifejezőek a jelmezek. *Rátkai Erzsébet* műve. A zenekart *Jármai Gyula* vezényelte, zenei vezető *Rossa László,* a koreográfiát *Barta Judit* művelte. A cigányzenét *Ruha Rudi* hármasa húzta „fülbe".

ÖTLETES

A színpad átrendezésének szünetében akrobata ügyességgel és könnyedséggel masírozott, tisztelgett, elbotlott, hasra esett egy csász. és királyi altiszt, a taps megérdemelt.

Ötletes volt a kisasszonyok nézőtéri kedveskedése ropogós kiflivel és friss mosollyal. Feltehetően a gesztus császári és királyi keltezésű, a kifli viszont mai sütetű, szerencsére.

Miként a nagyoperett színrevitele is, egyszerre hagyománytisztelő és múltat megmosolygó.

BALOGH ÖDÖN

A MAI NAP KRÓNIKÁJA

József nádor

Az emlékezet egy furcsa jószág. Képes nagyon szelektíven rendszerezni a képeket és az élményeket. Jobbára a „csak a szépre emlékezem" rendszer érvényesül, mert hiszen az ember még a gondolataiban is igyekszik védeni magát a kellemetlen külső behatásoktól. Mindamellett még Neumann János kiszámította, hogy az emberi agy elvileg 10^{20} egységnyi információ tárolására alkalmas, ami megfelel a világ legnagyobb könyvtárának — a Washingtoni Kongresszusi Könyvtár — 80 milliós kötet állományának... Egyszóval (elvileg) képesek vagyunk szinte a végtelen mennyiségű tudásanyag befogadására és visszaadására. Voltak természetesen ritka képességekkel megáldott nagyságok is, akik nem mindennapi tetteket hajtottak végre csupán a kitűnő memóriájuk segítségével. Közismert Beethoven esete, aki süketen komponált vagy Lina Poe szobrásznő, aki vakság kínjait megélve „emlékezetből" mintázott szobrokat... vagy Rahmanyinov, aki egyszeri hallásra tudott lekottázni többszólamú darabokat is... Ugyanakkor ez a nehezen megfejthető működésű szerkezet, vagyis az agyunk képes még csúfot is űzni tulajdonosából. Miként Walter Scott is lelkesen üdvözölt egy verset egy előadóesten, s hevesen érdeklődött a szerző iránt... Igencsak meglepődött, amikor kiderült, hogy ő az, saját maga. Carl Linné és Tolsztoj is, öregebb korukban, szívesen hallgatták saját korábbi műveiket és tökéletesen elfeledték, hogy azokat még egyszer ők alkották...

A történelmi emlékezet is képes ilyen „agyérelmeszesedéses" ügyek produkálására. Tökéletesen büszke egyes korszakok eredményeire, de méltatlanul feled egyes személyiségeket, akiknek közreműködése nélkül aligha születhettek volna meg azok. No persze, sokszor segített ebben a napi politikát követő történelem oktatás is. Így nem lehetett sokáig igazán jó emberünk — nekünk kuruckodó magyaroknak — egy Habsburg, akiről a mai történetünk szól.

1795-ben, ezen a napon foglalta el Buda várában a királyi helytartói tisztet József főherceg, aki még augusztus 5-én tette le királyi bátyja előtt az esküt Bécsben. Kinevezését nagy lelkesedéssel fogadták mind a királyi helytartótanácsban, mind Pest vármegyében, mind Pest és Buda városaiban. Jó híre megelőzte viselőjét. Tegyük hozzá, hogy később meg is szolgálta az előlegezett bizalmat, merthogy majdnem ugyanolyan lelkesedéssel köszöntötték ugyanott 50 év múltán, amikor kinevezésének jubileumát ünnepelték...

Történetünk kezdetén tartva a nagyságos karok és rendek bandériumot küldtek gróf Károlyi József vezérlete alatt Bécsbe, hogy azok kísérjék Buda várába. Ahol helytartói hivatalának átvétele előtt egy nappal a négy főbíró székében háromszor fölemelte és ezzel Pest vármegye főispáni tisztébe is beiktatta. Egy évvel és két hónappal később pedig az országgyűlési rendek, meg sem várva a király kijelölő levelének megérkezését, 1796 november 12-én, egyhangúan és nagy lelkesedéssel nádorrá is kikiáltották. Ez utóbbi funkciója sajátos jogkört is biztosított neki, hiszen ezzel az ország első zászlósura is lett, akinek kötelessége a magyar alkotmány védelmében fellépni, akár a király ellenében is. Végül is nagyon komolyan vette ezt a tisztségét (szinte magát afféle alkirálynak tekintette, akit a magyarok emeltek maguk fölé) és sikeresen helyezkedett szembe az abszolutisztikus kormányzással, amit Ferenc király a bécsiek instrukcióira követett. Ebben a jogkörében védte a nemzet jogait 1823-ban az önkényesen szedett újoncok és adók ügyében, de elérte azt is, hogy 1825-ben hosszú idők után a király végre összehívja az országgyűlést is. Sajátos politikai harcban áll testvérével, a királlyal, merthogy jogaival élve többször nem hirdetett ki olyan királyi leiratokat, amelyek a nemzet jogait sértették. Hogy csak egyet említsünk; 1846-ban így járt el azzal a leirattal is, amely a magyar iparvédegyletet tiltotta volna be. Kiváló tárgyalókészségének köszönhetően, jól érvényesítette az 1222 évtől fennálló nádori jogait, miszerint ő „közbenjáró a király és a nemzet között". Midőn vagy 11 országgyűlésen elnökölt, komoly nyomás nehezedett rá, mind a király, mind a rendek felől. Leegyszerűsítve a helyzetet: a király azt várta el tőle, hogy képviselje az udvar érdekeit azok előtt a magyarok előtt, akik állandóan panaszkodtak az alaptörvényeik mellőzése miatt, az értéktelen papírpénz miatt, az igazságtalan vámrendszer miatt, a könyvcenzúra miatt, a reformok halogatása miatt és a magyar nyelv mellőzése miatt...

Kétségtelenül kivívta a nemzet szimpátiáját, amikor megtanult magyarul és a király által erőltetett latin nyelvű országgyűlési felszólalások helyett ékes és szabatos magyar nyelven beszélt a rendekhez. Tette ezt azzal az indokkal, hogy „benne is folyik Árpád véréből".

A magyarokra nehezedő osztrák ipari nyomás ellenében minden további nélkül támogatta Széchenyit egy új gazdaságpolitika megteremtésében. Így bábáskodott 1798-tól a gácsi posztógyár részvényeinek ügyében, avagy a Sárvíz szabályozásában, vagy éppen 1806-ban a sóbányák működésének biztosítása körül, illetve a Felső-Magyarország vashámorainak és iparának rendezése körül is. 1801-ben személyesen szántotta az első barázdát a Festetics gróf által létrehozott keszthelyi gazdasági tanintézetben, de maga is elöljárt a mintagazdaságok létesítésében a kisjenői és alcsúti birtokainak rendezésével. Gondja volt a budai közkórház felállítására és nagyobbítására és az „insurgensek özvegyei és árvái nyugdíjának" biztosítására. Nem csak a hadiözvegyek és árvák ügye érdekelte, de Brunswick Teréz első kisdedóvóinak megszervezését is patronálta.

Személyesen részt vett a tabáni tűzvész mentési munkálatainak és helyreállításának a szervezésében, de az 1805-ös tragédia után, ugyanígy járt el az 1838-as árvíznél is. (Itt „csak" olyan társa volt, mint Wesselényi.) Pártfogása és támogató közbenjárása nélkül nem lenne meg a mai Nemzeti Múzeumunk (amelynek kincseit Napoleon elől, külön gonddal, Nagyváradra szállíttatta). Ő alapította a Ludoviceumot és pártfogója volt a Tudományos Akadémiának, amit pénzzel is támogatott. Ma így mondanánk: elnökségi tagja volt többek között a „Kisfaludy Társaságnak", a „Magyar Gazdasági Egyesületnek", a „Természettudományi Társaságnak", a Kisdedóvó Intézetek Egyesületének"...

Magyarországon talán soha be nem következett volna egy reform kor, amely olyan nagyságokat adott a magyar nemzetnek, mint Széchenyi, Kossuth, Deák, Vörösmarty, Toldy és Arany, ha nem lett volna egy József nádor... Aki azt mondta: „egy kormányzónak oly´ jól kell az országot ismernie, mint saját dolmánya zsebét".

Dömölki Lajos

KOSSUTH

04.30 Reggeli krónika 08.10 Törvénykönyv 08.40 Napközben 11.05 Ki kopog? 11.35 Levelek egy percben Örkény István levelei, feljegyzései, 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.50 Külpolitikai figyelő 13.05 Vendég a háznál 13.15 Filmzene 13.30 Dicsérjétek az urat! A református egyház félórája 14.05 Klasszikusok mindenkinek Barokk muzsika 14.55 Első közlés 15.05 A Határok nélkül naplója 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Zenefórum 17.05 Hírvidék Erről beszéltünk a Magyar Rádió körzeti stúdióiban 18.00 Esti krónika 18.30 Ráadás 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Montázs Márai Sándor naplói alapján 20.05 Emlékezetes nyugat-dunántúli népdalok és táncdallamok 20.30 Határok nélkül 21.05 Tanakodó 22.00 Késő esti krónika 22.30 Művek, műhelyek, művészek 23.05 Egy énekes több szerep Kónya Sándor

PETŐFI

04.33 Hajnali kalendárium 06.03 Reggeli csúcs 07.30 Hírek, időjárás 07.40 Sportreggel Labdarúgómagazin 08.05 Slágerturmix hazai előadók 08.50 Apró-cseprő gyerekekről 09.03 Zöld telefon Környezetvédelmi tudakozó 09.10 Zene-szó 10.55 Gordiusz plusz Öt perc tudomány 11.03 Családi persely avagy a pénz is boldogít 11.15 Szív küldi... 12.00 Nóták 13.00 Hírpercek 13.10 Derűre is derű 13.35 A Petőfi válaszol 13.45 Időjárás- és vízállás- jelentés 14.00 Délutáni valcer Zenés délután nyugdíjasoknak 17.05 Kölyökrádió 17.32 Ziccer, amit kár lenne kihagyni 18.30 Drogambulancia Molnár Tamás műsora 19.05 Poptár 20.00 Az én 1990-em Szubjektív évporté Kozma András szitárművészről 21.00 Hírpercek 21.10 Közkívánatra! 22.00 A nagybőgő virtuóza Beszélgetés Pege Aladárral 23.00 Hírek, időjárás 23.03 Sporthíradó 23.10 Napforduló

BARTÓK

06.00 Muzsikáló reggel 09.05 A London Baroque Együttes játszik 10.05 Mozaikok Pártos Erzsi könyvéből 10.51 Operaslágerek 11.40 Magyar szerzők népzenei feldolgozásaiból 12.05 Hangverseny délidőben 12.38 A Magyar Állami Hangversenyzenekar hangversenye 14.05 En francais Francia társalgási sor.14.20 Egetvívó aszszonyszív Jókai Mór regénye 15.08 Henryk Szeryng hegedül, Ingrid Haebler zongorázik 16.05 Operarészletek 17.00 Metronóm 17.50 Újraolvasva Babits Mihály: Keresztül- kasul a életemen 18.05 A magyar zene évszázadai: Bartók Béla 19.35 Kapcsoljuk az Óbudai Társaskört és az óbudai Főplébánia templomot Közben: 20.35 Halhatatlan magyar vers kb. 21.50 A Liege-i szimfonikus zenekar fúvósegyüttese Richard de Guide-műveket játszik 22.05 Beethoven-művek 23.00 Különös nyáréjszaka volt Mednyászky H. Elemér hangjátéka 23.27 Jazz

JUVENTUS RÁDIÓ

06.00 Reggeli robogás 08.00 Áru-börze 08.45 Rendőrségi hírek 09.00 Színes-hírek 10.00 Legendás előadók 11.00 Hobbi sarok 11.40 Magyar nóta 12.00 Juventus koktél 13.00 Zenés beszélgetések 15.00 Kívánságműsor 16.00 Totó-lottó tanácsok 17.00 Slágerek 18.00 Könnyűzene 19.00 Falutévé (ism.) 20.00 JUVESTÉT

GYŐRI RÁDIÓ

06.55 Műsorismertetés 07.00 Budapesti krónika 07.30 Nyugat-Magyarországi Krónika 08.00-09.00 Második óra. Benne: Önkormányzati híradó, Reggeli telefon, Postazsák, Nyugdíjas percek, Baba-mama, Slágernaptár.

TV 1

06.05 Falutévé — géptippel, munkaügyi tippel **06.25 Határtól határig 06.35 Üzlet 06.45 Híradó 07.00-09.00 NAP-KELTE 09.00-12.00 Napközi Benne: 09.30 Csodálatos a világ** Am. ism.terj. filmsor., XXII/21. rész: **A világformáló szelek 10.30 Az égbolt lovagjai** Francia-svéd tévéfilmsor. VI/4. rész: **Harminchat óra 11.30 Játék 12.00 Déli harangszó — Déli egyenleg 12.12 Maholnap 12.27 Sugárzás és sugárzásvédelem 12.40 Sorstársak 12.55 Fűben — fában 16.00 Híradó**
16.10 Nemzeti értékeink - Eger V.
16.25 Hatalom és szenvedély
Ausztrál tévéfilmsorozat
17.15 Nyitott stúdió
17.25 Tele-szák
17.35 Telexpo '96
18.00 Kapcsolj be! — MOST
A sokoldalú fiatalok műsora
18.25 Zenelánc
18.35 Bejöhetek?
Pécsi Ildikó vendégségben Mádi Szabó Gábornál
19.00 „Maradjatok meg szeretetemben!..."
19.07 Esti mese
Jó éjszakát kíván a Disney!
19.30 Híradó
20.05 Telesport
20.15 56 perc '56-ról
- ahogy amatőr fotósok látták, VI/2. rész
21.15 Kisváros
Tévéfilmsorozat XX/7.:
Fegyverek és kokain
21.50 Panoráma különkiadás
22.45 Krétakör
Baló György műsora
kb. 00.25 Híradó
kb. 00.30 BBC-Híradó

TV 2

16.20 Gyerekeknek: Természeti képek — Francia ismeretterjesztő filmsorozat, **Noé bárkája** Angol rajzfilmsorozat, **Maja, a méhecske** Japán-osztrák rajzfilmsorozat
17.01 Állatolimpia
Belga rajzfilmsorozat
17.05 Elektor kalandor
17.10 Telespañol
17.25 Centi
Kiskatona a családban
A családtól a laktanyáig - A kiképzés első hetei - Szabadság és eltávozás - Levelezési rovat
18.00 Délutáni egyenleg
Napi képes hírösszefoglaló
18.10 Körzeti híradók
18.23 Körzeti magazin
19.10 Kisfilmek a nagyvilágból
1. Gegrengeteg
Kanadai burleszkfilm
2. Eszközhasználók
Angol természetfilm
3. Sport és látvány
Am. sportfilm-összeállítás
4. Gegrengeteg
A táncoló szakács
5. Az üveg története
Angol dokumentumfilm
20.40 Próba közben
Beszélgetés Marton Évával
20.50 Kánon
Vallás és kultúra
21.25 Mindent vagy semmit!
Műveltségi vetélkedő
22.00 Esti egyenleg
22.25 Hidak Belgium és Magyarország között
A Gazdasági Főszerkesztőség műsora

DUNA TV

16.00 Hírek
16.05 Évforduló
16.10 Rubold Noon (ism.)
színes amerikai film
17.40 Magyar Nemzeti Galéria
VII/7. rész
18.10 Muzsikáló szerszámok
Hangszerpótló zenék
18.30 Mesesarok
18.45 Duna Híradó
19.00 Fejes Endre 70 éves
Jó estét nyár, jó estét szerelem II. rész (1972) magyar film
20.30 Gazdakör — Magazinműsor gazdálkodóknak
21.00 Nemzetközi Erzsébet királynő zenei verseny
Belgium 1991
22.00 Évforduló

RTL

07.00 Jó reggelt, Németország! 09.00 Ironside (ism.) 10.00 Gazdagok és szépek (ism.) 10.30 227 Amerikai sorozat 11.00 Kockázatos! Főszerepben: a tudás, a tempó és a pénz 11.30 Nemzetközi vetélkedő szupernyereményekkel 12.00 Hírek 12.30 A springfieldiek története Amerikai családsorozat 13.20 Kaliforniai klán Amerikai családsorozat 14.10 Életünk napjai Amerikai szappanopera 15.00 Ilona Christen Naprakész talk-show 16.00 Hans Meiser Tv-kerekasztal beszélgetés Mai téma: Tükröm, tükröm Szép emberek 17.00 Ki a főnök? Am. vígjátéksorozat (ism.) 17.30 Egy rém rendes család Am. családsorozat (ism.) 19.10 Vigyázat, robban! Magazin 19.40 Jó idők, rossz idők Német családsorozat 20.15 B. L. Stryker-sorozat: Bomba Amerikai krimi 22.15 Stern Tv 23.15 A harmadik kéz Amerikai horrorfilm 00.50 Egy rém rendes család Amerikai családsorozat 01.30 Ki a főnök? Am. vígjátéksorozat 02.00 Ilona Christen Naprakész talkshow 03.00 Hans Meiser (ism.)

SUPER

0 9.00 Super bevásárlás 12.30 Bennfentesek 13.30 Eco Record 14.00 Videogenerátor 16.30 Hullámhosszon 18.30 Jogok és jogtalanságok 19.00 Richard Diamond 19.30 Közönség 20.00 Sportmagazin 21.30 Financial Times 22.00 ITN hírek 22.30 Európai magazinok 23.30 Jogok és jogtalanságok 24.00 Videogenerátor

SAT 1

09.15 Szomszédok (ism.) 09.40 Trapper John, M.D. (ism.) 10.30 Bonanza (ism.) 11.20 Kockáztass! (ism.) 11.50 Szerencsekerék (ism.) 12.30 A szenvedély árnyéka Am. sorozat 13.20 Trapper John, M.D. Am. filmsorozat 14.15 Szomszédok Ausztrál családsorozat 14.45 Bonanza Amerikai westernsorozat A mosolygó ember 15.45 Az Enterprise űrhajó Amerikai sci-fi-sorozat Spock ellenőrizetlenül 16.45 Kockáztass! - Trükkös kvíz 17.20 Menj az egészre! 18.20 Sugarbaker lányok Amerikai vígjátéksorozat 19.18 Sporthírek 19.30 Szerencsekerék 20.15 Harmadik típusú találkozások Am. sci-fi 22.40 A Keresztapa Amerikai gengszterfilm Fsz.: Marlon Brando, Al Pacino, James Caan 01.55 Az Enterprise űrhajó (ism.) 02.50 Sugarbaker lányok (ism.)

MTV

16.30 Coca-Cola híradó 16.45 Új mozifilmekből 17.30 Hívja az MTV-t! 18.00 Hadd souljon! 18.30 Zene, megállás nélkül 20.00 Valódi világ Am. filmsor. 20.30 A legnépszerűbb sztárok 22.00 Nagy slágerek 23.00 Coca-Cola Híradó 24.00 Posztmodern 02.00 Marijne klipműsora

PRO 7

08.10 Kőr bubi két dámával (ism.) 08.40 Adderley (ism.) 09.40 A Tájfun-hadművelet Francia-német-olasz-spanyol krimi 11.20 Utcai flört (ism.) 11.50 Roseanne (ism.) 12.20 Egy Colt minden esetre Amerikai akciósorozat Majomkarrier 13.20 Tigris visszatér (ism.) 14.55 Adderly Am. krimisorozat 15.55 Mr. Belvedere Amerikai családsorozat 16.25 Varázslatos Jeannie Amerikai vígjátéksorozat Szerelem és féltékenység 16.54 Rajzfilmek Benne: Az igazi szellemirtók Bugs Bunny A Flintstone család 18.25 Kőr bubi két dámával Amerikai vígjátéksorozat Egy vészterhes állnév 18.55 Csendes kis otthonunk Amerikai vígjátéksorozat Mike, Kate és Julie 19.25 Roseanne Amerika vígjátéksorozat 20.15 Édes bosszú Amerikai játékfilm 22.15 Jake és McCabe Amerikai akciósorozat Szemben a Nappal 23.15 A pokol kutyái Olasz western 01.10 T. J. Hooker (ism.) 02.05 Cold Heat (ism.)

DSF

09.00 Fitten a DSF-fel (ism.) 12.00 Sportvilág - magazin (ism.) 12.30 Fantasztikus utazások 13.00 Tévétőzsde Helyszíni közvetítés Frankfurtból 13.45 DSF-edzés 14.00 Vitorlázás 15.00 Labdarúgás 17.00 Sportdokumentációk 18.00 Motorsport 18.30 Exkluzív Am. labdarúgás 19.30 Sportriportok 20.00 Esti sporthírek 22.00 Golf — Olasz Női Open 23.00 Szuperkrossz 24.00 Golf 01.00 Szuperkrossz

TV 5

14.40 Szórakoztató műsor 16.00 Hírek 16.30 Hogy tetszik lenni? Tájékoztató műsor 16.50 A muskétások konyhája 17.05 Pokoli halászat Ifjúsági riportsorozat 18.00 Kérdések egy bajnokhoz 19.00 A médiák birodalma 20.00 Jelen idő 21.30 A csavargónő Jaques Deval színműve 24.00 Le az álarcokkal!

NAPI AJÁNLAT

TV1 — 21.15 Kisváros

Tévéfilmsorozat XX/7. rész: Fegyverek és kokain
A kisváros élete alaposan felborul: kedves ismerőseink kakaóval, csokival, szállással, meleg szóval fogadják a városba érkező boszniai árvákat. Színes fogadtatásra talál pártfogójuk, a magyarul beszélő Wolf is, aki az amerikai segélyalap munkatársaként mutatkozik be.

TV 2 — 19.10 Kisfilmek a nagyvilágból

Eszközhasználók — Angol természetfilm
Mondhatjuk-e a harkály csőrét szerszámnak? Vajon a szövőmadár ugyanúgy szövi fészkét, mint a takács a vásznát? Ki is az igazi eszközhasználó ... erre mutat be érdekes példákat a film.
Közreműködik Malcsiner Péter, Szlotta Judit

DUNA TV — 21.00 Nemzetközi Erzsébet királynő zenei verseny

Belgium 1991
Az Erzsébet királynő zenei verseny, melyet először 1951-ben rendeztek meg a világ egyik legrangosabb zenei versenye. A zongoraművészek versenyére négy évenként kerül sor. A döntőbe tizenkét muzsikus jutott be.
Rendezte: Jacques Bourton

HBO — Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 Állati élet: Földi ragadozók — mb. angol természetfilm
18.30 Vasgyúrók — mb. amerikai dok. film
20.00 A halál keresztútján — mb. amerikai film
22.00 Bíboreső — amerikai zenés film
23.50 A nyaraló — magyar film

Sass Sylvia festő

Szakkörök, előkészítő foglalkozások

TEHETSÉGEK A TELEKIBEN

A szülők felelőssége, a nevelésük próbája, hogy felismerik-e időben gyermekük képességeit. A rátermettség, az érdeklődés iránya jó indíttatás a pályaválasztáshoz. Ám sokszor — a személyiségfejlődés életkori sajátosságaira is odafigyelő — komoly pedagógiai-pszichológiai módszerre van szükség a tehetség kibontakoztatásához.

Jól felismert lehetőség, hogy az oktatási intézmények különféle profilok kialakításával segítsék a tehetséggondozást: a diákok képességüknek megfelelően választhassanak iskolát. A székesfehérvári *Teleki Blanka Gimnázium* legfőbb törekvései közé tartozik a tehetségek felismerése és gondozása. A hagyományos speciális tantervű gimnáziumi oktatás mellett olyan matematikai és nyelvi irányultságú hatévfolyamos gimnáziumi képzést indítanak, ahova az egész megyéből válogatnak rátermett hatodikos általános iskolai tanulókat.

Évek óta sikeres előkészítőnek bizonyulnak a tehetséggondozó szakkörök, amelyeket évek óta vezetnek a telekis matematikatanárok. Ebben a tanévben is tartanak kéthetenként két órában foglalkozásokat a tehetséges diákoknak. Várják azokat az érdeklődő és jó képességű tanulókat, akik a hatévfolyamos gimnázium matematika irányultságú , valamint speciális matematikai, gimnáziumi osztályban szeretnének továbbtanulni. Jelentkezni lehet írásban a gimnázium igazgatójának címzett levélben, vagy az iskolában a jelentkezési lap kitöltésével. Fogadják azokat a tanulókat is, akik az első foglalkozáson személyesen jelennek meg.

A általános iskola hatodik, hetedik és nyolcadik osztályos diákjainak október 6-án, 14.30-kor tartják az első szakköri foglalkozást. A május végéig tartó programban a logikus gondolkodást, a problémamegoldó képességet fejlesztő, érdekes, változatos témájú feladatok szerepelnek.

Bértábla már van: de lesz-e fizetésemelés?

A sztrájkbizottság nem oszlott fel

„Na, tessék, a tanárok már megint elégedetlenek a fizetésükkel" — nyugtázták sokan, amikor a pedagógusok szakszervezete néhány hónapja sztrájkot helyezett kilátásba, mert úgy tűnt, semmi esély arra, hogy januártól fizetésüket a közalkalmazotti törvény szellemében, az abban megállapított kategóriák szerint egységesen rendezzék. Most viszont, a kívülálló számára úgy látszik, elült a vihar. Erről kérdeztük *Boldizs Kálmánnét*, a Fejér Megyei Oktatásügyi Nevelési Dolgozók Független Szakszervezetének elnökét.

— Arról született döntés, hogy a sztrájkbizottság ugyan nem oszlik fel, de felfüggeszti működését addig, amíg az Országgyűlés nem dönt a közalkalmazotti bértábla bevezetésével kapcsolatban.

— És hogyan teremtenek lehetőséget a bevezetésére?

— A kormány a pénz 25 százalékát tudja csak átutalni, 20 százalékot ad a társadalombiztosítás, az összeg 55 százalékát az önkormányzatoknak kellene állniuk, egyrészt a normatív támogatásból. Ha ez kevés, arra ösztönzik az önkormányzatokat, hogy vegyenek fel hitelt. Ám ha meggondoljuk, hogy sok helyütt a normatív támogatást még az önkormányzatnak kell kiegészítenie, ez nehezen lesz kivitelezhető. Viszont ígérik, hogy 1995-től az önkormányzatok már külön kapják meg az intézmények működtetésére és külön a bérekre szánt összeget.

— Mennyi manapság a pedagógusok átlagbére? A kívülállók csak azt hallják, most kaptak 6 százalékos bérfejlesztést...

— Egy 47-50 éves, diplomás pedagógusnak átlagosan bruttó 21 ezer forint a fizetése. Különösen a 40 év feletti általános iskolai tanárok bére vérlázítóan alacsony. Az idei, 6 százalékos bérfejlesztés körülbelül nettó 500 forintot adott hozzá ehhez. Minden önkormányzat központi forrásból kapta meg az erre szánt összeget, így a pedagógusok legkésőbb szeptemberben felvehették a májustól visszamenőleg járó kiegészítést. De akad probléma: a sárszentmihályi polgármester például önkényesen kijelentette, hogy ez a pénz másra kell...

— Mit tud tenni a szakszervezet az önkormányzatok és az oktatási intézmények között adódó vitákban?

— Nem sokat, hiszen például az intézmények vezetői posztjára kiírt pályázatok elbírálásánál egyre több helyen tapasztalom, hogy hiába véleményezi a pályázatokat a nevelőtestület, a szülői munkaközösség és a szakszervezet, juszt sem veszik figyelembe a véleményüket, s ehhez sajnos, joguk van. De így van ez más döntéseknél is. Legutóbb az agárdi óvodában jártam, nevelőtestületi értekezleten. Az ottani önkormányzat öt, egymástól távol eső óvodát szeretne összevonni, egyetlen vezető irányítása alá. Éppen most, amikor a kis intézmények is szeretnének önállósodni, hiszen szakmai szempontból ez kedvezőbb számukra. Úgy tűnt, hogy hiába tiltakoznak az összevonás ellen az óvónők, hiába tartja pedagógiai szempontból rossznak a tervet a Területi Oktatási Központ szakembere, az önkormányzat hajthatatlannak látszik. Akad település, ahol sor került efféle összevonásra, de hosszú előkészítő munka után. Itt viszont az döbbentett meg, hogy két héttel a döntés előtt hiányzik a koncepció, nincsenek érvek, amelyek legalább az ötlet gazdaságosságát igazolnák. Hát, az ilyen esetekben meglehetősen nehéz a szakszervezet dolga...

—gábor—

Brunszvik Teréz Borsos Miklós rajzán

A Holdfényszonátát Giulietta Guiccardinak ajánlotta

Brunszvik Jozefint is megrajzolta Borsos Miklós

Beethoven Mahler olajfestményén

Halhatatlan kedvesek, huncut grófnők, a Holdfényszonáta Giuliettája

Hagyományteremtés és mítoszrombolás

Hornyák Mária könyvének címlapja

Becses könyvvel gazdagított bennünket az MTA martonvásári kutatóintézete és a Hagyományőrző értékeink alapítvány, akiknek anyagi és erkölcsi támogatását élvezve írhatta meg hosszú búvárkodásainak eredményét Üvegesné Hornyák Mária történész Beethoven, Brunszvikok, Martonvásár címmel. E kérdéskör külföldi és a hazai irodalom legjavának összefoglalásán túl új kutatási eredményeket is tartalmaz. A martonvásáriak Beethoven és a Brunszvikok emlékének ápolását megtisztelő kötelességüknek tartják, ennek egyik ékes bizonyítéka a gazdag képanyaggal, szöveges dokumentumokkal illusztrált kiadvány. Többek között Beethoven és a Brunszvik család fennmaradt leveleit is közli. Cseppet sem komolykodó, tudományos munka, hanem izgalmas, olvasmányos, új ismeretekkel gazdagító és a mítoszrombolás bátorságát is vállaló.

Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy a magyarországi Beethoven-kultusz központjává lett Martonvásár, ahol több évtizede fáradoznak azon, hogy a zenei géniusz minél több formában jelen legyen. A hagyománnyá lett koncertek mellett emlékmúzeum, újabban a martonvásári napok zenei programjai és kiállításai idézik őt és azt a családot, ahol otthonra lelt. Ápolják és baráti együttműködéssé mélyítették a Brunszvikok Franciaországban élő leszármazottaival kialakított kapcsolatot. Mint ismeretes, férfi ágon nincsenek utódaik, de Karolinának a De Gérando-ágon vannak leszármazottai. Romain Rolland szerint: Beethoven „egyetlen házban sem talált üdébb és hívebb, testvéribb barátságra, mint a Brunszvik családban." Azt hiszem, ezt Judith Charpentier De Gérando is elmondhatja mai martonvásári kapcsolatairól.

A Holdfényszonáta Giuliettája, Jozefin, az „Egyedüli Kedves", Karolina, a „huncut grófnő" valamint a „Halhatatlan Kedves"-rejtély című fejezetekben olvashatunk a zene fejedelmének kisebb, nagyobb érzelmi fellángolásairól és az igazi nagy szenvedélyről, amely Jozefinhez kötözte, s nem Terézhez. Romain Rolland is félretájékoztatta Beethoven-könyvében az olvasók nemzedékeinek egész sorát, s noha később beismerte tévedését, sokakban rögzült a tévhit. Hornyák Mária szerint Teréz önmagában is zseniális történelmi nőalak, akinek nincs szüksége hamis mítoszokra, ezek nélkül is halhatatlan. A „Halhatatlan Kedves"-kutatás még ma sem jutott nyugvópontra, ami talán nem is baj, mert újabb kutató-nemzedékeknek, s olvasóknak juthat még ebben a gyönyörű témakörben csemegézni való.

Környei Elek újságíró, aki több mint két évtizedig volt fáradhatatlan apostola a Beethoven-kultusznak A martonvásári sziget című 1973-ban fogalmazott versében írja: „A lépteid nyomát keresem / a kis szigeten, nagy Magányos: / emléked már örökké él itt, / aki magad is Sziget lettél / a fájdalomban szült zenéddel / népek viharzó óceánján." A martonvásáriak ma is fáradhatatlanul dolgoznak azon, hogy élő, ható, tápláló erővé váljon ez a gyönyörű tradíció.

Zágoni Erzsébet

Kulturmix

Sass Sylvia kiállítása

Móron, a Lamberg-kastély kisgalériájában Sass Sylvia operaénekesnő festményeiből nyílik kiállítás. Az alkotásokat október 4-én 16 órakor Pogány Ö. Gábor művészettörténész ajánlja a látogatók figyelmébe. A tárlatnyitás után 18 órakor Sass Sylvia növendékei adnak hangversenyt a zeneiskolában. A művésznő festményeit október 30-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Tankönyvtámogatás

Székesfehérvár közgyűlése egységesen ötszáz forintban határozta meg személyenként az 1993/94-es tanévre szóló tankönyvvásárlási támogatás összegét. A pénz elosztásáról a rászorultság mértékében az iskolák gondoskodnak. Azoknak a fehérvári diákoknak, akik más településen tanulnak, írásban kell kérelmet benyújtaniuk október 15-ig a polgármesteri hivatal oktatási osztályához, feltüntetve személyi adataikat, iskolájukat, testvéreik számát, a kérelem indoklását.

II. Nemzetközi Grafikai Biennálé

A győri Vastuskós-házban (Széchenyi tér 4.) október 2-án nyílik meg a II. Nemzetközi Grafikai Biennálé. A kiállításokon a nemzetközi zsűri által kiválasztott rajzok, sokszorosító grafikák és elektrografikák szerepelnek, valamint néhány meghívott művész alkotása. A nyilvános nemzetközi pályázatra 452 művész jelentkezett, közülük 250 alkotó munkáival ismerkedhet meg a közönség. A díjkiosztásra a megnyitó napján kerül sor, s ugyancsak október 2-án kezdődik a biennálé alkalmából szervezett nemzetközi kortárs művészettörténeti tanácskozás is, amelynek fő témája a kortárs kelet-európai művészet helyzete.

A kiállítóhelyeken a pályázat alapján kiválasztott, és a meghívott művészek alkotásai láthatók, de tárlaton mutatják be az előző biennálé egyik fődíjasa, Claude Sinte, valamint Bálint Endre, Pierre Székely, a C-csoport, a Túlsó/p/Art-csoport és Trombitás Tamás műveit, valamint a két világháború közötti román grafika nagyváradi múzeumban őrzött anyagából látható válogatás. A győri biennáléhoz balettelőadás és több koncert is kapcsolódik.

Próbálja ki!

HVG két hónapra!

Ha még sosem fizetett elő a HVG-re, most itt az alkalom. Legalább 50 oldal hír és információ minden héten. 8 szám mindössze 300 Ft-ért.

Éljen ezzel az új előfizetőknek szóló ajánlattal október 30-ig. Ha érdekli ajánlatunk, küldje el névjegyét vagy kitöltve az alábbi kupont:

Név: .....
Cím: .....
Telefon/fax: .....

Címünk: 1396 Bp., Pf. 464, fax: 149-7600

hvg

...egyszerűen minden

60 %-os éves kamat.
Befektetőket keresünk
garanciával.
10-50 e Ft-ig.
Egy éves futamidő.
Érdeklődni:
10-18.30.
Tel.: 22/315-935.
TALLÉR KÖZVETÍTŐ IRODA. 60259

ABC és RAKTÁR ÁRUHÁZAK!
Teljes HŰTŐTECHNIKAI BERENDEZÉSEK KEDVEZŐ ÁRON MEGRENDELHETŐK:
- CSEMEGE KISZOLGÁLÓ PULTOK
- TEJESHŰTŐK
- MÉLYHŰTŐK
- HŰTŐKAMRÁK /EGYEDI TÍPUSOK IS/
- FAGYLALTKEVERŐK és TÁROLÓK
- SÜTEMÉNYES HŰTŐK
- TEJSZINHABFÚVÓK
- KLÍMABERENDEZÉSEK /tervezése, kivitelezése/

Kedvező bérleti lehetőség! Kedvezményes szállítás! Teljeskörű szerviz szolgáltatás!
B.H.A. HŰTŐTECHNIKA
TAPOLCA, DÓZSA GY. út 36. /az állomás mellett/
TEL./FAX.: 87/311-074. 60361

Sass Sylvia

Harminchatezer tokaji palack

Miskolc (ÉM) – Amikor elsőként a Tokajhegyaljai Állami Gazdasági Borkombinát privatizációja során megalakult a Tokaj-Hétszőlő Rt., többségi tulajdonosa a Grands Millésimes de France (GMF) francia–japán közös vállalat lett. A részvények húsz százaléka a nemrég megalakult Tokaj Kereskedőház Rt. tulajdona maradt, öt százaléka pedig Tokaj városáé. A részvénytársaság a Kopasz-hegy legszebb lejtőin negyvenöt hektár újratelepítésbe fogott, melyből húsz hektáron már végeztek is a munkával, a többi pedig két éven belül elkészül. Saját termésű boraikkal jövőre rukkolnak elő, de csak kétezer körül várható a mintegy kétezerötszáz hektoliteres feldolgozó kapacitás elérése. Nem csoda, ha nagyobb nyereséget is csak ekkorra várnak, hiszen félmilliárd forintos befektetésük hét év múlva térül meg. Cserébe viszont az átlagosnál magasabb szintű értékesítést, s jobb kiszolgálást, garantált minőséget kapunk.

Az ÁVÜ irodája

Miskolc (ÉM) – A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Központ az Állami Vagyonügynökséggel közösen hétfőn nyitja meg a vagyonügynökség ügyfélszolgálati irodáját Miskolcon. Az ügyfelek az irodát Miskolcon, a Déryné utca 18. szám alatt találják.

A Times a piacról

London (MTI) – A budapesti kereskedelmi ingatlanok piacán a háromnégy évvel ezelőtti aranyláz átadta helyét a józan realizmusnak, és a fővárosi hatóságok már a piac összeomlásáról beszélnek, attól tartva, hogy nem teljesül az idei 6–10 milliárd forintos értékesítési terv – írta a Financial Times című brit lap pénteki számában Vanessa Houldr piaci szerkesztő.
Ingatlanügynökök szerint azonban csak egyensúlyba került a kereslet és a kínálat, és nem maradt tér a spekulációnak. Igaz, emiatt lelassultak az új fejlesztések és a külföldi befektetők jobban jövedelmező ingatlanokat keresnek más piacokon. Riasztják őket a rövid budapesti kölcsönbérletek is, meg az, hogy a megtérülés nincs arányban a magyar gazdaság bizonytalansága okozta kockázattal. Azt is felróják, hogy a hatóságok nem akarnak olcsón eladni telket.

Expó adatbázis

Miskolc (ÉM) – A Magyar Gazdasági Kamara Expó '96 néven Üzleti ajánlat címen létrehozta adatbázisát, amelyet azok a vállalatok, vállalkozók használhatnak, amelyek a világkiállítás megrendezéséig bejelentkeznek az adatbázisba. A számos gazdasági szolgáltató adatközpontról az Észak-magyarországi Gazdasági Kamaránál adnak részletes felvilágosítást az ügyfeleknek.

Hitel közraktárjegyre

Miskolc (ÉM – BSZL) – A Magyar Külkereskedelmi Bank új hitelkonstrukciót dolgozott ki a nehéz helyzetben lévő mezőgazdasági termelők finanszírozási gondjainak enyhítésére. Ennek lényege, hogy alapvetően nem a mezőgazdasági egyéni és szövetkezeti termelőket hitelezi meg a pénzintézet, hanem a zárt konstrukciókban a közraktárjeggyel igazolt árufedezetre, elsősorban gabonára nyújt hitelt.
A konstrukció arra is lehetőséget ad, hogy a termelő, illetve az áru tulajdonosa kihasználhassa az árkülönbözetet az áru felvásárlása és értékesítése közötti időpontban. Ebben a hitellehetőségben a mezőgazdasági termelők, illetve terménykereskedők a már megtermelt – közraktárban elhelyezett – árujukra közraktárjegyet kapnak, majd erre hitelt vehetnek fel valamely újabb termelői fázis, például őszi vetés beindításához.
Az árunak fedezetet kell nyújtania a hitelre, a kamatokra és a hitelnyújtással kapcsolatos költségekre. Ezzel a hitelformával a bank elkerüli, hogy az áru tulajdonosát a hagyományos adóminősítési rendszerben értékelje.

Vagyonszerzés fillérekért

Avagy: mennyit is ér manapság a magyar erdő

HUBAI GRÚBER MIKLÓS

Halálos sebet kaphat az erdő — Fotó: Laczó József

Borsodnádasd (ÉM) – Vegyes érzelmekkel – vagyishogy mit beszélek – keserű szívvel hallgatom Kliegl Béla erdőmérnök szavait. Ha csak fele is igaz annak, amit az ózdi erdészet vezetője mond az erdők privatizációjáról, tán egyik legnagyobb melléfogását csinálta a kormány, mikor ilyenre alakította a kárpótlási törvénynek ezt a részét.
Ennyit, tényleg csak ennyit ér nekünk a magyar erdő? Bonyolult, nagyon szövevényes az ügy, s rég nem az egykoron károsultak kárpótlása folyik már – ember legyen a talpán, aki kiismeri magát benne.
A borsodnádasdi erdők sem jobbak, sem rosszabbak, mint az északi-középhegységbeni nagy átlag. Cseresek uralják a gyengébb, bükkösök pedig az értékesebb termőhelyeket: 500 magyar forint aranykoronánként az ára, csakúgy, mint a szántóföldeké. Igaz, a törvény kizárja a jogalap nélküli meggazdagodás lehetőségét, ám a gyakorlat mást bizonyít: az állam nagyvonalúságát, merthogy lemond a kárpótlásra kijelölt erdőterület faállományának értékéről, így azután néhány száz forint ellenében akár több milliós értékhez is hozzájuthat, aki érti a csíziót, s ügyeskedni sem röstell hozzá. Az erdőtulajdonlásban hatalmas, több százszoros, de lehet akár ezerszeres is a nyerészkedési lehetőség.
A Mátra-Nyugat-Bükki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságnak az ország nagyon sok településén van érdekeltsége, s a törvény szelleme szerint azok mindegyikéből jöhetnek a licitálók. Nincs is hát benne semmi különös, hogy Borsodnádasdon is keverednek idegenből jöttek a hazaiak közé. Sötét szemüveg takarja egyikük arcát, durván utasítja el magától az újságírót – mástól tudom meg, hogy Mikófalváról jött. Szomszéd községbéli balatoniak tartanak együtt négyen, egy családból valók. Fiatalok, a leghátsó sorban maradnak. Eger képviselteti még magát – ketten jöttek onnan – látszólagos nyugalommal ülnek le a középtáji sorok egyikében. Mások mondják, de ellenőrizni nem tudom: kettejüknek több kárpótlási jegye van, mint a nádasdiaknak együttvéve.
– Ha egy pesti idegen például csak húsz százalékkal is beszáll egy-egy területbe, minden ötödik köbméter fa az övé, ám az erdő kezelésével kapcsolatos gondokból ezreléknyi részt sem vállal, ott vannak rá a hazaiak. – Hatodmagával van itt a fiatalember, édesapja, nagybácsija, testvérei laknak egy bokorban a tanyán. A körülölelő erdőt szeretnék maguknak, talán sikerül. Mint mondják: bekerülnek az alig ezredrészekben kifejezhető tulajdonjoggal, s ha kényelmetlenné válnak a valódi tulajdonos számára, iszonyatos összegű „lelépési" díjat kérnek. Nincs ez jól sehogysem! Hasonló véleményen lehetnek más falubéli társai is, akiknél azonban a hajlott kor nem jár együtt a meggondoltsággal. Nem veszi még kezdetét a procedúra, amikor székéről lökik le a Mikófalváról érkezett szemüveget viselő embert, aki el is hagyja rövidesen a termet. Ezért-e vagy másért, meg nem ítélhetem, de a balatoniak hajlanak elfogadni a felkínált erdőtagot, az egriek meg szavukat adják, hogy nem licitálnak. (A helyiek mohósága – később tudom meg – határtalan: az erdőállomány közé ékelődött majd' két hektárnyi gyönyörű tisztás azért nem kelt el, mert sokallották érte még a kikiáltási alapösszeget is.)
A hadifogságból hazatértek akár egy egész községhatárnyi területet is megvásárolhatnak, éljenek akár a túlsó felén is az országnak – hol rúghatna hát velük szemben labdába, aki a saját, vagy szüleitől elvett néhány holdacskát akarja magának visszaszerezni.
Valahol tényleg el van ez a dolog fuserálva.
Akár 400 köbméter fatömeg is lehet egy jó bükkösben – nézem korábbi feljegyzéseimet – hatezer forinttal számolva is majd' két és fél millióra rúg egy hektárnyi ilyen erdő értéke. Két és fél millió – ötszázért. Ki gondolhatta ezt komolyan?
Útban idefelé körbemutatott az erdészetvezető a kocsiból: a laikus számára is szembeötlő, micsoda különbség van még negyvenvalahány esztendő után is a hajdani magán és kincstári erdők állapota között. Az előbbi kárára, az utóbbi javára.
Az erdő nem gyárkémény – csengenek fülembe még mindig Kliegl mérnök szavai – amit ha két perc alatt lerobbantanak, két hét alatt újraépíthető. Itt nyolcvan, száz években mérik az időt, s aki ma meggondolatlanul kivágja a fát, gyermekeit, unokáit sodorja bajba. De ha el is tekintünk az oxigéntermeléstől – s ezt már csak én teszem hozzá – az erdők egyéb, védelmi és közjóléti szerepétől: mi a biztosítéka, hogy a sok frisskeletű erdőtulajdonos mindegyike becsületes és tartamos erdőgazdálkodást folytat? Mit tud tenni az állami erdőfelügyelőség, ha valaki lerabolja az állományt, s nem újítja föl a területet? Pénzbüntetésre ítéli netán? Börtönbe dugja a többszörös milliomossá előlépett kontárt? Nevetséges!
Az ózdi erdészet nem tudott elegendő erdőterületet árverésre kijelölni. Nagyobbak az igények, mint a lehetősége. Marad-e hát ezek után állami erdeje az országnak?
Nézem a vidék dombjait, a kopár hegyoldalakat. Ózd egykori olvasztárai ma kezükkel malmoznak odahaza. Felvették, míg járt nekik a munkanélküli segély, de kifutottak az időből, ma már úgy élnek meg, ahogy tudnak. Őket követik a sok százezren még az országnak minden szegletében. Miért nem erdősítettek velük az állam? Nincs rá pénz? Vagy nem bíznak, hogy megtanulható a csemeteültetés? Netán a szaporítóanyag hiányzik hozzá?
A spanyolok már egyszer megtették előttünk: beerdősítették az országot. Nem kitalálni kéne tehát, csak utánozni. Sajnos, honi erdeinkből lesz, ami lesz. Ügyeskedőknek lehetőség a meggazdagodáshoz, tűzifa meg kopár terület.
A minap állítólag bicskát szorítottak Parádon egy messziről érkezett licitáló oldalába, Pilisvörösvár határában meg – Isten a tudója hányadszor már ebben a mai világban – megint gyújtogatás áldozata lett az erdő.
Haladunk Európa felé...

Az őskohótól az űrkohóig

A NASA laborjában a miskolci egyetem kemencéje

Miskolc (ÉM) – Az észak-magyarországi régió történetében, életében, fejlődésében mindig meghatározó fontosságú szerepet játszott az alapanyaggyártás. A kohászatnak itt kétszáz évre visszatekintő történeti múltja van. Kétségtelen, hogy napjainkban több szó esik ennek az iparágnak a súlyos válságáról, mint a jövő egyik igen ígéretes lehetőségéről, az úranyagtechnológiáról, melynek hazai fellegvára Miskolcon található. A Miskolci Egyetem Fémtani Tanszékének dr. Bárczy Pál egyetemi docens által vezetett úranyagtechnológiai laboratóriumában készítették el a világ első, olyan sokzónás űrkemencéjét, amelyben a kristályosítási folyamat alatt nincs mechanikai mozgás.
A Szovjetunió szétesését követően és az orosz űrkutatásban bekövetkezett változások után a Nika-T űrhajó fedélzetén való repülés már valószínűleg nem valósul meg, de kecsegtető kilátásai vannak a berendezés amerikai űrrepülőgépen való elhelyezésének.
A miskolci űrkemencét hamarosan a NASA Marshall Space Centerének egyik laboratóriumába szállítják, ahol alapos tesztelésnek vetik alá. A teszteket az amerikai laboratóriumban végzik majd, de az eredményeket – egy közvetlen számítógépes kapcsolat jóvoltából – a miskolci kutatók számítógépei dolgozzák majd fel, s itt történik az értékelés is.
Az űrkemence további sorsa részben ezeknek a kísérleteknek a sikerétől, részben finanszírozási lehetőségektől függ.
A távolabbi tervek között szerepel a berendezésnek a Freedom űrállomáson való elhelyezése. A miskolci űrkemencét a BNV ideje alatt a Borsod megyei, 30-as pavilonban tekinthetik meg a látogatók.

A vagyonügynökség házatájáról

Miskolc (ÉM) – A Szolnok, a Nógrád, és a Somogy megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalatok részvénytársasággá alakításáról döntött az AVÜ igazgató tanácsa. A szolnoki cégből alakult Alföldi Gabonaipari Rt. valamint a somogy megyei Vállalatból alakult Dél-dunántúli Gabonaipari Rt. és a Nógrádi Gabona Rt. 25% + 1 szavazat arányú részvénycsomagja a mezőgazdasági termelők részére kárpótlási jegy ellenében kerül értékesítésre. Az Alföldi Rt. 50 százalékos és a Dél-dunántúli Rt. 51 százalékos részvénypakettjét 1994-ben kell tőzsdére vinni. A Nógrádi Gabona Rt. részvényeinek 51 százalékát az ÁVÜ nyilvános pályázat útján értékesíti. A pályázatokat mind a három esetben október végéig írják ki.
Az AGRO-M Rt. (volt Orosházi AG) és az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal között termőföld kárpótlásra történő kijelölése ügyében folytatott vitában az IT a következőképp foglalt állást.
A volt állami gazdaságnak tudomásul kell vennie, hogy közel 4500 hektár szántóterületéből a Békés megyei Kárrendezési Hivatal 41 százalékot azaz kb. 1800 hektárt jelölt ki kárpótlásra.
Az AGRO-M Rt. szerint a társaság működőképességét ez veszélyezteti és maga után vonhatja a tenyész- és haszonállat-állomány egy részének kényszervágását. Az igazgató tanács kimondta, hogy a kárpótlási törvény végrehajtását és a kárpótlásra jogosultak igényének kielégítését az Rt. ne akadályozza.

JEGYZET

Optimista nyilatkozat

ILLÉSY SÁNDOR

Meglepőnek tűnik, amit a múlt hét végi kormányszóvivői tájékoztatón a pénzügyminisztériumi államtitkár állított. Nem kevesebbről van szó: a választások után fellendülés várható. Hogy végezetül ezt mire alapozza – s miért pont most – nos, erre nincs válasz.
Pontosabban azért sejthető. Az államtitkár ugyanis nem azt jelentette ki, hogy a gazdaság fellendülése a gazdaság teljesítőképességének javulása miatt következik be. Még azt sem mondta, hogy a magyar ipar, mezőgazdaság technológiai, minőségi fejlődésen megy át, s ennek lehet majd köszönni a „gödör fenekének" elhagyását. Nem, ilyen el sem hangzott. Az annál inkább, hogy a forint árfolyamának leértékelése ismét elkerülhetetlen – bár erre most még nem kerül sor...
Ismerősnek tűnik a kép, túlontúl is annak... Kétségtelen, a forint leértékelésével olcsóbbá tehető a külföldön eladandó termék, szolgáltatás, s mivel a hazai gazdaság általános helyzete nagymértékben függ az exporttól – élnek is ezzel a lehetőséggel a magyar gazdaság irányítói. Azért persze elgondolkodtató: ha egy termék csak a nemzeti valuta leértékelésével lesz versenyképes, érdemes-e ilyen döntéssel támogatni gyártását, a versenyképtelen termék versenyképessé történő beállítását....
A forint leértékelése egyébként az inflációt is gerjeszti, hiszen megdrágítja az importot, növeli az árszínvonalat. Azt mondta az államtitkár, hogy a jövő évi gazdaságpolitikai célok között az első helyre került az ország pénzügyi egyensúlyának megtartása. Dicsérendő, ám még inkább az lehetne, ha ezt a célt a gazdaság tényleges fellendülésével érhetnénk el, s nem az állam fokozottabb és mesterséges szerepvállalásával.

ÁRFOLYAMOK

Budapest (MTI) — A részvénypiacot pénteken is a Pick papírjaira szóló kötések uralták (67 üzletben 5700 részvény cserélt gazdát), mindazonáltal feltűntek ritkán látott részvények (az Agrimpex és a Bonbon Hemingway) a szeptember 10-i tőzsdenapon.
Az árfolyamértéken számolt forgalom 149,986 millió forint volt, amiből a részvények 39,616 millióval részesedtek. A nem hivatalos, ideiglenes tőzsdeindex 2,36 ponttal, 942,27 pontra nőtt. (Hétfőtől, mint már jelentettük, új tőzsdeindex lesz.)

Kárpótlási jegy

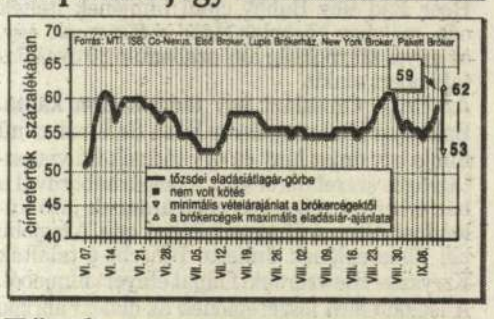

Tőzsde

Index (ideiglenes) szept. 10-én: 942,27 +2,36

Hivatalos árfolyamok

Érvényben: 1993. szeptember 10.

Pénznem	Valuta Vétel	Valuta Eladás	Deviza Vétel	Deviza Eladás
Angol font	142,15	144,95	142,94	143,64
Ausztrál dollár	60,21	61,45	60,21	60,51
Belga frank*	264,68	269,34	268,37	269,53
Dán korona	13,84	14,10	13,90	13,96
Finn márka	16,07	16,47	16,21	16,31
Francia frank	16,29	16,57	16,35	16,43
Holland forint	51,00	51,86	51,21	51,43
Ír font	132,42	135,02	133,59	134,23
Japán yen*	87,03	88,23	86,96	87,26
Kanadai dollár	69,66	71,06	70,31	70,65
Kuvaiti dinár	305,86	311,36	308,76	310,14
Német márka	57,29	60,59	57,55	57,79
Norvég korona	13,09	13,33	13,16	13,22
Olasz líra**	59,31	60,59	59,58	59,90
Osztrák schill.*	814,63	828,23	818,33	821,73
Portugál escudo*	55,72	56,82	56,18	56,46
Spanyol peseta*	70,93	72,45	71,49	71,87
Svájci frank	65,48	66,56	65,71	65,99
Svéd korona	11,59	11,85	11,71	11,77
USA-dollár	91,74	93,30	92,48	92,88
ECU (KP)	108,32	110,28	108,84	109,34

A megadott számok 1 egységre értendők, forintban
*: 100 egység, **: 1000 egység

APRORÓ

Bűnrossz

FILIP GABRIELLA

Mint ahogyan a szép mellett a rút, ott van a jó mellett a rossz is. És amint a szép, ugyanúgy a rút is esztétikai minőség. Viszont úgy szoktuk meg az iskolában, hogy csak jó versekről, jó regényekről, jó drámákról tanulunk. A silány fércműveket nem tartja számon az irodalomtörténet.

De ki tudja megmondani, hogy melyik irodalmi alkotás állja ki az idő próbáját? Kiknek sikerül bejutniuk a halhatatlanok panoptikumába? Az idei könyvhétig azt hihettük, hogy a Szép versek című antológia ad némi eligazítást. Nyilván hozzáértő szakemberek – valamilyen titkos megmérettetés alapján – kimondták, az elmúlt esztendőben ezek a költők költöttek a legjobban. Ők azok, kik bebocsátást nyernek az öröklét előcsarnokába, a könyvheti sátor ponyvája alá. De az irodalom idei sátoros ünnepén csak álltunk elbizonytalanodva, mert a Szép versek mellett megjelent a Nem szép versek című antológia is, és a mindjárt kiderült, a „nem szépek" is legalább annyira szépek, mint a „szépek". A szerkesztőknek eszükbe sem jutott, hogy direkt rossz verseket gyűjtsenek csokorba. Nem szerettek volna ők botrányt, csak a maguk módján kiegészítették a másik válogatást. Mindezek után csodálkozhatunk, hogy most meg mit akarhat a Kassák Könyvkiadó, amikor meghirdeti a Bűnrossz versek antológiája – Ezredvégi Pantheon című pályázatát. A szunnyadó magyar írókat arra kérik, írják meg „legrosszabb" (így idézőjelben!) versüket. Még jutalmat is ígérnek a nyertesnek. A 30 ezer forintos fődíjért egyebet nem kérnek, csak egy rossz, pontosabban bűnrossz verset.

Bizakodhatunk, számos költőink, váteszeink és rímfaragóink veszik a lapot, és nem legyintenek: rossz verset mindenki tud írni. Most megmutathatják, képesek-e a legnehezebbre: kigúnyolni önnön mesterségüket. Valami olyan csúfságot csinálni, melyről – mint Cyranóról vagy Quasimodóról – kiderül, hogy ez maga a szépség.

Arany Oroszlánok

Velence (MTI) – Robert Altman több mint három órás filmeposza, a Rövid metszetek (Short Cuts) és a francia Kzrysztof Kiewslowski Három szín című trilógiájának első része, a Kék kapta megosztva az idei velencei filmfesztivál fődíját, az Arany Oroszlánt. A Nashville folytatásának tekinthető Short Cuts-ban Altman napjaink Amerikájának tablóját mutatja be 22 átlagos, és mégis különös ember hétköznapjain keresztül. A zsűri különdíját az osztrák Rolf de Heer Bad Boy Bubby című filmjének ítélték oda, melyben Nicholas Hope, a főszereplő egy, az anyai zsarnokság alól szabaduló 30 éves fiatalembert alakít.

Az Ezüst Oroszlánt egy tádzsik film kapta. Bakhtijar Hudozsnazarov Kosh Ba Kosh című filmje egy orosz lány és egy tádzsik fiú viszontagságos szerelméről szól, a polgárháborúval a háttérben. A teljes szereplőgárdának járó különdíjat Altman filmjének ítélték oda. A legjobb női főszereplőnek Juliette Binoche-t találták Kzrysztof Kiewslowski fődíjat elnyert filmjéből. A legjobb férfi főszereplőnek az olasz Fabrizio Bentivoglio találtatott, aki egy áruház detektívjeként egy tolvaj cigánylányba lesz szerelmes Silvio Soldini Kettéosztott lélek című filmjében. Bentivoglio partnere egy magyar amatőr színésznő, a félcigány Bakó Mária.

Marcello Mastroiannit idén férfi epizódszereplőként találták a legjobbnak. A legjobb női főszereplő Anna Bonauito lett az olasz Liliana Cavani Hol vagytok? Én itt vagyok című, a süketnémák világában játszódó szerelmi történetében. Az olasz szenátus Arany Érem díjával egy kínai rendezőnő, Liu Miaomiao filmjét tüntették ki. Az Európai Akadémia Nagydíját Bertrand Blier filmje kapta. A legjobb operatőri munkáért járó díjjal ugyancsak Bertrand Blier filmjének lengyel származású operatőrét tüntették ki, míg a legjobb filmzenének az Egy, kettő, három csillag című film aláfestését találták. A szombat esti zárógálán nyújtották át az életműért járó Arany Oroszlánt Robert de Nirónak, Claudia Cardinalénak és Roman Polanskinak is. Steven Spielbergnek már a hét elején, az Őslénypark című filmjének bemutatója alkalmával átadták a díjat.

A fesztivál versenyen kívül bemutatott magyar filmje, Sára Sándor Vigyázók című alkotása visszhangtalan maradt, talán azért is, mert vetítése egybe esett az olyannyira várt Spielberg-féle kasszasiker, az Őslénypark bemutatójával. Egyes vélemények szerint azonban Sára filmjének témája idegen volt az olasz közönség számára.

Az operaénekes festményei

Ózd (ÉM) – Csak keveseknek adatik meg, hogy több művészeti ágban is képesek legyenek kifejezni önmagukat, gondolatokat, érzelmeket közvetíteni.

Sass Sylvia mint énekművész teljes odaadással szolgálja a zenét, és ugyanilyen fegyelem és odaadás jellemzi festészetét is. Motívumai az egyetemes művelődéstörténet motívumai. Bibliai, mitológiai témák és a táj. Képein átélt emlékek kelnek életre sajátosan, ahogy ő látja azokat, mondta Pogány Ö. Gábor művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria nyugalmazott igazgatója az ózdi Általános Művelődési Központ galériájában szombaton délután megtartott kiállításmegnyitón. A Liszt-díjas, érdemes művész festményeiből rendezett tárlat szeptember 30-ig látogatható hétköznapokon reggel nyolctól este hat óráig.

Maszkok, szerepek... Fotó: Laczó József

„Amatőrök" súrlófényben

Miskolc (ÉM) – **Ki az amatőr, és ki a profi? Tartalmaz-e értékítéletet, ha valakire ezt vagy azt mondják? Egyáltalán, van-e még amatőrmozgalom. Ezzel kapcsolatban a fogalmazta meg véleményét a közoktatási szakember, Halmai Lászlóné.**

– Az amatőr első jelentésében műkedvelő (ld. Értelmező Szótár); pejoratíve a szakértelem hiányával, felkészületlenül működőt, vagy az ilyen működés eredményét jelenti. Az argóban az amatőr egyszerűen „béna", a mesében pedig Mekk Mester. De már a fogalmat értelmező szó jelentése is elcsúszik a valódi tartalom mellett: a szó konkrét jelentése szerint műkedvelő az, aki kedveli a művet. Színházba, moziba, tárlatra, operába stb... jár, használja, élvezi a műveket. Az „amatőr" ezzel szemben létrehozza vagy interpretálja azokat. A szó jelentéstartalma szempontjából teljesen mindegy, hogy milyen színvonalon teszi ezt. Az elmúlt évtizedek szocialista művelődéspolitikának egyszerűen szüksége volt a profi és az amatőr kategóriára, ezek vulgáris elkülönítésére. Egyrészt így tarthatta kézben a profi művészvilágot, másrészt így atyáskodhatott a nem hivatásosok fölött, hirdetve, hogy számára a „nép kulturális felemelkedése" fontos ügy.

Ezek után már egyszerűbben történhetett az egyes művészeti, kulturális ügyek direkt támogatása, mások befojtása a támogatás megvonásával. A fogalmi szétválasztás így nem is annyira technikai, inkább ideológiai okokból volt praktikus. Ezzel együtt többen emlékezünk az úgynevezett amatőrmozgalom néhány jeles eseményére: forró hangulatú színjátszó, néptánc, népzene és bábfesztiválokra; eldugottabb helyeken engedélyezett tárlatokra, előadói estekre; egyetemi, főiskolai rendezvényekre, a művészetek rejtjeles vagy nyílt forradalmaira.

Az amatőr alkotók és előadók, illetve amatőr csoportok legjobbjai sok esetben feszítették szét és újították meg az adott, vagy valamelyik társművészeti ág profi művelőinek tartalmi és formai kötöttségeit. Nem bénították meg őket az illendő konvenciók, merészebben kísérleteztek; s olyan gondolatokat is megformáltak, amelyeket a hivatásos művelődéspolitika egyetlen fórumán sem tűrt volna meg.

Az egyenetlen színvonalú hőskornak vége, sok formájában anakronisztikussá is vált; el kell ismerni: itt-ott kiürült. Mi pedig itt állunk egy konzerválódott, használhatatlan fogalommal, s a körülötte kialakult teljes káosszal. Meg persze az amatőrök sértettségével. Egyet kell értenünk azokkal, akik állítják: nincs profi meg amatőr alkotás, csak jó meg rossz van. A sok lélegzetelállító, művészi élményt nyújtó amatőr alkotás láttán, hallatán felmerül a kérdés: ki számít ma profinak?

Bizonyos művészeti ágak esetében konvencionálisan az, akinek szakirányú iskolázottságáról, zsűrizett teljesítményéről hivatalos papírja van, vagy tagja valamelyik Művészeti Alapnak. Tehát például a zene,- a mozgás- és tánc; képző- és iparművészek. Az igazi fejtörést az írott szó művelőinek megítélése okozza. Mert ki tudja megmondani: milyen iskola elvégzése, hányadik megjelent írás vagy kötet után számít egy író, költő, egy kritikus profinak? Leegyszerűsítve a kérdést, sokan azt tartják: profi az, aki meg tud élni ebből a tevékenységéből. Valóban? Ezek szerint a vásári igényeket kielégítő „műveiket" tucatszám gyártó giccsőrök, a szemérmetlenül haknizó ripacsok inkább profik, mint akik az alkotásaikat anyagi források híján nem is tudják a közönség elé vinni, mert talán éppen szűkek a szponzori csatornák, vagy mert a klipes-zajos és lagzilajcsis világban nem kelendő a portékájuk.

A legnagyobb baj mégis az, amikor az „amatőr" tudathasadásos módon önmaga húzza a saját fejére ezt a fogalmat sértődöttségből, dacból vagy a vélt „tisztaság" illúziójának messiás-kényszeréből. Holott a tisztaságot elsősorban a minőség jelenthetné a számára. A megbántás szándéka nélkül idézem az Amatőr Költők és Írók Szövetsége alapító okiratának részletét, mert tipikus példája annak, hogy az eredetileg (remélhetően) tisztességes szándék éppen a fogalmak tisztázatlansága, a sémák paneljeinek kritikátlan alkalmazása miatt miként válthat az ellenkezőjére; „Szervezetünk fő célja publikációs lehetőséget biztosítani azoknak az íróknak, költőknek, akik kedvtelésből alkotnak, nem a honoráriumszerzés céljából; azaz műkedvelők, nem hivatásos írók."

A szövegből a „műkedvelőkről" már szóltam, de a többi meghatározó, kijelölő fogalom is sok zavart okoz. Mert kik azok, akik „kedvtelésből" alkotnak? Az írogatók, festegetők? Átestek-e már egyszer is az alkotás gyötrelmes folyamatain? Ha igen, ez nekik csak így, egyszerűen és súlytalanul „kedvtelés"?

És mi köze van ennek a honoráriumszerzéshez mint célhoz? Egyáltalán: lehet kritérium a honorárium léte vagy hiánya egy önmagát valamennyire is komolyan vevő művészeti csoportban? Mit tesznek azokkal a tagjaikkal, akik majd remélhetőleg itt-ott megjelennek?

Az idézett szöveg végén ott áll a kategorikus kijelentés: támogatják azokat, akik „nem hivatásos írók". A szó etimológiája meghatározza a jelentését is: hív, hívhat, hivatás. Azaz, elhivatottság, elkötelezettség. Ezt nem vállalná épp ez az egyesület? Ismerősöm dohog időnként: túl sok a költő, minek ennyi? Nem értek vele teljesen egyet, az nem volna baj, ha ennyi költő lenne. Meg festő, meg szobrász, meg a többi. De nem „kedvtelésből", hanem mert valódi tartalmakat képes eredeti módon közvetíteni, és ehhez belső kényszert is érez.

Nem vagyok sem profi, sem amatőr, így hát elfogulatlanul ajánlom továbbgondolásra füstölgéseimet. Annyi mindent átértékeltünk már, nem volna célszerű ezeket az amatőr kifejezéseket is górcső alá tenni?

Sztálingrád – német kamerával

Miskolc (ÉM – Gy.B.) – Nézzük a háborút. A filmvásznon a Wermacht 6. hadseregének teljes megsemmisítése látható. Vagy ezt inkább a történelemből tudjuk? Mi itt a moziban egy megfogyatkozott rohamosztag katonáit látjuk, akik egyre kevésbé lelkesek. Győzni már senki nem akar közülük, de néhányan még szeretnék túlélni.

Sztálingrád! Ez a városnév – az elmúlt ötven évben – mindenkinek a világon ugyanazt jelentette. Vagyis: fordulópontot a második világháború történetében. „A németek legyőzhetetlenségének mítosza szertefoszlott" – olvasom a német film ismertetőjében. Egy fél évszázadnak kellett eltelnie, hogy a német filmgyártás hozzányúljon a témához. Az oroszok – a győzők – már 1949-ben elkészítették kétrészes monumentális filmjüket, (rendező: Vlagyimir Petrov), amiről lakonikus rövidséggel csak ennyit ír a filmlexikon: „Inkább technikai, mint szemléleti erényeket mutat." De ha előkeresnénk a korabeli kritikákat! Sztálin hadvezéri zsenije köré font glóriát mindenki kötelességének érezte tovább fényesíteni. Hitlerről és a Vermacht tábornokairól természetesen lesajnáló képet festett a film.

Az igazság az, hogy mindkét oldalon kitűnő stratégák álltak (és vitathatatlan, hogy a németek támadtak és a szovjetek kényszerültek honvédelemre), de a politikai és a katonai vezetés – mindkét oldalon – azt akarta, amit minden háborúban célul tűznek ki a hadviselő felek: megsemmisíteni a másik hadviselési eszközeit, s megtörni annak a háború folytatására irányuló akaratát. Aki pedig győz, az a legyőzöttre kényszeríti politikai, területi, gazdasági, ideológiai és más feltételeit.

A katonák mindezt nem tudják, vagy nem így tudják. Jobb, ha nem is gondolkodnak olyan nagyon: elég, ha jól kezelik a fegyvereket, s meg tudnak halni, ha a szükség úgy kívánja.

Joseph Vilsmaier filmje – hazai körökben – aligha siker. Mert a mítoszok nagyon erősek. S gondoljuk el: hány német családban őrzik még a régi kitüntetéseket, katonaképeket, s hányan viselik a háborús sérüléseket... A színes német film pedig a háború abszurditását bizonyítja; miközben nemcsak az illúziók foszlanak szét, hanem a katonai erények is eltűnnek. Egy fiatal hadnagy – Hans – példázza ezt leginkább a filmben, akiről a háború poklában egész neveltetése leválik, s lelki illetve fizikai gyötrelmei közben egészen addig eljut, hogy kimondja: engem már nem kötelez a katonai eskü.

A film erénye, hogy nem a nagyhatalmak világméretű küzdelme, hanem a beásott, az éhező, a fagyottlábú harcosok perspektívájából mutatja a háborút. Innen nézve aztán nincs abban semmi felemelő, semmi hősies, semmi emberi.

Szemléleti erényei tehát figyelemreméltóbbak, mint ama régi szovjet filmé, ám a technika mintha itt is eluralkodna. De hát a háborúban folytonosan lőnek, bombáznak és robbantanak...

Kossuth-pályázat

Budapest (ÉM) – A nagy magyar politikus és államférfi, Kossuth Lajos halálának 100. évfordulója alkalmából a Kossuth Szövetség és a Kossuth Alapítvány országos vetélkedőt hirdet a 10-14 éves, történelmet ismerő és szerető tanulók 3 fős csapatai részére. A vetélkedőn iskolai csapatok vehetnek részt. A nevezési díj iskolánként 500 Ft, amely az iskolai közösség 1994. évi tagsági díját is jelenti. A verseny három fordulós: házi, területi, országos. A jelentkezés és a nevezési díj befizetésének határideje: 1993. október 1., ezután a szervezők megküldik a háziverseny anyagát, a javítókulcsot és a további tudnivalókat.

A középfokú tanintézetek 15-18 éves tanulói számára Kossuth-gyászbeszéd írására hirdetnek pályázatot. A pályamű terjedelmét nem határozzák meg. A pályázat beérkezésének határideje: 1994. január 15.

Díjazás: a háziverseny győzteseit az iskolák jutalmazzák, a területi versenyek győzteseit a szövetség és az alapítvány, az országos győztesek jutalma: az I.-III. helyezetteknek egyhetes táborozás, a IV.-XII. helyezetteknek kétnapos budapesti városnézés, emléklap, könyvek és egyéb ajándékok. A nevezést és a pályaműveket a Kossuth Szövetség címére (számlájára) kell megküldeni: 1203 Budapest, Lajtha L. u. 7. Számlaszám:
Postabank és Takarékszövetkezet Rt. 219-98636/021-29299.

Menedzserképzés

Budapest (ÉM) – Az ELTE Bölcsészettudományi Kara 1993 októberében 8 hónapos felsőfokú kulturális menedzserképző tanfolyamot indít. A képzés célja a kultúra bármely területéről (közművelődési-közgyűjteményi intézmények, művészeti intézmények, kulturális vállalkozások, önkormányzati kulturális irányítási és koordinálási munka stb.) korszerű felsőszintű szakmai és menedzseri ismeretek nyújtása. A tanfolyam olyan tudást kíván nyújtani, amely a meglévő kulturális intézmények számára a piacgazdasághoz való jobb alkalmazkodást teszi lehetővé, a hagyományos kultúraelméleti tárgyakból csak rövid, a legújabb elméleti kutatások eredményeit összegző ismereteket ad. Ezért a tanfolyamon elsősorban a következő ismeretek kerülnek előtérbe: marketing, kulturális marketing, reklám, public relations ; a szponzorálás tapasztalatai; általános és kulturális menedzsment; a kulturális jog kérdései stb.

Tanfolyamdíj: 60 000 Ft. Az előadások és szemináriumok 1993. október 4-től – karácsonyi szünettel – 1994. május első hetéig minden hétfőn reggel 9 órától délután 4 óráig tartanak az ELTE Bölcsészettudományi Kar Budapest, V., Pesti Barnabás u. 1. sz. alatti központi épületében.

A tanfolyamon csak felsőfokú végzettséggel rendelkezők vehetnek részt. Jelentkezni levélben vagy személyesen 1993. szeptember 24-ig lehet az ELTE Bölcsészettudományi Kar Kulturális Menedzserképző Programja címén Bujdosó Dezső tanfolyamvezetőnél. (1052 Bp. V., Pesti Barnabás u. 1.) Tel.: 266-91-00 vagy 267-09-66, fax: 137-68-58. A jelentkezők közöljék: hol, mikor, milyen szakon végeztek, hol, milyen munkakörökben dolgoztak eddig.

Árpád-házi ezüstök

Tatabánya (MTI) – Vízvezeték ásása közben rengeteg pénzérmét tartalmazó cserépedény fordult ki a földből Tatabányán, Körös Ferenc lakóházának udvarán. A talált kincset a porta tulajdonosa azonnal átadta a helyi múzeumnak. Az első átszámoláskor kiderült, hogy a korsó 3963 darab ezüstpénzt tartalmazott a tatárjárás előtti korszakból, III. Béla, II. András és IV. Béla uralkodása idejéből. Annak idején mocsaras terület volt ez a vidék, ezért rejthették éppen itt el a kisebb vagyonnak számító kincset. Gedai István, a Nemzeti Múzeum főigazgatóhelyettese, a kor pénzeinek legjobb magyarországi ismerője a lelet értékét körülbelül félmillió forintra értékelte. Egyszerre ilyen nagyszámú pénzérme ritkán kerül napvilágra. Az Árpád-kori pénzek a tatabányai múzeum gyűjteményét gyarapítják. Becsületes megtalálóját jutalomban részesítik.

TISZAI GALÉRIA

MEGHÍVÓ / EINLADUNG / INVITATION

A *Tiszai* GALÉRIA Kft TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

SASS SYLVIA

OPERAÉNEKES FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA, MELYET

BERECZKI LÓRÁND

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ,
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA
NYIT MEG 1997. JÚNIUS 16-ÁN HÉTFŐN 19 ÓRAKOR
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: 1997. JÚLIUS 12-IG
HÉTFŐ - PÉNTEK: 9-12 ÉS 13-17; SZOMBAT: 9-12 ÓRÁIG
BELÉPÉS DÍJTALAN
Tiszai GALÉRIA Kft CSONGRÁD, DÓZSA GYÖRGY TÉR 4.
TEL./FAX: 63/482-210

TÁMOGATÓK/SPONSOREN SIND/SPONSORS :

A-tól Z-ig SZOLGÁLTATÓ IRODA, CSONGRÁD
BOLDOGH FERENC ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ, BAKS
CSONGRÁDBOR KFT, CSONGRÁD
FERENTZI ANDRÁS TEHERFUVAROZÓ, CSONGRÁD
KEMENCE CSÁRDA, CSONGRÁD
LVM ART BT, CSONGRÁD

A *Tiszai* GALÉRIA Kft TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

SASS SYLVIA

OPERAÉNEKES FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA, MELYET

BERECZKI LÓRÁND

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ,
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA
NYIT MEG 1997. JÚNIUS 16-ÁN HÉTFŐN 19 ÓRAKOR
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: 1997. JÚLIUS 12-IG
HÉTFŐ - PÉNTEK: 9-12 ÉS 13-17; SZOMBAT: 9-12 ÓRÁIG
BELÉPÉS DÍJTALAN
Tiszai GALÉRIA Kft CSONGRÁD, DÓZSA GYÖRGY TÉR 4.
TEL./FAX: 63/482-210

Die Tiszai GALERIE ladt Sie und Ihre Freunde hochachtungsvoll zur Ausstellung vom Opernsängerin und Malerin

SYLVIA SASS

die vom Kunsthistoriker

LÓRÁND BERECZKI

HAUPTDIREKTOR DIE UNGARISCHE NATIONAL GALERIE
am Montag 16. Juni 1997 um 19 Uhr eröffnet wird.

Die Ausstellung ist bis zum 12. Juli 1997,
von Montag bis Freitag: 9-12 bzw. 13-17 Uhr,
am Samstag 9-12 Uhr zu besichtigen.
EINTRITT IST KOSTENLOS
Tiszai GALÉRIA Kft CSONGRÁD, DÓZSA GYÖRGY TÉR 4.
TEL./FAX: 63/482-210

The GALLERY Tiszai Ltd respectfully invites you and your friends for opersinger painter

SYLVIA SASS

exhibition which is going to be opened by arthistorian

LÓRÁND BERECZKI

GENERALDIRECTOR HUNGARIAN NATIONAL GALLERY
at 7 p.m. on Monday 16th June 1997
The exhibition can be visited until 12th July 1997
Monday-Friday: 9-12 and 13-17 Saturday: 9-12
NO ADMISSION FEE
Tiszai GALÉRIA Kft CSONGRÁD, DÓZSA GYÖRGY TÉR 4.
TEL./FAX: 63/482-210

TÁMOGATÓK/SPONSOREN SIND/SPONSORS :

A-tól Z-ig SZOLGÁLTATÓ IRODA, CSONGRÁD
BOLDOGH FERENC ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ, BAKS
CSONGRÁDBOR KFT, CSONGRÁD
FERENTZI ANDRÁS TEHERFUVAROZÓ, CSONGRÁD
KEMENCE CSÁRDA, CSONGRÁD
LVM ART BT, CSONGRÁD

TISZAI GALÉRIA

MEGHÍVÓ / EINLADUNG / INVITATION

LEGÉRTÉKESEBB A MADÁRREZERVÁTUMBAN

kával vigyázza a természetet

lár, a réti sas

Petőfi verse óta legtöbbünk képzeletében az Alföld folyója szőke Tiszaként él. Az egykor 317 kilométer hosszú folyó szabályozása után számos levágott kanyarulat keletkezett, mely a növény- és madárvilág paradicsoma maradt annak ellenére, hogy a legtöbb helyen lecsapolták a lápos, mocsaras területeket, ahol mezőgazdasági művelésbe fogtak. A Hortobágyi Nemzeti Park Közép-Tisza-vidéki Tájvédelmi Körzete két megye határán található. Akik ismerik, csak mint madárvédelmi rezervátumot emlegetik. Területére belépni, de megközelíteni is csak engedéllyel lehet, ezért *Szabó János* természetvédelmi őr segítségét kértük, aki bepillantást engedett a hosszú télből hirtelen tavaszba fordult Tisza-parti erdő életébe.

– A gáton is csak engedéllyel lehet közlekedni, de a jó minőségű út arra csábítja az autósokat, hogy gyorsan vezessenek, akkor pedig nem tudnak vigyázni az útra került állatokra. Egy hete ütött-

ek el egy őzet, de a kisállato-
at, a békákat, siklókat észre
em veszik. 1990-ig földút ve-
etett ide, és amikor októbe-
en leesett az eső, meg is
űnt a közlekedés.

Féltett madarak

A körzet védelmében *dr.*
sai András orvosnak vannak
évülhetetlen érdemei, az ő
zdeményezésére nyilvánítot-
védetté a területet 1975-
n. A környező településeken
ytatott rizstermelés kiváló
lálékforrásnak bizonyult
mos vízi madárfajtának, s ve-
együtt a nyomukban járó
adozó madarak az állatvilág
an bőségét teremtették meg,
ly Európában is ritka-
gszámba megy. Azóta csök-
nt a létszámuk, de a szürke
m, a nagy kócsag, a bakcsó ál-
ndó lakója a rezervátumnak,
g a károkatona és a különbö-
récefajok rendszeresen itt
zkelnek.

– Sok állatot kipusztítaná-
k az emberek, amelyekből
ncs közvetlen hasznuk. Ezért
ották a sasokat, a vércséket, a kányákat is, amelyek időnként elvitték a falusiak csirkéjét. A legféltettebb madarunk a két és fél méter szárnyfesztávú réti sas, eszmei értéke 750 ezer forint. A nagy, nyílt térségeket szereti, ezért is érzi jól itt magát, mert a Tisza légtere kiváló vadászterület a számára.

Csökkent a vadorzók száma

Mint ahogy igen nehéz elriasztani a területről azokat a nemkívánatos vendégeket is, akik fittyet hánynak a jól látható táblákra, a figyelmeztetésekre és a tiltásokra. Ilyenkor keményebben kell az őrnek fellépnie. Szabó nevét jól ismerik a fatolvajok és a vadorzók is.

– Elméletileg több lehetőségünk van a terület védelmében, mint a rendőrségnek. Szándékos behatolás esetén jogunkban áll gépjárművet, fotósfelszerelést is elkobozni, a szabálysértő ellen pedig eljárást kezdeményezni. A legnagyobb gond viszont az egész Tisza vonalán az illegális fakitermelőkkel van. Sokszor utólag bennem is kételyek támadnak intézkedésemmel kapcsolatban, mikor egy 130 kilós, ajtónyi fickót kell elzavarni. A Tisza II. Vadásztársasággal való jó együttműködés eredménye, hogy lényegesen csökkent a vadorzók száma, így mára inkább a környező települések halászaitól kell csak tartani. Hogy milyen elszántak és tudatlanok, azt talán csak azzal tudom szemléltetni, hogy képesek két kilométeres veszélyes szakaszon egy MTZ belső gumijával átkelni a Tiszán, csak hogy itt halászhassanak.

A területre véletlenül betévedni nem lehet FOTÓ: JAKAB TIBOR

Védik a természetet

A szigorú védett terület határát messziről jelzi két kémény, mely a XIX. század közepén épült gőzszivattyúkhoz tartozik. A muzeális értékű épület szépen karban van tartva, a gépek pedig – igaz, ma már használaton kívül – üzemképesek, és olajos csillogásukkal hirdetik a folyószabályozás költséges küzdelmeit, melyben többször azért a Tisza nyert. Útközben barna kánya száll le a közelünkben, gólya lépked el kocsink mellett, és a réti sas is megvillantja szárnyait a magasban. A kubikgödrökben összegyűlt tocsogókban számomra ismeretlen madarak szűrik a vizet, és az egész környék valami hallatlan nyugalmat áraszt. Itt értem csak meg, hogy mitől érték ez a terület, miért kell puskával is vigyázni békéjét, nyugalmát, és miért kell a szemetelő, mindent lepusztító turistáktól megvédeni.

Aki viszont elfogadja rendjét, és nem leigázni, legyőzni akarja a természetet, hanem egy pár órára részese lenni, annak ma már lehetősége van erre, mert a Hortobágyi Nemzeti Park engedélyével iskolás csoportok, de egyéni látogatók is jöhetnek megismerni Közép-Magyarország legszebb környezetvédelmi területét.

nem szoktak belehalni

amelyik nem harap"

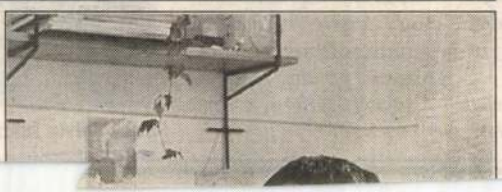

SASS SYLVIA festő

Sass Sylvia új szerepkörre készül

Mint opera-énekesnőt, világszerte ismerik. Ma már országszerte tudják róla azt is, hogy jelentős szerepe van életében a képzőművészetnek, festményeiből számos magyar városban rendezett kiállítást. Az sem újdonság, hogy az utóbbi néhány évben központi helyet kapott mindennapjaiban a tanítás. S hogy mennyire szeret táncolni, az az operaházi Salome-fellépéséből és a televízióban sugárzott Örökös tagok című műsorban is kiderült, ahol Szakály György partnereként lépett színpadra. Sass Sylvia nyáron ismét új oldaláról mutatkozik be, ugyanis rendezőként két operát is színpadra állít.

RÉFI ZSUZSANNA

– Gondolom, az, hogy rendezőként is megismerhetjük, szintén a tanításra vezethető vissza. Valóban ennyire fontosnak érzi, hogy fiatal énekesekkel foglalkozzon?

– Mindenképpen. Amikor annak idején a Cant-Artot elindítottam, magániskolának szántam, tudva azt, hogy a Zeneakadémia nem képes annyit tehetséget felvenni, mint amennyi terem. Hozzám jelenleg is tíz remek képességű énekes jár, s amióta nincs külön termünk, a lakásomon tartjuk meg az órákat. Ebben az évben még több lesz a pedagógusi munkám, hiszen áprilisban Richard Strauss, Bartók és Liszt dalairól tartok kurzust a Zeneakadémián, szeptembertől pedig az ének tanszakon is tanítok majd.

– Az iskoláját egyszemélyes vállalkozásban működteti, szaladgál kották után, szervezi a tanítványai vizsgakoncertjeit, sőt ha arról van szó, ezeken a hangversenyeken ügyelőként is dolgozik. Hogy bírja a vállalkozói életet?

– Rá vagyok kényszerítve, hogy mindenes legyek. De szívesen csinálom.

– Szilveszterkor tanítványaival az Erkel Színházban szerepelt. Láthatjuk még más alkalommal is a dalszínházban?

– Remélem, igen. Még Vámos tanár úr kért fel bennünket erre a sevillai előadásra, s akkor úgy látszott, elkezdődött valamifajta együttműködés. Hogy lesz-e folytatása, azt még nem tudom.

– Mennyire jut ideje a tanítás mellett a saját pályájára, a saját hangversenyeire?

– Sok hazai koncerten lépek a közönség elé tavasszal, Sopronban, Kaposvárott, Nagykanizsán is adok hangversenyt. Kaptam egy meghívást Jeruzsálembe, ahol mesterkurzust tartok, s aztán ha hazajöttem, Budapesten lemezbemutató koncertem lesz. Most dolgozunk ugyanis a Cant-Art harmadik lemezén, ahol a Danubia Ifjúsági Zenekar muzsikál, s Kovács János mellett egy ifjú dirigens, Héja Domonkos vezényel majd.

– Szívesen koncertezik vidéken?

– Eddig is örömmel mentem. Két feltételem van: az egyik egy jó zongora, a másik a jó akusztikájú terem.

– Mikor láthatjuk a rendezéseit?

– A két operát nyáron állítom színre, a Hadtörténeti Múzeum udvarán, ahol egy stabil színpad épül. Júliusban a Honvéd Együttessel és növendékeimmel a Székelyfontó mutatjuk be, augusztusban pedig a Don Giovannit, s Mozart operájában számos ifjú, pályakezdő művész is feladatot kap. S ha minden a tervek szerint alakul, akkor ezen a helyszínen fiatal énekesekkel minden esztendőben színre kerül majd egy opera.

– Mióta érdekli a rendezés, mi izgatja ebben a legjobban?

– Huszonvalahány évesen már pontosan leírtam a Kékszakállú világítási tervét, ennyire régi ez a vágy. Talán azáltal, hogy festek, kialakult a képi látásom, s emellett magam is színpadi ember vagyok, számos világhírű rendezővel, Ponnellel, Götz Frederichkel is dolgozhattam együtt. Én nem modernkedő színházat akarok csinálni, hanem egy teljesen új szellemű teátrumot, amely bevonja a színházba a képzőművészetet és az iparművészetet is.

– Rengeteg mindennel foglalkozik. Boldog?

– Igen, ez a sokféle munka jó érzéssel tölt el, de igazán azért vagyok elégedett, mert külső és belső harmóniára leltem. Fiatalon az ember nehezen szelektál, nem könnyű eldönteni, hogy mire is vágyik igazán. Ma már ezt tisztábban látom. Ajándékot kaptam valakitől, egy készséget, és ezzel nekem jól kell sáfárkodnom. S meg kell találnom abban, amit csinálok, a mindennapi jóérzésemet.

– Számos vágya, a festés, a tanítás, a tánc és most a rendezés is teljesült. Van még beteljesítetlen óhaja?

– Van, de erről jövőre beszélgessünk!

Sass Sylvia festményei között

SASS SYLVIA-festő

1996. 07. 22.

Sass Sylvia új szerepkörben

Rendezőként a világhírű énekesnő két operát állít a nyáron színpadra

Mint operaénekesnőt, világszerte ismerik. Ma már országszerte tudják róla azt is, hogy jelentős szerepe van életében a képzőművészetnek, festményeiből számos magyar városban rendezett kiállítást. Az sem újdonság, hogy az utóbbi néhány évben központi helyet kapott mindennapjaiban a tanítás. S hogy mennyire szeret táncolni, az az operaházi Salome-fellépéséből és a televízióban sugárzott Örökös tagok című műsorból is kiderült, ahol Szakály György partnereként lépett színpadra. Sass Sylvia nyáron ismét új oldaláról mutatkozik be, ugyanis rendezőként két operát is színpadra állít.

Sass Sylvia festményei előtt

Remek képességű tanítványok

– Gondolom, az, hogy rendezőként is megismerhetjük, szintén a tanításra vezethető vissza. Valóban ennyire fontosnak érzi, hogy fiatal énekesekkel foglalkozzon?

– Mindenképpen. Amikor annak idején a Cant-Artot elindítottam, magániskolának szántam, tudva azt, hogy a Zeneakadémia nem képes annyi tehetséget felvenni, mint amennyi terem. Hozzám jelenleg is tíz remek képességű énekes jár, s amióta nincs külön termünk, a lakásomon tartjuk meg az órákat. Ebben az évben még több lesz a pedagógusi munkám, hiszen áprilisban Richard Strauss, Bartók és Liszt dalairól tartok kurzust a Zeneakadémián, szeptembertől pedig az énektanszakon is tanítok majd.

– Az iskoláját egyszemélyes vállalkozásban működteti, szaladgál kották után, szervezi a tanítványai vizsgakoncertjeit, sőt, ha arról van szó, ezeken a hangversenyeken ügyelőként is dolgozik. Hogy bírja a vállalkozói életet?

– Rá vagyok kényszerítve, hogy mindenes legyek. De szívesen csinálom.

– Szilveszterkor tanítványaival az Erkel Színházban szerepelt. Láthatjuk még más alkalommal is a dalszínházban?

– Remélem, igen. Még Vámos tanár úr kért fel bennünket erre az előadásra, s akkor úgy látszott, elkezdődött valamifajta együttműködés. Hogy lesz-e folytatása, azt még nem tudom.

Örömmel lépek fel vidéken

– Mennyire jut ideje a tanítás mellett a saját pályájára, a saját hangversenyeire?

– Sok hazai koncerten lépek a közönség elé, Sopronban, Kaposvárott, Nagykanizsán is adok hangversenyt. Kaptam egy meghívást Jeruzsálembe, ahol mesterkurzust tartok, s aztán ha hazajöttem, Budapesten lemezbemutató koncertem lesz. Most dolgozunk ugyanis a Cant-Art harmadik lemezén, ahol a Danubia Ifjúsági Zenekar muzsikál, s Kovács János mellett egy ifjú dirigens, Héja Domonkos vezényel majd.

– Szívesen koncertezik vidéken?

– Eddig is örömmel mentem. Két feltételem van, az egyik egy jó zongora, a másik a jó akusztikájú terem.

– Mikor láthatjuk a rendezéseit?

– A két operát nyáron állítom színre a Hadtörténeti Múzeum udvarán, ahol egy stabil színpad épül. Ebben a hónapban a Honvéd Együttessel és a növendékeimmel a Székelyfonót mutatjuk be, augusztusban pedig a Don Giovannit, s Mozart operájában számos ifjú, pályakezdő művész is feladatot kap. S ha minden a tervek szerint alakul, akkor ezen a helyszínen fiatal énekesekkel minden esztendőben színre kerül majd egy opera.

– Mióta érdekli a rendezés, mi izgatja ebben a legjobban?

– Huszonvalahány évesen már pontosan leírtam a Kékszakállú világítási tervét, ennyire régi ez a vágy. Talán azáltal, hogy festek, kialakult a képi látásom, s emellett magam is színpadi ember vagyok, számos világhírű rendezővel, Ponnellel, Götz Friedrich-kel is dolgozhattam együtt. Én nem modernkedő színházat akarok csinálni, hanem egy teljesen új szellemű teátrumot, amely bevonja a színházba a képzőművészetet és az iparművészetet is.

Harmóniára leltem

– Rengeteg mindennel foglalkozik. Boldog?

– Igen, ez a sokféle munka jó érzéssel tölt el, de igazán azért vagyok elégedett, mert külső és belső harmóniára leltem. Fiatalon az ember nehezen szelektál, nem könnyű eldönteni, hogy mire is vágyik igazán. Ma már ezt tisztábban látom. Ajándékot kaptam valakitől, egy készséget, és ezzel nekem jól kell sáfárkodnom. S meg kell találnom abban, amit csinálok, a mindennapi jóérzésemet.

– Számos vágya, a festés, a tanítás, a tánc és most a rendezés is teljesült, teljesül. Van még ilyen beteljesítetlen óhaja?

– Van, de erről jövőre beszélgessünk!

Réfi Zsuzsanna

Kísértetfalu vagy pedig a mag

A „kétkanyaros falu", csak így emlegettük azt a kicsinyke községet a Somló lábánál, mit a tábla így jelöl: Vid. És tényleg, bárhonnan – akár Nagyalásony, akár Iszkáz felől – közelíti meg az ember Videt, egy kanyargós dombra kell felmennie, de mihelyst felért, egy másik kanyar máris kivezeti a faluból.

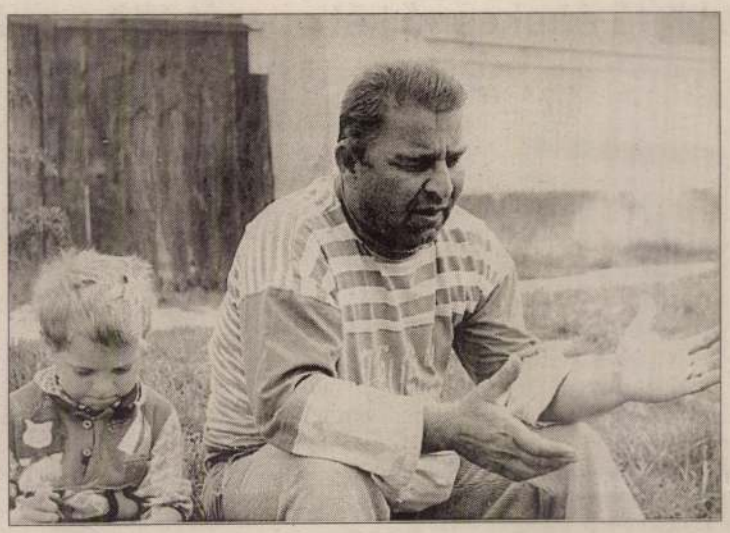

Lakatos Béla: – Itt sem fonják kolbászból a kerítést

Mintha megállt volna az idő: a régi parasztházak, az utcán sétáló öregek, a lassan csordogáló Hajagos mellett sóhajtozó fűzfák és a háttérben magasodó büszke Somló nyögvenyelős világunkban az egyszerűséget, a földszagú szépséget hirdetik. A rohanó autók kénytelenek lelassítani a meredek dombon felhajtva. Isteni kényszer: nézzék meg, mi lett az idillből, a magyar faluból: düledező házak, a megfáradt öregek, ténfergő fiatalok. Oda a közösség, oda a szépség: a magányt a munkanélküliség kísértete a bizonytalanságba, a csendes beletörődésbe kergeti.

Lakatos Béla rokkantnyugdíjas, feleségével és három gyermekével Ózdról költözött Vidre.

– Azt mondták, a Dunántúlon van még munka, de itt se fonják kolbászból a kerítést. Öten vagyunk, húszezer forintból kell megélnünk. Nehéz így, szinte lehetetlen... Ha a gyereknek kell egy szelet kenyér, akkor inkább aznap nem eszem. Nem tudom, mi lesz velük, ha felnőnek, mihez kezdenek majd. Én már csak a világvégét várom, azt mondják, 2000-ben lesz...

Felesége arról beszél, milyen nehezen fogadják be az idegeneket, őket is bevándorlóknak nevezik.

– Itt nincs munkalehetőség – veszi vissza a szót Lakatos Béla –, a fiatalok szegények. Bezzeg a nyugdíjasoknak van pénzük, egyedül annyiból élnek, mint mi öten, nem értem, miért sopánkodnak.

Egy öreg néni a fiatalok viselkedésében látja a legnagyobb problémát:

– Engedetlenek és lusták. Lenne munkájuk, ha akarnának dolgozni. Gyanúsak, félünk tőlük. Nincsenek fiatalok, csak cigányok meg olyasfélék. Ezek megtalálják a maguk társaságát.

György-Kovács Ernő polgármester: – Azért történt itt is sok minden: bevezettük a vizet, csemetéket ültettünk, felújítottuk a temetőt

Szabó Dezső nyugdíjas gazda: – I kell

A normálisabbja mind elköltözött innen.

A fiatalok persze másként gondolják. Szerintük a legnagyobb baj, hogy nincs megfelelő közlekedés, így nem tudnak bemenni a városba dolgozni. Aki itt maradt, szeret itt élni.

Gáz- és vízügy Noszlopon

(Tudósítónktól)

A noszlopi önkormányzat képviselő-testületének legutóbbi döntései között több, a falu lakosságát nagymértékben érintő és várhatóan megosztó rendelet is született.

A környezet védelméről és a [illegible] ingatlanok rendjé-

korábbinál lényegesen szigorúbb ellenőrzésre számíthatnak a községben az ebtartók. A bírság összege pedig elérheti a tízezer forintot is!

A háztartási hulladék elhelyezése egyre sürgetőbbé válik a faluszéli szeméttelep alkalmatlansága miatt. Az önkormányzat várhatóan az idén november el-

Fontos döntés volt a gázszolgáltatási jog igénylése a Kögáz Rt. részére Noszlop területén. A szolgálatási jog elnyerése után indult meg az igények felmérése. Amint elég jelentkező lesz, a kivitelezés megindul, és várhatóan a jövő év első felének végére be is fejeződik.

Sajnos a „vízügy" megoldó-

Bakonybél erdélyi vendégei

(Tudósítónktól)

A bakonybéli önkormányzat legutóbbi ülésén a polgármester tájékoztatta a testületet a Gerence fogadó megvá-

SASS SYLVIA

Soproni művésznő

Sass Sylvia soproni sikere

Nagy sikerrel nyitották meg április 10-én Sass Sylvia kiállítását a Pannónia Med Hotelben. Az esemény érdekességét növelte, hogy a művésznő – kiállításának ünnepélyes megnyitója előtt – koncertet is adott.

Sass Sylvia 1951-ben Budapesten született. Tanulmányait a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán végezte. 1971-ben lépett fel először a Magyar Állami Operaház színpadán, ahol azóta számtalan sikert aratott. 1973-ban a Szófiában megrendezett nemzetközi operaverseny nagydíját, és a legjobb kamaraénekes különdíját kapta. A Moszkvában megrendezett Csajkovszkij-énekverseny második helyezettje volt 1974-ben – amikor első díjat nem is adott ki a zsűri. A Magyar Állami Operaháznak 1972-től 1979-ig volt magánénekese. 1975-től fellépett a világ számos operaszínpadán. 1985 óta rendszeresen szerepel kiállításokon. Képei, akár a hangok, színesek, hiszen – mint Liszt Ferenc megállapította – „a hangok mögött színek vannak".

Sass Sylvia kiállítását dr. Kígyóssyné Komoróczi Zsuzsa nyitotta meg. A tárlat április 30-áig látogatható.

A MARKETINGSZEMLÉLETE A JÖVŐ

Piaci tanácsadás vállalkozóknak

A századvég Európájának gazdasága elképzelhetetlen marketing nélkül. A termékek, szolgáltatások értékesítése a jövőben egyre kevésbé sikerül, ha nem veszik figyelembe a fogyasztók igényeit, vásárlási hajlandóságát és képességét. Az információk megszerzéséhez viszont szükség lesz a piaci magatartás tudományára, a marketingre.

Az elmúlt hat év alatt olyan változások történtek a magyar gazdaságban, amelyek teljesen átalakították annak szerkezetét. Az új – és még most is alakuló – piaci viszonyok új szemléletet, stratégiát kívánnak az értékesítés területén. A verseny erősödik, a belföldi piac viszont szűkül.

A fogyasztási cikkek világmárkái között a hazai fogyasztó nem érzékel jelentős minőségi különbséget. Az eladott árumennyiséget tehát nem ez határozza meg, hanem a gyártók kapcsolata a vásárlókkal. A reklámok üzenetén, a kedvezményeken, akciókon, a boltokban elhelyezett vásárlásra ösztönző hirdetéseken múlik a siker.

– Az erősödő magyar vállalkozások, a kis- és közepes méretű cégek is kénytelenek felismerni, hogy a fogyasztói elégedettségen keresztül vezet az út a gazdasági sikerekhez – vélekedik dr. Kandikó József, a Magyar Marketing Szövetség (MMSZ) elnöke. A marketing a kisvállalkozások számára is kínál olyan módszereket, amelyekkel megerősíthetik piaci helyzetüket.

Az országos klubhálózattal rendelkező szervezet szakmai segítséget kíván nyújtani a hazai vállalkozóknak, hogy ne érjék őket váratlanul a piaci változások. Az MMSZ 17 klubja kapcsolatban áll a Vállalkozásfejlesztési Alapítvány vidéki irodáival is. Rajtuk és a helyi sajtón keresztül adnak tájékoztatást rendezvényeikről.

Mivel a helyi piacok jelentősége erősödik, vélhetően a helyi ismeretekkel rendelkező marketingre is egyre nagyobb szükség lesz. A vidéki klubok ebben segítenek.

Gazdasági kamarák fó

Sopron és térsége a megyei területfejlesztési koncepció tükrében címmel április 18-án 15 órai kezdettel fórumot tartanak a soproni régió gazdasági kamarái. A MTESZ-székház második emeleti termében megrendezendő fórumon Rechnitzer János, az MTA Regionális Kutatások Központjának igazgatója tar
kozó szervezői meghívt
re a soproni kereskedel
valamint a kézműveska
kamara tagjait és a régi
A fórumra – amelyen a r
– várnak minden érdekl

Delegációk jönn

A Postaigazgatóság ajánlata vállalkozóknak

A címzetlen nyomtatványok felvételére, pontos és megbízható kézbesítésére az egész országra kiterjedő szolgáltatást kínál a posta. A Soproni Postaigazgatóság a területén Győr–Moson–Sopron, Vas és Veszprém megyében felvett címzetlen nyomtatványokat az egyéb küldeményekkel egy időben kézbesíti a feladó által megjelölt címhelyen, felvételt követő 5 napon belül.

A feladó kívánságára Igazgatóságunk vállalja – rövid határidővel és kedvező áron – a nyomtatványok előállítását is, komplex szolgáltatást kínálva ügyfeleink részére. Például 10000 db A/6 méretű, egyoldalas, egyszínnyomású szórólap nettó előállítási díja: 0,70 Ft/db, 10000 db A/4 méretű kétoldalas, színes nyomású szórólap nettó előállítási díja: 12,5 Ft/db. Az alábbi küldemények adhatók fel címzetlen nyomtatványként: a feladó által megjelölt körben szétosztásra szánt, címzés nélküli nyomtatványok, tájékoztatók, hirdetési újságok és egyéb hirdetési anyagok (beleértve az árumintát is).

A Soproni Postaigazgatóság szerződést köt a nagy tömegű címzetlen nyomtatványt feladókkal, jelentős díjkedvezményt biztosítva számukra a helyi, ill. távolsági kézbesítési alapdíjból. A helyi címzetlen nyomtatvány kézbesítési alapdíja a következő:

20 g-ig 4 Ft/db, 50 g-ig 5 Ft/db, 100 g-ig 6 Ft/db, 250 g-ig 7 Ft/db.

A távolsági alapdíj nyomtatványonként a helyi díjból és kötegenként az adott súlykategória szerinti távolsági nyomtatvány díjából tevődik össze.

A szerződéses feladók kérésére a posta elvállalja a nyomtatványok csomagolását, kötegelését és egyéb speciális tevékenységek (pl. kézbesítés különleges szempont szerint kiválasztott ügyfélkör részére) elvégzését is.

Információ kérhető a Soproni Postaigazgatóság telefonszámán: Németh Emil: 99/328–247.

Kedves Szülők és Gyerekek!

A TV-ben és az újságban meghirdetett váltó futóversennyel kapcsolatban a következőkre hívom fel a kedves szülők figyelmét.

A verseny célja: megszerettetni gyermekeinkkel az egyik legegészségesebb sportot, a futást. Ezen túlmenően a szponzorok által nyújtott anyagi támogatással az iskolák segítése, sportfelszerelések adásával a szülők gondjainak könnyítése. Ha a célkitűzéseket helyesnek tartják, akkor arra kérem Önöket, engedjék gyermekeik részvételét a versenyen.

Titeket, gyerekek pedig arra buzdítalak, hogy mielőbb jelezzétek a versenyen való részvételeteket!

A verseny időpontja: május 18-a 10 óra. Indulás a fedett uszodától. Az alsósok távja: a campingig körülbelül 2 kilométer.

A felsősöké ugyaninnen a harkai lőtérig körülbelül 3 kilométer. A váltó minden tagja emléktárgyat, oklevelet és trikót kap.

Ha részt vesztek, gazdagabbak lesztek egy szép élménnyel!

Viszontlátásra a verseny helyszínén!

Győry László maratoni futó (szervező)

kábeltévék

SOPRONI VÁROSI TV

Városi TV C10-es csatorna

Péntek
16.30 Batman (rajzfilm)
17.00 Bír-lak (am. filmsorozat)
17.30 Hírek
17.35 TOUR-MIX Benne: zene, játék, filmajánló
18.05. Útifilm
Telefonszám: 340–850
Szombat
8.00 Lois és Clark (ism.)
9.00 Bolondos dallamok (rajzfilm, ism.)
9.30 Jóbarátok (ism.)
17.30 Hírek
17.35 7vége (élő városi közéleti magazin) Benne: Hírek képekben, Színházi magazin
Vasárnap
8.00 Taz-Mánia (rajzfilm, ism.)
8.30 Alf (ism.)
9.00 Batman (rajzfilm, ism.)
9.30 Bír-lak (ism.)
Hétfő
16.30 Lois és Clark
17.30 Hírek
17.35 7vége (a szombati adás ismétlése)
Kedd
16.30. Bolondos dallamok (rajzfilm)
17.00. Jóbarátok
17.30 Hírek
17.35 A hét kosárlabdamérkőzése
Szerda
16.30 Animánia (rajzfilm)
17.00 Egyről a kettőre
17.3O Hírek
17.35 A hét labdarúgómérkőzése
Csütörtök
16.30 Taz-Mánia
17.00 Alf (sorozat)
17.30 Hírek
17.35 Sportmánia (élő sportmagazin) Benne: Kosárlabda-rájátszás, Visszapillantás a labdarúgó-hétvégére
A műsorváltozás jogát fenntartjuk!

HAJNAL & HEGYI KTV

Péntek: 18.00 Magazinműsor. Benne: Összefoglaló a Tavaszi Fesztivál rendezvényeiről 19.00 Láttuk, hallottuk 19.15 Tavaszi hangverseny: közreműködik a Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar **Szombat:** 18.00 FilmNet **Vasárnap:** 18.00 FilmNet **Hétfő:** A pénteki műsor ismétlése **Kedd:** 18.00 Sportműsor: SLC – Budafoki LC labdarúgó-mérkőzés **Szerda:** 18.00 Megyei sport- és magazinműsor **Csütörtök:** 18.00 Sportműsor: SLC – Budafoki LC labdarúgó-mérkőzés

HB TV

Péntek: 19.00 HB–TV műsora: helyi hírek, események. Esti mese – Diáknapok a fertődi középiskolában– Göteborg – Rábaközi híradó – Film **Szombat:** 19.00 A Revita Stúdió műsora **Hétfő:** 19.00 HB-TV műsora pénteki műsor ismétlése **Kedd:** 19.00 Az Ószövetség története a művészetekben (11. rész): Dániel jövendölései **Szerda:** 18.00 Hajnal & Hegyi KTV műsora **Csütörtök:** 19.00 HB – TV Sportcsütörtök: Összefoglaló a Petőháza – Fertőszentmiklósi tekemérkőzésről, valamint a Fertőd – Tét kézilabda mérkőzésről

Sárkány

(1940, 1952, 1964, 1976, 1988)

Az ünnepek elmúltával új lendületet vesz a munkája. Lehet, hogy felettese kicsit kötözködik Önnel, de tartson ki szilárdan eredeti álláspontján. Meg lesz az eredménye! Magánéletében nem árt a visszafo-

Kígyó

(1941, 1953, 196

Jól teszi, ha most sem már sokszor bevált, hogy zását követi minden helyz várható a munkájában, gyobb erőfeszítést követe

Sass Sylvia – festő

Délvilág

1997. július 8.

● Sylvia festés közben...

A muzsikus macskákról

Hat hónapot töltöttem Velencében! Csodálatos város – mondja Sass Sylvia velencei képei előtt.
(Fotó: Enyedi Zoltán)

Nem látszik fáradtnak, pedig meleg volt a Csongrád Galériában. Persze, a taps, az éltető tap. A Tiszai Galéria bejáratánál kérdezem Sass Sylviát, aki olyan természetességgel jött Csongrádra, mintha ismerné ezt a várost.

● ***Mi volt előbb a zene, az ének vagy a kép?***

– Az ének, a dal. A festészet és a zene ma már összefonódik bennm. Amikor énekelek, képeket látok, s amikor festek, akkor, ha nem is hangosan, de énekelek.

● ***Több kép Velencéhez kapcsolódik. Miért?***

– Ez a város olyan mint egy nagy színház. Nekem nagy szerencsém volt, hogy minden évszakban élhettem ott. Vendégszerepléseim során mintegy hat hónapot töltöttem ebben a varázslatos városban, ahol a karnevál is nagyon természetes és sajátságos, ahol a maszkot úgy viselik az emberek, mint ami hozzájuk tartozik, része az életüknek.

● ***Miért fest?***

– Úgy kezdődött, hogy magányos voltam. Mindig úton, szerepre készülve és egyszer megláttam a kirakatban egy hordozható festőkészletet. Gyorsan határoztam: ez kell nekem!

● ***Meglátni és megszeretni...?***

– A festés számomra a legmegnyugtatóbb kikapcsolódás, olyan hobbi, amitől nem akarok – vagy nem is tudok – szabadulni. Amikor festek, akkor megszabadulok a feszültségektől. Nem gondolok arra, hogy a rendező ordibált velem a próbán, mert ez is része a szakmának. Nagy idegfeszültségben élünk és dolgozunk, s amikor vége az előadásnak, akkor se tudunk ettől szabadulni egykönnyen. Számomra a festés lelki gyógyszer.

● ***Eladók ezek a képek?***

– Nem. Hozzám tartoznak oly annyira, hogy nem szívesen válnék meg tőlük.

● ***Még akor sem, ha egy dús gazdag ember milliókat ígérne értük?***

– Akkor sem. Ha legutóbi lottónyertes a 800 millióját ígérte volna, akkor sem haboztam volna kimondani: nem eladók!

● ***Miért jótékonykodik?***

– Mert látom, hogy mennyire szegények a zeneiskolák. Szüleim is tanítottak, én magam is fontosnak tartom, hogy tanár is legyek, ezért aggodom ezekért az intézményekért. S bár valóban nagyon elfoglalt ember vagyok, mégis szakítok időt arra – barátaimmal együtt – hogy fellépjünk jótékonysági koncerteken, s ennek bevételét zeneiskolák kapják meg. S szeretem ellenőrizni, hogy valóban megkapják. Ha nem nő fel egy zeneértő fiatal nemzedék, akkor nem lesznek művészek és nem lesz közönség, a zenei műveltséget nagyon fontosnak tartom, a zenével sok minden kifejezhető, ami sem szóval, sem képpel. A zene az emberek számára sokkal fontosabb, mint godolják. S itt a jó zenére gondolok, mely a lelkünket érinti meg.

● ***Sok Strauss-művet énekelt.***

– Szeretem Richard Strauss zenéjét, mintha nekem írta volna, át tudom élni és remélem, hogy a közönségi is megérzi ezt.

● ***Külföldön volt-e kiállítása?***

– Nem, sok macerával jár.Talán most sikerül!

●

(Kemence Csárda. A muzsikus macskákról csevegtünk. Megtudtam még: júliusban született. Rák. Szereti a meleget. De nem a nagyon meleget. Autodidakta, mint Csontváry, könyvek, tárlatok, s onnan merít ötletet, szedegeti össze szakmai tudását. Egy kedves jelenet: Mihály Gábor képzőművész és a csongrádi barátai vacsora után melegen köszöntötték.)

Bálint Gyula György

A Délvilág melléklete

Kékfrankos

CSONGRÁD és Bokros, Csanytelek, Felgyő, Tömörkény

● *Svéd magyarok, magyar svédek*

Vidéki vendégjárás

Csongrád, Gyökér utca, múzeum. Citera az asztalon. Svédek állják körül. Balról a második, Börje Nilsson, a parlamenti bizottság elnöke. ***(Fotó: Tésik Attila)***

Csongrád svéd vendégei jól érezték magukat a városban, amikor a Tiszai Galériában, az Aranysziget Otthonban megízlelték a kedves fogadtatást. A természet és az épített táj megragadja az északi vendéget is, akit persze nemcsak a város külső képe érdekel, hanem az is, miképp élnek itt az emberek.

Az Aranysziget otthon lakói között Börje Nilsson, aki Ópusztaszeren válaszolt kérdéseinkre

Mind Csongrádon, *Molnár József* polgármester, mind Ópusztaszeren, *Lehmann István*, a megyei közgyűlés elnöke elmondotta: nisztériumokat és parlameti bizottságokat kerestünk föl.

● ***Hány minisztériumban***

a nap élményekben is gazdag volt, öröm számunkra, hogy kapcsolatba kerülhettünk

mi gazdasági egyensúlyunk is megbillent. Emiatt nem tudtunk fenntartani azt a szociális szintet, amit korábban megszoktunk valamennyien. Nagyon reméljük, hogy a 98-as gazdasági évben már nem lesznek nagy gondjaink.

● ***Az elvek nem változtak, csupán a gazdasági helyzet?***

– Természetesen az alapvető célkitűzések nem változtak, csupán annak anyagi hátterét nem tudtuk megteremteni az elmúlt években. Most viszont, amikor úgy tűnik a gazdasági élet felfelé fvel megint, a megszorító

SASS SYLVIA festő '96. ápr. 13.

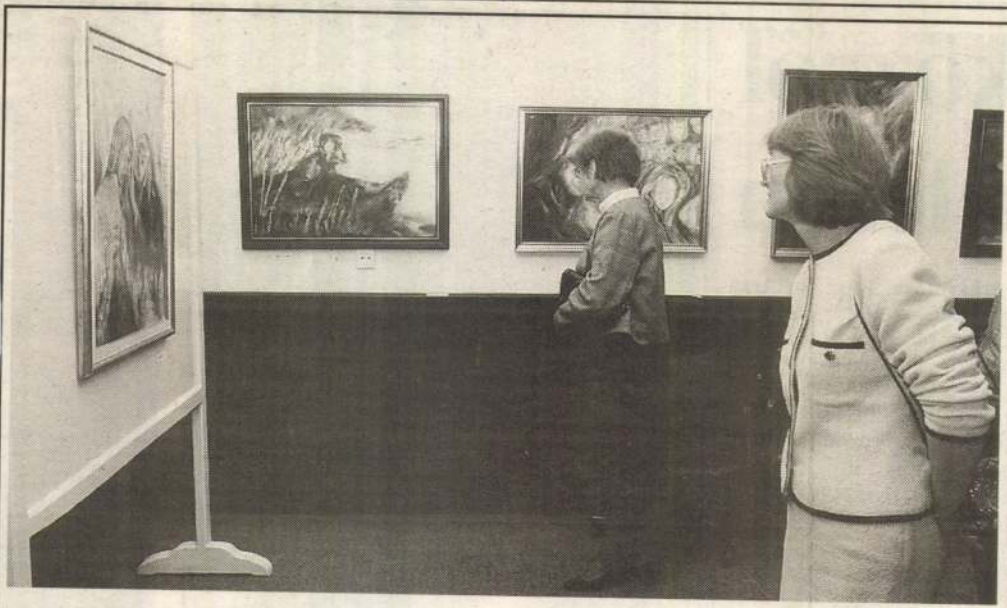

Az elmúlt héten világhírű operaénekesünk, Sass Sylvia adott hangversenyt Sopronban, a Pannónia Med Hotel kupolatermében. A nagy sikerű koncert után a művésznő festményeiből nyílt kiállítás a szálló galériájában. Az alkotások a hónap végéig tekinthetők meg.

Fotó: N. P

A Szigetközről testületi ülésen

Dunakiliti és Feketeerdő képviselő-testületei hétfőn délután 4 órakor a dunakiliti Faluházban összevont ülésen a szigetközi vízpótlás eredményeiről és a jövő terveiről kapnak tájékoztatást *Kertész Józseftől,* a Szigetközi Szakaszmérnökség vezetőjétől. Ezt követően a Dunakilitin működő klubok és társadalmi szervezetek vezetői adnak számot eddigi tevékenységükről, céljaikról a helyi képviselőknek. A testületek ugyanitt döntenek az első lakáshoz jutók támogatásáról is, amely célra a költségvetésben jelentős összeget különítettek el.

Dr. Berényi János rendőr őrnagy (jobbra) és dr. Bély László rendőr ezredes.

A mosonmagy
nek elöljárói a

Rövid hírek

Vers és próza Lions-segítséggel

után 2 órától, a felsősök pedig

Sass Margit

1913. máj.-jún. tiáll. MKE
Nemzeti Szalon
Tanulmány, rajz

1915. MKE tiáll. Nemzeti Szalon
Elvitték az unokáimat, rajz 180.–
Rózsák, olaj. 280.–
Emlék, olaj.

Német Keleti Társaság III. 163

Sass Margit

Müsarnik Bpst.

1914 tav. Eiall -

~~Bethlen Gábor aranyérme 1629-ből~~

~~és 1650-ből~~ X 190.

SASS Géza ajtón

és E. Szabó László ajtón

Vadas József

Élhet vegyesen

[Vigadó: Sass Géza, E. Szabó László kiáll. Jegyzőtől

Bp. Vigadó Galéria, 1985

Élet és Irodalom 1985. július 12

Ne haragudjanak, hogy magamat idé
tizenhárom éve megjelent katalógusban
hetetlen Hatvany Lajos Múzeum füzetei
meg, abban a sorozatban, amelyet a r
kellőképp nem tisztelt, bár még a hatvani
pofonjait és a további megaláztatásoka
Kovács Ákos szerkesztett – írtam volt: „
ugyanis, hogy Korniss kitűnő festő, és ho
ve a magyar nemzeti festészet meghatá
tartozik, mindig *evidenciának* hatott, már
juk a filozófiából, az evidencia szemléle
alapozott, közvetlen bizonyosság, a sze
felfogottnak és szükségképp gondoland
vetlen bizonyossága, s mint ilyen, n
bizonyításra, olyan állítás, amelynek cáf
is lehetséges." Nem folytatom akkori ok
– úgy vélem, máig érvényes.

Művészetet, stílust teremtett hát – hány
hatják ezt el korunknak a műpiac álta
kikiáltott mesterei közül? De én a ki
székelyről akarok beszélni, aki kis, Mo
lakásában fogadta híveit és az iránta érd
a – nem tudom már, minek nevezzem
fogadta látogatóit, majd akit szeretett –
talán inkább magához közel engedet
emberekkel ismét békét akaró kivert kut
gazdát mindig kizsákmányolni kész
bevitte a lezárt, fűtetlen szobába és m

Sass Géza ipm.

Ipartört. Valló.
tervezője

→ Gorka Géza ipm

MŰVÉSZET 1985/10/8

Sass Géza, iparművész

Korzim Erika – Sass Géza: „ábránd, kertterv, Budapest VII. kerület" /repr./

Művészet, 1984. jan. 10. old.

Sass János
festőmüv.
65 éves
(húgyhólyagrák)
+ 1953. XI. 23.
X. Uj Köztemető

Halotti főkönyv
8351 folyosz

K. Sass Margit festőművész
Sárga rózsák
Schwarzenbergben a 11-ik Isonzo csata idején
Magyar Képzőművésznők Egyesülete 1918. ápr. 26.
X. kiáll.

K.SASS MARGIT

Sárga rózsák. Olajf.
Schwarzenbergben a 11-ik Isonzo csata idején. Vizf

A Magyar Képzőművészek Egyesülete tizedik rendes tárlatának katalógusa. Nemzeti Szalon 1918.ápr-máj.

MDK

K. Sass Margit

Sárga rózsák, of.

Schwarzenbergben a 11-ik Isonzo csata idején, vf.

Magyar Képzőművészek Egyesülete X. kiáll. 1918.ápr.

Sass Margit MDK

Fanny, rajz

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Sass Árpád

Pesti

Téli táj, olaj

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1930.

10173. Kriehuber J.

Sz. Wienben 1801. december 14-én. + ugyanott 1876. máju 30-án.

Kübeck Károly Frigyes báró.

(van átrázolva.

Derékon alól, balra és karba tett kezekkel. Kabátja és mellénye kivágott. Felirata a kép alatt két sorban: »CARL FRIEDRICH FREIHERR von KÜBECK k:k: wirkl. geheimer Rath u. Präsident der allgemeinen Hofkammer« balra: »J. Kriehuber pinx., jobbra: »J. Krepp sc. Viennae« és legalól középütt részben czimertől megszakitva: »Eigenthum ~~von~~ und Verlag von Pietro Mechetti qm Carlo, kais. königl. Hof-kunst und Musikalienhandlung in Wien.«

780

Acielmetnet, [illegible] az alaknak és ny 42,c) – lyelt 730 c)

~~Am. mag.~~ 18. [illegible] – Dep. r. 42. – Atvetetett

Sas Árpád

kiáll.

Nemzeti Szalon

1927. szept.

Föv. képt.

Sass Árpád

festő

Erv. 1928

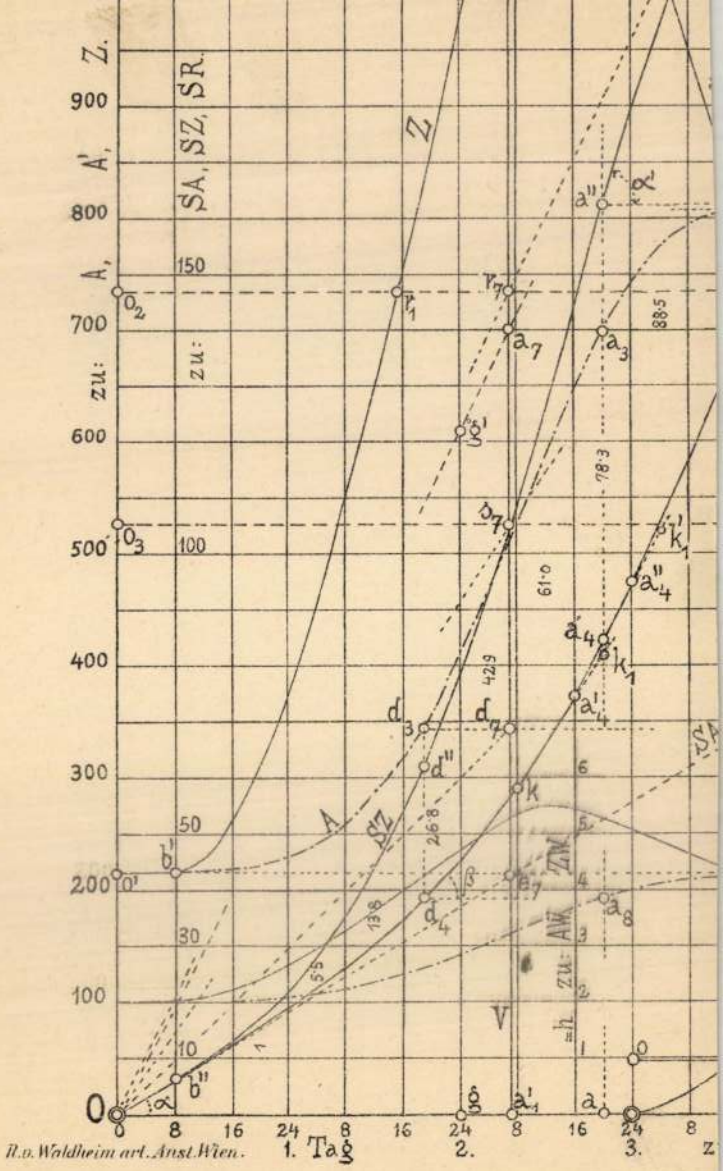

R. v. Waldheim art. Anst. Wien.

Sasz Árpád

festő Kecskemét

Műcsarnok

1933. nemz. képzőm. kiáll

531.

Sass Árpád

festő

Műcs. kiáll, 1933 tól
Pipics 119. l.

Sass Árpád

1896-ban születtem Budapesten. Középiskolai tanulmányaimat részben az újpesti, részben a Munkácsy-utcai gimnázium ban végeztem. Ebben az időben néhai Papp Bertalan vezetése mellett állandóan természet után rajzoltam. A gimnázium elhagyása után Nagy-Nobányán kezdett komolyabb művészi tanulmányaimat a világháboru váratlanul kettészakította; majdnem az egész háboru idejére terjedő katonai szolgálatom minden művészi tény kedést kizárt. A háboru és a forradalmak elcsendesedése sem hozta meg számomra azt a nyugalmat, amely tanulmányaim rendszeres folytatását lehetővé tették volna, mert édes apám-nak a háborút rövidesen

Cserépkanál, festett ősből. IX. 103.

Sass Árpád

Korai halála hosszú időn keresztül családfenntartásra kényszerített. Csak a legutóbbi években kerülhetett kissé kedvezőbb körülmények közé, amikor hosszabb időre Olaszországban, majd rövidebb időre Szolnokon tartózkodhatott. Utóbbi helyen Szüle Péter műtermében dolgozhatott, akinek szerető gondoskodása úgy érezte arra az útra terelte, ahol reménye szerint mielőbb találok formanyelvet művészi gondolatainak kifejezésére. Koll. Kiáll. a Nemzeti Szalonban 1927. szept.

Cseréppipa XVIII. sz.-beli IX. 122.

Sass Árpád

festő Békéscsabán

4 műve a Képzőművészek

Vidéki Szövetségének 1928

évi kiállításán

Dornyay Béla dr., Kegyesr. tanár

X. 161.

Sas Árpád

Magyar Univerzit

1927 490

1668-909-15

Titkári-szoba.

272. Csillár.

Egy darab öt ágú diszes függő csillár, rudjának közepén gömbbel, végén pedig rosettával.
Értéke.....120 K

Szállitotta Barta Károly az 1905. szeptember 14-én kelt számla alapján.

Sass Árpád

festő, szül. 1896. Budapest. Nagybányai, és Szolnokon Szűle Péterméh., tanult. 1927. koll. Iráll a Nemzeti Galoubu: Kulonféle tájpi képek.

800

Overbeek Leendert

Tájkép lovassal. RE.

185 m. 151 cz.

K. 5. —

Sas Árpád

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 490

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Sass

Gesto

U, 592

Sass Árpád

Tájkép, olaj.

Nemzeti Szalon.

Műnkácsy Céh VIII. repr.
Kiáll. kat. 1935. márc.
30 – ápr. 14.

Sass Árpád

Téli tájkép, olaj.
megvette a Debreceni
Déri-Múzeum.

Zoltai Lajos: Jelentés
Debrecen r. t. város
múzeumának ... 1928.
évi működéséről.
(Debrecen 1929) 29. l.

oktatásügyi minisztertől.

Bizottságának

Budapest

Rákos u 10.

Sass Árpád

1929/30 I - 1930/31

Kecskeméki telep

Ferképzomfoiskévk

128.1.

Sass Árpád

1918/19

Ferkèpzomfoiskèvk

128.f.

Sass Árpád, testő

L.: Jankay Tibor

123-126

V. Kiss M.: Békésisaba képzőmű vénete a két világháború között

Új Aurora, Békésisaba, 1980. ápr.

1.

Sass Árpád, festő

L. Kozma Rozália

Kozma R.: Beszélgetés Jankay Tiborral 42-48

Új Auróra, Békéscsaba, 1980. 9/10. 1

SASS ÁRPÁD (festő)

HAAN Antal, VERES Gusztáv, SASS Árpád
Békéscsabai festők élete és műve

DÉR Endre: Elmerült emlékeink nyomában.
Uj Auróra, 1987. 1.sz. 119 - 126. p.
ill
letéve: HAAN Antal

egy másik része /felvidéki és erdély
későreneszánsz fundáló, várépitő cso
függésben és a felvidéki városi épi
nek a helyi hagyományok; a későrenes
a 17. században végig csak részben r
kel, motivumokkal.

A városok nagy részben a száza
kőmüves, kőfaragó céhek müködnek, t
határozzák meg. A céhbeliek egy rés
ból, Szilóziából, Cseh-Morvaországb
és alkalmazzák az ottani későreneszá
meket. Egy részük meghonosodik, bel
be. /[illegible]bánya, Kassa, Lőcse,

Tevékenységük tullépi a városo
sok mellett rendszerint a környék r

MDK

Sars Árpád

Az 1930-31-es tanévben a kecskeméti művésztelepen dolgozott.

Képzőm.Főisk.Évk.1930-31. 69.l.

MDK

Sass Árpád, Békéscsaba

Csónakház, paszt.

Vidéken élő képzőművészek kiáll.II. N.Szal.

1955. 16. 1.

M.D.K.

Sass Árpád

"Vidéki müvészek monstre kiállitása" cimmel Berend Ilona beszámol a vidék müvészetéről és kiemeli a müvész nek ott szereplő müveit. A kiállitást az Ernst muzeumban rendezték.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. juli 8-14. III. évf.
28. sz.

MNK

Sass Árpád, festöm.
Békéscsaba.

Asztalosmühely.	olf.
Halásztanya.	"
Önarckép.	"
Cigányfertály	"

Nemz. Szal. 388.kiáll.
képzömüvészek vidéki Szövetségének I.kiáll.
1928.jan.

Sass Árpád MDK

A kecskeméti művésztelep tagjai 1931-ben.

F.Szabó Géza: Pesti-Pilis-Solt-Kiskun vm.élt. ismert. és címtára. 1931. II.k.6.körzet, 35.o.

MDK

Sass Árpád

Tájkép, of.

Munkácsy Céh 8. repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

MDK

Sas Arpád,

a N.Sz. által rend. 63 csop.kiáll. egyikén müveivel szerepelt. 1927.

A Nemz. Szal. 4oo.-ik jub. és a MÉVE XX-ik kiáll.-a. 1929.febr.

SASS ÁRPÁD, festő

--

Békéscsabán képzőművészeti kiállítás nyílt meg a város újratelepülésének 240.évfordulóján a Munkácsy Mihály múzeumban. 26 békéscsabai,ill.onnan elszármazott művész munkáiból.Ama élők mellett Haan Antal,Munkácsy Mihály, Veress Gusztáv,Csabai Wagner József,Sass Árpád műveivel. 4.old

Krónika 4.old

Múzeumi Magazin, 1968. 3.sz

Sass Árpád, Békéscsaba

Cirkusz, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I. kiáll.
Ernst Muz. 1947. jul. 6 l.

SASS ÁRPÁD

Sümegi: A kecskeméti... Bp 1996

l. sz.: 27. 321

108.0.

'K[önyv] paragrafusai minek minősitik
em, tisztességes emberek közt nem le-
. Végre is, a tulajdonomról van szó
a tulajdonom, mint a cipőm vagy pénzem,
hiv, hogy álljak az élére, legelőször
an a dologgal - s meg vagyok bénitva,
ék tőlem s nem tudom visszakapni.
rdulni. Senki gusztusába se szólok
ilandó ilyen emberrel egy levegőt

ék-e vagy nem, alig érdekel. Lehet,
rmilyen remek volna, akkor se érdekelne.
ami nekem egyedül volt fontos. A 2.
, amilyen p[é]l[dául] pl. a Nyugat - s erre,
ilyen van. A V.[álasz] célját és

Sass Árpád, Békéscsaba
Udvar, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I. kiáll.
Ernst Muz. 1947. jul. 6 l.

MDK

Sass Árpád békéscsabai festő

Szab. Müv. 1947. 129 l.

MDK

Népszava, 1947. márc. 27. 4 l.

MDK

Bass Árpád békéscsabai festő

Szab. Müv. 1947. 12.sz. 256 l.

MDK

Sass Árpád, Békéscsaba

Asztalosmühely, olaj
Halásztanya, "
Önarckép, "
Cigányfertály, "

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N. Szal.
1928. jan. 1o 1.

Sass Árpád, Békéscsaba

Domboladal, paszt.

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I. kiáll.
Ernst Muz. 1947. jul. 5 l.

MDK

Sass Árpád dr.

Szegedvidéki képzőművész. Szerepelt a Magyar Művészhetek rendezésében a múlt év októberében megnyílt szegedi képzőművészeti kiállításon.

Dorogi Imre: Szegedi képzőművészeti kiállításon.
Tiszatáj, Szeged, 1947. március. I. évf. 1. sz. 57. l.

MDK

Sass Árpád

Cirkusz

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

42 l.

MDK

Sass Árpád

Szab. Műv. 1947. 11.sz. 223 l.

Lass Árpád

Virágok, 80 P.
Szövőnő, 180 P.
Harmonikás, 160 P.

Szeged 1934.

Sass Árpád

Békéscsaba, 75, 76-ik

Nógrádi táj, of
Dombos táj, of.
Zsibvásár, of.

Szeged 1938/6

Szükséges azonban a kiválóbbak mellet számon tartani az igénytelenebbeket i amelyek kisebb esztétikai érték, vagy annak épp hiánya mellett történeti városképi stb. érdekűek. Olyanokat is lajstromba vettünk, amelyeken talán csak egy-egy rácsot, lépcsőkorlátot, diszitő részletet érdemes megmenteni.

Felvettük végül a művészileg érdekesebb régi emlékműveket, amelyek épugy épitészeti, mint szobrászati jellegüek s müemléknek számitanak.

Korhatárul azért vettük a századfordulót, 1900-at, mert a müemlékszámba rendszerint vagy azokat veszik, melyek ~~műemlékké művészek, építészek~~ 50 évnél idősebbek, vagy olyanokat, melyek már nem élő művészek, épitészek mesterek alkotásai. Mindkét esetben a terminus csak jelképes, szokványos, me

Sass Árpád

Békéscsaba

Cirkusz
Körösi hid
Öregek
Cigány fertály
Tavaszi táj
Asztalos műhely

Szeged 1928 I.

plébános-helyettes felszenteli az átalakított

i Hiszekegy és a Hymnuszt.
nök üdvözlő beszéde.
válasza.
ök felszólalása.
gi biztos ismerteti az átalakított székház

i a Szózatot.

az Európa szálloda éttermében.

k ára: P 4·—

iségében, a szakosztályok elnökeinél és a
épély szép és impozáns legyen, mentől töb-

Kassa 2706

Sass Árpád
„Jesto"
Békéscsaba
Teleki u. 16.

MKSz 1947

Sass Árpád MDK

Cirkusz

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Sass Árpád, festö

Cirkusz.

Bp.Műcs.OMKT. Nemz.Képzőműv.Kiáll./Rend.M.Kir.Vall.-
és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 42.1.

MDK.

Sass Árpád festő, Békéscsaba

"Csónakház" / pasztell/

Vidéken élő képzőművészek kiállítása
Nemzeti Szalon, 1955. 16.1.

MDK

Sass Árpád festőm.

a békéscsabai Szabadiskolában korrigál.
az isk. vezetője

Szabad Müvészet, 1947. 6-7.sz. 129. l.

MDK

Sass Árpád

Torri del Benaco, of.

Vak Misó, of.

Apóka, of.

M.Szol. kiáll. 1927. jun. 22. l.

Sass Árpád

Alkotásával szerepel a Munkácsy-céh kiáll.-án.

Ujság, 935. III. 30.

Sass Árpád

Szegedi Képzőművészeti Egyesület tárlatain Szegeden szerepelt.

Sz.M.N. 934.IV.1.

Sass Árpád

"Szegedi Képzőművészeti Egyesület" kiállításain Szegeden szerepelt.

Sz.U.N. 934. IV. 25.

Sass Árpád

Említve

Sass Ervin: Három amatőrművész
kiállítása Békéscsabán
Békés megyei Népújság, Békéscsaba
1970. máj. 1.

M.D.K

Sass Árpád
festő

Paraszt udvar" kompozíciója,
" valamint „Varrónő" festménye
kép visch a tailaton.

Kovács Gyula: Gabai festők jubileumi kiállítása
Művészet, 1969. március – 47 kap

MDK

Sass Árpád

Békéscsabai művészek közös kiáll. Képzőművészet 1928. 10. sz. 138.l.

MDK

Sass Árpád, festö

Árviz. Krétarajz.

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Hemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat.17.1.

Sass Árpád

Szerepelt a szegedi Móra Ferenc Múzeumban megnyilt kiállitáson.

Szines vonalas dekorativ készség jellemzi.

Szelesi Zoltán: Séta a Tiszántuli Festőművészek Vándorkiállitásán.
DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged. 1957. máj. 8.

Sass Árpád MDK

Szerepelt a kiállitáson .

A KMP Békés megyei szervezetének alakulását örökitő nagy kompoziciót Sass Árpád, Kerti Károly és Lipták Pál festik a Megyei Pártbizottság megbizásából. A kép vázlatai már szerepelnek a kiállitáson.

--: Kielégitő á érdeklődés a megyei grafikai és kisplasztikai kiállitás iránt.

VIHARSAROK NÉPE, Békéscsaba. 1956. jul. 6.

l. Sárs Árpád

MDK

Sass Árpád, festöm.

Tájkép. Olf.

Nemz. Szal. - A Munkácsy Céh VIII. repr.kiáll.-a
1935. márc.30.- ápr.14. Kat.

Sass Árpád

„Siráta" c. festménye reprodukálva
a kat. szövegben szerszelia „Épikezés"
71. Siráta, olaj c. művét.
72. Épikezés, „
73. Nagymosás pantel
74. Szövés, szénrajz
(a csoportfelvételen nem pad)
Tinántúli festőművének vandorziállítása. Bev. Kákai Ferenc.
Bérésszaba. 1957.

Sass Árpád : festő

Sass Árpád festő

M.D.K.

A Békéscsabán létesitendő Müvészeti Szabadiskola előadójául jvasolva, 1947

Képzőművészeti élet a felszabadulás után
A MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.
Bp. 1965.

MDK

Sass Árpád

a N.Szal. Mentionját kapta

Aktuális képzőművészeti események. Pesti Hirlap
1928 évi Kincsesháza.

MDK

Sass Árpád

Műveivel szerepelt a vidéki művészek I. kiállitásán.

Rabinovszky Máriusz: Vidéki művészeink.

Szabad Művészet, 1947. 8.sz. 154.lap

— **Királyi herceg mint hivatásos művész.** A *Nemzeti Szalon* uj csoportkiállításának keretében két osztrák vendég szerepel: *Habsburg-Lotharingen Henrik Ferdinánd* kir. herceg és *Lobisser Svitbert*. Két elsőrangu grafikus-művész, akik közül a herceg a tábornoki pályát hagyta ott, hogy kizárólag a rézkarcolás művészetét folytassa; Lobisser, aki benedekrendi szerzetes, de a legértékesebb osztrák fametszőművészek egyike. A két vendég közül a kir. herceg kollekciója szebbnél-szebb osztrák tájrészletekből, tulnyomórészben várak és kastélyok képeiből áll, köztük Hohensalzburg, Leopoldskron, Flederbach, Aigen, Lermoos látképe. Lobisser fametszetei, a régi hagyományok nyomán, mély benső áhitattal és mesteri tudással készültek, ilyen: „Pihenés a menekülésnél", — „József és Mária Bethlehembe mennek", — „Az ifjuság kútja", — az „Erdei áhitat". — A magyar szereplők társasága jóval gyöngébb. *Sass Árpád* a legértékesebb közöttük, figurálisai (a „Kocsmában", — „Kévekötők", — „Dolgozó leany") — és szolnoki tájképrészletei, mesterének, Szülének, kitünő hatását hirdetik. *Örsi Sándor* mint kiváló állat-rajzoló mutatkozik be. Kőrajzai és rézkarcai frissek, igen közvetlen és artisztikus vázlatok. Az oroszlán, tigris, puma, pávián, gorilla, a keselyük és kondorok képeivel Párizsban is nagy sikert aratott. *Haála Gyula* kollekciójában egészséges tájrészletek és gyönge figurális képek váltakoznak, *Körösy Vilmos* viszont pasztell-képmásaiban figyelemre méltó. *Dinnyés Ferenc* a szegedi paprika-piacot mutatja be nehány színes, élénk vásznán, de az égetett kadmium ragyogó pirosát előszeretettel használja akkor is, ha parasztházakat fest. *Kolozsváry Sándor* grafikus folytatja kereséseit az alakrajzolás terén. Ezuttal üresebb testü és gyakran izléstelen tárgyu rajzokat is látunk tőle, főleg a csavargó tipusait, a női testet is tulzottan elrajzolja, pedig kiforrott technikai készséggel rendelkezik. A csoport egyetlen női szereplője: H. *Schusny Erna*, mint virágfestő finom szinakkordban festett csokrokat állitott ki, bár ezek több indokolást kivánnak. Tájvázlatai közt egy Gellérthegyi kép a legközvetlenebb. *(k. k. l.)*

Sven Hedin.

Prof. Sidney Hart. Sept. 31.

Sass Árpád.

festő

a Nemzeti Szalonban megnyíló 56-ik csoport-kiállításon tájképei, kompozíciói, tanulmányai szerepelnek. Nagybányán és Szolnokon tanult.

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 21.

Mein Chapeau.

Sass Árpád.

A Nemzeti Szalon új csaportkiállítá-
sán műrei szerepelnek.

Esti Kurír, 1927. szept. 22.

Pass Ospád.

A Nemzeti szelem új csapszelelőtá-
sán szüksi szerepelnek.

Kolt Kassa, 1927. szept. 22.

Sasku István

1733 ban renoválta
és pedig úgy az ácsolatos,
mint a kőműves munkát
a domonkosi ref. temp-
lomban.
A festett mennyezet
egyik táblájának feli-
rata szerint

Debreczeni László
1932. 32 i. l

ERDÉLYI MÚZEUM
KIADÓHIVATALA
KOLOZSVÁR
BRASSAI-U. 7.

A Müemlékek Országos
Bizottságának
Budapest
IX. Högyes Endre-u 10

Sasku István

anlalos

festette és kerzitette

a menyöi rlf. templom

famennyezetet 1757-

ben.

Debreczeni László

1932. 124. l.

Sasku István

menyöi (kilagy vm)
ref. templom fa-
menyezete 1757.

Inl.
(antalosok)

MÁRIABESNYŐ

Templom

RMV 12, 95.1.

Sasku Károl

láid

BSza 390. l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Sasku Károly

épitész

Felső Bányán (Szatmár megye) szül. 1807-ben. Atyja bánya biztokos volt. Előbb máramarosszigeten, majd a debreceni ref. főiskolában theologiát tanult, de az akkori tanrad-szerben kapjest egyszerűnd jogot is végezvén, papi pálya helyet jog i gyakorlatra ment s ügyvédi oklevelet szerzett. Ez a pálya sem volt ingére, mire 1835/6-ban a pesti egyetemnél a mérnöki tanfolyamot hallgatta s azt kitűnő eredménnyel be is fejezte. Ezuta a budai országos épitészetnél találjuk őt, de már 1842-ben a máramarosszigeti ref. lyceumban tanárkodik, elhagyván azt a pályát is. 1844-ben elhagy szigetről s mint mérnök ~~1846-ban~~ a Tisza szabaszásnál vállal hivatalt, s már 1846-ban 1200 frt fizetése volt s ugyanez évben Paleocapa Peter velencei kir. épitészeti igazgató kisérételen a mitani mikalatok és tervek megvizsgálása végett a Tisza volt hivatalos bentarására

Ambrosio

~~szobrász~~ Kőfaragó.

XV. század.

Sasku Károlyi 2

Küldé öt gróf Széchenyi Istvány, akkor a Tisza szabályozás elnöke. 1848/4-ben a közlekedési minisztériumba volt alkalmazva. Reszt vesz a szabadságháraban, de kisöbb már nem foglalkozik sem épiteszettel, sem nemzeggel s így egyéb fölég irodalmi működésemeretetése nem ide tartozik. Meghalt 1869. jul. 22-én. Az absolutizmus éveiben a sprossok hatalmas gyülölete szögesszegevé lett s hevesen utcai szomszédai közismert alakká tettek Pesten.

Egervári Ödön Sasku Károlyi.

Vas. Ujs. 1869. 476 — 478

l. keppel.

Aman Tost

rézmetsző"

XVI. század.

Sasku Károly

Erod

140-

Vas. Ujs. 1858. 141 l

Saskn Karol

wod

Vas. ujs. 1857. 486.

M.P.K

SASLABER Simon kőbaragó

Császárkőbányán

1720. Császárkőbánya, főoltárra adakozik

1740-ből van sírköve

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 266. II. 59.

Saslaber Simon

császárkőbányai
lines kőfarajó

l.

Thirfelsödmaintul

199. l.

Tolna vármegye I. 148.

Saslaber Simon

köfarago

+1740

1720

l.

Frey Burgl 1929

XVIII. l.

kétszer

.10 f-re K.Kriesch Aladárét 97 K.40 f-
f-re Deák Ebner Lajosét 69 K.10 f-re
issza küldeni.

deczember hó 19-én.

Nagy
számv.igazgató.

Saslaber Simon

a császárkőbányai
(Mosonvm) rk. templom
főoltárán dolgozott
1720 ban.

Szód
2

Delmo-Gunhart
269. l.

Budapest IX. ker. Nép- és isk. Könyvtár

VII. 288.

Simon Saslaber

faragta a Kaisersteinbruch-i plébániatemplom zobrait

Georg Dehio: Handbuch der deutschen Kunstdenkmäler, Burgenland, Wien, 1935

6510

Simon Saslaber

Kőfaragó mester 1740-ben hunyt el.
Sirkövehet faragott Kaisersteinbruch-
ban.

Dagobert Frey: Das Burgenland,
Wien 1929. I-XXXI.l

XVIII.l

Simon Gaslaber

a Kaisersteinbruch-i plébániatemplom
főoltárának 1720-ból való felirata
szerint kőfaragómester volt.

Dagobert Frey: Das Burgenland,
Wien, 1929. I-XXXI. l

XVIII l

Saslaki fatemplom

kepe repr

Csikvári Ungvár

161.1

193

hó nap

Ka

kg	à		Összeg	
	Pengő	fill.	Pengő	fill.
	7	—	27440	-
	7	20	7056	—
			3237	40
			3773	40
			398	60
			38126	—

Sásonyi (Winden)

rk. templom

Ep 1725

l.

Thirfelsödemántul

171. l.

~~Pákh Albert kézirata~~ VI. 145.

Saskó vára

Borsvm

felszabadulk

Dienes Adorján

Regélő romok -
Rozsnyó, 1940 -

508. l -

Saskó várának
rontjai

Brodszky Sándor
festménye a
Vörösfőv. Képtárban

Repr.

Lykanemzromantika
289. l.

2135. J. F

A mester sz. Triestben 1775 n

Diana a fürdőben.

A középütt lévő facs
és balrafordultan ábrázolt l
közben balvállát és jobb c
balra mutat, hol egy kezei
kal foglalkozó Nympha va
nek vízéből vadászkutya
mögötte kiséretének egy t
pedig közeledik; jobbról ke
piros lepelben. A háttér hegy

Vászon, méretei 55·5 : 74
István hagyománya 1893 augu
25 K. — Átvétetett 1902 jan
A hagyományt elfogadta az
340–901).

Hagy. 1902.
Dellmacs

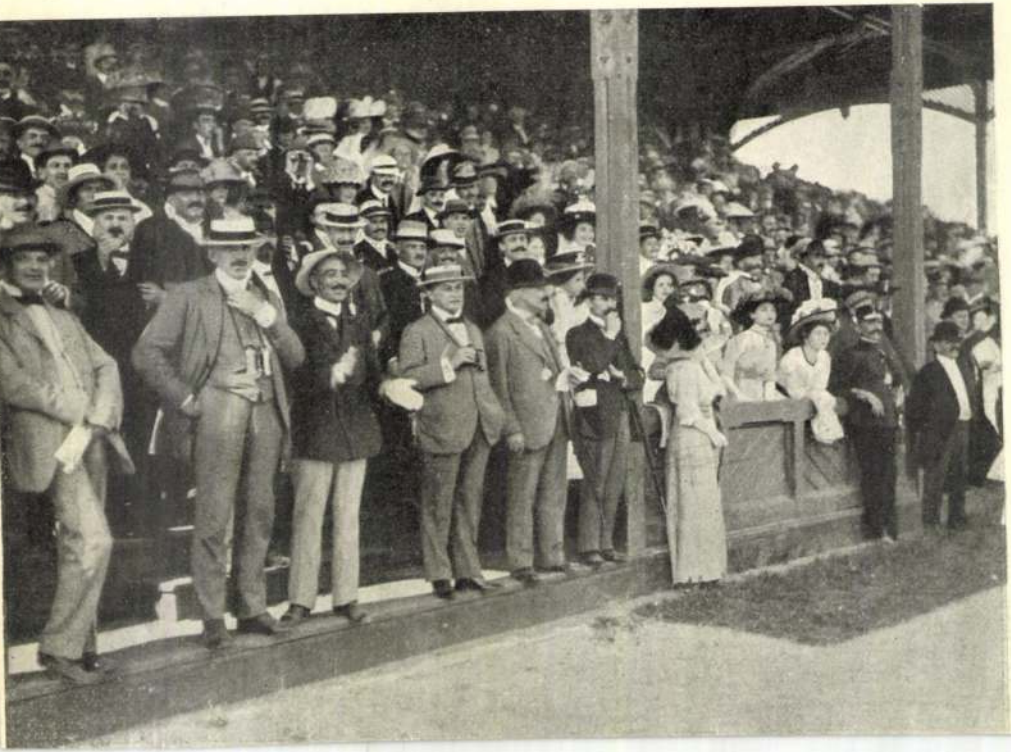

Sasko vára

Saskővára

l.

Knauz Nándor

A Garan-melletti szent-benedeki apátiáj.

I. K Bp. 1890. 185. és 198. lapig Mv. ll.

Saskői vár

azonos Sólyomkő várával

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKO

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Sasko vára

(Hrad Sásov)

Barsvm
képekkel és alap-
rajzokkal.

Jamota II

307 — 317. l.

Csóka Sándor:

fordu

Mellig, kissé balra, t

lasztja, arczaés bajusza le

dője kettős csokorra van kö

irata a kép alatt két sorban

„Csóka S

Szinigazg

a bal kar közelében: „Husz

a lap hátán pedig: „Csók

szöveg olvasható.

Tametszet, méretei

Metszette: Huszka

Lénhardt Ede: A m.

Ltsza 858

Saskő vár

Bars vm

l.

Hadtört. Közl

1914. 598. l.

~~1393~~
232

...er János :

...tan + ugyanott 1811 (~~...~~) aprilis 28-án

...ott ~~az~~ négyszöglet, asztalon gyü-
...ől a fehér és kék szőlőfürtök közt
...ién ~~egy~~ nagy légy mászkál, mási-
...gnak. Hátul a díszedénybe tett
...khöz hajlik, és ~~rajta~~ a szárón Me-
...rózsákon különféle hangyák fut-
...ndártól jobbra egy Melanargia
...bia nemű lepkefaj tűnik szemünkbe.
...ez: „Joh. Drechsler F. 1806."
...0 cm.
...teményből.

183

Saskó vára

Könyöki

400, 401. l. 406, 407. l.

456, 457. l.

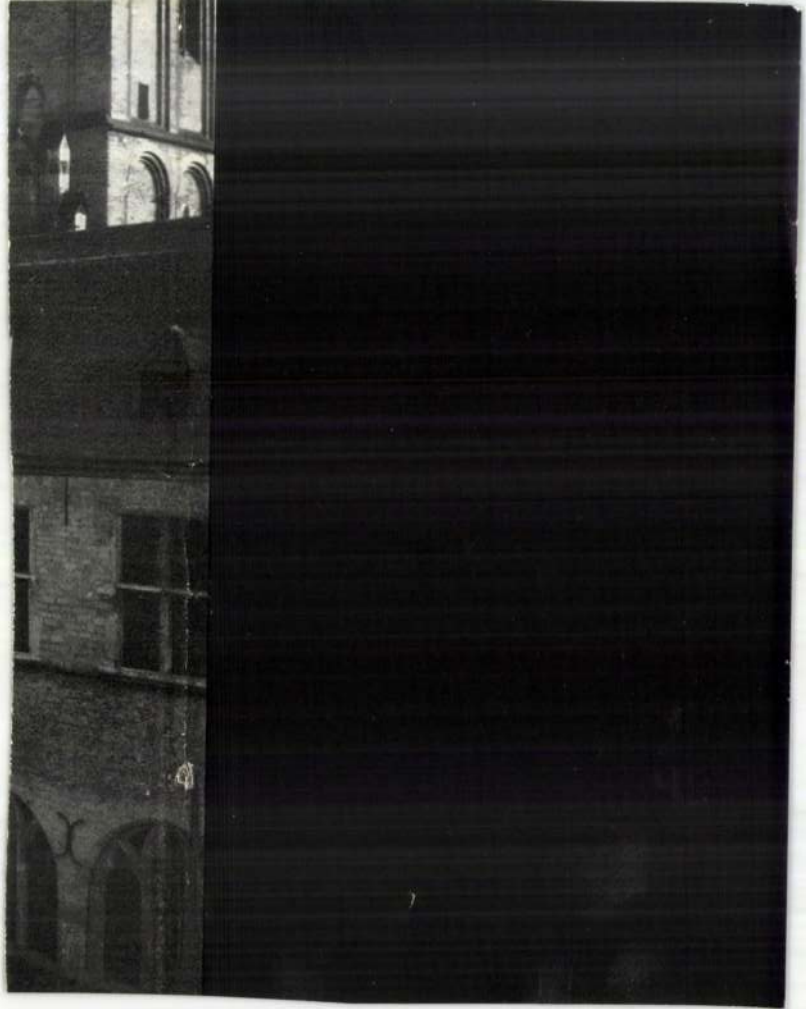

Saskő vára

Ó-Körmöc mellett
a Garam partján

l.

Kőmöcb.

16.l.

II. Tábla.

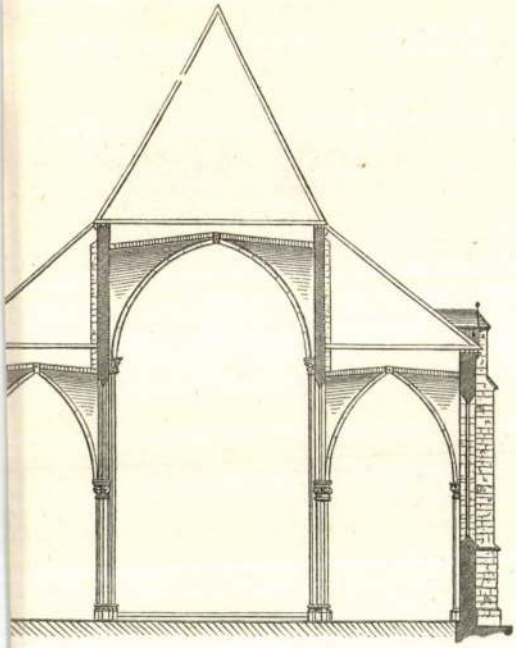

4.

Saskő Barsmegye

Várrom Könyöki 1887.

1) Alapraje 3 cm 10 m

2) Déli oldal hotkép.

3) Keleti esénaki oldal.

/ törés ie szaninek töl - mellékletek fotogr. kö

4) Régi vaurovárlat 1868 bol Dr Zechenter.

Sasko

brezovai orgonaépítő
az 1870-es
években

Horváth Sámuel

Kalaszok Tót-Kom-
lós multjából és
jelenéből. Békés-
csaba, 1887. 18. l.
48. l.

Javitotta az
ittem ev.
templom
orgonáját

Lucas Cranach (született Kronachban.)

III. Frigyes szász választó fejed

Vállon alól (látható, és kis
haja, bajusza és szakálla ös
ingének, himes gallérja fodr
a nyakába vetett szalag fekete
lött

„1532"

s jobbra a keretbe beragad
„Friderich der
furst vnd Ste
Sachßen.

249

Olajfestés, fára, méretei
~~Festette: L. Cranach 15~~
Ara 238 fr.

Lsha: 13

Biz. sza 159.

246/94

Saskó Kázmér

festő

cod

Művészet

1941. 40–41. n. 74. l.

(g. i.: Kiállítás

Érsekújváron.)

Burogámfej bronzból VIII. 173

Sajka Mihály

1.

Mihalik Sándor

Benczúr Kassai-

Kassa, 1944

21. l.

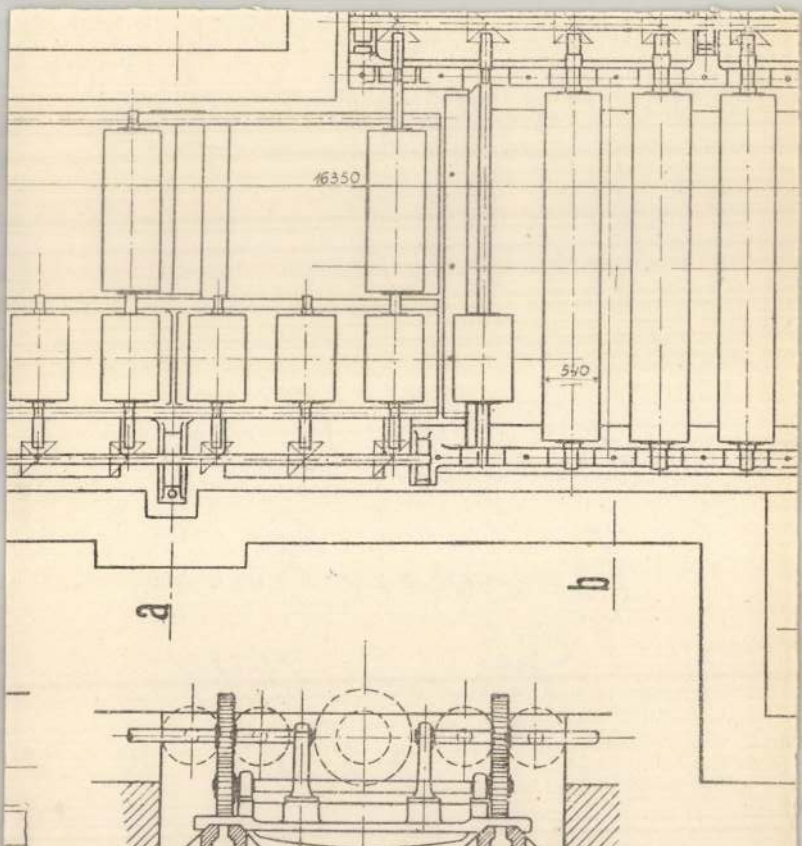

A krompachi előhengermű görgő művéne

Folytatását lá

S á s k a M i h á l y

építész

Fővárosi Lapok.1869.szept.29. /Fővárosi hirek./

Sáska Mihály

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képző-
művészeti akadémián. Művészet. 1912. 181. l.

Sáska Mihály

Münchet 1912. 181

Felkai Tátra-Museum

1911. é. segélye V. 303

Sáska Mihaj

festo

Lard Beaconsfield

csomagjat -

Vas. Ujs 1880. 430. l

Láska Miklós, építész; szül. 1840-ben Debrecenben.

1863-okt. 26-án iratkozott be a münchen Képző-művészeti akadémián Ziebland építőiskolájába, hol 1864 nov. 14-én megkapta a matrikelt.

Sáska Mihály

MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899. évi rendes közgyülésén vett részt.

Millenarnok, 1899. 215. l

Sáska Mihály

építész

Lásd okv.

Moller S. c Szinyei

Merse Tál

26-l

1358. Bergamói mester ~~a~~ XV. s

Jézus szülei egyptomba f

A ~~hegyes vidéken haladó~~ u
kolt Madonnát, ki gyermekét ölé
lyet ~~az elől látható~~ angyal fék
iben és batyuval hátán. Jobbról,
~~és~~ kissé odább pedig ökör feje tünik

Fa, méretei 25:64.7 cm.
Vétetett G. Sambontól 18
Elszámoltatott 1895: X.2
Az elszámolásra nézve 1.

Az angyal fehér ruhát, Mária kék pal
tot, Jozsef pedig derékon megkötött sárg
köntöst visel.

904:IV.25.

Sáska Mihály építész

Pesti Hirlap. 1882. máj. 25.
2 mell.

Benczner Gyula tegnap éjjel....

Séska Mihály epitisz

Pesti Hirlap. 1882. apr. S. 3.

A mesteriskola Rendeséhez

Sáskai rom. kath.

templom

képe repr.

Boggay Tamás dr

A Balatonvidék

műemlékei.

Magyar Építőművészet.

1944. 198. l.

Sáskai rk. templom

(Zala vm)

Szt. Máté tiszteletére
építtette Bíró Mátyás
püspök. XVIII. sz.

Pehm 462. l.

Sasi Vera

A Szabadfoglalkozású Kipző és Iparművészek pártalapszervezete kiállításán részt vett a műven.

B.I.: Egyedi tárgyak.
Nők Lapja, 1977. dec. 17 - 8 lap.

Sasi Vera

Sasi Vera bőrmunkái szerepelnek a tárlaton; különösen szép a „Mákvirág".

B.1.: Egyedi tárgyak

Nők Lapja, 1977. dec. 17-8 lap.

Sasy Vera, ipartiván

L. Gerő Éva

– Hír

8

Népszabadság. Bp. 1981. máj. 15.

Sasi Vera iparművész

A Szabadfoglalkozású Képző- és Iparművészek a XIV. ker.-i Pártházban kamarajellegű kiállítást rendezett, a részt vevő művészek között van Sasi Vera, Sor Júlia is.

B.i.: Egyedi tárgyak.
Nők Lapja, 1977. dec. 17.

Sasi Vera, [ ]

L. : Udvardi E.

— : Tárlat .... 9.

Nirszabadság, Bp. 1978 nov. 16.

Sasi Vera i ipartmüzeh

megcsulé ha.

Kónya József: Alkotók a gyermekért. 8

Nagyszabadsá Bp. 1979 okt. 8.20.

Sasi Vera.

Iparművészek a Poscher János u.-ban.

(Képző- és Iparműv. Pártszero.)

Népszava

1986. XI. 28.

Sáska..

EUROPA
film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.
Budopest, V.
Nagykörösi-utca 36. IV. 1.

Sáska Andrea ipm (ruha)

→ Lenesés Ida ipm

Művészet 1985/4/59

~~Andrássy grófi család betéri ága~~

~~VIII. 116.~~

Sashegyi Kálmán

1910. téli kiáll. Műveszház

Vendéglő Eszt, 400 K.

I. 217,

Andrássy - család, grófi IV. 196; betléri ága VII. 146, VIII. 146. — Aladárné grófnő, ápv. I. 207, 208, 218, II. 1. — Dénes gróf I. 215, 224, V. 184, 307, VI. 164, VII. 146, 287, VIII. 51, 146; krasznahorkai képtára VIII. 166. — Dénesné grófné emléktárgyai X. 108. — Franciska - Ereklyemúzeum Krasznahorkavár - aljáin VII, 74, IX. 69, X. 65, 108; 1911. é. jel. VI. 164/165; 1912. é. jel. VII. 146; 1913. é. jel. VIII. 146. — Géza gróf IV. 82, 83, 116, VII. 146; betléri kastélya VIII. 43. — Gyula gróf I. 170, 207, V. 197, VII. 68, 146; gyűjteménye V. 197. — Ilona gróf

Sashegyi Kálmán

Műcsarnok festi Bpest
1911–12 jub. kiáll. 816.

Szent Erzsébet - Kékesegyház, Rassai

III. 147, 148

K. Sashegyi Kálmán

Műszavak

1918. tav. kiáll 255

1919-20. téli kiáll. 457

1923. tav. kiáll. 473, 724.

Vodicai Sashegyi Kálmán

1927. magyar tag 653

1928. tav. kiáll 370.

Tétszffy Sándor n. 41.

1929. tav. kiáll 216

Felszöt

1929

XI. 5.

Rőzseszedők Vodicai Sashegyi Kálmán olajfestménye.

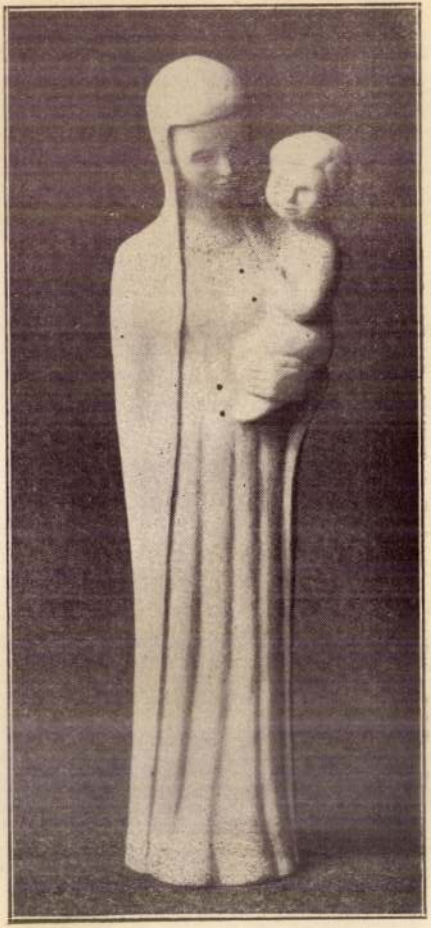

Modern Madonna. Rappai Klára kerámiája.

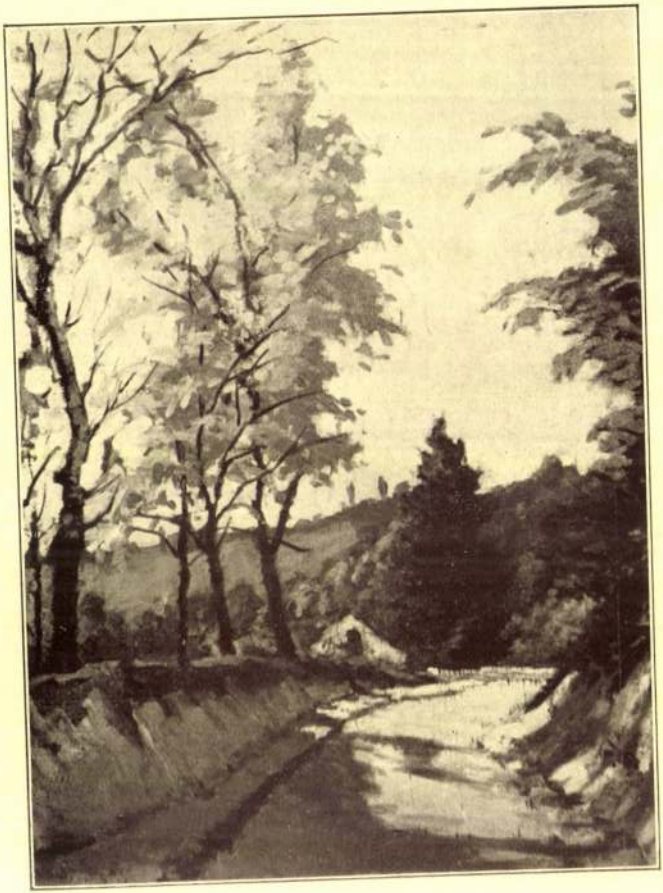

Őszi táj. Wetzel György olajfestménye.
Mücsarnok, Téli Tárlat.

Vadászat. V. Sashegyi Kálmán olajfestménye.

SASHEGYI SÀNDOR

DIH 16.0.

N. SASHEGYI KÁLMÁN: DUNAI FÜZES

A Műcsarnok jubiláris kiállításáról

FODOR FERENC: DEFREGGER SZÜLŐHÁZA

MDK

Sashegyi Sándor

Hajógépészből és fakereskedőből lett szenvedélyes régész, aki a pomázi Klissza-dombon felfedezte a magyar királynő kastélyát.

Szigethy Endre:Magyar királynő kastélya Pomázon.

Képes Krónika 1944.apr.7. Képekkel.

ifj. Sási István, építész

Bajan a város vezetői ez év elején elhatározták, fórumot teremtenek a magyar építőművészeknek. Így sor-kerülhetett az első bajai építészeti biennáléra. Pályázatot X írtak ki, melynek első díját fiatal miskolci tervezők nyerték el, a kollektíva képviselője ifj. Sási István vette át a díjat.—

IV Híradó 2.

1979. X. 19. Televízió 2. műsor, 21.20

SÁSI JÁNOS

felvételei illusztrálják a cikket

Kőfalvi Imre: A toponári rokokó Madonna

Müemlékvédelem, 1975. 2. sz. 103-106. l.

Sasi Nagy Ildikó (Váti), konzulens.

Nemzetközi üdülőfalu tanulmánytere Velencelető, Cserepes-rizget.

Építész: gy. Eleődi Ákos, Kovács Miklós, Vadász György.

Konzulensek: Molnár Attila (Váti)

Nagy Ágnes, (-"-)

Sasi Nagy Ildikó (-"-)

Molnár Lóránt (Vizitező).

Magyar Építőművészet, 1988., 2., 36-old.

Sashegyi Kálmán

Arverési Csarnok aukciós kt.

37. sz. 1927 márc.
39 sz. 1927 okt.

919

Ismeretlen német metsző

1700 körül.

Jodocus Guilhelmus Ebner képmása. Mezzotinto.

K. 4.—

262 m, 175 sz.

MDK

V. Sashegyi Kálmán

Solymár, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.

Mics. 1927. jan.

MDK.

Sashegyi Károly festő

"Rőzsét hordó paraszt" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.

46.l.

MDK

V.Sashegyi Kálmán, festö

Borulás. Olf.

Nemz.Szal.-A Független Müvészek Társ. -III.kiáll.
193o.okt. Kat.

MDK

V. Sashegyi Kálmán

B.J.: Az Uj Szalon őszi tárlata. Képzőművészet 1934. 77. sz. 207.l.

MDK

Sashegyi Kálmán, festöm.

az V-ik teremben látjuk interier-képét, mely átvezet a szoros értelemben vett tájképhez, mely szép számban szerepel itt.

Mücsarnok.-Kiállitás.
Müvészet.1918. 5.1.

V. Sashegyi Kálmán MDK

Dunai füzes, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

V. Sashegyi Kálmán MDK

Faluvége, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Művészet 1936. I. évf. 1. sz. 20. l.

Sashegyi K: Nógrádi táj

MDK

v. Sashegyi Kálmán, festö

176. Boruhangulat. Olj.
177. Tájkép a Duna mellöl. "

Uj Szalon. Megnyitó Kiállitás. Bp. 1934. ápr. Kat.

MDK

Sashegyi/vodiczai/ Kálmán

Borus táj, of.

Hómunkások, of.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 22. l.

MDK

vodicai Sashegyi Kálmán

Vihar közeledik, of.

Balatoni Társ.3. N.Szal.393. kiáll. 1928.ápr.
22. 1.

MDK

V.Sashegyi Kálmán, festö

190. Zamárdi részlet. Olf.
191. Tihany. "

Nemzeti Szalon, - A Balatoni Társ. IV. Kiáll.
Bp.1930 szept. Kat.

MDK

Sashegyi Kálmán vodicai

Magyar Nemzeti Művészet 1939. 1. sz. 10.1.

MDK

vodiczai Sashegyi Kálmán

Őszi táj

KmTára. 1938. őszi tárlat, 30 l.

Budapest, 196 5. október 14.

Tárgy: A Néprejzi Muzeum
Gazdasági Hivatalának
létszámszükséglete.

Mell.: 2 db. jegyzék

gi Hivatala a muzeum gazdasági ügyei-
ı és megfelelően látja el, mégis lét
· egyes feladatokat már nem képes

Sashegyi Kálmán MDK

Lapujtő a Karancs hegységgel, olf.

Nógrádi táj, olf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

MDK

V.Sashegyi Kálmán, festö

Kerepes . Olajf.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat.1932. szept. Kat.

Sashegyi Kálmán MDK

Hegyvidék

Műcsarnok 1939. téli tárlat

vodicai SASHEGYI KÁLMÁN

Lapujtő a Karancs hegységgel. Olajf.
Nógrádi táj. Olajf.

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.
21.oldal.

MDK

v. Sashegyi Kálmán, festőm.

Faluvége. Olf.

Műcs.-OMKT 1931-32 évi téli kiáll. dec.20.-jan.17.
Kat. 21.1.

MDK

Sashegyi Kálmán

Magyar Nemzeti Művészet 1938.4.sz. 63.l.

MDK

Sashegyi Kálmán, festöm.

dunai tája a zöld szinek finom elemzésével tünik ki.

A Mücsarnok jubiláris kiállitása.
Képzömüvészet. 1931. 37.sz.

MDK

Sashegyi Kálmán vodiczai

Művével résztvett a kiallitason.

KmTars. 1943. márc. - ápr. tav. kiall.
Kiallitó művészek névsora. 29.lap

MDK

vodicai Sashegyi Kálmán,

Hegyvidék.

KMTárs. 1939. jan.-márc. téli kiáll. Kat. 25.1.

MDK

Sashegyi Kálmán, vodicai

"Rőzseszedők" c. olajfm. Repr.

Ősz a művészetben. Bpest. 1941.

MDK

Sashegyi Kálmán

"Vadászat" c. olajfestménye. Repr.

Magy.Nemzeti Művészet, 1939. 1.sz.

MDK

Sashegyi Kálmán

"Dunai füzes" c. festm.Repr. (A Műcsarnok jub.kiáll.-ról.)

Képzőművészet, 1931. 37.sz.

MDK

Sashegyi Kálmán

Művészet 1918. 5.1.

Sashegyi Kálmán MDK

Tájkép, olf.

Műcsarnok 1940/41 A magyar művészetért c.kiáll.

Sashegyi Kálmán

Alkotása a Nemzeti Szalónban a Független Művészek Társ.-nak kiáll.-án.

Est.,930.X.5.

v. Sashegyi Kálmán

Alkotása a Nemzeti Szalónban a Független Művészek Társ.-nak III. kiáll.-án.

Ujság, 930.X.5.

vodliczai Sashegyi Kálmán

MDK

Őszi táj

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

vodiczai Sashegyi Kálmán MDK

Nyár

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

vodicai Sashegyi Kálmán

MDK

Hegyvidék

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Vodiczai Sashegyi Kálmán MDK

Nyári táj

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Sashegyi Kálmán MDK

Rózsacsendélet, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

MDK

N. Sashegyi Kálmán

Dunai füzes, repr.

Képzőművészet 1931. V. évf. 37. sz. 47.l.

MDK

Saabegyi Kálmán, festöm.

Csendélet piros terítövel.

Mücs.-1911-12.évi téli kiáll. Kat. 83.1.

MDK

V.Szabó Kálmán, festőm.

Nógrádi táj. Repr.
/Fotó Röckel/

Az Uj Szalon őszi tárlatáról. 2o l. l.
Képzőművészet. 1934. 77. sz.

MDK

Sashegyi Kálmán

Tájkép, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15-1941 Jan.12. 6.1.

Sastagyi Kálmán

Szerepel a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán

Nyíregy 1927 VI-16

Sashegyi Kálmán

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1930.XII.21.

Sashegyi Kálmán

Csendélet piros teritővel, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

KDK

Sashegyi Kálmán, festöm.

kiállitott munkája kérdemelte elismerésünket.

A Műcs. téli [illegible] tárlata.
Képzömüvészet. 1932. VI.évf.46.sz. 18.l.

Sashegyi Kálmán

Pest

VII. Damjanich u. 32

MKSz 1947

MDK

vodiczai Sashegyi Kálmán festő

KMTára őszi kiáll. 1938. nov. Mics. 38 l.

V. Sashegyi Kálmán MDK

Zalai táj, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Sashegyi Kálmán MDK

Felhős táj, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Sashegyi Kálmán

"Felhős táj" c. képe. Repr. (A Műcsarnok tav.tárlatáról.)

Képzőművészet, 1928. 8-9.sz. 104.l.

MDK

Sashegyi Kálmán

"Felhős táj" c. műve. Repr. (A Műcsarnok tav. tárlatáról.)

Képzőművészet, 1928. 8-9. sz. 104. l.

V. Sashegyi Kálmán MDK

Solymár, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

MDK

v.Sashegyi Kálmán

Csendes a Balaton, of.

Balatoni Társ. 6.kiáll. Uj Szal. 1934. okt. 10 l.

MDK

wodicai Sashegyi Kálmán

Felhős táj, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74. sz. 31 l.

N.Sashegyi Kálmán

Dunai füzes, repr.

Képzőművészet, 1931, 37. sz. 47 l.

Héhalom /Bojár/ 1
Pásztói járás.

Története: A XIV. századba
elő. A XV. században Buják v
kaként, mint vámhely. Hatvar
ben Hihalom a neve és 2o ház
Arpalik Hasszán agának 225o
már csak egy adóköteles port
Esterházy Miklós birtoka les

Főutvonal mentén tört
település.

R.kat.templom. /Szüz Mária
Története: Régi templomáról
állitja, hogy követ elhord
valószinü, mert az 1675. év
szerepel. A Szüz Mária tisz
mostani temető hélyén a dom
szerint akkor égett le, mik
ka alatt

MDK

Sashegyi Kálmán, festö

Rózsa-csendélet. Olf.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. [illegible] Kat. 48.1

MDK

vodiczai Sashegyi Kálmán,festö

Nyár.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp. Mücsarnok. Kat. 29.1.

V. Sashegyi Kálmán

133 Nógrádi táj, olaj

134 Őszi virágok, olaj

Uj Szalon Őszi Kiállitása, 1934. szeptember
Budapest, katalogusa

Sashegyi Gyula

Műcs. kiáll. 1934 tól
Pipics 119. l.

Dejte, nagy Apl

143

Sashegyi Gyula

Sashegyi Gyula. Erőteljes alakjai a kiállításokon több ízben elismerésben részesültek. Szobrainak leegyszerűsített formáiból az elmélyült gondolat frappánsan domborodik ki. A Műcsarnok kiállítója.

BUDAPEST
TBa
TBa

Sashegyi Károly

festő

Életr.

Szefeltlex. 975. l.

T. 4653.

t leány jobbkezében kosarat visz ka-
y asszony közeledik guzsalylyal és orsót

. 344.

5.9 cm.
Neue Beschreibung des Landes Sieben-

475.

Sejte, temetőkáp

143

Sashegyi Kálmán

Vadiczai

festő

Műcs. kiáll. 1911 től
Pipics 119. l.

V. Sashegyi Kálmán

Nógrádi táj c.
festménye repr.

Képzőművészet

1934. 201. l.

4457/19

MUZE

ÉS

KÖNYVTÁRI

A MUZEUMOK ÉS

ORSZÁGOS FŐFELÜGYELŐSÉGÉ

HIVATALOS

X. ÉVFO

SZERKE

Sashegyi Kálmán

festő

szül. Jászkisér 1886
szept. 23

lásd

Lex Magy Társ

489 b. l.

V. Sashegyi Kálmán

lásd

Ropalotafela. 30. l.

Andorka, g. k. fater
Andrásvágás, g. k.
Bártfa, r. k. templo
Várfalak, bást
Városháza.
Serédy Gáspár
Magánházak r
Berzevicze, templon
Cselfalu, ev. templo
Eperjes, r. k. templ
Felső-Szeben, csúcs
Felső-Polyánka, fat
Frics, várkastély.
Hervartó, fatemplom
Hutka, fatemplom.
Komlós-Keresztes, c
Kapi, várrom.
Kis Szeben, r. k. ten
Kőszeg, csúcsíves izl
Kozsán, fatemplom.
Krive, g. k. fatemplo
Kruzslyova, fatemplo
Lapispatak, csúcsíve
Litinya, fatemplom

Ha ez a kiadványunk érdekelte,

reméljük, hogy további kiadványaink is érdekelni fogják. Kérjük, írja meg címét és ismerőseinek címét ezen a levelezőlapon és örömmel fogjuk a jövőben új kiadványaink ismertetését megküldeni. — Az Officina-könyvek minden könyvkereskedésben kaphatók.

Sorozatainkat illető tanácsait és megjegyzéseit előre is köszönjük.

Az

OFFICINA KIADÓVÁLLALATNAK

BUDAPEST, VI.
Nagymező-u. 26.

N. Sashegyi Kálmán

Dunaharaszti, Műcsarnok

1930/31. jub. kiáll. 652

Sashegyi Kálmán, v.

festő Dunaharaszti

Művésztanok

1931/32. téli kiáll. 355.

Sashegyi Kálmán

festő

Est. 1928

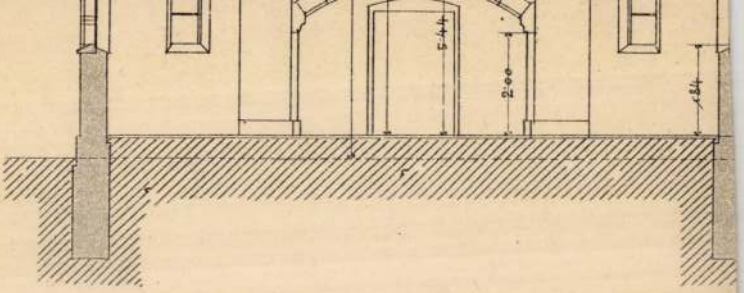

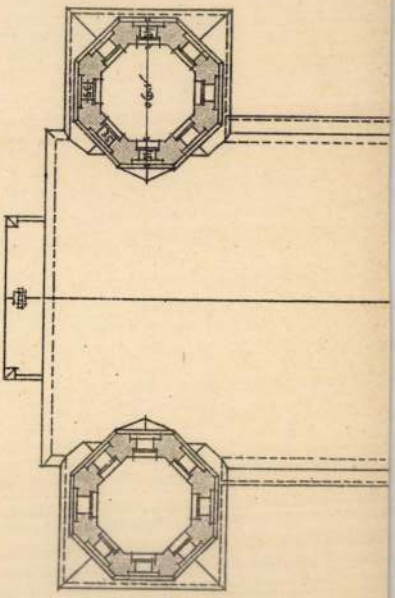

R. v. Waldheim art. Anst. Wien.

Sashegyi Kálmán

festő

Soroksári faluvég

c. képe repr.

Karikás

1932. aug. szám

17. l.

Madonna elhénul, – ez nás sorban
erről érlesíteni legeskedjék.
(Kapossvár Rózsa ú. 9. Dobossy
Elek.)

Kivis üdvözlettel önnite
Live
Dobossy Elek

Mikérelve:
10 (tíz) penyő.

MDK

Sasadi Károly, épitész

A müncheni nemzetközi élelmi-
szeripari kiállitás magyar pavilonját
épitette.

— : „A magyarok az ízek varázslói" 6

1.

Sasberci kilátó-
torony

Bar Bpestbalp
111 l 112.1
Keppel

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Sásdi Vk. pleb. templom

SÁSD. (Baranya.)

R.k. pleb. templom 1796.

Gerecke, 1906, 143 l,

Sásdi régi templom

SÁSD. (Baranya.)

Régi templomát a törökök elpusztitották.

Gerecze, 1906, 143l,

mdk

Sásdik Ferenc

rajza: Lottószámok

Ország-Világ humora

Ország-Világ 1961. 40.sz 22.l

Sáska..

SÁSKA (Zala)

R.K. TEMPLOM Szent Imre tiszteletére szentelve. Kőzsalakos, egyetlen homlokzati toronnyal, egyenes záródású, dongaboltozatos szentéllyel és lapos mennyezetű hajóval. Románkori; XIII. sz.

RMV 5, 303 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Šaška

l.

Lykanemzromantika

145. l.

M.D.K.

Sashalmi Béla

fővárosi latiszti

A Budapesti Dési Huber Kör Képzőművészeti Szabadiskolájának hallgatója 1943.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 132.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II;
Bp. 1965.

Sashalmi János MDK

Füzfőről

szerepelt a Jankovics Lajos kulturális szemle pályázatának anyagából szeptember végén rendezett kiállításon a veszprémi Bakonyi Múzeumban.

Krizantén csendélete

"Tavaszi táj" vizf.

Koncz István: A művészet "hinterlandja".

Napló

Sashegyi

épitéri

1

A Pesti Városháza

1938. 3 n. 9. l

VASÁ

UJS

Sashegyi szobrász

Szerepel a hűsarnok téli tárlatán

Magyarság 1937 I. 23

Sastrégyi Gyula szobrász

hasjanovics György-gyel közösen
kénitett „Anya gyermekével"
c. nobra nekeyhel a hűsaznak
téli tárlatán (emlitve)

Uj hagyarság 1937 I. 24

MDK

Sashegyi Gyula, szobrász

Családi boldogság. Gipsz.

Műcs.-Az 1934.évi magyar Kiállitás. 1934.szept.27.-okt.
Kat.11.1. 22.

MDK

Sashegyi Gyula

Sashegyi Gyula és Marjanovics György allitottak ki közösen egy nagyobb kompoziciót, a Műcsarnok 1937.évi téli kiallitasan.

Pipics Zoltan dr.: Téli tarlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság,1937.jan.24. 21.l.

MDK

Sashegyi Gyula szobrász

Sashegyi Gyula és Marjánovics György:
Mindenek felett c. szobormű. Repr.

Művész Kurir, 1937. 1.sz. 10.l.

Sashegyi Gyula

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Magyarság
1935.XI.16.

Bastegyi Gyula

kerepel a bajai művének szegedi kiállításan

Est 1936 XI. 27

MDK

Sashegyi Gyula

Egyik munkatársa volt Zala Györgynek a Tisza-szobor elkészitésénél.

Pe-A.: Ünnepélyes keretek köztleplezik le holnap a Tisza -szobrot.

Az Est, 1934.ápr.22. 3.l.

Sashegyi Gyula MDK

Családi boldogság, gipsz

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Sashegyi 1:1

festő

Revue de Hongrie

1910. III. a. VI. f. 560-561. l.

Jury nélküli kiállítás a Művészházban.

MDK

Sashegyi Gyula

"Lesz még kikelet", mükő.

Téli Kiállitás. 1935. nov.-dec. Mücs.
13.1.

Sashegyi Gyula

MDK

"Mindenek felett", gipsz

Műcsarnok 1937 Téli Kiállitás

Sashegyi Gyula MDK

"Lesz még kikelet", mükő

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

MDK

Sas N.Lajos, ip.m. növ.
Kaesz Gyula tanár szakosztályán.

Lakóháztipus földmüvescsalád részére 4-6 személynek. A modellt és annak belsö berendezését Sas.N.L. készitette. Kép. 546. 1.
Fotografált madártávlat-alaprajz a belsö berendezéssel. /Fotografálta:Kaesz Gy. tanár.
Kép. 546.1.

Kaesz Gyula: Iparmüvészet és iparmüvészeti nevelés. Tér és Forma. 1930. III.évf. 12.sz. 541-549.l.

Sashegyi Gyula szobrász

Családi boldogság

Magyar kiállitás tárgymutató a.Mücsarnok.1934.

SASHEGYI GYULA és
Marjánovics György

"Mindenek felett". Gipsz

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

Sass Szilvia

Már nem Európa, de még nem Ázsia

Ciprus, az ellentétek országa

Larnaca – repülőtér. Gőz, gőz és gőz. Amikor a Malév menetrend szerinti járata hajnalban leszáll a larnacai repülőtéren, körülbelül 30 Celsius-fok van, a beton süt. A határőr beüti a pecsétet az útlevélbe, így három hónapig lehetnénk ezen a csodálatos szigeten. De azonnal tollat ragad, és javít – *14 napra módosítja a törvényes tartózkodás maximális idejét.* Újabb ellentmondás. Mindenki nézze meg az okmányát! Ha valaki három hétig szeretne Cipruson maradni, akkor el kell mennie – a 14 napos határidő lejárta előtt – a „Hivatalba", hogy meghosszabbíthassa kinntartózkodási engedélyét.

Kilométer hosszú, hatajtós taxi repít a szálláshoz, a fényűző tengerparti sétány mellett fekvő apartmanszállóhoz. E korai órán megtudhatjuk, hogy *a víz nem iható, a ventilátor csak akkor kapcsolható be, ha hoztunk magunkkal adaptert, mivel itt az angol szabvány érvényes! A légkondicionálót csak akkor használhatjuk, ha naponta két*

Larnaca – parti sétány

ciprusi fontot leszurkolunk (1 ciprusi font = 2,1 amerikai dollár). A mellékhelyiségben, amely egyben zuhanyozó is, a papírt ne a csészébe, hanem a mellette lévő vödörbe tegyük. Egyébként ezt is ürítsük ki, és a szemetet is vigyük le, no meg nincs kitakarítva az apartman. A felszerelt amerikai konyha meglehetősen hiányos: csak tányért, evőeszközt, poharat, kávéscsészét, teáscsészét találunk, de nincs se kávéfőző, se teáskanna, se tálca, se szalvéta, se törülköző, se szappan, se papírtörlő, se WC-papír, se mosogatószer, se szivacs, se mosogatókefe, se szemeteszsák, se szemeteskuka, se egészségügyi papírtasak, se szalvéta, se törülköző, se szappan stb. Újabb ellentmondások sora.

Az utazási prospektusok csupa jót és szépet mutatnak és kínálnak. A szállásunk valóban 60 méterre fekszik a homokos tengerparttól. Csakhogy a második emeleti szállás alatt egy bár működik, ahol kivilágos-kivirradtig jól érzik magukat a vendégek. Reggelre már csendes lenne minden, ha nem érkezne a szemétzúzó gép, amely nagyon hangos. Ezt követik a szippantókocsik, amelyek szintén végzik a dolgukat. S ez egyedi eset. Larnaca, Ciprus második legnagyobb tengerparti városa sem itt, sem másutt nincs csatornázva.

A tengerpart és a víz csodálatos. A homokos fürdőrészen a tenger csak lassan mélyül, a strand határát – a kristálytiszta vízben – bólyasor jelzi. Aki ezen áthalad, máris ott terem mellette a parti mentőszolgálat motorcsónakja. A vízimentő udvariasan visszaparancsolja a figyelmetlen úszót vagy a víz alatt búvárkodót a parthoz közelebbi vizekre. Nem kell félni, a víz alatt nincsenek

fényképezőgépnek, a videokamerának, a pénztárcának lába kelhet. Nem a sziget őslakosai, hanem a turisták vihetik el. A parton mindig kapható friss üdítő, nem olcsón. A vízi sportokat kedvelők is kielégíthetik igényeiket, persze csak akkor, ha van elegendő pénzük. *Néhány főidény előtti és utáni ár:* motorcsónak bérlése (motorteljesítménytől függően) 8–24 font óránként, vízimotor nyolc font/félóra, ejtőernyőzés 10 font/fő. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a vállalkozó szellemű befizetőt egy motorcsónak húzza úgy, hogy az

ember egy ejtőernyő segítségével a magasba emelkedik. Sajnos a nagyszerű utazás csupán 10 percig tart.

Persze mindehhez pénz szükséges. Aki szombaton vagy vasárnap érkezik a szigetre, az még *a repülőtéren váltson ciprusi valutát,* a bankok a hét végén zárva tartanak. Persze a szállásadó vagy egy-két pénzváltó „úriember" szívesen rendelkezésünkre áll, de az árfolyam nem kedvező. *Érdemes német márkát vinni,* mert az árfolyama az amerikai dollárnál kedvezőbb. (Sajnos hazánkban nem lehet ciprusi fontot váltani!)

Nemcsak a bankok, hanem az élelmiszerboltok döntő többsége is zárva tart a hét végén. Ez alól kivétel a piac – már ahol van. Itt a legolcsóbb minden. Az áru minősége és ára meglehetősen különböző. Valamennyi példaság és gyü-

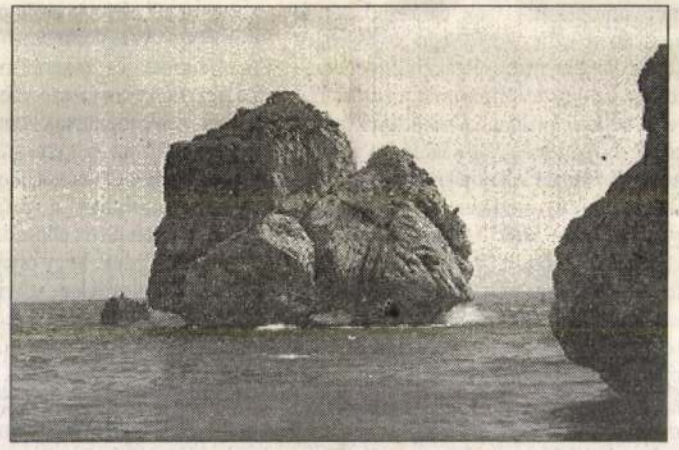

Aphrodité sziklája – apály idején látható jól

dioxid nélküli; a ciprusi a legolcsóbb, főleg akkor, ha nem egy, hanem *hat palackkal veszünk.* Az égetett szesz, a bor és az üdítő viszonylag drága (egy font körül), a ciprusi sör viszont csak 0,5 font, az üveget visszaváltják. Minden vásárláskor szatyrot adnak – ingyen.

Ha már a hasunknál tartunk: a központi helyeken fekvő éttermek drágák. Mindenütt vannak „csalogatóemberek", akik *legtöbbször orosz nyelven szólítják meg a magyar turistát.* Ekkor nyugodtan hárítsák el az invitálást – angol nyelven, mert ezt itt mindenki megérti. Az orosz nyelvet is ismerik, mivel Cipruson roppant sok orosz nyelvet beszélő turista tartózkodik. Az egykori Szovjetunió utódállamaiból azonban nemcsak turistákkal, hanem bank-, szálloda-, étterem-, hajó- és utazásiiroda-tulajdonosokkal is találkozhatunk.

Az éttermek napközben kihaltak, az igazi pezsgés magyar idő szerint este nyolc óra, ciprusi idő szerint kilenc óra körül kezdődik. Érdemes egy viszonylag olcsó, a központtól távolabb lévő tengerparti éttermet felkeresni, mivel a szűk belső

jában a duplájáért, azaz két főre rendelhető meg – *15–19 fogásból áll.* Nem szabad az első, kihozott tányéroknak „nekiesni", mert hamar eltelik az ember. Eléggé kínos látvány, amikor egyesek az éttermek körül ólálkodó macskákat etetik a megmaradt finomságokkal. Egyébként a három főre bőségesen elegendő meze sült sajtot, különféle halakat, marha-, sertés-, bárány-, csirkesültet, polipot, kalmárt, rákot, sokféle köretet, salátát, sajtos makarónit, sült krumplit tartalmaz. Mindez 9–11 fontba kerül. Ha nem mezét rendelnek, akkor egy tál étel, amely bőséges étkezést biztosít, 2,5–4 font között kapható. A számla kifizetésekor általában egy kis ajándékot adnak: jeges kávét, üdítőt, ánizspálinkát, vörösbort. Ha ugyanarra a helyre mennek el, már a második alkalommal a főpincér vagy a tulajdonos kíséri a „helyére" a vendéget. Ha pedig kezet fognak velük, és lefényképezik vagy filmezik őket, akkor azt nagyon nagy megtiszteltetésnek veszik. Szívesen elkészítik azt az ételt is, amely nincs az étlapon (például kagylót), de ezt a kívánságot úgy kell közölni, hogy az árban is meg kell állapodni. Sem itt, sem máshol nem csapják be az embert, de azért vannak kivételek – például az autókölcsönzésnél. Borravalót ne adjanak, mivel az árakat a felszolgálással együtt alakították ki. Érdemes több étterembe elmenni, és ak-

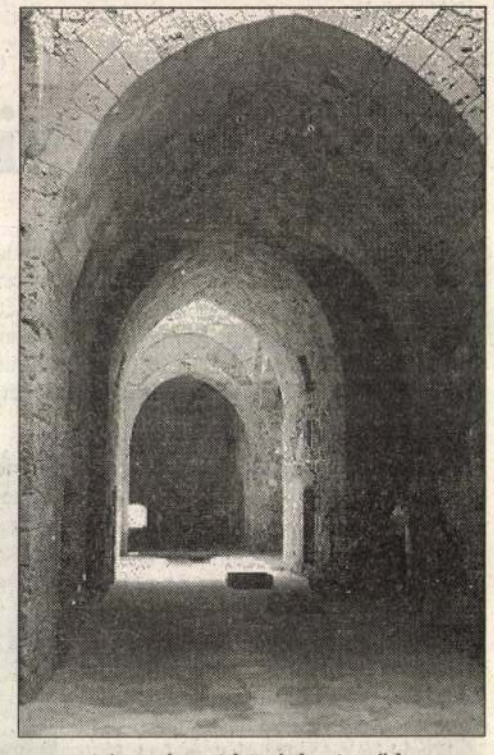

A paphoszi középkori erőd pompás látványt nyújt a víz felől

lönleges engedéllyel lehet átlépni, az angol támaszpontok pedig lezárt részek. Érdemes három napra zárt autót bérelni, nyitott dzsipben vagy egy motoron utazva az erős napsugárzás maradandó nyomokat hagyhat. A szigeten számtalan autókölcsönző található. A kocsi iránti igényünket megérkezésünk után célszerű közölni, valamint a kialkudott árról érdemes tételes kalkulációt (bérleti díj, benzinköltség, biztosítás, áfa) kérni. Sajnos nem mindig azt az autót adják, amit kértünk. Ekkor alkudni kell az új árból. Általában kis kocsit rendelnek a turisták – a keskeny utak és a bal oldali közlekedés miatt –, de majdnem limuzinméretűt adnak, mivel szerintük most nincs más. Mi 61 fontban állapodtunk meg korábban, majd később a nem kívánt Toyotáért 78 fontot kértek; ezt sikerült 68 fontra lealkudni. Az útikönyv szerint pár kilométer megtétele után könnyű megszokni a bal oldali közlekedést. A tapasztalat azt mutatja, hogy korántsem így van. Tehát: *az első nap érdemes óvatosan közlekedni, és rövid távú kirándulást tenni.* Annál is inkább, mivel rengeteg a motoros, a kamion és a busz. Ők otthon vannak a szűk és időnként kanyargós utakon, számukra *nem szentírás a záróvonal, valamint az elsőbbség szabálya.* Vigyázat, itt is a *jobbkéz-szabály* érvényes. Erre elsősorban az autópályákon is

pontokkal, laktanyákkal, amelyek környékén óriási kapukkal bármikor lezárhatják az országutat. A rendőri ellenőrzés igen szigorú, érdemes a sebességhatárokat betartani.

A görög–török demarkációs vonal mentén több út is vezet. Ezeken tilos megállni, fényképezni és filmezni. A délkeleti részen – a katonai övezet határán fekvő Deryneiától csupán néhány kilométerre – a pezsgő élet feledteti a határ menti döbbenetes élményt. Agia Napa csodás fürdőparadicsom.

A sziget látnivalóit az útikönyvekben olvashatják el. Egy-egy várba vagy ókori ásatási helyre *fél font körüli a belépő.* Fényképezni és filmezni mindenhol szabad, ezért nem kell külön fizetni. Az érdekesebb látnivalókat az országút mellett elhelyezett barna színű táblák jelzik.

Cipruson számtalan utazási irodában lehet befizetni két-háromnapos izraeli vagy egyiptomi hajóútra. Ezek az utak azonban nagyon drágák, komforttól függően körülbelül kétszer annyiba kerülnek, mint egy

Művészszoba

Kocsis Zoltán, a karmester

A közelmúltban fejeződött be a Hungaroton Classicnál *Rahmanyinov* Aranyszájú Szent János liturgiája című művének felvétele a *Tomkins* énekegyüttes tolmácsolásában, *Kocsis* Zoltán vezényletével.

– Miben különbözik felkészülésed, ha egy művet zongorán adsz elő, illetve ha zenekar – vagy mint most –, kórus élén vezényled; amikor nem megszokott médiumodon kell keresztülhangzanod, hanem egy bonyolultabb, lelki szerkezeten?

– A felkészülésem annyiban különbözik, amennyiben a tevékenységek különböznek. Mindkét esetben a hangmatériát kell rendben tartani. Amikor csak közvetetten jut lehetőségem a zene előállítására, akkor csupán azt gyakorolhatom, hogy mely mozdulatok fejezik ki leghívebben szándékaimat, melyek kecsegtetnek a legnagyobb hatásfok reményével olyan rendszerré való átalakulásban, amelyre a közvetítő közeg – jelen esetben a kórus – leginkább vevő lehet. Hallottam, hogy egyes karmesterek tükör előtt gyakorolnak, de nem tudom ezt elhinni, mert annyira más a semminek vagy önmagam tükörképének dirigálni, illetve egy valódi közegen keresztül életre kelteni az engem foglalkoztató ideákat! Az utóbbiban semmiféle mechanikus előre megtervezettség nem segít. Az segít, ha valaki a megfelelő fontosságot tulajdonítva szándékának, minden porcikájával akarja annak megvalósítását, s akkor többnyire el is éri azt, még korlátozott eszközök rendelkezésre állása esetén is. *Furtwänglerről* mondják, hogy képtelen volt egyértelműen szavakkal kifejezni, amit a zenekartól kívánt, de összefüggéstelen szavai és taglejtései együtt kommunikatívebbé tették a zenekar számára olyan karmestereknél, akiknek tevékenysége „profi" dirigálásban vagy zenéről szóló esszékben merülnek ki a próbák során.

– A tükör előtti vezénylés már csak azért sem lehet célravezető, mert a tükröt figyelve visszahatnak az emberre saját mozdulatai, miközben szándékának átplántálása energikus kifelé fordulást tesz szükségessé. – Érzel-e különbséget zenekar és énekkar vezénylése között?

– Nagyon nagyot – mondom én, a kezdő, tapasztalatlan karmester. Az a szerencsém, hogy homlokegyenest ellentétes jellegű együtteseket dirigálhattam már: fúvóst, vonóst, különféle kamarazenei formációkat, ütőegyütteseket, nagyzenekart, kórust. Mindnek

megvan a sajátos nehézsége. Ha valaki szakosodik az egyik típusú együttes vezénylésére, bizonyos, hogy taglejtéseinek rendszere ahhoz az együtteshez fog idomulni. Énekkari karmestereknél láthatjuk, mennyivel adekvátabban fejezik ki zenei szándékukat a kórussal szemben, mint akár zenekarral, akár énekkart és zenekart egyenlő arányban foglalkoztató előadógárdával szemben. Amikor sokat dirigáltam fúvósokat, s utána vonósok elé kerültem, olyan volt, mintha egy vastag, szűk télikabátot levetve bebújtam volna egy számomra frissen szabott öltönybe.

– Az imént mások próbamódszereiről beszéltél. Mik a tieid?

– Megegyeznek azzal, amit a zongorán való gyakorláskor igyekszem megvalósítani: minél kevesebb perc teljék el üresjárattal, s minél több intenzív zenéléssel. Intenzív zenélésnek azt nevezem, amikor hangot adó szerveink és agyunk egyformán intenzíven mozog. Nem hiszek a mechanikus gyakorlásban, s azokban a próbákban sem, amikor a zenész úgy ismételget valamit, hogy agyának nagy részét közben nem használja. Ugyanis ha nem lehet előidézni, hogy minden ismétlés egy kicsit jobb legyen, mint az előző, akkor az ismétlés maga nem ér semmit. Alighanem azért mondják, hogy „az ismétlés a tudás anyja", mert az izmok emlékezetére is támaszkodni kell. De semmiképpen sem csak azokéra! Mondok egy példát. Most épp *Bartók* Szabadban című zongoraművével foglalkozom, amelynek legkomplexebb tétele Az éjszaka zenéje. Ebben a szerző két formációt ismételget, s még néhány, az éjszaka állathangjait utánzó motívumocskát. Ezek előfordulásának arányában az egymás után következés sorrendjében nincs logikai következetesség, ahogy a természetben sincs. Ezt tehát be kell biflázni. Csakhogy közben sok technikai megvalósítandó is van. Így a tanulás során e két síknak együtt kell futnia, hogy eredményes lehessen a munka. Ha a kettő egyike nincs jelen, akkor vagy tizenöt óra gyakorlással sem fogom megtanulni a formációk sorrendjét, vagy hiába tanulom meg tökéletesen, ha ujjaim érzékenységének hiánya miatt nem tudom életre kelteni a hangzást. Amiként e darab komplexitást igényel, úgy kívánja azt meg a zenekari próba is. Még egyszer utalnék Furtwänglerre. Egyszer fél délelőttön át öt ütemet próbált, és sehogyan sem volt jó. Ugyanazt a koncerten egészen másként csinálta. Ebből azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy a rossznak ítélt gyakorlás is hozhat sokszoros eredményt később.

– Eljutottunk Bartókhoz, aki életműved központi alakja. A rajta kívüli első körben találjuk Rahmanyinovot, a most készült felvétel komponistáját. Miért ennyire kedves szerződ?

– Örök kihívás minden zongoristának. Egyrészt technikailag. Hadd ragadtassam itt magam annak kimondására, hogy Rahmanyinovot csak a születés jogán játszik az ember. Nagy kéz kell ugyanis hozzá. Ha a II. zongoraverseny első akkordját nem sikerül valakinek megütnie, akkor inkább ne adja elő. Elég sok szép zene van még a világon – azt az akkordot azonban törve nem szabad megszólaltatni. Másrészt zeneileg kihívás: versenyműveinek páratlan romantikus töménysége révén.

– A zongoraművész és zongoraszerző Rahmanyinovra terelődött a szó, holott énekkari alkotásából indultunk ki...

– Talán nincs a zenetörténetben egyetlen olyan komponista sem, akinek ne lett volna egy fő instrumentuma. Hiába játszott Bach tíznél több hangszeren, anyahangszere az orgona volt. Mozarté a zongora, s noha kiválóan hegedült, Beethoven elsősorban mégis zongorista volt. Amint Paganini hegedűs. Bartók, Rahmanyinov darabjain érezni, hogy zongoristák, Bruckneréin pedig, hogy ő orgonista. Wagner művein érzem, hogy nem tudott jól zongorázni, Berliozéin pedig, hogy nem szerette a zongorát. Többé-kevésbé tudtak zongorázni, s ezzel letudták az instrumentális beállítottságot. Rahmanyinovot, korának legnagyobb pianistáját a zongoraszerűség bármilyen területre elkíséri: szimfonikus művein érezzük, hogy olyan szerző rakja föl az akkordokat, szövi a polifóniát, aki mindezt zongorán is meg tudja valósítani. Ugyanezt érzem kórusműveinél. Akkordjai akkor zengenek igazán jól, ha a zongorán lerakott két „mancs" erővonalainak arányában szólalnak meg.

– Ha tehát zongorán játszod a kórusművet – nem zongorakivonat-szerűen –, akkor hasonló hangzásarányok keletkeznek, mint az énekes előadáskor?

– A minap zongorázva rádöbbentem, hogy soha olyan hangzást nem csalhattam volna ki a hangszerből, ha nem hallottam volna előtte a kórust. De a felrakás zongoraszerűsége sugallja, hogy az arányok nem feltétlenül egyeznek a szokványos vegyeskari arányokkal. Ritka a négyszólamú tétel: öt-, hatszólamú akkordjai kényelmesen megfogott zongorahangzatokat idéznek. E zongoraszerű hangzásarányokat kívántam átvinni a kórusra. Nem azért, mert én így akartam, hanem mert szerintem Rahmanyinov akarta így.

Hollós Máté

Magány ellen fessen!

Sass Sylvia képei az Operaházban

– Mint valami álomszerű lebegés... – mondom az első vászon előtt a Vörös Szalonban, és Sylvia örömmel kap a kifejezésen.

– Nagyon jól látja: a saját álomvilágomat festem meg. A hosszú karmú maszkokat, maskarákat. Velence pusztulásra ítélt csodálatos palotáit, a gondolákat. Velence a kedvenc városom. Élő operadíszlet. Teljesen otthon vagyok benne. Emlékszik, a Gioconda ott játszódik. Van benne egy jelenet, amikor a sűrű ködben a hajósok átkiabálnak egymásnak. Nos, hát én jártam januárban Velencében, tényleg sűrű a köd, és a hajósok átkiabálnak az egyik hajóról a másikra. Vagy nézze meg ezt a képet, a lángbaborult hajóval. Prófécia Velence haláláról. A *D'Annunzio*-ihlette Malipiero-opera, az Őszi alkonyati álom hatására festettem, a mantovai premier után.

– Miért kezd el festeni egy szerepekkel agyonkényeztetett, világutazó operaénekesnő?

– 1975-ben, Hamburgban roppant rossz légkörben folytak a Cosi fan tutte próbái. A rendező, akinek a zsenialitásához kétség nem fért, állandóan üvöltött velünk, gyűlöltem a próbákat és nyomasztott a magány. Egyik nap elsétáltam egy művészbolt előtt, egy hirtelen jött ötlettől vezérelve bementem és vettem magamnak festéket meg vásznat. Otthon a szűk szállodai szobámban megfestettem az éjszakai katedrálist, amelyet egy parányi házikóból kiszűrődő fény világít meg. Ez kétségkívül *Szabó* Vladimir hatása volt, az ő *Elsüllyedt katedrális* című sorozata fogott meg ennyire, hogy úgy éreztem, nekem is meg kell örökítenem az én katedrálisomat. Azóta túl vagyok a 200. képemen és a 21. kiállításomon.

– El is adja a képeit?

– Nagyon nehezen válok meg tőlük, de persze, ha valaki nagyon kitartóan és jó órában kéri... És ha érzem, hogy valóban szeretettel közelít hozzájuk, nem a kuriózumot keresi bennük.

– Ez a mostani kiállítás itt az Operaház Vörös Szalonjában augusztus 19-éig látható, mint a Budafest egyik eseménye. Csak a festő szerepel ezen a hagyományos nyári fesztiválon vagy föllép az operaénekes is?

– Életem első szerepe ezek között a falak között Frasquita volt a Carmenben. Most, augusztus 17-én és 19-én régi álmom válik valóvá: *Carmen leszek*. De közben készülök két CD-felvételre, a gyerekeimmel pedig egy előadásra.

– Most, hogy a „gyerekeit" említi. Azt mondják, kitűnő pedagógus. Ez azért is érdekes, mert sztárművészből ritkán lesz jó tanár.

– Már pedig én örömpedagógus vagyok. Azt tartom, ha én rájöttem valamire, fölösleges, hogy más kísérletezzen vele, azt tovább kell adnom. A szüleim is pedagógusok, náluk láttam, tőlük tanultam, hogy a tanítás a legszebb dolog a világon.

(Bódis)

A Bartók Kamaraszínház és Művészetek Háza
(Dunaújváros, Bartók B. tér 1.)

meghívja Önt 1993. május 3-án 17 órára
az intézmény aulájába

Sass Sylvia

operaénekes
Liszt-díjas érdemes művész
festményeinek bemutatójára

A kiállítást megnyitja: Pogány Ö. Gábor
művészettörténész
a Magyar Nemzeti Galéria
nyugalmazott főigazgatója.

Megtekinthető: május 16-ig.
szombat, vasárnap kivételével naponta 8-19.

„ÚJ MŰVÉSZET" SZERKESZT.
SINKOVITS PÉTER
BUDAPEST
BÁTHORI U. 10

1054

"A hangok mögött színek vannak, vélte és hitte Liszt Ferenc. E képek nagy vonzóereje, hogy egy zenében nagy tehetség alkotta őket, megmutatva egy másik művészeti ágban is képességeit.

Sass Sylvia képeit magasfokú színérzékenység, a kifejezés szándékának érvényesítése jellemzi. Motívumai az egyetemes művelődéstörténet motívumai. Bibliai mitológiai témák és a táj, amiben élünk.

Képein átélt emlékek kelnek életre sajátosan, ahogyan Ő látja azokat."

(Pogány Ö. Gábor)

Eddigi kiállítások: Pécs 1985., Érd 1986., Szekszárd 1986., Miskolc 1987., Szombathely 1988., Kőszeg 1988., Baja 1989., Szirák 1989., Cegléd 1992., Nagykőrös 1992., Budapest 1993.

SASS Valéria

CHIKÁN Bálint: Kisplasztikák a Műcsarnokban : Gesztusok után ismét a gondolat. In. Magyar Hirlap, 1990.okt.6.4.p.

A másik díjat *Sass Valéria* kapta *Egyensúly* című famunkáira. Ezekről *Beke László* így ír: *„...tíz évvel korábbi szobraiban, a Hajókban is lappangtak ilyen elvek (s némelyikben már megvolt a mai!)"*. Eszerint amit most látunk, az egy művészi probléma exponálása, megszabadítva azt minden sallangtól (?), mindentől, ami *mesél*, ami nem az adott lényegi kérdésre válaszol. Új minimal art? A *minimal* annak idején *a művészet jobb megismerését szolgálta*. És most?

		/körb./	
957. II.15.	Felmondás a vállalat részéről.	Országos Szépmüvészeti Muzeum /körb./	
958. I.28.	Szerződése lejárt	Müvészettörténeti Dokumentációs Központ /körb./	
958.	Felmondás részéről	x Lapkiadó Vállalat VII. Lenin krt. 9-11.	x Felmondás hatálytalanitva 1958.szept.25 "Lapkiadó Vállalat" bél
59. .15.	Felmondás a váll. részéről	Lapkiadó Vállalat VII.Lenon krt. 9-11.	

— 1985. V. 28. — 85.1016 Ságvári Ny. (M)

SASS VALÉRIA

Frank János: Triumf - a lakhatatlan. = ÉS XXXIV. évf. 28.sz. 1990. 13.p.

Sass Valéria a feszültséget kutatja fa-objektjein, most azonban nem a koppenhágai darabjait állította ki, hanem merőben új művet improvizált a helyszínen. Nem is akárhová helyezte, hanem a II-es és a III-as kiállítási nagyterem három méter széles ajtajába. Hegyesszögű deszkaékekből — rámpákból — olyan rendszert épített, hogy a küszöböt és a két ajtófélfát díszlokálja, egy kicsit balra billentse, hogy egy pszeudó-kapu legyen belőle. Ezen a nyíláson óhatatlan át kell sétálnunk, a kiállítás nézője óhatatlan érzi a feszültséget, miközben ő maga is a műalkotás része lett

és irodalom kölcsönhatása. Kaposvár, 1939, Somogym. ny. 208, [4] p. 19 cm.

Egységár: 30.-Ft

26/22
BICZÓ Ferenc: A magyar vers korszerű tanitása. Kaposvár, [1942], Somogym. ny. 176 p. 18 cm.

Egységár: 50.-Ft

27/181
BIHARI Károly: Báró Eötvös József politikája. Bp. 1916, M. T.A. - Károlyi ny. IX, 386 p. 24 cm.

Egységár: 150.-Ft

28/82
BISZTRAY Gyula: Szinházi es-

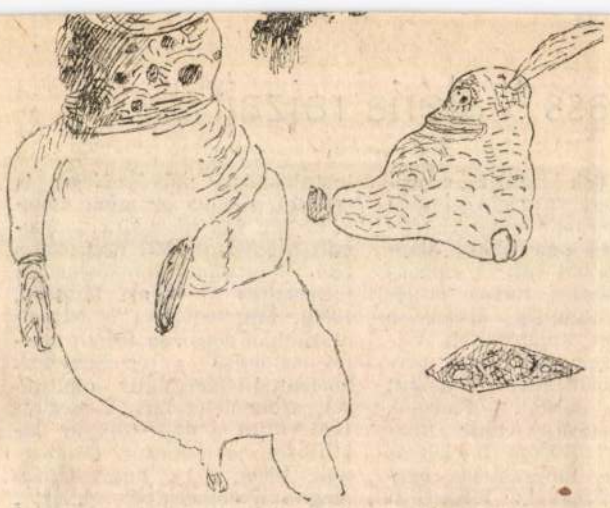

A színfalak mögött

The Inside Story (szabadon: A színfalak mögött) címmel hétszáz oldalas könyv jelent meg a szovjet titkosszolgálatról Angliában. Szerzői: egy cambridge-i történész, Christopher Andrew és a KGB volt ügynöke, Oleg Gordievsky, aki 1985-ben lett hűtlen a szolgálathoz. A témáról eddig megjelent leleplező dokumentumok sokaságát nekik is sikerült néhánynyal gazdagítani.

THE ECONOMIST: A szerzők szerint a KGB egész tevékenységének rugója az a félelem volt, hogy a nyugati titkosszolgálatok a nemzetközi cionizmussal együtt

Állatfarm

Georg Orwell szatírája mintha eleve librettónak íródott volna: a zenés játék a kaposvári színház kellemes előadásában (rendező: Ascher Tamás) kerül a TV1 képernyőjére december 19-én 20.05-kor.

Kiffl—Maurer: Dialóg

Erika Kiffl és Maurer Dóra közös kiállítása december 14-én este hatkor nyílik a budapesti Goethe Intézetben (V. Kecskeméti u. 7.).

BEKE LÁSZLÓ: Kiffl düsseldorfi fényképész, aki évtizedek óta figyeli a képzőművészek műtermeit és a múzeumok világát, Maurer budapesti képző művész, aki évtizedekkel ezelőtt beyonta munkásságába a fényképezést is. A német művésznőt elbűvölik a reflexek és transzparenciák, amikor egy múzeumi vitrin előtt állva önarcképe vonásai fossziliák részleteivel keveredtek össze. A magyar kolléganő meglévő festmények változó színreflexei nyomán fest új képeket és hasonló színátfordulásokat keres a természetben is, amikor egy motívumot más és más megvilágításban fényképez.

Habsburg lexikon

A Bécsben élő történész, Brigitte Hamman állította össze az Új Géniusz Kiadó által most magyarul is publikált Habsburg lexikont. Hammannak a közelmúltban jelent meg sikeres könyve magyarul Erzsébet királynéról. A jelen lexikon először nyújt teljes képet Európa egyik legnagyobb uralkodóházának tündöklésétől és hanyatlásáról a X. századtól az 1918-as összeomlásig.

regebben elszármazott ember talán kevéssé tudja, hogy itt hivatalosan mindent utálnak, ami egykor az úgynevezett szocialista tömbhöz tartozott. Mindenekelőtt az oroszokat — Tovariscsi konyec!, undorító, bibircsókos tarkóval, jókora tányérsapkával. Mindezek után hatalmas az elképedés, amikor az „orosz fél nem szállít a régi áron kőolajat". Hirtelen, demonstratíve megszüntetik az általános iskolai orosz nyelvoktatást egy olyan időpontban, amikor a világon mindenki lázasan oroszul kezd tanulni, hiszen előbb-utóbb kinyílik az az ország. Nyilván így van ez Berlinnel is, vezetőink azt gondolják, Berlinnel nem kell törődni a továbbiakban, hiszen Berlin egy megszünt államalakulat fővárosa, egy bolsevista rémálom. Megnyugtathatom, előbb-utóbb rájönnek majd, hogy ez a város nem tűnt el, sőt időközben egy nagyhatalom fővárosa lett és akkor már szükség lenne a magyar kulturális centrumra meg efféle üzletekre, csakhogy akkor amint majd látni fogják az urak ott már valamelyik elmaradott afrikai ország eladói árulnak csecsebecséket, mondjuk Togóból. Egy ilyen melléfogás felismerése után, pillanatnyi döbbenetet követően ismét bízvást lehet a múltba révedni s váratlan a togói térnyerés okait az állampárti szocializmusban keresni.

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐK, POLGÁRMESTEREK, EGYÉB VÁLASZTOTT VAGY KINEVEZETT VEZETŐK! RENDŐRKAPITÁNYOK! Kérjük Önöket, hogy a mára kialakult gyakorlattal ellentétben a továbbiakban verseiket, novelláikat, krokijaikat ne cégjelzéses levélen küldjék be, hacsak műveiket nem kifejezetten közjogi funkcióikban írták. Egy olyan szonettet, amelyiket például *Kerületi Rendőrkapitányság, rendőrkapitány* felzetű papírra írtak, az ember képtelen tárgyilagosan megítélni. Ezzel kapcsolatos további kérés, hogy szerkesztőségi fogadóórákon ne egyenruhásan jelenjenek meg, hacsak mód van rá. Kivételek a kiskatonák, ők a szerkesztőségben eleve egyenruha-viselési engedéllyel bírnak.

SASS VALI

1181 SASS

Bemutatjuk Sass Valéria rajzait

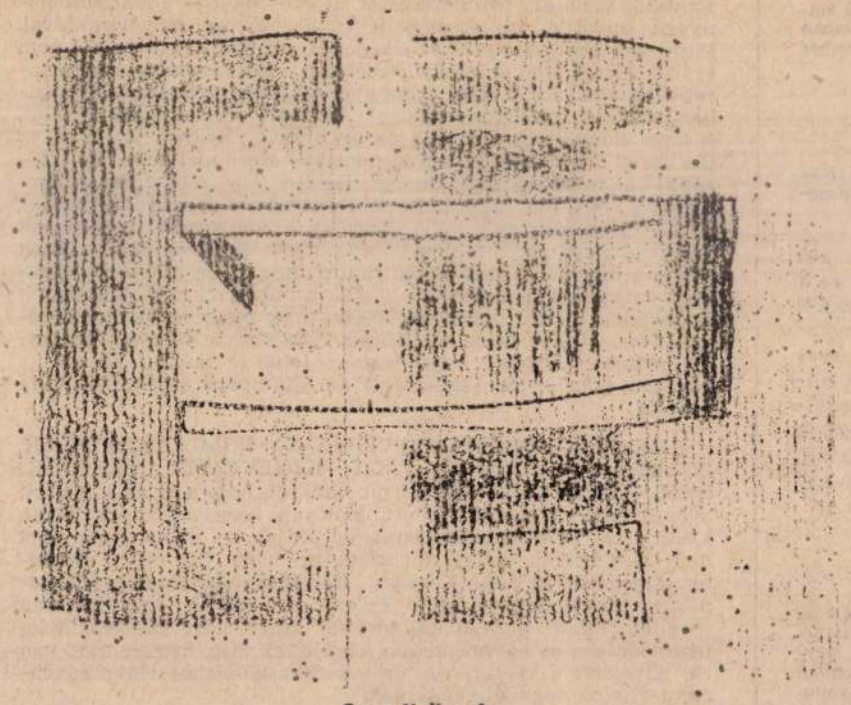

Sass Vali rajza

Világunkat (legalábbis mi magunkat, épületeinket, tájékozódásunkat, koordinátarendszerünket) a függőleges és vízszintes határozzák meg. Ezek külön-külön princípiumok. Ugy tünik, *Sass Valit* kezdettől fogva az a képtelen kísérlet izgatja, hogy formákkal vagy térben egy másik világot teremtsen, amelyben esélye van annak, hogy összeérhet — ha csak virtuálisan is — e két irány. Ezzel a poggyásszal megpakolva majd egy évtizede makacs elszántsággal küzd azért, hogy még mindig belterjes és öngerjesztő művészeti életünktől függetlenül a művészet egyetemes áramában élhessen, annak újabb és újabb eszközeit elsajátítva oldja meg a feladványt.

Amikor a nagyatádi faszobrászszimpozionon először találkoztam vele, egy hajón dolgozott. A kész munkát csak fényképen láttam. A kép párás erdőrészletet ábrázolt, benne a „léket kapott" hajó. Fák között fa, s mégis, a különös szituáció el nem mondott történetet sejtetett. Holott a kérdés már akkor alapvetően szobrászi volt: a szokványos függőleges forma erejének, vonzásterének éreztetése egy hajlított, aláfeszített vízszintes tengely által. Ami, persze, kapcsolatteremtés a két princípium között. Fonyódi, burgdorfi (Svájc) hajói, függesztett *Lélekhajója* a következő években minimálisra redukált eszközökkel, jelszerűen merevítik ki ezt a visszapattanás esélyét is tartalmazó mozdulatot (ékkel, kötéllel kifeszített gerendákkal, lécekkel).

Az anyag és forma kettős: fizikai és érzelmi ereje a tökéletesen zárt formát, a négyzetet bontotta fel Sass Vali duisburgi ösztöndíja során (1986—88) készült munkáiban. A függőlegest és vertikálist kimozdítva, a tér ismeretlen és láthatatlan erővonalait fedezte fel. A kortárs installációs művészetben is egyedit alkotva az adott építészeti tér sajátosságaira komponált hiányos és dőlt négyzetei a téri kapcsolat lehetőségeiben teljesedtek ki (Ernst Múzeum, 1989). Ma, továbbra is Németországban dolgozva (Philip Morris-ösztöndíj) a tér egészének horizontális-vertikális rendszerét, szemléletét látszik megújítani. Mint a dán—magyar kiállításon is láthattuk (Műcsarnok, 1990), a tér hagyományos meghatározottságából kilépve, de azt viszonyítási alapként megőrizve, beépített elemei (megbillentett padlósík) az architekturális szobrászat minimalista módján új élettereket teremtenek. A szituáció itt is, mint egykor a hajónál, a különös történés emberi-érzelmi voltával gazdagítja a látszólag hűvös szobrászati megoldást.

Keserü Katalin

lódzó hegycsúcs, a repedő szikla, a furcsán-vidáman tekeredő és növő faágak, végtelenbe futó barázda a végtelen szántóföldön ...

Fotóinak együttes bemutatása Sass Valéria szobraival a rendezők, az NSZK Kulturális és Tájékoztató Központja és a Műcsarnok ötlete volt. A tény, hogy ez a kulturális központ következetesen kínál alkalmat a magyar és az NSZK-beli kortárs képzőművészet találkozására, mindenképp dicséretes. Sass Valéria 1986—1988 között a Wilhelm-Lehmbruck Múzeum ösztöndíjasaként élt és dolgozott Duisburgban, de hogy a valóságban mennyire „itthon" maradt, azt az bizonyítja legjobban, hogy az Ernst Múzeumba készített, vagy inkább beépített Installáció nélkül úgy éreznénk, talán össze is dőlnének e becses intézmény falai. Kíváncsian nézünk be a sarokba, tekintetünkkel követve a mű csigamozgását, mely szinte rátekeredik a szegletekre. A nyers, megmunkálatlan, szálkás, összeácsolt faszerkezetek a szobrász szellemi gazdagodását mutatják, képességét, hogy színtelen, látszólag igénytelen famunkával felkeltse érdeklődésünket, és mármár izgalommal, feszültséggel telve keressük a szerkezetek egyensúlyi pontját, a biztonságot. **Mayer Éva**

SASS VALÉRIA SZOBRAI ÉS WERNER J. HANAPPEL FOTÓI
Ernst Múzeum

Az NSZK-ban élő fotóművész, Hanappel beutazta Európát, Franciaországtól Izlandig, Írországtól Magyarországig, hogy megmutassa nekünk a természetet. Képeit nézve a természet ugyanolyan a Hortobágyon, mint az ír szikláknál: egyszeri, megismételhetetlen, titokzatosan „kreatív", a legkülönfélébb, legfurcsább és legszebb formációkat produkálja. A fotóművész láthatóan egyáltalán nem avatkozott bele a természet játékaiba, de fényképezőgépével éppen akkor és éppen ott volt, ahol ezek a csodák megtörténtek: így került lencséje elé a felhőbe burko-

Sass Valéria fainstallációja

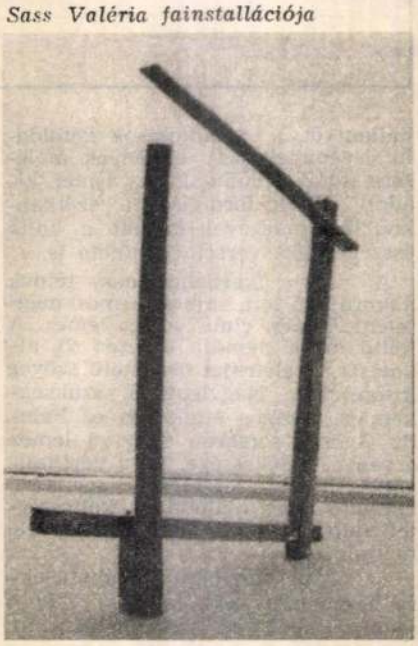

Film

TŐZSDECÁPÁK
Amerikai film

A nálunk még csak megszületésre váró tőzsde sajátos hangulatú világa, a részvények, értékpapírok, csökkenő és növekvő árfolyamok, vétel és eladás itt Közép-Európában csak maroknyi szakember számára érthető varázsszavai és gesztusai játsszák a főszerepet Oliver Stone „üzleti filmjében". Egy véresen komoly társasjáték megszállott mesterei és elméleti mágusai tűnnek fel az üzleti világ központjaként számon tartott New York-i Wall Street forgatagát idéző amerikai produkcióban. Az 1987-ben négy Oscar-díjjal kitüntetett *Szakasz* című film immár világhírű rendezője, Amerika Vietnam-komplexusát kíméletlen őszintességgel feltáró munkája után, ezúttal a tőzsdei ütközetek és élethalálharcok hadszínterére kalauzolja nézőit. A *Tőzsdecápák* bizonyos értelemben jellemrajz. Egy üzleti sikerekről és szédületes karrierről álmodozó ifjú tőzsdei titán szakmai tündöklésének és bukásának, illetve ezzel párhuzamosan erkölcsi tisztasága elvesztésének, majd újra megtalálásának balzaci ihletésű modern története. Bud Fox, a börze nagymenőit ájult áhítattal bámuló, az üzlet mindenhatóságában szikrányit sem kétkedő ügynök eladja a lelkét az érvényesülésért. Bizalmas információkat szolgáltat ki a tőzsde egyik cápájának, és a szabálytalan eljárás jutalmaként máris egy eddig csak távolról csodált zárt világba csöppen, a pénzmágnás stábjának újsütetű tagjaként. A törvénytelenül szerzett milliókból szépen csordogáló jutalék üzletember hősünket minden földi jóhoz: luxuslakáshoz, előkelő társasághoz és a státushoz illő csodálatos barátnőhöz is hozzásegíti. Oliver Stone karriertörténete — vagy ahogy a rendező nevezte: jellemtanulmánya — persze nem szokványosan ér véget. Amikor az apját is foglalkoztató légitársaság körüli, a tőle származó információkon alapuló sötét

Új Tükör, XXVI. évf. 47. sz. 1989

SASS Valéria

tranzakciók Bud tudomására jutnak, hosszú vajúdás után „jótevője" és saját érdekei ellen fordul. Stone hősének erkölcsi felemelkedése és győzelme önmaga ambíciói felett azonban amolyan „vörös farokként" lóg a pénzvilág sötét bugyraiba is bepillantást engedő sztorin. A *Szakasz* című filmben feltűnt Charlie Sheen és a legjobb férfiszínész Oscarját tavaly éppen ezzel az alakításával kiérdemelt Michael Douglas ettől függetlenül kitűnő párost alkotnak ebben az izgalmas és fordulatos tőzsdemozíban. A börze zűrzavaros, forró hangulatú világát tökéletes illúziót keltve megelevenítő film nézőit pedig egyelőre nem fenyegeti az a veszély, hogy — a látottaktól kedvet kapva — belevetik magukat a hazai értékpapírpiac dzsungelébe.

Gáti Péter

A RIASZTÁS ELMARAD
NDK-beli film

Nagy a bűntény és rejtélyes, mert még a csemegeboltba is betörtek, lába kélt sok-sok értékes *nyugati* italnak, delikatesz konzervnek!

Egyelőre a felügyelő is tehetetlenül áll a kiterjedt betöréssorozat ténye előtt — körülbelül úgy, ahogy Derrick szokott az első tíz percben, úgy azonban nem maradhat felderítetlenül, és nemcsak a krimisorozatok törvényszerűségei miatt, azért sem, mivel ebben az innenső országban a körzeti megbízott előtt nem lehet titkuk az állampolgároknak.

Peter Vogel filmje — ami a *Hívószám: 110* sorozat egyik darabja — ironikusan, a westernre, akciófilmpatronokra visszautaló ötletekkel indul, de aztán egyre komolyabban veszi magát, sőt még drámai konfliktusok ábrázolásától sem riad vissza. Mondanom sem kell, mindez komédiába fog fulladni mindaddig, amíg a gyanúsítottat egy úttörőnyakkendő-színű sport Trabanttal (!) lehet csak — az egyetlen lehetséges irányba — a csehszlovák határ felé menekíteni. A film egyébként akciók helyett a biztonságos elbeszélő formát választotta, minden újat a szereplők szájából tudunk meg, így tényleg csak a Trabant és a rendőrségi nejlonfüggöny mintája lehet drámai.

Eltelik lassan a másfél óra, jönnie kell a leleplezésnek. Szorul is a hurok a tettes nyaka körül, egyre idegesebben kapkodják elő üveg sörüket a frizsiderből, aztán — mielőtt a gyilkos pisztolya újra eldördülne — kattan a bilincs, és újra beúszik a Hívószám: 110 címfelirat.

Torma Tamás

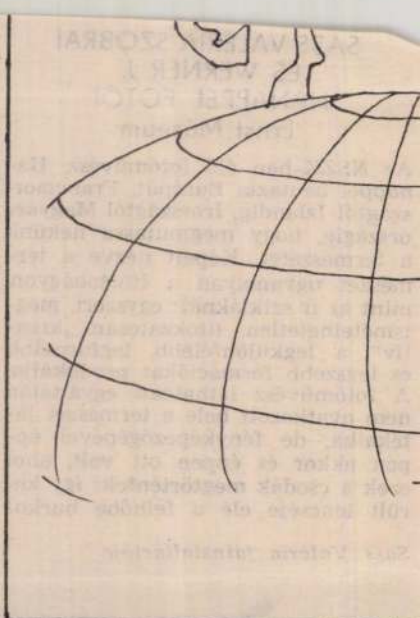

Hanglemez

FALUDY

Kényes jószág a vers. A hídnak, amelyen át eljut a költőtől ahhoz, akinek szólni akar, hibátlannak kell lennie, nem bukdácsolhat közvetítőjeként sem a betű, sem a hang. Ha mégis: akkor a vers meghal vagy legalábbis agonizálni kezd.

Faludy György a költői dicsőség hiányára nem panaszkodhat. Korai versei, s főként az elhíresült Villon-átköltések ritka népszerűségben fürdették meg kelletekorán. Második emigrációja utáni hazatérése, országjárása — s nem kizárólagosan a tragikusan szép, róla készült, a recski szörnyűségeket is föltáró portréfilm következtében — egyetlen diadalmenet volt. Ezrek akarták látni, hallani őt, a találkozások kétoldalú érvénnyel nagy élmények átélésére adtak alkalmat. Az ismét kiadott Villon-fordításokat szétkapkodták, tömegével fogyott a költő összegyűjtött verseinek kötete is.

A nagy sikerkoncertnek tétova akkordjává lett, sajnos, a most megjelent *Faludy* című verses lemez. A költő maga mondja el ezen 21 alkotását, önéletrajzi összekötő szöveg kíséretében. Nagyléptékű, szükségképpen hézagos áttekintés ez Faludy György sorsáról, ennyi a lemez érvénye, érdekessége. De a vershallgatás ünnepi érzésére vágyakozó hallgató most csalódik, a költészettel való igazi találkozás ezúttal elmarad.

Az olyan bonyolult hanghatásokra komponált vers, mint az *Oda a magyar nyelvhez*, vagy például az

VÍZPRÓBA

VI.

WATER ORDEAL

Sass Valéria

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA

Budapest, III. Fő tér 1. (Zichy-kastély)

MADELEINE DIETZ
SASS VALÉRIA

INSTALLÁCIÓK

Megnyitó: 1995. május 24-én 19 órakor

Megtekinthető 1995. június 18-ig,
hétköznap 14-18, szombat-vasárnap 10-18 óra között.
Hétfőn zárva.

MADELEINE DIETZ
VALÉRIA SASS

INSTALLATIONEN

24.05. - 18.06. 95

Eröffnung: Mittwoch, 24. Mai 1995, 19.00 Uhr

Öffnungszeiten:
Dienstag-Freitag 14-18 Uhr
Samstag-Sonntag 10-18 Uhr

VÍZPRÓBA
Kiállítássorozat az Óbudai Társaskör Galériában
és az Óbudai Pincegaléríában

WATER-ORDEAL
A series of exhibitions at the Óbuda Club Gallery
and at the Cellar Gallery in Óbuda

Budapest
1995

A kiállítás támogatói:

GOETHE-INSTITUT

PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE
ALAPÍTVÁNY

1995

SASS VALÉRIA / MADELEINE DIETZ

Eröffnung / *Megnyitó*: 24. Mai, 19.00 Uhr

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA
Budapest III., Fő tér 1.

Die Ausstellung ist bis zum 18. Juni dienstags bis freitags von 14.00 bis 18.00, samstags und sonntags von 10.00 bis 18.00 Uhr geöffnet.

A kiállítás június 18-ig, keddtől péntekig 14-18 óráig, szombaton és vasárnap 10-18 óráig tekinthető meg.

Unter dem Motto "Wasserprobe" haben die Kunsthistoriker Edit András und Gábor Andrási eine Ausstellungserie initiiert, die ausschließlich der Arbeit von Künstlerinnen gewidmet ist. Die Kuratoren gehen aus von der Beobachtung, daß in den letzten Jahren, speziell in der jüngeren Generation, Künstlerinnen im zeitgenössischen ungarischen Kunstbetrieb eine immer wichtigere Rolle spielen. Dennoch ist in Ungarn, anders als in vielen westlichen Ländern, bisher keine Tradition einer dezidiert feministischen Kunst auszumachen. Die Ausstellungsserie in der Óbuda Klubgalerie und der Kellergalerie verfolgt das Ziel, Projekte von Künstlerinnen aus Ungarn und anderen Ländern zu präsentieren, zu vergleichen und nach Abschluß der Serie in einer umfangreichen Publikation zu dokumentieren.

Mit Unterstützung des Goethe-Instituts werden Valéria Sass (Berlin) und Madeleine Dietz (Landau) gemeinsam eine Rauminstallation realisieren.

András Edit és Andrási Gábor művészettörténészek "Vízpróba" címmel kiállítássorozatot kezdeményeztek, amelyet kizárólag művésznők alkotásainak szentelnek. A szerzők abból a megfigyelésből indultak ki, mely szerint az utóbbi években a női művészek, különösen a fiatalabb generáció tagjai egyre nagyobb szerepet játszanak a kortárs magyar művészet színterén. Ennek ellenére, ellentétben a nyugati országokkal, kifejezetten feminista művészeti hagyomány Magyarországon nem létezik. Az Óbudai Társaskör és a Pincegaléria kiállítássorozata célul tűzte ki a magyar és a külföldi női művészek alkotásainak bemutatását, összehasonlítását és a sorozat lezárása után átfogó kiadványban kívánják összegezni tapasztalataikat.

A Goethe Intézet támogatásával Sass Valéria (Berlin) és Madeleine Dietz (Landau) közös térinstallációt készítenek.

Sass Valéria

AFFETTI MUSICALI

21. Mai, 19.00 Uhr

KISCELLI MÚZEUM
Budapest III., Kiscelli út 108.

Das Budapester Kammerensemble "Affetti musicali", 1984 gegründet, hat sich zum Ziel gesetzt, die vokale Kammermusikliteratur des 17. und 18. Jahrhunderts auf zeitgetreue Weise und mit Hilfe zeitgetreuer Instrumente zu interpretieren. Das Ensemble pflegt ein Gebiet der Musikliteratur, das reich an kaum bekannten Meisterwerken ist. Anläßlich des gemeinsam vom Kiscelli-Museum, Hungaroton und dem Goethe-Institut veranstalteten Konzerts spielt Affetti musicali sechs bisher nicht aufgeführte Kantaten von Georg Philip Telemann.

A budapesti "Affetti musicali" kamaraegyüttes 1984-ben alakult azzal a céllal, hogy a 17. és 18. század kamarazenéjének irodalmát korabeli módon, korabeli hangszerek segítségével szólaltassa meg. Az együttes a zeneirodalomnak olyan területével foglalkozik, amely gazdag alig ismert mesterművekben. A Kiscelli Múzeum, a Hungaroton és a Goethe Intézet közös rendezésében létrejött hangversenyen az "Affetti musicali" Georg Philip Telemann eddig nem játszott hat kantátáját adja elő.

Mitglieder des Ensembles / *Az együttes tagjai:*

Lax Éva, Gesang / *ének*
Bali János, *Flöte / fuvola*
Borsódy László, Trompete / *trombita*
Préda László, Trompete / *trombita*
Paulik László, Violine / *hegedű*
Posvanecz Éva, Violine / *hegedű*
Földes Judit, Bratsche / *brácsa*
Máté Balázs, Cello / *cselló*
Klembala Géza, Cembalo, Orgel / *csembalo*

Karten sind in der Nationalphilharmonie (Budapest V., Vörösmarty tér 1.) und vor dem Konzert am Veranstaltungsort erhältlich.
Jegyek a Magyar Filharmónia jegyirodában és az előadás előtt a helyszínen kaphatók.

VÍZPRÓBA
Kiállítássorozat az Óbudai Társaskör Galériában
és az Óbudai Pincegalériában

WATER-ORDEAL
A series of exhibitions at the Óbuda Club Gallery
and at the Cellar Gallery in Óbuda

Budapest
1995

A kiállítás támogatói:

GOETHE-INSTITUT

PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE
ALAPÍTVÁNY

VÍZPRÓBA

VI.

WATER ORDEAL

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA

Budapest, III. Fő tér 1. (Zichy-kastély)

MADELEINE DIETZ
SASS VALÉRIA

INSTALLÁCIÓK

Megnyitó: 1995. május 24-én 19 órakor

Megtekinthető 1995. június 18-ig,
hétköznap 14-18, szombat-vasárnap 10-18 óra között.
Hétfőn zárva.

MADELEINE DIETZ
VALÉRIA SASS

INSTALLATIONEN

24.05. - 18.06. 95

Eröffnung: Mittwoch, 24. Mai 1995, 19.00 Uhr

Öffnungszeiten:
Dienstag-Freitag 14-18 Uhr
Samstag-Sonntag 10-18 Uhr

SASS VALÉRIA

vénytervezet átfogó információs kötelezettséget ró a részvénykibocsátókra. Előirányozza tőzsde létesítését is, mégpedig önkormányzattal rendelkező jogi személyként.

Decemberben kerül az Országgyűlés elé az 1945 utáni első átfogó törvényi szabályozás az egyéni vállalkozásokról. Eszerint a vállalkozás alanyi joggá válik, a szakigazgatási szervek nem tagadhatják meg a vonatkozó engedély kiadását a pályázóktól. Mivel a tervezet a vállalkozás méreteit nem korlátozza, a kormány kezdeményezni fogja annak a vállalati törvényben foglalt előírásnak a hatálytalanítását is, miszerint magánvállalkozónak 500-nál több alkalmazottja nem lehet. A tervezet szerint megszűnik az érdekvédelmi szervezetek (Kiosz, Kisosz) minden hatósági jogköre és a kötelező tagság is.

Ugyancsak decemberben terjeszti a kormány az Országgyűlés elé a postatörvény módosítását. Mint ismeretes, készülőben van az új postatörvény, a Minisztertanács azonban addig is, már 1990. január 1-jei hatállyal szükségesnek tartja a mostani postamonopóliumok oldását. A módosítás előirányozza, hogy csak országos érdek korlátozhatja a hírközlési tevékenységet. Bárki alapíthat tehát ilyen célú vállalkozást, de ebben az állami tulajdonnak meg kel haladnia az 50 százalékot.

Paksi Atomerőmű bővítésére vonatkozó magyar—szovjet megállapodás felfüggesztését, minthogy tíz éven belül nem látszik indokoltnak új alaperőművet építeni.

Bajnok Zsoltot követően *Verebélyi* Imre belügyminiszter-helyettes adott tájékoztatást az önkormányzati törvény készítésének menetrendjéről. A kormány által tegnap áttekintett szabályozási koncepciót először a pártoknak adják ki véleményezésre, majd első olvasatban a parlament elé terjesztik. Ezt két hónapos társadalmi vita követi majd.

A tanácsi pénzügyeket azonban már a jövő évre újraszabályozzák. A tervezet szerint teljes mértékben a tanácsok rendelkeznek majd a területükön befolyt személyi jövedelemadókkal. Ehhez járul a helyi feladatokra szánt központi normatív támogatás. Verebélyi Imre miniszterhelyettes vezetésével közigazgatási deregulációt végrehajtó tanács alakul, hogy felszámolja az állampolgárok életét megkeserítő, felesleges jogszabályhalmazt — a tervek szerint 1990 szeptemberére. Ettől többek között azt várják, hogy évente félmillióval kevesebb hatósági bizonyítványt kell majd kiállítani, és hárommillióval kevesebb alkalommal kell majd az állampolgároknak személyesen megjelenniük a hatóság előtt.

(é. i.)

A NAP

Néhány gondolat

A politika vidámparkja mindig szomorú. Szomorú az óriás kereke, szomorú a hullámvasútja, hátborzongató a panoptikuma.

A belépés pedig csak látszólag ingyenes.

Rendszerint ráfizetjük az életünket.

*

Nem igaz, hogy pesszimista vagyok.

Optimizmusom sziklaszilárd. Alapja ennyi: az emberiség *mindig ilyen rossz volt.* Feltehetőleg tehát ezután sem lesz rosszabb.

Perzsa satrapáktól üzbég elsőtitkárokig nem a *fejlődés* folyamatos, hanem a folyamat folyamatos.

Virtuális hóhérok, keretlegények, kínzómesterek bőven akadhatnak majd e sorok olvasói között is.

*

Nem kétséges: az eddig megismert kommunizmus csak osztani tudott — úgy, ahogy. A kapitalizmus szorozni is. Úgy, ahogy.

A semmit azonban a kapitalizmus sem tudja megszorozni.

Magyarországon mostanság némelyek azt hiszik, a lustaság, balgaság, trehányság is: invesztálható, forgatható, kamatoztatható.

Erkölcsi Bős—Nagymarosunk nehezebben bontható le, mint egy tájbéli.

Aki nem hiszi, csak nézzen utána, mi mindennel lehetne ma Magyarországon Dunát rekeszteni.

*

Mi csak azon háborodunk fel, ha valaki gyűlöli a magyart.

Azt olykor-olykor észre sem vesszük, ha magyarságunk: mások gyűlölése.

DIURNUS

zéssel: Garai László

Erőterek

Képzőművészeti kiállítások Budapesten

HAJLAMOSAK VAGYUNK csak azokban a dolgokban hinni, amelyekről legfőbb érzékszerveink tanúskodnak. A pozitivista ember nem vesz tudomást azokról a jelenségekről, amelyek a számára elérhető dimenziókon kívül esnek. Vannak erőterek, melyeket műszereink kimutatnak, és vannak, melyeket csak a képzőművészetek képesek láttatni. Még így is csak akkor veszünk tudomást a térben működő erőkről, ha a műfajok keretei kiemelik, kipreparálják azokat a tárlatlátogatónak.

Az Ernst Múzeumban most ilyen kiállítások láthatók. *Sass* Valéria és Werner J. *Hannappel* NSZK-ból hozott plasztikai és fotóanyaga szinte didaktikus makacssággal követeli, vegyük észre a korlátainkon túli világot. A múzeum termeiből minden fölöslegeset (még a kötelező tűzoltókészüléket is) száműzték, a falakat és a padlót is neutrális színűre festették. A fehéres-szürkés térben szinte láthatóak azok az erővonalak, amelyek Sass Valéria nyers faszerkezetei között feszülnek. A néhány fakötés, eresztés és ék valódi, amely valóban összekapcsolja a plasztika elemeit. Az egymással dinamikus mozdulatlanságban kapcsolatot tartó szoborrészletek azonban már a néző fantáziájában kerülnek egymás vonzásába.

A VÉLT-VALÓDI összefüggéseket a megbillentett tektonika, a terem kontúrjai és a faplasztika által kijelölt virtuális térhatárok tengelye közötti eltérés felerősíti. A vonzerő olyan kézzelfogható, hogy az alig megmunkált felületekről levált hulladékokat, forgácsokat is érezzük. Éppen az űr fokozza fel ezek képzelt jelenlétét. Négyzögek, talán egész matematikai házak formálódnak képzeletünkben. Hasonló ez az imagináció ahhoz, mint amikor az ácsok a földön éppen csak összeállították a szaruállásokat, de az építtető már tető alatt látja a házát.

Az egyszerű, sőt, primitív tárgykapcsolatok kozmikus kiterjesztését aláhúzzák Hannappel természetfotói. Képein mindig valami nem látható is jelen van, csak például a felhők mögött. Vagy előzőleg ott járt egy ismeretlen természeti erő, netán az ember maga, és különös, csak a beavatottak által látható jeleket hagyott hátra. Repedéseket sziklákon vagy a földön, varázsvesszőszerűen helyezett el egy ágat, szimbolikus építményt emelt farönkökből, vagy egy cölöpre olyan csíkot festett, amely a fotós szemszögéből nézve titkosírás, mágia, Hannappel szobrászatot, installációt fényképez, hasonlókat Sass Valéria tárgyaihoz, csak a képek a természet lágy ölén készültek. Vagy talán inkább a természet nem is a szerető anya, hanem titokzatos erők működésének tere.

SZOBROKAT ÉS FOTÓKAT egyesít kiállításán *Lévay* Jenő is. Különös, se pozitív, se negatív fotografikáit diakeretekbe foglalta a művész, és a diaképeket szobrokba építette bele. A szobrok a Lévaytól megszokott módon, sámánünnepeket idéznek. A vesszőből-sárból készített sámánköpenyek most drótból, gipszbe mártott rongyból keletkeztek. Szinte szellemek ezek az egymással is kapcsolódó, felfüggesztett, kissé antropomorf plasztikák. Arra késztetnek, hogy nézzünk a váz, a lepel mögé. Ám, amint a beépített dianézőbe kukkant a látogató, a fotografikából azonnal átszáll a lélek a másik szellemfigurába. Mindig lemaradunk. Mivel pillantásunk sohasem lehet elég gyors, úgy gondoljuk, misztikus átváltozások, spirituális vándorlások bizonyosan nincsenek is. Lévay kiállítása mégis megingatja a közönséget, mert ha a szemével nem is, sokadik érzékével észlel valamit a művek okkult erőteréből.

(Sass Valéria és Werner J. Hannappel kiállítása november 26-ig tekinthető meg az Ernst Múzeumban. Lévay Jenő tárlata az Óbudai Pincegalériában látható.)

Szegő György

A Kozma Lajosról elnevezett ösztöndíjat elnyert tíz fiatal képzőművész egyesztendei munkáját mutatja be az Iparművészeti Múzeum november 17-től, mától egy hónapig látogatható új kiállítása. Az ösztöndíjat azzal a céllal hozta létre a Művelődési Minisztérium, hogy már önálló művészi tevékenységet folytató tehetséges iparművészeket támogasson, akik számára így három éven át nyílik lehetőség a folyamatos, elmélyült alkotómunkára.

A nagy múltú debreceni Kodály Kórus november 28-án, kedden este a Zeneakadémia nagytermében ad koncertet. Az együttest vezényli Strausz Kálmán, orgonán közreműködik Ella István.

◆

Több mint negyvenmillió dollárért kelt el a Sotheby cég New York-i aukcióján szerdán Picasso Au Lapin Agile című festménye. A kép Picasso rózsaszín vagy Harlekin korszakából való. Önarckép, amelyet Picasso 1905-ben, 25 évesen festett egy párizsi kocsmárosna ingyen ételért, italért. A festményen Picasso mint Harlekin áll a kocsmapultnál egy nővel — Germaine Pichot-val —, és láthatóan utalkozva néznek egymásra.

Sass Valéria 2

Sass Valéria a nagyatádi szobortelepen készülő alkotását felajánlotta a fonyódi úttörőtábornak. A kubai szobrász pedig elkészíti ***A béke kakasa*** **című művét.**

Magyar Hirlap 1980/7/10/6

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Sass Valéria, szobrászművész

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1984 FEB 2

1021

T.A.: ↔

Szobrok Csongrád megyében

Sass Valéria: Játszóhajó

Sok-sok állatfigura, fiú- és lánykaszobor került az ország újonnan épült óvodáiba, míg olyan irányba módosult a beruházók és a művészek szemlélete, hogy felismerték; a kisgyerekeknek nem ezekre a szobrokra, hanem inkább a fantáziájukat megmozgató, egész megismerő énjüket igénybe vevő játékokra, építményekre van szükségük. Sass Valéria csongrádi Játszóhajója, avagy pontosabban megnevezve: *játszótéri plasztikája* már ebben a szellemben fogant.

A partra vetett, romos bárkához hasonló építmény „tájba illő", hiszen a Tisza vízivilágának közvetlen közelében felcseperedő gyerekek számára természetes igény, hogy a csupán a partról áhítattal csodált nagy hajó a játékszerük is lehet. A változatos formákból épített játékhajó belsejének zeg-zugaival, parancsnoki hídjával, kormánykerekével, megmászható fedélzeteivel, igazi árbocával tág teret biztosít a gyerekek szerepjátékainak. Képzelt hajótörések, kalózcsaták, a viharos tengerrel vívott küzdelmek kelthetnek életre képzeletükben. Az áttekinthető szerkezetű építmény végső soron átmenet a valóságos tárgy és a képzelt, teremtett *kőzött*. Így, szinte kézen fogja a nyíladozó értelmű gyerekeket és észrevétlenül elvezeti a mímelt világ ösvényeire, amelyek valahol a művészet berkeibe vezetnek.

Csongrád. Templom utcai óvoda udvara. Anyaga: fa. Méretei: 5x3, 40x1, 76 méter.

Hogyan rendezzük az ifjúsági parlam

Legutóbb 1981—82-ben tanácskoztak országszerte az ifjúsági parlamentek. Azakkor elhangzottak, s az azóta megtett intézkedések is bizonyítják, hogy ez a fórum jó alkalmat jelent a fiatalok véleményének megismerésére, az együtt dolgozásra a munkahelyi, ágazati célok megvalósításában. Természetesen egy-egy ilyen tanácskozás csak akkor lehet valóban érdemi, ha jól előkészítik, s valamennyi érdekelt élhet is az őt megillető jogokkal.

Az ifjúsági parlamentek színvonalas előkészítése és lebonyolítása érdekében tanácskoztak tegnap, szerdán Szegeden, a megyei tanács székházában azok a vezetők, akik felelősek e fórumok megszervezéséért, illetve ellenőrzéséért. A résztvevőket *Szabó G. László*, a megyei tanács elnökhelyettese köszöntötte, majd a leglényegesebb alapelvekről beszélt. Az összehangolt munka fontosságáról, a közigazgatásban bekövetkezett változások hatásáról szólt, s kiemelte: a parlamenteket minden fórumon az ifjúság törvény szellemében, az Állami Ifjúsági Bizottság 1984. évi ifjúsági parlamentekre vonatkozó határozatának megfelelően kell lebonyolítani.

Az említett rendelet néhány lényegesebb pontjáról a változásokról *dr. Juhász Gábor*, a megyei tanács ifjúsági titkára külön is beszélt a tegnapi tanácskozáson. Idézzünk ezekből.

A munkahelyi ifjúsági parlamenteket az idén március 1-e és december 31-e között kell megtartani. Az iskolai parlamentek lebonyolításának időpontja: az 1984—85-ös tanév első féléve.

Minden parlamentre vezetői beszámolót kell készíteni, amelyben reálisan kell értékelni az 1981-es parlamentek óta eltelt időszakot, az intézkedési tervek végrehajtását. S itt a hangsúly a „reális" kitételen van!

A parlamentek tanácskozásai nyilvánosak, de szavazati joggal csak a 30 évnél fiatalabb, munkaviszony-

Iparosok továbbképzése

Szegeden, a KIOSZ klubjában ma, csütörtökön ér véget az a kétnapos továbbképzés, amelyet a megyei választmány tagjainak, az alapszervezeti vezetőségek, a területi és szakmai intéző bizottságok tagjainak, összesen vagy kétszáz társadalmi vezetőnek és aktívának rendeztek.

A kétnapos továbbképzés programjában egyebek között az időszerű gazdaságpolitikai kérdésekről, a társadalombiztosítási törvény változásáról, a peresített vállalkozási szerződések bírósági tapasztalatairól hall-

Szentesen, az erősáro

Sokoldalú képzés

Szentesen, a Pollák Antal Erősáramú Szakközépiskola regionális szerepet tölt be a fiatal szakemberek felkészítésében és képzésében.

Az iskola fiataljai között szép számban találunk olyanokat, akik a környező településekre és városokba valók. *Dr. Győry Antal* igazgató, többek között azt is elmondta, hogy a szakmai felkészítésben a technikai eszközök is természetszerűleg nagyon fontosak az elméleti tudnivalók mellett. Bizonyos gyakorlati készségeket és ismereteket, valamint a berendezések kezelését a tanulók speciálisan

1922 JAN

Világosság

Sass Valéria
1021

Index: 25 871

Ára: 5,– Ft

SOMMAIRE

1 Décision et libre arbitre • *Mihály Murányi*

Les problèmes de la philosophie

7 Rationalité scientifique et rationalisation capitaliste II. • *András Kovács*
Science et philosophie historique dans l'oeuvre de Max Weber

De l'histoire de la philosophie

13 Lettres à la postérité • *Márta Fehér*
Le monisme matérialistique de John Toland

De l'histoire des religions

20 L'annonciateur de la vengeance de Jahvé *Rudolf Eifler*
Les prophéties de Isaïe et leur survivance

Dialogue

25 Collaboration, problème de valeur et dialogue *Ferenc Görgényi*
Sur les perspectives d'un dialogue concret

Voix humaine

30 *Jevgenyij Jevtouchenko:* L'exécution de Stienka Razine

32 *Lajos H. Barta:* Histoires et histoire
Monologues sur trois décennies

Forum

35 Réflexions sur l'art moderne II., Les jeunes *Huba Bálványos*

Livres

44 Les enseignements d'une monographie *Zsolt Papp*
A. Cornu: Marx et Engels 1818—44, 1844—45, 1845—46.

Méditation

47 „Quand je veux me confesser j'invite mes amis pour prendre un café" • *János Galicza*
Réflexions sur la pratique de l'humanisme

Du monde des sciences

51 Ceux qui reçoivent le pardon • *Pál Avar*
La conception de la maladie de la schizophrénie

58 **Tout brièvement**
Point focal

59 Question irlandaise? Question anglaise? *Imre Loránd*
L'arrière-plan des différends « religieux » de l'Irlande du Nord

Poésies

30 *Jevgenyij Jevtouchenko:* L'exécution de Stienka Razine

43 *Robinson Jeffers:* Les miracles du monde

46 *Imre Simonyi:* Ma mére

СОДЕРЖ

1 Решение и свобода воли
Михай Мурани

Проблемы философии

7 Научный рационализм и капиталистическая рационализация. Ч. II.
Андраш Ковач
Наука и философия истории в творчестве Макса Вебера

Из истории философии

13 Письма к будущему поколению
Марта Фехер
Материалистический монизм Джона Толанда

Из истории религий

20 Проповедник мести Яхве
Рудольф Эйфлер (ГДР)
Пророчества Есая и их последующая жизнь

Диалог

25 Сотрудничество, проблема ценности и диалог • *Ференц Гёргени*
О перспективах конкретного диалога

Слово человека

30 *Евгений Евтушенко:* Казнь Стеньки Разина

32 *Лайош Х. Барта:* Истории и история
Монолог о трех десятилетий

Форум

35 «Пока озарится наше прекрасное умение — порядок» • *Хуба Балваньощ*
Размышления о современном изобразительном искусстве. Ч. II. Молодые художники

О книгах

44 Уроки монографии • *Жольт Папп*
О. Корню: Маркс и Энгельс 1818—44, 1844—45, 1845—46

Медитация

47 «. . . если хочу исповедаться, приглашаю знакомых на кофе» • *Янош Галица*
Размышления о практике гуманизма

В мире науки

51 Им отпустят грехи • *Пал Авар*
О понятии болезни шизофрении

58 **Кратко**
В центре внимания

59 Ирландский вопрос? Английский вопрос? • *Имре Лоранд*
Изнанка «религиозных» противоречий в Северной-Ирландии.

Стихи:

30 *Евгений Евтушенко:* Казнь Стеньки Разина

43 *Робинсон Джеффферс:* Чудеса мира

46 *Имре Шимони:* Мать

SASS Valéria

TIMÁR Katalin: A lakhatatlan győzelem. = Beszélő, I.évf.26.sz. sz- 1990. július 7. 30-31.p.

Sass Valéria szerencsére kezd a magyar művészeti köztudatba visszatérni. Ez a műve egészen közel kerül a nézőhöz, ugyanis át kell rajta gázolni, hogy egyik teremből a másikba jussunk, miközben a térkonstrukció szellemességén merengve még a műalkotásokhoz fűződő viszonyunkon is elmélkedhetünk.

veket hajigál, ugrál és futkos, Maga is bolond örömmel és ifjúként élvezi, de amikor én táncolok, s közben mozoghatok, ahogy akarok, *szabadon*, s magam is végtelenül élvezem ezt, akkor veszekszik!" A tárgya és a szövegkörnyezet egészen más, mégis szembeötlő egy ellentétes analógia, amelyben a tengerbe követ hajigálás képe is megőrződik: a Logostól való idegenkedését Fülep nem utolsó érvként az attól való berzenkedéssel indokolja, hogy „a mi fiatalos, gaillard menifestaciónk helyett professzorosan kell viselkednünk", hiszen a Logos „óvatos tónusával (...) nem zavar meg senkit és semmit, még vizet se." Rómából való hazatérése előtt, életének az itthoni méltó elhelyezkedés akadályai miatt okkal gondterhelt szakaszában, meg kell tudnia, hogy a „szakma" szemében egyáltalán nem próféta a saját hazájában. Támogatója világosítja föl: „Ön igen elvonult a messzeségben, senki sem tudott felőle, annyira nem, hogy (...) szinte megütközést kel-

a fő ambícióm
franciául és ha
franciává." A N
hány hónappal
országon nincs
ezért a róluk sz
vállalhatja; a N
tősen ingadozó
egyébként is m
tartalmaz a köt
rívóbb Kosztol
ber végéről. Az
nek évében Fü
igazolódó sejte
„az érvénysülés
legyőzhetetlen
akasztófahumo
kozásának fogl
hogy amit tanu
sítenie, „Elvégr
gyar kultúra vi
én boldoguljak

z
gy
ajá

SASS Valéria

Árgus 1990.1.

KOVÁCS PÉTER

Az 1956-os emlékmű pályázatáról

1989 áprilisában Párizsban ért Ungváry Rudi barátom telefonhívása. A Történelmi Igazságtétel Bizottság nevében keresett meg, hogy vállalnám-e a részvételt a 301-es parcellába tervezett emlékmű zsűrijében. Egy pillanatig hallgattam. Átfutott agyamon a gondolat, hogy kockázatot is jelenthet ez a dolog. Aztán igent mondtam: három évtizedes pályafutásom legmegtisztelőbb felkérését fogadtam el, s hozzá kell tennem, hogy a legfelelősségteljesebbet is!

– Most azonban nem erről a munkáról, hanem a pályázat eredményéről szeretnék szólni.

A pályázat nyitott volt mindenki számára, de a zsűri – élve a kezdeményezés jogával – egy csoport művészt név szerint is meghívott. Az októberi bemutatóra – ahol egyébként minden pályaművet kiállítottunk – csaknem száz alkotó küldte el munkáját. A hazai művészek mellett szerepeltek idegenben élő magyarok, sőt olyan külföldiek is, akiket nem nemzetiségük, csupán csak természetes rokonszenvük késztetett a részvételre. Ez a nagy szám önmagában is figyelemreméltó, s különösen az, ha tudjuk, hogy a kiírók ebben az esetben még az ilyenkor szokásos szerény részvételi díjat sem tudták biztosítani – azaz, az egyetlen vonzerő maga a téma, az alkalom volt!

A zsűri azóta döntött, s a nyertes Jovánovics György már dolgozik az emlékmű megvalósításán is. (Igaz, tudomásom szerint a megvalósítás anyagi háttere még mindig bizonytalan, mert a TIB számláján – hadd írjam föl ide is: OKHB RT TIB 214-88883-2149-7496 – csak lassan gyűlik a szükséges összeg). A pályázat anyagát pedig az októberi budapesti bemutató után a közönség láthatta Pécsett és Szombathelyen is.

A pályázat eredményességéről azonban nemcsak a résztvevők nagy száma beszélhet, hanem a bemutatott munkák színvonala is. Mint minden pályázaton vagy kiállításon, itt is akad olyan művész, aki csak a „névjegyét" hozta el, de ez itt és most éppen úgy nem befolyásolta az összképet, mint a néhány dadogósan dilettáns műkedvelő munka sem.

Ez az összkép pedig igen csak változatos volt. A szó hagyományos értelmében vett figurális plasztikától az ugyancsak hagyományos építészeti jellegű megoldásokon át a jelszerű egyszerűsítésekig, sőt a teljesen elvont ábrázolásig, a különféle land-art tervekig, s a műfajban eddig csaknem ismeretlen mobil kompozícióig minden előfordult az anyagban.

A figurális megoldásra a legszebb, legdrámaibb példát Pauer Gyula és Rauschenberger János közös munkája adta. Ez az elomló asszonyalak egyszerre idézi a barokk kor síremlékeinek festőien emelkedett fogalmazását és az 1956 harcaiban elesetteknek, az ártatlanul elpusztultaknak a tragikus emlékét. – Igaz, Pauerék jelezték, hogy e figurával Csutoros Sándor „sziklakert"-jét szeretnék kiegészíteni, valójában azonban kompozíciójuk ilyen önálló formában is méltó emléke lehetne valamelyik városunkban a forradalom és a megtorlások áldozatainak.

A hagyományos jellegű építészeti megoldások közül Gulyás Gyula elegáns obeliszkje tűnt ki leginkább. Ezeknél és ennél is sokkal izgalmasabbak, a helyhez és alkalomhoz szorosabban kötődők az olyan tervek, mint Bachmann Gábor monumentális, szinte az egész 301-es parcellát magába záró, a forradalmi konstruktivista építészet szellemét ébresztő kompozíciója, vagy Sass Valéria egészen másfajta, kicsit Schaár Erzsébet fehérvári „Utcá"-jának hangulatát idéző költői elképzelése. E két mű bármelyikét érdemes lenne valahol megvalósítva látni.

Sok olyan munka volt az anyagban, amely mondanivalóját igyekezett minél egyszerűbben egyetlen formába, egyetlen jelbe belesűríteni. Így többen is megpróbáltak megfelelni Angyal István, a Tűzoltó utcai felkelők parancsnoka végakaratának, aki úgy fogalmazott, hogy „nagy, rusztikus kő legyen a névtelen csőcselék emléke, amelyből lettünk, amellyel egyek voltunk és akikkel együtt tértünk meg." A próbálkozások sorából Szőllősy Enikő a szó képes és valódi értelmében „átszellemült", gondolatilag és formai szempontból egyaránt gazdag kompozíciója emelkedik ki.

Mások hétköznapibb jelképekkel kísérleteztek. Széll András a Kossuth-címer motívumát formálja beszédes, az alkalomhoz illő plasztikai jellé; Vígh Tamás 1956 tántorgó számjegyeiből teremt egyértelmű és megrázó erejű mementót. – Kár lenne, ha senki sem gondolna e két egyszerű és mégis határozott kifejezést hordó kompozíció valamelyikének megvalósítására.

A teljesen elvont, dekoratíven absztrakt, s ezzel egyszerre nemesen emelkedett hangulatú megoldásra az amerikai Lewis Bangham nyújtott példát.

Szembeötlően sokan vállalkoztak a pályázók közül a környezet teljes átformálására, a land-art eszközeivel egy új, kultikus táj teremtésére. Ezek közé tartozik (a sajnos azóta váratlanul elhunyt) Csutoros Sándor bazaltoszlopokból alakított, természeti jelenséget és komor temetői hangulatot egyszerre idéző monumentális kompozíciója. Rokon vonásokat mutat vele Samu Géza elképzelése, bár az ő megoldása

AFFETTI MUSICALI

21. Mai, 19.00 Uhr

KISCELLI MÚZEUM
Budapest III., Kiscelli út 108.

Goethe-Institut

Sass Valéria

Das Budapester Kammerensemble "Affetti musicali", 1984 gegründet, hat sich zum Ziel gesetzt, die vokale Kammermusikliteratur des 17. und 18. Jahrhunderts auf zeitgetreue Weise und mit Hilfe zeitgetreuer Instrumente zu interpretieren. Das Ensemble pflegt ein Gebiet der Musikliteratur, das reich an kaum bekannten Meisterwerken ist. Anläßlich des gemeinsam vom Kiscelli-Museum, Hungaroton und dem Goethe-Institut veranstalteten Konzerts spielt Affetti musicali sechs bisher nicht aufgeführte Kantaten von Georg Philip Telemann.

A budapesti "Affetti musicali" kamaraegyüttes 1984-ben alakult azzal a céllal, hogy a 17. és 18. század kamarazenéjének irodalmát korabeli módon, korabeli hangszerek segítségével szólaltassa meg. Az együttes a zeneirodalomnak olyan területével foglalkozik, amely gazdag alig ismert mesterművekben. A Kiscelli Múzeum, a Hungaroton és a Goethe Intézet közös rendezésében létrejött hangversenyen az "Affetti musicali" Georg Philip Telemann eddig nem játszott hat kantátáját adja elő.

Mitglieder des Ensembles / *Az együttes tagjai:*

Lax Éva, Gesang / *ének*
Bali János, *Flöte / fuvola*
Borsódy László, Trompete / *trombita*
Préda László, Trompete / *trombita*
Paulik László, Violine / *hegedű*
Posvanecz Éva, Violine / *hegedű*
Földes Judit, Bratsche / *brácsa*
Máté Balázs, Cello / *cselló*
Klembala Géza, Cembalo, Orgel / *csembalo*

Karten sind in der Nationalphilharmonie (Budapest V., Vörösmarty tér 1.) und vor dem Konzert am Veranstaltungsort erhältlich.
Jegyek a Magyar Filharmónia jegyirodában és az előadás előtt a helyszínen kaphatók.

SASS VALÉRIA / MADELEINE DIETZ

Eröffnung / *Megnyitó*: 24. Mai, 19.00 Uhr

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA
Budapest III., Fő tér 1.

Die Ausstellung ist bis zum 18. Juni dienstags bis freitags von 14.00 bis 18.00, samstags und sonntags von 10.00 bis 18.00 Uhr geöffnet.

A kiállítás június 18-ig, keddtől péntekig 14-18 óráig, szombaton és vasárnap 10-18 óráig tekinthető meg.

Unter dem Motto "Wasserprobe" haben die Kunsthistoriker Edit András und Gábor Andrási eine Ausstellungserie initiiert, die ausschließlich der Arbeit von Künstlerinnen gewidmet ist. Die Kuratoren gehen aus von der Beobachtung, daß in den letzten Jahren, speziell in der jüngeren Generation, Künstlerinnen im zeitgenössischen ungarischen Kunstbetrieb eine immer wichtigere Rolle spielen. Dennoch ist in Ungarn, anders als in vielen westlichen Ländern, bisher keine Tradition einer dezidiert feministischen Kunst auszumachen. Die Ausstellungsserie in der Óbuda Klubgalerie und der Kellergalerie verfolgt das Ziel, Projekte von Künstlerinnen aus Ungarn und anderen Ländern zu präsentieren, zu vergleichen und nach Abschluß der Serie in einer umfangreichen Publikation zu dokumentieren.

Mit Unterstützung des Goethe-Instituts werden Valéria Sass (Berlin) und Madeleine Dietz (Landau) gemeinsam eine Rauminstallation realisieren.

András Edit és Andrási Gábor művészettörténészek "Vízpróba" címmel kiállítássorozatot kezdeményeztek, amelyet kizárólag művésznők alkotásainak szentelnek. A szerzők abból a megfigyelésből indultak ki, mely szerint az utóbbi években a női művészek, különösen a fiatalabb generáció tagjai egyre nagyobb szerepet játszanak a kortárs magyar művészet színterén. Ennek ellenére, ellentétben a nyugati országokkal, kifejezetten feminista művészeti hagyomány Magyarországon nem létezik. Az Óbudai Társaskör és a Pincegaléria kiállítássorozata célul tűzte ki a magyar és a külföldi női művészek alkotásainak bemutatását, összehasonlítását és a sorozat lezárása után átfogó kiadványban kívánják összegezni tapasztalataikat.

A Goethe Intézet támogatásával Sass Valéria (Berlin) és Madeleine Dietz (Landau) közös térinstallációt készítenek.

SASS Valéria

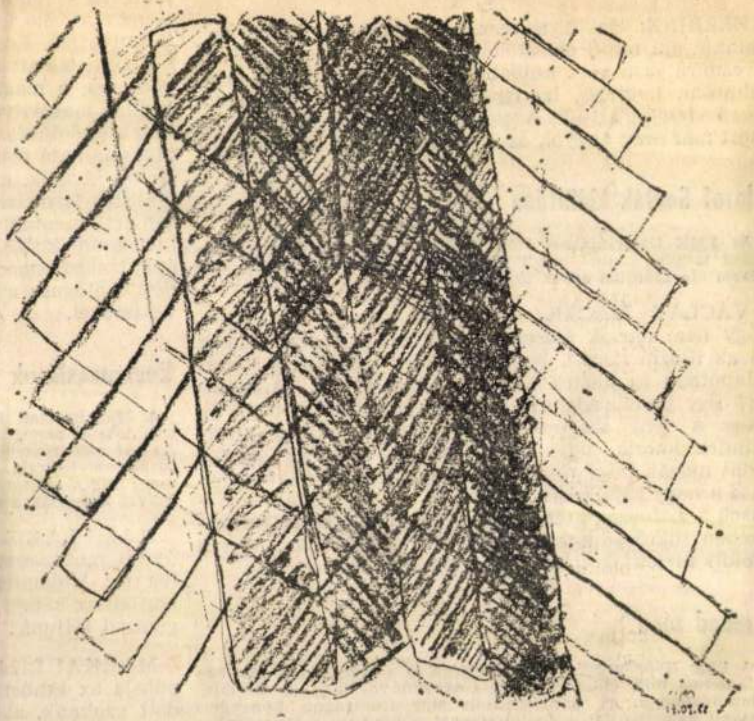

Sass Valéria rajza

rendezett előadást öt egymást követő estén játsszák. Dörner György zeneszerzőként is bemutatkozik, a díszletet Antal Csaba, a jelmezeket Papp János tervezte, koreográfus Virág Csaba. A produkcióból Grünwalsky Ferenc irányításával tévéfilm is készül.

ZERBINE: Ha összevérezik itt a padlót, keressenek valakit, aki majd összetakarít, én már öreg vagyok az ilyesmire és a vért különben is nagyon nehezen lehet felmosni. Legjobb, ha egy kis sót szórunk rá, aztán forró vízzel sikáljuk. Azelőtt sok vért takarítottam, de most már öreg vagyok az ilyesmire... Na, kezdik már?

Jozef Sedlák kiállítása

Az FMK Galériájában Jozef Sedlák pozsonyi művész kiállítása látható június 24-től július 8-ig. Sedlák az 1990-es Művészet Ma kiállítás egyik díjazottja.

VÁCLAV MACEK: Sedlák műveinek alapértéke, hogy nem létezik élesen megvonható határ a valóság és az illúzió között. Nála az ember valamiféle köztes állapotban és köztes időben létezik. Talán várakozás az? Egy perctöredéknyi időre megérinti önnön testét, vagy a fény szerteszökkenő nyomait. Tudja, hogy mindez létezik, ugyanakkor mintha csak győzögetné saját magát, hogy nincs sem ő, sem a fénysugár. Alkotása a nagy kétely művészete. A fotográfiák — ciklusok a biztonság utáni vágyból fakadnak, de teljes egészében tükröződik bennük annak tudatosítása, hogy a (földi) biztonságot lehetetlen elérni.

Szabad zóna

A Finn Képzőművészek Szövetsége és a Műcsarnok 1986-ban állapodott meg először, hogy a szokványos magyar kiállítás Finnországban, és finn kiállítás Magyarországon koncepció helyett valami újjal próbálkozzanak. A kiállítás a Műcsarnokban tekinthető meg június 27. és július 28. között.

NÉRAY KATALIN: Finn kollégáimmal úgy állapodtunk meg, hogy böséges és kölcsönös dokumentáció-

meg tíz fiatal rigai

FABÉNYI JÚL
több, itt bemutat
— az autonóm le
it folytatják. Érd
központi témái: a
viszonya, a magá
forikus megnyilvá
társ képzőművész
tapasztalható poli
lációk követik, ké
kiállítás termeire.
san lett mentalitá
kus gondolkodás,
épülő alkotásmód
dett dialógust, a
vészetével.

Rockmessiások

**A Margitszigeti Sz
ken lesz a bemutat
Az est első részében
formátus liturgia
meg, míg a második
művét láthatják a n**

ILLÉS LAJOS
újabb munkámat
(90,16): Vidámíts
napjaihoz képest,
gonoszt láttunk!

MAKKAI LILL
pontja az Emberf
deti azoknak, aki
szemléletében az
rás és örömszerzé
mában kapták m
valóság maradt ki

Magnetismus, Dichte usw.) verbunden und nehmen daher das Horizontale und den Bereich der Realität in Anspruch. Hängeplastiken sind dagegen vertikal ausgerichtet: Das ist eine Welt der Metaphysik, der Transzendenz. In den Hängeplastiken bringt der Mensch seinen Aufruhr gegen die Erdgebundenheit zum Ausdruck und gelangt im Endergebnis zum Fliegen (Tatlin, Takis).

Obwohl dieser Aufsatz den Werken der ungarischen Kunst gewidmet ist, wird darin kurz auch auf die sowjetische Avantgarde eingegangen, die den Konstruktionen dieser Art als Ausdruck ihrer utopischen Ideale Modellwert beimaß (Tatlin, Rodtschenko, Kluzis, Krutikow usw.). Bezüglich des Verhältnisses zwischen Hängeplastik und Raum gibt es zwei grundsätzlich unterschiedliche Auffassungen: Zum einen wird der von der Skulptur begangene Raum als zur Masse des Werks gehörig verstanden (Rodtschenko). Zum anderen wird diese virtuelle Masse nicht in die Plastik einbezogen und somit die Kontinuität des unendlichen Raums nicht unterbrochen, dafür wird aber durch die feinen Bewegungen der Skulptur eine ständige Vibration, eine andauernde Mobilität der Raumstruktur hervorgerufen (Calder).

Die Reihe der Hängeplastiken beginnt in der ungarischen Kunst mit der Komposition von Ferenc Martyn (Anfang der vierziger Jahre), in der durch die Zusammenfügung gedrechselter und bemalter Elemente ein Gleichgewicht zwischen Formen hergestellt wird, die frei, nach allen Richtungen in den Raum eindringen. In einigen Gegenstücken dazu erprobte der Künstler stabile oder instabile Gleichgenichtssituationen in Bodenstücken, wodurch er zugleich Beweise für die Zusammengehörigkeit von Bodenskulptur und Hängeplastik lieferte. Ähnliche Gegenstücke fanden sich auch im Schaffen von József Jakovits (Drahtplastik, 1946, Fliegende Vögel, in zwei Varianten, 1947 – alle vernichtet). Die Drahtplastiken von Jakovits drückten real existierende, aber nicht erfaßbare – weil in der Zeit sich ständig verändernde – Formen (einen Vogelschwarm im Flug) aus. Es waren dies geschlossene, aber nicht abgegrenzte Formen, die frei im Raum schwebten und deren Charakter von den Eigenschaften des Raums bestimmt waren. Die Kompositionen von Martyn und Jakovits vergegenwärtigen das Gleichgewicht beziehungsweise die sich im Raum auflösende, immateriell werdende Masse, die Hängenden Konstruktionen von Barna Megyeri hingegen die immanenten Spannungen des Raums und die verborgenen Spannungen der Konstruktion.

Neben den abstrakten Werken entstanden auch Hängeplastiken des figürlich-imitativen Typs, zum Beispiel die stilisierten Vögel mit ausgebreiteten Flügeln von Jakovits oder die Kleinen Modellflugzeuge und die Mondfähre von Béla Kondor.

Die Zahl der Hängeplastiken erhöhte sich in den sechziger Jahren, im Zusammenhang mit den großen Änderungen im ungarischen Kunstleben. Die nicht-mimetischen Elemente des Kunstwerks, der Rahmen, die Bildfläche, das Format, die Ausdehung, die Symmetrie, die Wiederholung, der Duktus, gewannen selbständigen Wert, worin die Einflüsse der Wahrnehmungs- und der Gestaltpsychologie sowie der Semiologie spürbar werden. Die Hängeplastiken sind, nachdem sie Kompositionen und Konstruktionen geworden waren, nun zu *Strukturen* geworden.

Diese Tendenz läßt sich vor allem in den Werken von Sándor *Csutoros* nachweisen. Für ihn war die Kugel die Grundform, mit deren Variationen, Aneinanderreihung und Gruppierung er seine hängenden Strukturen aus den unterschiedlichsten Materialien (aus bemaltem, Holz, Metallen, Roßhaar, Kunststoff, mit Wasser gefüllten Glaskugeln, geknoteten Stricken) und von mannigfaltiger Anordnung schuf. Der bezeichnende transzendente Zug der Hängeplastiken kam besonders schön in der „Treppenhaus-Aktion" zum Ausdruck (Sándor Csutoros – László Haris – József Molnár V., 1973). In einem bauffälligen Treppenhaus mit abgeblättertem Verputz war zwei Stockwerken hindurch eine aus Schwarz ins Weiß übergehende Kugelreihe aufgehängt und symbolisierte die dreifache Welt „Unterwelt – Erde – Himmel", wenn ihr der Betrachter von der Kellertür bis zur Dachbodentür den vorgezeichneten Weg entlang nachfolgte. Die parallele Bewegung von unten nach oben beziehungsweise von oben nach unten fand in der *Glaskugelreihe – Wasserornamentik* von Csutoros poetischen Ausdruck. In den aufeinanderfolgenden Glaskugeln war von unten nach oben die Menge der Flüssigkeit stufenweise reduziert, während sich dies in einer parallelen Kugelreihe umgekehrt wiederholte.

Nach der Konzeptkunst und der Aktionskunst kehrte Ende der 80-er Jahre eine Kunst wieder, die auf den Gegenstand konzentriert und auch traditionell zu nennen wäre, die jedoch ihr erneuertes Selbst in Kenntnis und im Bewußtsein ihrer Voraussetzungen definiert. In der ungarischen Kunst wird diese Tendenz unter anderen durch Valéria *Sass* repräsentiert. Ihre Werke sind Rauminstallationen zum Thema ausgeglichene Spannung. Die statische Auffassung wird in diesen Werken durch eine dynamische Konzeption abgelöst, in der die Plastik einen Grenzfall von Stabilität und Labilität darstellt. Es handelt sich dabei nicht um eine Masse, die in den Raum gesetzt wird, sondern um Figurationen, die ausgezeichnete Punkte des Raums markieren beziehungsweise Verbindungen zwischen solchen Punkten herstellen. Da auch der Raum nicht homogen ist – es wirken ja Kräfte in ihm –, bezeichnet die Künstlerin die Richtung dieser Kräfte. Die Plastik selbst ist also ein Kraftfeld, dessen Grenzen durch die eigenartige *Konstellation* der durch die Künstlerin angeordneten Elemente und der wahrnehmenden Person abgesteckt werden. Zum Thema ausgeglichene Spannungen schuf Valéria Sass auch Hängeplastiken mit dem Titel *Gleichgewicht I–II–III* (1988).

In den achtziger Jahren entstanden zwar in der ungarischen Kunst zahlreiche Hängeskulpturen, aber sie trugen zur angedeuteten Gedankenreihe durch keine weiteren Angaben bei. Diesen neuen Zug brachte erst der postmoderne Geist der neunziger Jahre mit, und zwar auf eine schockierende Weise. Die Plastik von András *Böröcz* mit dem Titel Die *Gehenkten* bietet mit ihren 17 Figuren, die zugleich Menschen, Bäume und exotische Trommeln sind, eine eigenartige Metamorphose von Gegenstand – Mensch – Pflanze. Mit ihren folkloristischen, manieristischen und expressionistischen Assoziationen und ihrer Freudschen Inspiration stellt sie zugleich auch eine rätselhafte Metapher vom Unbehagen in der menschlichen Kultur dar.

TALAPZAT NÉLKÜL

FÜGGŐ PLASZTIKÁK A MAGYAR SZOBRÁSZATBAN

NAGY ILDIKÓ

1986-ban a brémai Kunsthallében Siegfried Salzmann nagysikerű kiállítást rendezett „Bodenskulptur" címmel.[1] A fogalom sajnos nem adható vissza magyarul egyetlen szóval, mert ezek a szobrok egyaránt jelentenek padlón (tehát épületbelsőben) és a földön (vagyis a természetben) elhelyezett, talapzat nélküli szobrokat. Bár a talapzat elhagyása Rodin óta („Calais-i polgárok") foglalkoztatja a modern szobrászokat, a kifejezett Bodenskulptur legkorábbi példái az 1910-es évek végéről származnak (Duchamp, Lehmbruck). Számuk Berto Lardera: „Órák és napok" (1958–59) című műve óta nőtt meg rohamosan, összefüggésben a land art gondolatkörével és térhódításával.

A kiállított művek és a katalógus kitűnő tanulmányai (Siegfried Salzmann, ill. Bernhard Kerber) szinte kihívást jelentenek arra, hogy megkíséreljük végiggondolni a talapzat nélküli szobrok másik végletét: a függő plasztikákat, mégpedig a magyar szobrászatban. Annál is inkább aktuális ezt megtennünk, mert a közismerten tradicionális magyar szobrászat éppen erre a modern gondolatra reagált sokoldalúan, és ezek a művek lehetőséget adnak arra, hogy általuk nyomon követhessük a szobor-fogalom értelmezésének mai alakulását is.

Salzmann nyolc tételben foglalja össze a Bodenskulptur karakterisztikumait, melyek közül a legfontosabb a földhözkötöttség, vagyis a Földben immanensen rejlő erők és energiák: sűrűség, stabilitás, gravitáció, ponderáció, magnetizmus kihasználása és felhasználása. A függő szobrok viszont éppen ezek legyőzésére törekszenek.

A Bodenskulptur a vízszintes irányt (Robert Morris szavával a „landscape mode"-ot) veszi birtokba és ezáltal a reális és megragadható cselekvési tér tartományában marad. A függő szobrok iránya ezzel szemben a vertikális, mely egyértelműen a megragadhatatlan, a metafizikai, a transzcendencia territóriuma. A függő szoborban a gravitációt legyőzni akaró ember fejezi ki önmagát különböző formákban, egészen addig, amíg a konkrét repüléssel is kapcsolatba kerülhet. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy két jelentős mestere az orosz Tatlin és a görög-francia Takis a szobrok után olyan konstrukciók tervezésébe és megvalósításába kezdett, amelyekkel maguk is kipróbálhatták – ha nem is a repülést – de a lebegést. („Letatlin". 1930–32; ill. „L'homme dans l'espace", 1960)

Salzmann imponáló történeti áttekintést is ad a Bodenskulptur típusairól, melyek kezdettől fogva két fő irányt mutatnak: egy figuratív-imitatívat (Lehmbruck, Hutter, a korai Caro, D. Hanson, G. Segal stb.), mely a földre lezuhanó, földön fekvő stb. alakok variációja, és egy elvont-konceptuálisat, melynek számtalan lehetősége van, így én csak a legkorábbi példát, M. Duchamp: „A csapda" című művét említem meg, mely egy padlóhoz szögezett ruhafogas.

Minden bizonnyal a függő plasztikákról is össze lehetne állítani egy történeti sort, amelyre én semmiképpen sem érzem hivatottnak magam, de nem is tárgya e dolgozatnak. Az azonban nyilvánvaló, hogy az említett két irány itt is nyomon követhető. A figuratív-imitatív vonal a lebegés-repülés valamilyen leképezése: Ernst Barlach láncokra függesztett „Dómangyal"-ától (1927, Güstrow, székesegyház) – Hans Haacke lebegő, gázzal töltött „Vitorlá"-jáig (1966). Míg a másik irány túlmutat azon a célon, hogy a szobor a lebegést-repülést kifejezve valamilyen módon elszakadjon a földtől, és a térben lévő erők és energiák megjelenítésére vállalkozik.

Első példáit az orosz és lengyel avantgarde-ból idézhetjük. Vlagyimir Tatlin „Sarok-kontrarelief"-jei (1914–15) rugalmas dróton vagy meghajlított merev tengelyen függő szobrok, amelyek az anyag feszítettsége által a térbeli feszültséget jelenítik meg. A szakirodalom[2] Tatlin „vitorlamesteri jártasságára" vezeti vissza a függesztett sarokreliefek alapélményét, és ezt nincs jogunk kétségbevonni. Tatlin számos művén ismerhetjük fel a megfeszülő vitorlavászon képét, azt azonban, hogy egy ilyen empírikus élmény túlelmelkedjék a leképezés szintjén, valaminek ösztönöznie kell.

Az orosz avantgarde szemléletének metafizikus volta – melyre egyaránt hatott a Lobacsevszkij-iskola térelmélete és az orosz formalista irodalom és nyelvelmélet, nem utolsósorban pedig a két iskolát önmagában egyesítő Velimir Hlebnyikov költészete – adja meg azt a filozofikus hátteret, azt a szellemi légkört, melyben Tatlin függesztett plasztikái, „e térre festett bádogok"[3] létrejöttek. (Tatlin műveinek legkitűnőbb kortárs elemzője Viktor Sklovszkij író, irodalomtudós, a „Formalista iskola" egyik alapítója és teoretikusa volt.) Az a kozmikus szemlélet, amely az orosz avantgarde sajátja volt, fratott le Maleviccsel ilyen sorokat: „Új festészetem már nem kizárólag földi jellegű. Elhagytam a földet, akár egy szúette házat. Az emberben, az emberi tudatban valóban él az űr iránti vonzódás, a vágy, hogy elszakadjon a földgolyótól."[4] És ez ösztönözte a Malevics-tanítvány lengyel Katarzyna Kobrót is „Függő kom-

pozíció"-inak létrehozásában (1921), „melyek a formák bizonyos elrendezéseinél érvényesülő erőhatás és irányfeszültség törvényeihez készített tanulmányok."[5] Az utópiára alapozott szovjet avantgarde művészeire általánosan jellemző, hogy kedvelték a függesztett konstrukciókat, melyeket modellértékűeknek éreztek egy eljövendő társadalom eszményeinek kifejezésére (Klucisz, Krutyikov stb.). Alapvetően fontosak a „Függő konstrukciók" (1920) különféle típusai Alexandr Rodcsenko művészetében is. Ezek a léc-szerkezetek különböző síkokban elhelyezett, egymásba épített, befelé fokozatosan csökkenő méretű, áttört geometrikus idomokból (négyzet, ellipszis, hatszög stb.) állnak, amelyek mozgásuk révén jelölik ki azt a téri egységet, amelyet a szobor tömegeként értelmezhetünk.

Bár nem vehetjük sorra a függőplasztikákat a modern szobrászat egyetemes történetében – így pl. Giacometti szürrealista műveitől (amelyek a magyar absztrakt szobrászatra is hatottak) akár a Gruppe Zero tagjainak konstrukcióiig vagy tovább-, a legismertebb és legnépszerűbb képviselőjüket, Alexander Caldert meg kell említenünk. Calderre Mondrian festészete és a neoplasticizmus elmélete hatott, amelyet azonban a mozgás elevenségével akart összekapcsolni. Mobiljai olyan lineáris konstrukciók, amelyek – Rodcsenko szándékaival éppen ellentétben – nem akarják a mozgás által létrehozott virtuális tömeget a szobor részévé tenni. Calder nem akarja megbontani szobrai val a végtelen tér kontinuitását. Szobrainak finom mozgása csupán egy vibráció nyomát hagyja a térben, ezzel visszont a térstruktúra állandó elmozdulását, áramlását idézi elő. Éppen ezért nem idegenkedik semmiféle természeti utalástól sem, sőt függő mobiljait is szívesen hasonlítja természeti jelenségekhez („Nappal és éjjel", 1965), vagy helyezi bele természeti környezetbe („Pókháló", 1965).

A Bodenskulptur a földhöz és a tömeghez kötődött, a függőplasztikák ezzel szemben a levegőhöz és a térhez tartoznak, annak tulajdonságait és tartalmait használják fel és fejezik ki.

A függőplasztikák sorát a magyar művészetben Martyn Ferenc kezdi el. Műve, mely eltérő címmel és évszámmal szerepel a szakirodalomban,[6] az 1940-es évek első felében készült, hasonlóan egyéb festett szobraihoz. Az előforduló címek közül a „Kompozíció" illik rá a legjobban, mert különféle formák – esztergályozott fa-bábok, járom, propeller – összeillesztésével jött létre. Martyn a meglehetősen súlyos fa-kompozíciót valóban függesztve képzelhette el, bár a propeller-forma elmozdításával lehetséges egy földre állított változata is. Mindenképpen elgondolkoztató, hogy olyan művek társaságában készült, mint a földön álló „Farelief", „Plasztika" vagy „Kis plasztika"[7] melyeken nagyjából azonos vagy hasonlókon formák különböző – stabil vagy bilenő – egyensúlyi helyzetét próbálja ki. Kézenfekvő lehetett számára, hogy ugyanezt lebegtetve is kipróbálja, ezzel is bizonyítván a Bodenskulptur és a függő plasztikák összetartozását. Martynnak a festészetében is vissza–visszatérő problémája a kép terében szabadon lebegő, a keretre semmilyen irányban sem támaszkodó forma, és nagyon valószínű, hogy ebben a szobrában is egy lehetséges egyensúlyi helyzet érdekelte. A tárgyi vonatkozások – tehát a járom-forma vagy a repülőgép – ebből a szempontból mellékes és inkább Martyn jellegzetes motívumvilágára utal. Szobra tehát nem a figuratív-imitatív típus képviselője, hanem annak az egyensúlynak a kifejezése, amely a térbe minden irányban szabadon benyúló formák között megteremthető.

Hasonlóan elvont indíttatásúak Jakovits József korai függő szobrai is. Jakovitsot ugyan a szürrealizmus képviselőjeként tartja számon a művészettörténetírás – és művei nagyrészt valóban szimbolikus-metaforikus eredetűek –, de volt egy rövid periódusa az 1940-es évek közepén, amikor kifejezetten elvont problémák, a tér és a tömeg viszonya, „a tér mint tömeg" foglalkoztatta. A sort a „Kubista akt" (1946) nyitja meg, mely az archipenkói szobrászat tanulságán, a pozitív és a negatív forma felcserélhetőségén alapszik. Ezt követi a „Bagoly" (1946) majd az „Áttört akt" (1947), melyben a szobor belső tere és a külső tér egymásba alakul, de a szobor tömegét határoló forma még szilárd, jól felismerhető. A szobor tehát változatlanul a végtelen térbe tett véges forma, amely azonban már megnyílik a végtelen felé. Tér és tömeg viszonyában a logikusan következő lépés: Jakovits drótplasztikái. A szobor itt már a kontúrjai által a végtelen térből kijelölt darab, tömege egyanyagú a térrel. És ez a térbe beolvadó szobor-értelmezés magával hozza a függő plasztika igényét.

Érdekes, hogy akárcsak Martyn, Jakovits is párdarabokat készít, az 1946-os „Drótplasztika"[8] a padlón áll, a „Szálló madarak" (1947, két változatban) viszont a levegőben függ. Hogy Jakovits szükségszerűen jutott el a függő plasztikákhoz, azt már Hamvas Béla is kiemelte. „Ezért kívánkoznak szobrai, még bizonyos nehézségük ellenére is a levegőbe. Félúton a levegőben is vannak. Természetesen ezt a problémát a szobrászat még azzal, hogy felfüggeszt, akár alig látható szállal is egy levegőbe kívánkozó testet, még nem oldja meg. A szobrászat szerves nagy problémája merül itt fel: a test kiemelése a három dimenzióból."[9]

Hamvas egyik korábbi frásának[10] ismeretében tudhatjuk, hogy mire gondol, az *időnek*, mint a negyedik dimenziónak arra az örökös megostromlására, amely a modern művészetet – főleg a szobrászatot – oly erősen megkísértette. A mobilok és a függő plasztikák a mozgás révén próbálták ezt érzékeltetni, és a mozgás, vagyis az idődimenzió által bejárt teret a szobor valóságos terébe belevonni. Jakovits művében azonban nem erről (vagy nem elsősorban erről) van szó, hanem egy létező, de mégsem reális, mert az időben szüntelenül változó, tehát nem megragadható forma (repülő madárcsapat) kifejezéséről. Ezt pedig egy olyan zárt, de nem lehatárolt formával érzékelteti, amely a földtől elszakadva a térben lebeg és jellegét a tér tulajdonságai szabják meg.

Az 1940-es évek magyar absztrakt szobrászatának legmerészebb darabjait Megyeri Barna készítette. Művei nem maradtak fenn, így például a „Lengő" – amely függő plasztika volt, és ki volt állítva a Kállai Ernő által rendezett: „1948. A magyar képzőművészet újabb irányai" című kiállításon. A visszaemlékezések szerint a „Lengő" mobil, organikus forma volt. A „Függő konstukció I.–II." – melyek ha nagyon rossz fotók alapján is, de rekonstruálhatók – pedig azonos elemekből szerkesztett geometrikus téri alakzatok, melyeket maga a felfüggesztés ténye, a kifeszített és egy vagy több ponton rögzített léc-kötél szerkezet alkot. Míg Martyn az egyensúlyt, Jakovits a térben feloldódó, anyagtalanná váló tömeget, Megyeri a térben meglévő feszültséget, a konstrukcióban lévő feszítettséget jelenítette meg. Megyerit ez a kérdés mélyen érdekelhette, mert az 50-es évek kényszerű és tragikus intermezzója után a 60-as években ismét visszatért a függesztett plasztikákhoz. Alumíniumból, illetve papírból készített munkái közül különösen érdekes az a nyújtott spirál-forma, amely mind a földön, mind a mennyezeten egy-egy ponton rögzített kötéllel szabadon feszül a térben.[11]

Az ötvenes évek Jakovits szobrászatában is változást hoznak. A szabad szellemű absztrakció elveszti azt a hiteles hátterét, amelyet az élet 1945–47 között még megadott. Művészete nem elvont, hanem szimbolikus-szürreális, groteszk vagy tragikus, de mindenképpen súlyos, tárgyias és asszociatív lesz. Sokat merít a népművészet szürrealizmusából és az irányzat általános formakincséből (Miró, Max Ernst) éppúgy, mint a legtágabban értelmezett egyetemes művészet kultúrköréből („Maszk maori kagylókkal", 1951–53; „Arnolfini asszony", 1956-58). Ekkor is készít függő szobrokat, de azok a figuratív-imitatív típushoz tartoznak. A súlyos faplasztikák erősen stilizált, kiterjesztett szárnyú, áttört testű madarakat ábrázolnak, mozgalmas kontúrjaik inkább fenyegető hatásúak, ellentétben a korábbi szobrok játékos, hallatlan könnyedségével („Madárfüggő I.–II." 1955).

Az imitatív típusú függő plasztikának különleges darabjai Kondor Béla kis modelljei. („Kis repülőmodell I.–II." 1961; „Nagy repülőmodell"; „Holdkomp," 1968).[12] Nem plasztikának készültek, de ma már műtárgynak tekintjük őket, és ilyen értelemben szerepeltek a Magyar Nemzeti Galéria „Hatvanas évek" című kiállításán is. Kondor szeretett játszani, és maga-készítette kis fantázia-repülői, légi járművei gyakran visszatérő motívumok a képein, fotósorozatain is. Hasonló az eset Degas-éhoz , aki a tüllszoknyás táncosnőszobrait eredetileg nem műalkotásnak szánta.

A függő plasztikák száma a hatvanas években szaporodik meg. Ez összefügg azzal, hogy a magyar művészetben ez az évtized jelenti azt a fordulatot, amikor túl a figurativitás és absztrakció probléma-körén, előtérbe kerülnek és önálló képi értéket nyernek a műalkotás nem-mimétikus elemei, vagyis a keret, a képsík, a képmező – mint alap, a formátum, a méret, a kiterjedés, a szimmetria, az ismétlés, az irányok, – a fönt és a lent, a jobb és a bal oldal, stb. – mely változásban az érzékelés- és alaklélektan hatása éppúgy közrejátszik, mint az évtized végétől itthon is közismertté váló filozófiai esztétikáké, mindenekelőtt a jelelméleté. Mindezek közvetlen, vagy az amerikai, illetve a nyugat-európai művészet által közvetített hatása átformálja a hagyományos értelmű képi vagy plasztikai kompozíciót. „A keret nélküli festménynek a modern szobrászatban a talapzat nélküli szobor felel meg, amelyet vagy felfüggesztenek vagy közvetlenül a földre helyeznek" – írja Meyer Schapiro a vizuális művészetek szemiotikájáról szóló tanulmányában.[13] A talapzat kiemeli a művet a szemlélő világából és kijelöli számára egy statikus helyet a térben. Elhagyásával a mű vagy a szemlélő világába kerül vissza, vagy pedig szabadon megnyílik a tér végtelenjének.

Az absztrakt művészetnek és szobrászati gondolkodásmódnak azt a megszakadt vonalát, amit Megyeri és Jakovits kénytelen volt elhagyni, majd a hatvanas években felépő új művészgeneráció viszi tovább. Függő plasztikákat Csutoros Sándor készített, anélkül, hogy ismerte volna a hazai előzményeket. Első ilyen műve a három részes „Függő forma" (1966), melyen érezhető még valamilyen természeti inspiráció (pl. a lopótök formája), de inkább a függesztés tényében és nem annyira a változatos alakzatokban. Csutoros a három plasztikát bármilyen sorrendben és bármilyen szögben, sőt fal előtt egymás mellé sorolva is elhelyezhetőnek tartotta. A 60-as években főleg a paraszti tárgykultúra anyagai foglalkoztatták – készített pl. lószőrrel kombinált függő szobrokat is –, de nem ezekben találta meg a gondolat adekvát kifejezését, hanem a tárgyi és folklorisztikus utalásoktól megszabadított, elvont formákban. „A szobor nem a valóság illusztrálására szolgál... Az új plasztika a tiszta szobrászi elemek, egymáshoz és a fényhez való viszonyuk, téri vonatkozásuk megszervezése... a szobor és a külső világ között nincs közvetlen kapcsolat. Nem egyazon rendszerhez tartoznak. A szobor külön életet él, és ebben van ereje. Asszociációi önmagán belül rejlenek..."[14]

1971-től a gömb volt számára az az elvont forma, amely mint „tiszta szobrászi elem" megtalálta „külön életét". Az első gömbformákba mély vájatokat készített, ezzel mozgalmas fény-árnyék hatásokat ért el. Az így kialakított formákat függőleges irányban felfűzve hozta létre „Gömbornamentika" című függő plasztikáját, melyben már érezhető, hogy a sorrendiséggel bizonyos ritmust, a legalsó, legnagyobb gömbbel pedig egy erőteljes hangsúlyt kíván megadni, és ezáltal az egész műnek föntről lefele haladó irányt sugall.

A következő években egymás után készíti függő „Gömbsor"-ait különféle anyagokból (festett fa, alumínium, bronz, lószőr, műanyag, vízzel töltött üveggömbök, kötél csomókkal), melyekben érezhető, hogy az anyagok, ritmusok, méretek variálásával valamilyen struktúra kialakítására törekszik. A balatonboglári Kápolnatárlaton 1971-ben bemutatott „Gömbsor" (festett fa és fém) elrendezése olyan, hogy a lentről és fentről egyszerre induló, ellentétes anyagú, de azonos nagyságú 5 + 1 tagolású gömbsorok iránya egy közbeeső, hét tagú sorozatra mutat rá, melynek középső gömbje a legnagyobb. Optikailag ez a hét tagú, feketére festett fa gömbsor a leghangsúlyosabb, az elrendezés által azonban valósággal lebeg ég és föld között. Ezt elsősorban az teszi lehetővé, hogy a legkönnyebb gömbök vannak legalul, amelyek „felhajtóerő"-ként hatnak az egész sorra.

Hasonló szellemű gömbsort mutatott be 1973-ban a Haris László fotóművésszel és Molnár V. József grafikussal közösen rendezett „Lépcsőház"-akción. Egy kétemeletes, kopott, málló vakolatú ferencvárosi bérház lépcsőházának „vizuális képét" alakították át egy kétnapos akció keretében. Csutoros fekete-fehér műanyag gömbsort füg-

gesztett fel két emelet hosszan, a lépcsőház tengelyében. A lépcsőház funkciójára, a felfelé haladásra utal a gömbsor színe, mely fehérből indulva fokozatosan vált át feketére oly módon, hogy a gömbök hol megnyílnak, hol becsukódnak, helyet adva a másik színnek. Az akció a pinceajtótól a padlásajtóig tartott, a művek – plasztika, fotók, grafikák – kizárólag a fekete és fehér, valamint a zártság és a nyitottság ellentétére épültek. (Pl. zárt pinceajtó; zárt, de a nyitott ajtót ábrázoló fotók révén optikailag nyitottnak tűnő padlásajtó.) „A zárt pince, a bejárható, spirálisan emelkedő lépcsősor, a csak ‚eszmeileg' nyitott, felfelé vezető padlásajtó jelzésében nem nehéz felismerni még az ‚alvilág-evilág-túlvilág' hármasságát sem."[15] Ez a transzcendenciára irányuló gondolat a szemlélő mozgása során bontakozik ki, akit – a lépcsőn felfelé haladván – végigkísér a függő plasztika, mint az idő jelképe. Ezáltal a fehérből feketébe váltó gömbsor az élet-halál jelentéssel gazdagodik.

A fentről lefelé, illetve lentről felfelé haladó párhuzamos mozgás különösen szép, poétikus megfogalmazást nyert az „Üveggömbsor – Vízornamentika" című műben. Az egymást követő üveggömbökben lentről felfelé haladva fokozatosan csökken a folyadék, míg egy ezzel párhuzamos soron ugyanez fordítva történik. (Bemutatva: Balatonboglár: Kápolnatárlat, 1972; Műegyetem E-épület, 1973). Ezzel a sorozattal lényegében le is zárul az a gondolatkör, amelyet Csutoros a gömb és a függesztés összekapcsolásával kialakított, bár számos más gömb-kompozíciót, valamint egyéb függesztett plasztikát is készített.

Ha a klasszikus értelemben vett szobor *kompozíció* volt (ide sorolhatók, Martyn és Jakovits említett művei is), akkor ebből a következő lépésként öntörvényű *konstrukció* (Megyeri), majd modellértékű *struktúra* lett (Csutoros). Az, hogy Csutoros ez utóbbi műveit bizonyos akciók keretében mutatta be, és ezáltal – önállóságukból veszítve – egy folyamat *részei* lettek, már azt is mutatja, hogy a 70-es években magának a művészetnek a megnyilvánulási formái is változtak. A koncept art, a fluxus, az akció- és installáció-művészet éppenséggel a tárgyiasuló, önálló mű megszüntetésére törekedett.

A nyolcvanas években számos függő plasztika készült – a Békásmegyeri Művelődési Házban Andrási Gábor kiállítás-sorozatot is rendezett belőlük „Talapzat nélkül" címmel –, melyek többé-kevésbé az említett típusokat variálják. (Így pl. Bodóczky István *Sárkány*ai, Nádler Tibor *Mada*rai, stb.) Változást majd a nyolcvanas évek vége hoz, amikor is ismét visszatér a tárgyra koncentráló, akár hagyományosnak is nevezhető szobrászat, amely azonban az előzmények ismeretében és tudatosításával definiálja megújult önmagát.

Az akcióművészet és a fluxus hatására a statikus felfogás helyébe dinamikus értelmezés lép, amelyben a szobor határeset a stabilitás és a labilitás között. Nem a térbe helyezett valamilyen tömeg, hanem egy olyan alakzat, amely kijelöli a térnek egy kitüntetett pontját, illetve kapcsolatot teremt ilyen pontok között. Nem a jól definiálható helyekkel és tömegekkel foglalkozik, hanem ezek lehetőségeivel és átlagaival. És mert a tér sem homogén, hiszen erők működnek benne, a szobor ezeknek az erőknek az irányát jelöli ki. Plasztikailag tesz érzékelhetővé láthatatlan erőket. A szobrászat a kompozíció, konstrukció, struktúra után *konstellációt* teremt.

Legszebb példái a magyar művészetben Sass Valéria munkái. Az 1970-es évek végén nagy méretű „hajó"-kat készített (Csongrád, Fonyód), amelyekhez a szükséges technikai ismereteket egy hajóácstól tanulta meg. Az anyag és a technológia vezette arra a gondolatra, hogy az egymásnak feszülő erők egyensúlya az a legfontosabb tulajdonság, amely az anyagban, a tárgyakban és a világban, mikro- és makroméretekben egyaránt fenntartja a létezés állapotát a stabilitás és labilitás határán. További munkái során fokozatosan elszakadva a hajóforma előképétől, különféle egyedi plasztikákat (ívek, négyzetek), illetve térinstallációkat készített a kiegyensúlyozott feszültség témájára. Ez utóbbiakból kitűnik, hogy a szobor az ő értelmezésében egy olyan erőtér, amelynek határait a szobrász által elrendezett elemek és az érzékelő személy speciális konstellációja teremti meg. A 8. Budapesti Nemzetközi Kisplasztikai Triennálén (1990) ezt az erőteret három függesztett plasztikával hozta létre („Egyensúly 1.–2.–3.").

Siegfried Salzmann a hiperrealista figuratív művek áttekintésének is szentel egy fejezetet a Bodenskulptur történeti sorában (Duane Hanson: „Háború", 1968; George Segal: „Bowery", 1970) és én joggal gondolhattam azt, hogy ezeknek a reális környezetbe helyezett holtan vagy ájultan fekvő emberi testeknek igazán nincs analógiájuk a függesztett plasztikában a magyar művészetben, mert azok csakis akasztott emberek lehetnének, ami azért mégiscsak maga a horror. Bár a 301-es parcella emlékmű-pályázatára Berczeller Rezső beküldött egy ilyen témájú szobortervet, az mégsem volt igazi függesztett plasztika, hiszen egy nagyon is statikus, földön álló állványzat-rendszeren helyezte el az alakokat.[16]

Ekkor láttam meg egy fotót Böröcz András legújabb művéről, amely oly sokkoló, hogy szinte parancsolóan követeli: nézzünk szembe azzal a kijózanító igazsággal is, amit a posztmodernizmus jelent a szobrászatban. Böröcz amerikai ösztöndíjasként New Yorkban készítette az „Akasztottak" című szobrot 1989–90-ben Daniel Carney zenész és hangszerkészítővel közösen. A 17 alakos mű figurái 70-től 190 cm-ig különféle magasságúak, fából készültek, festve, de úgy, hogy helyenként a platánfa eredeti kérge is rajtuk maradt. A fára felakasztott emberek – ami a lincselés egyik formája ma is – azonosulnak a fával, amely nincs ott a kompozícióban. A figurák teste egyben egzotikus dob is, a rajtuk lévő vágás szerint a test-dobok különféle magasságú hangokat adnak. A függesztett figurák egymáshoz ütődve ilymódon megszólalnak.

A mű élményháttere egy idézet. S. Freud: „Rossz közérzet a kultúrában" című esszéjének egyik lábjegyzetében idézi H. Heine szarkasztikus mondatait arról, hogy „meg kell bocsátani ellenségeinknek, de nem korábban, mint hogy felakasztják őket."[17] A mű azonban nemcsak ehhez a mondathoz kötődik, hanem ugyanúgy a Freud-esszé alapgondolatához is, mely a kultúrtársadalom ideál-követelményével – „szeresd felebarátodat, mint önmagadat" – szembeállítja a „Homo homini lupus" igazságát.

Ez a látásmód Böröcz művészetének alapja. Egyszerre jelenik meg benne a dogok színe és visszája, a triviális és a szakrális (főleg totemisztikus értelemben), a groteszk és az emelkedett. Sajátos szimbiózisban él itt Einstein és Frankenstein (mert nevük hasonló), ember és gyufásdoboz, ember és dinnye, kémény és kéményseprő. Helyet cserél a paradicsomi fa és a kígyó (mert mindkettő tekeredik), a gyümölcs és villanykörte (mert mindkettő függ) és minden tárgy, növény és állat belekerülhet a leghétköznapibb emberi helyzetekbe. A felfüggesztés – úgy tűnik egyébként is foglalkoztatja, hiszen mint léthelyzet, annyira különbözik földhözkötöttségünktől. Az ember azonban nem válik égi lénnyé azáltal, hogy elszakad a Földtől, hanem nagyon is brutális helyzetbe kerül általa, amit csak az enyhít, hogy nem biztos, hogy dobbá vált emberről, lehet hogy emberalaku dobokról van szó.

Az „Akasztottak" persze igazi posztmodern mű, amely nemcsak irodalmi, hanem képzőművészeti idézeteket is felhasznál. Egyszerre idéz fel folklorisztikus és expresszionista emlékeket, gótikus szobrokat, Jacques Callot- és Goya-grafikákat. A figurák nem szenvednek és nem is átszellemültek; a mű egy talányos kulturális metafora a kultúra rossz közérzetéről.

JEGYZETEK

1 Bodenskulptur. Bremen, Kunsthalle (Rendezte: Siegfried Salzmann). 1986. április 29. – június 25.

2 *Szrigaljov, A.:* A festészettől az anyagkonstrukcióig. In: Tatlin. Szerk. *Zsadova, L.* Budapest é. n. 16. Zsadova említi, hogy Tatlin holland hajóépítőmesterek leszármazottja volt, őseit, a Van Tatlingokat I. Péter cár hozatta Oroszországba. A művész maga is szolgált a flottánál. I. m. 143.

3 *Hlebnyikov, V.:* Tatlin. In: *Kovtun, J. F.:* Hlebnyikov és a képzőművészet. Helikon 33 (1987) 410.

4 Idézi *Kovtun, J. F.* i. m. 403.

5 *Zagrodzki, J.:* Katarzyna Kobro. In: Konstruktivizmus Lengyelországban. Kiállítási katalógus. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 1989, 51.

6 *Kompozíció.* 1941–44, festett fa, 80 x 45 x 45 cm. Janus Pannonius Muzeum (JPM). In: *Keserű K.:* Martyn Ferenc, a szobrász. Ars Hungarica 5 (1977:2) 51. kép; *Lebegő forma (Térkonstrukció)*, 1946, festett fa, 53 cm. JPM. In: *Aknai T.:* Plasztikák. Művészet 19 (1978:5) 12.; *Térkonstrukció.* 1946, fa, 53 cm. JPM. In: *György P. – Pataki G.:* Az Európai Iskola. Budapest 1990, 175. kép. A mű leltári száma: JPM 74.190.

7 Minhárom mű a JPM tulajdona. *Farelief*, ltsz.: 73.121.; *Plasztika (Térkonstrukció)*, ltsz.: 74.191.; *Kis plasztika (Térplasztika)*, ltsz.: 74.189.

8 Jakovits József: *Drótplasztika*, 1946. Megsemmisült. Reprodukálva: Tér és Forma 20 (1947:1) 21.

9 *Hamvas B. – Kerényi K.:* Forradalom a művészetben. Pécs[2] 1989, 102.

10 *Hamvas B.:* Modern szobrászat és művészetelmélet. Esztétikai Szemle 2 (1936:3) 139–151.

11 A család tulajdonában.

12 A Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában. Ltsz.: MM 79.18., MM 79.19. és MM 79.21.

13 *Schapiro, M.:* On Some Problems in the Semiotics of Visual Art: Field and Vehicle in Image-Signes. Semiotica 1 (1969:3) 223–242. Magyarul, részletek („A vizuális művészetek szemiotikájából" címmel): A jel tudománya. Válogatta és bevezette *Hordnyi Ö. és Szépe Gy.* Budapest 1975, 491–509.

14 Csutoros Sándor bevezetője az Orvos Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetében rendezett kiállításának katalógusában. 1968, november 9–23.

15 *Szenadám Gy.:* Utak és Határok. Jegyzetek Haris László fotóihoz. Kézirat, 1979, 22. lap. A kézirat kölcsönzéséért ezúton mondok köszönetet a szerzőnek.

16 1956/301. Pályázat az 1956-os forradalom vértanúinak emlékművére a 301-es parcellában. (A Történelmi Igazságtétel Bizottság kiadványa) Budapest é. n. (1989) 6. kép.

17 *Freud, S.:* Esszék. Budapest 1982, 372.

SOCKELLOSE SKULPTUR
HÄNGEPLASTIKEN IN DER UNGARISCHEN KUNST

Siegfried Salzmann veranstaltete 1986 in der Bremer Kunsthalle eine Ausstellung der Bodenskulptur. Der große Erfolg der Ausstellung und die ausgezeichneten Studien im Katalog (Siegfried Salzmann und Bernhard Kerber) regen dazu an, sich über das andere Extrem der sockellosen Plastik, die Hängeplastiken in der ungarischen Kunst, Gedanken zu machen. Dieser Gesichtspunkt ist auch dadurch berechtigt, daß die ansonsten ziemlich traditionsgebundene ungarische Plastik gerade auf diesen modernen Gedanken vielseitig reagierte, und so läßt sich daran die Entfaltung des Begriffs Plastik durch die Stufen Komposition – Konstruktion – Struktur – Konstellation nachvollziehen.

Bodenskulpturen sind den immanenten Kräften und Energien der Erde (Gravitation, Ponderation, Stabilität,

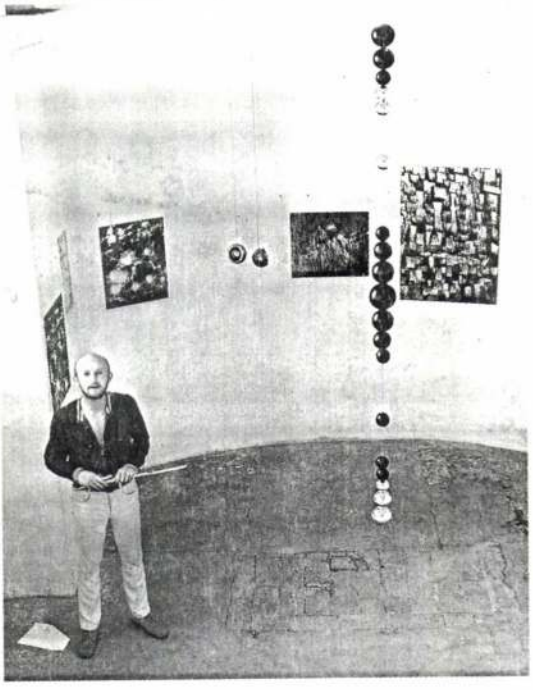

5. Csutoros Sándor: Gömbsor. Kiállítva: Balatonboglár, Kápolnatárlat, 1971. június 8–15.

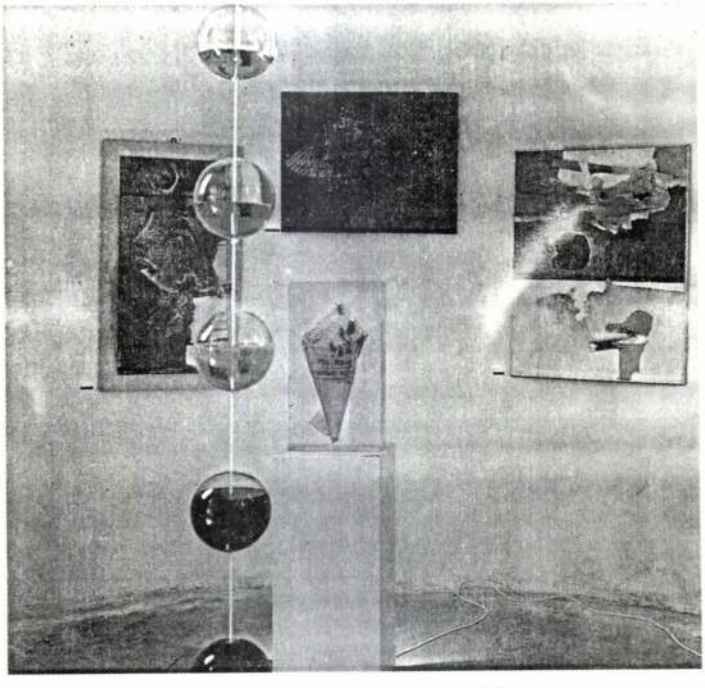

6. Csutoros Sándor: Üveggömbsor – Vízornamentika (részlet). Kiállítva: Balatonboglár, Kápolnatárlat, 1972

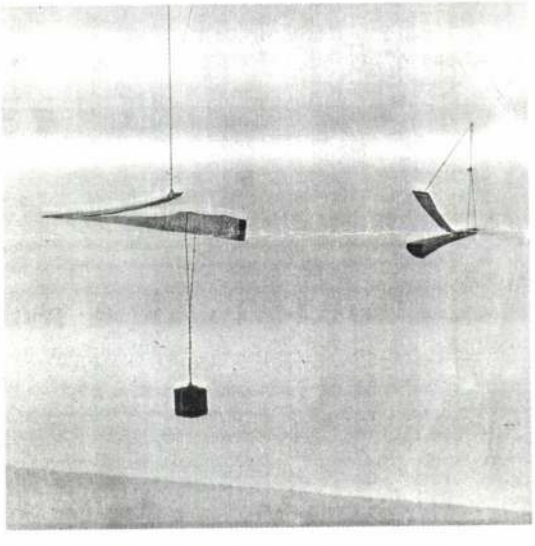

7. Sass Valéria: Egyensúly 1., 1988. Budapest, Magyar Nemzeti Galéria; Egyensúly 2, 1988. A művész tulajdona

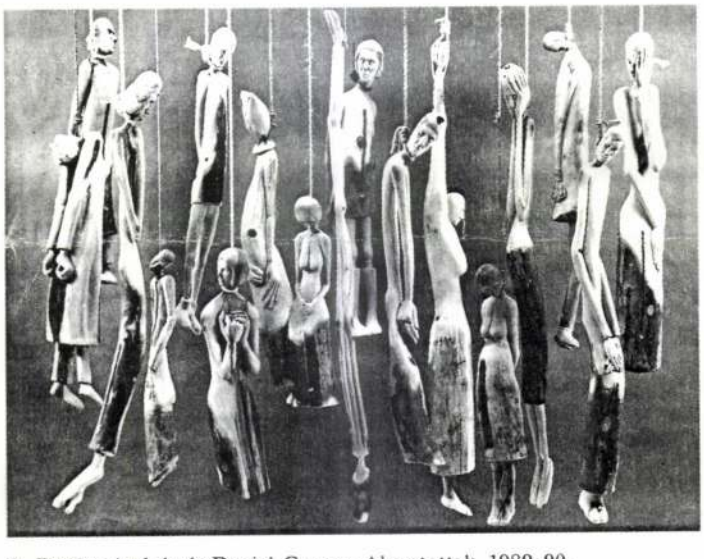

8. Böröcz András és Daniel Carney: Akasztottak, 1989–90. A művész tulajdona

SASS Valéria

MNG Éve. 1991

SASS Valéria

Valéria SASS

1000 Berlin 12, Waitzstr. 8. FRG
1950 born in Pécs
1970-77 Hungarian Academy of Fine Arts, Department of Sculpture, Budapest
Lives in Budapest and Berlin.

Solo exhibitions (selection)

1988 Wilhelm-Lehmbruck-Museum, Duisburg
Galerie Karin Bolz, Cologne
1989 Ernst Museum, Budapest
Galerie Witzel, Offenbach
1990 Galerie Karin Bolz, Cologne
Galerie Stelzner and Rading, Essen
1991 Galerie Witzel, Wiesbaden

Group exhibitions (selection)

1985 Studio of Young Artists' Annual, Ernst Museum, Budapest
1986 Exhibition of the Derkovits scholars, Műcsarnok, Budapest
1987 "Magic Works", Lajos Street Gallery, Budapest
1988 "Ein Knopf für Lüdenscheid", Stadtmuseum, Lüdenscheid
1989 "Gleichgewicht", Friedrich-Neumann-Stiftung, Königswinter
"Thema: Skulptur", Kunstmesse, Cologne
1990 "Triumph – The Uninhabitable", Charlottenborg Art Hall, Copenhagen; Műcsarnok, Budapest
8th Budapest International Triennial of Small Sculpture, Műcsarnok, Budapest
1991 "Geistesgegenwart", Museum Bochum
"Kunst, Europa", Gesellschaft für Aktuelle Kunst, Bremen

Prizes

1985 Derkovits Scholarship of the Hungarian Ministry of Culture and Education
"Cité des Arts" Scholarship, Paris
Grant of the Scholarship Centre, Helsinki
1986-88 Scholarship of the Wilhelm-Lehmbruck-Museum, Duisburg
1990 Philip Morris Grant, Berlin
Prize of the 8th Budapest International Triennial of Small Sculpture

Works in public collections

Wilhelm-Lehmbruck-Museum, Duisburg
Ludwig Museum, Budapest

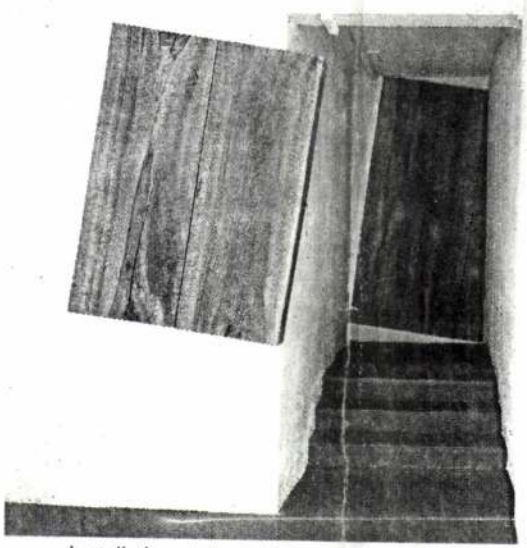

Installation at the Stelzner and Rading Gallery in Essen, 1990
Photo by Werner Hannappel

BUDAPEST!

CONTEMPORARY HUNGARIAN ART

DUBLIN 1991

Valéria SASS

31. Dublin Installation, 1991
Wood, stocks of newspaper,
approx. 420 x 280 x 500 cm

November 21st - December 19th 1991

Royal Hibernian Academy
Gallagher Gallery
Ely Place, Dublin 2

SASS Valéria

Die Hauptstädtische Gemäldegalerie des Historischen Museums der Stadt Budapest und das Goethe Institut, Budapest

laden Sie ein zur Eröffnung der Ausstellung

ORTUNG

HANS-DIRK HOTZEL HANNELORE LANDROCK-SCHUMANN VALÉRIA SASS

in der Unterkirche des Kiscelli-Museums
am Sonntag, dem 7. Juni 1992, um 18.00 Uhr.

Es spricht László Beke

Ausstellungsdauer: 7. Juni - 26. Juli 1992
Öffnungszeiten: täglich außer montags 10-18 Uhr.
Ausstellungsort: Kiscelli u. 108. Budapest 1037.

A Budapesti Történeti Múzeum Fővárosi Képtára és a Goethe Intézet

meghívja Önt

TEREPSZEMLE

HOTZEL HANS-DIRK LANDROCK-SCHUMANN HANNELORE SASS VALÉRIA

című kiállításának magnyitására
1992. június 7-én 18 órára a Kiscelli Múzeum Altemplomába.

Megnyitja Beke László

A kiállítás megtekinthető 1992. július 26-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.
Cím: Kiscelli u. 108. Budapest 1037.

Für die hilfreiche Unterstützung danken wir der Ed. Liesegang, Düsseldorf – der AEG, Frankfurt/Main. – HÍRKER, Budapest

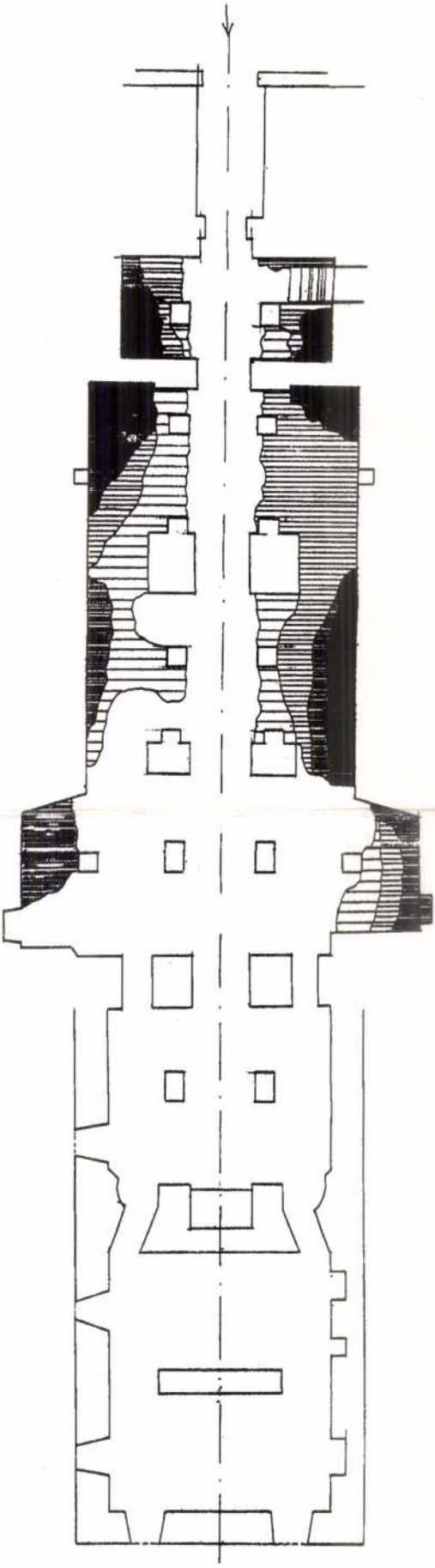

Tilt, tűr és támogat – de nem úgy

Ki kerülhetett a listára?

Nem pusztán dicsőség dolga a hivatalos könyvheti listára kerülni — tudtuk meg *Zentai Pétertől*, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének elnökétől. Igaz ugyan, hogy az a szellemi rang sem akármi, amit ily módon kivívhat magának egy kiadó, de aligha jön rosszul a reklám, ami ezzel együtt jár. No meg az anyagi támogatás, amelyben minden, a listán szereplő kötet részesül a könyvszakma számára elkülönített költségvetésből.

Pályázat útján dönt ugyanis az Egyesülés az Írószövetséggel s a terjesztőkkel karöltve arról, mely művek alkotják a könyv ünnepének kínálatát. Ez persze nem jelenti azt, hogy a hivatalos listáról lemaradt kötetek nem jelenhetnek meg a könyvhéten. Így az idei 92 sikeres pályázó mellett további 90 új könyv várja az érdeklődőket (ami nem kevés), és bármely kiadó kaphatott sátrat erre az időre, ha igényelt.

A pályázatok elbírálásánál *előnyt élveznek* természetesen a kortárs magyar és világirodalom legújabb alkotásai, de a kiírás azt is kiköti, mely műfajok *nem szerepelhetnek* a könyvhéten. (A szakácskönyv, a horror, a krimi ilyen például.) Másodközlések is csupán akkor, ha korábban valamilyen okból *csak megcsonkítva* jelenhetett meg a mű. Így került a könyvheti listára *Kornis Mihály* Végre élsz és *Konrád György* A városalapító című kötete, s ezért hiányzik róla *Kormos István* közkedvelt Vackorja, jóllehet a könyv mindenki örömére ismét kapható.

Nem volt még példa rá, hogy ennyi értékes könyv jelenjen meg, ilyen hihetetlen sok áldozatvállalással, mint most, amikor a résztvevő és örvendetesen megszaporodott kiadók többsége nem a gyors meggazdagodás reményében ad ki nívós műveket — mondta Zentai Péter —, csak legyen, aki megveszi őket.

sz. k.

Az író ne fecsegjen, ne hazudjon!

— Hogyan és mikor tud írni, amióta — egyhangúlag! — a Magyar Írók Szövetsége elnökévé választották? — kérdezem *Jókai Annától*.

— Amikor megválasztottak elnöknek, és én vállaltam ezt a megtiszteltető megbízatást, tisztában voltam azzal, hogy ha becsülettel végzem a vele járó temérdek tennivalót, akkor szépírói tevékenységemet néhány esztendeig erősen korlátoznom kell... — válaszolja. — Ma elnöknek lenni elsősorban fizikai és idegrendszeri megterhelést jelent, gyakran napi tízórai elfoglaltságot. Mégis nyugalommal tekintek e néhány évre. Tizenhat eddig megjelent kötetem után, úgy érzem, már megengedhetem magamnak, hogy ne csak önmagamra gondoljak, hanem a közjó érdekében a gyakorlatban is teljesítsek s cselekedjek valamit. Ha elnöki megbízatásom lejár, amit már nagyon várok, ismét visszatérek az íróasztalhoz, hogy megírjam mindazt, amiről úgy érzem, hogy ebben a gyűlölködő világban szükséges szólnom. Bevallom, hogy elnökségem két, két és fél esztendejében szinte csak emlék- és táblaavató beszédeket, megnyitókat, különböző előadásokat s vitacikkeket írtam, és mások ügyében leveleket, beadványokat s kérelmeket fogalmaztam... Nem is sorolom tovább, csak még annyit fűzök mindehhez, hogy személyiségemet, írói látásmódomat ezekben is igyekeztem érvényesíteni, ahol tudtam.

— A létkérdések faggatása, az emberi kapcsolatok minősége mindig központi témája volt. Csak a két legutóbbi művet: a *Szegény Sudár Annát*, egy erdélyi asszony napló-regényét és *A tőve és a gallya* című meditációs esszékötetét említem meg most. Sokoldalú életműve után hogyan folytatja majd azt az epikai és bölcseleti utat, melyen már első regényével: a *4447*-tel elindult és amelyet fokozatosan épített tovább?

— Nem szeretek előre teóriákat gyártani és terveket szőni, mert úgyis mindig csak akkor írok, ha a következő mondandóm s munkám valami újat tesz hozzá az előzőekhez. Ez nem könnyű! Mindenesetre, aki a mai világban részvéttel és empátiával van megáldva, egymás után megtalálja azokat az élethelyzeteket, amelyek az embert nyomorgatják.

— Az idei könyvheti listában örömmel fedeztem fel egy új kötetét *Az ifjú halász és a tó* címmel. Mit tartalmaz ez a könyve?

— Összegyűjtött novelláimat és elbeszéléseimet. E meglehetősen vaskos kötet az induló életműsorozatom első darabja. (Ebben szerepel az alább közölt elbeszélés is — a szerk.) Csak remélhetem, hogy az összeomló könyvkiadás ellenére jövőre folytathatom a *Jákob lajtorjájával*, egyik legkedvesebb regényemmel. Én mindenesetre hiszem, hogy most, amikor mindenki azt beszél, amit akar, mert mindent szabad, az író felelőssége éppen abban rejlik, hogy ne fecsegjen, ne hazudjon és esztétikai ízzásban a jóakaratú embereknek segítsen.

Illés Lajos

Életre kelt éjszakák

A vezírnek két leánya volt, az idősebb, Seherezád „olvasta a régi királyok könyveit, feljegyzéseit meg regéit és az elmúlt népek történetét. Mondják azt is, hogy ezer mesés könyve volt, amely letűnt korok népeiről, a régi királyokról és költőkről szólt. És nagy ékesszólással volt megáldva, és kellemetes volt hallgatni a szavát." Valóban több ezer év hagyományának páratlan gyűjteménye az Ezeregyéjszaka.

A XIV—XV. században állították össze; akkor, amikor Boccaccio a Dekameront, Chaucer a Canterbury-i meséket írta. Ezektől nem is annyira szemléletében, mint inkább méreteiben különbözik. Európa és a Közel-Kelet kultúráját akkor még nem választotta el ekkora szakadék. A történetek fokozatosan átkerültek az európai irodalmi tudatba. Egészen addig, amíg a XIX. század elején a német romantikusok körében valóságos Ezeregyéjszaka-kultusz alakult ki. Ekkoriban sorra születtek az ihletett (és sokszor nagyszerű) utánzatok. Lassan elhomályosult, mi az, ami eredetileg benne van és mi az, amit Európa tett hozzá. Európa, amely annyira büszke saját kultúrájának kontinuitására, hagyta feledésbe merülni, hogy ezeknek a meséknek a világa nem idealizált, hanem azonos a másságával ma annyi bosszúságot okozó Közel-Kelettel.

Majd hetven év után az Auktor és a Dunakönyv Kiadó vállalkozott ismét az Ezeregyéjszaka teljes magyar nyelvű kiadására a neves francia orientalista, Mardrus munkája alapján készült Kállay Miklós-fordítás felhasználásával.

A most megjelenő elsőt félévenként további hét kötet követi. Talán segíthet majd abban, hogy a Keletre ne annyira európai szemmel tekintsünk. A Szász Endre illusztrálta igényes kiadás remélhetőleg nem csak a könyvespolcok dísze lesz.

Mészáros Jónás

A mű előképei

Fekete György helyettes államtitkár nyitotta meg Budapesten, a Palmeházban (XIV., Olof Palme sétány) a Műcsarnok rendezésében a Derkovits-ösztöndíjasok kiállítását, amely egyúttal egy új kiállítóterem avatása is volt. Fekete György megnyitó szavaiban hangoztatta, hogy a Derkovits-ösztöndíj a nagyon fontos első volt a sorban, amelyet több tehetségápoló ösztöndíj követett. Ezek között említette meg az ifjú iparművészeknek alapított pályadíjat. A megnyitó keretében nyújtotta át az idei tíz Derkovits-ösztöndíjat ifjú szobrászoknak, festőknek, grafikusoknak. Az ösztöndíjat kapja 1992-től Csontó Lajos, Erkel László, Gerhes Gábor, Kácser László, Kiss Péter, Koronczi Endre, Kovács István, Németh Gyula, Piller Csaba és Sárközi Antal.

A tárlatot június 14-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

A Képzőművészeti Főiskola három évfolyamának idei közös beszámoló tárlata *egyöntetű* nemcsak a kísérletezések bátorságában, hanem az új tudományos, technikai elemek tudatos, merész fölhasználásában. Ma világjelenség, hogy a művészet szövetséget köt a gondolkodás új eredményeivel, hozzácsatolja a festői, szobrászi, rajzi intuíciókat. Ebben a gyakorlatban — ezen a tárlaton is szemmel láthatóan — szükségszerűen mosódik el a határ a plasztika és a festészet között. Mondhatná valaki, a rengeteg életképes ötlet, a merész képi gesztusok és más forrásokból kölcsönzött adaptációk tömkelegében kevés a mű. Jó szándékkal mérve a teljesítményt, *a művészet hatékony előképeit* üdvözölhetjük a kiállított tárgyakban, domborításokkal bővített festményekben. A harminc ifjú alkotó egyéni képzőművészi életpályáját alapozza egyszemélyes vizuális nyelvezetté. Akadnak szép, esztétikus felületek, meghökkentő szerkezetek, új lelemények is bőven.

Zsankó László „Sebzett táj"-at ábrázol, a szívünk az: belső környezet. *Julius Gyula* a világunk „képtelen természetrajzából" idé- sokhoz hasonlóan. *Kungl Györ* szociológiai jellegű tereket alakít kerámia műfajában. Sorozatából a „Garibaldi ágyúja ló" különösen szembetűnő. *Csikós István* totális művészetnek tartja sztereosz pot alkalmazó látványait, *Csurg Ferenc* abban következetes, ahogy rajzok révén érleli a szobrot.

Bizonyos akadémikus hatások is érzékelhetők — így *Köves Éva* Tóth Menyhért fehér igézetében él, *Baksay József* „Minotaurusz"-ának felületkezelése Konfár Gyula eredményeiből indul ki. Jövője van *Nagy Csaba* átgondolt szinrendjének és *Somogyi Tamás* szobrászi látomásainak. Most Giacometti, Salvador Dali ösvényein halad előre magabiztosan. Esernyővel komponált lépő figurája a maga emberi anatómiájában kettészakad azért, hogy az időben elmúlt mozdulatot értelmezhesse a szakadatlan tér folyamatában.

Losonci Miklós

Fényplasztika –

Hotzel Hans-Dirk, Landrock-Schuman Hannelore, Sass Valéria „Terepszemle" című közös kiállítása és Lois Viktor hangszerei augusztus 23-ig láthatók a Kiscelli Múzeumban. (Budapest, III., Kiscelli u. 108.)

Fényünnep, látványünnep, hangünnep részesei vagyunk. *Lois Viktor* öt esztendő munkájával 1987 és 92 között hetven új hangzású, plasztikai formátumú hangszert hozott létre mosógépreszekből, autóvázakból, megannyi ipari hulladékból. Műszerész volt, művész lett. A teret betöltő látvány és az időben teremtődő hang gyűjtő és kibontakoztató alkotója, aki a maga egyszemélyes szabadságát, annak teljességét ebben a közegben találta meg. Eredeti tehetség, Hannoverben és Hollandiában már társaival tárlathangverseny keretében megszólaltatta különös hangszerszobrait, köztük a *Gigant*ot, az *Írógépes szerkezet*et és az *Oszlopgitárt*. E zenesugárzó plasztikákat június 28-án, július 12-én, július 26-án és augusztus 9-én délután 3 órakor ismét megszólaltatják. Az igazán nagy attrakció augusztus 22-én lesz, amikor NYÍLT NAP keretében délelőtt 10 órától bárki muzsikálhat a szoborhangszereken, kedve szerint.

Sass Valéria szobrászművész két német társával föltedezte a Kiscelli Múzeum gyönyörű *kriptáját*, amely monumentális boltozataival méltó keretet biztosít fényprogramjuknak. Tárgyak nélküli kiállítás ez, ahol a fény ünnepe az egyetlen esemény, amely színes plasztikai formákat mintáz a sziklás felületekből. *Hotzel Hans-Dirk* diszkrét visszafogottságával szervezi meg nyitányként Fénykapuját, amely szemünket Hannelore mesterséges fénytömbjeihez irányítja. A fényfolyosó végén már kintről árad a természet valós fénye szűrt pászmákkal. Itt helyezkednek el Sass Valéria újságtömbjei a tér és idő elvont üzeneteiként. Fény, plasztika, zene és építészet összetett és szövetséges programjába csöppentünk, új távlat nyílik előttünk.

(losonci)

Az összetartozás melege

Hazaérkezett első nagy erdélyi turnéjáról az *Állami Népi Együttes*. A vezetők: *Serfőző Sándor* igazgató és *Tímár Sándor* művészeti vezető boldogan számoltak be arról, hogy mindenütt, amerre jártak *Erdély* városaiban Marosvásárhelytől Sepsiszentgyörgyig és Brassóig, Kézdivásárhelytől Dicsőszentmártonig, fantasztikus érdeklődés, szeretet, ünneplés kísérte fellépéseiket, nemcsak az előadások élményét hozták magukkal, hanem a bensőséges találkozások *felejthetetlen emlékeit* is, hiszen a vendégszereplő művészeket családok látták otthonaikban vendégül, így nemcsak a színpadi attrakció hatott, hanem a családi *együttlétek, ismerkedések melegsége* is örök emlékként bennük maradt.

Marosvásárhelyen éppen a polgármester-választás napján léptek volna fel, éppen ezért egy nappal el kellett halasztani a bemutatót, ily módon a hétfői szereplés *Nagy Győző* polgármester köszöntése volt, őt és *Sütő Andrást* ünnepelték a táncosok és a nézők tömegei. Itthon már új világok felé tekintenek. Előttük állnak a hazai fellépések mellett a külföldi vendégszereplések, hiszen *Genovában*, majd a Madrid melletti *Alcala* közönsége előtt lépnek színre, s készülnek arra is, hogy a *kárpátaljai* magyarsághoz is elvigyék a magyar tánc hangjait, hangulatait. Távlati tervük, hogy 1994-ben újra meglátogatják *Amerika* nagyvárosait...

(illés)

Jókai Anna

Szép délután

Részlet

...„Minek csinálja, mama...?"

Valamit csak kell csinálni. Ha már nem jó sem a kávé, sem a túrós bukta. A tévé a legidegesítőbb. Túl gyors a hang, a kép is összefolyik.

Mit lehet ezen élvezni, ezen az egészen? Az unokák! Két vadember. Ez már betegség: most is nevetnek. Ennyit tudnak csak, hároméves korukra.

Azért nekem is lehetne — gondolta sóváran, és belecsapta a szivacsot a mocskos lébe —, nekem is lehetne egyszer egy szép délutánom.

Összekulcsolta göbös ujjait a dézsa fenekén.

— Egy szép délutánt, Uram — mondta félhangosan, meggyőződés nélkül.

„Maga folyton nyűgösködik. Azt sem tudja már, mit akar..." — hallotta Maca fölényes, ingerült hangját.

„Egy szép délutánt. Nekem is kijár."

„Magának semmi sem jó. Karácsonykor sír, szilveszterkor veszekszik. Nyáron melege van, télen az izülete szaggat, tavasszal a feje fáj, és ősszel mit tudom én..."

Talán nincsenek is szép délutánok. Boldog fiatalság. Derűs öregség. A könyvekben.

„Könyvet nekem ne adjatok. Nem szeretem a hülyeségeket".

Végzett a mosogatással. Megtörölte a kezét a konyharuhában. Gyanakodva a kávé fölé hajolt.

— Ha ez a dög megint belelefetyelt... egyszer úgyis agyonütöm.

Tizenkét tányér ragyogott egymáson. Fogta őket, emelte a legfelső polcra.

Akkor a két karján végigfutottak a láthatatlan kések, átvágták az izmokat.

Egy pillanatig még tartotta a fehér tányérokat maga előtt, mint az ostyát úrfelmutatáskor, azután kinyíltak az ujjai. Az óriás csörömpölésben, a bal füle mellett, ferdén, fejébe hasított a szokott fejszecsapás.

Csak egy kicsivel erősebben, mint máskor. De elmúlt.

Ő meg állt a cseréphalom között.

— No — motyogta. — Nono...

Nem tudta, mi ez. Mintha kiment volna az ajtón, és letett volna odakünn valamit. Hirtelenül oldalt lebbentette a kezét, félkörben forgatta a fejét. Majd a bordáihoz kapott, nyomkodta őket a hüvelykujjával.

Nincs többé fájdalom.

Az asztallap műanyag burkolata hirtelen harsogó kéken megfényesedett. Tágra nyitotta szemét. A sárga sugarakat nézte, a rubinpiros mázat az edények oldalán. A zöld üvegpoharakat, szivárványcsikkal a hasukon. Az aranybarna fényben remegő ajtóküszöböt. A cukortartóban a millió kristályszemet.

Ilyet még sosem látott. Miféle színek? Miféle világ?

Átlépett a cserepeken. Óvatosan tette egymás mellé a lábát, de mintha vajra lépett volna, lágy volt a kő a talpa alatt.

A szekrényhez ment, törött a cipóból. A székhez vitte, leült. A falatot a szájába tette. Micsoda ízek! Külön érezte: ez a só, ez meg a búza...

Ivott egy korty vizet, izgatottan, az üvegpohárból.

Érdekes. A víznek is van illata — gondolta, s ezen csodálkozott. Babrált a petrezselyemmel. — És milyen friss ez a petrezselyem. Milyen tiszta növény...

Ujjait a napfénybe tartotta, jeleket húzott.

— Hihetetlen. Nagyszerű — suttogta, mintha fölfedezett volna valami rendkívülit.

A nyitott ablakon besurrant a macska. De nem a régi. Nem a gyűlölt tejivó. Fekete, lüktető életdarab. S ahogy elhullámzott mellette, meleg áramot sugárzott.

Enyhén szédült.

Úgyis olyan puha a kő, lefeküdt rá. A macska melléje állt, nézte, vibráló karikákkal a szemében.

Igazi szép délután — gondolta elégedetten, s mosolygott.

Hagyma- és jácintszag borult az arca fölé. Élvezettel beszívta. Szúrta a koponyáját a színek káprázatos ragyogása, ezért félig leeresztette a pilláit.

De azért látta még őket együtt, békésen remegve a fényben: a macskát, a petrezselymet és az üvegpoharat.

Hallotta a nevetést is. Milyen édesen nevetnek! Nevetett ő is, ugyanúgy. Azután kellemes sötétség jött, és két egyre növekvő tűzkarika. Ámulva figyelte csukott szemhéja mögött. A karikák egymásba akaszkodtak, majd rángatták őket jobbra-balra, hogy finoman belerendült a teste.

De ez is megoldódott. Egyszerre — mint a bűvészkarikák — egy lehelet, és szétváltak puhán, zajtalanul.

Lehet, hogy még látott utána valamit.

Az ikrek — amíg anyjuk haza nem jött — hintáztak a kilincsen.

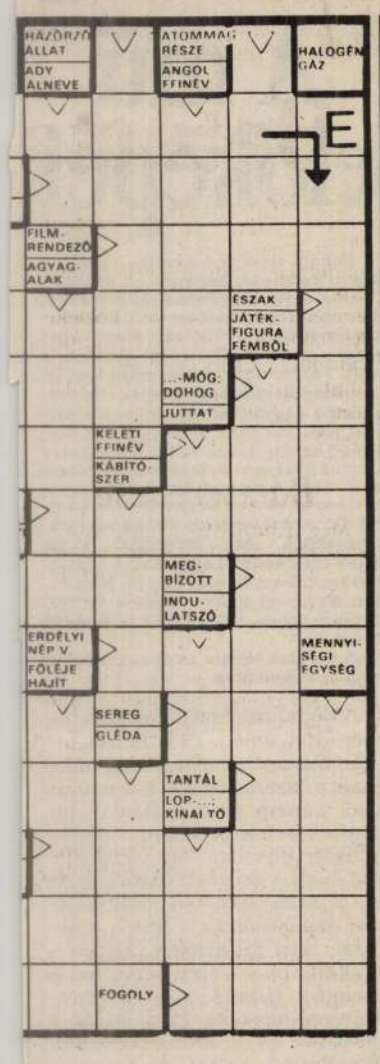

Sakk

Alkotó sakk

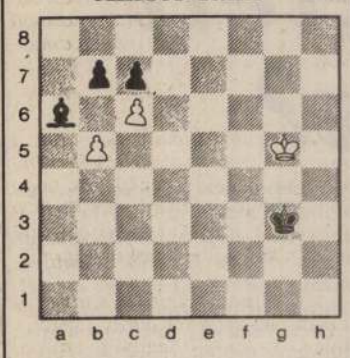

Világos lép és nyer

A megfelelő pillanatban kell feloldanunk a patthelyzetet. Közeledjünk a királlyal: *1. Kf6 Kf4 2. Ke7 Ke5 3. Kd8* (3. — Kd7?-re 4. Fxb5!) *3. — Kd6 4. Kc8 Fxb5! 5. cxb7 Fa6 6. Kxc7 Fxb7* csak döntetlen. Kezdjük elölről! Az első lépés csak jó lehet, talán még a következő is az. Kísérletezzünk. Alkossunk egy típusmotívumot, kényszerítsük bele a fekete királyt, s a kilencedik lépésben nyerni fogunk!

A május 31-i számban megjelent feladatunk megoldása:

Világos — Ka7, Bh4, Hh8, gy.: a2, b3, c4. Sötét — Ka5, Hg3, gy.: c5, e2. (Világos lép és döntetlen.)

1. Be4!! Hxe4 2. Hg6 e1V 3. He5 Kb4 4. Hd3+ K tetszés szerint **5. Hxe1** és döntetlen.

(Ozsváth)

● Külföldre utazó állampolgáraink 93 százaléka biztosítás nélkül indul el — tudtuk meg a Magyar Állami Biztosítók Szövetségében. Ennek súlyos következményei vannak már akkor is, ha hazánkfiai csak Ausztriába ruccanak át és netalán karamboloznak. Számlájuk akár több millió forintos is lehet.

Rádió, tévé — ma

Kossuth 8.30: Hangszemle. 9.05: Világóra. 10.05: Római katolikus szentmise közvetítése. 11.05: Gondolat—jel. 12.20: Harminc perc alatt a Föld körül. 12.50: Jegyzet. 13.05: Névjegy. 14.05: Szonda. 14.35: A Szabó család. 15.05: Válogatott perceink. 16.10: Művészlemezek. 17.05: Kirakat. 18.30: Örökzöld operettdallamok. 19.35: Az Állami Népi Együttes felvételeiből. 20.05: Zenearchívum. 21.05: Történetek a Rádió Hangmúzeumáról. 22.20: Kapcsoljuk a stúdiót. 23.40: Régi híres énekesek műsorából. URH ADÓN 8.30: Körzeti információs magazinok. 15.00: The English Channel. 15.15: Auf deutsch gesagt. 15.30: Quotidiennement votre de France. 15.45: Words and their stories. 16.00: Az Amerika Hangja műsora. 19.00: V materinskom jazyku. 19.30: In limba materna. 20.00: In der Muttersprache. 20.30: Na maternjem jeziku. 23.00: A BBC magyar műsora. 23.45: Versek.

Petőfi 6.00: Zenés szórakoztató vasárnap reggel és természetesen sport. 8.00: A rubintos gyűrű. 8.41: Mese-zene gyerekeknek. 9.05: Folkzene. 9.35: Térzene a fertődi Esterházy-kastély udvarán. 10.00: Helyettem írták. 11.08: Vasárnapi koktél. 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. 13.05: Gospelmagazin. 14.00: Leporoló. 15.05: Táskarádió. 16.00—20.00: Poptarisznya. Közben: 18.30—18.45: Sportösszefoglaló. Totó. 20.00: Sörgyári capriccio. Bohumil Hrabal kisregénye. 20.50: Magyarán szólva. 21.05: A Rádió Dalszínháza. Pompadour. 22.35: Dzsessz. 23.03: Sporthíradó. 23.10—4.20: Napforduló. 0.10—4.20: A MR éjszakai műsora. Kossuth KH, Petőfi URH. 4.03: Nóták.

Bartók 6.03: Népszerű muzsika korán kelőknek. 8.05: Cesar Franck orgonaműveiből. 9.05: Emlékezetes előadások a Magyar Állami Operaházban. 10.05: Új Zenei Újság. 10.35: XX. századi angol kórusmuzsika. 10.50: „Kezdetben vala az ige..." 11.05: Európa hangversenytermeiből. 12.13: Szabó Lőrinc versei. 12.30: Fritz Wunderlich operaáriákat énekel. 13.00: Hangok és visszhangok. 13.10: Frankl Péter és Vásáry Tamás Mozart kétzongorás műveiből játszik. 14.05: Muzsikáló nagyvilág. 15.00: Zenekari muzsika. 16.05: Szalon. Kulturális magazin. 17.00: Beszélgetés Bach BWV. 34. kantátájáról. 17.30: Kapcsoljuk a Budapest belvárosi Főplébániatemplomot. 18.05: Pierre Fournier gordonkázik. 19.05: Magyar zeneszerzők. 19.35: Hangverseny-különlegességek. 20.40: „Kezdetben vala az ige..." 21.30: Schumann: I. (Tavaszi) szimfónia. 22.03: Közvetítés a Madách Kamaraszínházból. Homokóra. 0.05—2.00: Világhírű zenekarok felvételeiből.

TV 1 6.43: Napi műsorajánlat. 6.45: Falutévé magazin. 7.30: Hagyd aludni a papát! Tini nindzsa teknőcök. 7.55: „Így szól az Úr!" 8.00: Kávé habbal. 8.25: Közjáték. 8.30: Vasárnapi turmix. 10.00: Evangélikus istentisztelet. 11.05: Álljunk meg egy szóra! 11.15: Cimbória — Telefonos játék. 11.25: Expo '96. — Riportműsor. 11.55: Paraván. 12.25: Képújság. 12.30: A Financial Times heti üzleti híradója. 12.55: Ott állt, hol a 6-os megáll. 13.25: Hogyan készül az ablaküveg? 13.40: Szószóló. 14.10: Vizslakaland. 15.05: Koreográfusverseny. 16.00: Időgép. Párhuzamos történelmi vetélkedő. 16.40: Örömhír. A református egyház műsora. 17.00: Walt Disney bemutatja. Kacsamesék. Amerikai rajzfilmsorozat. Az Ifjúság édes kacsája. Nehéz napok a Föld nevű bolygón. Amerikai filmsorozat XIII/3. rész. Tartós kapcsolat. Gumimacik. Amerikai rajzfilmsorozat. A fák bosszúja. 18.45: Góóól... 19.30: A Hét. Benne: Híradó. 20.30: Telesport. 20.40: TV 1 mozi. Stavisky... Francia—olasz film. 22.35: Közjáték. 22.50: Nulladik típusú találkozások. Sci-fi magazin. 23.25: Mesterségem címere — IV.

TV 2 7.00: Napra-forgó. 9.05: Kéménymesék a padláson. Óvodások műsora. Benne: Pamacs és barátai. Csehszlovák rajzfilmsorozat. Békekötés. 9.30: Észbontó. 9.50: A Tenkes kapitánya. Ifjúsági tévéfilmsorozat XIII/2. rész. Az embervadászat. 10.20: Szennyes az Operencia. Mesemusical. 11.00: Ugrás az égben. Angol rövidfilm. 11.40: Alpok—Adria magazin. 12.00: Pünkösdölő. Dokumentumfilm. 12.10: Kánon — Az apostolok. 12.40: A Szent Gellért-kápolna avatása. 12.50: Humánum. 13.20: Műsorelőzetes — Időjárás. 13.30: SOrSok. 14.10: Cigányzene a Margitkert vendéglőből. 14.25: Gazdaképző. 14.55: Segítőtárs. 15.15: K + P. (Kárpótlás és privatizáció). 15.35: Tinisztár kerestetik. 16.40: Trauner Sándor-sorozat. Viadukt. Magyar—amerikai—NSZK film. 18.35: Delta. 19.05: Família Kft. Osztálytársak. 19.40: Kapcsoljuk Kisvárdát. IV. határon túli magyar színházak fesztiválja. 20.20: Móricz Zsigmond: Sári bíró. 22.20: Ez történt a héten. 23.15: Időjárás. 23.20: Szfinx a Dunán — Riportfilm. 23.55: Telesport. Benne: Ritmikus sportgimnasztika EB.

HÉTFŐI ELŐZETES

TV 1: 17.25: Torna. 17.30: POP 11. 18.00: Egészségügyi körkép. Autósrovat indul. „Az idegen szép". A tanévzárás küszöbén. Gondok a Rétköz utcában. Lakossági fórum a lakbérekről. Hogy áll a Városközponti piac? Gosztonyi Péter új könyvéről. 19.30: Hit és Élet. Vallási ötperc. Ezt a műsort 1992. június 9-én Kelenföldön megismételjük.

Szülinapi Turmix

Hernádi Gyula ma megjósolta, milyen lesz az éppen egyesztendős múltra visszatekintő tévés Vasárnapi Turmix jövője. A műsoré, amely eddig ötvenháromszor 150 percnyi szórakozást kínált nézőinek. Az évfordulóhoz méltón látványos lesz a mai adás, bár, mint Bánki Árpád produkciós menedzser a Vasárnapi Híreknek elmondta, nem akarják ünnepeltetni magukat.

Sokunkat foglalkoztat ma az, hogyan indulhatunk a balatoni nyaralásnál jóval olcsóbban hirdetett görög tengerpartra a jugoszláviai polgárháború idején. Az egyik utazási iroda munkatársai beszámolnak arról, merre vezethet az utunk, hol, mennyit kérnek az autópályák használatáért. Ma délelőtt fél 9 és 10 óra között az is kiderül, kit illet a Sport Szépe cím. A tíz héten át tartó verseny döntőjében *Pákai Eszter* teniszező, *Próder Mariann* body-buldinges, illetve *Budai Tímea* fallabdás vetélkedik a Miami Beach-i nyaralásért, illetve a többi díjért. Bemutatkoznak a jet-skik, a vizek száguldó bajnokai, a sztárfotóban ezúttal *Paudits Bélával* találkozhatunk, s megismerhetünk egy olyan embert, aki a körözöttek fantomképeit készíti.

Egyetlen, az adást engedélyező írással, illetve műsoridő-ígérettel és Bányai Gábor támogatásával indult annak idején a sorozat. Tapasztalt televíziós kollégák azt mondogatták egymás között: három-négy adásnál többre biztosan nem futja a Vasárnapi Turmixnak. A szerkesztők, operatőrök, műsorvezetők, vágók és gyártásvezetők e véleménnyel dacolva dolgoztak, mindig újat adtak, és így elérték, hogy nemcsak létezik az adás, hanem tetszési, illetve nézettségi indexe nagyon magas. A jövőben sem adja alább a stáb. Érdekes történeteket láthatunk majd az elkövetkező hetekben a műsorban. *Halmi Róbert* New York-i filmproducer ugyanis a KGB levéltárából megvásárolt iratokból készít sorozatot, és ezek vetítési jogát Európában először a Turmix kapja meg. Július 5-én este a Budai Parkszínpadon gálaműsort tartanak, a közönség ott találkozhat az adás műsorvezetőivel, eddigi vendégeivel.

-kas-

zenészolimpiászal

áddal

váltható bérlet, amely hét ...énybevételre jogosít, ára a fel...lőtteknek 700, a gyermekeknek ...0 forint. Zalakaroson tehát a ...et nem kedvezményesebb, ...össze az az előnye, hogy nem ... naponként sorban állni a je...rt. *Egerben, Hajdúszoboszlón ... Szegeden* az üdülők gyógymedencéiben változatlanul térítésmentesen fürödhetnek a családos beutalás alatt a felnőttek és a gyermekek is.

Annak érdekében, hogy minél több család nyaralhasson, felváltható-e kétszer 7 naposra a beutalójegyek?

Az egészségügyi szakemberek szerint a családos beutalás ideális időtartama két hét, amelyből pihenés szempontjából csak 12 nap értékes. Emiatt sem vetődött fel a családos beutalójegyek megosztása.

Bányai János

munkahelyi orvosuk által ... fürdőjegyét elfogadják, ugyanígy a fizikoterápiás kezelési szelvényeket is. Ez a megoldás az első félév végéig biztos, ugyanis a társadalombiztosítás megyei szervezetei és a helyi fürdővállalatok közötti megállapodás június 30-ig érvényes. A közeljövőben új szerződést kötnek. Ha ez módosítást jelentene, arról természetesen tájékoztatjuk olvasóinkat. Ha az orvosukkal nem íratnak fel fürdőjegyeket, a felnőtteknek Bükön — ahol a Répce Hotelt és a ben egy-egy alkalomra a felnőttbelépő 70 forintba kerül, míg a gyermekek és nyugdíjasok ugyanezért 40 forintot fizetnek. Itt is érdemesebb bérletet váltani, amely napi többszöri belépésre jogosít és két hétre a felnőtteknek 1000, míg a gyermekeknek és nyugdíjasoknak 550 forintba kerül. Zalakaroson a felnőttek egyszeri belépője a fedett fürdőbe és a szaunába 150, míg a strandbelépő 100, a 6—18 év közötti gyermekeké 60 forintba kerül. Itt

Nemzetek Háza

Filippin hős

A „Nemzetek Háza", a Nemzetek Közötti Baráti Társaságok Szövetsége (1071 Budapest, Városligeti fasor. Telefon: 142-6950) jövő heti programja:

A NEMZETEK HÁZA, A NEMZETEK KÖZÖTTI BARÁTI TÁRSASÁGOK SZÖVETSÉGE június 8-án, hétfőn délelőtt fél 11 órakor tartja közgyűlését.

A MAGYAR—BOLGÁR BARÁTI TÁRSASÁG június 9-én, kedd délután fél 6 órakor beszámoló-tisztújító közgyűlést tart.

A MAGYAR—FILIPPIN BARÁTI TÁRSASÁG június 10-én, szerda délután fél 6 órakor kezdődő összejövetelén Dobos Éva tart előadást José Rizalról, a filippin irodalom nagy alakjáról, a Fülöp-szigetek nemzeti hőséről. Ebből az alkalomból a Manilából küldött kis fotókiállításon mutatják be José Rizalt és korát. A rendezvény keretében videófilmet vetítenek a filippin irodalomról.

A MAGYAR—JAPÁN BARÁTI TÁRSASÁG június 10-én szerda délután 6 órakor a Bp. I. ker. Művelődési Házban (Bem rkp. 6.) Szentirmai József főtitkár vezetésével kötetlen klubdélutánt tart. A megbeszélés témája: az őszi közgyűlés és vezetőségválasztás, valamint a Magyar Fesztivál előkészítése. A rendezvényen bemutatnak Japánnal kapcsolatos fotókat, diákat és kiadványokat.

A MAGYAR—IRÁNI BARÁTI TÁRSASÁG június 11-én, csütörtök délután 5 órakor összejövetelt tart, melyen Fehérvári Géza professzor „A perzsa építészet elemei" címmel tart színes diavetítéssel illusztrált előadást.

Ózon nyílt

A hét végén nyílt meg a főváros környezetétől egyórányira található Ózon Hotel Mátraházán. A mintegy 100 ágyas, négyszintes, háromcsillagos szálloda — amely fenyvesek között, csendes, pormentes, tiszta levegőjű, 3,5 hektáros parkban áll —, igényes berendezése, színvonalas szolgáltatásai miatt elsősorban üzletembereknek ajánlható; nem csupán pihenésre alkalmas, hanem többnapos továbbképzések, hétvégi tanácskozások, tárgyalások színhelyének is. Helyben van ugyanis a 100 személyes konferenciaterem, a tárgyalószoba, a telefax. Szobái színestévével, minibárral, telefonnal felszereltek, 1-2 ágyasak, pótágyazhatóak, s a (06-37) 74-004-es telefonon, valamint a (06-37) 74-039-es faxon foglalhatók le.

B. J.

Csodakönyvek

Olvasom a VH-ban, hogy elkészült a világ legnagyobb könyve a franciaországi Toulouse-ban. Mérete 3x4 méter, súlya 8 tonna. A könyv csupán 30 lapból áll, és a művészetekben meg a tudományban sikeres helyi híresség neveit tartalmazza.

Nagy dolog, mondom magamban, minálunk meg könyvhét van, s különben is, nem az a kunszt, hogy Franciaországban egy ilyen könyvóriást kiadnak, hanem az, ha itt, a Duna—Tisza táján egy akármilyen átlagos méretű kötetre talál egy íróember kiadót, a kiadó, illetve a kereskedő pedig vevőt.

Hiába, mostanság nem a szépirodalom a legkelendőbb a mi éghajlatunk alatt, s minden könyvek között a munkakönyveinket forgatjuk legsűrűbben. Mondanom sem kell, hogy többnyire nem a legszilajabb élvezettel.

Bestsellerek természetesen ma is léteznek, és feltétlenül ezek közé sorolom azokat a műveket, amelyeket 999 forintért (vagy 1999-ért) szállít lakásunkra a posta. Ezekben utolérhetetlen életvitel-receptek vannak, példának okáért olyan jó tanácsok, melyek révén két nap alatt akár harminc fölös kilót is leadhatunk, vagy ha ez nem megy és van további két ráérő napunk, akkor tehát mindösszesen négy nap alatt több százezer forintos vagyonra tehetünk szert, természetesen becsületes, egyenes úton.

E csodakönyvek persze csak korlátozott példányszámban kaphatók, megrendelésükkel tehát sietni kell. Ha viszont az illető mű bármi okból is, de nem nyeri el tetszésünket, azt záros határidőn belül visszaküldhetjük a feladónak, ő meg a vételárat fizeti vissza. De hol az a smucig alak, aki a több százezer forint besöprése után még arra a 999-re is áhítozna...

(münz)

Vasárnapi LOTTÓ

Kedvenc számaink: 3, 7, 13, 19, 21, 56

Hét esély a forintmilliókra

Májusban 42 398 215 lottószelvény segítségével próbáltak Fortuna közelébe férkőzni többkevesebb sikerrel kis hazánkban, s nyilván nem csökken ez a szám júniusban sem, amikor összesen hét lottósorsolást tartanak.

Különösen mozgalmasnak ígérkezik az előttünk álló hét: holnap, hétfőn húzzák a hatos lottót (25 millió forintot érhet a telitalálatos!), pénteken jön a szokásos heti számsorsolás, ezt követően pedig már szombaton ajánlatos bedobni a gyűjtőládákba a telelottó szelvényeket, hiszen a húzást június 16-án, kedden tartják. Aki ezt elmulasztaná, hétfőn a kijelölt totózókban Budapesten déli 12.00 óráig még megteheti.

Persze egyszerűbb előfizetéses szelvényeket játékba küldeni, melyek — közismerten — a telelottó húzásain is részt vesznek. Az ötös lottónál minden második szelvény ilyen — tájékoztattak rovatunkat a Szerencsejáték Rt. szelvényfeldolgozási osztályán, ahol a nyári hónapokban a „havi lottószelvények" számának növekedésére számítanak — és méltán. Kezdődnek a nyári szabadságok, a vakáció, s az igazi lottózó nem hagy ki egy hónapot, de még egy hetet sem!

Apropó: vakáció és nyári pihenés. Már ismeretes, hogy a „Száguld6 a szerencsével!" jelmondatú akció hét nyertese vadonatúj BMW, illetve Ford Excort 1,9 LX gépkocsin indulhat hazai vagy netalán külföldi utazásra. *A szerencsések: Gombás Csaba*, 5062 Kőtelek; *Nagy Csaba*, 1125 Budapest; *Oláh István*, 1105 Budapest; *Braun Józsefné*, 6723 Szeged; *Erdős Edit*, 3400 Mezőkövesd; *Gál Tiborné*, 1038 Budapest; *Huber József*, 9022 Győr. Az első három nyertes kapja a BMW-ket, a többiek a Fordokat...

A „Tíz autó az ötösön" akció sorsolását holnap, június 8-án rendezik meg. A nyertesek névsorát rovatunk is közli majd.

Tóth Jenőt, a szelvényfeldolgozási osztály vezetőjét arra kértük, segítsen betekinteni lottózási szokásainkba. Szóba került az a számítógépes felmérés is, melyet svájci matematikusok hasonló céllal végeztek az ottani hatos lottó húzásaira érkezett szelvényekkel. Jellemző-e a magyar lottózókra is, hogy előnyben részesítik a tippelésnél a kis számokat, és az „átlós ikszelést" a szelvénymezőn? Vannak-e kedvenc lottószámaink, melyek a leggyakrabban fordulnak elő a feldolgozókhoz érkező szelvényeken?

— Még nincs számítógépes rendszerünk, így pontos fölmérést nem végezhettünk eddig — mondta az osztályvezető. — Arra viszont fölfigyeltünk, akkor sok a jó tipp — kettesektől az ötösig —, amikor kis számokat húznak ki. Nálunk is sok átlósan ikszelt szelvény érkezik a számsorsolásokra. Kedvencek a sorokszámok is. Legjobban mégis a hármast, a hetest, a tizenhármast, tizenkilencest, huszonegyest és az ötvenhatost szeretik a játékosok. Ha a számhúzásnál a 19-es és az 56-os kerül az „ötösfogatba", eleve sok nyertes szelvényre számítunk, sőt nagy valószínűséggel telitalálatosra is. Pedig nem ez a két lottószám találkozik leggyakrabban: jóval megelőzi őket a 12-es és a 29-es, a 11-es és az 53-as, az 57-es és 69-es, a 60-as és 69-es, hogy csak néhány számpárt említsünk.

*

Azok számára készítettünk számítógépes prognózist, akik a telelottó 41. számsorsolására még nem küldték játékba szelvényeiket.

A komputer szerint június 16-án a következő számsor várható:

6, 24, 40, 63, 88.

(x)

SASS Valéria
1021

Minden évben új

Művésztelep ipari háttérrel

Szobrászok Budapestről, Kuopióból, Párizsból

A telefonoktól nem lehet beszélgetni, vagy a beszélgetéstől nem lehet telefonálni. Pillanatnyilag ez a dilemma a győri Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola egyik irodájában, a győri művésztelep főhadiszállásán. Úgy tűnik, ide érkezik a világ összes telefonhívása. *Góczán Károly* a művésztelep menedzsere állja a rohamot, annál is inkább, mert többnyire ő indítja ipari vállalatok anyagraktárai, különböző részlegei ellen. Olykor a változatosság kedvéért egy-egy hivatal is becsúszik.

Sajnálkozva széttárja a kezét, ami azt jelenti, hogy ennek most így kell lennie. A mostani a tizenötödik győri művésztelep, egymásután az ötödik szobrászati azzal a minden másiktól megkülönböztető jeggyel, hogy tevékenysége elkerülhetetlenül üzemekéhez kapcsolódik. *Sass Valéria* budapesti szobrászművészé kettőéhez is.

— A Kisalföldi Állami Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság ravazdi erdészetében kiválasztottam egy rönkfát, akára volt szükségem. A győri házgyár asztalos és ácsműhelyében dolgozom. Nagyobb munkákhoz készítek tervet. Más korábban is tudtam a győri művésztelepről, de most vagyok itt először. Művészteleni tapasztalatokat eddig Nagyatádon és Villányban gyűjtöttem. Érzésem szerint akkor lehet jól dolgozni, ha az ember konkrét tervvel jön.

Sass Valéria az Iparművészeti Főiskolán végzett, mestere *Szabó Iván* volt. Köztéri alkotásai láthatók a többi között Csongrádon, Fonyódon, Nagyatádon, Csepelen, Zánkán. Hogy a fával jól bánik, arról meggyőződhettek a házgyári asztalosok is, akik eleinte nem értették, miért akar másként csapolni, mint ahogyan ők megszokták.

Szerencsénk van, mert nem jött be a vonal. Góczán Károly egy időre felszabadult. Kezdettől menedzseli a művésztelepet. Tehát tizenötödik éve

— *Nem unalmas?*

— Nem unalmas, mert minden évben más, mindig új. Az idén tizenhat művész pályázott, tíz van itt. Vannak például olyan igények anyagban, amelyeket nem tudunk kielégíteni. A pályázatokat a művésztelep társadalmi vezetősége bírálta el. Tagjai között természetesen megtalálhatók az érdekelt üzemek képviselői is. Az idén a Vagongyár, a győri Mezőgép, a GyÁÉV, a Kisalföldi Állami Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság, valamint a Győr-Sopron megyei Erdőfelügyelőség támogatja a munkánkat. A telep egyébként Győr megyei Város Tanácsának a fennhatósága alatt működik.

A tíz művész között győriek is vannak: *Hefter László* és *Illés Csaba*. A máshonnan visszatérők között találjuk *Szentpéteri Tibort*, *Hetei Katalint*, *Trombitás Tamást*, *ef. Zámbó Istvánt*. Egy másik keresztmetszetben nézve Győr testvérvárosából, a finnországi Kuopióból itt van *Paavo Halonen* és a felesége, Párizsból Hetei Katalin.

Hajó a szárazföldön. Sass Valéria alkotása Csongrádon.

A felsorolásban nem szerepelt *Laborcz Flóra* ötvösművész, aki nemrég érkezett Budapestről. Iparművészeti Főiskolát végzett. Mestere: Szabó Iván.

— Késve jöttem, mert be kellett még fejeznem egy munkát. Ötvös vagyok, bár ezt a kifejezést már nem érzem helyénvalónak. Sokkal szélesebb skálán mozgunk, azt hiszem. Inkább fémmegmunkálásnak hívnám azt, amit csinálok. Részt vettem a nemrég lezajlott soproni érembiennálén is. A művésztelepen a győri Mezőgép, valamint annak abdai üzemegysége támogatja a munkámat.

Laborcz Flóra nem mindennapi dologra vállalkozott. Melyik szobrászművész gondol a felnőttekre, ha játékot tervez? Ő krómacélcsövekből készít felnőtteknek játszóformát. Gondoljuk el, mennyivel kevesebb gyerekiáték törne, ha a felnőttek külön megtalálnák a maguk tárgyait.

A TSZKER győri Területi Központja
az IVÁNI Fafeldolgozó üzemébe

FŐMŰVEZETŐI MUNKAKÖ

fűrészipari művezetői gyakorlattal
és szakirányú középfokú végzettséggel rendelkező
szakembert

FELVESZ.

Bérezés: megegyezés szerint.

JELENTKEZÉST
részletes működés leírásával:
TSZKER T. K. Győr, Sallai Imre út 47.
Kopácsi Elek címére.

A GYŐRI CENTRUM ÁRUHÁZ

FELVESZ

szakképzett női leigazító szabót,
valamint
segédmunkást dekorációs műhelyünkbe.
Jelentkezni lehet: személyzeti vezetőnél
(Győr, Árpád u. 38.).

A Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát

FELVÉTELRE KERES

**angol, német, orosz, francia
idegen nyelvű levelezőket
és bonyolítókat**

bábolnai munkahelyre.

JELENTKEZÉS személyesen vagy levélben: 2943 Bábolna
Agrária Külkereskedelmi Iroda.

Építkezők, figyelem! Figyelem!

Értesítjük vásárlóinkat, hogy megnyílt
MOSONMAGYARÓVÁRON
az állami TÜZÉP telepünkön (Lengyári u.)
építőanyag-kiegészítő szakboltunk,
ahol

— fürdőszoba kiegészítő cikkek,
— csaptelepek,
— festékek,
— tapéták stb. gazdag áruválasztékával

várja minden kedves vásárlóját az

ÉD. TÜZÉP Vállalat.

FELVESZ
könyvelőt
és számlázót.

JELENTKEZNI LEHET:
a vállalat
központjában,
Győr
Bacsó B. u. 2. szám
alatt.

Csornai Városi Tanács
Egyesített Szociális
Intézménye,
JOBAHÁZA,
pásztori szakosított
szociális otthonába

FŐNÖVÉRT KERES.

Fizetés megegyezés
szerint.

JELENTKEZÉS:
9323. Jobaháza,
Kossuth L. u. 8. sz.

Győri Városgazdálkodási
Vállalat,
Győr, Újlak u. 13.
PÁLYÁZATOT HIRDET

belső ellenőri munkakör

betöltésére.

Alkalmazási feltétel:
közgazdaságtudományi
egyetemi, vagy
pénzügyi-számviteli
főiskolai végzettség
és belső ellenőri
gyakorlat.

PÁLYÁZATOKAT
a személyzeti-
és oktatási osztályra
kérjük küldeni.

APRÓHIRDETÉS

ADÁS-VÉTEL

Képmagnók, szivattyúk, sátrak, herendi tárgyak, gépkocsik a kínálatban. Biemme tolikocsi a keresletben a CSEPRE-BERE irodában, Tel.: 11-878 Győr.

Nagy teljesítményű daráló, csutás kukorica darálására is alkalmas. Pannonhalma, Dózsa út 27/b., megtekinthető vasárnap.

Győr-Ménfőcsanak, Nádasdi út 11. újfejős tehén és választási üszőborjú eladó.

Törzskönyvezett import németjuhász kanommal fedeztetek és ugyanott egy 5,5 éves tenyészkan sporttársi áron eladó. Érdeklődni lehet: 8437 Lázi, Kossuth út 56., Horváth.

US Trabant Combi eladó. Szárföld, Fő u. 140.

Kerti traktor ekével, kultivátorral, fogassal eladó. Győr, Heszky Erzsébet u. 36. I. em. 6.

125-ös MZ motorkerékpár, garanciális, eladó. Győr, Rákóczi F. u. 9., II. 6.

Harisnya-szemfelszedő gép eladó. Győr, Lehel út 2., I. em. 5., Guthné.

Gépi lemezollót vennék 4 mm-ig. Ajánlatokat ármegjelöléssel kérem Ménfőcsanak, Tass v. u. 23., Fekete Imre.

1200-as Lada eladó. Érdeklődni 16 óra után Csorna, Liszt F. u. 10.

Rozkos Prim 4 személyes camping sátor 4 db hálózsákkal, gumimatracokkal újszerű állapotban eladó. Érd.: du. 3 órától Győr, Nagy S. út 9., II. em. 6.

Kitűnő állapotban lévő 250-es Jáwa eladó. Bozsaki Tivadar, Mecsér, Jókai u. 14.

Cserépkályha, 200 cm×90 cm teleüveg ajtó (beüvegezve) és központi fűtéshez különböző mé[re]s vascsövek és szé[re]vények eladók. G[yő]r-Kisbácsa, [Ba]dság u. 10.

Vennék pianínót márka és ármegjelöléssel. Érdeklődni lehet: Kapuvár, Győri u. 31.

Gyermek mély és sportkocsi, kiságy matraccal, 2 férőhelyes Környei mintájú fém nyúlikatrec eladó. Csorna, Bartók B. u. 46. sz.

1300-as Polski érvényes műszakival, jó állapotú fődarabokkal egyben vagy bontva eladó. Érd.: Ménfőcsanak, Szél u. 47., egész nap.

1 db 12 éves vemhes kanca ló és egy 2 éves bekocsizott herélt csikó eladó. Halászi, Dunasor 9.

Zenészek, figyelem! Eladó Les Paul szólógitár és 100 Wattos erősítő, Győr, Úsztató u. 6. 16 óra után, Kovács.

INGATLAN

Lövéreken építkezésre alkalmas telket vásárolnánk, „Kp-ért 045" jeligére a Kisalföld soproni Szerkesztőségébe.

Másfélszobás lakrészt vennék, 150 ezer Ft-ig. „Nádorváros 708" jeligére a Kiadóba, Győr, Tanácsköztársaság u. 51.

Eladó 100 m²-es alapterületű tetőteraszos, komfortos lakás áron alul sürgősen. Sopron, Balfi u. 5. emeleten. Korán Jenő. Érdeklődni: 17—20 óráig.

Keszthelyen másfél szobás összkomfortos harmadik emeleti lakás kp-ért eladó. Irányár 480 ezer Ft. Érdeklődni: Keszthely, Zalka M.

Mosonban, Soproni út 80. szám alatti, 2 szobás, összkomfortos, betőtérbeépítéssel családi ház, beköltözhetőséggel eladó. Érdeklődni a helyszínen délután 16 óra után.

Sopronban, Szabadság krt. 12., II. em. 7. alatt 2 szobás öröklakás 350 000 kp + 80 000 OTP-vel eladó.

Sopron, Győri u. 6. alatt családi ház eladó.

Felsőlövéreken 280 négyszögöl üdülőtelek eladó. Érdeklődni: 11-592-es soproni telefonon 19—21 óráig.

55 m²-es kétszoba, nagyerkélyes, összkomfortos OTP öröklakás, kp + OTP átvállalással garázzsal vagy anélkül eladó.

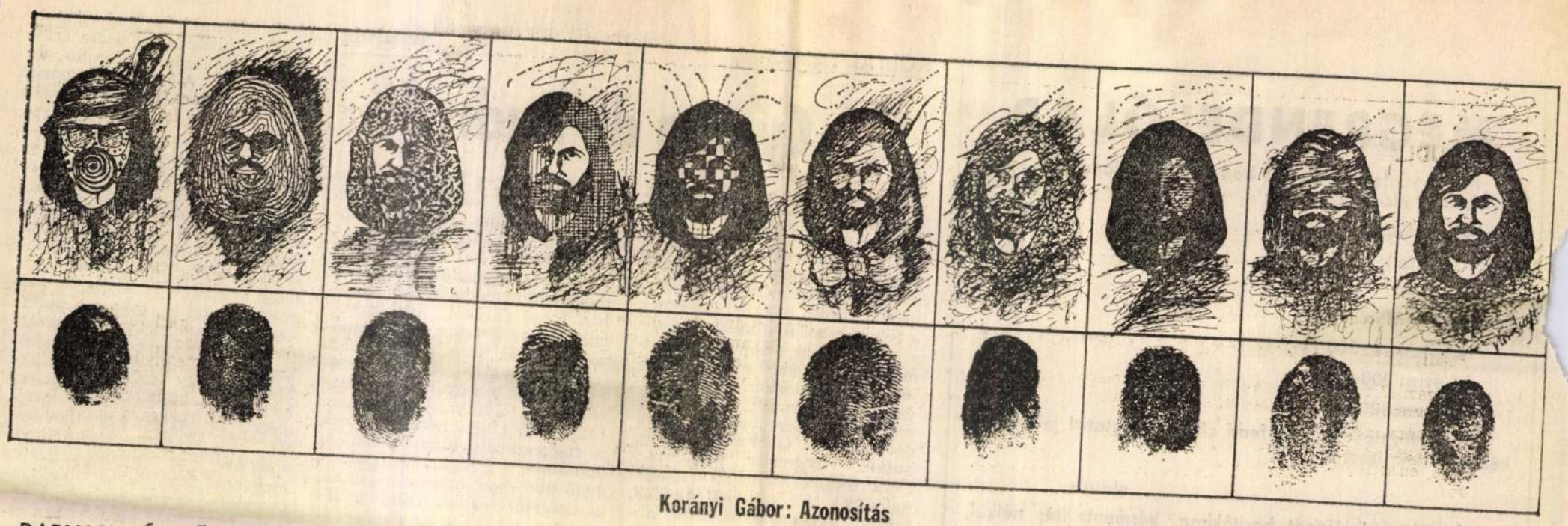

Korányi Gábor: Azonosítás

DARVASI LÁSZLÓ:

CSÓKOK TÖRTÉNETE

„Köztudott, hogy csókban a portugálok a legjobbak. Igen játékos a spanyol és az olasz csók. Az angoloknak, németeknek, hollandoknak hideg és nehéz a nyelve, a svédeknek, norvégoknak, finneknek hideg és fürge. A dánok álmatagok. Ritkán csókolnak az írek és a svájciak. A csehek nyálasak, de kitartóak. A lengyelek nem szeretik lehunyni a szemüket. A románok szenvedélyesek, a görögök fáradékonyak. Az oroszoknak alant jár a kezük. A magyarok a fogaikat is használják . . .".

A kucevói halottsirató

A macedónai Kucevóban a múlt század végén élt egy halottsirató asszony, akinek hátborzongató szokására figyeltek föl a helybeli birkapásztorok. Ez a szomorú, kék szemű asszony, becsületes neve Irene, siratás közben csókolózott az elhunyt férfiakkal. Jajongva, könnytől áztatott arccal föléjük borult, két kemény öklével verte horpadt mellüket, állukról a fehér kendőt lelopta, szétnyíló szájukba belecsókolt. Nem is emlegették máshogy a környékbeliek, mint a kövér Irene, aki végigcsókolta az egész kucevói temetőt.

Az orosz férfiak csókja

Még a nagy forradalom előtt történt, egy parnasszista francia író megkérdezte orosz költő barátját, vajon mi magyarázza a szeretet különös közvetlenségét az orosz férfiak egymásnak adott csókjaiban. A két férfi a szentpétervári Nyevszkij proszpekt egyik közismerten royalista kávéházban üldögélt. December volt, az utcán csilingelő szánok siklottak, friss abrak szagát, vodka szagát, sült gesztenye és francia parfümök illatát húzták maguk után. Didergő kocsisok, részeg tüzérhadnagyok, rekedt újságárusok ordítoztak a kavargó hóban.

— Nézd csak, Jean-Pierre — kavart kapucinerjén a fiatal költő, miközben kinézett a jégvirágos ablakon. — Olyan nálunk a tél, akár egy szörnyeteg hitves. Kegyetlen, de gyönyörű feleség. A szél csípős havat vág a szemünkbe, szempillánkra ráfagy a dara, ajkaink lilára válnak a fagytól. Mi, férfiak pedig vastag, nehéz prémekben, bundákban, fülessapkában, kucsmákban járunk. Ilyenkor egyetlen meleg és szabad testrészünk a nyelvünk. Az orosz férfi azért csókol, hogy barátságot és meleget adjon, s hogy érezze, igazán rab és elnyomott akkor lenne, ha a nyelvét vágnák ki. Az orosz férfi a szeretet titkos, forradalmi üzeneteit továbbítja a csókjaival . . . Igen, azt hiszem, győzni fogunk.

Weisz Alfréd csókja

Hogy a hallgatag ember jobban csókolna? Korántsem biztos. A millennium évében Boroszlóban élt az a néma, copfos, mindig fekete kaftánban billegő zsidó, akiről utóbb több verset, gúnyköltemény, valamint megszámlálhatatlan újságcikket írtak. Weisz Alfrédhez nemcsak lengyel arisztokrata fruskák, de nagylányos, keresztyén édesanyák is eljártak, hogy csókoltassák ajkukat a fűszerkereskedés nehéz és fojtogató félhomályában. Majorannaillata, mentaillata, fahéj- és kömény-magillata lett a finom úri nyakaknak, a szeplős keblekneк, a rebbenő kézfejeknek; az ápolt bőrök redőibe kakaó, bors, bódító édespaprika felhője szállt. Csakhogy ez a néma zsidó nem volt néma zsidó! A zsaroló ügyleteiről hírhedt lublini cigányvajda tizenegy esztendős lánya, a vézna Cierna Penka egy éjszaka úgy altatta el a férfit, hogy Weisz álmában elsorolta összes szeretője nevét. Hosszú hónapokon át tartott a nyomozás, s mintegy száz megzsarolt család nevét jegyezték föl a kerületi nyomozószervek. Később egy varsói ügyész azt mesélte, hogy az utolsó megzsarolt édesanya hajából, akire egy esztendő múltán találtak, még mindig föl-föllibbent a tömény, elbódító fahéjillat.

Blaga Costelan nyelve

A bicazi Blaga Costelannak gyomorfekélye volt, szájszaga volt, bűzös lehelete volt. De szíve, mégis, akár az isztambuli szultánok színarany varázskörtéje. Marina, a felesége szerette Blagát, hiszen öt játékos, hangos porontyot szült neki az erdészház napsütötte tisztására. Máté, Márk, Mária, János, Lukács, így hívák a gyerekeket, akik úgy nőttek, mint a színes szalagokkal feldíszített nyárfák. Marina hiába szerette a férjét, száját megcsókolni mégsem engedte. Nem vitte rá a lélek. Egy kora tavaszi napon, amikor már kürtök szóltak a hegyekből, a visszautasított Blaga úgy elkeseredett, hogy felesége szeme láttára harapta le a nyelvét, és egy fekete farönkre köpte. Az asszony sápadtan nézte a remegő húsdarabkát, aztán sírva a szájába vette, úgy ölelte át a férfit.

V. Cservenkov csókjai

Iliev Atanase 1952 májusában diplomázott volna a Szófiai Tudomány Egyetem Általános Orvosi Karán. Csakhogy mégsem avatták doktorrá, mert diplomamunkájának azt a zavarba ejtő címet adta: Hogyan csókol Cservenkov elvtárs? Természetesen jól csókol, a legjobban csókol, fejtette ki a dolgozat. Mert minden korok férfiúi közül a kommunista férfiú csókol a legszebben; szép, dérrel hintett fejét félrehajtva, lehunyt szemekkel, nyáltól enyhén csillogó, meg-megremegő ajkakkal, de köztük is Cservenkov elvtárs az első.

A legjobb.

Az orvosi kar folyosóján később azt suttogták, valahogy Sztálin kezébe jutott ez a dolgozat is, aki óriási haragra gerjedt ez égbekiáltó nacionalista elfogultságon. Amde azt is suttogták, hogy a tíz év börtönbüntetést kapott Atanasének aranyélete volt a szófiai főbörtönben. Mert a dolgozatot Cservenkov elvtárs is olvasta, s bár egyetértett Sztálin elvtárs beható kritikájával, mégis személyesen gondoskodott arról, hogy a fogoly kitüntetett bánásmódban részesüljön mind a röpke tíz, mások szerint mégiscsak tizenegy esztendőn keresztül.

Júdás

Igen terjedelmes irodalma van annak az állításnak is, miszerint csók és árulás külön szavakkal illetett, mégis egy s ugyanazon dolgai a világnak.

„A csók nemes és szép cselekedet éppúgy lehet, mint gonoszság, aljasság jele. A sziromnyíláshoz hasonlítható leginkább — írta Szlatko Kovač ljubljanai irodalomkritikus halála előtt egy-két nappal, majd így folytatta:

„Mármost az a csók, amivel Júdás a getsemáni kertben Jézust illeti, éppen azt jelenti, hogy az iskarióti az egyik legmagasztosabb emberi cselekedetet itatja át az árulás édes és halálos mérgével. Az árulás nagy, éppen az égig ér, miközben a csók eszköz, mint önmagában az életünk, sem nem jó, sem nem rossz. Mindazonáltal, érdemes eltűnődni azon, Júdás vajon hol csókolta meg Jézust.

A kezén?
Az arcán?
Az ajkain?"

Szlatko Kovač úgy halt meg, hogy tudta a választ.

Sokó

A rezmicei részeges plébános jegyezte föl a következő esetet. Élt Velnán egy elvetemült, gonosz ember, akit Sokónak hívtak és Csíkásznak csúfoltak. Fél lába volt, mert a másikba belevágott a villám. A disznóhústól berekedt, a tésztától szomorú lett, a friss zöldségtől viszketegsége támadt. Mindez mégse lett volna baj. Csakhogy Sokó kizárólag gyerekekkel csókolózott. Az asszonyok későn vették észre ezt a visszataszító szokást, mert mire a menekülő Sokót a Rezmicébe vezető úton széttépték, már csaknem mindegyik velnai kisfiú és kisleány tudott csókolózni.

Pavel Gonda

Ezt az alacsony, hízékony, csupasz állú férfit mindenki úgy ismerte, hogy asszonyok csókjáért bármire hajlandó. Ha megcsókolják, szájában birkanyálat hoz pattanásos lánykahátakra. Ha megcsókolják, menyétbundát, rókabőrt, farkasfogat szerez. Ha megcsókolják, ingyen aratja a nádat. Ha megcsókolják, aranyat csinál, koplal és megjavul. Ha megcsókolják, gyilkol. Ha megcsókolják, a hajnal utolsó pillanatáig énekel.

ZELEI MIKLÓS:

lantpor

csak téged nem tudlak
elképzelni ott
ahogy levet eresztesz
bomlasz
kedvedre korhadozgatsz
rám emlékező szerveid porába
kottát ír a semmi ujja

anzix a halból

az állandó cetsötétben
vagyok átmeneti figura
olykor üríl a hal
vagy véreset
vagy csak úgy
fönt a boldogság
úszni kezd

eroto

nincs elterjedve a vérfertőzés
mire a gyerekek fölcseperednek
nem túl kívánatosak a szülők
mire igazán kifejlődnének
elmúlnak azok a feltétel nélküli
testi kapcsolatok
amikben mindennek jó lelke van

a tejesautó

a kannák fénylő csattanásai
minden hajnalban fölfrissitik a
homályt
a hóhér árvaházat nyit
habos tőgymeleg borzalom

a befogadó

(Lukács György emlékére)

,ide nőt is lehet hordani'
és hordom őket
első szerelmes mozdulatommal
szoknyájukat fölakasztom a szögre
amit az ajtórepedés fölé vertem
,maga csak ne szögelje össze az
ajtómat'
és arra azért ebben a pillanatban
jövök rá
hogy mik azok a kemény
megsárgult fröccsenések
az ajtó külső oldalán

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem az Élet és Irodalom című lapot ..... példányban az alábbi címre:

Cím (város, község, kerület): .....

(utca, tér, ltp.): .....

(irányítószám): .....

Az előfizetés díja

negyedévre: 300 Ft

fél évre: 600 Ft

egy évre 1200 Ft.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező kézbesítőnek fizetem.

.....

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül, az alábbi címre kérjük feladni:

Vidékre:
Postahivatal, helyben
Budapestre:
Budapest, Postaigazgatóság, hírlaposztály

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Cyrano de Puck

Jönnek majd a klasszikusok csőszei, és riogatnak, hogy rendezői önkény történt, sőt roszszabb, önmegvalósítás, mert a Szentivánéji álom a pályaudvaron játszódik, csomagmegőrző fachok között, az erdei szellemek a rekeszekből nyúlkálnak kifelé, a szereplők az efféle helyek átmenő forgalmából adódnak, hajléktalan éjszakázók, stricik, kurvák és pederaszták, egy megkéselt drognepper jobblétre szenderülvén, az Oberon-féle drogh atású virágnedűt forgalmazó Puck testébe költözik, a marginalizáltak, lét szélén tengődők, kívülrekedtek vaskos, lírai, abszurd álmot álmodnak, hogy fölébredve újra a fapados valóságban találják magukat.

De gyönyörű lenne, nyers, brutális, költői látomás, igazi shakespeare-i színház. Az álmomat mondtam el a *Szentivánéji állomás* című előadásról, amelyet a filmes *Kamondi Zoltán* rendezett az *Arany János Színház* stúdiójában. Lehet, hogy ilyen vagy ehhez hasonló akart lenni, néhány jel határozottan erre vall, a címadás kósza ötletéből származó helyszín, amelyet *Kovács Attila* mágikus játéktérré szervezett, a kezdő jelenet ironizált, „kaposvári" realizmusa, egy-két erős hatású gondolat- és képzettársítás — de egyéb semmi. A produkció megszületett, mint szellemi idea, és belehalt a gyakorlatba, megölte a járatlanság a színházi praxisban. Még egyszer, az istenért: nem az idea merészsége, nem a pimasz átigazítás, nem a rendezői kivagyiság. Semmiféle tabu nem kell, hogy védje a klasszikusokat, mindent szabad, mondta egy nemrég itt járt úr, bizonyos Peter Brook, az előadás külső formája tetszőleges, a tartalom bármilyen burokba beköltözhet. Épp a nevezett úr bontotta ki tündérlebegéses erdei csomagolásából, balettpipiskedő hagyományából a szóban forgó darabot, azóta mindannyian az ő fehér falú, trapézos, galériás Szentivánéji-szobájából bújtunk elő, Kamondi Zoltán is, bár bizonyára nem látta (életkora folytán sem), de nem szabadulhat tőle, hatása ott van a függeszkedő tündérekben, a hintában, a fejünk fölé feszített háló live show hancúrozásaiban, a kergetőzésekben. Csak a lényegben nincs ott, az alapkérdésekben, a gondolatok és képek zavarosságában, a kellékek következetlen használatában, amitől tisztázatlan valóság és álom viszonya (nem attól játszódik a darab itt és most, hogy „athéni" helyett „helybelit" mondanak). Nem tudni, ki kit álmodik, miért az egész hercehurca, nincs egyetlen őszinte pillanat (illetve egyetlenegy van), a színészek magukra hagyatva, lélektelenül, kapcsolateremtés nélkül akrobatikáznak, a legjobbak is a saját nívójuk alatt, hiányzik a helyzetekből gondolatokat s a gondolatokból helyzeteket szülő bensőségesség, és amikor a végén *Tóth József* dadogó clochard-jának valóságra ébredő, szívszorító abgangja (az a bizonyos egyetlen pillanat) visszamenőleg értelmet adna a játéknak, az egészet agyoncsapja a „Shakespeare-hű" befejezés.

Túltesz az előbbi példán szerkesztői cincáló kedvben, a szerző iránti modortalanságban *Zsótér Sándor*, aki Rostand színművének törmelékeiből hozta színre *Nyíregyházán* a *Cyrano de Bergeracot*. A színészdiplomás rendező, aki már több drámát dúlt színpadra meglehetős dramaturgiai kegyetlenséggel — legutóbb Shakespeare Titus Andronicusát —, ezúttal heves, erőteljes és abszolút színházszerű színházat hozott létre. Nem az ötleteknek s az orcátlan anyagkezelésnek hódolok; a világért se rajonganék önmagában azért, hogy a lompos címszereplő fürdőkádból kel ki, loboncos punkként pengeti elektromos gitárját, s a karcos mezzóban megszólaló Roxane, feledve klasszikus libuskaságát, korosodó apácaként mint hímzőrámát tartja ölében a szeretett Christian testét. Nem késztetne örömteli vissongásra az avantgardizmus megannyi tanújele, az időfelbontás, melynek köszönhetően lóugrásos oda-vissza menetekben ismerkedünk meg a cselekménynyel — meghal előbb a derék főhős, aztán találkozik szerelmével —, s tán még a kitűnő *Csorba Ilona* játékmegszakító operai trillái sem késztetnének megadásra. Hanem az egész együtt, *Földi László* Cyranójának kaján kis mosolyok mögé rejtett, férfias büszkesége, az orgánum zengzetes iróniája, a Roxane-t játszó *Molnár Erika* nagy, csodálkozó, olvatag szeme, *Korcsmáros Gábor* Christianjának kackiás bajszossága, s főleg e három, egymást keresztül-kasul szerető ember viszonyának megható, ostoba és nevetséges reménytelensége, ahogy megjelenik a Picasso-repró mint torzkép elé zsúfolt emelvényrendszeren — tervező *Ambrus Mária* —, nos ez valami elementáris. A pozdorjává zúzott, negédes újromantika romjain létrejön az „unesztétikus" esztétika élménye. Merőben színházi jelenség, és van benne rendszer.

FRANK JÁNOS:

Képzőművészet

Kriptában

Az Installáció (térberendezés) a képzőművészet olyan műformája, ahol nekünk, a kiállításrendezőknek békén kell hagyni a művészt, mivel ilyenkor a rendezés maga a mű. A német *Hans-Dirk Hotzel*, *Hannelore Landrock-Schumann* és az NSZK-ban is alkotó *Sass Valéria* a XVIII. század első felében épült, a háborús sérüléseiből részben helyreállított óbudai *trinitárius* templom kriptáját — altemplomát — installálták. Közös alkotásuknak címet is adtak: *Terepszemle. (Kiscelli Múzeum.)*

A kiállításnéző terepszemléje itt olyasmi, mint a szabadkőműveseknél a sötétbe ugrás; egy korlát nélküli, keskeny lépcsőn kell lemennünk a félelmetes vaksötétbe. Rövid botorkálás után Hotzel megváltó *fénykapuja* fogad két lámpájával. Az altemplomot — látnivaló — a domb sziklájára építették volt, belőle néhány darab megmaradt, az egyik ferde terméskő falat pedig a szobrász manipulálta vakolattal vagy mivel. Valódi kőre pszeudó-kővel dolgozott, tehát alig-alig változtatott valamit is. Ezt a dualizmust úgy értettem, hogy aki imázst akar magának csinálni, a legjobb, ha saját magát játssza, önmagára veszi a szerepet. (Szentigaz, ez a legnehezebb.)

Ahogyan befelé megyünk a hosszú, téglalap alaprajzú, sötét kriptában, a *travée*-k (boltszakaszok) baloldali pillérein egy-egy — más és más méretű, más arányú — képet látunk, akár a rendes kiállításokon. Csakhogy Hannelore Landrock-Schumann festményeit a fény adja, egy diavetítő. Megtudtam, a három művész egy álló hónapig, szívós kísérletsorozattal váltogatta az egyszínű, sárga diapozitív-lemezek *maszkjait* (fekete, fényrekesztő kereteit), hogy megtalálják az illető kép legpontosabb, legmegfelelőbb dimenzióit. A vetítőgép fénye lett a festék, sugárkévéjüket a vakolt, vagy a vakolatlan tégla-pillérekre, pillér-kötegekre dobják. A fénymező a sarkok derékszögein megtörik, így térbeli, formáltvászonkép is egyszerre. A főmotívum *Yves Klein* minimalizmusát, illetve *Rothko* egyenletes színmezőit juttatja az eszembe. A fekvő téglalap alakú fény/képek erőteljes, éles határain belül a falfelületek véletlen érdessége ad némi festészeti mozgalmasságot, játékot, enyhítve szigorúságukat. Az egyik vetítőgép a padozaton produkál egy éles határvonalú sárga utat (az *Óz, a csodák csodája* filmen volt ilyen), rajta menve meglátjuk a saját, elnyújtott árnyékunkat is. A sárga út egyszerre csak derékszögben megtörik, hogy felkússzon a falra.

Ez a fal mintegy görögkeleti ikonosztázként rekeszti el a szentélyt. A torlaszt Sass Valéria építette hangyaszorgalommal összegyűjtött kiolvasott, vagy remittenda újságok kötegeiből. Kétféle effektussal is él, az egyik barikádját a nemes anyagokat megvető *arte povera* műfajába sorolnám, a másik falrész hírlapjainak hajtásait, éleit egyenként, gondosan lesimította, talán ki is vasalta őket és a legprecízebben illesztette egymás fölé a sarkaikat, hogy megszabadítsa őket a plebejus rotációspapír bizonytalan formájától. Olyanok lettek ezek a csomagok, mint kötészetben a *krúdák*. A Sass Valéria-részlegben azonban nemcsak az anyag lett más, errefelé már a sötétség is enyhül, valamennyi napfény is dereng a pinceablakon át, nemcsak a vetítő világít. Illetve az is, hiszen, mint már mondtam, a sárga út errefelé függőleges irányban az újság-falon folytatódott. A két művésznő ezen a ponton — gondolom persze az egész csapatmunkában is így volt — társszerző. A fényfestészet azonban itt a papíros-ikonosztáz után sem lép le a színről. Amikor a térrendezés arra késztet bennünket, hogy U alakban megfordulva, a másik oldalhajó félköríves kapu-során át hazamenjünk, újfent egy tárlatra érkezünk, csakhogy ezen már nem sárgák a festmények, hanem kékek. Ugyanaz kékben. Kifelé már a jobb oldali pillérekre vetülnek a fények, és nemcsak a szín változott, hanem a „táblák" alakjai is. Először friz módjára keskenyek, majd egyre jobbban fölhíznak: persze itt is újra megtörnek a pillérsarkokon.

Trouvaille a Terepszemlében a szinhely, vagyis a kripta megválasztása. Nyilván a magyar Sass Valéria érdeme, hogy megütötte a *genius loci*. A többit már a német művészek maguk tették hozzá, Sassal együtt. Sikerült hatalmukba hajtani és ugyanakkor alázattal szolgálni az eredeti altemplomi teret. Eszköztárukba sorolták továbbá, még a negyedik dimenziót: az időt. A XVIII. század elejét, a XX. végét — és a jövőt. Itt aztán lehet meditálni a sötétségben; még az is rákényszerül, aki nem akar. Mindenki — velem együtt — azt olvassa ki ennek a csapatnak a teljesítményéből, ami jólesik, amit akar, sőt amit szeretne.

Koncept ez a javából, hiszen amint a múzeumi teremőr a 18 órai záráskor áramtalanít: volt kiállítás, nincs kiállítás.

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ:

Film

Recesszió

Csak-csak leszűr az ember valamiféle tanulságot abból, ha éveken át ír filmekről, ehhez még nyáron is megnéz jóformán mindent, amit a mozik adnak. Jóformán — hiszen e sorok főleg nyáron lankadó írója már rég tervezi, hogy elmegy a *L'Amour*ba, az erotikus filmek mozijába (volt *Ipoly*), hiszen, ha filmet nem is, tanulságot biztos aratna. Ez is csak kultúrcikk — s valódi és álszemérmen túl ebbéli nyomulásunkról vagy nyomtalanságunkról is hírt adhatna az ÉS. Ám a parti egyelőre még nem jött össze, a szexfilmek elmélyült elemzésére még várniuk kell. Ami pedig a *lamúrt* átvitt értelemben illeti, jut abból bőven a mozijárónak akkor is, ha nem megy el a volt *Ipoly*ba.

Ha az ember esztendőkön át minden csütörtökön, illetve egy éve pénteken beül a bemutató mozikba, többe egymás után, a közeg egyöntetűsége áthatja előbb-utóbb. A film és azok profitorientált forgalmazói előbb elűzték a mozik törzsközönségét: a jámbor és csodaéhes egy- és kétgyermekes családot, az alsó középosztályt; elrettentették a nagymamát a kisunokájával, elriasztották a csöndes kisnyugdíjas nénit, aki megható, édesbús történetre vágyik, s a kisnyugdíjas bácsit, aki nem bánja, ha efölött van még egy kis autós hajsza, villogó szemű hős („szakasztott ilyen voltam magam is", gondolja elnézően)... Eme törzsközönség már kiűzetett, s a forgalmazás egyre bőszebben igyekszik kielégíteni a maradékot. A maradékot nem jellemezném, mégsem teljesen egynemű — a táplálékot azonban már igen, az aztán monolit! Ez a táplálék, ha szabad így neveznem a filmet, immár teljes egészében a zsigerekre hat, s mivel az izgatószerekhez hasonlatosan megszokottá válhat, egyre drasztikusabb adagokat kell beadni belőle ahhoz, hogy hasson, ahhoz, hogy az alanyok elmenjenek az izgatószer lelőhelyére. Ez a hely pedig a mozi.

Kevésbé elvontan: a vér és verekedés, a lepuffantás és megnyomorítás oly mértékig vált a filmek fogyóeszközévé, hogy elvesztette célját és irányát. A klasszikus időkben a gonoszok ontották a vért, s a jók valamiféle lovagiasság szabályait betartva, végül ártalmatlanná tették a gonoszt. Nem így manapság! A bűnözőt és a bűnüldözőt már csak az öltözék különböztéti meg egymástól — esetleg. Miért szeretné a jámbor polgár inkább a bűnüldözőt, amikor azt kell látnia, hogy az épp olyan dúvad, vérszomjas és bornírtan öntelt, mint a bűnöző. A törvénytisztelő polgár persze tudja, hogy ez csak játék, de azért nem kér belőle, csendesen visszavonul a mozik pénztára elől.

Nos, aki ott maradt, annak dolgozik manapság, a legmélyebb magyar recesszió közepette a mozi.

Ezt a réteget (?) hajszolja, kergeti a forgalmazás, ennek igyekszik a kedvébe járni, ennek a pénztárcáját célozza meg.

Az előcsarnokban sör- és unicumszag. A teremben nehéz mosdatlanságbűz, s *popcorn*nak nemesített pattogatott kukorica a lábak alatt, mindenfelé. Eldobott, zörgő zacskók. Vetítések közben még csak elvétve cigarettáznak: de a törekvés tért hódít, s ha jegyszedő volnék, kétszer is meggondolnám, figyelmeztessem-e a beesett mellkasú, nyápic, viszont nyolc-tíz példányban arrogáns egyedeket a dohányzás mellőzésére. Valami elszabadult...

Na de aztán kezdődik az előadás, s riadtan tapasztalom, hogy olyan helyeken harsan fel nevetés, amelyeken nekem sírni volna kedvem. Olyankor sűrűsödik a nézőtér levegője, amikor nekem félrenézni volna kedvem. Ízlésem nem kényes, csak más. És sose szerettem, ha valaki azzal leplezi hozzá nem értését, hogy ízlések és pofonok különbözők. Bizonyos mozzanatokhoz (pofon, csók, szóváltás, üldözés, vicces bemondás) erkölcsi tartalmak tapadnak. Vagy erkölcsnélküliek... Persze nem felmérést végzek, de az évek tapasztalatai arra figyelmeztetnek, hogy a végeredmény siralmas.

Hol vannak azok a filmek, amelyek — évek kitartó szoktatása, visszaszoktatása! után — elnyernék újfent a polgár kegyét és figyelmét? Nem akarom elhinni, hogy a művészmozik, vagy ahogyan magam is szívesebben nevezném: alternatív mozik, illetve a nagy filmszínházak csontzenéje között betölthetetlen űr tátong. A kietlen, büdzös, koszos és elszabadult budapesti nézőterek sötétségében üldögélve (többnyire egyedül, hiszen sem családomban, sem barátaim közt nem találok embert, aki elkísérne: „Te szegény!", mondogatják, s arcukon a részvét őszinte), a mozikat járva egyre hevesebben szólítgatom az emberszabású történetet, a boldog vagy boldogtalan sorsot, melyben érzelmileg osztozhatom, a trükköt nem a trükk, az ilyen még nem volt kedvéért... Szólongatom *Fernandelt* és *Louis de Funèst*, *Jean Gabint* és *Gérard Philipet*, az olyan alkotásokat, mint az *Aranypolgár* vagy az *Aranyláz* — s még csak nem is a filmművészet eme világszínvonalát, csupán a mögötte rejlő erkölcsöt és igazságot.

A recesszió azonban tartósnak látszik. Sokkal szívósabbnak és lassúbb lefutásúnak, mint amilyen — merem remélni — a gazdasági lesz. S ha majd kibukkanunk a kásahegy túlsó oldalán, alkalmasint egy egészen más világ, más belső követelmények várnak ránk. Alapvető morális értékeink azonban nem változhatnak meg. Vagy ha mégis: a javunkra, vissza.

Sass Valéria

VÍZPRÓBA

VI.

WATER ORDEAL

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA

Budapest, III. Fő tér 1. (Zichy-kastély)

MADELEINE DIETZ
SASS VALÉRIA

INSTALLÁCIÓK

Megnyitó: 1995. május 24-én 19 órakor

Megtekinthető 1995. június 18-ig,
hétköznap 14-18, szombat-vasárnap 10-18 óra között.
Hétfőn zárva.

MADELEINE DIETZ
VALÉRIA SASS

INSTALLATIONEN

24.05. - 18.06. 95

Eröffnung: Mittwoch, 24. Mai 1995, 19.00 Uhr

Öffnungszeiten:
Dienstag-Freitag 14-18 Uhr
Samstag-Sonntag 10-18 Uhr

VÍZPRÓBA
Kiállítássorozat az Óbudai Társaskör Galériában
és az Óbudai Pincegaléria

WATER-ORDEAL
A series of exhibitions at the Óbuda Club Gallery
and at the Cellar Gallery in Óbuda

Budapest
1995

A kiállítás támogatói:

GOETHE-INSTITUT

PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE
ALAPÍTVÁNY

SASS Valéria

Új Művészet, 1991. 1.

KIÜRÜLT A VARÁZSDOBOZ?

A 8. Budapesti Nemzetközi Kisplasztikai Triennálé tapasztalatai

GYETVAI ÁGNES

Egy szenzációmentes nemzetközi szobrász seregszemle nem jelent még végveszélyt. Nem fogják megfújni miatta az égi harsonákat. Hát istenem, az ellaposodás évek óta tart. Nemrégiben a rendezőbizottság is rájött erre, s úgy döntött, hogy ha az elnevezést megváltoztatják nemzetközi kisplasztikai biennáléről nemzetközi kisplasztikai kiállításra, akkor elegendő csak háromévenként megrendezni a tárlatot, ami ugyanakkor nagyszabású világkiállítás, és korunkra jellemző általános keresztmetszetet nyújt. A legutóbbin is öt földrész harminckilenc országa vett részt, közel hatszáz művel. Bár az idén kevesebb volt a résztvevő, minden nemzet csak három művészt delegálhatott, három művel az eddigi négy helyett. Az előkészítés, a szervezés, a monstre katalógus szerkesztési és nyomdai munkálatai a Műcsarnok egész stábjától nagy erőfeszítést követeltek. Érdemes hát felállítani a diagnózist, megkeresni az ellaposodás, az elszürkülés okait.

1979-ben *Beke László* még külön tanulmányt szentelt az akkori biennálén szereplő izgalmas konceptuális munkáknak, kiemelten a híres és itt is „nagyágyú" német *Günther Ueckernek*. Az utolsó, az 1987-es kiállításról *Szegő Györgynek* pedig a kisplasztika és az építészet közös vonatkozásai jutottak eszébe. *Hollein* szerint – idézi Szegő – „minden építészet". A nemrégiben látott *Építészeti gondolkodás ma* című kiállítás tanulságai szerint viszont „minden koncept" – amiből azután kinő az épület, mint egy plasztika. Minden mindennel összefügg tehát ebben az ördögi körben, de ez már több, mint szójáték.

A „művészeti gondolkodás" – ilyen elvont kategóriákban fogalmaztunk az elmúlt években – majd húsz esztendeig a *„minimal art konceptjére"* igyekezett redukálni a műveket, s ezzel az újhullámot megelőző összes lényeges irányzat egyfajta fegyelmezett, iskolás modort erőltetett magára – lett légyen szó klasszikus értelemben vett szoborról, a határterületeken fogant „képszoborról", „épületszoborról", akármiről... Ez a gondolkodásmód a műveket néhány fontos formai alapelvre vezette vissza, amelyek szinte tudományos egzaktsággal meghatározhatóak, ahogy a Bauhaus tanárai is képesek voltak néhány formai és funkcionális alapelvben megragadni a művészetre vonatkozó összes fontos szabályt, sőt az alapjaira visszavezetni a szellemit a művészetben.

Jókora leszűkítés jött azonban így létre. Nem kubusokra és gömbökre kellett a műveket redukálni, hanem a minimal art és koncept művészet elveire. Ilyen elvek alapján épült fel az „új világ", s általában ilyen purista, „stílus nélküli" alapokon nyugszik a szobrászat és a képzőművészet tágasabb képzeletbeli tartománya is.

Marek Chłanda (Lengyelország): Műtermi darab II., 1989, fa, viasz, márvány, 78×76×27 cm

A hatvanas évek közepétől ugyanis a koncept a stílust, mint személyiségjegyet tette kérdésessé, feleslegessé, részben üzletellenessége folytán, részben – mert úgy ítélte meg, hogy a stílus esztétikai sallang csupán, egy külsőleges individuális gesztus megkövesedése a műveken, s nem tartozik az alkotás lényegéhez. Pedig ahogy a jó francia mondja: „a stílus maga az ember".

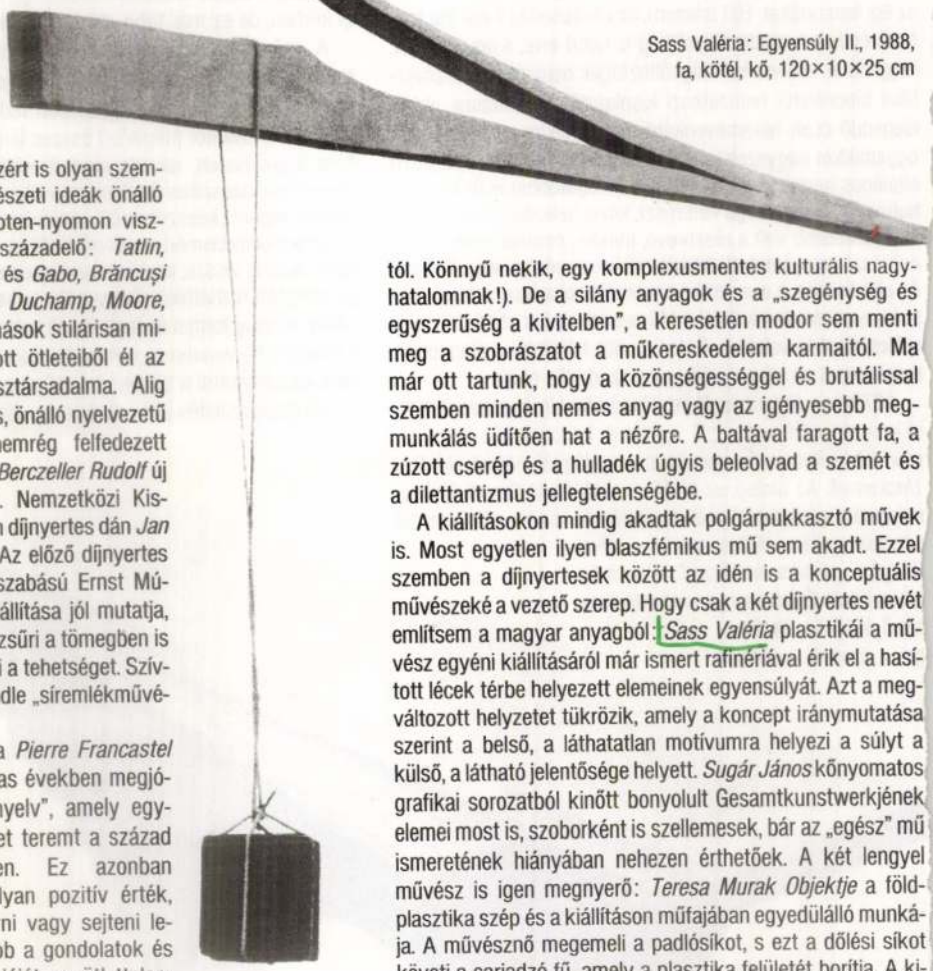

Sass Valéria: Egyensúly II., 1988, fa, kötél, kő, 120×10×25 cm

A redukcionizmus azért is olyan szembeötlő, mert a művészeti ideák önálló stílus hiányában lépten-nyomon visszaköszönnek. A századelő: *Tatlin, Max Ernst, Pevsner* és *Gabo, Brăncuşi* és *Giacometti,* majd *Duchamp, Moore, Joseph Cornell* és mások stílárisan minimálisan átdolgozott ötleteiből él az egész világ művésztársadalma. Alig akad olyan kivételes, önálló nyelvezetű alkotás, mint a nemrég felfedezett – újrafelfedezett – *Berczeller Rudolf* új szobrai vagy a VI. Nemzetközi Kisplasztikai Kiállításon díjnyertes dán *Jan Norman* plasztikái. Az előző díjnyertes angol *Sandle* nagyszabású Ernst Múzeum-beli jutalomkiállítása jól mutatja, hogy a nemzetközi zsűri a tömegben is észreveszi, felfedezi a tehetséget. Szívszorító ugyanis Sandle „síremlékművészete".

Létrejött tehát a *Pierre Francastel* által már a hatvanas években megjósolt „egyetemes nyelv", amely egyfajta köznyelviséget teremt a század képzőművészetében. Ez azonban egyáltalán nem olyan pozitív érték, mint azt előre várni vagy sejteni lehetett volna, inkább a gondolatok és a stílus redundanciáját, az ötlettelenséget, mintsem a művészettől várható örök megújulást, katarzist jelzi.

Nem véletlen talán, hogy az idén a 80 éves *Jakovits József* oeuvre-jére esett a választás. Jakovits szürrealista szobrai ugyanis akármennyire vissza is ütnek Max Ernstre, annyi az energia, vitalitás és a szuverén mitologikum bennük, hogy időtlen aktualitásuk nem lehet kétséges. A fiatalabbak viszont szinte mind név szerint megnevezhetően visszavezethetők valamelyik nagymesterre, s az egész nemzetközi mezőnyben pontosan meghatározhatóak azok a koordináták, ahonnan a szobrászati ötletek kiindultak. Úgy látszik, kiürült a század szobrászatának bűvös doboza. Az új évezredre talán új skatulyát kellene keresnünk.

Mik ennek a kialakult köznyelvnek a jellemzői? A kiglancoltsággal, az árufétis jelleggel minden valamirevaló szobrász szembeszállt (kivéve az olaszokat, akik ma sem félnek a márvány selymes fényű anyagának használatától. Könnyű nekik, egy komplexusmentes kulturális nagyhatalomnak!). De a silány anyagok és a „szegénység és egyszerűség a kivitelben", a keresetlen modor sem menti meg a szobrászatot a műkereskedelem karmaitól. Ma már ott tartunk, hogy a közönségességgel és brutálissal szemben minden nemes anyag vagy az igényesebb megmunkálás üdítően hat a nézőre. A baltával faragott fa, a zúzott cserép és a hulladék úgyis beleolvad a szemét és a dilettantizmus jellegtelenségébe.

A kiállításokon mindig akadtak polgárpukkasztó művek is. Most egyetlen ilyen blaszfémikus mű sem akadt. Ezzel szemben a díjnyertesek között az idén is a konceptuális művészeké a vezető szerep. Hogy csak a két díjnyertes nevét említsem a magyar anyagból: *Sass Valéria* plasztikái a művész egyéni kiállításáról már ismert rafinériával érik el a hasított lécek térbe helyezett elemeinek egyensúlyát. Azt a megváltozott helyzetet tükrözik, amely a koncept iránymutatása szerint a belső, a láthatatlan motívumra helyezi a súlyt a külső, a látható jelentősége helyett. *Sugár János* könyomatos grafikai sorozatból kinőtt bonyolult Gesamtkunstwerkjének elemei most is, szoborként is szellemesek, bár az „egész" mű ismeretének hiányában nehezen érthetőek. A két lengyel művész is igen megnyerő: *Teresa Murak Objektje* a földplasztika szép és a kiállításon műfajában egyedülálló munkája. A művésznő megemeli a padlósíkot, s ezt a dőlési síkot követi a sarjadzó fű, amely a plasztika felületét borítja. A kitüntetett *Marek Chłanda* „sziámi szobrai", installációi többértelmű, abszurd művek, a legutóbbi évek stílusdivatját követik. A díjnyertesek közül az osztrák *Dorothee Golz* legfőbb értéke az, hogy nem szögletes, az angol *Cathy de Monchaux* kifürkészhetetlen funkciójú objektjei pedig az egykori Märklin játék technikai kézügyességet igénylő szerkentyűire emlékeztetnek, s így olvadnak bele a mai tárgy nélküli szobrászat világába.

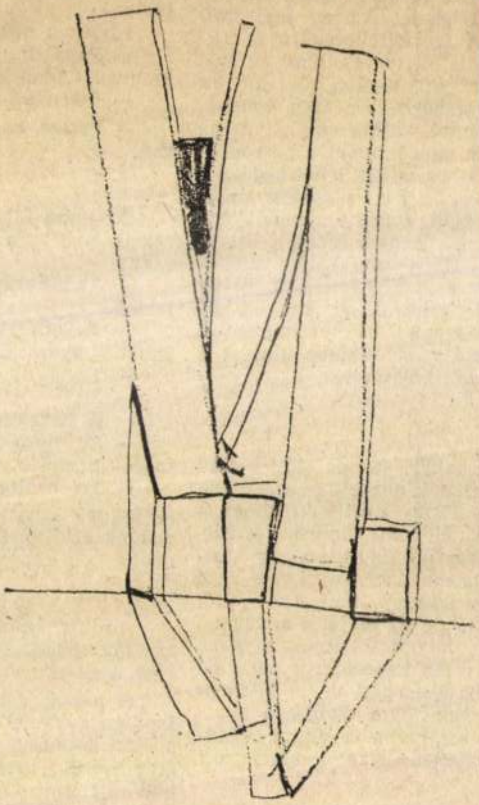

Sass Valéria rajza

ÉS 1991. 4. pz.
13. p.

nytól védenék. Kissé laposak
fehérek. Ámbár messziről
A szemeit becsukta. A fü-
n is ott voltak, ahol az em-
em ott, ahol a macska. És
nacskáéra. Az arca, amúgy,
onttal, vastag szájjal. Apró,
ek, mint amilyet a boszorká-
— ha ugyan lehet ördögnél
nös, hogy ott a szőrzet szinte
feküdt, a farka a lábai közé
enne, de nem lehetett össze-
is vörös volt. Akkor szédül-
ját szemügyre vettem. Föntnös, csak akkor, amikor kövolt rajta, afféle cipő, hátul
negláttam, tényleg kiment a
a volt belesütve.

a halálra ítéltek előtt szalad
erszemet néznek az osztaggal.
az összes tanítások: ahogy a
katekizmus, amiről azt hitdozás óta, a hittanórák minlatinul, magyarul, de még
tán minden, amit a zsidóktól
arx, de az elejétől a végéig,
int valami villanyos masina,
nis van kapcsolat a patacipő
ntha sistergett volna bennem
zártak volna rövidre a neutarázat, hiába tanultam, mindtudatlanságomtól, akkor, ott

Megszorította a kezemet.
mondta az öregember. — Erő-

nünk...

Abban a pillanatb
— Papa! Papa! B
kezeivel. Olyan kisgye
— Lefényképeztét
— Persze. A tanít
van.

Az egész falu kisz
rek is. Nyisonka vezet
radt.
— Az a helyzet, h
telendő.
— Tudom. Elpárc
Eltűnik, nyomtalanul.
— Tudjátok, mi r
— Mi?
— A patacipője.
— Az nem bizon
fognak nézni... — m
— Na, hátha van
— Igyunk egy kortyo
életünk első és utolsó
nek!

Amikor kiértünk,
egy játékbaba. Illetve
cipő is zsugorodott.

A népek csöndbe
De nem csukott szemm
a kicsi tetemet. Már
arca mintha megférfia
tyúlótájt kidudorodott

Arra gondoltam, h
vagy huszonegy gyerek
zok, az egyik Nyisonk
A fényképek pedig

ÍZPRÓBA

VI.

ATER ORDEAL

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA

Budapest, III. Fő tér 1. (Zichy-kastély)

MADELEINE DIETZ
SASS VALÉRIA

INSTALLÁCIÓK

Megnyitó: 1995. május 24-én 19 órakor

Megtekinthető 1995. június 18-ig,
hétköznap 14-18, szombat-vasárnap 10-18 óra között.
Hétfőn zárva.

MADELEINE DIETZ
VALÉRIA SASS

INSTALLATIONEN

24.05. - 18.06. 95

Eröffnung: Mittwoch, 24. Mai 1995, 19.00 Uhr

Öffnungszeiten:
Dienstag-Freitag 14-18 Uhr
Samstag-Sonntag 10-18 Uhr

SASS VALÉRIA

Kiállítássorozat az Óbudai Társaskör Galériában
és az Óbudai Pincegalériában

WATER-ORDEAL
A series of exhibitions at the Óbuda Club Gallery
and at the Cellar Gallery in Óbuda

Budapest
1995

A kiállítás támogatói:

GOETHE-INSTITUT

PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE
ALAPÍTVÁNY

Sasso Lőrinc frater

kódexmásoló

1478.

lásd

Harsányi András

A domonkosrend Magyarországon a reformáció előtt.

Debrecen 1938.

295. l.

299. l.

MOB kol. 2249

HELYSÉG

Krakkó.

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

Jagello Könyvtár

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

Kéz

KOR

13

MÉRET

ívré

TÁRGY

Sc

Thomas de Argentina super

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS)

Ivrétű kártyakézi
írva, rövidítésekkel.
szines tollrajzok dis

Nagy Lajos kir m
volt; Thomas de Arg
írás theologiai fejte

FÉNYKÉP, RAJZ

Aiglon (Sassy Attila), festő és grafikus; szül. 1880-ban Miskolczon. Középiskoláit a miskolczi ref. főgymnasiumban végezte. A művészi pályára 1898-ban lépett s első mestere Ferenczy Károly volt. 1904 végén Münchenbe került, hol Azbe iskolájában folytatta tanulmányait. Innen hazajövet a nagybányai művészkolonia tagja lett. Nagybányáról Miskolczra s onnan ismét München-

be, majd Párisba utazott. Az 1906. év végét s a következő év elejét a párisi Academie Julian-ban töltötte, honnan átment az Ecole Nationale et Spéciale des Beaux-Artsba. Párisból 1907 elején jött haza, s azóta leginkább Budapesten tartózkodik.

A. első sikereit párisi időzése alatt festett képeivel aratta. Ezek: A párisi Rue des Ecoles, Napsütötte háztető és Kaffka Margit könyvének illusztrációi. Hazajövet megfestette Kaffka Margit írónő arczképét, melyről dicsérettel emlékezett meg a kritika. Közben a grafikával is foglalkozott s e művészeti ágban már meglehetősen kifejlesztette egyéniségét. Színes grafikái közül sokat állított ki Budapesten a Nemzeti Szalonban, a Művészházban és az Uránia műkereskedésben. 1909-ben nyolcz színes grafikai művét Ópiumálmok cz. alatt könyvalakban is közrebocsátotta és pedig 250 számozott példányban, magyar és franczia kiadásban. Ez időben készült arczképei közül említést érdemel Medgyessy Ferencz dr. szobrász portraitja. A. a Nemzeti Szalon alapító tagja.

Ambrózy Agoston: Aiglon művészete. *Élet és Literatura.* 1912. 14. sz. — *Harsányi Kálmán:* Aiglon. *Élet és Literatura.* 1912. 14. sz. — *Miskolczy Simon János:* Életrajzi adatok. *Élet és Literatura.* 1912. 14. sz. — *Magyar Iparművészet.* 1909. 326. l. — *Művészet.* 1910. 93. l. (Aiglon: Ópiumálmok.) — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 147. l. — *Szendrei János dr.:* Miskolcz város tört. Miskolcz, 1911. V. k. 398. l. és a művész közlése nyomán.

Sassy Attila képei az Alkotás Művészházban

Érdekes temperái és olajfestményei nem természet után készült másolatok s mégis magához az élethez, a természethez van legtöbb közük.

A legszemélyesebb vizuális emlékek lényegére is könnyen felérez itt a néző. Stilizáló hajlama pedig néha messzire ragadja a művészt, aki ösztönösen sejti, hogy „a szabatosság megöli a mese jellegét és megrontja az álmot."

Szineiben, bármennyire harsogók és átmenetnélküliek olykor, sok a szuggesztivitás. Ragyogó kékjei néha mesélnek, máskor zöldekkel megkomponált szinszimfóniái felüditenek.

Három portrékompoziciója a *Május*, az *Ősz* s az *Arc és kézportré*, akár *Duranty* elmélete süritett illusszträciójaként szerepelhetne: „egy háttal vérmérsékletet, kort, társadalmi állapotot akarunk bemutatni, egy kéz nekünk hivatalnokról, vagy kereskedőről beszél..." Ezuttal *Sassy* a hervadni kezdő gyönyörü nőről.

Festőisége és dekorativ hatása falfelületeken kivül mülapokon vagy remek mese- és képeskönyvekben is kitünően érvényesülhetne. *Betlehem* cimü hatalmas kompoziciója áhitatában és meseszerüségében kiállitásának legszebb képe volt.

T.-Sz. G. dr.

Ujság. 1943 okt. 5.

LÁTOGASSA

az „Árverési Csarnok“

napi árveréseit!

Árverések naponta

délután 3 órától!

SÁTÁN Ádám
Marosvásárhely, 1950. augusztus 31.
IA Képz. Főisk. Kvár, formatervező

Banner Erdély

A Műegyetem előtt. Mühlbeck Károly rajza

utakon járhattam. De, a tárgyra! Már gyermekkoromban irigy voltam, kimondhatatlanul, félelmetesen, szinte eszelősen irigy, pedig éjjel, mikor egyedül voltam, kétségbeesve éreztem, hogy ez szennyes, ostoba és gonosz tulajdonság, amely nem méltó hozzám, ép úgy, mint a gőg, a céltalan dölyf, amely mint egy vasálarc nehezedett arcomra! Miért? miért? Hiszen én bensőmben becsületes, jó, igazságos akartam lenni, éreztem, hogy más a hivatásom, mint hogy fölfuvalkodott és gonosz legyek; hiába, nem tudtam ezzel az idegen erővel megbarátkozni! Hat esztendős koromban az elhalt kis testvérem egy szebb bábút kapott, mint én, és én ezt a bábút éjjel lenyakaztam és elástam a kertbe. Mi célja volt? Semmi, mégis, már hat éves koromban félelmetes öröm fogott el, hogy másnak szomorúságot, oktalan fájdalmat tudtam okozni.

Krisztina dacosan nézett körül, aztán látva, hogy a férfi szólni akar, fölemelte mutatóujját.

— Oh, hagyjon beszélni, csak most beszélhessem ki magamat; érzem, hogy ma mindent meg tudok magyarázni, holnap már megint tehetetlenül állok a világban és semmit se értek meg, vagy semmit se akarok megérteni. Igen, ez az irigység velem együtt nőtt föl. Ügyesen, ravaszul tudtam elrejteni a világ elől, beértem azzal, ha önmagamnak szerzett örömet vagy borzalmat, magam se tudom, hogyan nevezzem ezt az érzést? Mindegy; tizennyolc éves koromban, gőgös arccal három barátnőmnek raboltam el a vőlegényét, és az anyám, nos igen, az anyám amiatt szúrta magát szíven az ollójával, mert észrevette, hogy az udvarlója titokban megcsókolta a kezemet. Pedig egyiket sem szerettem e négy férfi közül, esküszöm önnek, nem szerettem; kinevettem őket, kidobtam őket, mint egy utcai leány, aki elharácsolta a pénzüket. Nem borzalmas ez?! És az éjszakáim, ezek a végtelen, álmatlan éjszakák, majd kettéhasadt a fejem az utálattól, a kétségbeeséstől, sokszor mezítláb átszaladtam a kápolnába, leborultam Krisztus előtt és imádkoztam, de hiába!

Megrázta magát, gyorsan végigsimított a karján, a mellén, mintha egy csomó, utálatos férget akarna letisztítani magáról, azután megfontolt arccal beszélt tovább!

— Egy ember volt a világon, akiről gyermekkoromban és később is — magam se tudom miért? — mindig azt hittem, hogy boldog. Ez az öreg erdészünk volt; sokszor hallottam, amint énekelve jár az erdőben és ha karácsonykor egy őzet vitt a konyhába, a szeme úgy csillogott, mintha a holdat hozta volna le az égről. Mindig megelégedetten rágta cseréppipáját és úgy beszélgetett el a kutyájával, mintha ember lenne. Egyszer az erdőben zápor ért utól és bementem a házukba. A felesége a pamlagon feküdt, két év óta nem tudott mozdulni, szélütötte béna volt; az egyik leánya a varrógépnél ült, az orrán pápaszem, a másik leánya pedig, nos, az egy hét előtt megszökött egy vándorszínésszel. Tehát nemcsak én, de ez az ember se volt boldog, gondoltam el, és ebben a pillanatban gőgösen néztem körül és oly rettenetes káröröm fogott el, hogy szédülni és reszketni kezdettem. Miért volt mindez? miért? miért?! Miért kellett gonosznak lennem, amikor minden csöpp vérem tiltakozott ellene, amikor tudtam, hogy minden ember a földön, még a leggonoszabb is, a testvérem?! Miért?! Egész éjjel a hideg rázott, zsoltárokat énekeltem és akkor hajnalban megesküdtem a szüleim emlékére, hogy összetöröm ezt a rettenetes, förtelmes érzést a lelkemben, és ha vele együtt pusztulok is el!

Az órák már hajnalra jártak, a komorna kérdő arccal jelent meg a függönyajtónál, de Krisztina megvonta a vállát és tovább beszélt, most már határozottan, szigorúan, mintha egy harmadik ember ügyét vitatná.

— Sokáig gondolkoztam, hogyan fogom összetörni lelkemnek ezt a fattyúhajtását, amely nem lehetett az enyém, amelyet egy idegen erő csempészett belém, gyűlölségből vagy a pokol gúnyjából. Ekkor történt, hogy egy régi francia folyóirat akadt a kezembe és benne Dosztojevszky beszéde Puskinról. Elolvastam egyszer, tízszer, százszor, ma már betéve tudom. „Puskin, mondja Gogol, rendkívül jelenség és az orosz szellemnek idáig talán egyetlen képviselője és ez a képviselő, fűzöm hozzá én: a próféták fajából való." Igen, így kezdődik ez a szent-beszéd, azután végigdübörög a szép Larina Tatjánán, André Chenieren, a félelmetes Alekón, Iván pajtáson, a fukar lovagon, az egész világon és így fejeződik be: „És Puskin sírba szállt, magával vitte a titkát és most a mi kötelességünk ezt a titkot nélküle megfejteni. És mi ez a titok? Semmi más, csak ez: „Ember, alázkodjál meg! ember, légy jó! ember, alázkodjál meg!" Igen, most már tudtam, mit kell tennem, nekem is meg kellett alázkodnom, rettenetesen, jóvá nem tehetően, végzetesen, mindörökre, a lelkemmel, a testemmel, az üdvösségemmel! Értsen meg, meg kell értenie, barátom, kicsinek, nyomorultnak, féregnek kellett lennem, össze kellett törnöm, hogy megtanuljam az embereket szeretni és megtisztítsam a lelkemet az átoktól. Nos, mindez megtörtént!

A férfi ijedten nézett Krisztinára, aki egyik percben eszelősen markolt bele rózsaszínű körmével a karosszék piros bársony húsába, a másikban pedig kiegyenesedett, mialatt tengerzöld szemének tekintete két éles, biztos dárdára hasonlított.

— Már csak pár szó van, — emelte föl homlokát, — azaz, hogy egy egész történet, de mindaz, ami még következik, már természetes, magától értetődő, legalább nekem. A világ nem fogja megérteni akarni szavaimat, sőt talán azt is mondhatja: „Istenem, mindez oly egyszerű és más magyarázata van, mint amit ez a furcsa gondolkodású hölgy elénk tálal." Lehet, hogy igaza van, mindegy, ennek így kellett lennie. Figyeljen rám. Volt egy lovászmesterünk, emlékszik rá, Kázmérnak hítták, föstötte a bajuszát, mindig krákogott és a ruhája sohasem volt egészen tiszta. Egy este lesegített a lóról, körülöttünk nem volt senki sem. Hirte-

Semmelweisnek, a világhírű magyar orvos-reformátornak allegóriája. A budapesti Társadalmi Múzeum előcsarnokának falát diszítő festményt az imént fejezte be Sátán festőművész

tétován. — Hogy szerettem önt? Igen, hiszen ez természetes, és én egyedül állok a világban. De ma már mindennel megbékéltem, a jóval csakúgy, mint a rosszal, és lassan meg is öregedtem.

Krisztina nem figyelt reá, körülnézett a szobában, aztán gyorsan újra fölvette a szót, amely egy percre eltévedt a japán lakkos portékák és a furcsa arany-madarak között.

— Miért rosszak az emberek? — szólt csodálkozó hangon a férfihoz. — És miért küzd bennünk egész életünkön át két különböző indulat; az egyik, amely azt mondja: „Mindnyájan testvérek vagyunk az Urban, mindnyájunkat egyformán szenvedésre teremtettek", és a másik, amely csak önmagunk körül forog, amely hiuvá, büszkévé, irigygyé és gonosszá tesz? Ne tagadja, mindenkiben él egy jó, szegény és elhagyatott ember, aki tudja, hogy az élet rövid és bűneinket soha többé nem lehet jóvá tenni, és él egy idegen, gőgös ember, akit gyülölünk, akitől a magábaszállás óráiban ijedten fordulunk el, s aki mégis bármely pillanatban a lelkünk legmélyébe, az ember legdrágább szentélyébe léphet be. Már gyermekkoromban éreztem mindezt, de sem akkor, sem később nem tudtam magamból ezt az árnyékot kiirtani. Miért hazudunk, holott egy benső, nemesebb indulat ellene szól? miért irigykedünk? miért tudjuk, mi a káröröm? miért akarunk olcsó eszközökkel embertársaink fölé emelkedni, noha érezzük, hogy ez helytelen, céltalan és fölösleges? Olyan könnyű volna jóknak lennünk, felebarátilag élnünk, mindenkinek megbocsájtanunk, még sem teszszük; ha nagy fájdalom ér, csak akkor érezzük, menynyire kicsinyek vagyunk, mily értéktelen a gonoszságunk, a gőgünk és a hiúságunk, és akkor igy szólunk: „Mindnyájan felebarátok vagyunk és mindnyájan tudunk imádkozni."

A vendég nem felelt; tekintete rátapadt Krisztinára, aki félig lecsukta a szemét. Hirtelen úgy rémlett, mintha ez a szempilla egy kicsi, titokzatos kapu lenne, és ha megnyilik, a szomorúság kisértete onnét fog kilépni és ráteszi kezét a férfi homlokára.

— Olvasta-e ön a Dosztojevszky emlékbeszédét Puskinról? — kérdezte Krisztina. — Olvasta-e azt a mondatot, amelyről azt hisszük, hogy a szivünk dobogása, pedig csak három kis szó: „Ember, alázkodjál meg!" Éjjel sokszor riadok föl álmomból s világosan látom magam előtt Dosztojevszkyt, amint kinyitja halott szemét és igy szól: „Ember, alázkodjál meg!" Mintha egy óriási orgona szólalna meg ebben a mondatban, mintha ezer meg ezer nagy, fiatal tölgyfa roppanna hirtelen össze, nemde? Vagy csak én érzem igy? Ah, megalázkodni, kicsinynek lenni, mindenkit szeretni, mily nagy és szent érzés lehet! De — tette hozzá hirtelen — mindez eltérés a tárgytól, a dolog úgy áll, hogy nincsen bátorságom önnek a valóságot elmondani, ezért bolyongok idegen területekre. Ne higyjen nekem!

A férfi felelni akart, de Krisztina ökölbe szorította kezét, és nyugtalanul intett, mintha utat akarna kérni egy erőnek, amelynek ő a forrása, és amely rögtön sziszegve, forogva fog a szobán végigfutni.

— Nem, nem; hallgasson, — szólt könyörögve — hiszen e percben úgy sem értek meg senki mást, csak önmagamat. Nos, beszélni fogok, igenis, beszélni, és ha véresre is zúzom magamat! Barátom! kedves, jó barátom; csak ehhez a pár perchez legyen erőm!

A férfi megszeppenve kelt föl, de Krisztina a székre mutatott és magasra emelte fehér homlokát.

— Lehet, hogy a neveltetésem volt az oka, és a jómód, amelyben felnőttem. Ej, ha talán éheztem volna, de mindig jóllakott voltam és mindig kellemes

Uj Idők 1918/19. XXV. 8 (21)ran

Satanovics (Satanovicz, Schadtanowitz) György Buda. Ar.

Szül.: Buda. Satanovics Mátyás fia. 1715. VI. 16—1721. VIII. 20-ig apjánál tanul. 1725. VII. 8. mester. 1726. VIII. 23. polgárjogot kap. *Legényei:* 1729. V. 25. 4 évre Fikoviz (Fiscovi) Pál; 1736. V. 18. 6 évre Lipovac András; 1741. III. 14. 5 évre Hirek Fülöp.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M.; Jungenbuch 1715. VI. 16.; Bp. Tört. M.; Gesellenbuch 1729. V. 28., 1736. V. 18., 1741. III. 14.; Illyefalvy—Pallós; Mihalik hagyaték: 57. p.; Dombi.

Pest-Buda 1977

Satanovics (Satanoviz, Schadtanowitz) Mátyás Buda. Ar.

Satanovich (Satakovics) Márton fia. 1719. II. 18-án polgárjogot kap. *Inasai:* 1715. VI. 16-tól fiai György és Miklós.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M.; Jungenbuch 1715. VI.; Dombi.

213

Pest-Buda 1977

Sátor Péter id

Komaromi kompłoto

1758

l.

Csüsfe

368 l.

balrafordult, de szembe néz.
gta. Előrefésült haja fekete,
szeme szürke. Inge álló gallér-
Nyakkendője, kivágott mel-
tt prémgallérú és ugyanilyen

5 cm. — Leit. sz. 780. — Értéke
reith-féle ereklyemúzeumból. —
adatokat l. a 62. lapon az 580
április 23-án (107–95). — Átvételi
tudomásul vette az 1896 április
).

Sátor Péter

könyvkötőmester

Komáromban 1746.

Lásd

Magyar Könyvszemle

1913. 247. l.

politisch befreundeten Völkern schlagen. Damit ist auch der Aufgabenkreis der neuen Abteilung bereits im allgemeinen gekennzeichnet. Sie wird einmal das Gesamtgebiet des künstlerischen Schaffens in seinem ganzen zeitlichen wie gegenständlichen Umfang zu berücksichtigen haben, und sie wird diese weitgestreckte Aufgabe in enger wissenschaftlicher Zusammenarbeit mit den Forschern der dem Reiche verbündeten Länder zu lösen versuchen. Der Einbau der neuen Abteilung in das Osteuropa-Institut eröffnet noch einen weiteren Ausblick auf wechselseitige Anregung und Förderung der in den einzelnen Abteilungen des Institutes vertretenen Wissenschaftsgebiete. Zur Historisch-Politischen Abteilung wird die Verbindung am leichtesten herzustellen sein. Aber auch zur Rechts- und Wirtschaftsabteilung sind solche Beziehungen möglich, insoweit geschichtliche und völkerpsychologische Fragen in Betracht kommen. Auch das Rechtsempfinden, die rechtliche Begriffsbildung und die Rechtssymbolik wurzeln in den gleichen nationalbestimmten charakterologischen Voraussetzungen wie das künstlerische Schaffen. Es sei nur kurz hingewiesen auf die engeren Beziehungen zwischen Rechtsgeschichte und Kunstgeschichte, wie sie sich etwa in der Bedeutung der deutschen Stadtrechte und der deutschen Stadtplanung und Bauweise für den kulturellen

Sátor Péter

komaróni kónyvkötö

l.

Gulyás kónyvkötés

445. l.

Sátor Péter

vévkomáromi könyvtáró

XVIII. sz

l.

Zoltaidebrugomda

17. l -

1977. Brodszky Sándor.

Tájkép.

Az előtérben látható széles pa
ladarabokon fehéren habzik. A tulsó
dig a Hohe Göll emelkedik, tetején
sugarai vöröses szinben ragyogtatna

Papiros, méretei 66: 45
Vétetett 1901: IV. 4-én
(156/901 No. 2.).—

SÁTOR Péter könyvkötő

Adatok a komáromi mester életéről 18.sz.

J.HALÁSZ Margit: Megjegyzések Gundrich Károly pesti szobrász életéhez és munkásságához. = Művészettörténeti Értesitő, 1990.3-4. 219.

MAJER György ács. Egerben a városi adókönyvel 1834. évi kötete őrizte meg nevét.

MAJKLI Antal kőműves. Az egri városi adókönyvekben 1845-ben szerepel.

MAJOROS Antal kőműves. Az egri adókönyvekber 1814—34 között szerepel.

MAJOROS István kőműves. Az egri adókönyvel 1814—34 között említik.

MAJOROS Ferenc egri ács. Egerben 1790-ben írják össze az adózók között.

MAJOROS József egerszalóki kőműves. Az egerszóláti r. k. templom tatarozását 1845-ben végzi el. (EÁL ÉrsEgyh L plebir.)

MAJOROS építész (?) Neve → Doktor építésszel együtt szerepel az örvényi templom tervén 1893-ban. (EÁL tvj. 244.)

MALATESTI, Adeodato modenai festő. A főszékesegyház Jézus megkeresztelésének oltárképét festi 1835 körül. (Szmrecsányi, 183. old.)

MALICZ (MARICS) József egri ács. Az egri városi adóösszeírásokban az 1780—90 közötti években találkozunk nevével.

MALINKA Pál gyöngyösi ács. 1825-ben Gyöngyös városban az I, illetve a II. negyed 4. fertályában lakik.

MALINOVSZKY Ferenc kőműves. Egerben 1780—95 közötti adóösszeírásokban szerepel, de még az 1800. évi összeírás is említi.

MALINOVSZKY János kőműves. Az egri városi adókönyv 1814. évi kötete említi.

MALINOVSZKY József kőműves. Az egri adóösszeírások 1834. évi kötetében találkozunk személyével.

MANCZKERS Kristóf képfaragó, egri szobrász. Az 1721. adóösszeírásban szerepel. Az összeírásból kitűnik, hogy a város II. negyedének 4. fertályában → Asztalos J.-nél mint vagyontalan zsellér lakik.

MANDING Ferenc festő és aranyozósegéd. Hejcén 1783-ban a főoltár aranyozási munkáit készíti

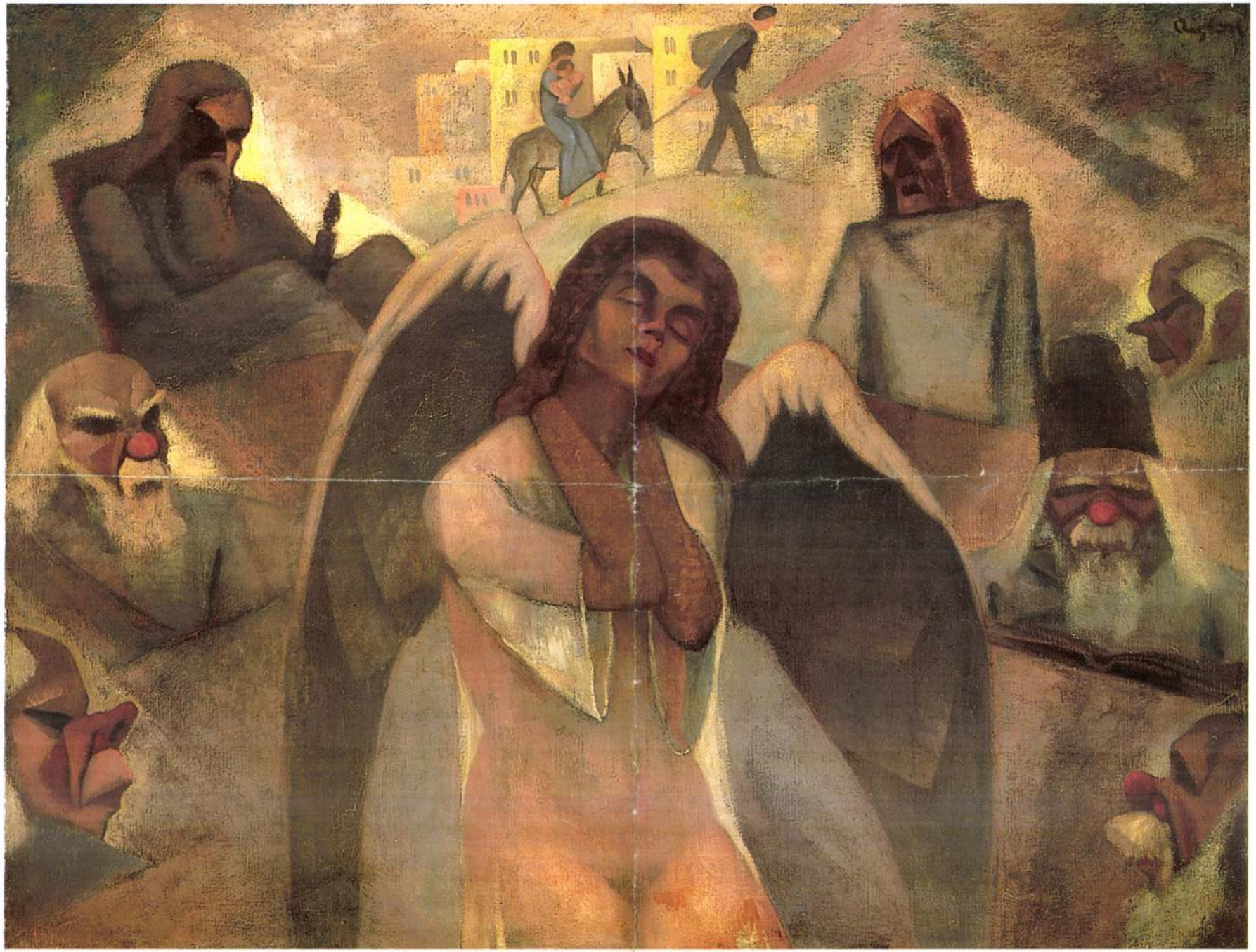

SASSY ATTILA

33

33 ▪ TELEPY KÁROLY (1828–1906)

Kárpátok

17 × 26 cm
Olaj, karton
Jelezve jobbra lent: Telepy Károly

Kikiáltási ár: 250 000 Ft

34 ▪ FÉNYES ADOLF (1867–1945)

Alföldi tanya

22 × 31 cm
Olaj, karton
Jelezve jobbra lent: Fényes A.

Kikiáltási ár: 140 000 Ft

34

35 ▪ BRODSZKY SÁNDOR (1819–1901)

Erdőrészlet folyóval

27 × 35 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent: Brodszky

Kikiáltási ár: 240 000 Ft

Satmair (Szatmáry, Sakmari, Satmayr) Mihály Pest. Ar.

Aranyműves. Kimutatható 1718—1725. 1718. felvétele ügyében tárgyal a budai ötvöscéhhel. 1719. VII. 9. mester.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Illyefalvy—Pallós; Horváth H.: I. 250. p.; Patakyné II. 280. p.; Mihalik hagyaték: 53. p.; Dombi.

Pest - Buda 1977

Sátor Péter

könyvkötő

Komárom

XVIII. 12

l. Steinhofer

I. 74. l.

SATTANOVIZ MATTHIAS

buda[illegible] aranymüves 1719 után

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 222. 1

Satkai (Csatka?) rk-
templom Szt Anna tiszte-
letére
(Veszprém vm)

Helyreállította Bíró
Márton püspök.

Pehm 460. l.

Satkó

Alkotását nyereménytárgynak vásárolták meg,
a Munkácsy Céh sorsjátékkal egybekötött kiállitásán.

P.H.932.IV.14.

Archive

Jakab Satler, paizsgyártó mester

1566-ban a nyereggyártókkal álltak össze. Akkor a két céhmester ő és Paizsgyártó Márton voltak. 208.o.

Kalmár János: A magyar huszártáros paizs. 195.o.

Folia Archaeologica. XIII. 1961. Bpest. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp.

Satler János

Aarekas

1718 -söl a Külső tanács

tagja Budán

Schmall

II. 275. l.

28.382.900.-

HAZAI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
VATERLÄNDISCHE BANK
ACTIENGESELLSCHAFT
BANQUE DE LA PATRIE
SOCIÉTÉ ANONYME
Sürgönycim: — Telegrammadresse:
HAZAIBANK.

Nagyságos

.....

Folyó hó --- kel

értesiteni, hogy b. számláját e l

18.840.160.- koron

átvitelért „Kamat és költségmentes

megterhelése mellett

H. B. (Levelezés 180|a 1923. XII. 1600 db. — 19576. Nobel, Budapest.

M. D. K.

SATMARY, Alexandru Vestő
1871 - 1933
Szathmáry Papp Károly fia

Művért. 1952.
M. Kiss Pál: Magyar festők Bukarestben a
19. században 97. 98.

II. 269.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.

Név: Sabmayr Michael

Foglalkozás: aranyműves

Szárm.hely:

Hitfelekezet: Csal.állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1719 VI. 20

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

Satmayr Mihály

aranymives

Pest

1719-ben lett polgár.

Horváth Szentpéter

256. l.

SATANOVIZ GERGELY

aranymüves mester 1725 és 1756 között

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 222. 1

SATTANOVIZ GREGORI

budai aranymüves 1726 után

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 222. 1

Sátán József

Árverési Csarnok (aukció kat.

31. sz. 1926. febr.
32. sz. 1926. ápr.
33. sz. 1926. jun.
34. sz. 1926. okt.
36. sz. 1927 febr.
37. sz. 1927 márc.
39. sz. 1927 okt
40. sz. 1927. dec

~~Aranyékszer VII. 137~~

SATTLER, Friedrich, pozsonyi asztalosmester

F.S.,bürg.Tischlermeister,

3 gyermeke megh. [1841, 303 l.
1845, 244 "
1849, 258 "]

Pr.Z.

SATTLER, Friedrich, personyi asztalosmester

F.S., Bürg. Tischlermeister,

3 Gyermeke megh. [1841, 703 l.
1845, 244 "
1849, 258 "]

Fr.Z.

SASSHOFER, Brigitte

SASSHOFER, Brigitte: Az egyetlen bárány. = Nappali Ház, 4,1992,4. 19 - 20.,ill.

részleteket, árulkodó elemeket is vizsgálat tárgyává kell tenni.

Megyeri esetében fájdalmasabbnak tűnhetett az a művészi magatartás, ami — mások szerint — a megélhetésért alakult át. A kész műveket és azoknak előzményeit vizsgálva azonban megállapítható, hogy ezek a szobrász számára elsősorban megoldandó plasztikai problémákat jelentettek.

Generációs keresztmetszetbe illesztve valóban igaz, hogy Megyeri nemzedékéből jóval kevesebben tudtak bekapcsolódni a magyar művészeti életbe, mint az előtte vagy az utána jövő generációk tagjai.[6]

Bár a művészettörténeti értékelést, sőt a pályatársak Megyeri Barnára vonatkozó ítéleteit is befolyásolta az életmű másik oldala, nevezetesen a köztéri alkotások és megbízások, rendszerint szó esett azonban Megyeri különös tárgyairól is. Sajnálatos, hogy sokan elfelejtették: Megyeri egészen haláláig foglalkozott absztrakt kompozícióival. Visszaemlékezésekből tudjuk, hogy még a kávéházi papírszalvéta is művészi anyaggá vált számára. Korai halála akadályozta meg abban, hogy a vázlatokban, tervekben, sőt a pályázatok alkalmával is felhasznált for-

Sassi, Pietro festő

Pesti Hirlap, 1882.dec.11.12.
A mücsarnokból

Sassy Péter festő

Pesti Hirlap. 1881. okt. 14. 3.

Restaurált Kápolna

Sassi Pietró

Garda-tó, tájkép

A Műcsarnokból.

VU 1882. XXIX.évf. 51. sz. 816-817 l.

Sassi Péter

festő

~ Rómában élt.

Dolgozott az egyi bazilika díszítésén.

Sugár István: Az egyi főszékesegyház 26.

Heves Megyei Idegenforg. Hiv. 1967.

Sassi, Pietro

festő

[Egyházm. Lap]

1881. 291. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
636-1908
számhoz

Száml

A Műemlékek tekint

A vörös klaustromhoz
nak és ajtainak be

Karanachegy

Sasso Lörinc

laikus domonkos-
rendi frater Peisett (?)
XV. sz.

Levélt. Közl.
1929. 20. l.

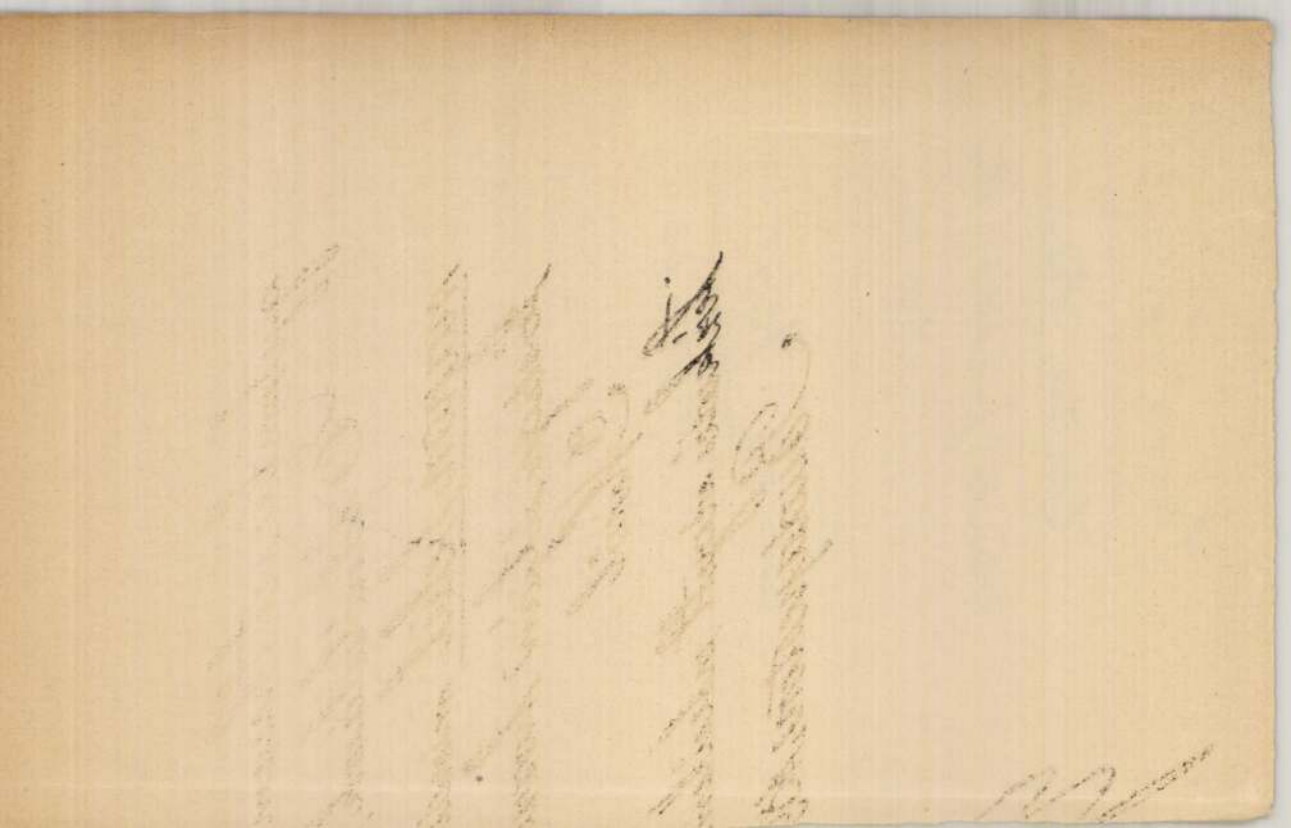

Aligi Sassu
grafikus.

M.D.K.

A Szinyei teremben 28 olasz művésznő állítja ki képeit.

Mai olasz grafika.
Magyar Nemzet 1959. márc. 4.

4l

N.T.H.

P. Hugo Jata

rajza: távoli kép a diósgyőri várról, 1759-ből (repr.)

Marjalaki Kiss Lajos - Ferenczy Károly - Leszih Andor: A diósgyőri vár. Miskolc, 1961 67 l., ill. /Borsod-Abauj-Zemplén megye műemlékei/

49. l.

Sátai M. templom

SÁTA (Borsod)

R. M. tpl

Ráth Károly: Az egri püspöki megyében fekvő templomok a XVII-ik század végén. Magyar Sion, VI. Esztergom, 1868, 355 l.

SATA (Brevard)

A.A.Ms

Sassetto Francesco

1487

Csontori jegyzi

2 szer is ez ér alatt

Sassettus, Franciscus

1487.

Csontosi jegyt.

1486

~~Missales Stro~~

Sassettus, Franciscus

1487.

Franciscus Sassettus firenzei miniator által festett 4 Corvin codex 1 kiadatlan és ismeretlen.

4 czédula

Egy papirlapon négy egyesitett czédula van összegezve: a velenczei sz. Márk-féle a romai jezsuita rend-féle, a milanói Trivulzio-féle és a modenai Esztei Könytárból.

az az 4 czédula

Ezekből 1 ismeretlen és kiadatlan

Csontosi 1887.

Sassa Balás

Ötvös

Kolozsvárt 1592. Sassa Balásnos megödtettek Ersek Bálint fiát.

Jakab Elek. Kolozsvár története. Bpest. 1888.

II K. 314. l.

Sassetta

Festménye szerepel az esztergomi keresztény múzeumban.

Czeke László: Dunakonyar, Budapest, 1973. 139 l

75 l

MDK

Sassné Farkas Böske, festönö

vásznai emlitésreméltók,

Dr. Márffy Oszkár:
Tárlat. A Balatoni Társaság Tárlata.
"Képzömüvészet" 1928. 10. sz. 132.1.

Sassné Farkas Böske

Régiségek, olaj

Magy. képzőművészek egyesülete VIII. kiáll. N.Szal.
1916. márc. 20).

Sassné Farkas Böske

Keszthelyi öböl, olaj
Gyenes-Diás látképe, olaj
Vihar előtt /Gyenes-Diás/, olaj

Balatoni Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924. nov.
19 1.

MDK

Sassné Farkas Böske

Virágos udvar, paszt.

MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj. 13. 1.

MDK

Sass Ferencné, Farkas Böske

Hazafelé, of.

Árv. Csarnok 1o4. aukc. 1942 máj. 12 l.

Sassné Farkas Böske
testőrnővér

Tavaszi Fárlat – Műcsarnokban – kétével
szerepel.

Pesti napló

1929 III. 3

Sassné Farkas Böske
Istvánnivén

Tavaszi Tárlat - Műcsarnokban - képével
szerepel.

Magyarország
1929 III.3

MDK

Sassné Farkas B.

Kilátás a Badacsony tetőről, of.
" " " Tomaj felé,"
Anyaság kompozició, paszt.

B.Szal. kiáll. 1927. jun. 23. 1.

MDK

Sassné Farkas Böske

Dunántuli Tavaszi Tárlat. Kaposvár. Képzőművészet
1929. 19. sz. 102.l.

M.D.K.

Sassné Farkas Erzsébet

Brunner Erzsébet festőművésszel együtt tiz éves világkörüli utjukról visszatérve októberben Londonban kiállitást rendeznek,-irja a lap, s bemutatja Sassné Farkas Erzsébet egyik müvének repr.-ját.

Szinházi Élet, Bp. 1938. szept. 24. XXVIII. évf. 4o. sz. 32. lap

MDK

Sassné Farkas Böske

Őszi vetések, of.
Homokbánya, pa zt.

M. Képzőművésznők E. 9. kiáll. N. Szal. 1917. ápr.

17. 1.

Sassné Farkas

Böske

Tihany c. képe

(Mücsarnok)

repr.

Pesti Napló képes

mell. 1929. márc. 10.

U. 2817

~~8 Nemtsuge~~

~~iniszteri tanácsos.~~

massal nem pótolható szakalkalmazotta

b/ a magyar királyi belü
ra kirendelt orvosok;

c/ a magyar királyi belü
ra kirendelt gyógyszerészek;

d/ a magyar királyi földm
delmi munkára kirendelt állatorvosok.

Az a/ pont alá tartozókat
b/-d/ pont alá esőket pedig az alkalm
polgári munkahelyén visszatartani. A
vetkező záradékkal és hivatalos bélye
kiállitó parancsnokságnak visszakülde
mu H.M. rendelet alapján visszatartot

Hadiüzemeknél a hadiüzemi
a visszatartottakról az ipa rügyi mini
évi október hó 31-ig névjegyzéket fel
vatokat tartalmazza:

./.

Valamennyi Čm.

MDK

Sassné Farkas Böske

Vanyarci nyárfás, of.

Kovács néni udvara Gyenesdiáson, of.

Balatoni Társ.3. B.Szal.393. kiáll. 1928.ápr.
22. 1.

MDK

Sassné Farkas Böske

Gyenesdiási virágos parasztház

Szigligeti öböl, of.

Kilátás a Szt.Mihály kápolnáról, of.

Balatoni Társ.3. N.Szal.393. kiáll. 1928.ápr.

22. 1.

SASS Valéria

1950 1. 33, 35, 49, 60
91 1. 4, 6, 8, 72

Új Művészet

Új Művészet

SASS Valéria

Egyensuly II., 1988, fa,kötél, kő, 12oxlox25 - 91.1.
8.

Új Müvészet

Új Művészet

SASS VALÉRIA

ATTALAI Gábor: Dánia Magyarország 0:0 : Kiállítás a Műcsarnokban.=Új Művészet, I.évf.1.sz.1990 49.p.

/Aradi Nóra/
igazgató

.....ig.

sai alapján irandó munkáinak két
a illetve Adattára részére meg-

SASS VALÉRIA szobrász

erdei akcióiról ld.

KESERÜ Katalin: A paradicsomleves szine vagy forradalmi
KESERÜ Katalin: A paradicsomleves szine vagy forradalmi
dekadencia? = Uj Müvészet, I.évf. 1.sz. 1990 33.p.

/Aradi Nóra/
igazgató

.....ig.

sai alapján irandó munkáinak két
a illetve Adattára részére meg-

SASS Valéria

NAGY Ildikó: Belső tér tárgyakkal : A 8. Budapesti Kisplasztikai Triennálé. = Uj Müvészet, II.évf.1.sz.1991 4.p.

SASS Valéria

1992. 10-7. Fővárkápt.

Új Művészet 1992

men des Spitzbogens auf die norman-
ertragend, zu einem eigenen selbst-
durch Anwendung des Spitzbogens auf
Innern - gestaltet." - S. 285: "In
ndiger Weise gestaltete sich der
eitig wie in Frankreich, vermutlich
. 289: "In Deutschland scheint der
nd, jedoch noch später, von Fran-
. Derselbe konnte den romanischen
etc."

osengarten spricht sich Kugler im
chte der Baukunst" aus. /Stuttgart

Architektur des occidentalischen
us dem romanischen Stil in den go-

SASS Valéria

SASS Valéria: Faszobrászok a burgdorfi Ijászmezőn. = Művészet, XXV.évf.9.sz. 1984 42 - 45.p.ill

- kortárs szobrászat - egyetemese

SASS Valéria

NAGY, Hédikó: The crying of lot 301.
= New HQ No. 118. Vol. XXXI. 1990
-146--149.p.

Bp. Budapest Galéria, 1989

a 301-parcella pagánati tervei

SASS Valéria

rajza Élet és Irodalom,1991. 11.sz. 11.p.

Sass Valéria

Megbízták a művésznőt, hogy a csongrádi Templom utcai Óvoda részére „Hajó" játszóplasztikát készítsen.

— : Körtéri munkák.
Művészet, 1980. november – 47 lap.

Sas Valéria, szobrász

– a villányi kőbányában dolgozik idén, először. Elsőéves a Képzőművészeti Főiskolán.

–: Szobrok a bányában.
Magyar Ifjúság, 1970. IX. 25. 1. o.

Sass Valéria yohdy

„Apja portréja" bronz, 38 cm

szerepelt az 1978-as Studió kiállításon
katalógus a könyvtárban

Sass Valéria 1

A nagyatádi nemzetközi szobrásztelepen dolgozott nyáron.

Magyar Hirlap 1980/7/10/6

Sass Valéria, szobrász

l.: Lábass Endre

←: Heti ajánlat

3.

Új Tükör, B p. 1986. febr. 23.

XX III/8

SASSERA, Franz, pozsonyi kőművesegéd

F. S., Maurergesell, 3 hónapos fia meghalt. (1833, 691 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Sass Valéria, [szolnár]

-L: Pál zoltán

Vadas J: Tarkák és újvadak 13.

Élet és Irodalom Bp. 1984. nov. 9. XXVIII/45

Sass Valéria

dolgozott a nagyatádi szobrásztelepen

Magyar Hirlap 1981/7/2/9

SASS Valéria

Kiáll. Ernst Múzeum

ism. VADAS János: Romon innen és túl =
Élet és Irodalom, 1989. dec. 1.

12.

XX. sz. 45. u / Munkácsy

SASS Valéria

kiáll.Terepszemle, Hans-Dirk Hotzel, Hannelore Landrock-Schumann, Sass Valéria kiáll., Bp.,Kiscelli Muzeum,1992.

ism. ANDRÁSI Gábor: Terepszemle, Uj Művészet, 3,192,10. 73.ill.

Múzeum, 1984. február 3. - március 4. Bev. Tóth Ernő, Várai Mihály. Békéscsaba : Munkácsy Mihály Múzeum, 1984 12]p., ill.

2360. **Vankóné Dudás Juli**

FEDOR Ágnes: Vankóné Dudás Juli. = Nők Lapja, 1984. április 14. 4.

MOLDOVÁN Domokos: Meghalt Vankóné Dudás Juli. = Magyar Nemzet, 1984. április 3. 7.

I.SÁNDOR Ildikó: Vankóné Dudás Juli (1919-1984). = Néprajzi Hírek, 13, 1984, 1-2. 40-41., ill.

Várady Róbert ⟶ 1858

2361. **Varga Győző**

kiáll. Bp., Fészek Klub, 1984 **ism.** VINKÓ József: Varga Győző színházi plakátjai. = Új Tükör, 1984. szeptember 30. 4., ill.

2362. **Varga Gyula**

ZALÁN Magda: A Zagyva mellől az Otonabee partjáig. = Új Látóhatár, 35, 1984, 4. 551-556.

2363. **Varga Imre**

HARANGOZÓ Márta: Szekszárdtól velencéig. = Magyar Hírek, 1984. szeptember 15. 30-31., ill.

HARANGOZÓ Márta: Varga Imre sikere : Biennálé Velencében. = Esti Hírlap, 1984. június 14. 2.

SZVETLOV, I.: Imre Varga. = Inosztrannaja Literatura, 1984, 5. 229-230. 248., ill.

SZUROMI Pál: A kifejezés bűvöletében : Varga Imre művészetéről. = Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, 1980/1981 1. (1984) 387-405., ill. G

TARJÁN Tamás: Nagy Lajos szobra. = Új Tükör, 1984. január 15. 11., ill.

TASNÁDI Attila: Kitüntetett művészek. = Népszava, 1984. április 30. 11.

VARGA Imre Állandó Kiállítás (Bp.) **ism.** (harangozó)

HARANGOZÓ Márta: Varga Imre emlékei. = Esti Hírlap

SASS Valéria

FRANK János: Kriptában. = ÉS XXXVI.28.1992.julius lo. 13.p.

Bp.,Kiscelli Muz., Terepszemle c. Sass Valéria kiáll.,1992

Neural Computing Systems Laboratory

SASS Valéria

(losonci) [LOSONCI Miklós]= Fényplasztika - zeneszobrászat. = Vasárnapi Hirek, VIII.évf.23.az.1992. junius 9. 9.p.

Bp., Kiscelli Muzeum, Terepszemle c. kiáll. 1992

→ Hans-Dirk, Hotzel —
Sass Valéria
→ Landrock-Schuman, Ha elore

Sass Valéria

A nyári, győri művénteleg alkotóz egyik.

Kisalföld
1983 aug 6.

SASS VALÉRIA

említve

F. Szabó Ernő: Képzőművészet és építészet. Miskolci Galéria

UJ TÜKÖR 1980/XVII/39.sz.4.o.

Sass Valéria, Zobrán

L.: Vilt Tibor

– : Kulturális hírek 7

Nepszabadság, Bn. 1980 júl. 4.

Sas Valéria, zobrón

L: Vilt Tibor

Torday Aliz: Fabokoć a gyermekeknek 2

Esti Hirlap, Br. 1980 aug. 8

Sas Valéria

Nagyatád, Kiszely lakótelep, óvoda, játszóudvar
Sas Valéria: mobil játszóplasztika, tölgyfa, M: 250 cm, 120 cm ∅;

—: Közteri munkák.
Művészet, 1980. augusztus – 47. lap.

Lassy Attila
Pesti

ALKOTÁS
KÉPZŐMŰVÉSZET
IPARMŰVÉSZET
SZÖVETKEZET
1 9 1

Alkotás
MŰVÉSZHÁZ
XVIII.
KIÁLLITÁSA

ERZSÉBET
KÖRUT
19
TELEFON
426—904

IGAZGATÓ
BENDE JÁNOS

Küldi: .....

Méltóságos
Nagyságos

.....

..... úrnőnek
úrnak

.....

.....

AZ ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ
TISZTELETTEL MEGHÍVJA

SASSY ATTILA FESTŐMŰVÉSZ
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

1943. SZEPTEMBER 26., OKTÓBER 6.
NYITVA: 10—2-ig. — Ezen meghívó belépőjegyül szolgál. Katalógus P 1.—

OKTÓBER 3-ÁN 12 ÓRAKOR
CSORBA TIBOR festőművész
TÁRLATVEZETÉST TART.

Életrajzi adatok:

SASSY ATTILA

(művésznéven AIGLON) született Miskolcon, 1880 október 17-én. A művészi pályára 1898-ban lépett. Első mestere Ferenczy Károly volt. 1904 végén Münchenbe került, ahol Anton Ažbe-nél folytatta tanulmányait. Münchenből hazajövet a nagybányai művésztelep tagja, Nagybányáról ismét Münchenbe s onnan Párisba ment. Az 1906. év végét s a következő év elejét a párisi Academie Julianban töltötte. Párisból hazajövetele óta Budapesten tartózkodik. Több művészeti díjat nyert és tagja a „Kut" Képzőművészeti Egyesületnek.

A képek cimei és árai:

Narkózis a műtőben (olaj). 1500 P
Virágot szagoló nő (pasztell). 300 P.
Hajnal (pasztell). 280 P.
Rádiót hallgató nő (pasztell). 150 P.
Vágyakozás (olaj). 2000 P.
Ősz a Dunaparton (olaj). 160 P.
Május (olaj). 1000 P.
Napfény a falombok között (pasztell). 320 P.
Dzsungel (pasztell). 320 P.
Tavas tájkép (kis olajkép). 80 P.
Alvó nő, abszintmámor (pasztell). 200 P.
Alföldi táj (pasztell). 280 P.
Álló nő tükörrel (pasztell). 400 P.
Tó gólyákkal (pasztell). 400 P.
Feketeruhás nő (pasztell). 220 P.
Részegség (pasztell). 220 P.
Akt interieur-ben (pasztell). 400 P.
Verónika kendője (olaj). 400 P

Sassy Attila

Házoldal mályvarózsákkal (pasztell) 280 P.

Romantika (pasztell). 200 P.

Bethlehem (pasztell). 350 P.

Barát (olaj). 400 P.

Ülő nő kockás ruhában (pasztell). 220 P.

Korcsmai jelenet (pasztell). 320 P.

Mellékutca (pasztell). 360 P.

Akt a tópartján (olaj). 1250 P.

Pirosfürdőruhás nő (olaj). 600 P.

Vihar (pasztell). 500 P.

Silhouette, árnyékakt (pasztell). 500 P.

Tájkép tóval (olaj). 1000 P.

Kályhánál ülő nő (pasztell). 220 P.

Erdei út (pasztell). 350 P.

Léda (pasztell). 400 P.

Női lábak a mulatóban (pasztell). 200 P.

Mária Jézussal. Kertész Ferenc úr tulajdona.

Tájkép kunyhóval (pasztell). 400 P

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK
BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8
TELEFONSZÁM: 82—1--22

SASSY ATTILA

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

A SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK HELYISÉGEIBEN

NYITVA:
1934 SZEPT. 23-TÓL OKTÓBER 3-IG
NAPONTA 9 ÉS 6 ÓRA KÖZÖTT
ÜNNEPNAP DÉLUTÁN 2 ÓRÁIG

Europa rt., Budapest

27. Halászok	olajfestmény	P	750.—
28. Május (portrékompozíció)	„	P	1.500.—
29. Szent Margit	„	P	2.000.—
30. Ősz (Portrékompozíció)	„		nem eladó
31. Ildikó leányom	„		nem eladó
32. Amadil leányom	„		nem eladó
33. Arc- és kézportré	„		nem eladó
34. Főzés a szabadban	„	P	700.—

F. k.: Bende János

Andrási nyomda Budapest.

AZ ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ
XVIII. KIÁLLITÁSÁNAK
KATALOGUSA

Sassy Attila

SASSY ATTILA

FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

1943. SZEPTEMBER 26. — OKTÓBER 6.

ÁRA 50 FILLÉR

ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ
IGAZGATÓ BEMDE JÁNOS. TEL.: 426-904
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 19. I.

SASSY ATTILA

(művésznevén Aiglon) festő, 1880-ban született Miskolcon. Atyja Sassy Árpád h. polgármester, anyja szirmabessenyői Szirmay Terézia. Középiskoláit a miskolci ref. főgimnáziumban végezte. Első mestere Ferenczy Károly volt, majd 1904 végén Münchenbe került s ott Azbe Antal iskolájában folytatta tanulmányait. Münchenből hazajövet a nagybányai művészkolónia tagja lett. Nagybányáról Miskolcra, onnan ismét Münchenbe, végül Párisba utazott. Az 1906. év végét s a következő év elejét a párisi Julian akadémián töltötte, onnan átment az Ecole Nationale et Speciale des Baeux-Arts-ba s itt végezte be művészeti tanulmányait. Hazatérve Budapesten telepedett le. Akkor lett Ferenczy Károly tanár a Képzőművészeti főiskolán s ott egy u. n. művészképző külön osztálya volt. Ezen a külön osztályon dolgozott még egy ideig tizenharmad magával, mint megkülönböztetett tanítvány.

Résztvett az összes pesti kiállításokon. Elnyerte a Lánczy Leo-féle díjat. A díjkiosztást az akkori idők legmodernebb értékei ellenjegyezték, u. m. gróf Teleki Géza, Vedres-Márk, dr. Rózsa Miklós, Vaszary János, Vágó László, Balassa József, Fémes Beck Vilmos, Kernstok Károly, Molnár Béla. Később a Nemzeti Szalon dícsérő oklevéllel tüntette ki.

A Szépművészeti Muzeum és az Állam több képét vásárolta meg, Budapest székesfőváros pedig egy nagy temperáját. Jelentősebb művei: „Troglodíták" című nagy tempera kompozíciója, „Betlehem" tempera, „Narkózis a műtőben" olajfestmény, „Szent Margit" olajfestmény és a „Várúrnő" (Gerlóczy Edithről), valamint a díjat nyert „Levétel a keresztről" című nagyméretű vászna.

KÉPEK JEGYZÉKE

1. Ősforrásnál (kompozíció)	Tempera	P	2.200.—
2. Betlehem	„	P	2.600.—
3. Vihar (kompozíció)	„	P	1.400.—
4. Pihenő a csárdánál	„	P	1.300.—
5. Montmartre-i vízió	„	P	2.000.—
6. Párbaj az alföldön	„	P	1.500.—
7. Régi tárgyak	„	P	500.—
8. Vitamin-csendélet	„	P	700.—
9. Pásztorcsalád	„	P	950.—
10. Legenda. (kompozició)	olajfestmény	P	2.000.—
11. Műteremsarok	„	P	2.000.—
12. Öltöző nők	„	P	2.000.—
13. Görömböly-Tapolca. Egy vadászat emléke	„	P	800.—
14. Görömböly-Tapolca. Rókatolvaj	„	P	800.—
15. Fekvő akt szabadban	„	P	700.—
16. Hazatérők I. (kompozíció)	„	P	1.700.—
17. Hazatérők II. (vázlat)	olajfestmény	Hős F. tulajdona	
18. Garabonc	olajfestmény	P	990.—
19. Kajánok a tűz körül	„	P	990.—
20. Világjárók	„	P	1.300.—
21. Vándorkomédiások	„	P	1.600.—
22. Beethoven	„	P	2.000.—
23. Budapesti utca	„	P	2.000.—
24. Festő és a modell	„	P	1.600.—
25. Hanyattfekvő akt	„	P	900.—
26. Önarckép	„	P	1.300.—

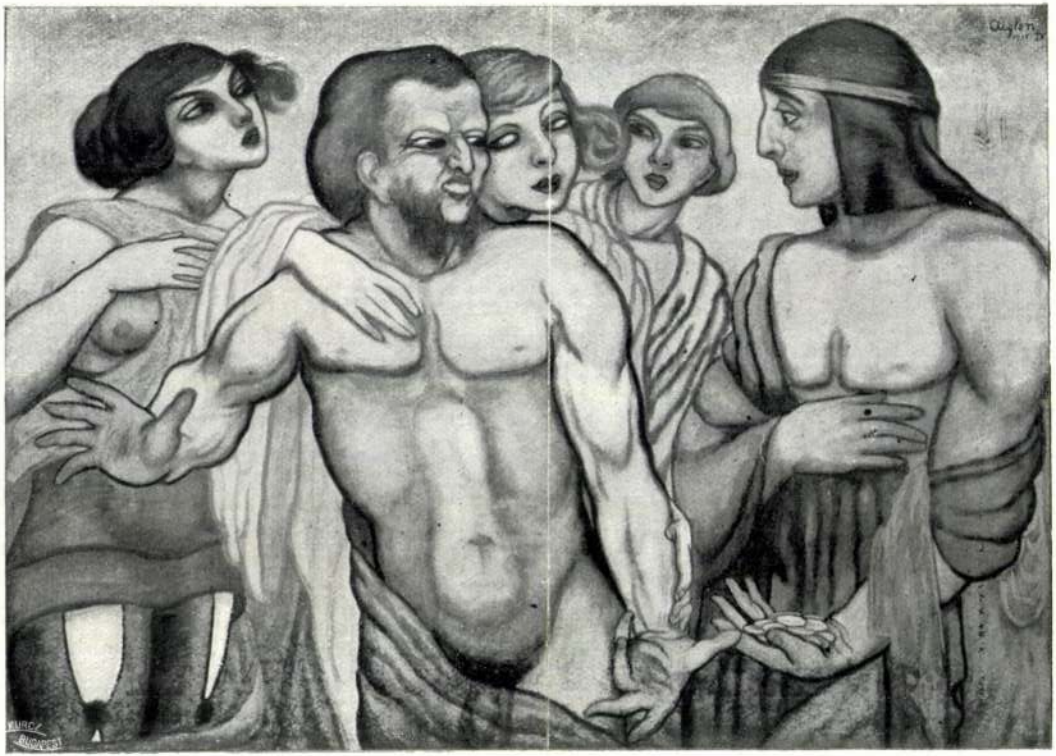

Aiglon-Sassy Attila: Harminc ezüstpénz.

Aiglon - Sassy Attila

Gulácsy Lajos: Könyvdísz.

Gulácsy Lajos: Venézia.

Gulácsy Lajos: Könyvdísz.

Aiglon-Sassy Attila : Ádám.

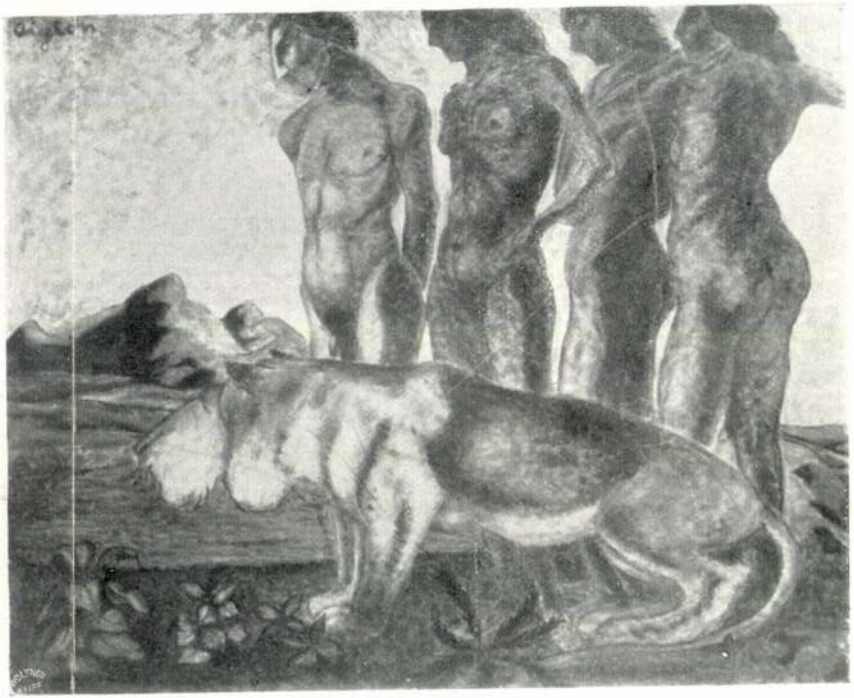

Aiglon-Sassy Attila : Ősemberek.

Gyöngyösy 98. l

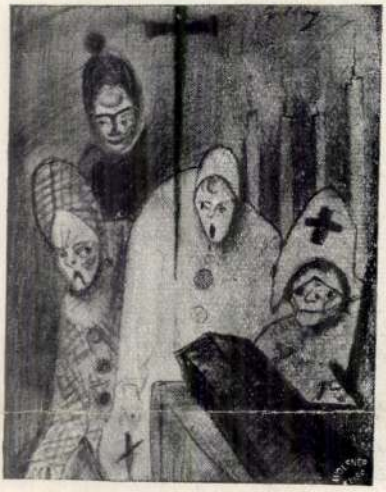

Gulácsy Lajos: Könyvdisz.

Gulácsy Lajos: Figurák.

Csapó Jenő: Tabáni részlet.

A színes fényképek között úgy a teknikai készség, mint a művészi felfogás és a színek harmoniája tekintetében a külföld efajta képeit is beszámítva, szinte páratlanul állnak Bacsa András diapozitivjei.

A XIV-ik teremben a tudományos felvételek vannak kiállítva.

A XV-ik teremben Pejtsik Károly és Janovitz műveik köti le a figyelmet.

DR. KELEN BÉLA.

A NEMZETI SZALON GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSA.

MOSTOHA GYERMEKKÉNT húzódott meg a magyar kiállítások legfélreesőbb zugaiban a grafika, amíg a Nemzeti Szalon vezetősége felismervén azt az óriási jelentőséget, amely a művészetnek e leginkább hozzáférhető ágában rejlik, módot és alkalmat nyujtott neki, hogy kétévenként rendezett grafikai tárlatán teljes erejében és kellő sokoldalúsággal mutathassa, kínálhassa magát annak a közönségnek, amely egyéb kiállítások alkalmából, a mindig nagyobbhangú, bár sokszor kicsinyművészetű, egyéb műtárgyak, képek és szobroktól nem igen veszi észre.

A Szalon termeinek, amelyekhez fogható célszerűség szempontjából egész Európában kevés van, tekintélyes részét foglalják el az olyan rajzok, metszetek és festmények, melyek alkotásánál első és főszempont a sokszorosításra való alkalmatosság volt. Fa- és linóleummetszetek, a cinkográfia számára tervezett rajzok, rézkarcok lepik el három teremnek majdnem minden falát. A munkáknak egész sora bizonyítja, hogy meg is érdemlik azt a jóakaratot, azt a vendégszeretetet, amelyben részük vagyon. Kialakult egyéniséget bár nem sokat találunk, új és nagy törekvések nem szólnak bár hozzánk, mégis örömmel nézzük végig őket, mert meglátjuk belőle, hogy azok, akik csinálták őket, értik mesterségüket, tudnak. Anyagukat, annak minden sajátosságát és effektusát ismerik és ha néha nem is kerülnek el minden banalitást, a jó ízlés határán belül maradnak. Negatív erények ezek, de olyan erények, amelyeket igen könnyen lehet pozitivebbekkel kiegészíteni.

A sajtó művészete a grafika. Eredetét szövegek illusztrálására való törekvések okozták és mind mai napig megmaradt ez egyik legfontosabb feladatának. Öntudatosabb ma már sokkal, mint volt még csak aránylag rövid idővel is. Célja nemcsak az, hogy szolgai módon adja a képét annak, amit ábrázol. Az olvasóban sok intelligenciát és fantaziát tételez fel, és inkább csak módot szolgáltat arra, hogy mindenki a saját egyéni képzelete szerint lássa meg benne azt a képet, amelyet a szöveg után megérzékít. Nem úgy látjuk benne az olvasottat, az ész, a tehetség alkotta életet, mint a valóságosat. Jeleneteit nem az életből veszi, nem másol modellokat, hanem igenis kifejezi azt a hatást, amit a rajzolóra az író gyakorolt.

A vonalak játéka, a színfoltok egymáshoz való viszonya, az ábrázoltak elhelyezése sokkal nagyobb szerepet játszik hatásának elérésében, mint az arckifejezések és színházi módon átérzett pózok. A modern grafikus mindig rajzoló, csak rajzeffektusokkal dolgozik, még ha irodalmi célokat szolgál is. Valaha nem így volt és még amikor tisztán csak a rajz kedvéért rajzoltak is, nem tudtak elkerülni elnyomó, megbénító irodalmi befolyásokat.

A Szalon illusztrátorai, Vadász, Remsey, Kozma, Aiglon, Sarkadi, Novák bizonyítják, hogy tisztán csak a rajz eszközei óriási változatosságot nyujtanak és módot adnak minden egyéniségnek a teljes kifejtésére. Rajzaik mind kvalitásosak, mindegyik önönmagának ura és hű kifejezője. Fejlődésükben határozottan szerepet játszottak nagy német, francia és magyar grafikusok. Aubrey Beardsley, a Simplicissimus, Nagy Sándor rajzait látták, megnézték és tanultak tőlük; de csak egészebbé lettek ettől, bár a hatás, amit a látottak rájuk gyakoroltak, szembeötlő.

Vadász Miklós ceruzarajzai a természetet élesen látó szemre vallanak. Tudása szuverén, ízlése nagy és egyedül talán azt a flegmát, azt az egykedvűséget vethetnők a szemére, amellyel a dolgokat nézi, anélkül hogy értékdifferenciákat találna a látottakban. Képességei igazán nem közönségesek, de — hogy is mondjam csak — kissé koravének. De hisz fiatal ő még nagyon, talán még megifjodik az idők folyamán.

Aiglon, az emberi test mozgásait figyeli és olyaténképen igyekezik azokat visszaadni, hogy mellettök minden egyebet másodfontosságúnak vesz. Lendületes, a végletekig leegyszerűsített, együtt látott vonalak, egy-egy sötét folt elegendő neki arra, hogy elénk tegyen egy táncoló Salomet, hogy képét adja annak a perverzitásnak, ami a csúcspontjára jut Salomeben, mikor Szt. János levágott fejére mereszti sóvár szemeit. A szomszédságában látható Remsey-rajzok viszont csendes, nyugodt, majdnem lírikus érzéseket keltenek, finom stilizált rajzukkal, előkelő kompozíciójukkal. Sarkadi Emil ex-librisei és fantasztikus tusrajzai szédítő rutinra vallanak, ha rutinja mindig megfelelő tudással és értéssel párosulna és ha kissé szabadabbá tudná tenni magát Beardsley befolyásától, fantáziája és ízlése egyikévé tenné ifjaink legjelesebbikének.

Tichy Gyula linóleum-metszete a fantázia és analízis érdekes terméke az angol prerafaeliták és a japánok befolyásának. Kozma Lajos, kinek Melodiák című kötetét mult számunk ismertette, szintén kiállít egynéhány rajzot, melyek könyve mellett jól tartják helyüket.

Novák József Lajos-tól egynéhány dekorativ aquarelles tusrajz van itt jelen, amelyek érdekes dekorativ tehetségre vallanak és poétikus lélek munkái. Igen alkalmas és hangulatos díszéül képzelem el magamnak valami verses kötetnek.

Rézkarc, litográfia, monotypia, aquarell, még sok-sok van ezen a derék kiállításon. Sok közötte a jeles, becsületes munka. Szeretnénk részletesen foglalkozni, de se terünk, se célunk nem engedi. Méltó elismerésüket úgyis megkapták már minden téren. Nyugodt és örvendetes lélekkel csak azt konstatáljuk, hogy ebben a kiállításban, ahol a legjobb és legtöbb hely kisebb-nagyobb olajfestményeknek jutott, az érdeklődés inkább feléjük irányul és azok felé, akikről többet mondhattunk.

h. b.

SOPRONI AJTÓKOPOGTATÓK.

KÖZLI: BÜNKER J. R.

SOPRON VÁROSA iparművészeti emlékeivel e folyóirat hasábjain már többször foglalkoztunk. Ezúttal régi vasművességének néhány érdekes emlékét mutatjuk be. Kovácsolt vasból készült ajtókopogtatók ezek, a melyekkel a kies város utcáin, egyes, nagyrészt XVII. századbeli házainak kapuján, itt még ma is lépten-nyomon találkozunk.

Hogy a soproni kovácsok és lakatosok még a mult század derekán is mily ügyes és művészi lelkű mesteremberek voltak, ennek bizonyítékait a soproni múzeumban láthatjuk. A remekbe készült lakatok és kulcsok, amelyek az egykori lakatos céh egyéb emlékeivel együtt kerültek ide, még a céhélet utolsó éveiben is mindmegannyi figyelemreméltó példái a technikai kiválóságoknak és jó ízlésnek.

A vasművesség hagyományai Sopronban alighanem messze a középkorba nyúlnak vissza. Emlékei azonban csak az 1676. nagy tűzvész utáni időből maradtak ránk, amely a város javarészét elpusztította, s házainak gyökeres újjáépítését tette szükségessé.

A XVII. század végéről s a következő első feléből valók a kovácsolt vasból készült ajtókopogtatók, amelyek legszebb példáival a soproni múzeum dicsekedhetik, s amelyeket részben Edvi Illés Aladár már publikált. A sop-

Magyar Iparművészet
1908.

319. SASSY ATTILA: Judas. — A Szent-György-Czéh Magyar Amatőrök és Gyüjtők Egyesülete XXV. művészeti akciójából.

MAI MAGYAR MŰVÉSZET*

DIE UNGARISCHE KUNST VON HEUTE.
VI. SASSY ATTILA.

A XIX. század vége meghozta a Mózes-vesszejét, mely uj forrásokat fakasztott a művészet sziklájából; a háborus esztendő pedig a kiömlő viz vegyészi vizsgálatát: a kritikát. Szeretjük, azt a mi uj, de nem hiszünk benne feltétlenül. A régi mestereken a kritikának évszázadai hullámzottak már át; bennük könnyü hinni, mert a hitet a tudás támogatja. Az a tudás, a melyet mások alkottak meg részünkre. A modern festőkkel másképen áll a dolog. Volt oly idő — nem is olyan régen — a mikor hajlandók voltunk mindent elhinni, csak azért, mert a művész ugy mondta. Ma azonban már kritikus szemmel felfegyverzetten fogadjuk azokat, a kik el akarnak bennünket kábitani és el akarják velünk hitetni azt, hogy valami csak azért szép, mert uj és szokatlan.

Sassy Attila nem tartozik ezek közé a rosszhiszeműek közé. Művészete meglepetésszerüen hat a nélkül, hogy ámitani akarna. Ellenkezőleg: nem kizárja, de kihivja a kritikát. Művészete tiszta, átlátszó, világos: tehát őszinte. Nem titkolja el, hogy a művész nem kapcsolódhatik ki a meglevő nagy hatásokból és azt sem, hogy kereső, kutató uton van. Az ilyen

* E sorozatunk előző cikkeit lásd a Gyüjtő következő évfolyamaiban. I. Csók István I., 25. II. Modern magyar éremszobrászok I., 245. III. Magyar-Mannheimer Gusztáv II., 19. IV. Batthyány Gyula gróf III., 25. V. Beck Ö. Fülöp III., 29. Ein deutscher Auszug befindet sich am Ende des Aufsatzes.

A Gyüjtő 1915.

336. SASSY ATTILA: Salome.
A Szent-György-Czéh Magyar Amatőrök és Gyüjtők Egyesülete XXV. művészeti aukciójára.

333. SASSY ATTILA: Spanyol nő. — Spanierin.
XXV. Kunstauktion der Sanct-Georgs-Innung Vereinigung Ungarischer Kunstliebhaber.

titkolódzás a gyenge jellemek vonása, ám Sassy nem ezek közül való.

Sassy fiatal ember, a ki mögött azonban már is nagy mult áll. Tehetsége a fejlődésnek több fokán ment már keresztül. Kiállitásunk a teljesség kedvéért bemutatja első olajfestményét, melyet Sassy Ferenczy Károly iskolájában festett. Egyenesen naturalista studium. A naturalizmus arra volt jó, hogy megtanitsa őt biztos kézzel rajzolni és nyitott szemmel látni a a természetet. Lelke azonban más térre vonzotta őt. Hogy hova, azt «Opium-álmok» című kötete magyarázza meg: a mély érzések, vágyódások, a buja dekorációk titokzatos világába. E rajzokat fekete-fehér technikájuk okából a felszines szemlélők sub-cathegoria-Beardsley könyvelték el, jóllehet a kettőnek e technikán kivül más közösségük nincsen: Beardsley szatirikus, Sassy szentimentalis, az hideg, ez szenvedélyes.

Ez a technika a papiros sikján nem vesz tudomást a harmadik dimenzióról s a művészt a régi egyptomi művészet hatása alá juttatja, ⟨307., 378. sz.⟩ ám fejlődése további folyamán vásznain már térben festi meg kompozicióit, mert itt a dekorativ elemekkel párosodó titokzatos érzéseken kivül kompozicionális problémák is érdeklik. Ebből az időből való a «Levétel a keresztről» című dijnyertes festménye, a melyhez a «Harminc ezüstpénz», majd «Ádám» továbbá «Éva» című kompoziciója csatlakoznak. Érdekes megfigyelni, hogy ő, ki régebbi rajzaiban a dekoráció és a vonalritmus kedvéért mindent feláldozott, mily szépen egyesiti e képeken a vonal lendülését a test plasztikájával.

Nyilván a test plasztikájában való gyönyörködés vezette a művészt arra, hogy e szigoru kompoziciók mellett ismét naturalista studiumokba merüljön el. Igy születtek azok a bájos aktok és a helyszinén

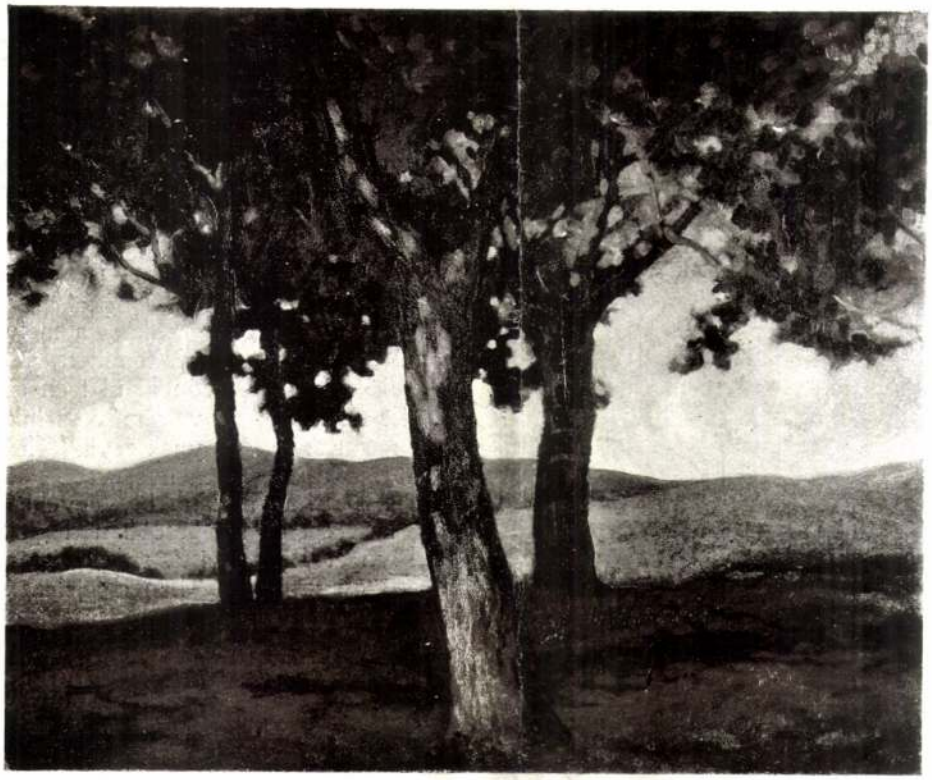

302. SASSY ATTILA: Alkonyati fák. — Bäume bei Sonnenuntergang.
A Szent-György-Czéh Magyar Amatőrök és Gyűjtők Egyesülete XXV. művészeti aukciójából.

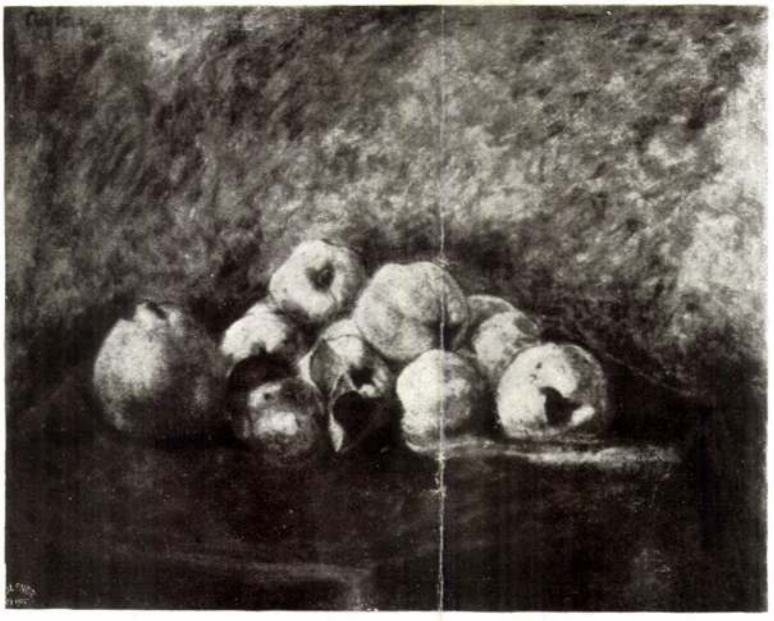

309. SASSY ATTILA: Birsalmák. — Kitten.
XXV. Kunstauktion der Sanct-Georgs-Innung Vereinigung Ungarischer Kunstliebhaber.

321. SASSY ATTILA: Ádám.
A Szent-György-Czéh Magyar Amatőrök és Gyüjtők Egyesülete XXV. művészeti aukciójából.

festett-rajzolt tájképek, melyek a művészet ismét egészen uj oldaláról mutatják be. Ám ha palettája szinesebb lett, rajztudása erősebb, keze biztosabb lett, markáns egyénisége nem szenvedett csorbát. A ki «Spanyol nő» vagy «Salome» cimű képeit látja, rá kell jönnie, hogy a művész, a mikor a modellt festette, egész szivét is beleadta alkotásába.

Ugyanezt mondhatjuk tájképeire. Festőnk nemcsak azért fest meg valamit, mert azt szépnek tartja, hanem azért is, mert szereti. E mellett megmutatja, hogy nemcsak álmokban tud ringatózni, de józan fővel tudja látni a természet szépségeit. Műveinek szemlélői, reméljük, szivesen hagyják magukat kalauzoltatni általa mindazokra a helyekre, a hová őt a muzsája vonzotta.

Hogy még életrajzi adatait is leszögezzük, egész röviden közöljük, hogy Sassy Attila Miskolczon született 1880-ban. Művészi tanulmányait Ferenczy Károlynál, majd Münchenben, Nagybányán és Párisban végezte. Sokoldaluságára jellemző, hogy monumentális kompoziciói, valamint számos kisebb-nagyobb függőképe mellett szeretettel ápolja a grafikát, a mely működése közben a már emlitett «Opium-álmok» cimű könyvön kivül igen sok ex-librist tervezett, ő volt művészeink közül a magyar exlibris-ügynek egyik leglelkesebb felkarolója. E tevékenységét A Gyüjtő Exlibris-száma mutatta be, egyébként pedig művészetével behatóbban foglalkoztak a Nyugat 1910. évi 2. száma és az «Élet és Litteratura» 1912-ben megjelent Sassy-különszáma.

PERNESZI.

Attila von Sassy, ein bedeutendes Mitglied der jungen ungarischen Künstlergeneration, wurde im J. 1880 geboren. Er bildete sich in Nagybánya, München und Paris. Seine markante Persönlichkeit zog ihn zur Grafik hin, wo er mit seiner Mappe »Opiumträume«, in welcher er starken decorativen Sinn und sichere Linienführung verriet, ein berechtigtes Aufsehen erreichte. Dann

303. SASSY ATTILA: Erdei út. — Waldweg.
XXV. Kunstauktion der Sanct-Georgs-Innung Vereinigung Ungarischer Kunstliebhaber.

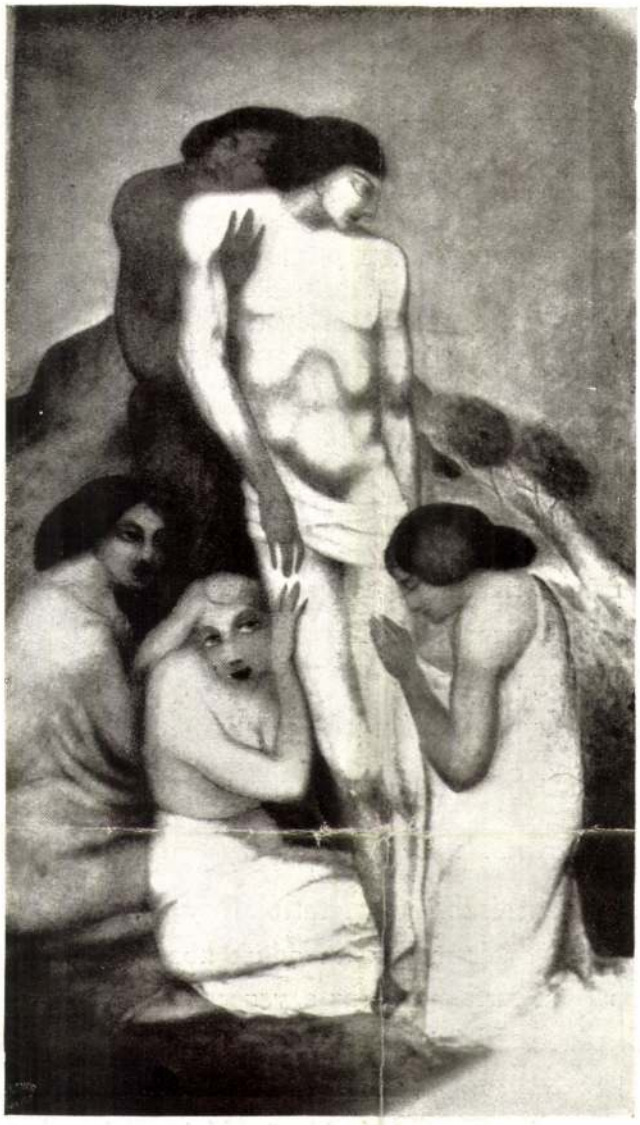

306. SASSY ATTILA: Levétel a keresztről. – Kreutzabnahme. — A Szent-György-Czéh Magyar Amatőrök és Gyüjtők Egyesülete XXV. művészeti aukciójából.

wandte er sich monumentalen Kompositionen zu, aus deren Reihe die »Abnahme vom Kreuze« und das »Judasgeld« am meisten hervorragen. Seine jetzige Arbeitsweise nähert sich immer mehr und mehr dem Naturalismus und schafft mit farbenreicher Palette und sicherer Hand figurale Bilder, sowie Landschaften. Seine Bilder werden durch die sichere Wahl des Themas und durch warmes Empfinden gekennzeichnet.

Er gehörte zu den ersten, die in Ungarn des Exlibris pflegten. Seine vielseitige Persönlichkeit wird durch seine in der Sanct Georgs-Innung veranstaltete kollektive Ausstellung sowie durch die Illustrationen dieser Nummer unseres Blattes vortrefflich vorgeführt.

SZEMLÉR MIHÁLY

EREDETI RÉZKARCAI.

AMATŐRKIADÁS 25 PÉLDÁNYBAN, MINDEN PÉLDÁNY SZÁMOZVA. BUDAPEST, 1915.
A SZENT-GYÖRGY-CZÉH MAGYAR AMATŐRÖK ÉS GYÜJTŐK EGYESÜLETE KIADÁSA.

Szemlér Mihály ⟨1833—1904⟩ neve nem ismeretlen előttünk. Még sokan emlékezünk erre a kedves öreg úrra, ki generációkat oktatott rajzismeretekre és csepegtette beléjük ezenközben a művészet iránti szeretetet. Ő maga jelentős kort ért meg, mely megmutatta neki egyként a régi Magyarországot és az ujat. Ilyen művészete is: kapcsolódik a régihez, csatlakozik az ujhoz; ha az egyik szemüvegen nézem: kedves emléke a régi biedermeier-Pestnek, ha a másikon: úttörője a modern magyar grafikának. E szeretetreméltó művészlélek grafikai munkáit felerészben bemutattuk egy nem régibben rendezett kiállításunkon, most két mappában adjuk közre teljes rézkarc-oeuvre-jét. Az A-mappa tartalmazza az egyszer már kiállitott 6 lapot, jelesül a következőket: Ujévi emléklap. — Magyarországi typusok. — Magyar ember. — Nyulbőrvásár. — Juhász. — Ki a legény a csárdában? A B-mappa az ezuttal először feltárt másik hat lapot, ugymint a következőket: Tájkép malommal. — Az alku. — Pesti utcaseprő. — Pásztor bivallyal. — Tanulmányfej. — Bivalyfej. — Valamennyi rézkarc, amint a rajtuk levő szignaturából látható, az 1860-as években készült. Egy-egy mappa ára 40 K, a Szent-György-Czéh Magyar Amatőrök és Gyüjtők Egyesülete tagjainak 30 K, mindkét mappa együtt 70 K, tagoknak 50 K.

373. SASSY ATTILA: Jó kezekben. — In guten Händen.
XXV. Kunstauktion der Sanct-Georgs-Innung Vereinigung Ungarischer Kunstliebhaber.

AKVARELLEK ÉS RAJZOK.

	Kikiáltási ár
371. Sashegy, 28 × 19	40
372. Nyirfák, 19 × 28	40
373. Jó kezekben	40
Lásd az illusztrációt a 219. lapon.	
374—376. Exlibris-terv, három darab, darabja	30
377. Hadak utja, tusrajz	30
378. Exlibrisek: eredeti kétszinü kőrajzok, a művész által sajátkezüleg szinezett nyomatok, stb. Együtt	30

A Szent-György-Czéh Magyar Amatőrök és Gyűjtők Egyesülete tagjai e kis gyűjteményt — a mig a rendelkezésre álló csekély készlet tart — tagsági jegyük felmutatása ellenében dijtalanul kapják; vidékre való küldéshez az ajánlottlevél dija 45 fillér, melyet postabélyegben kérünk.

II. MINIATÜRÖK.

	Kikiáltási ár
401. NŐI KÉPMÁS	120
402. ELŐKELŐ ZSIDÓ FIATALEMBER ARCKÉPE, 1845	40
403. MEDICI KATALIN ARCKÉPE	80
404. SÉTALOVAGLÁS, akvarell	20
405. OLVASÓ HÖLGY	60
406. MADONNA, himzett képecske	10
407. NŐ lila szalaggal, teknőckeretben	70
408. CLIO, elefántcsontkeretben	80
409. LEÁNY bontott hajjal	120
Lásd az illusztrációt a 221. lapon.	
410. LEÁNY szalmakalapban	70

III. SZOBROK, KISPLASZTIKAI TÁRGYAK.

426. BERÁN LAJOS: Ebers-plakett	12
427. MEDGYESSY FERENC: Női akt, márványszobor, 28 cm.	300

Kikiáltási ár

428. MESTER JENŐ, 1906: Libák, bronz 80
429. TÓTH ISTVÁN: A szent család, eredeti gipszminta, patinázva, tölgyfakeretben, 100 × 100 . . 600
430. A VADÁSZ, szoborcsoport, ezüst, márványtalapzaton . . . 800
431. ANGYAL, bronz, 1700 körül 250
432—433. —, fafaragás, XVIII. század, kettő darab, darabja . . . 5
434. FEKVŐ KUTYA, bronz, biedermeier-kor 100
435. BUDHÁT ábrázoló cserépdombormű 12
436 PLAKETT, terakotta, szerelmes párt ábrázol, római korbeli ásatás, szavatossággal 20
437. —, amoretekkel, bronz . . . 40
438. KERESZT, két szenttel, aranyozott fa 20
439 BACCHANÁLIA, dombormű, ólom, reneszansz, 85 × 30 . . 3000
Lásd az illusztrációt a 228 lapon.
440. BECK Ö. FÜLÖP: Tisza István gróf plakettarcképe, vert bronz, 7 × 10 20

IV. ÉKSZEREK, ARANY-, EZÜST- ÉS ZOMÁNC-TÁRGYAK, KÁMEÓK, LEGYEZŐK.

451. DISZMAGYAR ÉKSZER, valódi gyöngyökkel és kövekkel 2500
452. BRELOQUE, teknőc . . . 10
453. GYŰRŰ, ezüst, klasszikus alakkal 25
454—462. KÁMEÓK, kagyló- és lávafaragások, empire- és biedermeier-kor. Kilenc darab, darabja 5-20
463. KARPEREC, miniatűrrel . . 60
464. KERESZT, gyöngyház . . . 30
465. KERESZTELŐ-ÉREM, ezüst, XIX. század első fele 15
466. MEDAILLONTARTÓ, ezüst, zöld zománcos 40
467. MEDAILLONTARTÓ . . . 5
468. ISTVÁN FŐHERCEG arcképe, bécsi porcellánfestmény, valódi arany-brochekeretben . . 100

Kikiáltási ár

469. MELLTŰ, teknőc, ezüst-intarziával 10
470. —, ezüst, zománcképpel . . . 30
471. —, kereszttel, ezüst, XVIII. század 25
472. —, gyöngyökkel és almandinkövekkel 50
473. PECSÉTNYOMÓ, bronz, karneollal, olvasó nő zsebében pénzt keres, XIX. század első fele . . 20
474. —, bronz, griffmadár türkizzel . 10
475. PÉNZTÁRCA, ezüst, filigrán . 40
476. ÉKSZERDOBOZ, ezüst, filigrán 50
477. SZELENCE, gyöngyház, berakással és miniatűrrel, XVIII. század 70
478. —, aranyfoglalású teknőc, kutyát ábrázoló mozaikképpel, 1800 . 400
479. —, aranyfoglalású teknőc, ámorokat ábrázoló emailképpel, XVIII. század 100
480. —, aranynyal berakott teknőc, díszítőkép hiányzik, XVIII. század 100
481. —, zománcdiszszel, XVIII. század 60
482. —, teknőc, arany-intarziával, empire 80
483. —, teteje elefántcsont és ennek közepén festett virágok 35
484. —, ezüst, filigrán 25
485. —, teknőc és elefántcsont, szines metszettel, XVIII. század . . 80
486. —, bronz, kézzel domboritott ékitményekkel, Krisztusnak tövis-koszoruval való megkoronáztatását ábrázoló zománc-miniatűrrel, XV. Lajos kora 120
487. —, habos kőris, két tajtékszipkával, biedermeier 40
488. —, tojásalaku, ezüst, biedermeier 8
489. ZSEBÓRA ép szerkezettel, napokat is mutatja, ezüst, ezüstlánccal, kulcsokkal, XVIII. század 70
490. —, zenélő szerkezettel, sérült, XVIII. század 60
491. SZIVARTÁRCA, teknőc, arany intarziával és szerelmes párt ábrázoló miniatűrrel 100
492 CUKORTARTÓ, zöld és fehér üveg, ezüst fedővel, biedermeier 60
493. KANNA, ezüst, vésett dísszel, 1865 60

179. TISCHBEIN, A. W.: Portrait.
A Szent-György-Czéh Magyar Amatőrök és Gyüjtők Egyesülete XXV. művészeti aukciójából.

	Kikiáltási ár
ÉS RÉZMETSZET, nyolc darab, darabja	20
215. MÁRIA HALÁLA, görög-keleti, 1815	60
216. CIGÁNYASSZONY, akvarell	20
217—218. POSTAKOCSIK, angol litográfia, két darab, darabja	10
219. DIE ANDACHT, himzett és szövött kép, 20×24, biedermeier	30
220. QUODLIBET, akvarell	20
221. ISMERETLEN FESTŐ: Tanulmányfej, 29×36	30
222—229. NYOLC DARAB XIX. SZÁZADI METSZET ÉS KŐRAJZ, darabja	10
230—239. BÉCSI TYPUSOK, tiz darab biedermeierkori metszet, darabja	12
240. ISMERETLEN FESTŐ 1870 KÖRÜL: Kártyaparti	100

Kikiáltási ár

241. MODERN FESTŐ: Esthangulat 120
242. OLASZ FESTŐ, XVII. SZÁZAD: Vértanuság, 135 × 115 300
243. LE BARBIER PINX, SCHÖNBERG SCULPS: Samson et Dalila, szines rézmetszet . . . 30
244. MIERIS, F.: Előkelő fiatalember kutyával, 22 × 16. 600
245. EXLIBRISEK, EREDETI RÉZKARCOK, HELIOGRAVŰRÖK stb., körülbelül 200 darab, esetleg aukción kivül is. Darabja 1-20

Az itt fel nem sorolt néhány képet lásd a kifüggesztett pótkatalógusban.

SASSY ATTILA KOLLEKTIV KIÁLLITÁSA.

OLAJFESTMÉNYEK.

301. Erdei lak, 90 × 110. 400
302. Alkonyati fák, 76 × 92 . . . 300
Lásd az illusztrációt a 197. lapon.
303. Hulló aranylevelek, 78 × 62. . 200
Lásd az illusztrációt a 198. lapon.
304. Vizimalom, 74 × 62 200
305. Falurészlet, 63 × 75 180
306. Levétel a keresztről, 80 × 122 . 800
Lásd az illusztrációt a 199. lapon.
307. Vizhordó nők, 45 × 100 . . . 250
308. Tanulmányfej. A művész első olajképe, 48 × 28 150
309. Birsalmák, 56 × 68 180
Lásd az illusztrációt a 197. lapon.
310. Esti hangulat, 52 × 70 . . . 120
311. Tóparti részlet, 52 × 75 . . . 120
312. Vörös fák alkonyatkor, 50 × 70 100
313. Vizben tükröződő fák, 50 × 72 120
314. Hecő-patak partja, 50 × 72 . . 100
315. A művész önarcképe, 55 × 40 . 300
316. Fekvő akt, 46 × 43 80
317. Tó a hegyek alján, 50 × 72 . . 80
318. Tanulmányfej, 32 × 26 . . . 100

TEMPERAFESTMÉNYEK.

319. Harminc ezüstpénz, 90 × 126 . 600
Lásd az illusztrációt a 195. lapon.

Kikiáltásiár

320. Éva, 65 × 100 350
321. Ádám, 65 × 100 350
Lásd az illusztrációt a 198. lapon.
323. Szerelem, 64 × 45 200
324. Anyaság, 50 × 76 250
325. Lédát figyelmeztetik a veszélyre, 60 × 86 300
326 Vöröskéményes kunyhó, 50 × 68 150
327. Diana a fürdőben, 66 × 70 . . 300
328. Paris almája, 70 × 70 300
329. Az első emberpár, 70 × 70 . . 250

PASZTELLEK:

330. Késő őszi táj, 76 × 58 . . . 300
331. Az Országháza holdvilágnál, 75 × 62 300
332. A gondolkodó, 54 × 68 . . . 200
333. Spanyol nő, 67 × 48 300
Lásd az illusztrációt a 196. lapon.
334. Női félakt, 48 × 66 600
335. A szemek, 48 × 66 200
336. Salome, félakt, 48 × 68 . . . 400
Lásd az illusztrációt a 196. lapon.
337. Virágcsendélet, festette a művész neje, 50 × 32 100
338. Csendélet, festette a művész neje, 30 × 48 100
339. Pihenő nő, 59 × 78 300
340. Vörös ördögök, 63 × 45 . . . 100
341. Halászbárkák a Ferenc József-híd alatt, 63 × 45 100
342. Temetőrész, 63 × 45 100
343. Erdőrészlet, 63 × 45 100
344. Kunyhó az erdő szélén 63 × 45 100
345. Hattyuk, 63 × 45 100
346. Tarka kunyhó, 63 × 45 . . . 100
347. Erdőtisztás, 63 × 45 100
348. Nyárilak, 63 × 45 100
349. Présház, 63 × 45 100
350. Disznóól, 63 × 45 100
351. Áthatoló napsugarak, 63 × 45 . 100
352. Terebélyes fa, 63 × 45 100
353. Napsütés az erdőben, 63 × 45 . 100
354. Leshely, 63 × 45 100
355. Szőke szépség, 63 × 45 . . . 100
356. Álló akt, 63 × 45 100
357. Fekvő akt, 63 × 45 100
358. Fekete szépség, 63 × 45 . . . 120
359. Veronika kendője, 48 × 48 . . —
360. Tavasz, pasztell, 48 × 66 . . . 250

A gyűjtő 1915.

XXV. aukció

Sassy Attila

A MAGYAR HÍRLAP MELLÉKLETE
SZERKESZTI EMŐD PÁL
1995. DECEMBER 1., PÉNTEK

Pénz Plusz Piac

Hétfő Karrier, kedd Heti Patika, szerda Ingatlanbörze, csütörtök Autók és Piacok, péntek Pénz Plusz Piac, szombat Ahogy tetszik+Vasárnapi Magazin

A piszkos tizennégyek szövetsége

Miért lobbyzik a válságcsapat?

A magyar ipar túlélőinek a lobbyját hozta össze egy 14 tagú társaság. A „piszkos tizennégyek" privatizáció előtt állnak. „Vállalataink nem félnek kimondani, hogy érdekérvényesítő szándékaik vannak. Részt szeretnénk venni a törvény-előkészítésben, sőt a privatizáció lebonyolításában is. A privatizációs stratégia akkor jó, ha két lépéssel a befektető előtt jár, s olyan vállalati erényeket tud felmutatni, amelyek vonzóvá teszik a befektetést" – állítja Horváth István, a Dunaferr elnök-vezérigazgatója, s a piszkos tizennégyek baráti társaságának (hivatalos nevén a Magyar Ipari Konszernek Országos Szervezete) elnöke szerint mások számára is van mit mondaniuk.

Horváth István elnök-vezérigazgató FOTÓ: SZIGETVÁRY ZSOLT

• *Az ipari válságprogramot 1991 nyarán dolgozta ki a szaktárca, első menetben még 50 cég számára. Ez a lista fogyott le 1992 tavaszáig 12-re, majd amikor két póttagot is felirattak a válságlistára, kialakult a piszkos tizennégy mezőnye. Az összetétel az évek során változott. Az Önök szövetségének végülis kik lettek a tagjai?*

Lényegében mindazok akik az eredeti listán szerepeltek. A reorganizáció még azoknak a vállalatoknak az esetében sem halad gyorsan, amelyek valamilyen formában már esélyt kaptak a felépülésre. S jónéhányan vannak, akiknek a helyzete ma semmivel sem jobb, sőt bizonyos tekintetben rosszabb, mint 1992 tavaszán. A konszolidáció a Vilati még nem tudott teljesen kikapaszkodni a gödörből de valamilyen formában ezeknek a gondját is meg kell oldani. Hozzátéve: az, hogy ezek a vállalatok még mindig válságban vannak, nem jelenti azt, hogy ne kelljen számolni velük, mint valóságos, ipari potenciállal. S igénylik, hogy problémáikat, gondjaikat megvitassák azokkal akik ugyanazon a folyamaton átestek. Az elmult évek kemény tüzkeresztséget jelentettek, de annál értékesebb, ha valamit sikerült megmentenünk ebből a tűzből.

• *Jogos a feltételezés, hogy a piszkos tizennégyek egyfajta lobbyt kívánnak létrehozni?*

Nyugodtan kimondhatjuk, lobbyzni akarunk. A magyar ipar túlélőinek a lobbyját hozzuk össze, a magyar ipar fellen-

Szó sincs róla, eszünkbe sem jutna konkrét tranzakciókba beavatkozni. Ott próbálunk stratégiai ötleteket adni, ahol egyelőre nem látszik még az alagút vége. A Gördülőcsapágy Műveknél például nincs piaci

nuár 1-ig ha nehézségekkel is, válságokkal is de működött. A teljes körű importliberalizáció, minden piacvédelem nélkül, viszont padlóra küldte az ipart. A hitelkonszolidációra kifizett 300 milliárd forintnak töredéke

nyek azt mutatják, hogy valóságban ennél lényegesen nagyobb lesz a haszon.1994-ben a nettó árbevétel 250 milliárd forint volt, idén összesen 321 milliárdot terveztek, de már látható, hogy ezt túlteljesítik a cégek. Hadd tegyem hozzá, hogy ez a nemzetközi és hazai piacon, a piaci szereplők által elismert eredmény. Az exportbevétel tavaly elérte a 114 milliárd forintot, ami azt jelenti, hogy a termékek 40 százaléka külföldön talált vevőre. Idén 159 milliárd forintnyi exportot terveztek a cégek, de már most tudjuk, hogy ennél jóval több lesz, s eléri az összárbevétel 50 százalékát. Ezek a vállalatok mintegy 60 ezer embernek adnak munkát. Nem hiszem, hogy a magyar gazdaság van olyan helyzetben, hogy ekkora árbevételről, ekkora exportról le tudjon mondani. Mi egyszerűen csak azt szeretnénk bizonyítani, hogy van a hazai iparban életerő, megujulási képesség, s szüksége van minden országnak a nagyiparra. Ennyi az egész. A privatizálás meg a reorganizáció eszköz ahhoz, hogy ez az ipar még életképesebb legyen.

• *Az Ön cége, a Dunaferr, hogyan tudta túlélni azt az acélipari és piacvesztési válságot, amely szinte elnyelte a borsodi kohászatot és acélágazatot?*

Röviden csak annyit tudok

Vendégkommentár

Adódeficit

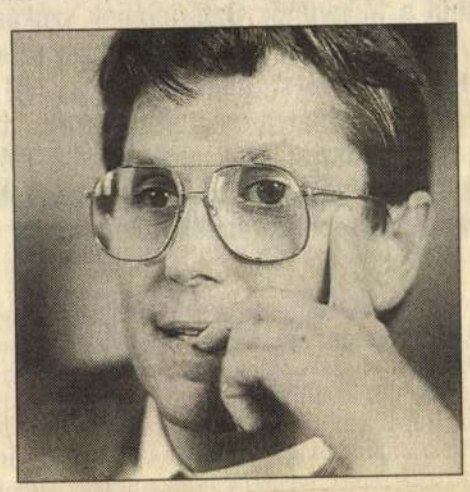

Matolcsy György, a Privatizációs Kutatóintézet igazgatója

Parlament előtt a jövő évi költségvetés és adótörvény-javaslat. Viták vannak az adómértékekről, mint mindig és mindenhol. De mintha nem az a vita folyna, amit az adózás érdemelne. Viták a mértékekről, de nem arról, hogy a magyar adórendszer a piacgazdasági átmenet beteg embere, s talán leggyengébb teljesítményt nyújtó gazdaságpolitikai elem. Többről lenne szó, mint adómértékekről, érdemes volna elmondani, hogy adórendszerünk erősen ludas mai helyzetünkben és arról, hogy nehezen lesz tartós növekedés a mai adórendszer talaján. 1988 után ma egy második adóreformra lenne szükség, legalább rögzítsük, hogy bliccelünk, és ígérjük meg 1996-ra.

1995. március 12-e után javult a költségvetés helyzete, aminek nem a kiadások csökkenése, hanem a bevételek növekedése az oka. A vámpótlékból, a leértékelésekből és a vámtartozások behajtásából erednek a bevételi többletek. A kormány a kiadások lefaragását tűzte ki célul, de a bevételek növelésével ért révbe. Ha a privatizációs bevételek is befolynak decemberben, akkor végleg bevételi és nem kiadási oldalon nyer csatát 1995-ben a magyar költségvetés. Ez a bevételi többlet nem igényelt elvetélt pénzügyi puccsot, nem sértette a társadalom érdekét és igazságérzetét, gyors és eredményes volt. A pénzügyi tárca ledolgozott valamit abból a deficitből, ami a magyar adórendszer gyengeségeiből származik.

A hazai adórendszer ugyanis deficites, mert egyetlen céljának sem tud eleget tenni. 1990 után nem volt képes annyi bevételt hozni a költségvetésnek, ami megakadályozhatta volna a belső eladósodást. Az nem a sok kiadás, hanem a kevés bevétel következtében duzzadt óriásira. Kamatterhe ez évben mintegy 500 milliárd forint, a hivatalos GDP 10 százaléka, 150-250 milliárd forintos deficit (a privatizációs bevételektől függően) esetén 2-3-szor nagyobb, mint az éves deficit, nélküle ma a költségvetés jelentős többletet mutatna.

Ez deficit időben és bevételben, mert a piaci átmenet legkritikusabb első éveiben az adórendszer nem volt képes meggátolni annak a belső adósságnak a felduzzadását, ami a '90-es évek második felében jobban nehezedik majd ránk, mint a külső adósság.

sére, inkább pénzügyi varázslásra. Társadalmilag is deficites, mert igazságtalan, és képes lehet arra, hogy egymásra utalt társadalmi csoportokat végül is egymás ellen fordítson. A bevétel hiánya elsietett és káros kiadáscsökkentési programok erőltetéséhez vezet, a pénzügyi varázslás teljesítményhiányhoz és tőkemenekítéshez, az igazságtalanság pedig elkeseredett társadalomhoz. Nemzetközi és hazai szakértők tavaly a Magyarországról különböző csatornákon kimenekített tőke nagyságát 2 milliárd dollárra teszik. Miután ennek mintegy fele érkezett be külföldi működőtőke formájában, így 1994-ben már Magyarország nettó tőkeexportőr volt, ami lehet, hogy jól hangzik egy gazdag társadalom esetében, számunkra azonban a gazdasági fejlődést fékező jelzés. 1995-ben minden jel arra mutat, hogy megismétlődik a nettó tőkeexportőr helyzet kialakulása, bár decemberben még jelentős külföldi működőtőke beáramlást eredményező privatizációs döntések várhatók. Az is igaz, hogy ebben az évben a tavaly és azelőtt kimentett magyar tőke egy része visszajött, mert az államkötvények és kincstárjegyek piacán olyan befektetési megtérülés alakult ki, ami nemzetközileg szinte példátlanul magasnak mondható. A magyar adórendszer túladóztatást és adó alóli kibújást egyaránt megtűrő működése azt eredményezi, hogy a termelő szektorban ma már az inflációhoz igazított profitráták negatívak, miközben a monetáris befektetések (különösen az államkötvény) akár 10 százalékos pozitív profitot is hoz.

Az adórendszer eddigi működésének köszönhető az a nemzetközileg szintén példátlan magyar sajátosság is, hogy 1994-ben 804 milliárd forint beruházással szemben mintegy 700 milliárd forintos amortizációs pótlási hiány állt. Utóbbi azt jelenti, hogy a magyar vállalkozá-

Árak, pénzek, aukciók

MG: bombasiker, egyéni csúcsok

Az elmúlt hét legnagyobb hazai műkereskedelmi eseménye kétségtelenül a Műgyűjtők Galériájának szokásos, karácsony előtti árverése volt. A valamivel több mint kétszáz tételes anyag nem váltott ki olyan nagy érdeklődést, mint amilyet az MG karácsonyi árverései szoktak. Máskor zsúfolásig megtelik a terem, még az állóhelyek is elfogynak, most a földszinti széksorokban volt ülőhely a későn érkezetteknek is. Az árverés végén viszont kiderült: inkább az érdeklődők maradtak otthon. A vásárolni szándékozók mind ott voltak.

A Műgyűjtők Galériája által szervezett árverés eredményességét bizonyítja, hogy – a visszavonások után kalapács alá vitt – 210 tételből 164 elkelt, az elkelési arány tehát közel 78,1 százalékos. A visszamaradt majdnem 22 százaléknyi anyag elemzése megérne hosszabb terjedelmet is, most azonban tekintsünk el ettől. A 210 festmény és grafika összkikiáltási ára 41 ezer forint híján 25 millió volt, a visszamaradtak kikiáltási ára 6,73 millió. Az elkelt tételek kikiáltási ára 18 226 000 forint, leütési ára pedig 38 650 000 forint volt, ami szinte hihetetlen – de igaz! –, és visszatekintve a Műgyűjtők Galériájának immár évtizedes működésére, még soha egyetlen árverésen sem volt ilyen kimagasló eredményük. Sem a számszerű eredmény, sem pedig a licitár-emelkedés nem ért el ilyen csúcsot eddig, sohasem.

Pátzay Vilma ügyvezető igazgató péntek este nyolc óra körül boldogan mosolyogva fogadta a gratulációkat, mert a részeredmények ismeretében már akkor sejteni lehetett a sikert, bár abban az órában még senki sem tudott végeredménnyel szolgálni. Gondolom, azóta csak növekedett az öröme, hiszen ő és munkatársai valóban méltán aratták le a babérokat. A végeredmény felől kétségtelennek látszó siker olyan részeredményekből tevődött össze, mint a főként XX. századi magyar festészet kiemelkedő mestereitől származó képek licitár-emelkedése.

A névleges összegek, amelyeket a leütési ár mutat, nem fejezik ki azt, amennyit a képek vevőinek a pénztárnál ki kellett fizetniük, hiszen ma már a leütési áron túl ott az árverési járulék, ez esetben 15 százalék (a millión felüli vásárlásoknál 10 százalék), ezenkívül 5 százalék szerzői jogdíj, mely utóbbi egyenesen az államkasszába folyik be.

A kétségtelenül kiemelkedő végeredmény mögött olyan jelenségek állnak, mint például az, hogy magyar árverésen még soha nem ért el a múlt péntekihez hasonló magas árat Alt Rudolf, Zichy Mihály, Fényes Adolf, Vaszary János, Márffy Ödön, Czóbel Béla, Csók István és Sassy Attila egy-egy műve, s hogy legjobb emlékezetem szerint a Műgyűjtők Galériája eddigi 19 festményárverésen sem ütöttek le még olyan magasan tételt, mint most. Mindez – és az aránylag nem túlzsúfolt árverési terem – arra mutat, hogy szűkül a vevők köre (és talán az érdeklődőké is), a megmaradtak viszont egyre magasabb árkategóriákban is versenyképesek. Az MG árverésein elkelt festmények és grafikák átlagos ára egy-két év alatt közel a duplájára emelkedett; egy tavaly közreadott statisztikai kimutatásom szerint a MG karácsonyi árverésén 1993-ban és 1994-ben az elkelt tételek leütési átlagára valamennyivel százezer forint alatt, illetve megközelítően százhúszezer forint volt. A múlt heti árverés elkelt tételeinek leütési átlagára 237 500 forint volt; és bárhogy számolunk is, akár az éves inflációhoz, akár a mértékadó valutákhoz mérjük a forintot (illetve annak romlását): ekkora különbözetet sehol sem mutathatunk ki. A következtetés nyilvánvaló: nagyobb lett a régiségekbe való befektetés mértéke, mégpedig a minőségi befektetések irányában. Januárban, amikor hagyományosan az éves felmérések és elemzések lesznek olvashatóak e hasábokon, még részletesen visszatérek a tanulságokra, most a mellékelt táblázatból a legérdekesebb tételek sorsa olvasható ki.

Egy nappal az MG árverése után, múlt szombaton rendezték a Kárpáti és Szőnyi Antikváriumának kereken 400 tételes árverését. Mindössze 39 tétel nem kelt el, ami jobb mint 90 százalékos elkelési arány. Az elkelt tételek összkikiáltási ára 540 100 forint volt, leütési ára 1 105 300 forint lett: ez 204,6 százalékos licitár-emelkedés. Egyes esetekben nem volt ritka a tízszeres [illegible] sabb licitár-emelkedés sem, a sok, igen kitűnő régi, 200-300 éves nyomtatvány, múlt század közepi első kiadású könyv, régi térkép, fotó, irodalmi csemege mellett hadd említsem meg a régiséggyűjtők egyik bibliáját, Pipics Zoltánnak a harmincas–negyvenes évek fordulóján megjelentetett Száz magyar festő című alapművét, amely a 800 forintos induló áráról meg sem állt 9 ezerig (!), vagy Neogrády Antal, a festményaukciók ismert sztárja [illegible] Sopron is otthont adott egy művészeti árverésnek: a BÁV rendezett ott több mint 150 tételes aukciót, amelyen bútorok, festmények, ékszerek és műtárgyak kerültek kalapács alá összesen 4,38 millió forintos kikiáltási áron. A szervezők számítottak az osztrák sógorok érdeklődésére is, a katalógust nagyrészt két nyelven nyomtatták ki. Sajnos az érdeklődés nem volt a várt mértékű: a tételeknek csak kisebb része lelt vevőre [illegible]

Sassy Attila: Sziluett – Éva (pasztell–papír) 87x59 cm. Kikiáltási ára 400 000, leütési ára 700 000 forint volt a Műgyűjtők Galériája árverésén

Árverések, remények és leütések

Műgyűjtők Galériája, 1995. november 24.

Tétel	kikiáltási	leütési ár (ezer Ft)
Vaszary János: Virágcsendélet (o-v) 65x83	800	3200
Vaszary János: A Balaton vihar előtt (o-v) 60x70	300	1800
Csók István: Tél (o-v) 80x79	600	1600
Zichy Mihály: Hat erotikus jelenet (akvarell)	120	1200
Fényes Adolf: Behavazott város (o-v) 72x57	350	1200
Czóbel Béla: Virágcsendélet (o-v) 61x43	350	1100
Márffy Ödön: Dokkmunkások (o-v) 95x85	650	900
Vaszary János: A macska (o-v) 45x64	400	850
Alt Rudolf: A győri városháza (a-p) 64x81	400	850
Fényes Adolf: Városkép (o-v) 84x118, védett	450	800

Nagyházi Galéria, 1995. december 5–6.

Tétel	Kikiáltási ár (ezer Ft)
Kádár Béla: Kalapos nő gyümölccsel (t-p) 71x48	500
Kádár Béla: Néger nő bendzsóval (t-p) 85x58	200
Kernstok Károy: Budha (o-f) 29x24	60
Zichy Mihály: Rabságban (vt-p) 18x17, védett	60
Munkácsy Mihály: Pajtay Viktorné portréja (o-v) 65x50	450
Brodzsky Sándor: Rákosmente (o-p,f) 20x22 ovál	120
Csók István: Boszorkányok a Gellérthegyen (o-v) 70x90	650
Patkó Károly: Aktok szabadban (o-v) 105x90	2000
Vaszary János: Tavaszi kert (o-f) 18x26	220
Dési Huber István: Falusi részlet (o-f) 70x70	80

Jövő kedden a Nagyházi Galéria kétnapos művészeti árverése lesz az érdeklődés középpontjában. A december 5–6-án lezajló esemény 588 tétele vár a reménybeli vásárlókra, közölük 304 tételnyi a festmény és grafika. E több mint 300 tételnek 38 millió forint a kikiáltási ára, a második napi, 280-nál is több tételé pedig felül a 20 millión. Érdekességnek számít, hogy a XIX. századi festményanyagban olyan művészek alkotásai vehetők meg, mint Munkácsy Mihály, Ligeti Antal, Keleti Gusztáv, id. Markó Károly, Liezen-Mayer Sándor, Brodszky Sándor és Orlay Petrich Soma; bár egyiküket sem az életmű valamely kiemelkedő darabja képviseli ezen az árverésen. Ennek persze jó oldala is van: hacsak nem szárnyalnak fel a csillagos egekbe a nagymesterek kisebb jelentőségű képeinek az árai, akkor a kevésbé tehetős gyűjtők is hozzájuthatnak műveikhez.

A mostani árverés anyagának a XX. századi festményrész az erőssége, itt ta- [illegible] Schönberger, Kádár Béla, Szőnyi István, Iványi Grünwald, Glatz, Csók, Koszta, Vaszary, Mednyánszky, Czigány Dezső, Thorma János, Perlrott Csaba Vilmos, Frank Frigyes jobbnál jobb festményei várnak a licitálókra. Egészen valószínű, hogy az árverés első napján, amikor a festmények kerülnek sorra, nagy licitversenyek és jó eredmények várhatóak.

A második napi menetben a sok szép, régi bécsi és herendi porcelán mellett egy egészen különleges Zsolnay-kollekció került egybe a véletlen szeszélyéből, a századunk első-második évtizedéből való, lüszterezett, eozinos, művésznévvel (Apáti, Mattyasovszky) jelzett darabok, amelyek a hasonló jellegű, szecessziós üvegekkel együtt bizonyára nagy sikerre számíthatnak. Erősnek mondható a szép számú ezüsttárgyak együttese is, áraik visszafogottak, tehát reménykeltőek. Az ékszerek is szépek, induló áraik azonban egy kicsit erősebbek. Mindössze tíz bútor, viszont 38 szőnyeg vár a vevőkre,

• Az Önök cégét zömmel [illegible] vén, mégis nehezen megy a pi- [illegible] nálásra. Holott sok esetben a [illegible] úgy reagáltunk, hogy mi a valóságra mondanái, hogy növelni [illegible] sem jutott az iparvállalatok szá- [illegible] probléma, rendelése van bő- [illegible] dítése érdekében. [illegible] tációs valamennyiünk közös [illegible] dáció, a teorganizáció, a priva- [illegible]

Sassy Attila

Sassy Attila rajza.

Pécs 146-1.

EX LIBRIS

Sassy Attila

(Aiglon)

1911. ~~[illegible]~~ jan. kollektív kiállítása volt a Mű-vészházban

Katalogus

Anastasius V. 257.

Feiks Alfréd

Pálmák alatt

A MŰVÉSZHÁZ FELAVATÓ KIÁLLITÁSÁBÓL.

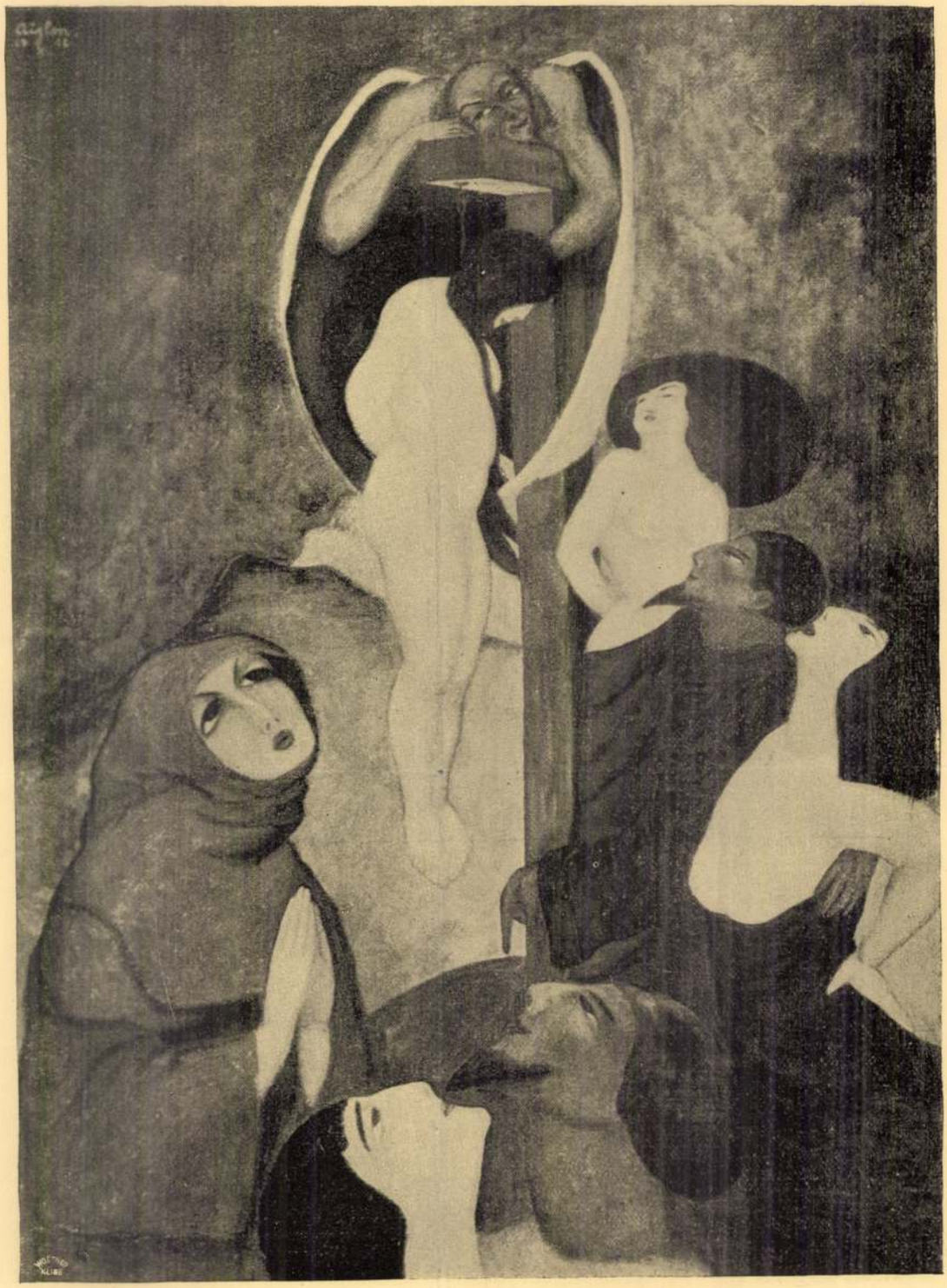

Sassy Attila

A bűn

A MŰVÉSZHÁZ FELAVATÓ KIÁLLITÁSÁBÓL.

Ropalotafela

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Sassy Attila

MAGYAR NEMZET

(190.) DEC 29

— A miskolci Herman Ottó Múzeum képtára az idén több mint száz új műalkotással gyarapodott. A képtár anyagát gazdagítja a miskolci művésztelepen élő fiatal képzőművészek több alkotása. A múzeumnak adományozta gyűjteményes anyagát Sassy Attila Budapesten élő miskolci származású festőművész is. Több budapesti művész: Csohány Kálmán, Kondor Béla, Hincz Gyula alkotása is a képtár tulajdonába került.

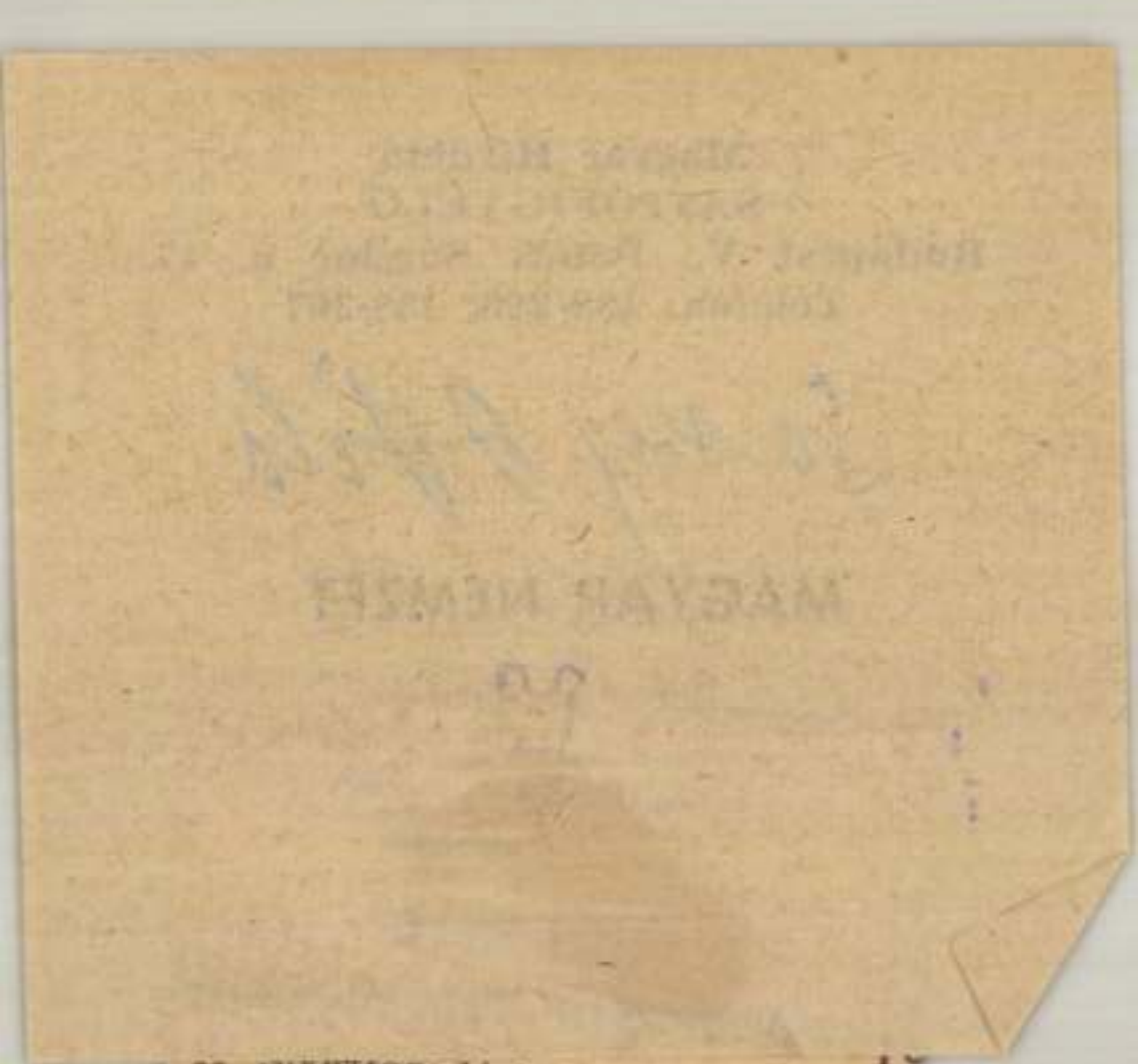

... Sportfogadási és Lottó Igaz-
gatóság közli, hogy a totó-lottó
kirendeltségek az újévi ünnepek
alatt a következő időben tarta-
nak nyitva: Budapesten, Debre-
cenben, Győrött, Miskolcon, Pé-
csett és Szegeden december 30-án,
hétfőn, és 31-én, kedden 10-től
20 óráig, január 1-én, szerdán 12-
től 20 óráig. A többi vidéki vá-
rosban december 30-án

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1021

Legyen-e Borsodi Lexikon?

Már elültek a nagy innen — Dunán túl" Tiszán vetélkedő hullámai, de emlékezünk a kínos negyedórákra, a félreértett kérdésekre és a lexikonszerkesztők hibáira. Ezeket a hibákat Kovács Dániel már tollhegyre tűzte, s rámutatott arra, mennyi jeles ember nem található az említett lexikonban, vagy ezeknek megyénkhez fűződő tevékenységét nem említik.

Az Új Magyar Lexikont 1959—62 között szerkesztették, így sokan kimaradhattak belőle olyanok, akiknek munkásságát csak ezután bekövetkezett haláluk, vagy egyéb okok miatt később dolgozták fel. A legtöbb lexikon szakmai igényeket akar kielégíteni, de országos érdeklődésre is számot tart, s nem tudni mi okból, kimaradnak belőle egy szűkebb tájegységben, megyében értékes tudományos, művészeti, vagy politikai tevékenységet végzők. Ha az 1967-ben megjelent Életrajzi Lexikon első, vagy az elmúlt év végén megjelent második kötetét lapozzuk át, már sokkal szerencsésebbek vagyunk, mint az Új Magyar Lexikonnal, mert nemcsak több borsodit, miskolcit találunk benne, hanem az egyes cikkek kifejezetten foglalkoznak a nem itt született, vagy elhunyt, de hosszabb-rövidebb időt itt töltött emberek borsodi, miskolci tevékenységével is.

Hogy csak az én szakterületemet említsem, ebben a lexikonban már benne van Benkő Sámuel, Budai József, Herkely Károly, Istvánnfy Gyula, Kolumbán Lajos, Komoróczy Miklós, Kisjankó Bori, Kruspér István, Leszih Andor, Megay Géza, Szkircsák Bertalanné, Vidróczky Márton stb. De még nagyon sok személyt felsorolhatunk. Nincs benne Benőffy Soma költő, néprajzi gyűjtő, a szabadságharc tábori lelkésze, Bódogh Albert, Gönyei Sándor, a Bodrogköz jeles kutatója, Gálffy Ignác, a múzeumalapító, Kóris Kálmán etnográfus, a Galilei-kör tagja, Koós Imre volt summás, akinek 1960-ban közreadott kötete ma is alapvető munka, Koródyné Szabó Ida ugyancsak jeles gyűjtő, aki több tucat cikket publikált a borsodi népművészetről, Orczy Gyula, aki az 1860-as években a dél-borsodi mezőgazdaság okszerű fejlődésével foglalkozott. Hiányzik Miskolci Simon János levéltáros, Porcs János, a szabadságharc katonája, régi miskolci tanár és történetíró, kimaradt olyan jeles népdalgyűjtő, mint Seemayer Vilmos, a naplóíró Szűcs Sámuel és Szűcs Miklós. Számon kérhetnénk Sassy Attila festőművészt (apja Sassy Árpád és testvére Csaba benne van), Lehotay Ferencet, a Pitypalatty völgy vándorpoétáját, vagy Berecz György mezőkeresztesi népköltőt, Kerékgyártó Eleket és Kalas Imrét, Szabó Ferencet, aki Borsod megye árpádkori templomait dolgozta fel, a polihisztor Vásárhelyi Istvánt, Vértessy Sándort, Vadnay Lajost és még sok jeles borsodit és miskolcit. És nemcsak a jeles embereket. Nem tudjuk meg, ki volt például Keil Ferenc, aki Miskolcon a Kertész sor 32. szám alatt lakott, s 1906—1907-ben a Vas- és Fémmunkások Szaklapjának állandó levelezője volt, ki volt Szeredy, aki elsőnek közölt borsodi és miskolci népszokásokat 1844-ben stb. Igazságtalanok volnánk természetesen, ha mindezeket a kétkötetes, vaskosnak tűnő Életrajzi Lexikonon akarnánk csak számon kérni.

Ma már kevesen forgatják Szendrei Jánosnak 1911-ben kiadott várostörténeti kötetét. Ebben még benne van azoknak az íróknak, művészeknek, orvosoknak stb. színejava, akik ez időpontig itt tevékenykedtek. Csorba Zoltán könyve a Borsodban tevékenykedő írókat foglalta összesze néhány évtizeddel ezelőtt, azóta pedig a különféle évkönyvekben, szakfolyóiratokban, kiadványokban összegezték elhunyt jeleseink munkásságát egy-egy ünnepi esemény alkalmából, vagy nekrológban.

A mai rohanó időben könnyen felejtünk és van, akit egy olyan személyiség hunyt el, mint az említett Gönyei Sándor, akiről a szakfolyóiratokban is elfelejtkeztek, s talán ezért nem is került be a lexikonba. Jó volna pedig legalább a hiányzók életrajzait összegyűjteni. Kevesen tudnak róla, hogy a fővárosban él Thurzó Nagy László, egy régi miskolci család tagja, aki szorgalmasan készíti a Miskolci Lexikont. Eddig már kilenc kötettel készült el, átlagosan egy kötet terjedelme 100 oldal. És hol van akkor Borsod és a megyéhez tartozó Abaúj és Zemplén?

A nagy vetélkedő első fordulójának vége. Az erre való felkészüléskor a szakcsoportok beledolgozták magukat a témákba, és az utóbbi negyedszázad fontosabb eseményeit, eredményeit is rögzítették. Tudjuk, hogy nem mindenki kaphatott szót, nem mindenki szerepelhetett, a forráskutatás, anyagfeltárás mégsem volt hiábavaló. Ennek az anyagát felhasználhatjuk a következő fordulóban, a honismereti munkában, vagy a hétköznapok gyakorlatában. De milyen jó volna, ha a sok hasznos adatot összegezhetnénk, s nem kellene ezeket később fáradságos munkával ismét feltárni. S ez az anyag mindenki számára készen állhatna, s megjelenhetne talán egy Borsodi Lexikonban. Most van erre alkalom, sok anyag készen van, s a szakcsoportokban a legkiválóbb szakemberek tevékenykednek.

Tudjuk, hogy korunkban hatalmas mennyiségű információra van szükség ahhoz, hogy mindennapi teendőinket egy-egy szakterületen elvégezhessük. Ehhez is jó segítséget nyújthatna egy jól szerkesztett Borsodi Lexikon.

Bodgál Ferenc

kkal ett em

olcán

kaversenyben igyekezzenek teljesíteni ezeket a feladatokat.

— 1970-ben ünnepeljük hazánk felszabadulásának 25., és Lenin elvtárs születésének századik évfordulóját — mondta az elnök. — És előreláthatóan 1970 végén lesz pártunk tizedik kongresszusa is. Arra kérem szövetkezetünk tagjait és alkalmazottait, hogy e nagy események tiszteletére szervezzünk olyan munkaversenyt, amelyben az emberek nagy többsége, legalább 90 százaléka részt vesz.

A közgyűlés a vezetőség zárszámadási beszámolóját megvitatta és jóváhagyta. Ezután 26 nő és férfi kapta meg a Kiváló termelőszövetkezeti dolgozó oklevelet és kitüntetést.

Országos tanácskozás után

Fokozni kell a szarvasmarha-tenyésztést!

Mint minden esztendőben, idén is országos jelentőségű esemény volt a termelőszövetkezeti szakemberek, állami gazdasági vezetők részvételével megrendezett tanácskozás a szarvasmarha-tenyésztés eredményeiről, gondjairól és további feladatairól.

Fő élelmezési cikk a hús

A szarvasmarha-tenyésztés jelenleg a mezőgazdaság bruttó termelési értékének 12 százalékát adja. A tenyésztés fejlesztése annál is inkább fontos, mert *hazánkban az élelmiszerfogyasztás nemcsak a népesség, hanem a reáljövedelmek növekedésénél is gyorsabban nő*, a szarvasmarha-tenyésztés két fő terméke a tej és a hús pedig a lakosság ellátásánál nélkülözhetetlen. Az évi 1,1 milliárd liternyi tej 98 százalékát belföldön hozzák forgalomba, az egy főre jutó tej- és tejtermék fogyasztás 140 liter.

Ezt a nemzetközi összehasonlításban nagyon szerénynek számító fogyasztási szintet sokan élelmezési sajátosságokkal igyekeznek magyarázni, érvelésüket azonban nem szabad elfogadni. Arra kell törekedni — állapították meg a tanácskozás részvevői —, hogy a tehénállomány fejlesztésével és a termelési mutatók javításával *zökkenőmentesebb és kiegyensúlyozottabb legyen az ellátás.*

Kicsi a választék

Az egy főre jutó — 56 kilós — húsfogyasztást tekintve, hazánk az európai országok rangsorában előkelő helyet foglal el. A magyar konyha sajátosságánál fogva azonban egy főre évente csak 9—10 kiló marhahús jut, a nagyobb hányadot a sertéshús és — részben — a baromfi teszi ki. A fogyasztási struktúra minden bizonnyal megváltozna és nőne a marhahús aránya, ha a háziasszonyok az üzletekben többféle és jó minőségű marhahúsból válogathatnának és ha ez az értékes, tápláló húsféle változatosabb feldolgozásban kerülne a fogyasztókhoz. Ezért az ipari kapacitás állandó növelése mellett arra is szükség van, hogy *a mezőgazdasági üzemek az eddiginél bátrabban és újabb módszerekkel értékesítsék termékeiket.*

A mezőkövesdi Búzakalász Termelőszövetkezet — mint közismert — erőteljesen növeli szarvasmarha-állományát. Éppen legutóbbi közgyűlésükön jelentették be, hogy a Ganz-MÁVAG-gal kötött szerződésük értelmében hús- és húsáru értékesítő pavilont nyitnak Budapesten, mégpedig a Ganz-MÁVAG-osok jobb ellátására. Felmerül a kérdés, miért nem lehet ezt megcsinálni Miskolcon és Diósgyőrben is? Szó van arról, hogy a tsz-t patronáló DIGÉP közelében is nyitnak hasonló elárusító helyet, ami minden bizonnyal hozzájárul a munkáslakta körzet ellátásához. Ám nemcsak a mezőkövesdiek, hanem a megye más tsz-ei is foglalkoznak hasonló gondolattal. Ezek *gyakorlati kivitelezését ma még számos bürokratikus tényező akadályozza, mindenekelőtt az*, hogy az illetékes tanácsi szervekkel nehezen tudnak dűlőre jutni a helyiség megszerzésében.

Kedvező intézkedések

A jobb ellátás megteremtésére például az is újabb lehetőségeket nyújtana, ha a tsz-ek a húsiparral közös vállalkozásként kisebb, elsősorban a helyi lakosság ellátását szolgáló feldolgozó üzemeket építenének. Mint ismeretes, a január 1-én életbe lépett új árintézkedések és a háztáji gazdaságok eddiginél hatásosabb támogatása összességében azt eredményezi, hogy *az ágazat jövedelme évente mintegy 1,2 milliárd forinttal nőhet.* Remény van tehát arra, hogy a szarvasmarha és ezen belül a tehénállomány — ha kisebb mértékben is —, de az idén növekszik.

(O. M.)

Moszkva élesen visszautasítja a newyorki rádió magyarellenes vádjait

Alig 24 órával azután, hogy Londonban bejelentették a nyugati szocialista pártok Marshall-tervvel kapcsolatos értekezletének összehívását, a varsói rádió közölte, a lengyel szocialista párt elhatározta, hogy *nemzetközi szocialista találkozót rendez Varsóban* és arra minden olyan szocialista pártot meghív, amely a Marshall-tervvel szemben állva azon a nézeten van, hogy *Európának saját erejéből kell talpra állnia.*

A Franc Tireur

című francia lap szerint a Marshall-tervvel kapcsolatban Európában négy csoport alakult ki: »1. Azoknak a csoportja, akik egyszerűen és kereken elutasítják a tervet; ezek a kelet- és délkelet-európai országok. 2. Azoknak a csoportja, akik minden habozás nélkül elfogadják; ez a *Churchill*-féle tömörülés. 3. Az a 16 európai ország, amely azt reméli, hogy az amerikai pénzügyi segítség növeli nemzeti erejüket. 4. A nyugati szocialisták, akik egyelőre az első és második csoport között ingadoznak.«

A *Franc Tireur* emlékeztet arra, hogy a 16 nemzet hivatalos álláspontjától jobbra és balra *erős federációs mozgalmak indultak meg.* A jobboldalon *Churchill* a fővédnök. Mozgalma ez év tavaszán Hágában tartja első nagy értekezletét, *»az európai burzsoázia legtarkább, de minden bizonnyal hatalmas megmozdulását«.* A baloldalon a szocialisták szocialista ízű federáció gondolatát vetették fel. Ami a két mozgalom együttműködését illeti: Léon *Blum* kijelentette, hogy *a legnagyobb készséggel résztvenne a hágai Churchill-féle értekezleten.* Ugyanakkor a londoni szocialista értekezleten egy nyugati delegátus hangoztatta, hogy *Churchillt is meg lehet hívni a márciun 21-i szocialista értekezletre...*

Washingtonban

a Marshall-terv bizottsági vitája során tegnap nem történt érdekesebb esemény. Annál érdekesebb a költségvetési vita, miután a republikánusok bejelentették, hogy *semmiképpen sem fogadják el Truman 397 milliárd dolláros költségvetését.* Tegnap csak egy fontosabb tételt szavazott meg a szenátus: *460 millió dollárt a haditengerészet fejlesztésére.*

Az elnök légügyi bizottsága is benyujtotta jelentését, amely sürgeti a véleménye szerint jelenleg elégtelen erejű légihaderő ütőképességének fokozását. A bizottság szerint az USA légihaderejét 1949 végéig *7000 elsővonalbeli gépre kell kiegészíteni,* hogy megfeleljen a kor követelményeinek és, hogy »necsak esetleges támadások elhárítására legyen alkalmas, hanem pusztító erejű ellentámadásokra is«.

A francia

nemzetgyülés tegnapi ülésén újra *Herriot*-t választotta meg elnökévé. A köztársasági tanács (felsőház) elnöke ismét *Monnerville* lett. A nemzetgyülésben *Cachin* kommunista képviselő élesen támadta az USA külpolitikáját és sürgette Franciaország és a Szovjetunió, valamint a többi keleteurópai államok kereskedelmi kapcsolatainak kiépítését. Beszédének egyik részénél a jobboldali és középső padsorok felől felhangzott a *»Volgai hajósok«* dala. A kommunista képviselők *a Marseillaise szel válaszoltak.* A beszéd további folyamán a kommunistaellenes csoportok képviselői elhagyták az üléstermet. Az ülés a szavazás során botrányba fulladt, úgyhogy csak a villanyok eloltása után tudták kiüríteni a termet.

A moszkvai

rádió tegnap esti magyar adásában éleshangú kommentárban utasította vissza a newyorki rádiónak a magyar demokrácia elleni támadásait. A szovjet kommentátor gúnyos hangon állapította meg, hogy miközben »a demokratikus elemeket vád alá helyezik és a fasiszták szabadon garázdálkodhatnak az Egyesült Államokban«, a newyorki rádió »az USA-t a demokrácia ígéretföldjének nevezi, sőt az új demokrácia országait, köztük Magyarországot is, az amerikai demokrácia alapelveire tanítgatja, *azt a Magyarországot, amely a demokratikus fejlődés útján oly nagy lépésekkel halad előre«.*

A szovjet rádió a továbbiakban megállapította, hogy a newyorki rádió »a Wall Street«, az atomlovagok és a háborús uszítók nevében beszél, amikor kígyót-békát kiabál Magyarországra«. Képtelennek bélyegezte a newyorki rádiónak azt az állítását, mintha »Magyarországon kizárólag a kommunista párt uralkodnék« és súlyos rágalomnak minősítette azt a vádat is, amely szerint »a kommunisták minden ellenzéket fasisztának vagy imperialistának minősítsenek és ezeket az ellenzéki pártokat vadul üldözik«.

A moszkvai rádió a továbbiakban leszögezte, hogy »míg amerikai uralkodó körök felfogása szerint a demokrácia olyan rendszert jelent, amelyben a hatalom a pénz- és iparmágnások kezében van s az egész törvényhozás egy kis klikk érdekeinek szolgálatában áll, az új demokrácia országai szerint a demokrácia olyan államrendszer, amelyben *a hatalom a nép kezében van, ahol a bel- és külpolitikát a nép érdekei szabják meg, nem pedig a harácsoló üzletemberek gálád tervei«.*

A szovjet rádió befejezésül leszögezte, hogy »az amerikai reakció vad hajszájával elárulja, hogy milyen dühvel viseltetik az igazi demokratikus szabadságjogok iránt, amelyeket a magyar nép kivívott.«

n. gy.

20.000 liter olajat csempésztek ki egy gyárból

Néhány nappal ezelőtt a *Lázár és Ofner* vegyészeti gyárban megállapították, hogy 20.000 liter étolaj hiányzik a raktárból. A nyomozók hosszas figyelés után tettenérték *Tvorasek* József és *Csajka* József csoportvezetőt, valamint *Várkonyi* Istvánt, *Makai* Albertet, *Kerecs* Jánost, *Jenei* Sándort, *Csoimár* Lipótot és még nyolc társukat.

Már egy éve két csoportban rendszeresen loptak. Külön erre a célra készített edényekben *naponta 20—25 liter* étolajat csempésztek ki a gyárból.

A lopott olajat *Bálint* Imre ujpesti halászmester segítségével értékesítették. Több ujpesti kereskedő is vásárolt a lopott olajból. Az olajat mindig akkor csempészték ki a gyár kapuján, amikor *Szokola* Sándor volt az ügyeletes portás. Részesedést adtak neki.

Elfogták Szilvássy Gabriella szerelmi zsarolóját

Néhány héttel ezelőtt bejelentés érkezett a rendőrségre. *Szilvássy* Gabriella táncosnő feljelentette ismeretlen támadóját, aki detektívnek adta ki magát és zsarolással kényszerítette őt, hogy egy penzióba elmenjen vele. A rendőrség rövid nyomozás után megtalálta a tettest, *Nikolics* Lajost, akiről kiderült, hogy nem nyomozótiszt, hanem próbarendőr. Átadták az ügyészségnek, ahol *Bergmozer* Ágoston dr. vizsgálóbíró lefolytatta a vizsgálatot.

Nikolics elmondotta, hogy néhány héttel ezelőtt egy körúti kávéházban ismeretlen férfival barátkozott össze, aki elpanaszolta neki, hogy este 11-kor randevúja van egy hölgyismerősével. Kérte Nikolicsot, hogy

mint erkölcsrendészeti nyomozó robbantsa szét légyotját.

Nikolics követte a fiatal párt a Rex-penzióba, ott mindkettőjüket igazoltatta, barátját »gyanusnak találta«, magával vitte és így megakadályozta a pásztorórát.

Nikolics vérszemet kapott »nyomozótiszti« sikereitől, újra felment a Rex-penzóba és

megzsarolta a tulajdonost, hogy feljelenti, ha nem ad neki alkalmadtán ingyen szobát.

A botránytól félő penziótulajdonos mindent megigért, a fiatal próbarendőr pedig folytatta szélhámosságait. Az utcán megállított egy csinos nőt és megfenyegette, hogy beviszi az erkölcsrendészeti osztályra. A nő könyörgésre fogta a dolgot, mire a próbarendőr rábírta, hogy elmenjen vele a Rex penzióba.

Szilvássy Gabriella és a merénylő szembesítése a vizsgálóbíró előtt heves jelenetet idézett elő. Nikolics azt állította, hogy a fiatal nő *önként* követte őt a Rex penzióba, míg Szilvássy Gabriella fenntartotta vallomását, hogy

Nikolics kényszerítette őt

és még a penzió szobában is erőszakoskodott vele.

Bergmozer dr. vizsgálóbíró letartóztatta a szélhámos szerelmi gengsztert.

Bundáért gyilkolt a szélhámos Rosenhoffer

Amerikai „századossá" nevezte ki magát

A rablógyilkos műgyetemi hallgató kihallgatása folyamán egyre újabb és újabb szélhámosságai kerülnek napvilágra. Tegnap Rosenhoffer Jenő a helyszíni szemle után bevallotta, hogy előző vallomásával ellentétben nem hirtelen felindulásában, hanem előre megfontolt szándékkal követte el a rablógyilkosságot és nem azért mert Tiszavölgyi Ida elenállt szerelmi ostromának, hanem azért, mert irhabundáját akarta elrabolni.

— Már karácsonykor elhatároztam, hogy

megszerzem az irhabundát, ha törik, ha szakad.

Nem azért, mert pénzre lett volna szükségem. Oda akartam ajándékozni feleségemnek. Tessék megkérdezni az asszonyt, ő is megmondhatja, hogy már karácsony előtt beszéltem neki egy irhabundáról, amelyet majd tőlem kap. Mondtam neki: lehet, hogy a bunda szűk lesz, de majd átalakítjuk.

Rosenhoffer Jenőné néhány perccel később

megerősíti férje vallomását,

anélkül, hogy tudná: ezzel a megfontolt szándék mellett mondott tanuvallomást férje ellen.

Rosenhoffer ezután multjáról kezdett beszélni.

Bevallotta, hogy 1947 tavaszán

egyetemi indexet hamisított

és később végbizonyítványt hamisított abba. Bizalmas körben olyan kijelentéseket tett, mintha ő

az amerikai titkos szolgálat főhadnagya volna.

Amikor látta, hogy menyasszonyának, Sassy Attila festőművész leányának imponál ez a hamisított irattal kinevezte magát az amerikai titkos szolgála századosává. Később, házasságkötésük után arról beszélt, hogy

kivándorol Amerikába.

Feleségével együtt többízben össze is csomagoltak azzal, hogy másnap hajnalban repülőgépen indulnak Amerika felé.

Természetesen az »amerikai titkos szolgálat századosá«-nak pénzre volt szüksége. Rosenhofferben így érlelődtek meg újabb és újabb szélhámosságok gondolatai, így határozta el később a rablógyilkosságot.

A rendőrség valószínűnek tartja, hogy a rablógyilkos züllött szélhámos, többeket megkárosított az elmult esztendők folyamán.

Értesülésünk szerint a Szabadság-hegyi rablógyilkos kihallgatását ma estére vagy holnap délelőttre befejezik és Rosehoffert *holnap* délben adják át az ügyészségnek. Statáriális bíróság elé kerül.

SZÓRAKOZÓHELYEK HIREI

AZ UJ MOULIN-ZÁRÓRA

A *Moulin Rouge*, Középeurópa legszebb revüpalotája, amely világvárosi műsort ad s produkciója hollywoodi nívójú — zárórameghosszabbítást kapott: *mától hétköznap éjfél után 2-ig, szombat és vasárnap 3 óráig.*

PORSZÍVÓGÉPEK HOLLANDIÁBÓL

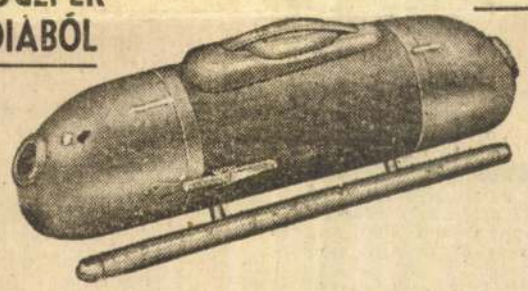

Tekintettel az új magyar-holland kereskedelmi megállapodásra, azonnal szállíthatunk **áramvonalas porszívókat, villanyvasalókat, villanykályhákat, villany főzőlapokat, elektromos víztárolókat és asztali lámpákat stb...** — Importőrök és nagykereskedők az elektrotechnikai szakmában a következő címre írjanak ajánlatért és katalógusért.

Rudolf Blik N. O.

RUTON

Manifacturers of electrica apparatus and metallurgical products.
THE HAGUE, HOLLAND, WALDORPSTRAAT 38—44

Színház, mozi és koncert után vacsorázzék a

SAVOY

KÁVÉHÁZBAN

Emeleti étteremben:

Fellegi Teri

Háber Frédi, Wolf Bandi, Beamter Bubi

Záróra hétköznap

éjfél után 2 órakor

Szombat és vasárnap

éjfél után 3 órakor

MOULIN ROUGE

Budapest világvárosi szórakozóhelye szenzációs műsorral

Záróra: Hétköznap éjfél után

2 órakor

Szombat és vasárnap reggel

3 órakor

Asztalrendelés: 127-791

KÖLCSÖNKÉRT FELESÉG

SZATIRIKUS VIDÁM REGÉNY A PESTI ERKÖLCSÖKRŐL

IRTA: **VASZARY GÁBOR**

Ezek után Jenő, a megcsalt férj, belépett a szobába. Gondosan felvette házikabátját, amely még pár perccel azelőtt Bélán volt. (A házikabátjuk is közös volt.) Jenő akkor sem cselekedett volna máskép, ha történetesen rajtakapja őket. Azok közé tartozott, akiket nem lehet szokásaiktól semmi körülmények között eltéríteni. Olyan ember, aki láncos zsebórát hord és lefekvéskor az éjjeli szekrényére helyezve azt, a láncát köréje tekeri, aki levetkőzéskor minden dolgát kiszedi zsebéből, hogy másnap reggel újra visszarakjon mindent, aki éjjeli ivóvizet készíttet magának és hosszú hálóingben alszik, az ilyen embernek nem szabad meglepődni, ha megcsalják. Legfeljebb pontos magyarázatot kérhet. Ilyesmit viszont nem szoktak magyarázgatni.

Bélának kellett először megszólalnia ,hogy a férj észrevegye őt.

— Szervusz, Jenőkém.

— Mi az, te itt vagy? Nem is szóltak nekem.

Bözsi bocsánatkérően pillantott Béla felé.

— Elfelejtettem szólni. Még ennek akarta a fizetését felemeltetni.

— És hol a feleségem — érdeklődött Jenő.

— Éppen most jöttem — bizonygatta Béla.

— Itthon van — mást közbe Bözsi.

— És ki se jön, amikor vendégünk van?

— Nem fontos! Csak egy pillanatra futottam fel.

— Már megbocsáss, kérlek, de mégis csak furcsa! — a szobalány felé fordul. — Szóljon a nagyságos asszonynak, hogy Béla úr van itt.

— Igenis.

— Megálljon! Keresett valaki?

— Senki.

— Nem is telefonáltak?

— Nem, kérem.

Béla odaadó figyelemmel hallgatta őket és rosszalólag csóválta fejét. Legalább telefonáltak volna ennek a szerencsétlennek.

— Foglalj helyet, kérlek.

— Éppen most jöttem én is...

— Igen, ezt már hallottam. De miért nem veszed le a felöltődet?

— Csak pár pillanatig zavarlak. Erre volt dolgom, gondoltam megnézlek benneteket... Hogy vagytok?...

— Nagyon kedves tőled. Úgy volt csak estére jövök haza. A lány nem mondta?

— Nem mondta.

— Jellemző!

Készséggel helyeselt, majd hirtelenében eszébe jutott valami. Istenit ötlet. Ez eloszlat minden gyanut.

— Mondd, Jencikém, nem tudnál pár forinttal kisegíteni?

Jenő előbb gondosan kifújta az orrát és zsebkendőjét összehajtogatva visszatette a bal belső zsebébe, aztán végtelen szomorúsággal megnézte barátját.

— Nyilván nem tíz forintra gondolsz?

— Ötvenre.

Lassú mozdulattal begombolta kabátját.

— Nem segíthetek rajtad.

— Hát akkor nem is zavarlak tovább. — Felállt.

— Maradj már, ha itt vagy! Mire kell a pénz?

Váratlanul érte a kérdés, hirtelenében nem tudott jobbat válaszolni rá:

— A szabómnak.

— Csak nem egy öltönyt csináltál ezért?

— Isten mentsl Csak egy nadrágot csináltattam!

— Meglepően olcsó. Add meg a címét!

— Én adtam az anyagot — mondotta gyorsan és fújt egyet.

— Pont egy nadrágravaló anyagod volt? Különös!

Még utóbb egy nadrág miatt terelődik rá a gyanú.

— Tenisznadrágot csináltatok egy régi lepedőből.

— Na, ülj már le! Boldog ember vagy te, hogy tenisznadrágokon jár az eszed, holott tenniszezni se tudsz. Én meg azt sem tudom, hogy hol áll a fejem. Hétvégén tízezerforintos lejáratom lesz és pillanatnyilag magam sem tudom, honnan fogom előteremteni...

— De Jencikém, miért nem szólsz nekem? Nem mintha pénzem volna, de osztozni szeretnék gondjaidban. Tudod, hogy legjobb barátod vagyok... Ha kettőn törjük a fejünket, talán csak kisütünk valamit — és nagy szeretettel nézett rá.

— Itt fizetni kell, más megoldás nincs — jobban megnézte a házikabátját. — Micsoda folt ez a kabátomon? Mit csinálnak ezek a dolgaimmal? (Béla az előbb rálottyintott aa fekete kávét.)

— Biztos a lány volt, ki kell rúgni!

— Vagy tinta ez?

— Az kizárt!

— Ugy vigyázok a dolgaimra... Ez tegnap még nem volt. (A felesége becsületén ejtett foltot nem láthatta.)

— Nyers tejjel könnyen kiveszed... Hát én búcsúzom is.

— Ne menj még! Hadd panaszkodjam valakinek. Ezek itt kutyába se vesznek...

— Azt csak te gondolod. Az előbb is Ica... — nagyot nyelt és elhallgatott. Csupa jóindulatból elszólta magát, mert sajnálta, de Jenő nem vette észre. Gondolatai a tízezer forintos tartozás körül jártak. Barátja feje fölött a levegőbe bámult és azokat az eseélyeket latolgatta, amelyek pénzt jelenthetnének számára. Csak akkor figyelt fel, amikor Béla — okot keresve a mielőbbi távozásra — gazdag ismerősére hivatkozott, aki esetleg segíthetne rajta. Ilyen barátja természetsen nem volt és így kínosan érezte magát, amikor Jenő a felkínált eshetőségbe valósággal belekapaszkodott.

— Segíts rajtam, Béla! Örökre lekötelezel vele. — Két karját megragadta és oldalt fordított fejjel esetlenül nézett rá.

— Azonnal beszélek vele — és máris indult.

— Icát nem várod meg?

— Igyekszem még ma elcsípni az illetőt. Az efféle pénzemberek nehezen elérhetők.

— Hol találkozol vele?

Maga is megijedt, amikor hirtelenében rávágta:

— Egy cukrászdában.

— Cukrászdába jár egy pénzember?

Ezek a kérdezősködések fogják a vesztét okozni.

— Nem ő, a felesége (Mibe ránt bele).

— Te jól ismered a feleségét?

— szeme felragyogott. — De hiszen ez nagyszerű! Akkor biztosan menni fog a dolog. Hogy hívják a pénzembert? (Meg kell bolondulni, mennyit érdeklődik.) Ja, persze, hiszen neked a feleségével... mondatát be sem fejezve, kedvesen mosolyogva a vállára tette a kezét. — Természetesen irigyellek. Ezekután, ha megengeded, a költségeidet fedezni akarom. Miután az én érdekemben történik a dolog.

— Ugyan kérlek.

— Nem, nem. Ehhez ragaszkodom — a tárcájából kicsipett egy tizest és Béla felé nyujtotta.

— Ha már voltál ilyen kedves, egy huszast adjál. A nő is fogyasztani akar.

Jenő kis grimasszal átnyujtott neki még egy tizest.

— Az utolsó tizesemet is odaadtam.

Béla most már teljesen magához tért.

(Folytatása következik.)

Jóforgalmú Teréz-körúti
textilüzletemhez
pénzes társat keresek.
Leveleket »Szakember« jeligére Leopold Cornél hirdetőirodába. Teréz-körút 3.

MA Jan. 14 100 ÉVE

Az országgyűlés kerületi ülésén Kossuth hatalmas beszédet mond a Partium kérdésében. Hangsúlyozza, hogy az elszakított részek (Szatmár, Bihar, Arad és Temes vármegyék Erdély körüli gyűrűje) visszacsatolását 1741-ben elrendelték, de a törvény még nincs végrehajtva, sőt a kormány tatikája oda irányul, hogy még 95 évig se hajtsa végre, vszgyenitő bizonyságául annak, hogy mily gyöngévé süllyedt a magyar. Az idegen német bürokráciát vádolja és javasolja, hogy a nádor közbenjárását kérjék a visszacsatoláshoz, mert a részek Erdély kárjai és visszacsatolásuk az Unio leghathatósabb eszközei. — Széchenyi István sürgetésére a fővárosi Dunapart rendezésével foglalkozik Buda és Pest városi tanácsa. Elhatározzák, hogy a dunai hajózás céljára két kikötőt létesítenek, az egyiket 2000. a másikat 4000 öl területtel, a város északi és déli részén

Ezt hallottuk

MOLNAR FERENC befejezte új darabját. Bécsben játszódik, békében. Az európai első bemutató jogát az egyik bécsi színháznak engedte át a szerző. Utána Budapesten kerül színre, minden valószínűség szerint a Vígszínházban.

●

A GÖRÖG-KELETIEK tegnap ünnepeltek a Szilvesztert. A budapesti görög-keleti kolonia kisebb mulatságokkal búcsúztatta az észtendőt

●

MIKÖZBEN Székely Mihály Newyorkban nagy sikerrel szerepel a Metropolitanban, az Operaház külföldről hiv basszistát. Legközelebb a Boris Godunov előadásán Paul Schöffler énekli a címszerepet.

●

A SVÁJCI rádió egyetlen estén a következő magyar számokat sugározta: Fischer Annie, Farnady Edith, Szegedi Egyetemi Énekkar, Budapesti Kamarakórus. A közvetítés részben lemezfelvételek, részben mikrofon-szereplés alapján történt.

●

CSORNOKY Viktor Magyarország egyiptomi követe átadta megbizólevelét Faruk királynak. Az ottani szokás szerint ez az aktus némán folyik le. Másnap a király hosszabb magánkihallgatáson fogadta a követet. Csornokyné Tildy Erzsébet tisztelgő látogtást tett a királynénál és az anyakirálynőnél. Igen szívélyesen fogadták a magyar követ feleségét.

●

JASA HEIFETZ budapesti vendégszereplésről tárgyalt. Ma értesítette budapesti megbizottját, hogy csak 1949-ben jön legközelebb Európába és abban az évben tehet eleget vállalt budapesti kötelezettségének.

●

A SZOVJETUNIÓ állami könyvkiadója nemcsak tudományos kutatóintézetekkel rendelkezik, hanem főiskolát is tart fenn s ebben szakembereket képeznek ki a nyomdaipar és a könyvkiadás számára.

●

KÜLTELKI TÖRTÉNETET közöltünk az osztrák-magyar boxmeccs alkalmából. Az anekdota után Fekete Pál operaénekes a következő történetet közli velünk:

— Egy szegény asszony a ligetben véresen fekvő férfit talál, akinek bicska áll ki a melléből.

A szegény asszony résztvevően felkiált:

— Szegény ember, hogy fájhat ez magának!

A »bicskás« férfi megszólal:

— Fáj, hogyne, pláne, ha nevetek!

Uj árak a vendéglátóiparban

A földmívelésügyi miniszter korábbi rendeletének hatályon kívül helyezésével mától kezdve az alábbi ételárakat léptette életbe a vendéglátóipari üzemekben. (A három szám az éttermek három osztályát jelzi.)

Leves:

Borsóleves —.86, —.80, —.76, csontleves 1.06, —.96, —.90, paradicsomleves 1.22, 1.10, 1.04, rántottleves —.76, —.70, —.66.

Főzelék és köret:

Babfőzelék 1.12, 1.00, —.96, borsópüré 1.60, 1.46, 1.40, lencse 1.50, 1.40, 1.30, káposzta 1.60, 1.46, 1.36, ecetesugorka vagy paprika 1.—, —.88, —.84.

Marhahús:

Gulyás 4.—, 3.50, 3.20, tokány 4.40, 3.80, 3.50, főtt marhahús tormával 3.80, 3.40, 3.10, párolt marhahús mártással 4.40, 3.90, 3.60.

Borjúhús:

Pörkölt körettel 5.20, 4.50, 4.10, székelygulyás 4.50, 4.—, 3.60, sült köret nélkül 4.40, 3.90, 3.60,

Vegyes húsételek:

Tüdő köret nélkül 2.60, 2.20, 2.00, bécsi virsli vagy debreceni vagy kolbász tormával vagy mustárral (10 deka) 2.60, 2.30, 2.00, bécsi virsli vagy debreceni vagy kolbász lében burgonyával (10 deka) 3.10, 2.80, 2.50, pacal, fodor körettel (3 deci) 2.50, 2.20, 2.00.

Az esős időszak 1952-ig tart

Páris, január 14. *Martonne* a francia Akadémián ismertette azokat a megfigyeléseket, amelyeket *Peitjean* algiri tudós tett több mint húszévi búvárkodása alatt. Sikerült pontosan előre kiszámítania, az egymásra következő száraz és esős időszakot. Egy görbét szerkesztett, amely azt árulja el, hogy *a mostani esős időszak egészen 1952-ig tart.*

Tizenegy fok meleg, esővel

Az enyhe időjárás Európa több helyén árvizeket okozott. Újabban Angliában, Németországban és Lengyelországban pusztító szélviharok dühöngenek. Hazánkban mérsékelt, időnkint megélénkülő nyugati-délnyugati széllel felhős marad az idő és többfelé lesz újabb eső. A szokatlan enyheség tovább tart. Budapesten ma délelőtt *11 fok meleg volt.*

Fagyhullám a Szovjetunióban

Moszkva, január 14. Uj hideghullám érkezett a Szovjetunió európai részébe és már a Krimfélszigetet és a Kaukázust is eléri. A hőmérséklet Moszkvában —16 fok körül, Rosztovban —10 fok körül van. Szibériában *Jakuck* körül —40 fokot mértek.

Lopásért lefogtak két elbocsátott magyar rendőrtisztet Bécsben

Bécs, január 14. (Magyar Távirati Iroda.) A bécsi rendőrség letartóztatta *Harmat* László és *Bing* István magyar állampolgárokat, mert a Gredler-utca 3. szám alatti lakásukban feltörték háziasszonyuk szekrényét és az ott talált holmit ellopták.

Kihallgatásuk során kiderült, hogy mindketten egy ideig *századosi rangban* a magyar rendőrség tagjai voltak, különböző szabálytalanságok miatt azonban 1946 márciusában Harmatot hét évi, Binget pedig három évi fegyházra ítélték. Vallomásuk szerint a mult év augusztusában *sikerült megszökniök* és Bécsben mint menekültek éltek, amíg most az osztrák rendőrség el nem fogta őket.

Az Osztálysorsjáték mai húzása

½11-ig kihúzott nagyobb nyeremények:

15.000 forintot nyert: 8126
5000 forintot nyert: 28304
2000 forintot nyert: 8354 32273
500 forintot nyert: 8554 21401 25882
400 forintot nyert: 7647 14261 25743 37563 46977
300 forintot nyert: 13203 13320 19689 19813 23342 26858 39286 42351 42986 43458 48619 49859

11 óráig kihúzott nagyobb nyeremények:

500 forintot nyert: 4503 9474 38151 45879
400 forintot nyert: 27115
300 forintot nyert: 416 1150 1741 6905 12830 13376 15585 22943 22430 24755 25504 30104 31470 36662 37705 41675 44949 45489

*

A gyorsjegyzéket a húzási teremben összeállította a Glória ker. rt. osztálysorsjegyforgalmi irodája VI., Andrássy-út 18. Tel.: 328-729. A kihúzott számok helyességéért felelősséget nem vállalunk.

Dr. Perint Jenő és felesége Sándor Mária, dr. Sándor Ferenc és felesége Garai Mimi, dr. Sándor Béla és felesége Gyárfás Klári (London), dr. Sándor Pál és felesége Jármai Éva és Sándor György (New-York) mély fájdalommal és szomorúsággal jelentik, hogy jóságos édesapjuk és apósuk

Sándor Ignác

hosszas betegeskedés után 78 éves korban, január 13-án elhunyt. Csütörtökön, január 15-én d. e. 11 órakor temetjük a rákoskeresztúri izr. temetőben. Gyászolják még unokái: Gladys, István, Péter, Gábor, Veron, Mátyás, Tamás, Kati, valamint nagyszámú rokonsága. Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Béke poraira.

BETŰVILÁG

Vándor Kálmán: Hajnali köd. A híres írót a műtőasztalon hozzák vissza a halál kapujából. Uj életet kezd egy telepes faluban, ahol összezsúfolódik a magyar demokrácia minden társadalmi, erkölcsi és gazdasági kérdése. A regény izgalmával, a riport hitelességével ábrázolja Vándor Kálmán a mai magyar élet problémáit.

Christopher Morley: »Kitty.« Amerika legnépszerűbb könyveinek egyike ez a nő-történet, amelynek filmváltozatát is láttuk Budapesten. *(Bárd.)*

A házasság problémája és ezen belül minden probléma, ami férfi és nő között felvetődik, szerepel a Nobel-díjas Lewis Sinclair tizenkilencedik regényében, a *»Cass Timberlane«*-ben. A nagy amerikai best-seller most jelent meg *»Férjek és feleségek«* cím alatt.

A német megszállás alatt szenvedő Páris életét ismerjük meg Louis *Bromfield* izgalmas regényéből, *»Felhők mögött is derús az ég«*, miközben egy szenvedélyes szerelem és a forró gyülölet drámai feszültsége bilincseli le érdeklődésünket. Mindkét regény *Bányász* György kiválló fordításában, a Nova kiadásában jelent meg.

Pannonius

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Sassy Attila.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1963 JUN 15.

1021

— LAPUNK tegnapi számában „Újabb miskolci festő gyűjteményével gyarapodott a múzeum képtára" című cikkünkbe elírás folytán tévesen került be az ajándékozó művész neve. Nem Sassy Csaba, hanem Sassy Attila ajándékozta festményeit a múzeumnak.

Orosz (M. Előre), [illegible]
(Sátoraljaújhelyi Spartacus),

Sassy Attila

festő

Miskolc

l.

Szendrei V. k

396 · 398. l.

TÁRLATOK

SASSY ATTILA (Aiglon) elsőnek nyitotta meg a Szépművészeti kiállítások idei szezónját Mária Valéria u. helyiségében. Képei legnagyobbrészt sajátos pasztell-technikájával készültek, amelyek elárulják benne a grafikus művészt, akinek ötletgazdagságát, formakészségét már régen, még párisi működésének idejéről ismerjük és akinek dekoratív munkásságára még a színek birodalmán innen, fekete-fehér technikával készült munkái idejéből emlékezünk.

Pasztellképein ragyognak a tiszta kréta-színek, amelyek keveretlenségükben és egymásmellé rakottságukban máris stilizáltságot jelentenek. A dekorációs szegletességnek stereotíp használata ugyan moderné avatja a művészt, anélkül azonban, hogy bárkinek eszébe jutna őt ezért a túlzott kubizmus modorosai közé sorozni. Sassy Attila képei kétségtelenül azok közé tartoznak, amelyeknél

Velencei üveg, Rosenthal és Meisseni porcellánok
A Rosenthal-gyárak budapesti lerakataiból
Foto Seidner

a művészi elhivatottság átüt a sokak által bírálgatott megjelenési formán is.

Kiállításának anyagából, amelyet a művész Miskolcra is elvinni szándékozik, egyenrangúságuk miatt nehéz egyes darabokat kiemelni. Figurális kompozicióí közül leginkább megemlítendő talán a „Részegség" című, olajképei közül a „Narkózis a műtőben", tájképei közül pedig az „Erdei út" című munkája.

B. J.

Lapzárta után nyílt meg a *Műcsarnok* Magyar Kiállítása, amelyet a Nemzeti Munkahét alkalmából rendezett, továbbá *Katona Kleinberger* Pál kollektív kiállítása a Fészek Klubban. Részletes méltatásukat következő számunkban közöljük.

Képzőművészet
1934

Sassy Attila

Bár a lakószobában
Tervezte és kivitelezte az Ernst Béla-cég

Foto Seidner

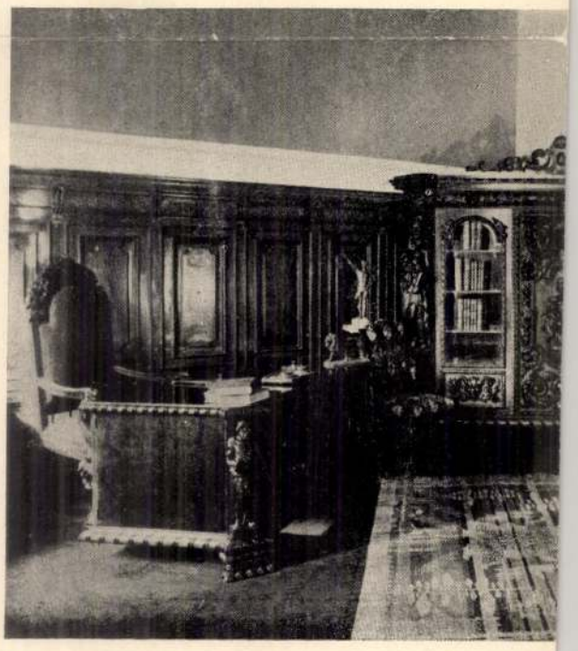

Faragott uri s
Tervzete és kivitelezte: a K

Foto Seidner

Az Őszi Lakberendez

SASSY ATTILA
156. Vízió, olajf.

Nemzeti Szalón

1939-es Salon

SASSY ATTILA

102. Barátok, olajf.
103. Szent Ferenc a madarakkal, olajf.

Nemzeti Szalon

Őszi kiáll. 1939. szept.

nányegyetem Rektori Hivatala, Budapest

Sassy Attila

l.

Szent György Cék

44. anke. (1922)

259.7.

Sassy Attila

— **Sassy Attila és Berzsenyi Ödön kiállitása Miskolcon.** *Sassy* Attila és *Berzsenyi* Ödön festőművészek képeiből és grafikáiból kiállitást rendezett Miskolcon a *Lévay József* közművelődési egyesület. A kiállitás pénteken nyilt meg nagy érdeklődés mellett. *Sassy* Attila mintegy ötven progressziv irányu festményt és ugyannyi rajzot állitott ki. Képei értékesek és vonzók és hüen reprezentálják a mester értékes egyéniségét. *Berzsenyi* Ödön tizenkét akvarell festménye egy fiatal forrongó tehetség értékes megnyilvánulásai. Mindenesetre jó uton halad kitüzött célja felé.

N.U.930.IX.7.
M.930.IX.7.

Sassy Attila festőművész

— **Müteremkiállitás.** *Sassy* Attila az érdekes és komoly tehetségü festőművész ujabb alkotásaiból mütermében, V., Nádor-utca 24. VI. emelet, kiállitást rendez. A nivós képgyüjtemény megtekinthető naponta 11—5 óra között.

Nemzeti Ujság 1931.VI.17.

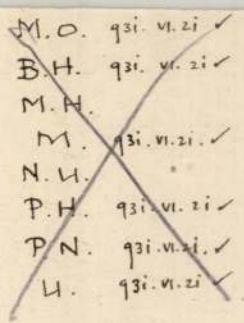
M.O. 93i. VI. 21 ✓
B.H. 93i. VI. 21 ✓
M.H.
M. 93i. VI. 21. ✓
N.H.
P.H. 93i. VI. 21 ✓
P.N. 93i. VI. 21. ✓
H. 93i. VI. 21 ✓

Sassy Attila festőművész

* **(Műteremkiállítás.)** *Sassy* Attila festő újabb munkáiból kiállítást rendezett a Nádor-utca 14. szám alatt lévő műtermében. Az érdekes képek sora igen jól jellemzi a különös egyéniségű, dekoratív és szimbolikus törekvésű művészt. A kiállítás mindennap délelőtt 11 órától délután 5-ig van nyitva.

Budapesti Hirlap 1931.VI.21.

Sassy Attila festőművész

** **Sassy Attila kiállitása.** Sassy Attila, legérdekesebb képzeletjárásu festöink egyike, kiállitásra hivja meg az érdeklödöket nádor-utcai mütermébe (V., Nádor-utca 24, VI. emelet. Lift). A kitünö müvész nagyon megérdemli az érdeklödést s müvészetünknek ebben a holt évadjában bizonyára mindenkire felüdieöen hatnak tárgyra és felfogásra a megszokottól annyira különböző és olyan eredeti alkotásai.

Ujság 1931.VI.17.

Tavaszi tárlat.

1931. VI. 21

Meghívó: jött

Katalogus: tiszteletpéldány

Est 931. VI. 21. ✓

U.N.

8.ó.u.

E.K. 931. VI. 24

Sassy Attila festőművész

— **Müteremkiállitás.** Vasárnap nyitja meg kollektiv kiállitását *Sassy* Attila festőművész. A müteremkiállitás a Nádor-utca 24. sz. házban levő müteremben naponként délelőtt 10 órától délután 5 óráig tekinthető meg.

Nemzeti Ujság 1931.VI.13

Sassy Attila

MŰVÉSZET

Sassy Attila kiállítása

A Mária Valéria-utcai képzőművészeti szalonban vasárnap nyilott meg *Sassy* Attila kiállítása. Az expresszionista meglátások és szinek jellemzik *Sassy* képeit, amelyek felkeltették a szakértők figyelmét.

Gyüjteményes kiállitás

Katona-Kleinburger Jenő gyüjteményes kiállitását mutatja be a Fészek Müvészek Klubja szeptember 30-án, vasárnap délelőtt 10 órakor. A kiállitás megtekinthető mindennap 6—8 óráig, vasárnap 10—2-ig, belépődij nincs.

M. 934 IX/26

M. 934. IX. 26.

Sassy Attila

— **Sassy Attila festőművész** gyüjteményes kiállitást rendez Miskolcon, a Korona-szálló emeleti termében. A kiállitást ünnepélyes keretek között november 4-én, vasárnap délelőtt 11 órakor nyitja meg dr. *Halmay* Béla helyettes polgármester.

N. Ú. 934. XI. 3.

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA-UCCA 8. TELEFON: 82-1-22.

A KIÁLLITÁS NYITVA SZEPTEMBER 23-TÓL OKTÓBER 3-IG, 9—6 ÓRA KÖZÖTT. ÜNNEPNAP 2 ÓRÁIG

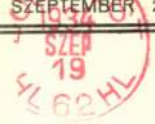

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula urnak
urhölgynek

H

Irondy-u 9.

MEGHIVÓ.

TISZTELETTEL VAN
SZERENCSÉNK MEG-
HIVNI

SASSY ATTILA
FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA,

AMELY SZEPTEMBER 23-ÁN NYILIK MEG.

TELJES TISZTELETTEL

FRÄNKEL JÓZSEF
IGAZGATÓ

A kiállitás
megtekintése
dijtalan.

Sassy Attila

Sassy Attila

— (Sassy Attila új képei.) Régen láttuk már munkáit, most a *Szépművészeti kiállítások* Mária Valéria uccai helyiségeiben mutatja be fejlődését egy gazdag sorozaton *Sassy* Attila. Stilusokat változott utolsó szereplése óta, szellemidéző szineit enyhe kubista formákba zárja. Érdekes úton megy, tisztultabb eredményekhez kell érnie. *(m.)*

M. O. 934. IX. 23.

	Pengő		Pengő
en			
	Le a bevételt... ...		
	Kifizetendő összeg		

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

sztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Sassy Attila

— **Sassy Attila gyüjteményes kiállitása.** Sassy Attila festőművész gyüjteményes kiállítása az Alkotás Művészházban szeptember 26-án nyilik meg és október 6-ig marad nyitva. Megtekinthető naponta 10—2 között. Október 3-án 12 órakor Csorba Tibor festőművész tárlatvezetést tart.

Esti Ujság
1943. szept. 23

Agrártudományos Társaság rendes tagja, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület örökös tiszteleti és örökös igazgatósági tagja, m. kir. udvari tanácsos, a Ferenc József-rend tisztikeresztjének és a francia Officier de l'Instruction Publique tulajdonosa. Egyetemi nyilvános rendes tanárrá kineveztetett 1920. december 4-én; nyugalomba vonult 1935. július 1-én. II., Ilona-u. 8.

ÁLLATORVOSI OSZTÁLY.

Magyary-Kossa Gyula dr., egyetemes orvosdoktor, a gyógyszertan és méregtan nyug. ny. r. tanára, m. kir. udvari tanácsos, a legfelsőbb dicsérő elismerés többszörös tulajdonosa, a Kir. M. Pázmány Péter-Tudományegyetem c. ny. rk. tanára, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, az Országos Közegészségügyi Tanács rk. tagja. Állatorvosi főiskolai nyilvános rendes tanárrá kineveztetett 1896. január 10-én; egyetemi nyilvános rendes tanárrá kineveztetett 1934. július 18-án; nyugalomba vonult 1935. július 1-én. XIV., Szent Domonkos-u. 19.

Marek József dr., állatorvos, bölcsészettudományi doktor, az állatorvosi tudományok tiszteletbeli doktora, a belorvostan nyug. ny. r. tanára, a II. oszt. Magyar Érdemkereszt, a Ferenc József-rend tisztikeresztje, a II. oszt. polgári hadi érdemkereszt és a legfelsőbb dicsérő elis-

SASSY ATTILA
grafikus

Miskolc

Képtalp

TKM 484

20.dd.

Sassy Attila (Aiglon), festőművész

Lap az „Ópium álmok" című sorozatból.
(repr.)

Sármány Ilona: Szabadi Judit: A magyar szecesszió művészete.

Kritika, 1980. 2. 37. old.

Sassy Attila

művészi díszítő technikája mutatkozik meg kompozíciójin, metódusa a stilizálás.

Szabadi Judit: L'apparition du modern style de l'art graphique hongrois. Acta Historiae Artium, Budapest, 1973 3-4

3011

Sassy Attila

13. „Újmagyar álom", 1909. Reprodukció.

Szabadi Judit: L'apparition du moderne style dans l'art graphique hongrois. Acta Historiae Artium, Budapest 1973 3-4

Sassy Attila

A modern magyar művészet egy jelentős alakja.

L'opposition du moderne style dans l'art graphique hongrois. Szabadi Judit. Acta Historiae Artium, Budapest, 1973

3-4

3001

Sassy Attila

Régi klasszisát a fiatalok egy része megtartotta, sőt némelyiküknél haladás is konstatálható, -mint kritikájában Tövis megállapitja, a Mücsarnokban rendezett kiállitáson szereplő és az itt felsorolt müvészekről: Páldy Zoltán, Béli-Vörös Ernő, Körmendi-Frim Ervin, Csermely János, Wagner Géza, Rudnay Gyula, Szigeti Jenő, Uitz Béla, Tatz László, Czigány Dezső, Sassy Attila.

A HÉT, Bp. 1917. nov. 18.
XXVIII. évf. 46. sz. 732-733. lap.

Sassy Attila (Aiglon)

Aiglon: Óprimu álmok Bp. 1908

c. téglavín borításban, banánsárga sehyemvalaggal ömvefűzött Zétete 10 egyoldalas tollrajzot tartalmaz, Rónai Mihály rövid magyar és francia nyelvű ivásával.

Koós Judith Kozma Lajos munkássága Bp.1975.Akadémiai Szlold

Sassy Attila

Barátok, olaj
Szent Ferenc a madarakkal, olaj

Őszi kiállítás. Nemzeti Szalon, 1939.szept. 11 1

álló alakja. A vízszintes szárakban balról szent bíboros, kezében templommodellel, jobbról szent püspök, félalakok. Legalól a kereszt alsó szára mellett jobbra Kutassy János címere és I. K. E. Q. AES 1590 felirat.
Mag. 127 cm.
Velencei hatás alatt készült magyar munka, 1470 körül.
Kutassy prímás még győri püspök korában szerezte, 1590.

Henszlmann: Az 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp. 1875—76., 190. l. — Dankó 99—102. l. (Képe XXXX. tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ., XIV., 1880., 289. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 371. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien. XV., 1881., 349. l. — Radisics Jenő: A női iparművészeti kiállítás. Művészi Ipar, VII., 1892., 87. l. — Tört. Főcsoport, 1420. szám. — Czobor—Szalay, II. kötet, 330. l. (Képe 327. l.) — Czobor: Egyházi emlékek a történelmi kiállításon. Bp. 1898., 76—77. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 287. l. — Gerevich PA, 199. l. — Lepold Adatok, 1. l. — Csernyánszky 39—42. l. (Képe 41. l.) — Lepold—Lippay 41. l. — Lepold Katalógus 150. sz.

Sassy Attila /Aiglon/ MDK

Arcképkompozició Gerlóczy Editről, pasztell

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Sassy Attila

Műcsarnok
1917 – 18. téli kiáll. – 134
1918 tav. kiáll. 242, 250
1919 – 20. téli kiáll. 24.
1923. tav. kiáll. 530, 531

~~Agryagouna~~ VI. 132.

MDK

Sassy Attila, festöm.

háborus vonatkozásu képet állitott ki.

A téli kiállitás. - Szépmüv.Mus. 1917-18.
Müvészet.1917. KMA 5e.1.

Sassy Attila

koll. kiáll. Debrecen

cred

Debreczeni Független Újság.

1913. jun. 8.

(Medgyessy-Sassy-Kádár együttes kép- és szobor-műkiállítás.)

723. sz

24090 Közs

Sassy Attila

Koll. kiáll. Debrecenben

cred

v

Debreceni Független

Újság. 1913, jun. 12.

701. 27.

Sassy Attila festőmüvész.
/ Aiglon /

Népszava XXXV.évf.1907 szept. 29.
232 sz. 7 lap.

Akt kiállitás.

M.D.V.

Sassy Attila
festő-grafikus

Oscar Wilde kötet címlapját
készítette el. 1907-ben tus-
rajzait mutatta be. 1909-ben
jelent meg az „Ópium almok"
rajzsorozat.

Baki Miklós: Sassy Attila
Művészet, 1965. február – 27 lap.

Sassy Attila

1911. jan. Koll. Zsák.
Művészház –
Művészet 1911. 91 l.

i iskola.

végéről.

ssal.

ordult. Bal kezével a térdére
imul, karolta át. Jobbjával
a meg. Fejéről, melyet dics-
alástját csat tartja össze és
ötötte. Felirata alól: >AVE

1 : 38 cm. — Lelt. sz. 1263.—
Rocchitól 2000 lirán, vagyis
augusztus 31-én (246–895).
4347–895 és az 1895 novem-
nyi ivet. — Az elszámolást
-iki 4561 (635–900) és az
z. leirat (464–901).
17. l. — Verzeichniss N° 102.

26

MDK

Sassy Attila, festöm.

arcképet, tanulmányfejet, s egyéb hasonló tárgyu festményt küldött be.

Az V.-ik teremben az alakos képek sorába tartozik egy allegóriája is.

Műcsarnok. - Kiállitás.
Művészet. 1918. 5.l.

Sassy Attila

l

Szent György Cék

42. anke. (1920)

121. sz

MDK

Sassy Attila

Kiállitások. Magyar Müvészet 1926. 5. sz. 304.l.

/Juhász Miklós/
főosztályvezetőhelyettes

Sassy Attila.

1926-ban a Nemzeti Szalon kiállitotta müveit

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Sassy Attila

1926. jun. koll. Érák
a Nemzeti Kalonban.
Életrajz.

1

Vas. Péter, Vas. Péter

CSÜTÖRTÖK

2

Alfonz, Lehel

PÉNTEK

3

István vt., Hermina

SZOMBAT

4

Domonkos, Domonkos

Sassy Attila

Koll. kiáll.
Neuvreti kalon
cvód

Ujság. 1926. jun. 16.
(e. a.: Az évad utolsó kiállítása.)

8.5	22b)	93c)	–	–	–	1638		679
00.6	22b)	93d)	–	–	–	1639		680
01	22b)	93e)	–	–	–	1640		680
5	22b)	93f)	–	–	–	1641		680
90	22b)	93g)	–	–	–	1642		681
39.5	–	–	–	–	–	874	–	757
1.4	89a)	46a)	–	–	–	–	911	430
1.5	89b)	46b)	–	–	–	–	912	430
1.4	89c)	46c)	–	–	–	–	913	430
1.5	89d)	46d)	–	–	–	–	914	431
1.3	89e)	46e)	–	–	–	–	915	431
–	–	–	–	–	–	–	–	–

Sassy Attila

Kiáll.

Nemzeti Salon

1926. jún.

Főv. képt.

Sassy Attila festő

Pesti Hirlap. 1926. jun. 13. 9

k. k. l. ujabb csoporthiáthtás

Sássy Attila festő

Magyar Művészet, 1926

304.0.
kiállítások.

Sassy Attila

Szerepel a Nemzeti Szalon
mely tavaszi tárlatán

Magyarság 1927 VI. 16.

Sassy Attila festő

Szerepel a Nemzeti Galéria Nagy Tavaszi Kiállítóján

Pesti Napló 1977 VI. 16.

MDK

Sassy Attila,

a M.Sz.által rend. 63 csop.kiáll. egyikén szerepelt
művcivel. 1927.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub. és a KÉVE XX-ik kiáll.-a.

Sassy Attila.

A pesterzsébeti művészek kollektív kiállításan festményeivel, – főleg arcképek – szerepelt. (említve)

Ujság. 1927. dec. 15.

Sassy

festőművész

A 16.-án megnyíló pesterzsébeti művészek kollektív kiállításán műveivel szerepelni fog.

Pesti Hírlap, 1928. dec. 11.

Sassy Attila.

A pesterzsébeti képzőművészek kiállításai figurális kompozíciói szerepettek

Magyarság 1928. dec. 19.

Sassy Attila

Műveivel szerepel a Pesterzsébeti Képzőművészeti Csoportkiállítás 1979.

P. H. 929. XII.
M. 929. XII. 24

Sassy.

festőművész

A pesterzsébeti képzőművészek kiállításán művei szerepettek.

Budapesti Hirlap, 1928. dec. 16.

MDK

Sassy /Attila/

a kiállitáson résztvevő müvész.

Meghivó: a pesterzsébeti képzömüvészek reprezentativ kiállitására.
Pesterzsébeti Városháza termeiben. Megnyitás: 1928.dec.16.

Sassy Attila.

A pesterzsébeti művészek első csoportkiállításán kompoziciói szerepeltek.

Pesti Hirlap, 1928. dec. 18.

Aiglon (Sassy Attila)

Árveresi Csarnok

41. sz. 1928 febr.

ZALAVÁR

Apátság romjai

A zalavári apátság VV 1875, 742 l.
(kép 741 l)

Sassy Attila festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállítása "Könyves Kálmán" Arany János utcai termében - képével vesz részt

Pesti Hirlap 1931.V.

Sassy Attila festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállitása - Könyves Kálmán r.t.Arany János utcai kiállitási termében - képével vesz részt

Nemzeti Ujság 1931.X.2.

MDK

Sassy Attila

Sassy Attila müteremkiáll. Képzőművészet 1931. 42. sz. 165.l.

Sassy Attila
Hotel

Könyves Kálmán 1e3. kiállitás. 1 1.

egykoru a többi bútorzati tárgyával,

éltó emléke, készitési ideje egyező

ely az irodalom szerint 1788-ban

harang, melyek közül egyik régi,

al, függesztőcsuklóit nyolc pompás

alkotja, alsó peremén:

ANDRÁS + PEST + 1832

(1000-000 régi)

vénvei az ev.paplakban. Anyakönyv

ó kaligrafiával, benne több toll-

ól, esküvőről, stb. Ostya szelence,

evésett 9 águ korona, alatta sallan-

ivpajzsában a Vattayak nyilas szar-

EKI DE SZEK TUUM XII ANNOS NATA

PULO

Sassy Attila, festőm.
Hozzájárul a tárlat igazi hangsúlyához.
A N. Szad. tavaszi tárlatán.

? 932. VI. 19.

Sassy Attila

Szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

MO. 1932. XII. 25.

Sassy Attila

Nemzeti Szalon nagy téli tárlatán egyiptomi tárgyakkal festett tempera kompozíciójával szerepelt.

PH. 932. T. 1.

Sassy Attila

Szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

M. 1932. XII. 28.

Sassy Attila festő

Nemzeti Szalon téli tárlatán neve szerepelt.

EK. 932. T. 1.

Sassy Attila

Szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

MH. 1932. XII. 24.

MDK

Sassy Attil a

Három téli kiáll. Füleky J.:N.Szal. Müvész-Élet
1933.II.2.sz. 4.l.

Sassy Attila

Portrékompozíciója nezepel a „hűtezem" őszi kiállításán

Nemzeti Csiság 1937 X. 12

Sassy Attila

Munkával nevepel a Mikrolci Hét zeretében rendezett kiállításra.

M. 934. VIII. 7.
N. U. 934. VIII. 9.

Sassy Attila

Koll. kräll. Fränkel

Bpesti Hirlap

1934. Datum levágva

Legsikerültebb alkotásai pasztell tájképei.

MŰEMLÉKEKORSZ. BIZOTTSÁGA
361. – 1902 jún.
Eiszeget: Mnápi 23.

B

Méltóságos

A gyula fehérvár
tázának elő
költségek fe
lszámolás k
3000 (három-
kérni.

A legm
vánitázáva

Sassy Attila

wód
z

Forum
1934. 326. l.
(Sassy Attila kiállítása.)

Fränkelnél

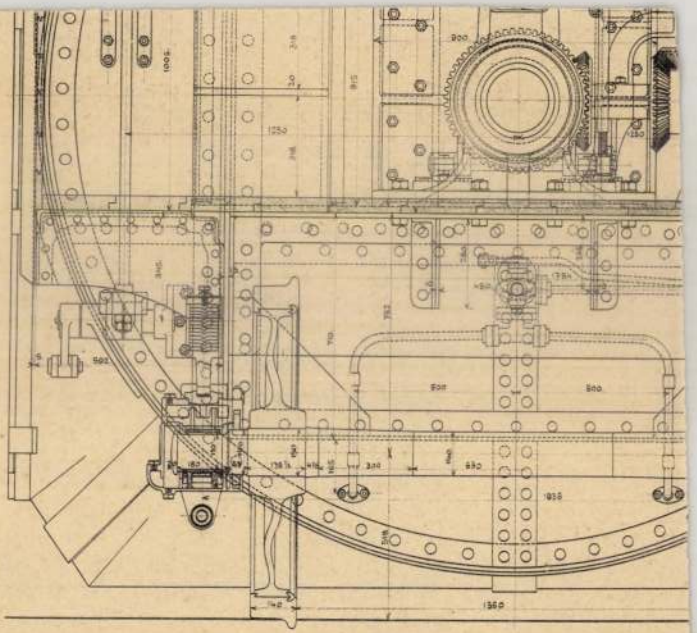

Fénnyomat ***Divald*** *Károly budapesti műintézetéből.*

Sassy Attila

Moll. kiáll. Fränkelnél

1934. szept. — okt.

Lásd a katalógust

könyvtárunkban

Sassy Attila

cód
z

Ujság:
1943. okt. 5.
(T.-Sz. G. dr.:
S. A. képei az
Alkotás Művész-
házban.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sassy Attila

koll. kiáll. az Alkotás Művészharban

cvód
z

Népszava

1943. okt. 5.

(12. s. : Kiállítás.)

Sassy Attila

Cród
Z

Pester Lloyd.
Morgenblatt. 1943.
okt. 2. (Zwei
Ausstellungen.)

1301.

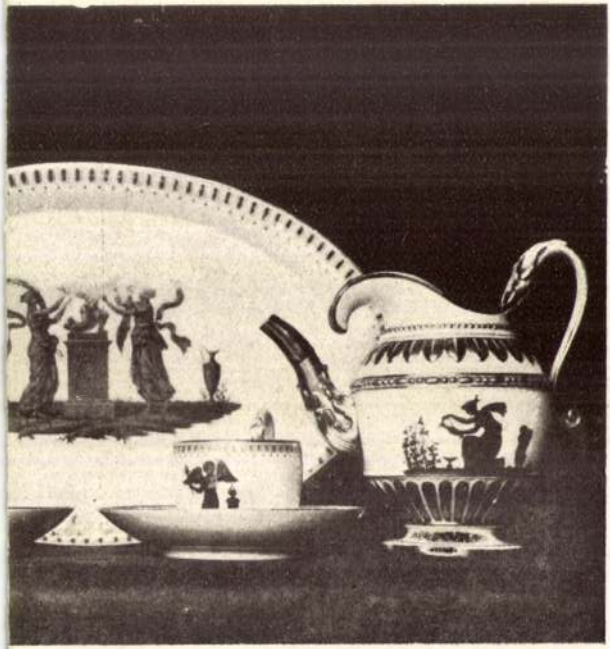

1100.

Higlen

laid Jassy Attila

1144.

M. D. K.

SASSY Attila festő

80 éves

Gulácsy Lajos, Medgyessy Ferenc barátti

Körékez tartozott

Kaptka Margit portréja

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 246. sz. 8. l.

okt. 17

MDK

Lassy Csaba, festő

A 83 éves festőművész 37 képét ajándékozta a miskolci Herman Ottó Múzeumnak.

–: Kulturális hírek 9.

Népszabadság, bp. 1963. jún. 21.

Sassy Attila / Arglon /

Ex libriseket készítet a
záradfordulón

Magyar Ifjúság 1964 II. 8

Sassy XXXXXX Atilla, MDK

1905-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 81.l.

NAGYKÖVESD

Vár

Kéne W 1858, 541 c

Sassy Attila

XXII. aukcio
A Gyűjtő 1915. 114. l.
Kompozicio 400.–

XXVI. aukcio
u. o. 1916. 28. l.
Tavasz, pasztell
48 x 76. 250.–

XXVII. aukcio
u. o. 1916. 46. l.
Erdő szélén pasztell 100.–
Borongó nyári ej,
pasztell 100.–
Artéri táj
pasztell 100.–
Vitorlás, pasztell 100.–
Tavasz
pasztell 250.–

SASSY ATTILA

Az Altörés kora

1960-

1889-1992 között kereskedelmi miniszter.

at kifejlesztése.

M.D.K.

Sassy Attila, festő

nevét emliti a szerző, mint aki nek egyik képét látta Medgyessy szobájában

László Gyula: Medgyessy Ferenc /1881-1958/

Bp. 1968. Corvina, 22. old.

Sassy Attila, festő és grafikus,

stb. marad, l. 706. old. — Folytatólag:

Rajzain erős Beardsley-hatás érzik.

KDK

Sassy Attila,

1139. Vidor Marcell: A csukott szinmu rózsa. Bp.1914.

1140. Aiglon:Opium-álmok. Ford. Haraszti Hugó, Bpest, Világosság. 1.sz.pld. ,mely Szemlér L dr. részére készült. A kötést a müvész eredet ti rajza diszíti.

Dr.Szemlér Lötinc gyüjt.-nek aukciója. Bp.1936.
Könyvdiszek XX. Könyvillusztrációk.
Arv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 87.l.

Sassy Attila

Miskolcról elszórmagott festő.
Kaffka Margitról festett portret.
Jelenleg 85 éves, Pesten él.

említve.

Napjaink, 1965. 3. sz. 9. l.

Sassy Csaba festő M.D.K.

A 83 éves művész 37 képet ajándékozott a miskolci Herman Ottó Muzeumnak.

Az adományozott képek között van Kaffka Mrgit portréja

Napló

Magyar Nemzet 196[illegible]. június 14. 4.1.

Sassy Attila

„A grafika barátainak feladata, hogy a csendben kiformált és bezárt életmű bemutatásával emléket állítsanak a szerény, kitűnő művésznek.

Magyar Hemzet, 1967. XI. 9. 4. o. Napló

Sassy Attila

mül. 1880.

iroll

Shexlib.

~~Apolló befejezetlen szobra Michel-~~

~~angelstól VIII. 220.~~

...arlevél.

...brief.

...ezve az üzletszabályzat és
...ció ...szabások érvényesek.)

...chtvertrag gelten das Betriebsreglement und die in Betracht kommenden Tarife.)

ban
ben

...ési állomás
...sstation

hely[2])
...sort[2])

...vánt
...ány.
...gter
...sweg.

...ndó
...k.
...Tarife.

...dő ki, ha a rendeltetési hely nem azonos a rendeltetési állomással.
...wenn der Bestimmungsort von der Bestimmungsstation abweicht.

Tartalom — *Inhalt*	Valóságos elegysúly kg. *Wirkliches Rohgewicht kg.*

Aiglon

(Sassy Attila)

vül. 1880.

Lásd

Kendrei-Kentiváinyi

10. l.

Aiglon Sassy Attila

festő

erőd

z

Krück I. 12. l.

Tartozkáphoz tartozó festél, római

II. 100

1903 VII. 22.

~~Déva.~~

A hunyadmegyei régészeti társulat ~~A~~ elnökségének. Az 1903. évi államsegély felhasználásának tervezete ~~módosítással~~ nem jóváhagyatik

(3196/1903)

Sassy Attila

festő

wód

z

Halm Lerich

257 l.

Sassy Attila

l.

Szinészeti Lexikon

I. 475. l.

Szaladt, a mig szuszszal birta.

Sassy Attila (Aiglon)

életrajza

(nehány cédulán tevésen S. Csabát istam)

lásd

Lexikonom

I. k. 10 l.

Sassy Attila

életrajza

irod.

Csokonay 130. l.

T. 4742.

noka, ki diszmagyart visel, jobbról
rszággyülés tagjai lelkesedésben törnek

ordnete am Wiener Reichstage.
a widenskim Risskim-Šnémů.
tség a bécsi ország-gyüléshez.
garese alla Camera del Regno a Vienna.
o. 38.

, mér. a vk. 23.9 : 16.6 cm.

Sassy Attila

Univerzeti Lexikon

706 l.

Jeszcze

mdk

Sassy Attila festőművész

Medgyessy által dedikált példánya a monografiának zintén Esztergomba került dedikációja a következő „Sassy Attila régi jó ismborámnak sok zeretettel Medgyessy Ferenc Bpest 936 III. 26"

Dévényi Iván Dokumentumok Medgyessy Ferencről
Alföld 1963. 10. sz 78. l

Sassy Attila

festő

erőd

z

Krück II. 465 l.

Colonia Apulensis h. n. III. 43.

MDK

Sassy Attila, festőm.

306. Levétel a keresztről. Repr. 199.l.

A Szent-György Céh Magyar Amatőrök és Gyüjtők Egyesülete XXV. müvészeti aukciójából.

Mai magyar müvészet.
A Gyüjtő. 1915. 199.l.

Sassy Attila

Thieme Becker
XXIX. 485 l.
(dyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MD K

Sassy Attila, festö

Tempera.
Hotel. Tempera.

Nemzeti Szalon.-Téli tárlat. 1932.dec. Kat.

MDK

Sassy Attila

Hotel

A Nemzeti Szalon téli tárlata. Képzőművészet 1933. 57.X. sz. 38.l.

MDK

Sassy Attila

Spanyol táncosnő, paszt.

A Gyűjtő. 43. sak. 1921. márc. 12 l.

Sassy Attila /Aiglon/

Temperái, a müvész különös érzéseit és gondolatait tükrözik, -mondja kritikájában Kázmér Ernő: "A Mücsarnok Tavaszi Tárlata" cimmel, a kiállitáson szereplő müveiről.

A HÉT, Bp. 1918. márc. 31.
XXIX. évf. 13. sz. 201-202. lap.

MDK

Sassy Attila

Spanyol nő, paszt.

Temető, "

A Gyüjtő. Szt. György Chéh 41. müv. aukc. 192o. jan. 11 l.

Aiglon /Ez a név először szerepel magyar festők kiállitásán./

Ősemberek" c. képében "értékes akarás és nem érdekes félreértés nyilvánul" meg. A forma belevész valami sajátságos elképzeltségen alapuló impresszionizmusba," -mondja Gerő Ödön: "Az ellenszalon" cimü,-a Müvészház kiállitásáról szóló-kritikájában, demonstrációnak nevezve ezt a tárlatot. Itt szerepelnek együtt azok a müvészek, akiket a Mücsarnok zsürije vissza utasitott, s ezért tiltakoztak, valamint azok is, akik nem jelentkeztek ott a Téli Tárlaton, mert szolidaritást vállaltak a tiltakozókkal. Igy nyert bizonyitást az, hogy müveik érnek annyit, mint a Mücsarnokiak.

A HÉT, Bp. 1910. dec. 4. XXI. évf. 49. sz. 790-791 lap.

Sassy Attila /Aiglon/. MDK

Háborus kompozició, tempera.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

MDK

Sassy Attila

"A bűn" c. műve. Repr. (A Művészház felavató kiállitásából.)

Ropalotafela.

M.D.K.

Sassy Szabó Attila

Kiállitja müveit az "Alkotás" termeiben szeptember hónapban.

Szeptemberi események.

Várcsok Lapja 1943. 18.szám. 205.old.

SASSY Attila

Operáció (1933)

Új Művészet 1993. 5. 20.p. + ill.

1519, 1761, 1951

861

221/9.

MDK

Bassy Attila, Miskolc

Hunyt szemü leányfej, paszt.
Vadászó hölgy sólyommal, paszt.
Leány akt, paszt.
Olajtanulmány G.E.ről
Veronika kendője, olaj
Angyal gyermekkel, paszt.

M.Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. 13-14 l.

MDK

Sassy Attila, Miskolc.

Vizió, olaj
Mese, temp.
Modern apostol, xkxj temp.
Mágia, olaj
Troplodyták, temp.
Siratás, paszt.

N. Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. jun. 13-14 l.

MDK

Sassy Attila, Miskolc

Interieurban fekvő nő, paszt.
Visszaemlékezés Párizsra, temp.
Kompositio /aktok/ temp.
Hátán fekvő akt, paszt.
Virágcsendélet ovál keretben, paszt.
Dante és Beatrice, kis paszt.

N. Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. 13-14 l.

MDK

Sassy Attila, Miskolc.

Gyermekmese, olaj
Vágyakozás a tulsó partról, olaj
Éva, temp.
Ádám, "
Salome, "
Kultura,"

N.Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. jun. 13-14 l.

MIK

Sassy Attila, Miskolc.

Vágyak, olaj
Mágus, paszt.
Sebesült, temp.
Salome, paszt.
Hegyi házacska, paszt.
Profil portrait G.E.-ről, paszt.

M.Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. jun. 13-14 l.

MDK

Sassy Attila, Miskolc.

Golgotha, temp.
Győzelem, temp.
Május, olaj
Kompozició, temp.
Archaikus portrait, paszt.
Ópium mámor, temp.

N. Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. jun. 13-14 l.

MDK

Sassy Attila, Miskolc

Okkultisták, paszt.
Fekvő nő lila combinaigeban, paszt.
Levitáció, temp.
Önarckép, paszt.
Önarckép, olaj

Fekvő akt, paszt.

M. Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. 13-14 l.

MDK

Sassy Attila, Miskolc

Kunyhó ülő alakkal, paszt.
Kunyhó álló alakkal, "
Akt álarccal, olaj
Jobbkézre támaszkodó akt, paszt.
Bazsarózsák, paszt.
Tanulmány S.A.néről, olaj

N.Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. 13-14 l.

MNK

Sassy Attila, Miskolc.

Dante és Beatrice, paszt.
Mariomette, paszt.
Házikó mályvák közt, paszt.
Tavaszi rózsák, paszt.
Démonok, paszt.
Páhányban, paszt.

M.Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. jun. 13-14 l.

Sassy Attila

cikke

laid

z

Képzőművészet

1934. 181 l.

Cédulaírva?

IV/17. 1915

Nagyméltóságu

Báró Forster Gyula úrnak

Műemlékek Országos Bizottságos elnöke

Budapest.

Jelentése:

Reininger J. László,

dunamerdahelyi bi-

zottsági tagnak

Sassy Attila

Erdei út c. Eepe repr.

Képzőművészet

1934. 198. l.

50

MDK

Sassy Attila

Erdei ut, repr.

Képzőművészet 1934. 198.l.

MDK

Sassy Attila, festöm.

Erdei ut. Repr.

A Szépmüvészeti kiállitások kollektiv kiállitásáról.

Képzömüvészet. 1934. 77. sz. 198.1.

Sassy Attila

A MÜVÉSZHÁZBAN dijat nyert a "Keresztről levétel" c. kompoziciójával. Ezen a kiállitáson uj tájképek, önarcképek, és más figurális müvek mutatják, hogy "elmélyült a magány esztendei alatt. Ma több a kontaktusa a természettel, rajza egészségesebb és tartalmasabb. Formalátása is reálisabb lett, szinei komolyabbak, mélyebbek. A jövőben van mit várni tőle, - fejezi be végül a kritika.

A HÉT, Bp. 1915. dec. 5.
XXVI. évf. 49. sz. 7o6-7o7. lap.

Sassy Attila

(Aiglon)

L'Intérieur

1913. 22-24. II

20, 21 l.

p Zsigmond.Bp.1920.vk. 30.-
omia törvényhozási rendezésének
4.-
rika és Anglia.Bp.1873. 8.-
1910.2 vk. 50.-
egyuri jog Szent Istvántól
1895-99. 60.-
éziratok Emich Gusztáv gyüjte-
3.-
nyomdászoknak.)12r. 4.-
rownischen Arzneylehre.2.kiadás.
20.-
egemóniáért.(1859-1866.)3k.
36.-
i szabadságharczból.1588-1598.
20.-
p.1908. 12.-
kódexek.Függelékül a Lányi-
12.-
arn.Bp.1944. 8.-
yomdászok 60 éves története.
r,1911. 5.-
d.Schmidt Márton.2k.Bp.,
32.-
ésére vonatkozó okmányok gyüj-
60.-
iliorem poetarum et veterum
e,1756.Bőrk.12r. 30.-
rd.Barcza József és Soós József.
20.-
sztriában a mohácsi vészig.
10.-

MDK

Sassy Attila, festöm.

Okkultisták.

E.M.LXXXII /1926/ - KUT III. nagy kiáll. -a.Kat. 14.1.
~~I áll.-i~~

Sassy Attila, Aiglon

1. Alföldi táj 1930 paszt. 23×90

2. Dzsungel olaj 70×90

Képek a Herman Ottó Múzeum gyűjteményétől Miskolci Képtár 1970

SASSY ATTILA

Erotika és szexualitás a magyar képzőművészetben, Szerk. Andrási Gábor, Bp. 1999

Szöveg: 27, 42, 43

Kép: 28, 44

Sassy Attila

Lengyel művészet. Irta Rózsaffy Dezső dr. A Gyüjtő. IV. 8—10. szám.
Sassy Attila. Irta Perneszi. U. o.

(Művészet 1915 47 2 l.)

M.D.K

SASSY Attila festő

1905-ben Nagybányar a habadiszolábar
nevendék

Réti István: A nagybányai művésztelep
Bp. 1954. 59.

M. D. K.

SASSY Lilla festő

1905-ben Nagybányán a Szabadiskola növendéke

Réti Bsz. 1954. 326. l.

M.D.K.

Sassy Attila

A művész gyüjteményes kiállitásáról hoz beszámolót a lap és bemutatja négy képének repr.-ját:
"Beethoven", "Garabonc", "Május" és "Vihar" cimekkel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. okt. 1-7.
VI. évf. 4o. sz.

MDK

Sassy Attila

Önarckép, festm.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc. 18. l.

MDK

Sassy Attila

Portrékomp.G.Edith, of.

Müterem őszi kiáll. 1938. okt.

Sassy Attila /Aiglon/ MDK

Arcképkompozició Gerlóczy Editről, pasztell

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

MDK

Sassy Attila (Aiglon)

Műveiből kiállitás a Mária Valéria u. helyiségben. Figurális kompozicióí közül a "Részegség" cimű, olajképei közül a "Narkózis a műtőben", tajképei közül az "Erdei út" cimű emlitendő meg.

B.J.: Tárlatok.

Képzőművészet, 1934. 77.sz. 205.lap

Sassy Attila /Aiglon/ MDK

Arcképkompozició Gerlóczy Editról, pasztell

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Sassy Attila

Kertész Róbert Ex libri-
ne fentitől.
Repr:
Képzőművészet
1927. 2. n.
26. l.

9467.

alatt egész alakban, lóháton,
ban és tizenöt képben vannak
nak fölül

aren
y. huszar.

a papirosnak 21.2:34.2 cm.

52-912
12-78
t. 7659.

0·62

Sassy Attila
festő – grafikus

M.D.K.

„Keresztlevél" c. kompozíció-
„jával díjat nyert a Művész-
ház palota felavató ünnep-
ségén. (1913)

Baki Miklós: Sassy Attila
Művészet, 1965. felszám – 27 kap.

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Kiállításait már kezdő korában is siker koronázta. 1913-ban Krisztus levétele c. képéért Lánczy Leó díjban részesült. 1917-ben Salome c. képét veszik meg. Kiállításait a sajtó méltatta, vásárolják képeit. Egy aktját Debrecen városa vette meg, de Miskolc, szülővárosa is támogatta. 319. old.

BOGDÁL FERENC: A Sassy Attila, 1880-1967 317. old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Érdekes szimbolikus képe a "Forradalom", az "Ezt akarjátok?", a "Lázadók", a "Szellem forradalma", az "Anyaföld". Néhány képe jól tükrözi a paraszti élet egyszerűségét, a "Garabonc", a "Vihar", "Betlehem", "Hazatérők", "Pásztorcsalád, "Legenda" c. képei nagyrészt a 40-es években készültek. 320. old.

BOGDÁL FERENC: A Sassy Attila, 1880-1967 317. old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA, festő

A század elején Miskolcon is kialakult az első önálló festőcsoport. Ő Párizsban és Münchenben végez te tanulmányait. 1905 őszén volt a miskolci festők el első kiállitása. 38.old.

ZSADÁNYI GUIDO: A megyei képzőművészetének helyzete, képtárai és képzőművészeti irodalma 37.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 5. 1963.szept. Miskolc.1963

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Sokat alkotott, ebben gyönyörüségét lelte. Igen értékes borcimke-rajzokat is készitett, amiért minden évben cserébe jó hegyaljai bort kapott. 320.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970, Miskolc, 1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Első párizsi bemutatkozásáról nem sokat tudunk. Itthon első bemutatkozása a miskolci festők tárlatán 1905-ben igen eredményes volt. Kafka a művész képeit meleg szavakkal méltatta /Ellenzők, 1905. dec. 19./. A budapesti Művészházban 1910-ben tartott kiállítása is sikeres volt. Később is sokszor szerepelt csoportos és önálló kiállításokon. 318.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA,festő,1880-1967

Művészneve:Aiglon.Miskolcon született 1880.okt.17-én.
A család jelentős szerepe a városban.Atyja Árpád író.
Attila festő,testvére Csaba író,költő.317.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970,Miskolc,1971

SASSY ATTILA,festő,1880-1967

ő illusztrálta elsőnek Kaffka Margit 1906-ban megjelent versesköteté,s az iróné szines pasztellképe mellett már az első oldalon feltünik egy rajz,mely később ex libris lesz.Ezeket külföldön is keresik a gyüjtők, 318.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila,1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970,Miskolc,1971

SÁSSY ATTILA,festő,1880-1967

Miskolci.Ferenczy Károly magániskolájában tanult.a szá
század elején.Párizsban,Münchenben,Nagybányán járt.
Párizsban Anton Azbe művésziskolájában tanult.Barátjá-
val Gulácsy Lajos festővel sokat volt Kati Kobus mű-
vészkocsmájában,ahol pénz helyett képpel fizettek.Első
sikereit Párizsban aratta. 317.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila,1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970,Miskolc,1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967.

Nemcsak festő, de jóníró is volt. A miskolci lapokban is sokat irt. Rögtönzött bökverseivel tréfálta meg barátait. Szimbolikus költeményeinek nagy részét iróasztalának irta. Művészeti cikkeket is irt. A művészi alkotás esztétikai problémái is érdekelték. 320.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Sokszor festi a tapolcai tájat/Miskolc/, tájképeinek java része innen származik. Megfesti a Kőmázsát, egykori présházukat, a tapolcai erdőt. Tapolcán volt a családnak egy kis szőlője présházzal, Fiatal korában sokat festett itt és pihent is. Jó vadász volt, jó céllövő, a céltábla állandóan az ajtaján volt. 318.old.

BOGDÁL FERENC: A Sassy Attila, 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, II. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA,festő,1880-1967

1910-es miskolci kiállitását ,több,mint 100 munkálat megtekintették a miskolci művészek,tanárok,diákok és a művészet iránt fogékony közönség."Aiglon"-művésznevével-mindig szivesen látó gatott haza,szülővárosába,ahova rokoni szálak és gyermekoranak emlékei is fűztók.
319.old.

BOGDÁL FERENC: X Sassy Attila,1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970.Miskolc,1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Müveivel találkozunk 1911-1912-1913-ban a Művészházban, 1913-ban Ungvárott, 1914-ben Miskolcon, 1915-ben a pesti Szent György Céhben, 1917-, 1918-ban a Szépművészeti Múzeumban, 1918-, 1919-ben a Mücsarnokban és a Nemzeti Szalonban. 1923-ban a Nemzeti Szalonban és a Mücsarnokban 1926-ban Pesterzsébeten érdekes képei és grafikáival. 318.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Pesterzsébeten 1931-ben műteremkiállitása volt, 1932-ben a Nemzeti Szalonban, 1930-ban és 1934-ben Miskolcon szerepelt. 1934-ben gyüjteményes kiállitása volt a Fränkel Szalonban. Utolsó kiállitása 1943-ban az Alkotás, Művészházban. Közös kiállitása volt Debrecenben Medgyessy Ferenccel, akinek arcképét még közös párizsi barátkozásuk alatt megfestette. 318.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

1943-ban szerepelt utóljára a közönség előtt. Egykori pályatársainak nagyrésze már kiöltözött a sorból, ő egyedül élt a Mária utcai műtermes lakásán. 1963-ban a miskolci Múzeumnak 37 festményt ajándékozott, de a múzeum őrzi legjelentősebb ex libris eit, karikatúráit is. Barátai ha meglátogatták tetszés szerint válogathattak az ajándéknak szánt festmények, szénrajzok, stb. között 321. old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317. old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Iró barátai: Kaffka Margit, Csáth Géza, Ambrózy Ágoston, Harsányi Kálmán, Gábor Andor, Rónai Mihály. Kaffka Margit irt neki egy verset Hu-Ro-Ki cimmel Csáth Géza nemcsak az Ópiumálmo c. 9 lapos tollrajzát méltatta, de elbeszélést is irt Sassynak. 319. old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317. old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Igazi bohém volt. Híres grafikus volt, de inkább festőnek tartotta magát. Karikaturákat rajzolt, sőt szobrászkodott is. Néhány megmaradt szobrocskája bizonyítja, hogy e területen is sokra vihette volna. Sok író, művész, tudós barátja volt. 313.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA,festő,1880-1967.

Miskolci művész."Ópiumálmok"c.9 lapos tpllrajzával a kritikusok sokat foglalkoztak.Csáth Géza 11.oldalt szentelt neki a Nyugatban/1910/.Cserna Andor a Kelet Népében/1910.3-4.sz./.Gidorszky Pál,Harsányi Kálmán, stb.irtak róla. Beardsley,v.Bayris hatását keresik rajta,bár jellegzetes SaSSy képek. 316.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila,1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970.Miskolc,1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Csáth Géza Hamvazószerda c. szinművének témáját állitólag Sassy életéből vette, s a művészt Törzs Jenő személyesitette meg. Szinte valamennyi szinművész barátjáról készitett karikatúrát, igy Hegedüsről, Somlayról, Rózsahegyiről, Kiss Ferencről, Törzs Jenőről, Góthról, Rajnairól, Odryról, de orvosokról, barátairól is. 319.old.

BOGDÁL FERENC: A Sassy Attila, 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA,festő,1880-1967.

Miskolci művész.1.kép.Sassy Attila:Önarckép. Fekete repr. 317.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila,1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970.Miskolc,1971

SASSY ATTILA festő,1880-1967.

Miskolci művész.Neve a század elején az"Ópiumálmok"c. tollrajzával vált ismertté.A 9 lapból álló füzetnez Rónai Mihály irt előszót,s a 300 példányban megjelent munka országos hirnevet szerzett alkotójának. 317.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970,Miskolc,1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Műveiről közel félezer méltatás jelent meg, a vele foglalkozó kritikusok száma több, mint hetven. Művei számát megközelítőleg sem tudjuk. 1967. októberében halt meg Budapesten. Művészetének központjában mindig az ember állt

321.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila-1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970. Miskolc, 1971

SASSY ATTILA,festő,1880-1967

Az "Ópiumálmok"c.9 lapos tollrajzának főalakjai erős ke keleti hatást mutatnak,és ezeket sok részletből,pontokból,körökből komponált mellékalakok,térelemek veszik körül."Halálos biztonsággal"vezeti vonalait.Szecessziós vonalvezetés.,újabban kedik ezt a stilust ismét becsülni. 318.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila,1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970.Miskolc,1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

-- ---

Készitett olajképeket, szénrajzokat, temperákat, pasztell képeket. Témái változatosak. Legszivesebben aktokat rajzolt, festett, de készitett portrékat, tájképeket, csendéleteket, biblikus táblaképeket is. 320.old.

BOGDÁL PÉTER: Sassy Attila 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX.1970, Miskolc, 1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967.

Miskolci művész. Mint a legtöbb kezdő művész a naturalizmussal ketdte, s mintegy hétévtizedes művészi pályája alatt sok stilussal próbálkozott, kereste azt a formát, amiben magát a legjobban kifejezhette. 318.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, 11.1970, Miskolc, 1971

SASSY ATTILA,festő,1880-1967

2.kép.Sassy Attila karikatúraja Törzs Jenőről.Fekete repr. 720.old.

BODRÁL FERENC: Sassy Attila,1880-1967 517.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970.Miskolc,1971

MDK

Sassy Attila /Aiglon/.
festö

Hegyibeszéd. Tempera.
Mese. "

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 38.l.

Sassy Attila

„Mese" i. képe vetrepel a Nemzeti Szalon tavani táblatán (emlitve)

Pesti Hirlap 1927 VI. 16.

MDK

Sassy Attila, festö

dr. Gerlóczy Zsigmond portré.
Elökelö nemes fiu.
123. Nöi portré. Mücsarnokban is szerepelt.
144. Nöi portré. " " "
és még több portré és tanulmányfej a Pesterzsébeti Képzömüvészek kiállitásán.

Vidéki Centrumok. Pesterzsébet. A Pesterzsébeti Képzöm. Kiállitása.
Képzömüvészet. 1929. 16.sz. 32.l.

Sassy Attila

Sassy Attila gyüjteményes kiállitása

A *Szépművészeti Kiállitások* helyiségében *Sassy* Attila állitotta ki képeit. Figyelemreméltó érdekes festő, egy pár groteszk elgondolásu képe — *Narkózis a mütőben, Silhouette* — megállásra készteti az embert. Szépek puha szinekben tartott tájképei és van egy sötét tónusu *Betlehemje*, utóbbi a legjobb modern képek közé tartozik.

M. 934. IX. 30.

Sértő Kálmán Gizije elmondja véleményét
a költő nyilas mecénásairól

Írta József Jolán

Sértő Kálmán hármat szeretett: a bort, a nőt és a nyilaskeresztet... A szerkesztők közül előbb *Klár* Zoltánt, aztán *Fiala* Ferencet. A lapok közül először az *Egyetértést*, azután az *Összetartást*. Őt magát, szegényt igazán csak ember szerette, *sánta Gizi*, a vidéki postamesterné. *Kóczán* Lajosnénak hívják teljes nevén Gizit, akinek vidéken kis háza, itt Pesten perzsaláb bundája volt, megtakarított kevés pénzecskéje, s most egy nyűtt, vékony kabátban sántikál a tél elé. Nincs lakása és pénze annyi se, hogy egy tál meleg ételt ehessen naponta valamelyik kifőzésben.

Érdekes, erősen mongolos arca van Gizinek. Okosan, higgadtan beszél, nem siránkozik nagy nincstelenségében. Elmondja, hogy hat és fél éven át élt együtt Sértő Kálmánnal, ezalatt a hat év alatt *mindenét a költőre áldozta*. Élettársától örökségképpen *6—700 kiadatlan vers* és 22 interjú és elbeszélés maradt birtokában, ezeket azonban *kiadta a kezéből különböző ígéretek ellenében*, melyekből semmit sem váltottak be.

— Kálmán halála után — mondja Gizi — feljött a lakásomra egy nyilas szerkesztő. Akkorra már összeválogattam 450 verskéziratot. Megfogta a csomagot és magához vette. Könyörögtem, hogy ne vigye el, *az az én tulajdonom*, részben nekem ajándékozta Kálmán, részben *én váltogattam ki különféle kocsmákból a saját pénzemen*, ahol Kálmán *zálogba hagyta a kéziratokat*. Már akkor *legalább háromszáz pengőt fizettem ki a kéziratokért*. Még sírásra is fogtam a dolgot, de mégis elvitte a verseket. Később azt mondotta, hogy kiadják a verseket, engem kielégítenek, *bár nekem nem járna semmi, mert még ezer pengő tartozásom van a Kálmán temetésére...*

Ez nagyon meglepően hangzott. Megkérdeztem Gizit, nem téved-e?

— Szó sincs róla — válaszolja. — Ezt az ezerpengős tartozást nem is egyszer említették. A könyv megjelenése előtt ínségemben *a kiadóvállalathoz fordultam, hogy segítsenek rajtam*. Az igazgató azt mondta, hogy a megígért 50 százalékos részemet meg fogom kapni, *beválasztanak a Sértő Kálmán bizottságba és a vállalatnál állást is kapok*. Aztán előleget kértem a könyvre. Ekkor megtárgyalták a dolgot és *kiutaltak százötven pengőt*. Azt mondták, *segélyképpen*. Szorult helyzetemben *elfogadtam és aláírtam az elismervényt*. Otthon *szemüveggel elolvastam az elismervényt*, s akkor vettem észre, hogy *a százötven pengő ellenében elismertették velem* az ő kiadási jogukat, holott *Sértő legutolsó végrendeletében* egyiküket csak mint segítőtársat említ föl. Mert *szegény Kálmán három végrendeletet is írt*. A verseskönyv megjelenése után kértem, hogy adják ki a rám eső részt, amire ezt a választ kaptam: *„Ebből nem lehet élősködni. S ha maga életében el tudta tartani Sértő Kálmánt, akkor tud gondoskodni magáról is.* Egy fillért sem juttatok."

— Ilyenek voltak kérem szegény Kálmán barátai. Amikor megjelent az *Aranykenyér* című kötete, 1600 pengőt kapott s még másik 1000 pengőt vett föl egy másik kiadónál. Ezzel a temérdek pénzzel *elvitték a jóbarátai Somogyba*, Szenta községbe. Hogy mi történt közben, el sem mondom, de *pár hét után hat pengővel tért vissza*. Összevásároltattak vele mindenfélét, *ajándékot a nőknek, meg elitták a többit. Ha szesz volt benne, mindenre rá lehetett vinni...*

Eltünődik kicsit *Gizi* és szótlanul nyomorgat egy cigarettát az ujjai között. Aztán folytatja:

— Eszembe jut, hogy *egyszer három pengőért eladtam a tavaszi kabátomat, hogy vacsorát vehessek Kálmánnak...* Ebben az évben a könyvnap után írtam a pártnak, *kihallgatást kértem Szálasitól*, szerettem volna, ha rendet teremtenek ebben az áldatlan helyzetben. Szálasi a propagandavezetőre bízta az ügyet. A vezető fehívta azt a szerkesztőt, aki ekkor is hajthatatlan maradt. *Bíróság elé vittem az ügyet*. Mennyi ígéretet kapott szegény Kálmán, amikor *Kovács László, az egyik nyilas lap rikkancsa végre rávette, hogy elmenjen a nyilasokhoz*. Kapott is.

Harminc nagyfröccsöt kifizettek számára a kocsmában.

Igy találtam rá a kocsmában, aludt a széken ülve, a *kabátja zsebében ott voltak a kifizetett blokkok*. Csak én tudom, *milyen elégedetlen volt állandóan*. Anyagilag nem volt jobb a sorsa, *a két-három nyilaslapnál nem keresett annyit, mint azelőtt tíz-tizenöt lapnál*. Az *Összetartásnál*, meg a *Magyarság Utjánál* mindig *megmondták neki, miről írjon. Ezt sem szívelte*. Megjelent egy pár könyve, de azzal sem keresett. Mindig azt mondták neki, hogy *ráfizetnek*. Ha pénzt kértem az egyik szerkesztőtől, odadobott tíz pengőt s ilyeneket mondott: *Mért nem megy az a csavargó dolgozni? Mért nem keres munkát? Ráfizetünk az „Esett a hó"-ra is...*

— Az igaz, hogy a könyvei jövedelméből még egy zsebkendőt, vagy egy pár zoknit se tudtam venni számára. Ha kapott valami pénzt, mindjárt elvitték valahová, ott tartották, amíg a pénz tartott. *A háztartást én fedeztem, italra ment minden*. Senki nem segítette, a szerkesztőségben nem törődtek vele.

Újabb cigarettát nyomorgat Gizi, aztán *tovább mondja szenvtelen panaszát*.

— 1941 februárjában hallottam először Kálmántól egy másik barátja nevét. Akkor ismerhette meg. Összebarátkoztak, ott is aludt nála egypárszor. Április 19-én is felkereste. Azért emlékszem pontosan a dátumra, mert *ezen az éjszakán kezdődött Kálmán haldoklása*. Úgy történt a dolog, hogy Kálmán kiment Köbányára egy fűszeres barátjához, hogy harminc pengő kölcsönt kérjen tőle. A fűszeres azt mondta neki, *csak ötöt adok, mert úgyis eliszod*. Dühösen állított be Kálmán új barátja lakására, akinél állítólag vendég volt és ezért csak a konyhába engedte be. Várt a konyhában, egy kis szesz is lehetett benne s mire Gellért elkísérte vendégét, akkorára *ülve elaludt*. Igy mondta el Kálmán nekem a dolgot. Gellért visszatérve ébresztgette, ő meg azt hitte álmában, hogy megtámadták. Odaütött. Erre súlyos kimenetelü verekedés támadt köztük. Kálmán összeesett. Másnap Kálmán szeme körül monoklival, összetört orral jött haza. Mindjárt be is lázasodott s ettől kezdve *az egészsége rohamosan hanyatlott*.

Csak most lágyul el Gizi hangja s a szemét is fényesre csiszolják a könnyek.

— *Ez volt a nagy barátság betetőzése* — mondja tovább. — Ezt kapta. *A nyilaskeresztes párttól meg botot kapott*, ezzel a bottal sétált élete utolsó heteiben. *Botot kapott a párttól, meg a koporsót. Amire még ezer pengő tartozásom van.*

— A nekem ígért állásból nem lett semmi — folytatja Gizi. — Pedig a Sértő életéről írt könyv fele adatát is tőlem kapták. Addig könyörgött a szerző, addig ígérte, hogy «nem feledkezünk meg magáról», amíg *mindent elmondottam neki*, minden *írást* kiszolgáltattam. Aztán hallani sem akartak arról, hogy bármit is kapjak. Följelentést tettem a kéziratok visszaadása ügyében, amelyek az enyémek. Most várom a tárgyalást.

— Sokat tudnék még mondani. Amikor a «Magyarság Utjában» megjelent végrendeletét tartalmazó cikkét írta, azon a napon *64 nagyfröccs volt bejegyezve a noteszába*. 1941 május 21-én *négyesével hozatta a nagyfröccsöket*. Rajta kívül még hárman ültek ott a *Ferde Lámpában*, hárman itatták a 64 nagyfröccs nagyrészével és *sugalmazták a részeg embernek a végrendelkező kéziratot*. Azt, hogy *«ha meghalok, tűzzenek kihült szívem fölé egy nyilaskeresztet...»* Pedig nem is volt tagja a nyilaskeresztes pártnak... Nem lépett be soha.

— A sírjáról nem gondoskodnak, én fizetem az öntözést is. Most is *eladtam a Teleki-téren a szemüvegemet, hogy virágot vihessek neki...* Egy nagy nyilaskeresztes koszorút találtam a sírján, levettem róla és letettem az út szélére. Mit nyomja még ez is a szerencsétlen fejét. Életében adták volna oda az árát, halálában pedig ne sikkasztanák el tőlem, ami jogosan az enyém. *Hiszen Isten előtt a felesége voltam.*

Ezeket mondotta *Sértő* Kálmán élettársa. Én nem tettem hozzá semmit és nem is vettem el belőle.

Marika, a Simplon kenyereslánya megnyerte a főnyereményt

A József-körúti Simplon-kávéház törzsvendégei szombaton hiába keresték *Marikát*, a halkszavú és jómodorú kenyereslányt, helyette más szolgált ki. A vendégek érdeklődtek utána és akkor tudták meg, hogy *kilépett a kávéház kötelékéből*.

— *Szegény leány, pedig olyan rokonszenves volt, mindenki szerette* — hallatszott az egyik asztalnál.

— Biztosan megbetegedett, vagy valami történt vele, azért ment el — találgatták mások.

— *Sose tessék sajnálni Marikát, inkább irigyelni lehet* — felelt az odaérkező pincér.

— Irigyelni? — tört fel a kérdés mindenfelől.

— Igen, *Marika megnyerte a főnyereményt* — felelt a főúr.

József-körúti egyszoba-konyhás lakásán kerestük a főnyeremény boldog nyerőjét, *Urbán* Béláné *Polyák* Máriát, de már nem találtuk otthon. Egyik ismerőséhez utazott, hogy a főnyeremény okozta izgalmakat kipihenje és egyben *nyugta legyen a gratulálók zaklatásától*. Hosszas keresgélés után akadtunk rá a feltünő csinos, harminc év körüli, barnahajú asszonyra.

— Csütörtökön nem mentem be a kávéházba, szabadnapos voltam — kezdi. — Késő délután a kávéházi kollégáktól kaptam a hírt, hogy *nyolcad sorsjegyemmel a négyszázezer pengős főnyereményből 40 ezer pengőt nyertem*. A hírre egyet fordult velem a szoba, két kézre fogtam a fejem, percekig szólni sem tudtam az örömtől és megdöbbenéstől. Aztán sírtam és nevettem, de még mindig hitetlenkedve nézegettem az ujságokat.

— Mihez kezd azzal a temérdek pénzzel?

— *Nem is olyan temérdek és még nem is kaptam kézhez*. De a legjobbkor jött, *önállósítani szeretném magam*. Első férjemtől már régen elváltam, azóta kenyérkereső nő vagyok, sok bajon-gondon mentem keresztül. *Egy kis kocsmát, söntést szeretnék nyitni, de lehet, hogy egy kis birtok lesz belőle.*

— Három testvérem van, jómódban élnek, borzasztóan örültek a szerencsémnek, *kávéházi kollégáim is boldogan gratuláltak, hálából búcsúvacsorán látom majd őket vendégül, az ismeretlen gratulálók ragyogó ötletei és kunyerálásai nem érdekelnek.*

Meglepő fordulat az ingatlanpiacon, rohamosan növekszik a kínálat és csökken a kereslet

Az *apróhirdetési rovat* gyakran árulkodik olyan kor- és társadalmi jelenségekről, melyeket hiába keresünk az első oldalakon. Az apróhirdetés, mint *egy modern és kiterjedt és amellett teljesen őszinte véleménykutatás*, gyakran többet lát, mint a publicista, akit annyiféle gátlás és külső körülmény hárhoztat hallgatásra.

Egyik napilapunk *ingatlanrovatában* összeszámoltuk ma a *kereslet és a kínálat arányát* és azt találtuk, hogy *113* eladó házingatlanra csupán *9* házvételi igény esik és *5* csereigény. Ugyanígy *57* eladó telekingatlanra mindössze *5* telekkereslet esik. Ezek a számok

a kínálat feltünő megnövekedéséről árulkodnak

és bár a hirdetésnek alapján levont következtetések fenntartással kezelendők, hiszen az ingatlanszakmában járatosak tudják, hogy a kereslet nem hirdetés útján, hanem ingatlanirodák által jut el a vételhez, mindamellett

keresletben egész feltünő esés tapasztalható.

Ezelőtt két-három hónappal a hirdetések igen magas százalékban ingatlant keresőkből állott ki és most

a hirdetéseknek mindössze 6 százaléka keres ingatlant.

Felkerestük a legszámottevőbb pesti ingatlanirodákat, hogy erről a jelenségről bővebb értesüléseket szerezzünk.

— *A kereslet megcsappanása valóban egész világosan érezhető* — hangzik a szakvélemény. — Az elmúlt hónapokban valósággal megrohanták az ingatlan-közvetítőket, mert az ingatlant találták a legidőtállóbb tőkebefektetésnek. Talán két okra lehet visszavezetni a kereslet megcsappanását s az egyik az, hogy a társadalom nagy része attól tart, hogy *a közeljövőben leesnek az ingatlanárak*. A másik egész természetes ok az, hogy különösen a bérház-ingatlanoknál a kínálati ár olyan magas, hogy ezért bérházakban erős túlkínálat mutatkozik, ugyanakkor, mikor az aránylag alacsonyabb áru családi ház és villaingatlanokban a kínálat még mindig alatta marad a keresletnek.

ORSZÁGHÁZ GRILL
ma,
1943. szeptember 27, hétfőtől:
minden este pont ½9-kor
HUMOR-PARÁDÉ
Siliga-Halász Rudolf revüje
Fellépnek:
RÁTKAI MÁRTA
új magánszámokkal
MARIETTA és JOE MARTIN
LUGOSSY GYÖRGY
ILONA és FRED LARRY
RÁTHONYI RÓBERT
ALFONSÓ
SÁRKÁNY JUDIT
Bártfay Anny — Komoróczy Erzsi
Révay Rózsi — Bónis Erzsébet
Nagy Klári — BARBARA
Benecze Adrianne — Domonkos Piri
Németh Lotte — Héjja Vera
MILETIN GÉZA
és zenekara: MARTINY, HORVÁTH, KURZ, SCHMIDT
Asztalrendelés: 120-202, 123-364

Ha kell használjon
MORISSON szőrtelenitőt

— **Meghalt Szimonidesz Lajos felesége.** Nagy gyász érte *Szimonidesz* Lajos nyugalmazott evangélikus lelkészt, az ismert írót és publicistát. Felesége, *Prokópy* Vilma tegnap délután elhúnyt. Szimonidesz Lajost hívei és barátai közül nagyon sokan keresték fel részvétükkel. *Szimonidesz* Lajosnét hétfőn délután temetik a farkasréti temető halottasházából.

TEXTILÁRUK az Árkormánybiztosság által megállapított árakon. Valódi muszlin kombiné 17.40, hímzett Lavabl kombiné 20.68, selyem női nadrág 15.64, külföldi sottis női szövetruha 68.58, tiszta gyapjú női szövetruha 149.55-től. Köt ött blúzok és kabátok, tiszta gyapjú pulloverek, igen olcsón, valódi cérna férfi hálóing 63.01, Ia jó mosó téli pizsamaöltöny 104.97, férfiingek nagy választékban, tiszta gyapjú szövetek. **SIMON IMRE** luxustextil cég, Teréz-körút 18.

— **Internálótáborból szökött zsebtolvajt fogtak a villamoson.** A 6-os villamoson az egyik utas észrevette, hogy *valaki kiemelt pénztárcáját 360 pengővel*. Felkiáltott, de a következő pillanatban a *zsebtolvaj leugrott a villamosról*. Rövid üldözés után elfogták. *Fleischhacker* Géza 32 éves péksegéd, *nemzetközi „zsebes"*. A főváros területéről ki volt tiltva és megállapították róla, hogy az internálótáborból szökött meg. *Letartóztatták.*

— **A Goldmark-terem új évadja.** Az *OMIKE Művészakció* ötödik évadjának előadásai október 24-én kezdődnek meg a VII., Wesselényi-utca 7. szám alatti Goldmark-teremben. A színművekre, operákra, hangversenyekre és kabaréelőadásokra egyaránt érvényes bérleteket VII., Síp-utca 12. II. em. 37. ajtó alatt adják ki 9—2-ig. Az új évadban délutáni és gyemekelőadások is lesznek.

BELVÁROSI
3 szobás
összkomfortos lakást és
MÁTYÁSFÖLDI
4 szobás
parkos villát
cserélek
BUDAI 4—5 SZOBÁS
KERTES VILLALAKÁSÉRT
Ajánlatokat „Régi bér" jeligére a Független Magyarország kiadóhivatalába, Vilmos császár-út 34.

Használt ruhákért, mindenféléért legtöbbet fizetek SCHMERGEL RUHÁUZLET, Rottenbiller-u. 37. sz. TELEFON: 42-22-69. Hivásra jövök. Eladás — Vétel — Csere

Fekete Pál
MINDEN ESTE A
DÉLIBÁB
kávéház és étteremben
VI., ANDRÁSSY-UT 111. (Munkácsy Mihály-utca sarok.)
énekel és a LÓRÁND DUO

Még nyilnak a völgyben a kerti virágok...
SZEPTEMBER VÉGÉN
Petőfi Sándor halhatatlan költeménye filmen.
Főszereplők: Szörényi Éva, Horváth László
CAPITOL FILMPALOTA

Független *kritika*

Pirandello az Uj Magyar Színházban

(ppp) *Pirandello,* aki a sznobságra annyira hajlamos Budapesten egy idő óta divat lett, e héten kevésbé motivált darabjainak egyikével szerepelt a műsoron. Az *Uj Magyar Színház* bemutatója a *Mi az igazság*-ból Pirandellot inkább a sajátmagát utánzó szerző oldaláról mutatta be. A darab egyfelvonásnyi ötleten épül, azon a parabolán, hogy az igazságot nem ismerhetjük meg, mert annyiféle, ahány arccal belenézünk. Bevallottan parabola ez a darab s márcsak azért is rövid egy egész estére. Frappáns villámtréfa, melyben pirandelloi csufondársággal örvénylő mélységek is megvillannak, de három felvonásra széthúzva ismétlődő és ellaposodó szituációk egész sorát teremti.

Másfelől: szüksége van-e ma a társadalomnak a pirandelloi szkepszisre, mely inkább egy kultúrkorszak lezárását mutatta, mint egy másik kezdetét? Ma mindenki hisz, ha nem is ugyanabban a hitben s az inkvizíciós időkhöz nem illik az erjedő szkepszis. Éppen ezért Pirandelloból az, ami érték, nem ver visszhangot a mai közönségben, inkább csak idegességet kelt, s ami meg selejtes benne és másodrendű, a cselekmény külső, kabaréba hajló karrikaturás izgalma, az ferdén és csonkán mutatja a szerzőt. Kabarédrámának amúgy is konvencionális és nem eléggé fordulatos. *Pirandello, veleje nélkül, mint mese, olyanféle félremagyarázás, mint az Ezeregy-éjtszaka, vagy a Gulliver gyermekkiadása. Egyfajta nikotexes Pirandello jött divatba mostanában.*

Az előadás ezt a külső, kabarés, cirkuszos vonalat követi s elsikkasztja mögüle az írót. Pirandello nem túlmély író, de fűszeres gondolkodó, van benne valami narkotikum, ami egy időre izgalomba hoz s a rendezés ezt teljes sikerrel kivonta belőle. Megfoghatatlan, hogy a rendezők mit csinálnak a tartalommal, amit a darabokból kioperálnak? Izgalmas lenne egyszer a végére járni, ki az orgazdája ennek a fekete árunak? Ami az Izabella-téren Pirandellóból megmarad, az eléggé tempós kabaré, csupa epizódistával, aminek az a magyarázata, hogy Pirandello *egy fikciót* tett meg sztárnak a darabban, egy parabolát, melyet figurákba bújtatva mozgat előttünk. A színház csak a bábokat hagyta meg, a hisztérikus olasz városka intelligenciáját s közéjük, mint egyenlő felet, vaskos realizmussal állította a stilizált, fiktiv főszereplőket: a kabaré szeret a földön járni, nem szereti a szellemeket. *Halassy* Mariskának mégis sikerült legalább helyenkint kibújni a rendezői hétköznapok hálójából.

Francia festők kiállítása

Jelenkori francia festőművészek képeit állította ki gróf Almásy—Teleki Éva Művészeti Intézete, egy vándorkiállítás keretében. Száztizenhárom kép utazta be a közelkeletet s most Budapestre ért, hogy az újabb francia festőgeneráció törekvéseiről adjon számot. Az úti csomagolás erősen meglátszik a tárlaton: az ember hosszú útra nem viszi magával a legféltettebb kincseit s ezen a kiállításon is valami visszatartott, langyos középszerűség ömlik el. Egy nemzedék szól, de csak a középhangokon, az átlag eredményeit mutatva s legföljebb sejttetve a csúcsokat, ahová otthon eljutott.

Bizonyos lehiggadás muatkozik a festői stílusban e képeken, valami csömör és nyugalomvágy a megelőző idők nyugtalansága után. Kevesebb merészség és alacsonyabban járó célok jellemzik a bemutatkozott nemzedéket, mely *nem hisztérikus rossz pillanataiban sem, de viszont nem ad meglepőt a legjobbjaiban sem.* A valóság szolídabb kezelése ötlik szemünkbe leghamarabb, de már a második pillantás arról árulkodik, hogy ez nem az érett és kiegyensúlyozott klasszicizmus nyugalma, csak a középszerűségé, mely óvakodik a kalandoktól. E nemzedék közeledett a tömegek ízléséhez, de előre nem lépett, hacsak távolmaradt és be sem mutatott mestereiben nem. Egységes stílustörekvést nehéz lenne kivenni képeiken s a tartózkodó valóságtisztelettől (Raffin Léon, Perrichon-Meslay, Louppe Marguerite) a középhangokon át *(Limouse, Lestrille, Lautrec)* az öntudatosabb expresszióig ér ez a festőgeneráció különöen *Bazaine* és *Cavaillès* képein. A logika hűvös ellenőrzése *Masson* és *Cuotaud* munkáján mutatkozik meg feltűnően s a négy utóbbi művész eredményei azt mutatják, hogy a mai francia festőnemzedék útja továbbra is a szürrealizmus felé mutat *előre,* ha ki-ki rándul is *oldalt,* fáradt és kiábrándult pihenőkre.

Sassy Attila képei

Az Alkotás Művészházban *Sassy* Attila gyüjteményes kiállítása nyílt még a héten. *Témafestészet* felé hajló, de eredetiségre számot tartó művészetről beszélnek képei, melyekben sok a novellisztikus elem s nem egyszer illusztrációs hajlamokat is mutatnak. Kielemezve festői magatartását, bizonyos *grafikai elemek* nyomulnak előtérbe, s ez a körülmény mintha műfajváltásról árulkodna. Nem eléggé szelektált a művész stílusa s áthallások mutatkoznak más technikákból, nevezetesen a miniatür-grafikából.

70 példány fogyott el a „Holnap"-ból

az irodalmi forradalmat megindító antológiából

Vasárnap délelőtt nagy érdeklődés mellett nyitotta meg a *Vajda János Társaság* idei előadássorozatát. A megnyitó ülést a *Holnap 35-ik évfordulójának* szentelte a Társaság, mely annak a *Vajda Jánosnak* a nevét viseli címében, akit a Holnaposok is zászlójukra tűztek ezelőtt 35 évvel.

Az ülést *Szilágyi* Sándor nyitotta meg, aki bevezetőben a *80* éves *Herczeg* Ferencről emlékezett meg, majd a *Holnap* jubileumának jelentőségét méltatta. Ismertette a kilencszázas évek irodalmi és társadalmi képét s párhuzamot vont a *Holnap* kora és napjaink viszonyai között. Megállapította, hogy *a magyarság nemzeti öntudatát és irodalmi érdekeit ugyanazok a rétegek ápolják ma is, amelyek annak idején Adyék mellett állottak a hivatalos Magyarországgal s az Ady szavaival „mix-embereknek" nevezett keverék elemekkel szemben.*

Utána *Duttka* Ákos, a *Holnap* hét költője közül az egyetlen életben levő tartotta meg nagyszabású visszaemlékezését az indulásra. Helyes értékelésben mutatta be a *Holnap* jelentőségét s felhívta a figyelmet, hogy *a Nyugat irodalomformáló szerepe nem kezdődhetett volna el, ha a köztudat termékenyítését a Holnap merész és nagy port vert kezdeményezése el nem végezte volna. Mindössze 70 példány fogyott el a század legnagyobb jelentőségű költészeti anthológiájából, de ez a meglepően alacsony számú kötet felrázta, felforralta a kényelmes irodalmi életet s kovász lett a megülepedett és felületesen optimista magyar társadalomban.* Nem csak irodalmi tett volt a *Holnap,* de szociális kiállás is, nem hiába eredt arról a földről, Biharból, ahonnan a legnagyobb, legfeketébb tömegek indultak útnak Amerika felé. A *Holnap* egy elszalasztott és vissza nem tért alkalom volt arra, hogy a magyar vidéken nívós és jelentős irodalmi folyóirat alakulhasson. Ez nem következett be, de ha az aratást nem is a Holnap végezte el, a vetés és indítás munkájában egyedülálló érdemei voltak. Dutka Ákos előadása után *Ascher* Oszkár szavalt nagy hatással a *Költők a költőkről* című sorozatban.

Vágó Éva adott elő a matiné második részében négy verset a Holnaposok költeményeiből. A megujulást hirdető költők erőteljes és tiszta hangján szólaltak meg előadásában *Dutka* Ákos, *Juhász* Gyula, és *Ady* Endre versei. Befejezésül Az ös kaján-t mondotta el, igen nagy drámai erővel és őszinte nagy sikerrel. Utána Bánky Zsuzsa és R. *Simonffy* Margot szavalta a Holnaposok verseit, a termet zsúfolásig megtöltő közönség állandó tetszése és tapsa mellett.

— **Elsötétítés alatt** 8 lakás-, padlás- és raktárbetörést követett el Pestszentlőrincen *Járosi* László 28 éves lakatossegéd. Ruhát, gépszíjat, élelmiszert, órákat lopott. *Letartóztatták.*

DUNSZT LUCULLUS
espresso
Szervita-tér

Király azelőtt Kairó kávéház
KAZAL LÁSZLÓ énekel
KOCZÉ GYULA muzsikál
VI., Lövölde-tér 6. Telefon: 224-678

EGY HÉT

SVÉD ujságirók érkeztek vasárnap délután a berlini gyorsvonattal Budapestre. A svéd politikai élet különböző politikai árnyalatait képviselő lapok szerkesztői tíz napig a vendégeink lesznek. Ez a látogatás ismét bizonyítéka annak, hogy az utóbbi esztendők során milyen közel került egymáshoz az északi ország és hazánk. A svéd sajtó kitünő vezetői, akik vasárnap délután a magyar fővárosba érkeztek, semleges ország közvéleményét képviselik. Szeretettel és megbecsüléssel üdvözöljük a svéd kartársakat és meg vagyunk győződve, hogy kitünő benyomásokról számolnak majd be lapjaiknak. Azt fogják tapasztalni, hogy a magyar közvélemény széles rétegeinek és a svéd közvélemény politikai felfogása között nagyon kis különbségek vannak. Parlamentáris, alkotmányos ország fővárosába érkeztek vasárnap délután s svéd ujságirók, olyan országba, ahol az emberi szabadságot, a haladást és a függetlenséget épp olyan nagyra becsülik, mint a nagykultúrájú északi államok. Most budapesti tartózkodásuk első napján, mindjárt az első üdvözlő szavakban arra kérjük őket, hogy Budapest szépségei, csodálatos gyógyfürdői, világhirű kulturális intézményei, a Hortobágy és Bugac, magyar város és magyar falu ismertetése mellett erről számoljanak be lapjaiknak.

★

A Rievels-család nagy és újszerű „Akrobat oh" revüje Chappival októberben a Vörös Malom-ban.

Tartós szempillafestés
pillanatok alatt;
szőrtelenítés, szemölcsirtás
véglegesen, nyomtalanul.
LORÁND KOZMETIKA, Mussolini-tér 3.
Névre, címre tessék ügyelni!

ÉRDEKES autókihágási ügyet tárgyal e héten a rendőrbiró. A Lánchídon az őrszemes rendőr megállított egy autót, igazoltatta vezetőjét, akiről kiderült, hogy herceg Odescalchi Miklós. A rendőr emlékezett rá, hogy herceg Odescalchi Miklós évekkel ezelőtt több gázolási üggyel foglalkoztatta a rendőrséget, sőt arra is emlékezett, hogy a herceget az autóvezetéstől örökre eltiltották. A hajtási igazolványt kérte és az autó E betüs jogosítványát. Ekkor kiderült, hogy herceg Odescalchi Miklós egy vidéki ismerőse autóját vezette, amelyet kölcsön kapott. Az üggyel e héten foglalkozik a rendőrbiróság és nemcsak herceg Odescalchi Miklós, hanem az autó kölcsönadója is megkapja a vallomást a magyar szabadságról.

★

Minden modell egyéni, új Ferda Manyinál.

★

KLASSZIKUS idézet az Imrédysta hetilap publicistájának nyilatkozatából: „Kinosan vigyázzunk tehát arra is, ha ezt a szót halljuk, szabadság! Vannak idők, amikor a fegyelem és helytállás helyett folytonosan szabadságról énekelni egymaga is destrukció." — Kivágtuk és jól eltettük ezt a vallomást a magyar szabadságról.

★

Kardos Magdának, a Kamara Varieté szubrett-primadonnájának feltűnést keltő ragyogó ruháit, a „Táncmúzeum", az apacs- és a diákklány revűképekben Gulyás Péterné tervei szerint a Jolly-szalón készítette.

★

KELL-E Képzőművészeti Kamara? — veti fel a kérdést az egyik reggeli lapban megjelent cikkében Pátzay Pál? Rendkivül éles hangon és szellemesen gúnyolja ki a halvaszületett gondolatot és cikke végén ezt irja a Képzőművészeti Kamara ötletéről: „Az én szememben kissé nevetséges is, olybá veszem, mintha a pártában maradt leányok a férjhezmenés szabályozását követelnék."

SZEMÉLYI változás várható a közeli napokban a nagy budapesti nyomda és kiadóvállalat vezérigazgatói székében. A vállalat vezérigazgatója, aki betegsége miatt hosszabb ideje nincs jelen hivatali szobájában, távozik állásából. Utódjának a nyomdavállalattal kapcsolatos ujságok vezérigazgatóját emlegetik.

★

Sportruhák, kosztümök változatlan minőségben. «Willy» szalon, Türr István-u. 9.

★

HÉTFŐN nyilik meg a Zeneakadémia új tanéve. A tanévnyitó ünnepségen mutatkozik be Zathureczky Ede, az Akadémia új főigazgatója. Hir szerint igen fontos tanitási reformokat jelent be bemutatkozó beszédében.

★

ÖNNEK is megszünteti arcbőre szárazságát e női sexualhormont-vitamint tartalmazó VITAL crém.

★

HAMLET-rekordot állitott fel a Madách Színház, ahol egyébként hasonló rekordok máskor is történtek már. Szombaton és vasárnap összesen négyszer került szinre a Hamlet, ami alkalmasint egyedülálló eset a színpad történelmében.

★

Gács Rózsa-szalon szeptember 24-től mutatja be őszi és téli modelljeit.

★

A SVÁJCI női divat igen nagy erőfeszítéseket tesz, hogy az ötödik háborús télen is szépen és divatosan öltözhessenek a nők a svájci köztársaságban. Ha már új anyagokat nem is tud adni, legalább új formákkal akarja megajándékozni a hölgyeket. A téli divatot most mutatták be a nagy zürichi divatcsarnokokban. Először is a vállvonal körül akarnak korszakalkotó reformokat bevezetni a szalónok. Harcot hirdetnek a kerek váll érdekében. Az új ruhák majdnem kivétel nélkül raglán- és kimonószabásúak. Általában a nőiességet akarják kidomboritani a divatban és ez az oka annak, hogy soha annyi változat és mütyürke nem szerepelt a nyakkivágások körül, mint most. Csodálatos új sikosztümöket és korcsolyázó-ruhákat mutattak be. A kalap körül is újitásokat léptettek életbe. A svájci hölgyek az idén búcsút mondanak a svájci sapkának és egyéb sapkaszerű és férfias dolgoknak. Helyett valóságos kínai pagodákat raknak a fejükre. Amellett óriási klipsz, bross és egyéb ruhára tűzhető dísz kerül a női ruhákra ezen a télen.

★

Tekintse meg Palugyai Győző Viktor szűcs, IV., Váci-utca 15., új modelljeit.

★

A NŐK ne cigarettázzanak — mondja — és nőknek nem ad el cigarettát az egyik krisztinavárosi trafik. A tulajdonosnő egy állitólagos — de természetesen nem létező — pénzügyminiszteri rendeletre való hivatkozással utasitja el a női vásárlókat. A trafikban emiatt már napok óta hangos szóváltások zajlanak le a vásárlóhölgyek és a trafikosnő között, de a helyzet változatlan: nőnek nem ad cigarettát a „törvénytudó" trafikosnő. — Máshol minden további nélkül adnak cigarettát — hangoztatják a vásárolni szándékozó hölgyek. Hiába minden meggyőző érv, fenyegetőzés, kérés, a trafikosnő szigorú álláspontján nem hajlandó változtatni.

★

A CIGARETTAELOSZTÁS új rendjét vezették be egyébként a trafikok a Dohányjövedék intézkedésére. Az utóbbi hetekben lábrakapott cigarettahalmozást igyekeznek az új móddal megakadályozni. A trafikosok kéthetenként kapják az elosztókban a cigarettát és azt úgy kötelesek a vásárlóknak kiszolgáltatni, hogy mindenkinek jusson és ne következzék be az az eset, hogy délután ötkor már nincs cigaretta a budapesti trafikokban. Minden trafikos körülbelül tudja, hány ember fordul meg naponta üzletében. Naponkint és eszerint osztja el a készletét és minden vevő csak annyit kap, amennyi az osztási művelet után egy emberre jut.

★

HEVESI Ferenc főrabbit néhány nap óta a szeretetkórház egyik különszobájában ápolják. Hevesi Ferenc doktort a hét elején trombózissal vitték a kórházba. Vasárnap délután érdeklődtünk állapota iránt és azt a választ kaptuk, hogy valamivel jobban van, a gyógyulás mindenesetre hosszabb ideig tart és egyelőre látogatókat nem fogadhat.

★

Heller Frigyes női kalap, Csányi-u. 12. sz.

★

ŐSZI eső veri vasárnap hajnal óta a budapesti aszfaltot. Ugylátszik, a vénasszonyok nyarának utolsó meleg sugaraitól búcsúztunk szombat délután és mikor vasárnap reggel felébredtünk, kénytelenek voltunk tudomásul venni, hogy most itt az ősz. Az optimisták még biznak benne, hogy a felhőkön áttörnek a nap sugarai és legalább még néhány délelőtt eljátszadoznak árnyékainkkal. Vasárnap azonban már ősz volt, komoly, esős, barátságtalan ősz. Eső veri az aszfaltot és átmeneti kabátainkat, amelyeket vasárnap reggel ünnepélyesen kivettünk a szekrényből.

Sassy Attila

Hajszanatórium!
HULLIK A HAJA? SZÜRKÉK A VÉGEI? NINCS SELYMES TAPINTÁSA?
Mindezeket meggyógyitja Budapesten alig ismert eljárással és anyagokkal sokévi külföldi gyakorlattal
ECHTEN ÉS MARTIN
HÖLGYFODRÁSZOK
VI., ANDRÁSSY-ÚT 34. TEL.: 124—206

TÖLTŐTOLL TINTAKULI javitások
MINERVA PAPIRHÁZ Andrássy-út 3

Régi vagy törött HANGLEMEZEKET
LEGJOBBAN VESZ — CSERÉL
Központi Gépraktár.
Rákóczi-út 80. udvarban

Numizmatika

56 000 Ft III. Ferdinánd dénár aranyveret (15 000 Ft; Első Numizmatikai Rt., dec. 6.)

48 000 Ft Lipót rend III. oszt. (30 000 Ft; Globe Impex Kft., dec. 12.)

38 000 Ft Pertinax aranydénár (38 000 Ft; Globe Impex Kft., dec. 12.)

36 000 Ft USA arany húszdolláros 1904. (36 000 Ft; Globe Impex Kft., dec. 12.)

32 000 Ft Mátyás Aranyforint (14 000 Ft; Első Numizmatikai Rt., dec. 6.)

32 000 Ft Arany Horthy 5 pengős (25 000 Ft; Első Numizmatikai Rt., dec. 6.)

30 000 Ft A Vaskorona rend III. (30 000 Ft; Első Numizmatikai Rt., dec. 6.)

27 000 Ft III. Károly tallér (25 000 Ft; Globe Impex Kft., dec. 12.)

25 000 Ft Pupienus Antoninianus (25 000 Ft; Glob Impex Kft., dec. 12.)

6500 Ft Ferenc József arany húszkoronás 1902. (5700 Ft; Első Numizmatikai Rt., dec. 6.)

Filatélia

78 000 Ft Angol UPU 1 fontos (28 000 Ft; Profila Kft., dec. 12.)

56 000 Ft Magyar lasszikus levél 23 kr. (28 000 Ft; Profila Kft., dec. 12.)

52 000 Ft Szecessziós képeslapgyűjtemény 913 db. (30 000 Ft; Profila Kft., dec. 12.)

25 000 Ft Gettóposta lev. lap. Budapest 1944 (25 000 Ft; Profila Kft., dec. 12.)

6500 Ft Zeppelin-levél Gödöllő—Budapest (2500 Ft; Profila Kft., dec. 12.)

Ékszer

800 000 Ft Foglalatlan briliáns 4,2 ct. (750 000 Ft; BÁV Rt., dec. 7.)

650 000 Ft Spindlis zsebóra London 1740. (300 000 Ft; BÁV Rt., dec. 7.)

380 000 Ft Női gyűrű 1,5 ct. briliáns (380 000 Ft; BÁV Rt., dec. 7.)

300 000 Ft Függő 3,5 ct briliáns (140 000 Ft; BÁV Rt., dec. 7.)

240 000 Ft Arany karkötő 3 ct smaragd (80 000 Ft; BÁV Rt., dec. 7.)

24 640 Ft Képtartó ezüst medál; türkiz, üveggyöngy (3000 Ft; Pless & Fox, dec. 21.)

42 560 Ft Biedermeier karkötő, benne almandin és valódi gyöngy (12 800 Ft; Pless & Fox, dec. 21.)

47 040 Ft Camea kitűző fém tűn (20 000 Ft; Pless & Fox, dec. 21.)

Óra

4200 Ft Nyitott női óra, aranyozott ezüst tok, Elgin USA, 1915 körül. (4000 Ft; Ozenex—Bizományi, 1992. dec. 11.)

17 000 Ft Nyitott zsebóra+kulcs, ezüst tok „F. Z. Sabel Elinvangen", 1875 körül. (15 000 Ft; Ozenex—Bizományi, dec. 11.)

35 000 Ft Duplafedelű zsebóra, kulccsal, 14 ct. arany tok, cca 24 g, Waltham, USA, 1880 körül (35 000 Ft; Ozenex—Bizományi, dec. 11.)

Az elmúlt időszak jellemző aukciós árai. Zárójelben a kikiáltási ár, az árverő cég és az aukció időpontja. ®Műkincs-Figyelő (A táblázat vagy annak egy része a forrás megjelölésével szabadon felhasználható.)

Geld & Wert Szakvásár

■ Sajtótájékoztatón mutatkoztak be az ausztriai Karinthia tartomány fővárosa, Klagenfurt vásárszervezői Budapesten. A százezer lakosú Klagenfurt, az Alpok—Adria tengely központja jövőre hét vásárnak ad otthont. A Pénz és Érték Szakvásárt első ízben tavaly szeptemberben rendezték meg. A műtárgyak, antikvitások és tőkebefektetések első bemutatkozása sikeres volt. A második alkalommal 1993. október 14—17-ig, 6000 négyzetméteren mintegy 150 kiállító részvételével számolnak a szervezők. Természetesen számítanak magyar kiállítókra és kereskedőkre is. Az első alkalommal bemutatkozó kiállítók kedvezményben részesülnek.

Tolvajfogás a Galériában

■ A bűnözők számára fokozott kísértést jelentenek az antikvitásboltok, hiszen kis helyen nagy érték koncentrálódik. Egy fiatal tolvaj így okoskodott karácsony előtt: két cég foglalkozik numizmatikai cikkek adásvételével, boltjaik alig 10 percnyi járásra vannak egymástól a belvárosban, könnyű pénzkeresetnek ígérkezik az egyik helyen ellopott érméket a másik helyen értékesíteni. A fiatalember miután betért a Globe Impex Numizmatikai Galériába és hosszú válogatás után a bolt igazgatójának pillanatnyi figyelmetlenségét kihasználva villámgyorsan elemelt az egyik tárlóból egy 40 ezer forint értékű ezüst Lipót tallért. Alig negyedóra múlva az Első Numizmatikai Rt. üzletében pedig felajánlotta megvételre, de kevesellte az érte kínált árat és az üzlet előtt ácsorgó nepperek egyikének adta el az érmét. Truczán Péter, a Galéria igazgatója kora délután vette észre, hogy a Lipót tallér kísérőlapja a helyén van, de az érme eltűnt. Visszapergette gondolatban az eseményeket és nyilvánvaló lett számára, hogy ki lehetett a tettes. Azonnal telefonált a Numizmatikai Rt. üzletébe, ahol közölték vele, hogy valóban ott járt az általa leírt személy és felajánlotta az érmét. Ezután Truczán Péter a Galéria tulajdonosának telefonált, de amíg közölte a szomorú hírt, belépett az üzletbe a délelőtti „látogató". A pillanat tört része alatt megszületett a megoldás: félretéve a telefont elkapta és leteperte a tolvajt. A rendőrök megérkezéséig, negyed órán át térdelt az ifjú bűnöző hátán, aki mozdulni sem tudott. Később elmondta a rendőröknek, hogy élete legnehezebb perceit élte át. A tolvajt megmotozták, de egy borotván kívül mást nem találtak nála.

A Lipót tallér azóta sem került meg. Truczán Péter azt tartja a legszomorúbbnak, hogy bár ebben a konkrét bizonyítandó ügyben egy orgazdát le lehetett volna fülelni, a rendőrség képtelen elbánni a Broodway mozi környékén évtizede működő nepperekkel.

Aiglon a Piktúrában

■ A Pannónia u. 22. I. 3-ban található Piktúra Lakásgaléria Sassy Attila (Aiglon) képeiből rendezett kiállítást, amely február 5-éig 10—18 óra között tekinthető meg.

Édes kezdés

■ Soós András májusi műszaki és játékrégiség-aukciójára január közepén kezdődött a felvásárlás. Már az első napon 15 tételt kínáltak fel; ez már önmagában is aukciós rekord.

INFORMÁCIÓSZEGÉNY DOKUMENTUM I.

Osztanak, nem fosztanak

A kártyajáték izgalmában ki gondol arra, hogy a kártyalapok gyűjtése egyesek számára életüket kitöltő hobby

Aligha létezik a földkerekségen olyan ember, kinek ne lett volna már kezében kártya. Mire az olvasó az első bekezdés végére ér, szerte a világon elkezdődik, vagy véget ér néhány millió kártyaparti. A családi asztaloknál szórakozásként, gyermektársaságokban időtöltésként, a kaszinókban és kártyabarlangokban változó nagyságú tétekért kerül elő az ördög bibliája... A bridzs története során a sport rangjára emelkedett; nemzetközi versenyein válogatott csapatok küzdenek egymással. De ki ne emlékezne az üdülések alatt vívott éjszakába nyúló kanaszta-, vagy römicsatákra. És ki ne kibicelt volna egy-egy ultiparti alkalmával. A hazai kártyagyűjtők maroknyi, ám annál lelkesebb csoportjából Horváth Ferencet és Jánoska Antalt kértük meg, akiket nevezhetünk akár amatőr kultúrtörténészeknek is, hogy avassanak be minket a kártyatörténet és -gyűjtés rejtelmeibe.

A kártyajáték az emberiség kultúrtörténetének egyik izgalmas szelete — kezdi a beszélgetést Horváth Ferenc. — A kártya valószínűleg Kínából ered, a császári udvar egyik szolgája a XII. század elején készített először, rajzos lapocskákat az uralkodó szórakoztatására. Európában a XIV. századból származik az első hiteles, írásos dokumentum. Ettől kezdve rohamosan terjed a kártyakultúra; elsősorban zsoldoskatonák és tengerészek játszák, hiszen e két csoport tagjainak volt ideje és pénze. Hazánkban vélhetően Mátyás király udvarában már kártyáztak, de a XVII. századig nem maradt fenn semmilyen dokumentum. A XVIII. században manufaktúrákban folyik a kártyagyártás. A nyomódúcok a kor technikai szintjén fából készültek, az egyenként vagy ívekben nyomtatott lapokat kézzel festették. Az ipari forradalom meghozza a tömegtermelés lehetőségét. Hazánkban öt kártyafestő 1869-ben alapítja meg az Első Magyar Kártyagyárat. 1896-ban a Piatnik cég megvásárolja az üzemet és az 1950-es államosításig ez a cég határozza meg a kártyagyártást Magyarországon. Az államosítást követően előbb Játékkártyagyár majd Offszet és Játékkártya Nyomda név alatt folyik tovább a gyártás.

A kártya fizikailag a lapok összessége, esztétikailag az ábrák minősége, tartalmilag pedig maga a velük való játék. A hazárdjátékoktól eltekintve a kártya bizonyos szabályok szerint folyó stratégiai játék. Általában egy, de bizonyos játékok esetében két hiánytalan pakli szükségeltetik a partihoz. A gyakori használat miatt a kártya hamar megsérülhet és ha már egyetlen lap nem alkamas játékra, akkor újra egy egész csomagot kell vásárolni. A töredék pakli a szemétbe kerül, végül is minek évtizedekig őrizgetni régi kártyákat. A gyűjtés, a kihívás egyik oldala csupán, hogy igen ritkák a régi kártyák. A másik és sokkal fontosabb oldal az információszegénység. Tegyük fel, bárki talál a nagypapa fiókjában egy elkallódott kártyalapot. A megsárgult lap régi, igen ám, de milyen régi, mikor és hol készülhetett? Évtizedek gyűjtői tapasztalata kell ennek megállapításához, ugyanis csupán a pakli egyetlen lapján található a készítő pecsétje és bizonyos korokban a kötelező adójegy.

Horváth Ferenc Sopronban született, tanulmányait is ott végezte. Mint minden gyermek, alkalmanként ő is kártyázott. Az egyetemi években elkapta a tarokkláz, mint sok kortársát abban az időben. A katonaság alatt figyelt fel arra, hogy az igen egyszerű snapszernek hány változata él kis hazánkban. A fiatalember Budapesten a hotelszakmában kezdett dolgozni és ma a kérdőíveken a foglalkozás rovatba csak azt írja: szállodás. 1971-ben kezd komolyan kártyagyűjtéssel foglalkozni, ugyan előtte már érdeklődött a kisgrafikák iránt. Tudatosan választ olyan területet, ahol kevés a gyűjtő és ritka az anyag, emellett a játéktörténet is felkeltette figyelmét. Az első különféle harminc— negyven pakli begyűjtése könnyen ment — emlékszik vissza a kezdetekre. 1974-ben kapcsolatba került Zsoldos Benővel, a hazai kártyagyűjtés nagy öregével. Horváth Ferenc gyűjtői karrierjét segítette több nyelv ismerete, nem volt gond számára, hogy nincs magyar nyelvű szakirodalom. A gyűjtemény szépen gyarapodott, közben kiépült egy hasznos nemzetközi kapcsolatrendszer, levelező- és cserepartnerekre tett szert.

BERÉNYI PÉTER

(A cikk második részét következő, márciusi számunkban olvashatják.)

Dzsókerek a század első feléből

Gyerekkártya a századelőről

FEBRUÁRI AUKCIÓK

Műfaj	Időpont	Helyszín	Árverő cég
Bélyeg	Február 4., 18., Február 27.	MABÉOSZ Székház MABÉOSZ Székház	Profila Kft. Hungarofila Kft.
Könyv	Február 4. Február 27.	Kossuth L. u. 12. Múzeum krt. 35.	Központi Antikvárium HONTERUS Antikvárium
Festmény	Február 5., 12., 19., 26.	Kossuth L. u. 12.	Műgyűjtők Galériája
Ékszer	Február 18. Február 22.	Bécsi u. 1—3. Vígszínház	BÁV Rt. Pless & Fox

MűkincsFigyelő
Szerkesztő: Bátki Mihály
Előfizetés és hirdetésfelvétel a Figyelő Rt. kiadóhivatalában
1054 Budapest,
Telefon: 112-7664.
Fax: 132-2990
Előfizetési díj egy évre: 300,—Ft.

Sassy Attila

Utód
2

Film-Színház—
Irodalom. 1943

40. sz. (S. A.
gyűjt. kiállítása az
Alkotás Művészház-
ban, képekkel)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sassy Attila

Koll. kiáll. Alkotás
Műverstan

Cod
z
Dělibáb.

1943. okt. 2.
(Két kiállítás,
képekkel.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sassy Attila

ónika Művészet 1913. 12ik.

EX-LIBRIS
SASSY ATTILA RAJZA

nálunk Rippl Rónairól nem is szólva, akiket a nagyközönség még nem is olyan régen kicsufolt, kinevetett. Lehetséges e, hogy valamikor a késő utódok csodálkozva mulatnak majd rajtunk, amiért humbugnak, bluffnek éreztük a mai új irányok legtöbbjét? Nem valószínű. Nem hihető, hogy a Delauney szivárványszin mozaikjait valaha is jobban fogják érteni mint ma, amikor még csak szisztémáját sem tudjuk fellelni egy látszólag rendszeres érzületnek. Mindössze színekkel kifejezett nyomát érezzük valami tőlünk távolfekvő rejtett okoskodási kísérletnek.

Már a nagyon felkapott Max Pechstein képeinél nem kell ily messze keresni keletkezésüknek genezisét: ha megvakarjuk őket, kilátszik a modernség alól a leplezett akadémikusság, amelyet vadul modern mázzal von át az önfanatizálás és kelendő árúcikket, igazi „modernséget" nyujtani kívánó, tán önmaga előt. is eltitkolt vágy. Ez az újszerűség sohasem hat meggyőzően, de tán mindenkinél kevésbbé Pechsteinnél. Láttuk néhány új üvegfestmény-kartonját, amelyek nem szándékkal archaizáltak, s mégis régi eszközökkel, elavult ólombeosztással, banális színekkel abszolút átlag mesterembermunkát nyujtanak.

Mondanunk is felesleges tán, hogy e minden sznobizmunt tárt karokkal fogadó városban éppen oly szenvedélyes hívei vannak mind ez új irányoknak, mint amilyen vak szeretettel ünneplik az édeskés, giccses szörnyű genre-képek dédelgetett, udvarképes festőművészeit.

VÉSZI MARGIT

A KÖNYVES KÁLMÁN jogosításával közöljük e számban Knopp Imrének Nővérek (101. l.),

138 ▪ SASSY ATTILA (1880–1967)

Női akt

90 × 62 cm
Pasztell, papir
Jelezve jobbra fent: Sassy

Kikiáltási ár: 120 000 Ft

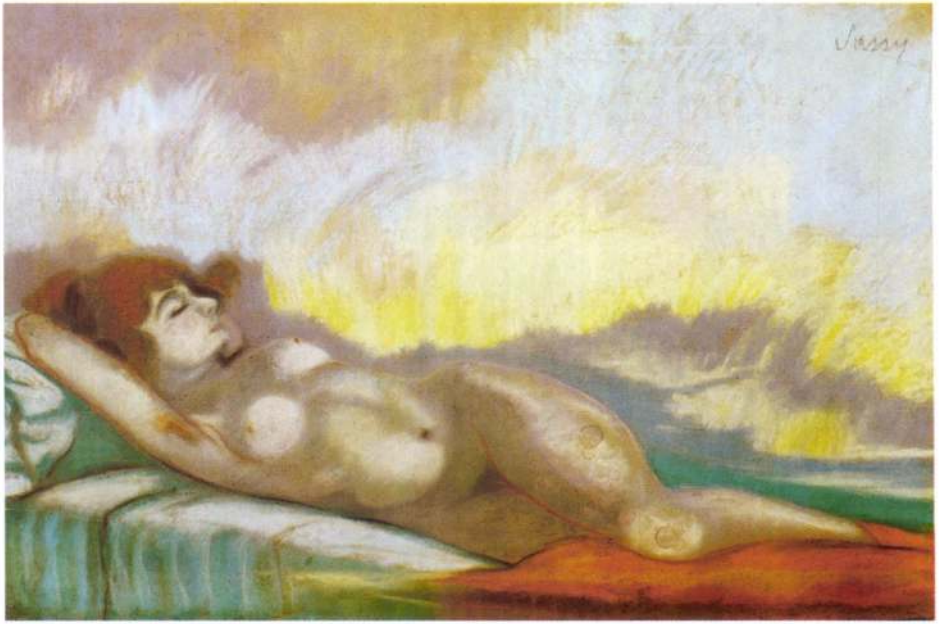

138

140

140 • PERLMUTTER IZSÁK
(1866–1932)

Medea

32 × 41 cm
Olaj, vászon, kartonon
Jelezve balra lent: Perlmutter 895
MNG 724 / 1973

Kikiáltási ár: 300 000 Ft

SASSY Attila

MN
1989. III. 4.

A Magyar Nemzet Galériája

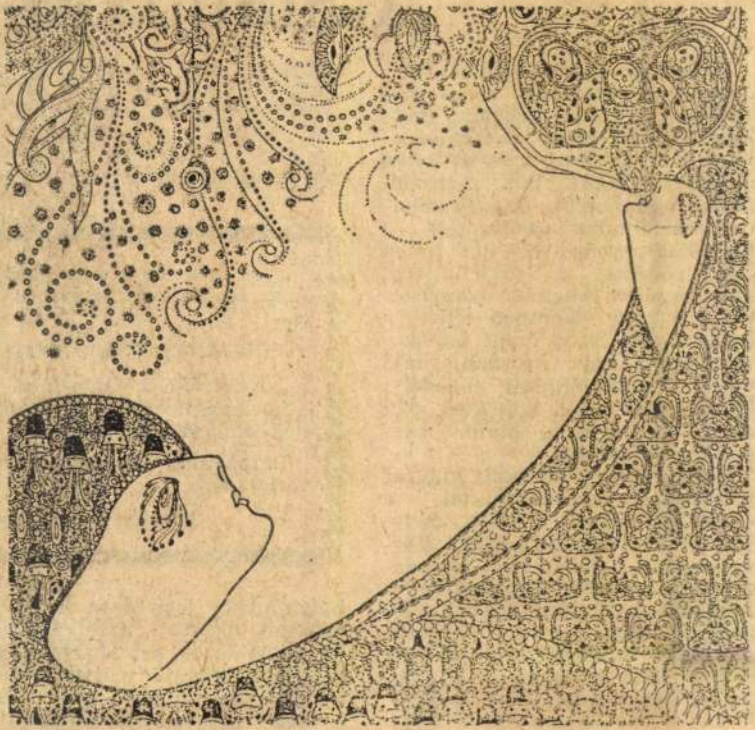

Aiglon (Sassy Attila): Ópiumálom

Kellett az államosításhoz...

A Standard-per

Kellett az államosításhoz...

Amikor Hitlerék hadserege 1939-ben bevonult Prágába, *Radó* Zoltán és felesége a cseh—lengyel határra utazott és átsíeltek Lengyelországba. Sok csehszlovákiai kommunista és más baloldali érzelműek választották a menekülésnek ezt az útját. Innen egy részüket a Szovjetunióba, más részüket Angliába irányították. Először Kentben éltek a csehszlovák *Trust Fond* támogatása révén egy táborban, majd mikor munkavállalási engedélyt kaptak, Londonba költöztek, ahol előbb munkásként, majd *mérnökként dolgozott.*

Londonban az emigrált magyar baloldaliak megalapították a *Londoni Magyar Klubot*, melynek elnökévé választották. Közvetlenül a háború után a csehszlovák kormány repatriálta az Angliába emigráltakat és repülőgépen hazahozatta őket. A csehszlovákiai magyar kommunisták döntő többsége aztán Magyarországra települt át.

Mintha követnék...

Nem sokkal a *Rajk-per* után bátyám megdöbbenéssel és teljes hallgatni nem akarta, ezért elhatározta, hogy az utcán sétálva próbálja elterelni kínzó gondolatait. De alighogy a kapuhoz ért, egy férfi megállította és ott helyben sürgősen megíratta vele a

Az ő
kerület
megkap
könyvi
állt, hc
jus isr

„...ez a per a párt fontos érdeke, be évig családjával együtt a Szovjetuniób ni..."

TÖRTÉNELMÜNK FEHÉR FOLTJAI

A szerző a kortárs-tanú hitelességéve emociójával számol be a hírhedt koncepc nak emberi hátteréről.

Sorozatunk a magyar történelem fehér vállalkozik.

Minden szombaton — a Magyc

bátyámnak: *„egy órán belül találkozni fognak"*. Ezzel a levéllel a gyilkosok azt akarták elérni, hogy bátyám megnyugodjék, nehogy az utolsó pillanatban esetleg meggondolja magát, és megtagadja a betanult szerep eljátszását. Ördögi machináció: megnyugtatás mélyen szeretett családjának sorsát illetően és

Sógor
ügyi M
habilitá
nyújtot
Gergely
pex v
per egy
lottjána

SASSY ATTILA

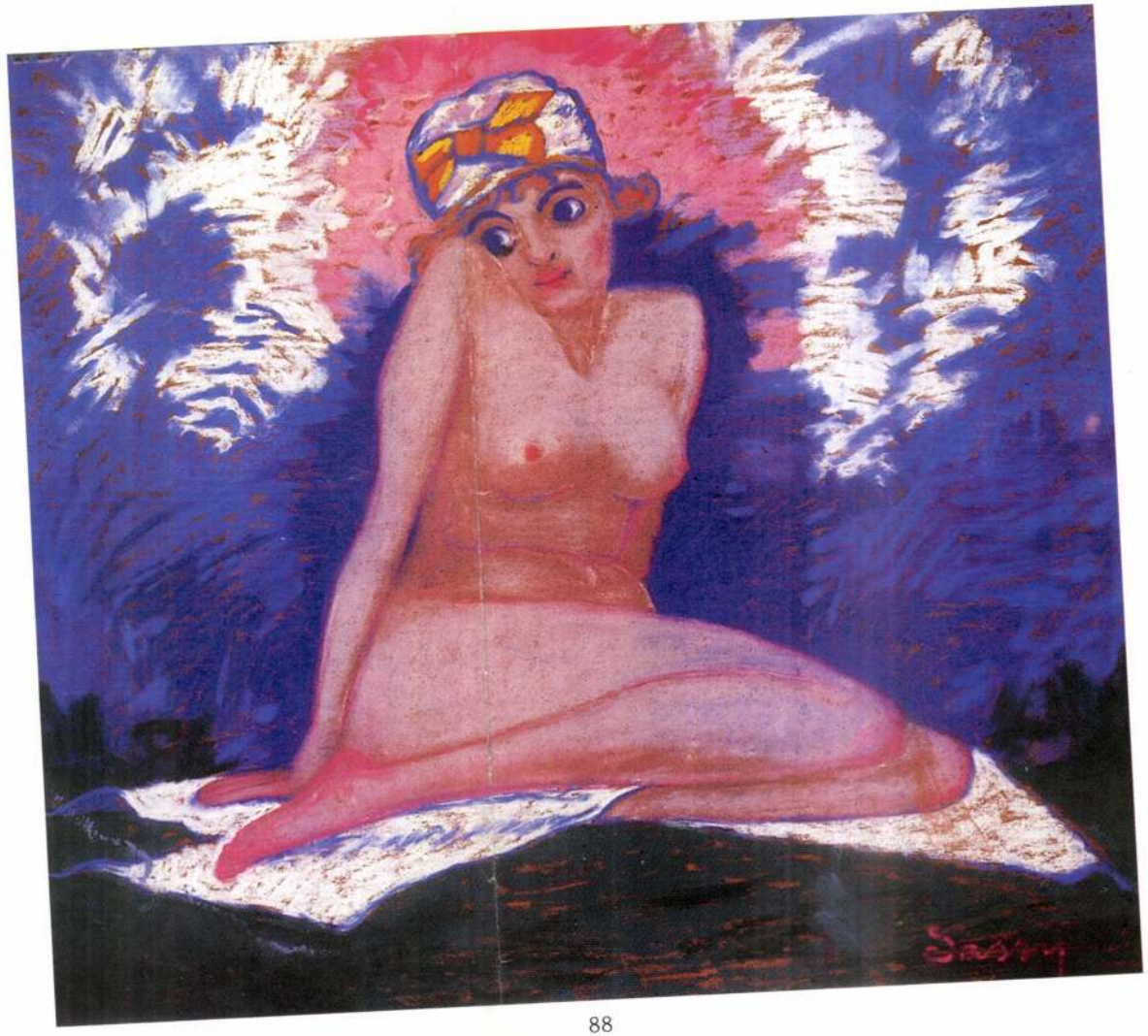

88

88 ◆ SASSY ATTILA
(1880–1967)

90

90 ◆ OLVASHATATLAN JELZÉSSEL

Készülődés a bálba

54 × 46,5 cm
Olaj, vászon

91

91 ◆ TORNAI GYULA (1851–1928)

Uralkodónő

85 × 48 cm
Olaj, karton

V.
0 000 Ft

berlini referense a berlini „Szecesszió" tavaszi jubiláris kiállításáról írt beszámolójában a következőképpen elmélkedik az újabb irányokról:

„És ha becsületesek akarunk maradni, meg kell állapítanunk, hogy a közönség átka és gúnyja nagyon sok esetben indokolt. — A „Szecesszió" kiállításainak ez a könnyen sebezhető pontja .... Korunk ízlése nem elég szilárd és túlságosan függ külső befolyásoktól. Hogyha tehát olyan emberek, akik az ízlés terén ma elsőrangú tekintélyek, olyan dolgokat tekintenek művészi munkának, amelyeket a legjobb akarat és legnagyobb előzékenység mellett sem tudunk bevenni, akkor tényleg nem csoda, ha ítéletünk tétova lesz és nem tudjuk többé, hogy kiben bízzunk." Pedig a berlini „Szecesszió" nem tett egyebet, minthogy okult saját harcaiból és nem zárta el szűkkeblüen kapuit azok elől, akik kitaposatlan ösvényeken igyekeznek járni. És a német modern művészetre legfeljebb nyereség, hogy Liebermann, Kalckreuth, Trübner, Uhde, Slevogt és Klimt művészete, Cézanne, Van Gogh és az utóbbiakat követő fiatalok művészetével egy fedél alá került. Hiszen a szecessziók bíráló gyűlései legalább kritikusok előtt szerezhettek volna maguknak annyi tekintélyt, hogy ne illethesse őket a kontárkodás befogadásának vádja. Az ítélkezésnek ez az ingadozása lehet annak az érdekes jelenségnek az okozója, hogy a „Künstlerhausok" mindinkább rosszabbodó kiállításai ma erős elnézésben kezdenek részesülni. Ilyen viszonyok között kétszeresen értékes, ha akadnak írók, akik egy-egy bátor szót mernek mondani. És éppen a berlini „Szecesszió"-t ért támadásokkal szemben érdekes az a jellemzés, amit a „Grosse Berliner Kunstausstellung" tavaszi szerepléséről írt John Schikowski:

„Még nem volt olyan korszak a német művészet fejlődésében, amelyben a hivatalosan ápolt és támogatott művészet olyan szemérmetlenül szegődött volna a bugyelláris szolgálatába mint ma. A kommunista szózatnak azt a mondatát, amely a polgári osztályról azt mondja, hogy az orvost, az ügyvédet, a papot, a költőt, a tudomány emberét megfizetett bérmunkásokká változtatta, bátran lehetne akként kiegészíteni, hogy ebben a listában a műcsarnokok művészei is benn legyenek. A művészet templomából vásárcsarnokot csináltak és egy óriási bazár, katonazenével, alkohollal és kávéval igyekszik a kíváncsi közönséget a falai közé csábítani. A kontármunka és haszontalanság ezen óriás-raktárai valósággal kiáltanak a készfizető vásárló után. Az egyik szakma a nyers nyárspolgárok patriotizmusára spekulál, a másik a kedvelt turistakörnyékek tájképeit árusítja, a harmadik pedig víg vagy szomorú tárgyú zsánerképekkel igyekszik a német kedélyre hatni. Az említett szakmákat még azok egészítik ki, akik direkt rendelésre dolgoznak. Ez utóbbiakhoz tartoznak még azok az arcképtermelők, akik gyorsan és olcsón szállítanak, minden megbízást elfogadnak és a tisztelt rendelő közönség minden kívánságát ezer örömmel teljesítik. Az ő üzleti előnyükre abban különböznek az igazán művész-arcképfestőtől, hogy az utóbbiak azt vallják, hogy egy arcképben is önálló művészi munkát kell adni és hogy a puszta hasonlítás és az egésznek konvencionális elrendezése még nem művészet." Jellemző, de nem sporadikus tünet, hogy a műcsarnokok külföldön is a tekintély megmentésére, modern külföldiek szerepeltetésének fogását alkalmazzák. Így a lehrti pályaudvarból alakított kiállítási csarnokban a többek között Aman Jean, Whistler, John Singer Sargent reveivel találkozunk és ennélfogva a berlini viszonyokra minden tekintetben nyugodt lelkiismerettel alkalmazhatjuk a „comme chez nous"-t.

Részlet Messinger Alajos

A Szablya-Frischauf-iskola. A Szablya-Frischauf iskolában október 1-én kezdődött a munka. Mivel a tanítványok száma korlátozott, a belépés a helyek betöltése után csakis üresedés esetén történhetik meg. Az iskola műterme VII., Damjanich-u. 32. sz. a. van.

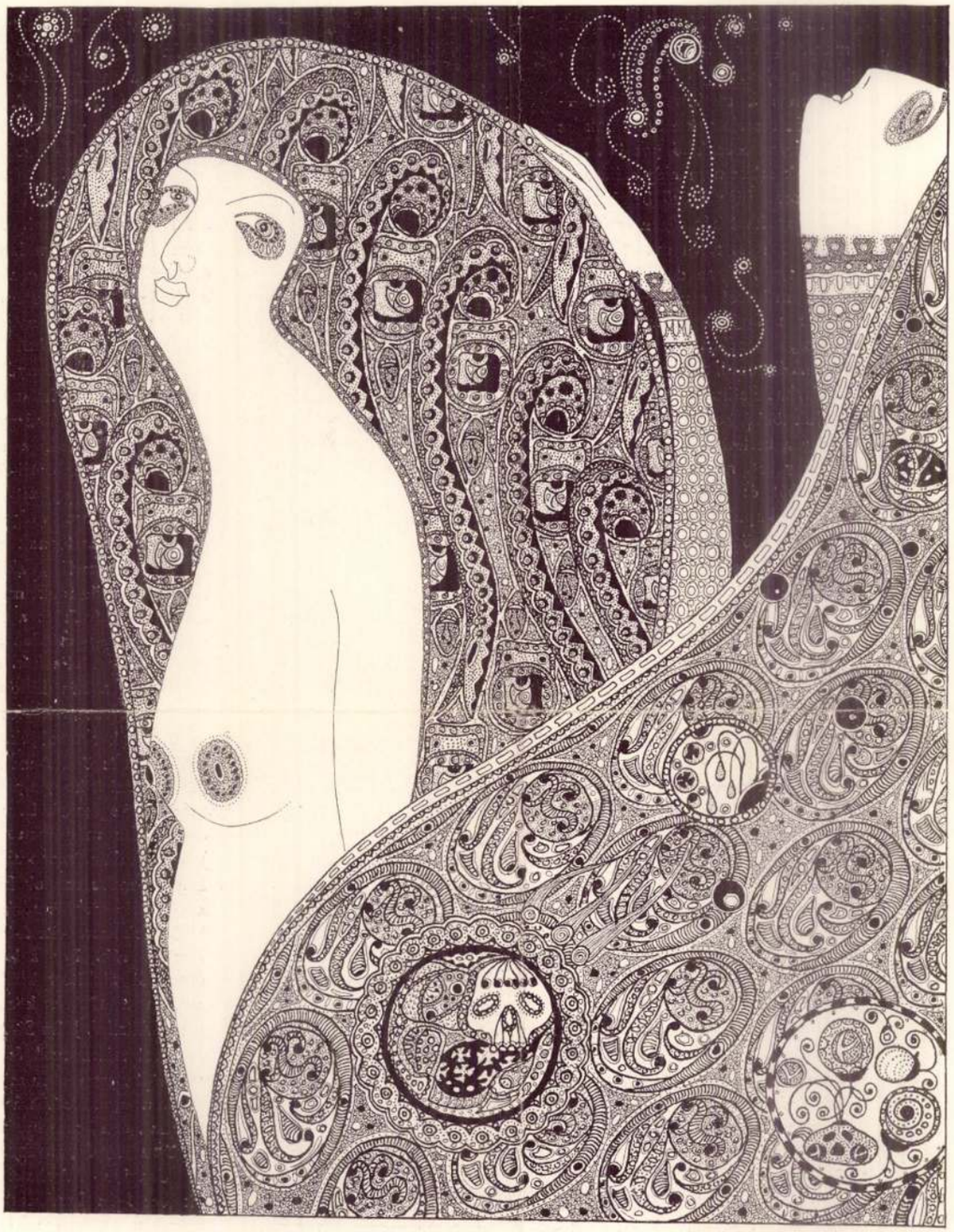

MUTATVÁNY AIGLON „OPIUM-ÁLMOK" CÍMŰ KÖNYVÉBŐL.

 1909, II. 6-12.

MUTATVÁNY AIGLON „OPIUM-ÁLMOK" CÍMŰ KÖNYVÉBŐL.

Lehel F. Aiglon: Opium-álmok

berlini referense a berlini „Szecesszió" tavaszi jubiláris kiállításáról írt beszámolójában a következőképpen elmélkedik az újabb irányokról:

„És ha becsületesek akarunk maradni, meg kell állapítanunk, hogy a közönség átka és gúnyja nagyon sok esetben indokolt. — A „Szecesszió" kiállításainak ez a könnyen sebezhető pontja .... Korunk ízlése nem elég szilárd és túlságosan függ külső befolyásoktól. Hogyha tehát olyan emberek, akik az ízlés terén ma elsőrangú tekintélyek, olyan dolgokat tekintenek művészi munkának, amelyeket a legjobb akarat és legnagyobb előzékenység mellett sem tudunk bevenni, akkor tényleg nem csoda, ha ítéletünk tétova lesz és nem tudjuk többé, hogy kiben bízzunk." Pedig a berlini „Szecesszió" nem tett egyebet, minthogy okult saját harcaiból és nem zárta el szűkkeblüen kapuit azok elől, akik kitaposatlan ösvényeken igyekeznek járni. És a német modern művészetre legfeljebb nyereség, hogy Liebermann, Kalckreuth, Trübner, Uhde, Slevogt és Klimt művészete, Cézanne, Van Gogh és az utóbbiakat követő fiatalok művészetével egy fedél alá került. Hiszen a szecessziók bíráló gyűlései legalább kritikusok előtt szerezhettek volna maguknak annyi tekintélyt, hogy ne illethesse őket a kontárkodás befogadásának vádja. Az ítélkezésnek ez az ingadozása lehet annak az érdekes jelenségnek az okozója, hogy a „Künstlerhausok" mindinkább rosszabbodó kiállításai ma erős elnézésben kezdenek részesülni. Ilyen viszonyok között kétszeresen értékes, ha akadnak írók, akik egy-egy bátor szót mernek mondani. És éppen a berlini „Szecesszió"-t ért támadásokkal szemben érdekes az a jellemzés, amit a „Grosse Berliner Kunstausstellung" tavaszi szerepléséről írt John Schikowski:

„Még nem volt olyan korszak a német művészet fejlődésében, amelyben a hivatalosan ápolt és támogatott művészet olyan szemérmetlenül szegődött volna a bugyelláris szolgálatába mint ma. A kommunista szózatnak azt a mondatát, amely a polgári osztályról azt mondja, hogy az orvost, az ügyvédet, a papot, a költőt, a tudomány emberét megfizetett bérmunkásokká változtatta, bátran lehetne akként kiegészíteni, hogy ebben a listában a műcsarnokok művészei is benn legyenek. A művészet templomából vásárcsarnokot csináltak és egy óriási bazár, katonazenével, alkohollal és kávéval igyekszik a kíváncsi közönséget a falai közé csábítani. A kontármunka és haszontalanság ezen óriás-raktárai valósággal kiáltanak a készfizető vásárló után. Az egyik szakma a nyers nyárspolgárok patriotizmusára spekulál, a másik a kedvelt turistakörnyékek tájképeit árusítja, a harmadik pedig víg vagy szomorú tárgyú zsánerképekkel igyekszik a német kedélyre hatni. Az említett szakmákat még azok egészítik ki, akik direkt rendelésre dolgoznak. Ez utóbbiakhoz tartoznak még azok az arcképtermelők, akik gyorsan és olcsón szállítanak, minden megbízást elfogadnak és a tisztelt rendelő közönség minden kívánságát ezer örömmel teljesítik. Az ő üzleti előnyükre abban különböznek az igazán művész-arcképfestőtől, hogy az utóbbiak azt vallják, hogy egy arcképben is önálló művészi munkát kell adni és hogy a puszta hasonlítás és az egésznek konvencionális elrendezése még nem művészet." Jellemző, de nem sporadikus tünet, hogy a műcsarnokok külföldön is a tekintély megmentésére, modern külföldiek szerepeltetésének fogását alkalmazzák. Így a lehrti pályaudvarból alakított kiállítási csarnokban a többek között Aman Jean, Whistler, John Singer Sargent neveivel találkozunk és ennélfogva a berlini viszonyokra minden tekintetben nyugodt lelkiismerettel alkalmazhatjuk a „comme chez nous"-t.

Részlet Messinger Alajos

A Szablya-Frischauf-iskola. A Szablya-Frischauf iskolában október 1-én kezdődött a munka. Mivel a tanítványok száma korlátozott, a belépés a helyek betöltése után csakis üresedés esetén történhetik meg. Az iskola műterme VII., Damjanich-u. 32. sz. a. van.

Budapest V. Petőfi
Telefon: 188-296, 188-307
Sassy Attila
NAPJAINK
1967 DEC 1
1021

SASSY ATTILA MEGHALT

Amilyen visszahúzódva élt, oly észrevétlenül távozott közülünk. Halálának híréről — munkásságának méltánytalan elfeledését felemlítő sorok kíséretében — talán csak egyedül a Magyar Nemzet emlékezett meg.

Pedig valaha, a század első évtizedeiben, híres, „divatos" festő volt Sassy Attila. Miskolci származású, a XIX. században ideszármazott família sarja, amelynek nevét hányatott sorsú fivérével együtt (Sassy Csaba újságíró, helyi költő volt, számos magyar nóta egykor híres szerzője) ő tette ismertté.

Sassy Attila munkásságát a háború előtt sokan méltatták. A felszabadulás után húsz év telt — húsz év a nyilvánosság elöli visszahúzódással, de megszakítatlan munkával — amíg Baki Miklósnak a Művészet 1965. 2. számában megjelent cikke újra közénk idézete a már-már holtnak hitt művészt.

Pedig élt, szegényen, mint a templom egere (barátai és ismerősei látták vendégül, pontosan kidolgozott heti beosztás szerint és külföldre szakadt családtagjai támogatták) — és festett. A pesti Mária utcai bérház padlásteréből leválasztott „műtermes" lakása zsúfolásig megtelt alkotásaival. És emléktárgyakkal. Hiszen sokfelé megfordult, Münchentől kezdve (ahol tanult), Nagybányán át Párizsig.

Milyen művész volt. Válasz helyett hadd idézzem Baki Miklós nyomán Sassy Attila egyik kritikusának, Kállai Ernőnek 1934-ben írt mondatát: „Bizonyos legmagasabb szintet soha el nem ér, de bizonyos vonalon alul sem mozog, mégsem jellemezhető a közepes jelzővel, mindig megmarad érdekes művésznek." Annyi bizonyos, hogy grafikáinak és festményeinek jórésze ma már avultnak tűnik, szecessziós stilizáltságuk miatt. Képességeit azonban soha senki nem vonta kétségbe, ex libriseiből — Baki Miklós szavai szerint — „minden valamirevaló gyűjtő igyekezett szerezni."

„Érrendszerem felmondta a szolgálatot" — írta egy évvel ezelőtt Sassy Attila s a vég nem is késett sokáig, nem régen halt meg, 87 éves korában. Elgondolkoztató sors az övé: szinte az utolsó pillanatig festett, önmagának, nem a nyilvánosságnak, hiszen már egy darab élő múlt volt.

Tartsuk számon Sassy Attilát!

✸

Miskolc művelődéstörténete talán épp a képzőművészet vonatkozásában a legszegényebb. És néha nem más, magunk tehetünk róla. Sassy kortársa, az ugyancsak Münchenből és Nagybányáról indult Halász — Hradil Elemér az első világháború után azért nem tért haza Csehszlovákiából, mert Miskolc város nem biztosított műtermet a számára.

Sassy Attila számos alkotását — közülük Kaffka Margit portréját — a Miskolci Herman Ottó Múzeum szerezte meg. Ha Miskolc egyszer eljut odáig (de mikor?), hogy az élő, kivált az itt élő, képzőművészek kiállítási igényeinek biztosításán kívül a magyar képzőművészet-történet periodusaiból is rendez kiállításokat, akkor módot kellene és lehetne találni egy Sassy Attila emlékkiállításra. Ámbár ilyenfajta adósságunk régebbi keletű is akad. Például Döbröczöni Kálmán emlékével kapcsolatban...

Kell-e hozzátennem, hogy a jól összeállított történeti kiállítássorozat a képzőművészeti nevelés leghatásosabb eszköze lehetne?

(ZP.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
... Sándor u. 17.

ölcső és koporsó

szám 1966. január
ckent. A nagymé-
ozza az iskoláknál
sszevonásokat, de
es községben 1966
ellett zárunk egy
szánáltsága az 50
érte el."

a példát a többi
szen a járási szék-
általános iskolás
az utolsó három
han: 2509, 2438,
osztályokat sorra
gi keretek fenntar-
é indokolt. Pánik-
nélkül leírhatjuk:
ú hálózat bővítése
a váró feladat"
egyelőre nem az.
l nem kellett sza-
a közösség jövőjé-
ezőkövesd volt lé-

egyszerűen szétfolyt a hatalmas iramú természetes szaporodás okozta emelkedés-többlet a világban.

1960-ban Mezőkövesd lakossága mindössze 18 640 fő, amire azonban magyarázat is van. 1946—47—48-ban nem kevesebb, mint 3000, szinte kizárólagosan földműves foglalkozású személy, illetve ezek családtagja települt ki Budapest környéki és dunántúli sváb falvakba. Sárközi számítása szerint az utolsó másfél évszázadban legalább 10 000 fő vándorolt ki Mezőkövesdről, az össznépesség több mint egyharmada szóródott szét itthon és idegenben. Hogy milyen szigorú gazdasági kényszer következményeként, arról itt szükségtelen lenne akár csak szót is ejteni, annyira köztudott.

●

Félve kérdem a parány emberkék számát, kik nemzőik akaratából az elmúlt évben nem születhettek meg. Művi vetélés 152 volt, a születések 62 százaléka! Olvasom az okokat, melyek az elhatározást előidézték. Hajszállal sem térnek el attól, amit négy megyével arrébb is olvashattam, hallhattam.

Soha még annyi szívósságot, mint amennyin most rajtakapom magam. Nem akarom föladni a küzdelmet, tovább keresgélek, kutatok, izgalomtól kipirultan, legfeljebb azért röstellkedve, hogy terhére vagyok a titkok föllebbentőjének.

Közel egy éve ismert már a kormányintézkedés a gyermekgondozási segély bevezetéséről. Hátha ez! Egy sereg dolgozó nő 900—1000—1200 forint körül keres. Ha havi 600-ért *csak* otthon lehet két és félévig, valóban meggondolásra késztethet nem egy asszonyt elhatározásában. Kicsit bizarr ötletem nyomán azonnali telefon a körzeti védőnőknek s már kész is az összesített adat a község négy kerületéből: a bejelentett s nyilvántartásba vett terhes nők száma ma Mezőkövesden 102. Azaz mindössze ennyi. November 11-ének délelőttjén. Mivel a nyilvántartásba vételt általában három hó-

Kalász Márton

Közben angyal sírdogál

lehet ily fölfokozott
idegéletben sokáig
ajkunkra illeszteni
a szerelem harsonáit

kihirdetni ami e
küszöbön áll múlhatatlan
közben angyal sírdogál
láb előtt fekvő lakatban

Kassák Lajos

Lassy Attila festő

Répszava 1919. jan. 15. 7. o.

Megalakult a Képzőművészek

Szövetsége

ORSZÁG

Sassy Attila

1968 Ok 26.

1021

4

ESZAKMA

Búcsú Aiglontól

Néhány nappal ezelőtt ismét egy öreg miskolci távozott el tőlünk. Nevét, családját az idősebb nemzedék ismeri. Sassy Attila festőművész október 11-én hunyt el Budapesten. Itt született Miskolcon, 1880. október 16-án, néhány nap választotta el a 87. évtől. Apja, Sassy Árpád egykor Tánesics Mihállyal szerkesztette az Aranytrombitát, később harcolt a párizsi kommünárdok között, majd kalandos módon hazakerülve, hivatalt vállalt Miskolcon. Fiai közül Sassy Csaba költő, újságíró, lapszerkesztő, régi miskolci „28-as" volt, Attila pedig a piktúrát választotta foglalkozásának. Budapesten Ferenczy Károly magániskolájában tanult 1898-ban, majd rövidebb időt töltött Münchenben, hazajövet Nagybányára ment, majd Párizsban tanult. Itt nevezték el művészbarátai Aiglonnak (égő sas), amit azután művésznévként használt.

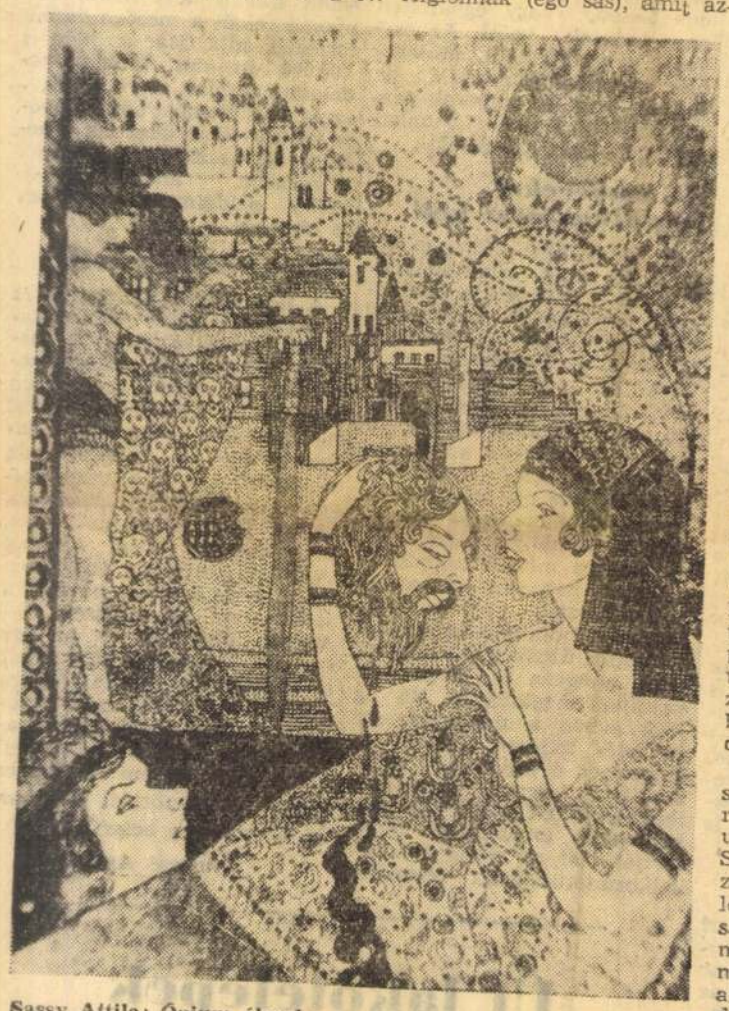

Sassy Attila: Ópium álmok.

Festő volt és grafikus, a naturalizmustól indulva, szinte valamennyi századeleji divatos irányzattal megpróbálkozott. Szoros barátság fűzte Kaffka Margithoz, s párizsi tartózkodása alatt illusztrációkat készített az írónő könyvéhez, majd megfestette az írónőnek és Medgyessy Ferenc szobrászművésznek arcképét is. Képeiről 1905-ben maga Kaffka Margit ad közre egy bírálatot. Ekkor, a század elején keresi az utat, keresi az egyéni színt, fzt Kötetekhez készít illusztrációkat, aktokat fest, sőt, művészetkritikai cikkeket is ír.

E kor áramlatait sokan nem értették, nem fogták fel. Sokan régi korok művészeinek stílusát kívánják, mások elszakadnak a valóságtól. Sassy szerint meg kell tanulni látni és érezni.

A művészi kifejezést keresi a festményekben, a grafikákban, az ex libriseikben. Legnagyobb sikerét az Ópium álmok című tíz rajzból álló sorozatával aratta. Ez Rónai Mihály verses előszavával jelent meg, s a művet a fővárosi és helyi sajtó egyformán nagyra értékelte.

A témájában szokatlan, keleti hatást tükröző tusrajzai, a precíz és művészi kidolgozás ma is megkapja a műélvezőt, noha több mint fél évszázad múlt el a művek felett. A fél évszázad a művész életében sem telt el nyomtalanul. Próbálkozik bibliai képekkel, tömegjelenetekkel, táblaképekkel. Önálló kiállításai voltak a Művészházban, a Nemzeti Szalonban és másutt. Munkái sokszor arattak megérdemelt elismerést.

Az utóbbi két évtizedben is sokat festett, művei példás rendben megtalálhatók Mária utcai műtermes lakásában. Szülővárosából régen eltávozott, de mindig szívesen emlékezett vissza itt töltött ifjúságára. Kevesen látogattuk már meg, de szívesen fogadott mindig, s bőkezűen osztogatta, ajándékozgatta munkáit. Mindig jókedélyű, fiatalos, szellemileg friss volt, aki tudatosan készült az eltávozásra. Néhány évvel ezelőtt harminc festménnyel ajándékozta meg a miskolci Herman Ottó Múzeumot. Ex libriseinek híre és jelesebb darabjai határainkon túlra is eljutottak. A nyilvánosságtól elzárkózott, de témáit bővítette. Szívesen festett önarcképet, amelyen kissé öngúnnyal ábrázolta magát. Foglalkoztatták az emberiség nagy kérdései, a háború és a béke, s ezeket szimbolikus művein

Valóban kisegítő legyen

Nem is olyan régen még vita tárgyát képezte, foglalkozzanak-e termelőszövetkezeteink kisegítő melléküzemágak fenntartásával. A mezőcsáti járásban már túlléptek ezeken a gondokon. Számos példa igazolja, miszerint a jövedelem stabilabbá tételéhez és az emberek foglalkoztatottságának biztosításához szükség van rá, hogy ne csupán mezőgazdasági jellegű termeléssel foglalkozzanak.

A fő terület a mezőgazdaság marad

A kérdés az: vajon a melléküzemág kedvéért a termelőszövetkezetek nem hanyagolják-e el a mezőgazdasági termelést? Kedvező a válasz. Ez évben — annak ellenére, hogy „felugrott" a melléküzemágak termelése és jövedelmezősége — gyorsabban és szervezettebben végeztek a mezőgazdasági munkával, mint bármikor. Emődön például az aratással és a csépléssel egy időben került sor a kazlazásra, így a szalma egy napig sem maradt a tarlón. Igriciben intenzív belterjes mezőgazdasági tevékenységet folytatnak, jóllehet az idén itt is nyitottak homokbányát, sőt útépítést is vállaltak. Gelejen a 350 holdas víztárolót — egyelőre — haltenyésztésre használják. Jövőre víziszárnyasokat is telepítenek. A vizet — szárazság esetén — öntözésre is használják.

Mint még soha

Papp József, a tiszakeszi termelőszövetkezet agronómusa csak a fejét rázta, amikor arról érdeklődtünk, hogy az idén ugrásszerűen „felszökött" kavicstermelés nem szorítja-e háttérbe a mezőgazdaságot?

— Hatszáz holdon szervestrágyáztunk — mondotta — ilyen méretű ez még soha nem volt nálunk. És október 17-én már befejeztük az őszi ek vetését is.

Kavicskitermeléssel négy-öt éve foglalkoznak. Az idén kiugró teljesítménnyel számolnak. Kisegítő üzemági termelésből körülbelül 10 millió forint a tsz évi jövedelme! Ha ezt összehasonlítjuk a mező-

célszerűbb lenne átállni a nem fő profilú termelésre. Terveikben azonban más cél szerepel.

— Kényszerűségből futtattuk fel ennyire ezt a tevékenységet. Az árvíz, majd a belvíz miatt mintegy 950 holdon későn, vagy egyáltalán nem tudtunk vetni. Az őszi vetés is tönkrement. Mindezt már tavasszal felmértük, de tudtuk, hogy az emberek várják legalább a tavalyi munkaegységet. Ezért csináltuk.

Az embereket foglalkoztatni kell

A kedvezőtlen időjárási viszonyok miatt kihasználatlanul álltak a gépek, s munkaerő is volt bőven. Fuvarozást, útépítést vállaltak, embereket adtak át — ideiglenesen — a TVK-nak, „felfuttatták" a kavicsbánya termelését. Így 150 embernek biztosítottak állandó elfoglaltságot arról nem is beszélve, hogy ily módon 42 forint lesz egy-egy munkaegység értéke. Pedig az év eleji borús hangulatban csak 36 forintra mertek számítani.

Nagyon helyesen vélekednek a tiszakesziek az arányról. Szerintük mindig aszerint kell a kisegítő üzemágakat működtetni, ahogyan a jövedelemstabilitás megkívánja. Ha a jövő évben a mezőgazdasági termelés teljesen leköti az emberi és a gépi erőt, csökkentik a kisegítő üzemágak termelését. De a kisegítő időszakokban továbbra is fenntartják. Sőt, az asszonyok foglalkoztatottságának biztosítására új bedolgozó üzemet létesítenek aprólékos, kézi munkát kívánó cikkek előállítására.

— Biztonságos jövedelmet akarunk — mondja Papp József. — De a mérleget meg akarjuk fordítani. Elképzeléseink szerint bevételeink túlnyomó részét a mezőgazdasági termelés adja. Már az idén is 400 000 forintos többletjövedelemre tettünk szert, a négyezres libaállományból. Jövőre 10 000 libát akarunk nevelni. 30 százalékkal emeljük hízómarha állományunkat. Előző példáimmal együtt ez is bizonyít.

Helyes arány kell!

A tiszakesziek példájából és a mezőcsáti járás tapasztalataiból megállapíthatjuk: helyes, ha a termelőszövetkezetek a szó eredeti értelmében kisegítő melléküzemágakat tartanak fenn. Egyrészt a lakosság és a népgazdaság szempontjából is hasznos dolgokkal foglalkoznak, másrészt, ha az időjárás kedvezőtlen, vagy éppen kieső időszak van, megoldják a foglalkoztatási gondokat, és növelik a jövedelmet. Harmadszor — nagyon helyesen — az így szerzett jövedelem egy részét is különböző beruházásokra használhatják fel, azaz biztosítani tudják a bővített újratermelést. Csupán egyet kell szem előtt tartani: a helyes arányt. A mezőcsáti járásban és Tiszakeszin betartják.

Csutorás Annamária

Új lakótelepek a régiek helyén

Megyénk falvaiban még ma is találhatók szociális követelményeknek nem megfelelő telepek. Ezek felszámolását már megkezdték, és az egészségtelen otthonok helyett társadalmi segítséggel cseréptetős — szoba-konyhás és kamrás — kertes családi házakat épít-

hálózattal ellátott területek egy-egy ház felépítése általában 70 ezer forintba kerül. Az idén Mezőkövesden, Szerencsen, Sajóhídvégen, Forrón, Arlón, Tiszalúcon és Alsózsolcán több mint 110 ilyen olcsó kislakást készítenek a ktsz-ek építőbrigádjai. A munkák min-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Sassy Csaba

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1963 JÚN. 1

1021

Újabb miskolci festő gyüjteményével gyarapodott a múzeum képtára

A Miskolci Herman Ottó Múzeum képtára az utóbbi években rendszeresen gyűjti a megyében született híresség hiteles ábrázolásán kívül a megyéből elszármazott neves képzőművészek alkotásait is. Az utóbbi hónapokban gazdagodott a múzeum képtára Kmetty János festőművész több mint 30 festményből álló adományával, s most érkezett meg a múzeumba a Miskolcon született Sassy Csaba 83 éves festőművész 37 képből álló ajándéka is.

Az idős mester a századforduló óta Münchenben, Párizsban alkotott, jelenleg pedig Budapesten él. Az adományozott képek között szerepel többek között a neves miskolci írónőről, Kaffka Margitról festett eredeti portré, valamint egy nagyméretű kompozíció is, amellyel a Nemzeti Szalon 1926-os tárlatán díjat nyert.

A képeket a múzeum kiállításon mutatja be a nagyközönségnek.

menyekkel kapcs

*

Annak ellenére
bamai egyetemen
szetűzés nélkül b
a két néger diák
a faji megkülön
dése körül téma
az egész Egyesült
nem csökkent,
kedet.

Az alabamai egyetem ügyében a washingtoni kormány jó előre felkészült, Kennedy elnök asztalán megszövegezve feküdt a parancs, amelynek értelmében Alabama állam nemzeti gárdáját a szövetségi főparancsnokság alá rendelte. E

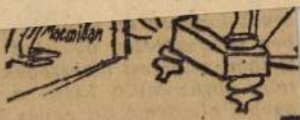

De Gaulle: Segítség, én m
ez rövidese

Az Union Mini
bácsolás. Miért
tehát más élet
éppen elég más
megvonása, pén

SASSY *Attila (Aiglon)*, festő. • Miskolc 1880 okt. 16. Budapesten, Münchenben, Párizsban tanult. Főkép Aiglon néven közzétett rajzaival keltett figyelmet (Ópiumálmok-sorozat, ex-librisek). Aztán bibliai vonatkozású festményeket állított ki (Golgota, Ádám). 1911. a Művészházban, 1915. a Szent György Céhben, 1926. a Nemzeti Szalónban, 1934. a Fränkel-szalónban volt kollektív kiállítása. Egy tempera kompozíciója a Szépművészeti Múzeumban. Rajzain erős Beardsley-hatás érzik.

Lo-5 II 44. l

11 db, szalagra varrva.

Gomb czűstből, VII. 242

der Acad. ernannt. 1789 Rückkehr
1798 Ernennung zum Hofkammer-
chramt an der ABA de S. Fernando
Schuf in Mexiko die Gewölbedekora-
isteriums des Sagrario Metropolitano
Taufe Christi sowie Fig. des Konstan-
pe de Jesús. 🏛 MADRID, ABA:
Abraham.

Bernard, 1883/84; EUI II, 1908;
– *A. E. Perez Sanchez*, R. ABA de
v. de las pinturas, Ma. 1964, Nr 211;
rezo, La pint. montañesa, Ma. 1975.

ppe d', Bildhauer und Jurist im 17. Jh.,

– Napoli nobilissima 6:1897, 109.
i, Silberschmied in Neapel, erhielt
assungsbrief.
enti. 1972 (Ausg. Banco di Napoli).

n, philippin. Holzschnitzer, 19. Jh.
st Ornamentschnitzer. 🏛 PAETE,
x.
a, Art in the Phlippines, Quezon

in de, span. Zimmermann, Bürger
atur/Vizcaya, schloß 1593 lt. Urkunde
de Zuazo einen Dienstvertrag als
nteria (wohl Altarbauer) beim Bild-
Aldaba in Segovia ab.
do/J. de Vera, Notas para un dicc.
ianos del s. XVI, Segovia 1952, 6.
ncisco, span. Baumeister des 16. Jh.,
lusien zahlr. Bauten aus. 🏛 AN-
adttor, 1585.
Llaguna y Amirola I, 1829, EUI II.

cutius und Acutus (II)
to. Acutios), Hersteller von sog.
mik, 1. Jh. u. Z. Arbeitete vermutl.
von Augusta Treverorum (Trier), wo
tproduktionsgebiet dieser Keramik
des A. fand man im Rheingebiet.
oder schwarzen Überzug. Ihre For-
in einheimisch-keltischer Tradition.
Terra-sigillata-Gefäße aus Italien

1903. – *H. Dragendorff*, BJb 96:1895,
G. v. Bülow
), Bildhauer, tätig in den Abruzzen.
ein Name ist durch eine Inschr.
us fecit hoc opus") auf der Kanzel
Angelo in Pianella überliefert. Das
stilist. Verwandtschaft zu der Ambo
in Casauria (1176–82) sowie comask.
nann-Brockhaus vermutete daher,
N stamme und zunächst in Casauria
nella ist ihm vielleicht auch die Rah-
s (von Bertaux später dat.) und die
le zuzuschr. Das Portal der Kirche
Catignano (E. 12. Jh., im 14. Jh. ver-
ein Spätwerk A.s sein (cf. Busch-
Kingsley Porter wollte A.s Hand in
nmückten Seitenportal der Kirche
iponto/Apulien erkennen. 🏛 PIA-
S. Angelo (oder S. Maria Mag-

Inschr. s. o.).
🕮 ThB I, 1907 (s. v. Acutus). *V. Bindi*, Artisti abruzzesi usw., N. 1883; *Bessone-Aurelj*, DizScult-Archit. 1947. – *H. W. Schulz*, Denkmäler der Kunst des MA in Unteritalien, II, Dresden 1860, 22; *E. Bertaux*, L'Art dans l'Italie méridionale, P. 1903, Repr. 1968, 567; Aggiornamento dell'opera di E. Bertaux sotto le direzione di *A. Prandi*, V, R. 1978, 728, 741, 825; *V. Balzano*, L'arte abruzzese, Bergamo 1910; *A. Kingsley Porter*, Romanesque sculpt. of the pilgrimage roads, I, Boston 1923, 132 s.; *I. C. Gavini*, Storia dell'archit. in Abruzzo, I, Mi./R. 1927, 256–258; *O. Lehmann-Brockhaus*, RömJb 6:1942–44, 336–342; TCI Abruzzo e Molise, 1965, 176; *H. Busch-Hausen*, Die südital. Bauplastik im Königreich Jerusalem von König Wilhelm II. bis Kaiser Friedrich II., W. 1978, 370. E. Kasten

Acutos → Acutus (II)

Acutt, *Johan*, Goldschmied in London, 1680 erwähnt.
🕮 *Heal*, 1935.

Acutu → Acutus (II)

Acutus (I), Terra-sigillata-Töpfer in Montans am Tarn/S-Gallien, dort einer der frühesten Terra-sigillata-Hersteller, 1. H. 1. Jh. u. Z. Sowohl seine Gefäßformen als auch sein Namensstempel (cf. CIL XIII 10010.37, 10011.28) waren zunächst eng mit den Erzeugnissen der italischen Terra-sigillata-Werkstätten in Arretium (Arezzo) und Puteoli (Pozzuoli) verwandt. Wahrsch. in den 20er Jahren des 1. Jh. u. Z. vergrößerte A. seinen Betrieb und damit auch das Verbreitungsgebiet seiner Ware. Ihr Stil wurde nun unabhängig von den italischen Vorbildern. Seine Erzeugnisse waren in Gallien, Germanien, Rätien, Britannien und Spanien stärker vertreten als die der meisten anderen gallischen Töpfer.
🕮 RE Suppl. III, 1918 und Suppl. VII, 1940, 1326, 1333. – *A. Oxé*, AA 1914, 68; *id.*, Frühgall. Reliefgefäße vom Rhein, Ffm. 1934, 1 s.; *id.*, BJb 140/141: 1936, 337, 346, 376–378; CVArr, 1968, 5 Nr. 21.
G. v. Bülow

Acutus (II) (Acutos, Acutios, Acutu), gall. Töpfer, 1. H. 1. Jh. u. Z., tätig wahrsch. in der Gegend von Augusta Treverorum (Trier). Er stellte sog. Belgische Keramik (feintonige, rot oder schwarz gebrannte einheimische Ware) her, deren Formen von der italischen Terra sigillata beeinflußt waren.
🕮 RE Suppl. III, 1918. – CIL XIII 10010.35 ss. *K. Geissner*, Die im Mainzer Mus. befindlichen feineren Gefäße der augusteischen Zeit und ihre Stempel, Mainz 1902, Taf. 4 Nr 173; *E. Ritterling*, Nassauische Annalen 40:1912, 329; *A. Oxé*, BJb 140/141: 1936, 338; *H. Koethe* in: Festschr. für A. Oxé, Darmstadt 1938, Nr 2; *W. von Pfeffer*, Mitt. des Hist. Ver. der Pfalz 67:1969, 77 Nr 1 (mit Lit.). G. v. Bülow

Acyer, *Jehan*, frz. Gießer, 1508 tätig für Schloß Gaillon.
🕮 ThB I, 1907. *A. de Champeaux*, Dict. des fondeurs, ciseleurs, modeleurs en bronze et doreurs, P. 1886.

Ácz, *Mihály* → Ács, *Mihály*

Aczél, *Henrik Emil*, ungar. Maler, Kunsthandwerker, *18. 6. 1876 Nagyvárad, †1946 Budapest. Erste Ausbildung in Nagyvárad bei Maler E. Szamossy. Stud. Landesschule für angewandte Kunst Budapest bei G. Morelli (Holzschnitt), später bei G. Aggházy, B. Benczur, G. Feichtinger, A. Schickedanz (Lederplastik, Möbel, Spitzen). 1896 Stud. AK München (Malerei), danach 3 Jahre Leiter des Mus. für Kunsthandwerk in Budapest. Seit 1907 in Szabadka Leiter der Fachschule für Kunsthandwerk und Sekr. für Kunst und Industrie der Südungar. Bildungsver. Ausz.: 1907 Zomboť; 1908 Temesvár (Silbermed.); 1911 Miskolc (Goldmed.); Milleniumsausst. Budapest; Träger des königl.-serb. Takova-Ordens und des pers. Sonnen- und Löwen-Ordens. – A. war ein in seiner Zeit bekannter Maler der führenden ungar. Gesellschaft. Neben Porträts (z. B. *Schwed. Konsul S. Altschul*, 1902; *Zorda Bódog*, 1906) schuf er bes. Landschaften mit Sonnenuntergangsdarst. Als Kunsthandwerker gestaltete er v. a. Ehrenurkunden mit Lederreliefs. 🏛 ÚRÖM, Pfarrk.: Altarbild, 1903. SZABADKA, Magistrat: Ansicht des alten Szabadka, 1912; Portr. Czorda Bódog, 1906. ⊙ *G.*: ab 1899 nat. Ausst. in Budapest, Nagyvárad, Szabadka, Baja.
🕮 *Vollmer* I, 1953. *B. Déry*, Nemzeti Szalon Almanach, Bp. 1912; MagyKépLex, 1915; MüvLex I, 1965. – *S. Borovsky*, Magyarország vármegyéi és városai, Bács-Bodrog II, Bp. 1910, 484.

Aczél, *Ilona*, ungar. Malerin, Graphikerin, *1. 4. 1929 Budapest, lebt dort. Stud. 1948–53 HS bild. Künste bei I. Szönyi und E. Domanovszky, 1952 bei L. Óvári. Munkacsy-Preisträgerin. Neben konstruktivist. Gemälden v. a. baugebundene Werke (z. B. Sgraffiti in Kesztely, 1962, und Sárospatak, 1963). 🏛 BUDAPEST, Nat. Gal.: Selbstbildnis, 1960. DEBRECEN, Städt. Gal. GYÖNGYÖS, Mátra Mus. PÉCS, Pannonius Mus. SÁROSPATAK, Städt. Gal. SZOLNOK, Damjanich Mus. ⊙ *E.*: 1956 Budapest, Fényes Saal (Oeuvre) / 1962 ebd., Ernst Mus. / 1963 Keszthely, Mus.; Hódmezővásárhelyi.
🕮 MüvLex I, 1965. – Művészet 11:1970 (11) 28 s. (Abb.).

Aczél, *Zsigmond*, ungar. Maler, *15. 3. 1859 Kuntszentmiklós. Stud. Musterzeichenschule Budapest bei A. Ligeti und G. Kelety (Landschaftsmalerei). Danach in München erfolgreich mit Genreszenen. Später unproduktiv in Paris, Rückkehr nach Budapest. Dort 1904 Teilnahme am Wettbewerb zum Jubiläum der Wiedereroberung von Budavár. In Ujpest von der Öffentlichkeit zurückgezogen lebend und kaum ausstellend schuf er bes. Genreszenen aus dem Zigeuner- und Bauernleben.
🕮 MagyKépLex, 1915. L. Barla-Szabó

Acziopacia, *Jean* → Acciopaccia, *Giovanni*

Ada, nigerian. Maskenschnitzer (Igala). Schnitzte um 1943 in Okpo/N-Nigeria eine durch R. Sieber bekannt gewordene janusförmige Maske des Egu-Orumamu-Typs, die Rechtsprechungsfunktion unter den Igala besaß.
🕮 *R. Sieber*, Sculpt. of Northern Nigeria, N.Y. 1961, 7, Abb.

Ada, *Florence*, Landschaftsmalerin in London, 2. H. 19. Jh. ⊙ *G.*: 1880–85 London, Soc. of Women Artists.
🕮 *Johnson/Greutzner*, 1976.

Ada, *Joseph*, dt. Goldschmied, 1583–94 in Sindelfingen, später in Bietigheim nachweisbar, ferner in Spanien und Italien.
🕮 *Fleischhauer*, 1971.

Adaba, nigerian. Maskenschnitzer in Otobi/N-

A röpülés boldogsága

Beszélgetés Gulyás Dénessel és Klukon Edittel

Az utóbbi években a dalest olyan ritka lett manapság, mint a fehér holló. A koncertre járó közönség hetek óta izgatottan készült egy ilyen ritka alkalomra, november 30-ára, amikor magyar világsztár, Gulyás Dénes adott dalestet a Zeneakadémián. Zongorista partnere az utóbbi évek egyik legnagyobb felfedezése: a káprázatos művészi fejlődést mutató Klukon Edit. Műsorukon négy Beethoven-dal szerepelt, majd előadták Schumann teljes Dichterliebe (A költő szerelme) című dalciklusát. Koncertjük második felében az osztrák Hugo Wolfnak a Goethe és Mörike verseire írt dalaiból, valamint az úgynevezett Hátrahagyott dalokból hangzott el válogatás.

– Mit gondolnak, miért tűnt el nálunk a dalest?

Gulyás Dénes: – Ennek számos oka lehet, de nyilvánvaló, hogy a kultúra devalválódása idején az emberek nem az egyik legtöményebb műfaj iránt vonzódnak. A dal esetében két-három percben, néha 25-30 másodpercben kell elmondani valamit, amit egy operában egy egész este során lehet kifejteni. Ráadásul az operánál segít a sok szereplő, a cselekmény, a jelmez, a díszlet. A daloknál mindez nincs, és néhány percenként kell váltani. A dal ezerszer nagyobb aktivitást követel előadótól és közönségtől egyaránt.

Klukon Edit: – Szerintem a koncertrendezők alaptalanul félnek attól, hogy erre a műfajra az embereknek nincs szükségük. Tapasztalataim épp az ellenkezőjét bizonyítják. Arra is érdemes odafigyelni, hogy a legnagyobb zeneszerzők szinte mindegyike milyen sok időt, energiát szentelt ennek a műfajnak. Izgatta őket, hogy a zene mit adhat hozzá a költeményhez. Az énekhang hatol a legmélyebbre, talán azért is, mert minden ember tud énekelni. Ha mást nem, hát altatót a gyermekének. Meggyőződésem, hogy ha a közönség gyakrabban hallhatná a dalirodalom remekeit, sok dal ugyanúgy „slágerré" válhatna, mint mondjuk Liszt vagy Chopin némely zongoradarabja.

– Az önök pályafutásában milyen szerepe van a dalnak?

G. D.: – 1976-ban második lettem a Magyar Rádió dalversenyén. Azóta vágyom arra, hogy dalt énekelhessek. Ez beteljesületlen szerelem maradt 16 éven át: a második dalestemre idén, november 10-én, Szegeden került sor, ahol Klukon Edittel a zeneakadémiaival azonos műsort adunk elő. Csodálatos, ideális közönségünk volt, érzékenyen reagált minden apró finomságra.

K. E.: – Már diákkoromban úgy éreztem, hogy a zenében talán ez a legnagyszerűbb kifejezési lehetőség. Diplomakoncertem anyagába is becsempésztem három Ravel-dalt, pedig ez igazán nem szokásos. Itthon magamnak is énekelgetek, sőt néha a férjemet, Ránki Dezsőt sem hagyom békén addig, amíg nem dúdol el valamit, hogy én kísérhessem. Gulyás Dénesben találtam meg azt a partnert, akiről úgy érzem, hogy ugyanolyan fontos neki a műfaj, mint nekem, és akinek a tehetsége kimeríthetetlen.

G. D.: – Amikor az év elején a Filharmónia fölkért erre a dalestre, és megismerhettem Klukon Editet, a vele való munka hatalmas inspirációt adott. Latinovits Zoltán írta egyik könyvében: „Emlékszem a röpülés boldogságára. Hiszem, hogy szárnyaim újranőnek." Valami ilyesmit éreztem.

– Úgy érzem, ennél a műfajnál különösen fontos, hogy emberileg is egymásra tudjon hangolódni két művész.

K. E.: – Ez elengedhetetlen. Egymás megismerése nélkül igazán magas szintű közös interpretáció szerintem nem léthet.

G. D.: – Ezt csak a lelkünk legmélyéről, teljes odaadással lehet csinálni. És a zongorista partner is csak akkor tudja önmagát adni, ha ezt az odaadást az énekestől is megkapja.

– Van valamilyen kialakult munkamódszerük?

K. E.: – Nincs. Augusztus 20. óta majdnem minden nap próbálunk, általában öt órát alkalmanként. Tehát rengeteget dolgozunk együtt, és mindig elmondjuk egymásnak, ami eszünkbe jut a dalról. Ezek nem kritikai észrevételek, inkább a tökéletes előadásmódhoz próbálunk egyre közelebb jutni, egyre inkább megérezni, mit akarhatott szerző. Nagyon fontos, hogy érdekelje az embert, a másik művész mit érez, mi a véleménye egy problémáról. Óriási köszönettel tartozunk Kurtág György tanár úrnak, akinek mellesleg nagy része van abban is, hogy a dalt ennyire megszerettem még főiskolásként.

– Végül szeretném, ha a konkrét terveikről is beszélnének. A zeneakadémiai estet egy sorozat kezdetének tekintik?

G. D.: – Igen. A próbák során megismerkedünk új dalokkal is. A reneszánsztól a kortárs szerzők daltermészéig minden érdekel minket. Én egyébként jelenleg a Nemzeti Színház tagja vagyok, ahol egy zenés tagozat létrehozásán dolgozom. A várbeli Refektóriumban egy kamarazenei sorozatot is tervezek, amelyben rendszeresen lennének dalestek.

K. E.: – Amint kiderült, hogy Gulyás Dénessel együtt dolgozunk, azonnal több meghívást is kaptunk. Szegeden debütáltunk, utána következett egy refektóriumi est. A zeneakadémiai fellépés után utazunk Gyulára, Győrbe, Egerbe és Nyíregyházára. A párizsi Magyar Intézetbe is hivatalosak vagyunk. Reméljük, a most megkezdett munka még sokáig életünk fontos része lesz.

Solymosi Tari Emőke

Borús idő egykor és most

Ki ne maradjon: november

Mit csinál a szél, amikor nem fúj? – kérdezte egykor Karinthy. Mit csinál a modernista művész, amikor a forradalom kimegy a divatból? Hetven éve gyűjthetők erről receptek. Hetven évvel ezelőtt született meg ugyanis a prototípusa annak az életérzésnek, amely – a világtavasz eljövetelében csalódva, az általános felfordulástól visszariadva – programszerűen hirdette a kijózanodást. Ezt a magatartást a művészettörténet újklasszicizmusnak, új tárgyiasságnak, sőt – minő összecsengés a posztmodern korral – „Expresszionizmus után"-nak, Nach-expressionismusnak nevezett. Két kiragadott szemelvényünk e témaösvény mentén található.

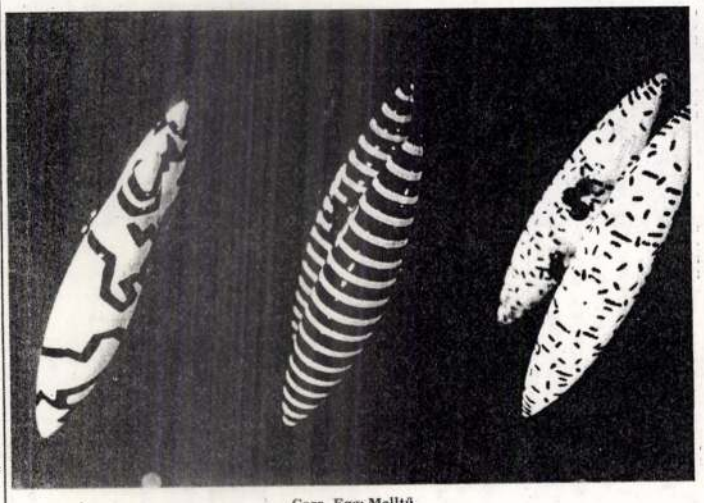

Cora Egg: Melltű

Szombathelyi Képtár

Reklámot szeretnék csinálni egy kiállításnak, amelyet gondozó intézménye szerényen alulmenedzselt és elfelejtette azt a nagydobot megverni, amelyet pedig ez esetben illett volna. *Az expresszionizmus után* címet viselő időszaki tárlathoz nem készült katalógus, így csupán magánstatisztika alapján állítható, hogy nyolcvanhat ismeretlen, rosszul ismert vagy nyilvánosságot eddig alig kapó művet tett közszemlére. A vasi székhelyen december 13-áig megnézhető kiállítás rendezőjének neve se a programfüzetben, se a meghívón nem szerepel, noha joggal föltehető, hogy a vállalkozás mögött alapos kutatómunka, finom kvalitásérzék és ráadásul szerkesztői koncepció húzódik. Az anonim művészettörténész ugyanis nem tett kevesebbet, mint amit neves kollégái Párizsban, Rómában, Berlinben már egy jó évtizede elvégeztek, de amivel a hazai szakma még adós. Azaz a korszak politikai-társadalmi alapkarakteréből kiindulva teremtette meg az összehangzó értelmet, és nem hitte el azt a sok fecsejt, amit a művészek önmagukról és a korabeli, elfogult művészeti írók védenceikről nyilatkoztak.

És lám, kiderült a következő. A szélsőbalos priuszokat szerző és bécsi emigrációba szorult *Bortnyik Sándor Zöld szamara* semmivel se unheimlichebb, mint a Rudnay-tanítvány *Basilides Sándor Zúzmarában* vágtató hűvösvérű lovai. Az urbánusok törékeny különbéjébe menekülő szentendrei *Paizs-Goebel Jenő Önarcképe* semmivel se értelmiségibben mély, mint a hivatalos pannóival kétes dicsőségekre pályázó, római iskolás *Kontuly Béla* önarcmása. A pécsi provincializmusba húzódó impresszionisztikus kisfestészetéből éldegélő *Gábor Jenő – Kaktuszos csendéletének* tanúsága szerint – egyszer éppúgy beleszerelmesedett az olasz Novecentóba, mint az éttermi dekorációkkal magának közelebbi kapcsolatot teremtő *Sassy Attila* hideglelős *Operáció* (1933) című képét, rajta a furcsa jelenetet, egy álmodó aktot, körülötte a rosszarcú, konziliumot tartó nagyokosokat, talán orvosokat, talán hataloméhes világdoktorokat, mögötte a hegyeken átívelő viaduktot és a gyanúsan csöndes tengerszemet. Immár nem érdekes, hogy a festő valamikor szecesszionista volt, és hogy később hányszor járt Párizsban. Az üzenet a harmincas évekről szól, a szépség kiszolgáltatottságáról, a „valami történni fog" homályos érzéséről, a csömörből meg félelemből kikevert, figyelemre méltó szorongásról.

Volt tehát egy kor és benne a kortársak félszavakból is értették egymást. És a kor erősebb kohéziót teremtett közöttük, mint ami világmagyarázatuk különbözőségéből netán következtethető. Minden esetre ezen a tárlaton az egykori nép-nemzeti keresztény kismester és az egykori radikális „Goldmark termi" művész, az egykori avantgárd európéer és az egykori konzervatív szalonfestő *együtt élt meg valamit*, és együtt is ment a pokolra, a magyar és az egyetemes tragédia közös bugyrába.

Iparművészeti Múzeum

Heide Marie Gasser aranyos vasgyűrűi fejsze és püspökbuzogány formájúak. Önvédelmi fegyverek. *Guenter Grossler-cher* nyomtatott áramkörbe épített elektromos elemeket hordozó kitűzői világítanak. Ütközéstől óvó veszélyjelző fények. *Ingeborg Strobl Echter Schmuck* (valódi ékszer) feliratú papírtáblái még ennél is célszerűbb bűnmegelőző tárgyak. Reprezentálják a vagyoni cenzust, miközben a nemesfém lapulhat a széfben.

Az osztrák ékszer híres régi nagy fényéről. Császári műhelyek, szecessziós extravaganciák, avantgárd kísérletek jellemezték, mióta Burg a Burg. Mégis, a *Kisugárzások* című viselő bécsi ékszerkiállításon nem tudtunk meg semmit Erzsébet királyné nyakláncáról, Kolo Moser és Josef Hoffmann excentrikus ruhadíszeiről, sőt, még a Wiener Werkstätten funkcionalista egyszerűségéből sem. Azaz a múltból. Mi a mostani korunkról tudunk meg sokat. A demokratikus modernségből kiábrándult szépasszonyról, aki gyöngyburjánzással vet véget a mértéktartó ízlés diktatúrájának. A szöges felkarperecet húzó amazonról, aki torkig van egykori hippi anyukájának világbékét-világszerelmet hirdető szövegeivel, és jól feltépi annak bőrét, aki közeledni merészel. A tűzzel játszó aranyifjúról, aki skinhead-taraját az egyszerűség kedvéért laparanyból szerkeszteti meg, de halad a korral, mert fejdíszét kívánságra – az akció élességétől függően – harciasan ágaskodó, illetve konyult helyzetbe hozhatja.

Tetszenek ezek a furcsa darabok, mert nagyon kifejezőek. Kifejezik, hogy mennyit változott a világ, mióta *Eugen Mayer* professzor és *Franz Hagenauer* professzor – a két első vitrin tanúsága szerint – a harmincas és a hatvanas években növendékeivel megismertette a hely hagyományait, a pazar századfordulót és a keményen tökéletes funkcionalizmust. Kifejezik, hogy az öndíszítés rituális szokása és a vagyonmutogatás nem kevésbé ősi gesztusa milyen ravasz dolgokat produkál ott, ahol pénz is van és hatalom is, ízlés is meg örökletesen halmozottan előnyös helyzet. Továbbá kifejezi, hogy rossz világban élünk, a kulturális hagyományok leépülőben vannak. A kenetesnek minősülő humanista viselkedési formákat jól benaftalinozták és elővettek egy másikat. A világmegváltó avantgárd szezonja után a tervezők zord időkre szánják a boxereket és a biciklilláncokat, az aluljárói bizsukat és a szilíciumvölgyi civilizáció szerkentyűit, valamint a világvége alkalmából praktikusan öltözködni szándékozó emberiség egyéb apró, félelmetes jeleit. Dehát manapság mintha minden jellemző és jó kiállítás erről szólna...

P. Sz. J.

Póker

Most nem kártyázunk, hanem énekelünk, meg játszunk a nyolcvanötben alakult zenekarral.

Játssz velünk és énekelj, „Télapó itt van", valamint „Itt a farsang, áll a bál"... Ezek a Póker-műsorok. Mostanában inkább a mikulásos, karácsonyos program és az erről megjelent kazetta időszerű.

Műsoraikat három-, négy-, öt-, ... tízéves gyerekeknek ajánlják, és megmozgatnak, ha kell, akár 500 apróságot is. A hazai terepet állítólag már bejárták, énekeltek szinte minden városban.

A Póker együttes (*Illés István, Kacsó Béla, Szagán György* és *Tóth Attila* állandó vendég) büszke arra, hogy az előadásokon zenéjük sosem jön felvételről. Minden élesben, egyenesben, bendzsógitáros kísérettel hallható. A dalok nyolcvan százaléka saját szerzemény, a többi örökzöld. Programjukban van egy kis leventepéteres játék és egy kis százfolkcelziuszos country is.

A műsorok gyakran cserélődnek, alakulnak, formálódnak egy adott váz körül, mindig a hallgatóság szájize és természete szerint.

Főleg művelődési házakban lépnek fel, mert az óvodák már nem engedhetik meg maguknak, hogy együtteseket invitáljanak. Nem mintha a gyerekeket nem érdekelné – de nem jut rá pénz!

Sz. K.

Az együttes vezetője, Illés István és játszótársai

NEC A 3 éves SYSTREND rendkívüli ajánlata NEC
1992. november 1. és december 20. között

NEC P20 printer lapadagolóval Listaár 70 000 Ft

NEC S62P PostScript lézerprinter Listaár 249 000 Ft

NEC 2A SSI monitor Listaár 64 000 Ft

MDK

Sassy Attila festőművésze

Miskolcon, a Városok Orsz. Értekezletén, (1929) szeptember 23-án leplezték le Szentpáli Istvánnak általa festett portréját.

Várhidy Lajos: Városaink az autonómiájukért.
Városi Szemle, Bp. 1929. (60.l.)

Babona

— Te szerencsétlen! Miért taposol rá a szerencsémre?
— Mert az szerencsét hoz nekem.
Dimanche

Kérdés

— Mama, ugy-e, ha nagyon sok ennivalót adunk a galamboknak, akkor azok töltött galambok lesznek?
Fliegende

Vigasztalás

Napi hirek

— **Napirend.** Szeptember 28. Kedd. Róm. kat.: Vencel kir. Protestáns: Vencel. Gör. kat.: Baruch pr. — Budapesten a Nap kel 6 ó. 39, nyugszik 18 ó. 30-kor. A Hold kel 5 ó. 13, nyugszik 18 ó. 28-kor.

Elsötétítés este 9 órától 4 óráig

— Czapik érsek: „Most a nyugodtság és a kitartás a legszükségesebb." *Czapik Gyula* egri érsek felhivást bocsátott ki az egri érseki főegyházmegye papságához. Hangsulyozza az érsek, hogy a mai vészteljes időkben elsősorban a lelkipásztoroknak kell megőrizniök nyugodtságukat és megfontoltságukat és oda kell hatniok, hogy híveik is ugyanazt tegyék. „Ne vegyük át" — mondja az érsek — „azoknak a vészkiáltását, akik már a végpusztulást sikongatják és ugy vélik, hogy a keresztény eszmék sutbadobása és a vele ellenkező orientálódás segit. Értsük meg, hogy most a nyugodtság, összetartás és kitartás a legszükségesebb, zavargás, nyugtalankodó erőszakoskodás csak a belső legyengülést eredményezi, amelynek keserü következményeit kivétel nélkül mindenki érezni fogja. A mellett, hogy magunk mindent megteszünk és ha kell, fogcsikorgatva is türünk a jövő érdekében, forduljunk az irgalmas Istenhez."

— Szent Gellért-kultusznap. Vasárnap az egész országban a főváros védszentjét, Szent Gellért püspököt ünnepelték. Mozgalom indult, hogy a Tabánt Szent Gellért-városnak nevezzék el.

— Három éven belül székfoglalót kell tartani az Akadémia uj tagjának. A Kormányzó a közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a Magyar Tudományos Akadémia szabályzatát ugy módositotta, hogy ha az Akadémia ujonnan választott levelező és rendes tagjai három éven belül székfoglalásukat nem tartják meg, helyük betöltendő. A megválasztott tagok csak székfoglalójuk után gyakorolhatják jogaikat.

— Félórás harangzugás jelzi a Katolikus Nagygyülés kezdetét. Csütörtökön este fél 7-től 7 óráig az ország valamennyi templomának harangja megszólal, jelezve az Országos Katolikus Nagygyülés kezdetét.

A Vigadóban, az első nyilvános ülésen, okt. 3-án d. e. 11 órakor *Serédi Jusztinián, Angelo Rotta, Kállay Tibor* és *Homonnay Tivadar*, a másodikon, okt. 4-én d. u. 5 órakor *Holló István, Szabó Gyula, Palos Bernardin* és *Markos Olivér*, a záróülésen, okt. 5-én d. u. 5 órakor *Tompa Ferenc, Szilléry Péter, Czapik Gyula* és *Serédi Jusztinián* szólal fel. A nyilvános ülésekre jegyek az Actio Catholica irodájában (IV., Ferenctek tere 7.) válthatók. A Katolikus Nagygyülés egyházi ünnepségei: okt. 1-én reggel 8 ó. Veni Sancte és szentmise a Ferencesek belvárosi templomában, mondja *Serédi Jusztinián* hercegprimás, szentbeszédet mond *P. Borbély István* jézustársasági tartományfőnök. Október 2-án 9 ó. a hercegprimás főnapi szentmisét mond az

— Kik vezetnek, harcol, amely az „olasz csizma s[illegible]ért" folyik? A Képes Vasárnap legujabb száma kitünő, érdekes cikkben ismerteti azt az öt hadvezért, akik a győzelemért harcolnak egymás ellen Olaszországban. Rommel, Kesselring, Montgomery, Alexander és Eisenhower alakja elevenedik meg az olvasó előtt, azé az öt emberé, akiknek kezében a jelenlegi, kivételes fontosságu olaszországi hadműveletek sorsa le van téve.

Hol folynak ezek a harcok? — kérdezi az olvasó. A *Képes Vasárnap* irásban és képben felel meg erre a kérdésre, ismertetve Salernót és környékét, egyben kétoldalas, *hatalmas térképen* mutatja be az olasz hadszintert. Nagy képes riportban számol be *Mussolini kiszabadításáról* és Hitlerrel való találkozásáról. Ezenkivül helyszini képes tudósitást közöl a repülőgépmodellek versenyéről, beszámol az őszi divatról, szépirodalmi részében pedig novellát, humoreszket stb. ad olvasóinak.

— Szurmay Lajos ezredes különös balesete. Vitéz Szurmay Lajos ezredest vasárnap kora reggel sulyos baleset érte a Margit-körut 5/b számu házban, ahol lakik. Az ezredes reggel félhatkor kisfiát kisérte ki a kapun, aki a cserkészekkel kirándult. Visszatérve, felvonón akart felmenni emeleti lakására. Szerencsére azonban az egyik lakó a negyedik emeleten felejtette a liftet és az ezredes a sötétben nem vette észre, hogy a felvonó nincs a helyén. Belépett a liftkamrába és *a három méter mély üregbe zuhant.* Bordatörést és belső sérüléseket szenvedett. Kórházban ápolják.

— Egy svéd mérnök adománya a magyar rendőrségnek. Egy svéd vállalat Magyarországra küldött bányamérnöke, Axel L. Möller, Magyarországról való távozása után ezer pengőt küldött vitéz Nagyselmeczy László rendőrfőparancsnoknak, a rendőrözvegyek és árvák segélyezésére. A külföldieket ellenőrző országos központi hatóság oly messzemenő udvariassággal és megértéssel kezelte magyarországi tartózkodásának ügyét — irta a svéd mérnök levelében —, hogy ezuton kivánja háláját leróni.

— Sebesült honvédek polgári iskolai vizsgája. A pestszentlőrinci Vöröskereszt hadikórházban ápolt husz sebesült honvéd juniusban letette az első polgári iskolai osztályból a vizsgát. A lelkes tanerők nyáron tovább tanitották a honvédeket, akik most tették le a pestszentlőrinci polgári iskolában a második osztályu vizsgát. Fodor Ferenc tankerületi főigazgató a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a honvédek tanulmányi felkészültségéről és buzditotta őket a további tanulásra. A pestszentlőrinci Vöröskereszt-fiók hazafias és fáradhatatlan tanárnői és a kórház tábori lelkésze a honvédeket tovább tanitják és négy középiskolai végzettséget hozzásegitik. A

— A Kormányzóhelyettes arcképének leleplezése. A Magyar Nemzeti Munkaközpontban tömörült munkásság megfestette a Kormányzóhelyettes arcképét, amelyet vasárnap ünnepség keretében lepleztek le. Az emlékbeszédet vitéz *Marton Béla* orsz. elnök mondotta. A Nemzeti Munkaközpont országos nagytanácsa nyilatkozatot fogadott el, melyet eljuttat a magyar kormányhoz és a magyar társadalomhoz. Hangsulyozza, hogy ma minden rendzavarás, társadalmi és politikai harc csak az ellenséget szolgálja, s aki ma belső rendzavarásra törekszik: hazaáruló.

— Vitéz baráti Huszár Aladár sajtópere Mattyasovszky Látesz Kornél ellen. Mattyasovszky Látesz Kornél az egyik napilapban cikket irt „Együtt hamisitanak baráti Huszár Aladár és a Pesti Ujság" cimmel. A cikk szerint „Huszár Aladár elkövette a legnagyobb bünt, közönséges módon hamisitásra vetemedett. Huszár Aladár kitartóan folytatja Európaellenes kutmérgezéseit és Maróthy Károly tudatosan volt büntársa a hamisitásoknak." A közleményt megelőzően már éles sajtópolémia folyt a felek között. Az ujságiró ugyanis korábban egy cikket irt, amely lényegileg azt fejezte ki, hogy az uj Európában hadseregre nem lesz szükség. Erre válaszként baráti Huszár Aladár élesen szembefordult ezzel az állásponttal. Ezt követte Mattyasovszky Látesz Kornél fentemlitett cikke, amely miatt vitéz baráti Huszár Aladár, OTI elnök sajtórágalmazás cimén eljárást inditott. A törvényszék annakidején *Mattyasovszky Látesz Kornélt sajtórágalmazás cimén 500 pengőre itélte.* A tábla *Lengyel-tanácsa* most a törvényszek itéletét *helybenhagyta.* Az itélet megokolása szerint a vádlottnak a valóság bizonyitása nem sikerült.

— Kőrösi Csoma Sándor szobrának leleplezése Marosvásárhelyen. A székelyföldi művészeti év keretében Marosvásárhelyen vasárnap ünnepélyesen leplezték le Kőrösi Csoma Sándor szobrát, Dabóczy Mihály székely szobrászművész alkotását. Dr. Boda István egyet. rk. tanár, a kultuszminiszter képviselője, szoboravató beszédében méltatta Kőrösi Csoma Sándor munkájának jelentőségét és rámutatott arra, hogy hinnünk kell magyarságunk rendkivüli erejében, rendeltetésében, történeti és kulturális misszijában. Ezután Kőrösi Csoma Gyula, a marosvásárhelyi Kőrösi Csoma-gimnázium igazgatója mondott ünnepi beszédet. „A nagy magyar keletkutató utmutatása arra tanit — mondotta többek között —, hogy a nyugattal barátságban, a kelettel testvériségben, de végső fokon csak a magunk erejében bizva kell elvégeznünk történelmi küldetésünket. Bebizonyosodott már, hogy földünkön, a népek országutján, államot alkotni, ezeréves történelmi életet élni, csak a magyar nép tudott." A város nevében dr. Marjay Ferenc polgármester

— A háborut nem lehet eltörölni az emberek életéből, — mondotta Henri Dunant, a legnemesebb intézmény, a Vöröskereszt megalapitója —, de a jóakaratu emberek fogjanak össze és enyhitsék a háboru borzalmait. A Magyar Vöröskereszt a szeretet fegyvereivel harcol. Fogjunk össze és adományainkkal segitsük nemes munkáját.

— Sassy Attila kiállitása az Alkotás-Művészházban. Sassy Attila az első háboru előtt mint grafikus tünt fel, azonban a grafikát csak lépcsőül tekintette. Ez időben már izig-vérig festő volt. Tájképein Ferenczy Károlyt vallotta mesteréül, lendülő vonalu alakos képein pedig az angol praeraffaelitákat. — Most, 30 esztendő multával Sassy is másképen látja a világot. Mai művészete a humor és a kubizmus jegyében jelenik meg előttünk. Sassy nem az izmosok közül választotta ki a kubizmust. Önmagától lett kubistává: a tükörbe nézett és markáns szegletes arcáról önkéntelenül kubista képet festett. — A humor Sassynál Isten adománya. Egész sor képe egy-egy mély humoru művészi élmény megörökitése. Egy egyéni felfogásu „Budapesti utca", egy mélyen átérzett zenehangulat és számos érdekes arckép teszik még változatossá ezt a szép kiállitást, amely október 6-ig tekinthető meg. (s. l.)

— Jeruzsálem ujjáépitése. Jeruzsálem város szépitési épitőbizottsága terveket dolgozott ki a város szépitésére, ujjáépitésére. A hatalmas épitőprogramm, amelyet a háboru után óhajtanak megvalósitani, ugy a belső városrészre, mint a város külső övezetére kiterjed. Jeruzsálem várost tudvalevően hatalmas kőfal veszi körül, melynek egyes kapui, például a Jaffa-kapu és az Aranykapu megannyi történelmi emlék. E falakon belül terül el a belső város, amelyet csak annyiban óhajtanak átváltoztatni, hogy eltüntetik az apró sikátorokat és különösen a nagybazár körül levő apró, szennyes viskókat. A város körül, a falakon kivül uj, hatalmas város árnyai kezdenek kibontakozni, a szépitési programm különösen ezekre a ma még jórészt rendezetlen utakra-utcákra vonatkozik. A kőfalakon kivül eső területen virágzik a Getsemáné-kert is, hét hatalmas ősi fűzfájával, amelyeket áhitatos szivvel szemlél az utazó. Jeruzsálem ujjáépitőinek az a vágyuk, hogy a „Hegyen épült város" ne csak a legérdekesebb, hanem egyik legszebb városa legyen a világnak. *

— A Vécsey-utcai robbanás bünügye a tábla előtt. 1941 év tavaszán, mint emlékezetes, tragikus szerencsétlenség történt a Vécsey-utcában. A Komlós játékárugyár több láda „riasztó dugót" adott át az egyik szállitmányozó vállalatnak s amikor a ládákat a teherautóra felrakták, a ládák felrobbantak, a teherautó szétroncsolódott és a közelben tartózkodó három munkás meghalt. Számosan könnyebb vagy sulyosabb sérü-

Cserkészhadijáték Megyeren

A támadó „kékek" hadserege Pomáz tábornagy vezérletével meghódította a „sárgák" országát

A kékek sürü lakossággal, de annál kevesebb természeti kinccsel megáldott országa hosszu időn át vágyakozva tekintett a szomszéd sárgák gazdag birodalmára. Már régóta csak a kedvező alkalomra várt, hogy valami módon kiterjessze hatalmát erre a területre. Ősi történelmi jogokra, igazságra, miegymásra hivatkozva, mind nagyobb területeket követelt magának és megkezdte előkészületeit az elkövetkezendő háborura. Természetesen a sárgák sem hagyták magukat, ők is igyekeztek felkészülni. A kék és sárga közvélemény a legfeszültebb izgalomban élt, a határvillongások egyre gyakoribbak voltak s a kék rádió és sajtó minden ilyen esetet tulozva, nagyitva, kiszinezve, mindig a sárgákat tüntette fel hibásnak és hangosan követelte a megtorlást. Egy sulyosabb határincidens után ez is bekövetkezett. A kékek kormánya *Pomáz* tábornagyot bizta meg a hadsereg fővezérletével és

Pomáz megindította hadait

A sárgák kormánya az ország lakosságához intézett kiáltványában kemény szavakkal itélte el az ellenség kierőszakolt támadását és a sárgák népe nagy tömegekben sietett az ősi föld védelmére *Fót* vezértábornok zászlói alá . . .

Ez a föltevése az ez évi őszi nagy cserkészjátéknak, amelyet a magyar cserkészmozgalom budapesti kerülete a megyeri dombokon rendezett meg, ott, ahol az első hadijátékot és nemzeti nagytábort is tartották. Keresve sem találhattak volna hadijátékra alkalmasabb terepet. Dombos, homokbuckás terület ez, fölszerelve a hadijáték minden „kellékével": kisebb erdők, bozótok, patak, „vasutvonal", iparvágány, országut . . .

Ezen a borongós őszi vasárnapon már a kora reggeli órákban özönlött a megyeri dombok felé a hadijátékban résztvevő cserkészek serege. Igazolás, ellenőrzés és tábori istentisztelet után a két fél felvonult a terepre és tiz óra után megkezdődött a nagyszabásu hadijáték.

A cserkészet nagy sikere, hogy az iskolai szünidő ellenére is

több mint 3000 cserkész

vett részt a játékban.

A játékban résztvevő cserkészek — cserkészapródoktól kezdve öregcserkészekig minden korosztályt láttunk közöttük — számlapokat erősitenek sapkájukra. A kölcsönös lekülzdés a kedve alá a parancsnokságot is megsturcolta.

A gyors kék siker következtében a harc kicsit ellanyhult. Elindultunk tehát, hogy a terepen szemlélődve deritsük fel a szemben álló felek helyzetét. Utközben kisebb-nagyobb számnélküli egységekkel találkoztunk. Ezek gyüjtőtáborba kerülnek, mint foglyok. Egy hirtelen előbukkant mélyedésből furcsa vezényszót hallunk:

Hullák, figyelem!

Persze, ez a „temető". Most rendezik a halottakat, mert a játék menete szükségessé tette innen a „halottak" elszállitását, akik különben igen jókedvüek, mert az a hir terjedt el, hogy — tekintettel a sárgák nagy veszteségeire — *feltámadhatnak*. Ez azt jelenti, hogy ujra résztvehetnek a játékban és uj számot kapnak.

Megyünk tovább. Az egyik erdőben békésen pihenő és hátizsákból ebédelő kék harcosokra bukkanunk. Amint megpillantanak bennünket, azonnal hangzik a vezényszó:

Vigyázz, kém!

Azt hiszik, hogy a sárga félnek kémkedünk s majdnem *foglyul ejtenek*.

Félkettő felé a kékek már több mint a felét elfoglalták a sárgák országának és utolsó rohamra gyülekeznek. De olyan fölényben vannak, hogy a döntőbiráknak kell közbelépni. Az eső is megered hirtelen, de rövidesen elál és igy a fiuk nem nagyon áznak meg. Majd félháromkor — miután a kékek az összes jelentős értékelési pontokat megszállották és elfoglalták a sárgáktól — lefujják a játékot.

Győztek a kékek!

Egyes kék csapatok csak azért busonganak, hogy ellenségnek még a hirét sem látták. Olyan fölényben voltak, hogy nem is került sor minden erejük latbavetésére. — Pedig reggel a gyülekezéskor a sárgák többnek látszottak — mondják jókedvüen.

A vert és a győztes hadak egyaránt *jó munkát végeztek* és most cserkész módra együtt menetelnek a tábortüzhöz, hogy ott megbeszéljék a nagyszerüen sikerült őszi hadijáték eseményeit s leszürjék tapasztalatait.

Kiss Károly.

Belgrád 1943

Belgrád, szept. *(A Pesti Hirlap kiküldött munkatársának tudósitása.)* A Belgrádba érkező utasnak első kötelessége, hogy a vonatról leszállva, a pályaudvaron székelő német katonai hatóságnál jelentkezzék, ahol a megszállott Szerbiára érvényes átutazási engedélyét lepecsételik. A szük helyiség előtt hosszú sorban állnak az érkezők, akik egymásután járulnak a rendkivül udvarias ellenőrző közeg elé. Az iróasztal mögött a falon nagyméretü plakát, a következő figyelmeztető szöveggel, amelyet csakugyan jó szem előtt tartani, ha az ember sorsa vagy munkája errefelé sodorta: *„Nicht ärgern, nicht wundern, und auch das noch abgewöhnen."* Szokjunk tehát hozzá, hogy semmin se bosszankodjunk és semmin se csodálkozzunk!

A vasuti összeköttetés manapság a Balkánon meglehetősen bonyodalmas. A Budapestről induló vonat a menetrend szerint a reggeli órákban érkezik Belgrádba. A menetrend szerint: ezt hangsúlyozni kell, mert néha igen nagyarányú késések is előfordulnak. Talán ezzel magyarázható, hogy a Magyarország felől reggel érkező vonat csak az esti órákban indul tovább Szófia, illetve azon túl Törökország felé. Az utasembernek tehát is élnek ezek az emberek?

Az idevalósiak vállvonogatva adják meg a választ: ugyanabból, mint amiből minden belgrádi él — a feketepiacból. Másként csakugyan nem is lehetne elképzelni, hogyan birja az itteni árakat a bennszülött lakosság. A fizetések hivatalosan minden képzeletet felülmúlóan alacsonyak, az árak pedig tetszés szerintiek. Nyilt forgalomban jóformán semmit sem lehet kapni, a fekete piac pedig csillagászati számokkal dolgozik. Viszont — nyugtatnak meg az ismerősök — igen nagy pénzért, vagy jó külföldi valutáért francia bort, angol teát és szövetet, húst, lisztet, mindent be lehet szerezni. Miután pedig mindenki láncol és fekete-kereskedik, a cipőtisztitó éppen úgy, mint a magánhivatalnok és a bankár: zsufolásig tele van a régi Ruszki Car — most már persze más neve van — kávéház terrasza, ahol egy adag nagyon kevés és nagyon rossz fagylaltért szemrebbenés nélkül veszi át a főur a hivatalosan megállapitott árat, magyar pénzbe átszámitva hat pengőt. Ugyanakkor, amidőn egy közepes állású tisztviselőnek ugyancsak magyar átszámitás szerint aligha több a fizetése kétszáz, kétszázötven pengőnél.

szabad szemmel vagy távcső segítségével leolvasott szám lekiáltásával és célzott papirlabda dobással történik. Akit labdatalálat ér, vagy akinek számát lekiáltják — *meghalt*, kiesik a játékból. Nagyobb egységek összecsapásánál a terepen mindenfelé működő döntőbirák állapitják meg az eredményt.

A létszámban valamivel erősebb fél, a kék hadsereg, mindjárt támadólag lépett fel. Eleinte tapogatózó előnyomulással, kisebb térnyereségre tett szert, ekkor azonban a sárgák nagyobb csoportja erős frontális támadásba kezdett és már-már megingott a kék arcvonal, amikor az egyik kék köteléknek sikerült befurakodni a sárgák közé és azokat két csoportra különiteni. Az egyik ilyen sárga csoport erős támadást intézett a kékek ellen, ám azok ezt nagyszerüen kivédték és a sárgákat kisebb egységekre szétszakitották. Bár közben maguk is sulyos veszteségeket szenvedtek, a sárgáknak jelentékeny számu csapatát megsemmisitették vagy foglyul ejtették.

A gyors siker megzavarta a sárgákat. A kékek közben folyami erőikkel a palotai patak torkolatánál

Partraszállást hajtottak végre

Szivós, változatos harcban a patak hidja ötször is gazdát cserélt, végül is a kékek szerezték meg ezt a fontos értékelési pontot. A kékek támadását repülőgépek is támogatták, amelyek *világitó rakétákat és papirbombákat* dobtak le a veszélyeztetett pontokra. Messze a sárgák területén partraszállt és elszigetelt kék csapatok megerősitésére

„ejtőernyősöket"

küldött a kék hadvezetőség. Ezeknek az ejtőernyősöknek, vagy helyesebben gyorscsapatoknak katonai autókon történt odaszállitását a sárgák már nem tudták megakadályozni, mivel a fontos országutat a kékek jóelőre biztositották maguknak. Már jelentette is a kék rádiósalakulat:

— Erősités megérkezett! A kijelölt pontok megszállva. Létszám körülbelül háromszáz. Csapatokat rendezik. További parancsot kérünk.

A harc lefolyását egy magaslatról végignézte vitéz kisbarnaki *Farkas Ferenc* országos főcserkész is, *Éry Emil*, a cserkészmozgalom országos ügyvezető elnöke és a játékvezetőség társaságában. Egy három gépből álló kétfedelü vadászraj — amely a hadijátékban a bombázó gépeket helyettesitette — több alkalommal stukák módjára zuhanó repüléseket végzett s alig husz-huszonöt méterre ereszhát, amennyiben csakugyan szerencséje van és már délelőtt a szerb városba érkezik, az egész napja rendelkezésre áll a város megtekintésére. A német hatóságok által kiállított Szerbiára érvényes átutazási engedély nem jogosit ugyan fel a pályaudvar területének elhagyására, de ezt a külön engedélyt gyorsan és minden akadékoskodás nélkül meg lehet szerezni. Az utas azután így fölszerelve, nekivághat a városnak.

Eltüntették a bombázás nyomait

A német-jugoszláv villámháború kezdetét jelentő hatalmas arányú légi bombázás nyomait nagyrészben már eltüntették. Itt-ott ugyan még mindig foghíjas egy-egy házsor, akad még mindig pár többemeletes magas épület, amelynek csak külső falai épek, de belülről az egész ház kiégett: azonban a legtöbb ilyen romot már régen eltakarították. Ennek eredménye az lett, hogy Belgrád számos uj kis parkkal gyarapodott. Egész váratlan helyeken, a város szivében, házak közé ékelten húzódnak meg e szépen ápolt füves kertek, pázsitok és csak a régi Belgrád ismerője tudja, hogy elmult tragédia emlékét takarják.

A város külső képe a szegényesnek és a katonásnak keveréke. A szegénység, lerongyolódás szembeszökő. Ugynevezett jólöltözött férfi vagy nő a legnagyobb ritkaságszámba megy. Az urak nem viselnek nyakkendőt, a hölgyeken nincs kalap, urak és hölgyek egyaránt válogatottan primitiv lábbeliben járnak. A nők harisnya nélküli lábukon azokat az otromba fatalpu cipőket hordják, amelyekben a járás nagyon kényelmetlen lehet; legaláb is erre mutat, hogy igen sokan valami kapcafélé ronggyal védekeznek a lábfeltörés ellen. A régi Majestic-kávéház előtt láttam egy fiatalembert, aki az első pillanatban valóságos divatfiként hatott; finom szürke flanellnadrágban, barna zakóban és kalapban, selyemnyakkendővel feszitett, de közelebbi vizsgálat után kiderült, hogy harisnyája nem volt, cipő helyett pedig valami tarka posztóból készült mamuszt viselt.

Szegénység és feketepiac

A sivár és elszomoritó szegénység azonban nem ingatta meg a balkáni városok legvidámabb fickóinak, az utcasarkokon üldögélő cipőtisztitóknak derülátását. Ezek még most is a régi helyeiken guggolnak és felragyog a szemük, ha bőrből készült lábbeli közeledik feléjük. Miután azonban ilyen tünemény meglehetősen ritka, felmerül a kérdés: miből

A te a vendégek jucsban, csupa nélkül. Nyolc ömörülve helnyasztalok köm ihatatlan a elszolgált kotyvalak, harsányan int évekkel ezelgy életelemük a feketézés. Gya kotériák buktattak és emeltek fel n suttogások és ették meg a Szimovpuccsot is, amelynekvilág lett a következmközülük, a férafikból unkatáborokban v börtönben, fogságban mások szegénylegénye a hegyekbe, de az k foltozott térdekkel sem feledték el a vilkes szócsatákat, sőt st sem. Két fekete üzletözt itt ülnek a hunyorgó, felsőkabát nélkül a csben és bennük, szavuksükben összebújó asztaltan él tovább az a régi bek, amely ilyen lehetett z ör Nikola idejében, ilyen vozláv béke esztendeiben és dt most is, kevesebb alkohü-feketekávéva, de a szerb nép vben bízó derülátással és lendületkocsmák pis és üresek, a az emberek r és szegényesek, de kocsmákba ak és elnyüttek, vános helyeke éházakban, nyilmegmaradt tov a magánéletben maszosan friss a is valami a kagényesen elvi sorscsapásokat le-Ebben bíznak szerb lendületből. Nedics-kormár németek, amikor a szólítják fel. E együttműködésre amikor a ká ebben bíznak ők is, körül a jövőt házi márványasztal olgatják.

Neller Mátyás.

HAIDEK
GYERM
GYERMEKSZO
ANDRÁS

KER-BOLT
EKKOCSI
JA BERENDEZÉS
SY-UT 21/17.

Puder

Egészen ujszerű puder

A "4711" Tosca puder számos olyan anyagokat tartalmaz, mely a bőrt ápolja és káros befolyásoktól óvja. Egyben szépség és bőrápolószer. 12 különböző szinben. Minden arcbőr megtalálja a megfelelő természetes árnyalatot. Kiváló minőségü, jól tapad, kitünően fed és a világhirü Tosca parfüm nemes és vonzó illatát árasztja.

"4711" TOSCA puder-alá "TOSCA" krémet!

Eredeti minőségben Budapesten készült!

Jelenkori francia festőművészek kiállitása gróf Almásy-Teleki Évánál

Több mint félszázada, hogy a magyar képzőművészeti élet Páris felé

tájékozódik. Épp ezért előzte meg rokozott várakozás azt a kiállitást, amely jelenkori francia festők müveiből vasárnap nyilt meg gróf Almásy-Teleki Éva művészeti intézetében.

Hatvanhárom festő száztizenhárom munkáját látjuk itt összegyüjtve és az általános benyomás egységes hangján tul, csak az okoz csalódást, hogy a francia festészet mai állásáról, törekvéseiről, irányáról ez a kiállitás semmit sem árul el — ugyanott tart, ahol a mi ismereteink az öt év előtti Páris művészetéről. Hogy ez a müvészet, annyi keresés, önmarcangolás és kaland után, ujra a természethez, a valósághoz közeledik, azt már öt év előtt is tudtuk, de hogy minő uj eredményekkel, azt itt nem sikerül megtudnunk. Valami furcsán „á la manière de . . ." — hangulata van az egész tárlatnak. A mai — vagy talán már-már tegnapi? — nagy gárda összes kimagasló egyéniségei itt vannak, de sajnos, nem személyesen, csak követőik, hogy ne mondjuk: epigonjaik névjegyével. Látunk például itt — pontosan nyolcvan esztendővel halála után — egy fürdőző nőt ábrázoló képen, de festője mindössze harminc éves. Lehet, hogy éppen ez ennek a kiállitásnak nagy tanulsága: a fiatal francia festőnemzedék egyelőre nem mer a saját lábára állni, tanácstalanul keresi az uj utakat és közben csak azt ismétli, amit a mult és közelmult nagy egyéniségei már kinyilatkoztattak. Ez azonban nemcsak Franciaországban van igy, hanem mindenütt, nálunk is.

Épp ezért, nincs értelme, hogy a sok ismeretlen névből kiragadjunk egyet-egyet, hiszen itt a jobb müvészi kvalitás sem jelent kiemelkedő egyéniséget, — az egész tárlat, ugy, ahogy van: finom, szellemes, elegáns, izléses, mint ahogy nem is lehetne más, franciákról lévén szó, de csak annyi, semmivel sem több. Az Association Française d'Action Artistique védnöksége alatt *François Gachot*, a Budapesten élő ismert francia iró és kritikus rendezte a tárlatot, nagy hozzáértéssel és izléssel.

F. J.

... Remek szinben is vagy ...

Ric et Rac

Költözködés

— Ugy-e nehéz a bucsu a várostól?
— Bizony, ilyen rettenetes nehéz még sohasem volt. Nem kapni semmiféle fuvart, a koffer pedig majd leszakitotta a karom, olyan nehéz.

Berliner

Középkori divat

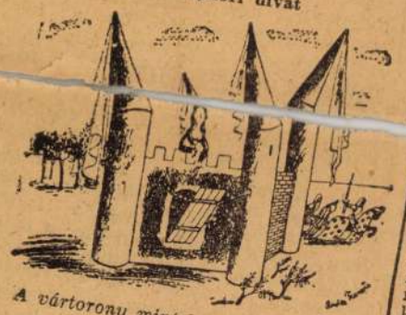

A vártorony mint kalapdivat minta.

Ric et Rac

Vita a sivatagban

— Akár hiszed, akár nem, az a fa vadöldi, nem délibáb...

Candide

Örökimádás templomban, a szentbeszédet [illegible] pestszentlőrinci Gigler Károly pápai kamarás mondja. — Október 3-án reggel 9 ó. ünnepélyes [illegible] szentmisét mond a Bazilikában C[illegible] Gyula egri érsek, délután 5 ó. engesztelő szentóra a Bazilikában. A szertartásokon. Egy utas a hercegprimás végzi, a szentbeszédet Mezrevette, hogy egy rász István kassai püspök mondja. Gyült és ki akarja emelkezés 4 óra 45 percig. Október 4-én reg tartalmazó pénztár-9 ó. a Ferencesek belvárosi templomá karját, leszállította a Zadravecz István ny. táb. püspök, október 5-én reggel 9 ó. Buntcs Mihály rozsnyói püspök a Szerviták templomában mondja a szentmisét.

— **Gépkocsivezetésen érték a hajtástól örökre eltiltott Odescalchi Miklós herceget.** A rendőrőrszem éjszaka a Lánchidon észrevette, hogy egy gépkocsi a megengedettnél nagyobb sebességgel halad. Az uttest közepére állt és megállitotta a gépkocsit. Az igazolás során megállapitotta, hogy a kormánynál herceg Odescalchi Miklós ül, akit örökre eltiltottak a gépkocsivezetéstől. A rendőr azonnal jelentette ezt a főkapitányságnak. Kiderült, hogy a gépkocsit kölcsön kérte és azon napok óta száguldozott a fővárosban. A rendőrség a gépkocsit legfogalta és eljárást inditott a herceg és a kocsi tulajdonosa ellen. A gépkocsit valószinüleg kitiltják a forgalomból.

— **Megnyilt a magyarországi népi német képzőművészet bécsi kiállitása.** A magyarországi népi német képzőművészek, a Volksbund für das Deutschtum im Auslande meghivására kiállitást rendeztek Bécsben és bemutatták a Berlinben már kiállitott képzőművészeti alkotásaikat. A kiállitást vasárnap nyitották meg Schirach birodalmi helytartó és a berlini magyar követ képviseloje jelenlétében. A megnyitó ünnepségen Stuppärk Hermann, a bécsi kulturális ügyek vezetője mondott beszédet.

— **Egy gépkocsi elütött három kerékpárost.** Leventék kerékpárversenyt tartottak vasárnap a Kerepesi-uton. A Fehér-ut keresztezésénél egy gépkocsi robogott arra és a kerékpáros leventék közé rohant. Közülük három, Várady Ernő 19 éves marómunkás, Kernye Zoltán 18 éves ezüstműves és Horváth Károly 20 éves vasesztergályos combtörést és zuzódásokat szenvedett. Kórházban ápolják őket.

— **A magyarországi mohamedánok számára a seker-bajrám** ünnep alkalmából október 1-én (mohamedán időszámitás szerint 1362. évi seval hó 1. napján) reggel 9 órakor istentisztelet és hitszónoklat lesz a lelkészi hivatal helyiségében (II., Mecsetutca 17., II. 20.).

— **Házasság.** Heincz Edit és Szilárd László körállatorvos kedden délben egy órakor tartják esküvőjüket a rozsnyói székesegyházban.

vette át a szobrot.

— **A „csodanévjegy“** Észak-Franciaországban szokás, hogy temetések alkalmával a temetőbejárat mellett kosarat helyeznek el s abba a gyászoló vendégek beejtik névjegyüket. Dünkirchenben, egy temetés alkalmával, a látogatók egyike, mikor éppen a maga névjegyét a kosárba tette, észrevette benne a város és az egész megye egyik nagyhatalmú, ismert tisztviselőjének névkártyáját. Körülnézett, egy óvatlan pillanatban zsebrevágta a névjegyet és hazasietett vele. Otthon erélyes vonásokkal ezeket irta a nyomtatott név alá: „... kéri, hogy e névjegy átadóját szivesen fogadják és minden kivánságát teljesitsék“. Az igy „kitöltött“ kártyával azután élelmiszerbeszerzési körutra indult a környék gazdáihoz és titkos élelmiszerkereskedőihez. A névjegy csodát tett: mindenhol előkerültek a rejtett csirke, liba, tojás- és borjuhús készletek, a gazdák készségesen szolgálták ki — jegy nélkül persze! — a „fekete“ vevőt, hogy magukra ne haragitsák a magas urat. Az élelmes fiatalember igy pompásan élt egy darabig. Utóbb azonban a névjegy, a sok fogdosástól (nem csoda, annyi kézen ment keresztül!) gyürött, szennyes lett. Az emberek egyre inkább csodálkoztak: miképp lehet, hogy ilyen nagy úr ennyire piszkos névjeggyel szereli fel pártfogoltját? Az egyik parasztakinél fiatalemberünk éppen tojást akart feketén beszerezni, gyanút is fogott és a rendőrségre telefonált. A fiatalembert igazoltatták, bekisérték — és minden kiderült. Most az élelmes „feketező“ olyan helyen tartózkodik, ahol kevésbbé lukulluszi lakomát szolgálnak fel számára ...

— **Zöldfőzelékek eltevését,** kevés lisztből, főleg burgonyából sütemények, tojás nélkül tészták, zsir nélkül vagy kevés zsirral változatos ételfélék készitését mutatják be az Elektromos Müvek Eskü-ut 5. sz. alatti villamos konyhájának főzőelőadásain. Egyben a villamos főzőlapok, tüzhelyek és sütők helyes, takarékos kezelését is megtanitják. Előadások hétfőn, csütörtökön és pénteken d. e. 10 órakor, valamint szerdán d. u. 5 órakor. Belépés, ruhatár dijtalan.

— **Hathetes villamos főzőtanfolyam.** Az Elekromos Müvek Eskü-uti villamos konyhájában folyó év október 11-én délutáni főzőtanfolyam kezdődik. A tanfolyamon időszerü ételek készitése sajátitható el a villamos tüzhely takarékos kezelésének egyidejü tanitásával. Jelentkezés és beiratkozás Eskü-ut 5. sz. alatti bemutató helyiségben.

— **Ötszázötven lakást épit a főváros.** A főváros elhatározta, hogy a lakásinség enyhitésére kislakásos bérházainak padlásterében 255 egyszobás, 190 kétszobás, 87 kétszoba-fürdőszobás, 10 háromszobás és 8 garszonlakást épittet. Az épitkezésre 11 millió pengő költséget irányoznak elő.

— **Hajózási hir.** A Szeged—Ujvidék közötti hajójárat szeptember 27-én, a Csongrád—Szolnok közötti hajójárat pedig szeptember 25-én a régebbi menetrend szerint ujra megindul.

— **Letartóztattak két textilüzért.** Szegeden a textil-feketepiac megszüntetésén fáradozó detektivek megállapitották, hogy Ketting János textilkereskedő a megengedettnél 3—400%-kal drágábban adott el textilárut. Kettinget és unokaöccsét, Berencz Árpádot, aki az árut Budapestről nagy tételekben szállitotta Szegedre, letartóztatták.

— **Halálosvégü lámpagyujtás.** Packán Mihály 12 éves fiucska a Munkács közelében fekvő Makarja községben szülei lakásán kicsavarta a lámpából a már meggyujtott lámpabelet és igy öntött petróleumot a lámpába. Az égő lámpa-béltől a petróleum lángralobbant. A megrémült gyermek az égő lámpát a földhöz vágta és kirohant a szobából. Tizenkilenc éves Anna növére megpróbálta eloltani a szobatüzet, de ruhája tüzet fogott és a haja is elégett. A munkácsi kórházban vérátömlesztéssel sem tudták megmenteni.

— **Halálozás.** Felsődrieithomai *Pettkó-Szandtner Aladárné* sz. lehotkai és bisztrickai *Lehoczky Márta* 61 éves korában Budapesten meghalt. Vasárnap temették el a farkasréti temetőben. Gyászolják a *Lehoczky-, Semmelweiss-, Pákozdy-, Hüttl-* és *Pongrácz*-családok.

Nemes borosjenői *Kádár Gusztáv* ny. kereskedelmi miniszteri müszaki főtanácsos 87 éves korában Budapesten meghalt. Kedden fél 5 órakor temetik a farkasréti temetőben.

Fahnenfeldi *Cottely Ernő* ny. miniszteri tanácsos 58 éves korában Budapesten meghalt. Kedden 4 órakor temetik a farkasréti temetőben.

Renglovich János volt nagyszálló-tulajdonos 86 éves korában Tatán meghalt.

XV. Kirakatrendező- és reklámművészeti esti s
az Állami Gyakorló Kereskedelmi Iskolában (V., Alkotmá
1943 október 15. Tanidő 5 hó. Tanitás 3-szor hetenké
Felvilágositás (válaszbélyeg): Szécsi-Hacker József ipa
Alkotmány-utca 16. Telefon: 126—097.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

AIGLON EXLIBRISEI.

A grafika tiszta szelleme a vonal és folt artisztikus viszonyának helyes felfogásában és előadásában nyilatkozik meg. Aiglon exlibrisei is ezt dokumentálják teljes sikerrel, mint azt rajzai is igazolják.

Valójában minden festő grafikus is. Grafikus abban a percben, amelyben vásznára szénkonturral fölmázolja az első impressziót.

Aiglon ez impressziót kifejlesztette, tökéletessé tette s grafikáiban kész, befejezett érzéseket igazol.

Aiglon kész művész és befejezett grafikus. Befejezett abban az értelemben, amennyiben e művészi ágban a jövőre már nem sok mondanivalója van.

Csak magyarázó hasonlat, amikor Shakespeare-re hivatkozunk, aki Hamlet-jével lelkét kiüritette, művészetét befejezte s visszavonult. Megszünt alkotni.

Aiglon a „Feltámadás" cimü hatalmas és utolsó grafikájával ért ide. Ami álom, grafikai nyelven kifejezhető vágy, finom szubtilis érzés volt benne, azt mind átvezette e rajzba. Tökéletest adott benne, saját magát teremtette meg ujra és kiüritette lelkét a grafikában. Mi ugy véljük: egy hatalmas kisülés volt ez; lelket ölő, ideget rágó, fájdalmas érzés közepette adta utolsó hattyudalát, mely még sokáig fog visszhangzani azoknak lelkében, akikre Aiglon grafikái mély hatást tettek. Utánzói már is felléptek, hogy őt igazolják, magyarázzák, vagy — szétszakgassák.

Aiglon ezeket is bizonyára érzi, s tán ezért tért át a pikturára. Mint vásznon dolgozó művész oly eredményeket ért el, melyek őt a Művészház fiatal gárdájának legelső tagjai közé sorozzák.

Hisszük, hogy Aiglon pikturája a közel jövőben igazolja azt a várakozást, melyet grafikái oly nagy mértékben keltettek fel bennünk és — érzésünk szerint — a nagyközönségben is.

Pont.

Új Művészet 1913. I. 3.

MŰVÉSZETI HIREK.

HALMOS IZOR. Ez a név egy-két év alatt fogalom lett. Olyan, mint a római Maecenas neve volt. Az utóbbi egy-két év alatt, ha valami magánember neve alatt egy irodalmi vagy művészeti alapitvány állott, ez majdnem mindig a Halmos Izor neve volt. De nem az a legfőbb érdeme, hogy nem sajnálta a pénzét, hanem hogy okosan adott, mikor adott. Szóval Halmos Izor meg tudta csinálni azt, amihez oly kevesen értenek: ott és akkor jelenni meg, ahol szükség van rá. A fiatal magyar novella-irodalom kezdett szárnyra kapni, kellett volna valaki, aki megnövessze ezeket a repülésre kész szárnyakat; s ime előáll nemes áldozatkészséggel a legjobb időben Halmos Izor. És ettől kezdve sorra jöttek egymásután az ő okos, mindig a legjobb pillanatban érkező irodalmi és művészeti pályadijai és alapitványai. Szóval a Halmos Izor neve igy lassan átment a köztudatba, mint az okos áldozatkészség szimboluma. — De hiába éreztük, hogy Halmos Izorról példát vehetne a magyar közélet nem egy „szereplő“ alakja. A példás életü és tevékenységü mecénást mindezideig nem sikerült magányából a nyilvánosság elé állitani. Most végre Körmendi-Frimm Jenő, a kitünő fiatal szobrász-művész megmintázta a mecénás érdekes fejét, hogy megismerjük Halmos Izort, az embert is, mi pedig sietünk közvetiteni az érdekes ismeretséget az Uj Művészet olvasóival.

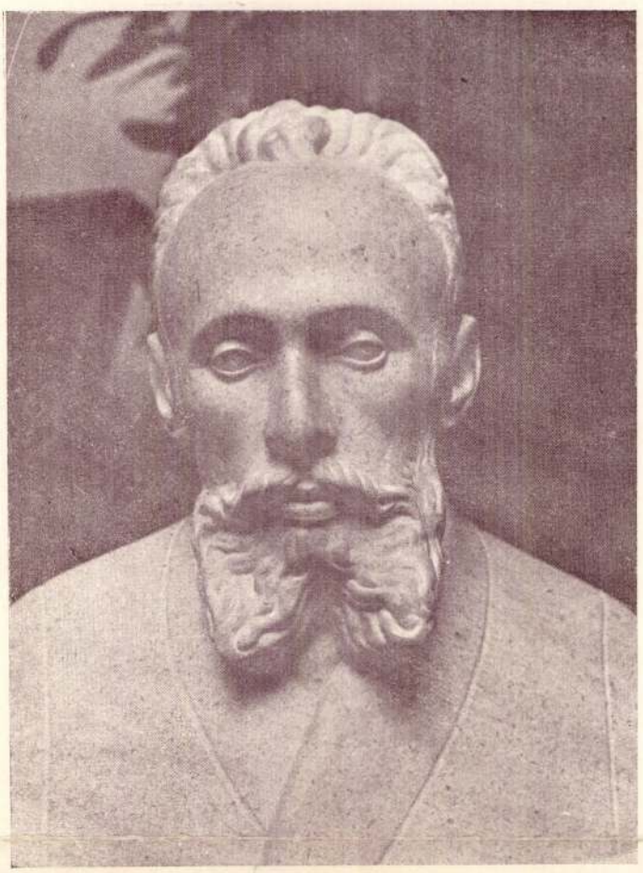

Halmos Izor arcképe. Körmendi-Frimm Jenő szobormüve.
Buste de Izor Halmos. Oeuvre de Eugene Körmendi-Frimm.

NIJINSKY. A legkönnyebb irodalmi formákban is tudálékos német iró, Mayer Conrad, az emberi test ritmusairól irja valahol: „Ha boncasztalon látok testet, ugy órákig elnézem, gyönyörködöm benne, de azzal az anatomiai gyönyörrel, amelynek a művészethez semmi köze. Viszont eszembe se jut az anatómia, ha mozgó, élő testet látok. A gráciában, a kecsességben annyi a változatosság, annyi a szin, hogy minden komolykodás helyébe a ritmusnak, a művészetnek csodálata lép.“ Bocsássuk meg a nehézkes németnek, ha a kecsesség analizálásánál a boncasztal jut eszébe, mintahogy bizonyára megbocsátottak neki mindazok, akik tanui voltak az Operában Nijinsky művészetének. Ez a csodálatosan szép ember-példány, akinek nem hiába járnak csodájára képzőművészeink, egyike ama ritka művészi dokumentumoknak, melyek a legközvetlenebb módon értetik meg velünk a test ritmusát, csodálatos összhangzásba hozva a vonalat, a formát, a mozgást és a szineket. Amit mozdulatai elmesélnek, az a legtökéletesebb plasztika, mely megmarad könnyednek, művésziesnek, ellentétben az eddig látott táncokkal, hol maga a táncos vagy táncosnő teste ártott legtöbbet az illuziónak. Budapest már másodszor látta őt és társulatát. Most — Dalcroze mester mutatványai után — még nagyobb érdeklődéssel, mert inkább átérezte azt a harmóniát, melyet ez a test szinben és hangban létrehozni képes. Császárok gyönyörködtek már a művészetében, de sokkal többet mond, hogy Rodin sem tudott betelni vele és a mi képzőművészeink is szomjuhozva lesték minden mozdulatát. A magyar művészek egyetemes elragadtatásának dokumentuma az a két finom rajz is, amit Fejérváry Erzsi, ez a joggal egyéniségnek nevezhető fiatal művésznő, vetett róla papirra, azzal a könnyedséggel és eleganciával, amellyel Nijinsky és Karsavina a maguk művészi táncaikat lejtik. Amit a nehézkes szó oly nehezen fejezhet csak ki: e táncok mesés ritmusát, azt a Fejérváry Erzsi temperamentumos rajzai a maguk teljes valóságában érzékeltetik.

A MŰVÉSZHÁZ PALOTAFELAVATÓ KIÁLLITÁSA. A művészház igazgatóságának határozata szerint ugy az arany- és ezüst-érem, mint a dijak pályabiróságának megválasztására vonatkozólag a szavazat leadását a kiállitó művészekre nézve kötelezővé teszi. A felavató

Sassy Antal
Tanulmányfej, olaj

Magyar Képzőművészek Segítő Bizottsága. Művészeti kiállítás. 1914. 7 1.

Alsópet

Történet

ha volt,
Grafi-
István,
vet. et X
haláolo

R.k.tem

Történe

1745-be

Külső:

nyilás,
non-oro
Déli fa
sekrest
ablakny
tikus k

MDK

Sassy Attila, festö

Tanulmányfej.

MK. Seg. Bis. Müv. Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 7.l.

Szépm. Muz.

MDK

Sassy Attila

Tavasz, temp.

M. Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Sassy Attila

Önarckép, festm.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc. 17 l.

MDK

Sassy Attila

Görög leány

M. Müvészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

Bassy Attila, festőm. MDK

Dr. Gerlóczy Zsigmond történ arcképe. Kepr.

A Műcsarnok Téli Tárlatáról.
Képzőművészet. 1929. 16. sz. 26.1.

Sassy Attila
(Aiglon)

l.

Arv. Kurl. 1929. jun
4. sk. sz
Fekvő akt, vonj
Falusi ház, pasztell

MDK

Sassy Attila .

Női alak, tanulm. olaj

A Gyüjtő, 5.sz. 1918. 188 **1.**

MDK

Sassy Attila, festőm.

Arckép. Of.

Nemz. Szal. - 1919.okt.kiáll. Kat. 12.1.

Jassy Attila
festő

M.D.K.

425) Aktok kattyuval

426) Görög aktok

427) Perzsa lány

428) Sziklás domb.

Egyéb köztulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

27.l.

MDK

Sassy Attila

Aktok hattyuval, temp.

Görög aktok, "

Perzsa leány, "

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Sassy Attila

Sziklás domb, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke.
Bp. 1952.

M.D.K.

Sassy Attila /1880-

425. Aktok hattyuval. Tempera
426. Görög aktok. Tempera.
427. Perzsa leány. Tempera. 63x87.
428. Sziklás domb. Olajf. 35x25

Elvesztek. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
27. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Sassy Attila
184 Mittermann Béla úr arcképe Mgtul.

Nemzeti Szalon
tav, kiáll. 1933 jun

ie der
kunst der
erwiegenden
allgemeine
Beispiele
n der Stil-

en Siebenbür-
ebiete der Goldschmiede-
bodenständigen
n erster Linie
Geschmeiden
len und mei-
Ötvös von
iebenbürgen
/ geboren wur-
in anderen
or der Bela-
er nach
erungarns,
er wirkte.
arns in

MDK

Sassy Attila ./Aiglon/, festöm.

7. Fekvö akt. Vizf. 26x18 J.l.b.

Árv. XXXXX. 1932. I.rk.sz. 61.sz. 13.l.
Közl.

MDK

Aiglon/Sassy Attila, festöm.

Fekvő akt. Vizf. J.l.b.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 45.l.

MDK

Sassy Attila, festő /?/

Mittermann Béla ur arcképe.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1932. junius. Kat.

M. D. K.

SASSY Attila szobrász

szül. 1880 –

1385. Archaizált portre Gerlóczy

Editről Lex.: 6698.

A M. N. Galéria állagjegyzete T. 16 zá

Bh. 10

115. 126.c

MDK

Sassy Attila

Ex libris. 175.old.

A képek jegyzéke.

Képzőművészet, 1930. szept. 32. sz. IV. évf.

M D K

Sassy Attila

Női alak, olaj

Szent-György-Czéh XL. Aukc. A Gyüjtő. VII. évf. 7. sz. 1918 máj. 200 l.

MDK

Sassy Attila, festöm.

156. Vizió. Olf.

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939. jun.10.-25.-ig.

Sassy Attila

Kompozicio,

tempera

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

Rodostó V. 2.

Sassy Attila

(Aiglon)

Fekvő akt, vízf.

26×18.

Árverési Közlöny

1931. 2. rk. sz.

(1109-től 1466-ig.)

Aiglon (Sassy Attila)

Krisztus sirbatétele, olajf 600 k.

A bün, olajf. 600 k

Az ebredés, olajf. 500 k

Ropalotafela 27. l.

dön
szky László báró
s
nrik
mos
mpérth József
erenc
rél
n Stella
ózsef

Puszkay Mária
Turán-Hacker Mária
Vágó László (építész)
V. Sashegyi Kálmán
Vesztróczy Emánuel
W. Gyenes Gitta
Walleshausen Zsigmond
Vaszary János
Záhonyi Géza
Zádor István
Zichy István gróf
Ziffer Sándor

RÁSZOK:

-Szeszák Ferenc
Ferenc
Schönberger Armand

Pásztor János
Rubletzky Géza

Sassy Attila

Árverési ~~[illegible]~~ Csarnok aukció kat.

31. sz. 1926 febr.
36. sz. 1927 febr.
37 sz. 1927 marc
38 sz. 1927 maj.
39 sz. 1927 okt.

~~Aranyékszer~~ ~~IV. 120.~~

Sassy Attila (1880-) festő

A národ-elején is mert művén volt, gulóczy és hodnyessy, barátja. Ferenczy Károlyval tanult.

Vigilia, 1961, 11 sz., ~~[illegible]~~ 702 old.

Sassy Attila
festő
VIII Mária u 11.

MKSz 1947

Sassy Attila

Festo

Pestszenterzsébeten lakik

Lud Perzsébet

137. l.
274. l.

Méltóság

Bátor vagyok
mizzerint
székesegyh
Fridli Sá
(Jericho ej
koronát

Sassy Attila
festő

M.D.K.

Tanulmányait 1898-ban
kezdte el Ferenczy Károly
magániskolájában. Majd
Münchenbe, onnan Nagybá-
nyára ment.

Bakó Miklós: Sassy Attila
Művészet, 1965. február – 27 lap.

Sassy Attila
festő

M.D.K.

Kaffka Margit hőnyocinek illusztrációit Párizsi tartoskodása alatt készítette. Megfestette az ivónő- és Medgyessy Ferenc archipét.

Baki Miklós: Sassy Attila
Művészet, 1965. február – 27 lap

M.D.K.

Sassy Athila, festő

nevét szerző a „jelentő" sebbek között említi a fiatalok Könyves Kálmán képkereskedésében rendezett kiállításán.

- Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 55. old.
- /a cikk megj.: „Népszava" 1907. jun. 5./

SASSY ATTILA,festő,1880-1967.

Miskolci Művész.Az "Ópiumálmok"c.9 lapos tollrajza 1918-ban második kiadásban is megjelent és ez ma már ri ritkaság a művészetkedvelők között. 318.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila,1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970,Miskolc,1971

SASSY ATTILA,festő,1880-1967

Az "Ópiumálmok"c.művének témái később feltünnek ex libriseein is.E kisgrafikai műfajnak kitünő művelője.Ex libriseinek a számát a tizes években több mint kétszázr ra becsülték,de készített könyvjelzőket is még az 1950-es években is. 316.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila,1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970,Miskolc,1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Szívesen festett önarcképet is, ezekben enyhe öngúnnyal ábrázolta magát. Foglalkoztatták az emberiség nagy kérdései, a háború, a béke s ezeket a problémákat szimbolikus képein örökítette meg. 320.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970, Miskolc, 1971

Sassy Attila

Nemzeti Szalon igazgatósága a téli tárlaton elismerő oklevéllel tüntette ki.

NM.932 T.16.

MDK

Sassy Attila,

elismerö oklevelet kapott.

Nemz.Szal. téli Tárlata. 1932. -PH. 1932.jan.16. 7.1

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Az apai örökségből kis házat vett Pesterzsébeten, de nem tudta megszokni e tájat. Tíz évig lakott itt. Később közös műterme volt Medgyessy Ferenccel az Ilona lépcsőnél. 319.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970, Miskolc, 1971

SASSY ATTILA, festő, 1880-1967

Műterma volt az Alkotás utcában, az Orlay utcábanAbonyi utcában, Mária utcában, Nádor utcában s végül élete utolsó szakaszában ismét a Márma utcában lakott. 319.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila, 1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970, Miskolc, 1971

SASSY ATTILA,festő,1880-1967

Első önálló kiállitását,Miskolcon,szülővárosában érdeklődéssel fogadták 1910-ben.A Lévay József Közművelődési és Mú zeum Egyesület rendezte a kiállitás ünnepélyes megnyitását.A Miskolci Nemzeti Színház művészei Ady,Komjáthy verseket szavaltak. 319.old.

BOGDÁL FERENC: Sassy Attila,1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MZEUM ÉVKONYVE,IX.1970.Miskolc,1971

Sassy Attila (Aiglon), festőművész (1880–1967).

Nem véletlen, hogy az Ady-versek illusztrációit külön fejezetbe lehet foglalni, mint a hozzai késlekedő szecesszió mintadarabjait, a gödöllőiektől Sassy Attiláig jónéhányan a költő halála után is visszacsatolták őt a század elején forradalmi újításnak vélt dikciós modor ékítményei közé.

Pogány Ö. Gábor: Batthyány Gyula művészetéről.
Hevesi Szemle, 1984. jún. 2.-4.-old.

1). Sassy Attila
Kőbő

1967 okt. 11. én hányt el, 87 éves lett
volna okt 16.-án.
Apja, Sassy Árpád egykor Tánsics Mihállyal
szerkesztette az Aranytromfitát, réntrett a pa-
rizsi kommünben, majd hazakerülve Mis-
Bodgál Ferenc: Bácsú Aiglontóe
Énakmasyorörány 1967 okt. 26. 4. old.

2) Sassy Attila
fest

kolcsa, hirtatlt rállalt. ←

– Ticci köxül Sass Gaba költő, újságíró, lapszerkesztő volt, végi miskolci 28-ag

Sassy Attila Bp.-en, Ferenczy Károly magániskolájában kezdett 1898-ban ta-

Bodgál Ferenc: Búcsú Aigloutól
Énekmesemondó (96) ... 26. 4. old.

3) Sassy Attila
festő

mulni, mojd rövidebb időt töltött München-ben, hazajövet Nagybányára ment, mojd Párizsban tanult. Itt nevezték el művészbarátai Aiglon-nak, amit azóta művénnévként használ.

Bodgál Ferenc: Búcsú Aiglontól
Énekmagyarország 1967 okt. 26. 4-ból.

Ék Sándor
grafikus

4) Sassy Attila
festő

Szoros barátság tűzte Kaffka Margithoz, párizsi tartózkodása idején ~~f~~ megfestette a vőkőnek és Medgyessy Ferenc arcképét is, ilusztrációkat is hémített. Kaffka Margit műveinez.
Bodgál Ferenc: Bánsú tiglontól
Énakmomorvány 1967 okt. 26. 4. old.

5) Sassy Attila
festő

Műcsiről 1905-ben Kattka Margit
ír bírálatot.
A XX. n. elején kötetekben hémit il-
lusztrációkat, aktokat festi-műcsinetkri.
Bodgál Ferenc: Bírsó Aigyontól
Énakmagyarország 1967-okt. 26. 4-5 l.

6) Sassy Attila
fotó

tikai cikkeket ír.

Legnagyobb sikeret az „Ópium álmok" c. 10 rajzból álló sorozatával aratta. Ez, Kónai Mihály verses előnavával jelent meg.

Bodgál Ivanc Búcsú Aiglontól
Énakmazorország 1967 okt. 26. 4-okt.

7) Sassy Attila
festő

Próbálkozik bibliai képekkel, tömeg-jelenetekkel, táblaképekkel. Önálló kiállításai voltak a Művészházban, a Nemzeti Szalonban és másutt.

Néhány éve 30 festményes ajánlóknyta

Bodgál Ferenc: Bánú tiglontól

Énakmagasság 1967 okt. 26. 4. oldal

8) Sassy Attila

: festő

nagy a miskolci Herman Ottó Múzeumot.

Festett önszeképet, fogalhatatlan kár-

hozó és a bibe témája is.

Bodgál Ferenc: Bünsü Aiglontól

Énakmagyarország 1967. okt 26. 4. old

Sassy Attila

87 éves korában meghalt

2. old.

Napjaink 1967 december 1

MOK.

Sassy Attila
grafikus

szerepel az ex libris kiállításon

÷ A Szent-György-cél ex libris kiállítása

Grafikai Szemle 1913 évf 11. 255 l.

Bassy Attila

Magyar művészet 1896-1914
Kiállítás a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet

1986. IV. 04.

Sassy Attila

Szerepel az arabb. tárlatom

Borbély László: A Herman Otto Múzeum festményei a Miskolci Képtárban

Nagyarnak 1970 XI.

Sassy Attila

l.

Szent György Céh

XII. anke. 233. sz

T.c.

"EUROPA"

könyv és lapterjesztő r.t.

Budapest

V.Rothermere utca 12.III.2.

MDK

Sassy Attila

A Műcsarnok háborus kiállitásán szerepelt.

Cikk:Háborus kiállitás.

Művészet,1914. 541-542.l.

Sassy Attila /Aiglon/ MDK

Hegyibeszéd, tempera

Mese, tempera

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Aiglon

festő

Nemzeti Szalon

Aiglon

/2/

A Nemzeti Szalon Grafikai kiállitásán szereplő müvészek munkáinak méltatása:
Pálla Jenő: finom vizfestményei a tárlat legszebb darabjai.
Aiglon: korábbi rajzaiból több frisseség, közvetlenség áradt, mint a mostani "ópiumálmaiból"
Tichy Gyula: "csupa sablon, reminiszcencia és egyhanguság.
Lénárd Róbert: igen szépek kiállitott rézkarcai.
Lakatos Arthur: kiválóan szép pasztelljei komoly tehetségre vallanak.
Jaschik Álmos: kiemeli érdekes egyéniségét, de rajzait tulzsufoltaknak látja.
Vida Árpád: Akvarelljei a legszebbek a tárlaton.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet 386. lap

Aiglon

Pogány Villy, Vadász Miklós, Kara-Kron Jenő, Olgyai Viktor, Undi Mariska, Körösfői - K. Aladár, Nagy Sándor müvészek sok, szép, eredeti alkotással szerepelnek a Nemzeti Szalonban rendezett Grafikai Kiállitáson, mint a "Képek" c. rovat kritikája közli, sign. nélkül.
Külön kiemeli Tipary Dezső stilusos linoleumait és Kövér Gyula szines fametszeteit.
Emlitésre méltónak tartja még Major Jenő és Kővári alkotásait.
A /2/. sz. cédulán következnek azok a müvészek, akiknek munkáit külön-külön értékeli.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet. 386. lap.

1

Aiglon (Sassy Attila)

A Magyar Iparművészetnek 1909-es ~~[illegible]~~ évfolyamában a Kozma-terveste tyakirodalom fejléc alatt így ír a névtelen kritikus: „Művészi ízléssel megszerkesztett füzet jelent meg, mindössze 300 példányban. Van benne egynehány sornyi szöveg Kónai Mihálytól és Aiglonnal 10 tollrajza...

Koós Judith Kozma Lajos munkássága Bp.1975.Akadémiai Kiadó.

6

Aiglon (Sassy Attila)

„... Aztán akkor meg is jelentek ezek, hogy az emberek ezerféleképpen megyarázzák, dicséjjel v. gyalázzák, szétszaggassák v. utánozzák. Én megteremtettem őket, önzintén, igazán, ahogy tennem éltek s mert akkor is igazok voltak, tehát ma, egy évtized múlva is kell, hogy igazak legyenek..."

Koós Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. 1975. Akadémiai

33. old.

Aiglon (Sassy Attila) 5

„... Ugyanakkor, ugyanazokon az éjjelekben papírra is vetettem gondolataimat, eszéseimet. Segítőtársam egy hasszontalan, pislogó, kis laposan égő petroleumlámpa volt – és lelkem melegsége az az inspiráció, mely belülről fűtött ingerek módjára...”

Koós Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. 1975. Akadémiai

33. old

4

Aiglon (Sassy Attila)

Változatlan sorrendben és önszállításban 1918. május 1-én ismét megjelenik rajzsorozata (Opium almok) Így vall magáról: „Valamikor tíz év előtt egy vároldali ledves lis padlásszoba - műteremben gondoltam el ezeket a rajzokat, csendes, holdvilágos éjszakáton..."

Koós Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. 1975. Akadémiai

33. old.

Aiglon (Sassy Attila) 3

„... A füzetben közölt rajzok nem csupán a művészi allotásokat elvesszi tudóknak, hanem a pszichiátrak érdeklődését is lekötheti. Mert kétségtelen, hogy nem normális lelkiállapot gyülöttei ezek a reális világon kívül erő, bizonyos vízióhat feltüntetni rajzok".

Koós Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. 1975. Akadémiai

33. old.

Aiglon (Sassy Attila) 2

„... Ezeken meglátszik, hogy Beardsley, a korán elhunyt angol grafikus erős hatással van Aiglon művészetére. Vonalait ugyanaz a tépes, ideges, eszeti rezgés hatja át, mint Beardsley sok művén látjuk. Az Óptimum álmol képei egy eszeti gyönyörét sóvárgó lélekkel artisztikus vonalakban megnyilatkozó sóhajai. T."

Koós Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. 1975. Akadémiai

3 hold.

7

Aiglon (Sassy Attila)

„... Szeretem eszket a dolgokat, mert tilenc évvel eszelőtti énemet fukrozik vissza, s ha belenézek, azt látom, hogy csak az idő halad."

Budapest, 1918. május 1. Sassy Attila

Koós Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. 1975. Akadémiai

33. old.

AIGNER ANTAL nyomdász (1879–1920)

A Buschmann Nyomda kiváló mesterszedője volt. Finom munkáival a kilencvenes évek második felének legtöbb könyvpályázatát megnyerte. Oktatott a Nyomdászati Tanműhelyben.

Magyar könyvművészeti törekvések a századfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod.Muz.közös kiadványa Bp.1975.

Sassy Attila

koll. kiáll. Szent György
céh.

vrod
z
Az Ujság

1915, nov. 25.

(e. a.: Sassy Attila
kiállítása)

1903. bar.

Anglon
Sasy Attila

Nagybányai kiáll. kat. 1912

87

Temesvár időjárása 1910-ben

VI. 181.

A i g l o n. (Sassy Attila)

1908. Tavaszi és V.graf.kiállitás

Nemzeti Szalon

Az érzés,tusr.
Pihenés, "
A gésa, "
Az éjszaka,"
Salome, "
Az ébredés,"
Jézus mint varázsló,tusr.
Salome tánca,tusr.

1911.Magyar Graf.és pasztell festők Egy.együttes kiállitása.

Ópiumos álmok,illustr.
Ópiumos álmok,illustr.
Ópiumos álmok,illustr.
Ópiumos álmok,illustr.
Ópiumos álmok,illustr.
Ópiumos álmok,illustr.

1912. Tavaszi kiállitás.

Vágyak,tollr.
Az éjszaka,tollr.
Vizió,tollr.
Exlibris,tollr.
Exlibrisek,tollr.
Exlibris,tollr.

Siglon
festő

Nemzeti Szalon

MDK

Sassy Attila

festő

Szerepelt az 1934 aug. 5-12 közt tartott Miskolci Hét keretében a Lévay József Közművelődési Egyesület 40 éves jubileuma alkalmából rendezett kiállításon.

Hajdu Béla: Borus idők - napsütések.

Északmagyarország 1964 jan. 26.

Sassy Attila

cród
z

Hétfő. 1943. szept. 27.

(C. j.: S. A. képei az
Alkotás Művésházban)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sassy Attila

cred

koll. kiáll. az
Alkotás Mű-
vészházban

Ijjas Antal:
Két kiállítás.
Nemzeti Újság
1943. okt. 1.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

M. kir. dohány- és szivar áruda
váltó-, hirlap- okmány-, törvénykezési
bélyegek. Posta értékcikkek. Játék-
kártya. Helyi- és fővárosi hirlapok
eladása
Kiskőrös. — Tel. 31

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sassy Attila

Sassy Attila kiállítását és a Szent György-Céh XXV. aukcióiát ismertették a napilapok, november 25.

(1915

(Művészet 1915 472.l.)

észet

zti

ároly

t évfolyam

Sassy Attila

két ex-libris repr.

Művészet 1913. 120,
121. l.

Gyöngy, agyagból IV. 137

Sassy Attila

U. 1698

Sassy Attila

l. Anglon

U. 1331.

vigyük leltáránál

463/98 464/98.

Lassy Attila

U. 1353

S a s s y A t t i l a

festő

Világ

1915. nov. 25. (S. A. gyüjteményes kiállitása.)

SASSY ATTILA,festő,1880-1967

7.kép.Ex libris Julii de Vizkelety.1984. Fekete repr.
320.old.

BOGDÁN PÉTERNÉ: Sassy Attila,1880-1967 317.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE,IX.1970.Miskolc,1971

Sassy Attilas
grafikus-festő

M.D.K.

Az „Ádám", a „Judás" olaj-festményei, a „Salome" c. képei, táblaképei, csendéleti, tájképei kikrőzik művészetét.

Baki Miklós: Sassy Attila
Művészet, 1965. február – 27 kap

SASSY Attila

pályázott 1906-ban a fővárosi festészeti díjáért – Ld. Erdei 1991 78. p.

katolikus gyakorlattal, ebből kizáró-
gy aranyozott klenódiumokat ebhetett
ti végzéseket figyelembe vevő
használatának következtében a XVI.
n megmaradt a kő-, vagy márvány
gyermek fejének vagy egész testének
edényre nem volt szükség. Majd
egységessé a keresztség kancsóval
sának módja a magyarországi refor-
. Nyilván közrejátszott ebben
/ püspök 1733-ban megjelent Liturgiája,
telési módot ir le: a gyermek fejére
vizet.

Sassy Csaba

mint a miskolci Lévay József Közművelődési Egyesület főtitkára vett részt az alábbi kongresszuson.

Ert 1928

Múzeumbarátok Egyesülete
VIII. 230.

MDK

Sassy Attila

Művészet 1918. 5.l.

MDK

Sassy Attila

Fejléc, rajz, repr.

Művészet 1909. 397.l.

Lassy Attila

Aiglon

Lírod

d. i. Aiglon: Opium
álmok. Művészet
1910. 93-94. l.

Sassy (attila, aig

festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. 7. 226. l.

Művészház kiállítása.

M.D.K.

Bassy Attila, festőművész

1960 körül. Aiglon "Ópium álmok" c. akkortájt megjelent rajzolatából többet közölt a lap méltatással.

Éri István: Modern Dunántúl, egy elfeledett veszprémi folyóirat. 155. o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 3. Veszprém 1965

Sassy Attila

cród
z

Kampis János:

S. A. kepei.

Magyarság

1943. okt. 2.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sassy Attila

cród

z

Magyar Hirlap.

1921. jan. 5. (Bonyodalom egy Sassy-kép körül.)

A Mag

Sassy Attila, grafikus

- rajzai [illegible] megemlítve Gráfik Gézával kapcsolatban

Czére Béla: A hétarcú varázsló
Vigília, 1971. jún. 394. l.

Sassy Attila

írod

Képzőművészet

1929. 16. sz. (A Pest-erzsébeti Képzőművészek kiállitása.)

9495

szt vezetése alatt, futólépés-
t alakon teljes felszerelésben
Öltözetük: piros sapka és ugyan-
, szürke kabát piros zsinórzás-
Felirata a lapnak fölül

ISCHES HEER
AR.HONVED-INFANTERIE.

etei a papirosnak 21.2:34.5 cm.

180-912
912-106
lt.7681.

0.62

Sassy Attila

írói

3

Független Magyarország

1943. szept. 27.

(Sassy Attila képei.)

Sassy Attila

festő

ivód

Faragó József

Miskolci atelier-K

Miskolci Napló

1909. 21 6. 27.

báró forster Gyula s.k.

MDK

Sassy Attila, graf.

Öt ex-libris.

A Szent György-Czéh XI Aukciója. Ex-libris combolutumok.
1912. Kat. 264.1.

MDK

Sassy Attila

Bartus Ö: Vidéki centrumok. Miskolc.
Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29 l.

Sassy Attila

Sassy Attiláról. – Magyar Nemzet, 1967. nov. 9.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./ 83. l.

Sassy Attila

festőművész nekrológja. - Bodgál Ferenc, Észak-Magyarország,1967.okt.26. - /z.p./ Napjaink,1967.dec.1.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért.1970.1.sz.68-107.l./

105. l.

MDK

Sassy Attila

Mutatvány Aiglon "Opium-Almok" c. könyvéből. Repr.

A Ház Modern Műv.Folyóirat, é.n. 175.lap

Sassy Attila

u. 1355.

Miskolczi Napló

1914. apr. 5. (Fővárosi kritikák S. képeiről.)

Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

732. Kazinczy Lajos.

látható s fordultan

Mellig jobbra ~~[illegible]~~ arczélb
szemöldöke és szakálla szőke, szeme b
~~atillája~~ aranyzsinórzású és paszománt

Vászon, méretei 71: 57.2 cm
Az 1848/9-iki szabadságharc
Átvétetett az 1896: IV. 8-i

904: V. 4.

Sassy Attila

U. 1331

Miskolczi Napló

1914. marc. 29.

(S. kiállítása.)

1142.

Sassy Attila

tosto

l.

Rimp. 288. l

Sassy Attila

cród

Bevpostikävi

923.1007.l.

Hivatalból.

Szénásy, Budapest

Sassy Attila (Aiglon), jestő

Megemlítve.

Jurij Skrobinec: Ismeretlen Egry-képek Kárpát-Ukrajnában M. 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 22.

SASSY ATTILA
grafikus

Új Művészet
2004. Febr.
XV. évf. 2.

27. old.

ül a középső kettőt a csekély kiugrású
két-két ablak összefogása hangsúlyozza.
tin kőburkolatot Seenger Béla kőfaragó-
cége készítette.
eti bank-enteriőrökből csupán a pénztár-
uxfer üvegbeton donga lefedése (Haas és
i Rt.) és a pillérek sárgás siklósi kőburko-
enger Béla) élte túl a legutóbbi felújítást.
a tölgyfa burkolatok, az egyedi tervezé-
ndezés és bútorzat (készítette: Lipinszky
inden részletével együtt. Megmaradt a
árati- és bankkapu előtetővel, a rács és a
pák, valamennyi a Márkus Lajos Rt.
ésében. A bérház kapualjában eredeti
tábla. (F.A.)
Tervtár
n: TF 1941. 5. 77-92.

énysepről utca 3. Lásd 24.

or IV.) Királyi Pál utca 10. Hrsz. 24.110
369). – Lakóépület, később szanatórium.
: köves-gyüri lovag Freystädtler Jenő

MDK

Sassy Attila

Képzőművészet, 3. évf. 17. sz. 54. l.

Sassy Attila

iroch

Képzőművészet

1931.42. 7. (Sassy Attila műterem-kiállítása.)

SASSY Attila
91 6. 23

Új Művészet

Sassy Attila

Művének 1908. 190 ✓
– 1909. 397 ✓
– 1910. 330 ✓
– 1911. 91 ✓
– 1913. 120, 121 ✓

	~~Tartozik~~ P	f	~~Követel~~ P

Magyar Művének
1926. 304

ssuth Lajos" Felsőkereskedelmi Iskola

szeptember hó 1-e.

A vagyon alkotó részek szerin

Tartozik Bevendezés P	f		Követel Tőke P	f		Tartozik Készpénz P	f
5.000·-					–	5000·-	
		+	600·-				
5.000·-		+	600·-		–	5000·-	
		+	4.000·-				
5.000·-		+	4.600·-		–	5.000·-	
					–	6.000·-	
5.000·-		+	4.600·-		–	11.000·-	

Sassy Attila

170 Mártha szép leány olajf. 800.—

Nemzeti Szalon

1918. máj.

dav. kiáll

~~1790 ben.~~

"várát és a de Vins csapatainak
állását térrajzban feltüntető" (térké-
, magát az ostromot szemlélhetjük
a pillanatban, midőn a puskaporos
-Fölül két sorban: „Carte der mit Sturm
Zetin von den königl Truppen unter Com^do
^on de Vins am 20. Julius 1790." és „N° 70."; a
rat kezdete pedig: „A. Das von Milievatz
K. Lager" s befejezése: „K. theils wurde
ene gemacht und zusammengehauen."
retei a vonalkeretnek 12.2 : 16.7 s a rézlapnak

4682. (szines).

126/94 N° 458.

Sassy Csaba
(Higlon)

Mátyvák, pavoll

42. aukc.
Postatakarék
1928. apr.

szerint a műemléken semmiféle változtatást a M
délye nélkül végrehajtani nem szabad. Az 19
megóvásáról intézkedik.

A fenti törvények és rendelet alapján
a műemléki jellegű kastély fenntartásáról gond
ingatlanon tervezett helyreállítási és esetleges áta
céljából a Műemlékek Országos Bizottságának

Felkérem továbbá, hogy a mellékelt
állapotáról postafordultával a Műemlékek O
Amennyiben a kastélyról fényképpel rendelke

Budapest, ...

47.783. — Egyeten

Sassy Attila,
illusztr.

MDK

1141. Kaffka Margit könyve. Bp. 1906.

Dr. Szemlér Lőrinc gyüjt.-nek aukciója. Bp. 1936.
Könyvdiszek. - Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 87.l.

Sassy Attila

festő

Alföldi táj, pasztell

a Borsod Miskolci

Múzeumba

Került 1947. X. 29.

Thomes. l. Tanás

Sassy Attila, Aiglon

1. Álmodozás. olaj 110×70

2. Erdő széle. olaj 133×98

Képek a Herman Ottó Múzeum
gyűjteményétől Miskolci
Képtár 1970

MDK

Sassy Attila, festö-graf.

ex-librisét dr.Hrady Kálmán orvos
Budapest,Belklinika cserére ajánlja.

Tárlatok. "Képzőművészet" 131.,132.l. 1928.lo.sz.
Ex-libris csere. 132.l.

MDK

Sassy Attila

Paraszthász, paszt.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952

M.D.K.

Sassy Attila /1880-

561. Paraszthház, Pastel. 90 x 63, papiros.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. 1952. Bp. 63. l.

MDK

Sassy Attila, festöm.

Salome keresztelö szent János fejével.
Pasztell. Jelz.

Árf.Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl. rk.sz./ 36.1.

MDK

Sassy Attila

Salome keresztelő szent János fejével.
Pasztell. 50x80./Jelzett./

Árverési Közlöny,1937.okt.rk.sz. 36.1.

Sassy Attila

1918. máj. kiáll. N Szalon
Mártha szép leány, olajf. 800.—

1919. okt. kiáll. u. o.
Arcképi, olajf.

Várdotfalvai EMKE népkvt.

X · 173

Sassy Attila

Nemzeti Szalon téli tárlatán portréjával szerepelt.

M.932.T.1.

n összesen 50 P., azaz: Ötven pengő
kkszámla terhére utaljon ki. Budapest,
miniszter rendeletéből: Dr. vitéz
i tanácsos.
l:

Sassy Attila
Arcképkompozició Gerlóczy
Editről, paszt.

zéli tárlat. Műcsarnok, 1919-20.

A miniszter rendeletéből:

Dr. vitéz Haász Aladár s.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

min. iroda s. tiszt.

Sassy Attila

wód

Dr Gerlóczy Zsigmond
förend arcképe.
Repr.
Képzőművészet
1929. 16. sz.

9493 ·

ettős fogattal a bakon kocsis-
a pedig négy alakkal, az alsó
gy lóval. Felirata fölül

ci hintó
bbra: DRUCK & VERLAG VON STOCKINGER
továbbá: 460.

tei 21.2:34.2 cm.

178-912
912-104
lt.7679.

0.62

MDK

Sassy Attila

Mese

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 22. l.

MDK

Sassy Attila

Okkultisták

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 14 l.

MDK

Aiglon /Sassy Attila/

Fekvő akt, vf.

Falusi ház, paszt.

Árv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 15 l.

Sassy Attila

Művei szerepelnek Soó Rezső ex libris,
kisgrafika gyüjteményében

Weiner Mihályné:Magyar ex librisek Soó Rezső kis-
grafika gyüjteményében

Művészettörténeti Értesitő 1974/1 79.old.

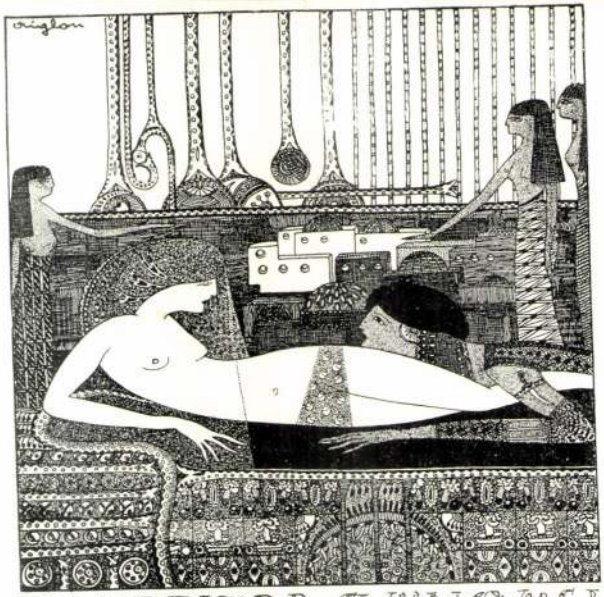

Sassy Attila

Képzőművészet 1930. 32, 7

SASSY ATTILA AIGLON: EX-LIBRIS

bauer Virgil), *Irodalmi Szakosztály* (elnök: Zsigmond, alelnök: *Harsányi* Zsolt, előadó: Imre), *Kritikusi Szakosztály* (elnök: *Lyka* Kök: *Schöpflin* Aladár, előadó: *Pünkösty* Andor, éterffy István), *Zenei Szakosztály* (elnök: dr. Jenő, alelnök: dr. *Szabados* Béla, előadó: dr. tván), *Vidéki Városok Kulturális Szakosztálya* *Somogyi* Szilveszter, alelnök: dr. *Vásáry* István, r. *Kuthy* Sándor, titkár: dr. *Lakos* István), *és Mozdulatművészeti Szakosztály* (elnök: Gyula, alelnök: *Odry* Árpád, előadó: dr. *Molnár* ár: *Szentpál* Olga).

AR MŰVÉSZET SIKERE AMERIKÁBAN. Az apok rendkivüli elismeréssel irnak a Washing-National Museumban rendezett képzőművészeti észeti kiállításunkról. Kiemeli az amerikai sajtó ak sajátos nemzeti karakterét és a magyar iforrott kulturáltságát. Név szerint *Karlovszky Kálmán* Péter *Balló* Ede, *Bosznay* István, *Stróbl* Zsigmond, *Iványi Grünwald* Béla, ső és *Rudnay* Gyula azok a művészek, akik-et foglalkozik és legjobban kiemel az amerikai rikai kiállításaink legközelebbi állomáshelye lesz.

R IPARMŰVÉSZET legújabb száma feltünően

utazási ösztöndija is. A kitünő magyar mester paedagógiánk kiválósága nagylelkű alapítványán taiból kerül ki az ezer pengős utazási ösztöndij, alapító intenciói szerint minden évben külföl mányra küldi egy-egy tehetséges festőművészü első, aki ebben a kitüntetésben részesül, *Istókó* mán, aki a fiatal festőgenerációnak egyik legjo

A BERZSENYI TÁRSASÁG UJ TISZTIKARA. várott székelő és az egész Dunántul művészeti él nyitó *Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti T* uj tisztikart választott, melynek tagjai következő *Elnök* dr. Vétek György polgármester, *társelnök* sony János, dr. Biró Lajos, Darnay Kajetán, Desc Ferenc, Geiszler István, Kézdi Kovács László, dr. Károly, és br. Weissenbach Iván, *ügyvezető elnök* Ernő, *főtitkár* Szöllössy Ferenc, *titkár* Kovács J. *jegyző* Fonyó István, *könyvtáros* K. Papp János *táros* Sörös Gyula, *ellenörök* Hribik Aladár és Antal, *ügyész* dr. Forgács György, *háznagy* ifj. Egr *számvizsgáló bizottság* Christ László és Jantsits *tanácstagok* dr. Biczó Ferenc, dr. Merényi Oszkár, d Pál, Pintér Lajos és dr. Zsiray József. *Hortobágyi* a Társaság eddigi elnöke lemondott a Társaságná összes tisztségeiről és ezt a lemondást az igazgat elfogadta.

Sassy Attila

irod

Perneszi: Mai magyar
müvészet. VI. Sassy Attila.
A Gyüjtö. 1915. 195–199. l.

1915-ben a szent György Céh
25 aukciójan kollektív
kiállitása volt.
A Gyüjtö 1915. 218–219. l.

irod

Nyugat 1910. 2. sz.
Élet és Litteratura. 1912.

Iskolai jutalomérem, beszterczebányai

VII. 233.

SASSY Szabó Attila festő

Kaffka Margit halálti maszkjának készítője

ld.

Kovács Ida = Halmi, 1995/3. 373-374.

n kitűnően gazdálkodott

előnevet is vette - Lu-

szinte azt képzelhette

úr Hont megyében, csak

yek. Nagy gazdasága mi-

t császárnak>>" - írja

kben gróf Vay Sándor. A

gy leírója az igazi ma-

t látta Blaskovich Pál-

fuvarozta. 1857-ben I.

körútja során Hont me-

gadására "a főúri csalá-

hatan jelentek meg, a

evesen. Ezek között volt

Sassy Attila

Nemzeti Szalon igazgatósága elismerő oklevéllel tüntette ki.

PH.932.T.16.

Sassy Attila

Szilvett - Éva

Lásd Kadár Béla

Átrium 96/1.

84. oldal.

763/1, egyházi pecsétek között találnak mintaképeket.
1474/1 *Rudabánya* Szent Eligius-alakos pecsétje, míg *S.* típusú főpapi pecsétek meglehetősen durva kivit példától: *Kassa* városának Szent Erzsébetet ábrá pecséttípus ugyancsak gyakori a városi repreze
763/2, 3 *Strázsa. Olaszi, Szávaszentdemeter, Bakabánya,* századi pecsétjén a János-tál ábrázolása utal a v

Amint a városi pecsétek és címerek használat királyi és országcímerek alkalmazásában is k Magánföldesurak alá tartozó mezővárosokban e épületrészeken, keresztelőmedencéken, oltárokon az országhoz való tartozás tudatának kifejezéseké ábrázolt címereken kívül a 15. század másodi
1585–1586 *Pozsony*ban a dóm szentélyének támpillérein é
1604, 1587 bizonyára Mátyás nagypecsétjének hátoldala ny történeti jellegű tendenciája is kifejezésre jut
1640 szentélyének boltozatára festett két sasábrázolást hatjuk, pedig a heraldikai figurák festése legalább
1151–1154 század óta hasonló, mondaszerű történet fűződik Ez az értelmezés Károly Róbert regényes szerelmé győri püspök személyére való utalásokat keres a c Ezzel szemben valószínű, hogy a 15. század húsz védőszentjeit láthatjuk, de a történeti jelleg nem Anjou-sisakdísz, illetve Zsigmond oroszlánja úgy nagy jótevőjére, pártfogójára és privilégiumai ugyancsak Zsigmond címerének másodlagos
1658–1659 szomszédos homlokzatmező Szent Mihály-szobr Szent Mihály-templom nyugati kapuzatán.

Építési tények rögzítésén kívül országos fo

Sassy Attila

l.

Rinnyp. 241. l.

Sassy Attila, festő
=[Sassy Szabó Attila = Aiglon]

Több leveléből is idézve.

Dévényi Iván: Kortársak levelei
Csontvárynál 967-969.

XVI
11.

JELENKOR, Pécs, 1973. nov.

MDK

Sassy Csaba

4 db. exlibrise. Repr.

Pont.: Aiglon exlibrisei.

Uj Művészet, 1913.I.3.sz. 21.lap

Sassy Attila

(Aiglon alatt

Lásd

Arv. Köl.

1932. 1. n.

70.— 1398.
1.60
12.32 12.32 3.
4.80
30.—
36.— 200.—
20.— 174.72
174.72 25.28

M.D.K

Sassy Attila
festő

Részlet az Ópium álmaiból
Barlanglakók
} repró

Baki Miklós: Sassy Attila
Művészet, 1965. febr. – 27 kép

Sassy Attila

Szép mivészet

1943. 220 cl.

(Rónay Kázmér:

Alkotás.)

Pap Károly: Benczúr Gyula Rómában. *Budapesti Szemle* 261. k. p. 96—104.

Párducz Mihály: Ásatás Ószentiványon. (Német szöveg p. 177.) A Régiségtudományi Intézet ásatásai 1941-ben. *Dolgozatok* XVII. k. p. 175.

— Az örvényi jazig lelet. (Magyar-német.) Budapest: [Egyházmegyei ny. Veszprém] 4°, 8 p. [2 t.] — Kny.: *Folia Archaeologica* III—IV. k.

— Őskori és szarmatakori telep Hódmezővásárhely-Kopáncson. (Német szöveg p. 178—179.) A Régiségtudományi Intézet ásatásai 1941-ben. *Dolgozatok* XVII. k. p. 176—177.

— A szarmatakor emlékei Magyarországon. (Magyar-német.) Budapest: Országos Magyar Történeti Múzeum 4°, 76. p. 32 t. — Archaeologia Hungarica, 25.

— Szarmatakori kardok Szeged környékén. (Olasz kivonattal.) *Archaeologiai Értesítő* III. folyam. II. k. p. 111—118. t. XXVI—XXXI.

— Szarmatakori telep és temető Földeákon. (Német kivonat p. 102—107.) *Dolgozatok* XVII. k. p. 90—101. t. XXV—XXXVI.

Pásztoryné Alcsuti Katalin: Giovanni Cornaro pecsétgyűrűje. (Magyar-olasz.) Budapest: [Egyházmegyei ny. Veszprém] 4°, 10 p. [1 t.] — Kny.: *Folia Archaeologica* III—IV. k.

Patay Pál: Kapcsolatok a bükki és körösi kultúra között. (Magyar-német.) *Archaeologiai Értesítő* III. folyam. II. k. p. 1—3. t. I. 1—5.

— Sarródi bronzkori sírleletek. (Magyar-német.) Budapest: [Egyházmegyei ny. Veszprém] 4°, 8 p. 7 kép. — Kny.: *Folia Archaeologica* III—IV. k.

Pátzay Pál: Szinyei Merse Pál. Budapest: Officina ny. 8°, 18 [4] p. 24 t. — Officina Képeskönyvek, 33.

Pécsújfalusi Péchy Mihály 1755—1819. *Építészet* I. k. p. 14.

SASS VALÉRIA

Ily művészet

2004. márc.

XV. évf. 3.

3. dd.

9908= H
katg= 4
9900= 20020918
9990= oder ex
xxx0
revi= 18 Jul 2002/SCHUBART
created 9 Nov 2000/BRANDT

Sassy Attila

Kiállítás

Sassy Attila gyüjteményes kiállítását az *Alkotás Művészház* mutatja be. Első pillanatra azt a benyomást kelti képeinek sorozata, mintha azok kizáróan valamely dekoratív mesélőkedv szolgálatában állanának. Groteszk alakjai kulisszaszerű környezetben, legtöbbször természeti elemekből fölépített zárt keretben mint valami *bábszínház* színpadán mo-

1943 október 5, kedd

zognának. Törpe emberkék, nehéz gépies mozdulatokkal, egyre mennek, mennek és — nem jutnak tovább... Amint benyomásaink kissé felszabadulnak, arra gondolunk, hogy ez a Tamási Áron furcsa alakjait megszólaltató mesélő, a grafikával is sok rokonságot tartó kifejező formáit nem értékesíthetné-e erdélyi levegőt árasztó magyaros *rajzosfilmek* alakjában? Végül azonban észrevesszük, hogy ezek a naiv mesék valóban — mesék: a mesealakok vallomásokat mondanak el emberekről, dolgokról, állapotokról a kesernyés humor, sőt a társadalmi szatira nyelvén; beszélnek egy nehezen mozduló, alig élő, inkább álmodozóvá torzult világról, ravaszkás nagy hallgatásokról... „Önarckép"-e — önmagában, nagy és erőteljes színfoltjaival is már vérbeli festő munkájára vall — a szatira világszemléletét tükrözi vissza: Groteszk meséi: a „Rókatolvaj", a „Hazatérők", a ‚Garabonc", a „Kajánok a tűz körül" stb. hol derűsek, hol kesernyések hol komorak a nagybányaiak erőteljes színeire emlékeztető természeti környezetben. A „Betlehem" című nagyobb mesélő vászna viszont a finom lira dallamával hat. Bizonyára a freskókivitelre gondolt a művész az „Ősforrás-

Népszava 1943. okt. 5.

nál" című kompozíciójánál. Klasszicizáló mozdulatok jellemzik itt alakjait, ám olyan pózokban, amelyek valamikor, a mult század végén, nálunk is kísértettek, hogy valami magasabb átszellemültség elvont világáról beszéljenek — egészen múló hatással. Ehhez az „iskolához" áll közel, de fölötte erőteljes mozgásmegfigyeléseivel s közvetlen hatással a lovakat ábrázoló „Vihar" című kompozíciója. Viszont a francia impresszió nyelvén, dús színekben, finoman oldotta meg az „Ősz" című női portréját, hasonlóan a fölötte ízlésesen s modern szellemben kifejezett „Május"-át, amelynek feketeruhás, nyulank női alakja — itt meseszerű környezetben — Rippl-Rónai hasonló megoldásaival tart rokonságot.

A kiállítás (VIII, Erzsébet körút 19) *október 6-áig* tekinthető meg. sz. s.

---

szállítandó .....

fizetendő .....

Sassy Attila

Kedd, 1934 szeptember 25. N. Ú.

Sassy Attila kiállitása

A *Szépművészeti Kiállitások* termeiben egy sorozat pasztell- és olajképet állitott ki *Sassy Attila*. Javakorabeli festő, beérhetné az olcsó tetszetősség, a bevált hatáselemek variálásával, ehelyett azonban egyénire, ujra, elméleti problémák megoldására vágyik. Ez a törekvés néha sikerül, néha meghaladja erejét, de mindenesetre rokonszenves és tiszteletreméltó. Művészi felfogása, kisérletei nem mindig meggyőzők, de néhány pasztellképén sikerül elérnie azt a dekorativ hatást, a szinek olyan festői összhangját, ami kissé mesterkélten ható problémakergetés közben is megmaradó állandó érték. Olajképei gyengébbek, a festékanyag agyagos-aszfaltos, nagyon is materiális tömege sulyosan ránehezedik a spirituális szárnyalást kereső művészi gondolatra.

(m. v.)

N. Ú. 934. IX. 25

ám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....nak, címe:.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

.....ért

[redacted]

[redacted]

[redacted] fizetendő.

.....bélyeg .....nyugta .....bevonandó.

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Sassy Attila

— **Sassy Attila kiállítása.** Sassy Attila, az „Aiglon" álnéven ismert érdekes rajzolóművész most mint festő mutatkozik be a Mária Valéria-utcai kiállító-szalónban. A szecesszióból kiépített egykori rajzstilusa még ma is megnyilatkozik egy-egy festményén, de ennek főként az az oka, hogy Sassy Attila mint festő is a látomásszerű, inkább belső, mint külső élmények tolmácsolója. Persze ma már szervesebb kifejezésmódot talált mondanivalóinak, magáévá tette a kubizmus eredményeit és egy-egy képén érdekes megoldásaira jut a fény problémáinak, az ember és természet, a természet és természetfelettiség viszonyának. Kissé tulelméleti, de szinhatásaiban dekoratív festészet ez, amelynek bizonyára ma is akadnak megértői és barátai. (—y.)

P. H. 934. 1K. 25

HÍREK

Előfizetési árak:

1 hóra . . . . . 3 P
3 hóra . . . . . 7 P

— **Mr. Pitkin módszere.** *Mr. Walter B. Pitkin, aki foglalkozására nézve népszerű amerikai író és publicista, új könyvet írt, melynek az a célja, hogy megmentse Amerikát. A könyv címe sokat ígér: »Az alkalom, mely csak egyszer jön az életben.« Ez nyilván az az alkalom, mely lehetővé teszi, hogy Pitkin úr megmentse hazáját. A megmentés módszere, amelyet javasol, fölötte egyszerű, úgyhogy szinte csodálkozunk, miért kellett erről könyvet írni. Mr. Amerikai Hazafi így gondolkozik: Amerikában nagy a munkanélküliség, Amerikában 6 millió idegenszármazású ember él, dobjuk ki őket és akkor megszünik a munkanélküliség.*

Ilyen kényelmes, könnyed eljárás segítségével lehet megszüntetni egy hatalmas nemzet mélyreható társadalmi válságát, a jólkereső világmegváltó szerint. Mintha már hallottunk volna ilyet. Általában sokan okoskodnak így: azért van válság, mert valamiből mindig sok van. Vagy élelmiszerből, vagy emberből, vagy cipőből. Csökkenteni kell a létszámot, akkor minden rendbejön. A kávét be kell önteni a tengerbe, a búzát el kell égetni, a cipőgyártást abba kell hagyni, az embereket, ha lehet, ki kell kergetni az országból. Még szerencse, hogy Amerikában valóban sok a külföldi bevándorló. Más országokból, ahol külföldiek nincsenek, az ottani Pitkinek nyilván eredeti honfitársaik millióit kergetnék ki, mert sajnos, ott is van válság, ahol nincsenek bevándoroltak.

Jó módszer ez, olcsóbb, mint a munkanélküli segély, kényelmesebb, mint új munkaalkalmak teremtése, egyszerűbb, mint a megbetegedett gazdasági rendszer átszervezése. De, ha a módszer általánossá válik, hová kerülnek a mindenünnen kiüldözött »fölösleges« emberek? A Pitkinek és politikus követőik esetleg majd erre is találnak megoldást: elküldik őket a háborúba. Mert kidobni az embereket jó, de — mint az egyszeri adoma is megállapította — »agyonütni az is jó«.

— **Az országos tisztifőorvosi értekezlet második napja.** Az ország 25 vármegyei és 11 városi törvényhatóságának tisztifőorvosai ötödikévi értekezletüket pénteken reggel kezdték meg az Országos Közegészségügyi Intézetben. Az értekezlet második napján, ma, dr. *Demtsa* pestvármegyei tisztifőorvos ismerteti a tifuszbeoltásokkal tett tapasztalatait. Dr. *Tauffer*, a szülészeti ügyek kormánybiztosa, a bábaképzés fontosabb problémáit tárgyalja. Dr. *Láng* debreceni főorvos a fogtechnikus-kuruzslás kérdéseiről, dr. *Huzella* pécsi főorvos pedig a gyermekvédelmi időszerű kérdésekről tart előadást. Dr. *Jendrassik*, az Országos Közegészségügyi Intézet adjunktusa, azokat az ólommérgezéseket ismerteti, amelyek mázos agyagedények használatától erednek és e betegség megelőzésére, illetőleg megszüntetésére tesz javaslatot.

— **Kulcsár és Huppert** öltöny- és felöltőtisztítása a legfinomabb, — a legkiválóbb!

ILKOVITS J.
központifűtés- és vízvezetéki vállalata
I, ATTILA UCCA 29
Telefon 530-69

— **Fráter László alispán nyugdíjazási ügye.** *Berettyóújfaluból* jelentik: Pár nappal ezelőtt beszámoltunk arról, hogy Bihar vármegye közgyűlése *146 szóval 9 szó ellenében kimondotta, hogy a fegyelmi alatt álló és felfüggesztett Fráter László alispánnak* — mivel közte és Bihar vármegy közönsége között áthidalhatatlan szakadék keletkezett — az 1934. évi I. t.-c. 2. §-ának B) pontja alapján *szabályszerű végelbánás alá való vonását, azaz nyugdíjazását kezdeményezi. Ez az első eset, hogy a nyugdíjazásról szóló 1934. évi I. törvénycikket az országban alkalmazták.* A törvény értelmében a határozat folytán a belügyminiszter elrendeli hármas bizottság megalakítását, amelynek elnöke a főispán és tagja két megyebizottsági tag. A bizottság határozata ellen a végelbánás alá vont tisztviselő írásban fellebbezhet a belügyminiszter által kinevezett ötös bizottsághoz. A két bizottság határozata alapján *a végső szót a belügyminiszter mondja ki.*

— **Hüvelyk Matyi — a kis névtelen?** *(Panaszos levél.)* Ma Budán volt dolgom és benéztem a Városmajor újabban rendezett sétányára. Ott találtam egy szép kis kutat, egy szép kis szoborral. Rögtön *tudtam, hogy ez az újonnan felavatott »Hüvelyk Matyi«, mert Az Est közölte annakidején a fényképét.* De miért nem írják ezt rá a szoborra? Csak nem szégyen! Sőt idegen nyelven is ráírhatnák, hogy a külföldiek is megértsék. Miért van csak a szobor hátulján Telcs és Mészáros neve? A szobor címe is fontos! Tisztelettel: *N. L.*

Egy hét Budapest életéből

Az 1934 szeptember 9-től 1934 szeptember 15-ig terjedő héten

1. Születések száma 332 (234)
2. Halálozások száma . . . 284 (228)
3. Öngyilkos lett 18 (15)
4. Házasságkötések száma . 166 (290)

(Zárójelben a multheti adatok)

— **Földbirtokos és ügyvéd autószerencsétlensége.** *Szekszárdról* jelenti tudósítónk: Súlyos autószerencsétlenség történt tegnap este a város közepében. *Vannai* László földbirtokos és *Ádor* Dezső ügyvéd Siklósról Kunszentmártonba indult autón. Szekszárd határában szembekerültek egy parasztszekérrel, amelynek lovai megvadultak. A sofőr ki akarta kerülni az ugráló lovakat és *közben egy villanyoszlopnak vezette a kocsit. Ádor* ügyvéd súlyosan megsérült, *Vannai* és a sofőr könnyebb sebeket kapott.

— **Orvosi hír.** Dr. *Nagy* József sebész, kórházi főorvos és dr. *Osvát* Ilona (dr. Nagyné) szülész-nőgyógyász rendelésüket V., Lipót körút 5. szám alá helyezték át. Új telefonszám: 22—1—70.

— **Másfélmilliárd hiány a cseh zárszámadásokban.** Közzétették a csehszlovák állami zárszámadásokat, amelyekből megállapítható, hogy 1933-ban 9588 millió cseh korona kiadással szemben csak 8081 millió volt a bevétel, úgyhogy *a zárszámadási hiány pontosan 1507 millió cseh koronára rúg.* Jellemző, hogy az *adóhátralékok* összege megközelíti az ötmilliárdot, az illeték és egyéb *állami követelések hátraléka* pedig közel másfélmilliárd, úgyhogy *az állam hátralékos követelése néhány millió híján 6.5 milliárd cseh korona*, ami éppenséggel nem vall arra, hogy Csehszlovákia valami nagyon fényes viszonyok között élne.

x **Agyvérlódulás**, szívszorongás, nehéz légzés, félelemérzet, idegesség, fejfájás, lehangoltság, álmatlanság, gyengeségi állapotok, munkaképtelenség a rendkívül enyhén ható természetes »*Ferenc József*« keserűvíz használata által igen sokszor gyorsan megszüntethetők.

MILANO, Restaurante Danubio
Corso Vittorio Emanuele 38. A város legforgalmasabb helyén a Dom közelében. Kitűnő magyar és bécsi konyha. Az úri magyar közönség étterme. Tul.: **Dr. Haskóné.**

TÖMÖRÜLÉS

A Magyar Jövő Szövetség egészségügyi szakosztályában tömörült fiatal magyar orvosok satöbbi, satöbbi, satöbbi... Igy kezdődik egy határozati javaslat és mi most, ha nagyon ráérő időnk és kedvünk lenne, megkereshetnők, hogy tulajdonképpen mi is az a Magyar Jövő Szövetség egészségügyi szakosztálya. De nem pályázunk sven hedini babérokra, nem akarunk ismeretlen tájak felé felfedező útra indulni, inkább ösztönünkre bízva magunkat, úgy sejtjük, hogy itt kormány és Orvosszövetség harcában hirtelen egy új orvosszövetség-féle akar alakulni: a Magyar Jövő Szövetség egészségügyi szakosztályában tömörült fiatal orvosok. Akik — szószerint idézünk — megállapítják, hogy a Magyar Országos Orvosszövetség jelenlegi vezetősége elvesztette azt a jogát, hogy a magyar jövő orvosai vezérének nevezze magát. Hát ez így nagyon szép. Verebély Tibornak, Korányi Sándornak, Hültl Hümérnek, Grósz Emilnek és a magyar orvosi tudomány, művészet és kutatás annyi világhírű zsenijének megteszi az Orvosszövetség, Verebélyéknek és Korányiéknak igen, de a tömörült orvosoknak nem.

Akik hogy mi körül tömörülnek, meg sem kérdezzük, de annál biztosabban mondjuk ki, hogy ami körül az Orvosszövetség tömörül, mindenkor a tudomány, az emberiesség és az emberszeretet volt, a könyv, a műszer, a kutatás, a laboratórium, a klinika, a rendelő szentségének komoly átérzése, a betegágy mellett eltöltött percek és órák, de talán napok és éjszakák megrendült áhitata és áhitatos felelősségérzése. Ime szintén egyik módja és talán nem legrosszabb módja az orvosi tömörülésnek. Ami pedig ezt a legszebb szót illeti, hogy: magyar jövő, kár azt bevonni ilyen áldatlan kortéziába, annál inkább, mert ha figyelemmel végigolvassuk a határozati javaslatot, abból nem a magyar jövő fényesedik felénk, hanem bágyadt kísértetként a multnak egy olyan neuraszténiás szakasza jelentkezik, az összeomlás utáni az a felelőtlen gyűlölködési korszak, amit ma már mindenki elfelejtett, de amit elfelejteni leginkább kötelessége az orvosnak, de azoknak a tömörült orvosoknak is, akik csak egyet gyűlölhetnek, azt, amit minden orvosnak nemcsak joga, de kötelessége is gyűlölni: a betegséget. És betegség a gyűlölködés is.

— **Az Astoria Csárda** egész nap nyitva, esténként cigányzene. A felső teremben minden este tánc.

— **Kevés bál lesz Berlinben.** *Berlinből* jelentik: Az idei báli szezón naptárából több olyan *bál hiányozni fog*, amelyek eddig a legfényesebb bálok voltak, így a Berlinben élő *osztrák kolónia bálja* is, amely tavaly még *Göring porosz miniszterelnök védnöksége alatt nagyszerűen sikerült.* Elmarad továbbá *az olasz és a török kolónia bálja is.*

Emésztési gyengeség,
vérszegénység, lesoványodás, sápadtság, mirigybetegségek, ekcémák, furunkulusok eseteiben a természetes **Ferenc József** keserűvíz gyorsan szabályozza a belek annyira fontos működését és a vért biztosan felfrissíti. Az orvosi tudomány számos vezérférfia meggyőződött arról, hogy a valódi **Ferenc József** víz mint alapos és kellemes hashajtó mindig kitünően beválik, miért is szoptató nőknél elválasztáskor kiterjedten alkalmazzák.

— **Ma húsz éve...** Míg saját katonáink az északi harctéren még mindig a pihenés nyugodt óráit élvezik és a kifáradt orosz ellenség nem háborítja csapataink stratégiai felvonulásait, csoportosítását és új rendezkedését, — német szövetségesünk nagy erővel folytatja a már tizennégy nap óta folyó óriási küzdelmet. A király ezer koronát küldött a kis, tizenkétesztendős *Hensch* Rozinának, aki katonamundérban kiszökött a frontra, ott vizet hordott a rajvonalban küzdő katonáknak, míg egy ellenséges golyó súlyosan megsebesítette. Bécsbe vitték, *Hohenegg* tanár klinikájára. A boldogtalan kisleánynak le kellett vágni a jobblábát. *Lózsa* Kálmán, a kolozsvári gazdasági akadémia tanára, mint népfelkelő hadnagy a harctérre ment. Legutóbb az a hír jött róla, hogy elesett. Az akadémia gyászjelentést is adott ki. Ma húsz éve, hogy Lózsa édesapja a következő táviratot küldte az akadémia igazgatójának: »*Istennek hála, a már elsiratott Kálmán fiam ma életjelt adott magáról. Forró köszönet a részvétért.*« Még 1912-ben történt, hogy *Dzsafics* Idrisz huszonhétéves szobafestő egy bécsiúti kocsmában megvert egy rendőrt, két évvel később került bíróság elé. A törvényszék egyhavi fogházra ítélte, ezt a büntetést kitöltöttnek vették, de az ügyész intézkedett, hogy a szabaduló szobafestősegédet nyomban kísérjék át a Ferdinánd-laktanyába, hogy onnan a katonai hatóság Dzsaficsot a 3. számú bosnyák ezredhez juttassa el. Angyalcsináló gyárat leplezett le a rendőrség Kispesten. *Gárdon* Istvánné szülésznőt letartóztatták. »*Holnap esni fog*« — jelentette ma húsz éve a Meteorológiai Intézet.

— **Sassy Attila kiállítása.** A *Szépművészeti Kiállítások* Mária Valéria uccai termeiben *Sassy* Attila mutatja be újabb festményeit. *Sassy* sokat fejlődött az utóbbi években, lehiggadt, hűvös, tárgyilagos szemlélethez jutott el. Tájképei és kompozíciói az újabb, mérsékeltebb kubizmus útján haladnak. Kiállításának anyagából kiemelkedik egy nagy festmény, mely *az operált beteg narkotikus látomásait* eleveníti meg érdekesen, kissé groteszken.

50.000 főnyi tömeg lesz holnap az ügetőverseny-pályán, a jubiláris katolikus nagygyűlés megnyitásán

— *Az Est tudósítójától* —

Ez év júliusában adta ki emlékezetes felhívását *Serédi* Jusztinián bíboros hercegprímás az idei katolikus nagygyűlésre azzal, hogy az idei nagygyűlés az Actio Catholica rendezésében

a család védelmének

szenteltessék. Fáradságos hónapok és izgalmas hetek előkészületei után holnap, vasárnap délelőtt veszi kezdetét *a négynapos nagygyűlés* kint az Ügetőversenypályán a hercegprímás ünnepi *Veni Sancte*-jával és főpapi szentmiséjével.

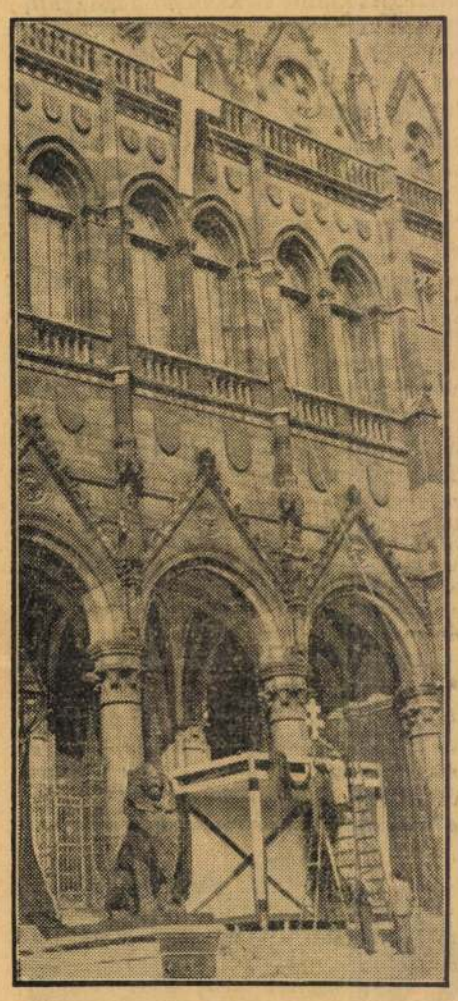

A PARLAMENT ELŐTT ÉPÍTIK A VASÁRNAP DÉLUTÁNI EUCHARISZTIKUS KÖRMENET OLTÁRSÁTRÁT

Az első katolikus nagygyűlést 1900-ban tartották Budapesten, ez az idei a huszonötödik jubiláris nagygyűlés. Harmincnégy esztendő multával csak a huszonötödik, mert *voltak esztendők, amikor a kedvezőtlen politikai viszonyok miatt nem lehetett a nagygyűlést megtartani s aztán a háborús esztendők alatt sem.*

Kint az Ügetőversenypályán már minden előkészítve

az impozáns felvonulásra és nagy seregszemlére.

A pálya közepén emelkedik két és fél méter magas dobogón a hétméteres *oltársátor*, a holnapi nagy látványosság szíve.

Tizenkét keresztes gyors

hozza holnap reggel az ország minden részéből a katolikus seregeket és külön jön *két bányászvonat* is Dorogról, Tatáról, Salgótarjánról és Pilisvörösvárról.

Mint velünk az Actio Catholica igazgatóságánál közölték,

vidékről és Budapest környékéről 30.000 résztvevőt

várnak. De beszervezve a főváros 44 plébániája is, úgyhogy holnap délelőtt a versenypályán

50—60.000 főnyi tömeg

előtt vonul fel díszes kíséretével a bíboros-hercegprímás, hogy megnyissa a jubiláris nagygyűlést.

A prímás főpapi miséje után, amelyen *10.000 budapesti elemista és polgárista fiú és leány fogja alkotni a hatalmas énekkórust*, kint a versenypályán tartják meg a *nagygyűlés első nyilvános megnyitó ülését* is. Az ünnepi megnyitó beszédet dr. *Glattfelder* Gyula csanádi püspök, az *Actio Catholica* ügyvezető elnöke mondja. Utána Angelo *Rotta* címzetes érsek, pápai nuncius tart beszédet és *Hóman* Bálint kultuszminiszter, gróf *Zichy* János, az *Actio Catholica* társelnöke, a *katolikus öntudat útjáról* beszél.

Vasárnap délután tartják meg

az eucharisztikus körmenetet

a Szent István bazilikától a parlamentig.

Az *Actio Catholica* központi irodájához külföldről is történtek bejelentések, a *magyar katolikusok nagy manifesztációján a külföldi katolikus nagy szervezetek is képviseltetik magukat.* Nagyobb csoportok érkezését várják Ausztriából és Belgiumból.

Miután a nagy külföldi katolikus lapok mind felhívták országuk lakosságának figyelmét a magyar katolikusok jubiláris nagygyűlésére, a nagygyűlésre egész Európa katolikussága is felfigyelt.

A Szent István Akadémia ünnepi ülése

A Szent István Akadémia ma délelőtt tartotta 18-ik ünnepi ülését a Szent István Társulat termében. Az ünnepi ülésen megjelent többek között *Liber* alpolgármester, *Preszly* főispán, *Karafiáth* Jenő volt kultuszminiszter, a katolikus püspöki kar csaknem valamennyi tagja s számos országgyűlési képviselő.

Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás elnökölt a nagygyűlésen. *A Szentírás új magyar fordításának befejezésére*, erre a nagy magyar eseményre mutatott rá. Ezután a Szentírás keletkezésének történetét adta elő.

Pataky Arnold a Szentírás új magyar fordításának munkájáról, történetéről beszélt.

Jön
az igazi grand-guignol
A lélek bosszúja
(Paramount-film)

Egy pillanattra...

Albizottság elé került a pékkartel dolga. Meg vagyunk győződve, hogy az albizottság ezúttal — főmunkát végez, szemben a sok évtizedes szokással, amelyben az került albizottság elé, ami nem került — megoldás elé.

A 200.000 pengős Miklós Andor Alap
októberi versenyének
utolsó rejtvénye holnap jelenik meg
a „Pesti Napló"-ban
Fontos közlések a 10.000 pengős díjakról.
Feltétlenül olvassa el a „Pesti Napló" vasárnapi számát!

Negyvenmillió pengőt kell előteremtenie a szanálással Borvendég főpolgármesternek

Papanek számszéki igazgató is szanálási tervet készített — A jövő hónapban megkezdik a fővárosnál a kényszernyugdíjazásokat

— *Az Est tudósítójától* —

A főváros deficites költségvetését október 2-án kezdi tárgyalni a város pénzügyi bizottsága. *Naponta ülésezni fognak*, mert a törvény előírja, hogy a pénzügyi bizottságnak nyolc nap alatt be kell fejezni a költségvetés vitáját. A pártok vezetői azt hangoztatják, hogy nincs sok értelme olyan költségvetési előirányzat részletes megtárgyalására, amely a főpolgármester szanálási intézkedései következtében *ugyis gyökeresen meg fog változni.*

A szanálási tervekről mindezideig még semmisem szivárgott ki és a főpolgármester csupán annyit jelentett ki, hogy a tisztviselők és a tanszemélyzet illetményeihez nem kíván nyúlni. A szanálási intézkedéseket *Borvendég* nem egyszerre fogja megtenni, hanem *időről-időre újabb intézkedésekkel lassankint kívánja rendbehozni a főváros pénzügyeit.*

A főpolgármester szanálási terveiről néhány nappal ezelőtt részletesen beszámolt *Imrédy* Béla pénzügyminiszternek. A szanálás során — *Az Est* munkatársának megbízható helyről nyert értesülése szerint —

mintegy 40 millió pengő fedezetet kell előteremtenie

Borvendég főpolgármesternek. Hogy ezt a nehéz feladatot milyen úton-módon akarja megoldani, arról még nem szivárgott ki semmi hír, de előreláthatóan a szanálás nem fogja jelenteni a költségvetésben szereplő közmunkákra előirányzott összegek további megnyirbálását. *Borvendég* főpolgármester ugyanis tudatában van annak, hogy teljesen nem lehet megállítani az alkotó munkát és ezért azt tervezi, hogy

a szanálás ideje alatt is nagyobbszabású közmunkákat végezzen a főváros.

Hitelműveletek útján teremtik majd elő a közmunkák költségeit, tehát azok a főváros költségvetését terhelni nem fogják.

A főpolgármester szanálási terveitől függetlenül *Papanek* Ernő, a Fővárosi Számszék igazgatója, is készített szanálási tervezetet.

A Papanek-féle szanálási tervezet 145 pontból áll

s azt már benyujtotta a pénzügyminiszternek és a belügyminiszternek.

A szanálási programba tartozik a kényszernyugdíjazások ügye is. A nyugdíjtörvénnyel kapcsolatban a fővárosnál is meg kell alakítani azt a bizottságot, amely a kényszernyugdíjba küldendő tisztviselőket kijelöli. *Illetékes helyen* nyert értesülésünk szerint a polgármester a közigazgatási bizottság októberi ülésén fog e bizottság kiküldésére javaslatot tenni, úgyhogy

a kényszernyugdíjazásokat már a jövő hónapban megkezdik.

Ugyancsak *a jövő hónap közepén* kerül a költségvetés tervezete a közgyűlés elé.

A *pénzügyminiszter* nemcsak a főváros pénzügyi gazdálkodása iránt érdeklődik behatóan, hanem

az ország valamennyi városának pénzügyeit a legalaposabban kívánja megvizsgálni.

A főváros statisztikai hivatala az 1929. évi XIX. tc. alapján most miniszteri rendelet erejével bíró felhívást intézett az ország valamennyi városához, hogy különböző kérdésekre, amelyekből a városok egész pénzügyi gazdálkodására fény derül, válaszoljanak. Huszonhat kérdésre kell a városok vezetőinek válaszolni. Részletes felvilágosítást kell adniok a vagyoni helyzetről, az üzemi gazdálkodásról, a pénzügyekről, a költségvetési deficitről, továbbá a fizetésekről, mellékilletményekről. *Tizenöt napon belül kötelesek a városok ezekre a kérdésekre felelni.*

Hatalmas összehasonlító pénzügyi statisztikát fog készíteni a főváros statisztikai hivatala a beérkezett válaszokból s ezt a statisztikát azután bemutatja a pénzügyminiszternek, valmint a belügyminiszternek is. Nyilván a vidéki városok pénzügyi gazdálkodásának az eddiginél is szigorúbb ellenőrzését fogja maga után vonni ez a statisztika.

Elrontott gyomor
és az ezzel összefüggő bélzavarok, felfuvódás, kellemetlen szájíz, émelygés, homlokfájás, láz, hányás, hasmenés vagy székszorulás esetében már egy pohár természetes Ferenc József keserűvíz isigen gyorsan, biztosan és mindig kellemesen hat.

világrészen hordják már a
PANNONIA
báránybőr-házicipőt
VIGYÁZAT UTÁNOZZÁK

...PI HÍREK

... REGGELT!

...kedden a Népszövetség biztosította Ausztria függetlenségét. A kis állam most keres valakit, aki ezt a megállapodást biztosítja.

Lefoglalják a környéken a Budapest felé irányított olcsó tejet. Aki olcsó tejet akar, az menjen ki a vidékre reggelezni.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Japánban nagyon pusztít a szökőár.« »Az semmi! Nálunk is sok baj van azzal, hogy az ár folyton szökik — felfelé.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon az orvosok ügyét nem kell operációval elintézni?«

A nap hőse: Poiret, az egykor híres divatdiktátor, aki most hatósági ingyenlevesen él. Úgylátszik, ez a legújabb divat.

Százéves koráig rendesen fizetett adót egy adóalany és most 102 éves korában haladékot kért. Hátralékát húsz évi részletfizetéssel óhajtja rendezni.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Az angol királyné és Marina hercegnő, György herceg menyasszonya a cselédekkel táncolt egy udvari bálon.« »Nem olyan nagy dolog. Az én feleségem állandóan megtáncoltatja a cselédséget.«

Mindenben első a Pesti Napló

Nyolcheti elzárásra ítélték Bécsben Ferenc József dédunokáját, Windischgraetz Rudolf herceget

Bécs, szeptember 25.

Érdekes tárgyalás folyt le kedden a bécsi Landesgericht előtt. A bíróság *Windischgraetz* Rudolf herceget, *Windischgraetz* Erzsébet hercegnő fiát, *Ferenc József dédunokáját* vonta felelősségre két motorszerencsétlenség miatt. Egyik esetben a 27 éves herceg *Schittler* Rudolfot, az ismert versenyzőt ütötte el, úgyhogy *súlyosan megsebesült*, a második baleset alkalmával, amikor a herceg egy lovaskocsival ütközött össze, *kísérőnője sebesült meg*. A herceg ártatlanságát hangoztatta. A bíróság Windischgraetz Rudolfot *nyolcheti szigorított elzárásra ítélte és az ítéletet a herceg büntetlen előélete ellenére sem függesztette fel*, miután kihágás miatt már többször megbüntették.

— A miniszterelnök hazaérkezett és átvette hivatalát. *Gömbös* Gyula miniszterelnök befejezte vidéki pihenőjét és visszaérkezett Budapestre. Nyomban átvette hivatalát, hosszabb megbeszélést folytatott *Darányi* Kálmán miniszterelnökségi államtitkárral, azután fogadta a miniszterelnökség és a honvédelmi minisztérium osztályvezetőit, akik a távollétében felmerült resszortügyekről tettek jelentést. Kedden reggel korán megjelent hivatalában és a délelőtt folyamán hosszabb megbeszélést folytatott *Kánya* Kálmán külügyminiszterrel, aki a legközelebbi napokban, esetleg már szerdán *Olaszországba utazik háromhetes pihenőre.*

— Személyi változások a szombathelyi egyházmegyében. A Magyar Kurir jelenti: Gróf *Mikes* János megyéspüspök a zalalövői plébániát *Keszei* Imre szöcei plébános-helyettesnek adományozta, a szöcei plébániára pedig László István szombathelyi hitoktatót nevezte ki. A bozsoki plébánia vezetésével *Kovács* József felsőpatyi káplánt, a tömördi plébánia adminisztrálásával Szerdahelyi Lajos jánosházai káplánt bízta meg plébánoshelyettesi minőségben.

— Vass Elek miniszteri tanácsos lett. *Vass* Eleket, a miniszterelnök személyi titkárát a földmüvelésügyi minisztériumba osztották be, ahol mint a telepítési és birtokpolitikai ügyek legfőbb intézője, fontos szerepet kap. Vass Elek kedden elbúcsúzott a miniszterelnökségen kollégáitól és *szerdán már átveszi új megbizatását a földmüvelési minisztériumban.* Egyidejűleg a kormányzó Vass Eleknek *a miniszteri tanácsosi címet és jelleget* adományozta.

Fesse haját INECTO-val
Nem lesz baj az udvarlóval

— Felhívás a magyar írókhoz. A magyar irodalom ügye az egész nemzet ügye. A magyar író élete és sorsa a nemzet jövője. A Nemzeti Munkahét vezetősége megkezdte a harcot a magyar irodalom és a magyar írók intézményes támogatása és a legmagasabbrendű szellemi tevékenység állandó propagálása érdekében. A TESz székházának dísztermében (V., Falk Miksa ucca 1.) szeptember 27-én, csütörtökön délután 4 órakor nagygyülés lesz, amelyen *kimondják az egész magyar irodalomra kiterjedő együttműködés megindítását.* Elnök: *Ugron* Gábor v. b. t. t., ismertető beszédet *József* főherceg és *Móricz* Zsigmond mond. A TESz ezúton is kéri a magyar írók megjelenését.

— Tanügyi áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Binder* Irén szegedi állami Árpádházi Szent Erzsébet leányliceumi rendes tanárt az újpesti állami Kanizsay Dorottya leányliceumhoz, *Czitronyi* Jenő pécsi középiskolai tanárképzőintézeti Gróf Széchenyi István gyakorló reáliskolai rendes tanárt a mátyásföldi egyesületi Corvin Mátyás reálgimnáziumhoz, *Merényi* Gábor soproni állami Széchenyi István reálgimnáziumi rendes tanárt a pécsi tanárképzőintézeti Gróf Széchenyi István gyakorló reáliskolához, *Jelitai* József budapesti VII. ker. állami Szent István reálgimnáziumi rendes tanárt a budapesti II. ker. állami Toldy Ferenc reáliskolához, dr. *Budaméry* Béla újpesti állami Könyves Kálmán reálgimnáziumi rendes tanárt a budapesti III. ker. állami Árpád reálgimnáziumhoz, *Busák* Béláné, dr. *Rácz* Mária újpesti állami Kanizsay Dorottya leányliceumi rendes tanárt a budapesti VI. ker. állami Mária Terézia leánygimnáziumhoz, *Hegedüs* Sándor kispesti állami Deák Ferenc reálgimnáziumi rendes tanárt a budapesti VII. ker. állami Szent István reálgimnáziumhoz és dr. *Kunczer* Gyula soproni állami Széchenyi István reálgimnáziumi rendes tanárt a budapesti VI. ker. állami Kölcsey Ferenc reálgimnáziumhoz áthelyezte.

— Curiené leánya megcáfolja a mesterséges rádium fölfedezésének hírét. *Párizsból* jelentik: Néhány nappal ezelőtt a Londonban megjelenő News Chronicle hírt közölt, amely szerint *Joliot-né*, a nemrégen elhúnyt *Curiené* leánya *mesterséges rádiumot állitott elő.* A hír érthető feltűnést keltett. Most Joliotné nyilatkozott és *megcáfolta a felfedezéséről elterjedt híreket.* Joliotné felfedezésének egyelőre *kizárólag elméleti a jelentősége.* Mindössze arról van szó, hogy inaktív elemeket alfa-sugarakkal történt besugárzás útján sikerült *radioaktivvá tennie*, illetőleg *radioaktív elemekké átalakitani.* De ez a felfedezés *sem egészen új*, mert éppen ő neki már eddig is *többizben sikerült* inaktív elemekből radioaktív elemeket alkotnia.

— Sztrájkba lépnek a délwalesi bányamunkások. *Londonból* jelentik: A délwalesi bányamunkások és bányatulajdonosok tárgyalásai — mint a lapok jelentik — meghiúsultak. A jövő héttőn minden valószínűség szerint *megkezdődik a bányamunkások sztrájkja.* A munkások *20—38%-os béremelést követelnek.*

— Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Mater *Richter* Saroltát, az Angolkisasszonyok római katolikus Tanárképző Főiskolája Gyakorló Polgári Iskolájának igazgatóját az Országos Polgári Iskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjává az 1933/34. tanévtől számitandó ötéves időszak tartamára *kinevezte.*

— A Hanza-törvényszék halálraitélt egy kommunistát. *Hamburgból* jelentik: A Hanza-városok külön törvényszéke kedden tárgyalta *Jasper* Willy volt kommunista pártvezetőségi tag bűnügyét. A törvényszék a vádlottat *halálra ítélte.*

— A budapesti új iparfelügyelő. A kereskedelemügyi miniszter a budapesti iparfelügyelői kerület vezetésével *Ledniczky* István kir. műszaki tanácsost bízta meg.

— Svájc nem ad rendőröket a Saar-vidékre. *Genfből* jelentik: A svájci szövetségi tanács levelet intézett a Népszövetség titkárságához, kérve, hogy azt továbbitsa a saarvidéki kormányzóbizottsághoz. Ebben a levélben kifejezésre juttatja a szövetségi tanács, hogy a svájci kormány örülne annak, ha a saarvidéki kormányzóbizottság lemondana arról, hogy Svájcban rendőröket toborozzon a saarvidéki rendőrség számára. *Knox*, a saarvidéki kormányzóbizottság elnöke nyomban válaszolt, kijelentve, hogy ilyen körülmények között *lemond arról, hogy Svájc területén rendőröket toborozzon.*

— Agyonlövetésre ítéltek öt szovjethivatalnokot. Amint *Moszkvából* jelentik, a tjumoni bíróság agyonlövetésre ítélt öt hivatalnokot, akik állami pénzen gabonát vásároltak össze a parasztoknál és azt szabad piacon *magasabb áron értékesítették.*

— A Magyar Vöröskereszt felhivása a társadalomhoz. A *Magyar Vöröskereszt* idei országos kongresszusát október 3—6. között tartja meg. A Magyar Vöröskereszt ezúton kéri a budapesti és vidéki nagyközönséget, hogy a kongresszus előadásain minél nagyobb számban jelenjenek meg, hogy ezáltal a Vöröskereszt országos jelentőségű szociális és nemzetvédelmi tevékenysége a legszélesebb rétegekben ismertté válhasson.

— Nyilatkozat. A *Kovald Péter és Fia* cég a következők közlését kéri: A *Pesti Napló* szept. 25-iki számában közölt bírósági tárgyalással kapcsolatban kijelentjük, hogy a cég *Freudenfeld* Mórnéval sem mint alkalmazottal, sem mint hitelezővel soha semmiféle jogviszonyban nem állott.

— Mi sem bizonyitja jobban a Meteor csillárgyár nagy népszerűségét, mint az a körülmény, hogy eddigi fióküzleteihez egy újabbat kellett létesítenie a VII. kerületi vásárlóközönség kényelmére. Az új fióküzlet modern, gazdag fölszereléssel VII., Erzsébet körút 13. szám alatt e napokban nyílt meg.

Meghívó
Breitfeld divatbemutatójára

E hó 29-én, szombaton d. u. 5 órakor mutatom be saját termeimben a párizsi modelházak eredeti kreációit és az azok után készült **ruha-, kabát- és szőrmekülönlegességeimet** szabott árak feltüntetése mellett. Az előrehaladt idő és az erős üzleti forgalmam miatt bemutatót csak egyszer tartok és kérem, miután meghivót az idő rövidsége miatt csak azoknak küldök, akik a bemutatót megtekinteni óhajtják, hogy ezen szándékukat telefónon (887—27) vagy postán bejelenteni szíveskedjenek. Résztvenni csak meghivóval lehet.

Breitfeld szücs
IV., Váci ucca 14

— Miért legnehezebb a víz 4 fok Celsiusnál? Erre ad választ a *Népszerű Tudományos és Technikai Napló* mai száma. A *Pesti Napló* népszerű melléklete érdekes cikket közöl arról, *vajjon megszüntethető-e a siketnémaság*, beszámol a *legújabb találmányokról*, a szabadalmi bíróságnál bejelentett különös patentekről, *a víz elektromos töltésének meglepő hatásairól.* Végül nagyszabású cikkben számol be a *Tudományos és Technikai Napló* gróf *Coudenhove-Kalerginek*, a Páneurópa-mozgalom világhírű megindítójának érdekes munkájáról, amelyben *fizikai világképünk tér-idő szemléletét értelmezi.*

— Sassy Attila képei. A Szépművészeti Kiállítások Mária-Valéria uccai helyiségében most nyilt meg *Sassy* Attila festőművész gyüjteményes kiállítása. Érdekes és változatos kollekció, amely az Aiglon néven régóta jól ismert művész nyugtalan keresésének legfrissebb és legjava eredményeit mutatja fel. Figurálisokat, tájképeket, aktokat erős átírásban, a valóságra inkább csak emlékeztetve, mintegy víziószerűen. A képzelet duskálása érzik itt minden lehetőség megvillantásában. Felfokozott, sötétből elővilágító színfoltok, leegyszerüsített, sokszor szinte mértani formák, amelyeknek keménységét azonban kellemesen enyhíti az éleket elmosó fények játéka. *Narkózis a műtőben* című vászna talán legjellemzőbb *Aiglon* fantasztikumba hajló, groteszkeket kedvelő képzeletvilágára, amelyben még a karikirozó szándék sem gátolja a dekoratív kifejezés vágyát. Ez a dekoratívság hangolja közös egységbe a két terem különböző festői tendenciájú válogatott olajképeit és pasztelljeit. Köztük legszebb a *Vágyakozás*, a *Barát*, a *Sziluett*. *A tóparti akt*, a *Betlehem*, a *Vihar* és a *Tájkép tóval*. io.

— Doumergue ellen foglaltak állást a tisztviselők. *Párizsból* jelentik: A köztisztviselők egy része felzúdulással fogadta azokat a kijelentéseket, amelyeket Doumergue miniszterelnök tegnap elmondott rádió-beszédében *a köztisztviselők megrendszabályozásának szükségéről* mondott. A tisztviselők független szövetsége, amely nem áll kapcsolatban sem a szocialista, sem a kommunista szakszervezeti szövetséggel, ma közleményt hozott nyilvánosságra. Bejelenti, hogy *ellenzi a külön tisztviselői törvény megalkotásának tervét* és ebben súlyos fenyegetést lát a tisztviselőkre.

— Orvosi hir. Dr. *Török* Henrik szabadságáról visszatérve, fogorvosi rendelését újból megkezdte. Arany János ucca 27.

— Dinárokat keresnek egy szabómesternél, aki hitelbe fröccsözött és taxizott. A főkapitányságon kedd este hitelezési csalás miatt eljárás indult *Gyebrovszky* József szabómester ellen. Az ügyről szerda reggel jelentés megy *a valutaügyészségre* Gyebrovszky kedd délután a *Népszinház* uccában beszállt egy kék taxiba. Hosszú ideig vitette magát egyik helyről a másikra, többnyire egyik kocsmából a másikba. A sofőrrel együtt fröccsözött, majd egy Teleki téri vendéglőben kijelentette, hogy *nincs pénze.* Az elfogyasztott italok árával adós maradt, de a sofőrt megnyugtatta, hogy *ne féljen, van nála elég valuta. Azzal zsebébe nyúlt és egy köteg dinárt mutatott.* Amikor a sofőr a 15 pengős viteldíjat kérte, a szabó *nem tudott fizetni.* A sofőr erre a főkapitányságra hajtott, ahol a szabómester kijelentette, hogy nem tud fizetni. Amikor megmotozták, *a valutát nem találták meg nála.* A sofőr annak a gyanújának adott kifejezést, hogy talán a Teleki téri vendéglő félreeső helyén rejtette el a szabó a dinárköteget. Gyebrovszkyt a rendőrségen őrizetbe vették. A rejtélyes dinárok ügyében szerdán *a valutaügyészség indit nyomozást.*

— Gombamérgezés. Kedden a *Lujza* ucca 27. számú házból özvegy *Matl* Ferencné 62 éves magánzónőt gombamérgezéssel *a Rókus-kórházba szállitották.* Ugyanakkor a Szent István-kórházba került a házban lakó *Tóth* István borbélysegéd tízéves *Irén nevű leánya.* Matlné és a kislány kedd délben gombát ettek, majd délután rosszul lettek. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy honnan került hozzájuk a mérges gomba.

— Halálozás. *Polgár* Zsigmond ny. kir. iparfelügyelő e hónap 24-én 70 éves korában elhúnyt. Temetése ma, szerdán délelőtt ½12 órakor a farkasréti izr. temetőben.

ENGLISH-GERMAN CLUB
VEZETŐ: S. MOLNÁR SÁRI
Legmodernebb társasrendszerű nyelvtanítás és továbbfejlesztés.
Idegennyelvű szórakoztató társalgási összejövetelek szakszerű vezetéssel.
Jelentkezés hétköznapokon 1—3 és 6—8 óra között VII., Vilma királynő út 1 (Lövölde tér 2/a). Tel. 353—77

— **Az ETNESz díszgyűlése a Nemzeti Munkahéten.** A TESz által rendezett Nemzeti Munkahét alkalmából a női nagygyűlés keretében az ETNESz (Elszakított Területekről Származók Nőegyleteinek Szövetsége) 1934 október 3-án délután 4—6-ig a Szent István Társulat dísztermében (Szentkirályi ucca 28.) ülést tart, amelyre az érdeklődőket meghívja *Thirring* Gusztávné, az ETNESz elnöke. Az ülést megnyitja gróf *Üchtritz* Amade Emilné, az ülés díszelnöke. Előadásokat tartanak a nemzetvédelem és a nemzetiségi kérdések köréből: dr. *Menyhárt* Irén, *Rosenberg* Auguszta, *Ádám* Éva, dr. *Ertl* Jánosné, *Jeszenszkiné* T. Irén, *Thirring* Gusztávné, *Gramantik* Margit, *Eöttevényi* Olivérné, *Urmánczy* Nándorné. Az ülést bezárja *Bellusi Baross* Gáborné, a női kongresszus díszelnöke, az ETNESz tiszteletbeli elnöke.

— **Ladoumegue Moszkvában.** A francia profi világrekorder a moszkvai versenyen 1000 méteren indult, 2:29.6 mp alatt győzött *Denisoff* előtt, aki 2:32.9 mp-cel orosz rekordot futott. *Nurmi* nem jelent meg a versenyen, *Purje* pedig nem állt ki *Ladoumegue* ellen, hanem 2000 méteren mérkőzött az orosz futókkal. S. *Znamenski* győzött 5:31.8 mp alatt, 2. G. *Znamenski* 5:34.4 mp, 3. *Purje* 5:38.1 mp.

— **Igért-e valamit Pásztory Zoltán fővárosi műszaki tanácsos?** *Pásztory* Zoltán fővárosi műszaki tanácsost az ügyészség *háromrendbeli csalás kísérletének büntettével* vádolta, mert — a vád szerint — azért, hogy magának és egy hölgyismerősének jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, azt állította, hogy *aki neki 1500 pengőt lefizet, annak valamelyik fővárosi párt segítségével állást tud szerezni.* Három embert csapott be ezzel a mesével — a vád szerint. *Gamberszky* törvényszéki bíró előtt a fővárosi műszaki tanácsos tagadta bűnösségét. Tanuk kihallgatása után dr. *Kovács* Péter ügyészségi alelnök annak hangoztatásával, hogy *köztisztviselővel szemben a lehető legszigorúbb mértéket kell alkalmazni, elejtette a vádat Pásztory ellen, miután a főtárgyaláson semmiféle bizonyíték ellene nem merült fel.* Minthogy azonban a vádlott magatartása mégis beleütközik a köztisztviselői etikába, ezért azt indítványozta, hogy *a bíróság küldje át az iratokat Pásztory fegyelmi hatóságához.* A törvényszék így is határozott és a bűnvádi eljárást megszüntette.

— **Az ezeréves Firduszi.** *Teheránból* jelentik: Október első felében tartják Perzsiában a Firduszi-ünnepélyeket, amelyeket abból az alkalomból rendeznek országszerte, hogy most ezer éve született a perzsák nagy költője. Firduszi művei közül tudvalevően legnevezetesebb a »Királyok könyve« című óriási terjedelmű éposz, amely nem kevesebb mint 60.000 versszakból áll. Az ünnepélyek nemzetközi jellegűek lesznek. Jelentőségük nemcsak irodalmi, hanem politikai is, amennyiben erőteljes kifejezésre juttatják a perzsa nemzeti szellem újjáéledését.

— **A Magyar Vöröskereszt központi székházában a Nemzeti Munkahét ideje alatt a közlekedési balesetek elleni védekezést propagáló *közlekedéspedagógiai kiállítást* rendez.**

Hindenburg Oszkár ezredes, a volt birodalmi elnök fia, aki most kivált a német hadseregből

— **A Magyar Ügyvédek Nemzeti Egyesülete kongresszust tart a Nemzeti Munkahéten.** A *Magyar Ügyvédek Nemzeti Egyesülete* a Nemzeti Munkahét keretében október 5-én és 6-án kongresszust rendez.

— **Javult Masaryk állapota.** *Prágából* jelentik: *Masaryk* elnök állapotáról kedden a következő hivatalos jelentést adták ki: »Az elnök egészségi állapota az utóbbi napokban ismét *javult.* Ereje észrevehetően növekszik. A balszem látóképessége rendbe jön, a jobbkéz ujjainak mozgékonysága visszatér. Az a körülmény, hogy négy hét óta újabb zavarok nem léptek fel és hogy a meglévő tünetek javulnak, arra vallanak, hogy az elnök betegségének lefolyása kedvező fordulatot vett«. (T.)

— **Meghalt Percy Rockefeller.** *Londonból* jelentik: Percy *Rockefeller*, a newyorki National City Bank igazgatója, John D. *Rockefeller*, az agg petróleumkirály unokaöccse, az Egyesült Államok egyik leggazdagabb embere 56 éves korában gyomorműtét következtében *meghalt.*

— **Combi visszavonul, mert nősül.** *Combi*, a Juventus válogatott kapusa bejelentette, hogy visszavonhatatlanul végzett futballkarrierjével. A 33 éves, 47-szeres válogatott játékos megnősül és emiatt hagy fel a sporttal.

— **Osztrák csapatok veresége Olaszországban.** Az Austria Firenzében 3:1-re kikapott a Fiorentinától. A Torino 2:1-re verte a Viennát.

— **Negyven gyermek megsebesült a mozielőadáson.** *Amszterdamból* jelentik: Hilversumban hétfő este mozielőadást rendeztek gyermekek részére. Előadás közben *a film lángralobbant.* A gyermekek között vad rémület támadt és miközben menekültek a helyiségből, *negyvenen megsebesültek.* Tizenhárom sebesültnek az állapota súlyos.

— **Több kíméletet kérek!** *(Levél a szerkesztőhöz.)* *Tisztelt Szerkesztő Úr*, egy egyszerű papírkereskedésbe mentem be, hogy néhány ív gépírópapirost vásároljak. Otthon kibontom a csomagot, hát képzeljék el, mibe van becsomagolva, azaz milyen makulatúrapapirosba volt becsavarva. Egy »*Zálogolási jegyzőkönyv*« ürlapjába. Egész rosszul lettem, amikor ránéztem, bár tudtam, hogy kitöltetlen, nem vonatkozhat rám, idejét multa, *mert koronáról szól*, de mégis *zálogolási*, mégis *jegyzőkönyv*, rajta mégis nyomtatva olvasható az ismert néhány ominózus sor: *Miután ezen követelési összeg le nem fizettetett, nem biztosíttatott, felperesi képviselő kijelölése folytán következő tárgyakat vettem foglalás alá:* És alatta a rubrikák a »*Tárgy megnevezése*« címmel. Egész délelőttömet tönkre tette a kellemetlen emlék látása. Kérem, legyenek tekintettel a gyenge idegzetű bevásárlókra és válogassák meg a csomagoló makulatúrát. Több kíméletet kérünk: Tisztelettel *Végrehajtott Dezső.*

— **A japán császár válasza a ko[rmányzó] véttáviratára.** A japán tájfunszeren[csétlen]kalmából a kormányzó részvéttáviratot [küldött a] japán császárnak, amelyre a japán [császár] következő választ küldte: »*Horthy* Miklós [ő Felsé]tóságának, Magyarország kormányzójának, [Buda]pest. Főméltóságod részvéttávirata [engem] meghatott és érte őszinte köszönetet mo[ndok.] *Hirohito*«.

— **Megrendszabályozzák a tanköteles gyermekek nyilvános szereplését.** A fővárosban az idén négy gyermekszínház kezdi meg működését. Ezeknek a színházaknak a szereplői nagyrészben tanköteles gyermekek közül kerülnek ki. A főváros közoktatásügyi ügyosztálya most elrendelte, hogy *ezentúl tanköteles gyermekek csak az iskola igazgatóságának előzetes engedélyével működhetnek a gyermekszínházak színpadjain.* A tanköteles gyermekeknek minden néven nevezendő iskolán kívüli nyilvános szereplésére előzetesen az iskola engedélyét kell kikérniök. Az iskolák igazgatósága csakis a jó előmenetelű és kifogástalan magaviseletű tanulóknak adhat színpadi, illetve esetleges nyilvánosság előtt való szereplésre engedélyt. Erre a rendelkezésre azért volt szükség, mert több tanköteles gyermek a hivatásos színpadi szereplése következtében az iskolai tanulmányait elhanyagolta, sőt többen az iskolák látogatását is elmulasztották.

— **A bari-i vásár köszönete a magyar kormánynak.** *La Rocca*, a bari-i nemzetközi levantei vásár elnöke, a következő táviratot intézte *Gömbös* Gyula miniszterelnökhöz: »Az V. levantei vásár befejezése és Nagyméltóságod dicső hazája zászlójának bevonása alkalmával vezetőségem megbízott, hogy tolmácsoljam köszönetét Excellenciádnak kormánya hivatalos részvételéért és gazdasági kapcsolataink előmozdítására szolgáló együttműködés szellemének tüntető megnyilatkozásáért«.

— **Szanatóriumok helyett kórházi különszobákba utalják ezután a fővárosi tisztviselőket.** A fővárosi tisztviselők segítőalapja a beteg tisztviselőket szanatóriumi ápolásra magánszanatóriumba szokta beutalni. A kórházi különszobák legtöbbnyire üresen állanak és a főváros vezetősége utasította a segítőalap igazgatóságát, hogy a beteg tisztviselőket ezentúl lehetőleg a kórházi különszobákba utalják be. Lehetetlen állapotnak tartják, hogy amikor a kórházi különszobák nincsenek kihasználva, ugyanekkor egy fővárosi intézmény magánszanatóriumokba helyezze el a városi tisztviselőket.

— **Kiátkozták Müller német birodalmi püspököt.** A *Neue Zürcher Zeitung* beszámolt *Müller* német birodalmi püspöknek a berlini dómban történt ünnepélyes bevonulásáról, amelyet a nemzeti szocialisták *az új horogkeresztes egyház nagy avatóünnepének* tekintettek. Két órával azelőtt, hogy a püspök fényes ünnepség közben bevonult a dómba, az ország minden részében *kiátkozták Müller püspököt* azok a papok, akik nem akarnak csatlakozni a gleichschaltolt egyházhoz. *Sokszáz templomban átkozták ki ilyen módon a német egyház hivatalos vezetőjét.* A szakadás ezzel *teljessé vált az egyházban.* E pillanatban *két evangélikus egyház van Németországban* és ez a két egyház éles harcban áll egymással.

— **Dumas père művei szovjetindexen.** *Londonból* jelentik: A szovjetkormány betiltotta *Dumas* műveinek terjesztését és a moszkvai könyvkereskedésekben tömegesen lefoglalták a *Három testőr* és a *Gróf Monte Christo* példányait. A tilalmat azzal indokolják, hogy *Dumas nagyon ragyogó színekkel magasztalta a régi francia udvari életet és a nemesség hőstetteit.*

— **Izgatásért elítéltek hat Böszörményi-féle horogkeresztest.** A horogkeresztes mozgalom *Böszörményi*-féle frakciójának hat tagja: *Károlyfy* Kopasz Béla sütő, *Sóti* Mihály géplakatos, *Székely* Lajos ügynök, *Murvai* Sándor gazdálkodó, *Hajdó* Albert kocsiparos és *Képiró* Sándor szabómester egy hetilapban a zsidó hitfelekezet ellen izgattak, szinte reprodukálhatatlan kifejezésekkel. A törvényszék *Schadl*-tanácsa kedden *Károlyfyt* és *Székelyt hat-hat heti*, a többit *egy-egy hónapi fogházra* ítélte el. Az ítélet kihirdetése után a hat ember felsorakozott a »*vezér*« előtt s miután üdvözölték őt, izgatottan eltávoztak a törvényszék épületéből.

— **Tűz a veszprémi püspökség szérűjén.** *Veszprémi* tudósítónk jelenti: A veszprémi püspökség szérűjén kedden tűz ütött ki. Több pajta és nagymennyiségű takarmány elégett. A kár nagy. A tüzet, ami öngyulladás következménye, a késő délutáni órákban oltották el.

— **A Szerbiában volt hadifogoly tisztek fogságuk** huszadik évfordulója alkalmából ezévi bajtársias összejövetelüket október 6-án este 8 órakor tartják meg a Kovácsevics-étteremben (VIII., Rákóczi út 29.). Családtagokat és vendégeket szívesen látnak. A megjelenésről értesítést kér Mánássy Miklós (Budapest, belügyminisztérium).

Az idő *(Fokozatosan kialakul a vénasszonyok nyara.)* A keddi napon Németország északi felében, a Keleti tenger és Skandinávia déli vidékein pusztító erejű szélvihar tombolt. Ez az időjárási jelentés az évnek ebben a szakában, a napéjegyenlőség körül nagy rendszerességgel csaknem minden esztendőben fel szokott lépni. Az Észak-Európában dühöngő rossz idő a mi szempontunkból jóindulatú, mert hazánk a szelet csak gyenge nyugati áramlás alakjában kapja, felhőzete is kevés van és hőmérsékletünk az északi szívócentrum hatása következtében felénkáramló szutrópusi meleg levegő következtében annyira magas, hogy már nyáriasnak mondható. Magyarországon a keddi napon csaknem mindenütt meghaladta a hőmérséklet a 25 fokot, sőt egyes vidékeken, így Budapesten és a Duna—Tisza közén 28 fokig emelkedett. Kivétel a magas hőmérséklet alól az ország nyugati határvidéke, ahol valamivel erősebb volt a felhőzet és a napsütés nem érvényesülhetett. Ezen a vidéken a hőmérséklet nem érte el a 25 fokot. Néhány északnyugati állomásról kevés esőt is jelentettek. Sopronból és Szombathelyről jött ilyen jelentés, ahol délután négy és öt óra között fejlődött ki gyenge záporeső. Időjárásunk további fejlődése a kellemes meleg őszi időjárás jegyében fog állani. A nappali hőmérséklet nyáriasan meleg marad, az éjszakák is aránylag enyhék lesznek, de hajnalfelé sokhelyütt keletkezik majd köd. Az északi megyékben még mindig lehet egy-két helyen kisebb záporeső.

A Meteorológiai Intézet jelenti szeptember 25-én este 10 órakor:

Európa északi felében még tartanak a szélviharok, de az esőzés már csökken. Az Alpoktól és Kárpátoktól délre csendes, meleg időjárás uralkodik.

Hazánkban Sopron és Szombathely vidékén volt kisebb futóeső. Az északnyugati határszélen mennydörgést is észleltek. A hőmérséklet ezen a vidéken nem érte el a 25 fok Celsiust, az ország többi részén 27—28 fok Celsiusig emelkedett.

Budapesten ma este 9 órakor a hőmérséklet 18 fok Celsius, a tengerszintre átszámított légnyomás 764 milliméter, mérsékelten emelkedő irányzatú.

Várható időjárás a következő 24 órára: Délnyugati, nyugati légáramlás, az ország északi felében esetleg kisebb futóesők. A hőmérséklet nem változik.

— **Vízállás.** A Duna Passaunál árad, máshol apad. Alacsony vízállású. Dunai vízállások: Passau 248, Struden 163, Stein —47, Bécs hiányzik, Pozsony 85, Komárom 206, Budapest 136, Paks 30, Baja 100, Mohács 138. A Dráva Barcsnál 25. A Tisza Tiszafürednél árad, máshol apad. Igen alacsony vízállású. Tiszai vízállások: Tiszabecs —34, Vásárosnamény —142, Tokaj —56, Tiszafüred —43, Szolnok —70, Csongrád —130, Szeged —46. A Szamos Csengernél —26. A Körös Békésnél —60, Gyománál —40. A Balaton Siófoknál 68. A Velencei tó Agárdnál —2.

BÚTORházak LÁZÁR u. 3 és 4

Sassy Attila

— **Sassy Attila festményei.** *Sassy* Attila a keveset szereplő festők közé tartozik, de nem a kevés mondanivalójuak közé. A képzelete tele van a való élet és az életen tuli valóság képeivel: fantasztikus alakzatokkal és jelenetekkel. Rajzolva mesélő festő, aki otthon leginkább az illusztráció világában van, legkevésbé pedig a realitásában. Ezuttal (a Szépművészeti Kiállitások Mária Valéria-utcai szalónjában) csupa festményét mutatja be. Képei tárgyuk és és felfogásuk szerint a valóság és az álom határvidékéről valók. A valóság emberalakjait festi, de valószinütlenné módositva őket. Mikor a valósághoz tartja magát, olyankor a legvalószinütlenebb. Megragadni akkor tud leginkább, mikor átengedi magát furcsa, gyakran barbár, de mindig érdekes képzeletjárásának. Különösen finom képe a „Kockásruhás ülő nő"-je (23.), továbbá a „Vihar" cimü fantasztikus tája. *(e. a.)*

Vijság
1932. szept. 23

758. KAGYLÓALAKU TÁL, KO
1899. — Muschelförmige Schü
1899.

Bécs, XVIII. sz. m. f. — Teller, Porzellan, mit

özepén mocsaras táj madarakkal. Bécs, XVIII.
sischer Manier: eine Sumpflandschaft. Wien, zw.

il. Bécs, XVIII. sz. m. f. — Teller, Porzellan,
II. Jh.

-disszel. Bécs, XVIII. sz. m. f. — Teller, Por-
. Jh.

ssel. Angol, XIX. sz. e. f. — Drei Teller, Por-
. Jh.

disszel. Bécs, XVIII. sz. m. f. — Zwei Teller,
v. H. XVIII. Jh.

virágos disszel. Angol, XIX. sz. — Teller, Por-
glisch, XIX. Jh.

, buzavirágdisszel. Bécs, 1808. — Zwei Teller,
nblumen. Wien, 1808.

szines virágcsokor. Bécs, Louis XVI. — Teller,
Wien, Louis XVI.

gcsokorral. Bécs, XVIII. sz. m. f. — Schüssel,

Aiglon-Sassy, Attila, Maler und Graphiker, geb. 1880 in Miskolcz, trat, nach Absolvierung seiner Kunststudien in München und Paris, mit seinen Werken in den Kunstausstellungen der ungar. Hauptstadt auf, wo er sich alsbald die allgemeine Anerkennung erwarb.

Krück I. 12. b

MAGYAR EGYETEM
BUDAPEST. VIII. MÚZEUM - K

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1967 NOV 9

NAPLÓ

A múlt század nyolcvanas éveinek nagy nemzedékéből való a méltánytalanul elfeledett művész, Sassy Attila. A kitűnő iskolázottságú mester Budapesten, Münchenben és Párizsban végezte tanulmányait, és elsősorban mint rajzoló szerzett hírnevet. Az angol szecessziótól ihletett, rendkívül finom vonalrajzai díszítették azokat a verseskötéteket, amelyeknek szép megjelenésére különös gondot fordítottak a kiadók. Az elsők között volt a magyar művészetben, aki a kisgrafikát magas szintre emelte, és ex librisei ma is féltett darabjai a gyűjtőknek. A grafika barátainak feladata, hogy a csendben kiformált és lezárt életmű bemutatásával emléket állítsanak a szerény, kitűnő művésznek.

pedig egy-két napja úgy tünt,
úzni az országból. Problémát je-
Thomsonnak tárgyalásai a rho-
selőivel. A világszervezet éppen
rhodesiai rezsimet, még szank-
faji megkülönböztetésen alapuló
hogy Wilson békülékeny szándé-
m állnak összhangban.
blémák is inkább az erjedés és
ak, itt elsősorban *az ismét ki-*
olunk. A két dél-arábiai szerve-
s az ellenségeskedések kiújul-
valószínűen összefüggésben áll
ök leváltása után az új jemeni
yába tesz különböző lépéseket.

nyilatkozata
Tanács-tagságáról

Magyar Hírlap 2003. 11. 26. Sassy Attila

Csontváry-, Gulácsy-, Lesznai- és Sassy-képek a Freud múzumban

Magyar festők álmai Londonban

Sárközi Mátyás / London

A londoni Freud múzeumban, abban a tágas villában, ahol a pszichoanalízis apostola Hitler elől 1938-ban Angliába menekülve már csak egy évet élt, a Magyar Magic kulturális eseménysorozat keretében nyílt kiállítás Festett álmok címmel. Ebben a szép bútorokkal, szőnyegekkel, Freud ókori leletgyűjteményével teli úri házban, melynek egyik szobájában ott van a Bécsből áthozott dívány, amelyen a lelki betegek elmondták életük titkait, most január 18-áig Lesznai Anna képei a mesék fantáziavilágába viszik a nézőt, Sassy Attila ópiumrévületű rajzai néznek ránk a falakról, bepillanthatunk Csontváry különös, varázsos világába, és az emeleti kiállítótermekben bő anyag mutatja be, milyen álomszerű víziói voltak e nagyon tudatosan intellektuális művésznek indult, majd az első világháború kirobbanása után súlyos tudathasadásba zuhant festőnek, Gulácsy Lajosnak.

Mondhatnánk, hogy Lesznai Anna temperaképeinek a hársogó normalitása kirí e kvartettből, de nem így van: ő Bartók szellemében kereste a népművészeti motívumok felhasználhatóságának az útját-módját, és – mint Keserű Katalin rendkívül alapos, európai kitekintésről tanúskodó kísérőtanulmányából (azaz a katalógusból) is megtudhatjuk –, foglalkozott a mesék álomvilágának a pszichológiájával. Mindenesetre az Adypárnaterv és egyéb dús világformákat felhasználó képei jól illenek ezen a kiállításon a népi bútorokat gyűjtő Anna Freud osztrák parasztszekrényei közé. Az emeletre vezető lépcső mentén Sassy Attila ópiumálom-sorozata kíséri a látogatót. Az angol műértő elégedetten nyugtázhatja, hogy ezeken a 1909-ben született rajzokon nyilvánvaló a brit szecesszió erotikus nagymesterének, Aubrey Beardsleynek a hatása. S összehasonlíthatják az angol fordításban régebben a Penguinnél megjelent ópiummámoros Csáth Géza-novellák világát, Sassy (Csáth által annak idején nagyra értékelt) víziójával.

Csontváry Kosztka Tivadartól sajnos csak egy kép látható, a Villanyvilágított fák, Jajcéban. Kiváló ötlet volt, hogy a Freud-háztól rövid séta távolságra lévő moziban másnap levetítsék Huszárik Zoltán minden kérdésre választ adó vizuális élményt jelentő Csontváry-filmjét, ám ezt jó lett volna megfelelőbben reklámozni a kiállításmegnyitón is, mert a nézőtéren csak tucatnyi érdeklődő foglalt helyet.

A Freud múzeum magyar kiállításának középpontjába így Gulácsy Lajos harminc festménye és rajza került, olyan anyag, aminek egy része reminiszcenciákat ébreszthet a preraffaelita iskola míves költőiségét kedvelő angolok lelkében, más része pedig bomlott vízióival nyűgöz le.

Sigmund Freud emlékházát London kellemes villanegyedében, Hamsteadben, általában sok látogató keresi fel. Szerencse tehát, hogy a múzeummal régebben kapcsolatokat ápoló pszichoanalitikus, Székács Judit közbenjárása folytán ilyen jó helyszínt kapott ez a tematikusnak tekinthető, mégis a magyar géniuszról tanúskodó kiállítás, melynek kurátora Keserű Katalin, az Ernst Múzeum igazgatója.

Sassy Attila

M. 930. IX. 11

* **Sassy Attila kiállitása Miskolcon.** A miskolci *Lévay József Irodalmi és Művészeti Társaság* meghivására *Sassy* Attila, az ismert budapesti festőművész, kollektiv kiállitást rendezett legujabb munkáiból Miskolcon. A kitünő művésznek kiállitásán megjelent a megye és a város elökelősége s a Lévay József Társaság elnöksége, akik melegen ünnepelték. A müvásár is nyomban megindult, ugyhogy *Sassy* Attilának szülővárosában nemcsak fényes erkölcsi, de tekintélyes anyagi sikere is lesz.

M. 930. IX. 11.

Sassy Attila

Képzőművészet (1930. 32. sz.

SASSY ATTILA EX-LIBRIS-KIÁLLÍTÁSA MISKOLCON. Érdekes művészi esemény szenzációját fogja élvezni Miskolc város közönsége szept. 5-ikén, mikor a kitünő grafikus művésznek, *Sassy* Attilának ex-libris gyüjteménye kerül bemutatásra a Lévay József Társaság rendezésében. Tudomásunk szerint ez az első eset, hogy a vidéken egy ex-libris kiállítás nyilik meg, amiből a fővárosnak is csak nagy ritkán jut ki része. Külön szerencséje Miskolc város műértő közönségének, hogy éppen Sassy Attila ex-librisei kerülnek kiállításra, mert ő nemcsak egyik első művelője volt nálunk ennek az érdekes műfajnak, de gondolatgazdagsága és hatalmas technikai készsége predesztinálták is rá. A verniszázs ünnepélyes keretek között fog megnyilni.

valódi

KREUTLE FERENC

**Művészi festékek,
festékkülönlegességek,
műkedvelő- és
iparművészeti kellékek**

●

Kammermayer Károly u. 11.
Telefon: 893-44.

Király gőzmosóda

A MŰGYÜJTŐ

Meg kell alakítani a „Magyar Exlibris Egyesületet"

Igen tisztelt Főszerkesztő Ur!

A „Képzőművészet" szeptemberi számában nagy örömmel olvastam Siklóssy László dr. úr kitünő cikkét az ex-libris ismertetéséről. Méltóztassék megengedni, hogy néhány észrevétellel és egy gyakorlati indítvánnyal én is hozzájáruljak az ex-libris divatjának újraélesztéséhez.

A nagy-háború előtt világkultusza volt az *ex-labrisnek*, s Magyarországon is meghonosodott ennek a szeretete, mely főleg annak volt köszönhető, hogy egy igen értékes és lelkes ember, *dr. Siklóssy László* vette kezébe a magyarországi propagandának az irányítását, amit sajnos, szép és értékes eredmények után a háború lassan felmorzsolt.

Ma, amikor konszolidálódott a helyzet, amikor a művészetek s az azzal foglalkozók ismét megtalálták eredőjüket, — föl kell vetnünk annak lehetőségét, hogy a magyar *ex-libris* rajzolók és *ex-libris* gyűjtők újra megtalálják egymást és tömörüljenek a közös cél érdekében, az *ex-libris* nemes kultuszának propagálására.

Ha a betűnek a lelkek számára nagy átütő ereje van, az *ex-libris*, mint művészi rajz is hasonló értékkel bir. A külföld gyorsan felismerte az ex-librisben rejlő propagandaerőt és ma már ismét *ex-libris-t* gyűjtő egyesületek alakultak, ahol havonta kibocsájtják a tagok, mint gyűjtők névsorát és címét.

Igy kezdődik meg a gyűjtés technikája.

Pár filléres nyilt levélben küldik a gyűjtők egymásnak az ex-libriseket s így lassankint világcsere keletkezik. Ha egy idegen ex-libris rajzból már két példánya van, ami hamarosan lesz, úgy az egyiket beragasztja a gyűjteményébe, míg a másikat saját ex-librisével tovább küldi és a nyilt levélbe nehány gyűjtő címét is mellékeli. Igy forog aztán ez az egész világon, tovább, tovább. Pár fillérrel világforgalomba lehet beállítani és a folytonos cserével rövid idő alatt ismertté tesszük *ex-librisünket* a külföld előtt és nevünknek, mely a kis rajzban van, jelleget és értéket adunk, azonkívül a folytonos csere végtelenségével egy szép és értékes *ex-libris* gyűjteményre is teszünk szert. Mind ehhez nem kell más, minthogy nekünk is legyen *ex-librisünk*, mellyel a cserét elkezdhessük és hogy tagjai legyünk egy *ex-librist* gyüjtő egyesületnek.

Nem utolsó szempont az sem, hogy azok a nemzetközi kapcsolatok, melyek a világ minden tájára elviszik az ex-librist, erőteljesen propagálják külföld előtt a magyar művészet értékeit.

Az én meggyőződésem tehát az, hogy minden szempont ezt kívánja: meg kell alakítani az ex-libris magyar egyesületét.

Fogadja Főszerkesztő úr nagyrabecsülésem nyilvánítását.

Budapest, 1927. szeptember 15.

(Aiglon) *Sassy Attila.*

Ex-librisgyüjtők csere ajánlatai. Jelentkezés sorrendjében közöljük a szerkesztőségünkhöz érkezett csereajánlatokat. Sajnos, tíz címet csak a jövő számban közölhetünk, minthogy lapzárta után érkeztek. A csereajánlatok, melyeknek lebonyolítása egy egyszerüen bérmentesített boritékba tett ex-libris, a következők:

Dr. Szendrei Tamás Budapest, I. Attila u. 23., min. tanácsos, a Magy. Tud. Akadémia tagja, a Hadi Múzeum Egyesület Tudományos Bizottságának elnöke felajánlja reprodukcióban is bemutatott ex-librisét.

Dr. Káldor Arthúr, Szombathely, Széll Kálmán u. 16., cserére ajánlja: Nagy Sándor, Conrád Gyula, Sebestyén Károly, Kozma Lajos, Borsányi József és Rozsnyai Károly által készitett ex-libriseit.

Petrovits Emil, rajztanár Budapest, I. Verpeléti út 14., felajánlja reprodukcióban bemutatott ex-librisét.

Becz Jenő, műépitész, Budapest, VI., Teréz körút 48., cserére ajánlja kicsinyített reprodukcióban látható ex-libriseit.

(Aiglon) Sassy Attila, festőművész, Budapest, VIII., Mária u. 11., saját készitésü ex-libriseit ajánlja fel.

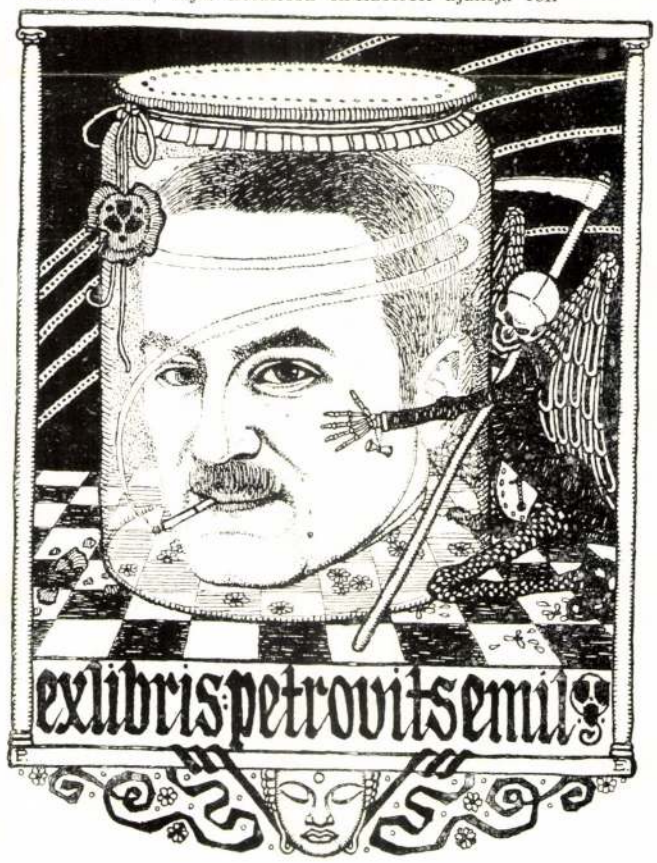

Képzőművészet
1927. 3. n.

HIREK

A Mű művészeti folyóirat előfizetőihez! Értesítjük *A Mű* igen tisztelt előfizetőit, hogy a folyóirat megszűnése következtében *A Mű* kiadójával történt megállapodás értelmében ezentúl a „*Képzőművészet*"-et fogja számukra megküldeni a „*Képzőművészet*" kiadóhivatala. *A Mű* minden előfizetője a „*Képzőművészet*" októberi számát díjtalanul kapja, amivel megszünt laptársunk ¼ éves lapküldési kötelezettségének eleget tett. A további számok akadálytalan szállítása érdekében, kérjük *A Mű* igen t. előfizetőit, sziveskedjenek előfizetésüket lapunk kiadóhivatalára címzett összeg beküldésével megújítani. Tisztelettel A „*Képzőművészet*" kiadóhivatala.

Egyesületi hírek: A „*Paál László Társaság*" e nyáron 4-ik évi közgyülését a Fészek klubban tartotta meg. *Vesztóczy* Manó elnök elparentálta a tragikus körülmények között elhúnyt *Szirtes Artúr* dr. tiszteletbeli tagot, ki a Társaság ügyésze volt. Uj tagokul beválasztotta a közgyülés *Fáy* Dezsőt, az elsőrendű grafikust, *Jeges* Ernőt a fiatal festőművészt, ki a Társaság kiállításain már igen sikeresen szerepelt és Dr. *Rózsaffy Dezsőt* a Szépművészeti Múzeum igazgató-őrét, a nagy szakképzettségű képszakértő festőművészt.

Titkári jelentésében *Biró József* beszámol a Társaság elmult évi szerepléséről. Eszerint a Társaság résztvett a Műcsarnok *őszi* és *tavaszi* tárlatain és a *Magyar genre és tájkép* kiállításon. A Nemzeti Szalonban rendezett *Aquarell és Pastell festők* kiállításán, az *Egyházművészeti* kiállításon, a *Varsóban, Krakkóban* rendezett reprezentativ kiállításon és a *Pécsett* rendezett tárlaton.

E kiállítások erkölcsi és anyagi sikerei nagyon kedvező műkritikákban, múzeumi és magánvásárlásokban, valamint díjak elnyerésében nyilvánultak meg. *Szigeti Jenő* megnyerte az állami pastell díjat. *Vesztóczy Manó* és *Biró József* az Egyházművészeti kiállításon dicsérő elismerésben részesültek, ugyanott *Biró József* az első festészeti díjat és aranydiplomát vitte el. *Lakatos Arthúr* a Nemzetközi vásáron szerzett kitünető elismerést ízléses rendezéséért. A Szépművészeti Múzeum *Vesztróczy Manónak*, Budapest Székesfőváros *Csizik Gyulának* és *Barta Ernőnek*, az Esztergomi Primási Múzeum pedig *Biró Józsefnek* vásárolta meg egy-egy művét. A Társaság „Paál László emléktáblájának" domborművét *Gárdos Aladár* szobrászm ővész mintázza meg Paris és Barbizon számára.

A „KÉVE" művészegyesület tagilletménye. „Pányvázó csikós a Hortobágyon" a címe annak az eredeti rézkarcnak, amely Haranghy Jenő festőművésznek a „KÉVE" művészegyesület rendes tagjának rendkívül sikerült műve s amelyet tagilletmény gyanánt ad az idén az egyesület minden műpártolójának. A magyar sokszorosító művészetnek egyik legoriginálisabb darabja ez a ritka temperamentummal megrajzolt lap, amely minden vonalában nobilis és tiszta művészetet magyar levegőt és életet ad. Az egyesület eddigi szép kiadványainak sorába méltóan illeszkedik bele *Haranghy Jenőnek* ez az értékes műve.

Az Éremkedvelők Egyesülete megalakulásakor kettős célt tűzött ki feladatául. Egyrészt fejleszteni akarta a magyar éremművészetet, másrészt pedig növelni a nagyközönség érdeklődését az éremművészet iránt. Céljának elérésére pályázatokat hirdetett s tagjainak évenkint egy érmet adott a tagsági díj fejében, mint tagilletményt. Ezen érmek csupán annyi példányban készültek, ahány tagja volt az Egyesületnek és így vétel útján nem voltak megszerezhetők. Az utóbbi időben az érmészet iránt való érdeklődésnek nagy arányban való megnövekedése arra az elhatározásra birta az Egyesületet, hogy kereteit kibővítse és új tagokat vegyen fel kebelébe. Az új tagok felvételi díjat nem fizetnek, csupán az évi 15.— P tagsági díj lefizetésére kötelezik magukat, melynek ellenében minden évben egy érmet kapnak tagilletményképpen.

A Független Művészek Társasága kiállítása a Nemzeti Szalon szezonnyitó tárlata. Ez az első nyilvános szereplése ennek a társaságnak, mely irányra való tekintet nélkül minden művész előtt megnyitja ajtaját. Az elv helyes, csak gyakorlati átültetésében kell arra vigyázni az új művészcsoportnak, hogy az „irányok" válaszfalainak lerombolásával egyidejűleg le ne rombolja azt a válaszfalat is, mely láthatatlanul, de annál valóságteljesebben választja el a tehetségteleneket a tehetségesektől. A Társaság első kiállítása arra mutat, hogy a vezetőség igyekszik is ennek a szempontnak eleget tenni és ha nem is lehet azt mondani, hogy ez az igyekvése száz percentben sikerült, bizonyos, hogy a több mint ötven kiállító között sok figyelemreméltó tehetség akad. A festők közül feljegyezzük *Kiss Farkas* Imre, *Klimó* István, vitéz *Pataky* Ferenc és *Radnay* József nevét, akik egész kollekcióval szerepelnek. *Bauer* István, *Berkes* Antal, *Beödi* Balogh Gábor, *Csányi* Lajos, E. *Hevesi* Margit, *Farkas* Lőrinc, *Fodor* Olga, *Király* Jenő, *Kovacsics* Ernő, *Bán Kuszka* Lily, *Záhonyi* Géza, *Tóth-Bartók* Jenő (önportréja igen becsületes munka), *Telek*. Antal, *Lakits* György, *Perlmutter* Imre, *Nowinszky* Jenő *Radnay* József és *Márton* Miklós azok a nevek, melyekkel már előző tárlatokon is találkoztunk. Uj emberek, akikkel még alighanem lesz kellemes találkozásunk *Guzsik* Ödön, Dr. *Popper* Samu és *Stadler* Xavér Ferenc. A szobrászokat *Szamossy* Imre, *Baranyi* Károly és *Wiegand* Edith képviselik nívósan. Emelik a kiállítás értékét *Hamvas* Magda iparművésznő finom formájú artisztikus ízléssel színezett porcellánjai, melyek egyéniséget jeleznek.

A „Horizont" művésztársaság rákospalotai kiállítása. A rákospalotai városháza dísztermében a *Horizont művészek társasága*, jobbára rákospalotai tagjai sikerült kiállítást rendeztek a nyár folyamán. Festmény, grafika, szobor, szép számmal képviselte azokat a festőket, kiknek munkáit a pesti tárlatokon is gyakran láthatjuk s mellettük egy fiatal generáció munkáin szembeszökően érezhetjük az öregebbek nevelő hatását, kik a komoly, elmélyedni tudó művészek lelkivilágát hozzák alkotásaikban.

Természetesen a kiállítás változatossága tanusította azt is, hogy az utóhatások a pesti arrivált festők munkái tanulmányozása útján kerültek ki Palotára. Szerencse, hogy a modernkedő irányzatból is csak az értékek voltak hatással egyesekre.

Jó képeket láttunk a következő művészektől: Turmayer Sándor, Heyer Viktor, Egerváry P. Ágost, Kirckner I. Ujházy, Galla, Wollmann, Gulyás János, Pörge Gergely, Wesely Norbert, Szebenyi Jenő (szépen fejlődik) és Sas Árpádtól. A szobrászok közül Makovich Kocsis Andor munkái említendők.

Becz Jenő ex-librisei

TÁRLATOK

SASSY ATTILA (Aiglon) elsőnek nyitotta meg a Szépművészeti kiállítások idei szezónját Mária Valéria u. helyiségében. Képei legnagyobbrészt sajátos pasztell-technikájával készültek, amelyek elárulják benne a grafikus művészt, akinek ötletgazdagságát, formakészségét már régen, még párisi működésének idejéről ismerjük és akinek dekoratív munkásságára még a színek birodalmán innen, fekete-fehér technikával készült munkái idejéből emlékezünk.

Pasztellképein ragyognak a tiszta kréta-színek, amelyek keveretlenségükben és egymásmellé rakottságukban máris stilizáltságot jelentenek. A dekorációs szegletességnek stereotíp használata ugyan moderné avatja a művészt, anélkül azonban, hogy bárkinek eszébe jutna őt ezért a túlzott kubizmus modorosai közé sorozni. Sassy Attila képei kétségtelenül azok közé tartoznak, amelyeknél a művészi elhivatottság átüt a sokak által bírálgatott megjelenési formán is.

Kiállításának anyagából, amelyet a művész Miskolcra is elvinni szándékozik, egyenrangúságuk miatt nehéz egyes darabokat kiemelni. Figurális kompozicióí közül leginkább megemlítendő talán a „Részegség" című, olajképei közül a „Narkózis a műtőben", tájképei közül pedig az „Erdei út" című munkája.

B. J.

Pannonia uccai bérház
Tervezte: Hofstätter Béla

Foto Bánó

Velencei üveg, Rosenthal és Meisseni porcellánok
A Rosenthal-gyárak budapesti lerakataiból

Foto Seidner

Lapzárta után nyílt meg a *Műcsarnok* Magyar Kiállítása, amelyet a Nemzeti Munkahét alkalmából rendezett, továbbá *Katona Kleinberger* Pál kollektív kiállítása a Fészek Klubban. Részletes méltatásukat következő számunkban közöljük.

Képzőművészet
1934. 77. szám

Sassy Attila K

Bár a lakószobában
Tervezte és kivitelezte az Ernst Béla-cég

Foto Seidner

Faragott uri szoba
Tervezte és kivitelezte: a Kovács Bútoresárnok

Foto Seidner

Az Őszi Lakberendezési Vásárról

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

VILÁGOSSÁG RT.

Sassy Attila

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 304
1931. 312

Feladó:

LEVELEZŐLAP

Sassy Attila festőművész

Művészet 1931. VI. 14

MŰVÉSZET

(—) Sassy Attila müteremkiállitása. Nádor-utca 24. szám alatt levő mütermében tegnap mutatta be a nyilvánosságnak *Sassy* Attila festőművész gyüjtemény formájában művészi munkásságának legutóbbi két esztendejét. Valóban két éve mult, hogy ezt a grafikus stilmüvészt utoljára láttuk, azóta elvétve jelent csak meg itt-ott egy-egy exlibrise, vagy illusztrációja. *Sassy* Attila lényegében grafikus, mert szineivel, festőanyagával — a szines krétát jobban szereti, mint akár az olaj-, akár a vizfestéket —, főleg mondanivalóival a grafika bőbeszédüségét, epikus tulajdonságát hangsulyozza. Nála a szin csak kisérőjelenség, a lényeg a grafikusábrázolás. Igy ismertük őt régebben s igy értékeltük. Ha *Sassy* megmarad az ő kétségen kivül jeles grafikai stilizáló művészeténél, modernebb marad, mint mindazok, akik őutána következtek, de akiknek hatása ma *Sassy* müvészetén is meglátszik. Kis gyüjteménye teljes képét adja *Sassy*

(—sly.)

játszanak. *A hangosfilm azonban már Indiában is tért hódított* és Békeffyék szerepeltek is az első hindu hangosfilm felvételeinél. É-
és itt már politikai szempon
nak, hogy *hinduk nem men*

Sassy Attila

Új Magyarság

KEDD, 1943 SZEPTEMBER 28. 28.

Sassy Attilla kiállítása az Alkotás-művészházban

Sassy Attila a természet jelenségeit a maga lelki alkatának megfelelően erősen átkölti. Valami színpadszerűség jellemzi kompozicióit, kissé futurista-kubista ízlés, amit a tempera kemény, összeolvasztást nem engedő anyaga is előmozdít. A bábszínházak, a „Petruska" díszleteinek stílusa felel meg Sassy fantáziájának. Stilizált művei közt egységes, nyugodt képszerűséget mutat a „Vándorkomédiások", jóízű, vidám és derűs színű a „Montmartrei vizió", amit e kiállítás legjobban sikerült képének mondhatunk. De erőltetetten stilizáltnak érezzük a „Müteremsarkot", ahol a démon a halálfejjel játszik. A stilizálás és a természetábrázolás közt egészséges középutat jelent a „Pihenő a csárdánál". A festő stilizálás közben néha szinte elfelejti a természet biztos rajzát és formáit, amint az egyes aktoknál és állatrajzoknál észrevehető. Portréi gyakran bizonytalan átmenetek a természetábrázolás és a stilizálás közt. Sassy Attila csapongó fantáziájú, mesevilágban élő művész, aki szeret a tárgyilagos jelenségek prózája fölé emelkedni. S.

action et la construction d'habitations de

cette action appartenaient encore les entre-
seulement les avantages d'impôt spéciaux
es dans le cadre de l'action spéciale de con-
ec 6263 logements. Il en revient à Budapest
ation avec 3667 logements.

n des constructions d'habitations ultérieures.

production d'habitations est le devoir de la
lles, il ne regarde tout de même pas avec
de vue de leur quantité ni de leur qualité.
onstruction privée par sa politique financière,
herche à faciliter la construction des maisons
ins de logements des classes indigentes et
imposée comme devoir aux autorités locales.
le 22 janvier 1930, a constaté les suivants :
de la libération du commerce des logement
int de vue économique et du point de vue
ncourager la construction des logements.
oriser la construction des maisons de famille
ruction des maisons de famille d' ouvriers il
nibles de l' Institut de l'Assurance sociale.
nstruction des logements de secours stables.
crédit qui permettrait d'établir l'équilibre
Cela doit être favorisé aussi par des insti-
rence a invité le gouvernement de prendre
ès des cartels de l'industrie du bâtiment et,
ar des impôts de faveur. La gouvernement

1021

BAKI MIKLÓS:
Sassy Attila.
Művészet IV. (1965), február. 27—28. p.

Sassy Attila festőművész 1880. október 16-án született Miskolcon. A magas korban élő művész életpályáját ismerteti Baki Miklós. A Sassy család Miskolc életében a múlt század közepétől jelentős szerepet töltött be. Sassy Árpád egykor Táncsics Mihállyal együtt szerkesztette az Aranytrombitát, Csaba fia pedig jó tollú újságíró volt. Sassy Attila, művész nevén Aiglon is sok, érdekes és értékes cikket, sajátos hangvételű verset írt a századeleji Miskolczi Naplóba, de szíve inkább a művészetek felé vonzotta.

A rendszeres művészi képzést 1898-ban kezdte meg Ferenczy Károly magániskolájában, majd rövidebb münchen tanulmányút után, Nagybányára ment. Mint minden tanulnivágyó művész, megfordult Párizsban, itteni tartózkodása alatt készítette Kaffka Margit könyvének illusztrációit, azonkívül megfestette az írónőnek és Medgyesi Ferenc szobrász művésznek arcképét. Különösen grafiai munkásságával kel-

sal foglalkozik.

Bár a felszabadulás óta kétségtelenül sokat változott a lakosság életmódja, a földművelés önmagában még ma sem ad biztos megélhetést. A hollóházi porcelángyár, a perlitbánya megnyitása, valamint az állami erdőgazdaság ad sok embernek munkaalkalmat. Az 1959—1960-ban megalakult tsz-ek a gabona- és gyümölcstermelésre, valamint a juhtenyésztésre helyezték a fősúlyt, ami a lakosságnak évszázadokon keresztül fontos jövedelmet jelentett.

A továbbiakban a szerző a levéltári adatok, saját megfigyelései és az adatközlők visszaemlékezései alapján leírja a földművelés technikáját, az egyes technikákban időközben beállt változásokat. A kötetben közölt több, mint másfélszáz kép is a technika, illetve az ezzel kapcsolatos munkaeszközök bemutatására szolgál.

A hegyközi földművelés változása és jellege c. fejezetben Balassa Iván megállapítja, hogy azokat a változásokat, amelyek az elmúlt századokban e terület agrotechnikájában végbementek, — adatok hiányában — nem minden korszakban tudjuk lemérni. Néprajzi módszerekkel visszakövetkeztethető nagy változás az 1880—1920 közötti

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
...pest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 2.
BORSODI SZEMLE

Sassy Attila

tett feltűnést. 1909-ben jelent meg Ópium álmok című, tíz lapból álló sorozata Rónai Mihály verses előszavával. Ex libriseivel nemzetközi tekintélyre tett szert, s ebből minden jelesebb gyűjtő igyekezett szerezni. Festészetében kedvelte a tömegjeleneteket, s több művével értékes díjakat nyert. Munkásságát a kortárs művészek és művészetkritikusok is nagyra becsülték.

Sassy Attila hosszú ideje nem szerepelt nyilvánosság előtt, de a munkát ma sem hagyta abba. Mária utcai műtermes lakásában szívesen mutatja legújabb műveit is, melyeknek témái; virágcsendélet, az emberi humánium allegórikus kifejezése, az emberi test szépségének valósághű, művészi ábrázolása. A művész mindig élénken érdeklődik szülővárosa iránt, s néhány éve több, mint 30 képét a miskolci múzeumnak ajándékozta.

Miskolc város művészetkedvelőinek, műértőinek volna megtisztelő kötelessége, hogy Baki Miklós mértéktartó cikkénél részletesebben felmérjék Sassy Attila művészi pályáját s munkásságát városunkban egy gyűjteményes kiállításon bemutassák. A 85. születésnap erre jó alkalom lenne.

(B. F.)

BALASSA IVÁN:
Földművelés a Hegyközön. Mezőgazdaságtörténeti Tanulmányok. 1. Mezőgazdasági Múzeum. Bp. 1964. 215 p. 152. kép.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye népi földműveléséről az utóbbi két évtizedben igen kevés munka jelent meg. A debreceni egyetem Néprajzi Intézetének kutatói és hallgatói végeztek e témában értékes kutatást, az utóbbi három évben pedig a földművelésre vonatkozó ismeretanyag összegyűjtése a nem *hivatásos* kutatók számára is pályatétel lett.

Hogy a téma, a népi földművelés kutatása — fontos és sürgős feladat, azt nemcsak a publikációk kis száma, hanem az is indokolja, hogy a közös gazdálkodás általánossá válásával egyre gyorsabban tűnik el a régi gazdálkodás eszköz- és ismeretanyaga, ennek összegyűjtése, közreadása tehát fontos tudományos kötelesség.

Balassa Iván 1956-ban kezdte meg a témára vonatkozó kutatást, s ezt a munkát 1962—64 között is folytatta. Választása egyrészt azért esett a Hegyközre, mert itt ilyen vonatkozású

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Sassy Attila

NAPJAINK

1965 MAR 1

1021

Sassy Attila

Nyolcvanötéves Sassy Attila, a Miskolcról elszármazott festőművész. Nem művészi munkájával kívánunk foglalkozni, erről most jelent meg a Művészet 1965. 2. számában összefoglaló értékelés. Inkább azzal, amit Sassy Attila és fivére, Sassy Csaba író és újságíró, meg a körülöttük kialakult radikális színezetű írói-művészi csoportosulás jelentett a század elején Miskolcnak. A csoport egyik középpontja a pályakezdő Kaffka Margit volt, aki ekkortájt Miskolcon élt. Kaffka és a Sassy-fivérek kapcsolatáról maga Sassy Csaba számolt be cikkeiben. E barátságra utal az a portré is, amelyet Sassy Attila festett az írónőről és amelyet — alkotója egyéb képeivel együtt — a Miskolci Herman Ottó Múzeumnak ajándékozott.

A következőkben Kaffka Margit egy elfelejtett írásából („A miskolci festők kiállítása, Ellenzék, 1905. dec. 19.) idézzük azt a néhány mondatot, amelyben az írónő Sassy Attila képeiről ad értő bírálatot:

... Sassy Attila valamennyi képén a színek és a fényhatások embere: — megint egy „vásznan gondolkodó". A merészen mályvaszínű ég, a pázsit eleven, szinte az agyvelőbe törekvően intensiv hatása, a teljes, pazarul napsugaras világítás első tekintetre sokakat meg fog döbbenteni és megcsóválják a fejüket mindazok, akik félnek az új utak keresőitől és avult tendenciákhoz ragaszkodnak. Nyugodtak lehetnek, igazuk van. Leonardo csakugyan a legnagyobb szelleme volt korának. Csak az a különös, hogy a ma kiválóbbjai, Walter Crane, Segantini, a mi Medgyánszkynk, Ferenczynk, Mersénk valahogy egész másképp csinálják, mint annak idején a cinquecento nagyjai. Ha Leonardo most élne, ő is másképp dolgozna, mint ötszáz évvel ezelőtt, bár valószínűleg ma is ő tudná a legjobban. Hogy pedig a fiatal Sassyra térjek, neki ugyan a Leonardóval semmi köze nincs, de talán a Ferenczy tudásával van egy kicsi. Abban a korban van, amikor ez nem árthat még, csak használ — hiszen jól választott. Sok képe között nem lehet elhallgatni néhány verőfényben úszó, csodálatosan nyári eget, két komoly és mély tanulmányra való aktját és nagyon szépen sikerült portrait-éit. A pasztelltechnikában különösen előrehaladt ..."

Kaffka Margit tragikusan korán halt meg. Az egykor fiatal festő, Sassy Attila Pesten, Mária utcai lakásán munkájának és emlékeinek él. Ha megszólalna, valószínűleg érdekes dolgokat mondhatna Kaffka Margit miskolci éveiről. Kérjük meg őt erre és köszöntsük tiszta szívből 85. születésnapja alkalmából.

ZIRCZ PÉTER

A rem

A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása országszerte nagy visszhangot váltott ki. A Károlyi-kormány eredménytelenségei, a felemás burzsoá politika csődje mindenkiben valami új várását ébresztette. Ezt a hangulatot fejezte ki a Miskolci Vörös Újság 1919. március 22-i száma: *„A mi vörös napunk új idejére, a boldogság bevezető napjára ébredtek tegnap Miskolc és az ország proletár lakosai. Az események gyorsan követik egymást, hogy gondolkodásra is alig jut idő. Ma nem gondolkodni, hanem tenni kell. Ma nem a tárgyalások hosszú, vajúdó korszakát, hanem a pillanatok tényeit éljük, mint egy Vezuv földrengést előidéző kitörése, úgy rázkódtatják meg Európát e pillanatok történelmi eseményei és rázzák le magukról azt, ami nem idevaló. Lerázza magáról a proletariátus a burzsoá önkényes hatalmát, hogy újult erővel, maga ragadja kezébe azt, és önmagán uralkodjon úgy gazdaságilag, mint politikailag."*

A pártegyesülés híre is foglalkoztatta a lapokat. Az adott helyzetben úgy gondolták a kommunista vezetők, hogy az „érdekegyesítés" ilyen lehetősége ki tudja alakítani azt a tömegbázist, amely képes lesz ellenállni az intervenciós követelésnek, a belső reakciót legyőzni. A Miskolci Napló ezeket írta:

„... vörös lobogó alatt egyesült a szociáldemokrata párt a kommunistákkal. A munkástanács ülése előtti éjjel a nemzetőrök és a karhatalmi rendőrök megszállták a középületeket, a bankokat, a villanytelepeket, a gázgyárat

adott a miskolci eseményekről: *„Proletárdiktatúra az országban"* címen a következőket adta közre: *„A Borsod megyei és miskolci forradalmi tanács pénteken éjjel megalakult, kezébe vette a fegyveres hatalmat és kimondta a proletárdiktatúrát."* (Pesti Hírlap, 1919. március 23. szám. 1. lap.)

A Miskolci Vörös Újság közölte azt a szikratáviratot is, amelyet a Magyar Tanácsköztársaság küldött a világ proletariátusához.

A diósgyőri munkástanács megalakulásáról a Miskolci Vörös Újság március 31-én így ír: „A miskolci tanácsok megalakulásával megalakul a diósgyőri vasgyár tanácsa is. A gyűlés tagjai lelkes hangulatban jelentették, hogy az ózdi vasgyári munkásokkal együtt, készek megvédeni Diósgyőr és Ózd gyártelepeit, sőt a sagótarjáni és borsodi szénbányákat is."

A munkástanácsok külön üdvözletet küldtek a szovjet kormánynak.

A történelmi fordulatot így kommentálja a Miskolci Vörös Újság:

„A világtörténelem új korszakot kezdett el. Tegnapról mára a proletárforradalom emberré tette az embert. Mától büszkén mondhatjuk el, hogy ütött a kapitalizmus végórája. A diadalmas proletárság lerázta mától kezdve az igát és kezébe vette saját sorsának intézését. Ma már minden kicsinyes gondol-

az a től
csen olya
reg, ame
ellent tu
proletari
gyelmeze
magának
vott jogo
magyar
imperiali
Románia
szemben
Újság, 1
Megal
Eleinte
diósgyőr
kásigazg
Ferenc
Rendezt
munkaid
megkezd
sok épít
sok ne
Batthány
rendezté
nek. Ezt
Munkás
29-i szán
ság az ifj
utcai hel
rendeztet
soknak
jon, és s
hetővé t
ság és a
vadt ifjú
fogják a
méletileg
vábbképz
Az ant
felháboro
ros lakos
Tetemvár
zó nagy
Miskolci
1919

MIS

ELŐFIZETÉSI ÁR
Helyben: Egész évre 16 kor. Vidé
Fél évre 8 „
Negyed évre 4 „
Egyes szám ára: 8 fillér. — Kapható min

Nagy tél.

— Azok a bizonyos legöregebb emberek sem emlékeznek olyan rettenetes, szörnyü télre, mint az idei. A két év előtti tél is zord és erős volt és elég sok bajjal, kalamitással járt, ámde nem volt olyan tartós, mint az idei tél. Arra az időre esett a nagy szénhiány, forgalmi zavarok, gyakran a vasuti forgalom szünetelése és sok más egyéb baj. Csakhogy akkor mindez összesen 3—4 hétig tartott, hirtelen jött és — bár eléggé kellemetlen volt — nem tartott sokáig. Hanem a mostani tél október végétől

— **Sassy Attila grafikái.** A Révai és Salamon fővárosi cég előfizetést hirdet Sassy Attila fővárosi festőművész, jónevű illusztrátor grafikáira. Az előfizetési felhivásból közöljük a következőket: „Ezennel előfizetést hirdetünk Sassy Attila (Miglon) rajzaira, melyek egy fiatal művész egyéni látásának és finom érzésének ritka nemes eredményei. Sassy Attila képzeletét a női test ezernyi visszás lehetőségének egyetlen vonallá való összefogla'ása foglalkoztatja. És e vonal az ő világa. E vonalban élnek, mozognak, hajlodoznak, játszadoznak, érezve, egészen a maguk belső érzéseitől megittasodva, mámoros odaadással alakjai, női ideáljai, beleélve magukat képzeleti érzésekbe, s majd mint Salome, majd mint Astarte, majd mint Phryné, szerelmi élettük egész szenvedélyét mutatják. A nagyértékü rajzokhoz esztétikai magyarázó bevezetést dr. Lázár Béla ir. Sassy grafikái február végén jelennek meg nemes művészi izléssel kiállitva, mappa alakban; valamint 25 számozott amatőr kötésü, névre szóló diszpéldány is. A rendes példány ára 12 korona, a számozott névre szóló amatőr pélnány ára 30 kor. Révai és Salamon könyvnyomdája Budapest, Üllői-ut 18. sz.) — Előfizetések és pénzküldemények Révai és Salamonhoz, Üllői-ut 18. szám alá küldendők, vagy Sassy Attila cimén, Buda II. Ilona utca 6. sz. (műterem).“

Vasárnapi Ujság, 1909. 28. sz.

Radocsay László igazságügyminiszter választókerületében

Radocsay László igazságügyminiszter a hét végén választókerületének tapolcai járásában tett látogatást, ahol meghallgatta választópolgárainak kéréseit és közérdekű panaszait. A minisztert választópolgárai mindenütt nagy lelkesedéssel, szeretettel és ragaszkodással fogadták, biztosítva őt bizalmukról és további hűséges támogatásukról. A miniszter vasárnap a késő esti órákban tért vissza Budapestre. *(MTI)*

Antal István Szombathelyen és Pápán

Szombathely, szeptember 27. Dr. *Antal* István nemzetvédelmi propagandaminiszter pénteken este *Szombathelyre* érkezett, hogy szombaton délben részt vegyen *a vasvármegyei társadalmi egyesületek munkaközösségének* alakuló ülésén. A vármegyeháza nagytermében vitéz dr. *Szücs* István főispán elnöklete alatt lefolyt gyűlésen *Antal* István egyórás beszédben méltatta a *társadalmi munka fontosságát és a társadalmi erők egyesítésének nemzetvédelmi jelentőségét.* Ezután ismertette az időszerű *külpolitikai és háborús* kérdéseket, valamint azokat a belső problémákat, amelyek a háború mai állásában a magyar közvélemény érdeklődésének középpontjában állanak.

A nagytermet zsúfolásig megtöltő közönség nagy tetszéssel fogadta a miniszter kimerítő előadását. A gyülés a Himnusz eléneklésével ért véget.

Panasznap Pápán

Antal István Szombathelyről választókerületébe, *Pápára* utazott, ahol vasárnap délelőtt a *Magyar Élet Pártja* ottani választmányülésén vett részt és az ülésen tüzetesen beszámolt az összes jelentős *kül- és belpolitikai* kérdésekről, valamint a kormány által kifejtett munkásságról. A választmányi ülés után a miniszter *panasznapot* tartott és fogadta az ügyes-bajos dolgaikkal őt felkereső választókat. A miniszter az éjszakai személyvonattal utazott vissza Budapestre.

Két részletben egész évre megkapjuk a babot és a borsót

A közellátásügyi miniszter az illetékes tényezők közreműködésével Nagy-Budapest élelmiszerellátásában gondoskodott a főváros és Pestkörnyék *egész évi szárazbab- és szárazborsószükségletéről.* Ezzel kapcsolatban hivatalos tájékoztatás jelent meg ma délben.

A nagybudapesti fogyasztók hüvelyes szükségletük első felét *szeptember 27-ike és október 15-ike között,* a másik felét pedig *december 15-től január 15-ig szerezhetik be.* Minden fogyasztó megkapta a legutóbbi élelmiszer-jegykiosztás alkalmával a hüvelyes vásárlására feljogosító közellátási szelvényívet. A szelvényív 10, 11, 12. és 13. számú szeptembertől decemberig szóló szelvényei *másfél kilogramm borsó és félkilogramm bab, összesen két kilogramm hüvelyes vásárlására jogosít fel.*

A fogyasztó a fenti számú négy darab szelvényt *átadja a kereskedőnek,* aki erről és a szelvények ellenében járó hüvelyes mennyiségről *írásbeli igazolást ad.* A kereskedő a szelvényeket a nagykereskedőnél váltja be. A fogyasztók tehát a jegyszelvényeknek a kereskedőhöz történt átadása után néhány nap mulva — a jelentkezés sorrendjében — *megkapják majd az őket megillető bab- és borsómennyiséget.*

A hivatalos tájékoztatás felhívta a fogyasztókat, hogy mindenki igyekezzék saját érdekében a közellátási szelvényre járó babot és borsót legkésőbb október 15-ig beszerezni, mert *a 10., 11., 12. és 13. számú hüvelyes-szelvények október 15-ével lejárnak.*

A Nagy-Budapest ellátásához szükséges bab- és borsómennyiséget a Hüvelyesforgalmi Központ vásároltatta fel az új termésből a kijelölt kereskedők útján. Az akció lebonyolításával kapcsolatban ma délben illetékes helyen a következő tájékoztatást kaptuk:

— Nagy-Budapest lakossága a hüvelyesek vásárlására feljogosító közellátási szelvények ellenében *étkezési babot kap,* mégpedig fehérbabot, tarkababot és az egyéb étkezési babfajtákat. A borsó pedig *hántolt sárga- és zöldborsó.*

— Itt kell megemlíteni azt a körülményt, hogy a budapesti közönség túlnyomó része teljesen tájékozatlan a hüvelyesek szabad forgalma felől. Az idevonatkozó rendelet *mindenki számára megengedi, hogy postán vagy kézipoggyászban vasúton, hajón, kocsin 10 kilogrammig terjedő súlyú hüvelyest, nemcsak babot és borsót, hanem lencsét és mákot is, szabadon szállíthat saját címére vagy más címre minden külön szállítási engedély nélkül.*

— A szállítások forgalmát természetesen ellenőrzik, különösen a postánál. Igy veszik elejét annak, hogy *bárki is üzletszerűleg, továbbértadási célzatból játssza ki a szabad szállítással a rendeletet.*

Az illetékes közellátási tényezők *többszáz vagon babot és borsót* biztosítottak Nagy-Budapest lakosságának ellátására.

A Kormányzóhelyettes arcképét leleplezték a Nemzeti Munkaközpontban

A Magyar Nemzeti Munkaközpont vasárnap leplezte le vitéz nagybányai *Horthy* István kormányzóhelyettes arcképét. Az ünnepi emlékbeszédet vitéz *Marton* Béla tartotta. Ezt követően fölavatták az építőipari országos szakmai elnökség új zászlaját. *Padányi Gulyás* Jenő országgyülési képviselő mondott avatóbeszédet. *(MOT)*

A főváros közönsége is együtt ünnepelt a gyorsleventékkel

A *leventék* csak tavaly rendszeresítették a *»gyorsleventenap«*-ot, de hamarosan megkedvelték mindenütt az országban. Most vasárnap pedig a *főváros közönsége* üdvözölte szeretettel a *három helyen* is felsorakozott *gyorsleventéket,* akik egyenruhájukban vagy csak polgári ruhában ünnepeltek, majd versenyeztek. Először tábori misén vettek részt, majd egyperces néma csenddel hódoltak a hősi halált halt honvéd kerékpáros, motoros, gépkocsizó és páncélos bajtársak emlékének, végül pedig rövidebb és hosszabb távú, háztömbök körüli és országúti, egyéni és rajversenyeket rendeztek a Népliget, Óbuda, Újpest és Rákospalota környékén.

A *versenyekben* a X., IX., XIV., VII., III. és I. kerületi, valamint budakörnyéki és pestszentlőrinci leventék, a Ganz Beszkárt leventéi tüntették ki magukat.

Sassy Attila gyüjteményes kiállítása

Nagy érdeklődés mellett nyílt meg tegnap délben az Alkotás Művészházban *Sassy Attila gyüjteményes kiállítása,* amely az ismert, kiváló festő 34 művét mutatja be.

A tárlat legerősebb darabja *Sassy önarcképe.* Ez a kép úgy színeiben, mint technikai megoldásában csupa harsogó erő és dinamika. Kompozícióiban főleg a zárt formákra, a tökéletes térkitöltésre törekszik a művész és ezt a területi térmegoldást a *Beethoven* című nagyszabású kompozíciójában sikerült legjobban megoldani. A »Pásztorcsalád« című műve legkarakterisztikusabban illusztrálja a piktor sajátos felfogását, amely a szélsőséges fantasztikum és olykor a primitívség leegyszerűsített formáit tartja legkifejezőbb erejűnek. Érdekes a *Hazatérők* kompozíciója és vázlata és a *Vihar és Budapesti utca* elnevezésű két festménye is.

A kiállítás október 6-ig marad nyitva. **(Z. P. A.)**

A Zeneakadémia szelleme legyen magyar és egyben európai

Szinyei Merse kultuszminiszter és Zathureczky Ede főigazgató beszéde a Zeneművészeti Főiskola tanévnyitó ünnepélyén

Az Országos Liszt Ferenc *Zeneművészeti Főiskola* ma délelőtt tartotta tanévnyitó ünnepélyét. Az ünnepély előtt *Szinyei Merse* Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter a főiskola tanárstermében, a tanári kar jelenlétében *beiktatta főigazgató-tisztjébe a főiskola új főigazgatóját, Zathureczky Edét.*

A beiktatás után tizenegy órakor kezdődött meg a főiskola nagytermében az 1943/44. tanév ünnepélyes megnyitása, amelyen a kultuszminiszter is megjelent.

Szinyei Merse Jenő az ünnepségen a következő beszédet mondta:

— A mai napon nemcsak az Országos M. Kir. Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanévének ünnepélyes *megnyitására* gyültünk össze, hanem *köszönteni akarjuk Zathureczky Edét is akkor, amikor a főisko a főigazgatói székét elfoglalja.* A Zeneművészeti Főiskola főigazgatója a magyar zenei élet őre és irányítója. *Óriási felelősség* fűződik ehhez a tiszteletreméltó pozícióhoz és a nemzet egyetemes fejlődése érdekében sem közömbös, hogy a főigazgató *milyen szellemet* sugároz széjjel.

— A Zeneművészeti Főiskola szellemének *mindenekfölött magyarnak, egyben európainak kell lennie.* A világszerte magasra értékelt magyar muzsika a magyar népzene forrásaiból nőtt folyóvá. Útja rengeteg akadályon és sziklán tört meg. Ha a magyar zene útjába még ezután is akadályok gördülnek, le kell azokat küzdeni, mert *ha a Zeneművészeti Főiskola falai közt nem tudna érvényesülni a magyar zene, akkor saját otthonunkban sem lennénk odahaza.*

— Ennek az épületnek a falai közül nem szabad kikerülnie olyan fiatal művésznek, *aki nem ismeri a magyar zenei anyanyelvet* és nem tud rajta szólni. Magyarságunk és megmaradásunk kérdése egy! *Hagyományaink megtagadása egyér elmű lenne nemzeti életünk és függetlenségünk feladásával.* Itt kapcsolódik bele a Zeneművészeti Főiskola programja az általános nevelés kérdésébe is. A főigazgató feladata lehet nagyon kényelmes, ha megelégszik a puszta parádéval, azonban *igen súlyos, ha hivatásnak és küldetésnek tekinti azt.* Tudom, hogy *Zathureczky* Ede, az új főigazgató jól ismeri a Zeneművészeti Főiskola jövő feladatait, átérzi a magyar életet és tudja, mit követel tőlünk a haza.

A miniszter beszéde után *Zathureczky* Ede emelkedett szólásra és rámutatott arra, hogy a magyar zenei élet sohasem volt híján és ma sincs híján *a jelentékeny művész és vezető egyéniségeknek.*

— A művész hazája széles e világ — mondotta. — Valószínűleg az új növendékeink közül is *igen sokan fognak külföldre jutni* és kenyerüket, babéraikat külföldi közönségtől fogják kapni. Gondoljanak azonban arra, hogy éppen azért, mert muzsikusok, *mindenütt közvetítői legyenek a magyar lélek és gondolatnak,* követei a magyar földnek és népnek. Művészetükkel ezt a magas gondolatot úgy hirdessék, mint *Liszt, Hubay, Dohnányi, Bartók, Kodály* tették, mert csak így lesznek *egész emberek, egész művészek, egész magyarok.*

Beszéde után *Ambrózy* Béla, *Bisztriczky* Tibor, *Temesvári* János és *Országh* Tivadar, a főiskola új tanárai megtartották székfoglaló előadásukat.

Váróterembe zárt egy vadásztársaságot a puskás révi állomásfőnök

Felmentették a táblán

Kolozsvár, szeptember 27. *(A Magyarország tudósítójának telefonjelentése.)* A kolozsvári ítélőtábla érdekes ügyet tárgyalt. A vádlott *Széles* László révi Máv.-állomásfőnök volt, akit *Balla* Mihály egeresi református lelkész jelentett fel *személyes szabadság megsértése* miatt.

A vád szerint a lelkész *vadászpuskával* találta meg a tótfeleki határban a vasutast az általuk bérelt vadászterületen, amikor ezért kérdőre vonta, a Máv.-állomásfőnök fegyverrel arra kényszerítette őt és vele lévő társait, hogy a révi állomásra menjenek, ahol *a váróteremba bezárta őket* és csak közbenjárásra engedte szabadon.

Széles a törvényszéki tárgyaláson azzal védekezett, hogy *egy cigánykaraván üldözött* s a lelkész túlerélyes fellépése késztette őt, mint állami alkalmazottat önvédelemre. A törvényszék azonban bűnösnek találta Széllest és *kétheti fogházra* ítélte.

A táblai fellebbviteli tárgyaláson az elsőfokú ítéletet megsemmisítve *Széllest most felmentették,* nem látva kellőképpen igazoltnak a bűnösségét. A vád képviselője fellebbezett.

A dán király 73 éves

Kopenhága, szeptember 27. Dániában tegnap ünnepelték meg a király *73. születésnapját.* A király születésnapja alkalmából *a dániai városok házait felobogózták. (Bud. Tud.)*

Ravasz László a Kormányzóhelyettes példájáról

A hősi halált halt Kormányzóhelyettes emlékezetére *a tisztviselőtelepi reformátusok* márványtáblát állítottak üllői úti templomukban, az Urasztala mellett és a tábla tetején a Horthy-család címerét.

A nemzeti kegyelet új emlékjelét vasárnap *Ravasz* László püspök avatta fel.

— Lehet-e elárulni azt a nemzetet, amelyért minden nemzedékben *a legkülönbjeink haltak meg?* — mondotta beszédében a püspök. — Legyünk részesei hősi halottainknak abban a nagy odaadó bizodalmában, hogy *nem hiábavaló a kiontott vér;* hogy a hősi halállal az erkölcsi világrend megszilárdul és örökkévaló eszmék tündöklő fényre gyúlnak.

Ravasz László püspök végül *Kormányzó urunkért és családjáért, valamint katonáinkért imádkozott.* Az istentisztelet után babérkoszorút helyeztek a Kormányzóhelyettes emléktáblájára. *(MÉ)*

Herczeg Ferencet ünnepelte a Petőfi Társaság

A Petőfi Társaság vasárnapi évadnyitó felolvasó ülésén *Kornis* Gyula elnöki megnyitójában *Herczeg* Ferencről emlékezett meg születésének 80-ik évfordulója alkalmából. Az elnök vázolta Herczeg Ferenc gazdag életművét, ismertette irodalmi munkásságát, amely őt *az élő magyar írók fejedelmévé avatta.* Szavai nyomán a nagyszámú közönség melegen ünnepelte Herczeg Ferencet, akit az ülés jegyzőkönyvével értesítenek az ünneplésről.

Gáspár Jenő főtitkár bejelentette, hogy a Nemzeti Múzeumban *Pekár* Gyula emlékezetére emlékszobát rendeztek be. Majd beszámolt arról, hogy a társaság három kültagja halt meg a nyár folyamán, köztük a japán Petőfi Társaság elnöke. *(MOT)*

A tűzoltók emelték ki a 67-es alól

Súlyos villamosszerencsélenség történt vasárnap este a Rákospatak-utca és az Erzsébet királyné-út kereszteződésénél. Egy 67-es villamos elgázolta *Kiss* István 43 éves lakatost. A szerencsétlenül járt férfit a tűzoltók emelék ki a kerekek alól. A mentők bevitték a Magdolna-kórházba. Állapota súlyos.

KIRÁLY ezelőtt **KAIRÓ**
kávéház és étteremben VI., Lövölde-tér Telefon 224-678
Esténkint **Kazal László** énekel, **Kóczé Gyula** muzsikál

POLGÁRI SZABÓ BESZÉL POLGÁRNÉ ŐNAGYSÁGA KOSZTŰMJEIRŐL, ÍZLÉSÉRŐL ÉS PÉNZTÁRCÁJÁRÓL

Budapestnek az elmult héten békés jellegű szenzációja is volt: *a divatbemutatók*. Bátran *divatparádéknak* is hívhatnánk őket, mert szabóink ugyancsak törekedtek az artisztikum és az úri választékosság kihangsúlyozására. A beavatottak és az értők véleménye szerint selyemben, bársonyban, csipkében és más anyag-csodában *ritkán viseltek még ennyi értéket karcsú derekukon a próbakisasszonyok*, — divatbemutatók már rég nem képviseltek ilyen komoly vagyonokat.

Az ember — látván és érezvén az élet ezernyi anyagi nehézségét — kénytelen eltünődni, hogy *nem irreális e ez a nagy anyagi befektetés?* Üzleti nyelven szólva: megkapták-e számításaikat a divatszalonok? Mi a számításuk, mi a kockázatuk s ha van, mi a nyereségük?

E kérdésre *egyik előkelő szabóiparosunk* ad felvilágositást.

Csalóka haszon

Informátorunk elöljáróban leszögezi, hogy a *saját műhelyének* vonatkozásairól beszél. Ez a műhely a szolidabb pesti műhelyek közül való, vevőközönségének nagyrésze a *jó polgári* osztályból kerül ki.

— Az én idei őszi divatbemutatóm *hetvenezer pengőbe került*. Hetvenöt modelt mutattam be, a többi között kabátot, kosztümöt, délelőtti ruhát.

Átlagosan ezer pengőbe került egy ruhadarab.

— De hát ezt nem lehet így számítani. Mert volt kabát, amelyet *háromezer* pengőért s volt kisruha, amit *ötszázölvenért* adtam el...

A háromezerpengős kabátot ezüstrókagallér diszitette és — drágította. A »kisruha«, minőségét tekintve, már szerényebb holmi volt.

— Igen, a kisruhák anyaga ma már *műrostos*. Olasz kevert áru, de tökéletesen jó.

Mennyibe kerülhet egy ilyen műrostos kisruhának az előállítása, *önköltségi áron?*

Számol, mérlegel, aztán nagyon szemérmesen.

Áhitattal ejti ki e szót: model s elejére a hangsúllyal nagy m betűt kanyarint.

— *Érdemes-e* hát divatbemutatót tartani?

— *Érdemes*. Ha tíz százalékra apadna is a valóságos haszon, mégis jó üzleti befektetés a divatbemutató. Új vevőket, új rendeléseket hoz.

Túlzott optimizmus

Nehéz elképzelni, hogy az a »jó középosztály«, amelynek ruhaszükségletét ez a szolid szalon elégíti ki, manapság *akár csak egy* olyan ötszázötven pengős kisruhát is vásárolni tudjon.

— Ez a vevőközönség — mondja a tulajdonos — *csakugyan megcsappant*. De sok az új rendelő.

A pesti szalonok forgalma, anyagi helyzete tehát erősen változó.

Kicsit bizonytalankodva, de azért állítva felel:

— *Komolyabb megrázkódtatástól, úgy vélem, mégsem kell tartani*. Itt annyira *fejlett* a tömegizlés, sőt *a luxus szeretete* is oly ösztönös, hogy *a divatszakmát emberi számitás szerint nem érheti komolyabb csapás...*

Ezt a derülátást nem zavarjuk meg. Csak magunkban latolgatjuk: vajjon a tömegizlés fejlettsége s a luxus szeretete egyedül és manapság feltétlen biztositékai-e a pesti szabóiparnak?

SPORT

DÉVÉNY, FONTOS, FÜZÉR, MANGÁN ÉS ULICA A KEDDI ÜGETŐ FŐVERSENYÉBEN

A keddi ügetőversenyek főszáma a 6900 pengővel díjazott báró *Uchtritz Zsigmond-díj* nemzetközi versenye, amelynek 2000 méteres távján igen jó ügetők vonulnak fel. Közülük három-négy is jogot formálhat a győzelemre, talán legutóbbi versenye alapján *Dévénynek* sikerül is megszerezni az első díjat.

A Nemzetközi Hendikepet két részre osztották, az első részben *Aprópénz*, a másodikban *Bell Hall* és *Csatár* a legjobb esélyek. Óriási mezőny van a két részre osztott 33-as hendikepben, ahol *Brassó*, illetve *Tündérlány III.* és *Gárdakürtös* érdemelnek bizalmat. Érdekesnek igérkezik az 5200 pengős Füzér-díj, amelyben *Kőszeg* jelenti az első esélyt, bár a 2200 méter kicsit hosszú neki. Legjobb ellenfele *Tamara II.* lesz.

Jelöltjeink a keddi versenyekre:

I. Dankó—Cantate—Futóbolond, II. Fenegyerek—Zombor—Bereck, III. Buda—Botrány—Eger II., IV. Négus II.—Pamuki Legény, Jónás-id., Ráró—Ujvidék, V. Kőszeg—Tamara II.—Harcos, VI. Aprópénz—Magnézium—Ébredő, VII. Bell Hall—Csatár—Csalafinta, VIII. Dévény—Füzér—Fontos, IX. Brassó—Bogaras—Uri muri, X. Tündérlány II.—Gárdakürtös—Ohio, XI. Drága—Kabak—Juhász.

Szeptember 28. és 30-án délután ½3 órakor
ügetőversenyek

Sebesült honvédek sikeres vizsgája a pestszentlőrinci polgáriban

A pestszentlőrinci 217. számú Vöröskereszt hadikórházban ápolt sebesült honvédek most tették le a pestszentlőrinci I. számú polgári iskolában *a második osztályú vizsgát*. A vizsgán dr. *Fodor* Ferenc tankerületi főigazgató elnökölt. A Vöröskereszt fáradhatatlan tanárnői vállalkoztak arra, hogy a honvédeket tovább tanítják és *a négy középiskolai végzettséghez hozzásegítik*. A vizsgadijakat, könyvek és segédeszközök költségeinek fedezését a pestszentlőrinci Vöröskereszt-fiók vállalta. *(MOT)*

— **VÁLTOZÁSOK A HAJÓJÁRÁSI MENETRENDBEN.** A M. F. T. R. közli, hogy október 1-től kezdve, a Budapest—Esztergom között vasár- és ünnepnapon közlekedő, Budapestről 7 órakor induló 211. sz., illetve az Esztergomból 17 óra 30 perckor induló 221. sz. járatot, a Budapes—Nagymaros között naponként közlekedő, Budapestről 15 órakor induló 222 sz. járatot és a Pálffy-tér—Felső Margitsziget között közlekedő helyi hajójáratokat beszünteti. A Pálffy-tér—Pünkösdfürdő között közlekedő helyihajók Margitsziget-strandfürdő és Felső Margitsziget érintésével 9, 12, 15 és 18 órakor indulnak a Pálffy-térről és 10.15, 13.15, 16.15 s 19.15 kor indulnak vissza Pünkösdfürdőről. Október 3-tól kezdve az átkelési hajók, Vigadó-tér—Budai Lánchíd-fő, Budai Lánchídfő—Árpád-utca és Árpád-utca—Batthyány-tér között vasár- és ünnepnapokon is közlekednek.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

Ballonkabát
raglán, eső, viharkabát, sportmellény
Márton és Szász
Gróf Teleki Pál (Bálvány)-u. 3.

Figyelem! Használt ruhákért, egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. Győződjön meg és hivjon. Schultz, Népszinház-u. 21. Tel.: 140-667.

KÖZPONTI triciklivel, vagy kerékpárra szállit **BOY**
Tel.: 428-333, 428-366

Használt férfi, női ruháért egyenruháért, szőrmebundákért, szőnyegekért legmagasabb árat fizetek
Gerstl, István-út 28. T.: 426-547

Címírógépek
Fémlemezzel dolgozó, villamosmeghajtású nyomó- és préselőgépek, valamint kézimeghajtású nyomógépek állandóan raktáron. Minden darab garantált minőségü, finommechanikai MESTERMŰ. Kalocsai: Bpest, Thaly Kálmán-u. 56. Telefon: 135-169.

Jó bútort
kárpitos-árút bizalommal vegyen OLÁH-tól, József-krt 66. T: 132—102.

Porszívók
külföldi MARKÁS kivitelben viszonteladók részére megérkeztek. Dr. Kós, IX., Márton-u. 40. Telefon: 140-203.

VESZEK bútort
irodai és antik bútort, szőnyeget, dísztárgyat, stb.
Freller, Lónyay-u. 27/a. T: 187-277

Márkás festmények
eladók, Rottenbiller-utca 27, II. 18. Telefon: 225-327. Megtekinthető 10—5-ig.

Vennék zongorát
vagy pianinót. Telefon: 115-934. Erzsébet-körút 2 Tőzsde. Vidékről is.

Elcserélném
háromszobás közlekedéshez közel lévő központifütéses melegvizszolgáltatásos villalakásomat háromszoba hallos vagy négyszobás központifütéses melegvizszolgáltatásos városi lakásra. »Mielőbbi csere« jeligére Patak hirdetőbe, Vilmos császár-út 29.

ÜZLETHELYISÉGET raktárnak, lehetőleg utcait. VI., VII., esetleg IV. ker.-ben, sürgősen keresek. Közvetitőt díjazok. Telefon: 134-213.

Keresek öröklakást
háromszobásat, hallost Budán vagy Pesten, csakis elsőrendü helyen, azonnal beköltözhetőt »Igen sürgős« jel. kiadóba.

Igen jól állapotban lévő 508-as
Sport-Balilla
prima gumikkal eladó. Budavár Garázs, Telefon: 355-784.

Angol, német oktatás
társalgás, kitünő módszerrel, Vilmos császár-út 76. II. 3.

Nagyobb
bélyeggyüjteményt
legmagasabb napi áron megvételre keresek gyüjtői megbizásból. Vidékről is. Tel.: 189-678 10—1-ig vagy 4—6-ig, vagy »Bélyeg« jeligére kiadóba.

ZONGORA PIANINÓ
Sternberg
VII., Rákóczi-út 60.

FREUND fizet legtöbbet **használt férfi- női** és egyenruhákért, cipőért, szőnyegért, egész háztartásért, Dobozi-u. 27 Tel. 422-571

BRILIANS ékszert veszek, eladok! IV. Kristóf-tér 2, I. 3. Délelőtt ½12-1 közt. Telefon 182-647

Áruszállítás triciklivel
RAPID BOY szakmühely és eladás Baross-utca 103. Tel.137-817

Örökbecsü értékálló festmények
(Bihari, Pentelei-Molnár, Tölgyessy, Nyilasy, Vajda Zsigmond, stb., stb.)
KÉPSZALON, VII., Éva-utca 24, félemelet (Király-utca sarok)

HASZNÁLT
ruhát, cipőt, fehérneműt egyenruhát, hagyatékot **legmagasabb áron veszek.** T. **133-623**

FOTELÁGY
REKAMIÉ hihetetlen olcsón, vidékre is. MAYER kárpitos, Klauzál-u. 9. (Corvinnál.)

Hivjon! Jöjjön!
Veszek legelőnyösebb áron férfi **ruhát**
női ruhát, fehérneműt, bundát, egyenruhát és szőrméket, bútort, zongorát, szőnyeget, irógépet, porcellánokat, T: 427-122 VII. Erzsébet-krt 32. Gerstl G.

Sürgősen keresek priváttól **zongorát** v. **pianinót** készpénzért, vidékről is. Ár, gyártmány közlésével. Strokiné, Aréna-út 9, fsz. 2. Telefon: 223-370.

Elcserélném
Miskolci 3 sz. lakásomat Pestire Központi Iroda, Múzeum-krt. 23 Telefon: 182-422.

Zündapp 250-es
gyönyörü lemezvázas, sürgősen **eladó.** V., Báthory-u. 1. Fekete.

17 éves ősker. fiatalember
jó számoló, **gépíráshoz ért, irodai v. raktári munkát vállalna** „Törekvő 58" jel. kiadóba

Tökéletes elsötétítő
papír-roletta
Megrendelhető TIMÁR, VII., Miksa-utca 7. Kárpitos üzlet. Telefon: 225-794. — Kívánatra bemutatjuk, felszereljük.

Kombinált berendezés
sürgősen **eladó.** Budafoki-út 14. Bővebbet a házfelügyelőnél.

50 m² alapterületü
pincehelyiség
Podmaniczky u.-nál átadó. Központi Iroda. T.: 182-422.

Telefonáljon a leggyorsabb taxigépirónőnek!
Telefon 226-136

„Kontoservice"
KÖNYVSZAKÉRTŐI IRODA. Iroda- és üzemszervezés, könyvek felfektetése, átirórendszerek bevezetése, ellenőrző és irányitó tevékenység, szakértői ügyek és szakvélemények, társaselszámolások, mérleg- és adómérlegkészités, adóvallomások szamszerü kimunkálása, ipari, kereskedelmi és árkalkulációk.
Budapest V., Pannónia-utca 58. Telefon: 291-735.

PERZSABUNDÁK
nagy választékban, olcsón Szemere szűcsnél, Erzsébet-krt 26, **Második emeleten!**

Viselt férfi ruhák, **zálogtárgyak** fehérnemü, egyenruhákért jó árat fizet GRÜN, Népszinház-u 20. T: **342-957**

Magyarperzsa
szőnyeget és hasonló gyapjú szőnyeget kisebb-nagyobb tételben veszek. Gerstl, István-út 28. Telefon: 426-547.

Rádióját lakásán javitja
Rádió Service. T.: 423-610.

Briliánst
aranyat, ezüstöt, régiséget legmagasabb áron veszek.
Böhm Hugó
Városház-u. 10. (Pilvax-köz sarok.) T.: 189-079

Használt
ruha, cipő, fehérnemü és egyenruháért **sokat** fizetek
Visnovszkyné, Dobozi-u. 1. **143-868**

Szőrmebundák nemesprémek átalakítások
ENGEL szücs
IV., Mária Valéria-utca 7., Udvarban. Telefon: 184-336.

Mária Terézia kovácsolt vas, biedermeier, stil csillárok nagy választékban BUGYI csillárszalon, VI., Teréz-krt 17. T: 121-842.

Festmények
olcsón, részletre is. Képszalon, VII., Garay-u. 5. T.: 425-348.

Székek, asztalok
FRIED, Király-utca 44. szám.

VESZEK
Színházi Életet és könyveket. Levélhivásra megyek. Vörös Pál ujságárus, a Calvin-tér közepén

Egy zakó két nadrágból
készit hosszú női kabátot Oberman, Kálvin-tér 2 II. 1. Telefon: 382-282.

Olajfestményeket
magyar és külföldi mesterektől magas árban veszek. Értesitést ki festette, hol nézhető meg. Ásványi, Szövetség-utca 17. Tel.: 424-476.

Nemességét és okmányait
felkutatja az Őskutató Intézet, Budapest, VIII., Baross-u. 10. Telefon: 149-483.

Gyermekkocsi babakelengyét
keresek, „SÜRGŐS 771" jeligére a kiadóhivatalba.

Elvesztettem
irattáskám élelmiszerjegyekkel és FANSz bevásárlási könyvvel. Visszaszolgáltató magas jutalmat kap. Cim a bevásárlási könyvön.

1980 JUN 10

1021

Emlékek dobozban

Kaffka Margit unokaöccsénél

✶ *Sassy Attila festménye az írónőről*

Az ünnepi (kerek számú) évfordulóknak, megemlékezéseknek mindig van egy kis porize. Talán éppen, mert a port kívánják leverni egy-egy életműről, elfeledett eseményről. Szállong a por és a tiszteletteljes unalom. Már sokszor eltöprengtem ezen, hogy miért van ez így, hiszen a dekoratőrtől kezdve az ünnepi szónokig mindenki megteszi a magáét, a tőle telhető legjobbat adja. Mégis: az évfordulós megemlékezések devalválódtak, s éppen azzal, hogy egymás sarkát tapossák.

Ezek ismeretében különösen nehéz ma arról a Kaffka Margitról szólni, akiről például Radnóti Miklós azt írta doktori disszertációjában, hogy elfeledték, már a múlté. Mi, miskolciak se tartjuk számon igazán, pedig végül is öt évig élt városunkban, nem egy műve itt született, nem egy későbbi írásához az itteni, nem mindig szívderítő élményeiből merítette témáját.

SZÉP ASSZONY VOLT

Kevesen tudják, hogy városunkban vér szerinti rokonai is élnek még az írónőnek. *Kühne Lászlóról* van szó, Kaffka Ibolya fiáról, aki — 1916-ban, igaz, csak egy rövidre szabott ősszel látogatáson — találkozott az akkor már sikeres írónővel.

Az ember mindig elfogódott kicsit, ha nagy, jeles ember közelségébe jut, legyen az családtag, távoli rokon vagy barát. Laci bácsinál azonban egy perc alatt feloldódik ez a feszültség. Készségesen és örömmel veszi elő a dobozokba gyűjtött Kaffka Margit-relikviákat, a gondosan megszámozott és féltve őrzött régi könyveket, lapkivágásokat, fotókat. Sajnálkozva közli, hogy azt a családi képet, amelyen az írónő a testvéreivel együtt látható, valamint egy igazolványképet elküldte a Nők Lapjának. De készségesen megmutatja azt a portrét, amely ott lóg a szobájuk falán.

— Mennyivel szebb ezen a képen, mint azon, amelynek alapján a plakátot is nyomták. Az én nagynéném szép asszony volt.

S valóban, egy vidám tekintetű fiatal lány néz le ránk a falról, de nincs szívem kivetetni a keretből, hogy közölni tudjuk a lapban.

— Ezt a képet nézze — mutat Laci bácsi egy megsárgult fotót —, itt állt a szépapám, Kaffka Ignác háza a Pece partján. Ma a Hősök tere van a helyén. Itt nőtt fel édesanyám, Kaffka Ibolya, akit 2 éves korában hoztak ide, amikor meghalt a nagyapám. Margit néném is lakott itt egy ideig, míg férjhez nem ment. Diákkorában — a Fráter György (ma Földes Ferenc) Gimnáziumba jártam — erre kerültem, szépapámék felé. Akkor még élt az öreg, s reggelenként kikönyökölt az ablakba, úgy várt.

— Nézze ezt a színlapot — (Csíky Gergely: Czifra nyomorúság). Édesanyám és Margit néni is szerepelt a darabban. A próbákon ismerte meg édesapám anyámat, meg is kérte a kezét.

EGY RÉGI NYÁRON

— Laci bácsi hogyan emlékszik az írónőre?

— Tízéves voltam (egyidős Lacival, Margit néni első házasságából született fiával), amikor 1916 nyarán itt voltak. A Pannóniában szálltak meg. Nagyon izgatott voltam, amikor eljöttek hozzánk Bauer Ervinnel, a második férjével. (Balázs Béla öccséről van szó.) Édesanyám üdvözölte a bácsit, hogy rokonunk lett. Másnap Hámorba kirándultunk. Diósgyőrig villamossal mentünk, onnan gyalog. Margit néni tanácstalan volt, hogyan jutunk vissza. Ekkor egy ismeretlen férfi, aki hallotta a beszélgetést, Margit néni elé pattant és elmagyarázta. Arra emlékszem még, hogy Margit néni mondta a férjének: „a miskolciak mind csupaszív emberek".

— Radnóti Miklóssal is a nagynéném révén ismerkedtem meg. A könyvtárban Szegeden, az egyetemen láttam, hogy valaki kikérte Kaffka Margit: Kis emberek barátocskái című könyvét. Kíváncsi voltam, hogy ki olvassa ezt a gyerekeknek írt művet. Megvártam és bemutatkoztam, hogy Kaffka Ibolya fia vagyok. Összebarátkoztunk, és együtt jártunk Sík Sándorhoz. Körülbelül másfél hónap múlva az egyik könyvesboltban megláttam Radnóti szakdolgozatát Kaffka Margit művészi fejlődéséről. Meg is vettem, de már sajnos, nincs meg, mert eladtam. Azóta se győzök emiatt hallgatni a családtól...

Kinyírunk szeretettel

Margit

✶ *Egy hajdani dedikáció...*

A NYUGAT ÉS RADNÓTI

— Ott voltam 1932-ben, amikor a Zenepalotában a Nyugat tartott Kaffka Margit-megemlékezést. Itt volt Móricz Zsigmond, Schöpflin Aladár, Babits, Kosztolányi, Gábor Andor, Nagy Endre. Akkor leplezték le a Csabai kapuban a mai emléktábla elődjét. Azt tudja, hogy Kosztolányi itt írta az Ilona című versét? A miskolci Reggeli Hírlap közölte először.

Közben beesteledett, a meccsnek (az osztrák—magyarról van szó) is vége van, észre se vettük. — Pedig ezt a dobozt még át se néztük, s hozza Laci bácsi a következőt. Majd legközelebb — köszönök el —, s ígérem, hogy nem várom meg vele a következő évfordulót. Kár is lenne, mert Laci bácsi dobozai és emlékezete valóságos kincsesbánya azoknak, akiket érdekel a város múltja, Kaffka Margit. Akit azért mégiscsak olvasni kell és érdemes, bármit is jósolt annak idején Radnóti az egyetemi dolgozatában.

(horpácsi)

✶ *A jobb szélen látható egykéményes ház Kaffka Ignácé, az írónő nagyapjáé volt. Az utcát lebontották, a helyén most a Hősök tere van.*

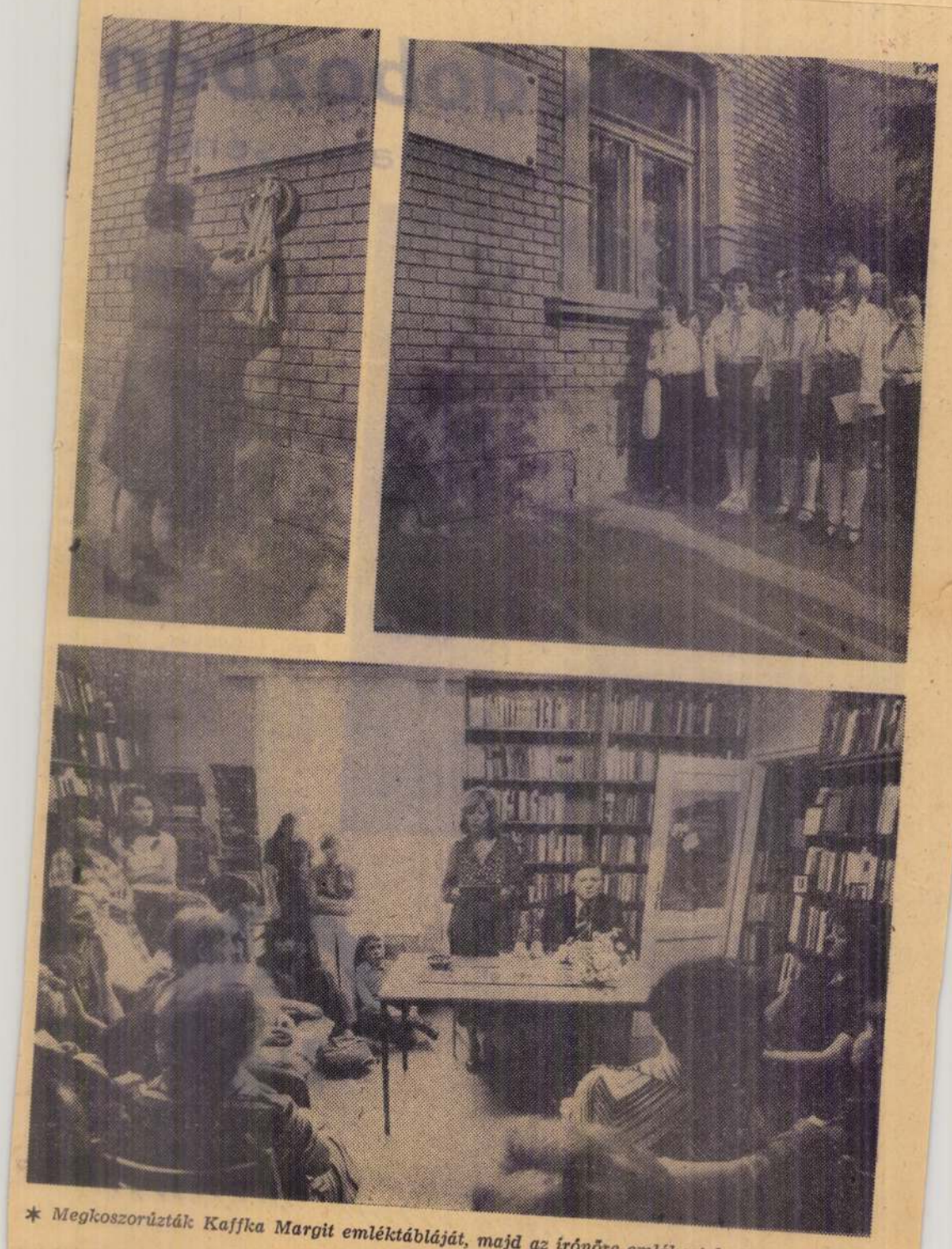

* *Megkoszorúzták Kaffka Margit emléktábláját, majd az írónőre emlékeztek.* :: (Kiss József felvételei)

erv vitája

...rsvillamos, ...gy mindkettő?

szintbeli kereszteződés a végállomásig ne legyen. A villamospálya alatt vezetnék át. Ez utóbbi elképzelésre sokan úgy nyilatkoztak: utópia... Pedig hát — s ezt senki sem tagadta — hazánkban egyedül Miskolcon van meg a lehetőség a gyorsvillamos zökkenőmentes közlekedtetésére, mert szinte végig egyenesvonalú pályán halad a forgalom...

A trolibusz miskolci közlekedtetését három lépcsőben képzelik el a tervezők. Először két, ma is meglevő autóbuszvonalon, a 12 és 14 jelűn közlekedtetnék. Ehhez ugyanis mindössze a felsővezeték kiépítése szükséges, az áramátalakító kapacitás még elbírná az e két vonalon közlekedő trolik árammennyiségét. Úgy tűnik, erre öt év távlatában sor is kerülhet. A következő lépcsőben — éppen a környezetvédelmi okok, valamint az olajárak rendkívüli mértékű növekedése miatt — már a 2, 23, 24 jelű járatok vonalán is terveznék a troliközlekedést. A 23-as vonalon — a Martintelepre — természetesen csak akkor, ha itt is elkezdődik a magasházas lakásépítés. Későbbre teszik a 32 és 34 jelű vonalakon is a trolibusz közlekedtetését. Persze, ez utóbbi két ütem már csak 10—20 éves távlatokban lehetséges.

A tanulmányterv — amely még nem teljes — nagy vitát váltott ki a jelenlevők körében, akik végül is abban maradtak: az elképzelést hasonló körben ismét vitára bocsátják.

Csillagvárosban köszöntik az űrpárost

Bíró Gyulának, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság főtitkárának vezetésével tegnap küldöttség utazott a Szovjetunióba. A delegáció — amelynek tagjai a magyar társadalom különböző rétegeit képviselik — Csillagvárosban köszönti a szovjet—magyar űrpárost, részt vesz az űrhajósok moszkvai fogadtatásán és az ezzel összefüggő egyéb rendezvényeiken.

Az Országos Választási Elnökség közleménye

Június 8-án az országgyűlési képviselők és a helyi tanácstagok általános választása törvényesen, rendben megtörtént.

Hazánkban 7 809 407 választásra jogosult állampolgárt vettek fel a választók névjegyzékébe. Közülük az országgyűlési képviselők választásán 7 577 401 (97 százalék) vett részt. Szavazataikból érvényes 7 516 663 (99,2 százalék), érvénytelen 60 738 (0,8 százalék). Az érvényes szavazatokból a képviselőjelöltekre 7 462 593-at (99,3 százalék), ellenük 54 070-et (0,7 százalék) adtak le. Megválasztottak 350 képviselőt. A Békés megyei 3. számú országgyűlési választókerületben egyik jelölt sem kapta meg a megválasztásához szükséges szavazatokat; a budapesti 15. számú országgyűlési választókerület jelöltje meghalt. Az Országos Választási Elnökség a pótválasztást ezekben a választókerületekben június 14-ére (szombatra) tűzte ki.

A helyi tanácstagok megválasztásában 7 762 766 választójogosult állampolgár közül 7 517 626 (96,8 százalék) vett részt. Szavazataikból érvényes 7 450 725 (99,1 százalék), érvénytelen 66 901 (0,9 százalék). Az érvényes szavazatokból a tanácstagjelöltekre 7 390 263-at (99,2 százalék), ellenük 60 462-t (0,8 százalék) adták le. A választásokon 59 249 tanácstagot választottak meg.

A képviselők és a helyi tanácstagok megválasztásában résztvevő állampolgárok számában az 59 775 eltérés azért van, mert a szavazás napján az állandó lakóhelyüktől távollevők a helyi tanácstagra nem szavazhattak, az ideiglenes tartózkodási helyükön pedig csak a képviselőjelölt választásában vehettek részt.

A megválasztásához szükséges szavazatokat 21 választókerületben egy tanácstagjelölt sem kapta meg. Ezekben a választókerületekben is június 14-én (szombaton) tartják a pótválasztásokat.

Közönség, finanszír

*Kerekasztal-beszélgetés a színházakról**

Sándor L. István: Mennyire érzitek tagoltnak a jelenlegi színházi szerkezetet? Elkülönülnek-e benne a különféle színházi funkciók? Megkülönböztethetők-e az eltérő színháztípusok – nemcsak a létezésmódjuk alapján, hogy struktúrán belül vagy kívül működnek, hanem aszerint is, hogy milyen speciális közönségréteget szólítanak meg?

Csizmadia Tibor: Amikor efféle kérdéseket hallok, zavarba jövök, mert hirtelen az az érzésem támad, hogy szét kéne osztanunk magunk közt a feladatokat, úgy, ahogy ez a pártállami időkben történt. A Vígszínház történetét feldolgozó kötetében írja le Magyar Bálint, hogy annak idején kijelölték Pesten, hogy melyik színház mit játsszon: melyik legyen a művészszínház, melyik az ifjúsági színház és melyik a gyermekszínház stb. Én nem hiszem, hogy így szétválaszthatók lennének a funkciók. Természetesen minden színháznak van programja, amely megteremti a maga közönségét. A Madách, az Operett vagy épp a Vidám Színpad – hogy csak néhány kiragadott nevet mondjak – a maga művészi igényének és elkötelezettségének megfelelően céloz be egy-egy nézői réteget...

Novák János: Szerintem nem rendelhetünk hozzá a különféle típusú színházakhoz különféle embereket. Jó példa erre az a gyermekszínházi paradigmaváltás, ami végbement a Kolibri Színházban az elmúlt tíz évben. A zenés mesejátékok mellett úgy tudtunk egyre izgalmasabb kérdéseket felvető előadásokat műsorra tűzni, hogy nem vesztettük el a közönségünket, sőt egyre kedveltebbek lettünk. Gyerekszínházban nem lehet elit közönségnek játszani csak gyerekeknek. De a felnőtteket meg kellett győzni az elmúlt tíz évben, hogy ezek az új tartalmak őket is gazdagítják. Ezért fontos, hogy repertoárszínház lehetünk, így a műsorunkban megjelenthet a hagyomány és az újítás is. Szerintem nincs ez másképp a felnőtteknek játszó színházakban sem. Úgy van mindenki a színházba járással, mint az étlappal: kiválasztja, hogy mikor mit szeretne „fogyasztani". Pesten elég széles a kínálat ahhoz, hogy ez így működhessen. Vannak sikeres kommersz előadások, és vannak sikeres avantgárd és alternatív előadások. A különféle színházakba nem találkozunk különféle közönséggel, hanem szerintem ugyanazok a színházba járó emberek járnak mindenhova.

Csóti József: Én határozottabb megoszlást érzek a nézők között. A kilencvenes évek elején a Radnóti Színház készíttetett egy szociológiai felmérést a közönségéről, többek között az is szerepelt a kérdőíven, hogy milyen színházba járnak még a Radnótin kívül. Az derült ki, hogy aki rendszeresen jár hozzánk, az a Vígszínházba, az Operába, a Katonába és a Madách Színházba is jár. Voltak azonban olyan színházak, amelyeket egyáltalán nem látogattak a megkérdezettek. Valóban létezik egy „mindenevő" réteg, de szerintem jól érzékelhetően elkülönülnek egymástól az elsősorban szórakozásra vágyó, és a kimondottan igényes prózai darabokat kereső közönségcsoportok.

Tasnádi Csaba: Megúszhatatlannak tűnik a művész- és szórakoztató színház megkülönböztetése, pedig én utálom ezeket a terminus technikusokat. Valószínűleg azért, mert vidéken speciális helyzetben vagyunk, ugyanis a kettő határai teljes mértékben összemosódnak. Nem szignifikáns az a réteg, akinek csak szórakoztató előadásokat kell játszani, de az sem, amelyik csak alternatív művészszínházi formákra kíváncsi. Az emberek az alapján jönnek színházba, hogy mit mond róluk a helyi szóbeszéd: jó vagy rossz az adott produkció. Ezek a vélemények pillanatok alatt elterjednek egy vidéki városban. Ebből egy dolog következik, nekünk nem „szórakoztató" vagy „művészszínházi" produkciókat kell csinálnunk, hanem egyszerűen jó és izgalmas előadásokat. Olyan produkciókat, amelyekről – hogy Ádám Ottót idézzem – legalább a buszmegállóig beszélgetnek az emberek.

Csizmadia Tibor: Az valóban eseménnyé teheti a színházat, ha a városban beszélnek egy-egy produkcióról. Azt érzékelem, hogy a bemutató közönsége azért jön, azért veszik meg a bemutatóbérletet, hogy véleményt formálhassanak az előadásról, és másnap elterjeszthessék a hírét. Tudom, hogy ezen nagyon sok minden múlik, le is verjük a lécet, olykor görcsösségből, máskor az első találkozás izgalma miatt. Innen aztán nagyon nehéz visszatornászni magunkat. Csaba azt mondja, hogy jó és izgalmas előadásokat kell létrehozni, persze ezt nehéz definiálni. Amikor négy évvel ezelőtt Egerbe kerültem, akkor láttam, hogy egyfajta ízlés uralkodik a színházban, amit a város teljesen elfogadott, ez alapján működnek az előadások. Csak épp országos összehasonlításban tűnt ez nagyon provinciálisnak. Nem értettem, hogy miért elégednek meg ezzel a helyi nézők. Úgy éreztem, jó lenne megmutatni a közönségnek, hogy létezik másfajta színház is. Erre a legegyszerűbb és a legolcsóbb megoldás az volt, hogy főiskolások vizsgaelőadásait hívtuk meg, lehetőleg olyanokat, amelyek Pesten se kerültek közönség elé. Nagyon érdekes volt, hogy pillanatok alatt lett ezeknek a bemutatkozásoknak közönsége. Tehát minden nehézség nélkül megjelenhetett egy másfajta ízlés is a színházban, mint ami addig beágyazódott a városban. Ezen a szálon aztán lassan el lehetett indulni különböző irányokba különböző módokon. De természetesen a nézőket nem tudom leváltani. Sokszor érzek csalódottságot amiatt, hogy a számomra fontos törekvések nem találkoznak a közönségigénnyel. Ilyenkor természetesen azzal vigasztalom magam, hogy ha Pesten csinálnánk az előadást, akkor mennyivel jobb lenne a fogadtatás. Aztán eljátsszuk Pesten is, és ott valóban más lesz a nézőknek, de ez már egy külön játék, ez minden egyes produkciónál másképp és másképp zajlik.

Tasnádi Csaba: A közönséget persze nem tudjuk lecserélni, de igenis lehet rá hatást gyakorolni: kimozdítani a befogadói holtpontról, formálni az ízlést, befolyásolni az igényt – kicsi, apró lépésekkel, de ez igenis lehetséges.

Csizmadia Tibor

Kőváry Katalin: Ezzel szemben ma még ott tartunk, hogy a közönség alig tud valamit a produkciókról. Szúrópróbaszerűen szoktam szondázni az alkalmi ismerősöket, és elképesztőnek tartom, hogy mennyire nem ismerik a nézők a színészeket, még a Kossuth-díjasokat sem. Az az érzésem, hogy mindenféleképpen tágítani kellene a színházak ismertségét – ez minden színházra vonatkozik, a Nemzetitől bármelyik alternatív csoportig. Sokkal nagyobb reklámra lenne szükség, a színház létét kellene eljuttatni a közönséghez. Annak a hírét, hogy bizonyos produkciók, bizonyos társulatok léteznek, hogy bizonyos művészek, színészek, rendezők dolgoznak.

Csóti József: A reklám már megjelent a mai színházi életben, csak másra használják, ,a Csizmadia Tibor által szóba hozott „közönségteremtő" igénynél céltudatosabban. Felbukkant egy új típusú budapesti közönség – tréfásan régi évfolyamtársaknak szoktam őket hívni –, akik ugyan nem járnak rendszeresen színházba, de feltétlenül szeretnének egy-egy híres előadásra jegyet szerezni. És ez bizony a reklámmal függ össze. Azt látom, hogy az utóbbi néhány évben olyan marketingstratégia jelent meg a budapesti színházak életében – bizonyos nagyszínházak nagy befektetéssel működő produkciói esetében –, amely teljes mértékben az üzleti élet fogásait használja. Nagy befektetéssel járó, széles körben terjedő színházi

---

* Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézetben 2005. május 9-én elhangzott vita szerkesztett szövege.

tek meg. Ilyen például 1973-ból a kékfényes Szabó László cikke a Népszabadságban, Happening a kriptában címmel, amely a dokumentumok tanúbizonysága szerint a BM megrendelésére készült. Az írás kriminalizálja az ott történteket, a balatonboglári kápolna alkotóit és közönségét pedig a közvélemény előtt köztörvényes bűnözőként állítja be. Mindez azért is érdekes, mert a belügy szóhasználatában létezett egy olyan kifejezés, hogy kulturális bűncselekmény, a korabeli jog azonban ilyen alapon nem tudott szankcionálni, mert ezt a retorikát nem ismerte.

A politikai vezetésnek nem lett volna könnyebb, ha a renitens képzőművészeknek útlevelet adni, mint állandóan résen lenni, és figyeltetni ezeket az embereket?

Az 1945-től kezdődő időszak emigrációs hullámaiban, 1948-ban, 1956-ban, 1968-ban, számos képzőművész elhagyta az országot. Sokan közülük önként távoztak, másoknak és ez főként az 1974–76 közötti periódusra jellemző, nagy számban, „felajánlották" az útlevelet. A Szabó-féle cikk jó példa az úgynevezett kiszorítási technikára, amelyet a rendszer a számára nemkívánatos személyekkel szemben alkalmazott. Szabó cikkéből helyreigazítási per lett, és azok közül a művészek közül, akiket ő megemlít, a következő években többen is emigráltak. Szentjóby Tamás például, akit 1966-os happeningje óta – amely e műfajban az első volt Magyarországon – folyamatosan ellenőrzés alatt tartottak, és Schwitters fedőnéven vezettek róla dossziét.

A pártközpontban volt egyfajta tükörreferatúrája a belügyi szakapparátusnak?

Kutatásaim lényeges szempontja, hogy kibogozzam, miként függenek össze ezek a szálak. Akár a belügyi, akár a pártiratokat tekintve ugyanis csak részben találunk konkrét utalásokat arra nézve, hogy ennek az együttműködésnek milyen volt a pontos koreográfiája. Különös gondot fordítottak az olyan anyagok továbbítására, amelyek összefüggésben voltak a párt- és kormányszervek tervezett intézkedéseivel, és tájékoztatást küldtek olyan eseményekről, amelyek ezeket az intézkedéseket akadályozták. A BM természetesen aktívan szolgálta a párt politikáját, de ez a viszony nem nélkülözte a nézeteltéréseket sem, legfőképpen az illetékességi viszonyok tekintetében. A már említett 1970-es

> *A belügyi statisztikák szerint 1973–77 között mintegy kilencszáz művészt, kulturális közszereplőt figyeltek.*

Kismányoky Károly tájkorrekcióját szereli, jobbra Ascher Tamás

belügyminiszteri parancsot megelőző MSZMP KB-ülésen például Benkei András belügyminiszter felvetette, hogy számos olyan intézkedés hárul a BM-re, amely egyébként más állami szervek feladata lenne. Példaként az írópereket hozta fel, utalva arra, hogy a BM nem akar írók és művészek elhurcolásával foglalkozni.

Tudunk arról, hogy a III/III gyakran nyúlt a bomlasztás eszközéhez, mondjuk az avantgárd művészek csoportjain belül vagy között?

A bomlasztás, a vezető személyiségek egymásnak ugrasztása, egymás ellen való kijátszása bevett módszer volt. De a kulturális elhárítás ugyanazokat az operatív technikákat alkalmazta a művészek körében, mint a belső elhárítás más területein. Arra azonban különösen odafigyeltek, hogy az ellenséges körök mély felderítésére kvalifikált személyeket alkalmazzanak. Ebben az időszakban egyre több szakember került a hálózatba, és a hivatásos állományt is képezték.

„Hajdú" fedőnevű ügynök a képzőművészek között is volt.

Valóban volt egy „Hajdú", aki a hatvanas években működött, és aki nem azonos Tar Sándorral. Ez a „Hajdú" többek között a happeningek megfigyelésével volt megbízva. „László" fedőnevű ügynök a hetvenes években dolgozott, mint ahogy például „Olasz" is. Az ő esete azért érdekes, mert az egyik jelentéséből kiderül, hogy a fiát küldte a fiatal művészek által frekventált helyekre, mondván, hogy ő jobban ért a nyelvükön. Az állambiztonság többször is kiosztotta ugyanazt a fedőnevet, de az is előfordult, hogy egy célszemélyt több néven tartottak számon. Őszintén szólva, a kutatásaim során nem törekedtem arra, hogy az informátorok vagy az ügynökök nevét felfedjem. Úgy éreztem, hogy ez az én szempontomból irreleváns.

Nyilván nem Varga Imrét vagy Kiss Istvánt kellett figyelniük?

Az 1970-es parancs szerint a személyekre és funkcióra való tekintet nélkül a kulturális élet egész területét figyelték, de az említett művészek nyilván nem nagyon adtak okot erre. A belügyi statisztikák szerint 1973–77 között mintegy kilencszáz művészt, kulturális közszereplőt figyeltek – nyilván nem azonos súllyal –, de ezt a számot nyugodtan megduplázhatjuk.

Számomra elsősorban nem az a fontos, hogy ki kit és hogyan figyelt meg. Ezeket a forrásokat azért tartom fontosnak, mert művészettörténészként közelebb visznek a korszak, bizonyos művek, egy-egy életmű vagy művész személyiségének a megértéséhez. A komplett kiállítási anyagoktól vagy műleírásoktól kezdve bizonyos „hálózati szerzőktől" komoly tanulmányokat olvashatunk a különböző csoportok és alkotók művészi tevékenységéről. Sokszor konkrét műalkotásokhoz is kulcsot adnak a dokumentumok.

Nagy lebukások, csalódások, kiábrándulások várhatók a képzőművészek körében is, amikor fény derül egyesek ügynökmúltjára?

Természetesen kutatásaim során találkoztam olyan személyek nevével, akikre végképp nem számítottam. Az ügynökök felfedése, és egyáltalán az ügynöklistázás már csak azért sem érdekel, mert félmegoldásnak és kicsit igazságtalannak is tartom. Annál is inkább, mert képtelenség erről a kérdésről egyetlen mérce alapján ítélkezni. A hálózatba beszervezett személyek a gazembertől a szegény ördögig bezárólag széles skálán foglalnak helyet a beszervezés indokainak, motivációinak és körülményeinek tekintetében. Annak a reflektorfénynek a pászmája pedig, amely mostanában a hajdani ügynökökre irányul, úgy érzem, sokkal fontosabb kérdéseket homályosít el. Tar Sándor ügynökmúltjának felfedése kapcsán készült televíziós beszélgetésben azt mondta valaki, hogy ezzel végre megindulhat a társadalom morális tisztulása. Most pedig azt látjuk, hogy az a seb, amely akkor felfakadt, mára teljesen elgennyesedett.

Kutatásaimat illetően igyekszem szigorúan szakmai keretek között maradni, és a művészettörténeti elemzést szolgáló támpontokat szem előtt tartani.

POGONYI LAJOS

szűk körébe kerülhettek. Egy olyan szakmában, ahol mindig nagyon kevés volt a pénz, és az is aránytalanul oszlott meg, könnyű volt hatékonnyá tenni ezt a megosztáson alapuló rendszert. A másik oldalon pedig a hatalmi nyomással szemben összekapaszkodtak azok, akik ezt lehet, hogy más körülmények között nem tették volna meg. Persze a kérdés azért nem ilyen egyszerű. Mert a dolog nem úgy nézett ki, hogy a művésztársadalom egésze fel volt osztva, és be volt sorolva e három kategória valamelyikébe. Ezek a kategóriák a politikai frazeológia körébe tartoznak, és nincs közük a művészethez. Ennél fogva művészettörténeti szempontból nem tartható az az állítás sem, hogy akit tiltottak az jó, akit pedig támogattak, az rossz művész lenne. Az ilyesfajta, makacsul élő sztereotípiák nagyon sokat ártottak a képzőművészetnek, annál is inkább, mert általuk megkerülhetővé váltak fontos és tisztázó igényű szakmai kérdések. A magatartás furcsa módon esztétikai mérce lett, a kritika szemében felértékelt vagy devalvált művészeket, életműveket.

Galántai György és Pinczehelyi Sándor a Pécsi Műhely kiállításának rendezése közben

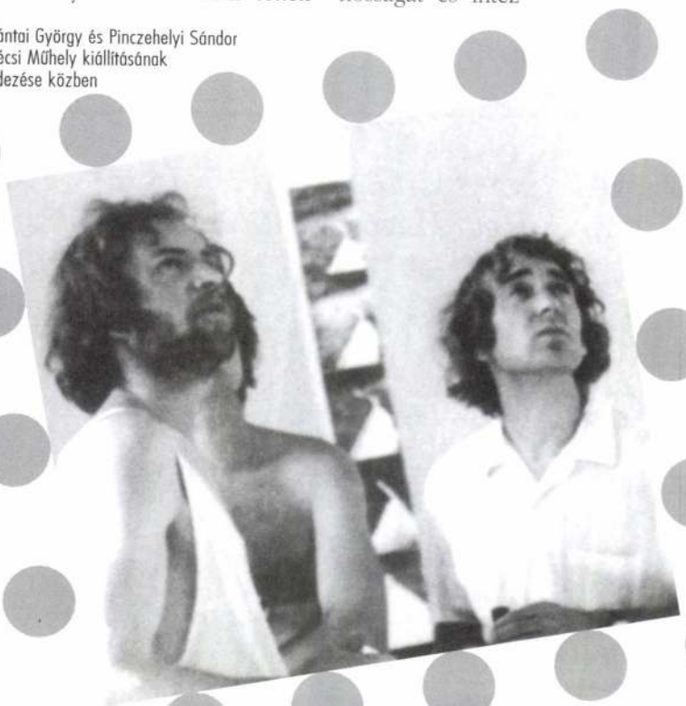

Visszatérve a kérdéséhez, a szolidaritás tehát sokkal inkább a közös sorsban és nem annyira a közös akaratban nyilvánult meg. A tűrt, tiltott és támogatott mezőkön belül egymástól sokszor nagyon is különböző platformokat figyelhetünk meg. Vegyük például a hatvanas évek végén működő Iparterv és a Szürenon-csoportot, akik helyzetüket tekintve egy táborba tartoztak, mégis eltérő művészi stratégiákat képviseltek.

Az underground képzőművészeknek nem is jutott kiállítási lehetőség?

Az underground arra törekedett, hogy megteremtse a saját nyilvánosságát és intézményrendszerét: művelődési házak, egyetemi klubok, lakások adtak helyet munkáiknak. A hivatalos kultúra felől nézve ez periferikus helyzetet eredményezett, ugyanakkor az underground magatartás lényeges eleme, hogy megkülönböztesse magát az uralkodó kultúrától. Vagyis ennek a pozíciónak az elfoglalása az esetek többségében nem kényszer hatására, hanem önkéntes alapon történt.

A nyilvánosság mértékét természetesen a cenzúra szabta meg. A 3T „tűrt" kategóriájának megfelelő intézménytípus, az önköltséges kiállítások rendszere a hivatalos szférán belül azoknak a művészi törekvéseknek adott helyet, amelyek korabeli szóhasználattal élve „nem képviseltek társadalmi érdeket". Ide próbálták „besuszterolni" mindazokat, akik a másik két kategóriába nem illettek bele. 1966-ban Aczél György terjesztette elő az önköltséges kiállítások tervezetét, de hamar kiderült, hogy ez a megoldás nemhogy nem váltja be a hozzá fűzött reményeket, de a műbírálat terén elképesztő bizonytalansághoz vezetett. Az önköltséges kategória bevezetése valójában kompromisszum eredménye volt, pontosabban annak a tudomásulvétele és bevallása, hogy bár prioritásai megmaradtak, a szocialista realista doktrína, mint egyedüli mérce végleg tarthatatlannak bizonyult. Nevezhetjük ezt akár engedménynek is, de továbbra is tisztázatlanok maradtak az egyes kategóriákba történő besorolás szakmai-kritikai szempontjai. 1968-ban úgy tűnt, hogy a képzőművészeti cenzúra legfőbb intézménye, a Képző- és Iparművészeti lektorátus is válságba kerül. A sajtóban néhányan nyílt támadást intéztek a lektorátus diszkriminatív döntései ellen.

Mire gondol?

Például arra, hogy bizonyos művészek egyáltalán nem kaptak bemutatkozási lehetőséget vagy erre nem tartottak igényt. Ilyenek voltak a háború előtti avantgárdok, Gyarmathy Tihamér, Korniss Dezső vagy Kassák Lajos. Neki 1966-ban „engedélyeztek" önköltséges kiállítást, és az utolsó pillanatban, halála évében, 1967-ben azzal rehabilitálta őt a szakma, hogy felvette a képzőművészek szövetségébe. Kassákot egyébként képzőművészként mindvégig amatőrnek tartották.

Ha jól tudom, épp így nem engedték annak idején bemutatni Pauer Lenin- és Marx-portréját. Vagy Erdély Miklós Két személy, aki döntő befolyással volt a sorsomra című 1972-es alkotását. Egyébként ezeket a műveket, legalábbis én az Art, Conceptual Art, Actionism Magyarországon a '60-as években címmel rendezett kiállításon láttam először két évvel ezelőtt a Dorottya Galériában.

Vég nélkül sorolhatnánk ezeket az eseteket. Az ön által említett kiállítást Szentjóby Tamás rendezte és gyűjtötte hozzá az anyagot. Az egyik érdekessége szerintem az, hogy egy radikalizmusáról ismert művész, aki aktívan élte végig a korszakot, utólag mit tart fontosnak, mit emel ki belőle. Nagyon sok, korábban ismeretlen művel és elfeledett alkotóval találkozhatott a néző ezen a kiállításon.

Mondana néhány „perifériális helyet" ebből az időszakból? Jómagam a Kassák Klubra emlékszem.

Ilyenek voltak például az egyetemi klubok, mint például a Műegyetem R-Klubja vagy a Bercsényi Klub, az Iparterv vállalat Deák Ferenc utcai székháza, a híres FMK, a Fiatal Művészek Klubja és a különböző, eldugott helyeken működő kisebb kiállítóhelyek.

A korszak kritikusainak egy része, mondjuk Aradi Nóra éppen azért, mert nagyon vonalas volt, művészsorsokról dönthetett?

Az biztos, hogy az elmarasztaló kritika évekre visszavethetett egy-egy művészt, főleg azokat, akiknek fontos volt, hogy a hivatalos szaklapokban vagy sajtóorgánumokban hogyan ítélik meg a tevékenységüket. De számomra sokkal többet árulnak el a rendszer működéséről azok az írások, amelyek másfajta „szakemberek" tollából, nem szaklapokban, hanem nagy példányszámú országos napilapokban jelen-

A fotók a Törvénytelen avantgárd című könyv illusztrációi

Temesi Nóra, Csáji Attila, Pauer Gyula és Haris László (a falon Temesi Nóra képe)

Haraszti Miklós és Dixi (Gémes János)

A célszemély fedőneve: Schwitters*

Beszélgetés Sasvári Edittel, a Fővárosi Képtár–Kiscelli Múzeum művészettörténészével

Foto: Domaniczky Tivadar

A művészeti életben: a színház, a film, az irodalom vagy a zenei élet területén, mondjuk az Operaházban a belső elhárítás serény munkát végzett az előző rendszerben. Hogyan festett mindez a képzőművészetben? Hiszen a balatonboglári kápolnában rendezett Galántai György-féle tárlatok körül szított belügyi botrányokon kívül nagyon keveset tudunk a III/III-as főcsoportfőnökség áldásos tevékenységéről. Ön ennek a korszaknak az egyik elismert kutatója, a nagy sikerű Törvénytelen avantgárd című könyv társszerzője.

A filmet, a színházat, a képzőművészetet – különösen a hetvenes évektől – egyetlen nagy kalap alá vette a belső elhárítás. Korábban a kultúrát együtt kezelték az ideológiai területtel, de a gyakorlatban sohasem tudták szétválasztani a kettőt. Az ellenséges tevékenységgel gyanúsított személyekkel vagy csoportokkal szemben alkalmazott operatív intézkedéseket az adott korszak politikai széljárásához igazított belügyminiszteri parancsok szabályozták. 1970-ben olyan parancs született, amely kizárólag a kulturális területet vette célba, hatálya pedig nem csupán a művészetre és annak intézményeire, hanem a tudományra, a kiadókra és könyvtárakra, a sajtóra, vagyis minden kulturális-szellemi tevékenységre kiterjedt. Ez egészen a rendszerváltásig élt, és 1990-ben a Duna-gate környékén ért véget.

Mindez abban az időben történt, amikor a résztvevők Madridban megegyeztek az úgynevezett „harmadik kosár" elfogadásában, vagyis többek között az emberek és eszmék szabad áramlásában.

A szálak kicsit korábbra vezetnek, de természetesen később a helsinki egyezmény harmadik kosara is belejátszik a történetbe. A két világrendszer közötti nyitás, a szabadabb átjárás lehetősége, az 1968-as események és azok konzekvenciái kulturális téren is fokozták a rendszer „éberségét". Egyre többen utazhattak Nyugatról hozzánk, és mi is odaátra. Bár korlátozott mértékben, de a hatvanas évek közepétől megindult az információcsere, és ezzel együtt a rendszeridegennek tartott eszmék beszüremkedése. A hatalom – korábbi tapasztalatainak okán is persze – gyorsan ráeszmélt, hogy az irodalom, a művészetek a már említett területekkel együtt a „fellazítás", az „ideológiai felforgatás" legalkalmasabb, egyben legveszélyesebb terepei. Bár a kultúra iránti „kitüntetett figyelem" az elhárítómunkában nem eredményezett speciális eszközöket és módszereket, mégis úgy ítélték meg, hogy ez igen „kényes terület". Talán azért is, mert a külföld (főként a Nyugat) szemében egy korabeli népi demokratikus ország többek között attól volt szalonképes, hogy miként bánt azokkal, akik a domináns kultúrával szemben alternatívákat képviseltek. A hetvenes évek elejének történései persze egyáltalán nem igazolják azt, hogy a hatalom kesztyűs kézzel bánt volna ezekkel a személyekkel.

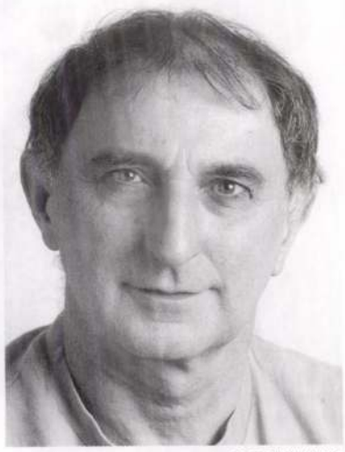

POGONYI LAJOS

Azt mondta, hogy a képzőművészek megfigyelése beletartozott az általában vett kulturális elhárításba. Eközben én meg azt gondolom, lehet, hogy naivan: a képzőművészek tevékenységének megfigyeléséhez annak is kellett értenie valamelyest, aki megfigyelő volt.

A választ távolabbról kezdeném. Természetesen az „outsiderek" mellett dolgoztak a hálózatban „szakemberek" is, akik jól ismerték a területet, de az alapprobléma nem ez. Az alapprobléma a képzőművészet társadalmi státusával kapcsolatos. A képzőművészet, szemben mondjuk az irodalommal vagy a filmművészettel, nem volt integráns része a kultúrának, és hozzáteszem, hogy ez a helyzet az elmúlt évtizedek alatt szinte semmit nem változott. A képzőművészeti cenzúra és a műkritika hatvanas-hetvenes évekbeli anakronisztikus és doktriner retorikája teljességgel alkalmatlannak bizonyult arra, hogy megítélje a korszerű művészetet, vagy bármilyen közösséget vállaljon azokkal az új irányzatokkal, amelyek a művészetben ebben az időszakban jelentkeztek. Képviselőik eleve elhajlónak, deviánsnak minősültek, és az elhárítás látókörébe is ebből a megfontolásból kerültek. Világosan kell látni tehát, hogy a BM tulajdonképpen magatartásuk okán, és nem művészi szempontokra hivatkozva „tanulmányozta" tevékenységüket.

Mit tudunk arról, hogy menynyire voltak egymással szolidárisak a megtűrt, a tiltott és a támogatott művészek?

A megosztás része a hatalom logikájának és megkerülhetetlen eszköze a különböző politikai játszmáknak. Ez a módszer ugyanis nem csupán arra szolgál, hogy egymásnak ugrassza és ledarálja az ellenfeleket, hanem pró és kontra a lojalitás próbája is egyben. Előbb-utóbb kiderült, hogy az állam kiktől vásárolt, kik kaptak megrendeléseket, kik azok, akik a kedvezményezettek viszonylag

Sasvári Edit interjú

* Kurt Schwitters (Hannover, 1887–Ambleside, 1948) német festő és költő, Drezdában folytatta tanulmányait. Az első világháború vége felé jelentek meg festményein az absztrakt és expresszionista tendenciák, de első, igazán önálló alkotásai 1918–19-ből származnak: ekkor készítette első kollázsait és merz-képeit. (A merz elnevezés egy bank, a Kommerz und Privat Bank nevéből származik, az ő újsághirdetéseikből készültek kezdetben a kollázsok, de Schwitters később így nevezte minden alkotását, sőt a Hannoverben 1923-ban általa alapított folyóiratot is. Végső célja a „totális műalkotás" megteremtése volt. Ez a merz-színpad sohasem valósult meg, de kollázsai és konstrukciói a háború óta számos művészre hatottak.)

A pályázatok beérkezési határideje: 2005. május 17. Az elbírálás határideje: 2005. július 31.

Az ösztöndíj első részlete kifizetésének, valamint a lakásba való beköltözésnek dátuma 2006. február.

Az alapítvány kuratóriuma fenntartja azt a jogát, hogy a díjat megosztva, illetve megfelelő pályázat híján ne adja ki.

A pályázatot az alábbi címre kérjük eljuttatni:

Városi Képtár – Deák Gyűjtemény
8000 Székesfehérvár, Oskola u. 10.

További információ kérhető a fenti címen, a keptar@enternet.hu e-mail címen, illetve telefonon: 22/329-431.

Április közepén, a Budapesti Tavaszi Fesztivál programjaként *SZABAD MŰVÉSZETEK DOKTORA – 10 éves a képzőművészeti doktorképzés a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karán* címmel láthatnak 46 kortárs magyar művészt bemutató kiállítást az Ernst Múzeumban.

„SZELLEMI FELÜDÜLÉS"- üdülési csekkel a fesztiválokon

2005. január elsejétől a kulturális tárca támogatásával megvalósuló művészeti fesztiválok is elfogadhatják fizetőeszközként a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány által kibocsátott üdülési csekket. A döntéssel a minisztérium a fesztiválok támogatási forrásait és az üdülési csekk felhasználási lehetőségeit kívánta bővíteni. A tárca pályázatain a jövőben előnyt jelent majd, ha a pályázó művészeti fesztivál szervezője a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvánnyal szerződést köt az üdülési csekk elfogadásáról.

Az üdülési csekk művészeti fesztiválokon való beváltása mind a csekk felhasználója, mind a fesztiválszervezők számára előnyös, hiszen ez a rendezvények látogatószámának és ezáltal a bevételének növekedésével is jár. Az üdülési csekk bevonása az NKÖM által támogatott művészeti fesztiválok fizetőeszköz rendszerébe az egyik első lépés ahhoz, hogy a kulturális terület egy számára új piacon jelenjen meg. Mivel a hazai fesztiválokon egyre növekszik a külföldi látogatók száma, az üdülési csekk fontos szerepet játszhat a belföldi közönség részvételének erősítésében.

Az üdülési csekkről

Az üdülési csekk olyan munkáltatói juttatás, amelyet a cégek a minimálbér erejéig adómentesen vásárolhatnak meg. Az üdülési csekk 2700 belföldi elfogadóhelyen váltható be. 2004-ben a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány (MNÜA) több mint 7 Mrd Ft-, értékű üdülési csekket forgalmazott.

A fesztiválokról

A kulturális tárca a nagy fesztiválszervezőkkel is egyeztetett az üdülési csekk fesztiválokon történő bevezetéséről. A Magyar Fesztivál Szövetség országos civil szervezet, 130 szervezet fesztiváljait tömöríti. A Magyar Művészeti Fesztiválok Szövetsége 49 fesztivált tömörít, zömmel a kormányzat által is támogatott fesztiválokat (pl. Budapesti Tavaszi Fesztivál, Budapesti Őszi Fesztivál, Budapesti Búcsú). A Szabad Tér Színház Kht. a budapesti szabadtéri színházak nyári programjaiért felelős szervezet, tavaly 60 nyári előadást szerveztek, és nevükhöz fűződik a Budafest Nyári Zenei fesztivál is.

Bővebb információ: Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány, *Hammer Teréz*, tel.: 224-90-11. A kulturális tárca által 2005-ben támogatott kiemelt fesztiválokról információ az NKÖM honlapján: www.nkom.hu

PÁLYÁZAT
Szekszárdi séták a századfordulón

A Wosinsky Mór Megyei Múzeum városismereti pályázatot hirdet a megyeszékhely rendezett tanácsú várossá válásának századik évfordulója alkalmából.

A 6-8 A/4-es oldal terjedelmű dolgozat témája lehet a századfordulós Szekszárd egy-egy híres épületének, épületegyüttesének vagy rangos eseményének történeti bemutatása, lehetőség szerint fotókkal, képekkel történő illusztrálása. Egy pályázó csak egy pályamunkával jelentkezhet.

A pályázat benyújtható papíron gépelve vagy adathordozón egyaránt. A dolgozat végén kérjük, szíveskedjenek megadni a felhasznált irodalomjegyzéket.

A pályamunkákat muzeológusokból és helytörténészekből álló bíráló bizottság értékeli.

Kategóriák: 1. Ifjúsági (18 éves korig)
2. Felnőtt(18 éves kortól)

A pályázatok beküldési határideje: 2005. május 27.

Eredményhirdetés, díjátadás: 2005. június 8. szerda, 15 óra

Helye: Wosinsky Mór Megyei Múzeum könyvtárterme

A Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozata):

• *Benke László* olimpiai aranyérmes mesterszakácsnak, mestercukrásznak a magyar gasztronómiai kultúra fejlesztése, nemzetközi elismertetése érdekében végzett sokoldalú, méltán népszerű munkássága elismeréseként;

• *Bogyay Katalin*nak, a londoni Magyar Kulturális Központ igazgatójának a Magyar Magic – Hungary in Focus 2004. évi nagy-britanniai rendezvénysorozat megszervezéséért és lebonyolításáért;

• *Kincses Károly* fotóművésznek, muzeológusnak, a Mai Manó-műteremház igazgatójának kimagasló színvonalú művészeti tevékenysége elismeréseként;

A Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetést kapott *dr. Villangó István*, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum nyugalmazott címzetes igazgatója.

Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetést kapott: *Németh Lászlóné*, a Magyar Nemzeti Múzeum gazdasági vezetője, *dr. Praznovszky Mihály* irodalomtörténész.

Ferenczy Noémi-díjat kapott *dr. Morgós András* iparművész-restaurátor, a Magyar Nemzeti Múzeum tudományos kutatója.

Harangozó Gyula-díjat kapott: *dr. Diószegi László* koreográfus, a Teleki László Alapítvány igazgatója.

Németh Lajos-díjat kapott: *Sasvári Edit*, a BTM Kiscelli Múzeuma-Fővárosi Képtár igazgatóhelyettese, *Tatai Erzsébet*, a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézetének tudományos kutatója, *dr. Zwickl András*, a Magyar Nemzeti Galéria főmuzeológus művészettörténésze.

Táncsics Mihály-díjat kapott: *Ráday Mihály*, a Magyar Televízió főmunkatársa, a KÖH elnöki tanácsadója.

Jelölés Wellmann Imre emlékéremre

A Magyar Múzeumi Történész Társulat 2004-ben Wellmann Imre emlékérmet alapított azon személyek részére, akik a történeti muzeológia terén kiemelkedő teljesítményt nyújtottak. Az emlékérmet azok a hazai és határon túli történész-muzeológusok kaphatják meg, akik tevékenységüket – a múzeumi munka bármely területén – hosszabb időn át közmegelégedésre magas színvonalon látták el, illetve az előző évben (években) kiállítás rendezéssel, tudományos publikációval, vagy a gyűjtemény gyarapítás és feldolgozás területén kiemelkedő teljesítményt nyújtottak. Az emlékérem évente két személynek ítélhető oda, az erre a célra létrehozott kuratórium döntése alapján. Az emlékérem ünnepélyes átadása az évi országos történész-muzeológus konferencián, illetve, a MAMUTT közgyűlése alkalmából történik. Az elismeréshez pénzjutalom nem jár. Az emlékérmet 2004-ben *dr. Béres Katalin* (Göcseji Múzeum) és *dr. Szikossy Ferenc* (Magyar Nemzeti Múzeum) kapta meg.

Kérjük a Kollegákat, hogy írásbeli javaslataikat – részletes indokolással – **2005. május 30-ig** juttassák el a Magyar Múzeumi Történész Társulat elnöksége számára:

Magyar Nemzeti Múzeum
1370 Budapest pf. 364
e-mail cím: selmeci.edit@hnm.hu

Dr. Pintér János sk.
a Magyar Múzeumi Történész Társulat elnöke

Pályázati kiírás Deák Dénes ösztöndíj elnyerésére

A székesfehérvári Deák Dénes Alapítvány kuratóriuma pályázatot hirdet művészettörténész, illetve várostörténész részére.

Az alapító végrendelete értelmében a pályázatot elnyerő alkotó számára a kuratórium évi 1500 dollárnak megfelelő összeget ajánl fel, mely negyedévi bontásban kerül kifizetésre; s egy évre biztosítja a tulajdonában levő Budapest, II. kerületi kétszobás lakás használatának jogát – a lakás közüzemi díjainak kifizetése (gáz, villany, telefon) az ösztöndíjast terhelik.

Pályázni egy évre szóló, részletes kutatási tervvel, szakmai önéletrajzzal és egy elismert pályatárs írásbeli ajánlásával lehet.

Az elbírálás során előnyt jelent, ha a kutatás témája kapcsolódik Székesfehérvárhoz vagy Deák Dénes szellemi örökségéhez, gyűjteményéhez.

Pályázatot nyújthat be bármely magyar és külföldi kutató, illetve csoport.

Az ösztöndíjasnak kutatómunkája összefoglalásaként írásban kell beszámolót készíteni, s két éven belül e kutatási témában megjelenő publikációiban az alapítványt, mint támogatót fel kell tüntetnie.

Az ösztöndíj legfeljebb egyszer hosszabbítható meg.

SASVÁRI Edit

SASVÁRI EDIT

Művészettörténész.
1962-ben született Dunaújvárosban. Az ELTE Művészettörténet Tanszékén végzett. 1988 óta a székesfehérvári István király múzeumban dolgozik muzeológusként.
Publikációi jelentek meg az *Új Művészet*ben és a *Balkon*ban. Az *Árkus* c. irodalmi kultúrális folyóirat képzőművészeti szerkesztője.

BARTOS TIBOR • AGÓCS JÓZ
HONTI LÁSZLÓ • BU
MACEDONIO FERNÁNDEZ • ERNEST C

- kiskolombusz f
- A tökből lett ko
- Utak az Ismere
- A Bioszféra pia
- Az élet lelassítá

Sasvári József

Sasvári József mű-
ötvös és ékszerész m. IV
Régiposta u. 10. 180-148

Bptávb 1940 szept.

Máte evang. [illegible] / VI. 253.

Sasvári József

Sasvári József műötvös és ékszerész. IV. Régiposta-u. 10.
180-148

Bptávb 1940 szept.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Neuhuys.

14 június 10-én.

ultan, szalmafonású széken
t kis leányka, a ki kabátot
n öltést csinál. Rövid haja
üzér, öltözete pedig rövid
sötétszürke szoknya. Előtte
melyen theás kanna és csé-
ládácska lóg a falon. Jel-
piros betükkel: »*Albert*

ı. — Lelt. sz. 3865. — Vétetett
14–909) és az 1909 január
edély értelmében az E. J. van
-án. — Kifizettetett az 1909
909), az 1910 márczius 5-iki
1 január 1-jei 146423–910
160268–911 (11–912) sz.
909 május 16-án (850–909),
1910 április 6-án (774–910),
és 1912 február 8-án (666–
ta az 1911 márczius 11-iki
1911 márczius 11-iki 22120

latok a Szépművészeti Múzeum-
Varrónő.
Horváth Ilona.

537

III
537 (38'65)
640 (378)

Sasvári József

ötvös

Bp. IV. Regipósta u. 10.

Nemfévk 1941.

197. 9

EGETŐ ÁRPÁD
KÖNYV-, PAPÍR- IRODASZER-KERESKEDŐ
BARÓT, HÁROMSZÉKMEGYE

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sátoraljaújhelyi

Rákóczi-ház

képe repr.

Magyverecke

III. 140. l.

Vas. Ujs. 1864.

ész- és emlékezőtehetségnek puszta idomitása helyett; hogy az embert mindenünnen környező természetet és annak szépségeit, valamint komoly czéljait is elfogulatlan szemmel és fogékony kebellel nézni, az emberinem törekvéseit és reményeit, a müveltség haladását, az életet és ennek végtelenül gazdag változatait, s egyfelől komoly fennségét, másfelől vidám derüjét helyesen felfogni s megérteni, s e felfogás és megértés következtében mély és meleg részvéttel kisérni képesekké válhassanak, s mihez csak tisztán rajzolt mintaképek kellenek s a vágy — e mintákhoz hasonlitani.

Az igy kiképzett hajadonból azután nem csak derék gazdasszonyt lehet remélni, és gondos nevelőt, kinek az óhajtott süker elérése hozandja meg gondoskodásáért a legszebb jutalmat, hanem férje is szeretetreméltó társat s boldogitó feleséget találand benne, egyszóval azzá fog lehetni, a mivé az asszonynak *lennie kell,* s a mivé *válnia* komoly törekvés mellett korántsem nehéz.

A *himnemü fiatalság* különösen szembetünő változás nélkül és lassan megy át a serdülés korszakába; legfölebb ha képzelgése kezdi háborgatni az agyát; képzelgés, mely olykor rajongássá is fajult. — Ezt azonban ki lehet kerülni az által, hogy táplálékony, de nem izgató élelmezés, s az agynak kellő megkimélése mellett, szabadban tétetünk velök czélszerü gyakorlatokat. — Nagy fontosságu e korban ugy a tornázás, (melynek azonban nem szabad vakdühig fokozódnia), mint a fürdés folyóvizben (uszással.) E korban minden szellemi és testi erőködés után hosszabb pihenést (alvást) kell következtetni, mert meg kell gondolnunk, hogy, mig a test tökéletesen ki nem fejlödött, az erők minden tulságos megfeszitése tetemes kárt okoz.

A *kórok* közöl az ifjuság közt legtöbbször fordulnak elő, és pedig felhevülés utáni erős meghülések következtében, lobos bántalmak az izületekben, (csuz) a mellhártyában, a tüdöben és a szivben, valamint hagymáz és tüdögümő-kór is. E bajok legnagyobb részt szelid lefolyásnak indulnak, s nem is kell egyéb, mint e lefolyást az ágyban, tiszta s mérsékelt melegü levegő mellett csendesen végig várni.

(Vége következik.)

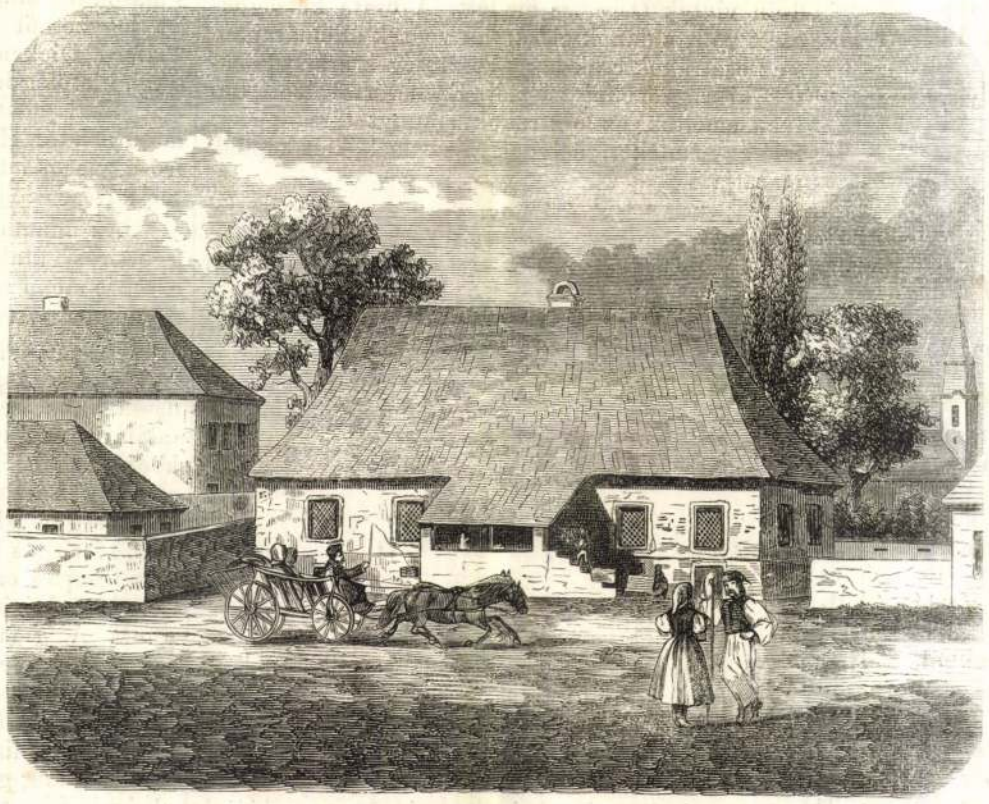

A legelső prot. imaház Magyarországban. Sátor-alja-ujhelyi régi ház.

A mexikói önkénytes csapat.

Alig terjedt el a hire, hogy Miksa ausztriai főherczeg a neki ajánlott mexikói császári koronát elfogadta: az egész osztrák birodalomban nagy lett a mozgalom, mind a katonai, mind a polgári pálya különféle osztályaiban s azonnal nagy számmal jelentkeztek, a kik elszánták magukat az uj császárt tengerentuli nagy birodalmába követni. Nemsokára egy önkénytes mexikói csapat felállitása el is lőn határozva s megenzetét illeti, e részben tekintettel kellett lenni, nemcsak a kényelem, czélszerüség, olcsóság és tartósság, hanem a mexikói klima és népszokások kivánalmaira is.

A csapat főparancsnoka gróf Thun Hohenstein Ferencz tábornok; ennek közvetlen parancsa alatt áll a törzskar főnöke, Zách alezredes. Törvényszéki vagy igazságügyi főnöke a csapatnak egy törzs-auditor, s az egészségi ügyben a törzsfőorvos, ki alatt a többi orvosok és sebészek állanak. Van a törzsnek karmestere s zenekara is.

A csapat egyes osztályai ezek: vadászok, huszárok, dsidások, tüzérek, utászok. Mellékelt képünkön e fegyvernemekből egyes példányokat mutatunk be. — A vadászok vörös bő nadrágot s hosszu száru csizmát, sötétkék kabátot (blouset), szürke kalapot (sombrero) fekete kakastollakkal, fekete szijakat, stb. viselnek. A tiszteknek szürke strucztollaik vannak s revolverekkel vannak ellátva. A nyakravaló a vadászoknál s a technikai osztályoknál fekete atlaszból van; a lovasságnál magyaros szabásu, ezüst rojtokkal.

A tüzérek s technikai osztályok ruházata a vadászokétól csupán a kalap tollának szine által különbözik. Ezen szin a tüzéreknél a vörös, amazoknál fehér. Az orvosok, auditorok, élelmezési tisztek stb. fekete strucztollakat viselnek.

A huszárok öltözete egészen magyaros: veres szük nadrág, sötétzöld attila és dolmány, ezüst zsinórra, s szürke kanászkalap sötét sastollal s ezüst bojttal. — A dsidásoknak sötétzöld bő nadrágjok van vörös szegélyzettel, hosszuszáru lovagcsizma, sötétzöld kabát (uhlanka), fehér négyszegü sipka (konföderatka) sastollal. — A köpönyegek szine átalában sötét barna, oly szabással, a minő az osztrák önkénytes huszároké, hátul csuklyával.

A csapat legénysége 6 évi szolgálatra kötelezte magát, a mikor azután vagy haza szállitják, vagy ott is maradhat, ha él és ugy akarja.

Még nehány hét előtt Pest közhelyein is lehetett látni a mexikói egyenruhában járó tiszteket, kik itt toborzási czélokból tartózkodtak. — Most ezen alakok nálunk többé nem láthatók. Mint a lapokból olvastuk, az önkénytes csapat első fele, Zách alezredes vezérlete alatt nov. 15-én indult el Mexikóba a trieszti kikötőből, a másik fele pedig gróf Thun tászállott ugyanbornokkal deczember 1-sőjén ott hajóra.

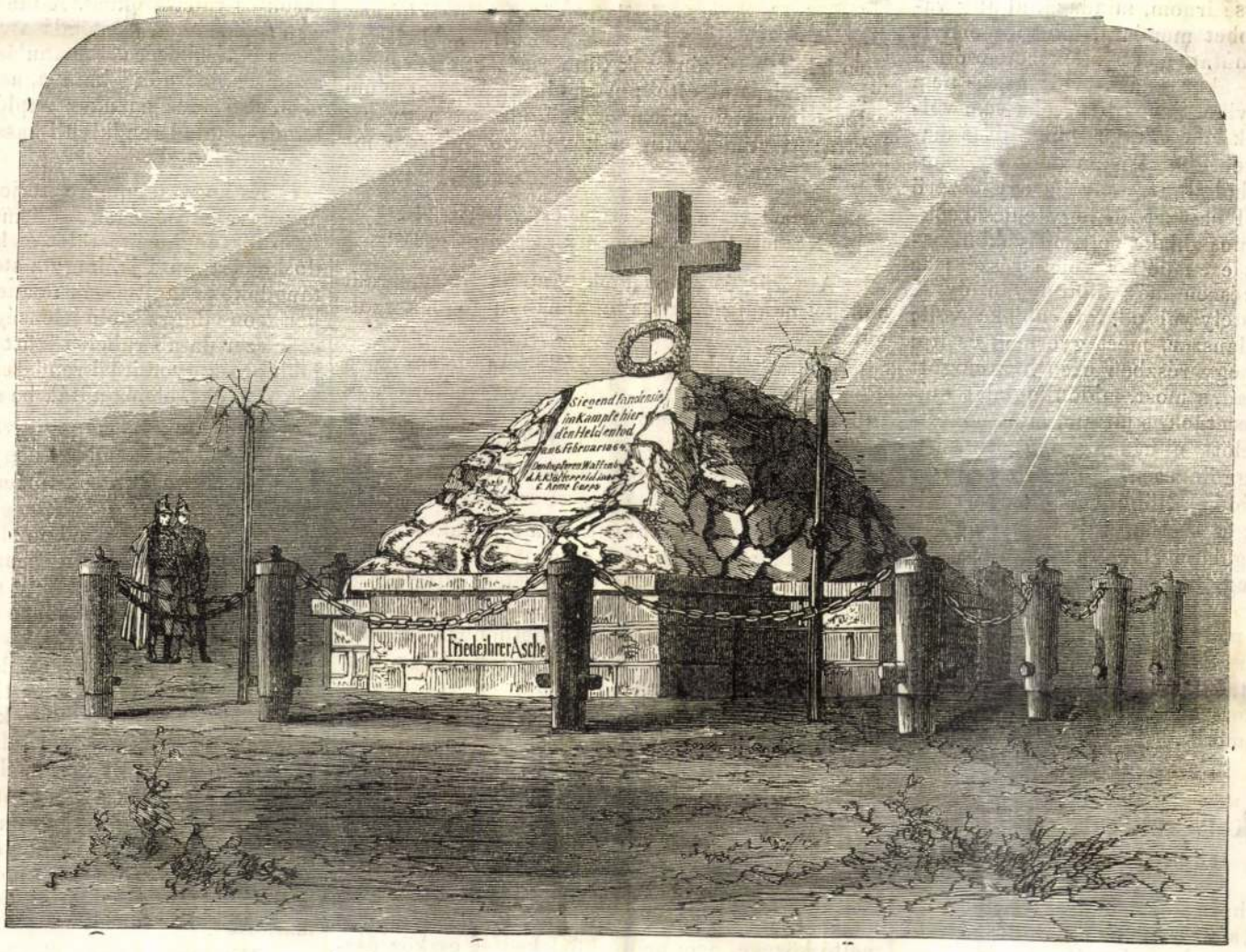

Az Oeversee melletti siremlék a schleswigi csatatéren.

Egy nevezetes ház S.-A.-Ujhelyben.

Egy igénytelen, de ószerü, és alakjára nézve nem egészen mindennapias épitmény az, melyet emlékezetből, de lehetőleg hiven rajzoltam le,

s melyet, mivel épen a mult nyáron bontották szét, hogy helyébe ujat épitsenek, meg akartam menteni a feledéstől és enyészettől.

Századokat élt át e ház, ki tudja, hányszor cserélt tulajdonost, s időnkint mily lakói voltak, s ki tudja, vajjon utolsó tulajdonosának van-e tudomása arról, hogy mily falakat romboltatott le?

Hogy ki épitteté, s kinek szolgált legelőbb lakásul, nem tudom, mert alakja azt látszik mutatni, mintha egy jómódu birtokos vagy polgár épittette s használta volna azt 3 század előtt saját lakásául.

De jött ekkor egy korszak, midőn a keresztyénség kebelében nagy mozgalom támadt, s az eszmék szenvedélyes harczai után, a hitágazatok uj megállapitása folytán Krisztus hivői európaszerte két külön részre szakadtak.

Ezen mozgalomnak Németország volt ugyan gyupontja, de egyidejüleg fogamzott és terjedt el ez eszme hazánkban is, s tudva levő dolog, hogy Zemplénmegye két városkája, S. a. Ujhely és S. N. Patak voltak az elsők, hol a reformatio feltüzte zászlóját.

Eleinte titokban s rejtett helyen gyülekezének össze annak hivei; egy pinczét kerestek fel például S.-A.-Ujhelyben, melyet ma is ismerünk, mely közvetlenül a város nyugati részén, két hegy közt fekvő regényes sziklás szük völgyben, az ugynevezett Sólyomkán fekszik, s melyet jelenlegi tulajdonosa, Majorosy József, kegyeletes becsben is tart. S midőn hazánkban, talán a külföldnél is előbb, megszülemlett a vallási türelmesség, egy ház nyilt meg itt e czélból, melybe mint rendes imaházba jöttek egybe a reformatio hivei.

E ház volt tehát az *első protestáns imaház* hazánkban, S.-A.-Ujhelyben a papsor-utczán, helyesebben papsoron, igen közel a r. katholikus egyházhoz, s jó ideig használtatott e czélra, mig később a tágas és jó izléssel épült s palakővel fedett egyház emelkedett egy keritett helyiségben, melynek tornya s fedele képünk hátterén látszik, s mely ismét, valamint a szomszéd sárospataki is, azon kort jellemzi, midőn a közhatalom csak a házhelyek belsején, s nem az utczákra, vagy azok közepére engedé a protestáns templomokat épittetni.

Visszatérve azonban felvett tárgyamhoz, le kellene azt most kissé irnom, mindazáltal alig vagyok képes róla többet mondani, mint a mennyit maga az ábrázolat mutat, mert emlékezetem óta a rondaság tanyája — korcsma — volt az, és nem is a diszesebbek egyike. Szobáiban soha sem voltam, de azok tágasak lehettek, az épület kissé magasabb, s egy pinczeházból s azon mintegy emelethez hasonlitó lakból állott, melyhez egy ószerü falazott és fedett lépcsőzet és egy előcsarnokforma vezetett. Számos ablaka volt, melyekből hatot látni az épület ezen déli s keleti részén; az északi és nyugati részen még több ugyan oly X alakra font vasrostélylyal ellátott ablaka volt; láttam őket számtalanszor, mert gyermek és ifju koromat töltém az egy részben ezen ház mögött helyezett apai házban, s most, midőn foglalatosságaim sokszor ide vezetnek, s láttam, mint bontották szét két év előtt e háznak nyugati felét, kettévágván azt függőlegesen, mint egy sajtot, s ismét ez évben, midőn a többi, még megmaradt felét is lerombolták és széthordták, meg nem állhatám, hogy azt legalább alakjára nézve megközelitőleg hiven meg ne őrizzem, s közre ne bocsássam.

Történetéről, melyet ily röviden, évszámok kitétele nélkül, puszta hallomás után irtam le, irjanak azok többet, kik talán annak, s átalában a reformatio első korszakának történeti adatait nálamnál jobban ismerik. *Matolay Viktor.*

Egy siremlék a schleswigi csatatéren.

A schleswig holsteini hadjárat, mely most egy éve kezdődött, s melyben az egyesült osztrák-porosz hadak a dán uralom alatt állott német herczegségek különválását kivivták, be van fejezve. A béke meg van kötve; a porosz hadsereg egy része még a herczegségekben tanyázik ugyan, hogy ezek sorsának végelintézésénél segédkezet nyujtsanak; az osztrák sereg azonban végkép hazatért onnan s a mult hetekben itt Budapesten is találkoztunk a schleswig-holsteini csatatérről szerencsésen hazatért honfitársainkkal, kik, mint az osztrák hadsereg tagjai, illető ezredeikben a német herczegségek ügyeért küzdöttek.

Tudva van, hogy több magyar lovas és gyalog csapat vett részt ama hadjáratban s egész Németország egyhangu elismerése követte huszár s gyalog ezredeink, régi jó hirökhöz méltó vitéz és elszánt hadi tetteit. A győzelem kivivásában kétségtelen az ő részök. De a győzelem nem történhetett meg vér és élet áldozata nélkül.

A leggyilkosabb ütközetek egyike volt az, melyet az osztrák hadak a dánok ellen 1864. febr. 6-án vivtak *Oeversee* mellett. A csata kétségbeesett volt, a dánok elszántan védték állomásaikat, s az osztrákok csak nagy veszteségek árán tűzhették ki a győzelmi zászlót. Ezen vértől ázott helyen emeltek az osztrákok elhunyt társaik sirja felé egy emléket, melynek rajzát mellékelt képünk mutatja.

E siremlék f. évi nov. 2-án szenteltetett fel nagy ünnepélylyel, s egyszerü és kolosszális alakjával a regényes vidéken, melyen áll, a nézőre jó benyomást okoz. — S még késő időkben is fogja hirdetni az emlék a mai napok történetét, s többi között az is, hogy e távol vidéken magyar vér is ázta ta a föld rögeit. „Friede ihrer Asche!“ mondja az emlék fölirata; s az elhunytak emlékét mi is részvéttel kisérjük.

A gyorsirásról.

I.

A gyorsirás méltán sorakozik az ujabb kor azon nagy horderejü találmányai mellé, melyek az emberi erő, idő s tér megkimélésére irányulnak. Ezzel azonban koránsem azt akarom állitani. mintha a gyorsirás az ujkor találmánya volna; mert ha bajosan bebizonyitható is némelyek azon tétele, mintha már a zsidóknak is stenographiájuk lett volna, kétségkivüli, hogy a görögök és rómaiak művelődésük fénypontján a tachygraphiát (gyorsirást) nemcsak a nyilvános életben használták igen bőven, hanem az ujabb kutatás eredménye szerint az iskolákban is tanitották. — Tudjuk, hogy Xenophon, Socrates mesterének szóról-szóra leirt előadásaiból készitette „memorabiliáit.“

Tiro, Cicero szabadosa, ki szerint a római gyorsirást ma is „notae Tironianae“-nek nevezzük, urának nagy szolgálatot tőn gyorsirói képességével; Seneca tetemesen javitotta s bővitette Tiro jeleit; a történészek több császárt emlitenek, kik gyorsirással éltek; Ausonius „Ad notarium velocissime excipientem“ czimü odát irt a gyorsirókra; Martialis pedig a következő epigrammot hagyta hátra:

„Currant verba licet, manus est velocior illis.
Nondum lingua suum, dextra peregit opus.“

A görög és római tachygraphia hátramaradt emlékei mindig érdekes tanulmányul fognak szolgálni.

Az angoloknál már 1588-ban jelent meg *Timothy Bright*-től az első gyorsirási könyv, és tudvalevő dolog, hogy ott a reformatio szellemi küzdelmeiben a gyorsirás jelentékeny szerepet vitt. Francziaországban 1660-ban jelent meg *Jacques Cossard*-tól az első gyorsirási könyv.

A gyorsirás tehát épen nem a jelenkor találmánya, hanem igenis csak az utóbbi évtizedekben sikerült a művészetnek oly széles elterjedése, milyennek ez jelenleg Francziaország, Anglia, Északamerika s különösen Némethonban örvend. Ez országokban igazán fölismerték, hogy mai napokban, midőn az emberi ész főtörekvése az emberi erő, idő, tér megkimélését czélozza, midőn a még évtizedek előtt megcsodált sebességü gőzkocsi a távirda gyorsaságához képest ma már lomhának tetszik; midőn a közforgalom a közlekedési eszközök által eddig nem sejtett élénkséget nyert; midőn még a különben lassan haladó földmivelés is szolgálatába veszi a gőzerőt: azon időben a hosszadalmas, nehézkes, időt és tért rabló közönséges irás nem lehet többé az eszmecsere méltó közege, nem méltó közlekedési eszköz esztől észhez, szivtől szivhez. Fölismerték, hogy nincs hivatás, foglalkozás akár a magán, akár a nyilvános életben, hol a gyorsirás, ha nem épen okvetlenül szükséges, de legalább igen hasznos ne lehetne.

Nem szólok a gyorsirás valóságos eleméről, a parlamenti gyakorlatról: mert hisz éltet vőn az ettől s éltet is ada ennek. Vagy mi egyébnek köszönhetjük, mint a gyorsirásnak, hogy Pitt, Mirabeau, Széchenyi hazafias szózatai oly benső hévvel, mintha csak most kelnének ajkukról, nyomulnak keblünkbe? Hány fényes gondolat, hány a percz gyujtó hatásától föllobbant lángeszme veszne el észrevétlenül, ha azt a gyorsirás az utókornak fenn nem tartaná? — Angliában s Észak-Amerikában a gyorsirás annyira el van terjedve, hogy minden nagyobb lapnak meg van a maga 10—12 állandó gyorsiró reporterje s a „Bath-Journal,“ „Norfolk-News,“ „New-York-Tribune“ s mások nyomdájában a szedők egyenesen a gyorsirt jegyzetből szedik a közleményt. — Burke, Talford, Dickens mint gyorsirók kezdették politikai, illetőleg irói pályájukat; az ujabb angolhoni statistikai adatok hat női gyorsiró reportert mutatnak föl. Hamburgban a többi közt női gyorsiró-egylet is létezik a stenographiának nők közti terjesztése czéljából.

Az államnak különös érdekében állhatna a gyorsirás átalános elterjedése, a mennyiben ezrekre menő csupán irásbeli munkát végző hivatalnokai a gyorsirás segitségével sokkal nagyobb eredményre képesittetnének.

Irók, orvosok, papok rosz irása már közmondássá vált; de könnyen meg is fogható, miért találni csak iskolás gyermekeknél, irómesterek- és könyvvivőknél szép irást, mint kiket főleg irásuk csinossága ajánl: mig szakférfiak sebes irásra, a betük egymásba olvasztására, gyakori szóknak csak részleges kiirására vannak utalva. S ha más nem, csupán ez utóbbi is elég hangosan kiáltja, hogy az eddiginél rövidebb irásmódra van szükségünk. A gyárnok, kereskedő s minden üzleti emberre nézve, kinek az idő megkimélése nagy nyereség, a gyorsirás használata megbecsülhetlen. Ott fekszik előtte 20—30 levél, melyre még ma kell válaszolnia, mi a nap legnagyobb részét veszi igénybe, mig gyorsirással egy két óra alatt bizton elvégzi. Némethonban sok helyütt a könyvvitelnél is használják, de e tekintetben Angliában s Észak-Amerikában haladtak ismét legtovább; sok, igen tekintélyes czég kizárólag gyorsirásilag viteti könyveit, s iroda-személyzetétől okvetlenül megkivánja a stenographia ismeretét. Mily jó szolgálatot tehet a gyorsirás ügyvédnek, ha p. az államügyésznek fontosabb megczáfolandó tételeit szóról-szóra följegyezheti olyankor, midőn egy szón a vádlott becsülete, sőt néha élete függhet; mily haszonnal alkalmazható az törvényszéki kihallgatások és vallatásoknál. A tanár, politikai, világi s egyházi szónok, ki előadása vagy szónoklata előleges elkészitésére s betanulására van néha utalva; az orvos, mérnök s katona, az utazó, ki a benyomás első hevében akar naplójába följegyzéseket tenni, — mind rendkivüli haszonnal alkalmazhatja a gyorsirást. *)

És hogy mennyire terjed a gyorsirás nagy hasznavehetőségének fölismerése, azt nemcsak több törvényhozótestület és kormány abbeli gondoskodása mutatja, hogy a stenographia a középtanodákban tanittassék: hanem talán legfeltünőbben azon világra szóló jelenség, hogy maga az orosz czár ezer darab rubelt tüzött ki pályadijul a legjobb orosz gyorsirási rendszerre, melyre a pályázók f. é. okt. elején adták be müveiket!

Nem csekély megnyugvással mondhatjuk el ezen adatokkal szemben, hogy hazánkban, főleg a negyvenes években sok történt a gyorsirás meghonositására. *Károlyi György* és *Andrásy György* grófok a gyorsirás előmozditására 100 aranyat tüztek volt ki jutalmul; a haza legjelesebb fiaiból állandó választmány alakult a gyorsirás pártfogolása czéljából, s az e végre begyült összegekből versenydijakat tüzött ki. — Az 1844-ki országgyülésen a karok és rendek föliratot akartak a fejedelemhez intézni a pesti kir. egyetemen föláliitandó gyorsirási tanszék ügyében, melyre a magyar gyorsirás körül annyi babért szerzett *Hajnik Károly* volt kiszemelve; a főrendek azonban nem pártolták a föliratot, hanem erre a karok és rendek egy törvényjavaslatban 3 éven át, évenkinti 4000 ftot határoztak oly 8 egyénnek, kik magukat a gyorsirásban kiképzésre s országgyülési gyorsirásra kötelezik. De ez is csak tervben maradt.

Mindezen nemes fáradozás azonban csupán oda irányult, hogy a parlamenti életben szükségelt gyorsirói erő mindig rendelkezésen legyen; de a gyorsirásnak olyszerü átalános terjesztése ügyében, miszerint az az egész nemzet tudományos közkincsévé váljék, hazánkban ugy szólva még mi sem történt.

Pedig e tekintetben sem szabad saját kárunk

*) Lásd „A gyorsirás a középtanodákban“ czimü értekezésemet a pesti főreáltanoda $186^2/_3$ évi értesitőjében.

SÁTORALJAÚJHELY

Egy-egy ötvösét említik 1720 óta.[1] A város régi, XIV. századi címere V pajzsban.[2]

Einige Meister sind seit 1720 erwähnt.[1] Das alte Stadtwappen war V im Schild.[2]

[1] Kapossy János op. cit. — [2] Orsz. Levéltár — *Staatsarchiv*, Bp.

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1921			Valószínű próba. — *Wahrscheinliches Beschauzeichen*
1921	Nr. 1921	„SPH"	Mentegombok Tokajból. — *Knöpfe aus Tokaj.*

Az elszakitott Magyarors

gos Bizottsága "Az elszakitott Ma
adássorozatot rendez. A kiváló mü
felölelik Nyugatmagyarország, a Fe
tesebb müemlékét. A vetitett képek
szinházban tartatnak, d.u. 1/2 4 ó
2.-i előadást, amely d.e. 11 órako
programmja a következő : Jan. 26.-
ország és Pozsony müemlékei. Febr
a bányavárosok müemlékei. Febr. 9
ség és Sárosmegye müemlékei. Febr
nevezetesebb müemlékei. Febr 23.-
müemlékei és az erdélyi erődtemplo

Sátoraljaújhelyi

Kálvária kápolna

Fölszentelték
kálvár

Nemzeti Ujság képes
mell. 1938. sept. 18.

Vas. Lap. 1864.

ész- és emlékezőtehetségnek puszta idomitása helyett; hogy az embert mindenünnen környező természetet és annak szépségeit, valamint komoly czéljait is elfogulatlan szemmel és fogékony kebellel nézni, az emberinem törekvéseit és reményeit, a műveltség haladását, az életet és ennek végtelenül gazdag változatait, s egyfelől komoly fennségét, másfelől vidám derüjét helyesen felfogni s megérteni, s e felfogás és megértés következtében mély és meleg részvéttel kisérni képesekké válhassanak, s mihez csak tisztán rajzolt mintaképek kellenek s a vágy — e mintákhoz hasonlitani.

Az igy kiképzett hajadonból azután nem csak derék gazdasszonyt lehet remélni, és gondos nevelőt, kinek az óhajtott süker elérése hozandja meg gondoskodásáért a legszebb jutalmat, hanem férje is szeretetreméltó társat s boldogitó feleséget találand benne, egyszóval azzá fog lehetni, a mivé az asszonynak *lennie kell,* s a mivé *válnia* komoly törekvés mellett korántsem nehéz.

A *himnemű fiatalság* különösen szembetünő változás nélkül és lassan megy át a serdülés korszakába; legfölebb ha képzelgése kezdi háborgatni az agyát; képzelgés, mely olykor rajongássá is fajult. — Ezt azonban ki lehet kerülni az által, hogy táplálékony, de nem izgató élelmezés, s az agynak kellő megkimélése mellett, szabadban tétetünk velök czélszerü gyakorlatokat. — Nagy fontosságu e korban ugy a tornázás, (melynek azonban nem szabad vakdühig fokozódnia), mint a fürdés folyóvizben (uszással.) E korban minden szellemi és testi erőködés után hosszabb pihenést (alvást) kell következtetni, mert meg kell gondolnunk, hogy, mig a test tökéletesen ki nem fejlödött, az erők minden tulságos megfeszitése tetemes kárt okoz.

A *kórok* közől az ifjuság közt legtöbbször fordulnak elő, és pedig felhevülés utáni erös meghülések következtében, lobos bántalmak az izületekben, (csuz) a mellhártyában, a tüdőben és a szivben, valamint hagymáz és tüdőgümő-kór is. E bajok legnagyobb részt szelid lefolyásnak indulnak, s nem is kell egyéb, mint e lefolyást az ágyban, tiszta s mérsékelt melegü levegő mellett csendesen végig várni.

(Vége következik.)

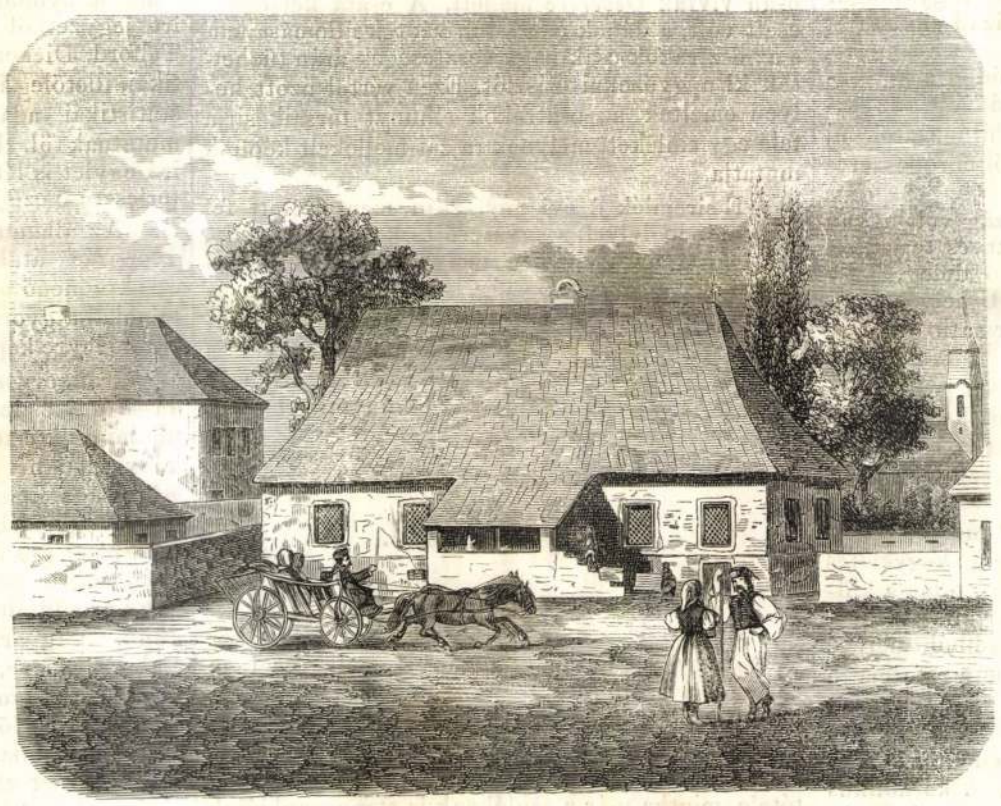

A legelső prot. imaház Magyarországban. Sátor-alja-ujhelyi régi ház.

A mexikói önkénytes csapat.

Alig terjedt el a hire, hogy Miksa ausztriai főherczeg a neki ajánlott mexikói császári koronát elfogadta: az egész osztrák birodalomban nagy lett a mozgalom, mind a katonai, mind a polgári pálya különféle osztályaiban s azonnal nagy számmal jelentkeztek, a kik elszánták magukat az uj császárt tengerentuli nagy birodalmába követni. Nemsokára egy önkénytes mexikói csapat felállitása el is lőn határozva s megenzetét illeti, e részben tekintettel kellett lenni, nemcsak a kényelem, czélszerüség, olcsóság és tartósság, hanem a mexikói klima és népszokások kivánalmaira is.

A csapat főparancsnoka gróf Thun Hohenstein Ferencz tábornok; ennek közvetlen parancsa alatt áll a törzskar főnöke, Zách alezredes. Törvényszéki vagy igazságügyi főnöke a csapatnak egy törzs-auditor, s az egészségi ügyben a törzsfőorvos, ki alatt a többi orvosok és sebészek állanak. Van a törzsnek karmestere s zenekara is.

A csapat egyes osztályai ezek: vadászok, huszárok, dsidások, tüzérek, utászok. Mellékelt képünkön e fegyvernemekből egyes példányokat mutatunk be. — A vadászok vörös bő nadrágot s hosszu száru csizmát, sötétkék kabátot (blouset), szürke kalapot (sombrero) fekete kakastollakkal, fekete szijakat, stb. viselnek. A tiszteknek szürke strucztollaik vannak s revolverekkel vannak ellátva. A nyakravaló a vadászoknál s a technikai osztályoknál fekete atlaszból van; a lovasságnál magyaros szabásu, ezüst rojtokkal.

A tüzérek s technikai osztályok ruházata a vadászokétól csupán a kalap tollának szine által különbözik. Ezen szin a tüzéreknél a vörös, amazoknál fehér. Az orvosok, auditorok, élelmezési tisztek stb. fekete strucztollakat viselnek.

A huszárok öltözete egészen magyaros: veres szük nadrág, sötétzöld attila és dolmány, ezüst zsinórra, s szürke kanászkalap sötét sastollal s ezüst bojttal. — A dsidásoknak sötétzöld bő nadrágjok van vörös szegélyzettel, hosszuszáru lovagcsizma, sötétzöld kabát (uhlanka), fehér négyszegü sipka (konföderatka) sastollal. — A köpönyegek szine átalában sötét barna, oly szabással, a minő az osztrák önkénytes huszároké, hátul csuklyával.

A csapat legénysége 6 évi szolgálatra kötelezte magát, a mikor azután vagy haza szállitják, vagy ott is maradhat, ha él és ugy akarja.

Még nehány hét előtt Pest közhelyein is lehetett látni a mexikói egyenruhában járó tiszteket, kik itt toborzási czélokból tartózkodtak. — Most ezen alakok nálunk többé nem láthatók. Mint a lapokból olvastuk, az önkénytes csapat első fele, Zách alezredes vezérlete alatt nov. 15-én indult el Mexikóba a trieszti kikötőből, a másik fele pedig gróf Thun tászállott ugyanbornokkal deczember 1-sőjén ott hajóra.

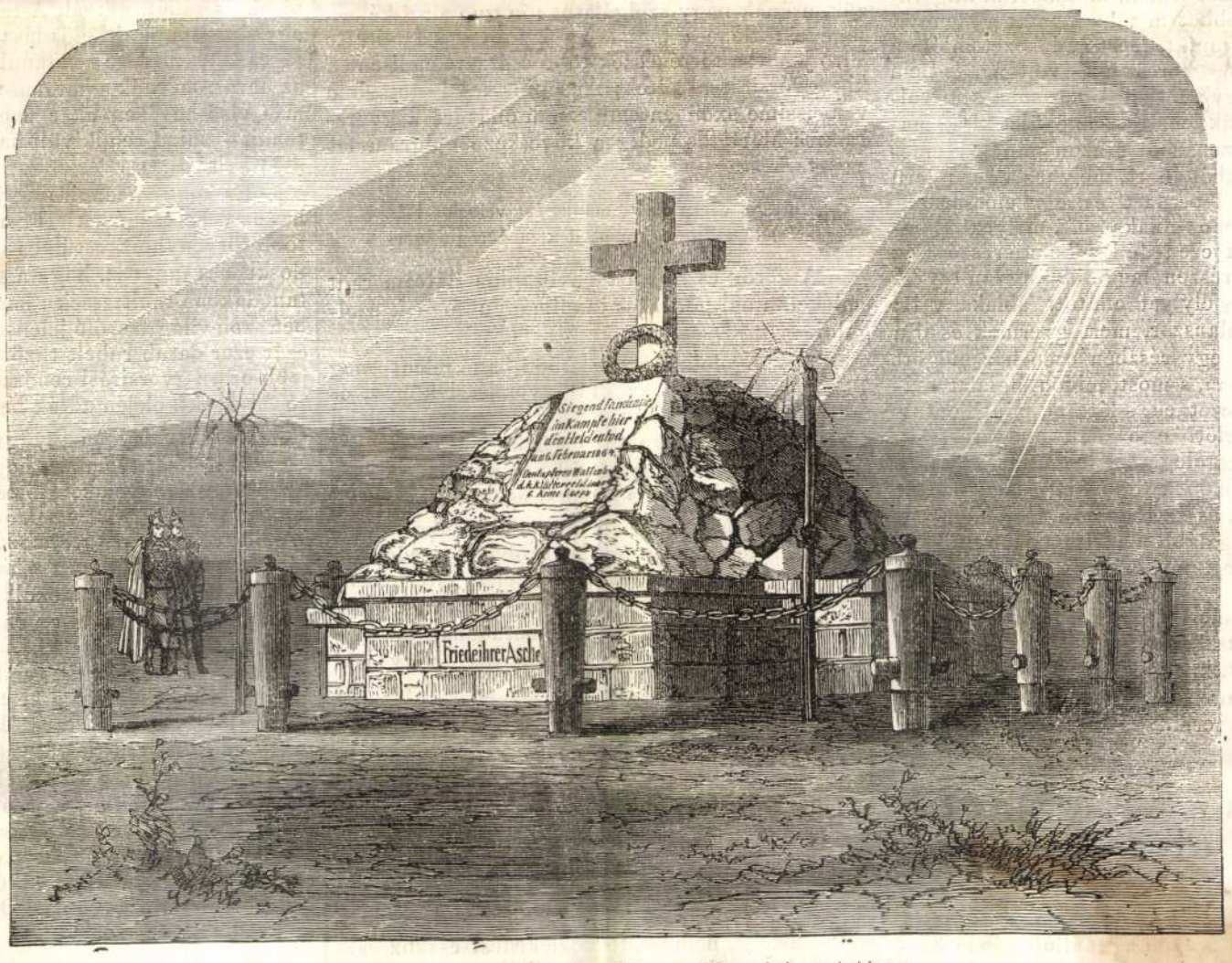

Az Oeversee melletti siremlék a schleswigi csatatéren.

Egy nevezetes ház S.-A.-Ujhelyben.

Egy igénytelen, de ószerü, és alakjára nézve nem egészen mindennapias épitmény az, melyet emlékezetből, de lehetőleg hiven rajzoltam le,

s melyet, mivel épen a mult nyáron bontották szét, hogy helyébe ujat épitsenek, meg akartam menteni a feledéstől és enyészettől.

Századokat élt át e ház, ki tudja, hányszor cserélt tulajdonost, s időnkint mily lakói voltak, s ki tudja, vajjon utolsó tulajdonosának van-e tudomása arról, hogy mily falakat romboltatott le?

Hogy ki épitteté, s kinek szolgált legelőbb lakásul, nem tudom, mert alakja azt látszik mutatni, mintha egy jómódu birtokos vagy polgár épittette s használta volna azt 3 század előtt saját lakásául.

De jött ekkor egy korszak, midőn a keresztyénség kebelében nagy mozgalom támadt, s az eszmék szenvedélyes harczai után, a hitágazatok uj megállapitása folytán Krisztus hivői európaszerte két külön részre szakadtak.

Ezen mozgalomnak Németország volt ugyan gyupontja, de egyidejüleg fogamzott és terjedt el ez eszme hazánkban is, s tudva levő dolog, hogy Zemplénmegye két városkája, S. a. Ujhely és S. N. Patak voltak az elsők, hol a reformatio feltüzte zászlóját.

Eleinte titokban s rejtett helyen gyülekezének össze annak hivei; egy pinczét kerestek fel például S.-A.-Ujhelyben, melyet ma is ismerünk, mely közvetlenül a város nyugati részén, két hegy közt fekvő regényes sziklás szük völgyben, az ugynevezett Sólyomkán fekszik, s melyet jelenlegi tulajdonosa, Majorosy József, kegyeletes becsben is tart. S midőn hazánkban, talán a külföldnél is előbb, megszülemlett a vallási türelmesség, egy ház nyilt meg itt e czélból, melybe mint rendes imaházba jöttek egybe a reformatio hivei.

E ház volt tehát az *első protestáns imaház* hazánkban, S.-A.-Ujhelyben a papsor-utczán, helyesebben papsoron, igen közel a r. katholikus egyházhoz, s jó ideig használtatott e czélra, mig később a tágas és jó izléssel épült s palakővel fedett egyház emelkedett egy keritett helyiségben, melynek tornya s fedele képünk hátterén látszik, s mely ismét, valamint a szomszéd sárospataki is, azon kort jellemzi, midőn a közhatalom csak a házhelyek belsején, s nem az utczákra, vagy azok közepére engedé a protestáns templomokat épittetni.

Visszatérve azonban felvett tárgyamhoz, le kellene azt most kissé irnom, mindazáltal alig vagyok képes róla többet mondani, mint a mennyit maga az ábrázolat mutat, mert emlékezetem óta a rondaság tanyája — korcsma — volt az, és nem is a diszesebbek egyike. Szobáiban soha sem voltam, de azok tágasak lehettek, az épület kissé magasabb, s egy pinczeházból s azon mintegy emelethez hasonlitó lakból állott, melyhez egy ószerü falazott és fedett lépcsőzet és egy előcsarnokforma vezetett. Számos ablaka volt, melyekből hatot látni az épület ezen déli s keleti részén; az északi és nyugati részen még több ugyan oly X alakra font vasrostélylyal ellátott ablaka volt; láttam őket számtalanszor, mert gyermek és ifju koromat tőltém az egy részben ezen ház mögött helyezett apai házban, s most, midőn foglalatosságaim soksz r ide vezetnek, s láttam, mint bontották szét két év előtt e háznak nyugati felét, kettévágván azt függőlegesen, mint egy sajtot, s ismét ez évben, midőn a többi, még megmaradt felét is lerombolták és széthordták, meg nem állhatám, hogy azt legalább alakjára nézve megközelitőleg hiven meg ne őrizzem, s közre ne bocsássam.

Történetéről, melyet ily röviden, évszámok kitétele nélkül, puszta hallomás után irtam le, irjanak azok többet, kik talán annak, s átalában a reformatio első korszakának történeti adatait nálamnál jobban ismerik. *Matolay Viktor.*

Egy siremlék a schleswigi csatatéren.

A schleswig holsteini hadjárat, mely most egy éve kezdődött, s melyben az egyesült osztrák-porosz hadak a dán uralom alatt állott német herczegségek különválását kivivták, be van fejezve. A béke meg van kötve; a porosz hadsereg egy része még a herczegségekben tanyázik ugyan, hogy ezek sorsának végelintézésénél segédkezet nyujtsanak; az osztrák sereg azonban végkép hazatért onnan s a mult hetekben itt Budapesten is találkoztunk a schleswig-holsteini csatatérről szerencsésen hazatért honfitársainkkal, kik, mint az osztrák hadsereg tagjai, illető ezredeikben a német herczegségek ügyeért küzdöttek.

Tudva van, hogy több magyar lovas és gyalog csapat vett részt ama hadjáratban s egész Németország egyhangu elismerése követte huszár s gyalog ezredeink, régi jó hirökhöz méltó vitéz és elszánt hadi tetteit. A győzelem kivivásában kétségtelen az ő részök. De a győzelem nem történhetett meg vér és élet áldozata nélkül.

A leggyilkosabb ütközetek egyike volt az, melyet az osztrák hadak a dánok ellen 1864. febr. 6-án vivtak *Oeversee* mellett. A csata kétségbeesett volt, a dánok elszántan védték állomásaikat, s az osztrákok csak nagy veszteségek árán tűzhették ki a győzelmi zászlót. Ezen vértől ázott helyen emeltek az osztrákok elhunyt társaik sirja felé egy emléket, melynek rajzát mellékelt képünk mutatja.

E siremlék f. évi nov. 2-án szenteltetett fel nagy ünnepélylyel, s egyszerü és kolosszális alakjával a regényes vidéken, melyen áll, a nézőre jó benyomást okoz. — S még késő időkben is fogja hirdetni az emlék a mai napok történetét, s többi között az is, hogy e távol vidéken magyar vér is ázta ta a föld rögeit. „Friede ihrer Asche!“ mondja az emlék fölirata; s az elhunytak emlékét mi is részvéttel kisérjük.

A gyorsirásról.

I.

A gyorsirás méltán sorakozik az ujabb kor azon nagy horderejü találmányai mellé, melyek az emberi erő, idő s tér megkimélésére irányulnak. Ezzel azonban koránsem azt akarom állitani. mintha a gyorsirás az ujkor találmánya volna; mert ha bajosan bebizonyitható is némelyek azon tétele, mintha már a zsidóknak is stenographiájuk lett volna, kétségkivüli, hogy a görögök és rómaiak művelődésük fénypontján a tachygraphiát (gyorsirást) nemcsak a nyilvános életben használták igen bőven, hanem az ujabb kutatás eredménye szerint az iskolákban is tanitották. — Tudjuk, hogy Xenophon, Socrates mesterének szóról-szóra leirt előadásaiból készitette „memorabiliáit.“

Tiro, Cicero szabadosa, ki szerint a római gyorsirást ma is „notae Tironianae“-nek nevezzük, urának nagy szolgálatot tőn gyorsirói képességével; Seneca tetemesen javitotta s bővitette Tiro jeleit; a történészek több császárt emlitenek, kik gyorsirással éltek; Ausonius „Ad notarium velocissime excipientem“ czimü odát irt a gyorsirókra; Martialis pedig a következő epigrammot hagyta hátra :

„Currant verba licet, manus est velocior illis.
Nondum lingua suum, dextra peregit opus.“

A görög és római tachygraphia hátramaradt emlékei mindig érdekes tanulmányul fognak szolgálni.

Az angoloknál már 1588-ban jelent meg *Timothy Bright*-tól az első gyorsirási könyv, és tudvalevő dolog, hogy ott a reformatio szellemi küzdelmeiben a gyorsirás jelentékeny szerepet vitt. Franczia országban 1660-ban jelent meg *Jacques Cossard*-tól az első gyorsirási könyv.

A gyorsirás tehát épen nem a jelenkor találmánya, hanem igenis csak az utóbbi évtizedekben sikerült a művészetnek oly széles elterjedése, milyennek ez jelenleg Franczia ország, Anglia, Északamerika s különösen Némethonban örvend. Ez országokban igazán fölismerték, hogy mai napokban, midőn az emberi ész főtörekvése az emberi erő, idő, tér megkimélését czélozza, midőn a még évtizedek előtt megcsodált sebességü gőzkocsi a távirda gyorsaságához képest ma már lomhának tetszik; midőn a közforgalom a közlekedési eszközök által eddig nem sejtett élénkséget nyert; midőn még a különben lassan haladó földmivelés is szolgálatába veszi a gőzerőt : azon időben a hosszadalmas, nehézkes, időt és tért rabló közönséges irás nem lehet többé az eszmecsere méltó közege, nem méltó közlekedési eszköz észtől észhez, szivtől szivhez. Fölismerték, hogy nincs hivatás, foglalkozás akár a magán, akár a nyilvános életben, hol a gyorsirás, ha nem épen okvetlenül szükséges, de legalább igen hasznos ne lehetne.

Nem szólok a gyorsirás valóságos eleméről, a parlamenti gyakorlatról : mert hisz éltet vőn az ettől s éltet is ada ennek. Vagy mi egyébnek köszönhetjük, mint a gyorsirásnak, hogy Pitt, Mirabeau, Széchenyi hazafias szózatai oly benső hévvel, mintha csak most kelnének ajkukról, nyomulnak keblünkbe? Hány fényes gondolat, hány a percz gyujtó hatásától föllobbant lángeszme veszne el észrevétlenül, ha azt a gyorsirás az utókornak fenn nem tartaná? — Angliában s Észak-Amerikában a gyorsirás annyira el van terjedve, hogy minden nagyobb lapnak meg van a maga 10—12 állandó gyorsiró reporterje s a „Bath-Journal,“ „Norfolk-News,“ „New-York-Tribune“ s mások nyomdájában a szedők egyenesen a gyorsirt jegyzetből szedik a közleményt. — Burke, Talford, Dickens mint gyorsirók kezdették politikai, illetőleg irói pályájukat; az ujabb angolhoni statistikai adatok hat női gyorsiró reportert mutatnak föl. Hamburgban a többi közt női gyorsiró-egylet is létezik a stenographiának nők közti terjesztése czéljából.

Az államnak különös érdekében állhatna a gyorsirás átalános elterjedése, a mennyiben ezrekre menő csupán irásbeli munkát végző hivatalnokai a gyorsirás segitségével sokkal nagyobb eredményre képesittetnének.

Irók, orvosok, papok rosz irása már közmondássá vált; de könnyen meg is fogható, miért találni csak iskolás gyermekeknél, irómesterek- és könyvvivőknél szép irást, mint kiket főleg irásuk csinossága ajánl : mig szakférfiak sebes irásra, a betük egymásba olvasztására, gyakori szóknak csak részleges kiirására vannak utalva. S ha más nem, csupán ez utóbbi is elég hangosan kiáltja, hogy az eddiginél rövidebb irásmódra van szükségünk. A gyárnok, kereskedő s minden üzleti emberre nézve, kinek az idő megkimélése nagy nyereség, a gyorsirás használata megbecsülhetlen. Ott fekszik előtte 20—30 levél, melyre még ma kell válaszolnia, mi a nap legnagyobb részét veszi igénybe, mig gyorsirással egy két óra alatt bizton elvégzi. Némethonban sok helyütt a könyvvitelnél is használják, de e tekintetben Angliában s Észak-Amerikában haladtak ismét legtovább; sok, igen tekintélyes czég kizárólag gyorsirásilag viteti könyveit, s iroda-személyzetétől okvetlenül megkivánja a stenographia ismeretét. Mily jó szolgálatot tehet a gyorsirás ügyvédnek, ha p. az államügyésznek fontosabb megczáfolandó tételeit szóról-szóra följegyezheti olyankor, midőn egy szón a vádlott becsülete, sőt néha élete függhet; mily haszonnal alkalmazható az törvényszéki kihallgatások és vallatásoknál. A tanár, politikai, világi s egyházi szónok, ki előadása vagy szónoklata előleges elkészitésére s betanulására van néha utalva; az orvos, mérnök s katona, az utazó, ki a benyomás első hevében akar naplójába följegyzéseket tenni, — mind rendkivüli haszonnal alkalmazhatja a gyorsirást. *)

És hogy mennyire terjed a gyorsirás nagy hasznavehetőségének fölismerése, azt nemcsak több törvényhozótestület és kormány abbeli gondoskodása mutatja, hogy a stenographia a középtanodákban tanittassék : hanem talán legfeltünőbben azon világra szóló jelenség, hogy maga az orosz czár ezer darab rubelt tüzött ki pályadijul a legjobb orosz gyorsirási rendszerre, melyre a pályázók f. é. okt. elején adták be műveiket!

Nem csekély megnyugvással mondhatjuk el ezen adatokkal szemben, hogy hazánkban, főleg a negyvenes években sok történt a gyorsirás meghonositására. *Károlyi György* és *Andrásy György* grófok a gyorsirás előmozditására 100 aranyat tüztek volt ki jutalmul; a haza legjelesebb fiaiból állandó választmány alakult a gyorsirás pártfogolása czéljából, s az e végre begyült összegekből versenydijakat tüzött ki. — Az 1844-ki országgyülésen a karok és rendek fölirást akartak a fejedelemhez intézni a pesti kir. egyetemen föllállitandó gyorsirási tanszék ügyében, melyre a magyar gyorsirás körül annyi babért szerzett *Hojnik Károly* volt kiszemelve; a főrendek azonban nem pártolták a föliratot, hanem erre a karok és rendek egy törvényjavaslatban 3 éven át, évenkinti 4000 ftot határoztak oly 8 egyénnek, kik magukat a gyorsirásban kiképzésre s országgyülési gyorsirásra kötelezik. De ez is csak tervben maradt.

Mindezen nemes fáradozás azonban csupán oda irányult, hogy a parlamenti életben szükségelt gyorsirói erő mindig rendelkezésen legyen; de a gyorsirásnak olyszerü átalános terjesztése ügyében, miszerint az az egész nemzet tudományos közkincsévé váljék, hazánkban ugy szólva még mi sem történt.

Pedig e tekintetben sem szabad saját kárunk

*) Lásd „A gyorsirás a középtanodákban“ czimü értekezésemet a pesti főreáltanoda $186^{2}/_{3}$ évi értesitőjében.

A kassai egyháznak az edényeket, amint ezt a felírások is igazolják, 1644. márcz. 26-dikán adományozta a fejedelem, tehát felsőmagyarországi hadjárata alatt és pedig Kassa bevétele (márcz. 11.) után, míg amazoknak az adományozása, amint azt alább látni fogjuk, 1637-ben történt.

A négy I. Rákóczi György-féle kanna méretei némi különbségeket mutatnak. A sátoraljaújhelyi ref. egyház birtokában lévő a legnagyobb, mert magassága 35 cm.[1] fenekének átmérője 19 cm., öblének az átmérője pedig 13·3 cm. Ugyanezek a méretek a mádinál 28·5 (illet. 30) × 18 × 13, s a tolcsvainál 28 (illet 29·5) × 16·5 × 14·3. Az ónodi egyház egykori fedeles kannájának biztos méreteit nem igen említhetjük fel, mert *Myskovszky* a kép mellett nem említi az arányt. Ha a kép az edényt természetes nagyságban tünteti fel, úgy ez volt a legkisebb, mert méretszámai: 27 × 14·5 × 11·5 cm.

6. ábra. A sátoraljaujhelyi ref. egyház Rákóczi-kannája.

Az egykori mádi és a sátoraljaújhelyi fedeles kannákon a feliratok ugyanazok, sőt azok elhelyezése is teljesen megegyezik a két edényen. Ugyanazok a feliratok vannak a tolcsvai fedeles kannán is s csakis annyiban van eltérés, hogy az előbbi két edényen a czímer felett: «*Bibite ex hoc omnes: Matth. XXVI—XXVII.* és a czímer alatt «*Non volentis etc.*» Rákóczi jelmondata van bevésve, míg a tolcsvain ezek más czápázott lapon vannak előállítva. Fontos a tolcsvai edényen az, hogy a czímer felirata után oda van vésve az 1637 évszám, vagyis, hogy az edény adományozása ebben az évben történt. A néhai ónodi fedeles kannán, a kép szerint, csupán a «*Bibite ex hoc omnes*» felirás lett volna.

Az edényeken az öntött diszítés háttérbe szorul a domborzatos diszítéssel szemben s azokon — az ónoditól eltekintve — a diszítés, a beosztás és a minták majdnem teljesen megegyeznek, ellenben az ónodinak a diszítése amazokéitól némileg eltér.

A sátoraljaújhelyi ref. egyház fedeles kannájának a multjára vonatkozólag értékes adatokra találtam *Tolnai István* sárospataki ref. lelkésznek I. Rákóczi Györgyhöz intézett egyik levelében,[1] amelynek jelenleg érdeklő része a következő: «*Az melly kannat keges uram az Ujhelyiek sz*(ent) *gyülekezetinek ajánlottunk vala az Nagod neueuel, nem uehetni semmi hasznat: Mert talam öt helyenis csurog. Ide Patakra hozzam hoztac, az ötvössel meg lattatam, ha konnyen valo igazitás lehetneje benne, de azt mongia hogy ha fodozni kezdic meg kel melegíteni es az aranyban nem sok marad meg, ez igen karos uolna. Hanem en ugy tudom keges Uram, hogy azokat az kannakat fezetesert csináltak az Kolozsvári ötuösöc, tuggiac ki mit csinalt közülöc. Azert Flystik*[2] *uram kezehez kellene talam küldeni, hogy ugian azon ötuös eppitene meg az ki csinalta. De mindazon altal ahoz tartom magamat az mit parancsol Nagod felőle*».[3]

[1] De a magasságból le kell számítanunk 1·5 cm.-t, illetőleg a mádi és a tarczali ref. egyház kannáinak magasságához ezt hozzá kell adnunk, mert a két utóbbinak fedelén a rózsa hiányzik.

[1] A levél az «Országos Levéltár»-ban I. Rákóczi Györgynek 1637. évről szóló levelei között az «I. Rákóczi György levelezései idegenekkel» jelzésű csomó 49. darabja.

[2] Valószinűleg az ötvösök czéhmesterének a neve.

[3] *Tolnai István* e levelét a «Prot. egyházi és iskolai lap» 1875. 973. oldalán kiadott szöveg kivonatolásával az Arch. Értesítő 1884. 221. oldalán már közölte *Ballagi Aladár*. A szövegben előforduló *Flystik* nem lehet más, mint *Felstich* (Filstich) Lőrincz kolozsvári ötvösmester; ugyanaz, aki 1633.

Muz. Kot. Ért
1911. 1. 27.

E levélrészletből, valamint *Tolnay István*-nak I. Rákóczi Györgyhöz intézett egyéb leveleiből azt olvashatjuk ki, hogy Tolnai a fejedelemnek bizalmas embere, vallási és egyházi dolgokban tanácsadója és Magyarországon a fejedelem egyházi jellegű intézkedéseinek végrehajtója volt. A fejedelem sajátkezű bejegyzésével ellátott «Öreg Graduale»-kat ő osztotta szét a tekintélyesebb egyházak között s a hiányzó részeket is ő küldözte szét.

De *I. Rákóczi György* egyszersmind azáltal is kimutatta egyházához való ragaszkodását, hogy több egyházat is megajándékozott szent edényekkel, amelyeknek szétosztásánál — amint azt a fönti levélrészből is kiolvashatjuk — ismét Tolnainak volt a főszerepe.

A kannákat tehát a kolozsvári ötvösczéh tagjai készítették, de az edények diszítésében mutatkozó némi eltérések arra utalnak, hogy az edények nem készültek egy mester műhelyében. Az adományozás és a készítés idejének megállapításához két adat áll rendelkezésünkre: az egyik a tolcsvai edényen a czímer köriratának 1637 évszáma, a másik Tolnai István levelének kelte (1637. jún. 9.) Azt kell tehát feltételeznünk, hogy az edények készítése és adományozása 1637-ben történt. S valószinűnek kell tartanunk azt is, hogy hazánk északkeleti részén és Erdélyben a ref. egyházak birtokában még lappanghat nehány példánya ezeknek az úgy mű- mint kultúrtörténelmi szempontból értékes ereklyéknek.

*

Felemlítésre méltó még egy nem fémből készült egyházi edény is t. i. a mádi ref. egyház ónmázas fajánszkorsója, amelyre vonatkozólag «A mádi N(eme)s R(e)f(orma)ta sz(ent) ekklesia ingó és ingatlan vagyonainak conscriptiojá»-ban a következő érdekes feljegyzést találjuk: «*9. Vagyon egy régi, csorba, drótos új keresztyén kanta mellyben az Ur asztalához való bor hordatik, virágokkal egészben betarkázva. Mészáros czimerrel tudnillik egy bárddal egy késsel két vagdalóval egy aczéllal; mellyen ezen inscriptio vagyon régi irás szerint: Betsüle'es Miszáros Cihinek korsója Tata-Vára kerül: Uram aldy megh az te javaiddal bennünket. Is az te Igatságot maradion kezlönk. Mesmiev (azaz mestermű). Mészáros János. Anno 1674.*»

Az edény alapszine fehér. Diszítő szinei: sárga, kék és zöld. A virágok közül a leggyakoribb a tulipán és a nárcziisz. Magassága 33, szélessége 28 cm.[1]

decz. 19-én negyedmagával: *Hunyadi András*-sal, *Werner Mátyás*-sal és *Brózer István*-nal, becslőmesterként szerepel öreg *Rákóczi György* gyulafehérvári tárháza kincseinek felmérésénél. (Arch. Ért. u. ott.) Miután *Rákóczi György* e kolozsvári ötvösökben nagyon megbizott, igen valószinű, hogy ezek sorában kell keresnünk azokat, akik a fejedelem által a távoli «tizenhárom vármegye» részére szánt ötvösműveket készitették. *Brózer István* a kolozsvári ref. egyház tulajdonában lévő nagybecsű aranyserleg mestere. A serleg I. *Rákóczi György* ajándéka révén került a megnevezett egyház birtokába. Mesterét a folyóirat szerkesztője fejtette meg. (Arch. Ért. 1896. 340. l.) *Szerk.*

[1] E czéhkorsót e folyóirat szerkesztője mutatta be elsőnek a nyilvánosságnak az 1903. évi kassai Rákóczi ereklye-kiállításon. (*Mihalik J.*: A kassai Rákóczi ereklyekiállítás lajstroma. Kassa, 1903, I-ső terem 68. szám.) Az edény zavaros, rossz magyarsággal szerkesztett s hibás feliratából az értelmet akkor nem lehetett kibetüzni. Most ezt megfejti a mádi egyház fentebb közölt conscriptója, a melyből még azt is megtudjuk, hogy a czéhkorsó *habáner* — «újkeresztyén» — fazekasmesternek remekbe készült munkája. *Szerk.*

Művészeti nap

(Tudósítónktól.)

Október 2-án, vasárnap délelőtt a Miskolci MÁV Fúvószenekar térzenéje vezette be Sátoraljaújhelyen az október 25-ig tartó II. Művészeti Napokat, majd 11,30 órakor Halász István, a városi tanács vb-elnökhelyettese megnyitotta a II. Északmagyarországi Területi Képzőművészeti Kiállítást a művelődési házban.

Ünnepi beszédet *Bujdos János*, a városi párt-végrehajtóbizottság tagja mondott. Hangsúlyozta: örvendetes, lélekemelő dolog a művészethez napról napra jobban értők táborának gyarapodása. Kiemelte, hogy legszebb és legigazibb feladatát tölti be a művészet akkor, amikor a szépet az igazsággal és a jósággal kapcsolja össze, amikor embertelen korokban harcol az emberi méltóságért, s amikor a mai korunkban, szocializmust építő társadalmunkban ihletett hirdetője az alkotó és teremtő emberi erő harmonikus kibontakozásának.

Az előadás után Bodnár Judit elszavalta Juhász Gyula Himnusz az emberhez című versét, majd Szathmári Mária és Dévényi Márta hegedűn, illetve zongorán előadta Schubert D-dur szonatinájának 1. tételét. Mindez alkalmas bevezető volt arra, hogy a szép számban megjelent közönség elmélyülten tanulmányozza a kiállított festményeket. Egyes képek egyszerűséggel, mások absztrakt, bonyolultabb jellegükkel ragadják meg az érdeklődők figyelmét. Az egyszerűségükben nagyszerű képekről jut eszünkbe Diderot mondása a festészetről: „Festeni úgy kell, mint ahogy Spartában beszéltek — kevés szóval".

A II. Művészeti Napok előadássorozatának megnyitására este 7 órakor a Béke filmszínházban került sor. A nagyszámú közönség előtt *dr. Németh Pálnak*, a városi tanács vb-elnökének bevezető szavai után *dr. Varga Gáborné*, a megyei tanács vb-elnök helyettese, országgyűlési képviselő nyitotta meg a II. Mű-

vészeti
gondolat
program
Hangsúl
nak ne
te fejlő
év alatt
sokszínű
élete is.
pok pu
a szelle
virágoz
gálni.
gondola
MÁV
— ame
sátoral
igazgat
Mozart

sztályozót | (MB).
Dunaúj-

—2 szobás
. Címeket
egébe ké-

hát cseré-
gyezéssel.

2 szoba
eköltözés-
s zongora,
lődni: te-

rsnőt ke-

akásomat
násfélszo-
ban. Ér-
35. Né-

diák ré-
zló Jenő

nságaim-
ardvirág-
árjegy-
ózsaker-
csi
760
ő-
és
ny

C
ny
del
kol

F
szá
ké
ter

Lukács szücs
vállal. Szemere u. 5. 7102

Intelligens, barna asszony ismeretségét keresi 45 évesig magános, magas, barna, otthonnal rendelkező tisztviselő. Levelet „Házasság lehetséges" jeligér kér a Kiadóhivatalba, Széchenyi u. 15-17.

Vésnök névtábla, monogramok, égető beütő sablon, avatásra zászlószeg készítését vállalom. Csótai József, Miskolc, Széchenyi u. 87.

Rádió, televízió javítás gyorsan, garanciával. Feid műszerésznél, Kazinczy u. 4.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a legdrágább férj, édesapa, nagyapa és testvér

HLAVACSEK GUSZTÁV
ny. fodrász

életének 54. évében, október 1-én elhunyt. Drága halottunkat október 5-én fél 2 órakor, a Mindszenti temető ravatalozójából kísérjük utolsó útjára.

A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a drága férj, édesapa és testvér

MENTEL SÁNDOR
LKM-nyugdíjas

hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése október 5-én délután 3 órakor, a felsőmajláthi temetőben.

A gyászoló család

A gyászoló család fájdalommal tudatja, hogy

URBÁN JÓZSEF
aranyozó mester

elhunyt. Temetése október 5-én fél 3 órakor, a Mindszenti róm. kat. temetőben.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak a rokonoknak, ismerősöknek, akik drága halottunk **Kubonyi András** temetésén részt vettek, sírjára virágot helyeztek. Külön köszönetet mondunk a MÁV dolgozóinak és a Göngyölegellátó Vállalat dolgozóinak, akik fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

Gyászoló felesége és gyermekei

Magyarság, 1927, aug. 18,

Sátori iparművész,

* **Budapest fürdőváros plakátjai.** A *Budapest Fürdőváros Egyesület* pályázatot hirdetett olyan plakátikra, amelyek Budapest fürdőváros szépségeit propagálják. Huszonhárom pályamü érkezett be, ezek közül csak nyolc felelt meg a szorosan vett feitételeknek. A birálóbizottság az ötszáz pengős első dijat a *„Hotel Ritz“* jeligéjü plakátnak itélte oda, amelyet *Sátori* és *Fejes* Gyula iparmüvészek terveztek. Ez a plakát nagyvilági pompájában ábrázolja Budapestet. Egy hotel dunaparti terrasszán estélyiruhás közönség nézi az esti fényben ragyogó Dunát és a budai partot a Gellértheggyel. A második dijat a *„Vadász Gepard“* jeligéjü pályadij nyerte, amelynek ugyancsak *Sátori* és *Fejes* Gyula a szerzői. Ez Budapest panorámáját ábrázolja a Margithidról. A harmadik munka esti szinpompájában ábrázolja a ragyogóan kivilágitott Gellérthegyet és a Citadellát. A *Nocturno* felirásu jeligéslevél kibontása után kitünt, hogy ezzel a müvel *Mátray* Vilmos pályázott. Nagyon érdekes *Macskássy* Gyula *City* jeligéjü munkája. Témája annyira érdekes és ötletes, müvészi kivitele annyira frappáns, hogy a birálóbizottság a müvet megvételre ajánlotta és az Ibus meg is vásárolta. *Biczó* András plakátját, amely *Voila* jeligével érkezett, és egy nászutas párt ábrázol, kezében propagandafüzettel, a menetjegyiroda vette meg.

Sátory Lipót

Sátory Lipótné szül. *Donáth Jolán*, festőművész özvegye, 35 éves korában *Budapesten* meghalt. Vasárnap délután két órakor temetik a rákoskeresztúri temetőben. Az elhaltban *Donáth Ede* zeneszerző, karnagy leányát gyászolja.

Pesti Hirlap

1938 márc. 6.

Azt reméljük, hogy [illegible] is fentiektől eltérő b. kívánsága lenne, kérjük, méltóztassék azt velünk akár levélben, akár telefonon közölni, vagy ha a személyes megbeszélést célszerűbbnek méltóztatik találni, sziveskedjék irodánkba befáradni, ahol a legnagyobb készséggel áll rendelkezésére vitéz Fórévy osztályvezetőnk.

Kérjük soraink szives tudomásul vételét, s azokmak megértéssel való fogadását, s vagyunk

teljes tisztelettel:

NAGYKOVÁCSY MILENKO

Gyurátz Ferenc VII. 283.

SÁTORI *Lipót*, reklámgrafikus és illusztrátor Budapesten. Számos plakátot festett s könyveket kiadósan illusztrált, pl. Lányi Victor: A 25 éves mozi, Bpest, 1920.

Gy II. 4141

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968. III. 26.
Volksstimme
Sartory Barna

Zwischen Lima und Budapest

1021 VON OSKAR WIESFLECKER

Peruanische Malerei, mexikanische Impressionen, Notizen aus Ungarn und nicht zuletzt heimische Produkte bieten die Wiener Galerien und Ausstellungsräume derzeit an.

Einen Überblick über 3000 Jahre peruanische Malerei, von alten Felszeichnungen, farbenprächtigen Textilien und geschmackvollen Keramiken bis zu den modernisierten Strömungen, will die große Ausstellung im Völkerkundemuseum vermitteln. Veranstalter ist die Kunst- und Kulturgemeinschaft „Jueves", eine Jugendorganisation, der vor allem auch kulturelle Aufgaben gestellt sind. Am reizvollsten und interessantesten sind die Exponate aus der präkolumbischen Zeit. Auch die Kolonialzeit (die Erzengel sind wie spanische Prinzen gekleidet) ist wirksam vertreten, während die zeitgenössische Malerei nur quantitativ zu überzeugen vermag.

*

Mexikanisch kommt uns in der Galerie Würthle der Wiener Kurt Moldovan. Er ist den Spuren des spanischen Eroberers Cortes gefolgt. Mit der für ihn so charakteristischen barock-expressiven Formensprache hat er die Eindrücke von heute und das geschichtliche Geschehen auf einen – sehr persönlichen – Nenner gebracht. In einer Folge von szenischen Darstellungen wird ein historischer Überblick gegeben und Geschichte auf sehr persönliche und künstlerisch höchst eindrucksvolle Weise „reproduziert". Moldovan ist aber nicht einfach Chronist, er nimmt auch Stellung. Krieg und Kriegsgreuel, Unterdrückung und Sklaverei werden auf sehr bissig-ironische und unmißverständliche Art attackiert.

*

„Notizen aus Ungarn", Schauspielerporträts, Ölbilder und Aquarelle der ungarischen Malerin Judit Beck, sind im Collegium Hungaricum zu sehen. Die Künstlerin, Tochter des namhaften Bildhauers Fülöp Beck, gehört zur Gruppe der „Schule von Széntendre". In anmutig expressionistischer Manier malt sie vorwiegend Blumen, Landschaften und Genrebilder. Eine stimmungsvolle „Straße in Széntendre" und vor allem die „Zinnien in brauner Vase" sind kennzeichnend für ihre künstlerische Auffassung. Mit Farbfilzstift hat sie flotte Notizen aus Ungarn und Italien, Momentaufnahmen von ihren Reisen, gemacht. Interessant sind die Hinterglasbilder, die sich in Form und Thematik auf die Folklore, in der Technik aber auf die moderne Industrie (Plexiglas) stützen.

*

Barna Sartory ist gebürtiger Ungar, hat Architektur und Bildhauerei studiert und ist vor allem um eine Verbindung von Architektur und Skulptur bemüht. Von diesem Gesichtspunkt aus sind auch seine Raumskulpturen, die er in der Galerie im Griechenbeisl präsentiert, zu betrachten und zu werten. Sartorys Gebilde wären ohne die Erfahrungen der Architektur nicht denkbar. Sie sind konstruiert und provozieren bewußt Assoziationen zu technischen und architektonischen Erkenntnissen. Das wird mittels Diaprojektionen, die im Vorraum der Galerie eine rasche Folge technischer Eindrücke und künstlerischer Propositio-

schlüssel vor. Dem Chef ei
hauses machte Englisch e
artigen Werbungsvorschlag,

rei Tage einer neuen Liebe
Matchless
ssen!
: Herausgefordert * 14
: Frauen, d. durch d. Hölle gehen
r Fall Paradin
9: Susanne, die Wirtin v. d. Lahn
hr: Findelmaus geschneit ins Haus;
er junge Rhein; 3 Wochenschauen*

der Hölle
e und die Männer über 40
Mädchen und der General
ngel der Hölle
Der Schnüffler
Abenteuer d. Kardinals Braun * 14

fallen nach oben (20).
Raimundtheater: Die Zirkusprinzessin (19.30).
Renaissancetheater: Die schönste Blume (15.30, Theater der Jugend).
Theater der Courage: Der Held der westlichen Welt (20).
Experiment: Tingeltangel (20).
Die Tribüne: Die Perle Anna (20).
Der Würfel: Vom Schwindel verweht (20).
Theater am Belvedere: Das blaue Ungeheuer (20).
Wiener Stadthalle: Publikumseislaufen (8 bis 12.30, 13.30 bis 18 Uhr); Eistanzabend (20 Uhr).

er anzeiger

arzahlung für hava-
ionenwagen, Gratis-
Billige Bestand-
uft Autoverwertung,
, Geiselbergstr.

wertung Zuklin, die
uelle für jeden, der
r 200 Fahrzeugen.
Siebenhirten, Per-
e 27, Tel. 86

ngenehme Bedie
it von 6 bis 8 Uhr
en gesucht. Erste
Reinigungsinstitut
erale", Wien I
e 9, Tel. 52 54

RÄNKE mit Garan
300.—, alle Ersatz-
tak. Wien II, Heine-
9, Werkstätte im
mstagdienst. Tele
1 62.

rin gesucht von
s Freitag von 6 bis
h. 1. Wiener Reini-
ut La Generale,
asse 9, 52 54 86/87

Autoschonbezüge, Paßform, Eleganz, Maßarbeit, günstige Preise. **Anos,** Wien II, Praterstraße 52.

urlaub

Frühstückspension Haus Moritz, Krumpendorf, direkt am See, schöne Lage, hat noch preisgünstige Zimmer frei. Fanny Moritz, Rain 15, 9131 Grafenstein, Telephon Klagenfurt 28 44.

fernsehen

FERNSEHSERVICE: Meisterbetrieb, Telephon 35 41 80.

Fernsehgeräte nur 1380.—. Sechs Monate Garantie — kostenlose Aufstellung. Eigener Kundendienst. **Kratky,** Wien X, Triesterstraße 10, XII, Bendlgasse 1 (Arndtstraße 57). 65 51 80. **Provinzversand,** ständig 40 Geräte Auswahl.

er Nebenverdienst

zu günstigen Bedingungen, kurze Arbeitszeit — auch Sozialversicherung —, werden Hauszusteller für die „Volksstimme" im 6. und 7. Bezirk gesucht.

Auskunft: Täglich außer Samstag von 9 bis 12 Uhr nur in der Bezirksleitung der KPÖ. Wien VII, Siebensterngasse 31, Telephon 93 61 57.

Volksstimme
III. 26

A Bartók Béla Művelődési Központ
meghívja Önt

Jovián György

festőművész

kiállításának megnyitására
1989. január 12-én 18 órára
a dunaújvárosi Uitz Terembe

A kiállítást megnyitja:

Sasvári Edit

A kiállítás megtekinthető
1989. január 12 – február 12-ig
hétfő kivételével
naponta 10–18 óráig

Tárlatvezető

Fotó: Túry Gergely

Bálványos Anna

Gyakran nem az ajándék maga, hanem az izgalom jelenti a legnagyobb élményt, ahogyan kiválasztjuk, megvesszük, átadjuk vagy nekünk átadják a becsomagolt meglepetést. Az alábbi három kiállítás művészei is többé-kevésbé váratlan dolgokkal lepik meg a tárlatlátogatót.

Európai művészpárok – Párhuzamos életművek

Ezzel a címmel indított kiállítássorozatot a Győri Városi Múzeum. Elsőként Maurer Dóra és Gáyor Tibor retrospektív tárlatát mutatják be. A szinte már „modern klasszikusnak" számító művészek munkáival rendszeresen találkozhatunk kiállításokon, katalógusokban, ám ez alkalommal még a két életmű avatott ismerőire is meglepő felfedezések várnak.

A legkevésbé ismert a két művész korai korszaka. A kiállítás a hatvanas évek első felétől indul Gáyor motorikus mozdulatokkal, tompított színekkel készített gouache-képeivel, illetve Maurer érzékeny, nonfiguratív rézkarcaival. A legnagyobb meglepetés azonban a két pálya közötti párhuzamok és kontrasztok bemutatása. A kölcsönhatások, a hol egyiküknél, hol másikuknál felbukkanó, szinte feleselő ideák 1968, házasságkötésük éve után figyelhetők meg. A két művész maga választotta ki a műveket, melyeket a kurátor N. Mészáros Júlia segítségével kronologikus sorrendben rendeztek el. A rokokó stílusú Esterházy-palota fehér falú, parkettás termeiben kitűnően érvényesülnek a színes, geometrikus alkotások. A tér sajnos nem alkalmas a nagy léptékű művek kiállítására, de ezek hiányát feledteti az átgondolt és okos válogatás. A konceptmunkákat, illetve a nem elérhető, de fontos műalkotásokat dokumentáció útján mutatják be. Maguk a művészek is egyfajta számvetésnek szánták ezt a tárlatot, mely a nézőknek is tanulságos: új szempontok merülnek fel a tárgyalt 35 év művészettörténetének értékeléséhez. A művek között végigmenni olyan, mint követni egy izgalmas dialógust, melyben a résztvevők kijelentései önmagukban is teljes értékű állítások. A párhuzam csak hozzáad értékükhöz. *(Városi Képtár, Győr, december 31-ig.)*

Fotócsíkok geometriája

Cella címmel mutatja be Bálványos Levente fotókollázsait a Budapest Collegiumban. A művész már több sorozatot készített hasonló eljárással. Az ötletet a portfóliókészítés közben megmaradt fotócsíkok adták. Az első kísérletek a kidobásra szánt maradékból jöttek létre. Bálványos ma már tudatosan, kollázsok komponálásához készít fotókat egy-egy belső térben, majd ezeket darabokra vágja, és kompozíciókat állít össze belőlük. A darabokon olykor van felismerhető tárgy, azonosítható momentum, máskor csak „absztrakt" képelemek, melyeknek a színe, formája számít. (A felismerhetőség akkor a legérdekesebb, amikor a fotók abban a térben készülnek, ahol maga a kiállítás is van. Ilyen sorozatot egy korábbi, csoportos kiállítás alkalmával mutatott be.) A fényképdarabok többnyire zárt formába rendezettek, de nem szigorú kompozíciók, inkább a játékosság, az ötletesség jellemzi őket. Az eredeti fotón szereplő kép tere, szemszöge, léptéke és a kollázsban elfoglalt helyzetének tere és léptéke között polifónia jön létre. Meglepő, hogy a fotó megjelenítőereje mennyire erős. Még egészen kis részletek is visszaidézik az egészet, melyet a néző önkéntelenül is kiegészít, értelmez. Különösen mivel az azonos tér miatt egyes részletek többször is visszaköszönnek a műveken. A most kiállított sorozat felvételei a művész műtermében készültek. A műterem a művész legszemélyesebb tere (cellája), a munka, az alkotás színhelye. A felismerhető részletek így lírai vallomások, önfeltárulkozások, ám ez csak második, nagyon diszkrét rétege az alapvetően geometrikus jellegű szín- és formakompozícióknak. *(Collegium Budapest, december 18-ig.)*

A Kelet–nyugati díván – művészidentitás a XXI. században

rendezvénysorozat keretében kerül sor a Meglepetés című kiállítás második felvonására. A csoportos tárlaton magyar és német művészek szerepelnek. A kiállítás ideája a meglepetés, a fordulat; amikor az események nem várt módon folytatódnak. Ennek feltétele, hogy a művek kötődjenek az időhöz, a narrációhoz. Valami történik bennük vagy velük, a néző és a mű közötti interakció során. A szokatlanság, a meglepetés mindig erős effektus. A kurátorok, valamint a Menesi–Rauch szerzőpáros ezért a kortárs művészet iránt nem elkötelezett, abban nem jártas nézők számára is ajánlják a kiállítást. Menesiék műve a szokásos meghívóhoz mellékelt másik meghívó, melyet egy ilyen személy számára kell átadnunk. Ha az illető eljön, valószínűleg jót szórakozik majd Jeppe Hein padjain, amelyek elmenekülnek a leülni szándékozó elől, és írathat magának ajánlólevelet Artworld Anonymous szoftverével, hátha mégis művésznek áll. Elcsodálkozhat azon, hogy miképp nem esik le Gyenis Tibor a falról akkor sem, ha az őt tartó staflikat sorban elveszik. Németh Hajnal videója azzal a ténnyel szembesítheti, hogy az öltözés visszafelé vetítve vetkőzés, vagy Lendvai Ádám manipulált fénymásolója tréfálhatja meg azzal, hogy mindig az előző látogató által másolt képet adja ki. Eva Maria Wilde munkájának matériája meglepő: absztrakt képeit színes szigetelőszalagokból készíti.

Ezek a művek nem pusztán meglepő voltuknak köszönhetően juthatnak el könnyen a közönséghez, hanem azért, mert a hétköznapin keresztül, mindennapos jelenségek művészetbe emelésével olyan jelenségekre, problémákra irányítják a figyelmet, melyek így vagy úgy mindenkit érintenek. A társadalmi problémák hétköznapi jelenségeken keresztül történő bemutatása több éve létező vonulat a kortárs művészetben. Az ismerős, mindennapi dolgok otthonos érzetet keltenek a kortárs művészethez olykor félve közeledő nézőben, és közvetlenebb hangnemet tesznek lehetővé. A karikírozás vagy a dramatizálás így kevésbé „fáj"; „családias légkörben" könnyebb megbeszélni a dolgokat. *(Kortárs Művészeti Intézet, Dunaújváros, 2002. január 17-ig.)*

Ludwig Múzeum, Budapest

Mire jó egy retrospektív?

Oshi Ohasi/Drozdik Orsolya: Szép és fiatal, 1995
installációrészlet

Kezdjük azzal, hogy Drozdik Orsolya Budapesten született. Ez az a város is, ahol művészeti képzésben részesült, és itt indult el azon az úton, amelyet előszeretettel szoktunk „művészi karriernek" nevezni. 1978-ban azonban Drozdik úgy döntött, hogy elhagyja Magyarországot, és előbb Amszterdamba, majd 1980-ban New Yorkba költözött, így ez a bizonyos művészi karrier nemzetközi színtéren folytatódott. A Ludwig Múzeumban most bemutatott retrospektív kiállítása kapcsán a felmerülő kérdések közül az egyik legfontosabb éppen ezzel a folytonossággal, vagy mondhatjuk úgy is: a folytonosság látszatával kapcsolatos. Lehetséges egyáltalán, és érdemes-e ezt a folytonosságot fenntartani és adottnak venni, amikor egy művész munkáit tárgyaljuk/bemutatjuk? A retrospektív kiállítások alkalmával különös élességgel merül fel ez a kérdés, és megkerülése azt a veszélyt rejti magában, hogy az életmű koherenciájának megteremtése közepette (már maga a kifejezés is ezt sugallja) egy sajátos, egyenes vonalú logika oltárán feláldozzuk a munkák összefüggését és komplexitását.

Mindezzel természetesen nem arra a kevéssé termékeny kérdésre keresem a választ, hogy mi lett volna, ha akkor, 1978-ban Drozdik a maradás mellett dönt. Fontosabb az a szempont, amelyet John Welchman említ a katalógushoz írt szövegében: Drozdik már távozása előtt is olyan irányba indult el műveivel, amelyet a hazai közegben semmiképpen sem tudott volna folytatni. Ennek azonban a Magyarországon akkoriban uralkodó politikai rendszer csak az egyik – bár egyáltalán nem elhanyagolható – aspektusát jelentette. Az előzőnél nem kevésbé jelentős annak a művészeti szcénának a felépítése és működése, amelyben Drozdiknak karriert kellett volna csinálnia, és amelyet a művészt érdeklő tematika szempontjából a patriarchális jelzővel írhatunk le. Nem véletlen, hogy korai munkáiban (és ez a később külföldön keletkezettekre is áll) erősen foglalkoztatta a művészeti képzés hagyománya és a művészi legitimáció kérdése. Egyik probléma sem számít különösebben újnak a modern művészet történetében, de az, hogy mindezt egy nő vesse fel, a hazai képzőművészetben párját ritkító volt. Ha ehhez még hozzáadjuk, hogy mindez a hetvenes években zajlott Magyarországon, akkor Drozdik számára „személyes geográfiájának" (Welchman) megváltoztatása volt az az egyetlen lehetséges válasz, amelyet a helyzetre adhatott.

A művészet, a művészettörténet és a művészeti képzés patriarchális rendjének vizsgálatában Drozdik rátalált a tökéletes és legkézenfekvőbb „vezérmotívumra", a női aktmodellre. Vajon miért tartjuk természetesnek, hogy a képzőművészeti oktatás elengedhetetlen része a modell utáni rajz, és ezen belül is az élő női aktok ábrázolási konvencióinak minél tökéletesebb elsajátítása? Milyen hatalmi kérdéseket rejt magában ez az oktatási rendszer a társadalmi nemek (gender) vonatkozásában, tehát mit jelent nőként részt venni ebben a szisztémában? Amikor a férfi tekintet (male gaze) a nőre mint tárgyra tekint, milyen viszonyrendszerbe kerül ez a „tárgy", ha a nő válik a tekintet – ideiglenes – birtoklójává? Milyen vágyat definiál ez a rendszer a nő számára? Az amerikai Guerilla Girls művészcsoport kérdésével: „Miért csak a meztelen nők juthatnak be a múzeumba? A Metropolitan Múzeum Modern Művészeti Gyűjteményében található művészek kevesebb mint 5 százaléka nő, de a bemutatott aktok 85 százaléka női akt."

Drozdik a nyolcvanas évektől kezd el foglalkozni egy olyan sorozattal, melyben szintén a női test realista ábrázolását alkalmazzák egy másik, ugyancsak a patriarchális rend és hatalmi viszonyok által uralt diszciplínában, jelen esetben az orvostudományban, mely Michel Foucault szerint egyike a felvilágosodás korában létrejött felügyeleti eszközöknek. Az orvostudomány az emberi testet elemeire bontja, a vágyat racionalizálja, és olyan ellentétpárokat állít fel, melyek a férfi és a nő közötti különbözőségeket pozitív–negatív kettőségek sorába rendezik (egészség–betegség, kultúra–természet, értelem–érzelem). Drozdik ezt a rendszert dekonstruálja oly módon, hogy a megszokott szerepeket „összezavarja": önmagát helyezi az anatómiai modell szerepébe, és szerelmes leveleket ír ehhez a modellhez; a csábító luxustárgyakat keveri a zsigereinkre ható felboncolt test látványával; munkáiban a Vénusz-ábrázolások jól ismert és kedvelt hagyományára a pusztulás és az elmúlás képeinek újabb rétegei kerülnek.

Drozdikot azonban nemcsak a női test „szétszedése", hanem a megkonstruálása is vissza-visszatérően foglalkoztatja. Ez a téma már a korábbi, női aktot használó vagy híres táncosnőkre utaló munkáiban is ott húzódott a háttérben. A nyolcvanas években „megteremtett" egy általa kitalált tudósnőt, Edith Simpsont, Benjamin Franklin törvénytelen lányát, a tudományos tevékenységhez szükséges összes kellékével (életrajz, műszerek) együtt. A kilencvenes években egyik pszeudoénje, Oshi Ohashi neve alatt kozmetikai terméksort hozott létre.

Ezek csak kiragadott részletei azoknak az elméleti kérdésekre adott komplex válaszként értelmezhető műveknek, melyeket Drozdik idestova három évtizede készít. Kiállítása nemcsak arra ad alkalmat, hogy végre együtt megtekinthessük ezeket a munkákat, hanem arra is, hogy a feminista, illetve a társadalmi nemekkel foglalkozó képzőművészet legfontosabb kérdései világosabbá válhassanak. Az elmúlt közel tíz évet Magyarországon a retrospektív kiállításoknak az a gyakorlata uralta, amely – jórészt – a múltbéli érdemek mai aprópénzre váltásában merült ki. Drozdik kiállítása már a puszta létével is megkérdőjelezi ezt a gyakorlatot. Rajtunk áll, hogy felvesszük-e a kesztyűt és kezdünk-e mindezzel valamit. *(Megtekinthető december 12 - től 2002. január 27-ig.)*

Timár Katalin

A Bianco-projekt: első kézből Koronczi

Hiteles vagyok

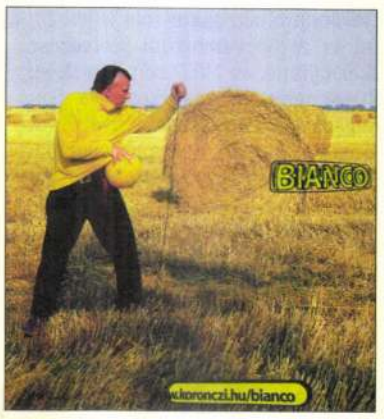

Komoly. Koronczi Endre Bianco-terve egyáltalán nem vicces. A mosoly a kísérőfotók furcsaságai és iróniája miatt futó. A terv pedig csupán első rátekintésre tűnik humorosan ártatlannak. Ha elgondolkodunk rajta: komoly.

Fő vonalaiban a nyár végére készült el, az első fotók még a nyár elején születtek egy holland tanulmányút során, de az ok, amely létrehozta a Biancót, évek óta okozatra vár.

A tervről. Koronczi Endre különféle piaci eszközökkel megvételre ajánl a reklámszakma, a megrendelők és gyártók számára egy terméket. Ez a termék maga Koronczi Endre. Szaktudását, vizuális profizmusát kínálja. Azt a tulajdonságát, hogy minden munkájában teljes egészében önmagát adja. A fotókon is egyértelműen önmagát örökíti meg (önkioldó jól láthatóan a kézben). A következetes sárga-fekete direkt színvilág, a tipográfia, a reklámszöveg szintúgy első kézből Koronczi. A képernyőn tervezetten túl a többi elem is, az akció: a terv részeként október óta matricákat ragaszt ki az utcákon, szórólapokat helyez el az autók ablaktörlője mögé, folyóiratokban hirdet, fenn van a neten. Használj engem terméked népszerűsítéséhez! – mondja. – Mert én hiteles vagyok.

Első rátekintésre talán tényleg ártatlannak tűnik ez a javaslat. Kinek jutna eszébe egy képzőművésszel reklámozni akármit? Ehhez legalább Leonardo mosolya vagy Picasso aláírása kell. A második rátekintés viszont azt fedezi föl, hogy minden vizuális megjelenítésben közvetlenül vagy közvetve ott egy képzőművész. Az a grafikus, aki – többnyire – fogcsikorgatva megcsinálja, amit várnak tőle, még ha tudja is, hogy nem mond igazat. De legalább a képi igazság érdekében mindent megtesz.

Így van ezzel Koronczi Endre is, akárcsak a képzőművészszakma jelentékeny hányada. Gályázik a komputer előtt, és sorra gyártja – mindig holnapra – a terveket. Ez az egyik, közvetlen oka a Biancónak. Ám nem az egyetlen. Míg ezen indítékot akár valamiféle posztkonceptualista egzisztenciakritériumnak is tekinthetnénk, az összes további ok inkább többalakúnak nevezhető. Milyen viszonyban áll az a szubjektum, aki létének hitelességével jelen van a fotókon azzal, aki mindebből PR-tervet hoz létre, és a másikkal, aki művészetet, ha nem is kiállítótermit?

Komoly. Mert valóban megvehető – a reklámipar már többször eljátszadozott a hitelesség gondolatával. Komoly, miközben csikorog a homok a fogunk között, ahogy újraolvassuk Koronczi mottóját, amelyet még a Szerviz kiállításra készített munkája fölé illesztett: „...azokkal a dolgokkal, melyeken nem tudunk változtatni, jobb megbarátkozni!"

Bán András

Beszélgetés Sasvári Edit művészettörténésszel

Kulturális elhárítás

(folytatás az 1. oldalról)

Köztudott, hogy a Történeti Hivatalban a belső elhárítás, a BM III/III-as csoportfőnökség anyagai kutathatók. Ezek között vannak művészettörténeti vonatkozású iratok is. A III/III-on belül voltak alosztályok, az egyik például a Kulturális elhárítás.

– A Kulturális elhárítás munkatársai mozgatták az ügynököket?

– Minden alosztálynak voltak operatív tisztjei, akik a beszervezést és az ügynökök irányítását végezték. Több ügynökkategória létezett. Az egyszerű ügynököt úgy szervezték be, hogy zsarolni tudták valamivel. Magasabb kategória a titkos megbízott (tmb), aki elvben önként, gyakorlatban különféle előnyökért jelentett. Tágabb dimenzióban ilyen volt a „társadalmi kapcsolat" is; valamilyen intézmény alkalmazottja vagy vezetője, aki rendszeresen vagy alkalmilag adott információkat. Ennek kései, többnyire formális, érdektelen változatai voltak a munkahelyi „hangulatjelentések". Egészen különböző kvalitású ügynököket foglalkoztattak. Olyat is, akinek halvány fogalma sincs arról, mit lát. És olyat is, aki pontosan tudja, miről van szó, kik és miért vannak jelen, és mi történik. A korszak kardinális figurája „Pécsi Zoltán". Kivételesen értelmes és tájékozott ember, részletesen leírja az eseményeket, egy-egy művészeti akciót, kiállítást vagy színházi előadást. A műleírásai forrásértékűek, hiszen abban az időben alig-alig készültek hasonló feljegyzések. De ezekkel az anyagokkal csínján kell bánni, kontroll alá kell vetni őket, mert különösen egy hozzá nem értő ügynök jelentései dezinformálhatnak. A hagyományos irattani kutatások módszerei sem alkalmazhatók, hiszen maga a szervezet is konspiratívan működött, és ezért kódolt nyelvet használt. Ezt a kódolt nyelvet kell elsajátítani az értelmezéshez. Sok olyan publikáció jelenik meg, főként politikai témákban, amelyből látszik, hogy a kutató nem érti, amit olvasott.

– A műtárgyleírásokra is vonatkozott a kódoltság?

– Nem. Ez részben a szakkifejezésekre vonatkozik; feloldásukra a BM Kiadónál 1980-ban megjelentetett Állambiztonsági értelmező kéziszótár és az eddigi publikációk nyújtanak segítséget. Például „K-lakás" = konspirációs lakás; „K-figyelés" = a postai küldemények ellenőrzése; „3/A" = telefonlehallgatás és a többi. A kódoltság kiterjed a nyelvezetre, bizonyos megfogalmazásokra is. Ha azt olvasod: „Ismerősöm elmondta nekem..." – ez azt jelenti, hogy az ügynök magáról beszél. Ha pedig felsorol egy névsort, a saját valódi nevét is feltünteti benne mint az egyik résztvevőét. A „minőségi" jelentések részletesen leírják egy-egy kiállítás szervezésének és rendezésének körülményeit, hogy kiknek milyen művei szerepelnek, kik vannak jelen a megnyitón, s ott mi történik. Értékelik a műveket is, és aztán a „magasabb fórumokon" az állományba tartozó tisztek szintjén dől el, hogy ezekből az információkból leszűrve mi az, ami ellenséges tevékenységre utal, politikailag károsnak minősül vagy sérti a közerkölcsöt – általában ezek a kulcsszavak az értelmezésekben. „Pécsi" esztétikai és kritikai elemzéseket is adott.

– Vagyis a szövegeknek van egy határozott ideológiai kontextusa?

– Pontosan. De akadnak közöttük kivételek, például ideológiamentes művészettörténeti tanulmányok is. Az egyik a hatvanas-hetvenes évek underground művészetét foglalja össze. Érezni rajta, hogy szakember – feltehetően kritikus vagy művészettörténész – írta. Az érdekessége az, hogy a szöveg egyáltalán nem pejoratív. Szerzője tárgyilagosan írja le az avantgárd csoportokat, fórumaikat. Egyébként minden anyag végén van egy intézkedési terv, amelyben elemzik a jelentést és meghatározzák a további lépéseket. Ennek a dokumentumnak a végén többek között az áll, hogy folytatni kéne a történeti feldolgozást. Érdemes lenne összevetni ezt a tanulmányt a korabeli hivatalos fórumokon publikáltakkal. Az is előfordult, hogy egy-egy, eredetileg a nyilvánosság (folyóirat, újság) számára készült tanulmány, amely a sajtóban biztosan nem kapott volna teret, jelentésként landolt. Kísérteties, hogy egyesek alkotó energiái ebben a szférában bontakoztak ki.

– Milyen művészettörténeti korszakra terjed ki a kutatásod?

– A legkorábbi dátumom 1966: az első magyarországi happening, Szentjóby Tamás és Altorjay Gábor akciója, Az ebéd – in memoriam Batu kán, Erdély Miklós pincéjében; a legkésőbbi 1989: a Platón barlangja, a Hejettes Szomlyazók és a Cseresorozat művészcsoportok közös rendezvénye. 1966-ból megvan a jelentésben a happening aprólékos leírása a résztvevők névsorával, s hozzá egy szakmai eszmefuttatás arról, hogy hogyan jelenik meg a műfaj az egyetemes művészetben és ez milyen hatással van a hazai fejleményekre.

– Ha valakit elkezdenek figyelni, akkor utána folyamatosan „rajta vannak" és követik a tevékenységét?

– Ha úgy látják, hogy abbahagyta a nemkívánatos működést, akkor felfüggesztik a megfigyelést. Galántait és a Kápolnatárlatokat a Halász-színházhoz sorolták, és amikor Halászék 1976-ban kivándoroltak, akkor róla is leszálltak. Újra majd 1979-ben kezdik figyelni az Artpool-archívum szervezése kapcsán. Ez a Festő-dosszié, amelyet ekkor nyitnak és 1989-ben zárnak le, zömmel a nyolcvanas évek művészeti eseményeivel foglalkozik: a Bán András–Könczöl Csaba-féle Magyar Avantgárd Múzeum kezdeményezéssel, a Fiatal Művészek Klubjában rendezett Textil textil nélkül és a Cavellini-kiállítással, Galántaiék Vera Muhina-akciójával és az általuk kiadott szamizdatokkal. Érdekelte a hatóságokat a Simon Zsuzsa Iroda és a Rabinec Galéria, de Hajas Tibor temetése is. És sorolhatnám tovább. Persze a teljes, majdnem negyedszázados történetben vannak lyukak. Ennek két oka van, egyrészt a Történeti Hivatalban a feldolgozás még nem ért véget, másrészt az is lehet, hogy bizonyos dossziékat 1989 körül megsemmisítettek. Hiányzik például az 1968–1969-es időszak, az Iparterv- és a Szürenon-kiállítások, Erdély Miklós és a nyolcvanas évekből az Inconnu-csoport anyaga is. Ismerek dossziéneveket, mint a Fotósok vagy a Stúdiós, de maga a tárgy még nem került elő.

– Mi a kutatás célja, mit lehet ezzel az adathalmazzal kezdeni?

– Ez csak egy forrás a többi között. Párhuzamosan meg kell vizsgálni a Kulturális Minisztérium, a Pártarchívum és a Képző- és Iparművészek Szövetsége irattárában lévő dokumentumokat is, hogy az események komplex feltérképezése létrejöhessen, hogy a hatalmi mechanizmus működése érthetővé váljon és mindez a korszak történeti fundamentuma lehessen.

– Lehet ennek konkrét művészettörténeti hozadéka?

– Eddig az underground megítélése nagyrészt morális alapon történt. Azt remélem, hogy a kutatás eredményeképpen ténygazdagabb lesz a tudásunk erről az időszakról. A művészeti jelenségekről és teljesítményekről – a civil kurázsi és a ténylegesen elszenvedett sérelmek példáinak tiszteletben tartásával – le kell hántani a morális burkot, és a legendákat fel kell váltani a tényelemzésre épülő történeti megközelítéssel.

ANDRÁSI GÁBOR

Bíróság előtt a Sotheby's és a Christie's vezetői

Egymásra mutogatnak az egykori társak

(folytatás az 1. oldalról)

méltatlankodásból született, aki 1993 áprilisában azt mondta neki, hogy „a két cég gyilkolja egymást a még elfogadható legalacsonyabb árszint fölött, ami tarthatatlan, s tenni kell valamit". Ahelyett, hogy az ügyfeleket elcsábítanák egymástól az egyre kedvezőbb – az aukciósházaknak pedig egyre kedvezőtlenebb – ajánlatokkal, inkább egyeztetni kellene az ajánlatokat, az illetményeket s az aukciósházak lehetőleg minél magasabb részesedését.

1993-tól 2000-ig a terv remekül is működött. Amikor 2000 januárjában fény derült a konspirációra, Brooks asszony már csak ügyvéd jelenlétében volt hajlandó egykori főnökével találkozni, amit az nevetségesnek titulált. Taubman megjegyzése Brooks asszony sajtófotóira, miszerint „jól néz majd ki csíkosban", szintén nem vetett jó fényt a fővádlottra. A védelem azon igyekezett hát, hogy ezt a negatív imázst kissé megváltoztassa, s inkább a koronatanúra húzzák rá a vizes lepedőt, például olyan tanúvallomásokkal, melyek kétségbe vonják kompetenciáját és helyzetfelismerő képességét.

A New York-i központ
a koronatanúra húzzák rá a vizes lepedőt

Még nem tudni, mi lesz a vége az egymásra mutogatósdinak, de annyi már biztos, hogy Hollywood szagot kapott, s alighanem HBO-film készül majd a rafinált művészeti bűnügyről, amit mi sem bizonyít jobban, mint hogy a majd Brooks asszonyt játszó Sigourney Weaver is ott ült a per nézői között.

A. E.

Apróbb zökkenő

A dolgok összességükben kielégítően működnek. A rendelkezések értelmében ez év elejétől a műtárgyak vámmentesen hozhatók be az országba. Így tehát, ha Ferihegyen leszáll a gépe, a gyűjtő hóna alatt a képpel, zsebében a legális vételt igazoló számlával átsétál a vámon. Ott vetnek egy pillantást a papírokra – számla, eredetigazolás –, megtörténik az elvámolás, az összeg helyén nulla szerepel, szalutálnak, és ő már viheti is haza a művet. És ez így történik a gyakorlatban is. Na persze kisebb-nagyobb zökkenők azért még akadhatnak. Csak olyan esetekben, ha az ügyfél hóna alatt a képpel, zsebében a legális vételt igazoló számlával átsétálna a vámon. Egy gyűjtő (hogy ki, nem fontos, amúgy pedig név és cím Csók: Istvánnál) behozott egy művet az Egyesült Királyságból. Hóna alatt a képpel átsétált volna a vámon, ha nem tartóztatják fel, ha nem kezdik el gyanakvóan méricskélni őt és a művet, ha nem kezdenek el morcosan kérdezősködni. De elkezdtek. (Az persze ízlés dolga, hogy kinek mi a gyanakvó meg a morcos.) Hogy hát miféle kép ez itten, meg honnan van, meg milyen célra lett vásárolva? Amikor (itt a gyűjtő neve következik) mutatta a legális számlát, nem fogadták el, mondván, ez nem számla. Ő meg mondta, de igen, odaát, az Egyesült Királyságban ilyen a számla. Nem volt elég jó, nem szerepelt rajta számos olyan rubrika, amely a mi rendes, magyar számláinkon van, meg nem olyanforma a pecsétje, amilyen mifelénk. Meg különben is, angolul van. A gyűjtőt tehát félreállították, elkülönítették, várakoztatták néhány rossz arcú férfival, akiket ő kokainfutárnak nézett. A képet addig elvették. A gyűjtő egyre idegesebb lett, a jogait próbálta hangoztatni, felpanaszolta, hogy miért kezelik őt bűnözőknek, csempészeknek járó módon, és hogy hogyan is van az, hogy a gyűjtő mindjárt a nepper szinonimája. Erre föl vizsgálódás, tanácstalan fejcsóválás, szakértő utáni telefonálgatás vette kezdetét a szervek részéről. Aztán egyszer csak amolyan legyintő, beletörődő, „na, menjen a dolgára, jóember"-szerű mondattal elengedték, a képével együtt. De hát makacs gyűjtő ez, máskor online vétellel próbálkozott. Egy szállítmányozó cég hozza be ilyenkor a művet, amely egy vámraktárban várakozik, amíg az a rendes ügymenet szerint nulla forint vámmal át nem vehető. Na persze kisebb-nagyobb zökkenők azért még akadhatnak. Mert itt is a gyanakvás, hogy hát mi az, hogy online vétel, hogyhogy nincs készpénzmozgás, meg hogy akkor erről hol a számla, az eredetigazolás. Azért persze csak elintéződött ez is, mert a dolgok összességükben kielégítően működnek. Ezt, kérdésünkre, egy gazdasági kamarai tisztségviselő is megerősítette (név és cím Csók: Istvánnál). Úgyhogy biztos a gyűjtőben van a hiba. Üldözési mánia gyötri, semmi más. Már azt hiszi, direkte pikkelnek rá. Nem akarja elfogadni, hogy nálunk egy kis gyanakvás, egy csipetnyi félelemkeltés, icipici, szinte csak jelzésszerű meghurcolás vagy legalább valami afféle érzetének keltése elengedhetetlen az ügyekhez. Jobban örül így a polgár, ha aztán – összességükben – mégis kielégítően működnek a dolgok. Irodalmiasabban: az Európa-ház még épülő magyar szárnya máris kicsit a kafkai Kastélyra hajaz. Helyi sajátosságainkat megtartva, magunkat meg nem tagadva munkálkodunk rajta.

CSÓK: ISTVÁN

Szépművészeti Múzeum, Budapest

A belga szimbolisták mélységei

A protokolláris célokat (is) szolgáló kiállítások ritkán érik el a művészek, vagy a szakma által koncepcionált tárlatok színvonalát. Ez a tény kissé beárnyékolja a Szépművészeti Múzeum márványcsarnokában megtekinthető A lélek mélységei – belga szimbolisták című kiállítást. Az anyag Magyarországra utaztatására ugyanis államközi és uniós megállapodás keretében került sor. Az ilyen események politikai közeledést eredményező várakozásai valószínűleg nem is maradnak beváltatlanok, de a mostohábban kezelt szakmai oldal felzárkóztatása nem mindig sikerül maradéktalanul. Bár több európai hírű mester – Fernand Khnopff, Félicien Rops és Jean Delville – munkái is láthatók, a színvonal mégis hullámzó.

A szimbolizmus nehezen definiálható fogalom, ezért a kiállításon szereplő festmények, grafikák és szobrok stílárisan igencsak összetett képet mutatnak. Egymás mellé került Berchmans barokkos színvilága, Degouve de Nuncques fantasztikus naturalizmusa, De Groux expresszív ecsetkezelése, Montald és Motte preraffaelitákat idéző stílusa, Doudelet szecessziós vonalvezetése, Leveque akadémikus rajzossága, Mellery pasztelles puhasága, valamint Khnopff, Rops és Fabry halvány ködben úszó álomvilága. A lenyűgöző stíluskavalkád felöleli a fél XIX. századot: megjelennek a klasszikus iskolák és az akadémizmus, a naturalizmus és a realizmus, a preraffaeliták és a szecesszió. A művészi formavilágok színes sokaságán így túlméretezett kabátként lóg a nehezen megfogható szimbolizmusfogalom.

A képek és a szobrok egy része a századvég dekadens atmoszféráját idézi: elátkozott költők, démoni

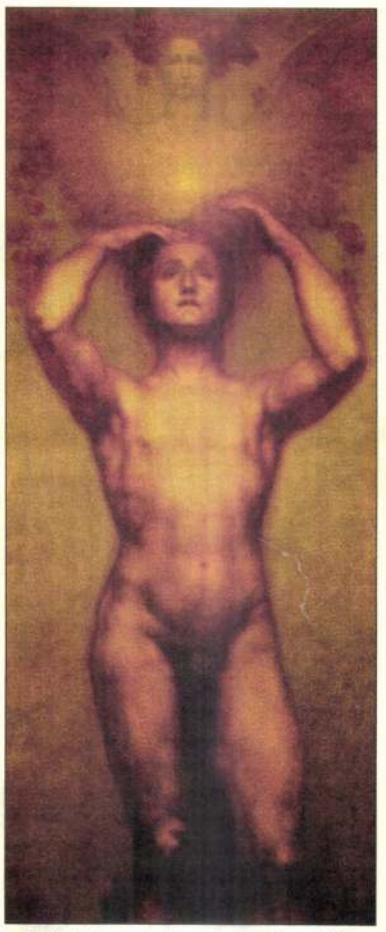

Emile Fabry: Az Eszmény felé..., 1901
olaj, vászon, 169x84 cm

asszonyok, perverz erotika, vigyorgó halálfejek, elvarázsolt erdők, rózsakeresztesek, okkultizmus és mágia – az anyagi princípium alárendelése a láthatatlan világ ördögi megnyilvánulásainak. De azért ez sem ilyen egyszerű. Míg Rops ördögi maszkjai, kígyókkal ölelkező szerelmesei és meggyalázott oltárai a szimbolizmus sötét és démonikus oldalát képviselik, addig Donnay falusi idillként megfestett allegóriájában csendes elvágyódás érezhető, Mellery Begina-rendházat megörökítő rajzait pedig vallásos áhítat hatja át.

A tárlat a szimbolizmus kifejezést speciális értelemben használja: a korabeli brüsszeli művészvilág egyik társaságának szinonimájaként. A kiállított festők és szobrászok – különböző művészi felfogásuk ellenére – mindannyian kapcsolatban álltak az Octave Maus és Edmond Picard által alapított Húszak csoportjával. A Húszakkal kiállító európai és belgiumi képzőművészek a pozitivizmus derűlátásából kiábrándulva valamennyien az isteni (vagy ördögi) spirituális ismeretlent kutatták.

A brüsszeli (művészet)történeti kontextuson belül a belga kiállításszervezők (kurátor: Catherine de Croës) elsősorban arra helyezték a hangsúlyt, hogy bemutassák a képzőművészet és az irodalom szimbiózisát. Portrék és versidézetek érzékeltetik a festőket és a szobrászokat a költőkhöz (Mallarméhoz, Baudelairehez, Maeterlinckhez, Verhaerenhez), valamint a zeneszerző Wagnerhez fűző kapcsolatokat.

A múzeum klasszikus márványfalain és a zsúfolt installáción azonban nem érvényesülnek az olykor középszerű alkotások. „Aki feledtetni tudja a színt és a formát, és előtérbe juttatja az érzelmeket, az eléri a végső célt" – állította Xavier Mellery. Ezt a nem túlságosan „festői" esztétikát mintha túl sokan követték volna Mellery művésztársai közül: el-elhanyagolták a formát a magasztos tartalom kedvéért. *(Megtekinthető 2002. január 6-ig.)*

RIEDER GÁBOR

MŰÉRTŐ
MŰVÉSZETI ÉS MŰKERESKEDELMI FOLYÓIRAT

Főszerkesztő:
ANDRÁSI GÁBOR
Főszerkesztő-helyettes:
BERÉNYI PÉTER
Tervezőszerkesztő:
LÉVAI ANDRÁS
Olvasószerkesztő:
FENYVES KATALIN
Korrektor:
MANDLER JUDIT
Munkatársak:
NAGY GERGELY, KOZMA ZSOLT
Szerkesztőségi titkár:
HUSZTI BEÁTA
Külföldi tudósítók:
ANDRÁS EDIT – New York
CSIZMADIA ALEXA – London
HUNYADI SZILVIA – Eindhoven
HUSHEGYI GÁBOR – Pozsony
KICSINY BALÁZS – London
KOPECZKY CSABA – Grenoble
MURÁDIN JENŐ – Kolozsvár
SCHAUSCHITZ ATTILA – Berlin
MONIKA WUCHER – Hamburg
Szerkesztőség:
1037 Budapest, Bokor u. 23–25.
Telefon és fax: 436-2270
E-mail: muerto@hvg.hu
KIADJA A HVG KIADÓI RT.
Felelős kiadó:
SZAUER PÉTER ügyvezető igazgató
Kiadóhivatal:
1037 Budapest, Bokor u. 23–25.
Telefon: 436-2000
Hirdetés:
SZELEVÉNYI JUDIT
Telefon: 436-2027, 436-2020
Fax: 436-2009, 436-2010
E-mail: hirdet@hvg.hu
Előfizethető:
HVG Rt. terjesztési osztály
1037 Budapest, Bokor u. 23–25.
Telefon: 436-2045 Fax: 436-2009
E-mail: terjeszt@hvg.hu
Előfizetési díj negyedévre: 1305 Ft,
fél évre: 2230 Ft, egész évre: 4210 Ft.
Nyomdai előkészítés:
HVG Press Kft.
ERÉNYI ÁGNES ügyvezető igazgató
Nyomdai előállítás:
Szikra Lapnyomda Rt.
Felelős vezető: LENDVAI LÁSZLÓNÉ
vezérigazgató
Internet: www.szikralapnyomda.hu
ISSN: 1419-0567

Minden jog fenntartva. A Műértőt vagy annak részeit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképészeti úton vagy más módon – a kiadó írásbeli engedélye nélkül közölni. A hirdetések tartalmáért a kiadó nem vállal felelősséget.

HUNGAROFILA
HUNGAROFILA KFT.
1055 Budapest, Honvéd u. 40. fszt 7.
Telefon: 332-2678, fax.: 331-5913
Nemzetközi bélyegaukciók

KIESELBACH GALÉRIA ÉS AUKCIÓSHÁZ
TÉLI NAGY FESTMÉNYÁRVERÉS:
december 7. 18 óra, Vígszínház
Klasszikus magyar festészet, 1850–1950.
Tavaszi aukciónkra a képfelvétel megkezdődött!
1055 Budapest, Szent István krt. 5., tel.: 269-3148, 269-3149, fax: 269-2219,
honlap: www.kieselbach.hu, e-mail: gallery@kieselbach.hu

Könyvritkaságok Kéziratok Térképek
Központi Antikvárium
1053 Budapest, Múzeum krt. 13-15.
Telefon: 317-3514 Fax: 266-1970

www.Bookline.hu
online antikvárium

Ráday GALÉRIA
László & László
Péter Péter István
szoborkiállítása
2001. december 7-től
2002. január 12-ig,
hétfőtől péntekig: 12–18,
szombaton: 10–13 óráig.
Kortárs képzőművészet, iparművészet
Ráday Galéria
1092 Bp., Ráday u. 8.
Tel.: 218-0936,
e-mail: rgaleria@freestart.hu

PFISTER GALÉRIA
Jánosi Katalin és ifj. Benedek Jenő
festőművészek
kiállítása
a Pfister galériában
2001. december 4-től 23-ig.
Megnyitó:
2001. december 4. 18.00 óra.
A kiállítást megnyitja:
Dr. Losonci Miklós professzor.
Galériánk Csernus Tibor, Gyémánt László alkotásait keresi megvásárlásra.
1065 Bp., Révay u. 14., tel.: 302-2390,
www.uj-gresham-kor.hu
Nyitva: hétfő–péntek: 10.00–19.00 h,
szombat–vasárnap: 10.00–14.00 h.

SZALÓKY GALÉRIA
A Breznay család festményeinek, grafikáinak bemutatása.
Válogatás Breznay Pál párizsi kiállításának anyagából.
Megtekinthető mindennap, előzetes bejelentkezés alapján, telefonon:
06-30-233-7348, 06-30-354-7225,
Karácsonyi kiállítás és vásár
(festmények és grafikák),
mindennap 10–22-ig.
Petneházy Club Hotel
1029 Adyliget, Fekete fej utca 2–4.

Festmények, egyedi és sokszorosított grafikák, plakátok, antik és új művészeti könyvek a
FERENCZY GALÉRIÁBAN!

Karácsonyi festmény- és grafikai vásár
2001 december 3-tól 20-ig.
Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig: 12–19 óráig,
szombaton: 10–14 óráig.
1053 Budapest, Ferenczy István u. 28.
Tel.: 318-1007, fax: 266-1970

A HVG RT. KIADVÁNYA

MŰÉRTŐ

2001. DECEMBER MŰVÉSZETI ÉS MŰKERESKEDELMI FOLYÓIRAT ÁRA 435 FT

Szép

karácsonyt és eredményekben gazdag új évet kívánnak minden kedves olvasónak a Műértő szerzői és szerkesztői:

ÁGG KÁROLY, AKNAI KATALIN, ANDRÁS EDIT, ANDRÁSI GÁBOR, ANTAL ISTVÁN, BAGYÓ ANNA, BAKONYI PÉTER, BALÁZS KÁROLY, BALÁZS SÁNDOR, BÁLVÁNYOS ANNA, BÁN ANDRÁS, BÁN ZSÓFIA, BÁNÓ ANDRÁS, BEKE ZSÓFIA, BERECZ ÁGNES, BERÉNYI PÉTER, BODÓCZKY ISTVÁN, BOGDÁN MELINDA, BOKOR ZSUZSA, BOROS GÉZA, BRANCZIK MÁRTA, BRENDEL JÁNOS, BURIÁN GYÖRGY, CSIKÓS ZSOLT, CSIZMADIA ALEXA, DABASI ANDRÁS, DARÁNYI GYÖRGY, DOMBI MARGIT, ÉBLI GÁBOR, EIKE, ELEK LENKE, EMŐD PÉTER, FARAGÓ LÁSZLÓ, FENYVES KATALIN, FORGÁCS GYÖRGY, FÖLDÉNYI F. LÁSZLÓ, GABAY ERZSÓK, GÁBOR GYÖRGY, GEDAI CSABA, GELLÉR KATALIN, GERGELY MARIANN, GŐBÖLYÖS LUCA, GRÁTZER ÁKOS, GRÉCZI EMŐKE, GULYÁS LÁSZLÓ, GYŐRI LAJOS, HAIDER ANDREA, HAIDER EDIT, HEGYI DÓRA, HEMRIK LÁSZLÓ, HORÁNYI ATTILA, HORNYIK SÁNDOR, HORVÁTH DEZSŐ, HUNYADI SZILVIA, HUSHEGYI GÁBOR, HUSZTI BEÁTA, JÚLIUS GYULA, K. TÓTH LÁSZLÓ, KÁRPÁTI ZOLTÁN, KELÉNYI BÉLA, KERTÉSZ SÁNDOR, KESERUE ZSOLT, KÉSZMAN JÓZSEF, KICSINY BALÁZS, KISS CSABA, KISS ERIKA, KISS FERENC, KOLOZS ÁGNES, KOPECZKY CSABA, KORCSOG BALÁZS, KOVÁCS ÁGNES, KOVÁTS ALBERT, KOZMA ZSOLT, KŐRÖS LÁSZLÓ, KŐRÖSI ANTAL, KŐRÖSI KATALIN, KRISTÓ NAGY ISTVÁN, L. MOLNÁR MÁRIA, LAKOS ATTILA, LÉVAI ANDRÁS, LÉVAI JENŐ, LÓSKA LAJOS, LUGOSI LUGO LÁSZLÓ, DARCO MACAN, MAJOROS VALÉRIA, MANDLER JUDIT, ROMAN MARZ, MÉLYI JÓZSEF, MÉSZÁROS ATTILA, MÉSZÁROS ILDIKÓ, MOLNÁR GÉZA, MURÁDIN JENŐ, NAGY GERGELY, NAGY ILDIKÓ, NAGY ZOLTÁN, NEHÉZ-POSONY KATA, NEMES CSABA, NEMES JÚLIA, ORLIK EDIT, PÁLDI LÍVIA, PÁLFI JUDIT, PÁSZTOR EMESE, PATAKI GÁBOR, PERNECZKY GÉZA, POLGÁR ATTILA, REGŐS ANDREA, RIEDER GÁBOR, ROSTA JÓZSEF, SASVÁRI EDIT, SCHAUSCHITZ ATTILA, SINKÓ ISTVÁN, SINKÓ KATALIN, JAKE SMILES, SOÓS LEVENTE, SPENGLER KATALIN, STURCZ JÁNOS, SULYOK MIKLÓS, SÜLE KATALIN, SÜVECZ EMESE, SZABÓ JÚLIA, SZABÓ SÁNDOR, SZÁLLÁSI ÁRPÁD, SZÁSZI JÚLIA, SZEGEDI LÁSZLÓ, SZEGEDI PETRA, SZELEVÉNYI JUDIT, SZILÁGYI LENKE, SZOBOSZLAI JÁNOS, SZŐNYEI TAMÁS, SZŰCS GYÖRGY, TAHIN GYULA, TARCZALI ANDREA, TARDOS KÁROLY, TATAI ERZSÉBET, TIMÁR KATALIN, TÓTH FERENC, TURAI HEDVIG, TÚRY GERGELY, VAJDA GÁBOR, VARGA MÁRIA, VARGA PÉTER, VÉCSI NAGY ZOLTÁN, VÉGEL DÁNIEL, VÉTEK GYÖRGY, VISNYOVSZKI GÁBOR, VITÉZ FERENC, WAGNER ISTVÁN, WEIN MIKLÓS, WESSELY GYÖRGY, MONIKA WUCHER.

Osztrák múzeumok keservei

A. Allori (?): Medici Mária, 1555–57
a Mediciek pompája című kiállításról, Palais Harrach, 1999
Helyzetelemzésünk a **21. oldalon**

Múzeum Antikvárium

Miniatűr évkönyv, függő, 1818
Bécs, arany, 14 K, 15,5x18 mm
a december 15-i árverésen kikiáltási ára 100 ezer forint

MKB-gyűjtemény

Patkó Károly: Subiaco, 1930
tempera, olaj, vászon, 179x144 cm
klasszikusok a bankban **(5. oldal)**

Belvárosi Aukciósház

Szelence, arany, porcelán, 1807–1830
Bécs, kézzel festett, 187,3 gramm
a december 12-i árverésen kikiáltási ára 2 millió forint

Budapest Nagykávéház

Századfordulós képeslap az Ernst Múzeum kiállításáról
írások régvolt és mai kávéházak kultúrájáról **(12–13. oldal)**

9 771419 056018 12

IV. ÉVFOLYAM – 12. SZÁM

Beszélgetés Sasvári Edit művészettörténésszel

Kulturális elhárítás

– Hogyan kerül egy művészettörténész olyan archívumokba, ahol belügyi és titkosszolgálati iratokat őriznek?

– Először más levéltári egységeket kutattam, a dunaújvárosi Acélszobrász Szimpozion történetével, majd Pauer Gyula 1978-as Tüntetőtábla-erdőjével kapcsolatban. A kaposvári megyei levéltárban bukkantam rá a balatonboglári Kápolnatárlatok (1970–1973) anyagára. Ennek kapcsán szélesedett ki a munka. 1997-től, a Történeti Hivatal létrehozásától nyílt meg igazán a lehetőség a kutatás számára. Korábban az Országos Levéltárban néztem minisztériumi anyagokat, 1996-tól pedig, amikor visszaminősítették a titkosításukat, a Pártarchívum dokumentumait. De betekintettem bírósági és BM-anyagokba, valamint az Aczél György-hagyatékba is, amely a Tudományos Akadémia kézirattárában található.

– Valójában a balatonboglári Kápolnatárlatokkal foglalkoztál; erről írott könyved megjelenés előtt áll. A „belügyi" csak egy – fontos – mellékszál volt a történetben.

– Ez az érdeklődésem aztán túllépett Bogláron. A Történeti Hivatalban ugyanis kezdetben nem lehetett témára keresni. Rengeteg anyagot kellett átlapozni ahhoz, hogy a sajátodra bukkanj. Csak a névregiszterek maradtak fenn, minden dossziéban volt egy névmutató, ezek alapján tudta a hivatal az anyagokat kiadni. Keresés közben olyan területekre keveredtem, melyek érintőleges összefüggésben voltak ugyan Boglárral, de messze túlmutattak rajta, és az elmúlt évtizedek más eseményeit is érintették. Innen nincs megállás. Valóságos hidrává válik a dolog, újabb és újabb fejek nőnek, ahogy belemélyedsz egy másik anyagba.

Inconnu csoport: Nem hallok, nem beszélek, nem látok, 1985

– Olyan dossziék ezek, amelyeknek a tartalma összefügg?

– Eddig két olyan dossziét kutattam, amely a témával kapcsolatos. A Halász színházét, a „Horgászokat" és Galántai Györgyét, a „Festőt". Ezek úgynevezett objektumdossziék, ami azt jelenti, hogy bennük nem az operatív feldolgozómunka eredményeit, hanem a megfigyelt vonallal, vagyis objektummal kapcsolatos dokumentációt fűzték össze. Tehát amikor Halászék megfigyelése önálló üggyé vált, akkor egybegyűjtötték a rájuk vonatkozó iratokat. Ez szélesen értelmezendő, hiszen például ebben voltak a boglári anyagok is, mert Halászék ott felléptek. Ezért a Boglárról szóló jelentések is 1973-tól kezdődnek.

(folytatás az 5. oldalon)

Bíróság előtt a Sotheby's és a Christie's vezetői

Egymásra mutogatnak az egykori társak

Nem túl gyakran fordul elő – különösen nem háborús időkben –, hogy a New York Times címlapján képzőművészeti esemény szerepeljen. Ahhoz legalábbis a művészeti világ egyik legnagyobb botránya minősítéssel kell rendelkezni. A világ két vezető aukciósháza, a Sotheby's és a Christie's egykori vezetőinek árrögzítő pere kétségkívül megfelel ennek a kritériumnak; így lehetséges, hogy Diana D. Brooks kissé fáradt és kényszeredett mosolyú portréja George W. Bush fényképe és egy afganisztáni sajtófotó társaságában szerepelt a november huszadikán megjelent lap címoldalán.

Jóllehet, a per fő vádlottai A. Alfred Taubman, a Sotheby's egykori elnöke és főrészvényese és a riválisi cég, a Christie's elnöke, Sir Anthony Tennant, a per majd tíz napig tartó első fordulójának főszereplője mégis a koronatanú, Diana D. Brooks, Taubman jobb keze, ügyvezető igazgatója volt. A per kettejük párharcává alakult, tekintve, hogy Brooks asszony tárgyalópartnere, a Christie's egykori ügyvezető igazgatója, Christopher M. Davidge ellen nem emeltek vádat cserébe azért, mert felfedte a piac- és versenyellenes szövetkezést, az árak és részesedések egyeztetésére, illetve befagyasztására irányuló konspirációt. Főnöke, Sir Anthony – Taubman vetélytársa, majd kis időre partnere – tagadta bűnösségét, s a tárgyaláson való részvételt is megtagadta; márpedig Angliából nem lehet kiadatni. Taubman szintén konokul elutasítja az ellene felhozott vádakat, de ő részt vett a tárgyaláson. Az egyetlen, aki bűnösnek vallotta magát, Diana D. Brooks, a Sotheby's egykori nagyasszonya s legendás árverezője, aki vádalkut kötött, azaz vallomásáért, „kitálalásáért" cserébe büntetése enyhítését reméli.

Brooks asszony – elmondása szerint – főnöke, Taubman úr felszólítására kezdett tárgyalásokat a riválisi cég másodvezetőjével az árak közös feltornázásáról, az aukciósházaknak járó illetmények és százalékok emeléséről és rögzítéséről, különböző kedvezmények – kamatmentes kölcsönök – megvonásáról. Vele egybehangzóan vallotta Davidge úr, hogy a tárgyalásban ő is főnöke, Sir Anthony utasítására vett részt. Az első egyeztetésre – a részletek kidolgozására, az ütemezésben való megállapodásra – 1993-ban, Londonban a Stafford Hotel egyik privát étkezőjében került sor. 1995-ben New Yorkban, a Kennedy repülőtér egyik félreeső parkolójában találkoztak. Abban állapodtak meg, hogy elsőként a Christie's vezeti be az új illetményeket, majd a Sotheby's nyomdokaiba lép. Ment minden, mint a karikacsapás: 1995 márciusában a Christie's kirukkolt az emelésekkel, amivel Brooks asszony kivívta főnöke elismerését és gratulációját – aki persze ezt is tagadja. Később a két operatív figura bizalmas listákat cserélt a leggazdagabb ügyfelekről.

A vád szempontjából azonban sokkal fontosabb a háttérből irányító két fővezérről bebizonyítani, hogy magántalálkozók során – 1993 és 1996 között – agyalták ki a konspirációt, s a kisfőnökökre csak a kivitelezés hárult. Brooks asszony szolgált ehhez is adalékokkal. Elmesélte: az ötlet főnöke

(folytatás az 5. oldalon)

A MAI NAP KRÓNIKÁJA

Könyveink

A szellem emberei közül csak nagyon kevés azoknak a száma, akik valaha is — legalább egyszer — ne nyilatkoztak volna elragadtatással a tudás forrásáról; a könyvről vagy a könyvtárról. Ruskin a „könyvesházat királyi kincstárnak" nevezte, míg Lamartine „mesterséges Édennek", Carlye pedig egyszerűen „tudományegyetemnek" és a praktikusabb H.G. Wells szerint a „jó könyvek az eszmék áruházai"... Igen, az ember tudata ott emelkedik a világ fölé, hogy benyomásait és emlékezetét közhasznúvá tudja tenni a könyvei által, hogy aztán ezek a tapasztalások ismét az egyéni módon kiválasztott célok és alkotói folyamatok részei legyenek. Emlékeinkből képzetek és fogalmak lesznek, mint a múlt eredményei, s belőlük pedig születik ismét egy megfoghatatlan valami; az elképzelt jövő, amit akár célnak is nevezhetünk. Az előre elképzelt jövőt szolgálja a praktikus intelligencia, s azt pedig a felhalmozott tudás tárháza: a könyv.

Sorsunk a képzettségünktől is, életünk minősége a tudásunktól is függ. Pico della Mirandola művében ezt az elrendelt állapotot Isten így határozta meg: *„A világ közelébe állítottalak, hogy mindenfelé szabadon tekinthessél és kikémlelhesd, hol érzed magad legjobban. Nem teremtettelek egészen sem égi lénynek, sem földinek, sem haladnónak, sem halhatatlannak. Önmagadnak kell a saját akaratod és becsületed szerint magad ötvösének és művészének lenned, s formálnod magadat abból az anyagból, amely rendelkezésedre áll. Rajtad áll, hogy le fogsz-e süllyedni az állati lét legalsó fokára, viszont, ha akarsz, fölemelkedhetsz az istenség legmagasabb szféráihoz."*

Mai történetünk e felemelkedés segédeszközeiről, a könyvekről szól.

***

1929-ben, ezen a napon nyílt meg Budapesten az első magyar könyvhét. A megrendezésének ötlete még 1927-ből, Supka Gézától — a méltatlanul elfeledett — magyar közírótól és politikustól származik. Ő a polgári radikalizmus híve volt és gazdag életművét hírlapíróként, publicistaként, régészként gyarapította, de azt se felejtsük ki, hogy Károlyi Mihály kormányának követeként Prágában is dolgozott. 1919 után Bécsben élt és onnan hazatérve a Magyar Hírlap munkatársa volt, majd „Literatura" címmel egy irodalmi és bibliográfiai folyóiratot szerkesztett. Munkássága szervesen kapcsolódott a szellemi örökség megmentéséhez, hiszen 1945 után, mint régész a Nemzeti Múzeum elnöke lett. Politikusként akkor a Polgári Demokrata Párt tagjaként nemzetgyűlési képviselő is volt. Ugyanakkor szerkesztette a „Világ" című lapot is. 73 éves korában, 1956-ban húnyt el Budapesten.

A könyvhetek, könyvvásárok nagy múltra tekintenek vissza. Első ismert „kereskedelmi akciókat" — mint majdnem mindent — a rómaiak bonyolították le, amikoris (természetesen nem könyveket) az írástekercseket a római Forum közül egy-egy politikai eseményhez válogatott összetételben kínálgatták... Ugyanott már antikvárkönyvkereskedelemnek a nyomait is fellelhetjük, mert egyes boltokban a polcokon (armariumokon) csak a klasszikus görög szerzők műveit találhattuk meg. Ilyen volt Pomponius Atticusnak, Cicero barátjának komoly méretű üzlete is. Ők már, mint kiadók is szakosodtak, mert például a Sosius testvérek főleg a szépirodalommal foglalkoztak és „házi szerzőjük" Horatius volt, addig Valerianus Pollius például csak politikai és jogi köteteket adott ki. Már ők is ismerték a „díszkiadás" és az „olcsó változat" lehetőségeit és nem egyszer külön-külön kiadó jelentette meg az egyiket is, másikat is. Ilyen volt egy Martialis-kötet, amelynek fényűző változatát az Atrectus kiadó, míg a szerényebbet a Tryphon kiadó jelentette meg.

A középkor kódexmásolós világában ez a fajta könyvkereskedés is szigorú felügyelet alá került, mert csak az egyetemi városokban, így Bolognában, Párizsban, Leydenben stb. voltak könyvkereskedelmi üzletek, de azokat is a hivatalnokok felügyelték, ellenőrizték. Igazi kereskedésről már csak a könyvek nagy értéke miatt sem lehetett szó. Némelyik kódexért akár egy falut vagy egy egész szőlőhegyet is adtak cserébe.

Gutenberg után jelentősen megváltozott a helyzet, mert a kínálat mértéke is számottevően nőtt a nyomtatás felfedezésével. Eleinte utazó ügynökök vitték városról-városra a portékákat és nemcsak a közvetlen környezetükben terjesztették a könyveket, hanem szinte egész Európát bejárták. Ebből — az akkoriban még nagyon bizonytalan kenyérkereseti lehetőséget jelentő — tevékenységből szerveződött meg a lerakatok rendszere. Így például a nürnbergi Anton Kobergernek üzletei voltak a német városokon kívül Budán, Krakkóban, Párizsban és Lyonban is. Ő volt az úttörő ebben a szakmában és ezért is érdemes a nevét megjegyeznünk. Bizonyos értelemben előnyösebb helyzetben volt, mint a mai kollégái a kisnyelvek területein, mert az ő latin nyelven írott könyveit mindenütt el lehetett adni. A német könyvkatalógusok még nem tüntettek fel árakat, de Aldus Manutius már 1498-ban szabott árakkal megjelölt könyvjegyzéket adott ki. A terjesztőknek adott árrés sem volt magas, Koberger 20 százalékot, míg az antwerpeni Plantin 15 százalékot adott (ma van olyan terjesztő cég, amelyik 54-60 százalékot is megkövetel, ha azonnal fizet!). A könyvek terjesztésére a legalkalmasabbaknak a német vásárok bizonyultak és ezek közül is kitűnt az évente — akkoriban még — kétszer megrendezett frankfurti nagyvásár. Ami kezdettől fogva a tudományos és a gazdasági élet egyik találkozóhelye is volt.

A Mainzer-Gassén, a könyv utcájában a kor nagy egyéniségei is megfordultak és ismeretségeket köthettek egymással és a könyvkiadókkal. Ugyanakkor a kereskedőknek ez egy remek alkalom volt az elszámolásokra. A város 1598-tól maga adott ki hivatalos katalógust a könyvekről. A másik ilyen jelentős centrum Lipcse volt, ahol a hazánkra is kiható könyvkereskedelem szerveződött. Itt vezették be először a „szerzői jogvédelmet" olyan formában, hogy a jogosulatlan utánnyomásokat egyszerűen kitiltották. Ott vezették be először a kisebb tőkével rendelkező szortimenter terjesztőknek a bizományosi rendszert is, amelynek értelmében nem kellett fix áron átvenniük a portékát és csak a meghatározott határidő után kellett kiegyenlíteniük a számlát. Frankfurt és Lipcse példáján felbuzdulva szerveződött Budapesten a népiesebb kivitelű könyvhét, amely a kiadók és terjesztők államosítása után is fennmaradt. Azt, hogy manapság a reprivatizáció tőkeszegénységében megmarad-e, azt nem jósolhatjuk.

***

Habent sua fata libelli — „A könyveknek is megvan a maguk sorsa" — mondták a latinok.

Dömölki Lajos

KOSSUTH

04.30 Reggeli Krónika 08.10 Törvénykönyv 08.40 Napközben 11.00 Hírek, időjárás 11.05 Magyar tájak dalaiból, táncaiból 11.25 A Szabó család (ism.) 12.00 Déli Krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.40 Falurádió (ism.) 12.50 Külpolitikai figyelő 13.00 Hírek 13.05 Vendég a háznál Gyerekekről felnőtteknek 13.15 Filmzene 13.30 Tanúim lesztek Egyházi műsor 14.00 Hírek, időjárás 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.55 Versarchívum (ism.) 15.00 Hírek, időjárás 15.05 Válogatott perceink 15.43 Éneklő Ifjúság 16.00 Délutáni Krónika 16.20 Zeneférum A hét muzsikusa 17.00 Hírek, időjárás 17.05 Kirakat 18.00 Esti Krónika 18.30 Ráadás 19.00 Hírek, időjárás 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Irodalmi összeállítás Géher István válogatásában 20.05 Hagyományápolók 20.30 Határok nélkül 21.05 Névjegy 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Szabad főszerkesztői sáv 23.05 Kis éji zene

PETŐFI

04.30 Hajnali Kalendárium 06.03 Reggeli csúcs 07.40 Sportreggel Kupanap volt Európában 08.05 Pophullám 09.00 Hírek, időjárás 09.03 Zöld telefon Környezetvédelmi tudakozó 09.10 Zene-szó 10.55 Gordiusz plusz Öt perc tudomány 11.00 Hírek 11.03 Családi persely 11.15 Produkciós portré 12.00 Nótakedvelőknek 13.00 Hírpercek 13.10 Zsebrádiószínház 13.23 Játék 13.45 Időjárás- és vízállás- jelentés 14.00 Kabarécsütörtök Kettőtől ötig 17.00 Hírek, időjárás 17.05 Észkerék Nyereményjáték gyerekeknek 17.32 Gordiusz Magazin töprengőknek 18.30 Helykereső Szociálpolitikai magazin 19.00 Hírek 19.05 Fülénél fogva, avagy így hallgassunk zenét! 19.35 Táncházban 20.00 Slágerszínház 21.00 Zenés hírcsokor 21.10 Daráló Folytatásos ifjúsági történet (ism.) 21.40 Zenerulett 23.00 Hírek 23.03 Sporthíradó 23.10 Napforduló

BARTÓK

06.00 Muzsikáló reggel 09.05 Pódium Wilhelm Furtwangler vezényel 10.00 Hírek 10.05 Németh Antal emlékezete Az új (rádió) Színházért 11.13 Handel operáiból 12.00 Hírek 12.05 Hangverseny délidőben A Szombathelyi Bartók Fesztivál 1992. 2. rész 13.43 A Magyar Honvédség Központi Zenekara játszik 14.05 Auf Deutsch gesagt Német nyelvlecke kezdőknek 14.20 Részlet Proust: Az eltűnt idő nyomában című művéből 15.01 Zenekari muzsika 16.05 Egyházi iskolák kórusai énekelnek 17.00 Muzsikáló nagyvilág 17.50 Népzenekutatók műhelyében 18.05 Maria Stader operaáriákat énekel 18.44 Muzsikáló erdélyi városok Kolozsvár 19.35 Szabadi Vilmos hegedűhangversenye 20.40 Csokits János versei 21.40 Szimfonikus miniatűrök 22.05 A zene üzenete 22.50 Elektroakusztikus zene 23.45 Telemann: a-moll triószonáta 00.05 Éjszakai jazz-klub

JUVENTUS RÁDIÓ

08.00 Hírek, információk, sport 09.00 Juve, jure 10.00 Film, színház, musical 11.00 Juventus délelőtt 12.00 Régi csibészek 13.00 Pénz, piac, család 14.00 Lovasmagazin 15.00 Újdonságok 16.00 Egészségről mindenkinek 17.00 Contry, folk, blues 18.00 Hírek, információk, sport

GYŐRI RÁDIÓ

06.55 Műsorismertetés 07.00 Budapesti krónika 07.30 Nyugat-Magyarországi Krónika 08.00-09.00 Második óra. Benne: Önkormányzati híradó, Reggeli telefon, Postazsák, Nyugdíjas percek, Baba-mama, Slágernaptár.

TV 1

05.40 Falutévé — ipartippel és KERTÉSZ
06.00 A Reggel
08.05 A Financial Times kelet-európai gazdasági híradója
08.30 Közjáték
08.35-12.05 NAPKÖZI
09.00 Kedves Celine
Francia filmsorozat, XIII/
10.00 Apám kicsi alakja
Tévéfilm
11.20 Játék
12.00 Hírek
12.05 Képújság
12.10 Ön választ!
16.00 Délutáni egyenleg
Napi képes hírösszefoglaló
16.10 Telesport
17.00 Northwood
Kanadai tévéfilmsorozat XXXVIII/26. rész
17.30 Menedzser magazin
18.10 Pénzvilág
Hírek, tények, információk
18.20 NAPKÖZI
18.40 Esti mese
Égből pottyant mesék
Levente Péter, Döbrentey Ildikó és Gryllus Vilmos műsora
A kis versenyautó (ism.)
19.00 Van benne valami...
Barkochbajáték
19.30 Az utódok reménysége
A zsidó hitközségek műsora
20.00 Híradó
20.30 Telesport
20.40 Szomszédok
Teleregény, 158. fejezet
21.10 Friderikusz-show
Garantáltan politikamentes talk-show
22.35 AKTuális
23.00 Közjáték
23.05 Johnny Griffin
Az Improvízió különkiadása
00.05 Híradó
00.10 BBC-híradó

TV 2

06.00-09.00 NAP-KELTE
14.00 Bemutatkozik az Ungvári Televízió
14.55 Kirakat
15.35 Keresztények
Angol filmsorozat (ism.)
XII/5: **A könyv népe**
16.26 Ötöd-ölő - Telefonos játék
16.41 Meg kell a búzának érni
17.00 Híradó
17.06 Prizma - Életmódmagazin
Tartóoszlopunk - a gerinc
17.45 Nellie, az elefánt
Angol rajzfilmsorozat
Nellie és a repülő csészealj
17.50 Elektor kalandor
18.00 Híradó
18.10 Regionális híradó
18.25 Regionális magazin
19.00 Mentőosztag
Angol-ausztrál filmsor.12. r.
A fa tetején
19.55 Nagy Lajos: Szatírvadászat a Tölgyfaligetben
Tévéfilm
20.25 Egy magyar Katona Monte Carlóból
Beszélgetés Katona Tiborral,a Monte Carlo-i Operaház nyugalmazott igazgatójával.
21.05 Össztűz
22.00 Esti egyenleg
22.25 Bemutatkozik az Ungvári Televízió

DUNA TV

16.05 Évforduló
16.10 Csongor és Tünde II.
Tévéfilm II. rész (ism.)
17.35 Várak, törökök III/2.
18.20 Nils Holgersson - rajzfilm
19.00 A bohóc felesége
Tévéjáték
20.00 Sógorok, sógornők
Színes francia film (1975)
Egy nagypolgári család álszent, unalmas életében nagy botrányt kavar, hogy két ember az előítéleteket félredobva, megtalálja önmagát, az őszinte szerelmet.
21.40 Mediawave 93 Győr
Nemzetközi Vizuális Művészeti Fesztivál
22.10 Válogatás a fesztivál filmjeiből
23.10 Évforduló

RTL

07.00 Jó reggelt, Németország 09.00 Ironside (ism.) 10.00 Gazdagok és szépek (ism.) 10.30 Megéri az árát! Játékshow 11.00 Kockázatos! Főszerepben: a tudás, a tempó és a pénz 11.30 Családi párbaj Vidám vetélkedő szupernyereményekkel 12.00 Hírmagazin 12.30 A springfieldiek története Családsorozat 13.20 A kaliforniai klán Családsorozat 14.10 Vészhelyet Amerikai filmsorozat 15.00 Gyilkosság a hobbija Am. krimisorozat (ism.) 16.00 Hans Meiser Tv-kerekasztal beszélgetés 17.00 Ki a főnök? Am. vígjátéksorozat (ism.) 17.30 Egy rém rendes család Am. családsorozat (ism.) 18.00 Tizenegy 99 Magazin 19.15 Vigyázat, robban! Magazin 19.45 Jó idők, rossz idők Német családsorozat 20.15 Életre szóló hivatás NSZK vígjátéksorozat 21.15 Segélykiáltás Drámai segélyakciók 22.15 Marcus Welby, az orvosdoktor Amerikai kórházsorozat 23.15 Gottschalk Késő esti show 24.00 L. A. Law Sztárügyvédek, trükkök, perek Amerikai krimisorozat Egy eset öreguraknak McKenzie-t, idős kora ellenére még egyszer utoljára a bíróság elé citálják. 01.05 Egy rém rendes család Családsorozat 01.45 Ki a főnök?

SUPER

13.30 Utazási magazin 16.30 Zenés műsor 18.30 Bonanza — am. western 19.30 Honey West Bűnügyi filmsorozat 20.00 Sportmagazin 21.00 Hírmagazin 22.00 ITN-hírek 22.30 Európai napi gazdasági magazin 22.50 Tőzsdeszemle 23.00 Fehér komancs Spanyol western 00.40 Jazz-magazin

SAT 1

06.00 Jó reggelt a SAT1-gyel! Benne: Sporthírek 09.10 Kalifornia Napja alatt (ism.) 10.00 Boldogság a havason (ism.) 11.35 Szomszédok (ism.) 12.05 Szerencsekerék (ism.) 12.45 Megmentők (ism.) 13.30 A szenvedély árnyéka Amerikai szórakoztató filmsorozat 14.20 Szomszédok Ausztrál családsorozat 14.50 Kalifornia Napja alatt Amerikai családsorozat 15.45 A bosszúállók Angol krimisorozat (1967 60') 16.45 Kockáztass! Trükkös kvíz 17.20 Menj az egészre! 18.30 Sporthírek 18.45 Híradó 19.00 Pont, pont, pont 19.30 Szerencsekerék 20.15 Krimi-klub: Az összeesküvők Az igazságosság nevében Amerikai krimisorozat (1992 60') 21.15 Halli Galli Szórakoztató show 22.15 Őrült Max III. Ausztrál film 00.15 Carter hadserege Amerikai film 01.35 A bosszúállók 02.30 Másnap reggelig: Képújság

MTV

13.00 Délutáni egyveleg 18.00 Hadd souljon! 18.30 A legfontosabb klipek 2 0.00 Telefonos kívánságműsor 20.30 A legkívánatosabbak 22.00 Nagy slágerek 23.00 Coca-cola híradó 23.15 Új mozifilmekből 23.30 MTV-hírcsokor 24.00 Táncparti 02.00 Marijne klipműsora 03.00 Videósok éjszakája

PRO 7

05.10 Egy Colt minden esetre Am. akciófilm-sor. (ism.) 06.20 Rajzfilmek 08.05 Csendes kis otthonunk Am. vígjátéksorozat (ism.) 08.35 Kemény, de szívélyes Am. detektívsorozat (ism.) 09.25 Bluegrass II. Amerikai játékfilm 11.20 San Francisco utcáin Am. krimisorozat (ism.) 12.20 Bill Cosby-show (ism.) 12.50 Vegas Amerikai krimisorozat 13.40 A három testőr Francia-olasz kalandfilm (1953 105') Fsz.: Georges Marchal, Gino Cervi 15.25 Kemény, de szívélyes Amerikai detektívsorozat 16.20 Rajzfilmek 18.05 Csendes kis otthonunk Amerikai vígjátéksorozat 18.35 Bill Cosby-show Amerikai vígjátéksorozat 19.05 San Francisco utcáin Amerikai krimisorozat 20.00 Hírek 20.15 Kalandos másodállás Amerikai vígjáték (1983 120') 22.15 T. J. Hooker Amerikai krimisorozat 23.10 Slaughter nagy húzása Amerikai krimi (1973 100') 00.50 Hírek 01.00 Jake és McCaber (ism.) 01.45 Hírek 01.55 Szellemi játékok (ism.) 03.30 Hírek 03.40 Vegas (ism.)

DSF

11.30 Tour du Pont Napi összefoglaló 12.00 Hopp vagy kopp? (ism.) 12.30 Minden oké! 13.00 Tévétőzsde 13.45 Tavaszi fitness tanfolyam 14.00 Kötelező és szabadon választott 15.00 Tenisz ATP-torna Rómából 18.00 Sport-show 19.00 Hopp vagy kopp? 19.30 DSF-stúdió — Magazin 20.00 Trans World Sport nemzetközi sportmagazin 21.00 Összefoglaló a római Tenisz ATP-tornáról 22.05 Offenziv — Talkshow 23.00 Forró gumik

TV 5

12.45 Svájci híradó 13.15 Banánhéj Kanadai teleregény 13.40 Kulturális erőleves 16.30 Pokoli halászat Ifjúsági filmsorozat 17.20 A muskétások konyhája 18.00 Kérdések egy bajnokhoz 19.00 Játék a szavakkal 20.00 Nem kell álmodozni! Utazási magazin 21.00 Francia híradó 21.30 Társadalmi magazin 23.00 Viva

NAPI AJÁNLAT

TV 1 — 09.00 Kedves Celine

Francia filmsorozat, XIII/3. rész

Az előző részben Celine-nek legjobb barátnője bevallotta, hogy már hat hónapja viszonya van a férjével, Bernarddal. Ezek után Celine joggal érezheti úgy, hogy minden összeesküdött ellene. Az új munkahelyén sem tapasztal mást csak intrikát és értetlenséget.

TV 2 — 19.00 Mentőosztag

Angol-ausztrál tévéfilmsorozat, XVI/12. rész: A fa tetején

Az osztag szokatlan feladatot kap. Egy kétségbeesett és merész módon tiltakozó környezetvédő társaság ellen vetik be őket. Csakhogy Mickey engedve személyes rokonszenvének, megtagadja a parancsot, amivel az osztag fejére vonja az ügyben érdekelt hatalmasok haragját.

DUNA TV — 19.00 A bohóc felesége

Tévéjáték

A bohóc felesége (Dajka Margit) is fényes cirkuszi csillag volt. Idős korára villamosvezetőként állandóan a cirkuszról álmodozik. Egy nap Budapestre érkezik a világhírű ügynök, egykori neves artista, s különleges cirkuszi számokat keres új műsorához.

HBO — Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 A párduc — mb. am-olasz kalandfilm
20.10 A bűn vonzásában — mb. am. bűnügyi film
22.00 Testőr kesztyűben — mb. am. bűnügyi akciófilm
23.30 Megteszed vagy meghalsz — mb. am. akciófilm
01.05 Erotikukucs — 8. rész

Sasvári Edit munkái

Beszélgetés a KINCSKERESŐ főszerkesztőjével

„Az átlagosnál szentebbek voltak az okok...”

Idén 20. évfolyamába lépett a szegedi Kincskereső, irodalmi-művészeti-kulturális gyermek-folyóirat. Szép kor, főként ha meggondoljuk, hány folyóirat ment csődbe az utóbbi években. Hozzájuk képest a Kincskereső nagy túlélőnek számít. Simai Mihály főszerkesztővel beszélgettünk múltjukról s lehetőségeikről.

Adyval szólva: „Az élet szent okokból élni akar.” A gyermeklap is élet, nem is akármilyen... Engem nagyon nyugtalanítanak azok a pici sírok a magyar gyermekkultúra temetőjében. Tény, hogy a nagyszerű és történelmi változások eufóriája után egyszerre csak egy piacgazdaságfélében, valójában egy garázda piacon találta magát a gyermeksajtó, így a Kincskereső is.

— Mégis hogyan sikerült a túlélés?

— Talán az átlagosnál szentebbek voltak az okok...? Vagy egyszerűen csak szerencsénk volt? Egyben biztosan: sok jóakarója, segítőkész pártfogója, szövetségese akadt a Kincskeresőnek — elhivatott emberek, pedagógusok, könyvtárosok, akiket éppúgy az irodalom és a gyerekek szeretete vezérelt, mint a szerkesztőséget. Jó példa erre a tavalyi krízishelyzetünk, mikor is a Móra Kiadó hajóján voltunk. A hajó, mint az egész könyvkiadás, süllyedőben, és ilyenkor minden fölösleges tehertől igyekeznek megszabadulni. Mi pedig már csak azért is fölöslegesek voltunk, mert áldott emlékű főszerkesztőnk, Grezsa Ferenc halála után mást akartunk, mint a kiadó vezetése. Azóta nyilván kitett gyerekként hányódnánk... De megint akadt egy védőkar: a Délmagyarország Könyv- és Lapkiadó Kft. Átvettek a Mórától, s így nemcsak kiadónk lett, hanem ma már a kft. saját nyomdájában, önköltségi áron készül a lap.

— Miből tartja fönn magát a Kincskereső?

— Végeredményben — merjük ezt kimondani két évtized után! — a Kincskereső olyan lap, aminek irodalomtörténeti jelentősége ma már nem vitatható. Nehezen, továbbra is gondok közepette — és csak minisztériumi, önkormányzati, alapítványi támogatásból tartható fenn a lap —, de tovább folytatódhat a kincskeresés. Idei évünk szerencsésen indul: hárommillió forintos támogatást kapunk a minisztériumtól.

— Milyen mércével, koncepcióval készül a lap?

Az irodalmi folyóirat májusi számának borítóján ez áll: S.O.S.! Segítsünk nekik!

— Egy lapot két dolog jellemez: az, ami megjelenik benne, és az, ami kimarad. Nálunk a mérce magas: szerkesztői hitvallásunk, hogy a gyermeknek csak értéket, minőséget szabad adni. Húsz év alatt kikristályosodott szerkesztési, tartalmi, esztétikai elvek szerint áll össze minden szám. Költészet és kaland, játék és humor, történelem és nyelvművelés, nagy írók műhelyébe vagy a gyermekkultúra műhelyeibe való bepillantás — mindenből csak a nemesebbet, a maradandó értékűt igyekszünk adni. Meggyőződésünk ugyanis, hogy a gyermekhez nem leguggolni kell, hanem fölemelkedni ahhoz a lelki nagysághoz-nagyszerűséghez, ami a gyermek sajátja. Ezért nem tehetünk engedményeket. Kell egy olyan folyóirat ennek a korosztálynak, amely az irodalom legjavát hozza látókörébe.

— Csakhogy úgy tűnik, ma inkább a video, a képek kötik le a gyermekeket, nem pedig az olvasás.

— Éppen ezért szeretnénk bizonyítani, hogy az olvasás nem utolsósorban jó szórakozás is. Ehhez azonban, gyermeklapról lévén szó, a szerkesztőkön kívül kell még valaki. Ezer szállal szeretnénk kapcsolódni olvasóinkhoz, ehhez pedig meg kell találnunk az utat potenciális szövetségeseinkhez: a magyartanárokhoz, a szakkörvezetőkhöz, a gyermekkönyvtárosokhoz. Vagyis az olvastatókhoz. Ezért keressük újra meg újra a kapcsolatot velük, felhívjuk a figyelmüket arra, hogy havi aktualitást, érdekességet, gyakorlati hasznot is jelenthet a lap az iskola, a magyartanár, a szakkörvezető számára. Nevezhetjük ezt szolgálatnak, de akár szolgáltatásnak is, és örülünk neki, hogy egyre több iskolából érkezik válasz fölhívásainkra.

— Hogyan állnak az árral és a példányszámmal?

— Valaha magas példányszámban és olcsón tudtuk megjelentetni a lapot, ma az ár magas és a példányszám elég alacsony. A postai terjesztés ellentmondásait megunva, ma már saját terjesztéssel is foglalkozunk, s ezért az iskoláknak példányonként 12 forint kedvezményt ad a kiadónk. Jelenleg már az ország minden táján több száz pedagógus közvetíti a Kincskereső kincseit, s naponta érkeznek az új megrendelések. Nyilvánvaló, hogy ez a jövő útja.

P. Sz.

ALBA VOLÁN
Tehergépjármű és autóbusz üzemeltetők és tulajdonosok figyelem!
NON STOP (0–24 óráig) AUTÓMOSATÁSI LEHETŐSÉG
vasárnap és ünnepnap is az
ALBA VOLÁN Rt. Székesfehérvár, Börgöndi úti telepén.
(Mosójegy a gépjármű bejárati portán kapható.)
39764

Henry Moore-kiállítás a Szépművészeti Múzeumban

Vitalitás és kifejezőerő

A világhírű szobrász gyűjteményes kiállítását 1967-ben láthatta először a magyar közönség a budapesti Műcsarnokban. E mostani, a Szépművészeti Múzeum és a Henry Moore Alapítvány által közösen rendezett retrospektív tárlaton a 65 szoborból és 60 grafikából álló válogatás szinte teljes gazdagságában tárja fel a XX. század egyik legjelentősebb művészének életművét.

Vitalitás és kifejezőerő — e két gondolat lehetne Moore oeuvre-jének mottója. Műveiben olyan formai és érzelmi egységet teremtett, mellyel nem elsősorban az érzékekre (a szép-érzékre), hanem a szellemre kívánt hatni. Moore így ír erről: „A kifejezés szépsége és a kifejezőerő rendeltetésükben különböznek egymástól. Az előbbi az érzékeket kívánja gyönyörködtetni, az utóbbiban viszont szellemi vitalitás van, s ez számomra megrendítőbb és mélyebbre hat, mint az érzékek.”

Szobrászati studiumai alatt erősen hatottak rá a British Múzeum afrikai és mexikói szobrai, később a román-kori plasztika, majd a kortársak: Brancusi, Archipenko és Picasso művei.

E hatások közös találkozási pontja a formai egyszerűség, mely Moore-nál olyan alapelv lett, melyhez szobrászatában mindvégig ragaszkodott. Különböző korszakaiban is inkább a felületi megmunkálás, mint a tömeg változott, ugyanaz a feszültség érződik korai faragott munkáiban, mint a későbbi bronzplasztikákban. Állandó visszatérés az egyszerű formákhoz, és ezek tökéletesítése határozza meg Moore szobrászatának töretlen ívét.

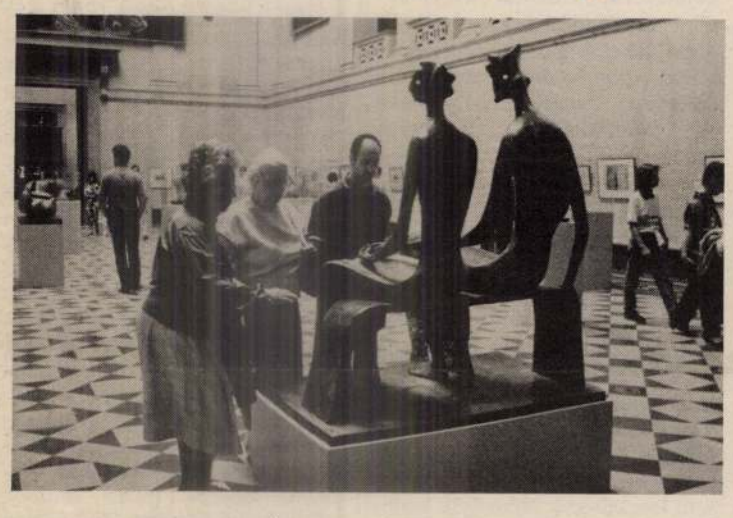

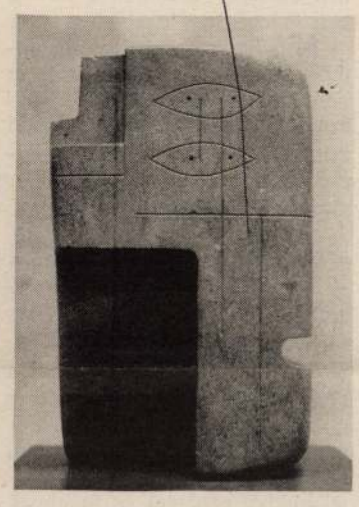

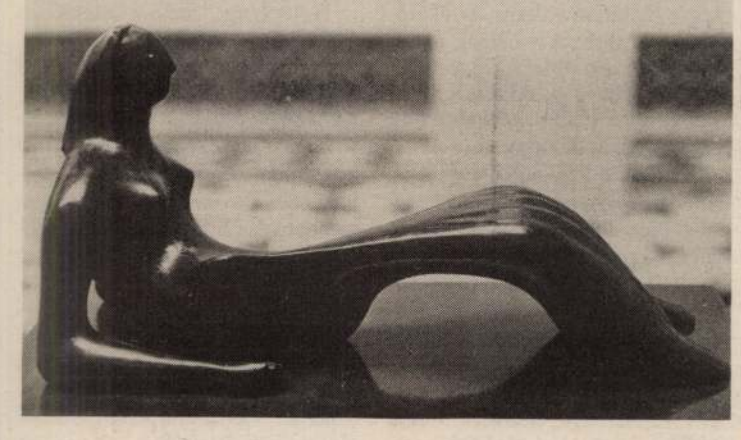

Pályája kezdetén, a második világháborúig tartó időszakban elsősorban fát, követ és betonöntvényeket farag. Később, 1939 és 1945 között a faragások mellé felsorakoznak a terrakotta vázlatok, amelyek a tartósabb anyagokban megvalósuló nagyméretű szobraihoz készülnek. A második világháború után elsősorban bronzszobrokat készít. Jellegzetesek ebből az időszakból a kiállításon is látható fekvő nőalakjai, támaszkodó figurái, a híres Király és királynő című kompozíciója. Az egyiptomi fáraók méltóságteljes tartását idéző nagyméretű mása ma Skóciában látható.

Külön figyelmet érdemelnek a szobrokhoz készült vázlatok, tanulmányrajzok, a háború alatt született grafikák az óvóhelyeken menedéket kereső emberekről, vagy később a szénbányákban készített rajzai.

Moore művészete, melyben a vitalitás, a forma és az érzelem egysége összpontosult, követőit a klasszikus szépségideállal szemben az archaikus korok, a középkor és a primitív népek szobrászata felé irányította. Döntő hatása mégis talán abból fakad, hogy felhívta a figyelmet a természet egyszerű formáiból merítő művész — szoborban megnyilatkozó — teremtőerejére.

A kiállítás május 30-ig látható.

Sasvári Edit
Fotó: Pati-Nagy Bence

Adózás, privatizáció, kulturális értékek

A mezőföldiek májusi élet-iskolája

A mezőföldi népfőiskola sikeres decemberi kurzusának folytatásaként újabb programot szervezett a résztvevők igényei alapján, amely tegnap kezdődött és május 16-ig tart.

— Milyen praktikus ismeretekhez juthatnak a hallgatók? — kérdeztem Ács Sándornétól, a társaság titkárától.

— Tegnap a mezőgazdasági kistermelőket, vállalkozókat érintő szabályok változásairól tartottak előadást az APEH osztályvezetői, ma pedig a mezőgazdaság privatizációjáról és a kedvezményes hitelfelvételi lehetőségekről hallhatnak többek között az FM privatizációs főosztályának vezetőjétől, majd pedig a mezőgazdasági szaktanácsadás magángazdálkodók részére kialakított új rendszeréről tájékozódhatnak a jelenlevők.

— Mindig nagy hangsúlyt adnak az esti szabadidős programoknak. Ezúttal milyen szellemi csemegéket tálalnak a népfőiskolásoknak?

— Első alkalommal a magyar népművészet kincseiről Nagy László népművelővel beszélgettek, más alkalommal a magyar kultúra értékeivel ismerkedtek. Bemutatkoznak a társaság nyilvános pályázata alapján Dániába utazó tanárok és népművelők is. Vasárnapi vendégünk is érdekes találkozást ígér, Szabó György szalmafonó népművész és biokertész látogat hozzánk.

— Szívesen ismerkednek a sikeres vállalkozókkal. Kit látogatnak meg ezúttal?

— Szombaton Kaposmérőre utazunk, vendéglátónk Kassai Lajos lovas íjász, az egyik legsikeresebb magyar vállalkozó lesz. Elleshetnek tőle a kurzus résztvevői titkokat, fogásokat, de pusztán a vele való találkozás, beszélgetés is nagy élménynek ígérkezik.

— Hallottam hírét a hantosiak nyári dániai vendégszereplésének. Mikor és hol kerül erre sor?

Kérdésemre Bolye Ferenc, a társaság elnöke ad választ:

— Ringkobing, a dániai megyeszékhely fennállásának 550. évfordulójának megünneplésére készül, s ezt többek között nemzetközi folklór-fesztivállal is megünneplik. Erre hívták meg a hantosi táncosokat, akik német, olasz, lengyel, török néptáncosok és népzenészek között képviselik a magyar színeket és Fejér megyét. Ez a meghívás egyébként a testvérfalui kapcsolat egyik eredménye

A hantosi kastély az új ismeretek fellegvárává kezd válni, igazi élet-iskolává.

— zágoni —

Az Árgusról a második szám ürügyén

A bőség zavara

Az Árgus legutóbbi, ez évi második számának olvasója — túlzás nélkül állítható — a bőség zavarával küzd, amikor föllapozza a fehérvári irodalmi, kulturális folyóiratot. Az embernek egy pillanatig az a benyomása támad, a szerkesztők az összes, fiókjuk mélyén lapuló kéziratot belezsúfolták a lapba, talán attól való félelmükben, hátha nem lesz többé mód a megjelentetésükre.

Szépirodalmi rovat rendkívül bő versválogatással, a januárban Fehérvárott megrendezett Petőfi-emlékülésen elhangzott referátumok közül kettő, interjú *Hermann Róbert* Görgey-kutatóval, több mint féltucatnyi tanulmány, kritika illetve recenzió egy csokorba kötve, és — végezetül — tartalmas, izgalmas képzőművészeti rovat, többek között egy másik interjúval, *Peter Greenaway* filmrendező — tucatnyi festményről szóló — vallomásával.

Az Árgus tehát bőven szolgál olvasnivalóval arra a két hónapra, vagy többre, amíg a következő szám napvilágot lát.

Nem először sorolom elő ehelyütt a folyóirat erényeit. Azt, hogy — miként most is — számos pályakezdőnek ad alkalmat a bemutatkozásra. A lap igazán nem vádolható belterjességgel: szerzői a legkülönbözőbb irodalmi irányokat, a legeltérőbb műeszményeket képviselik. Ugyanakkor azonban az a benyomásunk, hogy a lapnak — néhány kivételtől eltekintve — nem sikerült egy állandó munkatársi gárdát a három év alatt kialakítania. Az embernek az érzése, hogy nagyon kevés szerző esetében van csak úgy — és itt most a híresebbekre gondolok —, hogy amikor az író leül az íróasztala mögé, akkor azt mondja magában: ezt az opuszt márpedig én az Árgusba szánom! Ami a lap állandó munkatársait illeti: *Géczi János* példás szorgalommal közöl az Árgusba, *Bella István* esetében azonban egy évnél is bizonyosan több eltelt, míg most verset adott lapjának. És hát én azt is fájlalom, hogy maga a főszerkesztő, *Péntek Imre* sem jelentetett meg verset az Árgusban. Ő is máshova viszi újabb műveit.

Illene persze egy ilyen lapszemlében néhány művet is kiemelni. Én ezúttal *Tokai András* versét emelném ki. Üdítően hatott *A búcsú a költészettől* iróniája. Meg a képzőművészeti rovatot. Zusammen; úgy mindenestül. Ezek az írások, és a rovatban megjelent korábbiak is, a folyóirat sokszor legérdekesebb cikkei. Megesik, hogy a primér irodalmi műveknél is izgalmasabbak, a szekunder írásoknál — tanulmányoknál, kritikáknál — pedig a legtöbb esetben. Na és persze a rengeteg — olykor egész oldalas — reprodukció sem hátrányos kifejezetten.

(b.kiss)

Sátori György. Rajzolóművész, különösen plakátjaival szerzett nevet magának. Berlinben.

Palásti László:

Berlini kalauz.

(Berlin é. n.)

54. l.

A m. kir. vall. és közokt. min
56383. sz. a. kelt s a IX. ker
rendeletének mása:

A vajdahunyadi vár
költségei fedezhetésére a Mü
II. részlet fejében hetvenné
nyitván, utasitom az állampén
esetről-esetre felmerülő szük
zottság elnökének hivatalos n

Sasvári kegyelemkép

Matejka J. = A sasvári kegyelemkép eredete. 72 l. Nagyszombat, 1864.

Gent (1508)

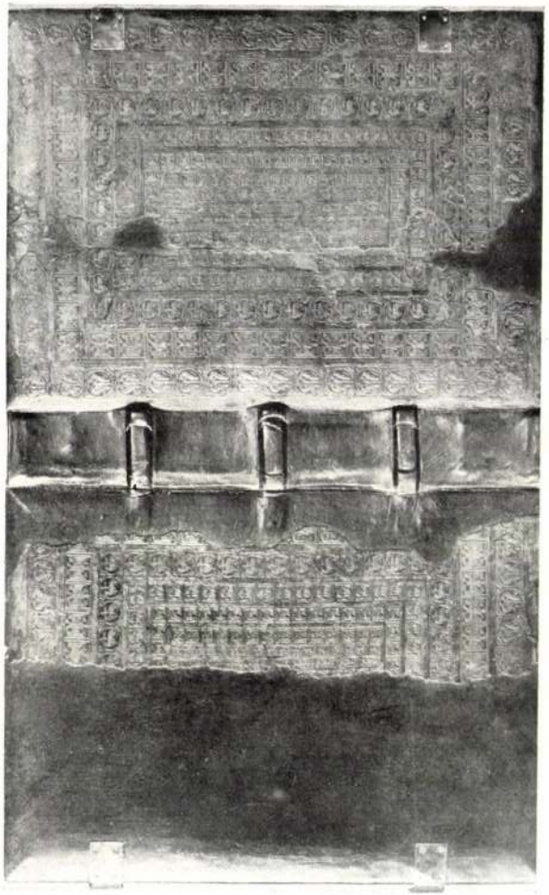

A Cod. lat. 79. jelzetű múzeumi kódex restaurált kötése.

A fent vázolt restaurálási munkálatok most állandóan folyamatban vannak és így a rossz állapotban levő kódexek és régi könyvek egymás után kerülnek restaurálásra, vagy ha szükséges, korhű kötésre is, melyek közül az alábbiakban egy kódex különösen érdekes kötésrestaurálását ismertetem.

A könyvtár Cod. lat. 79. jelzetű XIV. századi kódexét kaptam kezeimhez azzal a megbizatással, hogy a kódextől már különvált, eltört és szúrágta elülső, valamint csonka hátsó tábláját hozzam rendbe. A táblák szarvasbőrrel voltak szabályosan bekötve, illetőleg beborítva. Amint tüzetesebben megvizsgáltam őket, láttam, hogy helyenkint a szarvasbőrborítás alatt nagyon szép, vaknyomásos régi barna bőrborítás van. A probléma most az volt, hogyan tudom ezt a vastag szarvasbőrborítást, amely jó vastag rozsliszt-csirizzel volt felragasztva, úgy leszedni a tábláról, hogy az alatta levő régi, szép kötéstöredéket semmilyen sérülés ne érje. Több órai áztatás után a szarvasbőrborítás teljesen felpuhult, de annyira, hogy a lehúzásnál állandóan szakadozott és alatta a vastag csirizréteg visszamaradt a régi vaknyomásos borításon. Hosszú órák óvatos munkája árán sikerült a ragasztótól és a szarvasbőrborítástól a táblákat megtisztítanom és ekkor láttam, hogy egy ritkaszép, a XV. század végéről, vagy a XVI. század egész elejéről való reneszánsz-stílusban díszített, német eredetű vaknyomásos bőrkötéstöredékre akadtam. Az így megmentett töredékeket óvatos fürösztések után itatóspapírok közé helyeztem, vigyázva arra, hogy a sok áztatástól felpuhult bőrön a vaknyomások ne préselődjenek el, hanem továbbra is felismerhetők legyenek. Ez sikerült is.

A könyvtábla vaknyomásos díszítését nyolcféle fínom metszésű vésetből állította össze a könyvkötőmester. A tábla szélétől befelé haladva, öt keretben egymásután a következő díszítmények vannak: az első sorban liliomra hajló két páva, a második sorban kétfejű sas, a harmadikban a zászlós bárány, a negyedikben a fészkére hajló pelikán, végül az ötödik sorban szarvas. Az ezeken belül megmaradt tükörben a véseteket csak függőleges sorokban használta a mester. A két szélső sorban oroszlánt, ezektől befelé egy-egy sor ülő majmot, végül a középen egy sorban sárkányt találunk. Ezzel az ízléses és mesterien alkalmazott vaknyomású mintával a kódex mindkét táblája egyformán van díszítve. A hátsó táblán levő kötéstöredéknek ma már csak a fele van meg.

Amikor a kötéstöredéket a tábláról leszedtem, anélkül, hogy további sérülés érte volna, láttam, hogy a hátsó, csonka fatáblán négy régibb borda számára kivésett nyílás van, valamilyen szürke masszával betömve. A kötés mostani három bordája számára pedig

új nyílásokat vésték. Így kétségtelenné vált, hogy a XIV. századból származó kódex egyik eredeti fatáblamaradványával állok szemben.

Valószínű, hogy a kódex eredeti kötése tönkrement és tulajdonosa a XV. század végén, vagy a XVI. század elején valamelyik német mesterrel újra köttette; erre vall a táblák külső legömbölyítése. (Az olaszok a tábla belső szélét gömbölyítették le, ami a Corvinákon is megfigyelhető.) A könyvkötőmesternek, úgy látszik, volt érzéke a hagyományok iránt és új kötéséhez a kódex előbb említett egyik eredeti tábláját használta fel, megfelelő új bordavésetekkel ellátva. A fenti megállapításomat igazolja még a két tábla faanyagának különbözősége is; a régi bükk, az újabb tölgy. Később a szép vaknyomásos bőrkötés is részben tönkrement és talán kétszáz évvel ezelőtt valamelyik kontár könyvkötő az egész kódexet a régi kötés meghagyásával újra szarvasbőrrel borította be. Az utóbbi kötés a szarvasbőr nem nagy tartósságánál fogva és a kódex hányatott sorsa folytán ment tönkre.

A munka további menetében a kódex újra megfelelő korhű bordákra fűzve és hímzett oromszegéssel ellátva, présbe került. A két régi fatábla helyett új tölgyfatáblákat csináltattam, pontosan a régi mintájára és ezeket a régi kötéstöredékekhez hasonló színűre festett kecskebőrborítással láttam el. Az így elkészült kötésre azután pontos mérések és előrajzolás után ragasztással rákerült az eredeti vaknyomásos bőrborítás-töredék, úgy elhelyezve, hogy a megmaradt részek a kódex tábláin mindenütt az eredeti helyükre kerültek.

SASVÁRI DEZSŐ.

Kormeghatározó-e az ő, ű, ö, ü, ӧ, ӱ, ő, ű. (*A XVIII. századbeli magyar könyvek meghatározása* c. cikkhez. *MKSzemle*, 1938.)

Az 1726-ban, Lőcsén megjelent *Ráday Pál: Lelki Hódolás*ban (a nyomdász neve nincs megemlítve), az *ő, ő, ü, ű* jele: *örvendeztető* 4, *erősítedl őket* 4, *gyönyörűséges* 6, *tömlötz* 62.

Az 1739-ben Pozsonyban (*Spajzer Ferencz* költségével) megjelent „*Magyar-Országi Státusok Titulusival Bővéttetett Uj Kalendariom*" címlapján az *ő* jele *ô: Bővéttetett*. Benn a szövegrészben az *ö, ő, ü, ű* jele *ӧ, ӱ. elsö* C_2, *ӧszben* C_2, *ütés* C_2, *erösséti* C_2, *Pünkösd* C_2. — *dücsöſségére* I_3, *erössen* I_3.

Ugyanennek a *Kalendariom*-nak, ugyanettől a nyomdásztól nyomtatott 1754-i újabb kiadásában az *ö, ő, ü, ű* nyomdai jele *ô, û: gyûmöltsöknek* C, *költség* C.

Ugyanennek a *Kalendariom*-nak 1763-ban nyomtatott kiadásában az *ő, ő, ü, ű* nyomdai jele *ô, û: Midőn* D_2, *sőt* D_2, *Regensûl* D_2, *Első* D_2.

A Cod. lat. 79. jelzetű múzeumi kódex restaurált kötése.

ban írta üdvös emlékeztetőül azok számára, akik hisznek Istenben, szeretik Őt és igéjét.

A cseh, evangélikus vallású szerző beszél még önmagáról a bevezetésben is. Az evangélikus hit védelme után elmondja a 14. lapon, hogy német városokban (Boroszló, Brieg, Strehlen) mint vallási okok miatt kivándorolt *exuláns* prédikált és az ott elmondottakat írta össze otthon okulásul, vigasztalásul, feddésül és az élet megjavítása végett. A 8. fólión találunk is a menekültek számára vigasztaló mondatot: *Exul non erit, qui Deum in mente habebit. — Ubi nulla Crux, et tentatio, Ibi nulla Vera Oratio.* — Szűz Máriáról csak egyszer történik említés (29. fól.), a szentekről gyakrabban.

A 28. fólión festett Krisztus-mellkép van; az alatta lévő szövegben megismétlődő látomásait mondja el a szerző.

A kódex három részből áll, de semmiféle külső jel nem választja el egyik részt a másiktól. E felosztás alapjául a szövegek tartalma szolgál. Az első rész (1—70 f.) magánimákat tartalmaz cseh, latin és német nyelven; a második rész (71—128) katekizmusi magyarázatokból és liturgikus imákból áll (keresztelés, házasság, temetés); ebben a részben a 82—83. fólión kottázott *Mi Atyánk* van németül a katolikus liturgiából vett bevezetéssel, hozzácsatolva ugyancsak kottázva és németül a kenyérnek és a bornak átváltoztató szavai a nürnbergi agenda szerint; a harmadik rész elmélkedés- és prédikációváltozatokat tartalmaz (129—834). Ez az egész rész csehül van írva.

A soproni evangélikus líceum kódexe Comenius műveinek idejében keletkezett. Három évvel későbbi, mint Tranosciusnak máig is használt és szeretett *Cithara Sanctorum* című kancionáléja.

Čechowský könyvének a lelőhelyen kívül magyar vonatkozása nincs, azért a rávonatkozó további irodalom cseh folyóiratokban jelenik meg.

Danczi Villebald.

Az Országos Széchényi Könyvtár felvidéki és kárpátaljai könyvgyüjtése. A Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára az idegen megszállás idején megjelent felvidéki és kárpátaljai könyvgyüjtést sikeresen befejezte.

A Könyvtár összesen 9097 darab magyar-, cseh-, tót- és ruténnyelvű olyan könyvhöz jutott, melyet az országrészek visszatérte előtt nem sikerült megszereznie. Ez az új gyarapodás felöleli a volt csehszlovák államra vonatkozó politikai, statisztikai, gazdasági, közoktatásügyi, jogi és katonai irodalom jelentős részét. Közötte van számos cseh kézikönyv, enciklopédia, szótár, több bibliográfia és a „*Sbornik*" néven összefoglalt tudományos sorozat, valamint az akadémiai kiadványok értékes kötetei. Igen becses a négy köbméternyi folyóirattömeg, amely még feldolgozásra vár.

Az adományozott könyvek között egy-egy mű több példányban is előfordult és voltak olyanok is, amelyek a Könyvtár gyüjtési körén kívül estek. Ezen anyagból a Széchényi Könyvtár ellenérték nélkül átengedett a Budapesti Egyetemi Könyvtárnak 1172, a Debreceni Egyetemi Könyvtárnak 4349, a b. Eötvös József Kollégiumi Könyvtárnak 1172, a Magyar Művelődéstörténeti Intézetnek 53, a m. kir. Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárának 248, az Országgyűlési Könyvtárnak 126, a Szláv Philologiai Intézetnek 492, a Testnevelési Főiskolai Könyvtárnak 368 darabot.

Az ajándékkönyvek elosztásánál a Könyvtár arra törekedett, hogy az egyes munkák a legmegfelelőbb könyvtárba jussanak. Ezért a Könyvtár felszólította a tudományos intézeteket, hogy az érdeklődésükbe vágó anyag kiválogatására szláv nyelvekben jártas szakembereket küldjenek ki. Ez meg is történt a Budapesti Egyetemi Könyvtár, a Szláv Philologiai Intézet, a Magyar Művelődéstörténeti Intézet és a m. kir. Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára részéről.

A Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára most gyüjti az Erdély felszabadult területéről származó és a megszállás idejéből eredő nyomtatványokat. GÁSPÁR MARGIT.

Kódexek és régi könyvek restaurálása az Országos Széchényi Könyvtárban. Az Országos Széchényi Könyvtár ősnyomtatvány-, régi magyar és TODORESZKU-gyüjteményében egynéhány kitűnő és korhű könyvkötéstől és restaurálástól eltekintve, alig találunk a könyvek korának megfelelő stílusban és kötéstechnikával készült kötést, illetőleg restaurálást.

A könyvek restaurálása nem egyszerű feladat, mert a korhű, szép és jó restaurálás komoly kötéstörténeti kutatásokat, nagy türelmet és azonfelül megfelelő kézügyességet, könyvkötői tudást is igényel. Ismerni kell a különböző korok kötéstechnikáját, stb.

Ezért érthető, hogy a fentemlített gyüjteményeknek korhű restaurálásához és kötéséhez sok idő és pénz kellett volna, de nem igen volt megfelelő szakember sem hozzá. A TODORESZKU-gyüjteményben levő kifogástalan és szép restaurálások mind kiváló külföldi restaurátoroknál készültek, mindegyikük hosszú hónapokig.

Az Országos Széchényi Könyvtár igazgatósága felismerte a kódexek és régi könyvek restaurálásának és a jövő számára való megmentésének nagy fontosságát és e sorok íróját bízta meg restaurátori és kötéstörténeti tanulmányok folytatásával. A munka eddigi eredményeként máris néhány, a hozzáértők véleménye szerint, sikerült restaurálást végeztem.

Magyar Könyvszemle
1941. II. füzet.

sekre, stb. Ilyen laboratóriummal az Országos Széchényi Könyvtár nem rendelkezik, de remény van rá, hogy majd sor kerül egy ilyen laboratórium felszerelésére. Addig is az eddig beszerzett műszerekkel és vegyszerekkel, valamint a házi könyvkötészet kevésbbé alkalmas felszerelésével restaurálunk, hogy az így szerzett tapasztalatokat majd a létesítendő laboratórium berendezésénél figyelembevegyük.

A könyvek restaurálásánál mindig szem előtt tartjuk azt az általános könyvtári irányelvet, hogy régi könyvet (kötést, könyvlapok csonkultságát) restauráljunk a legtökéletesebben, ahogy csak lehet, de sohasem úgy, hogy ne lehessen megállapítani, mi a restaurált rész a könyvön, mert a mai technikai eszközökkel teljesen észrevehetetlen pótlásokat és restaurálásokat is lehet végezni. Különösen szövegrészt vagy rajzokat ne pótoljunk, vagy rajzoljunk a restaurált részen.

A restaurálláson mindig meg lehessen látni, hogy a kötésnek vagy a lapoknak melyik része kiegészítés, továbbá a restaurálás évét, a restaurátor nevét apró betűkkel lehetőleg a könyv első táblájának a belső oldalára alul jegyezzük be, ezen bejegyzéssel a könyv történetére vonatkozólag a későbbi kor kutatóinak biztos adatot nyujtunk.

Az eddig restaurált 28 darab kódex és régi könyv közül egy régi magyar könyv restaurálását ismertetem, melynek korhű, de új kötése is a restaurálás alkalmával készült.

A csonka könyvlapok restaurálásának az egyik módja, ha a könyvlapok elég jó állapotban vannak és nem nagyon foltosak, piszkosak, hanem csak szúrágta sarkok vagy kisebb részek hiányzanak, vagy az ívhajtásnál vannak elszakadva, az úgynevezett száraz módszer.

Az Országos Széchényi Könyvtár Apponyi-gyüjteményében lévő App. 1597, 1602. jelzetű, TEMESVÁRI PELBÁRT: *Sermones és Stellarium* című régi magyar nyomtatványa lapokra szakadva, csonka sarkokkal és egyéb hiányokkal került a kezembe restaurálás végett. A lapok nagy részén sarkok vagy egyéb részek hiányoztak, de a papirosanyag maga elég jó állapotban volt. Az így különálló lapokból aztán restaurálással leveleket, majd íveket csináltam, mégpedig úgy, hogy a csonka könyvlapokhoz megfelelő színű és hasonló minőségű papírból a hiányzó részeket kipótoltam a következőképen. A csonka részek széleit éles késsel lesorvasztottam, a hiányzó részeknek megfelelő papírdarabokat vágtam, úgy, hogy minden oldalon a hiányzó résznél körülbelül 2 cm-rel nagyobbak voltak. A könyv lapjain a lesorvasztott rész szélét keskenyen fínom fehér keményítőcsirizzel bekentem és az új, pótlásra kiszabott papírrészeket ráragasztottam; természetesen ezek a részek nagyobbak voltak, mint a hiányzó részek. Mikor a ragasztás megszáradt, akkor a felesleges nagyobb új papírrészt a

divat- és irodalmi lapok még egyre tartó túlsúlyát a magyarnyelvűek fölött.

A hírlapstatisztikák általában — a bevezetőben vázolt nehézségek miatt — viszonylagos értékűek. Ha a megjelent újságok és azok példányainak száma nem is állapítható meg belőlük kétséget kizáró módon, egy-egy lap viszonylagos elterjedésére, vagy egy-egy város fejlettebb hírlapkultúrájára következtethetünk belőlük. Egy-egy hírlap olvasóinak száma alig lesz valaha is pontosan megállapítható, de a hírlapolvasó közönségről, valamint a kor sajtóviszonyairól eléggé megbízható képet ad a különböző helyekről nyert számadatok egybevetése.

Így a negyvenes évekre vonatkozó néhány statisztikai adatunk is akkor lesz megfelelően értékelhető, ha melléjük állítjuk az ugyanebben az időben megjelenő párizsi lapok statisztikáját, amelyet szintén a Hasznos Mulatságok[5] közöl.

Ez összeállítás szerint a Moniteur 2000, a Journal des Débats 9000, a Constitutionnel 7000, a Courrier Français 4500, a Commerce 2500, a Journal de Paris 1500, a Journal Général 1500, a Presse 14.000, a Siècle 23.600, a Temps 4500, a Quotidienne 5000, a France 2000, az Univers 1000, a Gazette de France 7000, a Messager 2000, a Nouvelliste 2000—3000, a Charivari 1500, a Corsaire 1000 példányt ad ki naponta. A „nagy hírlapok" napi 90.000 példánya közül 80.000 az „oppositio" eszméit hirdeti...

Az osztrák-magyar viszonyokkal szembeállítva a párizsi lapok statisztikája nemcsak a fejlettebb sajtókultúrát, hanem a korlátok közé nem szorított hírlapkiadás szabad s néha talán túlzottnak látszó vállalkozó kedvét is mutatja. Valóban Ausztria és Magyarország sajtója csak a XIX. század második felében éri utól — legalább is a számadatok tükrében — a nyugati országok sajtóját.

DEZSÉNYI BÉLA.

Régi papirosok és kötések restaurálása. Az Országos Széchényi Könyvtárban már közel másfél éve folynak rendszeres régi könyv- és könyvkötésrestaurálási munkálatok.

Az ezirányú munkálatok kezdetekor különösen a régi nyomtatványok részben megcsonkult vagy tönkrement lapjainak a restaurálási módszereit tanulmányoztam különböző csonka könyvlapokon. Később azután fokozatosan a régi könyvkötések restaurálását és korhű kötések tervezését és kötését is a munkaprogrammba vettük.

A fentemlített munkálatok tökéletes elvégzéséhez azonban jól felszerelt, minden szükséges eszközzel rendelkező laboratóriumra van szükség. Különböző műszerekre, vegyszerekre, fürösztőtálakra, pré-

[5] 1840. ápr. 8. 29. sz.

Könyvkötések árai a mult század elején. Egy JANKOVICH MIKLÓS gyüjteményéből származó kéziratból került elő NEDŐTZY ANDRÁS budai könyvkötő ártáblája. Erről a kis papírszeletről meg tudjuk állapítani a JANKOVICH-gyüjtemény kötéseinek készítőjét, NEDŐTZYT pedig sok fennmaradt kitűnő munkája igazolja.

Egy egész pergament in-4° 3 forint 45 krajcár, in-8° 2 f., in-12° 1 f. 45 kr. Fél-pergament in-2° 3 f. 45 kr., negyedrét 2 f. 30, s így tovább 1 f. 40 kr., 54 kr. Egész juhbőrbe kötve 5, 3, illetve 2 forint volt, in-12°-t azonban csak pergamentbe köttetett. Fél-juhbőr 3 f. 30 kr., 2 f. 30 kr., illetve 1 f. 45 kr. volt.

Fínomak és ízlésesek JANKOVICH zöld bőrkötései. Egy kötet in-2° 6 forintba, in-4° 4 forintba került; más alakúra NEDŐTZY nem tett ajánlatot. Viszont juhbőr in natura csak in-8° formátumban készült 1 f. 30 kr-ért.

Nagyon szépek a disznóbőrkötések, préselt díszítéssel. A JANKOVICH-könyvtárban találunk ilyen kötésű fóliókat és quartokat, de NEDŐTZY csak a fóliók árát adja meg: 10 forint. Ez volt a legdrágább kötés.

Igen drága volt az egész borjúbőr, ebbe csak nyolcadréteket kötöttek 3 forintért, ez a legdrágább in-8° kötés. Az árlap kelte: die 15a April. 1810.

SÁRKÁNY OSZKÁR.

A békés-bánáti református egyházmegye Baráti Könyvtára. A *Magyar Könyvszemle* előző számában egy régi református egyházmegyei könyvtárról számoltunk be, a beregiről.[1] Most egy olyanról közlünk rövid ismertetést, amely még egyéves sincs: a *békés-bánáti református egyházmegye Baráti Könyvtáráról.*[2]

A *Baráti Könyvtár* 1941 januárjában alakult meg egy egyházmegyei segédlelkész-konferencia alkalmával. A Könyvtár létesítésének gondolata az egyházmegye gyülekezeteit állandóan látogató missziói lelkésztől, SERES ZOLTÁNtól indult ki, aki azt tapasztalta, hogy még a legelevenebb érdeklődésű fiatal lelkipásztorok és segédlelkészek is úgyszólván el vannak zárva a legaktuálisabb teológiai, társadalmi és irodalmi problémák megismerésétől. Falujukból nehezen mozdulhatnak ki és — főleg a segédlelkészeknél — anyagi helyzetük is nagyon szűk korlátokat szab érdeklődésüknek. De mindezt nem számítva is, a maguk falusi elszigeteltségében élő fiatal lelkészeknek a tájékozódás

[1] *A beregi református egyházmegye könyvtára. Magyar Könyvszemle*, 1941. III. füzet.

[2] A *Baráti Könyvtár* alakítására és működésére vonatkozó adatokért ezúton mondok köszönetet SERES ZOLTÁN egyházmegyei missziói lelkésznek.

ragasztás mellett nagyon vigyázva letéptem és utána éles késsel lesorvasztottam, majd fínom csiszolópapírral símára csiszoltam. Ezt a műveletet csak megfelelő gyakorlattal és kézügyességgel rendelkező restaurátor tudja tökéletesen elvégezni, mert egy elhibázott vágás és már tönkrement az eddig restaurált rész és újra kezdhetjük, most már sokkal nehezebb körülmények közt a restaurálást. Az így restaurált lapokat bádoglemezek közé két napra igen erős nyomás alatt présbe tettem. A lapokon lévő szúrágásokat, ha nagyobb számban voltak egymás mellett, a fenti módszer szerint tüntettem el, ha pedig egyes szúrágások voltak, akkor fínom papirosport (papirosőrletet) keményítőcsirizzel összekevertem és ezzel a keverékkel töltöttem ki a szúrágásokat.

A présből kikerült levelek (mert a szakadt lapokat ilyen módon dolgoztam össze levelekké) úgy mutattak, mintha a kipótolt új részek hozzá lettek volna az eredeti laprészhez forrasztva.

A restaurált íveket préselés után valódi bordára fűztem, oromhímzéssel elláttam, mint ahogy azt a XVI. század elején csinálták és az így elkészített és restaurált könyvet egészbőrkötéshez készítettem elő. Mikor már a könyv így készen volt, akkor természetes színű kecskebőrt szép régies, sötétbarna színre festettem, majd szabályos, a XVI. századi könyvkötés technikájával készült, valódi bordás egészbőrkötést készítettem a könyv számára. A kötés elkészülte után a Todoreszku-gyüjteményből ránkmaradt fonatos vésetekből a könyv táblájára vaknyomásos díszítőmintát terveztem.

A fonatos mintájú, négyszögletes alakú vésetből a könyv első és hátsó táblájára a szélén köröskörül egy sor dísz került, az első táblán 3 cm-rel beljebb egy újabb sor dísz került köröskörül az előbbi vésetből; az e tükrön belül lévő térséget ugyanolyan fonatos rajzú, de trapézalakú vésettel töltöttem ki. A könyv hátsó táblájának közepére pedig egy nagyobb, trapézalakú, ugyanilyen fonatos vésetű dísz került. A könyv gerincére a szerző neve és a mű címe került, szintén vaknyomással.

Általában, ha valamilyen díszesebb régi bőrkötést tervezünk, vagy készítünk, előre kell tanulmányoznunk a megfelelő korból ránkmaradt könyvkötések díszítéseit, mert csak megfelelő előtanulmányok után vállalkozhatunk ilyen munkára. A középkor végéről és az újkor elejéről elég sok művészi könyvkötés, vagy könyvkötéstöredék maradt korunkra.

Amint vázoltam, a tönkrement értékes nyomtatványokat és kéziratokat korszerűen restaurálva, ízléses és korhű technikával készült kötéssel ellátva, tökéletesen megmenthetjük a jövő számára.

SASVÁRI DEZSŐ.

Sardiera

festō

l.

Cat. Frey Ost Kunst

XXIV. K.

99. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
200

Sacken, E. Über Ansiedlungen aus heidn. Zeit.
Wien, 1875

fuz.

lol

divat- és irodalmi lapok még egyre tartó túlsúlyát a magyarnyelvűek fölött.

A hírlapstatisztikák általában — a bevezetőben vázolt nehézségek miatt — viszonylagos értékűek. Ha a megjelent újságok és azok példányainak száma nem is állapítható meg belőlük kétséget kizáró módon, egy-egy lap viszonylagos elterjedésére, vagy egy-egy város fejlettebb hírlapkultúrájára következtethetünk belőlük. Egy-egy hírlap olvasóinak száma alig lesz valaha is pontosan megállapítható, de a hírlapolvasó közönségről, valamint a kor sajtóviszonyairól eléggé megbízható képet ad a különböző helyekről nyert számadatok egybevetése.

Így a negyvenes évekre vonatkozó néhány statisztikai adatunk is akkor lesz megfelelően értékelhető, ha mellékjük állítjuk az ugyanebben az időben megjelenő párizsi lapok statisztikáját, amelyet szintén a Hasznos Mulatságok[5] közöl.

Ez összeállítás szerint a Moniteur 2000, a Journal des Débats 9000, a Constitutionnel 7000, a Courrier Français 4500, a Commerce 2500, a Journal de Paris 1500, a Journal Général 1500, a Presse 14.000, a Siècle 23.600, a Temps 4500, a Quotidienne 5000, a France 2000, az Univers 1000, a Gazette de France 7000, a Messager 2000, a Nouvelliste 2000—3000, a Charivari 1500, a Corsaire 1000 példányt ad ki naponta. A „nagy hírlapok" napi 90.000 példánya közül 80.000 az „oppositio" eszméit hirdeti...

Az osztrák-magyar viszonyokkal szembeállítva a párizsi lapok statisztikája nemcsak a fejlettebb sajtókultúrát, hanem a korlátok közé nem szorított hírlapkiadás szabad s néha talán túlzottnak látszó vállalkozó kedvét is mutatja. Valóban Ausztria és Magyarország sajtója csak a XIX. század második felében éri utól — legalább is a számadatok tükrében — a nyugati országok sajtóját.

DEZSÉNYI BÉLA.

Régi papirosok és kötések restaurálása. Az Országos Széchényi Könyvtárban már közel másfél éve folynak rendszeres régi könyv- és könyvkötésrestaurálási munkálatok.

Az eziránvú munkálatok kezdetekor különösen a régi nyomtatványok részben megcsonkult vagy tönkrement lapjainak a restaurálási módszereit tanulmányoztam különböző csonka könyvlapokon. Később azután fokozatosan a régi könyvkötések restaurálását és korhű kötések tervezését és kötését is a munkaprogrammba vettük.

A fentemlített munkálatok tökéletes elvégzéséhez azonban jól felszerelt, minden szükséges eszközzel rendelkező laboratóriumra van szükség. Különböző műszerekre, vegyszerekre, fürösztőtálakra, pré-

[5] 1840. ápr. 8. 29. sz.

Magyar Könyvszemle 1941.

sekre, stb. Ilyen laboratóriummal az Országos Széchényi Könyvtár nem rendelkezik, de remény van rá, hogy majd sor kerül egy ilyen laboratórium felszerelésére. Addig is az eddig beszerzett műszerekkel és vegyszerekkel, valamint a házi könyvkötészet kevésbbé alkalmas felszerelésével restaurálunk, hogy az így szerzett tapasztalatokat majd a létesítendő laboratórium berendezésénél figyelembevegyük.

A könyvek restaurálásánál mindig szem előtt tartjuk azt az általános könyvtári irányelvet, hogy régi könyvet (kötést, könyvlapok csonkultságát) restauráljunk a legtökéletesebben, ahogy csak lehet, de sohasem úgy, hogy ne lehessen megállapítani, mi a restaurált rész a könyvön, mert a mai technikai eszközökkel teljesen észrevehetetlen pótlásokat és restaurálásokat is lehet végezni. Különösen szövegrészt vagy rajzokat ne pótoljunk, vagy rajzoljunk a restaurált részen.

A restaurálláson mindig meg lehessen látni, hogy a kötésnek vagy a lapoknak melyik része kiegészítés, továbbá a restaurálás évét, a restaurátor nevét apró betűkkel lehetőleg a könyv első táblájának a belső oldalára alul jegyezzük be, ezen bejegyzéssel a könyv történetére vonatkozólag a későbbi kor kutatóinak biztos adatot nyujtunk.

Az eddig restaurált 28 darab kódex és régi könyv közül egy régi magyar könyv restaurálását ismertetem, melynek korhű, de új kötése is a restaurálás alkalmával készült.

A csonka könyvlapok restaurálásának az egyik módja, ha a könyvlapok elég jó állapotban vannak és nem nagyon foltosak, piszkosak, hanem csak szúrágta sarkok vagy kisebb részek hiányzanak, vagy az ívhajtásnál vannak elszakadva, az úgynevezett száraz módszer.

Az Országos Széchényi Könyvtár Apponyi-gyüjteményében lévő App. 1597, 1602. jelzetű, TEMESVÁRI PELBÁRT: *Sermones és Stellarium* című régi magyar nyomtatványa lapokra szakadva, csonka sarkokkal és egyéb hiányokkal került a kezembe restaurálás végett. A lapok nagy részén sarkok vagy egyéb részek hiányoztak, de a papirosanyag maga elég jó állapotban volt. Az így különálló lapokból aztán restaurálással leveleket, majd íveket csináltam, mégpedig úgy, hogy a csonka könyvlapokhoz megfelelő színű és hasonló minőségű papírból a hiányzó részeket kipótoltam a következőképen. A csonka részek széleit éles késsel lesorvasztottam, a hiányzó részeknek megfelelő papírdarabokat vágtam, úgy, hogy minden oldalon a hiányzó résznél körülbelül 2 cm-rel nagyobbak voltak. A könyv lapjain a lesorvasztott rész szélét keskenyen fínom fehér keményítőcsirizzel bekentem és az új, pótlásra kiszabott papírrészeket ráragasztottam; természetesen ezek a részek nagyobbak voltak, mint a hiányzó részek. Mikor a ragasztás megszáradt, akkor a felesleges nagyobb új papírrészt a

ragasztás mellett nagyon vigyázva letéptem és utána éles késsel lesorvasztottam, majd fínom csiszolópapírral símára csiszoltam. Ezt a műveletet csak megfelelő gyakorlattal és kézügyességgel rendelkező restaurátor tudja tökéletesen elvégezni, mert egy elhibázott vágás és már tönkrement az eddig restaurált rész és újra kezdhetjük, most már sokkal nehezebb körülmények közt a restaurálást. Az így restaurált lapokat bádoglemezek közé két napra igen erős nyomás alatt présbe tettem. A lapokon lévő szúrágásokat, ha nagyobb számban voltak egymás mellett, a fenti módszer szerint tüntettem el, ha pedig egyes szúrágások voltak, akkor fínom papirosport (papirosőrletet) keményítőcsirizzel összekevertem és ezzel a keverékkel töltöttem ki a szúrágásokat.

A présből kikerült levelek (mert a szakadt lapokat ilyen módon dolgoztam össze levelekké) úgy mutattak, mintha a kipótolt új részek hozzá lettek volna az eredeti laprészhez forrasztva.

A restaurált íveket préselés után valódi bordára fűztem, oromhímzéssel elláttam, mint ahogy azt a XVI. század elején csinálták és az így elkészített és restaurált könyvet egészbőrkötéshez készítettem elő. Mikor már a könyv így készen volt, akkor természetes színű kecskebőrt szép régies, sötétbarna színre festettem, majd szabályos, a XVI. századi könyvkötés technikájával készült, valódi bordás egészbőrkötést készítettem a könyv számára. A kötés elkészülte után a Todoreszku-gyüjteményből ránkmaradt fonatos vésetekből a könyv táblájára vaknyomásos díszítőmintát terveztem.

A fonatos mintájú, négyszögletes alakú vésetből a könyv első és hátsó táblájára a szélén köröskörül egy sor dísz került, az első táblán 3 cm-rel beljebb egy újabb sor dísz került köröskörül az előbbi vésetből; az e tükrön belül lévő térséget ugyanolyan fonatos rajzú, de trapézalakú vésettel töltöttem ki. A könyv hátsó táblájának közepére pedig egy nagyobb, trapézalakú, ugyanilyen fonatos vésetű dísz került. A könyv gerincére a szerző neve és a mű címe került, szintén vaknyomással.

Általában, ha valamilyen díszesebb régi bőrkötést tervezünk, vagy készítünk, előre kell tanulmányoznunk a megfelelő korból ránkmaradt könyvkötések díszítéseit, mert csak megfelelő előtanulmányok után vállalkozhatunk ilyen munkára. A középkor végéről és az újkor elejéről elég sok művészi könyvkötés, vagy könyvkötéstöredék maradt korunkra.

Amint vázoltam, a tönkrement értékes nyomtatványokat és kéziratokat korszerűen restaurálva, ízléses és korhű technikával készült kötéssel ellátva, tökéletesen megmenthetjük a jövő számára.

Sasvári Dezső.

Könyvkötések árai a mult század elején. Egy JANKOVICH MIKLÓS gyüjteményéből származó kéziratból került elő NEDŐTZY ANDRÁS budai könyvkötő ártáblája. Erről a kis papírszeletről meg tudjuk állapítani a JANKOVICH-gyüjtemény kötéseinek készítőjét, NEDŐTZYT pedig sok fennmaradt kitűnő munkája igazolja.

Egy egész pergament in-4° 3 forint 45 krajcár, in-8° 2 f., in-12° 1 f. 45 kr. Fél-pergament in-2° 3 f. 45 kr., negyedrét 2 f. 30, s így tovább 1 f. 40 kr., 54 kr. Egész juhbőrbe kötve 5, 3, illetve 2 forint volt, in-12°-t azonban csak pergamentbe köttetett. Fél-juhbőr 3 f. 30 kr., 2 f. 30 kr., illetve 1 f. 45 kr. volt.

Fínomak és ízlésesek JANKOVICH zöld bőrkötései. Egy kötet in-2° 6 forintba, in-4° 4 forintba került; más alakúra NEDŐTZY nem tett ajánlatot. Viszont juhbőr in natura csak in-8° formátumban készült 1 f. 30 kr-ért.

Nagyon szépek a disznóbőrkötések, préselt díszítéssel. A JANKOVICH-könyvtárban találunk ilyen kötésű fóliókat és quartokat, de NEDŐTZY csak a fóliók árát adja meg: 10 forint. Ez volt a legdrágább kötés.

Igen drága volt az egész borjúbőr, ebbe csak nyolcadréteket kötöttek 3 forintért, ez a legdrágább in-8° kötés. Az árlap kelte: die 15a April. 1810.

SÁRKÁNY OSZKÁR.

A békés-bánáti református egyházmegye Baráti Könyvtára. A *Magyar Könyvszemle* előző számában egy régi református egyházmegyei könyvtárról számoltunk be, a beregiről.[1] Most egy olyanról közlünk rövid ismertetést, amely még egyéves sincs: a *békés-bánáti református egyházmegye Baráti Könyvtáráról.*[2]

A *Baráti Könyvtár* 1941 januárjában alakult meg egy egyházmegyei segédlelkész-konferencia alkalmával. A Könyvtár létesítésének gondolata az egyházmegye gyülekezeteit állandóan látogató missziói lelkésztől, SERES ZOLTÁNtól indult ki, aki azt tapasztalta, hogy még a legelevenebb érdeklődésű fiatal lelkipásztorok és segédlelkészek is úgyszólván el vannak zárva a legaktuálisabb teológiai, társadalmi és irodalmi problémák megismerésétől. Falujukból nehezen mozdulhatnak ki és — főleg a segédlelkészeknél — anyagi helyzetük is nagyon szűk korlátokat szab érdeklődésüknek. De mindezt nem számítva is, a maguk falusi elszigeteltségében élő fiatal lelkészeknek a tájékozódás

[1] *A beregi református egyházmegye könyvtára. Magyar Könyvszemle*, 1941. III. füzet.

[2] A *Baráti Könyvtár* alakítására és működésére vonatkozó adatokért ezúton mondok köszönetet SERES ZOLTÁN egyházmegyei missziói lelkésznek.

Sas vári Dezső

Tinódi Sebestyén: Krónika
könyvének költészete
Értekezés
Díjat nyert

A régi magyar könyv. 1959, 25 old.

Sarvári Derső

Székel' Estván: Chronica ez
világnak jeles dolgairól, és
Sylvester János: Uj Testamentum
c. könyvek kötéstervei (vegyrói)

A szép magyar könyv, 1960,

Sasvári Dersö

Székel Estvan: Chronia ..., és
Szilvesztel: Uj Testamentum c.
könyvének Kötéstervét és
védőborítóját készítette
Dicséretet kapott

A szép magyar könyv. 1960, 30 old

Sasvári Dezső, [grafikus]

Heltai Gáspár Krónikájának Kötéstervét kénítette.

Dersi Tamás: Magyar Krónika 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. febr. 4.

Sastyénszky István

1781.

Budapest, VIII. 28.

lásd

Fleischer Decs 81. l.

MUZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK OR

935.sz.

A Muzeumok és Köny
hivatalának ügyrendjét mihez
megküldöm.

Budapest,1916.decz

Sátori Imre

mulakatosmester

† 1921-ben

Esztergomban (?)

Emlitve

Bék Kom Eszt

90. l

Szekrény

I. fiók

Jaduszlók és Elichéek

Posony Vámszház, díszkút

Győr Szék. egyh.

Hedervány kápna

püspöki kettős kápna

földalatti folyóró.

Soprony sz. Mih. Tpma

Jakab sír kápna

Benzés Tpm

Káptalanhága

S. György Tpm.

Bajin Tpm

Modor Tpm

N. Szombat Szék-egyh.

Clarissa Tpm

Ilona Tpm Ispotály

N. Lajos halotti hágy

Sz. Mária Tpm.

Feldebröat Tpm

Dobroniva vártorony

Vyegrád fellegvár

dunjon.

Sátori János (Leufonógyári mérnök)
A komáromi Járási Művelődési központ
képzőművészeti szakkörének Ácson rendezett
jubileumi kiállításán kifejező portre raj-
zai (Szapora bácsi) keltettek figyelmet.

Péter Imre: Művelődési házak jubileumi kiállításai

Népművelés 1970/5

44 old.

Sátori János (Komárom)

Szapora bácsi

Népművelés 1970/5 44 old.

Sátori József

A Tatán megrendezett megyei amatőr képzőművészeti szakkör kiállításán „Műterem sarok" c. műve szerepett. (emlétve).

(j): Az idei megyei tárlatról.

Dalgozók Lapja, Tatabánya, 1972. ápr. 21.

Sátory József
festő

Déri M. Kör Király V.
Virágcsendélet

1906-óta M. Szalón, Műcsarnok Králl.
Rákosi Jenő Képmása
naturalista ardképek

Nagytekintetű Biz

Múlt hó 7-iki jelentésemben j
kat végző Biehn czég már bekül
átvizsgáltam és ennek megfelel
helyesbítettem. A visegrádi Sa
kálatok ezidéi/19701.35 - 1367
tettek fel. Az egyéb munkálato
visegrádi várban és a Salamont
be ez idén.

A Biehn czég a vasbetonfö
jesen szabályszerű kivitelben

Sasvári kegytemplom

Mária zarándoka.

A sasvári kegyelemkép története.

H. és é. n.

Gent (1499)

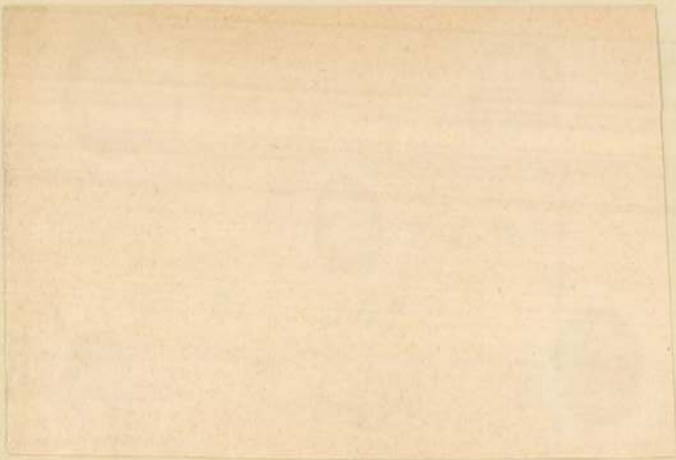

Sasvári kegyelemkép

(Sasin)

A sasvári kegyelem-
kép története.
Szakolca, 1899.
képekkel.

Gent (67).

Sasvári palos

Kolostor

Cincík, Jozef: Putnický kostol a klástor v Sastíne. Sasvár, 1938.

Gent (347)

SASVÁRI Andor építész M.D.K.

/UVATERV/

Bp. Bimbó ut és Tapolcsányi utca sarkán autóbusz várakozó-helyiség

/társadalmi munka/

/-ő //mÉpület és jelkép

Magyar Nemzet 1962. augusztus 1. 6.1.

Sátoraljaujhelyi

magyar kálvária.

Szepesi B.: A Sátoraljaujhelyen épült magyar kálvária. Sátoraljaujhely története és nevezetességei - 64 l. Sátoraljaujhely, 1939

Gent (2131)

Pesti Magyar Kereskedelmi

Befizetés folyószámlára K 240.000.—

" " " 195.000.—

" 435.000.—

M.D.K.

Sátori

"Kapuzárás előtt" c. beszámolóhoz készitett fejrajzot.

Szinház és Divat, Bp. 1922. juni. 8. VII. évf. 23. sz. 13. lap

Sátory - Fejes MDK

Erő és szépség, Zoro-Huru, 1926

Mücsarnok 1950. Magyar plakát-történeti kiáll.

Sátorhelyi Tamás, [építész ?] MDk

Egy korszerű vízmű építésére meghirdetett pályázat 1., 2., és 3. díját nyerte el társaival együtt.

-: Egy építészkollektíva bravúrja 4.l.

, bp. 1963. máj. 17.

NÉPSZABADSÁG

Sátori Lipót

festő

1900 - 1932

l.

Filmlexikon

536. l.

Factory

Lab I. 78.

Sátory

plakát festő

vrod

Orel Géza dr. Az árusítás technikája és lélektana. Bpest, 1929. 101. l.

Sátori Lipót

225 rajzot Eszpitett

Lanyi Victor: A
25 éves mori c.
minvéber
1920. Bpst.

M.D.K.

Sátori

Plakátrajza "Elkán Gyula szücsmester" cimmel, az Elkán cég készitményeinek reklamirozására.

Szinház és Divat, Bp. 1917. aug. 19. II. évf. 33. sz. 27. lap

Sàtori F. lakatos cég

Igazművészet 1896-ban 197

SA'TORI PA'L

Budapest

Műcsarnok

TKM 227

Sátoraljaujhely /Zemplén vm/

Kisbán T. 19. IV. Béla nevéhez fűződik a Szt. Egyed apátról nevezett kolostor felépítése, amelynek a helyén már 1221-ben egyszerű remetelak állott, de a tatárok elpusztították. IV. Béla 1248-ban alapított itt kolostort, majd Petracho helységet adta a remetéknek /1252/ Ebből a Thurunynak /Felsőtornya/ nevezett erdőségből hamarosan a később Barátszer nevű helységbe költöztek. 1258-ban kapták a pálosok ezt a helységet. Birtokában Robert Károly /1312/ és hagy Lajos is /1350/ megerősítette a kolostort, amely 1350-ben János gróf jóvoltából két halastóval is gyarapodott.
[Fejér: Codex dipl. VII. 5. 279. - Rupp: Mo. helyrajzi tört.

Sátoralja ujhelyi

pálos

kolostor

fordít

EGER

Gör. kel. templom

Eger multja és jelene. VU 1868, 405 l

Sátoraljaújhelyi Szt Há-
romság kápolna

Dongó Gy. Gerá:
Mikor épült a Szt. Há-
romság kápolnája Új-
helyen? Adalékok
Zemplén vm. történetéhez.
1912. 328. l.

Sátoraljaújhelyi vár

Templom.

Dienes Adorján

Rozália romok

Rozsnyó 1940.

98. t.

GYŐR

Volt jezsuita-templom

Győr város. VV 1856, 223 l.

Sátoraljaújhely

Megyeház.
Cserna Károly vágta
Repr.
Om VI. 379. l.

Sátoraljaújhely

Fejes I.

A sátoraljaújhelyi
ev. ref. egyház
története 1522–1889-ig

Petrik 1886–1900

SZABADOS JENŐ: OTTHON.
o Medveczky: Entusiasmo. — 2. Eugenio Szabados: A casa.

Sátoraljaujhelyi rk.
pléb. templom

Templén vm
barok, épült 1768–
1792. 1812-ben lecgott.
Újra épült 1860.

Képe repr.

Emlkassaiegyhm.

II. k. 697. l. előtt
Szöveg 697. és kv
ll.

Sátoraljaújhely
(Templén m.)

Kegyesrendi templom

Harang, súlya 280 kg., átmérője 86 cm.;
készült Kassán 1692-ben

Wagykörös, ref.

18

Sátoraljaújhelyi

ferences kolostor

Dömm. 13. l

Unterschriebene Aufträge sind bindend für den Auftraggeber und können nicht mehr zurückgezogen werden.

Die Auktionsleitung.

Sátoraljaújhely
műemlékei

I.

Sátoraujh.

1859

248

Sátoraljaújhelyi
ref. egyház ötvös-
műves

Mur. és Kot.-Ért.

1911. 11. l.
12 l.
13 l
14. l

SASVÁRI LÁSZLÓ

"A tokaji görög templom épitésének
előzményei és története" c. cikke

Müemlékvédelem, 1974. 2. sz. 83-85. l.

Sasváry és Müller M.D.K.

építészek

1000 pengős harmadik díjat nyertek a postások Szent Domonkos utcai „Nyugdíjas Otthon" tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

jún. 19. sz. 8. old.

Sasvári Nagy Sándor

az egri várról 1845 körül készült vízfestménye: fekete-fehér reprodukció.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II (1959-60) Budapest, 1964.

39 f.

M.D.K.

Sasvári Nagy Sándor, festő

"Részlet Sasvári Nagy Sándor vizfestményéről" XIX. sz.eleje. Egri vár. 37.ábra.115.o. Fekete repr.

Bótshy Mihály: Kozák Károly: Az egri vár feltárása 1957-1966. IV. 87.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Eger. 1967.- Hevesmegyei Múzeumok közleményei. V. 1967

M.D.K.

Sasvári Nagy Sándor, festő

Az egri várról készült vízfestményén jól láthatjuk a lebontott Varkoch-bástya fal- és boltozatosokjait. XIX. sz. eleje. 37. ábra. 115. o.

Bótshy Mihály: Kozák Károly: Az egri vár feltárása 1957-1966. IV. 87. o.

Az Agri Múz. Évkönyve. Eger. 1967.- Nevesmegyei Múzeumi mok közleményei. V. 1967

Sasvári Nagy Sándor

akvarellje Eger városról 1845-ből.

Voit Pál szerk.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. kötet.
Budapest, 1972.

821

Sasváry Nagy Sándor

vízfestmény és ceruzarajza Eger város látképének egy részletével. 1840 körül. 178×230 mm-méretben.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. kötet. Magyarország műemléki topográfiája VIII. kötet. Budapest, 1972

561

Sasvári Nagy Sándor

akvarelljei 1845-ből az egri várról.

Reprodukció.

Voit Pál dr.: Heves megye művészetének II.

Magyarországi művészeti topográfia VIII.

Budapest 1972.

871

Sasvári Nándor

Irányítása mellett állították helyre a gyömrői egykori Teleki kastélyt.

Dercsényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963–66. Budapest 1969.

2631

MDK

Sasvári Tivádar
mesterszedő

jutalmazott terve. Ábra

Vértes Jenő: Évkönyv-pályázatunkról.

Magyar Grafika, 1958 II évf. 5 sz. 326 l.

mdk.

Sasvári Tivadar szedő

tipografiai terve: Szakszervezeti Kiadványok
1961

Melléklet

Kéziszedő felső fokú továbbképző tanfolyam.

Magyar Grafika, 1961. 5 évf 2 sz 128–129 l között

SATA, Sebastian, pozsonyi kőművesszegéd

S. S., Maurergesell, 1 hónapos lánya meghalt.
(1821, I. kötet, 69 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

SÁTA

Tpl: Sz. János a latiumi kapu előtt

Follinyi János: Vidalékok a magyar képző-
művészek sorozatához. Századok, VII-1874,
426 l.

ATAR

Sasvári Elza, textiles, 1937. végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
33 l.

Sámsonháza /Vargha/ 11

szében terméskőből, kis
tók, ablakok szegmentive
félkörös dongaboltozata
viszont téglából épült.
lében kialakuló elsőház
istálló elrendezésben é
második felétől kezdődő
zak ennek a tipusnak b

A lakóház el
1.92 m, a szabadkonyha
óta istálló, 4.14 x 4.2
gassága 2.2o m. A kamrá
melyet örökösödési oszt
tagja, leány részen, 19
kamrával egyforma volt.

Sasvári Edit

és Moldvay Pál tervezték a Cp-i Roosevelt téri Idegenforgalmi irodát 1960. 497. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1481

M. D. 6

L. SASVÁRI Edit belsőépítész

A BUVÁTI tervezője

A Fővárosi Idegenforgalmi Hivatal

új helyiségei (Roosevelt tér Gyeghomhol.)

Társtervező: Moldvai Pál

Budai Aurél: A Fővár. Idegen- Repr.
forgalmi Hiv. új helyiségei

Magyar Építőművészet 1961. 1.29. 27. 28.

Sasvári Elza

textil

1933-34

Iparm Isk Ért k.

1930-34. 46. l.

KAZAK SZŐNYEG

Kék tükrét indákkal egybekapcsolt „l
dísz tölti ki: virágpalmettás, rozettás dís
nagy sarlós levelek. Apró leveles indá
külső és belső szegély között piros alapon S
rozetták és váltakozó állású fűrészes levelek
Mérete 250×112 cm.
Dél-Kaukázus, XVIII. század.

KAZAK SZŐNYEG

Türkiszzöld, piros és ismét türkiszzöld l
mezős tükrében kampós díszű négyszö
Fehéralapú keretében kampós és csillagos
rákkal.
Mérete 237×125 cm.
Kaukázus, XVIII. század m. f.

KAZAK SZŐNYEG

Türkiszzöld keskeny tükörrel. Hármas
kereteléssel: két fehéralapú leveles és pa
indás sáv között pirosalapon kampós pa
díszek sorakoznak. A keretközökben és
kékalapú, apróvirágos és rozettás csíkokka
Mérete 222×120 cm.
Kaukázus, XIX. század.

KIS KAZAK SZŐNYEG

Tükre kampókkal díszített, drapp és kél
sávokkal rézsútosan osztott. Pirosalapú ke
és türkiszkék szegélyében rokon díszekkel.
Mérete 110×95 cm.

MDK

Sasvári Elza, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

44.1.

Sassy Attila

l.

Arvi Közlöny

1931. 3. sk

n.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
Kat. 914 ev VIII. hó 28 n.
Nr 89 /19 Ag
Kat. 914 ev VIII. hó 28 n.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KIR.

1919 évi 2874 számv. sz.

XIII ügyosztály

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Müemlékek Orsz. Biz

A Müemlékek Orsz.

us és május havi pénztári nap

során a következő észrevételé

1./ A március havi

SASSY ATTILA, festő

Miskolci születésü müvész. ötvenöt képét ajándékozta szülővárosának. Ezek a Miskolci Herman Ottó Múzeum Képzőművészeti Gyüjteményében vannak. 42. old.

ZSADÁNYI GUIDO: A megye képzőművészetének helyzete, képtárai és képzőművészeti irodalma 37. old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 5. 1963. szept. Miskolc, 1963.

Sassy Attila

csád

Miskolczi Napló

1908. dec. 23.
(Heten vagyunk)

1

U. 439. b.

~~1096. Gozzoli B. után:~~

1096 Szent Jakab.

Egész alak áll. Jobb kezében
végén zacskó, baljában pedig zö
Hosszú haja, bajusza és szakálla s
ja piros. Fejét dicsfény övezi. A h

Fresco, méretei ~~85: 58~~ cm.
Vétetett 1893: XI. 21-én L.
Elszámoltatott 1894: XII. 17
Az elszámolásra nézve l. a 1
1894: VII .5-én Szalay I
járultak.

89: 36·2

904: IV. 26.

1893

Sassy Attila, grafikus Mok

Ex. libris. Kaffka. Margit
Tollrajz. Repr.

Kánthó Dénes: A magyar exlibris 213 = 15. l.

X/5.

KÖNYVBARÁT Bp. 1960. május

Sassy Attila /Sassy-Szabó; Aiglon/

Hét olajfestménye eladásra hirdetve - Bábszínház /5ox 7o cm/, Őszirózsák sötét vázákban /5ox 7o cm/, Tarka nyári virágok sötét vázákban /5ox 7o cm/, Artista tréning/ 7ox loo cm/, Háboru /7ox loo cm/. /A többi felsorolása hiányzik./ Érdeklődni Jankovits Istvánnál /Vll. Vörösmarty u. 2o./

Műgyüjtő, 1972. 1. sz. 64. l.

Sassy Attila

Szénrajza a jelzett gyüjteményben.

Horváth Béla - Adorján Mária gyüjteménye; Migyüjtő, 1971. 4. sz. 53. l.

mdk.

Aiglon Sassy Attila festő, grafikus
és Kozma Lajos építész fervező "

plakátja: Székely Aladár művészi fényké-
pei. Múzeum Váci utca 18. 91 x 61 cm.
Barna sötétebb és világosabb árnyalatban
Fehérfiakt férdelő helyzetben. Szelvzáll dissek
előtte és mögötte

Az O. Sz. K. Grafikai Plakátjai 1914 ig 6. l
Bp. 1961.

Lastay Horváth Ebel

Hobrán

Stil. Nagyenyed 1910

laid

Boz Magyarlex

820 h.

Sasvári kastély

Párádon

XIX. 27.

Pásztor József

A Mátra. Bp. 1929.
15-3. l. képpel

Diretta da TIBERIO GEREVICH e LUIGI ZAMBRA
Direzione e amministrazione:
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4
Telefono : 185-618

F szól

Sassy Attila

A művészt arra figyelmezteti-Gerő Ödön: "Öreg skótok, fiatal magyarok" c. kritikájában, mely a Művészház kiállitásáról, hogy- először is rá kell eszmélnie arra, hogy mit akar és mit nem tud. Sok dolog van még, amit nem tud, de monumentalitásra van hajlama, s ez már komoly, nagy művészi készség. A közelmultban kiállitott képeit jobbaknak találja, mint ezeket az ujakat. Végül megjegyzi: "a blague csak nagy tudásnak lehet a mulatsága. Maga a vigyorgás még nem komédiázás, mint ahogy a modernség sem az.

A HÉT, Bp. 1911. január 15.
XXII. évf. 3. sz. 46-47. lap.

MÜVESZET Péczely
IX.évf.1910.
330.1.

S a s s y A t t i l a :

Fejléc

Tusrajz

MDK

Sassy Atilla grafikus

Aiglon néven grafikával foglalkozott szép sikerrel, "Opiumálmok" c. művével ért el nagy hatást.

Bartus Ödön festőművész: Miskolc.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29.lap

Sassy Attila (Aiglon)

„Opium álmok" c. rajzciklusának darabjai egy érzéki gyönyörért sóvárgó lélekről artisztikus vonalakban megnyilatkozó sóhajai.

Művészetéről szóló sorok a 85-86. oldalon „A szecesszió itáliai jegyében, a szecesszió népszerűsítői" c. fejezetben

Szabadi Judit: A magyar szecesszió művészete, Bp. 1979. Corvina

Sassy Attila (Aiglon) (1880-1967), grafikus.

A művész a könyvillusztráció felől jutott el az ex librishez. Közel szár kisgrafika fűződik nevéhez. Kisgrafiáiban is a Cet nagy kérdései izgatták, a születés és halál valósága és misztériuma, amelyre sajátos művészi eszközeivel igyekezett választ adni, döbbenetes erővel és majdnem mindig sikerrel.

Galambos Ferenc: A XX. századi magyar ex libris. Hevesi Szemle, 1976. 3. 15. old.

Sassy Attila /Aiglon néven is szerepel/

A müvész érdekesen stilizált és modern formanyelven archaizáló rajzaival ismertebbé tette az Aiglon nevet, mint a sajátját,-irja Tövis "Müvészeti Krónika" c. kritikájában, mely négy különböző kiállitást ismertet, közöttük a Szent György-Céh tárlatát is, amelyen a müvész mutatja be müveit. Néhány éve a müvész visszatért az ecsethez, amelyhez hütlenné vált egy időre a ceruza és tus kedvéért. Mint festő- nek és grafikusnak, egyaránt komoly sikerei voltak.

A HÉT, Bp. 1915. dec. 5.
XXVI. évf. 49. sz. 7o6-7o7. lap.

143. **SASSY ATTILA**
(Miskolc, 1880 – Budapest, 1967)
Falusi utca
Olaj, vászon 80x90. Jelezve lent jobbra:
Sassy 1966.

20.000,-

85. Müvészi Képaukció. Bp., 1991. aug.
BÁV

XIX. sz. — Anatolischer Gebettepich, mit kleiner

ıedaillon. XIX. sz. — Ghiordesteppich, im roten
0 cm.

. — Anatolischer Gebettepich, mit roter Nische.

örrel, sárga kerettel. Ladik, XVIII. sz. — Gebet-
ordüre. Ladik, XVIII. Jh. 146×98 cm.

ettás kerettel. XIX. sz. — Anatolischer Gebet-
re. XIX. Jh. 165×105 cm.

X. sz. — Schirasteppich, mit drei Medaillons

eppich, mit blauem Spiegel. 300×140 cm.

zzal. — Kleiner Beludhistanteppich, mit gestreif-

ezéssel. — Beludhistanteppich, in blau-rot.

tákkal. — Beludhistanteppich, mit geometrische

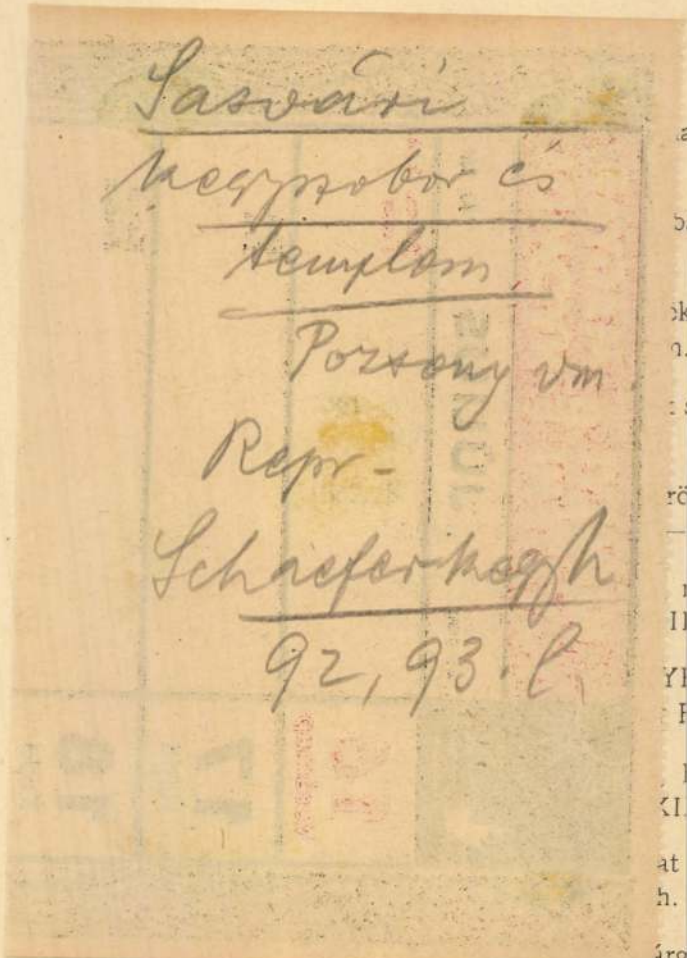

Sasvári

kegyszobor és

templom

Pozsony vm

Repr-

Schaeferkegyh

92, 93. l.

grüner Spiegel und wein

Pálffy János hagyom.
Pozsony 3.

a kiket vadászku-
tya követ és I: 55.

~~an~~
ető"
~~xxxx~~ a hol az
ark terül el, melynek széles utján jobb felől
gva, a kiknek a jobb ~~zal~~ rafordultan ál-
zön, mi közben meghajlik. Kissé hát-
al vállán. A háttérben pedig község
at ural~~xxx~~o templommal. Öltözete a
át és térdig érő nadrág ~~barna kelmé~~
pő; a hölgynek: lehajtott széles gal-
pkeujjakkal és fehér béléssel, piros
hőzött.

cm. — Becsértéke 1400 K.
~~nya 1907. november 14-én (1429-908).~~
leltárban 17 és annak kivonatában VII:

ag. 13

2

:..
mälde aus dem XVII. Jahrhundert (I. Hälf-
n Wald vorstellend in schwarzen Rahmen
zu Wien 1883. 65 hoch 52 brt.- vom Ma-
~~xxxx~~ Vorhaus, am Fusse der Treppe No 3)

1.4

Sasvári pálostem-
plom falkepei
(Wyštra vm)

l.

Gerecze falképek
516. h.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Sasvári Károlyi-
kastely

Tervezte Ibl M.
1882

l.

Dornyay Salgótarján

102. l.

SASVÁR. Cserna Károly rajza.

szebb kilátást nyújtja a hatalmas Duna felé. Az oszlopos, derült architekturájú pavillonok teljesen elütnek a kórházak komor sablonjától; belső kiképzésük pedig a legmodernebb közegészségi követelményeknek is megfelel.

A terveket ifj. *Bobula* János építész készítette, a ki már számos kórházat tervezett és épített.

A telepen a négy kórpavillonon kívül van egy kápolnás apácza-lak, egy villaszerű főorvosi lak, egy konyha-épület és a hulla-ház. A négy kórpavillon összesen száz ágyra van berendezve és ágyanként az összes építési költség 3000 koronára rúg, a mi aránylag igen jutányosnak mondható. Érdekes újítás számba megy, hogy a telepen a *dib-dim*, vagyis a *derítő*-rendszer alkalmaztatott, vagyis egy a kórház területén szabadon álló derítő telepen hajtatnak az összes szennyvizek keresztül, mely derítőn átjutva, a városi csatornába már teljesen veszélytelen, tiszta viz folyik le. Ez a külföldön — nevezetesen Angliában és Németországban — általánosan elterjedt dolog, nálunk azonban még ujdonság.

A Kolos-kórház Esztergom társadalmának, főleg azonban a bíboros főpap bőkezűségének köszöni létesülését.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Kossuth apánk és kora» czimmel csinos kiállítású könyv jelent meg Szilágyi Béla kiadásában, melynek szerzője *Illyés* Bálint országgyűlési képviselő, ismert, érdemes költő. A könyv «költői dalokban», ódákban, elégiákban ünnepli Kossuth emlékét, születését, halálát, koporsójának útját a haza felé, második felében pedig a szabadságharcz emlékeinek van szentelve több ódaszerű költemény. Hazafias hév és lendület jellemzik e gyűjteményt. A könyv, kiállításának dísze szerint 30 fillér, 60 fillér, 1 korona és díszkötésben 2 korona árért kapható. A versek jellemzéseül mutatványul közöljük a következő lendületes költeményt, megjegyezve, hogy ezt a szerző 1881-ben irta, mikor Kossuth még élt s neje és leánya Genuában voltak eltemetve. Az utolsó versszakot akkor fűzte hozzá, mikor az ő hamvaik is hazai földbe kerültek.

Kossuthné és leánya sirjánál.

(Genua 1881. január 21.)

Lenn zúgva morajlik a Földközi tenger,
S a bérczi tetőre fel-feltör e hang . . .
Zöld cziprusok árnyán, ott al'sza sir-álmát,
Száműzve honából, két árva galamb.

Tenger zokogása: ne verd fel az álmot! . . .
Ne tudja, ne lássa a síri tetem:
Hogy nem honi földnek szent hantja takarja,
S felettök az ég is . . . az is — idegen! . . .

Ne tudja, ne lássa, hogy számkivetésben
Epeszti szivét még a férj, — az apa . . .
S hogy nemzete távol epedni se tud már:
Kijátszva reménye, fásulva maga . . .

De zúgj! . . . zokogásod hasson föl az égig! . . .
Tán rája fölébred a hon-kegyelet,
S szárnyára ölelve a sírbeli hamvat:
A drága szülöttnek, a távoli hamvnak
Édes hazaföld ád lágy szemfedelet! . . .

(Budapest, 1894. márczius 31.)

Tenger zokogása, langy szellők búgása
Megnyitotta a sírt, hol pihentek ők . . .
S most körülölelve, a nemzet szerelme:
Édesen ringatja a szent hazaföld!

A Budapesti Szemle szeptemberi kötete a következő érdekes tartalommal jelent meg:

A kötet első közleménye: «Rosebery I. Napoleon utolsó éveiről» *Wildner* Ödön tollából. Rosebery, a kiváló angol szabadelvű politikus is könyvet írt Napoleonról, és pedig az angol fogságban Szent-Ilona szigetén töltött utolsó éveiről. Bírálat alá veszi az erről megjelent munkákat s Napoleonra annyi fogyatkozása és gyöngéje közepette mint igazi nagy emberre és lángelmére mutat rá. Azt írja meg, hogy a szent-ilonai fogságban, a megaláztatás, az angolok boszantásai közepette és Hudson Lowe angol tábornok durva felügyelete alatt Napoleon ugyanaz a nagy alak, mint hódításában és a csatatéren volt. — *Baross* János folytatja és befejezi «A wesztfálai parasztbirtok új törzsöröklési joga» czímű dolgozatát, mely sok figyelmeztetést foglal magában a mi gazdasági állapotaink rendezésére. — *Alexander* Bernát egyetemi tanár «Műveltségünk egy elhanyagolt forrása» czímen azt a kérdést veti föl, hogy középiskoláinkban mért nem tanítják az angol nyelvet. A nagy kulturnemzetek közül az angoloknak van legkevesebb hatása ránk, s ez baj. A középiskolák bekövetkező reformjánál az idegen nyelvek megválasztásában bizonyos szabadságot óhajt, s hogy a mostani latin-német-franczia nyelvtanítás latin-német-angol is lehessen. — Ifj. *Korányi* Frigyes «Serédy Gábor» regényének befejezését veszi az olvasó. *Kozma* Andortól «Az élet bája» czímű erőteljes költeményt, *Bogdánfy* Lajos jó fordításában pedig *Lemoyne* nagyobb költeményét «Báléj után.» *Jaób* Lajos «A bérmozgalomról», a sztrájkokról, mint megoldatlan és fenyegető politikai és társadalmi kérdésről értekezik. «*Régi könyvtárak*» czímen — *G — Gy.* egy angol tudós, John Willis Clark munkáját ismerteti, ki tizenöt esztendeig vizsgálta a könyvtárakat, s azoknak leírását, mintegy történeti fejlődését adja. *Gomboc* Zoltán irodalomtörténeti czikket írt Lesage híres regényéről «Adalékok a «Sánta Ördög» forrásaihoz» czím alatt. — Az «*Értesítő*» könyvismertető rovat Gárdonyi Géza «Április» czímű verses kötetével, Kovács Norbert «Troubadour-dalok» czimű verseivel és Vámbéry Rusztem «A házasság védelme a büntetőjogban» czímű munkájával foglalkozik. — «A Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 24, fél évre 12 korona.

Albánia. Dr. Horváth Ödön a «*Budapesti Szemlé*»-ben hosszasabb tanulmányt irt Albániáról, a mely most külön lenyomatban is megjelent. E tanulmány, mely Albániának kivált kereskedelmi jelentőségét tárgyalja, különösen érdekes lehet most, midőn nem csak az albánok mozgalmairól, hanem Olaszország ideirányuló törekvéseiről is mind gyakrabban hallunk hireket, mely törekvések pedig monarkhiánkat is közelről érintik. A 98 oldalra terjedő füzet a Franklin-társulat nyomdájából került ki.

Zichy Mihály Vörösmarty-illusztrációi. A Péterváron élő ősz mester, ki most éri meg 75-ik születésnapját, Vörösmarty műveit készül illusztrálni és szorgalmasan olvassa Vörösmarty köteteit. Zichy Mihály nem ismer pihenést, most is mindig rajzol, fest, leginkább a czári családban előforduló eseményeket, ünnepélyeket. A czári paloták termei tele vannak kartonjaival, képeivel, albumaival. Zichy panaszkodik, hogy a czárok udvari krónikájának megfestésével nagy hátralékban van. Tréfásan úgy számítja, hogy ha egy rajznak három napot szentel, nyolcz esztendő alatt készülhetne el. De reméli, hogy Vörösmarty szellemének is hódolhat. Az utóbbi időkben gyöngélkedett. Látógatóinak azt szokta mondani, hogy betegségének nincs neve; egyszerűn úgy hívják «már elmult husz éves.» Az orvosok ajánlották neki, hogy a telet ne töltse Oroszországban, menjen meleg vidékre. Október elején készül útra, nem lesz Péterváron, mikor 75-ik évét betölti, pedig tisztelői ünnepélyekre készülnek. Elviszi magával Vörösmarty köteteit is, mert hő vágya, hogy vele egészítse ki a magyar költőhöz készített illusztrációit és ez lesz most üdülése, pihenője. Örvendetes ez a hír a nagy művészről.

Műkiállítás a Műcsarnokban. Az *Országos Orvos-Szövetség* magánosok képgyűjteményeiből tárlatot rendez a Műcsarnokban. Annyi, családok birtokában levő, a nagyközönségnek hozzá nem férhető műalkotást sikerült a kiállítás végrehajtó bizottságának összegyűjteni, hogy azok elhelyezése a Műcsarnok tágas termeiben is nagy gondot okoz. Nyolczszáznál több a rendezés alatt levő képek és egyéb műtárgyak száma. A műkiállítást, mely öt hétig lesz nyitva, e hó 16-án délután fél öt órakor nyitja meg *Wlassics* Gyula miniszter. A kiállítás tiszta jövedelme a magyar orvosok nyugdíjintézetéé lesz, a melynek alaptőkéjét a kiállítás mellett rendezendő ünnepélyek is emelni fogják.

Kacziány Ödön festőművész sikerült képet rajzolt Kossuth születésének századik évfordulójára, melynek a «*Kossuth apotheozisa*» czimet adta. A kép közepén áll Kossuth egy «1848» feliratú tört oszlop előtt, melynek lábánál babérkoszorú van. Kossuth élethíven rajzolt alakja balkezében a hüvelyében levő kardot fogja, jobbját pedig az oszlop felé emeli. Feje fölé fénysugarakból koszorút tart a történelem géniusza. A kép jobb sarkában egy kőtáblán Kossuth születése évének száma: 1802. A díszes kiállítású műlap nagy alakban (50+70 cm. lapnagyság), ára három korona. Ötven példány vételénél 20% engedmény. A pénz előleges beküldése mellett vagy utánvéttel megrendelhető a szerzőnél: Kacziány Ödön festőművésznél Budapesten, Népszinház-utcza 23.

A Nemzeti Szinházból. A Nemzeti Szinházban még szeptember havában részben új betanulással, a klasszikus előadások keretében előadják a «*Coriolanust*», Shakespere tragédiáját Szacsvay Imrével a czímszerepben és Jászai Marival Volumnia szerepében: fölelevenítik továbbá az «*Utolsó levelet*», Sardounak híres vígjátékát, Lánczy Ilkával a női főszerepben. Eredeti és külföldi ujdonságok bőven lesznek. Az első lesz *Kemechey* Jenőnek és *Malonyai* Dezsőnek új társadalmi színműve, melynek czime még nincsen megállapítva. Ezt követi *Berczik* Árpád legújabb műve, a «Kuruczok Párizsban» czimű történeti vígjáték; azután bemutatják *Gárdonyinak* új darabját, «*Annuskát*» és *Malonyai* Dezsőnek «*Senki leánya*» czimű szinművét. Idegen darabok közül egyelőre *Maeterlinck*-nek híres drámáját, a «*Monna Vana*»-t tűzték ki előadásra, Márkus Emiliával és Beregivel a két főszerepben. Előadják továbbá *Hervieuxnek* «A férfi jogai» czimű társadalmi szinművét.

Vígszinház. Szeptember 5-ikén a Vígszinházban két franczia darabot játszottak először. Az egyik a *Mandátum*, bohózat 3 felvonásban, irta Valabrégue Albin, fordította Fái Béla; a másik *A tolmács*, irta Bernard Tristan, magyarosította Góth Sándor. Mulatságos dolgok, nevezetesebb tulajdonságok nélkül, a sikamlósságok hiányát azonban jó néven kell venni. A «*Mandátum*» a kapaszkodók, a zöldágra jutni akarók kigunyolása. A fordító magyar állapotokhoz igyekezett illeszteni, de idegen műveknél ilyenkor az eredeti mű vonatkozásai könnyen el is vesztik élőket, sőt értelmöket. Kalmár Arisztid, a ki vagyonos ember, szeretne minden lenni, de már az iskolai vizsgákat is egy Katángi nevű barátja tette le helyette az ő neve alatt. Kalmár most egyik erdélyi kerületben képviselőjelöltnek lép föl, ott is Katángi szerepel helyette, a kit az ő nevével meg is választanak, hanem a ki nagyon sok mindenfélét követett el. Mindezekért Kalmárt veszik elő, párbajra is hivják. A nyugalom érdekében végre le kell mondania a mandátumról. Egy kis szerelmi történet szövődik még a bohózatba, melyet jól játszottak el: *Hegedüs*

Gróf Apponyi Albert Blaskovics Ferencz orsz. képviselővel és báró Lipthay Frigyessel megtekinti a kiállítást.

A szőlészeti és kertészeti kiállítás.

A LOVRINI KIÁLLÍTÁSBÓL.

hogy megvált tárczájától, de azóta is vezére az alsó-házban az agráriusoknak. Megtestesült igazi county squire, megyei földesúr, Lincolnshireből.

A kellemes asztali társaság, melyben elköltöttük a dejeunert, gróf Fesztetics Taszilóból, ebből az igazi angol-magyar gentlemenből állott, a ki neje révén Anglia legelőkelőbb családjaival rokon, gróf Dessewffy Aurélból, a gazdasági egylet mindig kifogástalanúl szeretetreméltó elnökéből, a kit sok vadászemlék is köt Angliához, gróf Apponyi Albertből, a ki többek közt kitűnő angol is; és nagy élvezettel, nagy gyönyörrel hallgattam a csakhamar kifejlett — igaz angol és régi magyar szokásként — feszletlen, czeremóniátlan társalgást.

Sorba jöttek politikai egyének, dolgok és kérdések. Persze, nem való volna, hogy némely dolgot elmondjak nyilvánosan; de azt mégis csak megemlítem, mily melegséggel beszélt a magyar parlamentről. Érdekes epizódot beszélt el az angol pártéletből is. Balfourról, az új miniszterelnökről folyván szó, felhozta, hogy a legkellemesebb politikai ellenfél Gladstone volt. A Gladstone bukását közvetlenül megelőző éjjelek egyikén ő pártállása szerint nagyon is heves támadást intézett ellene. Pár óra múlva találkoztak a ház folyosóján. Gladstone beszélt vele pap fia gyerekeiről (a kik köztudomás szerint Anglia 80 éves miniszterelnökét szembekötősdi játékra csábították volt) és hívta Chaplint, hogy látogassa meg őt, nézze meg a gyerekeket Hawardenben, mert ő most nem mehet el Lincolnahirebe.

«De eljön, ugy-e Chaplin!» — ez volt az utolsó kérése hozzá.

Egy másik dolog is érdekes.

Ő beszélte el Lord Roseberynek, hogy csupa jó lovakat látván magyar útjában, egy magyar barátjától kérdezte, hogy hol vannak hát rosz lovak Magyarországon, és az azt válaszolta:

«Hát biz itt nincs. A rosz gebéket mind megvették — az angolok.»

Ezt az anekdotát Lord Rosebery híres támadásában fel is használta aztán a Lordok házában.

Chaplin maga is nagy lótenyésztő. Érdeklődéssel, apróra nézett mindent: szövetkezetet, árpát, szarvasmarhát; de a lónak igazi mestere. Gyönyörködött bennök teljesen, igazán el volt ragadtatva általok, kivált a paraszt gazdák lovai által. Alig tudta elhinni, hogy azok tenyésztik magok. Igaz, hogy odahaza annak a pártnak a vezére, a mely szivesen kizárná az idegen lovat, de azt gondolom, hogy teljesen komolyan előnyt ad minden idegen ló felett — különösen katonai szempontból — a magyarnak.

«Csodás egy ország ez az önöké! Csak akkor kezdjük mi is megérteni, hogy mennyit lehet itt látni, tanúlni, ha itt járunk.»

Chaplin előtt még bizonyosan fényes politikai jövő áll. Kétségkívül nem oly hatalmas politikai egyéniség, mint Anglia nagy vezérei, de az angol őszinte közvetlen melegség, a mely a mi régi táblabiráinkon kívül nincs meg máshol rajtok kívül sehol széles e világon, typikus alakká teszi őt; s az a pár óra, a melyet körünkben töltött, lehet, hogy valóban feledhetlen lesz reá nézve, de kétségkívül olyan lesz nekünk is.

György Endre.

GRÓF APPONYI ALBERT A DÉLVIDÉKEN.

Egyszerű látogatásnál sokkal jelentősebb a képviselőház elnökének, gróf Apponyi Albertnek legközelebb Verseczen és Lovrinban tett látogatása, melyet általános érdeklődés és rokonszenves figyelem kisért.

Lovrinban múlt vasárnap nyilt meg a «Délvidéki Földmivelők Gazdasági Egyesülete» által rendezett mezőgazdasági kiállítás, melyre gróf Apponyi Albert több országos képviselő kiséretében leutazott. A megnyitó ünnepély alkalmával nagy figyelem közt szólt Apponyi a nagyszámú, többnyire német anyanyelvű közönséghez, kijelentvén beszéde során, hogy nem politikai czélból, hanem azért jött, hogy a hazafias törekvéseket, melyektől függ hazánk felvirágzása, megerősítse. Majd óva intett az álprófétáktól, kik a németajkú nép magyar hazafiságát gyengíteni, aláásni akarják.

A kicsiny, de szépen sikerült kiállítás megtekintése után, még az nap Verseczre utazott gróf Apponyi, hol fényes fogadtatásban részesült. A városban levő egyesületek zászlókkal vonúltak ki elébe s kocsiját bandérium és 120 kocsiból álló menet kisérte be. A honvédszobor előtt a 48-as honvédek várták, a városházánál 150 fehérruhás leány állott sorfalat, kiknek egyike hazafias beszéd kiséretében szép virágcsokrot nyújtott át.

DÉVÉNYI LEÁNYOK ÉS LEGÉNYEK A POZSONYI KIÁLLÍTÁSON RENDEZETT NÉPIES FÖLVONULÁSON.

A kiállítás megtekintése után fényes lakoma volt, melyen gróf Apponyi nagyhatású beszédet tartott, kifejezvén örömét, hogy Versecz polgárságánál a magyar nemzet egységébe szakadást bevonni szándékozó áskálódások talajra nem találtak, s reményét fejezte ki, hogy Versecz városa mint a múltban, úgy a jövőben is hatalmas támasza marad a magyar nemzeti egységnek és megerősödésnek.

A polgárság lelkesülve vette körül Apponyit s tiszteletének, szeretetének oly jeleivel halmozta el, melyek bizonyítékot nyújtanak arra nézve, hogy a nemes gróf kifejtett hazafias eszméivel, szívben lélekben egyetértenek s hogy látogatásának üdvös hatása maradandó lesz derék délvidéki svábjaink közt.

SASVÁR.

Az idei őszi nagy hadgyakorlatok alkalmával a király a nyitramegyei Sasváron lakik s itt látja vendégül a fiatal német trónörököst, Frigyes Vilmost is.

Sasvár az ittenkörül elterülő 25 ezer holdnál nagyobb királyi családi uradalom egyik főhelye. Már a XIII. században királyi vár volt, mely egy korábbi tófenéken feküdt; e tó maradványa az a 7000 holdnyi mocsaras, vizes terület is, mely szintén az uradalomhoz tartozik. A templom és a régi kolostor épülete is czölöpökön áll az alap posványos volta miatt.

Sasvár első ismert birtokosa Stibor vajda volt, majd a gróf Czobor-család birtokába ment át. E családtól vette meg Mária Terézia és férje Ferencz. A régi vár helyén épült kastélyban karton-gyárat alapitottak, mely 1863-ig állott fenn, midőn czukor-gyárrá alakitották át. E gyár aljában levő hatalmas kétemeletes épület, mely egykor a pálosok zárdája volt, ma az uradalom hivatalának és a plebánosnak lakhelye s a mellette levő templommal együtt a királyi családé. A templom építéséhez Mária Terézia tette le az alapot. Főoltárán Szűz Mária régi szobra áll, melyet még Czobor alnádor, az akkori várúr faragtatott 1564-ben vadkörtefából s melyet később Esterházy Imre prímás kegyszobornak nyilvánittatott. Régóta igen sok búcsús keresi fel e szobrot, melyhez Mária Terézia is gyakran eljárt ájtatoskodni. Érdekes a plébánián levő Magdolna-kép is, melyet egy pálos szerzetes festett 1456-ban.

II. József császár feloszlatván a pálosok szerzetét, zárdájukat a királyi család vette meg s ezt rendezték most be a király és vendégei számára.

AZ ESZTERGOMI KÖZKÓRHÁZ.

E hónap elsején helyezték el Esztergomban nagy ünnepségek közt a «Kolos-kórház» zárókövét, a melyet a herczegprímás áldott és szentelt meg.

A kórház, mely nyolcz pavillonjával egész kis telepet alkot, a város szélén, egy kies domboldalban fekszik, körülötte mosolygó gyümölcsös kertek terűlnek el és remek fekvése a leg-

len Sassin eredt. Neve azonban már egyszersmind azt is mutatja, hogy hajdan derék vára is volt. Előfalucskája neve is maig *Strázsa;* azaz : hogy a vár előörsei állomása volt ez is, valamint e nevü helyeket gyakran találunk hazánk szabadabb rónán álló nagyobb erődei előtt, például Komárom mellett, hol körülbelől három *Örs* nevü falut és pusztát számitunk mindenfelől. Sasvárnak épen ezen lapályos állása és vizkörnyezete, mely ugynevezett *vizivárrá* tette alkalmassá, oda mutat, mintha eredeti neve nem is a rövid *Sas* de a hosszu *Sás vár*, a sásvizi növénytől igy nevezve, lett volna. Maig fenáll még egy négyszögü várkastélya, mely alakja szerint a XVII. században akár a régi előbbi helyébe épült, akár csak hogy azt teljesen átalakitá. Jelenben szintén már valami pálinka-, vagy talán — elfeledtem biz én azóta — czukorgyárrá használva, ugyancsak magán viseli ezen mesterségek szenyét.

Mi a helyet hiresebbé és szentté tette, az a Boldogasszony itteni áhitatosan tisztelt és látogatott kegyképe. — Ki ne hallott volna a házában, legalább innensőbb részében, a sassini bucsukról; népünknél e kegyeletes ohajtásban : ***Sassinba bucsutjárni***, számosak egyetlen s legmagasb szellemi vágya nyilatkozik. — A hely szent legendája igen egyszerü. A XVI. században az angyali türelmü Bakics Angyalka a vitéz Bakics Pál leánya és Czobor Imre alnádor neje, forrón esd a kép előtt fájdalmában, hogy kemény lelkületü férjét jobb utra vezethesse. Kérése meghallgattatott, ohajtása teljesül. Példájára mások is kegyet kértek és nyertek a szent kép előtt, mely az ugynevezett fájdalmas Szüzet (Piéta müneve), a keresztfa tövében ülve és szent fia holt tetemét ölében tartva ábrázolja; számos ábrái az egész országban sürün elterjesztvék.

Magyar uri viseletek a XVI. században.

A XVII. században azután, midőn dicsősége és kegye hire elterjedt, nagyszerü egyház emelkedett a kép fölé; a renaissance izlés akkori legfényesebb modorában, számos czikornyák- s áloszlopzatokkal. Benne diszes fresko-festvények boritják a falakat, az oltárokon remek olajképek, márványoszlopok és dús aranyzás közt állanak; mind ez igen nagyszerü mérvben alkotva van a mellette álló két emeletes s a pálosok számára épitett, most eltörlött kolostorral együtt (lásd a mellékelt képet), hogy a bucsusok roppant tömegét befogadhassa.

Sasvár és Búr-Sz.-Péteren alul emelkedik a homoklapály egyetlen magasabb dombja, hegyén messze ellátszó tornyos kápolna-épülettel, mely a sivar vidék látkörének egyetlen festői szép kinézésü pontja. Neve *Sz.-Magdolna*, s a Czoborok egyike fogadásának sajátságos emléke. A tény ugyan épen nem legendaszerü, minőt egy fogadási kapolna alapitásánál várnánk, de annál inkább jellemzi a különcz Czoborok ezen családi jellemvonását. Gróf Czobor Ádám dúsgazdag nagyúr és vig czimbora volt. Bécs főuri köreiben nem hiányozhatott Stralheim svéd követ vendegségén sem, melylyel ez akkorában a Németországot hadseregeivel rettegtető XII. Károly vitéz svéd király diadalait ünnepelte. A szokottnál is gögösebben hánytorgatva ura hatalmát, és fitymálgatva a többit, eleinte Czobor csak szokott elménczségeivel viszonozgatta a követ hetvenkedéseit. De mire az üritett poharak mind inkább fölheviték, ő is a vastagabb végét fogta, s a követnek királyára szóló, ráunszolt toasztjára azt válaszolta, hogy mind gazember, a ki a szultán, Rákóczy és a svéd király nevére poharat köszönt. Ezen sértést kölcsönös arczcsapások és kardrántások követték. De ezzel sem volt vége. A követ által felizgatott svéd király Czobor kiadatását követelte. A bécsi udvar nem ellenezhette jómódon a hatalmas fejedelem követelését. Azonban Czobor sem vette tréfára dolgot, megszökve, uradalma itteni tágas erdeiben lappangott. A svéd király, szökéséről tudósitva, annál hevesebben sürgeti kiadását. Végre a bátor Czobor sem érezte magát kedve szerint; bujdosásaiban merész tervet forralt, s fogadást tett, hogy szerencsés sükerültére a rejtekhelye előtt álló dombon kápolnát emeltet. Fölkerekedik s egyenesen Németországba megy a svéd király táborába. Ismeretlenül beáll közkatonának, s a legelső alkalommal merészen a király elébe áll, fölfödözve neki nevét. — A király előbb bátorsága által meglepetve, utóbb az eszes férfiu által meg is győzetve, belátja követe oktalan hevességét; Czobort pedig drága emlékekkel megajándékozva haza bocsátja; mire ő sem feledé fogadását megtartani. A Czoborok különczössége felől ily, de sokkal csattanóbb adomákkal — mert ez nem is a javából való, s épen csak a szép kilátásu kápolna miatt állott utunkban — egész lapokat lehetne betölteni.

(Folytatása követk.)

Vázlatok a magyar viselet történetéből.

(Folytatás.)

Uri viseletek a XVI. századból.

Ezen ide mellékelt képünkön szintén három magyar főuri viseletet állitunk elő a XVI. századból, melyek bár különböző forrásokból meritvék, mindazáltal az akkori magyar viselet lényegére nézve megegyeznek, és annak jellegét határozottan állitjak elő. Ugyanis azon kor viseletét, az öltönyök bősége, hosszasága és azon elárasztott fény jellemzik, melyek keleti eredetének sajátságai; — párositva egyes részeiben az európai izléssel.

Az 1-ső alak, mely Bonfin históriájának illustratiójából van másolva, prémes kalpagot visel forgóval, teste térden alól érő bő

Sasvári templom

alsó ruhája derekán kendővel átkötve, elöl pedig övéig kapcsokkal összetartva. E felett bő s csaknem bokáig érő hosszu felsőruhát visel virágos szövetből s hosszu sip-ujjakkal, minden zsinórozás nélkül, csupán elöl egy nagy csattal összetartva. Figyelemreméltó ezen felsőruhának magasan álló galléra, hasonló ahhoz, mely Zrinyi, a szigeti hős arczképein látható. Ezen fennálló gallérok a XVI. században átalánosan elterjedt feszes spanyol divat befolyásának tulajdonithatók, melyeknek kiváló sajátsága volt ama fodros gallér, mely a nyakat feszesen fennállva körité. De mely gallért nálunk csak ezen ruha-gallérok pótolák. — Továbbá szük nadrág, és rojtos topán egyesitik ki ez öltözetet.

A 2-ik alak Eye és Falke „Kunst und Leben der Vorzeit' czimü jelmez-munkából van meritve, melynek ruházata a 7-dik számban leirt polgári viselettel mindenben megegyez, csakhogy ennek kardja a jobb vállról keresztbe futó kardkötöről függ alá.

A 3-ik alak Vecellio multkor emlitett régi jelmez-gyüjteményéből van kivéve. Ezen alak szintén prémes kalpagot visel, testét virágos szövetü alsó ruha födi, afelett ujjatlan hosszu felső-ruhát visel, minden gallér nélkül, elöl kettős zsinórzattal, alól kétfelől a hasiték szintén hasonló zsinórzattal van összetartva. — Topán és szük nadrág egészitik ki öltözetét. E században leggyakrabban láthatni topánokat, még csizmák gyérebben fordulnak elő a rajzokon.

(Folytatjuk.)

A Whitworth-ágyu.

Mult évben ismertettük az Armstrong-ágyut (l. V. U. 18. sz.) s beszéltünk annak csodálatos horderejéről; most egy uj angol találmányról szólhatunk, Whitworth (olv. Vaitvorsz) nevü angol uj ágyujáról, mely, mint a lapok irják, Armstrong ágyuját még sokkal felülmulja, a mint ezt a közel mult február végén, számos szakértő és katonatiszt jelenlétében tett nyilvános próbatételek bebizonyiták, a hol Whitworth megmagyarázta azon elveket is, melyeken találmányának hatása alapul.

Különösen feltünt ez alkalommal ama könnyüség és gyorsaság, melylyel ez ágyu töltését s tisztitását kezelni lehet. Ott, hol a csőben a töltés a gyujtóhoz ér, egy darab zsiradék van, mely az elsütés alkalmával elolvadván, a csövet egyik végétől a másikig kitisztitja. A cső tisztogatása ezáltal teljesen feleslegessé válik, mert száz meg száz lövés után is oly tiszta marad az, mintha még nem is használták volna. Armstrong ágyujának az a baja, hogy azt minden lövés után erősen tisztogatni, csaknem kimosni kelletett; Whitworth találmánya által roppant sok időt lehet megkimélni.

A szakértők tetszését nagymértékban nyeré meg továbbá ezen ágyu töltési módjának rendkivüli egyszerüsége. Gépezete oly egyszerü, hogy egyetlenegy tüzér képes az ágyuval elbánni, azt tölteni s elsütni s ugy van intézve, hogy akár gömbölyü, akár hosszudad lövegeket használhat. Egy háromfontos ilynemü ágyuból 9 lövést tettek 6 percz alatt, a golyó 4800 lábnyira haladt. Egy tizenkétfontossal 10-szer löttek, 6870 — 7050 lábnyi messzeségre. Egy nyolczvanfontosból átalán véve 10,500 lábnyira lőttek 90 fontos lövegeket. Azonkivül igen nagy reményekkel vannak ez ágyu romboló erejére nézve, s akár üreges lövegekre, akár tömör golyókra használható. Különösen alkalmasnak hiszik a vas pánczélu hajók elpusztitására.

A budai magán-tébolyda.

A budai magán tébolydát szándékozván ismertetni, azt hiszem, hogy ez, most midőn az országos tébolyda épületének alapköve a budai Lipótmezőn már már lerakatik, kétszeres érdekkel birand. Lássuk röviden, mi az, a mit e téren eddigelé felmutatni birunk.

Nemcsak azon haszna volt ezen intézetnek, hogy e hon egyes szerencsétlen polgárainak visszaadja legdrágább kincsét, — az észt : de egyszersmind összegyüjtvén a tananyagot, nemzetünk tudományossága ez irányban becsületét is megmenti. — Bár ezen intézetnek is át kelle esni a próba-éveken, mindazáltal életrevalósága közel multjával meghaladta már a kétértelmü jövő bizonytalanságait, leküzdte azon sajnos előitéletet, melynélfogva sok család szégyennek tartá, az őrültet nyilvános intézetbe hozni, mintha az embernek szégyenlenie kellene azt, hogy ember, tehát földi bajok szánandó örököse. — A siker eloszlatja lassan ezen előitéleteket, az intézet virágzásnak örvend, s az *egészség, tudomány s nemzeti becsület* egyaránt nyeremények tekinthetik.

Álljanak itt az intézet programmjának lényegesb pontjai, melyekből ennek 1852-i január 1-én történt megnyitása óta nyolcz évi működése, a betegek körüli eljárása, s átalán véve egész belszerkezete látható.

E mindkét nembeli gyógyitható őrültek-gyógyintézete, melyet dr. *Schwartzer* hazánkfia alapitott és tart fenn s mely Budának igen egészséges és szép táján a Krisztina-városi Kékgolyó-utczában áll, mintegy 50 beteg befogadására van elrendezve. Az intézet egy nyugotról keletnek nyuló, két mellék szárnynyal ellátott fő és egy különálló mellék-épületből áll. A betegek nemökre nézve ugy vannak elhelyezve, hogy a főépület jobb oldalszárnyát, és középrészének jobb felét a férfiak, a mellék-épületet pedig a nők lakják. A nyugtalan, dühöngő betegek a csöndesektől elválasztvák és szobáik a főépület bal mellékszárnyában vannak.

Az intézet bejáratát szépen festett csarnok képezi, melyből balra az igazgató lakásába, jobbra pedig a tágas és világos folyosókba és innét a betegek szobáiba juthatni. Bemenetkor látható egyszersmind a fasorok-, bokrok-, facsoportok- és virágokkal beültetett kert, ugyszintén az intézethez tartozó nagy szőlő.

A fölvett betegek igen mérsékelt árért, minden viszonyaiknak megfelelő kényelem- és igen gondos bánásmódban részesülnek. Minden elrostélyzás vagy más börtönszerü óvóeszközök mellőzvék, s azok a betegek szüntelen felügyelet alatt tartása által pótolvák.

Az intézet belrendezése, fekvése nemkülönben tiszta s megujuló levegője az egészségre nézve a legörvendeztetőbben szerencsésnek bizonyult be.

Az intézet czélja, a betegek fölvétele és elbocsátása.

Az intézet czélja a reá bizott elmebetegek gyógyitása. A fölvétel föltéte vagy a gyógyithatási remény, vagy a közbátorságtól az elmebetegekre vonatkozó szükséges gondoskodás. Föl nem vétetnek : az idioták, hülyék (cretin), a baj legmagasb fokán álló buták, az egyszersmind nehézkóros elmebetegek; továbbá oly elmebetegek, kik külső, nagy mértékben eltorzitó és undort gerjesztő vagy ragályos bajokban szenvednek, milyenek a rák, átalános bujasenyv. stb.

A beteg fölvétele az intézetbe csupán : a) a szülők, b) a gyám és c) a hivatali vagy községi előljáróság ajánlatára történik.

Az ez esetben az intézet igazgatóságához intézett ajánlat mellé csatolandó mindenkor az illetékes hatóságnak, vagy azon orvosnak, ki a beteget akkor vagy előbb ápolta, a felőli bizonyitványa, hogy a kérdésben forgó egyén valóban elmebetegségben szenved, és vagy helyrehozására, vagy ártalmatlanná tételére szükséges fölvétetnie az intézetbe.

Az ajánlattal egyuttal szorosan ki kell jelölni, hogy megnyutató biztossággal kitől várható az ápolási költségek fedezése?

A beteg rokonainak, kik az intézetbe adták, szabadságukban áll őt, ha még meg nem gyógyult is, az intézetből tértetvény mellett visszavinni. Ha a beteg meg nem gyógyult, az ő akaratuk ellenére csak akkor tartathatik viszsza az intézetben, ha abba rendőrségi intézkedés folytán vétetett föl.

Ha a beteg az intézetben meghal, temetési költségeit rokonai fizetendik.

A betegek élelmezése.

Az intézetben levő betegek legnagyobb része a müveltebb és magasabb osztályhoz tartozik; de alsóbb osztályuak s vagyontalanabbak is fölvétetnek.

Az élelmezés egy hónapra :

I.	osztályu betegnél	. . . .	80 pft.
II.	„ „	. . . .	60 „
III.	„ „	. . . .	40 „ és

az államköltségen tartott 25 pftba kerül.

Ezért kap a beteg jól fölszerelt szobát, egész élelmezést, szolgálatot, mosást, és részesül minden szükséges orvosi kezelés- és gyógyszerben.

A csöndes és lábbadozó betegek az intézet orvosával és annak családjával esznek.

Házi rend.

Minden, különben gyöngélkedés miatt nem akadályozott beteg, reggel 6. órakor felkel és esti 9-ed félkor lefekszik.

A betegek fölügyeletére ápolók és ápolónők vannak alkalmazva, kik fölváltva a szobákban, folyosókon és kertben éjjel nappal felvigyáznak. Ha a betegeken zavar, vagy fölötlő változás mutatkozik, azonnal jelentést kell tenniök az intézeti segédnél, vagy igazgatónál. Az ápolók minden lehető szelidség és kimélettel tartoznak eljárni foglalkozásaikban; a rájok bizott betegeken még csak szóval elkövetett méltatlankodásért is szigoruan megbüntettetnek.

A cselédségnek a betegtől, mig ez az intézetben van, semminemü ajándékot nem szabad elfogadni, valamint a beteg kivánatára ennek leveleit, üzeneteit kihordani, s bevásárlásokat az orvos engedelme nélkül tenni, vagy mások által tétetni is, elbocsáttatás büntetése alatt tiltva van.

A betegekkel való bánásmód.

Mi a betegekkel való bánásmódot illeti, ez nem kerestetik egyes mesterfogásokban, a kedély és képzelet erős megrázkódtatásában, vagy azon veszélyes és mellőzendő szokásban, őrült eszmét más ilyennel üzni el : hanem az igazság varázserejében, az egésznek értelmes rendjében, melynek mindenki engedni tartozik, és melynek befolyása alól senki sem vonhatja ki magát; — továbbá a beteg egész szellemi személyességének felfogásában, a kedély lecsillapitásában, a valódi erkölcsi szabadság és önmérséklés fölkeltésében áll. Szóval a betegek kezelésénél az értelmi tevékenység a leghathatósabb és legátalánosabb szer. A betegeknek csak legkisebb része nem foglalkozik, de ezeknél is megkisértetik az, valahányszor csak erre kedvező alkalom mutatkozik.

Férfiaknál, minden élelmezési osztályokban a gazdasági, mindenek előtt pedig a kerti munkák, szép idő jártával kedvező alkalmat nyujtanak a foglalkozásra. A müveltebbekkel a történet, természetrajz, földirat tanulmányozására, s föladatok kidolgozására sok időt fordittatnak. A teke-, kártya-, sakkjáték, ostábla, domino stb. a legtöbb férfibetegnek nagy mulatságot szereznek.

Nőknél a tépésfosztást, varrást, gombolyitást, fonást, kötést, és a butorok, szobák és ruha tisztitását stb. kisértik meg. Mennyire lehet kiigazi-

különben Kukló is, vagy eredetileg *Küküllő* — (Küküllő vidékéről származtak volna tehát valószinüleg első székely telepei?) miuban lakóiról szintén Bél egyszerün, minden czélzás vagy vonatkozás nélkül, eszébe sem jutván Kukló mellett Küküllő, vagy Székelyfalva mellett a székely hadintézmény, megjegyzi, hogy „kitünő testalkatu férfiakat szül, kiknek hadi vitézsége is páratlan; mint, ugymond, korában is a vitéz Czoborok egyike innét toborzott hös hadcsapata tanusitá“. Adjuk hozzá, hogy mint Székelyfalván még egy XIII. századi egyházépitvény részlete látható; ugy Kuklón, tul a volt falu helyén, a régi ut mellett, hol most zsidó-temetője van, észrevehető régi földhányások és dombok egykori örvárdájának nyomaira mutatnak!

Fehérhegységi utiképek : Sasvári (Sassini) templom.

És most talán meg is állapodhatnánk egyszer, rövid tekintetet vetve az egész vidékre, melynek multja oly élénken helyezkedik elönkbe nemzetiségi s öshadszerkezeti intézményeink tekintetéből; mit itt másképaligha eszébe jutott volna még valakinek keresni. Ime látjuk már, mikép nem csak az ország szélén leereszkedő Fehérhegység kiálló ormai folytonos várlánczolat erödeivel voltak megrakva, melyeknek a tulsó részen megettök egy más hasonló vársor felelt meg; de a róna és előtte az egész Morva-folyam határvonalán Szakolczától Pozsonyig bizonyos pontokon és közökben örszemekkel volt megszállitva, s ezen örszemeket székely hadnépek képezték! A szakolczai „*Hosszumező*“ és „*Sima ut*“ mellett találtunk már Csehország felé örsöket. Alább a holicsi *Ujvár* nevü határvárat és határgrófot; azontul *Székelyfalván* és *Küküllőn* ime e székely telepeket; megettök alább látandó *Strázsa* és *Sasvárral*; még lejebb egy *Magyarfalvat* találunk, s a végponton talán összefüggőleg ezzel a pozsonyi magyar *Széplaki* telepet. — Bizonyára szintén összefüggésben ezekkel jönek elő a vidék egykori számos régi magyar nemes családainak nyomai, mint a *Törökök*, a magukat maig székely eredetüeknek tartó itteni kuklói *Boltizsárok*, *Kálmánok*, *Istvánfalviak*, s több más, már részint kihalt, részint innét elpusztult családok, melyek még csak egy század előtt is ezen helyeket lakták és birták; de idövel az itteni nagy uradalmi latifundiumok terjeszkedésével beléjök merült birtokaikat eladták. Vajjon beljebb még *Széleskút*, *Detrekő* stb. magyar helynevei, talán egykori magyar lakói is, söt még a XVI. században a magyar iró Bornemisza Péter itteni prédikátoroskodása, s magyar nyomdája nem találnák-e ezekben megfejtésöket?

Bátran mehetnénk ugyan még tovább is vizsgálatunkban, kérdezve bár, vajjon a Morva-folyam vonalán álló mai szláv faluk XVI. századi és később horvát telepei nem szintén talán a határörségből helyeztettek ide át eredetileg mint határörök, a megfogyott magyar-székely hadörség helyébe? Annál inkább, mert még közöttök is itt ott azon homályos hagyomány járja, hogy hajdanában mindig fölfegyverkezve készen kellett állaniok. — De ezekkel most nincs dolgunk! Mink csak öseink lépteit nyomozzuk; s ha láttuk már, feljajdulva kérdezzük még legfölebb : ***mikor és hogy enyészett el itt is a magyar-székelyfaj?*** hol már századok óta sem hire sem hamva! Ki emlékeznék még itt az utolsó székelyfalvai lakosról, a ki még magyarul beszélt? mikor volt és mikor halt ki? Elkorcsosodva feledte-e el nyelvét, s idegen nép által elnyelve beléje olvadt? vagy hogy megfogyva halt ki talán? Bél nehány szava, melylyel adatát kiegésziti, az utóbbira látszik igent mondani : miután szerinte korában már a székelyfalvi nemesség között számos rácz nevüek voltak; hogy számos nemesek voltak még korában is a falu lakosai közt, ez nyilván megint csak székely eredetöket mutatja; ellenben rácz nevük meg azt, hogy ide is későbbi horvát-szerb határör telep jöhetett a kifogyottak helyébe pótlásul, s ez megtótositá lakóit? Igy találunk maig közöttök : Erdélyi, Gazdafi, Deák, Magyar stb. nevüeket, nehány családnak még mint gúny- vagy mellékneve járja egy és más magyar szó. Talán még mai népszokásaiknak, beszédöknek részletesebb vizsgálata határozottabb nyomokra vezethetne e részben. De leginkább tanusitja hadkész és vitéz jellemük, melyet az idegen nyelv mellett is megtartottak volt, — hogy a székely ösök igaz unokái. Ime tehát ismét itt egy más nép, mely nyelvét szintén elfeledheti ugyan, de természetét meg nem tagadja. Tessék megtenni a hasonlatot az előbbi fönebb emlitett Blamanauer és Székelyfalvai közt, nem a mi nyomunkon, hanem Bél jellemzése s adatai szerint. — Lépdeljünk tovább; talán valahol megint ráakadunk apáink nyomára, belebotlunk eddig keresetlen emlékeikbe még ebben a végtelen homoktengerben is, mely fölött már századok óta a feledés sivar szelleme borong; s mégis oly érdekes látnunk, hol szakadt meg egy rég „feledett ága nemünknek.“ —

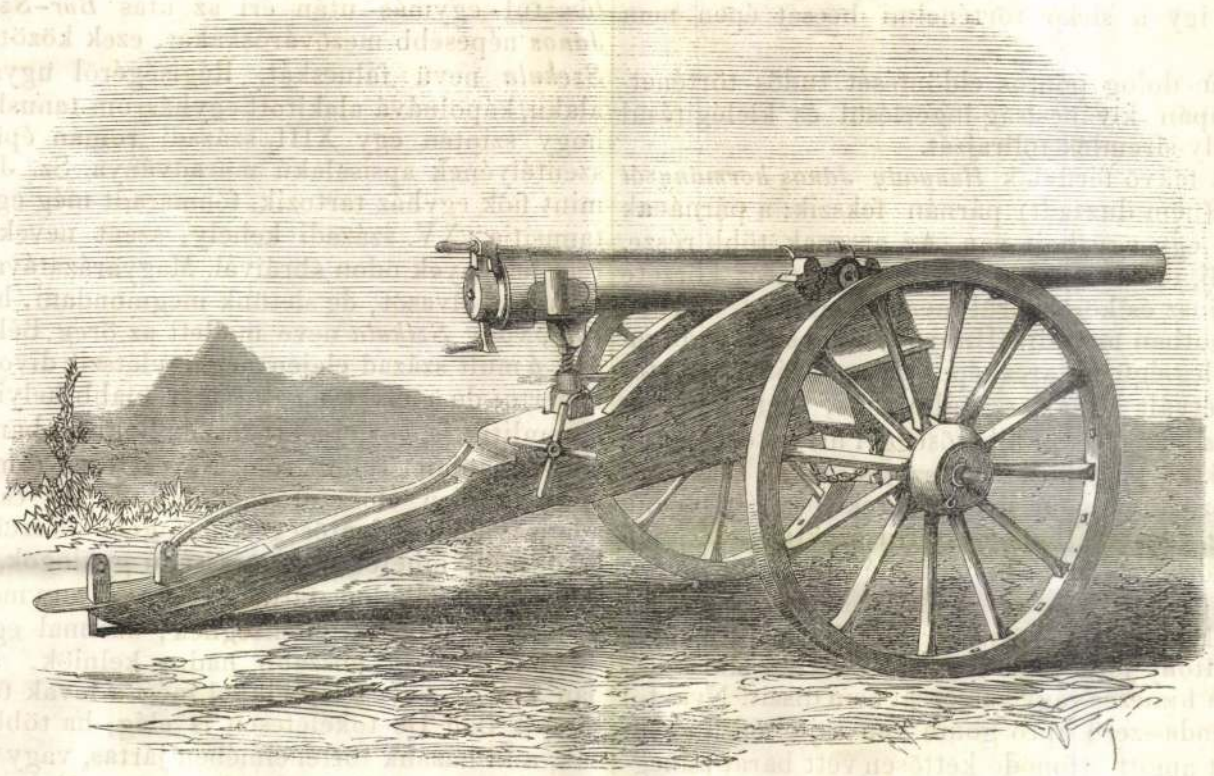

A Whitworth-ágyu. — (Lásd a szöveget 274. lapon.)

Mélyen vágódik szekerünk kereke a homok-sivatagba, mennél inkább beljebb térünk az országutról; csak a haragos-zöld fenyvesek diszlenek még, sürün ellepve az egész vidéket, honnan az Búr vagy Bóri, azaz fenyves szláv nevét vette. E szerint minden helyneve mintegy elönevük birja e szavat; igy : *Búr-Szt.-György* és *Búr-Szt.-János* nagyobb két mezőváros az országuton, meg *Búr-Szt.-Péter* és *Sz.-Miklós* kis falucska a fenyvesek megett. Ezen számos szent nevü helységek közt áll sajátlag a vidék legszentebb helye, *Sassin!* Régi neve ennek is magyar volt. Valamint már a XIV-dik századi okiratokban előjön, ugy nevezzük maig is nyelvünkön *Sasvárnak*, miből nyilván a szláv, máskép ugyis értelmet-

Vas. Ujs. 1860.

Elmehetsz a kerek földön
A meddig nap s hold világit;
Még oda is . . . hól örökké
Virág nyilik, zöld a pázsit;
Még sem hallasz annyi szép dalt,
A mennyit zeng e nép szája,
Hazájáról . . . szerelméről . . .
Magyarország dal hazája! *Soós Miklós.*

Három Hunyady sirköve.

(Utijegyzék.)

A károly-fehérvári püspöki székesegyház magában véve oly rigiség, melynek ha eredetére rá lehetne is jöni, azt ugyan nem igen fogja egykönnyen régiségbuvár határozottan és csalhatatlan bizonyossággal kijelölhetni, hogy mennyi van még meg az öseredeti szentegyházból, és melyik az, s többi toldalékai is ki által és mikor épittettek; mely nehéz munkával ha valaki, kétségkivül nagytudományu régiségbuvárunk dr. Ötvös Ágoston van hivatva megküzdeni, és diadalmasan föllépni irodalmunk e részben épen nem dus terén.

De nemcsak maga az ó templom, hanem a benne foglalt, majd oldalfalaiba, majd oltárai köré, majd talajzatába foglalt feliratos emlékkövek és siremlékek is felettébb sok figyelmet érdemlenek.

Ezen emlékek között talán méltán sorozhatni első helyre azon három sirkövet, mely a templom észak-keleti oldalán ugyanazon egy léczkeritéssel van elzárva. — Ezen sirkövek három Hunyadyra emlékeztetnek, u. m. *Hunyady János* kormányzóra, ennek szintén *János* nevü testvérére, és *Hunyady Lászlóra.*

E siremlékek mindegyike mintegy három lábnyi magasságu köravatal, melyek mindegyikén azon elhunytnak köből kifaragott életnagyságu alakja fekszik kiteritve, a kinek tiszteletére emelé a rokoni vagy hazafias kegyelet. Közepén fekszik János kormányzóé, mellette jobbról Lászlóé, balról testvéreé, Jánosé.

Midőn legelőször hallám ott helyben, hogy a három sirkő egyike Hunyady János kormányzónak János nevü testvéreé, nekem is az a kifogásom volt rögtön ezen állitás ellen, amit már én is több nem exprofesso historicus és régiségbuvár ismerősömtől hallék, — hogy már miképen lehetne János nevü embernek szintén János nevü édes testvére? de erre dr. Ötvös azt felelte, hogy régi időkben ez gyakran előfordult, s igy a sirkő történelmi becsét épen nem csonkitja.

Hanem bizzuk ezen dolog pontos eldöntését tudós történetbuvárainkra, s itt csupán kiváncsiság-ingerlésül és kielégitésül lássuk a három Hunyady-siremlék tollrajzát.

A középső hanyatt fekvő férfialak *Hunyady János kormányzót* ábrázolja. A fő lapos (nem duzzadt) párnán fekszik; a párnának mindegyik szögletében egy egy bojt van. Az arcznak több része, u. m. a szemek, orr, száj, össze vannak sértve, de az arcz körzete megvan, valamint a bajusz és köröskörül menő nem nagy, de sürü szakál is sértetlen állapotban maradt. (Hunyady Jánosnak tudtommal nincsen teljes hitelességü hü arczképe, de az öt ábrázolni törekvő képek mind beretvált álluak, szakáltalanok, ezen faragványon pedig, melylyel a legnagyobb hihetőséggel hiven törekedtek utánozni az elhunyt alakját, megvan a természetes szakál, csakhogy olyforma hosszaságu az, mint azon uri embereké szokott lenni, akik nem hagyják meg egészen, hanem nyirni szokták). A fején kalpag van, melynek kócsagszerü tolla jobbfelé görbülve nyugszik a párnán.

Az egész test királyi paláston fekszik; de fel van öltöztetve következőleg. A felső öltöny jól a testhez fekvő egészen sima dolmány, melyet semmiféle himezés vagy zsinórzat nem diszit. Nyaktól derékig egy sor reverenda-szerü apró gomb van rajta feltünő sürüen; az öv helyén imitt amott átfonódó kettősen vett barát-zsinegforma zsinórral van a derék átkötve. A dolmány szárnyai hosszúk egész a lábikrák alsó részeig érnek, lefelé ránczosan ereszkedve. A szabáshoz képest ezen dolmányszárnyaknak össze kell záródniok, de a szobrász szétvetve helyezé el, s igy tisztán láthatni, a testhez álló szük nadrágot.

A jobb kéz le van törve, csak a testhez szoritott kézfő látszik, s ebből, és a válltáján észrevehető maradványból tisztán kivehetni, hogy jobb kezében királyi pálczát tartott; bal keze a mellette fekvő szablyán nyugszik.

A lábak oroszlánon nyugosznak. A ravatalkő nem egészben egykorunak látszik a rajta fekvő vitéz alakkal, hanem a két oldal táblái hozzávalók, s szintén jellemzőek a rajtok látható dombor faragványok. A baloldalán hátra-kötözött kezü török fogoly csapat látható, fedett fővel. Előttök két magyar vitéz lovagol, utanok szintén magyar lovas caapat párosan. Az első párnál feltünő, hogy e vitézek egyike olyan kicsiny, miszerint a balfelőli ló alig ér hasáig a másiknak. (Talán Hunyady Lászlót és a kis Mátyást ábrázolják?) A csapatban egy alak nagy bojtu zászlót visz.

A ravatal jobboldalt dombor faragvány, egymásra száguldva rohanó magyar és török sereget ábrázol.

Hunyady László erős mellü, feltünően karcsu férfialak, pánczélban, melynek övezés tájáni nyilása alól kilátszik a sodronying. A test többi részét is végtől végig pánczél födi, a térd táján terjedelmes pánczélcsuklókkal. A kezek le vannak törve, csak a felső karból látszik egy darab. A lábak orditó, kétségbeesést kifejező oroszlánra vannak támasztva.

A fő kettős párnán nyugszik, de legnagyobb része össze van rontva. A kalpagnak s az azt diszitő boglárnak is csalhatatlan jelei látszanak, a nyak táján pedig a hires szép tömött haj vállig érő.

János (a testvér) alakja legnagyobban meg van rongálva, kivált a fő és lábak. A törzs pánczélos. A fej felőli töredékek arra mutatnak, hogy a vitéz fő oroszlánon nyugszik, s az oroszlán körmei, ugylátszik, török fejbe vannak vágva. Ezen töredezett sirkövön legnevezetesebb a ravatalkő körül góth betükkel bevésett következő irat :

„Hic est tumulatus iohannes de huniad miles iunior de huniad vocatus frater ejus. Johannes vocatus frater gubernatoris, sit iunctus celicis choris Anno dni M.CCCCXXXIII.“

E sirirat fontosságát tetemesen emeli azon körülmény, hogy a sirkövön tisztán ép állapotban látható a szájában gyürüt tartó holló. *Ds.*

Fehérhegységi utiképek.

(A CSALLÓKÖZI UTIKÉPEK IRÓJÁTÓL.)

Második rész.

Lefelé Szakolczától Dévényig.

(Folytatás.)

Kuklón vagyis, hogy helyreállitott nevével nevezzük, *Kükülőn* tul egymás után éri az utas *Bür-Szent-György* és *Szent-János* népesebb mezővároskákat, ezek között pedig egy igénytelen *Szekula* nevü falucskát. Régiségéről ugyan már egy félkerek alaku, kápolnává alakitott egyházrom tanuskodik, mely ugylátszik, hogy szintén egy XIII. századi román épitészeti idomú egyház szentélyének apsisalakú maradványa. Sz. Jánoson, hová jelenleg mint fiók egyház tartozik, fönmaradt még egy régi, mint müidoma tanusitja, XV. századi kehely, szent nevek feliratával és vallási régi jelvények ódon ábráival. Magyarázatával itt most nem tartóztatjuk az olvasót, de sietünk megmondani, hogy ezen falucska *Szekula*, vagy *Szikula* neve mellett az öreg Bél, *helytörténetünk egyik őse*, a mult század elején még ugylátszik divott *Székelyfalva* nevét is ismerte; de melyet megint már ujabb helyiróink alig ismernek, s ha emlitik is, zárjel alatt teszik. Bél azonban még Székelyfalva nevénél is többet tudott róla. Nevezetesen (ámbár világosan látható, hogy minden elő- s utógondolat, de söt csak a nélkül is, hogy adata valódi jelentőségét felfogná) beszéli, hogy Székelyfalva lakói mint hihetetlen gyorsaságu gyalogok, régóta kitünőleg hadszolgálatra alkalmaztattak. Őseik — ugymond — ha csak hirét is hallák a beütő ellenségnek, azonnal egybegyülve, szándékát megelőzték. Ha hoszabb hadra kelniök, a szokottnál gyorsabban kellett, sebes lépteikkel még a lovak futását is megelőzték.“ Ennyit Bél. De tökéletesen is elég, ha többet nem mond is, annak, a ki hazánk történelmében jártas, vagy csak valaha is hallott róla, hogy a székely-hadak nem csak hazánk határőrségét képezték, de hogy a háboruban a hadsereg zömét megelőzve, gyors előcsapatokul (avantgarde), előörsül szolgáltak, mint a régi magyar hadszerkezet szerint rendesen szövetséges népségeink. — Ebből tehát már tudnók azután, mit jelentsen egy régi *Székelyfalva* nyoma az *ország határán*, és lakóiról még a XVIII. században is ismeretes azon hagyomány, hogy a *hadban mindig elsők és leggyorsabbak voltak*, valamint a lakosság természeti ösztöne, hogy a harcz hirére mindjárt készen állott. A később eltótosodott Székelyfalva tehát nyilván ily határőri Székely hadtelep volt. És nem

*

Sasvári kegykép

Árverési Közlöny

1941. jan. 28. sz.

312 ESZTERHÁZI PÁL P., Arca in sanctuario templi posita. A'templom szent helyére helyeztetett szekrény, az-az: az Isten annyának mennybe-vitele, és az ő Sas-Vári Fájdalmas csudálatos képének 1762-dik esztendőben azon napon a'régi kápolnábul az uj Templom Nagy Oltárára való jeles által-tétele. Kolosvár,1763. 6.--
K.4r., fve

-13-

pag. 493

9.

5.

EN. Mit erklärenden
io, er. vkts. 12 kö-
8.
a, 1894. 8r., fve 2.

Sátory József
Kolozsvár Izsép

SATORY JÓZSEF / XIX.sz. 1. felé / : Vízfestmény, papír. 1830".
317. cm. Vízjelzés: "Satory pirx" - Vízfestmény, papír. 31.7 x 24.2

252. Pihenő. - Szénr., p. 22 x 26,5 cm. Jelz.nélkül. - l.j.: 1926.

253. Hadifogoly. - Szénr., p. 15 x 21.6 cm. Jelz.l.j.:" Nagy I. 1915."

254. Öregasszony. - Szénr., p. 11.4 x 16 cm. Jelz.l.j.:"Nagy Pista 1908."

NAGY NÁNDOR :

255. Balaton I. - Vizf., p. 32 x 22.2 cm. Jelz.l.j.:"Nagy Nándor 1939"; balra: "Kisörs 1939".

NAGY SÁNDOR :

256. Önarckép. - Vizf., p. 20 x 25 cm.Jelz.

Schwartz József kereskedő
Tiszaroff

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Sátory József

festő

l.

Szépmüvèszet

1943. 232. l.

SATORY JÓZSEF / XIX.sz.eleje / :

166. Virágcsendélet. - Vizf.,p.méret 31.7 x 24.2 cm.Jelz.l.k."Jos.Satory pinx 1830"

Herceg Ro

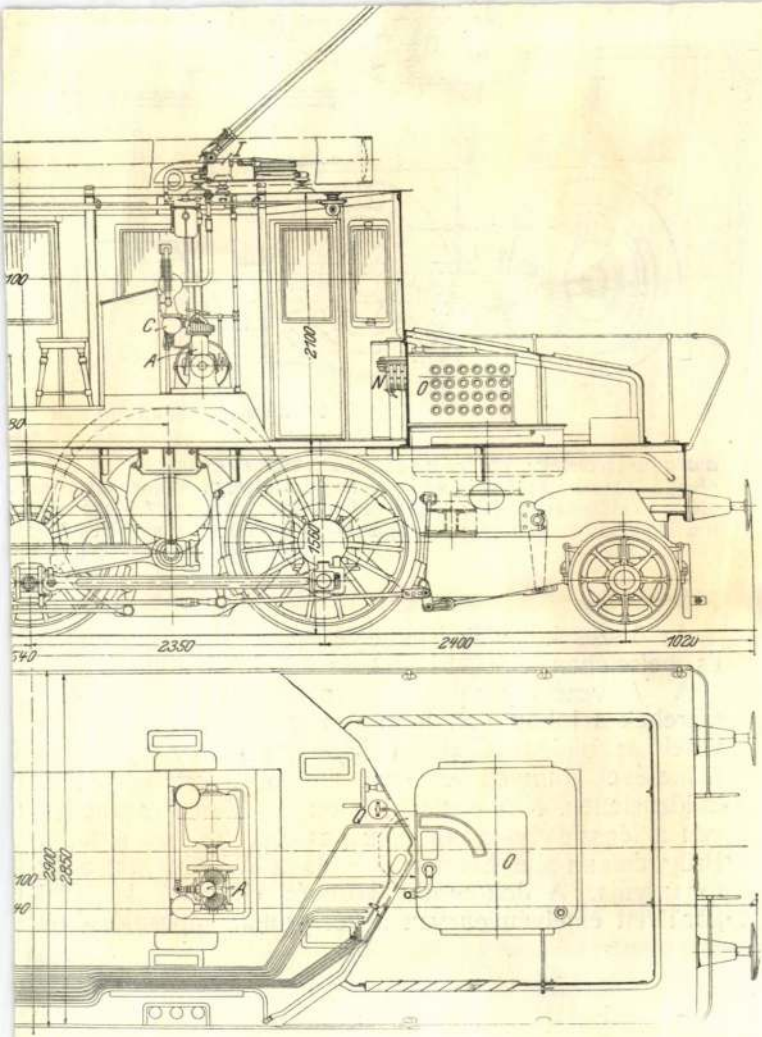

(A leírt betüknek jelentősége ugyanaz, mint a 48. és 49. ábrákon.)

melyen feltétlen szíves megjelenését

Budapest, 1940. május 10.

Magyar

Valami
titká

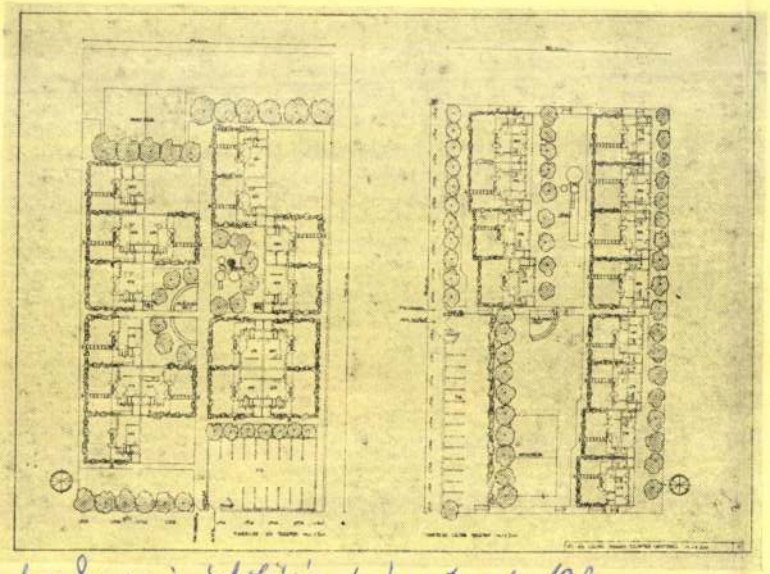

Csoportos lakóházak üdülőházai tervpályázat, 1980

A megvételben részesített (rangsorolás nélkül) 53. bírálati sorszámú pályamű

Szerzők: Sattler Anna
Gergely Zsolt

Sattler Anna

A pályamű koncepcionális megoldást a belső terek szervezésében és a külső architektúra változatossá tételében igyekszik nyújtani.

Az üdülő alapegységek funkciói, téralakításai a nappali tere köré csoportosulnak. A kialakított függőleges és vízszintes térbővületek a család közösségtevékenységének jó keretei. A funkciók alakítása azonban kisebb hibákat tartalmaz az étkező körül, a közös tűzhely körül, a galérián, a lejtős terepre tervezett nappali, forgalmi, bútorozási zónái kiforratlanok, helyenként hibásak.

Az üdülőegységek szerkesztésmódja a hagyományos építési formára épül. A tartószerkezetek közül a födém és tetőszerkezetül javasolt rácsos fatartók rendszere a belső tér hangulatos elemei.

A külső forma változatosságát alaprajzi egységeinek tükröződésével és sorolásával, valamint előre kijelölt helyeken az architektúrát színező egyénenként eltérő személyesebb jelek elhelyezhetőségével kívánja biztosítani.

A sík terepen az alapegységek tükrözése azonban a tájolhatóság kötöttségét eredményezi.

Összeállította: *Gyöngyösi István dr.*

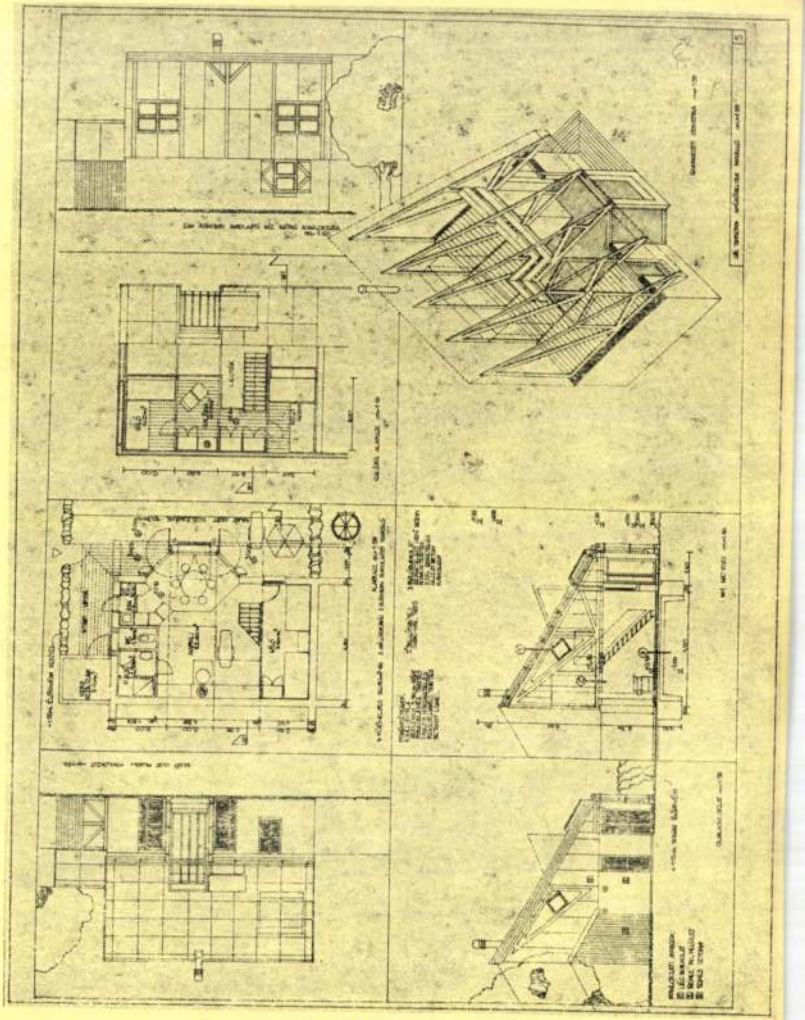

Magyar Építőművészet 1989/5

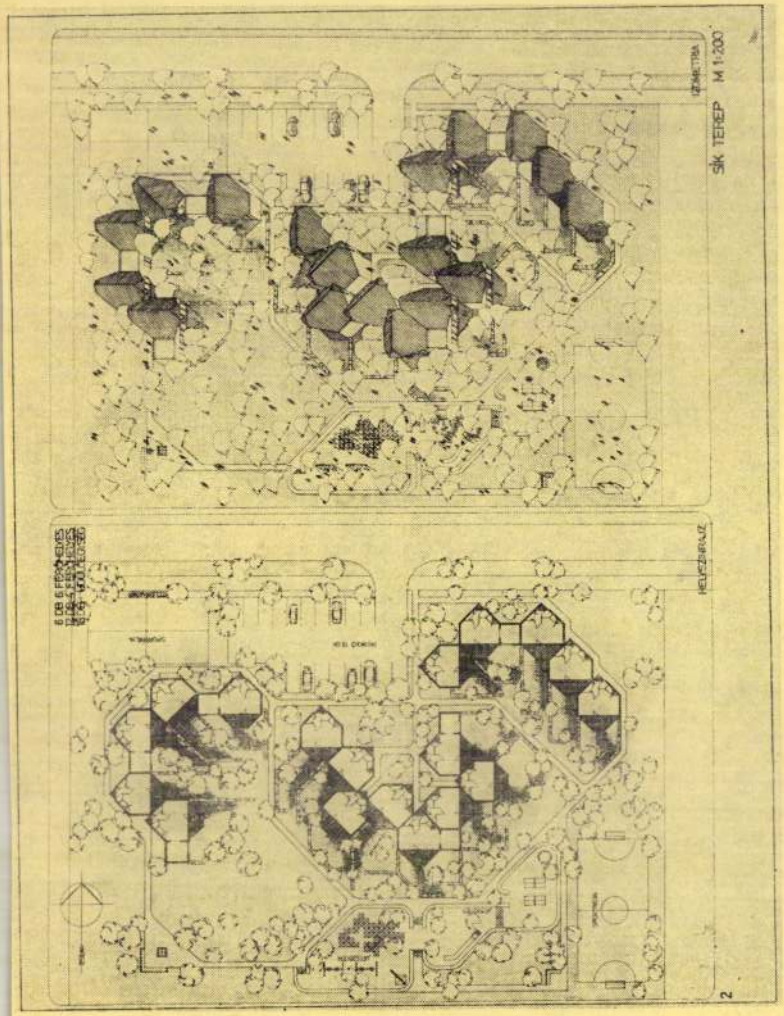

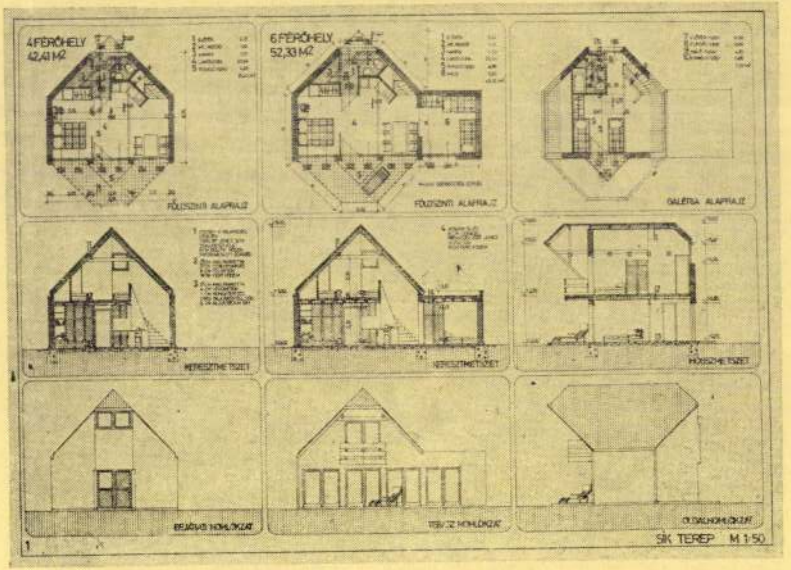

A megvételben részesített (rangsorolás nélkül) 44. bírálati sorszámú pályamű

Szerzők: Koós Miklós
Moska Erzsébet
Dunai Imréné

A pályamű üdülőegységei elsősorban formai kialakításuk révén sík és lejtős terepen egyaránt alkalmasak csoportos épületegyüttesek szervezésére, a pályázati kiírás elvárásaival egyezően.

A 6 férőhelyes egység a 4 fős egység bővítéseként jön létre, mégpedig úgy, hogy a bővítmény lapostetős toldalékjellegű. Ez akkor még elfogadható, amikor a bővítmény alapegységeket köt össze, de kedvezőtlen, ha épületcsoportot zár le. Az alapegységek zárt rendszerűek, nem variálhatók és nem bővíthetők. Az épületegységek alaprajzát a pályázó egy központi térből kiindulóan szervezi. Az alaprajzok funkcionális kapcsolatai, belső térrendszerei azonban nem tükrözik a választott külső formát.

A pályamű értéke a változatos épületcsoportok kialakítási és telepítési lehetőségeiben van. Sajátos, egyedi hangulatú és kedvező építészeti harmóniát tükröző épületegyüttesek hozhatók létre, mind a sík, mind a lejtős terepen.

Az épületek lejtős terepre való helyezését egységenként, valamint azon belül is kialakítható eltérő szintmagasságok is lehetővé teszik.

Sattler Eligius

alias Loy Goldschmidt

ötvös

Pozsony 1576–1592

Kőmagyótvj. 293, 294. l.

lásd

Lichhardt Sebestyén

csomagjában

színfoltok is beleszólnak, helyeselve meg kontrázva. Ez a színfoltok közt szerteszét villódzó, széttarkálló eszmecsere vagy csetepaté messzi túllendül az ábrázolt dolgok alakján és olyan tisztára festői összeköttetésekkel, utalásokkal szövi keresztül-kasul az egész képet, amelyeknek semmi közük sincsen a kompozíció tárgyához. A tárgy : az alakok és a közöttük, velük lejátszódó emberi vagy természetbeli történés csak váz, amelyet Aba-Novák telides-teli aggat a színfoltok éles ellentétekre szakadó nyüzsgésével. Ezen a tarka nyüzsgésen kalandoztatja végig szemünket a festő, el a tér legtávolabbi zugába is.

Igaz persze, hogy ahol ennek a nyüzsgésnek egy-egy színes csattanója villódzik a szemünkbe, ott annak révén többnyire egy-egy tárgy is életjelt ád magáról. Így csillan meg egy-egy pohár vagy üveg, így integet felénk egy-egy házfal vagy kémény vagy kalap hirtelen elevensége. A színfoltok fürge játéka és a tárgyak nyüzsgő tolongása között sok az ilyen érintkező pont. A szem a látás tárgyi síkjáról minduntalan „átszállhat" a festői viszonylatok síkjára és fordítva. A képeknek ez az ide-odavillanó optikai kétrendűsége is folytonos kalandozásra, csapongásra készteti a szemet.

Aba-Novák képeinek filmszerűen mozgalmas festőiségét már a szédü-

Sattler György

festő

I. Tavaszi Salon

XV. 170-7

A középkori festészet tárháza

Látogatás az esztergomi Keresztény Múzeumban

(Tudósítónktól.)

Esztergom a műemlékek városa. A látogató lépten-nyomon a múlttal találkozik. Barokk, klasszicista s kevert stílű lakóházak csaknem egymás mellett sorakoznak, körülölelve a régi vár romjait s a több mint egy évszázada épült bazilikát. Esztergomban több mint száz műemléket és műemlékjellegű épületet óvnak, s gondoznak, hogy a városnak megmaradjon a múltat idéző levegője.

Az utas az utcákat végigjárva szemlélheti ezeket. Aki azonban csak azt látja s elhagyja a várost anélkül, hogy a Prímási Palotában elhelyezett Keresztény Múzeum anyagában gyönyörködött volna, az csak a látnivalók töredékét tekintette meg. Mert szép a város, de Esztergom nevezetessége mégis az országban egyedülálló Prímási Palotában elhelyezett gyűjtemény.

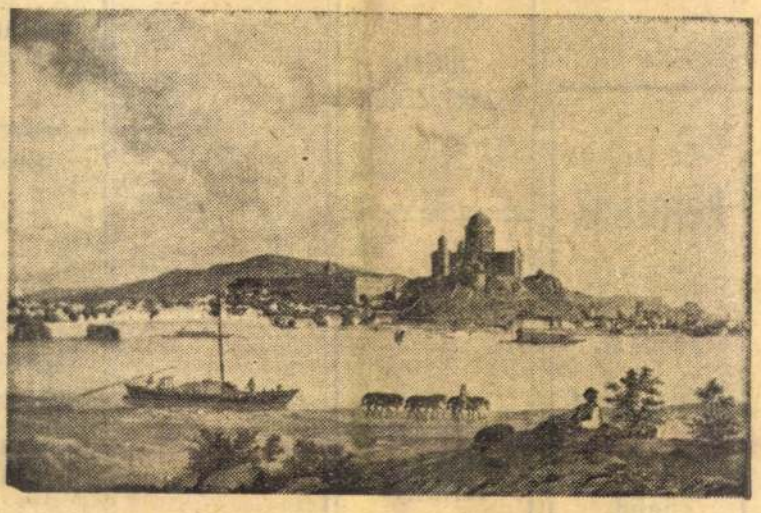

Hubert Satler: Esztergom 1873-ban.

Néhány adat a múzeum anyagáról. A gyűjtemény gerince, legfontosabb része a képtár. Ez csaknem 400 darabból áll. Középkori gyűjteménye jelentősebb, mint a Szépművészeti Múzeum hasonló anyaga. Habán fajansz-gyűjteménye legjelentősebb az országban, de delfti porcelángyűjteményének is nehezen akad párja hazánkban. Mindezekhez járul a 26 gobelinből álló gyűjtemény — ennek legrégibb darabja a XV. század végéről származik — s a Kelet pompáját idéző, 34 darab gyönyörű szőnyeg.

A Báti mester szárnyasoltár-töredéke.

A múzeum azonban elsősorban képgyűjteményéről híres, s ezért tallózva a csaknem 400 kép között, ezek közül mutatjuk be a leghíresebbeket, a legjellegzetesebbeket, a legszebbeket.

A múzeum első termében a középkori magyar táblafestészet gazdag anyagában gyönyörködhetünk. A legrégibb darab a XIV. század végéről származó szárnyasoltár-töredéke a Báti mestertől. A szemben levő falon négy csodálatos képe ragyog M. S. mesternek, a középkori magyar festészet legnagyobb alakjának. Összesen hat képe ismeretes.) A 4 kép egy hatalmas szárnyoltár töredéke, amelyek mutatják alkotójuk kitűnő rajztudását, színkészségét.

Antonio Bottinelli: Szerénység.

A második teremben a középkori olasz primitívek gazdag gyűjteménye kapott helyet. Itt állították ki a múzeum legrégibb képét, egy ismeretlen [illegible] sában, de már mégis az olasz művészet alkotása ez a kép. A többi képen az olasz művészet kitűnőségeinek neveit olvashatjuk. Csak néhányat sorolunk fel közülük. Taddeo Gaddi csúcsos házioltár képecskéje, Lorenzo di Credi Mária Magdolna mennybemenetele, Giampietrino Madonnája díszíti a falakat.

A harmadik terem zsúfolt anyagából nagyon nehéz külön említeni egy-két képet, hiszen mindegyikről külön-külön tanulmányt kellene írni, hogy az ember érzékelhesse a képek szépségét, báját, egyszerűségében is megkapó voltát. Talán nem követünk el hibát, ha a szászföld legkiválóbb mesterének, id. Lucas Cranachnak műhelyében készült két képre hívjuk fel a figyelmet, amelyek között ideiglenesen a művésznek egy kölcsön kapott harmadik képét is kiállították. E hármas talán a legszebb foltja ennek a teremnek.

Nehéz dolog egy képtárat, egy ilyen gazdag gyűjteményt bemutatni. Különösen nehéz ezt megtenni itt, ahol a képek garmadája kápráztatja el az embert. Nem könnyű a választás, annak eldöntése, melyik a legszebb. S ez részben hiábavaló próbálkozás is, hiszen kinek-kinek más-más kép ragadja meg a tetszését. Melyik a legszebb? — e kérdésre csak a

APRÓHIRDETÉ

ÁLLÁS

Mezőgazdaságban jártas képesített könyvelési oklevéllel rendelkező 3 éves gyakorlattal állást keres termelőszövetkezetben vagy állami gazdaságban. „Lakás szükséges 9812" jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Azonnali FELVÉTELRE

keresünk

budapesti munkahelyre

ácsokat, kubikosokat

és férfi

segédmunkásokat

Szállást, étkezést biztosítunk. Hazautazási költséget és különélési díjat fizetünk. Jelentkezés: É. M. 44. Építőipari Vállalat, Bp., V., Kossuth Lajos tér 13—15. munkaerőgazd. (fszt.)

FELVESZÜNK, esztergályos, **marós, műszerész** szakmunkásokat és **férfi** segédmunkásokat. Finommechanikai Vállalat, X., Fehér út 10.

MINTAKÉSZÍTŐKET AZONNALI BELÉPÉSRE *FELVESZ*

Faáru és Mintakészítőgyár,

XIII., Reitter Ferenc u. 8/b.

ERDÉRT Vállalat

pestlőrinci telepére állandó

fizikai munkára

segédmunkásokat alkalmaz, azonnali belépéssel. Jelentkezés: Pestlőrinci Kavicsbánya, ERDÉRT-telepen.

Az Újpesti Asztalosipari és Faárugyár felvesz asztalos segédmunkásokat, faipari gépmunkásokat és férfi segédmunkás[illegible]. Jelentkezés:

Ganz Árammérőgyár

Gödöllő, azonnali belépésre

KERES

jól képzett

IDOMSZERÉSZEKET.

Órabér megegyezés szerint. Jó HÉV-összeköttetés.

Vasipari szakrajztanári állásra pályázatot hirdetünk. A pályázatokat a Mű. M. 29. sz. Iparitanuló Intézetnek küldjék, Budapest, IX., Soroksári út 75. sz. alá.

Gyakorlott

villanyszerelőket

és

motortekercselőket

keres felvételre a CSEPELI PAPIRGYÁR, Budapest, XXI., Duna utca 42. Jelentkezés: délelőtt 10-ig.

A Magyar Optikai Művek

KERES

azonnali

BELÉPÉSRE

esztergályos, marós, szakmunkásokat

Jelentkezés: Budapest, XII., Csősz u. 35. fszt. 26. szoba.

Felvételre keresünk vizsgázott

kazánházi fűtőket,

betanított kazánházi fűtőket (a betanítást vállaljuk) és

kályhafűtőket

Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés: „Transzvill", Bp., XIII., Csata utca 8. Üzemgazdasági osztály.

Kőműves, festő, mázoló, vízszerelő

szakmunkásokat és építőipari **segédmunkásokat** felvesz a Csepeli Tatarozó Vállalat. Jelentkezés:

Információképes anyagkönyvelőt felvesz Iskolai Taneszközök Gyára. Bp., VIII., Szentkirályi u. 8. Telefon: 134—170.

Keresünk felvételre **prés- és forgácsolóbeállítókat,** azonnali belépésre. Jelentkezés: Világítástechnikai Vállalat, Bpest, XIV., Francia út 11.

Az É. M. Szentendrei Cementáruipari Vállalat (Szentendre, Dózsa György út 86). DEMAG darukezelésére vizsgázott darukezelőket felvesz. Szállást biztosítani nem tudunk. Naponta egyszeri meleg ételt biztosítunk. A rendeletekben biztosított munkaruhát megadjuk.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár (EMAG) Bp., XI., Hunyadi J. u. 2. felvesz esztergályosokat, lakatosokat, villanyhegesztőket és férfi segédmunkásokat. Fizetés szakmunkásoknak 6—9 forint között, segédmunkásoknak 5—6 forint között. Jelentkezni lehet a munkaerőgazdálkodásnál naponta 7—12 óra között.

Fűtésszerelőket és férfi segédmunkásokat külső munkahelyre, szerelők mellé felveszünk. Jelentkezés: Budapesti Szerelő Vállalat, Bp., VII., Garay u. 10.

Kőműveseket, ácsokat

és férfi

segédmunkásokat

budapesti munkára, azonnali belépéssel alkalmazunk. Fővárosi Építő Vállalat, Bp., V., Bástya u. 35.

Segédmunkásokat, valamint volt kisiparos, illetve kisiparosnál dolgozott kőműveseket, állandó budapesti munkára, azonnali belépésre, szövetkezeti tagnak felveszünk. Jelentkezés: VIII. ker., Auróra u. 23. Munkaügy.

Gamma Optikai Művek azonnali belépésre felvesz **esztergályos, marós, villanyszerelő, idomszerköszörűs** szakmunkásokat és fűtő segédmunkásokat.

Kazánfűtőt felveszünk. Ujpesti Rádiószekrénygyár. IV., Tél utca 128.

Budapesten, vagy Pest környékén lakó **tetőfedő szakmunkásokat** és építőipari **férfi segédmunkásokat** azonnalra felveszünk. Főv. XIII. ker. Tatarozó Vállalat, V., Zrinyi u. 16.

Keresünk esztergályos, lemezlakatos szakmunkásokat és betanuló gépmunkásokat (fúrós), valamint segédmunkás-

Gépek

1959. évre munkát

VÁLLALUNK

sorozatban készülő gyártmányokra. Alábbi

fémmegmunkáló gépeknél

van szabad kapacitásunk: 150 kg-os légkalapács, 100 tonnás dörzsprés, 8—10 mm-es menethengerlő és fémforgácsoló-gépek.

SZENTENDREI KOCSIGYÁR

Szentendre, Eötvös u. 1. Tel.: Szentendre, 254. Ügyintéző: Helvey.

VEGYES

Piszkos falak tisztítása. Gádor, Népszínház u. 34. Telefon: 141—501.

KÍMÉLJE ÁLLOMÁNYON KÍVÜLI BÉRALAPJÁT!

Vagon ki- és berakást, üzempince-, padlástalanítást, raktárrendezést, triciklig áruszállítást, minden alkalmi munkát vállal a

TEMPO KSZ

Telefon: 125—447, 330—757, 221—859.

A Textilruházati Kisipari Szövetkezetek Tervező Laboratóriuma (Okisz Labor) VI., Dessewffy u. 34. számú részlegének 128—645 tel[illegible] ma, 1958. [illegible] ber 10-től **119-8[illegible]** válto[illegible]

LA[illegible]

Tisztviselőt társnőnek magános Stern Gize[illegible] fon: 123—2[illegible] 470. 8-tól [illegible]

Rákóczi út[illegible] nal szembe[illegible] szoba, k[illegible] telefonos, fűtéses tár[illegible] elcserélem [illegible] hallos f[illegible] megegyezés[illegible] lefon: 220—

Nagyjövedel[illegible] emeletes, li[illegible] felügyelősé[illegible] szobás, k[illegible] lakással [illegible] lakásért áta[illegible] van. XIV.,

Kétszobás, utcai, összkomfortos és kétszobás komfortos nagyméretű lakásokért kérünk leváltható 3—4 szobást. Vörösmarty u. 59. II. 18.

Elcserélném I. em. 1 szoba, hallos, garzonlakásomat 2 szoba hallosra, csak modern, erkélyes lehet. Telefon: 256—918.

Elcserélném földszintes, egybenyíló, 2 szoba, konyha, előszoba, pince, tátsbérletemet 1 szoba, konyha, fáskamrás lakással, X. kerület, Kőbányán, v. VI. kerületben. — Megtekinthető 3—6-ig, Rudas László u. 7, fszt. 2. Rózsahegyi Imre.

Kecskeméti szoba, konyha, kamrás lakásom elcserélném budapesti vagy környéki hasonlóért. — Értesítést: Bpest, XVIII., Szabolcs u. 7. Dorozsmai.

Szabadrendelkezésű egyszobás, vagy garzonlakást keresek belterületen, készpénzért. Telefont: 8—16-ig, 344—913. Pusztai.

Elcserélném Városligetnél 2 szoba plusz személyzeti, összkomfortos, gyönyörű lakásomat 1 szoba hallos összkomfortosra, a környéken, megegyezéssel. Esetleg Pest környéken jókarban levő kis házzal, ráfizetéssel. Szinva u. 5. II. 18. délután 6. Garai piacnál.

Szoba, konyha, előszobás, iparosnak alkalmas lakásomat elcserélném társbérletért, vagy lakhatásos telekért, megegyezéssel. VI. ker. Nagymező u. 64, fszt. 1/a. délután 4-ig.

Fiatal házaspár, idősebb nőt, vagy férfit lakásért eltartunk. „Otthon 75928" jeligére, Ujpesti István téri hirdetőbe.

Budai, központi fekvésű, kisméretű, V. emeleti, liftes, egyszobás, félkomfortos főbérletet cserélek

MÁV-h[illegible] kétszob[illegible] ző, er[illegible] komfor[illegible] a kony[illegible] geizírre[illegible] kettő egy szo[illegible] leg egy[illegible] fortért. alkalma[illegible] nem lakik. legyen" Felszab[illegible] hirdetőt[illegible]

Elcserél[illegible] böszörm[illegible] 2 szob[illegible] előszob[illegible] mellél[illegible] kel ella[illegible] lakáson[illegible] ten has[illegible] 1 szob[illegible] mellékh[illegible] házfelü[illegible] sért. Ulői ú[illegible] Hétfő, [illegible] te 6 ór[illegible]

Két lak[illegible] területi[illegible] összkon[illegible] egy szo[illegible] tos, mi[illegible] méretű, [illegible] rek V[illegible] szoba [illegible] ennél n[illegible] Telefon[illegible]

3 szoba[illegible] tosat [illegible] szoba [illegible] sért és [illegible] ba össz[illegible] megegy[illegible] Bartók[illegible] 38. II.

Összkö[illegible] dai, [illegible] kétbalk[illegible] komfort[illegible] vésű, [illegible] négyszo[illegible] elcserél[illegible] ba, kon[illegible] kétszobá[illegible] fortos l[illegible] 112.

Elcserél[illegible] utcai (K[illegible] napsütés[illegible] összkom[illegible] beosztás[illegible] fűtéses, [illegible] kásom [illegible] személyi[illegible] nos, kö[illegible] sés tele[illegible] —273.

Elcserél[illegible] konyhá[illegible] tes, gá[illegible] mat té[illegible] szoba, [illegible] VIII., [illegible]

Sattler Hubert

Első emeleti ~~[illegible]~~ fogadó

Sattler, ~~Henrik~~ Hubert: Esztergom a Dunáról.
Vászon, olaj, (157 x 92 cm)

Jelenve lenn jobbra: H. Sattler 1873.

Maszlagy II. 191. szám.

Rényi 23 l.

Esztergomi primási
képtár

Hivatal

Sattler, ~~Heinrich~~ Hubert: A Kolosszeum.
Jelzve lent jobbra: H. Sattler
Vaszon, olaj, 95 × 127 cm.

Megrendelve.

Maszlagky 11. 197. szám.

Körösy László: Esztergem. Esztergem 1887, 239 l.

Földváry István: Az eszt érs képtár
Fővárosi Lapok, XIII—
1876, 760 l.

Rényi 23 l.

SAILER

Hivatal

Sattler, ~~Heinrich~~ Hubert: A római Konstantin-bazilika. Jelezve lent jobbra: H. Sattler. Vászon, olaj, 95 × 127 cm.

Rendelve.

Maszlaghy II. 198. szám.

Körösy László: Esztergom. Esztergom 1887, 239 l.

Rényi 23 l.

Első emeleti lépcsőház

Gabler, ~~Heinrich~~ Hubert: A Szent Péter-tér Rómában. Jelezve lent jobbra: H. Gabler, 1873. Vászon, olaj, 95 × 159 cm.

Rendelve.

Magyarország II. 792. szám.

Károly Sándor: Esztergom. Esztergom 1887, 239 l.

Rényi 231.

Első emeleti fogadó

Hubert
Gattler, ~~Heinrich~~ : Az esztergomi primási palota. Jelenleg lenn jobbra: H. Gattler 1883. Vászon, olaj; 165 x 260 cm.

Mazzaglia II. 459. szám.

60

Első emeleti folyosó

Eddig rendezve

Vénet

Hubert

Sattler, ~~Heinrich~~: Esztergom látképe a Szenttamáshegyről. Jelenve lent jobbra: H. Sattler 1893. Vászon, olaj, 765 × 260cm.

Rendeléire.

Maszlagh II. 458. szám.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Saub Ferenc

NÉPÚJSÁG

Szekszárd

1969 NOV 25

Saub Ferenc és ... zánné Tolna megyei festőművészek kiállítása jelenleg Dunaújvárosban látható, decemberben pedig Dunaföldváron, a művelődési házban láthatjuk ugyanezt a gazdag anyagot.

— Termelési, értékelési tapasztalatcsere. A Tolna megyei Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat vezetői üzleti partnereikkel, a tsz-ek vezetőivel minden évben megbeszélik a

Satzlauer Mátyás

nagyszombati ötvös XVIII. sz.
Az esztergomi káptalan
hites becsüse volt. Fenti
készitette az esztergomi kincs-
tárnak szeplőtlen Szüz
Mária szobrát 1781-ben
1793-ban ő becsülte azokat az
ezüst tárgyakat, mefehet ↓

Lepesztergkincs 7. l.

↓ az esztergomi káptalan
a királyi kancellárianak
beszolgáltatott.

Sauer, C.

1872-ből 2 oltárképe van a tarbáni rk. templomban és pedig a Szent Anna és Szent Teréz-oltárain. A gellértheggi kálvária képeit (14 db) Schoen Arnold szerint szintén ő festette.

Utána nézni!

1935 máj. 3.

A m. kir. vallás- és k

10752 szám.

10740

A Miniszterhez

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Snelder Peter

Ada

12 IE 19 23
62

Saur Michaly

antalos

1721-22.

Erzsébetvaros

Schuller Zwei

444, 445. l

HELYSÉG

MAGYARÓVÁR.

SZAKCSOPORT

Szol

VÁRMEGYE

Moson.

KOR

17

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Nepomuki Szt. János szobra.

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JELZÉ

Kő.

FÉNYKÉP, RAJZ

Saurer Jacob

epitess

1753 renovatta a

berethalmi

templomot

l.

Archiv des Vereines f. sil. Landesk.

1855-57. Neue Folge. II. 206 l.

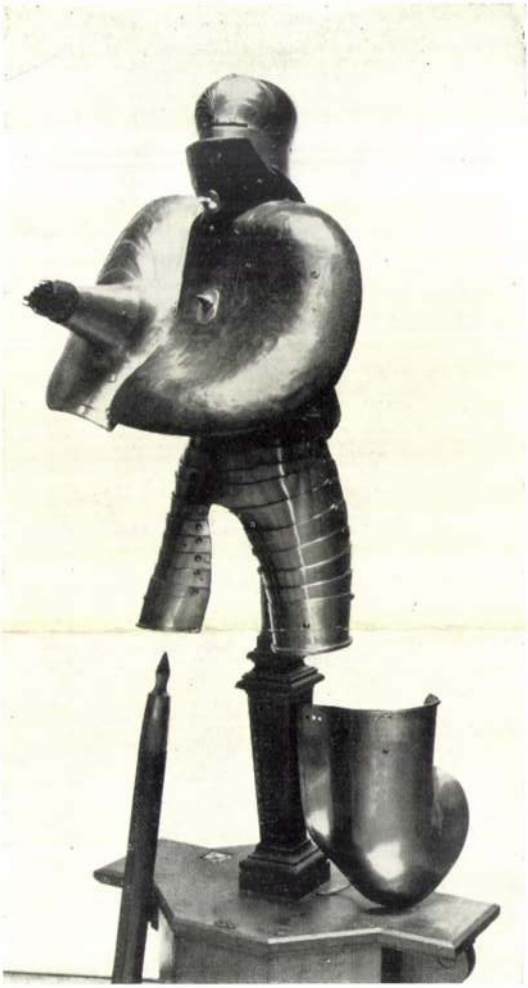

15. Tornapáncél lándzsaviadalhoz. XV - XVI. század fordulója. (Kat. sz. 105.)

16. II. Lajos király gyermekkori páncélja.
(Kat. sz. 1.)

Tokajt, Regéczet, Szerencset, Kassát, Ónodot, Szatmárt és Sárospatakot egészen újra szereli fel, mely munkában neki Debreczeni Tamás jószágigazgatója és Anthoni nevű ágyúöntőmestere jár kezére. Ugyancsak ő alkalmazza később Maxell Bertalan ágyúmestert is, a ki leginkább a gyulafehérvári ágyúöntőházban dolgozott.

Híresek voltak Rákóczy György «Seregbontó»-nak nevezett kis taraczkjai, de különösen nevezetes «Farkas» nevű, Nagyszeben 1660-iki ostrománál használt nagy ostromágyúja, a melyet nyolczvan pár ökör vontatott s a melyről egykorú följegyzés mondja, hogy «kevés párja volt az egész keresztény világon».

Az újabb korban a hadi technika általános fejlődésével a várépítészet és tüzéri technika is igen megváltozik. Montecuccoli hadművében azt tartja, hogy csak olyan helyeket kell megerősíteni, illetőleg ott várakat építeni, a mely helyeket az ellenség el nem kerülhet.

Mint általában a magyar hadrendszert, a várak védelmi öveit is a törökség törte meg tömérdek ostromával s tette hosszú időkre hasznavehetetlenekké. Ezenközben azonban a magyar halált megvető hősiességgel annyi alkalmat nyujtott magát a világ előtt dicsővé tenni, hogy e hírnévvel szinte kárpótlást nyujtott annyi kiomlott hősi vérért. A sok közül csak Zrínyi Miklós szigetvári és Szondi drégelyi hősi halálát említjük fel.

A kiállítva volt XVI. és XVII. századbeli hadtörténelmi emlékeink gazdag és fényes sorozatából a következőket emeljük ki:

II. Lajos király vértezete. Számos körülmény arra mutat, hogy ez csakugyan a szerencsétlen király hiteles emléke, mind a mellett részünkről az alább előadandók alapján szükségesnek tartjuk, hogy ez további kutatások által minden kétséget kizárólag beigazoltassék. (428. ábra.)

A bécsi udvari gyűjteménybe az ambrasi gyűjteményből került, mely gyűjtemény megteremtője tiroli Ferdinánd főherczeg, a nagy műbarát volt. Még az ő életében 1535-ben jelent meg gyűjteménye első nyomtatott katalógusa, melyben vértezetünk mint Lajos királyé szerepel.

A gyűjtemény legrégibb leltárai tehát már határozottan II. Lajos nevére írják e pánczélt s művezetének stílusa csakugyan meg is felel a kornak és divatnak, a mennyiben akkor a német ruházat dívott, mely szerint II. Lajos is rendesen öltözködött, a mint azt egykorú emlékérmein és pénzein kivert arczképein láthatjuk. Bechem Bernát által Körmöczön veretett ezüst tallérjának előlapján a király egész pánczélos lovagalakja látható és e pánczélzat formája, a mint az a finoman vésett érmen megállapítható, azonos a szóban forgó pánczélzattal. Fegyverzetünk hitelességére vonatkozó adat még az is, hogy ez lehet azon pánczélzat, melyet Lajosnak, 1515 július 23-án, későbbi ipja, I. Miksa császár, teljesen fölszerelt ló kiséretében ajándékozott, a mint arról Fugger is a következőleg emlékezik meg: «Ein geligertes (lótakaró) Ross und über das einen goldgeätzten köstlichen Kürass nach dem Ebenmass seines Leibes, mit welchem ein Edelknabe angethan ihm das Pferd zuritt».

428. ábra. II. Lajos király vértezete. A bécsi udvari fegyvergyűjteményből. Kiállította Ő csász. és apost. kir. Felsége.

Jagello Lajos akkor még csak kilencz éves volt s azután fejlődésében teljesen visszamaradt, úgy, hogy szerencsétlen halála idejében sem volt nagyobb egy tizennégy éves fiú rendes nagyságánál. Koraszülött volt, két éves korában már magyar, három éves korában pedig cseh királylyá koronáztatott, tíz éves korában trónra lépett, tizennegyedik évében már teljes szakállal bírt, 15 éves korában megházasodott, 18 éves korában megőszült s húsz éves volt, midőn Mohácsnál elesett. A bécsi gyűjtemény pánczélzata csak egy méter és 27 cm. magas és összesen 12·8 kilogramm súlyú, így tehát lehet ez az a pánczél is, melyet Miksa császár a kilencz éves fiúnak küldött.

Fő jellemző vonása a vértezetnek az I. Miksa császár idejében divatos burgundi sisak (burguinot), mely a közönséges sisaktól abban különbözik, hogy alsó része kidudorodó és belül homorú gyűrűt képez, mely a pánczélnak beleillő kidomborodására rátolatik és ilyenformán pánczél és sisak egy darabból állónak látszik, míg a közönséges tábori sisak alul csak egyszerű abroncscsal bír, mely a pánczél gallérjára ránehezedik.

A nyak és gallérja, melyre a sisak rá van tolva, mozgatható összeköttetésűek, hogy a lovag fejét forgathassa. Két részből állanak, melyek azonban szögecsek által zárt egészszé vannak egybeerősítve. A vállak kardcsapások fölfogására epaulettekkel bírnak, melyek kis csapocskákkal erősítvék a hátra és a mellre e czélból csatolt szíjakba. A mélyen lenyuló vállszárnyak elől egymásba toltak, tehát mozgathatók, míg hátul feszesek. A jobboldali elől kivágással bír, hogy ne képezzen akadályt a mellre erősített, behajtható horognak (Rüsthaken), melyben a nehéz lándzsa nyugodott és mely jelen esetben nem bír rugóval, tehát nem önműködő, mint számos más pánczélnál.

Érdekes a csuklós könyök is, kiálló pupjával s alsó és felső kagylójával, melyek a kar összehúzását megengedik, a mennyiben akkor a felső, illetőleg alkar azokba belefekhetik. A vaskeztyűk hasonló diszítésűek, mint a pánczél és behajtható ujjakkal bírnak. A mellnek I. Miksa idejében divatozott, gömbölyded alakja van és a hónaljnál mozgékony betétekkel bír. Hozzáfűződik a rövid has, hosszú, nyúlványos derékkal, mely három egymásba tett abroncsból áll, hogy a lehajlást megengedje és ki van alul vágva úgy, hogy a pánczél alatt hordott pánczéling kilátszik. Ez fölváltva szögecselt és forrasztott szemekből készült.

Az egész díszes vértezet munkája igen hasonlít I. Fülöp castiliai királynak ifjúkori fegyverzetéhez, a mennyiben ahhoz hasonlóan bemélyedő és rézsút fekvő vonalak által, négyszögletű mezőkre van osztva, melyek mindegyikét előbb bepréselt, azután chemiai úton kimaratott és végre bearanyozott keresztalakban alkalmazott viráglevélforma dísz tölti ki, mely ékítményt LEITNER helytelenül lombdísznek mondja, holott az nem egyéb, mint az azon korbeli s különösen a landsknecht-viseletet jellemző hasított diszítmény utánzata. E divat jellemző sajátsága volt, hogy a ruha számtalan négyszögletű darabkákból volt összevarrva (verhauene oder gemutzerte Tracht), mely négyszögletű darabok négy helyen ki voltak hasítva, mely hasítékokon azután az arany fonalakkal átszőtt vászon vagy a színes selyeming kilátszott.

A fegyverzet czombfedői paizsalakúak és szíjjal vannak a czombhoz erősítve. A czomb hátul szabad. A térdkagylók csuklósak. Az alsó lábszárat sima és ízlésesen alakított cső védi, melynek közepén és szélein finoman tausirozott s aranyozott lombdiszítményű ornamentika van alkalmazva.

A czipők eltérően a Miksa-korabeli, túlságosan hegyes czipőktől, inkább a landsknecht-viseletre emlékeztető, tompa és vágott végű lábfedők, melyek ismét úgy vannak diszítve, mint e pánczél felső részei.

Az egész fegyverzet szélein zsinórutánzat fut végig és ehhez kimart és aranyozott s hímzést utánzó sáv fűződik. A mell felső szélén, a diszítés közepén, egy női fejjel ábrázolt, a német heraldikusok által úgynevezett «Jungfrauenadler» fordul elő, mely a Nürnberg városa hármas czimerpaizsainak egyikén előforduló alakhoz teljesen hasonlít, miért is kétségtelennek látszik, hogy az egész fegyverzet ott készült német munka.

Különösen érdekes azonban a pánczélzatunk mellén látható E és S betűs monogramm, mely technikájára nézve azonos a többi ornamentikával. Ugyane két betű külön is előfordul a két válltarajon s ismét mint monogramm a fegyverzethez tartozó Küris-nyereg elő- és hátsó ívén is. E két betű jelentősége még nincsen eldöntve s LEBER igen helyesen utalja e talány megoldását a magyar történészek föladatai körébe. Ugyancsak ő azt gyanítja, hogy az S betű «sempert» jelent, mint a mely szó fegyverzeteken elég gyakori. Igy előfordul a párisi múzeumban Bayard lovag fegyverzetén: «Semper Save». Valamivel valószinűbb LEITNER véleménye, ki azt hiszi, hogy ezen két betű monogrammja szent Erzsébetnek, II. Endre király leányának és későbbi thüringiai grófnénak, kinek emléke ez időtájt még igen nagy tiszteletben állott a magyaroknál, s I. Miksa idejében valóban nagyon el volt terjedve a vallásos szokás, a vérteken és paizsokon önválasztotta védszentek képeit vagy nevét, majd vallásos mondatokat viselni. Ezen fölfogást is igen megerőtleníti azonban az, hogy ez esetben a latin nyelv mondatszerkezetének megfelelőleg az S betűnek kellene elől állani, holott a monogrammban inkább az E betű van elől. Megvallom, csodálom, hogy mindannyian nem jöttek arra a legközelebb eső gondolatra, hogy ez a mo-

nogramm a híres fegyverkovács neve, ki a remekművet készítette. Mert hiszen, ha azt a bátorságot vette magának, hogy egy királynak dolgozva, a fegyverzet előkelő részén nem annak, hanem saját székvárosának czimerét alkalmazta, bizonyára megtehette azt is, hogy egyszersmind nevének kezdőbetűit is megörökítette, a mi azon korban különben is rendkívül elterjedt divat volt úgy az aranyműves ötvösöknél, mint a fegyverkovácsoknál. Még nagyobb valószínűséget ad e föltevésnek azon körülmény, hogy a legtöbb ily díszes kivitelű vérten, különösen a nürnbergi pánczél- és fegyverműveken, a fegyverkészítő vértverő vagy kovács rendesen beveri mesterjegyét s e mellett a nürnbergiek rendesen Nürnberg város czimerét is. A mi pánczélunkon a leggondosabb vizsgálat daczára mesterjegy nem található; hanem igenis ott van díszes helyen Nürnberg czimere, a mikor is a szokásnál fogva a monogramm nem lehet más, mint a készítő mester jegye.

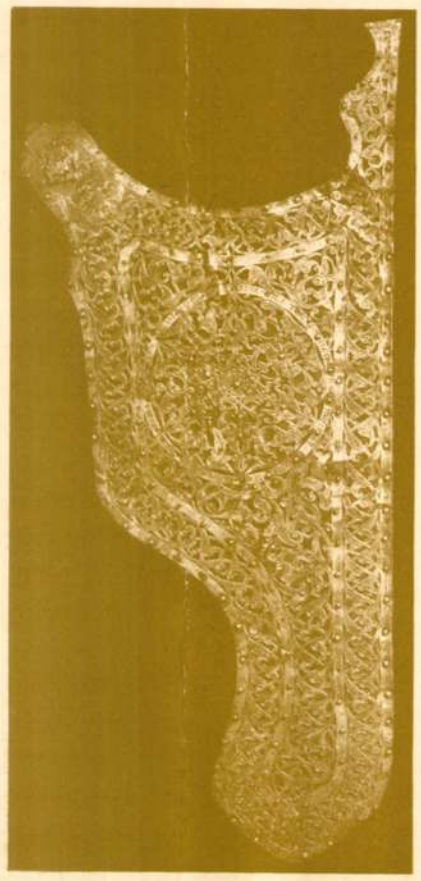

429. ábra. Ujlaky György ezüst tegze 1627-ből. A karlsruhei múzeumból.

Nürnbergben átvizsgálván a városi számadási könyveket, az adófizető polgárok névsorát és a czéhek jegyzőkönyveinek egy részét, azt találtam, hogy az 1516—1526. évekig, a meddig II. Lajos király uralkodott, négy olyan fegyverkovács neve fordul elő Nürnbergben, a kiknek neve megfelel az E és S, valamint az S és E betűk monogrammjainak is.

Tárgyalt fegyverzetünkhöz még egy díszes mívű Küris-nyereg tartozik, mely kék selyemmel van bélelve és elől és hátul egy-egy, a fegyverzettel azonos diszítésű aczélívvel bír. A mellső íven a magyar nyergeket jellemző keskeny bak nyúlik fel. A hátsó ív a szúrással járó tornáknál használt nyergekhez hasonlóan, nagyon magas. A hozzá tartozó kengyel és szíj hiányzik. Az íveken, mint már említők, az ismert E és S betűk fordulnak elő. A nyereg hossza 40 centiméter, a támla magassága 12 centiméter.

E hadtörténelmi ereklyénkről szólva, mindjárt megemlítettük, hogy annak hitelessége még megállapítandó. Bizonyára magam volnék az első, ki a nélkül is gyér ilynemű emlékeinket mentül többel szaporítani óhajtanám, de e mellett mindnyájunknak, kik e kérdéssel foglalkozunk, föladata és kötelessége az igazság keresése és szigorú kritika gyakorlása.

Tévedésekre pedig, mint azt szakembereink igen jól tudják, nagyon sok eset van. Hogy csak egy nagyon közel eső példát említsek fel, a régi bécsi Zeughausban egy pánczélzatot Corvin Mátyásnak tulajdonítottak, így van az a régi leltárakba is beírva, sőt a termet, melyben el volt helyezve, Corvinus-teremnek hívták, úgy, hogy a külföldi irodalomba is így került bele a kérdéses pánczél. Egy kissé szakszerű és behatóbb vizsgálat azután kimutatta, hogy az a XVII. században készült s mint a mellén levő kissé elmosódott czimer is mutatja, György János brandenburgi választófejedelemé volt.

430. ábra. Dragonyos főtiszti öltözet a XVII-ik századból Pálffy gróf csizmáival. Kiállították Batthyány Strattmann Ödön herczeg és Pálffy János gróf.

II. Lajos pánczéljára vonatkozólag is vannak ily el nem oszlatott kételyeink. Azt, hogy a régi katalógusok, illetőleg leltárak, a szerencsétlen véget ért ifjú királynak tulajdonítják, mint a föntebbi esetből láthatjuk, teljesen hiteles bizonyítéknak el nem fogadhatjuk, annyival kevésbbé, mert e leltárak semmiféle fölvilágosítást nem adnak arra nézve, hogy a kérdéses fegyverzet miként és honnan került eredetileg az ambrasi gyűjteménybe. Azon körülményt, hogy a pánczélzat rendkívüli kicsinységénél fogva megfelelt Lajos király fejletlen, gyermekes testalkatának, teljes bizonyítéknak szintén nem fogadhatjuk el, mert hiszen fiútornák számos esetben tartattak, s úgy a bécsi, mint az összes nagyobb európai múzeumokban mindenütt találunk ily kicsiny, 10—15 éves fiúk használatára való pánczélzatokat és fegyverzeteket.

A mi pedig a fegyverzet egyik jellemző sajátságát, a rajta többször előforduló monogrammot illeti, mint föntebbi tárgyalásunkból kitünik, igaz ugyan, hogy szentek, különösen pedig a boldogságos Szűz Mária és szent György alakját vértekre gyakran kivésni s paizsokra festeni szokták, de hogy nevük kezdőbetűit alkalmaznák, igen-igen ritka eset. Részünkről csupán az I. H. S. betűk ilynemű használatára tudunk példákat. A monogramm egybeállítása pedig ellene mond annak is, hogy az szent Erzsébetre akarna emlékeztetni.

431. ábra. Török pánczéling XVI. sz. eleje. Kiáll. Abdul Hamid szultán Ő Felsége.

Ha tehát ezen felül azon föltevést sem fogadhatnók el, hogy az a fegyverkovács mesterjegye volt, úgy nem marad más hátra, minthogy azt a tulajdonos neve kezdőbetűinek tekintsük, mely esetben azután az többé egyáltalán nem volna II. Lajos királynak tulajdonítható.

Török pánczéling és sisak (431. ábra). A pánczéling (zirich kürte) nagyszemű lánczszövetből felálló nyakkal (jakalik). A szövetet egy sor préselt és két sor szegecselt vassodronyszem képezi. Az ujjak végét, valamint a gallér szélét préselt sárgaréz karikasor szegi be. A gallér alját egy szegecselt sárgarézsor köti össze a vállal és háttal. A mell elejét hosszúkás, kissé domború négyzetalakú négy pár, felső lapjukon reczézett vaslemez alkotja, a melyeken sárgaréz-kapcsok vannak megerősítve. A lemezeken kufi írásban részben Allah neve, részben pedig olvashatatlan, hiányos szavak vannak ezüsttel beverve és arany arabeszkekkel körülvéve. A mell bal oldalán kufi föliratú arabs mondattal díszített vas körlemez van megerősítve. A háton öt sor vaslemez képezi a pánczélinget. Az egész pánczéling súlya 14 kiló. Ezen pánczélinghez tartozik egy tompahegyű kupakalakú sisak (zirich külah) vörösrézből, kivűl tűzben aranyozva, a melynek a tarkóborító sodronyszövete azonban hiányzik. A sisakon II-ik Mohamed fegyvertári bélyege van beütve. A konstantinápolyi Szent Iréne-fegyvertárból kiállította Abdul Hamid szultán Ő Felsége.

Püspöki harczi kalap (432. ábra), vaspántokból álló sisakkal együtt. A széles, felhajtott karimájú kalap nemezből készült s karimája a belső oldalán piros bársonynyal borított s aranynyal és ezüsttel szőtt paszománttal szegett. A kalap belseje hálózatosan átvarrt, zöld bársonynyal bélelt és két oldalán egy-egy félméter hosszú széles, zöld selyemszalaggal bír, a melyek azonban már foszlányokban vannak. Az ostromsisak maga egy vasabroncs körül megerősített hét darab 2 cm. széles vaslécz-ből és két keresztben álló széles vaslemezből áll, mely utóbbiak, mint a fejtető keresztlemezei, az abroncshoz hozzá vannak forrasztva és szögecselve. A hét vaslécz közül három hosszabb s végükön kifelé hajlók s a kalap karimáján keresztül menve, részben tarkó-, részben orrvédőül szolgálnak. A sisak ormán jeruzsálemi kereszt áll aranyozott sárgarézből, körülötte öt tolltartó hüvelylyel. A kereszt mindkét oldalán: IN HOC † SIGNO † VIN † CES † fölirat van bevésve. Állítólag a mohácsi csatatéren találtatott s az ott elesett Tomory Pál érseké lett volna. A bécsi udvari fegyvergyüjteményből kiállította: Ő csász. és apost. kir. Felsége.

Zrínyi Miklós sisakja. (L. a 184. lapot követő XXXVI. táblát.) Rendkívül szépen tagolt, a keletre emlékeztető alakkal. Karcsú, tizenkét szeletre osztott süvegének hegye gombban végződik. Elől rövid ellenzője van, a melyen keresztül az orrvédő vas jár. Az orrvédő vastól balra a tollforgó tartó van elhelyezve, mely kékre futtatott vaspléhből készült és valószinűleg újabb munka. Hátul három csuklón járó kapcsos lánczczal megerősített rövid nyakvédője van, míg kétoldalt szépen diszített s középen szívalakú domború, aranyozott tagolattal ékített fültakarók lógnak le. A bordázott sisak diszítése kékes alapon olvasztott arany ékítmény az arabs felé hajló motivumokkal, azonban már oly stílben, a mint az hazánkban átalakult az ötvösök kezei alatt s a mint azt később kecskeméti Ötvös Péter hires ötvösmintakönyvében is megtaláljuk. A sisak bélése fehér finom szőr és átvarrt kék vászon, a mely a fövegben még fehér selyemmel is borítva volt.

Súlya 2 kiló 200 gramm. E sisak Zrínyi Miklós volt horvát bán és Szigetvár hős kapitányának tulajdonát képezte s így az 1566 előtti évekből származik. Zrínyi Miklós a magyar nemzet egyik legnagyobb hőse. Született 1518-ban. Már állítólag Bécs 1529-iki táborozásánál résztvett, 1531-ben a magyarországi török háborúkban annyira kitünt, hogy a király által több ízben kitüntettetett. 1566-ban, midőn Szulejmán szultán roppant sereggel ostromolta Szigetvár várát, mint annak kapitánya hősi halált halt. A törökök által levágott feje Csáktornyán, teste pedig Szigeten temettetett el. Ez a sisak az ambrasi várkastély inventáriumában már 1586-ban előfordul.

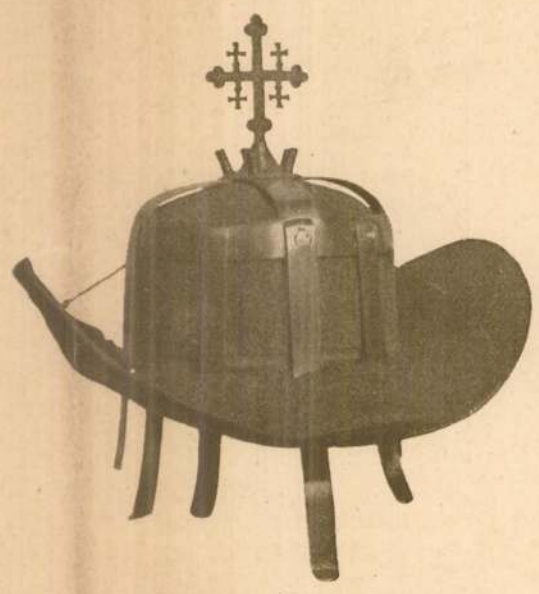

432. ábra. Püspöki harczi kalap. Ő cs. és ap. kir. Felsége bécsi udvari fegyvergyüjteményéből.

I.

A Velencében kötött múzeumi és könyvtári egyezmény alapján Magyarországnak jutott tárgyak.

1. *Teljes díszvértezet* u. n. Miksa-páncél (I. Maximilián császár után így nevezve) serdülő fiú részére. A bécsi császári fegyvertár lajstromai szerint II. Lajos magyar királyé volt. Burgundi típusú teljes sisakja állban kétfelé nyitható s kettős (belső és külső) mozgatható arcvérttel van ellátva. A sisak a nyakvértben szabadon forgatható; a csapokkal felerősített vállrészekre magas, felálló peremű vállkagylók borulnak. Az alsó és felső karvasak tagolatlanok, a könyök befelé teljes kagylókba megy át, a keztyük tagoltak. A rövidre szabott és lándzsahoroggal ellátott golyó-mellhez tagolt combvértekben végződő kötény csatlakozik; a felső lábszárak lecsatolhatók; ezeket csuklós térdkagylók kötik össze a sima alsókkal. A saruk tagoltak és széles (u. n. tehénszájú) cipők módjára végződnek.

A páncél a XVI. század elején nyugaton divatozott letűzdelt és hasogatott ruhák mintájára ferdén menő bemélyített vonalakkal négyszögre van osztva, ezek mindenikébe keresztalakban összeillesztett négy hegyes levélke van beverve; a bemélyített részek maratással és aranyozással ékítettek. Az egyes részek szélein zsinórszegély, ezeken belül maratott és aranyozott arabeszkes sáv van alkalmazva. A XVI. század elejéről.

Sausenhofer Konrád

A mellvas közepén összefont S. E. betűk láthatók; ugyanezek különválasztva megvannak a felálló vállperemeken is. A régi ismertetők a betűkben a *Sancta Elisabeth* név kezdőbetűit vélték felfedezni. Ép úgy, vagy talán több okkal gondolhatunk *Sanctus Emericus*-ra, akit a magyar királyfi méltán választhatott égi pártfogójának. A nehezen magyarázható betűk dacára is valószínű, hogy a rendkívül díszes vértezet szomorú emlékezetű II. Lajos királyunké volt. Ismeretes, hogy 1514-ben Miksa császár a magyar királyfi számára díszes vértezetet készíttetett Innsbruckban a hírneves Sausenhofer Konrádnál, amelyet a kilenc éves, de már akkor szép sudár termetű Lajos először Mária főhercegnővel, Miksa unokájával történt eljegyzésekor, egy a császár kíséretében Bécsből Bécsujhelyre történt lovaglás alkalmából 1915 julius 29-én viselt. Úgy a kor divatjának, mint a királyfi életkorának teljesen megfelel a ránk maradt vértezet, amely Mária özvegy királyné kincseivel a mohácsi csatavesztés után történt menekülésekor juthatott I. Ferdinánd birtokába s később a császári fegyvertárba.

Bécsi gyűjt.

2. *Béla király jegyzőjének*, P. mesternek (*Anonymus*) *Gesta Hungarorum*-a — a magyarok tetteiről írt könyve.

4⁰, 24 leveles, XIII. századi, címlapján egy díszesebb, színes nagy kezdőbetűvel és vörös fejezetkezdő nagybetűkkel díszített, rubrikált, latin nyelvű hártyakódex, arany kétfejű sasos, új, fehér pergament kötésben.

A magyar nemzet eredetének, beköltözésének, honfoglalásának és kalandozásainak legbeszédesebb, kerek művészi kompozicióval, szépirodalmi stílusban megírt s egyszersmind legrégibb kéziratban fennmaradt hazai kútforrása. A Gesta eredetije nem maradt fenn. Jelen példánya a műnek a XIII. század második feléből származó, egyetlen fennmaradt másolata. Első levelének előlapja üresnek látszik, hátlapjának szövegkezdő szavaiban a szerző P dictus magister-nek és a jóemlékezetű, dicsőséges Béla király egykori jegyzőjének vallja magát. A legújabb kutatások számtalan egykorú analog adattal véglegesen igazolták, hogy a P kezdőbetű a szerző nevét rejtő sigla (névkezdőbetű), melyhez a kor szokása szerint szerénykedésből ragasztja a „dictus" szóval „magister" címét. Mindebből kétségtelen, hogy a Gesta-írót valamelyik Béla királyunk P. névkezdőbetűs jegyzőjének személyében kell keresnünk; mivel pedig I. Béla korát (1060—63) a Gesta történelmi, IV. Béla korát pedig (1235—70)

Sauterleute József üvegfestö.

Allgem. Handlungszeitschrift. 1832., árc. 14.

81-83. l.

Pesther Tageblatt 1841.

1002. l.

An das verehrliche reisende Publikum.

Es ist allgemein bekannt, welche Klagen früher über die hiesigen schlechten Postpferde, der ärmlichen Ausstattung der Postknechte u s w. geführt wurden. Gefertigter bemühte sich nach Kräften, seit seiner kurzen Amtsführung, diesen Uebelständen abzuhelfen, und er hofft auch, daß ihm dies mit der Zeit vollkommen gelingen wird; nun ist ihm aber von mehreren Seiten die Nachricht zu Ohren gekommen, daß Hr. Nottház, „resignirter Postmeister" wie er sich etwas naiv selbst zu tituliren beliebt, durch gewisse, eines rechtlichen Mannes unwürdige Mittel es dahin gebracht hat, daß die Hausknechte in den Gasthäusern auf Verlangen der Reisenden nach Postpferden, von Hrn. Nottház Pferde mirabile visu holen lassen, und dieselben für Postpferde ausgeben.

Man kann sich denken, in welch üblen Leumund dadurch die Pesther k. Posthalterei kommen muß, wenn die Reisenden solche elende Pferde erhalten, deren Kutscher noch unrechtmäßiger Weise ihre alte zerlumpte Livree tragen. Gefertigter hat zwar schon höhern Orts eine Klage gegen diesen Unfug eingereicht, ersucht aber bis dahin die pl. t. Reisenden nur solche Pferde als Postpferde zu betrachten, deren Kutscher die vorschriftsmäßige Postlivree tragen.

Wilhelm Strausz,
k. Postmeister.

P. A. Martiny,

verstärkte neuerdings sein Manufactur-Waarenlager und empfiehlt

zu den bereits bekannten niedrigsten Preisen

echtfärbige gedruckte Cottone, quadr. Baumwoll- und Schafwoll-Merinos ¾ breit Thibet, Baumwoll-Mäntel und Kleiderstoffe, Spängolet, Felba, alle Sorten Barchette, verschiedene Futterstoffe, weiße Waaren, schafwollene Winter-Umhängtücher,

alle Gattungen Leinen-Artikel,

unter welchen sich eine Partie echter Rumburger und Holländer Leinwanden von heuriger Sommerbleiche in Commission befindet, die in ganzen Stücken zu den Original-Preisen verkauft werden; außer diesen sind alle andern Sorten Leinwanden, Tisch- und Handtuchzeuge, Leinen-Gradel, Bett-Canafas u. dgl. in guter Auswahl vorräthig.

Eben daselst befindet sich die Niederlage der k. k. landespriv

Sonnen- und Regenschirm-Fabrik des G. A. Haim in Wien,

wovon das Lager mit den neuesten Sorten Regenschirmen ganz frisch sortirt ist

Die Niederlage befindet sich in Pesth, im Erc. Graf Gabriel v Keglevich'schen Hause, Eckgewölb der Waizner- und Trödlergasse.

Der gehorsamst Unterzeichnete macht die ergebenste Anzeige, daß er das

Gasthaus „zur Weinpresse"

in der blechernen Hutgasse in Pesth von Michaeli an übernommen habe, allwo die verehrten Herren Gäste mit gutem Gabelfrühstück, so wie auch Mittags nnd Abends mit geschmackvollen und immer frisch zubereiteten Speisen, nicht minder mit gut abgelegenen Bier und allen Gattungen echter Weine auf das Prompteste bedient werden. In der angenehmen Hoffnung eines zahlreichen Zuspruchs zeichnet mit Hochachtung

Mathias Binder.

Ein Gassen- nebst Hand-Gewölb

ist am Josephsplatz im Eckhause Nr. 147 täglich beziehbar zu vermiethen Nähere Auskunft hierob, erhält man bei dem Herrn Hauseigenthümer daselbst, oder im Assecuranz-Bureau der Herren Gebrüder Kunewalder, im Eck des Wurmhofes an der Donauzeile.

Danksagung.

Da der Herr Regimentsarzt Dr. v. Neuhold meinen zwölf Jahr alten Sohn, der an einem gefährlichen Faulfieber (Typhus abdominalis) seiner Sinne nicht mehr mächtig, und kaum mehr athmend krank darniederlag, durch seine wirksame Hilfe, welche die Vollkommenheit seiner Kunst beweist, und die besonders gefühlvolle Art mit welcher Er meinen Sohn behandelte, die seine ausgezeichnete Herzensgüte bekundet, dem gewissen Tode entriß; so statte ich mit ewig dankerfülltem Herzen meinen innigsten Dank ab, und empfehle diesen Herrn Doctor, da er ohnedies noch wenig hierorts bekannt ist, mit unzähligen Segenswünschen für die Zukunft vor meiner Abreise andern leidenden Mitmenschen wieder.

Pesth, am 29. September 1841.

Ratkovszky,
k k Beamter.

Ein Lehrling

wird in die Schnittwaarenhandlung zum „Auge Gottes" am Rosenplatz in Pesth aufzunehmen gesucht.

Stallung und Wagen-Remise

sind zu vermiethen, Dorotheagasse im v. Parafrieder'schen Hause Nr. 18 Näheres in der Expedition dieses Blattes.

Ein Fräulein

aus einem guten Hause, in allen weiblichen Arbeiten, sowohl im Kleidermachen, als Weißnähen, nebstbei im Haushaltungs- und Kochfache vollkommen bewandert, wünscht in einem anständigen Hause gegen sehr billige Bedingnisse und gute Behandlung, indem selbe vermög ihrer Bildung auch als Gesellschafterin sich anbietet, ein Unterkommen zu finden. Nähere Auskunft ertheilt die Expedition dieses Blattes.

Brennholz-Ausverkauf.

Auf der Üllöer-Strasse, dem 1ten Holzplatze links beim Verschleißer

Paul Zöhls.

sind alle Gattungen Brennhölzer, gut trocken und bester Qualität Ausverkaufsholber zu herabgesetzten Preisen zu verkaufen.

Die Leinwäsche-Niederlage

des löbl. Pesther Frauen-Vereins besteht fortwährend wohl assortirt bei F. B. Liedemann zur schönen Ungarin, und wird der Aufmerksamkeit der geschätzten Abnehmer bestens empfohlen.

Fremden-Anzeige.

Königin v Enl HH Tichy, Stadtrichter — Mersterházy, Advocat. — Sándor, Stuhlrichter. — Marx, Beamter. — Kohner, Bürger. — Dechey u. Horing, Fiscals.

Tiger. HH. Horváth, Beamter. — Metsery, Cadet. — Kolonics, Professor. — Balassa, Grundherr. — Sautine, Architect. Sporer u Wendvich, Juristen.

Palatin. HH Nyerz, Advocat. — Fischer u. Trost, Kaufleute.

— Verleger: G. Heckenast.

Ausdrücke aus der magyarischen entlehnt hätte. — Was aber jenes Sprichwort selbst betrifft, kann ich ihm keineswegs jenen Sinn unterlegen, den ihm Herr Kukuljević geben will. Denn erstens ist es keineswegs bewiesen, ja es ist sehr zweifelhaft, daß die asiatischen Ungaren mit dem egyptischen Gott Thouth bekannt gewesen waren; und zugegeben, daß sie dies waren, obschon kein Geschichtsschreiber etwas davon erwähnt, und sie auch gar keinen Begriff von der Astronomie, als deren Erfinder Thouth bekanntlich von den Egyptiern verehrt wurde, hatten; bleibt es dennoch höchst unwahrscheinlich, daß sie die von ihnen unterjochten Slawen, deren Friedenskünste sie als Krieger verachten mußten, mit dem Namen Halbgötter beehrt haben würden.

Die Sprichwörter sind jene kostbaren Vermächtnisse aus der Urzeit der Völker, als man noch nicht gewohnt war seine Gedanken mit einem ungeheuern Wortschwall abzuflachen und zu verdünnen, sondern kurz und klar, keck und bestimmt seine Meinung an den Tag legte. Den stolzen Magyaren sagte besonders eine so lakonische Meinungsdarlegung zu, den Magyaren, von denen schon der Prümer Abt Regino, so wie der weise Kaiser Leo sagte: „daß sie immer mehr bereit zu handeln, als zu reden sind.

Wenn daher die Magyaren wirklich mit „Tót nem ember“ hätten sagen wollen, daß die Slawen Götter sind; wie ist damit der zweite Theil des Sprichwortes, der doch gewöhnlich die comparative Folge des ersten ist, zu vereinigen? Der zweite Theil heißt nämlich: „kása nem étel“ (Hirsenbrei ist keine Speise). Wollten etwa die an Fleischspeisen gewohnten Magyaren damit ausdrücken, daß Brei keine irdische Speise, sondern Ambrosia für die „Thanti“ sei?

Es wäre lächerlich, von längst veralteten Sprüchen, die der Völkerhaß und Nationalabsonderungen eingegeben, jetzt eine Anwendung zu machen; und es wird daher Niemanden einfallen, in unsern Tagen zu sagen: „die Slawen sind keine Menschen.“ Aber schon Herder sagt: „die Sprichwörter sind die untrüglichsten Wahrzeichen der Sitten und Gebräuche der Völker.“ Wenn man daher den Ursprung jenes Sprichwortes im grauen
kann man ihn nach meiner
daß die kriegerischen Unga
Slawen, gegen deren tap
Glád und Salan sie so lei
rungen hatten, gar nicht
Feiglinge betrachteten.
Abrede stellen, daß die S
und Kultur des Bodens
viel, wenn nicht mehr,
ben; sondern es scheint
ungemessene Ansprüche,
scharfsinnigen Erklärung
nur „böses Blut“ ma
wirklich Ruhm auf slawi
gerathen, diesen Ruhm
zu erkaufen.

Repertoir für G

Eine französis

Ein gewisser Blagma
und der Präsident sagte z
Verkaufe von gedruckten
gekündiget, welche in Ihre

Blagmann: „Ich
4 Beinen, das von der zart

Präsident: „Das

Blagmann: „Es
Kind hat vier Beine und
lacht.) Es ist das Kind

Präsident: „Da
ein junger Hund.“

Blagmann: „Da
erregt haben. Dann fü
Straße St. Honoré ein
worden, der ausführlich
ben ist, die nur einen S

Präsident: „A
Gott sei Dank, kein Mo

Blagmann: „D

Präsident: „Wa

Blagmann: „Im
Es ist zwar ein wenig la

Nachr

Ankunft Abfahrt der Dampfboote in Pesth.

Ankunft von **Wien** Abends den 10., 12., 13., 14., 15. Octob.
Abfahrt nach **Wien** Früh 7 Uhr 10., 11., 12., 14., 15., 16. Octob.
Ankunft von **Orsova** Vormittag den 12., 19., 26. October.
Abfahrt nach **Orsova** Früh 4½ Uhr den 10., 16., 24., 30. Octob.

Außerdem fährt der Remorqueur „Erös“ jede zweite Woche nac
Semlin und Drenkowa.

Von der Commerzial-Lehranstalt in Pesth.

Da mit dem 13 d. M. mein Lehrkurs beginnt, so zeige ich gebührend an, da
er in allen bestehenden öffentlichen Klassen beginnen und durch 12 Monate dauern wird
In den Realklassen werden in wöchentlichen 36 Stunden folgende Wissenschaften vorge
tragen, als: Religion, ungarische, deutsche, französische und italienische Sprache, El
mentar-Rechnung, Aufsatzlehre, Naturgeschichte, Geographie, Zeichnen und Calligraphi
In den Commerzial-Klassen aber in wörtlicher Nachahmung der commercielle
Abtheilung des k. k. polytechnischen Instituts: Merkantil-Rechnung, Buchhaltung, Au
satzlehre, ungarisches und deutsches Wechselrecht, Handelswissenschaft und Waarenkunde
Mein Pensionat für Kostschüler ist auf 40 bis 50 Individuen eingerichtet. Näher
Verhältnisse über dieses Institut werden bei mir schriftlich oder mündlich ertheilt.
Für diejenigen, welche diese Wissenschaften erlernen wollen, den ganzen Tag abe
beschäftigt sind, ist eine eigene Stunde bestimmt, in welcher Vorträge gehalten werden
Pesth, den 10. October 1841.

A. Hampl,
Vorsteher der priv. Commerzial-Bildungsanstalt, Göttergasse im
Marczibány'schen Hausen Hause zu ebener Erde und 2 Stock

Papier, ganz nach englischer Art geglättet.

Im Besitze einer vorzüglichen Cylinder-Glätt-Maschine übernimmt die Buchdruckere
der Unterzeichneten jede Gattung Schreibpapier zum Glätten, wodurch ein vorzügliche
Glanz des Papiers, der besonders bei dem Gebrauch der Stahlfedern nothwendig ist
hergestellt wird. Zu Aufträgen empfiehlt sich

Die Buchdruckerei von Landerer et Heckenast

Gainsborough, angol festő VII. 201.

— Lady Mulgravet ábrázoló arcképe VII. 201.

Pautner

S. 2. *Lipót*, festő, * Budapest 1889 okt. 18. Max Liebermannál tanult Berlinben. 1910. és 1914. bejárta egész Olaszországot. 1909 óta főleg tájképeket állít ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban.

E. G. II. 415 l

MEGHIVÓ.

SAUTNER LIPÓT festőművész kollektiv kiállitására, a **„Svábhegyi“ nagyszállóban.** Ünnepélyes megnyitás augusztus 10-én. Nyitva augusztus 20-ig, naponta délután 3-tól este 1/2 10-ig. Belépődij 2 korona.

Tárgysorozat:

1. Jeruzsálemi leány	2000 K.	27. Jaffa	1000 K.
2. Utcza Jeruzsálemben	1000 K.	28. Csendélet	600 K.
3. Esti hangulat	600 K.	29. Olvasó asszony	400 K.
4. Jeruzsálemi király sirok	1000 K.	30. Virágárus	400 K.
5. Földalatti lakások Jeruzsálemben	400 K.	31. Jó hangulat	500 K.
6 Jeruzsálemi tanulmányfej	1000 K.	32. Görbe fa	200 K.
7 Esti látkép	800 K.	33. Tájkép	200 K.
8 Ráchel sirja	1500 K.	34. Mezei munka	300 K.
9. Jaffai utca	1000 K.	35. Kertek alján	300 K.
10. Jeruzsálemi tájkép	1000 K.	36. Magyar menyecske	300 K.
11. Virágos udvar	400 K.	37. Csalamádé behordás	400 K.
12. A Zion citadella	1500 K.	38. Vásár	400 K.
13. Téli est	300 K.	39. Rutén paraszt	200 K.
14. A festő	600 K.	40. Tájkép libákkal	200 K.
15. Tavasz	300 K.	41. Mosás a folyóban	200 K.
16. Virágárusok	300 K.	42. Nyári nap	300 K.
17. Munkánál	300 K.	43. Fasor a parkban	1000 K.
18 Erdő napsütésben	500 K.	44. Aranykor	2000 K.
19. Heverő akt.	2500 K.	45. Cseresznye	400 K.
20. Szomjuság	2000 K.	46. Tanulmány Ádám és Éva	300 K.
21. Zivatar	600 K.	47. Baromfi etetés	200 K.
22. Falu vége	400 K.	48. Vásár	600 K.
23. Patak	300 K.	49. Csendélet	300 K.
24. Hazafelé	600 K.	50 Csendélet	300 K.
25. Gereblyés leány	400 K.	51. Téli táj	500 K.
26. Napos ut	300 K.	52. Piac	400 K.

„Vörösmarty“-nyomda, Rákospalota.

Sautner Lipót

festő

Sautner Lipót

festő szül. 1889 Budapesten. Berlinben Max Liebermannál tanult. 1909 óta Budapesten él.

Lásd

Kunick II. 465 l.

Colonia Apulensis III. 140.

Sautner Lipót

1911. máj. – pin. kiáll. Nemzeti Salon

Kilátás, dajf. 300.–

Hegyi táj. dajf. 150.–

Népkönyvtári államsegély kiosztása III. 53.

Sautner Lipót

Műcsarnok
1914. tav. kiáll. - 309. 325, 328
1916-17. tél. kiáll. 262
1917 tav. kiáll. - 300, 308
1918-19. tél. kiáll.
1919. hadviselt nuv. kiáll.
103. Lyppert:
Karcteren, volt -

Bethlen Gábor, erdélyi fejedelem arcz K.

[redacted] II. 213.

Sautner Lipót

Mincsarnok festő Bpest

1909–10. téli kiáll. 581.

1911. tav. kiáll. Nyperh 529

1911–12 jub. kiáll. 589, 640, 641, 873

1912. tav. kiáll. 318, 391, 392

~~Arch. Ex.~~ III. 21, 22, 78, 132–135, 137,
138, 140, 149, 201, 202,

Sautner Lipot

szül. 1889. okt. 18. Budapesten
8 gimnázium. Max Liber-
manhoz nevt Berlinbe 1909-
ben. Ekkor kazajott elsőnyi
állitott ki a mücsarnokba.
~~Ekkor Erdei Olaszornagba~~
Velencébe Milanóban 1910-
ben. Másodszor 1914-ben
bejárta egész Olaszországot.
~~Katona~~ Amerikába került
mikor 1915 ben katona lett
olasz harcztéren volt. Mint
sokkant tért haza Arola állan-
dóan Pesten él.

A mivész körlesc.

1692-909-14
Irodai-helyiség.

271. Papir-kosár.

Egy darab barnara páczolt félkörű papirkosár, fedéllel és fülek nélkül.

Méretei: 39 cm. magas, 38 cm. széles és 28 cm. mély.

Becsértéke.....2.50 K

Régi leltári száma 43. Papirkosár 211.

Lásd a 135 ex 1897 számot.

Sautner Lipót

Thieme Becker

XX. IX: 497. l.

(dyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MDK

Sautner Lipót

Építkezés a szomszédban. Olajf.

Képzőm. Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 58. l.

SAUTNER LIPÓT

Októberi éj. Olajf.

Műcsarnok 1911/12. téli kiáll.kat. 69.oldal

Sautner Lipót

MDK

Októberi éj, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Sautner Lipót MDK

Aquincum, olf.

Hegyvidék, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Sautner Lipót MDK

Nyári vendéglő, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Sautner Lipót

Téli táj, of.

KMTárs. 1912. tav. kiáll. 56.1.

Sautner Lipót

MDK

Tavasz a hegyek közt, olf.

Rózsák, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Sautner Lipót

Téli táj, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. 55.l.

Sautner Lipót

MDK

Téli táj, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Sautner Lipót

Tavasz a hegyek közt, of.

Rózsák, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 6o.l.

Sautner Lipót MDK

Déli harangszó, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Sautner Lipót

MDK

Áll a malom, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Sautner Lipót MDK

Türelmes természet, olf.

Műcsarnok 1914.tavaszi kiállitás

Sautner Lipót

MDK

Falusi udvar, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Sautner Lipót MDK

Behavazott udvar, olf.

Miccarnok 1917 tavaszi tárlat

Sautner Lipót

MNK

Napsugaras utca télen, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Sauter Lipót [festő]

MDK

1919. májusában Újpesten, a Jógimnázium-ban, kiállításon szerepelt.

Bokor László: Az újpesti direktórium titkára 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969. márc. 21.

melk.

Sautner Lipót

Önarckép. ábra a 2. sz 6. l-ban

Az újpesti művészek 1919-es kiállításáról

Népművelés 1959. 2 sz 6. l.

Sautner Lipot

MDK

Életöröm, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás.

MDK

Sautner Lipót

Laborc, of.

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

14 l.

Sauter Lipót

Szerepelt az ujpesti művészek kiállítása a fógimnáriumban (1919 május)

Bokor László: A ujpesti direktórium titkára

Nagyabadság 1969 III. 21

Sautner Lipót MDK

Gyermekkor, olf.

Műcsarnok 1918619. Téli kiállitás

Sautner Lipót
Gyermekkor, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 16 l.

Sautner Lipót
Életöröm, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 16 l.

Sautner Lipót

MDK

Életöröm, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Sautner Lipót MDK

Gyermekkor, olf.

Mücsarnök 1918-19 téli kiállitás

Sautner Lipót

MDK

Laborc, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Sautner Lipót MDK

Akt, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Sautner , építész M.D.K.

Fábián [Gáspárral] körös terve megvételben rezzesült a Szent Imre kollegium új templom- és iskola pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

márc. 16 sz. 11. old.

Sautner

Müvenet 1910. 180

SAUTNER

Nr. 26, Ismeretlen férfi arcképe. Jelz. "Sautner"
100 x 75 cm

Veszélyeztetett Magánygüjtemények Miniszteri Biztossága. XLVII. számu leltár. A Földmüvelésügyi Minisztériumtól átvett képek. 1948.

Sautner Felix

~~fes~~

építész szobrász 1917 70 / 1877

festő.

1877-ben Potsdamban v. Bécsben
született. Atyja magyar állampolgár
Budapesten élt. itt tanult a mü-
egyetemen. Hofhausernél és
Aignernél dolgozott. Több pályozá-
ton vett részt. Főleg építészetnél
foglalkozott sokat rajzolt, aquarelleket
készitett Elesett az orosz
harcterén 1917. mágus-
Vártúzer volt. ban.

A Galád Közlesc.

A szépmüvészeti muzeum
graf. gyűjtemenyében
egy rajzaban

1668-909-21
Titkári-szoba

278. Papir-kosár.

Egy darab urna-alakú papir-kosár barnára festett fűzfából fedéllel és két karika fogóval, valamint peremein fonatdiszszel.

Méretei: 55.5 cm. magas, 33 cm. mély és 33 cm. széles.

Becsértéke.....10.K

Régi leltári száma

SÁUTNER 1. *Félix*, építész, szobrász és festő. * Potsdam 1877, elesett az orosz harctéren 1917. Budapesten tanult a Műegyetemen. Több pályázaton nyert díjakat. Mint festő, akvarelleket készített. Egy rajza a Szépművészeti Múzeum graf. gyüjteménvében.

Eg. gy II 415. l

Gallovich Jeno VII. 279

MDK.

293. Sautner:

Fürdés Elött. Olajfestmény.

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társaság V. akció.
Bp. 1923. 19. l.

Sautner András egri kőművesmester

A sárospataki rk. plébániatpl kőművesmunkáira kötöttek vele 650 rénes forint összegű szerződést. A munkál nagyrésze szeptember végére elkészült.

- Bétsky Mihály -

Magyar Műemlékvédelem 1969-70
Akadémiai Kiadó Bp. 1972

Sautner és Lomjánszki, építészek M.D.K.

második díjat nyertek a resicai postapalota tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.
márc. 16. sz. 11. old.

~~Fábián Gáspár~~ és Sautner János

épitészek Bizott.

Vrda

Magyar Épitőművészet

1910. 4 sz. 28–30 l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Sauter Gyula

Győr 1853 - 1857

l.

Jankó Ötvös - apródok

14. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sauer Leonardus

Thieme Becker

XXIX. 490. l.
(Lyka)

Zeleyey

Sauer Leonard

[illegible] épitésze

[illegible]

[illegible] Istvánt: [illegible] István
[illegible] tisztelettel [illegible]
[illegible] Székesfehérvárott
Székesfehérvári [illegible]

1938. 17. 6.

[illegible] 2. Schwicker [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
(ma [illegible]), [illegible]
[illegible] [illegible].

35

Sauer Leonardus

épitéz

XVIII. sz

lásd

Szőkesfeh. szemle

1931. 10-12. sz

4. l.

931 1105

925 110

SAUER, Paul, pozsonyi órásszegéd, majd mester

P. S. Uhrmachergesell, 6 hónapos fia meghalt.
(1824, II. kötet, 326 l)

—

U. az, Uhrmachermeister † 23 éves korában, Pozsony
1826 május 5, sorvadásban (1826, 606 l)

—

Pressburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Sauer-Salamon
nyomdája

ólomvisete: Walter Crane A-13-c-je
ábra a 140. lapon.

Dukai Károly: Az ólomviseiről.

Grafikai Szemle 1929 évf 4 sz 125-133 l.

Sauer Tamás

Kőmüves m.

1657. Wagyiszeben

Albrich Herm

289. l.

Sauer Tamás

Kőnüves

1657 Nagyszeben

Árad

Allszeb 289 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

M.O.K.

Sauer Vencel /Fellner Jakab tanitványa/

Fellner Jakab mester irodájában dolgozik, rajzol tervez, léptékes műhelyrajzokat készit társaival együtt a mester kivánságainak megfelelően.

/Magyar Müvészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Mü. Ert. 1960. 4.sz. 268. old.

So.

SAUER Vencel rajzőlő ? A pannonhalmi könyvtár őrzi 1770-ből a pannonhalmi rendház átalakitási terveit, amelyek az egri liceumba mennek vissza.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Sauer Vencel, építőmester

neve szerepel a pannonhalmi apátság 1768-ban elhatározott újjáépítési tervein, melyeknek a nyugodt klasszicizmus felé tolódó megfogalmazása erőteljes művészegyéniséget sejttet. S. V. neve azonban teljesen ismeretlen, viszont a tervek alapgondolatban s a felépítés részletformáiban erős rokonságot mutatnak Fellnerrek az egri liceumhoz és a Lamberg kastélyhoz készült terveivel. Genthon István ./.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma építéstörténete, Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1962.XI.évf. 1.sz. 6. old.

M.D.K.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma építéstörténete,
Művészettörténeti Értesítő, Bp.1962.XI.évf. 1.sz.
6.-8.old.

[illegible] épitőmester
[illegible] is ez irányban kellene a
[illegible] folyfalni. A terver nagyvonalu
[illegible] lása sorosem került kivitelre,
[illegible] a hosszas huza-vona egészen 1786-
[illegible] elhuzódott, amiror is II. József a többi
rendekkel együtt a bencés rendet is el-
törölte.

M.D.K.

Sauer Vencel, ismeretlen delineator

aláírásával került a pannonhalmi bences rend könyvtárába 1777-ben – tehát az ceri liceum tervezését követő 15 év múltan – egy terosokokat, mely higgensúlyozottságában, arányainak és részleteinek finomságában mezeme fölötte áll a liceum művészi szinvonalának. Szerző mindert a Gerlen át Pilgramig vissza vezethető terver Fellner és a püspök által javasolt változtatásainak tulajdonítja.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadámiai Kiadó,

206. old.
+ 394. „

MDK

Sauer Zsuzsanna **ruhatervező**

Budiparrajziskola 1941-42. 24. l.

Janeczwald Rudolf

Festménye szerepel az alábbi táblaton

(k. i.): Fejér és Veszprém megyei képzőművészet) III. Táblata Mután

Fejér megyei Hirlap 1970 XII. 6

Sauerwald Rudolf festő

neve említve

„Művészeti lőcsép az országból
– Tokajban"

Érzalmapparozsány
1971 június 20
7. old.

Sauerwald Rudolf festő

Szerepel a székesfehérvár:
hetek keretében rendezett
táslaton Tokajban

N.N.: Újabb táslat Tokajban

Ezakmanyorasszép 1971 J. 21

Sauerwald Rudolf

Tanyakörpont a képe (eml.)

szerepel az alábbi távlatok

Tovday Aliz: Fejérmegyei képzőművészek

Liáhítása

Fejérmegyei Hírlap 1968 XI. 10

SAUERWALD Rudolf /

1. Ház erkéllyel olaj 90x50
2. Alkony olaj 97x62

Fejér megyei képzőművészek kiállitása . 1966.
Kat. bev. Csukly Alajos

8

Sauerwald Rudolf

Kör erkéllyel, olaj 90 x 50 cm
Altony. " 97 x 62 "

Fejérmegyei képzőművének kiállítása.
Székesfehérvár. 1966. Kat. összeáll. Kalovánszky Alán. Bev. Csukly Alajos. S. l.

MDK

Sauerwald Tibor

Kiállitási hir

Fejérmegyei Hirlap 1967 dec.12.

SAUERWEIN Antal ötvös

Temesvár, 1851 előtt

GROTTE András: Kisérlet néhány magyarországi ötvös-jegy feloldására. 2. = Művészettörténeti Értesitő, 1991. 1-2. 68 - 69.

árképet fest. (Garas, 245. old.) 1740. március
in az „Utolsó vacsorát" ábrázoló képért 63 forin-
; vesz föl a prímás pénztárából, valamint 1765
arán több ízben kap összegeket. (Esztergom
ímási L Eszterházy ir. Barkóczy-rationes.)
59-ben Gosztonyi István írja Gyöngyösre Haller
muelnek, hogy Rossier Antoine pozsonyi festő
inlkozik. (OL Orczy L cso. 1-a Missiles fasc.
. Gosztonyi J. levelezése.) 1760-ban Haller 300
rintot fizet számára a hevesi templom oltárké-
ért és 20 forintot 3 portré megfestéséért, valamint
zsonyba való visszautazására 8 forint útiköltsé-
get. (OL Orczy L oec. fasc. 9. no. 318.) 1765.
gusztus 1-én Haller Sámuellel szerződést köt,
gy → Bernhart Dominicus svájci faragólegényt
tészetre kitanítja. (OL Orczy L Missiles. cso. 18.
sier A. levelezése.) Ez évből fennmaradt az a
ímla, amelyet Haller Sámuel fizet Bernhart Domi-
us asztalosnak, hogy Rosierhez menjen. A követ-
ő évben Rosier Antoine-nak Hallerék 10 db portré
téséért, 165 forintot fizetnek, továbbá egy oltárra
ló képért, a hevesi templomban való prédikáló-
kért és utazására különböző összegeket vesz fel,
gül → Bernhart Dominicus nevű legénye számára
forintot kap. (OL Orczy L oec. fasc. 40.) Rosier
69-ben levelet ír Haller Sámuelnek tanítványa.
rnhart Domokos képéről. (OL Orczy L Missi-
. cso. 18. Rosier A. levelezése.) 1772-ben egy má-
levelében a Pozsonyon átutazó fentnevezett ta-
ványáról ír és említi pesti letelepedési szándékát.
L Orczy L Missiles. cso. 18. Rosier A. levelezése.)
esztergomi vártemplomban a főoltárképet és
t József és Szt István oltárképeit festi 1771—72
zött. (Pálinkás, Esztergom XVIII. századi mű-

Sauerwein Frigyes
építész

l.
Siklóssy F. K. 9 tört.

156. l.

Sauerwein Géza

Nyomdász

l.

Kertész nyomtatott

269. l.

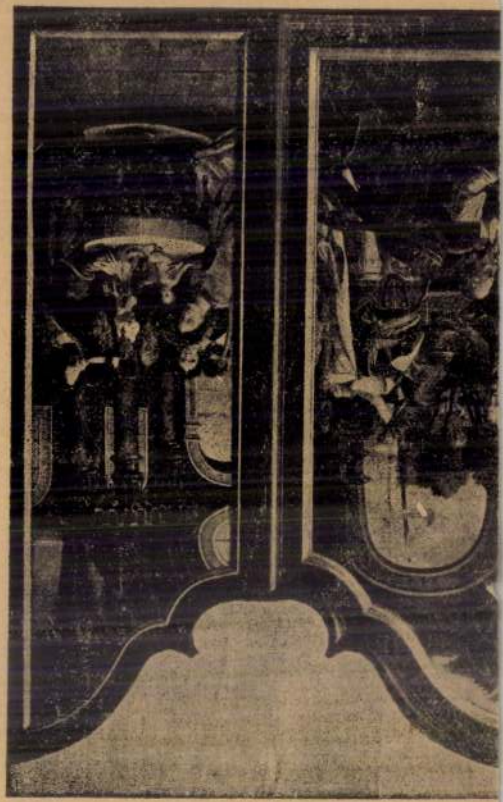

MUK

Sauervein Géza

nyomdavezető

a Neuer féle nyomda nagytetelségű vezetője volt Sauervein Géza. Cirta a Typographia első számában a programmot „öznte és zellemes" modorban. Az 1 z. ábrája a Gr. Sz.-ben Firtinger Károly: Szaklap-kiállításunkról.

Grafikai Szemle 1895 évf 1 z. 6 l-7 l

MDK

Sauervein Géza
nyomdája

és ügyelvezető volt meg Streibig Károlytól a nyomdát.
1868 ig vezette, majd örökösei 1887 ig. Később a győri
nyomda idegen kézbe került.
Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomdái
Grafikai Szemle 1893 évf 4 f. 17 l.

Sauerwein János Ferenc

Pozsonytéjfaluból
1786. jan. 5-én írás
lett

Írod
Horvmagyötv Bécsben
7. l.

Martinus Josephus Sauerwein

Pénzverdei tiszt Körmöczbányán

1707-ben.

Thaly Kálmán. Érmészet, ötvösség és pecsétmetszés a Rákóczi korban 1707. Arch. Ért.

1879. 95. l

LORENZ HEYNRICH SAUFFEHRT, pékinas

1754-ben Maria Terézia zaszlót adott a soproni pék-céh nek.ünnepen a zaszlót kék sapkaban és fehér leibliben a inasoknak kellett vinniök..A ruházatot a céh adta nekik, de egyizben 50 magyar forintot kellett fizetniök érte. Lorenz Heynrich Sauffehrt v.Pressburg 50 forintot fizetett.---------- 167.old. 42.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA. A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. sz. Győr, 1975.

Saul

kir. kancellár

utóbb csanádi

- püspök

1183-ban

l.

Fortt. Béla

163. l.

164. l. - 166. l.

utóbb kalocsai

érsek

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 242 l.

Név: Saull Josephus

Foglalkozás: puszamüves (Sclopetarius)

Szárm. hely: Reismark (Szerdahely ?, Szeben vm.)

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: _____

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

SAURACKER, Carl, pozsonyi fazekasmester

Herr C. S., gewesener Hafnermeister, 9 hónapos fia meghalt. (1833, 919 l)

Pressburger Zeitung
(Geuthon)

Saurbeck,? Isaac,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke:"Saurbeck,? Isaac,Scgaffhausen,1676." 119.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött XVII.században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 95.old

Arrabona,9. - Kantus János Múz.Győr,1967.
A Győri Múz Évkönyve

Saurbeck I./Isaac/ ,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 közöttm megfordúlt asztalosleg é-
nyek jegyzéke származási hely szerint: "Schaffhausen,
Svájc: Sauerbeck I." 123.old

Batári Ferenc: Asztalosleg ények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvesség é-
nek történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri
Múz.Evkönyve

Isaac Saurbeck, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészítő céh legénykönyvéből, 1675-től: "Isaac Saurbeck, von ~~Schaffhausen~~ Schaffhausen aus dem Schwitzerland". 102.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században. Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez. 93.old

Arrabona, 9. Xantus János Múz. Győr. 1967. A győri Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

SAURMAN, pénzverő

1540. január 27-én elrendelik Saurman pénzverőnek Prágában, hogy a tallért 14 lat 16 grán finomságú ezüstből kell vernie. 13.old.

DR. KUPA MIHÁLY: Pénzrendszereink áttekintése 1526 óta. 8.old.

AZ ÉREM. A M.R.M. éremtani füzetei. Folyóirata. XXIV. évf. 1968. 43-44. szám. Bp.

Satzlauer Mátyás

nagyrombati ötvös

Szűz Mária szobor 1781.

pentitől az esztergomi

főszékesegyházi kincs-

tárban

1.

Magtoporgraf

3387. KEREK EBÉDLŐASZTAL. Diófa, kihúzható, 3 betéttel. Biedermeier stílus . . . . . 80.—
3388. HEVERŐ. Diófa, 1850 körül . . . . . 75.—
3389. KAROSSZÉK. Fényezett diófa. Biedermeier. 2 darab . . . . . 120.—
3390. TÁMLÁSSZÉK. Diófa, brokáttal kárpitozva . 10.—
3391. TRÓSZEKRÉNY. Fényezett diófa, belsejében berakott díszítéssel. Biedermeier stílus . . . 200.—
3392. KÖNYVSZEKRÉNY. Diófa, Biedermeier . . 100.—
3393. ALACSONY ASZTALKA. Cseresznyefa, faragott díszítéssel . . . . . 20.—
3394. KAROSSZÉK. Diófa, marhabőrrel kárpitozva, 2 darab . . . . . 240.—
3395. ASZTALKA. Fekete fa, gyöngyházberakással. (Hibás.) . . . . . 22.—
3396. ASZTALI VITRINKE. Feketére pácolt fa, faragott és aranyozott díszítéssel. Barokk . . 25.—
3397. ÁLLÓTÜKÖR. Csiszolt üveg, a zenét ábrázoló faragott faállványon. Olasz . . . . . 90.—
3398. KIS ASZTALI VITRIN. Túlyagyökérfa, bronzveretekkel . . . . . 40.—

Satzlauer, Mathias

otvös Nagyszombatban

1781.

lásd

Lepersterghnics

41. l.

lásd Szaczlauer alatt

is!

Satzlauer Mátyás

nagyszombati ötvös

1.

Magyarorsz. művé-
szeti topogr.

257. 1.

Sauberer András

építi Franz Anton Pilgrammal a Jászó-i belépő állomást.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

541

C. Sauer

M.D.K.

90) Szent Anna oltár. 1872.

Budapest székesfővárosi Művészeti Tárgyaimak Katalogusa
Bp. 1913.

17/l.

M.D.K.

C. Sauer

98) Szent Terézi oltárkép. 1872.

Budapest Székesfőváros Művészeti Tárgyainak katalogusa
Bp. 1913.

184

Sauer C.

Jestö

l. Schoentabani

8. l.

M. D. K.

SAUER C. Jestő

A gellérthegyi Kálvária stációi-
nak képei (1873.)

Budapest műemlékei II. Bp. 1962. 528.e.

SAUER Ferenc bécsi lakos, calcographus. Meghalt Egerben 1771 március 22-én 50 éves korában.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Sauer Ferenc, bécsi lakos,
Calcographus

meghalt Egerben 1771.
március 22-én 50 éves korában.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 394. old.

Sauer Jakab

épitész Győrött 1826.

Remektő és más rajzát fia ajándékozta a győri gimnázium múzeumnak. Egy emeletes oszlopsoros és szobros középület rajza ez és a pozsonyi templom K. Márton-oltárának rajza.

Barcza Leander: Adatok Győr műemlékeiről. Győri Kemle. 1933.

62. l.

Sauer Jakab

építész, Győr, 1826.

Lásd

Győri Szemle

1933. 62. l.

Topográfia

1 drb. eredeti

2 drb. nyomat

M.D.K.

SAUER János

szül. 1744 Pestel (Magyarország)
megh. 1811 Olmütz

1782-ben olmützi polgár

Garas XVIII. 17 246.l.

SAUER JÓZSEF
építész

Pécs

Szent István tér

TKM 331

SAUR

SA(U)SSER, Joseph, pozsonyi óránegéd

J. S. Uhrmachergesell, +23 éves korában, Pozsony, 1822 szeptember 13, tüdőbajban. (1822, II. kötet, 383 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Sauer Leonardus

Architektus, 1702-ben a város átalakítását volt kivalott elvégezni a ~~belvárosi plébánia-templomban~~, Szt. István templomban. A homlokzat mellé a Schweiker Georgius Johannes-nek tulajdonítható (fel. tételesen)

Dr. Fitz-Gáspár-Papp, Szekes/ehérvár, Bp. 1966.

36 l.

Sauer , Leonhard
bécsi épitész MDK

Szfvári Szent István székesegyház. 1702-ben Leonhard Sauer és Johann Geor. Schwicker a tetejét, tornyoit és homlokzatát renoválta.

Fitz, Székesfehérvár, 54.X. o.

5

Leonhard Sauer M.D.K.

bécsi építén

1702 ben rendbehozta a nézesfehérvári püspöki kézescyhánat.

Genth. Müeml. 1959 I. 350.

N D. K.

SATTLER Käthe festő

1906-ban Nagybányán a Szabad-
Iskola növendéke

Rétí Bp. 1954. 327. l.

Sattler Käthe

Nagybányai kiáll kat. 1912.

82

Római ezüstedő IX. 117.

MDK

Sattler Käthe,

1906-ban az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje./1902-1912./ 82.1.

SATTLER, Lorenz, festő Pozsonyban

L. S. Maler, 8 hónapos leánya meghalt (1818, 967 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Sattler Lőrinc, festő

1818-ban kishonya hal meg Pozsonyban.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 175?-185? között

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf. 1. sz. 23. old.

Sattler Manó

épitész

vizfest. ont.

6 hónap. jó eredm.

tanár Bentheim Artur

Iparrajziskola 1911.

M. D. K.

SATTLER Philipp asztalmester

Buda
~~Nagykaroly~~ polg. jog: 1797

Vogel Sebestyén „mesterremekének „kötő mestere"

Z. S. Vogel 154

SATTLER-SEIGERSCHMIDT ANNI

Csendélet. Vászon 4ox52.

Ernst Muzeum aukciói. XXXIV. 37.oldal

Sattory, Jacob

1.

LykaMagyműl800-50

70. l.

3.

4.

Sattler Mihály épitész

Március 16-án meghlat.

Halálozás

Magyar Nemzet 1964. március 18 6 l.

_____ *műhely.*

yfőnökség!

v _____ hó____n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ számu _____

am.

évi _____ hó_____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Sattler Josef

Land
2
Exhibr. 57
58

Sattler Hubert

festő 1817-1904.

Esztergom a Dunáról nézve. o. 1873.
Az esztergomi prímási palotában.

Magyarország műnészeti topografiája.
I. 143. l.
és fentitől még négy kép, köztük 2 esztergomi u. ott.

u. o. 144. l.

73/97 : VII

ázolt leányka kezeit összetette és ajtatosan
e haját csokorra kötött szalag szorítja, szeme
ája kivagott és ingecskéjének szélei lát-

ro tojásdad alakú, méretei 43 : 36 cm.
16-án
a 37078/96 sz. rendelet alapján Martin Colnaghitól
0. 27. = 535. 27.
7. I. 8-án. — Elpámoltatott 1897. február 2-án
ás tudomásul vétetett 1897. III. 25-én a
(123/97.).

Sattler Eligius, Loy

Ötvös 1576-1592.

Hoffmann-Porsony 58. l.

Hoffmann Südost

Sattler Eligius, pozsonyi ötvös V. 112.

Sattler Eligius, pozsonyi ötvös V. 107, 108, 110.

Sattler Eligius

ötv

Kömagyötvj. 1734. 27

SATTLER, Friedrich, városi asztalosmester

F. S., bürgerl. Tischlermeister, 13 hónapos lánya meghalt. (1841, 303/1)

—

Herr F. S., Tischler, 9 éves lánya meghalt. (1845, 244/1)

—

F. S., bürgerl. Tischlermeister, 3 éves lánya meghalt. (1849, 258/1)

—

Preßburger Zeitung
(Zeitung)

Sattler, Hubert

ostrák festő
1817–1904.

Simor rendelése
a művésznél

l.

Magyarorsz. művé-
szeti topogr.

I. 133. l.
134. l.

oktatásügyi minisztertől.

BUDAPEST
935 APR. 12 15
N 5 N

. Bizottsága

Budapest
Üllői u 33.

Sátori Pál

mutatás

lásd

Ráth György 1896

312. C

Szentiványi Gyula 21 S.

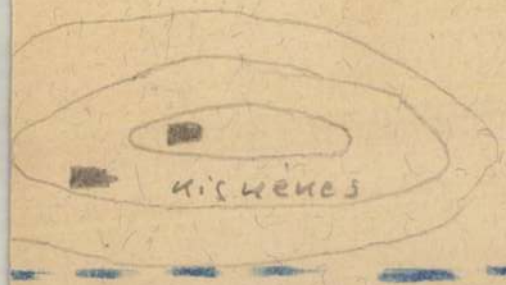

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Sátori Pál

Közlevéltár
1358 l

MDK

Sátori Pál, mülakatos

sárgarézből alakitott diszitményeket.

Edvi Illés A.: A vasmüvesség az ezredéves kiállitáson. MMÉE Közl. 1 897. XXXI.kötet. V. füzet. 225 - 238.l.

Sábori

Magyar Nemzet 1985. VIII. 3.

Sábori Pál

ut 90 éves Műcsarnok

Magyar Nemzet 1985. VIII. 3.

Sátori Pál, mülakatos

Sparmüvészet 1896-ban 307.

Miv. oktatás.

Rajz oktatás. Satschek Ferenc.

Allgem. Handlungszeitschrift. 1828. jul. 19.
34. 1.

Sattler prof.festö.

Pesther Handlungszeitung.1842.apr.30.
148.l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II 241

Név: Sattanovichz Gregori

Foglalkozás: aranyünes

Szárm. hely:

Hitfelekezet: Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1726 VIII. 23

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II 241 l.

Név: Sattanoviz Matthias

Foglalkozás: aranyműves

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1719 II. 28

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

Sattler Anna, épített

L: Genthy László

Terhai András: Bp-i üzletportálok 40-44

Magyar Építőművészet, Bp. 1983. 83/3

Sattler Anna, építén.

L.- Gergely Zsolt

– „A Műteren 12' munkáiból 41-43

Magyar

Építőművészet Bp. 1983 83/4

Sattler Anna, építész

„Körlevelezőlap."

Gergely Zsolt – Sattler Anna.

1. Elsőnek egy víztornyot ajánlunk figyelmetekbe. Az OPEION-ban közreadott Jánossy-épületek közt is szerepelt. A gödöllői víztorony a fényképről gyűjtött első benyomásokat a valóságos találkozás élménye messze felülmúlta. (repr.)

2. A második ajánlásunk is egy víztorony és a köréje épült épületcsoport. Nyíregyháza-Sóstón a Hotel Krúdy, a Svájci pavilon, a kaszinó (teljesen romosan) körít egy víztornyot. Az egész együtt még romjaiban is idézi egy tóparti üdülőhely hangulatát. (említve).

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 14-old.

M.D.K.

Sattler Eliejus Loy. ötvös

1576-ban Pozsonyban pörbe keveredik Christoph Liebhardt-tal és Georg Fockh ötvösmesterekkel; 1582-ben tanulónul fogadja Thomas Pürckher innsbrucki ifjút; 1583-ban Jacob Steigerrel pereskedik; 1584-ben tanulónul fogadja a komáromi Postoly Istvánt, 1586-ban segédül fogadja Jeremias Schmol-t és Symon Zürfuesz-t. 1588-ban felszabadítja Stefan Postolyt, 1592-ben pedig Schmolt.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 58. old.

MDK

Sattler Eligius

Mih. Pars. 107. 108. 110.

MDK

Sátory József

Virágcsendélet, vf.

Ernst Muzeum aukciói XXVII. 68.1.

MDK

Sátory Lipót

Az V.osztály. 1920. című plakát repr.

Magyar Plakát-Történeti Kiállítás.1960.
Műcsarnok.Kat.

MDK

Sátory Lipót /1899-1943/

Károlybakák hangversenye. 1918., 126x95 mgt

Admirál Bár. 1919., 95x63 MH

Tabarin és Ever cipőkrém. 1919., 127x95 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960.
Műcsarnok. Kat. 37.1.

MDK

Sátory Lipót /1899-1943/

A tanitónő. 1917., 126x94 FSZEK

Mady Christians. 1917., 126x95 OSZK

A vasgyáros /filmplakát/ 1918., 126x95 OSZK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960.
Műcsarnok. Kat. 37.1.

MDK

Sátory Lipót /1899-1943/

Mária-Magdolna / filmplakát/ 1920., 126x95.5 LTM

Dietrich is Gottschlig Rt. 1920., 126x95 mgt.

Tűzoltónap. 1921., 95x64 LTM

Magyar Plakát-Történeti Kiallitás.1960. Műcsarnok. Kat. 37.1.

MDK

Sátory Lipót /1899-1943/

Józsi, te csalsz /filmplakát/ 1926., 95x63 OSZK

Mi van eladó? /filmplakát/ 1926., 126x95 OSZK 00397

Magyar plakát-Történeti Kiállítás.1960. Műcsarnok. Kat. 37.l.

MDK

Sátory Lipót / 1899-1943/

Csókos asszony / filmplakat/ 1926., 95x62 OSZK

3 szoknya meg 1 nadrág / filmplakat/ 1926., 126x95 OSZK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960. Műcsarnok. Kat. 37.1.

MDK

Sátory Lipót /1899-1943/

Zoro-Buru - Aranyások a Rivierán / filmplakat/ 1925., 124x95 OSZK 00309

Rintintin - Egy alaszkai kutya története.1925., 126x84 OSZK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960. Műcsarnok. Kat. 37.l.

Sátory.

Magyar Nemzet.
1949. v. 6., 4. old.
(: Bezámoló :)

Sátori Lipót M.D.K.

Politikai plakátok a Tanácsköztársaság idején

M. Abonyi Arany: Felentkezett az 1919-es plakát "ismeretelen" művésze

Magyar Nemzet 1965. május 8. 4.l.

MDK

Sátory Lipót és Fejes Gyula

közös munkájukért 1. és 2. 500 és 300 pengős dijat

Eldőlt plakátpályázat. Magyar Iparművészet. 1927. 182. l.

Sátory Lipót

Fejes Gyulával közösen készített
plakátja a MFTR pályázatán
a 600 pengős I. díjat kapta,
és a másik kategóriában 400 pengős
I. díjat

Uj Nemzedék 1927 X. 18

Sátory MDK

Utazzon hajóinkon, plakát

Plakátmüvészet
Országos Magyar [illegible]irlat
az uj Müvészházban, 1929.

MDK

Sátory - Fejes

Erº és szépség, Zoro-Huru. 1926., 125x95
OSZK 00418

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 37.1.

MDK

Sátory--Fejes

Erő és szépség, Zoro-Huru

1885-196o. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 196o.

Báthory Lipót, 1898-1943

3 szoknya meg 1 nadrág, filmplakát

Józsi te csalsz, "

Mi van eladó, "

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

Sátory Lipót
grafikus

M.D.K.

Plakátjairól.

Lehőcz Mária
~~Stoutha Sándor~~: A magyar plakát útja, 25 l.
Művészet, 1961. február

Sátoraljaújhely

grafikus

A művész plakátjai a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében találhatók.

P. Brestyánszky Ilona: Az utcaművészek...
Művészet 1974 június - 4 lap.

Sátory
Fejes

Az 1920-as években ismert volt
a plakátokon a Sátory-Fejes "sig-
lus".

B. J.: Ötven politikai plakát.
Művészet, 1973. január - 44 oldal.

Sátori Lipót

A műhely levegője tiszta legyen!/plakát/

Rajztanitás 1969/3 3.old.

MDK

Sátory Lipót, 1899-1943.

A tanitónő

Mady Christians

A vasgyáros, filmplakát

Károlybakák hangversenye

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Sátory Lipót, 1899-1943.

Admirál Bár

Tabarin és Ever cipőkrém

Ave Ceasar, filmplakát

Dél Csillaga, "

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Sátory Lipót, 1899-1943.

Fekete tulipán, filmplakát

Alkohol

Az V. osztály, "

Mária-Magdolna, "

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Bátory Lipót, 1893-1943.

Dietrich is Gottschlig Rt.

Tüzoltónap

Farsangi mámor, szinházplakát

A mühely levegője tiszta legyen

1935-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Bátory Lipót, 1899-1943.

Antiinsect

A Notre Damei toronyőr, filmplakát

Zoro Huru - Aranyásók a Rivierán, filmplakát

Rintintin - Egy alaszkai kutya története

Csókos asszony, filmplakát

35-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

Sátory Lipót, grafikus MOK

A Tanácsköztársaság levezése után más, itthon maradt művészekkel együtt, anekdótázó vagy karikirozó plakátokat készített.

Munányi: Kovács Endre: A magyar Plakáttörténeti Kiállítás 8. l.

Népszabadság, bp. 1960. november 29.

MDK

Sátory /Lipot/

———— és Fejes :

"Erő és szépség, Zoro-Huru" 1926.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS.BP. 1960.

37.1.

Sátory /Lipót/ MDK

A filmplakát silány özönéből talán csak a Sátory-Fejes müvészkettős alkotásai képeznek néha kivételt. Sátory rajzosabb...Fejes képviseli a magasabb szinvonalat.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMÜVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORU KÖZÖTT

LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II.Bp.1961. 18-66.l.

51.l.

MDK

Sátory Lipót
1899- 1943

"Tabarin és Ever cipőkrém" 1919

""Ave Caesar" filmplakát 1919

"Dél Csillaga" filmplakát 1919.

"Fekete tulipán" filmplakát 1920.

"Alkohol" 1920.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS.BP. 1960.

37.1.

MDK

Sátory Lipót

"A Notre Damei toronyőr" filmplakát. 1924

"Zoro Huru -- Aranyásók a Rivierán" filmplakát 1924.

"Rintintin -- Egy alaszkai kutya története."1925.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS.Bp. 1960.

37.1.

Sátory Lipót

"Farsangi Mámor" színházplakát/ 1921.

"A mühely levegője tiszta legyen" é.n.

~~"Antiinsect" ("Az~~

"Antiinsect (Az ideális féregirtó)" 192?

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.

37.l.

MDK

Sátory Lipót

"Csókos asszony" filmplakát 1926.

" 3 szoknya meg 1 nadrág"
filmplakát 1925.

"Józsi,te csalsz" filmplakát 1926.

"Mi van eladó?" filmplakát 1926.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS.Bp. 1960.

37.1.

MK

Sátory Lipót /1899-1943/

"A tanitónő" 1917.

"Mady Christians" 1917.

"A vasgyáros" filmplakát 1918.

"Károlybakák hangversenye" 1918.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.
37.1.

Sátory Lipót

"Az V. osztály" filmplakát 1920.

"Mária Magdolna" filmplakát 1920.

"Dietrich is Gottschlig Rt" /sic/ 1920.

"Tüzoltónap" 1921.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.

37.l.

MEK

Sátory Lipót
/1899- 1943/

"Tabarin és Ever cipőkrém" 1919.
"Ave Caesar" filmplakát 1919.
"Dél Csillaga" filmplakát 1919.
"Fekete tulipán" filmplakát 1920.
"Alkohol" 1920.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.
43.1.

Sátory Lipót MDK

Repr:

"Az V. osztály" 1920.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

25. **kép.**

MDK

Sátori Lipót - Földes Imre

Pierot és Pierette, filmplakát
Elszáll a mámor, "
2o19. esztendőben...

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mics. 196o.

Sátori Lipót MDK

Földes Imre

és Sátori Lipót:

"Pierot és Pierette" /Filmplakát/
é.n.
"Elszáll a mámor"/filmplakát/ é.n.
"2019. esztendőben..." é.n.

Magyar Plakét-Történeti Kiállitás.Bp. 1960.
21.l.

MDK

Sátory Lipót /1899-1943/

Alkohol. 1920., 125x96 OSZK

Az V. osztaly /filmplakát/ 1920., 126x95
OSZK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 37.1.

MDK.

Sátori Lipót

1919-es plakátjairól

Magyar Nemzet 1965 május 8.lap -

Sátory Lipót MDK

Csókos asszony, filmplakát, 1926

3 szoknya meg egy nadrág, filmplakát, 1926

Józsi, tő csalsz, filmplakát, 1926

Mi van eladó? filmplakát, 1926

Mücsarnok 1950. Magyar plakát-történeti kiáll.

Sátory Lipót MDK

Az V. osztály, repr.

Mücsarnok 1960.Magyar plakát-történeti kiáll.

Sátory Lipót

MDK

A tanitónő, 1917

Mady Christians, 1917

A vasgyáros, filmplakát, 1918

Károlybakák hangversenye, 1918

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Sátory Lipót MDK

Admirál Bár, 1919

Tabarin és Ever cipőkrém, 1919

Ave Caesar, filmplakát, 1919

Dél Csillaga, filmplakát, 1919

Mücsarnok 196o.Magyar plakát-történeti kiáll.

Sátory Lipót MDK

Fekete tulipán, filmplakát 192o

Alkohol, 192o

Az V. osztály, filmplakát, 192o

Mária-Magdolna, filmplakát, 192o

Mücsarnok 196o. Magyar plakát-történeti kiáll.

Sátory Lipót MDK

Dietrich is Gottschlig Rt., 192o

Tüzoltónap, 1921

Faraangi mámor, ~~xxxxx~~ szinházplakát, 1921

A mühely levegője tiszta legyen, é.n.

Műcsarnok 196o. Magyar plakát-történeti kiáll.

Sátory Lipót MDK

Antiinseet /az ideális féregirtó/ 192?

A Notre Damei toronyőr, filmplakát,1924

Zoro-Huru-Aranyások a Rivierán, filmplakát,1925

Rintintin - Egy alaszkai kutya története, 1925

Műcsarnok 1960.Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Sátory Lipót /1899-1943/

Farsangi mámor /szinházplakát/ 1921., 126x95 mgt.

A műhely levegője tiszta legyen.é.n., 59x45 LTM

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960. Műcsarnok. Kat. 37.l.

MDK

Sátory Lipót /1899-1943/

Antiinsect /Az ideális féregirtó/ 192?,
94.5x63 FSZEK

A Notre Damei toronyőr / filmplakát/ 1924.,
126x95 OSZK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 37.1.

MDK

Sátory Lipót /1899-1943/

Ave Caesar / filmplakát/ 1919., 126x90 LTM

Dél Csillaga / filmplakát/ 1919., 126x90 LTM

Fekete tulipán / filmplakát/ 1920., 124x96
FSZEK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 37.1.

Sátory Lipót, grafiis

Filmplakát tervező. A silány termelésen felülemelkednek alkotásai. Rajzos a stilusa. 51.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Budapest. 1961. Franklin Nyomda. Bp.

M.D.K.

Sátory Fejes Gy. /v. Sátori, a név nem olvasható tisztán./

Louis Tomka Serafini jazz-hegedüs vendégszereplésére készitett a müvészről plakátrajzot a "Royal Pálmateremben"

Szinházi Élet. Bp. 1929. febr. 3-9. XIX. évf. 6. sz. 86. lap.

Sasvár bucsujáró hely

Czerna Károly rajza.

Repr.

Orsz. T. 259. f.

BUDAPEST

IV.

Belvárosi plébánia templom

A pesti plébánia-templom ... VV 1868

541.c

Sasvári kegykép

731 **Matejka József**: Mária zarándoka. A Sasvári kegyelemkép története. 3. kiad. Szakolcza, 1899. fve. 61 old. Képekkel. 2.—

min. tanácsos

Péterffy Lajos, VI. 310.

Mária Zarándoka. A nagyvári kegyelem-kép története.

III. kiadás
16°, 3 K, 61 L, Szakolca, 1899

Nagyvári kegyelemkép

Sasvár

Czobor Imre nádor-
helyettes síremléke.
1580.

Divald Magyarművenel
190, 192. l.
képpel

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Sasvár

Közephori vár

l.

Pász Havesm várai

Felsőmagyarországi fajánszok

VIII. 137.

Sasvári (bucsutemplom) kegyelemkép-
kép-ének
története

Matejka József:

Mária Zarándoka.
A sasvári kegyelemkép
története
Harmadik kiadás

Szakolca, 1899

fd.

JAHRBUCH

des

OSTEUROPA-INSTITUTS

Sasvári kegyelemhely

temploma

kéje repr.

Kiss Ilkhath Magy

654. l.

Sasvári várkastély

Épült 1881

l.

Pári Hevesmvárai

Fajaniszok, felsőmagyarországi

VIII. 137.

Sasvári pálos templom

tervezte Vépi Máté

héppel

l.

Biró Magyarád

21. l. 22. l.

SASS Valéria

Tiniszalon: irodalom igen, szrobéria nem!

Beszélgetés folyt, a szó legszorosabb értelmében

FOTÓ: SZABÓ-JILEK ÁDÁM

Nem tudom pontosan, mióta vannak irodalmi szalonok, de Fellini Casanovája után abban biztos vagyok, hogy a tizennyolcadik század derekán azok gyakran elég sznob módon működtek. A hajvakarótűk és a kor márkás púderei, az oktalan, de nagyon okosnak tűnő csacsogás és a panelintelligencia rányomták bélyegüket e polgári létben leledző társasági időtöltésre. Szintén az említett film az ékes bizonyítéka, milyen — nem éppen szellemi — izgalmak szőtték keresztbe-kasul a madamok irodalmi díszletekkel felcicomázott estélyeit.

Nem tudom, hazánk mióta nevezhető — nevezhető e egyáltalán? — polgári létben leledzőnek, de néhány napja egy budai villa első emeleti lakásának összenyitott szobáiban sok gimnazista, egyetemista és műértő házigazdák társaságában polgári külsőségek nélkül, a földön ülve — és persze, nem utolsósorban Mészöly Miklós társaságában —, valódi polgári szellemi élményekben lehet részünk. Eleinte némi zavartság, de semmi kiöltözés, semmi önmutogatás, csak — néha kicsit egyoldalú — beszélgetés.

Persze az a közismert tény, hogy Mészöly Miklós kitűnő író, és az egybegyűltek ezért nyilván kellőképpen tisztelik is őt, még nem lett volna garancia semmire. (Hány író—olvasó-találkozó, irodalmi est futott már zátonyra, amikor kiderült, hogy a kedves közönség meglehetősén felületesen ismeri az egyébként nagyon elismert meghívott szerző életművét.)

Nos, ezen az estén nem röpködtek a könyvcímek és kiadási évek, senki sem akarta megmutatni, hány adatot magolt be előző este a Ki kicsoda, vagy a Kortárs Irodalmi Lexikon „Mészöly Miklós" címszavából. Nem érezhette magát kényelmetlen helyzetbe a nagy többség, amiért legfeljebb a Magyar Hírlap hasábjain olvasott az írótól valamit.

Helyette beszélgetés folyt, a szó legszorosabb értelmében. Irodalomtól a környezetvédelmen keresztül az atomkorszak megoldhatatalannak tűnő dilemmáiig sok mindenről. Mi cérdeztünk, Mészöly Miklós vászolt, és a legvégén kicsit megrc, amiért nem szakítottuk többször félbe, amikor kicsit „elkalandozt".

Lehet, hogy ilen ma egy irodalmi szalon? Lehet. De lehet, hogy nem. Akkor viszont ki kell találni valami más elnevezést, mert a jövő héten Faludy György lesz a vendég...

• B. P. P.

A Századvég Kiadó könyvheti terméséből

Vészjelek Moszkvában

Napjainkban, amikor minden érték átértékelése folyik, és népi avagy nemzeti játék lett közelebbi és távolabbi múltunk történelmének újraírása, fölbecsülhetetlen segítség az elfogulatlan tájékozódáshoz minden szakszerűen közreadott, hitelesen eredeti dokumentumgyűjtemény. Mint a könyvhétre megjelent „A moszkvai magyar követség jelentései 1935—1941" című kötet anyaga is: a most először publikált 228 követi jelentés, amely pontos és átfogó képet ad a magyar—szovjet kapcsolatok alakulásáról s arról, hogy a magyar külpolitika törekvéseit a két háború között csaknem kizárólagosan az elveszített területek visszaszerzésének vágya uralta. Még Moszkvában is, melyet pedig a magyar államfő, Horthy Miklós kormányzó több mint politikai — ideológiai ellenfelének tekintett, s ahol ezért csak egy évtizednyi halogatás után, vonakodva került sor 1934-ben a magyar követség megnyitására. S éppen Moszkva 1939 utáni agresszív terjeszkedése — melyet a magyar követ méltán nevezett erkölcstelennek — lehetett volna figyelmeztető példa arra, mekkora veszedelmekkel járhat bármely revíziós politika.

A két ország kapcsolata — ez egyértelműen kitűnik a követi jelentésekből — egy pillanatra sem vált barátivá. Egyik sem számított a másik segítségére, támogatására; úgy vélte, nincs is rá szüksége — majd amikor mégis volt, nem kapta meg a másiktól. A magyar vezetőség kárörömmel fogadta a szovjet nagyhatalmi ambíciók ismételt megfeneklését. A szovjet fél pedig nem habozott megszakítani a követségi kapcsolatot Magyarországnak az antikomintern-paktumhoz való csatlakozását követően, hogy — mintegy példát statuálva — elrettentse a térség többi kis államát valami hasonló lépéstől. Ám e haragszomrád akkor, 1939-ben még csak rövid közjáték volt; a közvetlen szomszédunkká váló Szovjetunióval föl lehetett újítani a korábbi viszonyt.

Legalábbis 1941-ig, amikor — a német támadást követően — viszont a magyar fél mutatkozott hajthatatlannak.

Bizonyos, hogy a két ország kapcsolatát jelentős mértékben megterhelte (az ideológiai ellentétektől nem függetlenül) a Szovjetunióban működő, saját publikációs fórummal rendelkező magyar kommunista emigráció. De e problémát a maga módján Sztálin oldotta meg: csaknem a teljes magyar kolónia áldozatul esett önkényének. A magyar követség értetlenül és megdöbbenve figyelte a tisztogatásokat — a különben száraz jelentések nyelve szinte irodalmi magaslatra emelkedik, amikor az elszabaduló pokolról tudósít —, majd a magyar politika szempontjai felől próbálta értelmezni a fejleményeket. Kun Béla sorsát látva nem minden számítás nélkül engedték Rákosi Mátyást a Szovjetunióba távozni.

Az érdeklődő olvasót természetesen nem éri mindez váratlanul, hiszen 1989-ben megjelent első moszkvai követünk, Jungerth-Arnóthy Mihály naplójának 1934 és 1939 között írt része. De a napló sok helyen hiányos, töredékes — s ezt a most közreadott iratok kiegészítik, pótolják. Végképp új lehet az utolsó, 1939-től 1941-ig terjedő szakasz anyaga, amikor Kristóffy József volt a követ, s mindkét országnak egy új világháború kihívásaival kellett szembenéznie. (Századvég Kiadó)

• Veres András

Kiscelli Múzeum: Terepszemle

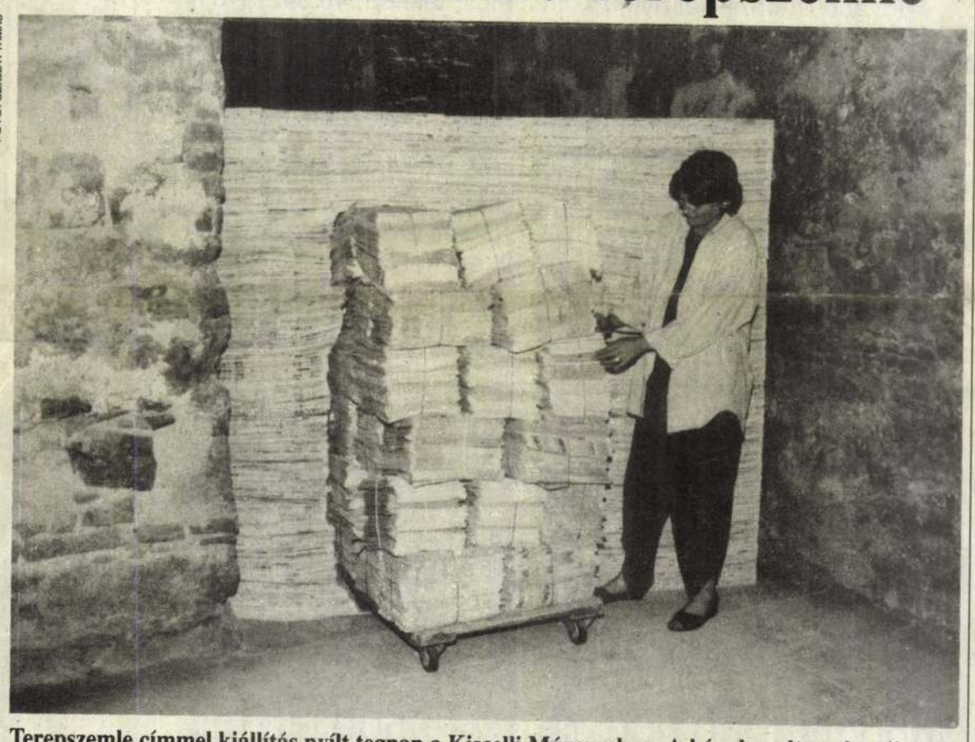

FOTÓ: SZIGETI TAMÁS

Terepszemle címmel kiállítás nyílt tegnap a Kiscelli Múzeumban. A kápolna altemplomában az adott tér lehetőségeire épített fényinstallációt készített a három bemutatkozó művész. Felvételünkön Sass Valéria a „Közvetett valóság" szerepét betöltő újságkötegek rendezése közben

Az Európai Utas Bécsben

A Wiener Journal című osztrák folyóirat és a Tudományos és Kutatási Minisztérium látta vendégül Bécsben az Európai Utas szerzőit és szerkesztőit.

A magyar lapot Göncz Árpád levelének felolvasása után Dr. Erhard Buseck néppárti alkancellár és magyar részről Módos Péter főszerkesztő, Ki Gy. Csaba, Vásárhelyi Miklós, Tomogáts Béla és Görgey Gábor mutatták be a minisztériumban összegyűlt meghívottaknak. Az előadások főként a közép-európai régió jövője, az itt elhelyezkedő országok együttműködési esélyei és az európai integráció kérdéseit járták körbe. A térség legnagyobb problémájának a nacionalizmust ítélték, az Európához tartozás záloának pedig az ezelleni harcot tartották. Buseck szerint fennáll a közép-európai tömörülés lehetősége, ha a gazdasági együttműködés politikaivá bővül.

A Wiener Journal főszerkesztője lapunknak elmondta, folytatni kívánják az együttműködést az Európai Utassal, így járulva hozzá a közép-európai régió szellemi párbeszédéhez.

Minden számban fordítanak a magyar folyóiratból cikkeket, és az Európai Utas is közöl tőlük írásokat. Magyarország szerepét a határokon túl élő magyar nemzetiség miatt ítéli kiemelkedőnek a régió együttműködése szempontjából.

• I. A.

Kell egy csapat?

Lehet-e, kell-ena társulatot építeni? Vagy alkami társulásokra van szükség? Vanak-e, lehetnek-e színházi műhelye, egyáltalán műhelyek, kisközösségek? Ezekről a kérdésekről beszélget holnap este a Merlin Színházba egy asztal mellett Ascher Tamás, Jordán Tamás, Ruszt József és Székely Gábor.

Az est második részében Esterházy Péter, Parti-Nagy Lajos, Dés László, Tóth József és Vallai Péter vállalja a közönség szórakoztatását.

Trubadúr — à la Família

A TPA Produkciós Iroda szeptembertől új sorozatot indít előbb a Petőfi rádióban, majd a televízióban. A sztoriról, s az előkészületekről Gát György producert kérdeztük.

— Egy cigánycsalád elegáns, drága, exkluzív éttermet vezet, ahová külföldiek és híres színészek járnak. Az étterem neve Trubadúr, a történet Pest határában, a zöldben játszódik — meséli Gát György.

— *Kik készítik a sorozatot?*

—Az alapcsapat ugyanaz, aki a Linda óta filmeket gyárt. Azok, akik velem dolgoznak immár 15 éve: Réz András művészeti vezető, Szurdi Miklós, Kolos István, Vas Zoltán Iván rendezők. Kibővültünk Csemer Géza cigány származású íróval, akitől azt várjuk, hogy ezeket a sajátosságokat hozza be a sorozatba. Több szakértőnk is van a cigányság köréből.

— *Róluk szól ez a játékfilm?*

— Nem általában, csak egy konkrét cigány családról. Mi nem politizálunk, mindig távol tartottuk magunkat tőle. De a műsor szórakoztató jellege mellett nagy szerepet játszhat a cigányság befogadásában, elfogadásában is. Augusztus végén a rádióban indulunk először. Kipróbáljuk magunkat, megnézzük, hogyan működik, hogyan fogadják, és változtathatunk, ha szükséges.

— *Később párhuzamosan menne a rádióban és a televízióban is?*

— Igen. Az álmom az, hogy ugyanabban az időben adják a tv-ben és a rádióban is. Aki nem tud éppen tévét nézni, meghallgathatja a rádióban. Nagyon szeretném novemberdecemberben a televízióban is elindítani.

— *Kik lesznek a szereplők?*

— Egyelőre várományosai vannak: Kállay Bori, Oszter Sándor, Vándor Éva. Nem akarom tovább mondani a névsort, mert még csak szóban állapodtunk meg.

— *Hetente megjelenő, hasonlóan szórakoztató produkció lesz, mint a Família Kft.?*

— Teljesen ugyanaz a műfaj, s ugyanúgy készül is, hétről hétre...

• Balla Emőke

Erdélyből Kárpátaljára

A marosvásárhelyi Maros Táncegyüttes meghívására tizenegy napot töltött Székelyföldön az Állami Népi Együttes. A Karikára, legények című műsorukat nyolc város — Dicsőszentmárton, Brassó, Sepsiszentgyörgy, Kézdivásárhely, Gyergyószentmiklós, Székelyudvarhely, Nyárádszereda, Marosvásárhely — tizenegy előadásán 10 ezer ember előtt mutatták be. Tímár Sándor művészeti vezető nagyra értékelte, hogy visszavihették a táncokat azokhoz a magyarokhoz, akik évtizedeken át ápolták, őrizték ezt a kincset. A vendéglátók szerettek volna azzal is megismerkedni, hogyan készül az előadás, hogyan tudják az élő táncot városi környezetbe átültetni.

Az érdeklődésre való tekintettel Kárpátalján (június 11. és 15. között) már nemcsak műsorukkal mutatkoznak be, hanem A néptánc szerepe az ifjúság nevelésében címmel szakmai órákat, előadásokat is tartanak. Az Állami Népi Együttes egy kis csoportja Kárpátalján, egy másik a genovai szakvilágkiállítás magyarnapján szerepel. Idehaza 100-110 előadást terveznek az idén. Fellépnek a nyáron a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon, a Budai Parkszínpadon, a Pesti Vigadóban és a szegedi Dóm téren Magyar lakodalmas című összeállításukkal.

• B. E.

Az év alternatív koncertje: Klezmatics

Az alternatív rockszakma szerint ez lesz az év legizgalmasabbzenei csemegéje, és alig tud róla valaki. Kelet-európai gyökerekből táplálkozó, igazi poszt-posztmodern muzsikát hoz egy New York-i zenekar, a Klezmatics.

Talán előbb a műfajról néhány szót. A klezmer, amit a zenekar játszik, hagyományos, mintegy háromszáz éves muzsika, a Közép- és Kelet-Európába vándorolt zsidóságnak az itt talált népek zenei kutúrájától átjárt népzenéje — természetesen teljesen „átköltve".

1990-ben először rendeztek New Yorkban klezmerfesztivált. Ennek a fesztiválnak legkiemelkedőbb képviselője éppen a Klezmatics volt. A zenekar alapítói ismert zenészek, az avantgárd, a kortárs és az alternatív zene, a dzsessz berkeiből is. (A zenekar vezetője társszerzője az egyik Robert Wilson-opera — The Knee Plays — zenéjének.) Eleinte kávéházakban és az utcán játszottak. Itt szerezték meg azt a közvetlenséget és személyességet, ami a zenekar összetéveszthetetlen sajátja. Itt próbálták és keverték ki azt a különleges tánczenét, amit a sajtó gyakran nevez zsidó népi dzsessznek, s amelyben ugyanakkor jól megférnek egymás mellett a sváb, az arab, a bolgár-török népzene motívumai.

Két lemezük jelent meg eddig: Shvaygn=Tod (Hallgatni=Halál) és a Rhytm+Jews (Ritmus és Zsidóság). Mindkettő a World Music-listák élvonalas munkája.

1992. június 10-én este 8-kor Rákospalotán, a Csokonai Művelődési Központban (XV., Eötvös u. 64—66.) lépnek fel.

• Barna Róbert

Ogilvy&Mather

Az Ogilvy and Mather Budapest Rt.
egy kommunikációs ügynökség

„CÉLUNK, HOGY ÜGYFELEINKET
JOBBAN SZOLGÁLJUK,
MINT BÁRMELY MÁS ÜGYNÖKSÉG"
(David Ogilvy)

Most recepciójára olyan
fiatal hostesseket
keres, akik ehhez a szellemhez alkalmazkodni tudnak,
érettségivel, angol nyelvtudással rendelkeznek,
gépelni tudnak.

Jelentkezés írásban, önéletrajzzal.
Cím: 1091 Budapest, Üllői út 51.

A Budapest XII. Kerületi Polgármesteri Hivatal ügyviteli-adminisztratív munkakörbe középfokú végzettséggel és számítógépes szövegszerkesztői ismeretekkel rendelkező, gyakorlott munkatársat keres.

Jelentkezés személyesen önéletrajzzal együtt.

Cím: Budapest XII., Böszörményi út 23—25. I. em. 115., személyügyi referens.

Az Állami Vagyonügynökség megvételre felajánlja A BÉKÉSCSABAI KÖTÖTTÁRUGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (BÉKÖT RT.) részvényeinek legalább 60%-át

A Békéscsabai Kötöttárugyár Részvénytársaság alaptőkéje: 441,8 M Ft.
Ebből az Állami Vagyonügynökség részesedése 371,8 M Ft (84,15%).
A pályázat nyílt, az azon való részvételre jogosító részletesebb információkat tartalmazó magyar, német, angol nyelvű pályázati felhívás és információs memorandum átvehető titkossági nyilatkozat aláírása mellett.

SZENZOR-TAKARÉK BRÓKER Értékpapír-forgalmazó és Tanácsadó Kft.-nél,
1055 Budapest V., Szent István krt. 11.

Felvilágosítást nyújt:
Hegedűs Miklós irodavezető.
Telefon: 111-6400, 131-1567,
Szuchy László ügyvezető igazgató
BÉKÖT RT. Telefon: 06-66-27-754.

A pályázat zárt borítékban történő beérkezésének határideje:
1992. július 31. 14 óra
a Békéscsabai Kötöttárugyár Rt.-hez.

A pályázók a döntésről írásban kapnak értesítést.
A részletes feltételeket a pályázati dokumentáció tartalmazza.

ÁRVERÉSI FELHÍVÁS

A Kincstári Vagyonkezelő Szervezet az illetékes önkormányzatok egyetértésével árverésre bocsátja:

NAGYMAROS község területén levő
Készenléti lakótelep létesítményeit
(38 db lakás, 4 db garázs, kazánház, olajtároló, étterem, üzlet, lebontandó galvánüzem épületei, a használatba vétel feltétele a galvánüzem épületének elbontása a környezeti kár elhárítása)
kikiáltási ár: 240 000 000 Ft
melyből építmény: 87% áfakötelezett
földterület: 13% áfamentes

Felvonulási lakótelep létesítményeit
(szálló, étterem, konyha, trafó, ABC kisáruház, 3 db elárusító pavilon, 5 db lakóépületben 10 db lakás 8 db félbehagyott épület, 1 db régi lakóépület, kiszolgáló létesítmények)
kikiáltási ár: 300 000 000 Ft
melyből építmény: 85% áfakötelezett
földterület: 15% áfamentes
Szob község területén levő
352 tulajdoni lapon nyilvántartott 279 hrsz.-ú Duna u. 9. sz. alatti belterületi ingatlant (942 m² udvar, kert, 42 m²-es lakóház)
kikiáltási ár: 523 950 Ft
melyből építmény: 60% áfakötelezett
földterület: 40% áfamentes

***Árverés időpontja:* 1992. július 8.**
Készenléti lakótelep létesítményeire 9 óra
Felvonulási lakótelep létesítményeire 10 óra
SZOB, Duna u. 9. sz. alatti ingatlan 11 óra
Árverés helye: Budapest V., Zoltán u. 16. fszt.-i tanácsterem.

Az árverésen az ingatlanok tulajdonjogát lehet megszerezni.
Az árverésen azok vehetnek részt, akik 1992. július 1-jéig a megvásárolni szándékozott ingatlan kikiáltási árának 10%-át
a KVSZ MNB: 232-90163-7517 sz. számlájára befizetik (bánatpénz).
Az összeg az árverés nyertesénél, az adásvételi szerződés megkötésétől való ellállás esetén elvész, egyébként a vételárba beszámít, a többi jelentkezőnél 8 banki napon belül visszautalásra kerül.
Az átutalásról szóló értesítés másolatát kérjük a fenti címre 1992. július 6-ig megküldeni.
Az árverésen való részvétel feltételeiről és az ingatlanokkal kapcsolatos kérdésekre felvilágosítást a 131-1500 /1028-as telefonon (Bárkányi Gyula) lehet kérni.
A kikiáltási ár a környezeti kár figyelembe vételével lett megállapítva.
A környezeti kár elhárítása — saját költségen — az új tulajdonos (vevő) kötelezettsége.
Ingatlanok a helyszínen megtekinthetők, belépési engedélyt a KVSZ biztosít.
Az árverés résztvevői az eljárás kezdetekor képviseleti jogosultságot kötelesek igazolni.
Az árverés nyilvános.

Kincstári Vagyonkezelő Szervezet
1054 Budapest V., Zoltán u. 16.

A REORG RT.

az Észak-magyarországi Állami Építőipari Vállalat felszámolója, értékesítésre meghirdeti a vállalat kezelésében, illetve tulajdonában levő ingatlanjait.

Építőipari központi telephely
Miskolc, Sajószigeti u. 2. alatt, 141 143 m² területen daruzott csarnok, raktárral és szociális létesítményekkel.
Ajánlati ár: 490 millió Ft + áfa.

Balatonszabadi nyaraló
Szent László út 117. szám alatt, 1414 m² tóparti területen 6 szobás épület és 2 db faház.
Ajánlati ár: 14 millió Ft + áfa.

Hajdúszoboszlói üdülő
Lenin út 46. alatt, 663 m² területen kétszintes, 6 szobás ház, melléképülettel.
Ajánlati ár: 7,6 millió Ft + áfa.

Mályi tóparti üdülő
Vásárhelyi István u. 15. alatt, 1066 m² területen 7 szobás épület és 1 db faház.
Ajánlati ár: 3 millió Ft + áfa.

Ózdi lakóépület
A Bolyki főút 64. alatt, 1653 m² területen kétszintes, 4 db 110 m²-es lakás, beköltözhető, egyedi központi fűtéssel.
Ajánlati ár: 8 millió Ft + áfa.

Munkásszálló
Miskolc, Lóránffy Zsuzsanna u. 32. alatt, 20 646 m² területen 6 szintes épületcsoport, 280 szobával, 1200 adagos konyha-étteremmel.
Ajánlati ár: 280 millió Ft + áfa.

Központi irodaház
Miskolc, Zsigmondy u. 2. alatt 6319 m² terület 48/100-ad osztatlan tulajdonú része, 7 szintes irodaépület, 115 db 16 m²-es irodaegység, 600 adagos konyha-étterem, garázsokkal, parkolóval.
Ajánlati ár: 120 millió Ft + áfa.

Alsó-Szinva úti telep
Miskolc, Alsó-Szinva úton 3165 m² közművesített, körülkerített terület + faházak.
Ajánlati ár: 10 millió Ft + áfa.

Kazincbarcikai ipartelep
A 26-os főút mellett 16 098 m² terület, műhelyekkel, irodákkal, raktárakkal.
Ajánlati ár: 21 millió Ft + áfa.

További információt nyújt: Tóth János, telefon: 46/342-319,
Jely Károly, telefon: 46/356-658.
Érdeklődés esetén a részletes ajánlati feltételek átvehetők az ÉÁÉV Miskolc, Zsigmondy u. 2. III. emelet 309. szobában, illetve kérésre megküldjük.
Az ingatlanok megtekintését munkanapokon előzetes bejelentés alapján lehetővé tesszük.
Az ajánlatokat 1992. június 19-ig kérjük a REORG RT., 1054 Budapest, Vadász u. 30. címére megküldeni.
Az ajánlatok elbírálására nyilvánosan 1992. június 26-án de. 10 órakor kerül sor az ÉÁÉV, Miskolc, Zsigmondy u. 2. III. emelet 308-as szobájában.

CASIO

Our New Duty Free East Europe Warehouse Is Open.

FR-5200 DESIGN PRINTER
- 12 DIGITS [24-DIGIT APPROXIMATIONS]
- FULL DECIMAL SYSTEM
- SUBTOTAL, TOTAL I GRANDTOTAL
- 3-DIGIT COMMA MARKERS

TOTALLY NEW GENERATION OF CALCULATORS. DESIGNED TO WORK JUST AS GOOD AS THEY LOOK !

MS-7 BEST VIEW
- 8 DIGITS [16-DIGIT APPROXIMATIONS]
- INDEPENDENT MEMORY
- PROFIT MARGIN PERCENT
- „C-POWER" SOLAR+BATTERY SYSTEM WORKS WITH OR WITHOUT LIGHT

SF-9500 DIGITAL DIARY [WITH ES-630 POWER SPREADSHEET]
- MEMORY CAPACITY: 56.006 CHARACTERS
- STROKE KEYBOARD • IC CARD SYSTEM
- PEN PRINTER CONNECTABLE
- BUSINESS CARD MANAGEMENT FUNCTION
- SCHEDULE FUNCTION WITH TIMETABLE DISPLAY

„THE POSSIBILITIES ARE ENDLESS!"

AGENCJA APOLLO
00-168 Warszawa
ul. Karmelicka 19
tel. 0-22/317-333
tlx 81-42-79 apolo pl
fax 0-2/635-80-16

CASIO COMPUTER CO., LTD.
TOKYO, JAPAN

Novemberben megjelenik könyv alakban is a

Cambridge Enciklopédia

Egy kötetben, amit a világról tudni kell.

Több mint 30 000 címszó, 5500 életrajz, 4000 földrajzi név, 15 000 fogalom, 7000 címszavas önálló adattár.

Előfizetőinknek kedvezmény!

A Cambridge Enciklopédia bolti ára 3950 Ft, amennyiben most megrendeli
750 forint kedvezményt adunk!

Az első megrendelők közül kisorsolt ötven olvasó az enciklopédiát ingyen kapja meg.

Főnyeremény egy Cambridge—Oxford út

Megrendelem a Cambridge Enciklopédiát ..... példányban. Tudomásul veszem, hogy rendelésem csak az Önök által kiküldött csekken történt 1000 Ft/példány előleg befizetésével válik érvényessé. (A második részlet — 2200 Ft — kifizetése a könyv átvételekor, postai utánvéttel történik.)

Név: .....

Cím: .....

Aláírás: .....

A megrendelőlapot az alábbi címre kérjük elküldeni:
Maecenas Kiadó, Budapest, Pf. 1000. 1463.
A **Cambridge Enciklopédia** magyar kiadásának kizárólagos támogatója a Postabank és Takarékpénztár Rt.

MEGHOSSZABBÍTVA*

MAGYAR SUZUKI

1 millió kamatmentesen

Fantasztikus hitelakció a Suzuki márkakereskedőknél

Hihetetlen!
A **mi autónk** most könnyebben elérhető, mint eddig bármikor!
A Suzuki ennél közelebb már csak akkor lehet Önhöz, ha éppen benne ül!

A Suzuki és márkakereskedői
kamatmentes kölcsönnel teszik lehetővé,
hogy a legnépszerűbb hazai autót most az is megvehesse,
aki eddig sokallta volna a részletfizetés kamatait.

Részletvásárlás esetén
a kamatmentes hitel **felső határa**
1 millió forint, a leghosszabb
futamidő 30 hónap.*

Ráadásul raktárkészletük erejéig
a Suzuki márkakereskedőknél
ma még tegnap van:
még ma is áprilisi árakon
kínálják a hazai Suzukikat.

Jól jár, ha idejében kapcsol.
Egy új Suzukival most többszörösen is.

*A részletekről érdeklődjék márkakereskedőinknél!

Suzuki 1.0 1.080.580 Ft-tól*

SUZUKI. Jól jár vele.

*Amíg a készlet tart.

Márkakereskedőink:

AJKA Suzuki Kovács Kisfaludy u. 16/1. Tel.: (88) 312-914 · **BAJA** Syscar Kft. Szegedi út Tel.: (79) 322-014 · **BALASSAGYARMAT** Privát-Transz Autó Bt. Óvári u. 11. Tel.: (35) 310-429 · **BALATONBOGLÁR** Suzuki-Borongics Vikár B.u. 2. Tel.: (85) 352-070 · **BARCS** Karvalics & Karvalics Kft. Bajcsy Zs. u. 86. Tel.: (82) 460-290 · **BERETTYÓÚJFALU** Suzuki-Service-Shop Dózsa György út 48. Tel.: (54) 402-495 · **BÉKÉSCSABA** Ankers Kft. Szarvasi út 44. Tel.: (66) 4452 · **BICSKE** Suzuki-Szigeti Botond tér 13. Tel.: (22) 350-969 · **BONYHÁD** Auto-Center Kft. Perczel Mór u. 80 Tel.: (74) 351-227 · **BUDAÖRS** Suzuki-Budaörs Forrás út 1. Tel.: (60) 334-478 · **BUDAPEST** Vizivárosi Autójavító Kft. **II.** Lövőház u. 5. Tel.: 212-5626 · Suzu-Farkas **III.** Szentendrei út 217. Tel.: 160-8209 · Ski Center **IX.** Hentes u. 12-14. Tel.: 215-0831 · Tafák Kft. **X.** Keresztúri út 74/b Tel.:260-3949 · Magyar Autóklub Suzuki Szalon **XI.** Boldizsár u. 2. Tel.: 185-0875 Kompakt Autó Kft. **XIII.** Dózsa Gy. út 63. Tel.: 269-8820 · Top Autó **XIII.** Röppentyű u. 27-29. Tel.: 149-7538 · Her-Ko Univerzum Rt. **XIV.** Miskolci u. 157. Tel.: 2999 · Hungaroszervíz Suzuki Ház **XIV.** Egressy út 17-21. Tel.: 183-6917 · Suzuki-Berma **XV.** Gábor Áron u. 142. Tel.: 271-8613 · Gubro Kft. **XVI.** Veres Péter u. 169. Tel.: 252-3652 · Géro Kft. **XVII.** Pesti út 209-211. Tel.: 257-4021 · Carkomplex Kft. **XVIII.** Hengersor u. 25. Tel.: 292-0958 · Suzuki Varró **XVIII.** Üllői út. 780..: 292-4307 · Merkur Vállalat Csepel **XXI.** Áfor u. 4. Tel.: 276-3767 · **CEGLÉD** Jansik István Kőrösi u. 28. Tel.: (53) 314-005 · **CSONGRÁD** Vavrek és Társa Bt. Szentesi út 12-14. Tel.: (63) 381-161 · **CSOPAK** Suzuki Gulyás-Perger Kossuth u. 101. Tel.: (87) 346-944 · **DABAS** Suzuki Dabas Kft. 50-es főút, 43. km Tel.: (30) 4149 · **DEBRECEN AM** Privát Bt. Szoboszlói út 7. Tel.: (52) 348-116 · Debreceni Autószöv. István út 149. Tel.: (52) 328-027 · **DOROG** Star-Motor Kft. Puskin u. 24. Tel.: (33) 331-109 · **DOMBÓVÁR** Sfickl Kft. Gagarin u. 38. Tel.: (74) 365-047 · **DUNAÚJVÁROS** Allegro Kft. Petőfi S. út. 114. Tel.: (60) 392-275 · **DUNAFÖLDV** Köntös és Társai Kft. Kéri u. 19. Tel.: (75) 343-507 · **EGER** Autókomplex Kft. Suzuki Center Telekessy út 2. Tel.: (36) 311-158 · Suzuki Autó Eger Kft. Centrum Áruház Eger Tel.: (36) 312-444/110 · **ESZTERGOM** EVM Klub Schweidel J. u. 5-7. Tel.: (33) 316-666 · **ÉRD** Laslo Bt. Iparos út. 36. Tel.: (23) 372-630 · M6 Kft. Fazekas dűTel.: (23) 368-818 · **FEHÉRGYARMAT** Szamos Autó Matolcsi út 2. Tel.: (44) 361-555 · **GÖDÖLLŐ** Suzuki Family Dózsa Gy. u. 69. Tel.: (30) 448-569 · **GYÖNGYÖS** Autószöv. Suzuki Márkakereskedés Pesti út 14. Tel.: (37) 313-650 · **GYŐR** Suzuki-Blaskovics Bajza u. 3. Tel.: (96) 324-063 · Győri Autóközpont Rt. Tompa u. 2. Tel6) 314-811 · **GYULA** AFIT Kft. Suzuki Autószalon Csabai u. 9. Tel.: (66) 362-887 · **HAJDÚBÖSZÖRMÉNY** Autószerviz Szövetkezet Bánság tér 1. Tel.: (52) 371-018 **HAJDÚSZOBOSZLÓ** Hajdú-Autó Debreceni út 12. Tel.: (52) 361-811 · **HATVAN** Suzuki-SÓS Hatvan Móra F. u. 6. Tel.: (37) 342-353 · **HEVES** Suzuki Rózsa Egr13. Tel.: (36) 346-641 · **HÓDMEZŐVÁSÁRHELY** VARGA Autóház Kft. Szabadság tér 76. Tel.: (60) 382-096 · **JÁSZBERÉNY** Suzuki Bötös és Társa Dózsa Gy. út 4. Tel.: (57) 311-859 · **KALOCSA** KO-MA Kereskedelmi Kft. Bátyai út 2. Tel.: (78) 362-180 · **KAPOSVÁR** Kapos Autó Kft. Vár u. 16. Tel.: (82) 312-826 · **KÁG** Autó Karcag Kálvin út 1. Tel.: (59) 314-266 · **KAZINCBARCIKA** Szabó Suzuki Szerviz Gépész u. 9. Tel.: (48) 310-689 · **KECEL** Suzuki Autós Centrum Császártöltés u. 75. Tel.: (78) 321-905 · **KECSKEMÉT** Autóklub-Autóház Kft. Jász u. 26. Tel.: (76) 484-244 · **KEREPESTARCSA** Suzuki-Benkő Ifjúság tér Tel.:) 343-293 · **KESZTHELY** Autójavító és Kereskedelmi Szövetkezet Tapolcai u. 40. Tel.: (83) 314-349/11 · **KISKUNFÉLEGYHÁZA** Penta Motor Kft. Szegedi út 58/A Tel.: (76) 463-199 · **KISKUNHALAS** Sepsiker Suzuki Autószalon Kossuth L. u. 29. Tel.: (77) 423-366/102 · **KISÚJSZÁLLÁS** Suzuki-Nagy Széchenyi u. 6. Tel.: (321-446 · **KISVÁRDA** Speciál-Forma Autójavító Kft. Árpád út 27. Tel.: (45) 415-214 · **KOMÁROM** Géringer Szerviz és Autószalon Igmándi u. 65. Tel.: (34) 340-490 **LETENYE** Varga Árpád Béc u. 1. Tel.: (93) 343-175 · **MAJOSHÁZA** Molnár Kft. Kossuth Lajos u. 27. Tel.: (24) 376-055 · **MAKÓ** Suzuki Autókereskedés Szegu. 23. Tel.: (62) 412-105 · **MEZŐTÚR** Lokátor Kft. Szolnoki út 1. Tel.: (60) 387-260 · **MISKOLC** Babus Suzuki Régiposta u. 29. Tel.: (46) 349-384 · Multi Autó Kft. Jókai u. 13-15. Tel.: (46) 324-111 · Pótkerék Gmk. Lóránttfy Zs. u. 53. Tel.: (46) 358-417 · **MOHÁCS/LÁNYCSÓK** Suzuki Varga Rákóczi u. 2. Tel.: (69) 3644 · **MOSONMAGYARÓVÁR** Diba'93 Kft. Gabonarakpart út 6. Tel.: (96) 211-787 · **NAGYKANIZSA** Nagykanizsai Autójavító Kft. Balatoni út Tel.: (93) 312-220 **NAGYKÓRÓS** Ábel Miklós Ceglédi út 21. Tel.: (53) 350-323 · **NYÍREGYHÁZA** Autó-Tempó Kft. Jég u. 4. Tel.: (42) 408-405 · Carmo-Suzuki Jókai tér 4. Tel42) 343-745 · Vagép Rt. Kossuth u. 8/A Tel.: (42) 312-397 · **ÓZD** Autó Center Plusz Kft. Zrínyi út 9. Tel.: (48) 473-335 · **PÁPA** Diba Kft. Külső-veszprémi út 38. Tel.: (89) 313-512 · **PÉCS** Acinus Bt. Megyeri út 67. Tel.: (72) 312-801 · Autófit Autószerviz Kft. Szigeti út 131. Tel.: (72) 333-499 · Suzuki-Szabolcs Kft. Kor út 79. Tel.: (72) 240-393 · **RÉTSÁG** Nomszer Kft. Pusztaszántói út 2. Tel.: (35) 350-189 · **SALGÓTARJÁN** Tarján-Plaszt Kft. Rákóczi út 247. Tel.: (32) 310-944 **SÁRBOGÁRD** Suzuki Barta Köztársaság út 173. Tel.: (25) 361-144 · **SÁRVÁR** Sárvári Jármű Kft. Feketehíd u. 2. Tel.: (60) 377-276 · **SIKLÓS** K & K Autócent Gyüdi út 18/b Tel.: (72) 351-759 · **SIÓFOK** Suzuki-Tóth Vak Bottyán u. 24. Tel.: (84) 316-475 · **SOLYMÁR** Suzuki Solymár Mátyás király u. 99. Tel.: (26) 339-301 **SOPRON** Park Kft. Suzuki Center Bánfalvi út 14. Tel.: (99) 312-788 · **SZARVAS** Szarvasi Autócentrum Kazinczy út 4. Tel.: (66) 313-882 · **SZEGED** Autofer Autórviz Kft. Sárosi u. 11. Tel.: (62) 486-911/15 · Szentgyörgyi Kereskedelmi Kft. Hajnóczi u. 15. Tel.: (62) 321-444 · Veszprémi Autószalon Algyői út 65. Tel.: (62) 473-000 **SZEKSZÁRD** Szekszárdi Autószerviz Kft. Palánki u. 1. Tel.: (74) 315-611 · **SZENTES** Direkt Rt. Vásárhelyi u. 116. Tel.: (63) 311-211 · **SZERENCS** SzererAUTÓ Kft. Gyár u. 9-11. Tel.: (47) 362-022 · **SZÉKESFEHÉRVÁR** Kubat-Vincz Budai út 388. Tel.: (22) 305-110 · Suzuki-Kőnig Fiskális u. 32. Tel.: (22) 305-053 **SZOLNOK** Alfa Autójavító Kft. Százados u. 1. Tel.: (56) 421-655/22 · Nesztor Kft. Baross út 44. Tel.: (56) 375-201 · **SZOMBATHELY** Sipos Autóház Zanat 48. Tel.: (94) 310-877 · **TAMÁSI** Suzuki-Hirt Autószalon Vasút u. 1-3. Tel.: (74) 371-032 · **TAPOLCA** Autó Pék Suzuki Fő tér Tel.: (87) 312-236 · **TATABÁNYA** Göviker Kft. Teleki u. 1. Tel.: (34) 312-160 · Szuper Sztráda Kft. Szanatóriumi u. 1-3. Tel.; (34) 310-527 · **VASVÁR** Castrum Ferreum Kft. Alkotmány út 109. Tel94) 371-068 · **VÁC** Szikriszt László Balassagyarmati út 29. Tel.: (27) 316-413 · **VÁRPALOTA** Suzuki-Várpalota Vásárhelyi út 22. Tel.: (88) 371-631 · **VESZPRÉM** Best 2000 Bt. Kistó u. 8. Tel.: (88) 423-230/7 · Suzuki P & K Kft. Cholnoky u, 23. Tel.: (88) 326-985 · **ZALAEGERSZEG** Generál Kft. Balatoni út Tel.: (92) 313-35Szántó János Zala u. 10/a Tel.: (92) 323-580 · **ZIRC** Kocsis Imre Kossuth L. u. 51. Tel.: (60) 395-562

A bizalom szigete

DAEWOO BANK (MAGYARORSZÁG) RT.

A DAEWOO BANK (Magyarország) Rt., mint a Bizalom Szigete emelkedik ki a magyar pénzpiacon.

A Bank mögött a Daewoo Csoport, a világ egyik legerősebb pénzügyi, kereskedelmi és ipari konglomerátuma áll.

Élvezze értékes szolgáltatásainkat, és érezze magát kényelemben a Bizalom Szigetén.

DAEWOO BANK (MAGYARORSZÁG) RT.

LEÁNYVÁLLALATAI:
DAEWOO ÉRTÉKPAPÍR (MAGYARORSZÁG) RT.
DAEWOO LIZING (MAGYARORSZÁG) KFT.

1088 Budapest, Rákóczi út 1-3. IV. emelet • Pénztári órák: hétfő-csütörtök 9.00-15.30, péntek 9.00-14.30 • **Tel: 266-0017**

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A TISZA VOLÁN Rt. pályázatot hirdet a társaság folyamatos anyagellátására.

A pályázat körébe tartozó anyagfélék:

1. Új fenntartási autóalkatrészek (szerkezeti és felépítményalkatrészek).
2. Vasáruk és színesfémek.
3. Háztartási és általános vegyi áruk.
4. Fa-, műanyag, papíráruk.
5. Iroda-, írószerek, nyomtatványok.
6. Kéziszerszámok.
7. Egyéb fenntartási anyagok.

Pályázati feltételek:

1. Anyagszállítás heti egy alkalommal a társaság telephelyére.
2. A szállítás a pályázó feladata és költsége.
3. A pályázónak ellátási kötelezettséget kell vállalnia.

A pályázat elbírálásánál előnyt jelent, ha a pályázó a teljes körű anyagellátásra nyújtja be pályázatát.

Részletes felvilágosítás kérhető a TISZA VOLÁN Rt. műszakiüzletág-igazgatójától, vagy helyettesétől.
Telefon: (62) 421-114
Tel./fax: (62) 421-174

A pályázatokat az alábbi címre kell benyújtani:
TISZA VOLÁN Rt.
6724 Szeged, Bakay Nándor utca 48.
Farkas Károly gazdasági igazgató
A pályázat benyújtási határideje: 1995. július 31.
Elbírálási határidő: 1995. augusztus 20.

MH 9077

OTP BANK
Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Rt.

A tartósan lekötött konvertibilis devizabetétek 1995. július 10-től érvényes kamatkondíciói (A kamat hetente változik, de a hétközbeni változtatás jogát fenntartjuk!)

	Látra szóló	EC számla	1 hónapra lekötött 1000 USD alatt	1 hónapra lekötött 3000 USD felett	3 hónapra lekötött 1000 USD alatt	3 hónapra lekötött 3000 USD felett	9 hónapra lekötött 1000 USD alatt	9 hónapra lekötött 3000 USD felett	12 hónapra lekötött 1000 USD alatt	12 hónapra lekötött 3000 USD felett
USD	1	1	4 3/16	5 3/16	4 1/16	5 1/16	3 15/16	4 15/16	4	5
DEM	2	2	2 3/8	3 3/8	2 7/16	3 7/16	2 5/8	3 5/8	2 5/8	3 5/8
CHF	1	1	1 1/16	2 1/16	1 1/16	2 1/16	1 1/4	2 1/4	1 1/4	2 1/4
GBP	2	2	4 9/16	5 9/16	4 13/16	5 13/16	5 3/16	6 3/16	5 3/8	6 3/8
ATS	2	2	2 5/16	3 5/16	2 7/16	3 7/16	2 9/16	3 9/16	2 5/8	3 5/8
AUD	2	2	3 1/8	4 1/8	3 1/4	4 1/4	3 5/16	4 5/16	3 3/8	4 3/8
CAD	1	1	4	5	3 7/8	4 7/8	3 13/16	4 13/16	3 7/8	4 7/8
SEK	2	2	5 3/4	6 3/4	6 1/8	7 1/8	6 5/8	7 5/8	6 7/8	7 7/8
ITL	2	2	7 1/2	8 1/2	7 13/16	8 13/16	8 1/8	9 1/8	8 5/16	9 5/16
FRF	3	3	4 11/16	5 11/16	4 9/16	5 9/16	4 7/16	5 7/16	4 7/16	5 7/16
JPY	1/2	1/2								

Az itt közölt kamatok a lekötési idő hosszától függetlenül, az 1000 USD érték alatti és 3000 USD értéket meghaladó egy-egy lekötött betétre vonatkoznak. Az 1000 USD értéket meghaladó egy-egy lekötött betétre az első oszlopban feltüntetett kamaton felül 3/4% kamatot adunk.

Az EC-kamatok megegyeznek a látra szóló kamatokkal. Az 50 000 USD-t meghaladó, vagy annak megfelelő értékű CHF, DEM, ATS és GBP lekötésére, a kamattáblán szereplő többi deviza esetében — a KWD kivételével — 100 000 USD érték felett eseti meghatározással egyedi kamatot alkalmazunk.

MH 9122

EXPRESS RT

Az Express Utazási és Szálloda Rt. ajánlataiból:

Ismerje meg Portugáliát az Express-szel „last minute"-áron!

Estoril ***Hotel Londres (8 nap)***
Utazás: repülőgéppel
Elhelyezés: 3 csillagos szállodában, félpanzióval
Indulási időpontok: **aug. 2—9. és 9—12.**
félpanzióval: **60 000 Ft** *reggelivel:* **53 000 Ft**
2 hetes turnusokban: **aug. 23.—szept. 6-ig**
félpanzióval: **97 300 Ft** *reggelivel:* **85 500 Ft**
Csak repülő — minden időpontra: 25 000 Ft

Görögországban az Express-szel „last minute"-áron!

Kréta ***Hotel Thália (8 nap)***
Utazás: repülőgéppel
Elhelyezés: 3 csillagos szállodában, félpanzióval
Indulási időpontok: július 19—26-ig **42 000 Ft**

Hotel Byzantio (8 nap)
Utazás: repülőgéppel
Elhelyezés: 2 csillagos szállodai szobában, félpanzióval
Indulási időpontok: július 19—26-ig **37 000 Ft**

Dorian apartman
július 19—26-ig **35 000 Ft**

Korfu ***Hotel Tina (8 nap)***
Utazás: repülőgéppel
Elhelyezés: 2 csillagos szállodai szobákban, reggelivel
Indulási időpontok: július 20—27-ig **36 000 Ft**

apartmanokban:
július 20—27-ig **31 000 Ft**
Az apartmanok 2, ill. 3 hálószobásak!

MH 9138

JELENTKEZÉS ÉS RÉSZLETES FELVILÁGOSÍTÁS MINDEN EXPRESS IRODÁBAN!
KÖZPONTI TELEFONSZÁM: 131-7777

Luxusnyaralás
50%
kedvezménnyel

Mijet, a megvalósuló álom szigete,
3 csillagos szálloda,
félpanzió — 8 nap

Utazás:
busz — repülő — hajó

Indulás:
minden vasárnap
Részvételi ár: 29 990 Ft

Meridian 2000 Utazási Iroda,
Budapest, Üllői út 11—13.
Telefon: 217-1122

9104 MH

Murter

a volt kalózok zöld szigete, csipkézett, homokos és sziklás partjával vár vendégeit

most 20% kedvezmén

Meridian 20 Utazási Iro
Budapest, Üllői ú
Telefon: 217

Sass Sylvia

Tárlatlátogató

Szellemmaszkok Vigántpetenden

zécsi András a tizenöt éves múltra visszatekintő Titanic Filozofikussági Művészet Előreiskola tagja. Legtöbben Szathmáry Botonddal közös performance-airól ismerik a Nap-Nap fesztiválról, a Diákszigetről, a Váci Expanzióról, a Rezonance fesztiválról és így tovább. Két éve készít maszkokat, első kiállítása tavasszal volt a Titanic fesztiválon, a következő háromhetes tárlata pedig a kapolcsi fesztivál alkalmából Vigántpetenden nyílt a Pincekiállítóban.

Szécsi András tárlata a vigántpetendi Pincekiállítóban
Megtekinthető: július 23-áig

Szécsi András maszkjainak nincs címük vagy nevük, a művész szerint csak azt lehetne alájuk írni, hogy Szellem I. – Szellem II. – Szellem III. Dehát miért szellemmaszkok ezek? Először is túl nagyok ahhoz, hogy emberre jók legyenek. Azután emberi mértékkel mérve csonkák, a vörös színűről hiányzik az orr, a leples szellemnek csatornaszerű, ráadásul hiányos a szája, a kis kék csörgőszellemnek viszont furcsa antennák állnak ki a fejéből. Szécsi azt mondja, hogy a maszk szerinte centrális szerepet tölt be a kommunikációban, ugyanis egyrészt embernyelvre fordítja le, mi az, hogy szellem, másrészt szellemnyelven is jelentik ezek a maszkok az embert. Alkotjuk nagy jelentőséget tulajdonít a színeknek, ezek hamarabb és tisztábban jelennek meg előtte, mint a formák. Rendszerint három-négy színt használ, sokszor öt-hat réteget is fölvisz, mire az elképzelt színhatást eléri. A szemeken és a szájakon dolgozik a legtöbbet, mivel mindent, amitől egy maszk megelevenedik, ezekben kell kifejezni. Szívesen emeli be közhelykincsünk egy-egy motívumát a szellemek ábrázolásába: a csíkos, csömpeszájú leples szellem egyik olvasata szerint úgy fest, mint a szellemek a karikatúrák ábrázolásaiban, a csörgőszellempár egyik tagjának viszont baseball-sapka sildje nőtt ki a fejéből. Szécsi szerint a maszk már eleve közhely, olyasmi, ami mögé az ember gyakorta rejti az arcát, nem is csak mások elől, maga elől is. A maszkkészítés a portrézással ellentétes folyamat, mivel a képzelet valóságát ábrázolja, és nem megfordítva. Szécsinek minden maszkja aszimmetrikus, azt mondja, hogy művészre csak addig van szükség, amíg tökéletlenség van. A nyersanyagot keresőutakon szerzi, de nem terveli ki előre, hogy milyen legyen. Arra vár, hogy megállítsa valami. Ha néha letörik egy rész a munkadarabból, azt „véletlen" lehetőségként éli át és nem tragédiaként. A nagy zöld kettősmaszkból is letört hátul egy darab, úgy lett copfja a felső alaknak, viszont az orra Szécsi András applikációja.

Szécsi nem tartja lehetetlennek, hogy a jól sikerült maszkokba „beköltöznek" a szellemek, sőt performance-okon fogja „ellenőrizni", hogy működnek-e.

A kapolcsi fesztivál alkalmából új, a becketti mechanikus, levethetetlen álarcú világot idéző performance-ot mutat be.

• Varga Klára

Sass Sylvia a Budafestre készül

Fest és Carmennel nyaral

Ma ünnepli születésnapját Sass Sylvia. Bár nem kerek az évforduló, bizonyos, hogy tanítványai is fölköszöntik, akik vezetésével nemrég fejezték be idei stúdiumukat. Az énekesnő Carmen szerepére készül, de hamarosan a keszthelyi Festetics-kastélyban megnyíló tárlatán festőművészként is megismerheti a közönség.

Sikeres volt ez az év, meg volt légedve tanítványaival?

Bdogan tanítok, szeretettel figyelem a nendékeim fejlődését. Negyedik éve rejezünk a Duna palotában tanévzáró koncertet, az elvégzett anyagról idén tizenketten adtak számot. Szinte minden hangfajból vannak tanítványaim: koloratúrszoprán, drámai, lírai szoprán, mezzo, tenor, bariton, basszus. A tanítás hetente hétszer órámat foglalja le, de szeptemberről majd valószínűleg többet, hiszen minden novemberben szerepgyakorlat „vizsgát" rendezünk. Aki az alapképzést elvégezte, az diplomát kap, amit saját kezűleg lefestek. Kapcsolatunk és a munka ezzel nem ér véget, tovább dolgozunk, mert csak ezután kerülhet sor teljes operák megtanulására.

Koncertje nem is volt itthon? Csak külföldön szerepelt?

Ebben az évadban az Artois-beli Metzben, a zenei fesztiválon, A kékszakállú herceg várában Juditját énekeltem. Mancsterbe ugyanerre szerepre hívtak a Halle Zenekarral, és Kent Nagano karmesterrel, a partnerem Kálmándi Mihály volt. Itthon a Cant-Art kiadásában készítem egy újabb CD-t, a felvételen az Erkel Ferenc Kamarazenekarral operaáriákat énekelek. Ezenkívül az operabarátok klubja vendégeként adtam kisebb koncertet.

• Sokan tudják, hogy a festészet legalább olyan fontos Sass Sylviának, mint a zene.

Húsz kiállításom volt eddig, legutóbb Budapesten, az OTP Galéria kiállítótermében. Most, hogy befejeződött a tanév, sokkal több időt szentelhetek a festészetnek. Kell is, hiszen készülök az Operaház Vörös szalonjában nyíló kiállításra. Szeptember 2-ától a keszthelyi Festetics-kastélyban is lesz tárlatom, koncerttel nyitjuk meg a verniszázst, a kiváló fiatal zongoraművésznő, Simon Izabella kísér majd.

• Hosszú idő óta először, augusztusban, két estén az Operaházban hallhatjuk, a Carment énekli. Szoprán egy híres mezzoszerepben, nem kockázatos vállalkozás?

Ha fellapozom a lemezkatalógusokat és végignézem, hogy hány szoprán énekelte lemezre Carmen szerepét, igen tekintélyes névsort találok. Victoria de Los Angeles, Maria Callas, Leontyne Price, Régine Crespin... Így nem én leszek az első szoprán, aki életre kelti ezt a csodálatos nőt. A Carmen vonzereje valószínűleg abban van, hogy nemcsak komoly énekes feladat, hanem színészileg is nagy kihívás.

• Kik a partnerei ezeken az előadásokon?

Lancov, Anatolij Fokanov, Ötvös Csaba, Róka István. A karmester Kovács János lesz, és az Erkel Színház repertoárprodukciója kerül át a Budafestre az Opera színpadára. Most tehát egyáltalán nincs időm pihenni, hiszen a Carmen minden percemet kitölti, de igazán boldogan „nyaralok" vele.

• László Zsuzsa

Egy új kommunikációs kultúra világméretű hálója (1. rész)

Mi is az az Internet?

Az új társadalom eljöveteléről utoljára az ötvenes években lehetett annyi elragadtatott cikket olvasni, mint ma, a számítástechnikai szaklapokban. A jobbak névjegyén már itthon is megtalálható a rejtélyes szám- és betűkód, amiről már szélesebb körben is illik tudni, hogy az Internet levélcímet jelzi.

Az Internet, a számítógépes világhálózat kezdetben csak a tudósokat hozta lázba. Szabadon levelezhettek az egész világgal, anélkül, hogy a tanszékvezető összeráncolta volna a homlokát a postaszámla felett. A professzorok és diákjaik feláldozták a bélyeggyűjtést, a kézírás gyönyörűségeit a gyorsaság oltárán. Megírták a levelet, és azon nyomban megérkezett a világ másik felére. És nem csak leveleket, de akár több száz oldalas tanulmányokat is küldözgethettek egymásnak, ugyanilyen gyorsan.

Ezekben az években az Internet hidegen hagyta a nagyközönséget. A személyi számítógépeket már viszonylag könnyű volt kezelni, néhány egérkattintással komoly feladatokat lehetett elvégezni. Aki belépett az Internet világába, az keveset koptatta az egeret, viszont a billentyűzetről annál riasztóbb parancsokat kellett begépelnie ahhoz, nogy a kapcsolat létrejöjjön. Ahol ilyen sok okos számítógépet kötnek össze, ott találnak megoldást minden bajra: az Internet a változások birodalma.

Két évvel ezelőtt az Interneten belül létrejött a World Wide Web (világméretű háló), és azóta a hálózat használatához jóformán ugyanannyi előképzettség szükséges, mint egy banki automata kezeléséhez. Ha például arra vagyunk kíváncsiak, hogy mi található az információs sugárút magyar szakaszán, akkor be kell gépelnünk a magyar Internet-katalógus címét, ami így néz ki: http://www.hungary.com/ és válaszul a számítógép képernyőjén egy lista jelenik meg a témakörökkel. Nézzük meg, mi található a művészetek címszó alatt – film, színház és a többi... Válasszuk ezek közül a zenét. Itt 18 tétel található, az első a hetvenes-nyolcvanas évek underground zenéjét mutatja be. Ha rákattintunk erre a címre, akkor a pécsi egyetemre ugrunk, ahol ez a zenetár található. Itt néhány újabb kattintással URH-t és Trabantot hallgathatunk... A hazai címek mellett több tízezer külföldi címet is elérhetünk, ugyanilyen egyszerűen.

Az Internet kilépett az egyetemek zárt világából. Egyre több kereskedelmi szolgáltató jelentkezik a piacon. Nem kell már egyetemi szuperszámítógép elé ülni ahhoz, hogy megnézzük, hogy mi újság van Amerikában. A kereskedelmi szolgáltatók lehetővé teszik, hogy bárki a munkahelyéről vagy otthonról használhassa a hálózatot. Sokan élnek is ezzel a lehetőséggel: az Internetet ma 30 millióan használják, és világszerte havonta több százezer ember lép be a hálózatba.

Valamikor régen, talán már harminc éve is lehet, mindenki attól félt, hogy a televízió fogja felforgatni a világot. Nem halt meg a mozi, élnek az újságok: a világot szerencsére nem könnyű felforgatni. De nagyjából eljött az ideje annak, hogy az Internetet komolyan vegyük, és megtanuljunk vele élni.

• Nyírő András

Priscilla-parti a Fészek klubban

Információ

A idei év filményencségének smító Priscilla, a Sivatag kinnyőjének kalandjai című h sikerén föllelkesülve a mi partit szerveztek a Fészek bban. Így a hazai transzvesztik és transzszexuálisok Maorországon először kívülálszámára is megmutathatták üvészetüket".

A „harmadik nem" képvisel Magyarországon ez idáig k saját bárjaikban léptek fel nés-táncos műsoraikkal, míg- a hazai mozik is el kezdték szani azt az Oscar-díjas sztrál filmet, melyben három nőimitátor indul neki a sivatagnak Priscilla nevű Barbie-buszával, hogy egy kisváros szállodájában fellépjen. Stephen Elliot elsőfilmes rendező – aki nem moralizál s vérbően jeleníti meg a „hölgykoszorú" hétköznapjait – művével rendkívüli népszerűségre tett szert a világban. A Fészek klubban megrendezett Priscilla-parti meghívójának csalétkei: „traveszti-show, belépés bű(n)bájos ruhákban, móka, kacagás" ígéretes estével kecsegtették az érdeklődőket. Ám a klubban szolid társaság ücsörgött. Sehol egy ezüstösen csillogó ruha, karneváli pávatollzuhatag.

„Gyúljanak ki a fények, szóljon az édes zene" – szólt le egy türelmetlen hang az emeletről, s nyomban ott termett a kifutón Terry Black, az est műsorvezetője. Dalra is fakadt volna, ha mikrofonja el nem némul. Mikor a playback is csődöt mondott – a társulat tagjai pedig némán tátogtak – kínos hangulat ült a nézőtérre.

Később Tina Turner és Psota Irén imitátorait, a fölmelegített dallamokat hallva úgy tűnt, a közönség kedélye már-már fölengedett, a show operettslágerei és mű-cigánydalai viszont oly feszélyezően hatottak, hogy a legelszántabbak is kihátráltak a büfébe. Közben a színpadon egymást váltották a sminkelésben és mozgásban kishíján profi nőimitátorok. Némelyik kacér kikacsintása és riszálása elismerő tapsvihart váltott ki értő „szakmai" körökben. A fények kialudtak, s a Fészek klub személyzetének arcán félreérthetetlen kifejezés nemcsak arra figyelmeztette a táncolni vágyókat, hogy véget ért a móka mára, hanem arra is, ha a nyár végére újabb partit szerveznek, nem árt időben toleránsabb személyzetről és jobb szervezésről gondoskodni.

• Thüringer Barbara

UTASVÁRÓ
utazási irodák napi ajánlatai

VIVALDI UTAZÁSI IRODA Tel.: 131-9167, 267-9013, 267-9310
1067 Bp., Teréz krt. 21. – OKTOGON ÜZLETHÁZ
SZICÍLIA
A VARÁZSLATOS SZIGET
TENGERPARTI
APARTMANOK, 3, 4 csillagos SZÁLLODÁK
MÁLTA
AZ ÉLŐ TÖRTÉNELEM SZIGETE
SZÍNVONALAS APARTMANOK,
2, 3, 4, 5 csillagos SZÁLLODÁK

FOCUS TRAVEL
EGYIPTOM
KAIRÓ
8 nap, félpanzióval, városnézéssel hetente — 48 900 Ft-tól.
NÍLUSI HAJÓÚT
8 nap, fél-, illetve teljes panzióval, programokkal, július 28., augusztus 11. — 75 900 Ft-tól.
VÖRÖS-TENGER
8 nap, félpanzióval, kairói városnézéssel, hetente — 65 900 Ft-tól.
KAIRÓ—PORT SAID
augusztus 18. — 52 900 Ft-tól. Egyiptomon belül is repülővel!
TÖRÖKORSZÁG
TÖRÖK RIVIÉRA — ALANYA
minden hétfő, 8 nap, félpanzióval — 46 900 Ft-tól.
MÁRVÁNY-TENGERI ÜDÜLÉS
10 nap, félpanzióval, isztambuli városnézéssel, augusztus 17., szeptember 7. — 59 700 Ft-tól.
30—50% GYERMEKKEDVEZMÉNY!
ELENTKEZÉS: FOCUS TRAVEL 1061 Budapest, Köztársaság tér 10. Tel.: 114-0459, 134-0966. fax: 114-0616.és többek között a Ciklámen Tourist-, Morgo Holidays-, Mecsek Tours-irodákban.

GARANCIÁT AKAR?
KERESSE EZZEL AZ EMBLÉMÁVAL JELÖLT IRODÁKAT!
1850 BKIK
BUDAPESTI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA IDEGENFORGALMI TAGOZAT

KORFU EGÉSZ NYÁRON REPÜLŐVEL!
JÚLIUS—AUGUSZTUSBAN
2—3 csillagos szállodák, félpanzióval 39 900 Ft — 48 300 Ft/hét, apartmanok — önellátással — 37 300 Ft/hét. A részvételi díj tartalmazza a repülőjegyárat!
Csak repülőjegy: 20 000 Ft — júliustól.
NÍLUSI HAJÓÚT 1 hét, aug. 25., szept. 15. — 79 900 Ft
USA — San Francisco, Los Angeles, Las Vegas, 1 hét aug. 24., okt. 19. — 164 900 Ft.
USA — Vadnyugat a 100 Folk Celsiusszal, 2 hét, aug. 1. — 269 900 Ft.
KÉRJE JÚLIUSBAN MEGJELENŐ, 95/96-os, EGZOTIKUS PROGRAMFÜZETÜNKET, DÍJMENTESEN MEGKÜLDJÜK!
TAN-TÚRA Utazási Iroda
1065 Budapest, Lázár u. 6. Tel.: 266-1386, 131-5368.
6722 Szeged, Kálvária sgt. 16. Tel.: (06-62) 325-488.

CIPRUS
8 nap — 7 éjszaka
Nyaraljon AYIA NAPÁN és PROTARASON szállodában ***
minden vasárnapi indulással 78 300 Ft/fő.
Gyermekkedvezmény egyes szállodákban, 12 éves korig ingyenes!
apartmanban: stúdió 64 800 Ft/fő
2 szobás ap. 56 500 Ft/fő
3 szobás ap. 52 000 Ft/fő
pótágy 43 500 Ft/fő
Az árak tartalmazzák a szállás, biztosítás, transzfer, repülőjegy és illeték költségét.
Repülőjegy + illeték: BP.—LCA—BP. 31 500 Ft/fő.
Egyéb ajánlatunk: Spanyolország, Kréta, Rodosz, Törökország és városlátogatások stb.
KALAMARU TRAVEL Tel./fax: 111-0456. 1136 Budapest, Tátra u. 14—16.

Globe Ster kft.
Utazásiroda
AJÁNLATAINK AZ EGZOTIKUMOT KEDVELŐ UTASOK RÉSZÉRE A MEIER'S WELTREISEN KÍNÁLATÁBAN
„KÍNA FELFEDEZÉSE"
14 napos körutazás budapesti indul, német nyelvű idegenvezetéssel
THALD
2 hét üdülőprogram budapesti indul 1995. VIII. 4—19. 184 000 Ft/fő
DOMKA
2 hét üdülőprogram budapesti indulás 1995. VII. 28.—VIII. 11. 295 000 Ft/fő
KEA
2 hét üdülőprogram budapesti indul 1995. VII. 29.—VIII. 13. 199 000 Ft
CIK
VI., Andrássy út 13. Tel.: 267-9070. • VII., Erzsébet krt. Tel.: 268-0031. • II., Varsányi u. 21.Tel.: 201-5658.

A COLOSSUS UTAZÁSI IRODA AJÁNLATAI:
KRÉTA repülővel, apartmanban 1 hét 35 000 Ft/főtől
KORFU repülővel, apartmanban 1 hét 32 500 Ft/főtől
KORFU repülővel, szállodában 1 hét 39 800 Ft/főtől
„LAST MINUTE HÉTFŐ" A COLOSSUSNÁL!
Minden hétfőn „last minute" árakon adjuk maradék helyeinket!
E heti last minute árak:
Korfu repülővel apartmanban 1 hét 29 900 Ft/fő ártól
Korfu repülővel szállodában 1 hét 34 900 Ft/fő
Kréta csak repülőjegy VII. 21/28. 19 900 Ft/fő
Hétfői nyitva tartás: 9—19 óra
1061 Bp., Paulay E. u. 2—4.
Tel.: 267-8603-04, 267-9192-93

GEO TRAVEL
1085 Budapest, Somogyi Béla u. 20.
Telefon: 113-6082, 134-3369
EURÓPAI VAKÁCIÓ I. (SVÁJC—FRANCIAORSZÁG—ANGLIA)
11 nap reggelivel, szállodai elhelyezésekkel, gazdag programokkal és városnézésekkel.
Időpont: aug. 3—13. Részvételi díj: 61 900 Ft.
KÖZÉP-ITÁLIAI VÁROSOK
7 nap reggelivel, szállodai elhelyezéssel, gazdag városnéző programokkal.
Időpont: aug. 13—19. Részv. díj: 24 900 Ft.
SVÁJCI KÖRUTAZÁS I.
6 nap félpanzióval, szállodai elhelyezésekkel, gazdag programokkal, fakultatív lehetőségekkel, városnézésekkel.
Időpont: VIII. 24—29., IX. 18—23. Részv. díj: 28 400 Ft.
Részvételi díjaink tartalmazzák a luxusautóbusszal történő utazás, a biztosítás és az idegenvezetés költségét is!
Kérje részletes programfüzetünket!

TUNÉZIA
SZUPERAKCIÓS ÁRAK FŐSZEZONBAN
Most jelentkezzen, olcsóbb, mint tavaly!!
RENDKÍVÜLI KÉTHETES KEDVEZMÉNY!
Hotel Sahbi – ** Hammamet
csak 39 900 Ft reggelivel 1 hétre
és 49 900 Ft reggelivel 2 hétre
Hotel Kerkouane – *** Hammamet
csak 54 900 Ft félpanzióval 1 hétre
és 79 900 Ft félpanzióval 2 hétre
további gyerekkedvezmények és kirándulások széles választéka!
UNITRAVEL
Budapest, VI. Csengery u. 62.
Tel.: 1531-559; 1324-926

Nyelvtanfolyamok külföldön
Anglia
USA
Németország
Olaszország
Franciaország
Spanyolország
Angol nyelvi tábor Csehországban és Egerben június - júliusban
International House
1022 Bp. Bimbó út 2 Tel.: 212-4010, 212-4219
3300 Eger, Mecset u. 3., Tel.: 36/413 770, 411 313
Minőségi nyelvoktatás világszerte

HUNGUEST TRAVEL
Tengerparti üdülések 1995.
Szállodák 8 nap/7 éj, félpanzióval, 2—6 személyes apartmanok önellátással.
OLASZORSZÁG
Lido di Jesolo, Rimini szállodák 22 400 Ft-tól/fő, apartmanok 52 500 Ft-tól/ap.
GÖRÖGORSZÁG
Chalkidiki-félsziget, Sarti 39 400 Ft-tól/ap.
Asprovalta 10 650 Ft-tól/fő.
SPANYOLORSZÁG /Costa Brava
Lloret del Mar 26 160 Ft-tól/fő, Calella 36 600 Ft-tól/ap.
HORVÁTORSZÁG
Krk-sziget, Crikvenica, Selce, Porecs, Pulai riviéra szállodák — 28 400 Ft-tól/fő, apartmanok — 49 900 Ft-tól/ap.
Autóbuszos kirándulások: Amszterdam, Erdély, Észak-Olaszország tavai, Róma, Párizs, Velence, Salzkammergut.
Jelentkezés: 1074 Bp., Dohány u. 27. Tel.: 342-8307. 1065 Bp., Bajcsy-Zs. út 55. Tel.: 131-4545. Vidéki irodák minden megyében.

MALLORCA
Egy, két, három és négy csillagos szállodák, félpanzió, transzfer, repülő
Júliustól, októberig:
49 900 Ft/főtől
91 900 Ft/főig
Mindenki igénye szerint választhat ajánlatunkból
MALLORCA TRAVEL
Budapest V., Károlyi M. u. 17.
Telefon: 267-2738, 267-2739

Amerikába legolcsóbban
American Service
Kanada, USA, Mexikó, Karibik, Hawaii
Egyéni és csoportos utazások
Fly and drive biztosításokkal 95 000 Ft-tól
Repülőjegyek már 60 000 Ft-tól
Hotelek már napi 1 400 Ft-tól
Autóbérlés, cascóval már napi 2 400 Ft-tól
Hajóutak a legkedvezőbb áron
Fakultatív programok városnézések, nemzeti parki helikopteres és repülőgépes túrák, színház-, folklór- és múzeumprogramok
Camping és lakókocsi. Csak nálunk!
1052 Váci utca 15. • Tel.: 137-7427

VISTA LÉGIUTAZÁSI IRODA
VONZÓ NYÁRI REPÜLŐJEGYÁRAK FIATALOKNAK!
PL.:
Amszterdam 22 000 Ft
London 22 000 Ft
Athén 22 000 Ft
Madrid 22 000 Ft
Barcelona 22 000 Ft
Milánó 20 000 Ft
Kairó 22 000 Ft
Párizs 22 000 Ft
Koppenhága 22 000 Ft
Prága 13 500 Ft
Helsinki 22 000 Ft
Róma 20 000 Ft
Isztambul 20 000 Ft
Szaloniki 22 000 Ft
Ciprus 22 000 Ft
Stockholm 22 000 Ft
Velence 15 000 Ft
Zürich 20 000 Ft
+ Brüsszel, Berlin, Bukarest, Köln, Düsseldorf, Frankfurt, Hamburg, Szófia, Varsó.
Feltételek: szeptember 15-ig befejezett utazás, 25 év alatti kor, vagy afelett, ha diákigazolvánnyal rendelkezel. Foglalás csak két nappal az indulás előtt.
VISTA
1075 Budapest, Károly krt. 21.
Tel.: 342-9316, 342-1534, 269-6032.
Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig 9—17.30-ig,
szombaton 9—13 óráig.
Feinőttek számára is sok-sok kedvezményes árat kínálunk!

CHEMOL-TRAVEL
NYÁRI ÜDÜLÉSEK megbízható partnerével, a CHEMOL TRAVEL-lel!
Utazások charterrepülővel, elhelyezés 3—4 csillagos, tengerparti szállodákban.
PORTUGÁLIA — Lisszabon, üdülés az Atlanti-óceán partján július 12-től hetente, 8 nap reggelivel, 69 900 Ft-tól,
MÁLTA, a legősibb európai sziget július 11-től, hetente, reggelivel 56 900 Ft-tól,
SZICÍLIA — Cefalu július 14-től, hetente, félpanzióval 84 100 Ft,
KORFU, a legzöldebb görög sziget, július 25-től, hetente, félpanzióval 56 900 Ft-tól,
NETANYA, a Földközi-tenger izraeli partja, július 2-től, hetente, reggelivel 58 800 Ft-tól,
PÁRIZS, Európa gyöngyszeme! Fantasztikus városlátogató út a „nagy francia forradalom" idején, július 13—17-ig, 5 nap/4 éjszaka, repülővel, szállással, reggelivel, városnézéssel, részvétellel a díszszemlén 53 900 Ft-ért.
JELENTKEZÉS: CHEMOL TRAVEL BUDAPEST V., JÓZSEF NÁDOR TÉR 8. TEL.: 266-2261, 266-2173, 266-8545.

EXPRESS RT
Az Express Utazási és Szálloda Rt. rendkívüli ajánlata!
PORTUGÁLIA
Ismerje meg Portugáliát, ezt a különös és érdekes országot az Ibér-félsziget nyugati szegélyén. Mediterán, dél felé már-már szubtropikus éghajlat. Vadregényes hegyek, fenyegetően sziklás és csodálatos homokos tengerpartok váltogatják egymást!
CASCAIS
HOTEL NAU (8 nap), utazás repülőgéppel, elhelyezés *** csillagos szállodában, félpanzióval, indulási időpont: július 19. Részvételi díj: — 52 000 Ft.
ESTORIL
HOTEL LONDRES (8 nap), utazás repülőgéppel, elhelyezés *** csillagos szállodában, félpanzióval, indulási időpont: július 19. Részvételi díj: — 55 000 Ft.
Jelentkezés és részletes felvilágosítás minden Express-irodában! Központi telefon: 131-7777.

UTAZÁSI IRODA
1086 Budapest, Üllői út 14.
Tel.: 113-0477, 133-0536
anyolországi akciós ajánlatunk:
: július 15—22. Costa Brava
ambra** 37 500 Ft 32 500 Ft
Angel*** 40 900 Ft 35 900 Ft
Horvátország
1088 B repülővel és autóbusszal szállodában félpanzióval.
eli körutazás:
zínes programokkal
nber 3. Ára: 79 900 Ft/fő

FavoritTOURS
Júliusban az olasz Adrián félpanziós szállodai ellátás heti 24 500 Ft/főtől még néhány napig lefoglalható.
FAVORITOURS
1126 Bp., Beck Ö. Fülöp u. 5.
Telefon: 202-2017, 202-2046, 202-2162.
Telex: 22-3830. Fax: 156-4995

.....KORZIKA SZIGETE A KORZIKA HOLIDAYS-szal...
Szeptemberi társasutazások, körutazások a szépség szigetére.
Utazás luxusautóbusszal, hajóval. Ellátás igény szerint, félpanzió vagy önellátás.
Indulási időpontok: szeptember 1., 8., 15., 22.
Részvételi díj: 29 500 Ft-tól 69 500 Ft-ig.
KORZIKA HOLIDAYS AZ ÖN KORZIKAI PARTNERE!
Cím: 1073 Budapest, Erzsébet krt. 29. Tel.: 322-0685.

KLASSZIKUS GÖRÖG KÖRUTAZÁS
10 NAP NYARALÁSSAL, AUTÓBUSSZAL, FÉLPANZIÓ 37 290 Ft
PÁRIZS TOURS
1061 Budapest, Jókai tér 7.
Telefon: 269-2500, 269-2510
EGYES IDŐPONTOK AKCIÓSAN!

Krétán, Amoudarában, a családias hangulatú Hotel Violettában kellemes, tengerparti nyaralás minden pénteken repülővel, étkezéssel 5000 Ft/fő kedvezménnyel július 21-től.
Bérautó foglalható irodánkban.
Ajánlatok az olasz, spanyol, francia tengerpart legszebb üdülőhelyein szállodai vagy apartmanos elhelyezés, egyéni utazással.
Megbízható, jó színvonalú szolgáltatások!
INTERCONTACT UTAZÁSI IRODA
1075 Budapest, Wesselényi u. 2.
Tel.: 269-6078, -79, -80

ITALO-GRECO
KORFU a zöld sziget
zöldövezeti apartmanok — repülővel
VII. 10—17. — 29 900 Ft
VII. 17—24. — 31 900 Ft
VII. 24—31. — 35 900 Ft
VII. 31.—VIII. 7. — 39 900 Ft.
Uszodás szállodák — ellátással VII.—VIII. hónapban.
„C" kat. — 22 510 Ft-tól
„B" kat. — 29 400 Ft-tól
„A" kat. — 46 400 Ft-tól
repülőköltség: 20 000 Ft.
ITALO- GRECO Utazási Iroda
1092 Bp., Ráday u. 7., tel./fax: 218-5169.
1052 Bp., Arany János u. 16., tel./fax: 131-9596.

TAPASZTALAT ÉS GYAKORLAT

Belsőépítész műhelykiállítás

Practice and Experience
Studio exhibition of interior design

Amint ez a kiállításra érkező látogatónak azonnal szembetűnik, éles ellentét tapasztalható a bemutatott tárgyak alkotta tér és a belsőépítészet jelenlegi gyakorlata között. De mit tehet az a saját munkáját bemutató tervező, akinek jelen körülmények között a kör négyszögesítésének feladata jutott, és szeretné mindenki értésére adni munkája fontosságát. Ma már a társadalom fejlődésének alapvető követelménye az egyén és a környezet viszonyának megváltoztatása, az egyéni lakás és munkakörülmények javítása. Ennek megvalósítása viszont csak a tervező és a tér későbbi használójának tevékeny együttműködésével képzelhető el, az egyéni képességek és lehetőségek maximális kihasználása mellett.

Meggyőződésünk, hogy a környezetkultúra fejlődése nem választható el a társadalom egyéb jellemzőinek fejlettségi szintjétől, és hogy elsősorban csak a technológiák fejlődése adhat igazán új lehetőséget a tervezőknek. Viszont biztosak vagyunk abban is, hogy nem használjuk megfelelően a jelen adottságait sem. Jó példája ennek a közízlés alakulása az elmúlt harminc év során. Azok akik környezetünk alakulásáért felelősek gyakran kényszerítenek bennünket a változó nyugati divat értetlen, többnyire silány utánzására ahelyett, hogy a mi szolídabb fogyasztási lehetőségeinket figyelembe véve a nagyobb szellemi energiával megvalósítható, értékálló formavilág és tárgykultúra elterjedését segítenék.

A belsőépítészettel és bútortervezéssel kapcsolatos elképzelések meglehetősen konzervatívok társadalmunkban, és ennek kritikája éppen úgy nem kidolgozott, mint ahogy általában nem látjuk a vizuális kultúra fejlesztésének lehetőségeit. Ha egy helyiséget telezsúfolunk bútorokkal, akkor az inkább árulkodik az ott folyó élet zaklatottságáról, mint arról a sokféleségről ami ezen dolgok használatából következhet. A funkció azonban nem az egyetlen szempont a tervező számára, aki új gondolatok megvalósításával és megfelelő formai, esztétikai érzékkel képes humanizálni környezetünket. Az így kialakítható új értékrend kategóriáira kívánja felhívni a figyelmet kiállításunk a tárgytervezésre és a téralakításra utaló néhány példa segítségével.

A belső terek összhatása a történelmi korokban az éppen aktuális stílusirányzatnak megfelelően változott, de többnyire csak a társadalom egy szűkebb rétegének ízlésvilágát, politikai és vallási elkötelezettségét tükrözte. Az utóbbi harminc év azonban olyan változásokat hozott a politika, a gazdaság és a kultúra összefüggéseiben, hogy azok minden korábban tapasztaltnál szélesebb körben befolyásolják környezetünket, életünket. A technológiák fejlődése, az információk mind gyorsabb áramlása sok tekintetben megkönnyítheti az egyén számára a megfelelő lakás- vagy munkakörülmények kialakítását, még akkor is, ha a magasabb szintű kulturális aktívitás a jövőben is csak a társadalom egy szűkebb rétegére korlátozódik.

Az európai kultúra történetében minden más berendezési tárgynál érdekesebb, kiemeltebb szerepet játszik a szék. Egyszer iskolapad, máskor fejőszék esetleg moziülés formájában kerülünk fizikailag is kapcsolatba az ülőbútorok különféle változatával. Ez az a tárgy, mely speciális igények szerint is készülhet a használó alkatának vagy tevékenyégének megfelelően. Míg korábban többnyire fa volt a legtöbb ülőbútor alapanyaga, ma csak a technológia szab határt ezen a területen is a tervező fantáziájának. A belső tér egyedi alakításának is fontos része a szék tervezés, mint egy nagyobb egész önmagában is harmónikus kompozíciója.

Funkció, forma, anyag, technológia, mind alapvető tervezési szempontok, melyek azonban a gyártó és a felhasználó számára is fontos kritériumok egy tárgy létrejötténél. A belsőépítész, bútoripari formatervező ezen elvárások és követelmények megfogalmazója vagy továbbfejlesztője lehet, mint a tárgy elsődlegesen fontos szellemi alkotója.

Munkánk, a tervezés olyan összetett folyamat, melynek irányítója csak képzett szakember lehet, aki tud élni a lehetőségek adta szabadsággal. Ide tartozik a már ismert formaképzési és a megfelelő használati követelmények adatainak összegyűjtése, az adott vagy bevezetésre kerülő technológiák megismerése is. Csak ezen információk birtokában indulhat a tervezés. Az alkotómunka szabadsága és eredményessége így elsősorban attól függ, hogy a belsőépítész és a közreműködő szakemberek hogyan tudnak új formai összefüggést teremteni a birtokukban lévő adatok között. A prototípus elkészítése, mint a tervezés lényegi folyamatának befejezése utal arra, hogy a tárgy használhatósága, esztétikai színvonala és várhatóan gyárthatósága is megfelel a követelményeknek.

A tervező és az általa tervezett tárgy kapcsolata nem ér véget a gyártási folyamat megindulásával. Minden belsőépítész számára nagyon fontos, hogy az újonnan létrehozott ülőbútor vagy szűkebb tárgyi környezet milyen visszhangra talál az emberek között. Szívesen foglalkoznak-e a gyárban az alkatrészekkel mint munkadarabbal, a kereskedők örömmel és kellő hozzáértéssel kínálják-e az új terméket a vásárlóknak, vagy hogy a felhasználó is jónak, szépnek látja a portékát. A tervben megfogalmazott gondolat ezen az úton válik közös értékünkké, elősegítve az újabb, szebb tárgyak létrejöttét.

Az ülőbútor szinte minden formájában elfogadott használati tárgya környezetünknek, ezért érdemes a funkcionális szempontokon túl, esztétikailag is vizsgálat tárgyává tennünk, hiszen csak a legritkább esetben élhet környezetüktől független, önálló életet. Legtöbbször más tárgyakkal együtt válik karakteres bútordarabbá, ad lehetőséget funkcionális és esztétikai összehasonlításra, esetleg személyes környezetünk kedvenc darabjaként említjük.

Reméljük sikerül rámutatnunk, hogy az egyén gondolkodásmódjának fejlesztése és az ismeretek szélesebb körű elterjesztése szükséges ahhoz, hogy környezetkultúránk segítője és ne visszahúzója legyen a társadalom fejlődésének. Miközben tárgyiasult világunk tömegtermelésének eszközeivel csak ritkán idézhetjük fel azt a harmóniát, mely például a népi tárgyakból és az általuk alkotott környezetből árad, a harmónia feltámasztására, és a mindenki számára fontos, tudatos esztétikai igényességre szeretnénk felhívni a figyelmet.

Budapest, 1985. június

Sass Géza
belsőépítész

Visitors will be struck by the contrast between the exhibited ideas of interior design and how it works out in practice in Hungary nowadays. It may seem radical but it is the way the artists wish to express themselves. A change of enviroment, an improvement in working and housing conditions, is the demand of today. It can be achieved by coorporation between the client and the interior designer.

Enviromental conditions can not be taken into consideration without respecting the cultural standard of individuals and their demands. New technology seems to be the only way to meet these demands, however possibilities are not being exploited. It is reflected in the individual's taste that leaves a lot to be desired, because of lame attempt in following western styles. The mentality of interior furniture design in individuals is conservative in our country and it is as backward as the possibility of improvement is in culture of visuality.

By cramming too much into a room speaks of an empty life. When designing human enviroment with a correct aesthetical approach it is the deigners duty to help individuals concerned out of this void. In our exhibition we wish to attract spectator attention to this new level in categories, without rigidly disarranging the elements of interior design. Our project is found of in a trend of ideas, leading from single obects to assembled affect of various creative spaceelements.

Chair is one of the most important features of interior design in European culturral history. As a banch, milkingstool or a cosy armchair we come into contact fisicaly with the oldest peace of furniture. This is when the users have demands that are to suit the size and shape of the body at work and has to satisfie the aesthetical taste of the individual. Whether furnishing is done according to tradition, pattern books or the inspiration of the designer the interior can be carracterised be the feature of the chairs, as the properly composed part of the whole.

Function, from, material, technology are all basic creteria in designing, wich however are important for the producer and the user alike. Designer is responsible above all for setisfying the users need in style, confort that suits the interior of the room.

Our work is designing, and a qualified designer should be able to make the best use of the possibilities with the gift of freedom. Part of this activity includes collecting all the information from the results of previous works and the technology of today. The liberty of work is lays in the way the designer and his craftsmen can bring about new forms under given possibilities. Prototipe, the final Stage of design already shows the benifit in use, confort, aesthetics and the future production involved.

A chair in almost every sence is a part of our life. Very often we forget to bear in mind that apart from the useful funktion the aesthetic point of view is equaly important and we may say vital. A peace of furniture very realy lives a life of it's own. It mostly grows caracteristic reflected among other objects, by giving the possibility of comparison, and develope into the favourite peace of furniture.

The development of technology, the ever increasing rush of information in many respects can help people to establish the ideal enviroment for work and dwelling, however, with the tools of massproduction one rarely has an oportunity to recall the harmony that folklore objects can inspire. We would like to draw your attantion to this kind of harmony revival and to the aesthetic domand that is inborn in almost everyone.

There is a higher standard of cultural activity restricted to a certain part of the society, only. If we have achived extending this privileged group and have helped to improve the sence of individuality in a nomber of others in order to raise the standard of society, we shall have gained our aim.

Budapest, June, 1985

Géza Sass
iterior architect

1954	Born in Budapest
1974–1979	College of Applied Arts Budapest
1979	Member of the Art Foundation of the Hungarian People's Republic, and of the Young Craftsmen's Studio
1979–1980	Interior architect of the ÁÉTV's studio in Budapest
1980	Freelance designer
1983	Assistant of the IDEA's art department in Budapest

László E. Szabó
interior architect

1953	Born in Debrecen
1973	Assistant constructor of the KÖZTI's studio in Budapest
1974–1979	College of Aplied Arts Budapest
1979	Member of the Art Foundation of the Hungarian People's Republic, and of the Young Craftsmen's studio Deigner of the BUBIV furniture factory
1980–1981	Norwagian scholarship
1981	Freelance interior architect
1984	Own office in Budapest

Budapesten született	1954.
Iparművészeti Főiskola, Budapest	1974–1979.
Az MNK Művészeti Alap tagja	1979.
Az ÁÉTV-ben belsőépítész tervező	1979–1980.
Önálló tervezőként dolgozik	1980.
Az IDEA Iparművészeti Vállalat művészeti osztálynak munkatársa	1983.

E. Szabó László
belsőépítész

Debrecenben született	1953.
KÖZTI-ben gyakornok, szerkesztő	1973.
Iparművészeti Főiskola, Budapest	1974–1979.
Az MNK Művészeti Alap tagja	1979.
A BUBIV-nál belsőépítész tervező	1980.
Ösztöndíjas Norvégiában	1980–1981.
Önálló tervezőként dolgozik	1981.

GENERALART Dorogi Nyomda

TAPASZTALAT ÉS GYAKORLAT

Belsőépítész műhelykiállítás

Sass Géza és E. Szabó László kiállítása a Vigadó Galériában

Budapest, V. Vigadó tér 2.
1985. június 25-től július 28-ig

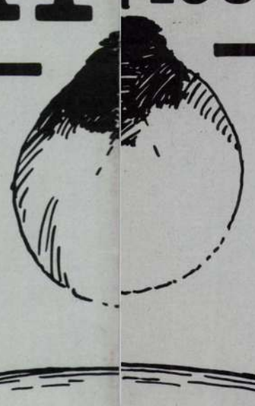

Balogh János. 1985

una

Tévénapló

Magyarország első számú túlélői

Túlélők
Tv–1, 1994. október 8.

168 óra
Tv–1, 1994. október 8.

Napkelte
Tv–1, 1994. október 12.

A pártütők
Írta: Kisfaludy Károly
Rendezte: Sós Mária
Tv–1, 1994. október 12.

Megrendezték Budán Magyarország legsikeresebb túlélőinek a versenyét. Az eseményről a Magyar Televízió filmben számolt be az elmúlt szombaton. A téma izgalmasnak ígérkezett, a nézők közül egyesek reménykedtek benne, hogy a megújult televízió első igazi, fiatalos belpolitikai huncutságát szemlélhetik meg szombat délidőben.

Azután kiderült, hogy a verseny mögött tisztes korú férfiak vannak, akiknek tekintélyét kopaszra nyírt koponyájuk és a pályájuk során elért danjaik adják. És hogy a nagy magyar túlélők sem azok, akiket a kedves olvasó most kapásból felsorolna, ha megkérnénk rá, hanem különféle kedves fiúk és lányok. Többségük harci sportokat űz, de legalábbis triatlonos.

Azok a túlélők, akikre a kedves olvasó gondolt, a nyomukba sem érhetnek. Mert ugyan esetleg képesek rendszerváltásról rendszerváltásra megőrizni bizalmi pozíciójukat, de aligha törnének el egyetlen legyintéssel három egymásra tett deszkát. Nem akarom lebecsülni például Pintér Sándor rendőrfőkapitány képességeit, de nem hinném róla, hogy tudna szamurájkarddal krumplit hámozni. Vagy falra mászni.

A szerda reggeli Napkelte kínpadjára ültetett Kuncze Gábor belügyminisztert pedig éppen Pintér főkapitány múlt rendszerbeli szerepe miatt vette ostrom alá Frei Tamás. Kuncze Gábor erőnléte közismert, meg-megjelenik a kosárpályákon, talán a falra mászás is menne neki. Különösen, ha Frei Tamás lenne az edző, aki apró, szapora kérdésekkel doppingolná.

Valljuk be, az interjú egyáltalán nem volt vicces; Frei udvariasan, kérlelhetetlenül kérdezett és Kuncze higgadtan, rezignáltan válaszolgatott, hamar kialakult a drámai légkör. Kuncze Gábor aligha kerülheti el belügyminiszteri megnyilvánulásainak széles körű politikai elemzését, a zöldségesekig bezárólag, akik állítólag két szóval szoktak elemezni.

Mi itt most csak a műsorral foglalkozzunk. A Kinn, padon szakmai szempontból jeles produkció volt, amelyben „történt" valami. Frei felkészültsége, stílusa a nagy elődök jó pillanatait idézte. Például a valamikori Mester Ákosét. Azért mondom éppen őt, mert újra felbukkant a képernyőn, 168 Óra nevű műsorával. (A címválasztásról és a műsorváltozásos adásba kerülésről lapunk már megemlékezett.) Ebben a műsorban is Kuncze volt az egyik vendég, Békesi László mellett. Kuncze akkor és ott is (holott ez a műsor felvételről ment) éppen olyan talányosan reagált a beküldött kérdésekre, mint szerdán reggel. Ám a labdákat, amelyeket a belügyminiszter potyogtatott, Mester Ákos konstatálta és úgy hagyta. Megnyugtatta önmagát (s tán elképzelései szerint a közönséget is), hogy ez a 168 Óra nem publicisztikai műsor. Meg hogy nem is vitaműsor. Tekintettel Mester Ákos életművére és némely általam is briliánsnak tartott képességére, komoly időt és energiát fektettem be, hogy rájöjjek, tulajdonképpen miféle műsor is akkor ez a most induló 168 Óra? Nézzük csak: a közönség beküldi kérdéseit a szerkesztőségnek (amely azonban a beinzertált postacím szerint nem a tévéműsor, hanem Mester hetilapjának szerkesztősége), ott elolvassák és szortírozzák. Utána a stúdióban ismertetik azokat, amelyeket Mester Ákos és kollégái kiválasztottak, a meghívott politikusok pedig válaszolnak rá. Majd a felvétellel történik, ami történik (úgy, ahogy van, dobozba rakják, nem nézik meg vagy megnézik, megvágják vagy nem vágják) mindenesetre felvételről közvetítik. Mit lehet egy ilyen műsorról mondani…?

Szóval olyan szovjet típusú. Mindenesetre politikuspárti. Oly gyöngéden lehet általa a kiszemeltekkel bánni, mint a hímes tojással. Nem mint az előadásban, ahol még az is előfordulhat, hogy egyenesben kérdez a rakoncátlan néző. Azt, amit akar. És kívánni sem lehet semmit. E gyöngéd műsorban tényleg stílszerűtlen lenne ellentmondani, a vita látszatát kelteni. Ha mindezt sorra vesszük, el kell döntenünk, miként fogadjuk Mester Ákos felhívását, hogy írjunk sokan hetilapjának és érdekes kérdéseinkkel tartsuk életben ma született bárányát.

Fáj nekem a szívem emiatt a műsor miatt, mint a Mestertéhez közeli korosztály tagjának. Hát csoda, ha nyomulnak a fiatalok? A televízió elnöke hivatalba lépésekor ígéretet tett rá, hogy visszahozza a képernyőre a tévéjátékokat. Szerdán este megérkezett a beígért új aranykor előfutára, Sós Mária feldolgozásában Kisfaludy Károly A pártütők című komédiája.

Az önálló látásmódjáról ismert rendező és a romantikus szerző találkozásából akár jó mulatság is kerekedhetett volna. A darab, bár hosszabb a kelleténél, egészen élvezhető, a fontoskodó rosszindulat karikírozó ábrázolásán pedig élvezet nevetni. Sós jó színészeket választott és az előadás tempójával sem volt baj; nehéz rájönni, hogy mi az, amin A pártütők mégis léket kapott. A „jók" romantikus, a „rosszak" bohózati játékstílusának összecsiszolatlansága? A pénzszűkéről árulkodó díszletek? Nemcsak a túlélés, a feltámasztás sem megy könnyen.

• Virág F. Éva

Dermedten és fegyvertelen – irodalmi-zenei est a Madáchban

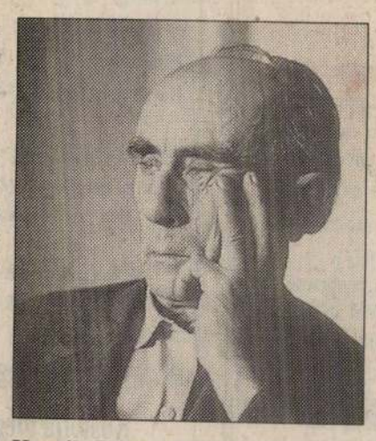

Kassák Lajos, akinek költeménye – Máglyák énekelnek – a holocaust áldozataira emlékező est címadó verse

A görög eredetű holocaust szóval emlegetett Endlösung (a németek elegánsan „végső megoldás"-nak nevezett) módszeres emberirtásnak főként zsidó és cigány származású magyar állampolgárok százezrei estek áldozatul. A magyar szellem huszadik századi legnagyobbjai nem hagyták és nem is hagyták szó – és más fejező eszköz – nélkül századunknak ezt az iszonyatát, amely a magyar kosság rovására fél évszázaddal ezelőtt, 1944-ben érte el tetőpontját. Tovább gyalázat, hogy az e témában született remekművek jórésze mindmáig nem került a közönség elé.

Annál jogosabb érdeklődéllel tehát a Máglyák énekelnek című irodalmi estet és hangversenyt, amely holnap este hangzik el a Madách Színházban. Pódiumról eddig többségükbe eddig csak szűkebb szakmai körökben ismert irodalmi és zenei műveket, és korábban nem publikált dokumentumokat ismerhet meg a közönség. Kassák Lajos címadó versétől Kodály Zoltán–Bodrogh Pál 1947-es Siratóénekéig, Ránki György „1944" költői oratóriumától (Radnóti Miklós À la recherche… című 1944-ben írott bámulatos versére) Illyés Gyula Szégyenbélyegéig, Simon István Buchenwaldi rapszódiájáig, a Haj, német tábor cigány lágerénekétől (Bari Károly gyűjtése és fordítása) Szervánszky Endre–Pilinszky János KZ oratóriumáig (Konzertrations – szerk.) kultúránk csaknem ismeretlen vonulata kerül közönség elé. Végre! És olyan, itthon alig és sosem hallott dokumentumok, mint a híres Buchenwaldi eskü, és mint a 13 éves Zsolt Évának (Zsolt Béla magára maradt kislányának) már a holland Anna Frank naplója előtt ötnyelvre lefordított megrendítő önéletírása. A Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének, valamint a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának és Énekkarának estje (Kovács János vezényletével, Szendrő Ferenc rendezésében, Baranyi Ferenc költő, Gordon Zsuzsa, Jancsó Adrienne, Jónás Judit, Keres Emil, Koncz Gábor, Móni Ottó színművész, Szüle Tamás operaénekes, Dögei Éva és Gerő Gábor diákok közreműködése, Fátyol Tivadar, Juhász Frigyes, Vágó Ernő zenei szerkesztése révén tárulnak föl előttünk az emberi szenvedés még megfogalmazható, de teljességgel fel nem fogható, beláthatatlan mélységei.

• Rajk András

A kultúra tele

Innen a jól fűtött szerkesztőségi szobából nehéz megsaccolni, milyen hideg lesz a Mátyásföldi Ikarusz Művelődési Házban, ha a gyár – bevált fenyegetését – tetség ellenében sem hajlandó mától forróvizet amoltatni a fűtőcsövekbe.

A hőfok várhatóan at függ majd, milyen vastagok a művház falai. Ha nem állják tél tábornok ostromát, akkor meglet, az este ottfelejtett víz a reggeli nyitásra csupa megdermed a pohárban és az összeálló jégkása nem repeszti szét az üvegfalat.

Megjósolhatatlan az is, hogy az országban hány művelődési intézmény állja ezekben a napokban hasonló, „fagyni vagy nem fagyni" típusú dilemmák előtt. Erről biztosat előbb majd tavasszal, az olvadás idején tudhatunk, ha a statisztikai hivatal jelentéseiből kiszámolj, hány kultúrház és könyvtár vált lelakatolt „fzsiderré" az idei télen; hány kulturális menedzser és könyvtárvezető adta fel a természeti erőkkel és a fiskálisdiktatúrával folytatott küzdelmet.

Ma még csupán egyvalami bizonyos: Békesi László pénzügyminiszter a költségvetés keretében el akarja vonni a munkahelyi művelődési intézmények utolsó hetvenmillió forintját is, amit a Művészeti és Szabadművelődési Alapítványnál helyeztek el a korábbi szakszervezetek közművelődési hálózatának összeomlását túlélők támogatására. Ez a pénz persze nem fűtésre van. Gyermekszínházak létrehozására, ahol a szülők a jegyeket meg tudják fizetni. Olyan könyvtárakra, ahol hozzáférhetőek a szakkönyvek, a méregdrága lexikonok, amelyeket az emberek többsége legfeljebb a könyvesboltok kirakataiban csodálhatna meg.

Békesinek saját logikája szempontjából persze igaza van. Ő kitűzött egy célt, az egyensúlyt, a költségvetési hiány csökkentését, és hozzá kíván rendelni egy fűnyíróként működő eszközrendszert. A restrikció egyetemlegesen sújtja a kulturális szférát. Nem tesz különbséget jó és rossz művelődési házak között, s épúgy bünteti a lazsáló, a kávézgató népművelőt, mint azokat, akik a piacgazdaság körülményei között komoly erőfeszítéseket tesznek azért, hogy életképessé tegyék a helyi civiltársadalmat kiszolgáló intézményeket.

Ezért azután a restrikció természeténél fogva igazságtalan: és lehet, hogy azok a professzionális, gazdasági ismeretekkel (is) felvértezett fiatal menedzserek válnak áldozataivá, akik – nem feltétlen állami támogatások, hanem törvényben biztosított kedvezmények révén – a közművelődési profil megőrzése mellett néhány év alatt akár még vállalkozóként is rentábilissá tehetnék ezeket az intézményeket. Mindez érdektelen. Legalábbis a pénzügyminiszternek az.

A politikusok pedig túl gyorsan felejtenek, vagy ha úgy tetszik: túl lassan tanulnak. Képtelenek megjegyezni, mire jó egy működő, fűtött művelődési ház. Legalábbis a parlamenti választások előtti nagygyűlésekre kért ingyenterem emlékei már túl halványak, négy év meg nagy idő.

BÓDAY PÁL PÉTER

Alkotóművészek új kuratóriuma

A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének választmánya döntött arról, hogy javaslatot tesz a kormánynak, a szervezet vagyonkezelője a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány alapító okiratának módosításáról. A javaslat szerint a hatékonyabb működés érdekében az eddigi 21 tagú kuratórium helyett az alapítvány vagyonkezelését egy szűk körű (7–9 tagú) testület irányítaná. Mint ismeretes, az alapítvány csőd szélére került, több előző kurátor lemondott, az alapítvány a korábbi vagyonigazgatót menesztette. A választmány az alapítvány új kuratóriumába Strém Kálmán zenészt, Módos Péter írót, Mezei Gábor iparművészt, Szemadám György képzőművészt, Szilas Ádám és Pfister István közgazdászokat, valamint Batta János jogászt javasolta tesz a kormánynak. Több hozzászóló firmánynak, a szervezet vagyonkezelőjének a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány (az előző kormány) felügyeletét. Az egyesület írói közül az írók egy csoportja korábban az Állami Számvevőszékhez fordult, hogy állapítsa meg a kuratórium felelősségét. A vizsgálatra információink szerint csak 995 elején kerül sor. Az egyesület vezetői viszont reménykednek abban, hogy hamarosan a kormány elé kerül vizsgálati jelentése és az alapítvány jövőjére vonatkozó átfogó gazdasági terv is.

• B. Gy.

Lloyd Webber „célszínházai"

Andrew Lloyd Webber (azaz immár Sir Andrew) elhatározta, hogy minden lehetséges pénzt kifacsar zenés játékaiból. A Macskákkal e tekintetben nincs baj, az Evita is túlteljesítette a normát, és a jó művek farvizén lendülettel hajóznak a gyengébbek. Az angol komponista most azt készül bebizonyítani, hogy üzletemberként szintén rendkívüli tehetség. Milliót úgynevezett célszínházak építése révén akarja fiaztatni.

Frankfurttól negyven kilométerre máris épül, 50 millió márkás költséggel, Lloyd Webber 1583 személyes színháza. Egy év múlva lesz kész, és a zeneszerző legújabb musicalja után Sunset Boulevard-nak fogják hívni. Előtte egy mesterséges tó lesz, mellette 187 szobás szálloda. Az elgondolás szerint a színházban folyamatosan játsszák a Sunset Boulevard-t, és az előadás megtekintésére éveken át utaztatják oda a környék lakóit. A Hessen tartományi hatóságok gyorsított eljárással adták meg az építési engedélyt, most arról van szó, legyen-e a színháznál vasúti megálló. Egyébként 500 gépkocsi fér a parkolóba, és londoni, emeletes, piros buszok mennek a falvakba az előadásra kíváncsi lakosokért. Mindez persze nem lesz olcsó mulatság. A színház kétórás utazást jelentő körzetében húszmillió ember él.

Lloyd Webber görkorcsolyás musicalje, a Starlight Express tíz éve megy egyfolytában a tízmilliós brit főváros Apollo Victoria nevű színházában, és a szerző most azon gondolkodik, ne építsen-e a németországi Bochumban célszínházat ennek a művének is. Hiszen a Sunset Boulevard Színház még kész sincs, a németek máris vásárolják a jegyeket.

Közben Lloyd Webber megrendelésére folyik Svájcban egy olyan célszínház építése, amely másik darabját, Az operaház fantomját fogja játszani – az elképzelés szerint – hosszú éveken át.

• Sárközi Mátyás

Tárlatlátogató

Az anyag nem vész el, csak patchworkké alakul

Patchwork
Kiállítás a Vigadó Galériában
október 16-áig

Foltmozaik – így fordítja le egy hangulatos kiállítás azt, amit angol nevén patchworkként ismer a széles nagyközönség. És szereti is, mert a rongydarabokból összeállított takarók, párnahuzatok vagy terítők nem egyszerűen hasznosak: így nem vész kárba az, ami a szétfeslő anyagból épen megmarad. Egyúttal a munkák színesek is: jól mutatnak a lakásban.

A Vigadó Galériában most vagy tucatnyi iparművész foglalkozik ezzel az évezredes technikával, amely újkori reneszánszát az Angliából és Írországból Amerikába települt szegény, de takarékos és egyúttal szépre vágyó asszonyoknak köszönheti. Ők terjesztették el széles körben a színes rongydarabokból álló textíliát. A kiállítás nem praktikus tanácsokat ad: ez a képeslapok dolga. A művészet erejével hitelesíti ennek a műfajnak a szépségét, minthogy itt mindenki számára nyilvánvalóvá válik: nemcsak a rongydarabok nem egyformák, hanem az is, ami belőlük összeáll. Dolányi Anna például szabályos négyzetekkel dolgozik, más – Szilvitzky Margit – a maga korábbi műveiről ismert rombuszokból építkezik. Sőt van, aki nem is rongyot, hanem papírt vagy új maradékanyagot használ, esetleg csupán mintát rajzol. Azaz: ki-ki a maga egyéniségét adja. Sárvári Katalin harsogó zászlókat, Szilasi Anna kultikus oltárt formál, Kass Eszter fényjátékkal kombinálja, Kelemen Kata boszorkányöltözéket készít belőle. Más szóval, ha recepteket nem is kap a néző, kedvet e tevékenységhez mindenképp. Kell-e több?

• Vadas József

Taps-gála a Rákóczi hajón

A Taps Színészmagazin támogatására október 16-án, vasárnap délután négy órakor Taps-gálát rendeznek a Pesti Vigadó elől induló Rákóczi hajón. A gálán művészek, közéleti személyiségek találkoznak az olvasókkal. A Taps Díszpáholy rovatának vendégeivel, népszerű művészekkel Vitray Tamás beszélget. Kingsek kalapács alatt címmel művészek – többek között gárdy Gábor, Almási Éva, alázs Péter, Bródy János, alambos Erzsi, Darvas Iván, ónay Márta – emlékezetes erepekhez kötődő tárgyaira citálhatnak az olvasók. A jákos, műsoros árverést a műsor házigazdája, Pécsi Ildikó vezeti. A táncos lábúaknak a Bergendy Szalonzenekar szolgáltatja a talpalávalót. Jegyeket az olvasók 3000, a vállalatok 10 000 forintos áron igényelhetnek a Taps szerkesztőségében.

B. E.

Rockkódex

Az ország összes közművelődési, valamint közép- és felsőfokú oktatási intézményébe ingyen juttatja el tegnap megjelent Rockkódexét a Bál-Na Produkció zenei menedzseriroda. A több száz zenekar, klub és kiadó legfontosabb adatait tartalmazó kiadványt a jövőben évenként felfrissítve és bővítve szeretnék megjelentetni. Mint ifjabb Bálint György és Naszály György, a cég tulajdonosai elmondták, a rendszeressé váló kiadvánnyal nemcsak a zenészeknek és a zenerajongóknak, de a koncerteket szervező művelődési menedzsereknek is szeretnének segítséget nyújtani.

• B. P. P.

A Pécs MJ. Város Polgármesteri Hivatal Pénzügyi és Gazdasági Iroda megbízásából az UNIBER Beruházási KFT
NYILVÁNOS VERSENYTÁRGYALÁST HIRDET
építőipari kivitelező szervezetek részére Pécs, Batthyányi u. 1-3., volt katonai objektum udvari épületének
iparitanuló tanműhellyé
alakításának generálkivitelezésére.
A versenytárgyalás ajánlat tételéhez szükséges részletes kiírási anyag a hirdetés megjelenését követően az UNIBER Beruházási KFT Műszaki Osztályán átvehető.
Az átvétel feltétele: 55,000,- Ft + 25% ÁFA, azaz 68,750,- Ft készpénzben történő befizetése, (naponta 8–12 óra között) az UNIBER KFT pénztárába.
A nevezési díjat nem térítjük vissza.
Tekintettel arra, hogy a pályázati anyag korlátolt példányszámban áll rendelkezésre, ezért az igénylőket az érkezés sorrendjében tudjuk kielégíteni.
Tájékoztatásul közöljük a pályázat beadásával és értékelésével kapcsolatos határidőket:
A versenyajánlatok benyújtásának címe:
UNIBER Beruházási KFT
Pécs, Ferencesek u. 7. (titkárság)
7601 Pf. 225.
A versenyajánlat beérkezésének határideje:
1994. október 31., 10 óra
Az ajánlatok borítékbontásának időpontja:
1994. október 31., 10 óra 05.
Az eredményhirdetés időpontja:
1994. november 07,. 10 óra
A borítékbontás és eredményhirdetés az UNIBER KFT földszinti tárgyaló helyiségében lesz.
UNIBER Beruházási KFT

Calypso Rádió 87,9
Az adás telefonszáma:
138-7873
Hirdetésfelvétel:
269-1993
14 053 MH

V. kerület, Október 6. utcában
148 m²-es üzlethelyiség
és 136 m²-es pince
bérleti joga átadó.
A Rákóczi út és Nyár utca sarkán
131 m²-es üzlethelyiség
és 862 m²-es pince
bérleti joga átadó.
Mindkét esetben tehermentes kft.-k 100%-os üzletrészének megvásárlásával.
Érdeklődni:
a (06-30) 311-530-as telefonon
8835 MH

Nagysikerű Transit-bemutató és vásár a Ford Dunakeszi Kft.-nél 1994. október 15-én és 16-án!
Minden ekkor vásárolt járműhöz **autórádiót, vonóhorgot** adunk ajándékba, valamint **tele tankkal** adjuk át kedvezményesen!
Kamatmentes részletre 3 évre!
Társasvállalkozóknak **lízingletőség 15%** befizetéstől!
Hitelkonstrukció 30%-fizetésétől, 1—4 évi!

HASZNÁLT AUTÓJA BESZÁMÍTJUK!
Ford Dunakeszi Kft.
Jászberény, Vásár utca 43.
Telefon: (5312-584
Telefon/fax: (1) 312-943
MH 14 523

Vegyipari-gyógyszeripari gyár előzetes tájékozódás céljából kéri
minőségi, alkalmassági tanúsítással (MSZ 4362-89, ill. ISO 9000 vagy EN 29000 szerinti) rendelkező,
igényes technológiai csőszerelői, nyomástartó készülék szerelői munkák végzésére vállalkozó cégek jelentkezését
következő évi rekonstrukciós munkákhoz.
1475 Budapest, Pf.: 27.
Jelige: „Gyógyszerminőség-biztosítás".

Az AUTÓKER HOLDING Rt.
(1061 Budapest, Paulay Ede utca 50.)
igazgatósága értesíti a tisztelt részvényeseket, hogy a társaság közgyűlését 1994. november 15-én (kedden) 10 órára összehívja.
A közgyűlés helye:
Budapest VI., Liszt Ferenc tér 11., az udvarból nyíló tanácsterem.
A közgyűlés napirendje:
1. Az igazgatósági tagok visszahívása.
2. Az igazgatósági tagok választása.
3. Az alapszabály módosítása.
A közgyűlésen való részvétel és a szavazati jog gyakorlásának feltétele: a közgyűlésen minden részvényes személyesen, törvényes képviselője, illetve meghatalmazottja útján vehet részt. A meghatalmazást közokiratba, vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni. A részvényesi jogok gyakorlásának előfeltétele, hogy a részvényes a társaság részvénykönyvébe tulajdonosként bejegyzést nyert.
AUTÓKER HOLDING Rt. igazgatósága
14 617 MH

EGELY WHEEL®
Tegnap látta, ma megveheti!
a FRIDERIKUSZ SHOW-ban bemutatott EGELY-féle VITALITÁSMÉRŐ megvehető az
AQUAPOL
-nál
1071 Budapest, Damjanich u. 45.
telefon: 122-0047
Akinek nem jut, karácsonyra előjegyeztetheti!

A COMASEC RESPIRÁTOR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

könyvvizsgálója értesíti a társaság tisztelt részvényeseit, hogy a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény 42. § (2) bekezdése alapján 1994. november 16-án 12 órára a társaság Budapest IX., Illatos út 9. alatti székhelyére összehívja a társaság rendkívüli közgyűlését

A közgyűlés napirendje a következő:

1. A könyvvizsgálónak a társaság 1993. évi mérlegéhez készített jelentésében foglaltak ismételt megvitatása, valamint a jelentés elkészítése óta bekövetkezett változásokról készült kiegészítő jelentés megtárgyalása és az ezek alapján szükséges döntések meghozatala.
2. Egyebek.

A napirend írásos anyagát tisztelt részvényeseink 1994. november 11-én 8 órától a társaság székhelyén, Budapest IX., Illatos út 9. alatt vehetik át a vezérigazgató titkárságán.

Az alapszabály értelmében szavazati jogot a közgyűlésen csak az a részvényes gyakorolhat, aki részvényeit 1994. november 10-én 15 óráig a vezérigazgató titkárságán letétbe helyezi, illetve — a névre szóló részvények tulajdonosai esetében — részvényesi minőségét a közgyűlés megkezdése előtt a közgyűlés elnökénél igazolja.

Határozatképtelenség esetén a megismételt közgyűlés változatlan napirenddel 1994. november 28-án 12 órakor kerül megtartásra.

COMASEC RESPIRÁTOR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
könyvvizsgálója

14 614 MH

HOTEL KORONA

Halkülönlegességek a Hotel Koronában

1994. október 15—23-ig

Királyrák	**1100 Ft**
Homár egészben	**1900 Ft**

Asztalfoglalás:
éttermi igazgatóság, 118-3945
Cím: Hotel Korona,
Budapest
V., Kecskeméti utca 14.
(a Kálvin térnél)

Legyen a vendégünk!
Kóstolja meg!

MANAGED BY

MH 14 587

GAZDASÁGI VEZETŐK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK!

A számviteli törvény 72. §-a szerint mindazon vállalkozásoknak, amelyek kötelesek könyvvizsgálót alkalmazni, éves beszámolójukat közzé is kell tenni. Az elmúlt évben ennek a kötelezettségnek a cégek töredéke tett csak eleget. Ez egyben azt is jelenti, hogy tulajdonképpen az ezért a vétségért felelős személy(ek) a Btk. 177/A § (1) f) pontja, illetve a 289. §-a alapján akár két évig terjedő szabadságvesztéssel is sújtható(ak).

Az APEH munkatársai szakkönyvükben leírták az APEH azon belső állásfoglalását, hogy ha a vállalkozás **saját elhatározásából, vagy kötelező jelleggel** közzéteszi éves beszámolóját, úgy az adóhatóság csak az egyes adónemekre vonatkozó ellenőrzést végez. Alapvetően elfogadja a könyvvizsgáló által hitelesített számviteli beszámolót és csak abban az esetben végez teljes körű ellenőrzést, ha valamiféle komoly hiányosságot vélelmez [lásd: Adózás és könyvvizsgálat NOVORG-kiadás, szerzők: Czipszer Károlyné, Kovácsné dr. Báthori Zsuzsa, lektorok: dr. Bokor Pál, dr. Nyikos László.]

Önnek fontos érdeke fűződik tehát ahhoz, hogy a közzététel megtörténjen.

A NOVORG Kft. a Magyar Hírlappal és a Bank & Tőzsde című hetilappal együttműködve 1994-ben is kedvezményes hirdetési tarifáért átvállalja önöktől a közzétételi előírás teljesítését.

A közzététel megrendelhető levélben vagy telefaxon a NOVORG Kft.-nél.

Cím: Budapest XIII., Csanády u. 7.
Postacím: 1553 Budapest, Pf. 52.
Telefon: 160-3596, 160-2300. **Telefax:** 160-2214

MH 11573

A GiroCredit Befektetési Alapkezelő Kft.,

az ALPOK Értékpapír Befektetési Alap 1994. évi, második hozamfizetésével kapcsolatosan,

az alábbiakról tájékoztatja tisztelt befektetésijegy-tulajdonosait

A hozamfizetés időpontja 1994. október 17-étől november 15-éig tart.

A befektetési jegyre fizetendő hozam nagysága:
az ALPOK befektetési jegy névértékének bruttó 8,7%-a.

Hozamfizetési helyek:

1. az „A" sorozatú, letétben levő befektetési jegyek esetén, a letéti igazolás bemutatásával, a jegyzési helyen
2. a fizikailag átvett, „A" sorozatú befektetési jegyek esetén, a hozamszelvényt tartalmazó befektetési jegy bemutatása ellenében, bármelyik eredeti jegyzési helyen
3. az 1 hónapos hozamfizetési időpont után, a hozamszelvényt tartalmazó befektetési jeggyel, a letétkezelő Magyar Hitelbank Rt.-nél (Budapest V., Szép u. 1/B).

A „B" sorozatú befektetési jegyek hozama tőkésítésre kerül.

A GiroCredit Befektetési Alapkezelő Kft. (Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 12. 1051), ezúton tájékoztatja befektetőit, hogy székhelye 1994. október 25-étől megváltozik.

Az új cím: Budapest VII., Madách Imre u. 13-15. VIII. emelet (1075), Madách Trade Center.

A forgalmazó GiroCredit Befektetési (Budapest) Rt.
új címe: Budapest VII., Madách Imre u. 13-15. fszt. (1075).

A forgalmazó a hozamokat 1994. október 20-áig az V., Bajcsy-Zsilinszky út 12. szám alatt, 1994. október 25-étől az új címen fizeti ki.

GiroCredit Befektetési Alapkezelő Kft.

Ajánlati felhívás

A DUNAHOLDING Gyöngyös Kft., (Gyöngyös, Pesti u. 51. 3200), **mint a Füzesabony és Vidéke ÁFÉSZ felszámolója,** nyilvános, egyfordulós pályázatot ír ki **a Füzesabonyi Szövetkezeti Kereskedelmi és Szolgáltató Részvénytársaság** (FÜZES SZÖVKER Rt.) ÁFÉSZ-tulajdonban levő, 1050 db (egyenként 10 000 Ft névértékű) részvényének megvásárlására.

A FÜZES SZÖVKER Rt. jegyzett tőkéje 120 000 000 Ft, a megpályázható részvénymennyiség 87%.

Az ajánlatokat 3 példányban, zárt, feladó nélküli borítékban, az eredeti példány megjelölésével, 1994. október 31-én 12 óráig kell eljuttatni

a Székács és Társai Ügyvédi Irodába
(Gyöngyös, Jókai u. 9. 3200).
Telefon: (37)-311-157.

A pályázaton való részvétel feltétele a pályázati anyag megvásárlása, amelynek részét képezi a társaságot bemutató leírás is.

A pályázati anyag 8000 Ft + áfa ellenében vásárolható meg a Füzesabony és Vidéke ÁFÉSZ-nál (Füzesabony, Rákóczi u. 71. 3340).

További információt ad Nagy Zoltán, ugyanitt, illetve a (36)-341-621-es telefon- és faxszámon.

Film Kvíz

Ha Ön filmrajongó, és a filmsztárokat, ismeri a rendezőket ne habozzon!

MINITOURS BUDAPEST
MINITOURS TRAVEL
1056 Budapest, Váci u. 52.
Tel./fax: 118-0486
1023 Budapest, Győri u. 2/B.
Tel./fax: 175-0019

BIOGRÁF KIADÓ
1143 Budapest, Szobránc köz 6.

cinema
BIOGRÁF KIADÓ
kizárólagos magyarországi forgalmazó

Hívja a
06-90-30-40-30
telefonszámot, hiszen rengeteg nyeremény vár Önre!

Töltsön el egy hetet a filmfesztiválok fővárosában!

Fényeremény: 2 személyes Cannes-i utazás

Ajándékok:
♦ Fujitsu Ten D-12 autó-rádiómagnó, ♦ Hifi video, magnókazetták
♦ 1 éves előfizetések, ♦ könyvek
♦ pólók, ♦ plakátok, ♦ matricák

West Produkt Kft.
EXPORT-IMPORT TRADING
1163 Budapest, Diószegi út 59.
Tel./fax: 166-2603

BÓSZA KERESKEDELMI BT.
1024 Budapest, Margit krt. 95.
Telefon: 212-3128

BÓSZA Video 6710 Szeged

REORG

Gazdasági és Pénzügyi Részvénytársaság
1116 Budapest, Hengermalom utca 1.

mint a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság által kijelölt felszámoló, nyilvános értékesítés keretében eladásra meghirdeti a Várgaléria Kereskedelmi és Vendéglátó Kft. (Győr, Bécsi kapu tér 8.) törzstőkéjéből a Dukát Építő, Reklám és Szolgáltató Kft. f. a. tulajdonában lévő, 48,6%-os üzletrészét

Az üzletrész irányára: 14 500 000 Ft.
Az üzletrész kizárólag készpénzfizetés ellenében kerül eladásra.
Az ajánlattevők ajánlataikat zárt borítékban,

„Várgaléria-üzletrész, pályázat"

jeligével 1994. október 28-án 16 óráig nyújthatják be a REORG Rt. győri kirendeltségéhez (9022 Győr, Apáca utca 39.).

A vétellel kapcsolatban felvilágosítást ad:
dr. Pataky László, telefon: (96) 314-731

A nyilvános értékesítési tárgyalásra 1994. november 3-án 10 órakor kerül sor a REORG Rt. győri kirendeltségének irodájában, melyre minden érvényes ajánlatot benyújtó pályázót meghívunk.
A Várgaléria Kft. tagjai az 1988. évi VI. törvény 171. § (1) bekezdés, a hitelezők az 1991. évi IL. törvény 48. § (2) bekezdés szerinti elővásárlási jogukat a nyilvános értékesítési tárgyaláson gyakorolhatják.
A felszámoló fenntartja magának a jogot, hogy a jelen értékesítési felhívást kedvezőtlen árajánlatok esetében indoklás nélkül eredménytelennek nyilváníthassa.

MH 14 598

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Az Állami Vagyonügynökség megbízásából a Palóc Kereskedelmi Vállalat 10 üzletét 1994. december 13-án 9 órakor árverésen értékesíti az alábbi árakon

Bolt-szám		Üzlet-kör	Tulajdoni forma	Kikiáltási ár Ft	Ebből kötelező készpénz
174.	Salgótarján, Petőfi út 48.	élelm. bolt	bérleti jog	400 000 Ft	100 000 (priv. ktg.)
34.	Etes, Felszabadulás út 13.	élelm. bolt	bérleti jog	100 000 Ft	50 000 (priv. ktg.)
53.	Mátraverebély, Vasút út 44.	*élelm. bolt	bérleti jog	250 000 Ft	70 000 (priv. ktg.)
90/a.	Kazár, Lenin út 7.	*presszó	tulajdonjog	1 300 000 Ft	240 000 (priv. ktg.)
101.	Mátranovák, Dózsa Gy. út 73.	élelm. bolt	bérleti jog	250 000 Ft	80 000 (priv. ktg.)
196.	Salgótarján, Petőfi út 100.	élelm. bolt	tulajdonjog	1 100 000 Ft	160 000 (priv. ktg.) + 264 000 (üzl. beruház.)
220.	Salgótarján, Szerpentin u. 19.	élelm. bolt	bérleti jog	800 000 Ft	130 000 (priv. ktg.)
75.	Mátraterenye, Jánosaknai u. 75.	élelm. bolt	bérleti jog	400 000 Ft	100 000 (priv. ktg.)
200.	Salgótarján, Derkovits út 1.	élelm. bolt	bérleti jog	200 000 Ft	60 000 (priv. ktg.)
25.	Kazár, Dózsa György út 2.	élelm. bolt	1/5 r. tul.-jog + 4/5 r. bérl. jog	610 000 Ft	100 000 (priv. ktg.)

* nem profilkötött bolt

Árverés helye: Palóc Kereskedelmi Vállalat központja (Salgótarján, Ady Endre út 3/B).
Az árverésre jelentkezés határideje: 1994. december 2-án 12 óráig.
Az árverésre jelentkezés feltétele: a kikiáltási ár 5%-ának megfelelő összegű bánatpénz letétbe helyezése (bemutatóra szóló betétkönyvben) a vállalat pénztárába.
Az árverésen a résztvevők anonimok maradnak!
A privatizációs költségre (priv. ktg.) és az üzletvezetői beruházásra nem lehet kedvezményes és részletfizetési hitelt felvenni, ez csak készpénzben fizetendő.
A kárpótlási jegyet az Állami Vagyonügynökség a vételár kiegyenlítésénél — a privatizációs költség és az üzletvezetői beruházás kivételével — elfogadja, a kamattal növelt névértékben, melynek kamata havonta emelkedik (1994. október hónapban 166,3%).
További információs és írásbeli tájékoztatót az értékesítésre kerülő üzletekről a szervezést és árverést lebonyolító Palóc Kereskedelmi Vállalat vállalkozásiosztály-vezetőjétől, Szőllős Árpádtól lehet kapni (Salgótarján, Ady E. út 3/B). Telefon: (32) 316-844/1.

MH 14 654

INVITATION TO TENDER
Air Traffic and Airport Administration and Komplex Trading Company Ltd.

In the name of the Air Traffic and Airport Administration of the Ministry of Transport, Communication and Water Management of the Republic of Hungary, the KOMPLEX Trading Company Ltd. invites bids for the supply (DDU Budapest-Ferihegy according to INCOTERMS 1990) and commissioning of one Passenger Boarding Stalrs for the handling of aircrafts B-757 and Lockheed Tristar at Budapest-Ferihegy Airport.

The tender is open, under the same conditions, to all firms (natural persons or corporate bodies).

Additional information to the invitation can be obtained at
KOMPLEX Trading Company Ltd.
H-1807 Budapest VI., Andrássy út 10. Hungary

(Attention: dr. Novák Lajosné, Head of Department)
Telephone: (36-1) 132-0592
Fax: (36-1) 131-6527. Telex: 22-5957
between 09:00 and 14:00 on workdays.

Offers in English or German shall be forwarded to the Komplex Trading Company Ltd. at the above mentioned address before 13:00 on November 16th, 1994.
The tender results will be made public on November 30th, 1994.

14 618 MH

VERSENYTÁRGYALÁSI FELHÍVÁS

A KOMPLEX KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG a Magyar Köztársaság Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztériuma Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatósága megbízásából nemzetközi versenytárgyalást hirdet olyan szervezetek, vagy vállalatok részére, amelyek képesek a Ferihegyi Repülőtér számára B 757 és Lockheed Tristar típusú repülőgépek kiszolgálására alkalmas 1 db utaslépcső DDU Budapest-Ferihegy (INCOTERMS 1990) szerinti paritáson történő szállítására és üzembe helyezésére

A tender azonos feltételek mellett nyílt az összes cég (természetes személy, vagy testület) számára.
A versenytárgyalási felhívással kapcsolatos egyéb információk munkanapokon 9—14 óra között az alábbi helyen kaphatók:

KOMPLEX Kereskedelmi Részvénytársaság
1807 Budapest, Andrássy út 10.,
dr. Novák Lajosné osztályvezető.
Telefon: 132-0592. Fax: 131-6527. Telex: 22-5957

Ugyanide kell eljuttatni az angol vagy német nyelven összeállított ajánlatokat, nem később, mint 1994. november 16-ig, helyi idő szerint 13 óráig.
A versenytárgyalás eredményét a KOMPLEX 1994. november 30-án közli.

KOMPLEX Kereskedelmi Rt.

14 630 MH